מְגִלַּת אֶסְתֵּר

עִם פֵּרוּשׁ

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

דְּרוּשִׁים עֲרֵבִים וּמְתֻקִּים לְהָאִיר אֶת נַפְשׁוֹ בְּהֶאָרַת אוֹר זִיו שְׁכִינַת עֻזּוֹ יִתְבָּרַךְ. לְבָאֵר אֶת כָּל סִפּוּר הַמְּגִלָּה בְּגִלּוּי אֱלֹקוּת נוֹרָא מְאֹד. וְיִתֵּן עֵצוֹת לְכָל הַנְּפָשׁוֹת, אֵיךְ לְהִתְחַזֵּק וּלְהַחֲזִיק מַעֲמָד עַל כָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם כָּל יְמֵי חַיֵּי הֶבְלוֹ, וְיִזְכֶּה לִהְיוֹת דָּבוּק בְּחַי הַחַיִּים בּוֹ יִתְבָּרַךְ.

*

בָּנוּי וּמְיֻסָּד עַל־פִּי דִּבְרֵי
רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, אוֹר הַגָּנוּז וְהַצָּפוּן
בּוּצִינָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה, אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ
רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ.
וְעַל־פִּי דִּבְרֵי תַּלְמִידוֹ, מוֹרֵנוּ
הַקָּדוֹשׁ, אוֹר נִפְלָא, אֲשֶׁר כָּל רָז לֹא אָנִיס לֵיהּ
רַבִּי נָתָן מִבְּרֶסְלֶב, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ,
וּמְשֻׁלָּב בְּפִסּוּקֵי תּוֹרָה, נְבִיאִים, כְּתוּבִים וּמַאֲמְרֵי חַכְמֵינוּ
הַקְּדוֹשִׁים מִגְּמָרָא וּמִדְרָשִׁים וְזֹהַר הַקָּדוֹשׁ.

* * *

הוּבָא לְדְפוּס עַל־יְדֵי
חֲסִידֵי בְּרֶסְלֶב
עִיה"ק יְרוּשָׁלַיִם תּוֹבַב"א

הַכְּתֻבֶּת לְהַשִּׂיג אֶת הַסֵּפֶר הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה

וְכָל סִפְרֵי אַדְמוֹ"ר מוֹהַר"ן מִבְּרֶסְלֶב זי"ע

וְסִפְרֵי תַּלְמִידָיו הַקְּדוֹשִׁים

* * *

בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל

יַבְנְאֵל עִיר בְּרֶסְלֶב

גָּלִיל

* * *

בְּאַרְצוֹת הַבְּרִית

מְתִיבְתָא הֵיכַל־הַקֹּדֶשׁ — חֲסִידֵי בְּרֶסְלֶב

Mesifta Heichal Hakodesh
Chasidei Breslov
1129-42nd STREET
Brooklyn N.Y 11219

* * *

באמצעות הדואר לפי הכתובת:

"קרן הדפסה והפצה"

ת.ד. 8065 אשדוד

ובמספר טלפון: 03/6765235

הַקְדָּמָה

אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוֹשִׁים (שׁוּלְחָן טוֹב מִשְׁלֵי ט׳): כָּל הַמּוֹעֲדִים יִהְיוּ בְּטֵלִים וִימֵי הַפּוּרִים לֹא יִהְיוּ נִבְטָלִין לְעוֹלָם, שֶׁנֶּאֱמַר (אֶסְתֵּר ט, כח): ״וִימֵי הַפּוּרִים הָאֵלּוּ לֹא יַעַבְרוּ מִתּוֹךְ הַיְּהוּדִים, וְזִכְרָם לֹא יָסוּף מִזַּרְעָם״; וּבֶאֱמֶת יֵשׁ לִתְמֹהַּ, מַה כָּל הָרַעַשׁ הַזֶּה שֶׁאָמְרוּ, אֲשֶׁר כָּל הַמּוֹעֲדִים יִהְיוּ בְּטֵלִים לְגַבֵּי הָאוֹר שֶׁמֵּאִיר בִּימֵי הַפּוּרִים? הֵינוּ כִּי בֶּאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לוֹמַר, שֶׁהַכַּוָּנָה הִיא בִּפְשִׁיטוּת, שֶׁהַמּוֹעֲדִים יִהְיוּ בְּטֵלִים, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי אֲנַחְנוּ יוֹדְעִים, שֶׁשּׁוּם דָּבָר לֹא יִשְׁתַּנֶּה, כִּי הַתּוֹרָה לֹא תִּשְׁתַּנֶּה כִּי הוּא זֶה, אַדְרַבָּה בְּעֵת הַגְּאֻלָּה, אָז נַתְחִיל לְהַרְגִּישׁ בְּיֶתֶר שְׂאֵת וּבְיֶתֶר עֹז אֶת אוֹר הַמּוֹעֲדִים הַקְּדוֹשִׁים: פֶּסַח, שָׁבוּעוֹת, סֻכּוֹת, שֶׁנִּזְכֶּה לַעֲלוֹת לָרֶגֶל וְלֶהָנוֹת מִזִּיו הַשְּׁכִינָה, עִם כָּל זֹאת מַדְגִּישִׁים לָנוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁהָאוֹרוֹת שֶׁיִּשַּׂגּוּ בְּכָל הַמּוֹעֲדִים, יִהְיוּ בְּטֵלִים לְגַבֵּי הָאוֹר שֶׁמַּשִּׂיגִים בִּימֵי הַפּוּרִים, וְזֶה צָרִיךְ בֵּאוּר; אֶלָּא יָדוּעַ מַה שֶּׁהִפְלִיגוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים בְּגֹדֶל הַמִּצְוָה שֶׁל קְרִיאַת הַמְּגִלָּה, עַד שֶׁאָמְרוּ (מְגִלָּה ג.), שֶׁמְּבַטְּלִין הַכֹּל בִּשְׁבִיל קְרִיאָתָהּ: כֹּהֲנִים בַּעֲבוֹדָתָם, וּלְוִיִּים בְּדוּכָנָם, וְיִשְׂרָאֵל בְּמַעֲמָדָם, הַכֹּל בְּטֵלִין בִּשְׁבִיל קְרִיאַת הַמְּגִלָּה, וְאֵין לְךָ מִצְוָה שֶׁאֵינָהּ נִדְחֵית מִפָּנֶיהָ, כִּי זֶהוּ עִקַּר הַחִדּוּשׁ הַנִּפְלָא שֶׁל פּוּרִים, שֶׁהוּא גָּדוֹל מִכָּל הַמּוֹעֲדִים, עַד שֶׁאָמְרוּ, שֶׁכָּל הַמּוֹעֲדִים בְּטֵלִים וִימֵי הַפּוּרִים לֹא נִבְטָלִים, וְהָעִנְיָן הוּא, כִּי זָכִינוּ אָז עַל־יְדֵי תָּקְפּוֹ וּגְבוּרָתוֹ וּגְדֻלָּתוֹ שֶׁל מָרְדֳּכַי הַצַּדִּיק, שֶׁהִכְנִיס הִתְעוֹרְרוּת הַתְּשׁוּבָה כָּל־כָּךְ בְּיִשְׂרָאֵל, שֶׁזָּעֲקוּ אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל לִבָּם, עַד שֶׁזָּכוּ עַל־יְדֵי־זֶה לְחַדֵּשׁ סֵפֶר קָדוֹשׁ וְנוֹרָא כָּזֶה, שֶׁהוּא הַמְּגִלָּה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁהִיא פִּרְסוּמֵי נִסָּא שֶׁמְּפַרְסֶמֶת וּמְגַלֵּית הַשִּׂגְחָתוֹ יִתְבָּרַךְ עָלֵינוּ בְּכָל עֵת, אֲפִלּוּ בְּעֵת הַהֶסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַהֶסְתָּרָה, שֶׁהוּא בְּעֵת תֻּקְף מְרִירַת הַגָּלוּת, בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים, אֲפִלּוּ אָז הוּא יִתְבָּרַךְ אֵל מִסְתַּתֵּר, וְהוּא יִתְבָּרַךְ מַסְתִּיר עַצְמוֹ, וּמַשְׁגִּיחַ עָלֵינוּ לְטוֹבָתֵנוּ, אֲפִלּוּ בְּעֵת תֻּקְף הַצָּרָה בִּדְרָכִים נִפְלָאוֹת וְנוֹרָאוֹת מְאֹד מְאֹד, אֲשֶׁר אֵין כָּל בְּרִיָּה יְכוֹלָה לַעֲמֹד עַל זֶה,

וְעַל־יְדֵי־זֶה הוּא מַצִּילֵנוּ מִכַּף כָּל אוֹיְבֵינוּ, שֶׁמְּצִיקִים לָנוּ וּמְצַעֲרִים אוֹתָנוּ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, כַּאֲשֶׁר רָאִינוּ אָז בִּימֵי מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר כְּמוֹ שֶׁמְּסֻפָּר בַּמְּגִלָּה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁצְּרִיכִים לָשׂוּם לֵב בִּפְשִׁיטוּת לְתַקֵּף הַנְּסִים הַנִּפְלָאִים הָאֵלֶּה, שֶׁעָשָׂה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עִמָּנוּ אָז, וּכְמוֹ־כֵן הוּא מִתְנַהֵג עִמָּנוּ בְּחַסְדּוֹ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר. כִּי לִכְאוֹרָה קָשֶׁה, מַה קּוֹל הָרַעַשׁ הַזֶּה, שֶׁהִפְלִיגוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים בְּתַקֵּף הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים, שֶׁהוּא גָּדוֹל מִכָּל הַנִּסִּים, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵיהֶם הַקְּדוֹשִׁים, עַד שֶׁאָמְרוּ (מְגִלָּה ז:): חַיָּב אִינִישׁ לִבְסוּמֵי בְּפוּרְיָא עַד דְּלָא יָדַע בֵּין אָרוּר הָמָן לְבָרוּךְ מָרְדְּכַי, שֶׁאָדָם צָרִיךְ לִשְׂמֹחַ כָּל־כָּךְ וְלִשְׁתּוֹת, עַד שֶׁיַּגִּיעַ אֶל בִּטּוּל כָּזֶה, שֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ שׁוּם הֶפְרֵשׁ בֵּין טוֹב לְרַע, בֵּין הָמָן לְמָרְדְּכַי, שֶׁהַשָּׂגָה זוֹ הִיא לְמַעְלָה מֵהַשָּׂגָתֵנוּ, שֶׁאָדָם צָרִיךְ לְהַגִּיעַ אֶל בִּטּוּל כָּזֶה אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, עַד שֶׁעוֹלֶה לְמַעְלָה לְמַעְלָה בָּטֵל וּמְבֻטָּל אֶל עֶצֶם עַצְמִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמַה קּוֹל הָרַעַשׁ הַזֶּה, הֲלֹא בַּנֵּס שֶׁל פּוּרִים לֹא הָיָה שׁוּם שִׁנּוּי הַטֶּבַע כְּמוֹ שֶׁהָיָה בַּנִּסִּים שֶׁל יְצִיאַת מִצְרַיִם וּקְרִיעַת יַם סוּף, שֶׁרָאוּ הַכֹּל שִׁדּוּד הַמַּעֲרָכוֹת וְשִׁנּוּי הַטֶּבַע כָּזֶה, עַל־יְדֵי הָעֶשֶׂר מַכּוֹת, שֶׁהֵבִיא עַל מִצְרַיִם, וּקְרִיעַת יַם סוּף וְכוּ׳ וְכוּ׳, וְאִם־כֵּן מִפְּנֵי מַה הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים גָּדוֹל מִכָּל הַנִּסִּים? אַךְ בֶּאֱמֶת הַנִּסִּים שֶׁל יְצִיאַת מִצְרַיִם וּקְרִיעַת יַם סוּף וּמַתַּן תּוֹרָה הָיוּ נִסִּים גְּדוֹלִים וּמוּפְתִּים נוֹרָאִים מְאֹד, שֶׁעַל יָדָם נִתְגַּלָּה אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים ד, לב): "כִּי שְׁאַל נָא לְיָמִים רִאשֹׁונִים וְגוֹ׳ הֲנִהְיָה כַדָּבָר הַגָּדוֹל הַזֶּה"; אַךְ נִסִּים נִגְלִים כָּאֵלֶּה שֶׁהֵם שִׁנּוּי הַטֶּבַע, אֵינָם יְכוֹלִים לִהְיוֹת כִּי אִם לְפִי שָׁעָה, כְּגוֹן: בְּאוֹתוֹ הַלַּיְלָה שֶׁל קְרִיעַת יַם סוּף, וְכֵן בְּעֵת שֶׁבָּאוּ הָעֶשֶׂר מַכּוֹת עַל מִצְרַיִם וְיִשְׂרָאֵל נִצְּלוּ וְכוּ׳, וְכֵן בְּעֵת מַתַּן תּוֹרָה, שֶׁרָאוּ הַמּוּפְתִּים נוֹרָאִים שֶׁל הַקּוֹלוֹת וְהַבְּרָקִים וְכוּ׳. וְכֵן בִּשְׁאָרֵי הַנִּסִּים וְהַמּוּפְתִּים הַנּוֹרָאִים, שֶׁכֻּלָּם לֹא הָיוּ כִּי אִם בְּאוֹתָהּ הָעֵת שֶׁשִּׁמֵּשׁ הַנֵּס, אֲבָל אַחַר־כָּךְ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַנְהִיג עוֹלָמוֹ בְּחַסְדּוֹ, וּמַסְתִּיר אֶת עַצְמוֹ בְּתוֹךְ הַטֶּבַע, רַק כָּל יְמֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָשָׂה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל יָדוֹ מוּפְתִים נוֹרָאִים אֵין מִסְפָּר, שֶׁהָיוּ שִׁנּוּי הַטֶּבַע מְאֹד, כְּדֵי לְפָרְסֵם

וּלְגַלּוֹת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יָדוֹ, וְכֵן בִּימֵי הַנְּבִיאִים וְהַצַּדִּיקִים שֶׁאַחֲרָיו, שֶׁעָשׂוּ גַּם־כֵּן כַּמָּה וְכַמָּה נִסִּים וּמוֹפְתִים נוֹרָאִים, כְּמוֹ יְהוֹשֻׁעַ שֶׁהֶעֱמִיד הַחַמָּה, וְדָנִיֵּאל בְּגוֹב אֲרָיוֹת שֶׁנִּצַּל מֵהֶם, וַחֲנַנְיָה, מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה, שֶׁנִּצְּלוּ מִכִּבְשַׁן הָאֵשׁ וְכוּ', אֲבָל כָּל הַנִּסִּים שֶׁהָיוּ שְׁנוּיִ הַטֶּבַע לְגַמְרֵי, כֻּלָּם לֹא הָיוּ כִּי אִם בְּאוֹתָהּ הָעֵת שֶׁשִּׁמֵּשׁ הַנֵּס, אֲבָל בַּנֵּס שֶׁל פּוּרִים לֹא הָיָה שׁוּם שְׁנוּיִ הַטֶּבַע, וְאַף־עַל־פִּי־כֵן רָאִינוּ עַל־יְדֵי־זֶה עֹצֶם נִפְלְאוֹת הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ עָלֵינוּ בְּכָל עֵת, אֲפִלּוּ בְּעֵת תֹּקֶף הַהַסְתָּרָה מְאֹד, שֶׁגַּם אָז נִפְלְאוֹתָיו וּמַחְשְׁבוֹתָיו יִתְבָּרַךְ עָלֵינוּ בְּכָל עֵת וָרֶגַע, כְּמוֹ שֶׁרוֹאִים בְּסִפּוּר הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים, מִי שֶׁמְּשִׁים לִבּוֹ הֵיטֵב לָזֶה מִתְּחִלַּת הַמְּגִלָּה עַד סוֹפָהּ, שֶׁסִּבֵּב הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיֵּעָשֶׂה סְעֻדָּה גְּדוֹלָה כְּזֹאת בַּעֲשִׁירוּת עֲצוּמָה וּמְפֻלֶּגֶת כָּזוֹ, וְהַשָּׁטָן רָקַד שָׁם, כִּי הִכְשִׁיל כֻּלָּם כְּדַרְכּוֹ, כִּי אֶת אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ הִכְשִׁיל שֶׁהִתְגָּאָה כָּל־כָּךְ בְּעָשְׁרוֹ, עַד שֶׁהִשְׁתַּמֵּשׁ בִּכְלֵי בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, וְהִכְנִיס בְּדַעְתּוֹ לְהַכְשִׁיל אֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁנֶּהֱנוּ מִסְּעֻדָּתוֹ, וְהִכְשִׁילָם אָז בִּזְנוּת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (אֶסְתֵּר רַבָּה, פְּרָשָׁה ז', סִימָן יח): אָמַר הָמָן לְאַחַשְׁוֵרוֹשׁ, אֱלֹהֵיהֶם שֶׁל אֵלּוּ שׁוֹנֵא זִמָּה הוּא, הָעֲמֵד לָהֶם זוֹנוֹת, וַעֲשֵׂה מִשְׁתֶּה, וּגְזֹר עֲלֵיהֶם שֶׁיָּבֹאוּ כֻּלָּם, וְיֹאכְלוּ וְיִשְׁתּוּ וְיַעֲשׂוּ כִּרְצוֹנוֹ. כֵּיוָן שֶׁרָאָה מָרְדֳּכַי כָּךְ, עָמַד וְהִכְרִיז עֲלֵיהֶם, וְאָמַר לָהֶם: לֹא תֵּלְכוּ בְּסְעֻדָּתוֹ שֶׁל אַחַשְׁוֵרוֹשׁ וְכוּ'; וְאַף־עַל־פִּי־כֵן גַּם אָז חָמַל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל עַמּוֹ, וְהִקְדִּים אָז רְפוּאָה לַמַּכָּה, שֶׁסִּבֵּב שֶׁעַל־יְדֵי תֹּקֶף תַּאֲוָתָם וְגַאֲוָתָם דַּיְקָא תֵּהָרֵג וַשְׁתִּי הַמִּרְשַׁעַת, וּתְקֻבַּל אֶסְתֵּר הַגְּדֻלָּה, וַהֲרִיגָתָהּ הָיְתָה עַל־יְדֵי הָמָן הָרָשָׁע בְּעַצְמוֹ דַּיְקָא, וְשֶׁיִּכְתֹּב אִגְּרוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת, שֶׁיִּהְיֶה כָּל אִישׁ שׁוֹרֵר בְּבֵיתוֹ, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה רָאוּ שִׂטּוּתוֹ, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִתְקַיְּמוּ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה יב:): אִלְמָלֵא אִגְּרוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת וְכוּ', וְכֵן הַהַשְׁגָּחָה הַנִּפְלָאָה שֶׁל מַעֲשֵׂי בִּגְתָן וָתֶרֶשׁ, שֶׁבִּקְּשׁוּ לִשְׁלֹחַ יָד בַּמֶּלֶךְ וְכוּ', שֶׁנִּתְגַּלָּה דַּיְקָא עַל־יְדֵי מָרְדֳּכַי וְאֶסְתֵּר וְכוּ', וְשֶׁלֹּא עָשׂוּ שׁוּם יְקָר וּגְדֻלָּה לְמָרְדֳּכַי עַל זֶה, עַד אַחַר שֶׁנִּתְגַּדֵּל הָמָן כָּל־כָּךְ, וְאָז סִבֵּב הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁנִּדְּדָה שְׁנַת הַמֶּלֶךְ בַּלַּיְלָה הַהוּא וְכוּ'. וּבְכָל זֶה אָנוּ

רוֹאִים אֶת נִפְלְאוֹתָיו וּמַחְשְׁבוֹתָיו יִתְבָּרַךְ אֵלֵינוּ בְּכָל עֵת, אֲפִלּוּ בְּתִקֻּף הַהַסְתָּרָה, וְעַל־כֵּן זֶה הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים גָּדוֹל מִכָּל הַנִּסִּים, כִּי עַל־יְדֵי־זֶה רוֹאִים עַצְם הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ תָּמִיד. וּבְוַדַּאי כָּל מַה שֶׁנַּעֲשָׂה עִמָּנוּ גַּם עַתָּה בַּדּוֹרוֹת הַלָּלוּ — הַכֹּל לְטוֹבָתֵנוּ, וְאַף־עַל־פִּי שֶׁאָנוּ רוֹאִים צָרוֹת כָּאֵלֶּה בְּכָל עֵת, שֶׁעוֹבֵר עַל כֻּלָּל נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בִּכְלָלִיּוּת, שֶׁנִּרְדָּפִים מֵרִשְׁעֵי אֻמּוֹת הָעוֹלָם, וְכֵן מַה שֶּׁעוֹבֵר בִּפְרָטִיּוּת עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד צָרוֹת מְשֻׁנּוֹת וְכוּ', אַף־עַל־פִּי־כֵן צְרִיכִין לְהַאֲמִין, שֶׁבְּוַדַּאי הַכֹּל לְטוֹבָה, כִּי בְּוַדַּאי מַה שֶּׁעוֹשֶׂה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד בִּפְרָטִיּוּת וְעִם הַכְּלָל בִּכְלָלִיּוּת — הַכֹּל לְטוֹבָה, אַף שֶׁאֵין לָנוּ שׁוּם הַשָּׂגָה מַה וְאֵיךְ וְאֵימַת וְכוּ', עִם כָּל זֹאת אֲנַחְנוּ יוֹדְעִים, אֲשֶׁר (דְּבָרִים לב, ד): "הַצּוּר תָּמִים פָּעֳלוֹ כִּי כָל דְּרָכָיו מִשְׁפָּט, אֵל אֱמוּנָה וְאֵין עָוֶל, צַדִּיק וְיָשָׁר הוּא", וְאֵין אָנוּ נִכְנָסִים בְּשׁוּם חֲקִירוֹת וּמַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת וְהִרְהוּרִים וּסְפֵקוֹת עַל דְּרָכָיו יִתְבָּרַךְ, אֶלָּא אֲנַחְנוּ מַאֲמִינִים בֶּאֱמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר (תְּהִלִּים קמה, יז): "צַדִּיק ה' בְּכָל דְּרָכָיו וְחָסִיד בְּכָל מַעֲשָׂיו", וְאֵין אֲנַחְנוּ חוֹקְרִים בִּדְרָכָיו, אֶלָּא הוֹלְכִים בִּתְמִימוּת וּבִפְשִׁיטוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים יח, יג): "תָּמִים תִּהְיֶה עִם ה' אֱלֹקֶיךָ", וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י ז"ל: הִתְהַלֵּךְ עִמּוֹ בְּתֻמִּימוּת וְתִצָּפֶה לוֹ, וְלֹא תַחְקֹר אַחַר עֲתִידוֹת, אֶלָּא כָּל מַה שֶּׁיָּבוֹא עָלֶיךָ קַבֵּל בְּתֻמִּימוּת, וְאָז תִּהְיֶה עִמּוֹ וְלֶחְלְקוֹ. וּבֶאֱמֶת מִי שֶׁמִּתְבּוֹנֵן הֵיטֵב בְּדַרְכֵי הַמָּקוֹם בָּרוּךְ הוּא — רוֹאֶה בְּעֵינָיו, מִי שֶׁמֻּשָּׂם לִבּוֹ לְעֻמְקָם הַנִּפְלָאוֹת שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה עִמָּנוּ גַּם עַתָּה בְּכָל דּוֹר, עַל־יְדֵי גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים, שֶׁמְּקַיְּמִים וּמְחַזְּקִים וּמְעוֹדְדִים וּמְשַׂמְּחִים אוֹתָנוּ בְּתִקֻּף הַהַסְתָּרָה הַזֹּאת, וּמְלַמְּדִים אוֹתָנוּ אֶת הַלִּמּוּד הֶעָמֹק שֶׁל (תְּהִלִּים ד, ב): "בַּצָּר הִרְחַבְתָּ לִי", וּפֵרֵשׁ רַבֵּנוּ ז"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר"ן, חֵלֶק א', סִימָן קצה), שֶׁאֲפִלּוּ בַּעֲצָרָה בְּעַצְמָהּ, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַרְחִיב לָנוּ, כִּי אִם יִסְתַּכֵּל הָאָדָם עַל חַסְדֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ — יִרְאֶה, שֶׁאֲפִלּוּ בְּעֵת שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מֵצֵר לוֹ, גַּם בַּצָּרָה בְּעַצְמָהּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַרְחִיב לוֹ, וּמַגְדִּיל חַסְדּוֹ עִמּוֹ. וּכְמוֹ שֶׁאֲנַחְנוּ אוֹמְרִים שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּכָל יוֹם: "וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם וָיוֹם עִמָּנוּ, וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר

וְצָהֳרַיִם, הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ, וְהַמְרַחֲם כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ״;
הַכְּלָל, שֶׁעִקַּר הַחִדּוּשׁ שֶׁל פּוּרִים הוּא, שֶׁרוֹאִים עַל־יְדֵי תֹּקֶף הַנֵּס
הַזֶּה שֶׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עִם עַם יִשְׂרָאֵל, וְהִצִּילָנוּ מֵהָמָן
הָרָשָׁע, שֶׁהַכֹּל הָיָה מִלְבָּשׁ בִּלְבוּשׁ טֶבַע, וְכֵן הוּא בְּמֶשֶׁךְ כָּל הַגָּלוּת
הָאֲרֻכָּה וְהַמָּרָה שֶׁעוֹבֶרֶת עַל עַם יִשְׂרָאֵל, וְאֻמּוֹת הָעוֹלָם רוֹצִים
לְהַכְחִיד לְגַמְרֵי אֶת שֵׁם יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם, וּגְוֵרִים עֲלֵיהֶם הֲרִיגוֹת
וּמִיתוֹת מְשֻׁנּוֹת וּשְׁמָדוֹת וְכוּ׳, עַד שֶׁכִּמְעַט כַּמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים נִכְחַד
עַם יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם, חַס וְשָׁלוֹם, וּבָרֵגַע הָאַחֲרוֹן רָאִינוּ אֶת עֹצֶם
הַשִּׁגְחָתוֹ יִתְבָּרַךְ עָלֵינוּ, אֲפִלּוּ בְּתֹקֶף הַהֶסְתֵּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְּתָרָה,
אֲפִלּוּ בְּתוֹךְ מְרִירוּת הַגָּלוּת, אַף־עַל־פִּי שֶׁאֵין רוֹאִים שׁוּם שִׁנּוּי
הַטֶּבַע, אַף־עַל־פִּי־כֵן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַסְתִּיר אֶת עַצְמוֹ בְּכָל הַצָּרוֹת
וְהַמְּנִיעוֹת וְהַיִּסּוּרִים בִּדְרָכִים נִפְלָאוֹת לְטוֹבָתֵנוּ, לְחַיּוֹתֵנוּ כַּיּוֹם הַזֶּה,
עַד אֲשֶׁר תִּצְמַח קֶרֶן יִשְׂרָאֵל, וְיָבוֹא מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ וְיִגְאָלֵנוּ, וְאָז נָבִין
וְנִרְאֶה, שֶׁכָּל מַה שֶּׁסִּבֵּב הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עִמָּנוּ בְּנִפְלְאוֹתָיו — לְטוֹבָתֵנוּ,
אֲפִלּוּ בְּתֹקֶף מְרִירוּת הַגָּלוּת בְּגוּף וְנֶפֶשׁ וּמָמוֹן, וְהַכֹּל בִּדְרָכִים
נִפְלָאוֹת וְנוֹרָאוֹת, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגָם כְּלָל, בְּאֹפֶן שֶׁתִּהְיֶה נִשְׁאֶרֶת
הַבְּחִירָה לְכָל אֶחָד. וְאַף־עַל־פִּי־כֵן גְּדוֹלֵי מְבָחֲרֵי הַצַּדִּיקִים מַכְנִיסִים
עֵצוֹת נוֹרָאוֹת וְהִתְעוֹרְרוּת גְּדוֹלָה לְעַם יִשְׂרָאֵל, וּמְחַזְּקִים וּמְעוֹדְדִים
אוֹתָם לַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּמְלַמְּדִים אוֹתָם אֵיךְ
לִזְעֹק וְלִצְעֹק לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וּלְהִתְחַנֵּן לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ תָּמִיד, עַד
שֶׁגּוֹמְרִים בְּכָל עֵת מַה שֶּׁצְּרִיכִים, עַד אֲשֶׁר תִּצְמַח יְשׁוּעַת יִשְׂרָאֵל
לְעֵין כֹּל. וְעַל־כֵּן כָּל הַמּוֹעֲדִים בְּטֵלִים חוּץ מִפּוּרִים, כִּי כָּל הַמּוֹעֲדִים
הֵם זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרַיִם, שֶׁהָיוּ אָז נִסִּים נִגְלִים, שֶׁהֵם שִׁנּוּי הַטֶּבַע,
שֶׁזֶּה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם לְפִי שָׁעָה, אֲבָל לֶעָתִיד יִתְנַהֵג הָעוֹלָם עַל־יְדֵי
הַשִּׁגְחָה וְנִפְלָאוֹת בְּכָל עֵת וְשָׁעָה וָרֶגַע, וְיִרְאוּ בְּכָל עֵת נִפְלְאוֹתָיו
הָעֲצוּמִים, וְעַל־כֵּן יִהְיוּ כָּל הַמּוֹעֲדִים בְּטֵלִים, אֲבָל יְמֵי הַפּוּרִים לֹא
נִבְטָלִים, כִּי גַּם בַּנֵּס שֶׁל פּוּרִים רָאוּ נִפְלְאוֹת הַשִּׁגְחָתוֹ בְּכָל רֶגַע,
שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הַשִּׁגְחָתוֹ שֶׁל לֶעָתִיד, שֶׁהַטֶּבַע יִהְיֶה כִּסֵּא
לַהַשִּׁגְחָה, שֶׁגַּם בְּתוֹךְ הַטֶּבַע נִמְצָא אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כִּי כָּךְ

הִטְבִּיעַ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֶת עוֹלָמוֹ, שֶׁתִּהְיֶה אֱלקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ נֶעֱלֶמֶת וְנִסְתֶּרֶת בְּתוֹךְ הַבְּרִיאָה, עַד שֶׁיֵּשׁ בְּנֵי־אָדָם שֶׁחוֹשְׁבִים שֶׁיֵּשׁ אֱיזֶה טֶבַע, מִקְרֶה וּמַזָּל, וְעַל־כֵּן יְמֵי הַפּוּרִים לֹא יִתְבַּטְּלוּ גַּם לֶעָתִיד, כִּי אָז יִתְגַּלֶּה לְעֵינֵי כֹּל, אֵיךְ שֶׁכָּל הַסִּפּוּר שֶׁעָבַר עַל עַם יִשְׂרָאֵל בְּמֶשֶׁךְ כָּל הַגָּלְיוֹת, הַכֹּל הָיָה בְּהֶעְלֵם וּבְהֶסְתֵּר, וּגְנוּזָה בּוֹ אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְזֶה שֶׁנִּקְרֵאת הַמְּגִלָּה עַל שֵׁם: "מְגִלַּת אֶסְתֵּר", כִּי הִיא מְגַלָּה אֶת הַהֶסְתֵּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְּתָרָה, שֶׁגַּם שָׁם גְּנוּזָה וּסְתוּמָה וְנֶעֱלֶמֶת וְנִסְתֶּרֶת הַשְׁגָּחָתוֹ הַפְּרָטִית. וּכְמַאֲמָרָם זַ"ל (חֻלִּין קלט:): אֶסְתֵּר מִן הַתּוֹרָה מְנַיִן? שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים לד, יח): "וְאָנֹכִי אַסְתִּיר אַסְתִּיר פָּנַי בַּיּוֹם הַהוּא עַל כָּל הָרָעָה אֲשֶׁר עָשׂוּ" וְגוֹ', שֶׁאֲפִלּוּ בַּהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְּתָרָה, גַּם שָׁם מִתְגַּלָּה אֱלקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאַדְרַבָּה בְּתוֹךְ הַהֶסְתֵּרָה יֵשׁ שָׁם אוֹר גָּדוֹל וְנוֹרָא מְאֹד, רָזֵי וְסִתְרֵי תּוֹרָה, כַּמּוּבָא בִּדְבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן נו); וְעַל־כֵּן מִצְוַת קְרִיאַת הַמְּגִלָּה יְקָרָה וּגְדוֹלָה כָּל־כָּךְ, כִּי מִפַּרְסְמִין נֵס כָּזֶה, שֶׁרוֹאִין הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ עָלֵינוּ בְּכָל עֵת, אֲפִלּוּ בְּתֹקֶף הַהֶסְתֵּרָה, אֲפִלּוּ בְּעֵת שֶׁיִּשְׂרָאֵל רְחוֹקִים מֵאַרְצָם, וְעַל־יְדֵי־זֶה יֵשׁ לָנוּ תִּקְוָה גַּם עַתָּה בַּגָּלוּת הַמָּרָה הַזּוֹ לַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וְעִקַּר הַנֵּס נַעֲשָׂה עַל־יְדֵי תֹּקֶף אֱמוּנַת חֲכָמִים שֶׁהֶזְהִירָנוּ עָלֶיהָ, כַּמּוּבָא בִּדְבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן סא), שֶׁיֵּשׁ סְפָרִים וַעֲתִידִים לִהְיוֹת סְפָרִים, וְכֻלָּם צְרִיכִים לְהָעוֹלָם, וְדַיְקָא עַל־יְדֵי הַסְּפָרִים שֶׁמִּתְחַדְּשִׁים בְּכָל דּוֹר וָדוֹר הַמְגַלִּים אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה נִתְחַזֶּקֶת הָאֱמוּנָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי גְּדוֹלֵי מְבַחֲרֵי הַצַּדִּיקִים הַדְּבוּקִים בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, מְחַדְּשִׁים בְּכָל פַּעַם סְפָרִים חֲדָשִׁים, אֲשֶׁר שַׁיָּכִים לְכָל דּוֹר וָדוֹר, וּמְאִירִים עֵצוֹת נוֹרָאוֹת וְנִפְלָאוֹת לְעַם יִשְׂרָאֵל, אֵיךְ לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְאֵיךְ לְהַחֲזִיק מַעֲמָד בְּכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו בְּגִשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת, וְלֹא לְהִשָּׁבֵר מִשּׁוּם דָּבָר. וְזֶהוּ תֹּקֶף הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים, שֶׁזָּכוּ עַם יִשְׂרָאֵל עַל־יְדֵי הַנֵּס הַגָּדוֹל שֶׁקָּרָה, שֶׁהִתְהַפֵּךְ מִן הַהֵפֶךְ אֶל הַהֵפֶךְ, בְּחִינַת (אֶסְתֵּר ט, א): "וְנַהֲפוֹךְ הוּא אֲשֶׁר יִשְׁלְטוּ הַיְהוּדִים הֵמָּה בְּשׂנְאֵיהֶם", שֶׁיִּתְחַדֵּשׁ סֵפֶר קָדוֹשׁ כָּזֶה, שֶׁהִיא הַמְּגִלָּה הַקְּדוֹשָׁה,

שֶׁקּוֹרִין בָּרַבִּים וּמְבָרְכִין עָלֶיהָ תְּחִלָּה וְסוֹף, שֶׁמִּיּוֹם מַתַּן תּוֹרָה לֹא נִתְחַדֵּשׁ סֵפֶר כָּזֶה שֶׁיִּקְרְאוּ בּוֹ בְּצִבּוּר בִּבְרָכָה תְּחִלָּה וְסוֹף, וְעַל־יְדֵי שֶׁנִּתְחַדֵּשׁ סֵפֶר כָּזֶה, שֶׁמְּגַלֶּה וּמְפָרְסֵם אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם, עַל־יְדֵי־זֶה אָנוּ מַמְשִׁיכִין עָלֵינוּ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר קְדֻשַּׁת הַסְּפָרִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁל גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים, שֶׁמִּתְחַדְּשִׁים סְפָרִים נִפְלָאִים בְּכָל דּוֹר וָדוֹר. וְעִקַּר מַעֲלַת הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים הָהֵם הִיא, שֶׁהֵם בְּחִינַת קִיּוּם הַתּוֹרָה, שֶׁזּוֹכִין עַל יָדָם לְהִתְעוֹרְרוּת אֲמִתִּית וּלְעֲצוֹת אֲמִתִּיּוֹת נוֹרָאוֹת וְנִפְלָאוֹת, אֵיךְ לִזְכּוֹת עַל יָדָם כָּל אֶחָד לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה בֶּאֱמֶת וּבִתְמִימוּת, שֶׁעַל־יְדֵי סְפָרִים הָאֵלּוּ עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתּוֹרָה, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִכְלֶלֶת בִּבְחִינַת קָדְשֵׁי קָדָשִׁים, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם. כִּי הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁמִּתְחַדְּשִׁים גְּדוֹלֵי מְבָחֲרֵי הַצַּדִּיקִים בְּכָל דּוֹר וָדוֹר בְּמֶשֶׁךְ כָּל זְמַן הַגָּלוּת, זֶה עִקַּר הַהִתְחַזְּקוּת וְהַהִתְעוֹרְרוּת לְעַם יִשְׂרָאֵל, אֵיךְ לְהַחֲזִיק מַעֲמָד, וּצְרִיכִים לְכַבֵּד וּלְיַקֵּר אֶת כָּל סֵפֶר וְסֵפֶר שֶׁנִּתְחַבֵּר, כִּי כֻּלָּם צְרִיכִים לָעוֹלָם, וּמִי שֶׁלּוֹעֵג מֵהֶם, הוּא נִדּוֹן בְּצוֹאָה רוֹתַחַת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (עֵרוּבִין כא): הַלּוֹעֵג עַל דִּבְרֵי חֲכָמִים, נִדּוֹן בְּצוֹאָה רוֹתַחַת, וְעוֹלִים לוֹ עֲשָׂנִים סְרוּחִים אֶל הַמֹּחַ, וּמְעַרְבְּבִים וּמְבַלְבְּלִים דַּעְתּוֹ. וְלָכֵן מִי שֶׁלּוֹעֵג עַל סְפָרִים קְדוֹשִׁים, הַמְגַלִּים אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, סִימָן שֶׁהוּא פָּגוּם בַּבְּרִית, וּמֹחוֹ מָלֵא טִנּוּף וְצוֹאָה, וּמְגַלֶּה לְכֻלָּם אֶת מַעֲשָׂיו הַמְגֻנִּים שֶׁעוֹשֶׂה בַּסֵּתֶר. וְזֶהוּ (אֶסְתֵּר ט, כה): "וּבְבוֹאָהּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ אָמַר עִם הַסֵּפֶר יָשׁוּב מַחֲשַׁבְתּוֹ הָרָעָה אֲשֶׁר חָשַׁב עַל הַיְּהוּדִים, עַל רֹאשׁוֹ", עִם הַסֵּפֶר דַּיְקָא, שֶׁדַּיְקָא עַל־יְדֵי הַסֵּפֶר הַקָּדוֹשׁ שֶׁנִּתְחַדֵּשׁ עַל־יְדֵי מָרְדֳּכַי וְאֶסְתֵּר, עַל־יְדֵי־זֶה דַּיְקָא יָשׁוּב מַחֲשַׁבְתּוֹ הָרָעָה עַל רֹאשׁוֹ, כִּי עַל־יְדֵי שֶׁנִּתּוֹסֵף סֵפֶר, עַל־יְדֵי־זֶה נִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם, עַד שֶׁזּוֹכִין לְעֵצוֹת שְׁלֵמוֹת, עֵצוֹת עֲמֻקּוֹת מְאֹד, שֶׁהֵם סוֹד קִיּוּם הַתּוֹרָה. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (אֶסְתֵּר ט, כז): "קִיְּמוּ וְקִבְּלוּ הַיְּהוּדִים עֲלֵיהֶם וְעַל זַרְעָם" וְכוּ', וְדָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שַׁבָּת פח.): הָדוּר קִבְּלוּהָ בִּימֵי אַחַשְׁוֵרוֹשׁ. דִּכְתִיב (אֶסְתֵּר ט, כז): "קִיְּמוּ וְקִבְּלוּ הַיְּהוּדִים", קִיְּמוּ מַה שֶּׁקִּבְּלוּ כְּבָר, וְעַל־יְדֵי־זֶה

מַמְשִׁיכִין קִיּוּם הַתּוֹרָה בְּכָל דּוֹר (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, תַּעֲנִית, הֲלָכָה ד׳, אוֹת כ׳); הַיְנוּ שֶׁבָּזֶה שֶׁנִּתְחַדְּשָׁה בַּגָּלוּת מְגִלַּת אֶסְתֵּר, וּבְקִשָּׁה מֵהַחֲכָמִים שֶׁתִּכָּתֵב לְדוֹרוֹת, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (מְגִלָּה ז.): שְׁלְחָה לָהֶם אֶסְתֵּר לַחֲכָמִים, כִּתְבוּנִי לְדוֹרוֹת. שָׁלְחוּ לָהּ (מִשְׁלֵי כב, כ): ״הֲלֹא כָתַבְתִּי לְךָ שָׁלִישִׁים״, שָׁלִישִׁים וְלֹא רִבְּעִים, עַד שֶׁמָּצְאוּ לוֹ מִקְרָא כָּתוּב בַּתּוֹרָה (שְׁמוֹת יז, יד): ״כְּתֹב זֹאת זִכָּרוֹן בַּסֵּפֶר״; בָּזֶה הִיא נָתְנָה כֹּחַ לְכָל הַצַּדִּיקִים וְהַחֲכָמִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר, שֶׁיּוּכְלוּ לְחַדֵּשׁ סְפָרִים חֲדָשִׁים, לְגַלּוֹת וּלְפָרְסֵם אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּלְהַחְדִּיר אֱמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּלְחַזֵּק וּלְאַמֵּץ וּלְעוֹדֵד וּלְשַׂמֵּחַ אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁיִּתְחַזְּקוּ מַעֲמָד עַל אַף שֶׁעוֹבֵר עֲלֵיהֶם מַה שֶּׁעוֹבֵר, וּמְעוֹרְרִים אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, אֲשֶׁר דָּבָר זֶה מְאֹד חָשׁוּב בַּשָּׁמַיִם. וְיַעַן שֶׁהִזְהִירָנוּ רַבֵּנוּ זַ״ל מְאֹד לְחַדֵּשׁ בְּתוֹרָתוֹ, וְאָמַר לַאֲנָשָׁיו (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן קה), שֶׁיִּשְׁתַּדְּלוּ לְעַיֵּן בְּתוֹרָתוֹ, וְיִרְאוּ לְחַדֵּשׁ בְּתוֹרָתוֹ אֵיזֶה דָּבָר, וְאָמַר: אִם תִּזְכּוּ לְכַוֵּן אֶל תֹּכֶן כַּוָּנָתִי וְתוֹרָתִי — מַה טּוֹב. וְאָמַר, שֶׁאֲפִלּוּ דִּבּוּר אֶחָד לְבַד כְּשֶׁזּוֹכִים לְחַדֵּשׁ, הוּא גַּם־כֵּן טוֹב מְאֹד, כִּי הוּא תִּקּוּן גָּדוֹל מְאֹד, וְלָכֵן אָמַרְתִּי — מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים לְעַיֵּן בִּמְגִלַּת אֶסְתֵּר, אֲשֶׁר בְּוַדַּאי כָּל הַסְּפוּר מָלֵא סוֹדוֹת וְרָזֵי דְּרָזִין, סִתְרֵי נִסְתָּרוֹת, וּמַה יָּפֶה לְחַדֵּשׁ בָּהֶם עַל־פִּי הַהַקְדָּמוֹת הַנּוֹרָאוֹת שֶׁקִּבַּלְנוּ מֵרַבֵּנוּ זַ״ל וּמִמּוֹהַרְנַ״תְ זַ״ל, כִּי סִפְרֵיהֶם מְלֵאִים מִדְּרוּשִׁים נוֹרָאִים וְנִפְלָאִים שֶׁפֵּרְשׁוּ אֶת מְגִלַּת אֶסְתֵּר. וְלִקַּטְתִּי אֶת הַדְּרוּשִׁים כָּל מַה שֶּׁשַּׂיָּךְ לִמְקוֹמוֹ, וּקְרָאתִיו ״גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ״, כִּי אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (גִּטִּין סב.): מְנָא לָן דְּרַבָּנָן אִיקְרֵי מְלָכִים, דִּכְתִיב (מִשְׁלֵי ח, טו): ״בִּי מְלָכִים יִמְלֹכוּ״, וּבְוַדַּאי מִי שֶׁיְּעַיֵּן בְּפֵרוּשׁ זֶה, יָאִיר אֶת נִשְׁמָתוֹ בְּהֶאָרַת הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְיִזְכֶּה לְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו, וְיִתְגַּלֶּה אֵלָיו מֶלֶךְ הַכָּבוֹד בְּהֶאָרָה נוֹרָאָה וְנִפְלָאָה מְאֹד.

❖ ❖ ❖
❖ ❖
❖

א א וַיְהִי בִּימֵי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ הוּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ הַמֹּלֵךְ מֵהֹדּוּ וְעַד־כּוּשׁ שֶׁבַע וְעֶשְׂרִים וּמֵאָה מְדִינָה׃

גְּנִזֵי הַמֶּלֶךְ

פֶּרֶק א׳

א וַיְהִי בִּימֵי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי, אֲשֶׁר כָּל סִפּוּר הַמְּגִלָּה הַקְּדוֹשָׁה סוֹבֵב עַל עִנְיָן זֶה, שֶׁמְּסַפֵּר אֶת תַּקֶּף הַנֵּס, אֵיךְ הִתְגַּבְּרָה מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, שֶׁהִיא הַגְּאוּת, הָעֲבוֹדָה זָרָה, וְרָצְתָה לְכַלּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל, חַס וְשָׁלוֹם (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, עֲרֵלָה, הֲלָכָה ה׳, אוֹת טז); כִּי עִקַּר כָּל הַצָּרוֹת וְכָל הַגָּלֻיּוֹת הוּא עַל־יְדֵי הַגְּאוּת שֶׁהָאָדָם מִתְגָּאֶה, וְהוּא הֵפֶךְ הַתּוֹרָה, שֶׁאֵין אָדָם זוֹכֶה לָהּ, כִּי אִם עַל־יְדֵי עֲנָוָה, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן יד); כִּי צָרִיךְ הָאָדָם לְהַקְטִין אֶת עַצְמוֹ לִפְנֵי גְּדוֹלִים מִמֶּנּוּ וְלִפְנֵי בְּנֵי־אָדָם כְּעֶרְכּוֹ וְלִפְנֵי קְטַנִּים מִמֶּנּוּ, וְלִפְעָמִים כְּשֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ קָטָן שֶׁבַּקְּטַנִּים, צָרִיךְ לְהַקְטִין אֶת עַצְמוֹ כְּנֶגֶד מַדְרֵגַת עַצְמוֹ, וִידַמֶּה בְּעֵינָיו, כְּאִלּוּ הוּא לְמַטָּה מִמַּדְרֵגָתוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת טז, כט): ״שְׁבוּ אִישׁ תַּחְתָּיו״, וְרַק עַל־יְדֵי־זֶה זוֹכִים לַתּוֹרָה. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (עֲרוּבִין נד.): אָמַר רַב מַתְנָה, מַאי דִּכְתִיב (בַּמִּדְבָּר כא, יח): ״וּמִמִּדְבָּר מַתָּנָה״? אִם מֹשִׁים אָדָם עַצְמוֹ כְּמִדְבָּר זֶה שֶׁהַכֹּל דָּשִׁין בּוֹ — תַּלְמוּדוֹ מִתְקַיֵּם בְּיָדוֹ, וְאִם לָאו — אֵין תַּלְמוּדוֹ מִתְקַיֵּם בְּיָדוֹ. וְאָמְרוּ (שָׁם): אִם אָדָם מֹשִׁים עַצְמוֹ כְּמִדְבָּר זֶה שֶׁהַכֹּל דָּשִׁין בּוֹ, תּוֹרָה נִתְּנָה לוֹ בְּמַתָּנָה, וְכֵיוָן שֶׁנִּתְּנָה לוֹ בְּמַתָּנָה — נַחֲלוֹ אֵל, שֶׁנֶּאֱמַר: ״וּמִמַּתָּנָה נַחֲלִיאֵל״, וְכֵיוָן שֶׁנַּחֲלוֹ אֵל — עוֹלֶה לְגְדֻלָּה, שֶׁנֶּאֱמַר ״וּמִנַּחֲלִיאֵל בָּמוֹת״, וְאִם מֵגִיס לִבּוֹ, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַשְׁפִּילוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר: ״וּמִבָּמוֹת הַגַּיְא״, וְאִם חוֹזֵר בּוֹ, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַגְבִּיהוּ, שֶׁנֶּאֱמַר (יְשַׁעְיָה מ, ד): ״כָּל גֶּיא יִנָּשֵׂא״, וְזֶהוּ ״וַיְהִי בִּימֵי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ״, הֵינוּ מַלְכוּת הָרְשָׁעָה גְּאוּת.

וְזֶה מַה שֶּׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה יא.): אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ אָחִיו שֶׁל רֹאשׁ וּבֶן גִּילוֹ שֶׁל רֹאשׁ; הֵינוּ שֶׁכָּל אוֹתָם שֶׁכְּרוּכִים אַחַר מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, וְנִלְכָּדִים בְּגֵאוּת, הֵם בְּבְחִינַת אָחִיו שֶׁל רֹאשׁ וּבֶן גִּילוֹ שֶׁל רֹאשׁ, כִּי רֹאשׁ זֶה לְשׁוֹן גְּאוּת וְהִתְנַשְּׂאוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קי, ז): ״עַל־כֵּן יָרִים רֹאשׁ״, שֶׁזֶּה (בַּמִּדְבָּר

כד, כ): "רֵאשִׁית גּוֹיִם עֲמָלֵק", שֶׁהוּא זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ, הַמַּכְנִיס גֵּאוּת בָּאָדָם. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בַּמִּדְבָּר רַבָּה, פָּרָשָׁה יג, סִימָן ה'): "גֵּאוּת אָדָם תַּשְׁפִּילֶנּוּ" — זֶה עֲמָלֵק, שֶׁנִּתְגָּאָה עַל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּחֻרוּפָיו וְגִדּוּפָיו וְכוּ'; כִּי קִלְפַּת עֲמָלֵק זוֹ גֵּאוּת וְלִיצָנוּת. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (פִּרְקֵי דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, פֶּרֶק מד): "לֵץ תַּכֶּה" — זֶה עֲמָלֵק, כִּי מִמֶּנּוּ הִיא הַגֵּאוּת וְהַיְשׁוּת וְהַלֵּיצָנוּת. וְכָל מִי שֶׁמִּתְגָּאֶה עַל זוּלָתוֹ, וְרוֹצֶה לִהְיוֹת רֹאשׁ וּמַנְהִיג, הוּא מִתְלוֹצֵץ מֵהַזּוּלַת, וּבָזֶה הוּא מַרְאֶה אֶת טִפְּשׁוּתוֹ. וְזֶה הָיָה אַחַשְׁוֵרוֹשׁ, שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה יב.): אַחַשְׁוֵרוֹשׁ מֶלֶךְ טִפֵּשׁ הָיָה, וְזֶהוּ "אַחַשְׁוֵרוֹשׁ הַמֶּלֶךְ מֵהוֹדוּ וְעַד כּוּשׁ", שֶׁמִּדַּת הַגֵּאוּת הָרָעָה מִתְלַבֶּשֶׁת בְּכָל אָדָם מִגָּדוֹל וְעַד קָטָן, כַּנִּרְאֶה בְּחוּשׁ, שֶׁאֲפִלּוּ הַקְּטַנִּים וְהַנִּבְזִים וְהַפְּחוּתִים וַעֲמֵי הָאָרָצִים, הַבּוּרִים וְהָרֵיקִים, יֵשׁ לָהֶם גַּם־כֵּן גֵּאוּת, שֶׁרוֹצִים לִהְיוֹת מַשֶּׁהוּ, וְזֶהוּ "הַמֶּלֶךְ מֵהוֹדוּ וְעַד כּוּשׁ", הוֹדוּ זֶה בְּחִינַת הַגְּדוֹלִים וְהַחֲשׁוּבִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים צו, ו): "הוֹד וְהָדָר", כּוּשׁ זֶה בְּחִינַת הַנִּבְזִים וְהַמְכֻעָרִים בְּמַעֲשֵׂיהֶם, כְּמוֹ כּוּשׁ שֶׁהוּא שָׁחוֹר בְּתַכְלִית הַשַּׁחֲרוּת, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (יִרְמְיָה יג, כג): "הֲיַהֲפֹךְ כּוּשִׁי עוֹרוֹ", הַיְנוּ שֶׁמַּלְכוּת אַחַשְׁוֵרוֹשׁ זֶה רֵאשִׁית וְגֵאוּת, וּמוֹלֵךְ וּמִתְלַבֵּשׁ מִגָּדוֹל וְעַד קָטָן, מֵהַמְפֹאָרִים וְעַד הַנִּבְזִים, וּמִשָּׁם בָּאִים כָּל הַיְגוֹנוֹת וְהַמַּכְאוֹבִים; כִּי כָל מַה שֶּׁבְּנֵי־אָדָם סוֹבְלִים, זֶה רַק מֵחֲמַת הַיְשׁוּת וְהַגֵּאוּת שֶׁנִּכְנְסָה בָּהֶם, שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה הוֹלֵךְ לָהֶם שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן פב); וְהַגֵּאוּת מְבִיאָה אֶת הָאָדָם לִידֵי לֵיצָנוּת. וְלָכֵן אִם תִּרְאוּ שֶׁאֶחָד מִתְלוֹצֵץ מֵהַזּוּלַת, תֵּדְעוּ שֶׁהוּא בַּעַל גַּאֲוָה, וְהוּא רָחוֹק לְגַמְרֵי מֵהַקְּדֻשָּׁה. וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל (סֵפֶר־הַמִּדּוֹת, אוֹת גַּאֲוָה, סִימָן יד): עַל־יְדֵי גַּאֲוָה נִסְגָּר הַלֵּב וְעֵינֵי הָאָדָם מִלְּהַבִּיט בִּפְלָאוֹת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לִירֹא מִלְּפָנָיו.

וְזֶהוּ "וַיְהִי בִּימֵי אַחַשְׁוֵרוֹשׁ"; וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה י:): כָּל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר 'וַיְהִי' הוּא צָרָה, וְכָל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר 'וְהָיָה' הוּא שִׂמְחָה, כִּי הַגֵּאוּת הוּא רִבּוּי, שֶׁמִּתְגָּאֶה בָּעוֹלָם כְּאִלּוּ רַבִּים יָמָיו. וְזֶה מַה שֶּׁאָמַר הֶחָכָם מִכָּל הָאָדָם (קֹהֶלֶת ו, ג): "אִם יוֹלִיד אִישׁ מֵאָה וְשָׁנִים רַבּוֹת יִחְיֶה וְרַב שֶׁיִּהְיוּ יְמֵי שָׁנָיו וְנַפְשׁוֹ" וְגוֹ'; כִּי בַּעַל גַּאֲוָה חוֹשֵׁב שֶׁיֵּשׁ לוֹ יָמִים רַבִּים בָּזֶה הָעוֹלָם. וּבֶאֱמֶת הַכֹּל הֶבֶל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קמד, ד): "יָמֵינוּ כְּצֵל עוֹבֵר"; וְדָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה צו, סִימָן ב') עַל הַפָּסוּק (דִּבְרֵי־הַיָּמִים־א' כט,

טו): "כַּצֵּל יָמֵינוּ עַל הָאָרֶץ", וְהַלְוַאי כְּצִלּוֹ שֶׁל כּוֹתֶל אוֹ כְּצִלּוֹ שֶׁל אִילָן, אֶלָּא כְּצִלּוֹ שֶׁל עוֹף בְּשָׁעָה שֶׁהוּא עָף; כִּי בֶּאֱמֶת אֵין שׁוּם זְמַן כְּלָל, וְהַזְּמַן נִמְשָׁךְ רַק לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה. וְצָרִיךְ הָאָדָם לֵידַע, שֶׁאֵין לוֹ בְּעוֹלָמוֹ כִּי אִם אוֹתוֹ הַיּוֹם וְאוֹתָהּ הַשָּׁעָה לְבַד, שֶׁנִּמְשָׁךְ לוֹ מִמָּקוֹם שֶׁנִּמְשָׁךְ, כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְקָנוֹת לוֹ חַיֵּי נֶצַח בְּזֶה הַיּוֹם וְהַשָּׁעָה, כִּי בְּעוֹד רֶגַע יִפָּרַח הַיּוֹם וְהַשָּׁעָה, וּמַה יִּתְרוֹן לוֹ בְּכָל עֲמָלוֹ שֶׁיַּעֲמֹל לָרוּחַ; וְעַל־כֵּן עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה הוּא רַק כְּשֶׁיּוֹדֵעַ אֲשֶׁר אֵין לוֹ רַק הַיּוֹם הַזֶּה, כְּמוֹ שֶׁגִּלָּה לָנוּ רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן ערב) עַל הַפָּסוּק (תְּהִלִּים צה, ז): "הַיּוֹם אִם בְּקֹלוֹ תִּשְׁמָעוּ", שֶׁהָעִקָּר בְּזֶה הָעוֹלָם לֵידַע שֶׁאֵין לוֹ רַק אֶת הַיּוֹם הַזֶּה, וְיוֹם הַמָּחֳרָת הוּא עוֹלָם אַחֵר לְגַמְרֵי, וְעַל־יְדֵי אֵלּוּ שֶׁזּוֹכִים לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְקַיֵּם זֹאת, עַל־יְדֵי־זֶה יָבוֹא מָשִׁיחַ. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (סַנְהֶדְרִין צח.), שֶׁפָּגַשׁ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי אֶת אֵלִיָּהוּ, וּשְׁאָלוֹ: אֵימָתַי קָאָתֵי מַר? אָמַר לוֹ: הַיּוֹם. וְכֵן גִּלָּה לָנוּ רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן יד) עַל מַאֲמָרוֹ שֶׁל רַבָּה בַּר בַּר חָנָה, אוֹרְזִילָא בַּר יוֹמָא, וְלָמָּה נִקְרָא בַּר יוֹמָא? כִּי לֹא יִתְגַּלֶּה הַכָּבוֹד, אֶלָּא בִּבְיאַת מְשִׁיחֵנוּ. וּבְכָל יוֹם מוּכָן הַכָּבוֹד לָצֵאת מִזִּילוּתָא, וְאִי אֶפְשָׁר לְהַגִּיעַ לָזֶה, אֶלָּא כְּשֶׁמְּבַטֵּל אֶת יֵשׁוּתוֹ וְגַאוּתוֹ לְגַמְרֵי, כְּאִלּוּ הוּא לֹא נִמְצָא לְגַמְרֵי בְּזֶה הָעוֹלָם, וְהוּא בָּטֵל וּמְבֻטָּל אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא. אֲבָל הַגַּאוּת הִיא הֵפֶךְ מִכָּל זֶה, שֶׁמִּתְגָּאֶה בְּדַעְתּוֹ וְרוֹצֶה לְהִתְנַהֵג בְּגַדְלוּת כְּאִלּוּ יָמָיו רַבִּים, וּכְאִלּוּ יֵשׁ קְבִיעוּת לְיָמָיו הַפּוֹרְחִים. וּמִשָּׁם בָּאוֹת כָּל הַצָּרוֹת, רַחֲמָנָא לִצְלָן, שֶׁאָדָם סוֹבֵל בְּזֶה הָעוֹלָם, כִּי נִדְמֶה לוֹ, שֶׁיֵּשׁ לוֹ עוֹד הַרְבֵּה יָמִים וְשָׁנִים לִחְיוֹת, וְעַל־כֵּן הוּא מִתְגָּאֶה עַל זוּלָתוֹ, וּמִתְלוֹצֵץ מִכָּל אֶחָד, שֶׁמִּשָּׁם בָּאִין כָּל הַצָּרוֹת. וְזֶהוּ "וַיְהִי בִּימֵי" הִיא צָרָה שֶׁבָּאָה מִגַּאוּת, כְּאִלּוּ יָמָיו רַבִּים, וּכְאִלּוּ הַמַּעֲשֶׂה שֶׁל שְׁטוּת וַהֶבֶל שֶׁעוֹסֵק בּוֹ, יִהְיֶה לוֹ קִיּוּם, שֶׁעוֹסֵק לִבְנוֹת וְלִקְנוֹת כְּלֵי כֶסֶף וְזָהָב וְתַכְשִׁיטִים, שֶׁכָּל זֶה הוּא רַק גַּאוּת וְיֵשׁוּת, כִּי מִי שֶׁרוֹדֵף אַחַר אֱלִילֵי כֶסֶף וְזָהָב, אַחַר גַּאוּת וְכָבוֹד, כָּל זֶה מְבִיאוֹ רַק אֶל צָרוֹת וְיִסּוּרִים, כַּעַס וּמַכְאוֹבִים, אֲבָל עִקַּר הַשִּׂמְחָה הוּא 'וְהָיָה', שֶׁהוּא לְשׁוֹן שִׂמְחָה, כִּי 'וְהָיָה' זֶה לְשׁוֹן עָתִיד, שֶׁיֵּשׁ לוֹ תִּקְוָה, וְזוֹ שִׂמְחָתוֹ וְחִיּוּתוֹ, שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁאֵין לוֹ רַק הַיּוֹם הַזֶּה, שֶׁזֶּה מַה שֶּׁכָּתוּב (זְכַרְיָה יד, ז): "וְהָיָה יוֹם אֶחָד הוּא יִוָּדַע לַהֹוָי"ה, לֹא יוֹם וְלֹא לַיְלָה, וְהָיָה לְעֵת עֶרֶב יִהְיֶה אוֹר"; כִּי כְּשֶׁהָאָדָם יוֹדֵעַ שֶׁאֵין לוֹ רַק יוֹם אֶחָד, זֶה עִקַּר שִׂמְחָתוֹ הַנִּצְחִית, שֶׁאָז נִתְבַּטֵּל

הַיּוֹם וְהַלַּיְלָה, וְדַיְקָא כְּשֶׁנִּחֲשָׁךְ לוֹ, שֶׁהוּא לְעֵת עֶרֶב, עַל־יְדֵי ׳וְהָיָה׳, שֶׁהוּא לְשׁוֹן שִׂמְחָה — יִהְיֶה אוֹר; כִּי הָעִקָּר לְבַטֵּל מִמֶּנּוּ יֵשׁוּתוֹ וְגֵאוּתוֹ, וְלֵידַע שֶׁאֵין לוֹ רַק הַיּוֹם הַזֶּה, וְאָז תָּמִיד יִהְיֶה בְּשִׂמְחָה. וְזֶה ״שֶׁבַע וְעֶשְׂרִים וּמֵאָה מְדִינָה״; כִּי חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים דָּרְשׁוּ (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה נח, סִימָן ג׳), שֶׁהֵם כְּנֶגֶד מֵאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשֶׁבַע שָׁנִים, שֶׁחָיְתָה שָׂרָה; הַיְנוּ כִּי שָׂרָה הִיא סוֹד מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁשָּׂרָה עַל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, כִּי עִקַּר הַמַּלְכוּת הוּא הַצִּמְצוּם הַמְצַמְצֵם אֶת הָאוֹר הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא בְּתוֹךְ כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ, שֶׁזֶּה סוֹד הָעֲנָוָה, כִּי (מְגִלָּה לא.): בְּמָקוֹם גְּדֻלָּתוֹ שָׁם אַתָּה מוֹצֵא עַנְוָתָנוּתוֹ; כְּבְיָכוֹל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כְּכָל שֶׁהוּא יוֹתֵר גָּדוֹל, הוּא יָכוֹל לְצַמְצֵם אֶת עַצְמוֹ בְּכָל דָּבָר, שֶׁזֶּה סוֹד הַמַּלְכוּת, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קמה, יא): ״כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ״, הַמַּלְכוּת הִיא כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁנִּמְצָא בְּכָל הַבְּרִיאָה, כִּי אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן קעז), שֶׁזֶּה בְּעַצְמוֹ סוֹד עֲנָוָה, שֶׁכָּל מַה שֶּׁהָאָדָם בָּטֵל וּמְבֻטָּל אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְהוּא מַקְטִין אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי לִפְנֵי גְּדוֹלִים וְלִפְנֵי בֵּינוֹנִים וְלִפְנֵי קְטַנִּים, וְלִפְנֵי קָטָן שֶׁבַּקְּטַנִּים, הֲרֵי זֶה נִכְלָל בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא.

וְזֶה ״מֵאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים וְשֶׁבַע שָׁנִים״; כִּי בֶּן מֵאָה שָׁנָה, זֶה נֶגֶד גְּדוֹלִים, וּבֶן עֶשְׂרִים שָׁנָה, זֶה נֶגֶד בֵּינוֹנִים, וְשֶׁבַע שָׁנִים, זֶה נֶגֶד קְטַנִּים, וְשָׂרָה שֶׁזָּכְתָה לַעֲנָוָה אֲמִתִּית, שֶׁזֶּה עִקַּר הַחִיּוּת, וְלָכֵן חַיֵּי שָׂרָה הָיוּ בַּת ק׳ כְּבַת כ׳, וּבַת כ׳ כְּבַת ז׳, שֶׁהָיְתָה מַקְטֶנֶת אֶת עַצְמָהּ מִכָּל הַבְּחִינוֹת, שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁהָיְתָה בַּת ק׳, הָיְתָה מַקְטֶנֶת אֶת עַצְמָהּ בְּעֵינֶיהָ כְּבַת כ׳, וּכְשֶׁהָיְתָה בַּת כ׳, הִקְטִינָה אֶת עַצְמָהּ כְּבַת ז׳, וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁהָיְתָה קְטַנָּה בְּעֵינֶיהָ עוֹד יוֹתֵר, שֶׁזֶּה שְׁנֵי חַיֵּי שָׂרָה, כֵּלָן שָׁוִין לְטוֹבָה (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה נח, סִימָן א׳), שֶׁעִקַּר הַחַיִּים טוֹבִים הֵם עֲנָוָה, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן עב), שֶׁשְּׁלֵמוּת הַחַיִּים זֶה עֲנָוָה. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ (זֹהַר בְּרֵאשִׁית קכב:): מָאן דְּאִיהוּ רַב אִיהוּ זְעֵיר, וּמַאן דְּאִיהוּ זְעֵיר הוּא רַב; כִּי הַכֹּל תָּלוּי בַּעֲנָוָה. וְזֶה עִקַּר הַחַיִּים טוֹבִים. וַאֲחַשְׁוֵרוֹשׁ הוּא מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, מָלֵא גֵּאוּת, הוּא הַהֶפֶךְ מִזֶּה, שֶׁמּוֹלֵךְ מֵעַצְמוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה יא.): אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ מָלַךְ מֵעַצְמוֹ, אַף אֶחָד לֹא הִמְלִיכוֹ. וְלָכֵן מָלַךְ עַל שֶׁבַע וְעֶשְׂרִים וּמֵאָה מְדִינָה, שֶׁיֵּשׁ לוֹ גֵּאוּת וְהִתְנַשְּׂאוּת — הֵן לִפְנֵי גְּדוֹלִים, וְהֵן לִפְנֵי בֵּינוֹנִים, וְהֵן לִפְנֵי קְטַנִּים.

וְזֶהוּ "בִּשְׁנַת שָׁלוֹשׁ לְמָלְכוֹ", כְּנֶגֶד שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים שֶׁהוּא מִתְגָּאֶה בָּהֶם, שֶׁהֵם: חָכְמָה, גְּבוּרָה וַעֲשִׁירוּת. וְלָכֵן נֶאֱמַר אֶצְלוֹ: "בְּהַרְאוֹתוֹ אֶת עֹשֶׁר כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ וְאֶת יְקָר תִּפְאֶרֶת גְּדֻלָּתוֹ יָמִים רַבִּים"; כִּי עִקַּר הַגֵּאוּת וְהַהִתְנַשְּׂאוּת הוּא בַּעֲשִׁירוּת, שֶׁמַּלְכוּת הָרְשָׁעָה, שֶׁהִיא הַגֵּאוּת, מַרְאָה לְכָל אָדָם בִּימֵי חַיֵּי הֶבְלוֹ אֶת עֹשֶׁר כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ, כַּמָּה עֹשֶׁר וְכָבוֹד יֵשׁ לוֹ: כְּלֵי כֶּסֶף וּכְלֵי זָהָב וְתַכְשִׁיטִים, וְכֵלִים מְכֻלִּים שׁוֹנִים. כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אֶצְלוֹ: "חוּר כַּרְפַּס וּתְכֵלֶת אָחוּז בְּחַבְלֵי בוּץ וְאַרְגָּמָן עַל גְּלִילֵי כֶסֶף וְעַמּוּדֵי שֵׁשׁ, מִטּוֹת זָהָב וָכֶסֶף עַל רִצְפַּת בַּהַט וָשֵׁשׁ וְדַר וְסֹחָרֶת"; שֶׁזֶּה כְּלַל הָעֲשִׁירוּת שֶׁבְּנֵי־אָדָם מִתְפָּאֲרִים מִזֶּה, וּמִתְגָּאִים עַל זוּלָתָם, שֶׁלָּהֶם יֵשׁ כָּל מִינֵי עֲשִׁירוּת וְכֵלִים נִפְלָאִים, וַאֲבָנִים טוֹבוֹת, וְתַכְשִׁיטִים וְזָהָב וָכֶסֶף, וּמִינֵי בְּגָדִים יְקָרִים, שֶׁרוֹאֶה הָאָדָם בִּימֵי חַיֵּי הֶבְלוֹ, שֶׁכָּל זֶה נִמְשָׁךְ מִמַּה שֶּׁהַסִּטְרָא אַחֲרָא, שֶׁהוּא מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, מַרְאָה לוֹ בְּכָל פַּעַם, וּכְדֵי שֶׁיִּתְגָּאֶה נֶגֶד כָּל אֶחָד; שֶׁאֵלּוּ הָעֲשִׁירִים, שֶׁאָמַר עֲלֵיהֶם רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן סד), שֶׁהֵם מְשֻׁגָּעִים וּמְטֹרָפִים, וְיֵשׁ בָּהֶם כָּל מִינֵי שִׁגְיוֹנוֹת, כִּי הַמָּמוֹן וְהַכֶּסֶף עוֹשֶׂה אוֹתָם מְשֻׁגָּעִים, וְלָכֵן הֵם בַּעֲלֵי גַּאֲוָה, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (פְּסָחִים סו:): כָּל הַמִּתְיַהֵר, אִם חָכָם — חָכְמָתוֹ מִסְתַּלֶּקֶת מִמֶּנּוּ, כִּי מִי שֶׁמִּתְגָּאֶה — נַעֲשֶׂה שׁוֹטֶה, וְגַס רוּחַ, וְהוּא בַּעַל מוּם. כְּמַאֲמָרָם זַ"ל (מְגִלָּה כט.): הַאי מַאן דְּיָהִיר, בַּעַל מוּם הוּא, כִּי מֵאַחַר שֶׁרוֹדֵף אֶת הָעֲנִיִּים וְלֹא רוֹצֶה לַעֲזֹר לָהֶם.

וְעַל קֹטֶב זֶה מְסֻפֶּרֶת כָּל הַמְּגִלָּה, וּמְגַלָּה שֶׁזֶּהוּ עִקַּר תִּקֶּף הַגֵּס שֶׁל פּוּרִים, שֶׁנַּעֲשָׂה בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וּבְכָל שָׁנָה וְשָׁנָה, כִּי כְּשֶׁמִּתְגַּבְּרִים הַבַּעֲלֵי גַּאֲוָה בַּעֲשִׁירוּתָם דְּסִטְרָא אַחֲרָא, וְרוֹצִים לְכַלּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל בַּעֲצַת הָמָן הָרָשָׁע, יִמַּח שְׁמוֹ, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַקְדִּים רְפוּאָה לַמַּכָּה, וְנוֹקֵם בָּהֶם עַל יָדָם בְּעַצְמָם (סַנְהֶדְרִין לט:); כִּי מִינֵיהּ וּבֵיהּ אַבָּא לֵיזִיל בֵּיהּ נִרְגָּא, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (דִּבְרֵי־הַיָּמִים־ב' טו, ו): "וְכֻתְּתוּ גּוֹי בְּגוֹי וְעִיר בְּעִיר כִּי אֱלֹהִים הֻמָּם בְּכָל צָרָה"; וְכֵן כָּתוּב (יְשַׁעְיָה יט, ב): "וְסִכְסַכְתִּי מִצְרַיִם בְּמִצְרַיִם וְנִלְחֲמוּ אִישׁ בְּאָחִיו וְאִישׁ בְּרֵעֵהוּ, עִיר בְּעִיר, מַמְלָכָה בְּמַמְלָכָה", כְּמוֹ שֶׁרָאִינוּ בְּתִקֶּף הַגֵּס שֶׁל פּוּרִים, שֶׁעַל־יְדֵי רִבּוּי הַגֵּאוּת שֶׁל אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, וַשְׁתִּי וְהָמָן, הִתְגָּרוּ זֶה בָּזֶה, עַד שֶׁנֶּהֶרְגָה וַשְׁתִּי, שֶׁעָשְׂתָה צָרוֹת רַבּוֹת לְיִשְׂרָאֵל, וְנֶהֱרְגָה דַּיְקָא בַּעֲצַת הָמָן, עַל־יְדֵי עִצָּם גֵּאוּתוֹ, שֶׁהָיָה הֶדְיוֹט קוֹפֵץ בָּרֹאשׁ (מְגִלָּה יב:), וְעַל־יְדֵי־זֶה בְּעַצְמוֹ הָיְתָה מַפַּלְתּוֹ

הָעֲצוּמָה אַחַר־כָּךְ, כִּי כֵן דַּרְכּוֹ שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים לד, כב): "תְּמוֹתֵת רָשָׁע רָעָה", שֶׁהַגַּסּוּת בְּעַצְמָהּ עָקְרָה אוֹתָם. וְאֶסְתֵּר הַצַּדֶּקֶת קִבְּלָה הַגְּדֻלָּה וְהַמְּלוּכָה, כִּי אֶסְתֵּ"ר הִיא סוֹד עֲנָוָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יִרְמְיָה כג, כד): "אִם יִסָּתֵר אִישׁ בַּמִּסְתָּרִים", וְכֵן מָרְדֳּכַ"י זֶה מָר דְּרוֹר, כְּמַאֲמָרָם זַ"ל (מְגִלָּה י:): 'מַר' זֶה לְשׁוֹן מְרִירוּת, 'דְּרוֹר' זֶה לְשׁוֹן חֵרוּת וּמַלְכוּת, שֶׁזֶּה סוֹד מַה שֶּׁאָמְרוּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִדְרָשׁ בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה סו, סִימָן ז'): צַדִּיקִים — תְּחִלָּתָם יִסּוּרִים וְסוֹפָם שַׁלְוָה, שֶׁבִּתְחִלָּה סוֹבֵל מְרִירוּת וּמַקְטִין עַצְמוֹ בְּתַכְלִית הַשִּׁפְלוּת בֶּאֱמֶת, וְעַל־יְדֵי־זֶה זוֹכֶה אַחַר־כָּךְ לְחֵרוּת וּגְדֻלָּה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וּמָרְדְּכַי יָצָא מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ בִּלְבוּשׁ מַלְכוּת", כִּי טוֹב אַחֲרִית דָּבָר מֵרֹאשִׁיתוֹ, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי כה, ו): "אַל תִּתְהַדַּר לִפְנֵי מֶלֶךְ, וּבִמְקוֹם גְּדֹלִים אַל תַּעֲמֹד, כִּי טוֹב אֲמָר לְךָ עֲלֵה הֵנָּה מֵהַשְׁפִּילְךָ לִפְנֵי נָדִיב אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֶיךָ", וְעַל קֹטֶב זֶה סוֹבֶבֶת כָּל מְגִלַּת אֶסְתֵּר, לְגַלּוֹת לָאָדָם — אַף שֶׁבַּהַתְחָלָה אֵלּוּ הָרְשָׁעִים כְּמוֹ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, וַשְׁתִּי וְהָמָן מִקֹּדֶם מִתְגָּאִים מְאֹד, אַךְ לְבַסּוֹף הַגַּאֲוָה מַפֶּלֶת אוֹתָם לַשְּׁאוֹל תַּחְתִּית וּמִתַּחְתָּיו, וְנֶעֱקָרִים מִן הָעוֹלָם.

וְלָכֵן רְאֵה, אֲהוּבִי, בְּנִי, מַה לְּפָנֶיךָ! רְאֵה לְבַטֵּל אֶת עַצְמְךָ לְגַמְרֵי אֶל הָאַיִן סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְתֵדַע שֶׁכָּל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר בַּמְּגִלָּה "הַמֶּלֶךְ", זֶה סוֹבֵב עַל מַלְכּוּ שֶׁל עוֹלָם, כְּמַאֲמָרָם זַ"ל (אֶסְתֵּר רַבָּה, פָּרָשָׁה י', סִימָן א'), וְאַף שֶׁבִּתְחִלָּה נִדְמֶה לְךָ שֶׁאֵלּוּ הָרְשָׁעִים הָאֲרוּרִים הַשּׁוֹפְכִים דָּמְךָ, וּמְחָרְפִין וּמְגַדְּפִין וּמַשְׁפִּילִין אוֹתְךָ, וְנִדְמֶה כְּאִלּוּ אָבַד מָנוֹס וְתִקְוָה, וּכְאִלּוּ הָרְשָׁעִים עָשׂוּ חַיִל, אַף־עַל־פִּי־כֵן אִם תִּבְרַח, אֲהוּבִי, בְּנִי, לְגַמְרֵי אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּתְבַטֵּל אֶת כָּל רְצוֹנְךָ לִרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲפִלּוּ שֶׁאַתָּה נִמְצָא בַּהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת אֶסְתֵּר, שֶׁדָּרְשׁוּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (חֻלִּין קלט:): אֶסְתֵּר מִן הַתּוֹרָה, מְנַיִן? שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים לא, יח): "וְאָנֹכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר פָּנַי" וְגוֹ', עִם כָּל זֹאת עַל־יְדֵי שֶׁתַּחֲזִיק אֶת עַצְמְךָ בַּצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מָרְדְּכַי, תִּזְכֶּה לָצֵאת מִן הַהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, וְתִהְיֶה בֶּן חוֹרִין. כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (חֻלִּין קלט:): מָרְדְּכַי מִן הַתּוֹרָה מְנַיִן, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת ל, כג): "מָר דְּרוֹר", שֶׁקֹּדֶם מָר לָאָדָם, שֶׁאֵלּוּ הָרְשָׁעִים הָאֲרוּרִים שֶׁהֵם אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, וַשְׁתִּי וְהָמָן, יִמַּח שְׁמָם, שֶׁהֵם כְּלַל הַסִּטְרָא אַחֲרָא מִתְפַּשְּׁטִים עַל הָאָדָם, שֶׁהֵם הַסָּמ"ךְ־מ"ם וְלִילִי"ת, שֶׁמֵּהֶם בָּאָה הַגֵּאוּת, כִּי לֹא יִתְגָּאֶה הָאָדָם אֶלָּא כְּשֶׁפָּגַם בַּבְּרִית, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי

ב בַּיָּמִים הָהֵם כְּשֶׁבֶת ׀ הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ עַל כִּסֵּא מַלְכוּתוֹ אֲשֶׁר בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה׃

גְּנָזֵי הַמֶּלֶךְ

רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן יא), אֲשֶׁר גֵּאוּת וְנָאוּף הוֹלְכִים בְּיַחַד; שֶׁזֶּה מַה שֶּׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה יב.): אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ עִם וַשְׁתִּי לִדְבַר עֲבֵרָה נִתְכַּוְּנוּ, וְהָמָן עָשָׂה אֶת עַצְמוֹ עֲבוֹדָה זָרָה, כִּי זֶה תָּלוּי בָּזֶה, כִּי (סוֹטָה ה.): כָּל הַמִּתְגָּאֶה, אָמַר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא: אֵין אֲנִי וְהוּא יְכוֹלִים לָדוּר בָּעוֹלָם; וְכֵן אָמְרוּ (שָׁם): כָּל שֶׁיֵּשׁ בּוֹ גַּסּוּת הָרוּחַ, כְּאִלּוּ עוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה (שָׁם); וּכְאִלּוּ כָּפַר בָּעִקָּר (שָׁם); וּכְאִלּוּ בָּא עַל כָּל הָעֲרָיוֹת.

וְלָכֵן, אֲהוּבִי, בְּנִי! רְאֵה לְלַמֵּד לְעַצְמְךָ הִתְחַזְּקוּת עֲצוּמָה מִכָּל הַמְּגִלָּה, אֵיךְ שֶׁצְּרִיכִים לְהִתְחַזֵּק בַּמַּצָּבִים הֲכִי קָשִׁים שֶׁעוֹבְרִים עַל הָאָדָם, שֶׁבָּאִים רְשָׁעִים אֲרוּרִים וְחוֹלְקִים עָלָיו וְרוֹצִים לִשְׁבֹּר אוֹתוֹ, שֶׁלֹּא יָשִׂים לֵב אֲלֵיהֶם, כִּי סוֹף הַכָּבוֹד לָבוֹא, וְיִתְגַּלֶּה אֵלָיו מֶלֶךְ הַכָּבוֹד, וְיִרְאֶה אֶת כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ הַמֵּאִיר בְּכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְחֶזְקֵאל מג, ב): ״וְהָאָרֶץ הֵאִירָה מִכְּבוֹדוֹ״; וְיִתְבַּטְּלוּ כֻּלָּם מִלְּפָנָיו, וְתַעֲלֶה מַעְלָה מַעְלָה, כְּמוֹ מָרְדֳּכַי וְאֶסְתֵּר, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ב בַּיָּמִים הָהֵם כְּשֶׁבֶת הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ עַל כִּסֵּא מַלְכוּתוֹ: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר כִּסְאוֹ שֶׁל אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ הוּא מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, הֵפֶךְ מִכִּסֵּא דִּקְדֻשָּׁה, כִּי אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה אֱלֹקִים, וְעַל־כֵּן רָצָה לְהִתְגַּבֵּר בְּכִסֵּא מַלְכוּת דְּסִטְרָא אַחֲרָא, שֶׁלֹּא לְהַנִּיחַ אֶת יִשְׂרָאֵל לֶאֱחֹז בְּכִסֵּא הַכָּבוֹד (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, גְּבִינַת חוֹב מִלָּקוּחוֹת, הֲלָכָה ה׳, אוֹת ח׳); כִּי בֶּאֱמֶת עַם יִשְׂרָאֵל נִבְרְאוּ לְהַכִּיר אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (תַּנְחוּמָא נָשׂא ג׳): מִיּוֹם שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֶת עוֹלָמוֹ נִתְאַוָּה שֶׁיִּהְיֶה לוֹ דִּירָה בַּתַּחְתּוֹנִים; וְאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן א׳), כִּי אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי נִבְרָא שֶׁתִּהְיֶה לוֹ מֶמְשָׁלָה עַל הַמַּלְאָכִים, וְזוֹ הַתַּכְלִית וְהַסּוֹף שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (יְרוּשַׁלְמִי שַׁבָּת, פֶּרֶק ב׳): עֲתִידִין צַדִּיקִים שֶׁיִּהְיֶה מְחִיצָתָן לִפְנִים מִמַּלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּמִדְבַּר כג, כג): ״כָּעֵת יֵאָמֵר לְיַעֲקֹב וּלְיִשְׂרָאֵל מַה פָּעַל אֵל״, שֶׁהַמַּלְאָכִים יִצְטָרְכוּ לִשְׁאֹל מִיִּשְׂרָאֵל, כְּשֶׁיִּרְצוּ לֵידַע מַה פָּעַל אֵל. וְצָרִיךְ כָּל

אֶחָד לִרְאוֹת שֶׁיָּבוֹא לְזוֹ הַתַּכְלִית, שֶׁתִּהְיֶה לוֹ מֶמְשָׁלָה עַל הַמַּלְאָכִים. אַךְ צָרִיךְ לִשְׁמֹר עַצְמוֹ מְאֹד, וְלִרְאוֹת שֶׁיִּהְיֶה לוֹ כֹּחַ לַעֲמֹד בַּמֶּמְשָׁלָה הַזּוֹ, שֶׁלֹּא יִקָּנְאוּ בּוֹ מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, וְיַפִּילוּ אוֹתוֹ, חַס וְשָׁלוֹם; כִּי הַמַּלְאָכִים מִתְקַנְּאִים מְאֹד בְּאָדָם כָּזֶה, שֶׁיֵּשׁ לוֹ מֶמְשָׁלָה עֲלֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (חֲגִיגָה טו:), עַל כַּמָּה גְּדוֹלִים שֶׁבִּקְּשׁוּ מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת לְדָחֳפָם, וְהָעֵצָה עַל זֶה — לְקַשֵּׁר עַצְמוֹ עִם נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְעַל־יְדֵי הַהִתְקַשְּׁרוּת — נִצּוֹל מֵהֶם, שֶׁזֶּה סוֹד (אִיּוֹב כו, ט): "מְאַחֵז פְּנֵי כִסֵּה", שֶׁצָּרִיךְ לֶאֱחֹז עַצְמוֹ בְּשָׁרְשֵׁי הַנְּשָׁמוֹת, הַחֲצוּבוֹת מִתַּחַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד, שֶׁהִיא בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית ג, כ): "אֵם כָּל חָי"; הַיְנוּ שֶׁכִּסֵּא הַכָּבוֹד הוּא שֹׁרֶשׁ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, כִּי מִשָּׁם הֵם לְקוּחִים, וְאִם מִתְאַחֲדִים יַחַד נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, זֶה נִקְרָא כִּסֵּא דִּקְדֻשָּׁה, כִּי עַם יִשְׂרָאֵל מִתְאַחֲדִים יַחַד, וְאָז אֵין קִנְאַת הַמַּלְאָכִים שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם, וְלָכֵן אִי אֶפְשָׁר לְהַפִּיל אוֹתָם. וְלָכֵן רָצָה אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ לְהִתְגַּבֵּר בְּכִסֵּא מַלְכוּתוֹ, שֶׁהוּא מַלְכוּת הָרְשָׁעָה דְּסִטְרָא אַחֲרָא, לְהִתְגַּבֵּר עַל מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא כִּסֵּא מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִדְרָשׁ פָּנִים אֲחֵרִים): **"בַּיָּמִים הָהֵם כְּשֶׁבֶת הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ עַל כִּסֵּא מַלְכוּתוֹ"**; אָמְרוּ חֲכָמִים, כְּשֶׁמָּלַךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ בִּקֵּשׁ לֵישֵׁב עַל כִּסֵּא שְׁלֹמֹה, דִּכְתִיב בֵּהּ (דִּבְרֵי־הַיָּמִים א׳ כט, כג): "וַיֵּשֶׁב שְׁלֹמֹה עַל כִּסֵּא ה׳", אָמְרוּ יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, כִּסֵּא שֶׁכָּתוּב בּוֹ כִּסֵּא ה׳, יֵשֵׁב עָלָיו אוֹתוֹ רָשָׁע? עֲשֵׂה לְמַעַן שִׁמְךָ, וְאַל תְּנַבֵּל כִּסֵּא כְּבוֹדֶךָ. וְהֵיאַךְ נִמְצָא כִּסֵּא זֶה בְּמַדַּי? לְאַחַר מִיתָתוֹ שֶׁל שְׁלֹמֹה, עָלָה שִׁישַׁק מֶלֶךְ מִצְרַיִם וּנְטָלוֹ בִּכְתֻבַּת בִּתּוֹ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם; כִּי כָל כֹּחוֹ שֶׁל אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ הָיָה דַּיְקָא עַל־יְדֵי שֶׁהִתְיַשֵּׁב עַל כִּסֵּא מַלְכוּתוֹ, שֶׁהוּא מַלְכוּת דְּסִטְרָא אַחֲרָא, וְרָצָה לְהִתְגַּבֵּר עַל מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, עַל־יְדֵי הָמָן־עֲמָלֵק, שֶׁהֵסִית אוֹתוֹ, כִּי הָמָן־עֲמָלֵק כָּלוּל מִכָּל הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרִין אָחֳרָנִין, שֶׁכָּל כֹּחָם נִמְשָׁךְ מִקִּנְאַת הַמַּלְאָכִים, שֶׁרוֹצִים לְהַפִּיל אֶת הָאָדָם, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁלֹּא תִּתְקַיֵּם מֶמְשַׁלְתּוֹ עֲלֵיהֶם, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, שֶׁגָּרַם קִלְקוּל וּמִיתָה לְדוֹרוֹת, שֶׁהָיָה עַל־יְדֵי קִנְאַת הַמַּלְאָכִים, שֶׁהִתְקַנְּאוּ בּוֹ הַרְבֵּה עַל שֶׁהָיוּ רוֹאִין גְּדֻלָּתוֹ, שֶׁהָיוּ הַמַּלְאָכִים צוֹלִין לוֹ בָּשָׂר, וּמְצַנְּנִין לוֹ יַיִן, וְנִתְקַנְּאוּ בּוֹ, עַד שֶׁרָכַב הַסַּמ״ךְ־מ״ם עַל הַנָּחָשׁ וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (סַנְהֶדְרִין נט:); וְכֵן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, עִקַּר כֹּחַ הַסַּמ״ךְ־מ״ם וְחֵילוֹתָיו הָרוֹצִים לְהַחֲטִיא אֶת הָאָדָם וּלְהַפִּילוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, נִמְשָׁךְ מִקִּנְאַת הַמַּלְאָכִים, שֶׁהֵם

קִטְרְגוּ עַל בְּרִיאַת הָאָדָם, וּמִשָּׁם יְנִיקַת הָמָן־עֲמָלֵק, שֶׁכָּלוּל מִכָּל הַקְּלִפּוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁרֵי הַשִּׁבְעִין אֻמּוֹת, שֶׁכָּלוּל מִכֻּלָּם. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בַּמִּדְבָּר כד, כ): "רֵאשִׁית גּוֹיִם עֲמָלֵק", וְהוּא חוֹתֵר תָּמִיד לְקַלְקֵל כָּל הַתִּקּוּנִים, שֶׁעַל יָדָם יְכוֹלִין לֶאֱחֹז בְּכִסֵּא הַכָּבוֹד לְהִנָּצֵל מִקְּנָאָתָם; כִּי בֶּאֱמֶת גִּלָּה לָנוּ רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן א'), שֶׁהַתִּקּוּן הוּא עַל־יְדֵי יִרְאָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת בִּנְיַן יְרוּשָׁלַיִם, שֶׁזּוֹכִין לָזֶה עַל־יְדֵי שְׁלֹשָׁה רְגָלִים: פֶּסַח, שָׁבוּעוֹת, סֻכּוֹת, שֶׁמַּכְנִיעִים אֶת הַשֵּׁשׁ תֵּאָוֹות, שֶׁהֵם סוֹד (בְּרָכוֹת ג.) שֵׁשׁ מְשָׁמְרוֹת הֲוֵי הַלַּיְלָה, שֶׁהֵם שְׁלֹשָׁה מִינֵי חֹשֶׁךְ הַמַּחְשִׁיכִים אֶת עֵינֵי הַשֵּׂכֶל שֶׁל הָאָדָם, שֶׁלֹּא יוּכַל לְהַשִּׂיג אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְלִהְיוֹת אָדָם הַיּוֹשֵׁב עַל הַכִּסֵּא, וְהֵם: תַּאֲוַת מָמוֹן, תַּאֲוַת נְאוּף וְתַאֲוַת אֲכִילָה. מִשְׁמֶרֶת רִאשׁוֹנָה: חֲמוֹר נוֹעֵר — זוֹ תַּאֲוַת מָמוֹן, בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית מט, יד): "יִשָּׂשכָר חֲמֹר גָּרֶם", וְתַרְגּוּמוֹ: 'עֲתִיר בְּנָכְסִין', שְׁנִיָּה: כְּלָבִים צוֹעֲקִים, זֶה בְּחִינַת תַּאֲוַת אֲכִילָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה נו, יא): "וְהַכְּלָבִים עַזֵּי נֶפֶשׁ לֹא יָדְעוּ שָׂבְעָה", שְׁלִישִׁית: תִּינוֹק יוֹנֵק מִשְׁדֵּי אִמּוֹ, וְאִשָּׁה מְסַפֶּרֶת עִם בַּעְלָהּ, זֶה בְּחִינַת תַּאֲוַת מִשְׁגָּל נְאוּף, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (כְּתֻבּוֹת יג.): רָאוּהָ מְדַבֶּרֶת וְכוּ', וְכֵן תִּינוֹק יוֹנֵק מִשְׁדֵּי אִמּוֹ, כִּי תַּאֲוָה זוֹ תַּאֲוַת נְאוּף, הִיא כְּפִי הַיְנִיקָה וְכוּ', וַעֲמָלֵק כָּלוּל בְּדִיּוּק מִכָּל זֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים כה, יח): "וְלֹא יָרֵא אֱלֹהִים", כִּי הוּא מִתְגַּבֵּר בְּתַאֲוַת אֲכִילָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית כה, ל): "הַלְעִיטֵנִי נָא" הַנֶּאֱמָר בְּעֵשָׂו, שֶׁמִּמֶּנּוּ יָצָא עֲמָלֵק.

וְעַל־כֵּן חָתַר הַבַּעַל־דָּבָר לְהַכְשִׁיל אֶת יִשְׂרָאֵל בִּפְגַם אֲכִילָה, שֶׁהוּא מַה שֶּׁגָּהֲנוּ מִסְּעֻדַּת אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה הִתְגַּבֵּר הָמָן־עֲמָלֵק. וְכֵן תַּאֲוַת נְאוּף בָּאָה עַל יָדוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים כה, יח): "אֲשֶׁר קָרְךָ בַּדֶּרֶךְ" כַּיָּדוּעַ, וְכֵן תַּאֲוַת מָמוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת ב, כו): "וְלַחוֹטֶא נָתַן עִנְיַן לֶאֱסֹף וְלִכְנוֹס", זֶה הָמָן שֶׁהוּא מְאַסֵּף מָמוֹן, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן נו), וְהַתִּקּוּן לְכָל זֶה הֵם הַשְּׁלֹשָׁה רְגָלִים, שֶׁכֻּלָּם הֵם זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרַיִם, וַעֲמָלֵק הוּא הַהֵפֶךְ מֵהַשְּׁלֹשָׁה רְגָלִים, כִּי הוּא כּוֹפֵר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם, וְעַל־כֵּן הוּא הָיָה הָרִאשׁוֹן שֶׁבָּא לְהִלָּחֵם עִם יִשְׂרָאֵל אַחַר שֶׁיָּצְאוּ מִמִּצְרַיִם בְּאוֹתוֹת נוֹרָאִים וּבְמוֹפְתִים גְּלוּיִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת יז, ח): "וַיָּבֹא עֲמָלֵק וַיִּלָּחֶם עִם יִשְׂרָאֵל בִּרְפִידִם", וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִדְרָשׁ תַּנְחוּמָא,

כִּי תֵּצֵא ט׳): מָשָׁל לְאַמְבַּטְיָה רוֹתַחַת שֶׁלֹּא הָיְתָה בְּרִיָּה יְכוֹלָה לֵירֵד בְּתוֹכָהּ, בָּא בֶּן בְּלִיַּעַל אֶחָד, וְקָפַץ לְתוֹכָהּ, אַף־עַל־פִּי שֶׁנִּכְוָה הִקִּירָהּ לִפְנֵי אֲחֵרִים, אַף כָּאן, כֵּיוָן שֶׁיָּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא קָרַע הַיָּם לִפְנֵיהֶם, וְנִשְׁתַּקְּעוּ הַמִּצְרִים לְתוֹכוֹ, וְנָפַל פַּחְדָּן עַל כָּל הָאֻמּוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת טו, טו): ״אָז נִבְהֲלוּ אַלּוּפֵי אֱדוֹם״ וְגוֹ׳, כֵּיוָן שֶׁבָּא עֲמָלֵק וְנִזְדַּוֵּג לָהֶם, אַף־עַל־פִּי שֶׁנָּטַל אֶת שֶׁלּוֹ מִתַּחַת יָדָן, הֵקִירוּ לִפְנֵי אֻמּוֹת הָעוֹלָם, כִּי הוּא בֶּן בְּלִיַּעַל וְחָצוּף וְעַז פָּנִים כָּזֶה, אַף־עַל־פִּי שֶׁרוֹאֶה אוֹתוֹת וּמוֹפְתִים כָּאֵלּוּ, אֵינוֹ רוֹצֶה לְהַכְנִיעַ אֶת עַצְמוֹ נֶגֶד הָאֱמֶת.

וְהוּא הֵפֶךְ עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה, שֶׁמַּכְנִיעָה וּמְבַטֶּלֶת רְפוּאוֹת הָרוֹפְאִים וְהַדָּאקְטוֹרִים, כִּי עֲמָלֵק הוּא כּוֹפֵר, כִּי הוּא מָלֵא כְּפִירוֹת וַחֲקִירוֹת הַפִּילוֹסוֹפְיָה שֶׁהוּא הֵפֶךְ הַתְּפִלָּה, כַּמּוּבָא בִּדְבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳ , סִימָן רטז), כִּי הַפִּילוֹסוֹפִים קוֹרְאִים לְהַטֶּבַע ״אֵם כָּל חַי״, וַאֲנַחְנוּ עַל־יְדֵי תְּפִלּוֹתֵינוּ מְבַטְּלִין הַטֶּבַע, כִּי הַטֶּבַע מְחַיֵּב כָּךְ, וְעַל־יְדֵי הַתְּפִלָּה נִשְׁתַּנֶּה הַטֶּבַע. וְזֶה בְּחִינַת חַ״י בִּרְכוֹת הַתְּפִלָּה חוּץ מִבִּרְכַּת הַמִּינִים, שֶׁעַל־יְדֵי חַי בִּרְכָּאן מְבַטְּלִין הַטֶּבַע — אֵם כָּל חַי, וּמַכְנִיעִין וּמְבַטְּלִין הַמִּינִים וְהָאֶפִּיקוֹרְסִים, וּמוּבָא בִּדְבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן יט), שֶׁעֲמָלֵק הָיָה כּוֹפֵר, חוֹקֵר וּפִילוֹסוֹף, כִּי הוּא כָּלוּל מִכָּל הַשֶּׁלֶשׁ הָעֲבוֹדוֹת, שֶׁהֵם מַפְסִידִין עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה, שֶׁהֵם: עֲבוֹדָה זָרָה וְגִלּוּי עֲרָיוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים, דְּהַיְנוּ הֵפֶךְ ׳אַל תְּהִי בָּז לְכָל אָדָם׳, כִּי הוּא מְבַזֶּה וּמְבַיֵּשׁ הַכֹּל, כִּי הוּא כּוֹפֵר גָּדוֹל, שֶׁהוּא עִנְיַן עֲבוֹדָה זָרָה, כִּי הַמַּאֲמִין הָאֲמִתִּי, שֶׁמַּאֲמִין בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, אֲזַי יִהְיֶה חָשׁוּב אֶצְלוֹ כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, וְכֵיוָן שֶׁהוּא מְבַזֶּה אֵיזֶה בַּר יִשְׂרָאֵל, סִימָן שֶׁהוּא כּוֹפֵר בְּמִי שֶׁבָּרָאוֹ.

וְכֵן גִּלּוּי עֲרָיוֹת נִמְשָׁךְ מִמֶּנּוּ, כִּי הוּא מַכְשִׁיל אֶת הָאָדָם בְּפֶגַם הַבְּרִית, וּמִי שֶׁמְּבַזֶּה תָּמִיד אֶת הַזּוֹלַת, סִימָן שֶׁהוּא פָּגוּם בַּבְּרִית, וּבִפְרָט מִי שֶׁמְּדַבֵּר עַל צַדִּיקִים וּמִתְלוֹצֵץ מֵהֶם, זֶה הָמָן־עֲמָלֵק שֶׁמְּקָרֵר נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל מִלְּהִתְקָרֵב אֲלֵיהֶם, וְהוּא פּוֹגֵם בַּבְּרִית, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים נה, כא): ״שָׁלַח יָדָיו בִּשְׁלֻמָיו חִלֵּל בְּרִיתוֹ״, וְכֵן שְׁפִיכוּת דָּמִים, כִּי הוּא בָּא לְהִלָּחֵם עִם יִשְׂרָאֵל בְּחִנָּם וְלִשְׁפֹּךְ דָּמָם, רַחֲמָנָא לִצְלָן. וְכֵן מִי שֶׁהוּא מְבַזֶּה אֶת בַּר יִשְׂרָאֵל, הוּא גַּם־כֵּן בִּכְלַל שׁוֹפֵךְ דָּמִים, כִּי (בָּבָא מְצִיעָא נח:): אָזִיל סוֹמְקָא וְאָתֵי חִיוְרָא; כִּי הוּא

מְבַזֶּה כָּל אָדָם, וְאֵין שׁוּם אָדָם נֶחְשָׁב בְּעֵינָיו אֲפִלּוּ אֻמּוֹת הָעוֹלָם, כִּי אִם הָיָה נֶחְשָׁב בְּעֵינָיו לְכְלוּם, אֵיזֶה אָדָם בָּעוֹלָם, בְּוַדַּאי לֹא הָיָה בָּא לְהִלָּחֵם עִם יִשְׂרָאֵל, אַחֲרֵי שֶׁפַּרְעֹה וְחֵילוֹ, שֶׁהָיָה מֶלֶךְ אַדִּיר וְחָזָק כָּזֶה, נִכְנָע וְנָפַל לִפְנֵי יִשְׂרָאֵל כָּל־כָּךְ, אֲבָל עֲמָלֵק בִּרְשָׁעָתוֹ הַגְּדוֹלָה, לֹא דַּי שֶׁהָיָה שׂוֹנֵא וּמְבַזֶּה אֶת יִשְׂרָאֵל, אַף גַּם פַּרְעֹה וְכָל הָאֻמּוֹת הָיוּ מְבֻזִּין בְּעֵינָיו, וְלֹא הָיוּ נֶחְשָׁבִין בְּעֵינָיו לְכְלוּם. וְאָמַר בְּלִבּוֹ: פַּרְעֹה וַעֲבָדָיו הֵם נְבְזִים וּשְׁפֵלִים וְחַסְרֵי דֵּעָה, שֶׁהִכְנִיעוּ עַצְמָן נֶגֶד מֹשֶׁה, אֲבָל הוּא חָכָם וּמֵבִין בְּיוֹתֵר, וְאֵינוֹ מַכְנִיעַ דַּעְתּוֹ אֶל הָאֱמֶת וְהָאֱמוּנָה, לְהַאֲמִין בְּשׁוּם אוֹת וּמוֹפֵת וְכוּ׳, עַד שֶׁבָּא לְהִלָּחֵם עִם יִשְׂרָאֵל.

וְזֶה עִקַּר קְלִפַּת הָמָן, שֶׁבְּזֶה הַכֹּל, כִּי לֹא דַּי שֶׁהוּא מְשֻׁקָּע בְּכָל תַּאֲוֹת רָעוֹת, אַף גַּם הוּא מְבַזֶּה הַכֹּל, כְּאִלּוּ אֵין שׁוּם אָדָם שֶׁיִּהְיֶה לוֹ דַּעַת נֶגְדּוֹ, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהָמָן (אֶסְתֵּר ג, ו): ״וַיִּבֶז בְּעֵינָיו לִשְׁלֹחַ יָד בְּמָרְדֳּכַי לְבַדּוֹ, כִּי הִגִּידוּ לוֹ אֶת עַם מָרְדֳּכָי, וַיְבַקֵּשׁ הָמָן לְהַשְׁמִיד אֶת כָּל הַיְּהוּדִים״ וְגוֹ׳, הֲרֵי שֶׁהָיָה מָרְדֳּכַי הַצַּדִּיק מְבֻזֶּה בְּעֵינָיו כָּל־כָּךְ, עַד שֶׁלֹּא נֶחְשָׁב בְּעֵינָיו אֲפִלּוּ לְהִנָּקֵם בּוֹ לְבַדּוֹ, לְהָרְגוֹ וּלְאַבְּדוֹ, כִּי כָּל־כָּךְ הָיָה מֻקָּל בּוֹ, וְעַל־כֵּן רָצָה לְהִתְגַּבֵּר לְהַשְׁמִיד וְלַהֲרֹג וּלְאַבֵּד אֶת כָּל הַיְּהוּדִים, דְּהַיְנוּ שְׁפִיכוּת דָּמִים, שֶׁבָּא מִזֶּה שֶׁמִּזַּלְזֵל בְּזוּלָתוֹ, שֶׁהוּא הַהֶפֶךְ מֵעִנְיַן ׳אַל תְּהִי בָּז לְכָל אָדָם׳, כִּי הוּא בִּזָּה הַכֹּל בְּיוֹתֵר. וְכַמְבֹאָר בְּרִשְׁעוּת הַמְּסִירָה שֶׁלּוֹ, כַּמָּה בִּזָּה אֶת יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אֶסְתֵּר ג, ח): ״יֶשְׁנוֹ עַם אֶחָד מְפֻזָּר וּמְפֹרָד בֵּין הָעַמִּים״; וְעַל־כֵּן עִקַּר פְּגַם כִּסֵּא הַכָּבוֹד נַעֲשָׂה עַל יָדוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת יז, טז): ״כִּי יָד עַל כֵּס יָהּ״, וְדָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (תַּנְחוּמָא כִּי תֵצֵא), שֶׁאֵין הַשֵּׁם שָׁלֵם וְהַכִּסֵּא שָׁלֵם עַד שֶׁיִּמָּחֶה זֵכֶר עֲמָלֵק, כִּי עֲמָלֵק הוּא פְּגַם כִּסֵּא הַכָּבוֹד, עַל־יְדֵי שֶׁהוּא מִתְגַּבֵּר לְהַחֲטִיא אֶת יִשְׂרָאֵל לְקַלְקֵל, חַס וְשָׁלוֹם, כָּל הַתִּקּוּנִים, שֶׁעַל יָדָם אוֹחֲזִין עַצְמָם בְּכִסֵּא הַכָּבוֹד, שֶׁשָּׁם שָׁרְשֵׁי נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה שְׁלֵמוּת הַכִּסֵּא; כִּי כָּל מַה שֶּׁיִּשְׂרָאֵל אוֹחֲזִין עַצְמָם בְּיַחַד בְּיוֹתֵר, עַל־יְדֵי־זֶה הֵם מְקַשְּׁרִין עַצְמָן לְכִסֵּא הַכָּבוֹד, וְעַל־יְדֵי־זֶה מְאִירִין יוֹתֵר בְּשָׁרְשֵׁי הַנְּשָׁמוֹת, וְנִשְׁלָם וְנִגְדָּל כִּסֵּא הַכָּבוֹד בְּיוֹתֵר, כִּי בְּרֹב עַם הַדְרַת מֶלֶךְ, כִּי כְּשֶׁעַם יִשְׂרָאֵל מַחֲזִיקִין אֶת עַצְמָן בְּיַחַד, עַל־יְדֵי־זֶה מוֹרִידִין אֶת הַשְׁכִינָה לְזֶה הָעוֹלָם, כִּי כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל הוּא חֵלֶק אֱלוֹהַּ מִמַּעַל, וְהוּא צָנוּר לְהַמְשִׁיךְ אֶת שְׁכִינַת עֻזּוֹ יִתְבָּרַךְ אֶל זֶה הָעוֹלָם. וְלָכֵן צְרִיכִים לְכַבֵּד וּלְיַקֵּר אֶת כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, וְלֹא לְבַזּוֹתוֹ, וְדַיְקָא עַל־יְדֵי־זֶה זוֹכִין

לִידֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית, וְנִצּוֹלִים מִשְּׁפִיכַת דָּמִים, שֶׁלֹּא לְבַזּוֹת שׁוּם בַּר יִשְׂרָאֵל.

וְעַל־כֵּן מַתְחֶלֶת הַמְּגִלָּה לְסַפֵּר מִכֹּסֵא מַלְכוּת אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "בְּשֶׁבֶת הַמֶּלֶךְ עַל כִּסֵּא מַלְכוּתוֹ", כִּי כִּסְאוֹ שֶׁל אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, שֶׁהוּא מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, הוּא הַהֵפֶךְ מִכִּסֵּא דִּקְדֻשָּׁה, כִּי אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹקִים, וְעַל־כֵּן רָצוּ לְהִתְגַּבֵּר בְּכִסֵּא מַלְכוּת דִּסְטְרָא אַחֲרָא, שֶׁלֹּא לְהַנִּיחַ אֶת יִשְׂרָאֵל לֶאֱחֹז בְּכִסֵּא הַכָּבוֹד, וְעַל־כֵּן אָז הִכְשִׁילוּ אוֹתָם בְּכָל הַקַּלְקוּלִים שֶׁל עֲבוֹדָה זָרָה, גִּלּוּי עֲרָיוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים, שֶׁהֶחֱטִיאוּם בִּסְעֻדָּתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ רָשָׁע, שֶׁאָז הִתְקַלְקְלוּ בִּזְנוּת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (אֶסְתֵּר רַבָּה, פָּרָשָׁה ז׳, סִימָן יח): אָמַר הָמָן לַאֲחַשְׁוֵרוֹשׁ: "אֱלֹהֵיהֶם שֶׁל אֵלּוּ שׁוֹנֵא זִמָּה הוּא, הַעֲמֵד לָהֶם זוֹנוֹת וַעֲשֵׂה מִשְׁתֶּה, וּגְזוֹר עֲלֵיהֶם שֶׁיְּבוֹאוּ כֻּלָּם, וְיֹאכְלוּ וְיִשְׁתּוּ וְיַעֲשׂוּ כִּרְצוֹנָם", כֵּיוָן שֶׁרָאָה מָרְדֳּכַי כָּךְ, עָמַד וְהִכְרִיז אֲלֵיהֶם וְאָמַר לָהֶם: לֹא תֵּלְכוּ לֶאֱכֹל מִסְעֻדָּתוֹ שֶׁל אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, וְרַבָּם לֹא רָצוּ לְצֵיתוֹ. וְכֵן פָּגְמוּ בֶּאֱמוּנָה עַל־יְדֵי שֶׁהִשְׁתַּחֲווּ לַצֶּלֶם שֶׁל נְבוּכַדְנֶאצַּר, וְהַכֹּל הָיָה כְּדֵי לְהִתְאַחֵז בְּכִסֵּא הַכָּבוֹד, כִּי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ יָשַׁב עַל כִּסֵּא מַלְכוּתוֹ, שֶׁהִיא מַלְכוּת דִּסְטְרָא אַחֲרָא, כְּדֵי לְבַטֵּל אֶת כִּסֵּא מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, וּמָרְדֳּכַי הַצַּדִּיק הָיָה כָּל־כָּךְ גָּדוֹל, בִּבְחִינַת מֹשֶׁה, כִּי מַה שֶּׁקָּרָה לְמֹשֶׁה — קָרָה לְמָרְדֳּכַי, כִּי אֵצֶל מֹשֶׁה הָיָה קַבָּלַת הַתּוֹרָה, וְכֵן אֵצֶל מָרְדֳּכַי הָיָה קַבָּלַת הַתּוֹרָה, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (שַׁבָּת פח.): "קִיְּמוּ וְקִבְּלוּ הַיְּהוּדִים", קִיְּמוּ מַה שֶּׁקִּבְּלוּ כְּבָר; וְלָכֵן אֵצֶל מֹשֶׁה הָיָה קִנְאַת הַמַּלְאָכִים, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (שָׁם): בְּשָׁעָה שֶׁעָלָה מֹשֶׁה לַמָּרוֹם, אָמְרוּ מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת: מַה לִּילוּד אִשָּׁה בֵּינֵינוּ? אָמַר לָהֶם: לְקַבֵּל תּוֹרָה בָּא. אָמְרוּ: אַשֶּׁר תְּנָה הוֹדְךָ עַל הַשָּׁמַיִם וְכוּ׳. אָמַר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְמֹשֶׁה: הַחֲזֵר לָהֶם תְּשׁוּבָה. אָמַר: אֲנִי מִתְיָרֵא שֶׁלֹּא יִשְׂרְפוּנִי בְּהֶבֶל פִּיהֶם. אָמַר לוֹ: אֱחֹז בְּכִסֵּא כְּבוֹדִי וְכוּ׳; הֵינוּ שֶׁנָּתַן לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עֵצָה — לֶאֱחֹז וּלְהִתְקַשֵּׁר בְּשָׁרְשֵׁי הַנְּשָׁמוֹת, שֶׁהֵם כִּסֵּא הַכָּבוֹד, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִצּל מִקְּנְאַת הַמַּלְאָכִים. כֵּן קָרָה עִם מָרְדֳּכַי, כְּשֶׁבָּא הָמָן אֶל מָרְדֳּכַי — נִתְפַּחֵד מְאֹד, עַד שֶׁהִקְהִיל קְהִלּוֹת, וְלָקַח כ״ב אֶלֶף תִּינוֹקוֹת וְלָמַד עִמָּהֶם, וְהִתְפַּלְּלוּ כֻּלָּם יַחַד, וְצָעֲקוּ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (אֶסְתֵּר רַבָּה, פָּרָשָׁה ט׳, סִימָן ד׳), שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת הִתְקַשְּׁרוּת בְּשָׁרְשֵׁי הַנְּשָׁמוֹת, שֶׁזֶּה בְּחִינַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד. וְכֵן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (אֶסְתֵּר רַבָּה, פָּרָשָׁה ו׳, סִימָן ב׳): מָרְדֳּכַי שָׁקוּל בְּדוֹרוֹ כְּמֹשֶׁה בְּדוֹרוֹ; נִמְצָא, שֶׁדִּיְקָא

ג בִּשְׁנַת שָׁלוֹשׁ לְמָלְכוֹ עָשָׂה מִשְׁתֶּה לְכָל־שָׂרָיו וַעֲבָדָיו חֵיל ׀ פָּרַס וּמָדַי הַפַּרְתְּמִים וְשָׂרֵי הַמְּדִינוֹת לְפָנָיו׃

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

מָרְדֳּכַי הַנִּקְרָא "אִישׁ יְהוּדִי", שֶׁכָּפַר בַּעֲבוֹדָה זָרָה, כְּמַאֲמָרָם זַ"ל (מְגִלָּה יג.); וְלֹא יָכוֹל לְהַכְנִיעַ אֶת מַלְכוּת דְּסִטְרָא אַחֲרָא, וּלְהַגְבִּיהַּ אֶת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ג בִּשְׁנַת שָׁלוֹשׁ לְמָלְכוֹ עָשָׂה מִשְׁתֶּה: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ חָכָה שָׁלֹשׁ שָׁנִים לְמָלְכוֹ, עַד שֶׁעָשָׂה סְעֻדָּה וּמִשְׁתֶּה לְכָל שָׂרָיו וַעֲבָדָיו. וְהַטַּעַם לָזֶה אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (אֶסְתֵּר רַבָּה, פְּרָשָׁה א׳, סִימָן טו): "בִּשְׁנַת שָׁלוֹשׁ לְמָלְכוֹ עָשָׂה מִשְׁתֶּה", ר׳ יְהוּדָה וְר׳ נְחֶמְיָה, ר׳ יְהוּדָה אָמַר: בִּשְׁנַת שָׁלֹשׁ לְמִלְאֹכֶת הַכִּסֵּא, כֵּיוָן שֶׁגָּמַר מִלְאֹכֶת הַכִּסֵּא, עָשָׂה מִשְׁתֶּה לְכָל שָׂרָיו וַעֲבָדָיו, וְר׳ נְחֶמְיָה אָמַר: בִּשְׁנַת שָׁלֹשׁ לְבִטּוּל מְלֶאכֶת בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, כֵּיוָן שֶׁגָּמַר לְבַטּוּל מְלֶאכֶת בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ שָׁלֹשׁ שָׁנִים, עָשָׂה מִשְׁתֶּה לְכָל שָׂרָיו וַעֲבָדָיו, כִּי הָיָה רָשָׁע גָּדוֹל מְאֹד, וְרָצָה לָשֶׁבֶת עַל כִּסֵּא שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ, וְלֹא הָלַךְ לוֹ, כִּי הוּא מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, וּשְׁלֹמֹה הָיָה מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, וְלָכֵן צִוָּה אֶת עֲבָדָיו לַעֲשׂוֹת לוֹ כִּסֵּא כְּמוֹ שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ, וְאָרַךְ לוֹ שָׁלֹשׁ שָׁנִים לַעֲשׂוֹתוֹ, וּבִגְמַר הַשָּׁלֹשׁ שָׁנִים, אָז עָשָׂה מִשְׁתֶּה. וּבְמִדְרָשׁ אַבָּא גּוּרְיוֹן (פְּרָשָׁה א׳, סִימָן ד׳) מֵבִיא: "בִּשְׁנַת שָׁלֹשׁ" יָשַׁב עַל אוֹתוֹ כִּסֵּא, וְ"עָשָׂה מִשְׁתֶּה לְכָל שָׂרָיו וַעֲבָדָיו". וְלָמָּה עָשָׂה מִשְׁתֶּה? יֵשׁ אוֹמְרִים: אִיפַּרְכִיּוֹת עָמְדוּ עָלָיו וּכְבָשָׁם, וְיֵשׁ אוֹמְרִים: יוֹם גִּינוּסְיָא שֶׁלּוֹ הָיָה, וְשָׁלַח אִגְּרוֹת לְכָל שָׂרֵי הַמְּדִינוֹת לָבוֹא לַעֲשׂוֹת לְפָנָיו שִׂמְחָה. בָּאוּ לְפָנָיו מֵאָה וְעֶשְׂרִים וְשִׁבְעָה גְּדוֹלִים בְּנֵי מְלָכִים, מִן מֵאָה עֶשְׂרִים וְשֶׁבַע מְדִינוֹת שֶׁהָיָה שַׁלִּיט בָּהֶם, וְכֻלָּם עֲטוּפִים אִצְטְלָאוֹת שֶׁל לָבָן, וּבָאוּ וְהָיוּ מְסֻבִּין עַל מִטּוֹת שֶׁל זָהָב וְשֶׁל כֶּסֶף, עַיֵּן שָׁם.

וְיֵשׁ לוֹמַר גַּם עַל־פִּי דִּבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א׳, סִימָן לד), אֲשֶׁר הַחֻרְפָּה וְהַבְּזָיוֹנוֹת שׁוֹבְרִים לִבּוֹ שֶׁל אָדָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים סט, כא): "חֶרְפָּה שָׁבְרָה לִבִּי", וְהַתִּקּוּן הוּא עַל־יְדֵי שֶׁמְּקַשֵּׁר אֶת לִבּוֹ אֶל הַנְּקֻדָּה

הַשַּׁיֶּכֶת בָּעֵת הַזֹּאת, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִתְבַּטֶּלֶת הַחֻרְפָּה הַשּׁוֹרָה עַל לִבּוֹ. וְהַנְּקֻדָּה הַזֹּאת מְקַבְּלִים מֵהַצַּדִּיק, שֶׁעַל יָדוֹ מִתְקַשְּׁרִים עִם כְּלַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וּמְקַבְּלִים אֶחָד מֵהַשֵּׁנִי, וְיכוֹלִים לְדַבֵּר אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁאֵלּוּ הַשָּׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת שֶׁצְּרִיכִים, כְּדֵי לִשְׁבֹּר אֶת הַחֻרְפּוֹת וְהַבְּזָיוֹנוֹת שֶׁשּׁוֹרִים עַל הַלֵּב. א. נְקֻדַּת הָרַב. ב. נְקֻדַּת הֶחָבֵר. ג. נְקֻדַּת עַצְמוֹ. וְהִנֵּה בִּשְׁלֵמוּת זָכוּ לָזֶה עַם יִשְׂרָאֵל בְּבֵית־הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁשָּׁם מְאִירוֹת הַשָּׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת, שֶׁשָּׁם הָיָה הַכֹּהֵן, שֶׁהוּא בְּחִינַת צַדִּיק, הַמַּשְׁפִּיעַ טוּב לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל, וְשָׁם נִתְקַבְּצוּ כְּלַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְקִבְּלוּ זֶה מִזֶּה, וְעַל־יְדֵי־זֶה כָּל אֶחָד וְאֶחָד נִתְעוֹרֵר לְדַבֵּר אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כִּי הַכֹּהֵן הוּא בְּחִינַת אַהֲבָה, וְזֶה מְבַטֵּל אֶת כָּל הַחֻרְפּוֹת מֵעַל כָּל לֵב יִשְׂרָאֵל.

וְהִנֵּה חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ (מְגִלָּה יא:): בַּיָּמִים הָהֵם כְּשֶׁבֶת הַמֶּלֶךְ", וּכְתִיב בַּתְרֵיהּ: "בִּשְׁנַת שָׁלֹשׁ לְמָלְכוֹ", אָמַר רָבָא: מַאי כְּשֶׁבֶת — לְאַחַר שֶׁנִּתְיַשְּׁבָה דַּעְתּוֹ. אָמַר, בֶּלְשַׁאצַּר חָשַׁב וְטָעָה, אֲנָא חֲשִׁיבְנָא וְלָא טָעֵינָא, מַאי הִיא? דִּכְתִיב (יִרְמְיָה כט, י): כִּי לְפִי מְלֹאת לְבָבֶל שִׁבְעִים שָׁנָה אֶפְקֹד אֶתְכֶם", וּכְתִיב (דָּנִיֵּאל ט, ב): "לְמַלֹּאת לְחָרְבוֹת יְרוּשָׁלַיִם שִׁבְעִים שָׁנָה", חֲשַׁב אַרְבָּעִין וְחָמֵשׁ דִּנְבוּכַדְנֶאצַּר, וְעֶשְׂרִים וּתְלַת דְּאֱוִיל מְרוֹדָךְ, וְתַרְתֵּי דִּידֵיהּ, הָא שִׁבְעִים, אַפִּיק מָאנֵי דְּבֵי מִקְדְּשָׁא וְאִשְׁתַּמֵּשׁ בְּהוּ, עַיֵּן שָׁם; נִמְצָא, שֶׁאַחַשְׁוֵרוֹשׁ חָשַׁב, אֲשֶׁר אָבַד מָנוֹס וְתִקְוָה לְעַם יִשְׂרָאֵל, וְהִלְבִּישׁ עַצְמוֹ בְּבִגְדֵי הַכֹּהֵן (מְגִלָּה יב.), וְכָךְ עָשָׂה אֶת הַסְּעֻדָּה, כִּי חָשַׁב שֶׁכְּבָר לֹא יִבָּנֶה בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, כִּי עָבְרוּ הַשִּׁבְעִים שָׁנָה. וּבָזֶה יִתְפֹּס אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְיַכְשִׁילֵם בִּפְגַם הַבְּרִית וּבַאֲכִילַת טְרֵפוֹת וּנְבֵלוֹת, וְעַל־יְדֵי־זֶה יִתְגַּבְּרוּ עֲלֵיהֶם הַחֻרְפּוֹת וְהַבְּזָיוֹנוֹת. וּבֶאֱמֶת טָעָה, כִּי לֹא יָדַע בְּכֹחוֹ שֶׁל מָרְדֳּכַי, שֶׁהָיָה הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הַדָּבוּק בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְלֹא הִשְׁתַּחֲוָה לְשׁוּם בְּרִיָּה שֶׁבָּעוֹלָם, וּמִכָּל שֶׁכֵּן לֹא לַעֲבוֹדָה זָרָה, וְעַל־יְדֵי־זֶה הָיְתָה מַפָּלָתוֹ לְבַסּוֹף, כִּי אַף שֶׁהוּא חָשַׁב שֶׁאֵין לְעַם יִשְׂרָאֵל כְּבָר שׁוּם תִּקְוָה, כִּי הוּא רָאָה שֶׁכְּבָר מָלַךְ שָׁלֹשׁ שָׁנִים וְלֹא קָרָה לוֹ שׁוּם דָּבָר וְלָכֵן הִתְגָּאָה, וְעָשָׂה מִשְׁתֶּה בִּשְׁנַת שָׁלֹשׁ לְמָלְכוֹ דַּיְקָא, כִּי חָשַׁב שֶׁעָקַר מֵעַם יִשְׂרָאֵל אֶת הַשָּׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת. א. נְקֻדַּת הָרַב. ב. נְקֻדַּת הֶחָבֵר. ג. נְקֻדַּת עַצְמוֹ. אֲבָל בָּזֶה טָעָה, כִּי לְבַסּוֹף דַּיְקָא עַל־יְדֵי אֶסְתֵּר וּמָרְדֳּכַי, הֻכְרַח לְהַכְנִיעַ אֶת עַצְמוֹ, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ד בְּהַרְאֹתוֹ אֶת־עֹשֶׁר כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ וְאֶת־יְקָר
תִּפְאֶרֶת גְּדוּלָּתוֹ יָמִים רַבִּים שְׁמוֹנִים וּמְאַת יוֹם:

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

ד בְּהַרְאֹתוֹ אֶת עֹשֶׁר כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר אֵין לְךָ עוֹד מִדָּה מְגֻנָּה כְּמוֹ הַגַּאֲוָה, וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן י׳): גֵּאוּת מוּדַעַת זֹאת בְּכָל הָאָרֶץ, שֶׁהִיא מִדָּה מְגֻנָּה, וְצָרִיךְ לִבְרֹחַ מִמֶּנָּה, אֲבָל יֵשׁ בְּנֵי־אָדָם שֶׁרוֹדְפִים אַחַר כָּבוֹד, וְרוֹצִים לִמְלֹךְ וּלְהַנְהִיג אֶת הָעוֹלָם, וְאוֹמְרִים שֶׁיֵּשׁ לָאֵל יָדָם לַעֲשׂוֹת פְּדְיוֹנוֹת וּלְהִתְפַּלֵּל תְּפִלּוֹת. וּבֶאֱמֶת הֵבֶל יִפְצֶה פִּיהֶם, כִּי הַכָּבוֹד שַׁיָּךְ רַק אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁהוּא מִלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וְאֶל הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים הַדְּבֵקִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ. וְלָכֵן הָעֵצָה הַיְעוּצָה — לְבַטֵּל אֶת הַגַּאֲוָה שֶׁהִיא עֲבוֹדָה זָרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי טז, ה): ״תּוֹעֲבַת ה׳ כָּל גְּבַהּ לֵב״, וְדָרְשׁוּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (סוֹטָה ד׃): כָּל אָדָם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ גַּסּוּת הָרוּחַ, כְּאִלּוּ עוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה וּכְאִלּוּ כּוֹפֵר בָּעִקָּר. וְהִנֵּה אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ מֶלֶךְ טִפֵּשׁ הָיָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה יב.); וְדַיְקָא עַל־יְדֵי־זֶה שֶׁהִתְגָּאָה וְהֵרְאָה אֶת עֲשִׁירוּתוֹ וּכְבוֹדוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: **״בְּהַרְאוֹתוֹ אֶת עֹשֶׁר כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ וְאֶת יְקָר תִּפְאֶרֶת גְּדֻלָּתוֹ״**, עַל־יְדֵי־זֶה הָיְתָה מַפָּלָתוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (פְּסָחִים סו׃): כָּל הַמִּתְיַהֵר, אִם חָכָם — חָכְמָתוֹ מִסְתַּלֶּקֶת מִמֶּנּוּ; וּבִשְׁבִיל זֶה הָיָה מֶלֶךְ טִפֵּשׁ, שֶׁקֵּרֵב אֶת הָרְחוֹקִים וְהִרְחִיק אֶת הַקְּרוֹבִים, וְהַכֹּל — לְהַרְאוֹת אֶת עֹשֶׁר כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ וְאֶת יְקָר תִּפְאֶרֶת גְּדֻלָּתוֹ. וְלָכֵן אָמְרוּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (אֶסְתֵּר רַבָּה, פָּרָשָׁה ד׳, סִימָן יב): דַּעַת סְרוּחָה הָיְתָה לוֹ, וְנַעֲשָׂה שְׂחוֹק בָּעוֹלָם, וְהוּא הָיָה רָשָׁע מְרֻשָּׁע, וְשָׂנָא אֶת עַם יִשְׂרָאֵל יוֹתֵר מֵהָמָן הָרָשָׁע, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (אֶסְתֵּר רַבָּה, פָּרָשָׁה ז׳, סִימָן כ׳); וְלָכֵן צָרִיךְ לְהִזָּהֵר מְאֹד מְאֹד בְּמִדַּת הַגַּאֲוָה, כְּמַאֲמַר הַתַּנָּא הַקָּדוֹשׁ (אָבוֹת, פֶּרֶק ד׳): ״מְאֹד מְאֹד הֱוֵי שָׁפֵל רוּחַ, שֶׁתִּקְוַת אֱנוֹשׁ רִמָּה וְתוֹלֵעָה״; וּבִפְרָט כְּשֶׁהָאָדָם זָכָה לַעֲשִׁירוּת, צָרִיךְ לִהְיוֹת צָנוּעַ וְלֹא לְהַרְאוֹת אֶת עֹשֶׁר כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְכָל אֶחָד, אַדְרַבָּה, מִי שֶׁזָּכָה אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עִם עֲשִׁירוּת, שֶׁיַּרְבֶּה בִּצְדָקָה וְיַעֲזֹר לַעֲנִיִּים בְּהַצְנֵעַ לֶכֶת.

וְלֹא־כֵן עָשָׂה אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ הָרָשָׁע, שֶׁהָיָה מֶלֶךְ טִפֵּשׁ, וְהֵרְאָה לְכֻלָּם אֶת

עֲשִׁירוּתוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "בְּהַרְאוֹתוֹ אֶת עֹשֶׁר כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ וְאֶת יְקַר תִּפְאֶרֶת גְּדֻלָּתוֹ יָמִים רַבִּים" (לקוטי־הלכות, ערלה, הלכה ה', אות יז); כִּי עִקַּר הַגֵּאוּת וְהַהִתְנַשְּׂאוּת הוּא בַּעֲשִׁירוּת, שֶׁמַּלְכוּת הָרִשָּׁעָה שֶׁהִיא הַגֵּאוּת מַרְאָה לְכָל אָדָם בִּימֵי חַיֵּי הֶבְלוֹ אֶת עֹשֶׁר כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ, כַּמָּה עֹשֶׁר וְכָבוֹד יֵשׁ לוֹ, כְּלֵי כֶסֶף וּכְלֵי זָהָב וְתַכְשִׁיטִין וְכֵלִים מְכֻלִּים שׁוֹנִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אֶסְתֵּר א, ו): "חוּר כַּרְפַּס וּתְכֵלֶת אָחוּז בְּחַבְלֵי בוּץ וְאַרְגָּמָן עַל גְּלִילֵי כֶסֶף וְעַמּוּדֵי שֵׁשׁ, מִטּוֹת זָהָב וָכֶסֶף עַל רִצְפַּת בַּהַט וָשֵׁשׁ וְדַר וְסֹחָרֶת", שֶׁכָּל זֶה הוּא כָּל מִינֵי עֲשִׁירוּת וְכֵלִים נִפְלָאִים וַאֲבָנִים טוֹבוֹת וְתַכְשִׁיטִין וְזָהָב וָכֶסֶף וּמִינֵי בְּגָדִים יְקָרִים שֶׁרוֹאֶה הָאָדָם בִּימֵי חַיֵּי הֶבְלוֹ, שֶׁכָּל זֶה נִמְשָׁךְ מִמַּה שֶּׁהַסִּטְרָא אַחֲרָא, שֶׁהֵם מַלְכוּת הָרִשָּׁעָה מַרְאָה לוֹ בְּכָל פַּעַם, כְּדֵי לְהַטְעוֹתוֹ. וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל (שיחות־הר"ן, סימן רפד), שֶׁלִּפְעָמִים הַיֵּצֶר הָרָע מַעֲשִׁיר אֶת הָאָדָם, וּמֵבִיא לוֹ עֲשִׁירוּת, כְּדֵי שֶׁגַּם אֲחֵרִים יַעֲשׂוּ כְּמוֹתוֹ, וּבֵין כָּךְ הוּא נוֹפֵל בִּרְשָׁתוֹ; כִּי לִפְעָמִים נוֹתְנִין לְאֶחָד עֲשִׁירוּת גְּדוֹלָה וְכָל הָעוֹלָם מִתְקַנְּאִין בּוֹ וְרוֹדְפִין אַחַר הַמָּמוֹן וְהָעֲשִׁירוּת, וּמְבַלִּים יָמִים וְשָׁנִים עַל זֶה, וְהַכֹּל מֻחֲמַת קִנְאָה וְהִסְתַּכְּלוּת, שֶׁמִּסְתַּכְּלִים עַל זֶה שֶׁנִּתְעַשֵּׁר כָּל־כָּךְ, וְאַחַר־כָּךְ אֵין עוֹלֶה בְּיָדָם כְּלוּם, וְכָל זֶה מַעֲשֵׂה הַבַּעַל־דָּבָר, שֶׁהִשְׁתַּדֵּל בָּזֶה לְהַזְמִין עֲשִׁירוּת גְּדוֹלָה לְאֶחָד, כְּדֵי שֶׁהַרְבֵּה הַרְבֵּה יְבַלּוּ יְמֵיהֶם וּשְׁנוֹתֵיהֶם, חַס וְשָׁלוֹם, עַל־יְדֵי־זֶה.

וְזֶה "בְּהַרְאוֹתוֹ אֶת עֹשֶׁר וְאֶת יְקַר תִּפְאֶרֶת גְּדֻלָּתוֹ", כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ אַחֲרָיו, כְּדֵי שֶׁיְּאַבֵּד אֶת עוֹלָמוֹ עַל־יְדֵי־זֶה, חַס וְשָׁלוֹם. וְכֵן כָּל הַמְּגִלָּה מְסַפֶּרֶת מִזֶּה, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר תֹּקֶף הַגֵּס שֶׁל פּוּרִים, שֶׁנַּעֲשָׂה בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וּבְכָל שָׁנָה וְשָׁנָה; כִּי כְּשֶׁמִּתְגַּבְּרִים הַבַּעֲלֵי גַּאֲוָה בַּעֲשִׁירוּתָם דְּסִטְרָא אַחֲרָא, וְרוֹצִים לְכַלּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל בַּעֲצַת הָמָן הָרָשָׁע, יִמַּח שְׁמוֹ, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַקְדִּים רְפוּאָה לַמַּכָּה וְנוֹקֵם בָּהֶם עַל יָדָם בְּעַצְמָם, כִּי (סַנְהֶדְרִין לט:): מְגִיהּ וּבֵיהּ אַבָּא לֵיזִיל בֵּיהּ נִרְגָּא, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (דִּבְרֵי־הַיָּמִים־ב' טו, ו): "וְכִתַּתּוּ גּוֹי בְּגוֹי" וְגוֹ', וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה יט, ב): "וְסִכְסַכְתִּי מִצְרַיִם בְּמִצְרַיִם", כְּמוֹ שֶׁרָאִינוּ בְּתֹקֶף הַגֵּס שֶׁל פּוּרִים, שֶׁעַל־יְדֵי רִבּוּי הַגֵּאוּת שֶׁל אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, וַשְׁתִּי וְהָמָן, הִתְגָּרוּ זֶה בָּזֶה, עַד שֶׁנֶּהֶרְגָה וַשְׁתִּי, שֶׁעָשְׂתָה צָרוֹת רַבּוֹת לְיִשְׂרָאֵל, וְנֶהֱרָגָה דַּיְקָא בַּעֲצַת הָמָן, עַל־יְדֵי עֶצֶם גֵּאוּתוֹ, שֶׁהָיָה הֲדִיוֹט קוֹפֵץ בָּרֹאשׁ, וְעַל־יְדֵי־זֶה בְּעַצְמוֹ הָיְתָה מַפָּלְתּוֹ הָעֲצוּמָה אַחַר־כָּךְ; כִּי כֵן דַּרְכּוֹ שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים

ה וּבְמִלּוֹאת | הַיָּמִים הָאֵלֶּה עָשָׂה הַמֶּלֶךְ לְכָל־הָעָם
הַנִּמְצְאִים בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה לְמִגָּדוֹל וְעַד־קָטָן מִשְׁתֵּה
שִׁבְעַת יָמִים בַּחֲצַר גִּנַּת בִּיתַן הַמֶּלֶךְ׃

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

לד, כב): ״תְּמוֹתֵת רָשָׁע רָעָה״, שֶׁהַגַּסּוּת בְּעַצְמָהּ עָקְרָה אוֹתָם, וְאֶסְתֵּר הַצַּדֶּקֶת קִבְּלָה הַגְּדֻלָּה וְהַמְלוּכָה, כִּי אֶסְתֵּר הִיא בְּחִינַת עֲנָוָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יִרְמְיָה כג, כד): ״אִם יִסָּתֵר אִישׁ בַּמִּסְתָּרִים״, שֶׁזֶּה בְּחִינַת אֶסְתֵּר, עַל שֵׁם (דְּבָרִים לא, יח): ״וְאָנֹכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר״, וְכֵן מָרְדֳּכַי עַל שֵׁם (שְׁמוֹת ל, כג): ״מָר דְּרוֹר״, מָר זֶה לְשׁוֹן מְרִירוּת, דְּרוֹר זֶה לְשׁוֹן חֵרוּת וּמַלְכוּת, שֶׁזֶּה מַה שֶּׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה סו, סִימָן ז׳): צַדִּיקִים תְּחִלָּתָן יִסּוּרִים וְסוֹפָן שַׁלְוָה, שֶׁבְּתְחִלָּה סוֹבְלִים מְרִירוּת גְּדוֹלָה מְאֹד מֵרְשָׁעִים אֲרוּרִים, וּמִתְנַגְּדִים בַּעֲלֵי עֲבֵרָה, נוֹאֲפִים כְּכֻלָּבִים, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, וְהֵם מַקְטִינִין וּמַשְׁפִּילִין עַצְמָם בְּתַכְלִית הַשִּׁפְלוּת בֶּאֱמֶת, וְעַל־יְדֵי־זֶה זוֹכִין אַחַר־כָּךְ לְחֵרוּת וּגְדֻלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אֶסְתֵּר ח, טז): ״וּמָרְדֳּכַי יָצָא מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ בִּלְבוּשׁ מַלְכוּת, תְּכֵלֶת וָחוּר וַעֲטֶרֶת זָהָב גְּדוֹלָה וְתַכְרִיךְ בּוּץ וְאַרְגָּמָן״, כִּי (קֹהֶלֶת ז, ה): ״טוֹב אַחֲרִית דָּבָר מֵרֵאשִׁיתוֹ״, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי כה, ז): ״אַל תִּתְהַדַּר לִפְנֵי מֶלֶךְ, כִּי טוֹב אֲמֹר לְךָ עֲלֵה הֵנָּה מֵהַשְׁפִּילְךָ לִפְנֵי נָדִיב אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֶיךָ״, וְלָכֵן מִי שֶׁחָנַנוֹ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בַּעֲשִׁירוּת, עָלָיו לִהְיוֹת עָנָוּ וּלְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה, וְלֹא יִתְגָּאֶה בַּעֲשִׁירוּתוֹ, כִּי כָּל מִי שֶׁמִּתְגָּאֶה בַּעֲשִׁירוּתוֹ, לְבַסּוֹף נוֹפֵל נְפִילָה אַחַר נְפִילָה, וְזוֹ הָיְתָה מַפָּלָתוֹ שֶׁל אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, דַּיְקָא עַל־יְדֵי שֶׁהֶרְאָה אֶת גְּדֻלָּתוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״בְּהַרְאוֹתוֹ אֶת עֹשֶׁר כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ וְאֶת יְקָר תִּפְאֶרֶת גְּדֻלָּתוֹ״, זֶה הֵבִיא אוֹתוֹ אֶל מַפָּלָתוֹ שֶׁנָּפַל לְפִי פַּחַת, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ה וּבְמִלּוֹאת הַיָּמִים הָאֵלֶּה עָשָׂה הַמֶּלֶךְ לְכָל הָעָם הַנִּמְצְאִים בְּשׁוּשַׁן לְמִגָּדוֹל
וְעַד קָטָן מִשְׁתֶּה שִׁבְעַת יָמִים: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר אֵין עוֹד דָּבָר הַמְטַמְטֵם אֶת הַלֵּב כְּמוֹ אֲכִילַת טְרֵפוֹת וּנְבֵלוֹת וּפֶגַע עַכּוּ״ם, וּצְרִיכִים לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים רַבִּים מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ בְּכָל יוֹם שֶׁלֹּא יִכָּשֵׁל בְּשׁוּם מַאֲכָלוֹת אֲסוּרִים, שֶׁמְּטַמְּאִים אֶת נִשְׁמָתוֹ וּמַחֲשִׁיכִים עֵינָיו לֹא לִרְאוֹת אֶת אֲמִתַּת

מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְגוֹרֵם לְעַצְמוֹ צָרוֹת וְיִסּוּרִים וּמַחֲלוֹת וָחֳלָאִים רָעִים. וַחֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ (אוֹצָר הַמִּדְרָשִׁים), שֶׁהָמָן הָרָשָׁע חָכָם לְהָרַע הָיָה, וְיָדַע שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְתָפֹס אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל אֶלָּא עַל־יְדֵי שֶׁיַּכְשִׁילָם בְּמַאֲכָלוֹת אֲסוּרִים, אֲשֶׁר דָּבָר זֶה מְטַמְטֵם אֶת הַלֵּב, שֶׁלֹּא יוּכַל לְהָבִין וּלְהַשְׂכִּיל וּלְהִתְבּוֹנֵן בֶּאֱמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי מִי שֶׁנִּכְשָׁל בְּמַאֲכָלוֹת אֲסוּרִים, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, דָּמוֹ נִתְעַכֵּר, וְנִתְקָרֵר מֵהֶאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, וְאָז בָּא לְכָל הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים שֶׁבָּעוֹלָם.

וְאָמְרוּ (זֹהַר שְׁמִינִי מא:): כָּל מָאן דְּאָכִיל מֵאִינּוּן מַאֲכָלֵי דַּאֲסִירִי, אִתְדְּבַק בְּסִטְרָא אַחֲרָא, וְגָעִיל נַפְשֵׁיהּ וְגַרְמֵיהּ וְרוּחַ מְסָאֵב שַׁרְיָא עָלֵיהּ וְאַחְזֵי גַּרְמֵהּ דְּלֵית לֵיהּ חוּלָקָא בֶּאֱלָהָא עִלָּאָה, וְלָא אָתֵי מִסִּטְרֵהּ וְלָא אִתְדְּבַק בֵּהּ, וְאִי יִפּוֹק הָכִי מֵהַאי עָלְמָא אֲחִידָן בֵּיהּ כָּל אִינּוּן דַּאֲחִידָן בְּסִטְרָא דְּמִסַּאֲבָא וּמְסַאֲבִין לֵיהּ וְדַיְנִין לֵיהּ כְּבַר נָשׁ דְּאִיהוּ גַּעֲלָא דְּמָרֵהּ גַּעֲלָא בְּהַאי עָלְמָא וְגַעֲלָא בְּעַלְמָא דְּאָתֵי, וְעַל דָּא כְּתִיב: "וְנִטְמֵתֶם בָּם" בְּלֹא א', דְּלָא אִשְׁתְּכַח אֲסוּתָא לְגַעוּלֵהּ וְלָא נָפִיק מִמְּסַאֲבוּתֵהּ לְעָלְמִין, וַי לוֹן וַי לְנַפְשַׁיְיהוּ דְּלָא יִתְדַּבְּקוּן בִּצְרוֹרָא דְּחַיֵּי לְעָלְמִין דְּהָא אִסְתְּאָבוּ, וַי לְגַרְמַיְיהוּ; רוֹאִים מִכָּל זֶה אֶת חֹמֶר הָאִסּוּר שֶׁל מִי שֶׁמְּטַמֵּא אֶת עַצְמוֹ בְּמַאֲכָלוֹת אֲסוּרִים, שֶׁזֶּה גּוֹרֵם לוֹ שֶׁיִּתְעַקֵּר מִשָּׁרְשׁוֹ. וְזוֹ הָיְתָה כַּוָּנָתוֹ הַטְּמֵאָה שֶׁל הָמָן הָרָשָׁע, וּכְמַאֲמָרָם זַ"ל (אֶסְתֵּר רַבָּה, פָּרָשָׁה ז', סִימָן יג): אָמַר רַבִּי יִצְחָק נַפְחָא, הָמָן הָרָשָׁע בַּעֲלִילָה גְּדוֹלָה בָּא עַל יִשְׂרָאֵל, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב: "**וּבְמִלּוּאת הַיָּמִים הָאֵלֶּה עָשָׂה הַמֶּלֶךְ לְכָל הָעָם הַנִּמְצְאִים בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה**" וְגוֹ', וְאֵין הָעָם הָאָמוּר כָּאן אֶלָּא יִשְׂרָאֵל, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (דִּבְרֵי הַיָּמִים לג, כט): "אַשְׁרֶיךָ יִשְׂרָאֵל מִי כָמוֹךָ עַם נוֹשַׁע בַּה'", אָמַר הָמָן לַאֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, אֱלֹהֵיהֶם שֶׁל אֵלּוּ שׁוֹנֵא זִמָּה, הַעֲמֵד לָהֶם זוֹנוֹת, וַעֲשֵׂה לָהֶם מִשְׁתֶּה, וּגְזֹר עֲלֵיהֶם שֶׁיָּבוֹאוּ כֻּלָּם וְיֹאכְלוּ וְיִשְׁתּוּ וְיַעֲשׂוּ כִּרְצוֹנָם, שֶׁנֶּאֱמַר: לַעֲשׂוֹת כִּרְצוֹן אִישׁ וָאִישׁ, כֵּינָן שֶׁרָאָה מָרְדֳּכַי כָּךְ, עָמַד וְהִכְרִיז עֲלֵיהֶם וְאָמַר לָהֶם: לֹא תֵלְכוּ לֶאֱכֹל בִּסְעֻדָּתוֹ שֶׁל אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, שֶׁלֹּא הִזְמִין אֶתְכֶם כִּי אִם לְלַמֵּד עֲלֵיכֶם קַטֵּגוֹרְיָא, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה פִּתְחוֹן פֶּה עִם מִדַּת הַדִּין לְקַטְרֵג עֲלֵיכֶם לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְלֹא שָׁמְעוּ לְדִבְרֵי מָרְדֳּכַי, וְהָלְכוּ כֻּלָּם לְבֵית הַמִּשְׁתֶּה. אָמַר רַבִּי יִשְׁמָעֵאל: שְׁמוֹנָה־עָשָׂר אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת הָלְכוּ לְבֵית הַמִּשְׁתֶּה, וְאָכְלוּ וְשָׁתוּ וְנִשְׁתַּכְּרוּ וְנִתְקַלְקְלוּ, מִיָּד עָמַד שָׂטָן, וְהִלְשִׁין

עֲלֵיהֶם לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְאָמַר לְפָנָיו: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, עַד מָתַי תִּדְבַּק בְּאֻמָּה זוֹ, שֶׁהֵם מַפְרִישִׁין לְבָבָם וֶאֱמוּנָתָם מִמְּךָ?! אִם רְצוֹנְךָ, אַבֵּד אֻמָּה זוֹ מִן הָעוֹלָם, כִּי אֵינָם בָּאִים בִּתְשׁוּבָה לְפָנֶיךָ. אָמַר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא: תּוֹרָה מַה תְּהֵא עָלֶיהָ?! אָמַר לְפָנָיו: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, תִּסְתַּפֵּק בָּעֶלְיוֹנִים. וְגַם הִשְׁוָה דַּעְתּוֹ לִמְחוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה אָמַר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא: לָמָּה לִי אֻמָּה, שֶׁבִּשְׁבִילָהּ הִרְבֵּיתִי אוֹתֹתַי וּמוֹפְתַי לְכָל הַקָּמִים עֲלֵיהֶם לְרָעָה (דִּבְרִים לב, כו): "אַשְׁבִּיתָה מֵאֱנוֹשׁ זִכְרָם", מִיָּד אָמַר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לַשָּׂטָן, הָבֵא לִי מִגְלָה, וְאֶכְתֹּב עָלֶיהָ כְּלָיָה. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הָלַךְ הַשָּׂטָן, וְהֵבִיא לוֹ מְגִלָּה וְכָתַב עָלֶיהָ, מִיָּד יָצְתָה הַתּוֹרָה בְּבִגְדֵי אַלְמָנוּת, וְנָתְנָה קוֹלָהּ בִּבְכִי לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְגַם מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת צָעֲקוּ לְקוֹל בְּכִיָּתָהּ, וְאָמְרוּ לְפָנָיו: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אִם יִשְׂרָאֵל בְּטֵלִים מִן הָעוֹלָם, אָנוּ לָמָּה אָנוּ צְרִיכִין בָּעוֹלָם, שֶׁנֶּאֱמַר (יְשַׁעְיָה לג, ז): "הֵן אֶרְאֶלָּם צָעֲקוּ חוּצָה מַלְאֲכֵי שָׁלוֹם מַר יִבְכָיוּן", כֵּינָן שֶׁשָּׁמְעוּ חַמָּה וּלְבָנָה כָּךְ, אָסְפוּ נָגְהָם, שֶׁנֶּאֱמַר (יְשַׁעְיָה נ, ג): "אַלְבִּישׁ שָׁמַיִם קַדְרוּת וְשַׂק אָשִׂים כְּסוּתָם", בְּאוֹתָהּ שָׁעָה רָץ אֵלִיָּהוּ זָכוּר לַטּוֹב בְּבֶהָלָה אֵצֶל אֲבוֹת הָעוֹלָם וְאֵצֶל מֹשֶׁה בֶּן עַמְרָם, וְאָמַר לָהֶם: עַד מָתַי אֲבוֹת הָעוֹלָם רְדוּמִים בְּשֵׁנָה, וְאִי אַתֶּם מַשְׂגִּיחִים עַל הַצָּרָה, שֶׁבְּנֵיכֶם שְׁרוּיִין בָּהּ?! כִּי מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת וְחַמָּה וּלְבָנָה וְכוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת וְשָׁמַיִם וָאָרֶץ וְכָל צְבָא הַמָּרוֹם בּוֹכִים בְּמֶרֶד, וְאַתֶּם עוֹמְדִים מִנֶּגֶד וְאֵינְכֶם מַשְׂגִּיחִים. אָמְרוּ לוֹ: מִפְּנֵי מָה? אָמַר לָהֶם מִפְּנֵי שֶׁנֶּהֱנוּ יִשְׂרָאֵל מִסְּעֻדָּתוֹ שֶׁל אַחַשְׁוֵרוֹשׁ, וּבַעֲבוּר זֹאת גְּזֵרָה עֲלֵיהֶם גְּזֵרָה לְכַלּוֹתָם מִן הָעוֹלָם וּלְאַבֵּד אֶת זִכְרָם. אָמְרוּ לוֹ אַבְרָהָם, יִצְחָק וְיַעֲקֹב: אִם הֵם עָבְרוּ עַל דַּת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְנֶחְתְּמָה גְּזֵרָתָם, מָה אָנוּ יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת?! חָזַר אֵלִיָּהוּ וְאָמַר לוֹ לְמֹשֶׁה: אִי רוֹעֶה נֶאֱמָן, כַּמָּה פְּעָמִים עָמַדְתָּ עַל הַפֶּרֶץ לְיִשְׂרָאֵל, וּבִטַּלְתָּ גְּזֵרָתָם לִבְלוֹתִי הַשְׁחִית, שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים קו): "לוּלֵי מֹשֶׁה בְּחִירוֹ עָמַד בַּפֶּרֶץ לְפָנָיו לְהָשִׁיב חֲמָתוֹ מֵהַשְׁחִית", מַה תַּעֲנֶה עַל הַצָּרָה הַזֹּאת (יְשַׁעְיָה לז, ג): "כִּי בָאוּ בָנִים עַד מַשְׁבֵּר" וְגוֹ', אָמַר לוֹ מֹשֶׁה: כְּלוּם יֵשׁ אָדָם כָּשֵׁר בְּאוֹתוֹ הַדּוֹר? אָמַר לוֹ: יֵשׁ, וּשְׁמוֹ מָרְדֳּכַי. אָמַר לוֹ: לֵךְ וְהוֹדִיעוֹ, כְּדֵי שֶׁיַּעֲמֹד הוּא מִשָּׁם בִּתְפִלָּה וַאֲנִי מִכָּאן, וּנְבַקֵּשׁ רַחֲמִים עֲלֵיהֶם לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא. אָמַר לוֹ: רוֹעֶה נֶאֱמָן, כְּבָר נִכְתְּבָה אִגֶּרֶת כְּלָיָה עַל יִשְׂרָאֵל. אָמַר לוֹ מֹשֶׁה: אִם בְּטֵיט הִיא חֲתוּמָה — תְּפִלָּתֵנוּ נִשְׁמַעַת, וְאִם בְּדַם נֶחְתְּמָה — מַה שֶּׁהָיָה הוּא, אָמַר לוֹ: בְּטִיט הִיא חֲתוּמָה. אָמַר לוֹ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ: לֵךְ

וְ חוּר ׀ כַּרְפַּס וּתְכֵלֶת אָחוּז בְּחַבְלֵי־בוּץ וְאַרְגָּמָן
עַל־גְּלִילֵי כֶסֶף וְעַמּוּדֵי שֵׁשׁ מִטּוֹת ׀ זָהָב וָכֶסֶף עַל
רִצְפַת בַּהַט־וְשֵׁשׁ וְדַר וְסֹחָרֶת:

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

וְהוֹדִיעַ לְמָרְדֳּכַי, מִיָּד הָלַךְ וְהוֹדִיעַ לְמָרְדֳּכַי, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (אֶסְתֵּר ד, א): "וּמָרְדֳּכַי יָדַע אֶת כָּל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה, וַיִּקְרַע מָרְדֳּכַי אֶת בְּגָדָיו", רוֹאִים מִכָּל זֶה אֶת הַגֶּזֶק שֶׁנִּגְרָם עַל־יְדֵי שֶׁאוֹכְלִים מַאֲכָלוֹת אֲסוּרִים, וְלָכֵן צְרִיכִים לְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, בִּפְרָט בָּעִתִּים הַלָּלוּ, שֶׁלֹּא נִכָּשֵׁל בְּמַאֲכָלוֹת אֲסוּרִים, שֶׁזֶּה גּוֹרֵם קִטְרוּג גָּדוֹל בַּשָּׁמַיִם. וַחֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ (שִׁיר הַשִּׁירִים רַבָּה, פָּרָשָׁה ו', סִימָן ד'): הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַזְהִיר לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל וְאוֹמֵר לָהֶם: אַל תִּנָּבְלוּ עַצְמְכֶם בְּדָבָר רַע, וַאֲנִי נוֹתֵן לָכֶם שָׂכָר טוֹב; אַשְׁרֵי מִי שֶׁנִּזְהָר בָּזֶה, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ו חוּר כַּרְפַּס וּתְכֵלֶת אָחוּז בְּחַבְלֵי בוּץ וְאַרְגָּמָן: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי!

שֶׁרַבֵּנוּ זַ"ל גִּלָּה לָנוּ (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן כה), אֲשֶׁר צָרִיךְ כָּל אָדָם לְהוֹצִיא אֶת עַצְמוֹ מֵהַמְּדַמֶּה, וּלְהַעֲלוֹת אֶל הַשֵּׂכֶל, וּכְשֶׁנִּמְשָׁךְ אַחַר הַמְּדַמֶּה — זוֹ שְׁרִירוּת לֵב, שֶׁהוּא הוֹלֵךְ אַחַר הַמְּדַמֶּה שֶׁבַּלֵּב, שֶׁמִּשָּׁם אָדָם סוֹבֵל אֶת כָּל הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים שֶׁבָּעוֹלָם; כִּי כָּל מַה שֶּׁאָדָם סוֹבֵל, זֶהוּ רַק מֵהַדְּמְיוֹנוֹת שֶׁנִּכְנְסוּ בּוֹ, שֶׁזֶּה כֹּחַ הַבַּהֲמִיּוּת, וּצְרִיכִים לְהַכְנִיעַ אֶת זֶה עַל־יְדֵי גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, לְגַלּוֹת וּלְפָרְסֵם תָּמִיד אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל־יְדֵי צְדָקָה, שֶׁנּוֹתְנִין לֶעָנִי הָגוּן. כִּי עִקַּר הַגְּדֻלָּה וְהַפְּאֵר הוּא הִתְגַּלּוּת הַגְּוָנִין, וְכֶסֶף וְזָהָב הֵן הֵן הַגְּוָנִין, כִּי גְּוָנִין עִלָּאִין בָּהֶם, וּגְוָנִין עִלָּאִין הַמְלֻבָּשִׁים בְּכֶסֶף וְזָהָב — אֵין מְאִירִין, אֶלָּא כְּשֶׁבָּאִים לְאִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי, כִּי שָׁם מְקוֹמָם, וְנִכְלָלִין זֶה בָּזֶה, וּמִתְנַהֲרִין אֵלּוּ הַגְּוָנִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה מט, ג): "יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר", כִּי מְקוֹם הַגְּוָנִין אֵינוֹ אֶלָּא אֵצֶל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי, וּכְשֶׁמִּתְנַהֲרִין הַגְּוָנִין, אֲזַי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מִתְגַּדֵּל וּמִתְפָּאֵר בָּהֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (חַגַּי ב, ח): "לִי הַכֶּסֶף וְלִי הַזָּהָב", וְנַעֲשֶׂה מֵהֶם בִּגְדֵי יֶשַׁע, כִּי כֻּלָּם מִתְאַוִּים לְהִסְתַּכֵּל בָּהֶם, אֲבָל כָּל זְמַן שֶׁהַכֶּסֶף וְזָהָב אֵצֶל הַגּוֹיִים, אָז

הַגְּוָנִין נֶעֱלָמִים אוֹרָם וְאֵינָם מְאִירִים, כִּי אֵין שָׁם מְקוֹמָם, כִּי אֵין מְקוֹמָם אֶלָּא אֵצֶל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי, וּבְשָׁבִיל זֶה הַגּוֹיִים תְּאֵבִין תָּמִיד לַכֶּסֶף שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי, כְּאִלּוּ לֹא רָאוּ מָמוֹן מֵעוֹלָם, וְאַף שֶׁהֵם מְלֵאִים כֶּסֶף וְזָהָב הַרְבֵּה, אֲבָל אֶצְלָם לֹא מְאִירִים, רַק אֵצֶל בַּר יִשְׂרָאֵל, נִמְצָא כְּשֶׁבַּר יִשְׂרָאֵל נוֹתֵן צְדָקָה, עַל־יְדֵי־זֶה מְאִירִין הַגְּוָנִין עִלָּאִין, וְנִתְגַּלֶּה אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ בְּהִתְגַּלּוּת נוֹרָאָה וְנִפְלָאָה מְאֹד. וְיַעַן שֶׁהַדְּמְיוֹנוֹת וְהַקְּלִפּוֹת מִתְגַּבְּרִים עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּכָל מַדְרֵגָה וּמַדְרֵגָה, וְלָכֵן צְרִיכִים תָּמִיד לִשְׁבֹּר אֶת הַדְּמְיוֹנוֹת בְּכָל עוֹלָם וְעוֹלָם; כִּי בְּכָל פַּעַם וּפַעַם שֶׁבַּר יִשְׂרָאֵל עוֹלֶה מַעְלָה מַעְלָה, מִתְגַּבְּרִים עָלָיו הַדְּמְיוֹנוֹת מֵחָדָשׁ, וּצְרִיכִים בְּכָל פַּעַם לַעֲשׂוֹת הַתְחָלָה חֲדָשָׁה וּלְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה, כְּדֵי שֶׁיָּאִירוּ הַגְּוָנִין עִלָּאִין, וְיִתְגַּלֶּה אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְיִתְבַּטְּלוּ הַדְּמְיוֹנוֹת. אַךְ זֶה לְעֻמַּת זֶה מִתְגַּבֵּר הָמָן־עֲמָלֵק, שֶׁזֶּה (בַּמִּדְבָּר כד, כ): ״רֵאשִׁית גּוֹיִם עֲמָלֵק״ (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, עֲבוֹדַת אֱלִילִים, הֲלָכָה ג׳, אוֹת יד), כִּי עֲמָלֵק הוּא רֵאשִׁית וּכְלָל כָּל הַגּוֹיִים, שֶׁהֵם הַקְּלִפּוֹת וְהַדְּמְיוֹנוֹת הַבָּאִין מִכֹּחַ הַמְּדַמֶּה, וְהוּא הָעִקָּר, שֶׁמִּתְגַּבֵּר וּמִתְפַּשֵּׁט מְאֹד בְּכָל דַּרְגָּה וְדַרְגָּה, לִשְׁבֹּר אֶת הָאָדָם, וּלְהַפִּילוֹ בְּנוּקְבָא דִּתְהוֹמָא רַבָּה, וְעַל־כֵּן עִקַּר הַכְנָעָתוֹ עַל־יְדֵי צְדָקָה, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה מִתְגַּלִּין הַגְּוָנִין.

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה יג:): עַל הַפָּסוּק (אֶסְתֵּר ג, ט): ״וַעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים כִּכָּר זָהָב אֶשְׁקוֹל״ וְגוֹ׳, גָּלוּי וְיָדוּעַ לְפָנַי מִי שֶׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם, שֶׁעָתִיד הָמָן לִשְׁקֹל שְׁקָלִים עַל יִשְׂרָאֵל, לְפִיכָךְ הִקְדִּים שְׁקָלֵיהֶן לִשְׁקָלָיו, כִּי שִׁקְלֵי יִשְׂרָאֵל הֵם סוֹד צְדָקָה עַל קָרְבָּנוֹת צִבּוּר, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה עִקַּר הַכְנָעָתוֹ, וְזֶה שֶׁאָמַר (אֶסְתֵּר ג, ח): ״יֶשְׁנוֹ עַם אֶחָד״, וְדָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (אֶסְתֵּר רַבָּה, פָּרָשָׁה ז׳, סִימָן יב): ״יֶשְׁנוֹ עַם אֶחָד״, אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (דִּבְרִים ו, ד): ״הַוָי״ה אֶחָד״, יָשֵׁן לוֹ מֵעַמּוֹ, אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא: אֲנִי אֵין לְפָנַי שָׁנָה, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (תְּהִלִּים קכא, ד): ״הִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל״, וְאַתָּה אָמַרְתָּ יֵשׁ לְפָנַי שָׁנָה, חַייֶךָ שֶׁמִּתּוֹךְ שֶׁנָּה אֲנִי מִתְעוֹרֵר עַל אוֹתוֹ הָאִישׁ, וּמְאַבְּדוֹ מִן הָעוֹלָם, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (תְּהִלִּים עח, סה): ״וַיִּיקַץ כְּיָשֵׁן הַוָי״ה וַיַּךְ צָרָיו אָחוֹר״, הֵינוּ שֶׁאָמַר הָמָן, שֶׁנָּפְלוּ אֶל שֵׁנָה עֲמֻקָּה, חַס וְשָׁלוֹם, וְכֵן, כְּבָיְכוֹל, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לֹא מֵאִיר פָּנָיו לְעַם יִשְׂרָאֵל, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת כֹּחַ הַמְּדַמֶּה, שֶׁמִּתְגַּבֵּר עַל הָאָדָם, כִּי עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הַמְּדַמֶּה הוּא עִנְיַן שֵׁנָה

וְתַרְדֵּמָה, שֶׁאָז הִתְגַּבְּרוּת הַמַּדָּמָה, וְשָׁם עִקַּר אֲחִיזַת הַזְּמַן, כִּי נִדְמֶה לָאָדָם שֶׁיֵּשׁ עוֹד הַרְבֵּה זְמַן בְּזֶה הָעוֹלָם, כִּי כְּכָל שֶׁנִּתְגַּבֵּר כֹּחַ הַמַּדָּמָה עַל הָאָדָם, נִדְמֶה לוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ עוֹד הַרְבֵּה זְמַן בְּזֶה הָעוֹלָם, שֶׁזֶּה כְּלַל הַגְּלוּת הָאָרֹךְ וְהַמָּר הַזֶּה, וְעַל־כֵּן אָמַר הָמָן, שְׁיִשְׂרָאֵל בְּתֹקֶף הַגָּלוּת, הֵם בִּבְחִינַת שָׁנָה, שֶׁהוּא הִתְגַּבְּרוּת הַמַּדָּמָה, הִסְתַּלְּקוּת הַדַּעַת, וְעַל־כֵּן יוּכַל לְהִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי גָּלוּת בָּבֶל וְכֵן כָּל הַגָּלֻיּוֹת נִמְשָׁלִין לְשֵׁנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קכו, א): "בְּשׁוּב ה' אֶת שִׁיבַת צִיּוֹן, הָיִינוּ כְּחוֹלְמִים", וְדָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (תַּעֲנִית כג.), שֶׁזֶּה סוֹבֵב עַל שֵׁנָה, שֶׁאָמַר חוֹנִי הַמְּעַגֵּל: מִי אִיכָּא דְּנַיִים שִׁבְעִים שְׁנִין; וְאָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר"ן, חֵלֶק א', סִימָן ס'), שֶׁיֵּשׁ בְּנֵי־אָדָם שֶׁיִּשְׁנִים אֶת יְמֵיהֶם, וְיכוֹלִים לַעֲבֹר לָהֶם כָּל הַשִּׁבְעִים שָׁנָה בִּבְחִינַת שֵׁנָה, שֶׁאֵינָם מַכִּירִים אֶת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וְעַל־כֵּן הָיָה הַנֵּס עַל־יְדֵי נִדּוּד הַשֵּׁנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אֶסְתֵּר ו, א): "בַּלַּיְלָה הַהוּא נָדְדָה שְׁנַת הַמֶּלֶךְ" וְגוֹ'.

וְעַל־כֵּן מַתְחֶלֶת הַמְּגִלָּה לְסַפֵּר תֹּקֶף הַנֵּס מֵעִצַּם גְּדֻלָּתוֹ שֶׁל אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אֶסְתֵּר א, ו): "חוּר כַּרְפַּס וּתְכֵלֶת אָחוּז בְּחַבְלֵי בוּץ וְאַרְגָּמָן עַל גְּלִילֵי כֶסֶף מִטּוֹת זָהָב וָכֶסֶף עַל רִצְפַּת בַּהַט וָשֶׁשׁ וְדַר וְסֹחָרֶת", כִּי הַמְּגִלָּה מְסַפֶּרֶת לָנוּ בָּזֶה תֹּקֶף הַנֵּס שֶׁל מַפֶּלֶת הָמָן־הָעֲמָלֵק, שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עָשָׂה עִמָּנוּ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, כִּי עִקַּר הַכְנָעַת הַמַּדָּמָה, שֶׁמִּתְגַּבֵּר וּמִתְפַּשֵּׁט מְאֹד בְּכָל דַּרְגָּה וְדַרְגָּה, שֶׁהוּא הָמָן־הָעֲמָלֵק, זֶה בָּא עַל־יְדֵי עֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁזּוֹכִין עַל־יְדֵי צְדָקָה, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה מִתְגַּלִּין הַגְּוָנִין שֶׁבְּמָמוֹן, שֶׁהֵם גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וְאָז בִּימֵי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ הִתְגַּבְּרָה מַלְכוּת הָרְשָׁעָה כָּל־כָּךְ, עַד שֶׁהָיָה לָהֶם כָּל הָעֲשִׁירוּת וְכָל הַגְּוָנִין הָיָה אֶצְלָם, וְזֶה שֶׁמְּסַפֶּרֶת הַמְּגִלָּה מֵרִבּוּי הַגְּוָנִין וְתֹקֶף הָעֲשִׁירוּת הַמְּפֻלֶּגֶת שֶׁהָיְתָה אֶצְלָם, עַד שֶׁהָיְתָה הַקַּרְקַע מְרֻצֶּפֶת בַּאֲבָנִים טוֹבוֹת כְּלוּלִין מִכַּמָּה גְּוָנִין, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "מִטּוֹת זָהָב וָכֶסֶף עַל רִצְפַּת בַּהַט וָשֶׁשׁ וְדַר וְסֹחָרֶת", וְעַל־יְדֵי־זֶה הָיוּ מִתְגַּבְּרִים כְּנֶגֶד יִשְׂרָאֵל מְאֹד מְאֹד. כִּי זֶה יָדוּעַ, אֲשֶׁר אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה אֱלֹקִים, וּכְמוֹ שֶׁעַל־יְדֵי עֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה מִתְגַּבְּרִים עַל כֹּחַ הַמַּדָּמָה, כְּמוֹ־כֵן לְהֶפֶךְ, חַס וְשָׁלוֹם, כְּשֶׁהַסִּטְרָא אַחֲרָא מִתְגַּבֶּרֶת, וְנִמְשֶׁכֶת כָּל הָעֲשִׁירוּת וְרִבּוּי הַגְּוָנִין אֶצְלָם, אֲזַי הֵם מִתְגַּבְּרִים מְאֹד עַל־יְדֵי רִבּוּי הָעֲשִׁירוּת שֶׁכָּבְשׁוּ אֶצְלָם.

וְזֶה סוֹד מְרִירוּת הַגָּלוּת שֶׁל עַכְשָׁו, שֶׁכָּל הַגְּדֻלָּה וְהָעֲשִׁירוּת הוּא אֶצְלָם,

וְעַל־יְדֵי־זֶה הֵם מִתְגַּבְּרִים מְאֹד. אֲבָל בֶּאֱמֶת כָּל הִתְגַּבְּרוּתָם הִיא לְפִי שָׁעָה, אֲבָל לְבַסּוֹף הֵם נוֹפְלִים עַל־יְדֵי־זֶה בְּעַצְמוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת ה, יב): "עֹשֶׁר שָׁמוּר לִבְעָלָיו לְרָעָתוֹ", כִּי הַגְּוָנִין עִלָּאִין שֶׁבַּמָּמוֹן אֵינָם יְכוֹלִים לְהָאִיר כְּשֶׁהַמָּמוֹן כָּבוּשׁ אֵצֶל הָעַכּוּ"ם וְהָרְשָׁעִים, וְאֵלּוּ הַגְּוָנִין בְּעַצְמָם נִלְחָמִים עִמָּהֶם וּמִתְגַּבְּרִים עֲלֵיהֶם וּמַפִּילִין אוֹתָן, וּמוֹצִיאִין מֵהֶם כָּל הַנִּצוֹצוֹת שֶׁבָּלְעוּ מִכְּבָר, כִּי זֶה סוֹד (קֹהֶלֶת ח, ט): "עֵת אֲשֶׁר שָׁלַט הָאָדָם בְּאָדָם לְרַע לוֹ", כַּיָּדוּעַ.

וְזֶה סוֹד (יְשַׁעְיָה ס, יז): תַּחַת הַנְּחֹשֶׁת אָבִיא זָהָב וְתַחַת הַבַּרְזֶל כֶּסֶף" וְגוֹ', כִּי הָעֲשִׁירוּת שֶׁהֵם כּוֹבְשִׁים עַכְשָׁו מִיִּשְׂרָאֵל, עַל־יְדֵי רִבּוּי הַמִּסִּים וְאַרְנוֹנִיּוֹת, זֶה הַמָּמוֹן בְּעַצְמוֹ שֶׁלּוֹקְחִין מִיִּשְׂרָאֵל — יִנָּקֵם בָּהֶם וְיִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם, וְיוֹצִיא מֵהֶם כָּל הָעֲשִׁירוּת בְּכִפְלֵי כְּפָלַיִם, וְכֵן מְרֻמָּז בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן ה'), שֶׁעַל־יְדֵי הַמִּסִּים וְהַנְּתִינוֹת שֶׁהֵם גּוֹבִים מִיִּשְׂרָאֵל, עַל־יְדֵי־זֶה בְּעַצְמוֹ הֵם נִכְנָעִין וְנוֹפְלִין, כִּי כָּל הַמִּסִּים וְהַנְּתִינוֹת שֶׁגּוֹבִין מִיִּשְׂרָאֵל, הֵם בְּחִינַת צְדָקָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה ס, יז): "וְנוֹגְשַׂיִךְ צְדָקָה", וְעַל־יְדֵי־זֶה מִתְגַּלִּין גַּם־כֵּן הַגְּוָנִין, נִמְצָא, שֶׁעַל־יְדֵי הַמִּסִּים שֶׁגּוֹבִים מִיִּשְׂרָאֵל, עַל־יְדֵי־זֶה דַּיְקָא מִתְגַּלִּין הַגְּוָנִין, וְעַל־יְדֵי הִתְגַּלּוּת הַגְּוָנִין הִיא מַפָּלָתָם, כִּי הָעַכּוּ"ם — אַחִיזָתָם בְּהַמְדַמֶּה, שֶׁהוּא כֹּחַ הַבַּהֲמִיּוּת, כִּי הֵם נִמְשָׁלִין לִבְהֵמָה, וּכְשֶׁנִּכְנָע הַמְדַמֶּה עַל־יְדֵי הַגְּוָנִין שֶׁמִּתְגַּלִּין עַל־יְדֵי רִבּוּי הַמִּסִּים שֶׁלּוֹקְחִים מֵאִתָּנוּ דַּיְקָא, אֲזַי נוֹפְלִים כָּל הָעַכּוּ"ם שֶׁאֲחִיזָתָן מֵהֶם. וְעַל־כֵּן גַּם אָז בִּימֵי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, הָיְתָה מַפָּלָתָם בְּעַצְמָם, עַל־יְדֵי עֹצֶם גַּאֲוָתָם, שֶׁנִּתְגָּאוּ וְנִתְפָּאֲרוּ וְהֵרְאוּ אֶת יְקָר תִּפְאֶרֶת גְּדֻלָּתָם וַעֲשִׁירוּתָם בִּשְׁעַת הַמִּשְׁתֶּה, וְנִתְלַבֵּשׁ בִּלְבוּשֵׁי הַכֹּהֵן גָּדוֹל, שֶׁהֵם עִקַּר פְּאֵר הַגְּוָנִין, שֶׁהֵם בִּגְדֵי יֶשַׁע, שֶׁרָצוּ לִפְגֹּם בְּאֵלּוּ הַבְּגָדִים הַקְּדוֹשִׁים, וְעַל־יְדֵי־זֶה קָפַץ הַשָּׂטָן גַּם בֵּינֵיהֶם וְהִתְגָּרָה בָּהֶם, עַד שֶׁהָרְגוּ אֶת וַשְׁתִּי הַמִּרְשַׁעַת, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה הָיָה עִקַּר מַפֶּלֶת הָמָן־עֲמָלֵק, עַל־יְדֵי שֶׁנִּלְקְחָה אֶסְתֵּר תַּחְתֶּיהָ, כִּי כָּל זֶה הוּא (קֹהֶלֶת ח, ט): "עֵת אֲשֶׁר שָׁלַט הָאָדָם בְּאָדָם לְרַע לוֹ", שֶׁנִּתְהַפֵּךְ מֵהֶפֶךְ לְהֵפֶךְ, בִּבְחִינַת (אֶסְתֵּר ט, א): "וְנַהֲפוֹךְ הוּא אֲשֶׁר יִשְׁלְטוּ הַיְהוּדִים הֵמָּה בְּשׂוֹנְאֵיהֶם".

וְזֶה שֶׁכָּתוּב (אֶסְתֵּר ה, יא): "וַיְסַפֵּר לָהֶם הָמָן אֶת כְּבוֹד עָשְׁרוֹ", כִּי סִפֵּר לָהֶם שֶׁיֵּשׁ לוֹ עֲשִׁירוּת גְּדוֹלָה, וְסָבַר שֶׁהַגְּוָנִין עִלָּאִין כְּבוּשִׁים אֶצְלוֹ, וְעַל־יְדֵי־זֶה אֵין כֹּחַ אֶל סִטְרָא דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא מָרְדֳּכַי וְיִשְׂרָאֵל, לְהִתְגַּבֵּר כְּנֶגְדּוֹ, אֲבָל

ז וְהַשְּׁקוֹת בִּכְלֵי זָהָב וְכֵלִים מִכֵּלִים שׁוֹנִים וְיֵין מַלְכוּת רָב כְּיַד הַמֶּלֶךְ׃

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חָמַל עַל עַמּוֹ, וְנִתְהַפֵּךְ מֵהַפֶּךְ אֶל הַפֶּךְ, שֶׁחָזְרָה כָּל הָעֲשִׁירוּת וְכָל הַגְּנָזִין לְמָרְדֳּכַי, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אֶסְתֵּר ח, ב): "וַתָּשֶׂם אֶסְתֵּר אֶת מָרְדֳּכַי עַל בֵּית הָמָן", שֶׁמָּרְדֳּכַי קִבֵּל אֶת כָּל הָעֲשִׁירוּת שֶׁל הָמָן, אֲזַי חָזְרָה כָּל הָעֲשִׁירוּת אֶל הַקְּדֻשָּׁה, וְנִתְגַּלּוּ הַגְּנָזִין עִלָּאִין, שֶׁהֵם גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וְעַל־יְדֵי־זֶה זָכוּ לְהַכְנִיעַ וּלְהַשְׁפִּיל אֶת הָעֲמָלֵקִים, שֶׁהֵם הַסִּטְרָא אַחֲרָא, וּלְנַשֵּׁא אֶת יִשְׂרָאֵל. וְזֶה וּמַתָּנוֹת לָאֶבְיוֹנִים שֶׁחַיָּבִים בְּפוּרִים, דְּהַיְנוּ לְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה, כִּי עִקַּר הִתְגַּלּוּת הַגְּנָזִין בִּקְדֻשָּׁה הוּא, עַל־יְדֵי רִבּוּי צְדָקָה שֶׁנּוֹתְנִין זֶה לָזֶה, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה עִקַּר הַכְנָעַת הַמְּדַמֶּה שֶׁהוּא הַסִּטְרָא אַחֲרָא, וְזֶה תִּקֵּף הַשִּׂמְחָה שֶׁל פּוּרִים, כִּי עַל־יְדֵי שֶׁנִּתְגַּלָּה אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם, עַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשָׂה הַשִּׂמְחָה בִּשְׁלֵמוּת, וְזֶה מַשְׁפִּיעַ שֶׁפַע פַּרְנָסָה עַל הָאָדָם, שֶׁזֶּה סוֹד (דִּבְרִים טז, טו): "וְהָיִיתָ' אַךְ' שָׂמֵחַ'", שֶׁהוּא סוֹפֵי תֵּבוֹת שָׁם חָתַ"ךְ, שָׁם הַפַּרְנָסָה, כִּי דַּיְקָא עַל־יְדֵי שִׂמְחָה — נִשְׁפַּעַת פַּרְנָסָה, כִּי הַשִּׂמְחָה מַכְנַעַת אֶת כֹּחַ הַמְּדַמֶּה, שֶׁמִּשָּׁם בָּאָה הָעֲנִיּוּת וְהַדַּחֲקוּת.

וְזֶה אֲשֶׁר "ח'וּר כַּ'רְפַּס תִּ'כְלֶת" רָאשֵׁי תֵּבוֹת שָׁם חָתַ"ךְ. וּמוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן קח), אֲשֶׁר שְׁתֵּי פְּעָמִים רו"ח עוֹלֶה חָתַ"ךְ, כִּי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ רָצָה לְהִתְגַּבֵּר עַל עַם יִשְׂרָאֵל בְּהֶרְהוּרֵי עֲכו"ם, וּמָרְדֳּכַי הָפַךְ אֶת זֶה עַל־יְדֵי (אֶסְתֵּר ד, א): "וַיִּזְעַק זְעָקָה גְּדוֹלָה וּמָרָה", שֶׁשִּׁבֵּר אֶת רוּחוֹ בְּקִרְבּוֹ. וְזֶה מַה שֶּׁהִכְנִיס בְּעַם יִשְׂרָאֵל, שֶׁיִּהְיוּ מִתְאַנְּחִים, שֶׁזֶּה תִּרִּין רוּחִין, מוֹצִיא רוּחַ וּמַכְנִיס רוּחַ, וְזֶה חו"ר דַּיְקָא, שֶׁהוּא סוֹד רו"ח, וְלָכֵן יוֹצֵא מִזֶּה שֶׁם הַפַּרְנָסָה וְהָעֲשִׁירוּת, כִּי הָפַךְ מֵהַפֶּךְ אֶל הַפֶּךְ, וְעַל־יְדֵי־זֶה הִפִּיל אֶת הָמָן־עֲמָלֵק, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ז וְהַשְּׁקוֹת בִּכְלֵי זָהָב וְכֵלִים מִכֵּלִים שׁוֹנִים, וְיֵין מַלְכוּת רַב כְּיַד הַמֶּלֶךְ: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אָהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר רַבֵּנוּ זַ"ל אָמַר (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן נו), כִּי יֵשׁ שְׁתֵּי הַסְתָּרוֹת, וּכְשֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר בְּהַסְתָּרָה אַחַת, גַּם־כֵּן קָשֶׁה מְאֹד לְמָצְאוֹ, אַךְ אַף־עַל־פִּי־כֵן כְּשֶׁהוּא נִסְתָּר בְּהַסְתָּרָה אַחַת, אֶפְשָׁר לִיגַּע וְלַחְתֹּר,

עַד שֶׁיִּמְצָא אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, מֵאַחַר שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר מִמֶּנּוּ, אֲבָל כְּשֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר בְּהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, דְּהַיְנוּ שֶׁהַהַסְתָּרָה בְּעַצְמָהּ נִסְתֶּרֶת מִמֶּנּוּ, דְּהַיְנוּ שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל, שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר מִמֶּנּוּ, אֲזַי אִי אֶפְשָׁר כְּלָל לִמְצֹא אוֹתוֹ, מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה (דְּבָרִים לא, יח): "וְאָנֹכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר", דְּהַיְנוּ שֶׁאַסְתִּיר הַהַסְתָּרָה, שֶׁלֹּא יֵדְעוּ כְּלָל שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר, וַאֲזַי בְּוַדַּאי אֵינוֹ יָכוֹל לִמְצֹא אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל, שֶׁצָּרִיךְ לְבַקֵּשׁ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי אֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר מִמֶּנּוּ, כִּי הַהַסְתָּרָה בְּעַצְמָהּ נִסְתֶּרֶת. אֲבָל בֶּאֱמֶת אֲפִלּוּ בְּכָל הַהַסְתָּרוֹת, וַאֲפִלּוּ בְּהַהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, בְּוַדַּאי גַּם שָׁם מְלֻבָּשׁ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי בְּוַדַּאי אֵין שׁוּם דָּבָר שֶׁלֹּא תִּהְיֶה בּוֹ חִיּוּת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי בִּלְעֲדֵי חִיּוּתוֹ לֹא הָיָה לוֹ קִיּוּם כְּלָל, וְעַל־כֵּן בְּוַדַּאי בְּכָל הַדְּבָרִים, וּבְכָל הַמַּעֲשִׂים וּבְכָל הַמַּחֲשָׁבוֹת, מְלֻבָּשׁ שָׁם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כְּבְיָכוֹל, וַאֲפִלּוּ אִם, חַס וְשָׁלוֹם, עוֹשִׂין דְּבַר עֲבֵרָה, שֶׁהוּא שֶׁלֹּא כִּרְצוֹן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, עִם כָּל זֶה בְּוַדַּאי יֵשׁ שָׁם חִיּוּת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אַךְ שֶׁהוּא בְּהֶעְלֵם וּבְצִמְצוּם גָּדוֹל, וְהַתּוֹרָה הִיא הַחִיּוּת שֶׁל כָּל דָּבָר. נִמְצָא, שֶׁבְּכָל הַדְּבָרִים, וּבְכָל הַמַּחֲשָׁבוֹת, אֲפִלּוּ בְּמַחֲשָׁבָה, דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה שֶׁל עֲבֵרָה, חַס וְשָׁלוֹם, יֵשׁ שָׁם גַּם־כֵּן הִתְלַבְּשׁוּת הַתּוֹרָה, אַךְ שֶׁהוּא בְּהֶעְלֵם וּבְצִמְצוּם גָּדוֹל, בְּסוֹד הַסְתָּרָה, כִּי עֲבֵר וְשָׂנָה נַעֲשָׂה לוֹ כְּהֶתֵּר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (יוֹמָא פו:), דְּהַיְנוּ שֶׁעַל־יְדֵי הָעֲבֵרוֹת, הוּא מְהַפֵּךְ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים, וְעוֹשֶׂה צְרוּפִים אֲחֵרִים בַּתּוֹרָה, עַד שֶׁנַּעֲשָׂה מֵאסוּר הֶתֵּר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה ה, יט): "הוֹי הָאוֹמְרִים לָרַע טוֹב וְלַטּוֹב רָע" וְגוֹ', נִמְצָא שֶׁאֲפִלּוּ בְּתוֹךְ הָעֲבֵרוֹת מְלֻבָּשׁ שָׁם חִיּוּת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, דְּהַיְנוּ אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה, רַק שֶׁהוּא בְּהֶעְלֵם, דְּהַיְנוּ שֶׁמְּחֻמַּת הָעֲבֵרוֹת, הָפַךְ הַצְּרוּפִים שֶׁל הַתּוֹרָה, עַד שֶׁנַּעֲשָׂה מֵאסוּר הֶתֵּר, כִּי עֲבֵר וְשָׂנָה נַעֲשָׂה לוֹ כְּהֶתֵּר, וְזֶה סוֹד הַסְתָּרָה אַחַת, וּכְשֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר מִמֶּנּוּ בְּהַסְתָּרָה אַחַת, דְּהַיְנוּ שֶׁנַּעֲשָׂה לוֹ כְּהֶתֵּר, גַּם־כֵּן קָשֶׁה מְאֹד לִמְצֹאוֹ, מֵאַחַר שֶׁכְּבָר נַעֲשָׂה לוֹ כְּהֶתֵּר, אֲבָל עִם כָּל זֶה אֶפְשָׁר לִיגַּע וְלַחְתֹּר עַד שֶׁיִּמְצָא אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, מֵאַחַר שֶׁעַל־כָּל־פָּנִים יוֹדֵעַ שֶׁנַּעֲשָׂה לוֹ כְּהֶתֵּר, עַל־כֵּן אַף שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר מִמֶּנּוּ, וּכְבָר נַעֲשָׂה לוֹ הָעֲבֵרוֹת כְּהֶתֵּר, עִם כָּל זֶה אֶפְשָׁר שֶׁיָּשִׁיב אֶל לִבּוֹ זֶה בְּעַצְמוֹ, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁנִּפַּל וְהִגִּיעַ אֶל בְּחִינַת נַעֲשָׂה לוֹ כְּהֶתֵּר, וִיבַקֵּשׁ וְיַחְתֹּר עַד שֶׁיֵּצֵא מִזֶּה, מֵאַחַר שֶׁעַל־כָּל־פָּנִים יוֹדֵעַ מִזֶּה שֶׁנַּעֲשָׂה לוֹ כְּהֶתֵּר.

אֲבָל דַּע, שֶׁיֵּשׁ עוֹד בְּחִינַת הַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, דְּהַיְנוּ שֶׁהַהַסְתָּרָה בְּעַצְמָהּ נִסְתֶּרֶת, שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל, שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר מִמֶּנּוּ, דְּהַיְנוּ שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל שֶׁנֶּהְפַּךְ אֶצְלוֹ הָאִסּוּר לְהֶתֵּר, רַק כָּל הַדְּבָרִים רָעִים דּוֹמִים לוֹ לְמִישׁוֹר גָּמוּר, חַס וְשָׁלוֹם, הַיְנוּ אִם, חַס וְשָׁלוֹם, אַחַר שֶׁעָבַר וְשָׁנָה, עוֹשֶׂה יוֹתֵר עֲבֵרוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי נִסְתָּר מִמֶּנּוּ אֲפִלּוּ זֹאת שֶׁיֵּדַע שֶׁנַּעֲשָׂה לוֹ כְּהֶתֵּר, רַק שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל מְשׁוּם נִדְנוּד אִסּוּר, וְהַכֹּל הוּא יָשָׁר בְּעֵינָיו, וְזֶה בְּחִינַת הַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, שֶׁהַהַסְתָּרָה בְּעַצְמָהּ נִסְתֶּרֶת. וּבֶאֱמֶת גַּם בְּתוֹךְ הַהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַהַסְתָּרָה, גַּם שָׁם מְלֻבָּשׁ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, דְּהַיְנוּ אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה, כִּי בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ אֵין חִיּוּת לְשׁוּם דָּבָר, רַק שֶׁעַל־יְדֵי רִבּוּי הָעֲבֵרוֹת הָפַךְ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים לְגַמְרֵי, עַד שֶׁנֶּהְפַּךְ אֶצְלוֹ מֵחָכְמוֹת הַתּוֹרָה לִפְתִיּוּת וְלִשְׁטוּת, עַד שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל אֲפִלּוּ זֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁנַּעֲשָׂה לוֹ כְּהֶתֵּר, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, עַל־כֵּן צָרִיךְ לְגַלּוֹת הַהַסְתָּרוֹת, וְזֶה — עַל־יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיךְ אֲרִיכוּת יָמִים לְתוֹךְ הַמַּלְכוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת דַּעַת, וְעַל־יְדֵי־זֶה הַדַּעַת יוֹכַל לֵידַע, שֶׁאֲפִלּוּ בְּתוֹךְ הַהַסְתָּרָה בְּעַצְמָהּ, וַאֲפִלּוּ בְּתוֹךְ הַהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, גַּם שָׁם מְלֻבָּשׁ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, דְּהַיְנוּ הַתּוֹרָה, וּמֵאַחַר שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁאֲפִלּוּ בְּתוֹךְ הַהַסְתָּרוֹת יֵשׁ שָׁם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, מִזֶּה בְּעַצְמוֹ נִתְגַּלִּין הַהַסְתָּרוֹת, וְנַעֲשֶׂה מֵהֶם תּוֹרָה, וַאֲפִלּוּ מֵהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה — נַעֲשֶׂה תּוֹרָה, כִּי בֶּאֱמֶת גַּם שָׁם מְלֻבָּשׁ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, הַיְנוּ תּוֹרָה, רַק מֻחְמַת שֶׁלֹּא הָיוּ יוֹדְעִין שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר שָׁם, זֶה בְּעַצְמוֹ הוּא בְּחִינַת הַהַסְתָּרוֹת, וְתֵכֶף כְּשֶׁיּוֹדְעִין שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר שָׁם, עַל־יְדֵי־זֶה בְּעַצְמוֹ נִתְהַפְּכָה הַהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַהַסְתָּרָה, וְנַעֲשָׂה מִמֶּנָּה דַּעַת, וְהֶחְזְרָה הַתּוֹרָה שֶׁנִּסְתְּרָה כָּאן לְדַעַת, מֵאַחַר שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר שָׁם, וְכֵיוָן שֶׁנֶּחֱזַר הַהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה לְדַעַת, וְנַעֲשָׂה מִמֶּנָּה תּוֹרָה, אֲזַי הַתּוֹרָה בְּעַצְמָהּ מוֹכִיחָה אוֹתָם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ (זֹהַר שְׁמִינִי לו, אַחֲרֵי נח, נָשֹׂא קכו): אוֹרַיְתָא מַכְרֶזֶת קַמַּיְהוּ: "עַד מָתַי פְּתָיִם תְּאֲהֲבוּ פֶּתִי"; כִּי בֶּאֱמֶת הַתּוֹרָה מַכְרֶזֶת וְצוֹעֶקֶת וּמוֹכִיחָה תָּמִיד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי א, כא־כג): "בְּרֹאשׁ הֹמִיּוֹת תִּקְרָא בְּפִתְחֵי שְׁעָרִים בָּעִיר אֲמָרֶיהָ תֹאמַר, עַד מָתַי פְּתָיִם תְּאֲהֵבוּ פֶּתִי, וְלֵצִים לָצון חָמְדוּ לָהֶם וּכְסִילִים יִשְׂנְאוּ דָּעַת, תָּשׁוּבוּ לְתוֹכַחְתִּי, הִנֵּה אַבִּיעָה לָכֶם רוּחִי אוֹדִיעָה דְּבָרַי אֶתְכֶם", רַק שֶׁאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ קוֹל הַכְּרוּז שֶׁל הַתּוֹרָה מֻחְמַת הַהַסְתָּרוֹת, שֶׁנִּסְתָּר מִמֶּנּוּ לְגַמְרֵי שֶׁהוּא רָחוֹק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וּמֵאַחַר שֶׁנִּתְגַּלּוּ וְנֶחְזְרוּ

הַסְתָּרוֹת, וְנַעֲשֶׂה מֵהֶם תּוֹרָה, עַל־יְדֵי הַדַּעַת, אֲזַי תֵּכֶף כְּשֶׁנַּעֲשֶׂה מֵהֶם תּוֹרָה, הַתּוֹרָה בְּעַצְמָהּ מוֹכִיחָה אוֹתָם "עַד מָתַי פְּתָיִם תְּאֵהֲבוּ פֶּתִי", וְזֶה שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי לא, כו): "פִּיהָ פָּתְחָה בְּחָכְמָה", שֶׁעַל־יְדֵי הַחָכְמָה וְדַעַת שֶׁל הַתּוֹרָה הַמְּסְתָּרֶת בְּכָל מָקוֹם, עַל־יְדֵי־זֶה מְגַלִּין הַהַסְתָּרוֹת, וְעוֹשִׂין מֵהֶם תּוֹרָה, עַל־יְדֵי־זֶה "פִּיהָ פָּתְחָה" הַיְנוּ "אוֹרַיְתָא מַכְרֶזֶת קַמַּיְהוּ", שֶׁהַתּוֹרָה בְּעַצְמָהּ פּוֹתַחַת פִּיהָ וּמוֹכִיחָה אוֹתָם.

כִּי בֶּאֱמֶת אֵין שׁוּם מְצִיאוּת בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְהַכֹּל לַכֹּל אֱלֹקוּת גָּמוּר הוּא, וַאֲפִלּוּ שֶׁהָאָדָם נָפַל לְעָמְקָא דִּתְהוֹמָא רַבָּא, וְנִכְשָׁל בַּמֶּה שֶׁנִּכְשָׁל, עִם כָּל זֹאת אִם יְחַפֵּשׂ וִיבַקֵּשׁ בְּתוֹךְ הַהַסְתָּרָה שֶׁנִּסְתָּר מִמֶּנּוּ אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, יִמְצָא שָׁם תּוֹרָה, כִּי בְּכָל דָּבָר גְּנוּזָה שָׁם תּוֹרָה, כִּי הַתּוֹרָה מְחַיָּה אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ, כִּי אֵין דָּבָר שֶׁלֹּא יִהְיֶה שָׁם גְּנוּז תּוֹרָה.

וְדַע, שֶׁהַתּוֹרָה הַמְלֻבֶּשֶׁת בְּתוֹךְ הַהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, הִיא תּוֹרָה גְּבוֹהָה דַּיְקָא, הַיְנוּ סִתְרֵי תּוֹרָה, כִּי מֵחֲמַת שֶׁהִיא צְרִיכָה לְהִתְלַבֵּשׁ בְּמָקוֹמוֹת נְמוּכִים כָּאֵלּוּ, הַיְנוּ אֵצֶל אֵלּוּ שֶׁעָבְרוּ הַרְבֵּה עֲבֵרוֹת, עַד שֶׁנִּסְתָּר מֵהֶם הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בַּהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, עַל־כֵּן חָשַׁב הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַחֲשָׁבוֹת לְבִלְתִּי לְהַלְבִּישׁ שָׁם פְּשָׁטֵי תּוֹרָה, לְבַל יוּכְלוּ הַקְּלִפּוֹת לִינֹק מִשָּׁם הַרְבֵּה, וְיִהְיֶה הַפְּגָם גָּדוֹל מְאֹד, עַל־כֵּן הוּא מַסְתִּיר וּמַלְבִּישׁ שָׁם תּוֹרָה גְּבוֹהָה דַּיְקָא, שֶׁהֵם סִתְרֵי תּוֹרָה, שֶׁהִיא תּוֹרַת ה' בְּעַצְמָהּ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יוּכְלוּ הַקְּלִפּוֹת לִינֹק מִשָּׁם הַרְבֵּה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת יב, יב): "וְעָבַרְתִּי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם", אֲנִי וְלֹא מַלְאָךְ, אֲנִי וְלֹא הַשָּׂלִיחַ, אֲנִי ה', אֲנִי הוּא וְלֹא אַחֵר (הַגָּדָה שֶׁל פֶּסַח), כִּי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם, שֶׁשָּׁם מָקוֹם הַקְּלִפּוֹת מְאֹד, עַל־כֵּן שָׁם דַּיְקָא מַלְבֵּשׁ וּמַסְתִּיר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, הַיְנוּ תּוֹרַת ה' מַמָּשׁ, סִתְרֵי תּוֹרָה, עַל־כֵּן דַּיְקָא מֵהַהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, כְּשֶׁחוֹזֵר וּמְהַפְּכָהּ לְדַעַת, נַעֲשֶׂה מִמֶּנָּה דַּיְקָא תּוֹרַת ה' מַמָּשׁ, כִּי שָׁם בַּמְּקוֹמוֹת הַיְרוּדִים וְהַנְּפוּלִים נִסְתֶּרֶת תּוֹרַת ה', שֶׁהֵם סִתְרֵי תּוֹרָה. וְעַל הַכֹּל אָסוּר לְהִתְיָאֵשׁ בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן, וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁכְּבָר עָבַר עַל כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, וְנָפַל לְמָקוֹם שֶׁנָּפַל, וְנֶעֱלָם וְנִסְתָּר מִמֶּנּוּ לְגַמְרֵי, שֶׁהוּא רָחוֹק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שֶׁנָּפַל בַּהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, שֶׁגַּם הַהַסְתָּרָה נִסְתֶּרֶת מִמֶּנּוּ, שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ שֶׁרָחוֹק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, אֲפִלּוּ אָדָם כָּזֶה, אִם לֹא יִתְיָאֵשׁ, וִיחַפֵּשׂ וִיבַקֵּשׁ אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ, אֲזַי יִתְגַּלּוּ אֵלָיו סִתְרֵי תּוֹרָה דַּיְקָא. וְזֶה

"וְהַשְּׁקוֹת בִּכְלֵי זָהָב וְכֵלִים מְכֵלִים שׁוֹנִים וְיֵין מַלְכוּת רַב כְּיַד הַמֶּלֶךְ", כִּי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וְהָמָן־עֲמָלֵק רָצוּ לְהַעֲלִים וּלְכַסּוֹת אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ (חֻלִּין קלט:): אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ מֶלֶךְ טִפֵּשׁ הָיָה, וְעַל הָמָן אָמְרוּ (שָׁם) שֶׁמִּרֵמָז בְּפָסוּק (בְּרֵאשִׁית ג, יא): "הֲמִן הָעֵץ", כִּי הַטִּפֵּשׁ הַזֶּה הָלַךְ אַחַר עֲצַת הָמָן עֲמָלֵק, שֶׁיָּנַק מֵהַנָּחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי, שֶׁהֵסִית אֶת אָדָם וְחַוָּה שֶׁיֹּאכְלוּ מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, עַד שֶׁנִּדַּלְדְּלוּ, וְהָיוּ שְׁנֵיהֶם עֲרֻמִּים, כִּי מְצָוָה אַחַת הָיָה בְּיָדָם, וְנִתְעָרְטְלוּ הֵימֶנָּה, וְגָרְמוּ מִיתָה לְכָל הַדּוֹרוֹת, וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא חָמַל עַל עַם יִשְׂרָאֵל, וְשָׁלַח אֶת מָרְדֳּכַי, שֶׁאָמְרוּ (חֻלִּין קלט:), שֶׁמִּרֵמָז בַּפָּסוּק (שְׁמוֹת ל, כג): "מָר דְּרוֹר", וְתַרְגּוּמוֹ "מִירָא דַּכְיָא", וְכֵן אֶת אֶסְתֵּר, שֶׁאָמְרוּ (חֻלִּין קלט:), שֶׁמִּרֵמֶזֶת בַּפָּסוּק (דְּבָרִים לא, יח): "וְאָנֹכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר"; הַיְנוּ שֶׁמָּרְדֳּכַי הֶחְדִּיר בְּעַם יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּהְיוּ בְּנֵי חוֹרִין עַל־יְדֵי הַתּוֹרָה, כִּי (אָבוֹת ו, ב): אֵין לְךָ בֶּן חוֹרִין אֶלָּא מִי שֶׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה ז.) עַל הַפָּסוּק (אֶסְתֵּר ט, כז): "קִיְּמוּ וְקִבְּלוּ", קִיְּמוּ מַה שֶּׁקִּבְּלוּ כְּבָר, וְאֶסְתֵּר גִּלְּתָה אֶת הַסְּתָרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְּתָרָה, הַיְנוּ שֶׁבִּימֵיהֶם גִּלּוּ אֶת רָזֵי וְסִתְרֵי תּוֹרָה, שֶׁזֶּה סוֹד מְגִלַּת אֶסְתֵּר, שֶׁמִּתְגַּלִּית הַסְּתָרָה, עַד כְּדֵי כָּךְ, שֶׁקִּבְּלוּ עַם יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה מֻחְדָּשׁ בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה, וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (אֶסְתֵּר רַבָּה, פָּרָשָׁה ב׳, סִימָן יא): **"וְהַשְּׁקוֹת בִּכְלֵי זָהָב וְכֵלִים מְכֵלִים שׁוֹנִים"**, שֶׁהֵבִיא אֶת כְּלֵי בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ וְחִלֵּל אוֹתָם; כִּי בֶּאֱמֶת כָּל הָעֲשִׁירוּת שֶׁבָּעוֹלָם הָיְתָה בְּבֵית־הַמִּקְדָּשׁ, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (מִדְרָשׁ בְּרֵאשִׁית, פָּרָשָׁה טז, סִימָן ה׳): זָהָב — לָמָּה נִבְרָא? בִּשְׁבִיל בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ. כִּי כָּל הָעֲשִׁירוּת שַׁיָּכֶת רַק לְבֵית־הַמִּקְדָּשׁ; וְהִנֵּה אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ נִשְׁתַּמֵּשׁ עִם כְּלֵי בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, וְכֵן נִתְלַבֵּשׁ בִּבְגָדֵי כֹּהֵן גָּדוֹל, וְעַל־יְדֵי־זֶה קִבֵּל אֶת עָנְשׁוֹ דַּיְקָא, עַל־יְדֵי הָמָן־עֲמָלֵק, שֶׁנָּתַן לוֹ עֵצָה וְכוּ׳, שֶׁעַל־יְדֵי עֲצָתוֹ נֶהֱרְגָה וַשְׁתִּי הַמִּרְשַׁעַת, שֶׁהָיְתָה נֶכְדָּה שֶׁל נְבוּכַדְנֶאצַּר הָרָשָׁע, שֶׁהֵם מַלְכוּת הָרְשָׁעָה. וְאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל, אֲשֶׁר כְּנֶגֶד מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, יֵשׁ מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, הַיְנוּ מַלְכוּת הָמָן־עֲמָלֵק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בַּמִּדְבָּר כד, כ): "רֵאשִׁית גּוֹיִם עֲמָלֵק", וְהוּא זֶה לְעֻמַּת זֶה, כִּי מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה הוּא בְּחִינַת (שָׁם י, כה): "מְאַסֵּף לְכָל הַמַּחֲנוֹת", שֶׁכָּל אֵלּוּ שֶׁנִּפְלוּ וְנִתְרַחֲקוּ וְנֶאֱבְדוּ וְכוּ׳, הָיָה שֶׁבֶט דָּן אוֹסְפָם וּמַחֲזִירָם אֶל הַקְּדֻשָּׁה, וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (יְרוּשַׁלְמִי, עֵרוּבִין פ״ה, הֲלָכָה א׳): לְפִי שֶׁהָיָה שִׁבְטוֹ שֶׁל דָּן מְרֻבֶּה בְּאוּכְלוּסִין, הָיָה נוֹסֵעַ בָּאַחֲרוֹנָה, וְכָל מִי שֶׁהָיָה מְאַבֵּד דָּבָר, הָיָה מַחֲזִירוֹ לוֹ, וּמַלְכוּת דִּסְטְרָא אַחֲרָא הוּא מְאַסֵּף מָמוֹן,

כִּי מֵחֲמַת שֶׁהוּא יָרֵא שֶׁלֹּא יוֹצִיאוּ בִּלְעָדָיו מִפִּיו, הַיְנוּ הַנִּצּוֹצוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁיֵּשׁ אֶצְלוֹ, עַל־כֵּן הוּא מִתְגַּבֵּר וּמְאַסֵּף מָמוֹן, שֶׁהֵם נִצּוֹצֵי הַקְּדֻשָּׁה, כִּי הֵם בְּחִינַת הַגְּוָנִין עִלָּאִין שֶׁיֵּשׁ בְּזָהָב וָכֶסֶף וּנְחשֶׁת — שֶׁהֵם הַמָּמוֹן, וְזֶה בְּחִינַת תַּאֲוַת עֲשִׁירוּת, שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת. וְעַל־כֵּן עֲמָלֵק, שֶׁהוּא מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, רוֹדֵף אֶת מַחֲנֵה דָן, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, (דִּבְרִים כה, יח): "וַיְזַנֵּב בְּךָ כָּל הַנֶּחֱשָׁלִים אַחֲרֶיךָ, וְאַתָּה עָיֵף וְיָגֵעַ וְלֹא יָרֵא אֱלֹקִים", דְּהַיְנוּ בְּעֵת שֶׁאֵין לָהֶם כֹּחַ מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהִיא בְּחִינַת יִרְאַ אֱלֹקִים, כִּי מַלְכוּת הָמָן־עֲמָלֵק, הוּא הֵפֶךְ מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, כִּי מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה הִיא בְּחִינַת מְאַסֵּף לְכָל הַמַּחֲנוֹת אֶל הַקְּדֻשָּׁה, וּמַלְכוּת הָמָן־עֲמָלֵק, שֶׁהִיא מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, הִיא בְּחִינַת מְאַסֵּף מָמוֹן, כִּי מִתְגַּבֵּר בְּתַאֲוַת מָמוֹן, כְּדֵי לִתְפֹּס כָּל נִצּוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה, אַךְ אַף־עַל־פִּי־כֵן אֵינוֹ מוֹעִיל לוֹ כְּלָל, כִּי מָרְדֳּכַי הַצַּדִּיק הָיָה בְּכֹחוֹ לְהוֹצִיא מֵאִתּוֹ כָּל הַמָּמוֹן וְכָל הַנִּצּוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁבָּלַע. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה י:): "כִּי לְאָדָם שֶׁטּוֹב לְפָנָיו נָתַן חָכְמָה וְדַעַת" — זֶה מָרְדֳּכַי, הַיְנוּ שֶׁמָּרְדֳּכַי, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, נָתַן לוֹ חָכְמָה וְדַעַת לֶאֱסֹף אֶת כָּל הַמַּחֲנוֹת, וְזֶה טוֹב לְפָנָיו, בְּחִינַת הַתּוֹרָה, כִּי (אָבוֹת, פֶּרֶק ו'): אֵין טוֹב אֶלָּא תּוֹרָה, "וְלַחוֹטֶא נָתַן עִנְיָן לֶאֱסֹף וְלִכְנוֹס" זֶה הָמָן, הַיְנוּ שֶׁהָמָן, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת דִּסְטְרָא אַחֲרָא, הוּא מְאַסֵּף מָמוֹן, וְזֶה "לָתֵת לְטוֹב לִפְנֵי הָאֱלֹקִים", בְּחִינַת הַתּוֹרָה, שֶׁמָּרְדֳּכַי שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, מוֹצִיא מִמֶּנּוּ כָּל הַמָּמוֹן וְכָל הַנִּצּוֹצוֹת, וְנַעֲשֶׂה מִזֶּה תּוֹרָה, כִּי מָרְדֳּכַי מוֹצִיא מִמֶּנּוּ כָּל הָעֲשִׁירוּת, בִּבְחִינַת (אִיּוֹב כ'): "חַיִל בָּלַע וַיְקִאֶנּוּ", וְזֶה הָיָה פְּגָמָם, שֶׁהִשְׁתַּמְּשׁוּ בִּכְלִים שֶׁל בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ בִּסְעֻדָּתוֹ שֶׁל אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וּכְלִים מִכֶּלִים שׁוֹנִים", כְּמַאֲמָרָם ז"ל (אֶסְתֵּר רַבָּה, פָּרָשָׁה ב', סִימָן יא), שֶׁהֵבִיא כֵּלָיו וּכְלֵי בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ וְנִמְצְאוּ נָאִים וְיָפִין מִכֵּלָיו, כִּי מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, שֶׁהִיא מַלְכוּת הָמָן־עֲמָלֵק, הָיָה כָּל כֹּחָהּ מִמַּלְכוּת אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, יוֹרֶה דֵּעָה, הֶכְשֵׁר כֵּלִים, הֲלָכָה ג', אוֹת ד'); וְעַל־כֵּן רָצוּ לְהִתְגַּבֵּר עַל־יְדֵי פְּגַם הָאֲכִילָה, וְהֶחֱטִיאוּ אֶת יִשְׂרָאֵל בִּסְעֻדָתָם, וְעַל־כֵּן הִשְׁתַּמְּשׁוּ אָז בִּכְלֵי בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, כִּי רָצוּ לִפְגֹּם בְּהָעֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא כְּלֵי בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁעַל יָדָם עִקַּר הַמְשָׁכַת כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת לְכָל הָעוֹלָם, עַל־יְדֵי כֵּלִים קְדוֹשִׁים כָּאֵלּוּ, אֲבָל אָסוּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם לְהֶדְיוֹט, שֶׁלֹּא יִהְיֶה רִבּוּי אוֹר, חַס וְשָׁלוֹם, רַק לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם בִּקְדֻשָּׁה בְּבֵית־הַמִּקְדָּשׁ, וְאָז נִמְשָׁךְ הַשֶּׁפַע וְהַפַּרְנָסָה עַל יָדָם לְכָל הָעוֹלָם. וַאֲחַשְׁוֵרוֹשׁ

ח וְהַשְּׁתִיָּה כַּדָּת אֵין אֹנֵס כִּי־כֵן ׀ יִסַּד הַמֶּלֶךְ עַל כָּל־רַב בֵּיתוֹ לַעֲשׂוֹת כִּרְצוֹן אִישׁ־וָאִישׁ׃ ס

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

וְהָמָן, שֶׁהֵם מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, שֶׁמִּתְגַּבְּרִים כְּנֶגֶד מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, וְעִקַּר הִתְגַּבְּרוּתָם לִפְגֹּם הָעֲשִׁירוּת דִּקְדֻשָּׁה, חַס וְשָׁלוֹם, עַל־כֵּן הִתְגַּבְּרוּ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּסְעֻדָתָם בִּכְלֵי בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, כִּי עִקַּר הַפְּגָם עַל־יְדֵי פְּגַם הַכֵּלִים, שֶׁעַל יָדָם עִקַּר הַמְשָׁכַת הַחִיּוּת מֵחַי הַחַיִּים.

הֵינוּ כִּי הַתּוֹרָה הִיא חָכְמָתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּבָהּ מְלֻבָּשׁ, כִּבְיָכוֹל, הַחַיִּים שֶׁל חַי הַחַיִּים, וּכְשֶׁהָאָדָם לוֹמֵד תּוֹרָה, מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ חַיִּים, וְזֶה **״כֵּלִים מְכֵלִים שׁוֹנִים״**, כִּי בְּבֵית־הַמִּקְדָּשׁ נִצְטַמְצֵם הָאוֹר הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, שֶׁזֶּה כְּלַל כְּלֵי בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, אֲשֶׁר כָּל כְּלִי וּכְלִי הָיָה מְדֻקְדָּק מְאֹד, אֵיךְ לְהוֹרִיד אֶת הָאוֹר אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא לָעוֹלָם, כִּי הַכֹּל מִדְּבַר ה׳ נַעֲשׂוּ, כִּי כָּל כְּלֵי בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ הָיָה כְּפִי רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁכִּבְיָכוֹל, צִמְצֵם אֶת עַצְמוֹ בִּכְלֵי בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, וְכֵן הוּא הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁהִיא חָכְמָתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהַמִּצְוֹות הֵן רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁבָּהֶם הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא הִתְלַבֵּשׁ, וְכָךְ זוֹכִין לְהַשִּׂיג אוֹתוֹ, כָּל אֶחָד כְּפִי שֶׁמִּתְיַגֵּעַ עַד שֶׁמּוֹצֵא אֶת הַפְּנִימִיּוּת שֶׁבַּתּוֹרָה, וַאֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וְהָמָן־עֲמָלֵק שֶׁהֵם מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, רָצוּ לְבַטֵּל אֶת זֶה, וְזֶה **״וְהַשְּׁקוֹת בִּכְלֵי זָהָב וְכֵלִים מְכֵלִים שׁוֹנִים וְיֵין מַלְכוּת רַב כְּיַד הַמֶּלֶךְ״**, כִּי בִּקְדֻשָּׁה יֵי״ן עוֹלֶה סו״ד (בַּמִּדְבַּר רַבָּה, פָּרָשָׁה י׳, סִימָן ח׳): נִכְנָס יַיִן יָצָא סוֹד, וְעַל יָדָם מִתְגַּלָּה מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, עַל־יְדֵי כָּל מִינֵי צִמְצוּמִים מִשֵּׂכֶל עֶלְיוֹן לְשֵׂכֶל תַּחְתּוֹן, מֵעִילָּא לְעִלּוּל, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ל׳), שֶׁזֶּה בְּעַצְמוֹ הוּא **״כֵּלִים מְכֵלִים שׁוֹנִים״**, כִּי כְּדֵי לְהַשִּׂיג אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, צְרִיכִים לְהַלְבִּישׁ שֵׂכֶל עֶלְיוֹן בְּשֵׂכֶל תַּחְתּוֹן, בְּכָל מִינֵי כֵּלִים וּלְבוּשִׁים. וְהֵם רָצוּ לְבַטֵּל אֶת זֶה לְגַמְרֵי, אֲבָל לֹא הוֹעִיל לָהֶם, כִּי בְּכֹחַ מָרְדֳּכַי וְאֶסְתֵּר נִתְבַּטְּלוּ לְגַמְרֵי, עַד שֶׁעַל יָדָם נִתְחַדְּשָׁה תּוֹרָה חֲדָשָׁה, שֶׁזּוֹ מְגִלַּת אֶסְתֵּר, שֶׁהוּא סוֹד (יְשַׁעְיָה נא, ד): ״כִּי תוֹרָה מֵאִתִּי תֵּצֵא״, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ח וְהַשְּׁתִיָּה כַּדָּת אֵין אֹנֵס: צָרִיךְ שֶׁתִּדַּע, אֲהוּבִי, בְּנִי, אֲשֶׁר חָכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה יב.), דָּרְשׁוּ מִזֶּה: וְהַשְּׁתִיָּה כַּדָּת, מַאי כַּדָּת? אָמַר רַבִּי חָנָן מִשֵּׁם רַבִּי

מֵאִיר: כַּדַּת שֶׁל תּוֹרָה, מַה דָּת שֶׁל תּוֹרָה אֲכִילָה מְרֻבָּה מִשְׁתִּיָּה, אַף סְעֻדָּתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ רָשָׁע אֲכִילָה מְרֻבָּה מִשְׁתִּיָּה. וְהִנֵּה רַבֵּנוּ זַ״ל אָמַר (שִׂיחוֹת־הָרַ״ן, סִימָן כג): הָרַחֲמָנוּת שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה הַכֹּל רוֹאִין, וּבִשְׁבִיל זֶה הַכֹּל רוֹדְפִין אַחַר הָעוֹלָם הַזֶּה, כִּי רוֹאִין כְּשֶׁהָאָדָם רָעֵב וְצָמֵא וְכַיּוֹצֵא — קָשֶׁה לוֹ מְאֹד, וְיֵשׁ רַחֲמָנוּת גְּדוֹלָה עָלָיו, וְכֵן מִי שֶׁהוֹלֵךְ עֵרֹם וְיָחֵף, יֵשׁ רַחֲמָנוּת גְּדוֹלָה עָלָיו, אֲבָל מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ עֵינַיִם וְרוֹאֶה גֹּדֶל הָרַחֲמָנוּת שֶׁיֵּשׁ עַל הַנְּשָׁמוֹת בָּעוֹלָם הַבָּא, כִּי שָׁם בָּעוֹלָם הַבָּא נִמְצָאִים בְּנֵי־אָדָם שֶׁהוֹלְכִים עֲרֻמִּים מַמָּשׁ, וְאִי אֶפְשָׁר לְרַחֵם עֲלֵיהֶם כְּלָל, כִּי בָּעוֹלָם הַזֶּה כְּשֶׁהָאָדָם עֵרֹם בְּלֹא מַלְבּוּשׁ, אֲזַי אֶפְשָׁר לְקַבֵּץ נְדָבוֹת בַּעֲבוּרוֹ וְלַעֲשׂוֹת לוֹ קַאפְּטָן (בֶּגֶד), אֲבָל בָּעוֹלָם הַבָּא מִי שֶׁהוֹלֵךְ עֵרֹם, אִי אֶפְשָׁר לְרַחֵם עָלָיו כְּלָל, כִּי שָׁם אֵין מוֹעִיל שׁוּם רַחֲמָנוּת, כִּי אֵיזֶה מַלְבּוּשׁ הוּא צָרִיךְ? הֲלֹא רַק מַלְבּוּשׁ שֶׁל תּוֹרָה וּמִצְוֹת, וּלְזֶה אֵין מוֹעִיל שָׁם רַחֲמָנוּת, אֲבָל מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיק אֱמִתִּי, הוּא יָכוֹל לָרוּץ לְהַצַּדִּיק, וְלָקַחַת אֶצְלוֹ אֵיזֶה מַלְבּוּשׁ לְהִתְלַבֵּשׁ. וְאָמַר אָז, שֶׁבָּעוֹלָם הַבָּא מְנַחִין כַּמָּה בְּנֵי־אָדָם בַּחוּץ, וְהֵם צוֹעֲקִים בְּקוֹל מַר: תְּנוּ לָנוּ מַה לֶּאֱכֹל, וּבָאִין אֶצְלָם, וְאוֹמְרִים לָהֶם: הֲרֵי לָכֶם אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה, אִכְלוּ וּשְׁתוּ. וְהֵם מְשִׁיבִים: לֹא, לֹא, אֵין אָנוּ צְרִיכִים אֲכִילָה זֹאת, רַק אָנוּ צְרִיכִים אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה שֶׁל תּוֹרָה וַעֲבוֹדָה. וְכֵן מְנַחִים כַּמָּה בְּנֵי־אָדָם עֲרֻמִּים בַּחוּץ, וְהֵם צוֹעֲקִים גַּם־כֵּן מְאֹד: תְּנוּ לָנוּ בַּמֶּה לְהִתְכַּסּוֹת, וּבָאִין אֶצְלָם וְאוֹמְרִים: הֲרֵי לָכֶם מַלְבּוּשִׁים, וְהֵם מְשִׁיבִים: לֹא, אֵין אֵלּוּ מַלְבּוּשִׁים נִצְרָכִים לָנוּ כְּלָל, רַק אָנוּ צְרִיכִים מִצְוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים לְהִתְלַבֵּשׁ בָּהֶם. וְסֵיֵּם רַבֵּנוּ זַ״ל וְאָמַר: אַשְׁרֵי מִי שֶׁזּוֹכֶה לֶאֱכֹל כַּמָּה פְּרָקִים מִשְׁנָיוֹת, וְלִשְׁתּוֹת אַחַר־כָּךְ אֵילוּ קַאפִּיטְלָאךְ (מִזְמוֹרֵי) תְּהִלִּים, וּלְהִתְלַבֵּשׁ בְּאֵיזֶה מִצְוֹת.

רוֹאִים מִכָּאן, שֶׁרַבֵּנוּ זַ״ל נָקַט אֶת עִנְיַן הַתּוֹרָה בִּלְשׁוֹן אֲכִילָה, וְאֶת עִנְיַן הַתְּפִלָּה בִּלְשׁוֹן שְׁתִיָּה. (וְעַיֵּן לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, הָעוֹשֶׂה שְׁלִיחַ לִגְבּוֹת חוֹב, הֲלָכָה ג׳, אוֹת לא), אֲשֶׁר תּוֹרָה זֶה אֲכִילָה, וּתְפִלָּה זֶה שְׁתִיָּה, וּצְרִיכִים אֶת שְׁנֵיהֶם, כִּי זֶה בְּלֹא זֶה לֹא הוֹלֵךְ. וְלָכֵן הָמָן־עֲמָלֵק וַאֲחַשְׁוֵרוֹשׁ רָצוּ לְהַפִּיל אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּנוּקְבָא דְּתִהוֹמָא רַבָּא, עַל־יְדֵי הַסְּעֻדָּה שֶׁלָּהֶם, כִּי הַסְּעֻדָּה הָיְתָה טְרֵפוֹת וּנְבֵלוֹת, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (מְגִלָּה יב.): מִפְּנֵי מַה נִּתְחַיְּבוּ שׁוֹנְאֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁבְּאוֹתוֹ הַדּוֹר כְּלָיָה? מִפְּנֵי שֶׁנֶּהֱנוּ מִסְּעֻדָּתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ רָשָׁע, וְהָיָה שָׁם

נאוף גָּדוֹל, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (מִדְרָשׁ אַגָּדָה), שֶׁצִּוָּה הָמָן אֶת אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, שֶׁיּוֹשִׁיב זוֹנוֹת מוּל כָּל אֶחָד וְאֶחָד שֶׁבָּא לַסְּעֻדָּה, וֶאֱלֹהֵיהֶם שֶׁל אֵלּוּ שׁוֹנֵא זִמָּה הוּא, וְכָךְ יִכְלוּ מֵעַצְמָם, וְזֶה כְּבָר הֵבִיא שֶׁגַּם הִשְׁתַּחֲווּ לַצֶּלֶם, רַחֲמָנָא לְצָלָן, וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן לו), שֶׁנִּאוּף מֵבִיא כְּפִירוֹת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, וְהַתְּקוּן לְהִנָּצֵל מִנִּאוּף שֶׁמֵּבִיא לְאֶפִּיקוֹרְסוּת, זֶה עַל־יְדֵי תְּפִלָּה, שֶׁהוּא קְרִיאַת שְׁמַע, גִּלּוּי אֱמוּנָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ. וְיָדוּעַ אֲשֶׁר אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ הָיָה שׁוֹנֵא אֶת עַם יִשְׂרָאֵל הַרְבֵּה יוֹתֵר מֵהָמָן, וְלָכֵן כְּשֶׁעָשָׂה אֶת הַסְּעֻדָּה לְהַכְשִׁיל אֶת יִשְׂרָאֵל, עָשָׂה אוֹתָהּ כַּדַּת שֶׁל תּוֹרָה, מַה דָּת שֶׁל תּוֹרָה אֲכִילָה מְרֻבָּה מִשְׁתְּיָה, כִּי הָעִקָּר הוּא לִמּוּד תּוֹרָה, וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (סִפְרִי עֵקֶב): גָּדוֹל תַּלְמוּד שֶׁמֵּבִיא לִידֵי מַעֲשֶׂה; וְרָצָה לְהַפִּיל אוֹתָם עַל־יְדֵי־זֶה, כִּי בִּלְמוּד תּוֹרָה — לֹא זָכָה, נַעֲשָׂה לוֹ סַם הַמָּוֶת. וְלָכֵן אָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן לא), שֶׁצְּרִיכִים לִהְיוֹת צַדִּיק וְלַמְדָן, וְצַדִּיק הוּא מָאן דְּנָטַר בְּרִית, שֶׁהוּא תְּפִלָּה, הַדְּבֵקוּת בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, שֶׁזֶּה גּוֹרֵם שֶׁהָאָדָם לוֹמֵד תּוֹרָה בְּאֵשׁ שֶׁל קְדֻשָּׁה, אֲבָל אִם אָדָם אֵינוֹ נִזְהָר בִּתְפִלָּה, וְאֵינוֹ נוֹטֵר הַבְּרִית, אָז, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, לֹא זָכָה — נַעֲשָׂה לוֹ סַם הַמָּוֶת שֶׁל הַסַּמ״ךְ־מֵ״ם, שֶׁאֵלּוּ הַלּוֹמְדִים הַחוֹלְקִים עַל הַצַּדִּיקִים, וּמְחָרְפִים וּמְגַדְּפִים אוֹתָם, שֶׁהֵם בְּחִינַת לָבָן, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן יב), וְכָל תּוֹרָתָם הִיא מֵהָאַלְפִּין הַנְּפוּלִין, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן כח); וְלָכֵן הֶהֱכְרֵחַ גַּם לְהִתְפַּלֵּל וְלִהְיוֹת צַדִּיק, מָאן דְּנָטַר בְּרִית, שֶׁאָז לוֹמֵד תּוֹרָה, וְיִתְלַהֲבוּ וְיָאִירוּ פָּנָיו בִּנְהִירוּ עִלָּאָה. וְלָכֵן אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ רָצָה שֶׁיִּהְיוּ יוֹתֵר לַמְדָנִים, אֲכִילָה מְרֻבָּה מִשְׁתְּיָה, כְּדֵי לִתְפֹּס אוֹתָם בְּסַם הַמָּוֶת, כִּי אִם אָדָם לוֹמֵד תּוֹרָה וְאֵין לוֹ יִרְאַת שָׁמַיִם, נִדְמֶה כְּאֶחָד שֶׁמָּסְרוּ לוֹ אֶת הַמַּפְתְּחוֹת הַפְּנִימִיִּים, וְלֹא נָתְנוּ לוֹ אֶת הַמַּפְתְּחוֹת הַחִיצוֹנִיִּים, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (שַׁבָּת לא:): כָּל אָדָם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ תּוֹרָה וְאֵין בּוֹ יִרְאַת שָׁמַיִם, דּוֹמֶה לְגִזְבָּר שֶׁמָּסְרוּ לוֹ מַפְתְּחוֹת הַפְּנִימִיּוֹת, וּמַפְתְּחוֹת הַחִיצוֹנִיּוֹת לֹא מָסְרוּ לוֹ, בְּהֵי עַיִיל? וּמָרְדֳּכַי הִכְנִיעוֹ דַּיְקָא עַל־יְדֵי תְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אֶסְתֵּר ד, א): ״וּמָרְדֳּכַי יָדַע אֶת כָּל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה וַיִּקְרַע מָרְדֳּכַי אֶת בְּגָדָיו, וַיִּלְבַּשׁ שַׂק וָאֵפֶר, וַיֵּצֵא בְּתוֹךְ הָעִיר וַיִּזְעַק זְעָקָה גְּדוֹלָה וּמָרָה״; אֲשֶׁר זֶהוּ בְּחִינַת צַדִּיק, שֶׁעָסַק הַרְבֵּה בִּתְפִלָּה וּצְעָקָה וּזְעָקָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת קְדֻשַּׁת הַבְּרִית, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהִתְפַּלֵּל וְלִצְעֹק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, אֶלָּא עַל־יְדֵי קְדֻשַּׁת הַבְּרִית, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל

ט גַּם וַשְׁתִּי הַמַּלְכָּה עָשְׂתָה מִשְׁתֵּה נָשִׁים בֵּית הַמַּלְכוּת אֲשֶׁר לַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ׃ ס

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

(לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ב׳), וְדַיְקָא עַל־יְדֵי־זֶה הִכְנִיעַ אֶת הָמָן־עֲמָלֵק עִם אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ בְּיַחַד, שֶׁהֵם בְּחִינַת תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁדִּין יְהוּדָאִין, כַּמּוּבָא (זֹהַר פִּנְחָס רמג:), וַעֲלֵיהֶם אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (וַיִּקְרָא רַבָּה, פָּרָשָׁה א׳): תַּלְמִיד חָכָם שֵׁד יְהוּדָאִי, שֶׁתּוֹרָתוֹ לְהִתְיַהֵר וּלְקַנְטֵר, תַּלְמִיד חָכָם כָּזֶה — נְבֵלָה טוֹבָה הֵימֶנּוּ.

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה יב.): לַעֲשׂוֹת כִּרְצוֹן אִישׁ וָאִישׁ, אָמַר רָבָא: לַעֲשׂוֹת כִּרְצוֹן מָרְדֳּכַי וְהָמָן, מָרְדֳּכַי דִּכְתִיב: ״אִישׁ יְהוּדִי״, הָמָן דִּכְתִיב: ״אִישׁ צַר וְאוֹיֵב״, כִּי זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה אֱלֹקִים, כִּי צָרִיךְ לִהְיוֹת צַדִּיק וְלַמְדָן, כִּי לַמְדָן לְבַד לֹא טוֹב, כִּי יָכוֹל לָבוֹא לְטָעֲיוֹת גְּדוֹלוֹת וְלִכְפֹּר בַּכֹּל, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, לֹא־כֵן כְּשֶׁהָאָדָם הוֹלֵךְ בִּתְמִימוּת וּפְשִׁיטוּת, וּמְחַפֵּשׂ תָּמִיד רַק אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וּמְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְשׁוֹפֵךְ לִבּוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה נִזְהָר מִלָּבוֹא לִידֵי כְּפִירוֹת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן יב); וְלָכֵן מָרְדֳּכַי נִקְרָא אִישׁ יְהוּדִי, שֶׁכָּפַר בַּעֲבוֹדָה זָרָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה יג.); וּלְהֵפֶךְ — הָמָן נִקְרָא אִישׁ צַר וְאוֹיֵב, שֶׁזֶּה אֲשֶׁר לוֹמֵד עַל מְנַת לְקַנְטֵר וּלְהַשְׁפִּיל בְּנֵי־אָדָם. וְלָכֵן אַשְׁרֵי הָאָדָם שֶׁזּוֹכֶה לִלְמֹד וּלְהִתְפַּלֵּל בִּדְבֵקוּת אֱמֶת, וְהוּא בָּטֵל וּמְבֻטָּל אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְלוֹמֵד תּוֹרָה לִשְׁמָהּ, לְשֵׁם אֵל עוֹלָם, וְתָמִיד מִתְפַּלֵּל אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְעַל־יְדֵי־זֶה יַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ט גַּם וַשְׁתִּי הַמַּלְכָּה עָשְׂתָה מִשְׁתֵּה נָשִׁים: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אָהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר הָאָדָם צָרִיךְ לִשְׁמֹר מְאֹד מְאֹד, וּלְהַזְהִיר אֶת אִשְׁתּוֹ, שֶׁלֹּא תִּתְקָרֵב אֶל מִשְׁתֵּה נָשִׁים, שֶׁנַּעֲשָׂה עַל־יְדֵי נָשִׁים קְלוּת דַּעַת, וַאֲפִלּוּ כַּוָּנָתָן לַעֲשׂוֹת אֶת הַמִּשְׁתֶּה בִּשְׁבִיל אֵיזוֹ צְדָקָה וּמוֹסָד, צְרִיכִים מְאֹד מְאֹד לְהִשָּׁמֵר עִם מִי הָאִשָּׁה מִתְחַבֶּרֶת, כִּי כָּךְ אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שַׁבָּת לג:): נָשִׁים דַּעְתָּן קַלָּה; וּבְנָקֵל

לָהֶן לְהִתְפַּתּוֹת, וּבִפְרָט הַיּוֹם שֶׁיֵּשׁ נָשִׁים מְקֻלְקָלוֹת, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, אֲשֶׁר יֵשׁ לָהֶן דֵּעוֹת נִפְסָדוֹת, וְכֵן הוֹלְכוֹת פֹּה וְשָׁם עִם שַׂעֲרוֹת רֹאשָׁן מְגֻלּוֹת, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, שֶׁזֶּהוּ עָוֹן חָמוּר מְאֹד, כַּמּוּבָא (זֹהַר נָשֹׂא קכה:): אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה, תּוּנְבָא לֵיתֵי עַל הַהוּא בַּר נַשׁ דְּשָׁבַק לְאִנְתֵּיהּ דְּתִתְחַזֵּי מְשַׂעֲרָא דְּרֵישָׁהּ לְבַר, וְדָא הוּא חַד מֵאִינּוּן צְנִיעוּתָא דְּבֵיתָא. וְאִתְתָּא דַּאֲפִיקַת מְשַׂעֲרָא דְּרֵישָׁהּ לְבַר לְאִתְתַּקָּנָא בֵּיהּ, גָּרִים מְסָכְּנוּתָא לְבֵיתָא, וְגָרִים לִבְנָהָא דְּלָא יִתְחַשְׁבוּן בְּדָרָא, וְגָרִים מִלָּה אַחֲרָא דְּשַׁרְיָא בְּבֵיתָא. מָאן גָּרִים דָּא? הַהוּא שַׂעֲרָא דְּאִתְחֲזֵי מֵרֵישָׁהּ לְבַר. וּמַה בְּבֵיתָא הַאי, כָּל שֶׁכֵּן בְּשׁוּקָא, וְכָל שֶׁכֵּן חֲצִיפוּתָא אַחֲרָא. וְכֵן הַנָּשִׁים הוֹלְכוֹת בִּבְגָדֵי פְּרִיצוּת, שְׁקוּפִים וּצְמוּדִים, עִם שֶׁסַּע וְכוּ׳, וְדַרְכָּן שֶׁל נָשִׁים לְהַמְשִׁךְ אַחַר הַקַּלּוּת. וְלָכֵן צְרִיכִים לְהִשָּׁמֵר מְאֹד מְאֹד, אִם הַמִּשְׁתֶּה נָשִׁים הוּא לֹא שֶׁל וַשְׁתִּי הַמַּלְכָּה, שֶׁהִיא הַקְּלִפָּה לִילִי״ת, ״אֲשֶׁר לַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ״, שֶׁהוּא הַסַּמ״ךְ־מ״ם. וְאַל יְהִיֶה נָקֵל בְּעֵינֶיךָ דָּבָר זֶה, כִּי צְרִיכִים מְאֹד מְאֹד לִשְׁמֹר הַיּוֹם עַל הָאִשָּׁה הֵיכָן הִיא הוֹלֶכֶת, וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (סוֹטָה ז.): הַרְבֵּה שְׁחוֹק עוֹשָׂה, הַרְבֵּה יַלְדוּת עוֹשָׂה, הַרְבֵּה שְׁכֵנִים הָרָעִים עוֹשִׁין; וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (אֶסְתֵּר רַבָּה, פָּרָשָׁה ג׳, סִימָן י׳): ״בֵּית הַמַּלְכוּת״ — נָתְנָה אוֹתָן בְּבָתִּים מְרֻוָּחִין, מִפְּנֵי שֶׁדַּרְכָּהּ שֶׁל אִשָּׁה מְצוּיָה לְקַלְקוֹל, כִּי בָּרֵעַ, שֶׁהֵן רוֹאוֹת הֶבְלֵי עוֹלָם הַזֶּה — הֵן מִתְקַלְקְלוֹת, וְכֵן אָמְרוּ (שָׁם): ״בֵּית הַמַּלְכוּת״ — נָתְנָה אוֹתָן בְּבָתִּים מְצֻיָּרִין, דְּאָמַר רַבִּי אָבוּן, רוֹצָה אִשָּׁה שֶׁתִּהֵא בְּבָתִּים מְצֻיָּרִין וּבְגָדִים מְצֻיָּרִין מִלֶּאֱכֹל עֲגָלִים מְפֻטָּמִין; וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה יב.): ״גַּם וַשְׁתִּי הַמַּלְכָּה עָשְׂתָה מִשְׁתֵּה נָשִׁים בֵּית הַמַּלְכוּת״ — בֵּית הַנָּשִׁים מִיבָּעֵי לֵיהּ, אָמַר רָבָא: שְׁנֵיהֶן לִדְבַר עֲבֵרָה נִתְכַּוְּנוּ, הַיְנוּ דְּאָמַר אִינָשֵׁי אִיהוּ בְּקָרֵי וְאִתְתֵּיהּ בְּבוּצִינֵי; לְמֵדִים מִכָּאן, שֶׁכָּל הַסְּעֻדָּה שֶׁל וַשְׁתִּי, הָיְתָה סְעֻדָּה שֶׁל עֲבֵרָה. וְדָבָר זֶה שָׁכִיחַ גַּם עַכְשָׁו, וּצְרִיכִים לִשְׁמֹר מְאֹד מְאֹד אֶת הַנָּשִׁים, שֶׁלֹּא לָלֶכֶת אֶל שׁוּם סְעֻדָּה אֲשֶׁר נִמְצָאוֹת שָׁם נָשִׁים קַלּוֹת דַּעַת, כִּי בְּנָקֵל לְהִכָּשֵׁל עַל יָדָן, וְלִפֹּל לְנוּקְבָא דִּתְהוֹמָא רַבָּא. וְאַשְׁרֵי הָאִישׁ הַזּוֹכֶה לִשְׁמֹר עַל אִשְׁתּוֹ לִהְיוֹת שֶׁהִיא הוֹלֶכֶת, וְעִם מִי הִיא מִתְחַבֶּרֶת. וּבִפְרָט בָּעִתִּים הַלָּלוּ, שֶׁהַדּוֹר פָּרוּץ מְאֹד, וְאַשְׁרֵי וְאַשְׁרֵי אִשָּׁה יִרְאַת ה׳, אֲשֶׁר בְּעַצְמָהּ נִשְׁמֶרֶת לֹא לָלֶכֶת אֶל מִשְׁתֵּה נָשִׁים, שֶׁאֵינוֹ לְפִי רוּחַ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים, לֹא לְפִי רוּחַ הַצְּנִיעוּת וְהַיִּרְאַת שָׁמַיִם, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי כְּטוֹב לֵב־הַמֶּלֶךְ בַּיָּיִן אָמַר לְמְהוּמָן בִּזְתָא חַרְבוֹנָא בִּגְתָא וַאֲבַגְתָא זֵתַר וְכַרְכַּס שִׁבְעַת הַסָּרִיסִים הַמְשָׁרְתִים אֶת־פְּנֵי הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ:

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

י בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי כְּטוֹב לֵב הַמֶּלֶךְ בַּיָּיִן: צָרִיךְ שֶׁתִּדַּע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר אֵין שׁוּם מְצִיאוּת בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְהוּא יִתְבָּרַךְ מְמַלֵּא כָּל עָלְמִין וְסוֹבֵב כָּל עָלְמִין, וּבָרָא אֶת עוֹלָמוֹ בְּשִׁשָּׁה יָמִים, וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שָׁבַת וַיִּנָּפַשׁ, וְהֵם נֶגֶד הַשֶּׁבַע סְפִירוֹת: חֶסֶד, גְּבוּרָה, תִּפְאֶרֶת, נֶצַח, הוֹד, יְסוֹד, מַלְכוּת. וּכְשֶׁמַּכְנִיסִים בָּהֶם אֶת הַמֹּחִין — ג׳ רִאשׁוֹנוֹת, עַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשִׂים פַּרְצוּף אֶחָד הַכָּלוּל מֵעֶשֶׂר סְפִירוֹת. וְהִנֵּה אֵין לְךָ דָּבָר שֶׁלֹּא יִהְיוּ בּוֹ עֶשֶׂר סְפִירוֹת, כִּי כָּל דָּבָר בְּזֶה הָעוֹלָם כָּלוּל מִשֶּׁבַע סְפִירוֹת: חֲגַ״תְ נָהִי״ם, וּכְשֶׁמַּכְנִיסִים אֶת הַמֹּחִין — חַבַ״ד, אָז נַעֲשֶׂה פַּרְצוּף שָׁלֵם. וְזֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה אֱלֹקִים, שֶׁגַּם בְּתוֹךְ הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא הַמְדַמִּים עַצְמָם כְּקוֹף בִּפְנֵי אָדָם, יֵשׁ עֶשֶׂר סְפִירוֹת דִּקְלִפָּה, הַיְנוּ שָׁלֹשׁ רִאשׁוֹנוֹת, שֶׁזֶּה פְּגַם הַמֹּחִין, הֵפֶךְ הָאֱמוּנָה, שֶׁכּוֹפְרִים בַּכֹּל, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, אֲשֶׁר מִשָּׁם יוֹצֵא הַז׳ מִדּוֹת הַמְגֻנּוֹת, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַתַּאֲוֹות הַמְגֻנּוֹת.

וְהִנֵּה יָדוּעַ, אֲשֶׁר כָּל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר בַּמְגִלָּה: ״הַמֶּלֶךְ״, סוֹבֵב עַל מַלְכוּ שֶׁל עוֹלָם, מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא. וְזֶה ״בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי״, שֶׁסּוֹבֵב עַל סְפִירָה הַשְּׁבִיעִית, שֶׁהוּא הַמַּלְכוּת, שַׁבָּת מַלְכְּתָא. ״כְּטוֹב לֵב הַמֶּלֶךְ בַּיָּיִן״, שֶׁזֶּה סוֹד הַקִּדּוּשׁ שֶׁמְּקַדְּשִׁים בִּכְנִיסַת שַׁבָּת עַל הַיַּיִן דַּיְקָא, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (פְּסָחִים קו.): זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ, זוֹכְרֵהוּ עַל הַיַּיִן בִּכְנִיסָתוֹ. וְלָכֵן דַּיְקָא ״כְּטוֹב לֵב הַמֶּלֶךְ בַּיָּיִן״, עַל־יְדֵי־זֶה נִפְרָדִים הַשֶּׁבַע סְפִירוֹת דִּקְלִפָּה מֵהַקְּדֻשָּׁה, וְנִכְנָס בִּמְקוֹמָם אוֹר הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא בִּגְלוּי נוֹרָא וְנִפְלָא מְאֹד. וְזֶה ״אָמַר לִמְהוּמָן בִּזְתָא חַרְבוֹנָא בִּגְתָא וַאֲבַגְתָא זֵתַר וְכַרְכַּס, שִׁבְעַת הַסָּרִיסִים הַמְשָׁרְתִים אֶת פְּנֵי הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ״, וְכַמּוּבָא (זֹהַר בְּרֵאשִׁית קצד.): וְתָא חֲזֵי הַהוּא נָהָר שֶׁבַע דַּרְגִּין אִתְשַׁקְיָן וְאִתְבָּרְכָן מִנֵּיהּ. וְאִלֵּין אִינוּן יְפוּת מַרְאֶה וּבְרִיאוּת בָּשָׂר. וַתִּרְעֶינָה בָאָחוּ, בַּחֲבוּרָא בְּאַחֲוָתָא, דְּלָא

אִשְׁתַּכַּח בְּהוּ פִּרוּדָא. וְכֻלְּהוּ לְשִׁבְחָא קַיְמִין, דְּהָא כָּל הַנֵּי דַּרְגִּין שֶׁבַע דְּקָאָמְרָן רָזָא אִיהוּ. כְּמַה דְּאַתְּ אָמַר (אֶסְתֵּר ב, ט): "וְאֶת שֶׁבַע הַנְּעָרוֹת הָרְאֻיוֹת לָתֶת לָהּ מִבֵּית הַמֶּלֶךְ" וְגוֹ'. וְעַל דָּא שֶׁבַע פָּרוֹת יְפוֹת מַרְאֶה. וְלָקְבֵל דָּא כְּתִיב (אֶסְתֵּר א, י): "שִׁבְעַת הַסָּרִיסִים הַמְשָׁרְתִים אֶת פְּנֵי הַמֶּלֶךְ" וְגוֹ'; כִּי כְּשֶׁמִּתְגַּלֶּה הָאוֹר אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, אֲשֶׁר אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְהַמַּלְכוּת פּוֹרֶשֶׁת גַּדְפִּין דִּילֵהּ עַל כָּל הַבְּרִיאָה, אָז מִתְבַּטֵּל כָּל הַסִּטְרָא אַחֲרָא, כִּי הֵם נַעֲשִׂים כִּסֵּא לַקְּדֻשָּׁה, עַד שֶׁנּוֹקֶמֶת בְּאֵלּוּ הַמְצֵרִים וּמְצִיקִים לִנְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל וּמְקַבְּלִים אֶת עָנְשָׁם, וּכְמַאֲמָרָם זַ"ל (מְגִלָּה יב:): "בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי כְּטוֹב לֵב הַמֶּלֶךְ בַּיָּיִן", אָטוּ עַד הַשְּׁתָּא לָא טַב לִבֵּיהּ בְּחַמְרָא? אָמַר רָבָא: יוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת הָיָה, שֶׁיִּשְׂרָאֵל אוֹכְלִין וְשׁוֹתִין, מַתְחִילִין בְּדִבְרֵי תּוֹרָה וּבְדִבְרֵי תִּשְׁבָּחוֹת. אֲבָל אֻמּוֹת הָעוֹלָם שֶׁאוֹכְלִין וְשׁוֹתִין, אֵין מַתְחִילִין אֶלָּא בְּדִבְרֵי תִּפְלוּת. וְכֵן בִּסְעֻדָּתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ רָשָׁע, הַלָּלוּ אוֹמְרִים: מַדִּיּוֹת נָאוֹת, וְהַלָּלוּ אוֹמְרִים: פַּרְסִיּוֹת נָאוֹת. אָמַר לָהֶם אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ: כְּלִי שֶׁאֲנִי מִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ אֵינוֹ לֹא מַדִּי וְלֹא פַּרְסִי אֶלָּא כַּשְׂדִּי, רְצוֹנְכֶם לִרְאוֹתָהּ? אָמְרוּ לוֹ: הֵן, וּבִלְבָד שֶׁתְּהֵא עֲרֻמָּה. שֶׁבְּמִדָּה שֶׁאָדָם מוֹדֵד — בָּהּ מוֹדְדִין לוֹ. מְלַמֵּד שֶׁהָיְתָה וַשְׁתִּי הָרִשָׁעָה מְבִיאָה בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל, וּמַפְשִׁיטָתָן עֲרֻמּוֹת, וְעוֹשָׂה בָּהֶן מְלָאכָה בְּשַׁבָּת. וְכָל זֶה סוֹבֵב אֶצֶל כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, תֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁנִּכְנֶסֶת שַׁבַּת־קֹדֶשׁ, וְהוּא מְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וּמְקַדֵּשׁ עַל הַיַּיִן וּמְכַוֵּן לְתַקֵּן אֶת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, שֶׁחָטְאוּ הָיָה בְּיַיִן, כְּמַאֲמָרָם זַ"ל (בְּרָכוֹת מ.): אִילָן שֶׁאָכַל מִמֶּנּוּ אָדָם הָרִאשׁוֹן, רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר גֶּפֶן הָיָה, שֶׁאֵין לְךָ דָּבָר שֶׁמֵּבִיא יְלָלָה עַל הָאָדָם אֶלָּא יַיִן, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית ט, כא): "וַיִּשְׁתְּ מִן הַיַּיִן וַיִּשְׁכָּר". וְכֵן הוּא (בַּמִּדְבָּר רַבָּה, פָּרָשָׁה י', סִימָן ד'): יַיִן מָסְרָה לוֹ חַוָּה לָאָדָם וְשָׁתָה, עַיִן שָׁם. שֶׁמִּמֶּנּוּ נִמְשָׁךְ כָּל הַמִּיתָה וְהָרָע בָּעוֹלָם (עֵץ חַיִּים, שַׁעַר בְּרֵאשִׁית נג.). וּמַה גַּם שֶׁאָמְרוּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בַּמִּדְבָּר רַבָּה, פָּרָשָׁה יג, סִימָן ג'): כֵּיוָן שֶׁיָּצָא אָדָם מִן הַדִּין, הִתְחִיל מִתְרַף וּמְגַדֵּף. וְכֵן אָמְרוּ (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה יט, סִימָן יב): אָדָם הָרִאשׁוֹן לֹא נִטְרַד מִגַּן־עֵדֶן עַד שֶׁחֵרֵף וְגִדֵּף. וְלָכֵן כְּשֶׁנִּכְנֶסֶת שַׁבָּת, בַּר יִשְׂרָאֵל מְקַדֵּשׁ עַל הַיַּיִן, וּמֵעִיד שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בָּרָא אֶת עוֹלָמוֹ בְּשִׁשָּׁה יָמִים, וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שָׁבַת וַיִּנָּפַשׁ, וְעַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשָׂה שֻׁתָּף לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, וְעוֹסֵק בְּתִקּוּן אָדָם הָרִאשׁוֹן וּבְתִקּוּן כָּל הַדּוֹרוֹת, וּמְהַפֵּךְ אֶת הָרָע שֶׁיִּהְיֶה כְּסֵא לַטּוֹב, שֶׁהֵן הַשֶּׁבַע פָּרוֹת הָרָעוֹת מַרְאֶה, שֶׁיִּתְהַפְּכוּ לְשֶׁבַע פָּרוֹת

יא לְהָבִיא אֶת־וַשְׁתִּי הַמַּלְכָּה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ בְּכֶתֶר מַלְכוּת לְהַרְאוֹת הָעַמִּים וְהַשָּׂרִים אֶת־יָפְיָהּ כִּי־טוֹבַת מַרְאֶה הִיא:

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

יְפוּת מַרְאֶה וּבְרִיאוּת בָּשָׂר, שֶׁזֶּה סוֹד תרפ״ו אוֹרוֹת שֶׁגִּלָּה לָנוּ רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ב׳), שֶׁתרפ״ו אוֹרוֹת נִמְשָׁכִים מֵהָעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים, שֶׁעַל יָדָם יִכְבֹּשׁ מָשִׁיחַ אֶת הָעוֹלָם; הַיְנוּ שֶׁיַּכְנִיס אֶת עִנְיַן הַתְּפִלָּה וְהַהִתְבּוֹדְדוּת, שֶׁכָּל אֶחָד יִתְבּוֹדֵד לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וִידַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר אִישׁ עִם רֵעֵהוּ וְהַבֵּן אָל אָבִיו, עַד שֶׁיִּטַּהֵר אֶת מֹחַ מַחֲשַׁבְתּוֹ מֵעֲנָנִים דִּמְכַסִּין עַל עֵינָא, וְיִזְכֶּה שֶׁיִּצַּיֵּר לְפָנָיו תָּמִיד הַשֵּׁמוֹת: ע״ב, ס״ג, מ״ה, ב״ן, קס״א, קמ״ג, קנ״א, שֶׁעוֹלִים בְּיַחַד תרפ״ו, סוֹד שֶׁבַע פָּרוֹ״ת. וְאֶל כָּל זֶה יָכוֹל כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל לִזְכּוֹת לְהַגִּיעַ בִּכְנִיסַת שַׁבָּת, בְּעֵת הַקִּדּוּשׁ שֶׁמְּקַדֵּשׁ עַל הַיַּיִן, וְהוּא מְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא. וְלָכֵן אַשְׁרֵי מִי שֶׁזּוֹכֶה לְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי אֶל אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּבְפָרָט בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, שֶׁאָז יֵמְשֵׁךְ עָלָיו בְּרָכָה וָאוֹר, זִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת אֲמִתִּית בְּלִי שׁוּם דְּמְיוֹן כְּלָל עַל כָּל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַשָּׁבוּעַ; כִּי בֶּאֱמֶת זֶה עִקַּר שַׁעֲשׁוּעַ עוֹלָם הַבָּא — כְּשֶׁזּוֹכִים לְהַמְשִׁיךְ אֶת אוֹר שִׂמְחַת הַשַּׁבָּת עַל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן ב׳).

רְאֵה, אֲהוּבִי, בְּנִי, מַה לְּפָנֶיךָ! אִם תִּזְכֶּה לְעַנֵּג אֶת הַשַּׁבָּת, יִמְחֹל לְךָ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עַל כָּל עֲוֹונוֹתֶיךָ, וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (שַׁבָּת קיח:): כָּל הַמְשַׁמֵּר שַׁבָּת כְּהִלְכָתוֹ, אֲפִלּוּ עוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה כְּדוֹר אֱנוֹשׁ — מוֹחֲלִין לוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (יְשַׁעְיָה נו, ב): ״אַשְׁרֵי אֱנוֹשׁ יַעֲשֶׂה זֹאת וּגוֹ׳ מֵחַלְּלוֹ״, אַל תִּקְרֵי מֵחַלְּלוֹ אֶלָּא מָחוּל לוֹ. וְכֵן אָמְרוּ (תַּנְחוּמָא בְּרֵאשִׁית): כְּבוֹד שַׁבָּת עָדִיף מֵאֶלֶף תַּעֲנִיּוֹת. כִּי בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, אָז יֵשׁ עֲלִיָּה לְשִׁבְעַת הַסְּרִיסִים הַמְשָׁרְתִים פְּנֵי הַמֶּלֶךְ, מַלְכּוֹ שֶׁל עוֹלָם, כִּי אָז מֵאִיר אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ בְּגִלּוּי בְּתוֹךְ הַשֶּׁבַע סְפִירוֹת; אַשְׁרֵי מִי שֶׁטּוֹעֵם טַעַם שַׁבָּת, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

יא לְהָבִיא אֶת וַשְׁתִּי הַמַּלְכָּה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ בְּכֶתֶר מַלְכוּת, לְהַרְאוֹת הָעַמִּים

וְהַשָּׂרִים אֶת יָפְיָהּ, כִּי טוֹבַת מַרְאֶה הִיא: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר רַבֵּנוּ זַ״ל אָמַר (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן נה): צְרִיכִים מְאֹד מְאֹד לְהִשָּׁמֵר מֵרַע עַיִן, שֶׁהָרְשָׁעִים מַמְשִׁיכִים עַל הַצַּדִּיקִים. וְזוֹ הָיְתָה קְלִפַּת הָמָן־עֲמָלֵק, שֶׁהִתְחַבֵּר עִם אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, וְרָצָה לְהַכְשִׁיל אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל עִם רַע עַיִן, וְעַל־כֵּן אָמְרוּ ״לְהָבִיא אֶת וַשְׁתִּי הַמַּלְכָּה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ בְּכֶתֶר מַלְכוּת״. וְדָרְשׁוּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה יב:), שֶׁהָיְתָה עֲצָתָם לְהָבִיא אֶת וַשְׁתִּי הַמִּרְשַׁעַת לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ עֲרֻמָּה, כְּדֵי לְהַכְשִׁיל אֶת כֻּלָּם בִּרְאִיּוֹת אֲסוּרוֹת, רַע עַיִן, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה מִתְגַּבְּרוֹת הַקְּלִפּוֹת בָּעוֹלָם, כִּי (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת פּוּרִים, הֲלָכָה ה׳, אוֹת ח׳): הָמָן הָרָשָׁע הָיָה זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ, בְּחִינַת פְּגַם עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (חֻלִּין קלט:): הָמָן מִן הַתּוֹרָה מְנַיִן? שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית ג, יא): ״הַמִן הָעֵץ״, כִּי מִשָּׁם נִמְשְׁכָה טֻמְאָתוֹ — מֵהַנָּחָשׁ שֶׁהָיְתָה עֵינוֹ רָעָה בְּחַוָּה, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (סוֹטָה ט:): אָמַר הַנָּחָשׁ, אֵהֶרֹג אֶת הָאָדָם, וְאֶשָּׂא אֶת חַוָּה, כִּי הִכְנִיס בָּהּ הַנָּחָשׁ עַיִן רָעָה, וּמִשָּׁם נִמְשְׁכָה טֻמְאַת הָמָן, זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ, שֶׁהָיְתָה לוֹ עַיִן רָעָה, וְעַל־כֵּן הָיְתָה לוֹ עַיִן רָעָה מְאֹד מְאֹד עַל מָרְדְּכַי וְעַל כְּלַל יִשְׂרָאֵל; כִּי זֶה עִקַּר זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ — לְהַכְשִׁיל אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּנַאוּף, שִׁקּוּץ, תֹּעֵבָה וְזִהוּם, וְעַל־כֵּן הָיְתָה עֲצָתָם אָז לְהָבִיא אֶת וַשְׁתִּי הַמִּרְשַׁעַת לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ עֲרֻמָּה, אֲשֶׁר דָּבָר כָּזֶה לֹא נִשְׁמַע בָּעוֹלָם, כְּדֵי לְהַגְבִּיר בָּעוֹלָם, חַס וְשָׁלוֹם, רַע עַיִן; כִּי עִקַּר הָרָע עַיִן הוּא תַּאֲוָה זוֹ שֶׁל נַאוּף, שֶׁהִיא כּוֹלֶלֶת כָּל הַתַּאֲוֹת שֶׁל כָּל הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת רַע עַיִן, כִּי הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת הֵם רַע עַיִן גָּמוּר, וְכָל הַתַּאֲוֹת רָעוֹת, וּבִפְרָט תַּאֲוַת נַאוּף, נִמְשָׁכִין מִכָּל הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן לו), וּבִפְרָט תַּאֲוַת נַאוּף נִמְשָׁךְ מֵרַע עַיִן, כִּי הָעַיִן רוֹאָה וְהַלֵּב חוֹמֵד וּכְלֵי הַמַּעֲשֶׂה גּוֹמְרִים (עֵין טוּר, אֹרַח חַיִּים, סִימָן א׳); וְכֵן אָמְרוּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בַּמִּדְבָּר רַבָּה, פָּרָשָׁה י׳, סִימָן ו׳): מָה רָאָה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לִשְׁאֹל מִיִּשְׂרָאֵל הַלֵּב וְהָעֵינַיִם שֶׁיִּהְיוּ אַחֲרָיו? לְפִי שֶׁהָעֵבֵרָה תְּלוּיָה בָּהֶם, הָעֵינַיִם רוֹאוֹת אֶת הַזּוֹנָה, וְהַלֵּב מְהַרְהֵר אַחֲרֶיהָ; וְתַאֲוָה זֹאת שֶׁל נַאוּף הִיא כְּלָלִיּוּת כָּל הַתַּאֲוֹת שֶׁל כָּל הַשִּׁבְעִים אֻמּוֹת, עַל־כֵּן זֹאת הַתַּאֲוָה הִיא עִקַּר בְּחִינַת רַע עַיִן, כִּי זֹאת הַתַּאֲוָה תְּלוּיָה בָּעֵינַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בַּמִּדְבָּר טו, לט): ״וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר אַתֶּם זוֹנִים אַחֲרֵיהֶם״, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה לג, טו): ״וְעוֹצֵם עֵינָיו מֵרְאוֹת בְּרָע״, וְאָמְרוּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בָּבָא בַּתְרָא נז:): זֶה שֶׁאֵין מִסְתַּכֵּל בְּנָשִׁים בְּשָׁעָה שֶׁעוֹמְדוֹת עַל הַכְּבִיסָה, שֶׁאָז

מִתְגַּלּוֹת וְכוּ׳. וְעַל־כֵּן עִקַּר הַצְּנִיעוּת וַעֲצִימַת הָעֵינַיִם הוּא בְּתַאֲוָה זוֹ, וַאֲפִלּוּ בְּזִוּוּג דִּקְדֻשָּׁה צְרִיכִין צְנִיעוּת גְּדוֹלָה מְאֹד, וְכֵן עִקַּר כִּסּוּי הַלְּבוּשִׁים הוּא בְּשָׁבִיל צְנִיעוּת מִתַּאֲוָה זוֹ, וְהֵם רָצוּ לְסַלֵּק הַבּוּשָׁה מֵעֵינֵיהֶם, וְלַהֲבִיאָה עֲרָמָה לְפָנֵיהֶם, כְּדֵי לְהַגְבִּיר אֶת בְּחִינַת הָרַע עַיִן בְּיוֹתֵר, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הֵפֵר מַחֲשַׁבְתָּם הָרָעָה, וּמְנִיהּ וּבֵיהּ אַבָּא לֵיזִיל בֵּיהּ נַרְגָּא (סַנְהֶדְרִין לט:), כִּי דַּיְקָא עַל־יְדֵי־זֶה נִתְקַנְּאוּ רַעֲי הָעֵינַיִם זֶה בָּזֶה, עַד שֶׁהָמָן בְּעַצְמוֹ, שֶׁהוּא הִתְגַּבְּרוּת רַע עַיִן, הָיְתָה עֵינוֹ רָעָה בִּגְדֻלַּת וַשְׁתִּי, וְהוּא בְּעַצְמוֹ יָעַץ לְהָרְגָהּ (מְגִלָּה יב:), כִּי מְנִיהּ וּבֵיהּ אַבָּא לֵיזִיל בֵּיהּ נַרְגָּא, וְהָרַע־עַיִן בְּעַצְמוֹ מִתְקֵף עֵינוֹ הָרָעָה בַּכֹּל, כְּדֶרֶךְ הָרַע עַיִן הוֹרֵג אֶת תִּקֵּף הָרַע עַיִן, שֶׁהוּא וַשְׁתִּי הַמִּרְשַׁעַת, שֶׁהִיא הִתְגַּבְּרוּת הָרַע עַיִן, כִּי הִיא בְּחִינַת מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, בְּחִינַת תַּאֲוַת נָאוּף, שֶׁהִיא בְּחִינַת רַע עַיִן, וְעַל־כֵּן הִפְשִׁיטָה בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל עֲרָמוֹת, וְעָשְׂתָה בָּהֶן מְלָאכָה בְּשַׁבָּת (מְגִלָּה יב:); כִּי שַׁבָּת הִיא בְּחִינַת טוֹב עַיִן, שִׁי״ן — תִּלַת גְּוָנִין דְּעַיְנָא, וּבַת — הִיא בַּת עַיִן (תִּקּוּנֵי־זֹהַר, תִּקּוּן ע׳); וְעַל־כֵּן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרָכוֹת מג:): פְּסִיעָה גַּסָּה נוֹטֶלֶת מְאוֹר עֵינוֹ, וּמְהַדְּרָא לֵיהּ בְּקִדּוּשָׁא דְּבֵי שַׁמְשֵׁי, כִּי שַׁבָּת הוּא תִּקּוּן הָעֵינַיִם, בְּחִינַת טוֹב עַיִן הוּא יְבֹרָךְ, כִּי שָׁם עִקַּר הַבְּרָכָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ב, ג): ״וַיְבָרֶךְ וַיְקַדֵּשׁ״, וְעַל־כֵּן עִקַּר זִוּוּג דִּקְדֻשָּׁה הוּא בְּשַׁבָּת (עֵין כְּתָבוֹת ס״ב; וּבַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, אֹרַח חַיִּים, סִימָן ר״מ, סָעִיף א׳; וְסִימָן ר״פ, סָעִיף א׳), כִּי אָז הוּא בְּקִדֻּשָּׁה בְּלִי אֲחִיזַת הָרַע עַיִן, חַס וְשָׁלוֹם, כְּלָל. אֲבָל וַשְׁתִּי הָרְשָׁעָה רָצְתָה לְהַגְבִּיר הָרַע עַיִן, וְעָשְׂתָה מְלָאכָה בְּשַׁבָּת בִּבְנוֹת יִשְׂרָאֵל עֲרָמוֹת, וְעַל־כֵּן הָיְתָה מַפָּלָתָהּ עַל־יְדֵי הָרַע־עַיִן בְּעַצְמוֹ, דְּהַיְנוּ עַל־יְדֵי הָמָן הָרָשָׁע וְעַל־יְדֵי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, שֶׁרָצוּ לְהַגְבִּיר תִּקֵּף הָרַע עַיִן לַהֲבִיאָהּ עֲרָמָה בְּשַׁבָּת, וְאַף הִיא לִדְבַר עֲבֵרָה נִתְכַּוְּנָה וְרָצְתָה בָּזֶה מְאֹד (מְגִלָּה יב:), כִּי הִיא בְּעַצְמָהּ גַּם־כֵּן תִּקֵּף הִתְגַּבְּרוּת הָרַע עַיִן, אַף הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מֵפֵר מַחְשְׁבוֹת עֲרֹמִים, וְסִכְסֵךְ רַע עַיִן אֶחָד בַּחֲבֵרוֹ, שֶׁיִּתְקַנְּאוּ זֶה בָּזֶה, עַד שֶׁהָרַג אֶחָד אֶת חֲבֵרוֹ, וּמְנִיהּ וּבֵיהּ אַבָּא לֵיזִיל בֵּיהּ נַרְגָּא, וְנֶהֱרָגָה עַל־יְדֵי רַע עַיִן דַּיְקָא, ״וְתַחַת הַסִּרְפָּד יַעֲלֶה הָדָס״ (יְשַׁעְיָה נה, יג), שֶׁהִיא אֶסְתֵּר (מְגִלָּה י:), שֶׁהָיְתָה צְנוּעָה בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שָׁם יג:): בְּשָׁבִיל צְנִיעוּת שֶׁהָיְתָה בְּרָחֵל זָכְתָה וְיָצָא מִמֶּנָּה שָׁאוּל, שֶׁהָיָה נֶחְבָּא אֶל הַכֵּלִים (שְׁמוּאֵל־א׳ י, כב); וּבְשָׁבִיל צְנִיעוּת שֶׁל שָׁאוּל, זָכָה וְיָצְאָה מִמֶּנּוּ אֶסְתֵּר; כִּי צְנִיעוּת הִיא הֵפֶךְ הָרַע עַיִן, וְעַל־כֵּן הָיוּ כָּל אֵלּוּ צְנוּעִים בְּיוֹתֵר, כְּדֵי לְהַכְנִיעַ הָרַע־עַיִן.

יב וַתְּמָאֵן הַמַּלְכָּה וַשְׁתִּי לָבוֹא בִּדְבַר הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר
בְּיַד הַסָּרִיסִים וַיִּקְצֹף הַמֶּלֶךְ מְאֹד וַחֲמָתוֹ בָּעֲרָה
בוֹ׃ ס

גְּנִזֵי הַמֶּלֶךְ

לָכֵן, אֲהוּבִי, בְּנִי! רְאֵה לִשְׁמֹר מְאֹד מְאֹד עַל עֵינֶיךָ, כִּי כָּךְ אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (סַנְהֶדְרִין מה.): אֵין יֵצֶר הָרָע שׁוֹלֵט אֶלָּא בַּמֶּה שֶׁעֵינָיו רוֹאוֹת; עַל־יְדֵי שֶׁאָדָם מִסְתַּתֵּר בְּסֵתֶר צֵל כְּנָפָיו יִתְבָּרֵךְ, עַל־יְדֵי־זֶה קְלִפַּת הָמָן־עֲמָלֵק וַאֲחַשְׁוֵרוֹשׁ עִם וַשְׁתִּי, שֶׁהֵם תַּאֲוַת נאוף, לֹא יְכוֹלִים לְהִתְאַחֵז בּוֹ, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

יב **וַתְּמָאֵן הַמַּלְכָּה**: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר אָדָם צָרִיךְ לִהְיוֹת דָּבוּק בְּחַי הַחַיִּים בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וּלְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְאָז גַּם אִשְׁתּוֹ תֵּלֵךְ אַחֲרָיו, כִּי מַה שֶּׁיֵּשׁ לָאָדָם הִתְנַגְּדוּת מֵאִשְׁתּוֹ, זֶהוּ רַק מֵחֲמַת שֶׁחָטָא, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (יְבָמוֹת סג.): זָכָה — עוֹזַרְתּוֹ, לֹא זָכָה — כְּנֶגְדּוֹ; אִם אָדָם מְתַקֵּן אֶת מַעֲשָׂיו, עַל־יְדֵי־זֶה אִשְׁתּוֹ עוֹזֶרֶת לוֹ בְּכָל דָּבָר, וְאִם אָדָם פּוֹגֵם בְּמַעֲשָׂיו, אֲזַי אִשְׁתּוֹ עוֹמֶדֶת כְּנֶגְדּוֹ עַל כָּל דָּבָר. וְזֶה תָּלוּי כְּפִי הַבְּטוּל שֶׁהָאָדָם זוֹכֶה לְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וַאֲפִלּוּ אִם אִשְׁתּוֹ מִתְנַגֶּדֶת אֵלָיו, צָרִיךְ לְהִתְאַזֵּר בְּסַבְלָנוּת גְּדוֹלָה, וּלְבַקֵּשׁ אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עַל כָּל פְּרָט וּפְרָט. כִּי בֶּאֱמֶת אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (סוֹטָה יז.): אִישׁ וְאִשָּׁה זָכוּ — שְׁכִינָה בֵּינֵיהֶם, לֹא זָכוּ — אֵשׁ וָאֵשׁ אוֹכַלְתָּן; וְאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (חַיֵּי־מוֹהַר״ן, סִימָן תקסג): בִּימֵי אַבְרָהָם אָבִינוּ הָיְתָה הַשְׁכִינָה נִקְרֵאת בְּשֵׁם שָׂרָה, בִּימֵי יִצְחָק בְּשֵׁם רִבְקָה, וּבִימֵי יַעֲקֹב בְּשֵׁם רָחֵל וְלֵאָה, כִּי הָאִישׁ הוּא בְּחִינַת זְעֵיר אַנְפִּין וְהָאִשָּׁה הִיא הַמַּלְכוּת, נוּקְבָא דִּילֵיהּ, וּבְיַחַד הֵם יִחוּד בֵּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, וְאָז כְּשֶׁיֵּשׁ יִחוּד שְׁלִים, נַעֲשָׂה שִׂמְחָה גְּדוֹלָה, וְאֶחָד עוֹזֵר לַשֵּׁנִי, וְכָל זְמַן שֶׁאֵין הָאִשָּׁה בְּטֵלָה לְבַעְלָהּ, סִימָן שֶׁעָלָיו לְתַקֵּן הַרְבֵּה מְאֹד, וְלָבוֹא לִידֵי בִּטּוּל אֱמֶת, לִהְיוֹת בָּטֵל וּמְבֻטָּל אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְלֹא לִקְצֹף וְלִהְיוֹת בְּכַעַס וּרְצִיחָה עַל אִשְׁתּוֹ, אֲפִלּוּ שֶׁמִּתְנַגֶּדֶת אֵלָיו, הוּא צָרִיךְ לִזְכֹּר, שֶׁזֶּה בָּא מִמֶּנּוּ, הוּא חַיָּב, וְאַף פַּעַם אָסוּר

לִזְרֹק אֶת הָאַשְׁמָה עַל אִשְׁתּוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (עֲבוֹדָה זָרָה ה:) עַל הַפָּסוּק (בְּרֵאשִׁית ג, יב): "הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּ עִמָּדִי", אָדָם הָרִאשׁוֹן כְּפוּי טוֹבָה הָיָה, וְזֶה "וַתִּמָּאֵן הַמַּלְכָּה וְגוֹ' לָבוֹא בִּדְבַר הַמֶּלֶךְ וְגוֹ' וַיִּקְצֹף הַמֶּלֶךְ מְאֹד וַחֲמָתוֹ בָּעֲרָה בוֹ"; כִּי אִישׁ וְאִשָּׁה הֵם כְּמוֹ מֶלֶךְ וּמַלְכָּה בַּבַּיִת. וְלָכֵן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (אָבוֹת דְּרַבִּי נָתָן, פֶּרֶק כב): כָּל הַמַּשְׂמִים שָׁלוֹם בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, מַעֲלֶה עָלָיו הַכָּתוּב כְּאִלּוּ מֵשִׂים שָׁלוֹם בְּיִשְׂרָאֵל עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, לְפִי שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד מֶלֶךְ בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ.

וְהִנֵּה חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ (אֶסְתֵּר רַבָּה, פָּרָשָׁה ג', סִימָן יד): "וַתִּמָּאֵן הַמַּלְכָּה וַשְׁתִּי", שָׁלְחָה וְאָמְרָה לוֹ דְּבָרִים שֶׁהֵן נוֹגְעִין בְּלִבּוֹ, אָמְרָה לוֹ: אִם רוֹאִין אוֹתִי נָאָה, הֵן נוֹתְנִין עֵינֵיהֶם לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בִּי וְהוֹרְגִים אוֹתָךְ, וְאִם רוֹאִין אוֹתִי כְּעוּרָה, אַתָּה מִתְגַּנֶּה בִּי, רַמַּזְתּוֹ וְלֹא נִרְמַז, עַקַּצְתּוֹ וְלֹא נֶעֱקַץ; וְדָבָר זֶה שַׁיָּךְ אֵצֶל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, שֶׁהָאִשָּׁה עוֹקֶצֶת אֶת בַּעְלָהּ בִּדְבּוּרִים שֶׁמַּכְעִיסִים אוֹתוֹ, כִּי טֶבַע שֶׁל הָאִשָּׁה לִדְקֹר אֶת בַּעְלָהּ בְּחֶרֶב לְשׁוֹנָהּ, עַד שֶׁיּוֹצִא מִכֶּלְיוֹ. וְאָדָם צָרִיךְ לִהְיוֹת בְּחִינַת רַמַּזְתּוֹ וְלֹא נִרְמַז, עַקַּצְתּוֹ וְלֹא נֶעֱקַץ, לֹא לָשִׂים לֵב לַדִּבּוּרִים הָעוֹקְצִים שֶׁאִשְׁתּוֹ מְדַבֶּרֶת עָלָיו אוֹ מְזַלְזֶלֶת בְּהוֹרָיו. שְׁתֹק שְׁתֹק, אֲהוּבִי, בְּנִי! וּתְבַטֵּל אֶת עַצְמְךָ לְגַמְרֵי אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְעַל־יְדֵי־זֶה תִּרְאֶה אֵיךְ שֶׁהִיא תִּתְבַּטֵּל אֵלֶיךָ לְגַמְרֵי. כִּי הָעִקָּר תָּלוּי כְּפִי שֶׁהָאָדָם מְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְאֵין בְּדַעְתּוֹ כְּלוּם רַק הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּעַצְמוֹ, וְצָרִיךְ לְהַגִּיעַ אֶל בִּטּוּל כָּזֶה, שֶׁכְּבָר שׁוּם דָּבָר בָּעוֹלָם לֹא יוּכַל לְבַלְבֵּל אוֹתוֹ וּלְנַתְּקוֹ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ. וְאֶל כָּל זֶה יְכוֹלִים לְהַגִּיעַ עַל־יְדֵי תְּפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת, שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לְהַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לְדַבֵּר אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו בְּגַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת, יְסַפֵּר לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי־זֶה יִנָּצֵל מִכָּל רַע, וְהַתְּפִלָּה הִיא הַדְּבֵקוּת בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא; וְלָכֵן כָּל מִי שֶׁבּוֹרֵחַ בְּעֵת צָרָתוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּמְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא זוֹכֶה לְהִכָּלֵל בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְנִמְתָּקִים מִמֶּנּוּ כָּל הַדִּינִים, וְשׁוּם בְּרִיָּה לֹא תּוּכַל לַעֲשׂוֹת לוֹ שׁוּם דָּבָר רַע — לֹא מִבַּיִת וְלֹא מִבַּחוּץ, אַשְׁרֵי מִי שֶׁאֵינוֹ מַטְעֶה אֶת עַצְמוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם, וּבוֹרֵחַ תָּמִיד אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְאָז טוֹב לוֹ כָּל הַיָּמִים, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

יג וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לַחֲכָמִים יֹדְעֵי הָעִתִּים כִּי־כֵן דְּבַר
הַמֶּלֶךְ לִפְנֵי כָּל־יֹדְעֵי דָּת וָדִין:

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

יג וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לַחֲכָמִים יֹדְעֵי הָעִתִּים: צָרִיךְ שֶׁתִּדַּע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר הַמִּשְׁפָּט אֱמֶת הוּא רַק עַל־יְדֵי הַחֲכָמִים יוֹדְעֵי הָעִתִּים, שֶׁהֵם יְכוֹלִים לְעַבֵּר אֶת הַשָּׁנִים, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן סא), אֲשֶׁר סוֹד הָעִבּוּר נִמְסָר רַק לִגְדוֹלֵי מֻבְחָרֵי הַצַּדִּיקִים, שֶׁיֵּשׁ לָהֶם נְשָׁמוֹת גְּדוֹלוֹת, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (דְּבָרִים ד, ו) "כִּי הִיא חָכְמַתְכֶם וּבִינַתְכֶם לְעֵינֵי הָעַמִּים", וְדָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שַׁבָּת עה): אֵיזוֹ הִיא חָכְמָה וּבִינָה שֶׁהִיא לְעֵינֵי הָעַמִּים? הֱוֵי אוֹמֵר: זֶה חִשּׁוּב תְּקוּפוֹת וּמַזָּלוֹת, כִּי יֵשׁ בָּזֶה שֵׂכֶל, שֶׁיִּשָּׁאֵר הַסּוֹד אֶצְלָנוּ, אַף־עַל־פִּי שֶׁמּוֹדִיעִין לָהֶם אֶת הַחָכְמָה, כִּי בְּוַדַּאי צָרִיךְ לְהוֹדִיעַ לָהֶם הַחָכְמָה, כְּדֵי שֶׁיֵּדְעוּ מֵחָכְמָתֵנוּ, שֶׁאָנוּ יוֹדְעִים מֵחָכְמָה זוֹ, וְאִם־כֵּן מֵאַחַר שֶׁמּוֹדִיעִין לָהֶם אֵינוֹ סוֹד, כִּי הֲלֹא גַּם הֵם יוֹדְעִין, אַךְ יֵשׁ בָּזֶה שֵׂכֶל שֶׁיְּכוֹלִין לְהוֹדִיעַ לָהֶם הַחָכְמָה, וְאַף־עַל־פִּי־כֵן נִשְׁאָר הַסּוֹד אֶצְלֵנוּ.

וְזוֹ מַעֲלַת חַכְמֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁיּוֹדְעִים מִשְׁפַּט אֱמֶת, לְבָרֵר הָאֱמֶת הֵן בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ, וְהֵן כְּלַל הַהַנְהָגוֹת בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, לָדַעַת מַה יַּעֲשׂוּ יִשְׂרָאֵל, לֵידַע מַה שֶּׁיִּשְׂרָאֵל צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת בְּזֶה הָעוֹלָם, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (דִּבְרֵי הַיָּמִים א' יב): "וּמִבְּנֵי יִשָּׂשכָר יֹדְעֵי בִינָה לָעִתִּים לָדַעַת מַה יַּעֲשֶׂה יִשְׂרָאֵל", "יֹדְעֵי בִינָה לָעִתִּים", הֵם אֵלּוּ הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים מְבִינֵי מַדָּע בֶּאֱמֶת, שֶׁיּוֹדְעִים בִּינָה לָעִתִּים, שֶׁיּוֹדְעִים וּמְבִינִים סוֹד הָעִתִּים וְהַזְּמַנִּים (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, מִילָה, הֲלָכָה ד', אוֹת כו), שֶׁהֵם יוֹדְעִים לְקַשֵּׁר וּלְהַעֲלוֹת אֶל לְמַעְלָה מִן הַמָּקוֹם וּלְמַעְלָה מִן הַזְּמַן; כִּי בֶּאֱמֶת אֵין שׁוּם מְצִיאוּת בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְהַכֹּל לַכֹּל אֱלֹקוּת גָּמוּר הוּא, וּכְשֶׁנִּתְגַּלְּתָה הַיְדִיעָה הַזּוֹ, אָז רוֹאִים שֶׁאֵין שׁוּם זְמַן כְּלָל, כִּי מֵרֹב גִּלּוּי אֱלֹקוּת, נִתְבָּרֵר שֶׁאֵין נִמְצָא בִּכְלָל זְמַן, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן סא); וְלָכֵן אַחְשְׁוֵרוֹשׁ שָׁלַח "לַחֲכָמִים יֹדְעֵי הָעִתִּים" דַּיְקָא, שֶׁיּוֹרוּ לוֹ מַה לַּעֲשׂוֹת, כִּי גַּם הוּא הֵבִין מַעֲלַת גְּדוֹלֵי הַחֲכָמִים; כִּי בֶּאֱמֶת רַק הַחֲכָמִים הָאֲמִתִּיִּים הֵם נִקְרָאִים "יֹדְעֵי עִתִּים", כִּי הֵם הַתַּלְמִידִים שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת יִשָּׂשכָר, שֶׁמּוֹדִיעַ לְכֻלָּם אֲשֶׁר יֵשׁ שָׂכָר, כְּמוֹ

שֶׁכָּתוּב (יִרְמְיָה לא, טו): "כִּי יֵשׁ שָׂכָר לִפְעֻלָּתֵךְ, וְיֵשׁ תִּקְוָה לְאַחֲרִיתֵךְ", כִּי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת מֵאִיר דֶּרֶךְ תַּלְמִידָיו לְכֻלָּם בְּהִתְחַזְּקוּת עֲצוּמָה וְנוֹרָאָה, שֶׁיִּתְחַזְּקוּ כָּל יְמֵיהֶם וְעִתּוֹתֵיהֶם, וְכָל מַה שֶּׁיַּעֲבֹר עֲלֵיהֶם, שֶׁלֹּא יִפְלוּ וְלֹא יִתְרַחֲקוּ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְעוֹלָם, אַף אִם יַעֲבֹר עֲלֵיהֶם מַה שֶּׁיַּעֲבֹר, וְזֶה "וּמִבְּנֵי יִשָּׂשכָר", שֶׁהֵם הַבָּנִים וְהַתַּלְמִידִים שֶׁל הַצַּדִּיק, שֶׁנִּקְרָא יִשָּׂשכָר, כִּי גַּם הַתַּלְמִידִים נִקְרָאִים בָּנִים, כְּמַאֲמָרָם זַ"ל (סַנְהֶדְרִין יט:): כָּל הַמְלַמֵּד בֶּן חֲבֵרוֹ תּוֹרָה, מַעֲלֶה עָלָיו כְּאִלּוּ יְלָדוֹ, הֵם "יֹדְעֵי בִינָה לָעִתִּים", שֶׁיּוֹדְעִים בִּינָה לְהִתְבּוֹנֵן, "לָעִתִּים" — שֶׁהֵם כָּל הָעִתִּים שֶׁעוֹבְרִים עֲלֵיהֶם, כִּי זֶה יָדוּעַ לְכָל אָדָם, כַּמָּה וְכַמָּה עִתִּים עוֹבְרִים עָלָיו בְּגַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת, בְּגוּף וּבְנֶפֶשׁ, בְּמָמוֹן וּבְפַרְנָסָה, וּבְגִדּוּל בָּנָיו בְּקִטְנוּתָם וּבְגַדְלוּתָם וְכוּ' וְכוּ', וְכַמָּה מִינֵי צָרוֹת מְצָרוֹת שׁוֹנוֹת עוֹבְרִים עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, בְּכָל יוֹם וָיוֹם מֵחָדָשׁ מַמָּשׁ, וְכֵן כַּמָּה וְכַמָּה יְשׁוּעוֹת וַחֲסָדִים וְנִפְלָאוֹת שֶׁה' יִתְבָּרַךְ עוֹזֵר לוֹ בְּכָל פַּעַם, וּבִפְרָט בְּעִנְיַן קְדֻשַּׁת יַהֲדוּתוֹ, שֶׁיִּשָּׁאֵר וְיַחֲזִיק מַעֲמָד בֵּין בְּטִיבוֹ וּבֵין בְּעִיקּוֹ, וְשֶׁלֹּא יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ כְּלָל, שֶׁזֶּה הָעִקָּר מַה שֶּׁמְּקַבְּלִים מֵהַצַּדִּיק הָאֱמֶת וּמִתַּלְמִידָיו, בַּמֶּה יְחַיּוּ אֶת עַצְמָם בְּאֹפֶן שֶׁיִּשָּׁאֲרוּ עַל עָמְדָם, וְלֹא יִפְלוּ וְלֹא יִתְרַחֲקוּ לְעוֹלָם, שֶׁזֶּה: "וּמִבְּנֵי יִשָּׂשכָר יֹדְעֵי בִינָה לָעִתִּים", כִּי צְרִיכִים לְקַשֵּׁר כָּל הָעִתִּים שֶׁעוֹבְרִים עַל הָאָדָם — אֶל הָעֵת הָאַחֲרוֹן, שֶׁהוּא עֵת קִבּוּל הַשָּׂכָר שֶׁל כָּל אֶחָד (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, נְטִילַת יָדַיִם, הֲלָכָה ו', אוֹת נא); וְלָכֵן גַּם אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ הֵצָרַךְ לְהוֹדוֹת שֶׁאִם צְרִיכִים עֵצָה, הַהֶכְרֵחַ לָבוֹא אֶל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת וְאֶל תַּלְמִידָיו הַקְּדוֹשִׁים שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר, שֶׁהֵם "יֹדְעֵי הָעִתִּים", שֶׁהֵם יְכוֹלִים לְלַמֵּד עֵצוֹת לְכָל אֶחָד וְאֶחָד בְּכָל הָעִתִּים שֶׁעוֹבְרִים עָלָיו; כִּי יֵשׁ כ"ח עִתִּים, כַּמּוּבָא (קֹהֶלֶת ג, א): "לַכֹּל זְמָן וְעֵת לְכָל חֵפֶץ תַּחַת הַשָּׁמַיִם, עֵת לָלֶדֶת וְעֵת לָמוּת, עֵת לָטַעַת וְעֵת לַעֲקֹר נָטֽוּעַ" וְגוֹ', כִּי עַל כָּל אָדָם עוֹבֵר בְּכָל יוֹם וָיוֹם אֵלּוּ הַכ"ח עִתִּים, הַיְנוּ לְטוֹב וּלְהֶפֶךְ, וּצְרִיכִים לָבוֹא אֶל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת וְאֶל תַּלְמִידָיו, שֶׁיְּלַמְּדוּ עִמּוֹ אֵיךְ לְהַחֲזִיק מַעֲמָד, וְלֹא לְהִשָּׁבֵר מִכָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו בְּכָל הָעִתִּים שֶׁעוֹבְרִים עָלָיו, וְכֵן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (אֶסְתֵּר רַבָּה, פְּרָשָׁה ד', סִימָן א') : "וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לַחֲכָמִים יֹדְעֵי הָעִתִּים", מִי הָיוּ? אָמַר רַבִּי סִימוֹן — זֶה שִׁבְטוֹ שֶׁל יִשָּׂשכָר, כִּי יִשָּׂשכָר זֶה הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הַמְגֻלֶּה לְכֻלָּם, אֲשֶׁר אֵין שׁוּם יְאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ"ן, חֵלֶק ב', סִימָן עח), שֶׁמְּחַזֵּק אֶת כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר יֵשׁ שָׂכָר לִפְעֻלָּתֵךְ, וְאָסוּר

יד וְהַקָּרֹב אֵלָיו כַּרְשְׁנָא שֵׁתָר אַדְמָתָא תַּרְשִׁישׁ מֶרֶס מַרְסְנָא מְמוּכָן שִׁבְעַת שָׂרֵי ׀ פָּרָס וּמָדַי רֹאֵי פְּנֵי הַמֶּלֶךְ הַיֹּשְׁבִים רִאשֹׁנָה בַּמַּלְכוּת:

גְּנִזֵי הַמֶּלֶךְ

לְהִתְיָאֵשׁ בַּמַּצָּבִים הֲכִי קָשִׁים, אֶלָּא תָּמִיד לְהִתְחַזֵּק, שֶׁכָּל זֶה הוּא סוֹד הָעִבּוּר, שֶׁהוּא סוֹד שֶׁלֹּא נִמְסָר אֶלָּא לִיחִידֵי הַדּוֹרוֹת. וְלָכֵן צָרִיךְ לְבַקֵּשׁ תָּמִיד מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שֶׁיִּזְכֶּה לֶאֱמוּנַת חֲכָמִים, וְעַל־יְדֵי־זֶה יִלְמְדוּ עִמּוֹ עֵצוֹת אֵיךְ לְהִתְחַזֵּק, וְלֵילֵךְ בְּדַרְכֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְלֹא לְהִתְיָאֵשׁ בַּמַּצָּבִים הֲכִי קָשִׁים, אֶלָּא לְקַשֵּׁר אֶת הָעֵת הָרָע אֶל הָעֵת הַטּוֹב. אַשְׁרֵי מִי שֶׁמִּתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים, וְהוֹלֵךְ כְּפִי עֲצָתָם, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

יד וְהַקָּרֹב אֵלָיו: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה כג), לוֹמְדִים מִפָּסוּק זֶה סֵדֶר קְרִיאַת הַתּוֹרָה, הֲנֵי שִׁלְשָׁה חֲמִשָּׁה וְשִׁבְעָה כְּנֶגֶד מִי? פְּלִיגֵי בֵּהּ רַבִּי יִצְחָק בַּר נַחְמָנִי וְחַד דְּאָמְרֵי, וּמָנוּ רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן פָּזִי, וְאָמְרִי לֵהּ רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן פָּזִי וְחַד דְּאָמְרֵי, וּמָנוּ רַבִּי יִצְחָק בַּר נַחְמָנִי, וְאָמְרִי לָהּ רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָנִי. חַד אָמַר: כְּנֶגֶד בִּרְכַּת כֹּהֲנִים, וְחַד אָמַר: כְּנֶגֶד שִׁלְשָׁה שׁוֹמְרֵי הַסַּף, חֲמִשָּׁה מֵרוֹאֵי פְּנֵי הַמֶּלֶךְ, שִׁבְעָה רוֹאֵי פְּנֵי הַמֶּלֶךְ. תָּנֵי רַב יוֹסֵף: שִׁלְשָׁה חֲמִשָּׁה וְשִׁבְעָה: שִׁלְשָׁה שׁוֹמְרֵי הַסַּף, חֲמִשָּׁה מֵרוֹאֵי פְּנֵי הַמֶּלֶךְ, שִׁבְעָה רוֹאֵי פְּנֵי הַמֶּלֶךְ. וְכָתַב עַל זֶה מוֹהַרְנַ"תְּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, קְרִיאַת הַתּוֹרָה, הֲלָכָה ו', אוֹת ה'), וְהוּא תָּמוּהַּ תֵּכֶף בִּתְחִלַּת הָעִיּוּן: מִפְּנֵי מַה לֹּא הִקְשׁוּ עַל ד' שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ וְחֹל הַמּוֹעֵד. וְכֵן הִקְשׁוּ הַתּוֹסְפוֹת שָׁם, וְיִשְׁבוּ בְּדֹחַק, שֶׁבְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ הַסְּבָרָא נוֹתֶנֶת לְהוֹסִיף אֶחָד, עַיֵּן שָׁם; וְאַף אָנוּ נֹאמַר עַל־פִּי דִּבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן ח'), שֶׁעִקַּר בֵּרוּר הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁהִיא אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, הוּא עַל־יְדֵי רוּחַ נְבוּאָה, שֶׁמְּבָרֵר הַמְּדַמֶּה, שֶׁבָּזֶה תְּלוּיָה הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה. וְדָבָר זֶה נַעֲשָׂה בְּעֵת קַבָּלַת הַתּוֹרָה, שֶׁאָז זָכוּ עַל־יְדֵי מֹשֶׁה לְרוּחַ נְבוּאָה, וְנִתְבָּרֵר וְנִתְגַּלָּה לְכָלָם אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁהֵאִיר בְּמֹחָם חִדּוּשׁ הַבְּרִיאָה, שֶׁהַכֹּל מִתְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁעָה וּבְכָל רֶגַע. וְכֵן הוּא בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיוּ צַדִּיקִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם רוּחַ נְבוּאָה,

רוּחַ־הַקֹּדֶשׁ, שֶׁעַל יָדָם נִמְשֶׁכֶת אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִתְעוֹרֵר שִׁיר שֶׁל נִפְלָאוֹת, שֶׁהוּא שִׁיר פָּשׁוּט, כָּפוּל, מְשֻׁלָּשׁ, מְרֻבָּע, שֶׁיִּתְעַר לֶעָתִיד, שֶׁיִּתְנַגֵּן עַל שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם נִימִין, וְזֶה סוֹד קְרִיאַת הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא חָכְמָתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁעַל יָדָהּ נִמְשָׁךְ בְּרוּר וְזִכּוּךְ הַמְדַמֶּה, וְזוֹכִין לְחִדּוּשׁ הָעוֹלָם, לָדַעַת שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְחַדֵּשׁ אֶת עוֹלָמוֹ בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁעָה וּבְכָל רֶגַע מֻחְדָּשׁ. כִּי זֶה מֵעִקְּרֵי הָאֱמוּנָה, שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לָדַעַת, שֶׁהַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ מְחַדֵּשׁ אֶת הַבְּרִיאָה תָּמִיד, כְּמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים בַּתְּפִלָּה: "וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית", תָּמִיד דַּיְקָא.

וְזֶה הַטַּעַם שֶׁל קְרִיאַת הַתּוֹרָה בְּצִבּוּר, כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ קְדֻשַּׁת מַתַּן תּוֹרָה, שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וּבְכָל עֵת תָּמִיד. וְהָעִקָּר בְּיָמִים קְדוֹשִׁים שֶׁעִקָּרָם הוּא שַׁבַּת־קֹדֶשׁ, שֶׁבּוֹ נִתְּנָה תּוֹרָה. וְכֵן יוֹם טוֹב וְחֹל הַמּוֹעֵד, שֶׁמְּקַבְּלִים כָּל קְדֻשָּׁתָם מִשַּׁבָּת, שֶׁהוּא תְּחִלָּה לְמִקְרָאֵי קֹדֶשׁ, וְכֵן רֹאשׁ חֹדֶשׁ, שֶׁהוּא גַּם־כֵּן בְּחִינַת קְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קד, יט): "עָשָׂה יָרֵחַ לְמוֹעֲדִים", כִּי מֵרֹאשׁ חֹדֶשׁ מוֹנִין הַמּוֹעֲדִין, וּבָהֶם עִקַּר תִּקּוּן קְרִיאַת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה לב.): מֹשֶׁה תִּקֵּן לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל, שֶׁיְּהוּ קוֹרִים בְּשַׁבָּת וּבְמוֹעֲדִים וְכוּ'. וְעִקַּר קְדֻשַּׁת מַתַּן תּוֹרָה, שֶׁאָנוּ מַמְשִׁיכִין עָלֵינוּ עַל־יְדֵי קְרִיאַת הַתּוֹרָה, הוּא בִּשְׁבִיל לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ בְּרוּר הַמְדַמֶּה, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִתְבָּרֵר אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, הַיְנוּ שֶׁכָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ נִתְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁעָה וּבְכָל רֶגַע מַמָּשׁ. וְעִקַּר קִיּוּם עַם יִשְׂרָאֵל, שֶׁמִּתְקַיְּמִים בְּכָל דּוֹר וּבְכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה, אֵינוֹ אֶלָּא עַל־יְדֵי אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, שֶׁיִּשְׂרָאֵל מַמְשִׁיכִין עֲלֵיהֶם עַל־יְדֵי קְרִיאַת הַתּוֹרָה, וְעַל־יְדֵי־זֶה זוֹכִין לְחִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁלֶּעָתִיד, שֶׁאָז יִתְעַר הַשִּׁיר חָדָשׁ, שֶׁהוּא שִׁיר פָּשׁוּט, כָּפוּל, מְשֻׁלָּשׁ, מְרֻבָּע. וְעַל־כֵּן צְרִיכִין לִקְרוֹת בַּתּוֹרָה בְּטַעֲמִים וּבִנְגוּן, שֶׁזֶּה סוֹד הַנִּגּוּן שֶׁיִּתְעַר לֶעָתִיד לָבוֹא. וְעַל־כֵּן לֹא הִקְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים עַל מִנְיַן אַרְבָּעָה גִּבְרֵי שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ וְכוּ', כִּי בְּוַדַּאי עִקַּר הַקְּרִיאָה שֶׁל כָּל הַיָּמִים הַקְּדוֹשִׁים רָאוּי לִהְיוֹת מִנְיַן אַרְבָּעָה, כִּי עִקַּר הַקְּרִיאָה בִּשְׁבִיל לְעוֹרֵר הַשִּׁיר חָדָשׁ, שֶׁהוּא סוֹד שִׁיר פָּשׁוּט, כָּפוּל, מְשֻׁלָּשׁ, מְרֻבָּע, שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת שֵׁם הַוָ"ה בָּרוּךְ הוּא וּבָרוּךְ שְׁמוֹ, שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּת הַשִּׁיר הוּא כְּשֶׁהוּא מְרֻבָּע, וְעַל־כֵּן בְּוַדַּאי הָיָה רָאוּי לִקְרֹא תָּמִיד בְּכָל הַיָּמִים הַקְּדוֹשִׁים מִנְיַן אַרְבָּעָה, כִּי עִקַּר הַקְּרִיאָה בִּשְׁבִיל

הָרִבּוּעַ, וְעַל־כֵּן לֹא הִקְשׁוּ כְּלָל עַל מִנְיַן אַרְבָּעָה שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ, כִּי עִקַּר הַקְּרִיאָה צְרִיכָה לִהְיוֹת מִנְיַן אַרְבָּעָה דַּיְקָא.

וְעַל־כֵּן בֶּאֱמֶת בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ, שֶׁהוּא תִּקּוּן הַמּוֹעֲדוֹת, אָז מַזְכִּירִין בִּתְפִלַּת מוּסָף, וּמִתְפַּלְּלִין לִזְכוֹת לְשִׁירֵי דָּוִד, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים: "וּבְשִׁירֵי דָוִד עַבְדֶּךָ", כִּי עִקַּר הַשִּׁיר נִזְכֶּה עַל־יְדֵי בְּחִינַת דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא סוֹד מָשִׁיחַ, שֶׁהוּא יָשִׁיר בִּשְׁלֵמוּת אֶת הַשִּׁיר פָּשׁוּט, כָּפוּל, מְשֻׁלָּשׁ וּמְרֻבָּע, שֶׁהֵם סוֹד י׳ י״ה יה״ו יהו״ה, הָעוֹלֶה כְּמִנְיַן חֶסֶד, כִּי הוּא יַמְשִׁיךְ אֶת הַחֶסֶד עַל כָּל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְיִהְיֶה הַמּוֹכִיחַ הָאֲמִתִּי לְעַם יִשְׂרָאֵל, וְהוּא יוֹצֵא מִדָּוִד הַמֶּלֶךְ, שֶׁעָסַק כָּל יָמָיו בִּזְמִירוֹת, שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כִּי הוּא נְעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא סוֹד שְׁלֵמוּת הַמֶּרְכָּבָה, שֶׁשְּׁלֵמוּתָהּ עַל־יְדֵי רִבּוּעַ דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ אַרְבַּע רַגְלֵי כִּסֵּא הַכָּבוֹד, כִּי דָּוִד בְּרֶגֶל רְבִיעִי, כַּמּוּבָא (זֹהַר נָשֹׂא קמו.); וְכָל עִקַּר קְדֻשַּׁת רֹאשׁ חֹדֶשׁ, שֶׁהוּא בִּשְׁבִיל הַמּוֹעֲדִים, הוּא בִּבְחִינַת דָּוִד. וְעַל־כֵּן אוֹמְרִים בִּשְׁעַת קִדּוּשׁ לְבָנָה: "דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל חַי וְקַיָּם", כִּי בְּיוֹמֵי דְּדָוִד וּשְׁלֹמֹה קַיְמָא סִיהֲרָא בְּאַשְׁלָמוּתָא (עַיֵּן זֹהַר נֹחַ עג:); כִּי עִקַּר הַשִּׁיר חָדָשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁל תְּחִלַּת הַבְּרִיאָה, נִזְכֶּה — עַל־יְדֵי דָּוִד שֶׁהוּא מָשִׁיחַ, שֶׁיְּהֵא תִּקּוּן הָעוֹלָם בְּיָמָיו, וְהוּא עָתִיד לָבוֹא וּלְתַקֵּן הָעוֹלָם, עַד שֶׁיִּזְכֶּה לַשִּׁיר הַזֶּה בִּשְׁלֵמוּת. שֶׁזֶּה סוֹד מַה שֶּׁגָּלָה רַבֵּנוּ זַ״ל אֶת הָעֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה, שֶׁהֵם ה׳תִּקּוּן הַכְּלָלִי׳, שֶׁהוּא תִּקּוּן גָּמוּר לְפִגַּם הַבְּרִית, שֶׁזֶּה אִי אֶפְשָׁר לְגַלּוֹת רַק מָשִׁיחַ. וְלָכֵן זֶה עֲשָׂרָה דַּיְקָא, כְּנֶגֶד שִׁיר פָּשׁוּט, כָּפוּל, מְשֻׁלָּשׁ וּמְרֻבָּע, שֶׁהֵם הָעֶשֶׂר סְפִירוֹת: כֶּתֶר — זֶה פָּשׁוּט. חָכְמָה, בִּינָה — זֶה כָּפוּל. חֶסֶד, גְּבוּרָה, תִּפְאֶרֶת — זֶה מְשֻׁלָּשׁ. נֵצַח, הוֹד, יְסוֹד, מַלְכוּת — זֶה רָבוּעַ, וְלָכֵן דַּיְקָא דָּוִד הַמֶּלֶךְ אוֹמֵר "לִי נָאֶה לְבָרֵךְ", כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (פְּסָחִים קיט:), שֶׁזֶּה יִהְיֶה כָּל הַקִּבּוּל שָׂכָר שֶׁל הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים.

וְנַחֲזֹר לְעִנְיָנֵנוּ, שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה לֹא הִקְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים עַל מִסְפָּר אַרְבָּעָה קְרוּאִים שֶׁבְּרֹאשׁ־חֹדֶשׁ וְחֹל הַמּוֹעֵד. כִּי אַדְרַבָּא עִקַּר תִּקּוּן הַקְּרִיאָה הוּא רַק בְּחִינַת אַרְבַּע, שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁיר פָּשׁוּט, כָּפוּל, מְשֻׁלָּשׁ, מְרֻבָּע, וְעַל־כֵּן הִקְשׁוּ רַק עַל שְׁאָר הַמִּסְפָּרִים כְּנֶגֶד מִי הֵם, וְהֵשִׁיבוּ, שֶׁבְּיוֹם טוֹב הוּא כְּנֶגֶד ה׳ רוֹאֵי פְּנֵי הַמֶּלֶךְ וּבְשַׁבָּת כְּנֶגֶד ז׳ רוֹאֵי פְּנֵי הַמֶּלֶךְ. כִּי עִקַּר הַשִּׁיר שֶׁיִּזְכֶּה הַמֶּלֶךְ הָאֲמִתִּי שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ, שֶׁיָּבוֹא בִּמְהֵרָה

בְּיָמֵינוּ, שֶׁהוּא בְּחִינַת דָּוִד הַמֶּלֶךְ, וְכָל הַסְּמוּכִים אֵלָיו בְּיוֹתֵר, שֶׁהֵם רוֹאֵי פְּנֵי הַמֶּלֶךְ, הֵם יִזְכּוּ בְּיוֹתֵר לְנִפְלְאוֹת נְעִימוּת הַשִּׁיר הַזֶּה, וּמֵהֶם יְקַבְּלוּ כָּל יִשְׂרָאֵל כָּל אֶחָד כְּפִי קִרְבָתוֹ לְרוֹאֵי פְּנֵי הַמֶּלֶךְ. וְעַל־כֵּן תִּקְנוּ קְרִיאַת הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא בְּשִׁבְיל הַשִּׁירָה כְּנֶגֶד רוֹאֵי פְּנֵי הַמֶּלֶךְ, שֶׁהֵם ה׳ וְז׳. וְעַל־כֵּן אָמְרוּ, שֶׁג׳ שֶׁבְּחֹל הֵם כְּנֶגֶד ג׳ שׁוֹמְרֵי הַסַּף. כִּי בְּחֹל בְּוַדַּאי רְחוֹקִים מֵהַשִּׁיר הַזֶּה, שֶׁהוּא מִתְעוֹרֵר רַק בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב, וְרֹאשׁ חֹדֶשׁ הוּא גַּם־כֵּן יוֹם טוֹב, שֶׁהוּא בְּבְחִינַת יוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת, יוֹם שֶׁכֻּלּוֹ טוֹב, שֶׁכָּל עִנְיָן שְׁבִיתָתוֹ וְטוּבוֹ יִהְיֶה הַשִּׁיר הַזֶּה. אֲבָל בְּחֹל רְחוֹקִים מִזֶּה, רַק צְרִיכִים לְהִתְיַגֵּעַ בְּחֹל לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת, כְּדֵי לִזְכּוֹת עַל־יְדֵי־זֶה לִקְדֻשַּׁת שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב, בִּבְחִינַת (עֲבוֹדָה זָרָה ג.): מִי שֶׁטָּרַח בְּעֶרֶב שַׁבָּת — יֹאכַל בְּשַׁבָּת; וְאָז כָּל עִקַּר תִּקּוּן הַקְּרִיאָה, הוּא בְּכֹחַ הַבַּעַל כֹּחַ הַגָּדוֹל, שֶׁהוּא הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁיָּכוֹל לְתַקֵּן הַשְּׁלֹשָׁה מֹחִין, עַל־יְדֵי תְּפִלָּתוֹ בִּבְחִינַת דִּין, וְעַל־כֵּן עִקַּר הַקְּרִיאָה, אָז הוּא רַק בִּבְחִינַת שְׁמִירַת הַשְּׁלֹשָׁה מֹחִין: חָכְמָה, בִּינָה, דַּעַת, שֶׁנִּזְכֶּה בְּכֹחַ הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁאָנוּ קוֹרִין, שֶׁיִּהְיוּ שָׁלֹשׁ מְחִיצוֹת פְּרוּסוֹת כְּנֶגֶד תַּאֲוַת נְאוּף הַמִּתְפַּשֶּׁטֶת מְאֹד עַל הָאָדָם. עַל־כֵּן תִּקְנוּ בָּהֶם ג׳ קְרוּאִים כְּנֶגֶד, שֶׁהֵם שׁוֹמְרֵי הַסַּף וְהַפֶּתַח שֶׁל הַמֶּלֶךְ, שֶׁלֹּא יִכְנֹס בָּהֶם זָר; הַיְנוּ סוֹד שְׁמִירַת הַשְּׁלֹשָׁה מֹחִין, שֶׁיִּהְיוּ מְחִיצוֹת פְּרוּסוֹת בִּפְנֵי תַּאֲוַת נְאוּף הַמִּתְגַּבֶּרֶת וּמִתְפַּשֶּׁטֶת עַל הָאָדָם בְּכָל יוֹם, וְכָל זֶה שֶׁלֹּא יִכְנֹס זָר בְּבֵית ה׳, שֶׁהֵם הַמֹּחִין, שֶׁהֵם בְּחִינַת קְדֻשַּׁת בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, כְּמַאֲמָרָם ז״ל (בְּרָכוֹת לג): כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דֵּעָה כְּאִלּוּ נִבְנָה בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ בִּימָיו. וְלָכֵן לָמְדוּ מִפָּסוּק זֶה דַּיְקָא: ״וְהַקָּרֵב אֵלָיו כַּרְשְׁנָא שֵׁתָר אַדְמָתָא תַּרְשִׁישׁ מֶרֶס מַרְסְנָא מְמוּכָן שִׁבְעַת שָׂרֵי פָּרָס וּמָדַי רֹאֵי פְּנֵי הַמֶּלֶךְ הַיֹּשְׁבִים רִאשֹׁנָה בַּמַּלְכוּת״; כִּי כָּל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר בַּמְּגִלָּה ׳הַמֶּלֶךְ׳, זֶה סוֹבֵב עַל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁנִּכְנָסִים אֵלָיו דַּיְקָא דֶּרֶךְ הַתּוֹרָה שֶׁקּוֹרִין בְּשֵׁנִי וַחֲמִישִׁי וּבְשַׁבָּת וְרֹאשׁ חֹדֶשׁ וּבְמוֹעֲדִים, וְהַכֹּל כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה לְהַגִּיעַ אֶל אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, שֶׁנִּזְכֶּה לְחַדֵּשׁ אֶת עַצְמֵנוּ בְּכָל פַּעַם מֻחְדָּשׁ, לֵידַע וּלְהוֹדִיעַ וּלְהַוְדִּיעַ, שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַנְהִיג אֶת עוֹלָמוֹ מֻחְדָּשׁ, וְעַל־יְדֵי־זֶה אָסוּר לְהִתְיָאֵשׁ, אֲפִלּוּ שֶׁאָדָם נִמְצָא בְּאֵיזֶה מָצָב שֶׁנִּמְצָא, מֵאַחַר שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְחַדֵּשׁ אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁעָה וּבְכָל רֶגַע, וְלָכֵן יָכוֹל כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל לְהִתְחַדֵּשׁ מֻחְדָּשׁ, אֲפִלּוּ שֶׁעָשָׂה כְּבָר מַה שֶּׁעָשָׂה, כִּי אֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל, כַּמּוּבָא בִּדְבְרֵי רַבֵּנוּ ז״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן עח).

וְצָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! כָּל מִי שֶׁרוֹצֶה לָחוּס עַל עַצְמוֹ, וְלַחֲשֹׁב עַל תַּכְלִיתוֹ הַנִּצְחִית, כָּל תַּקָּנָתוֹ — שֶׁאֵיךְ שֶׁהוּא אֵיךְ שֶׁהוּא, יִהְיֶה בְּעֵינֵי עַצְמוֹ בְּכָל יוֹם וָיוֹם כִּבְרִיָּה חֲדָשָׁה מַמָּשׁ. וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ וּבַפּוֹסְקִים לְעִנְיַן כָּל בִּרְכוֹת הַשַּׁחַר שֶׁמְּבָרְכִין בְּכָל יוֹם, שֶׁכֻּלָּן הֵן בִּשְׁבִיל שֶׁנַּעֲשֶׂה כִּבְרִיָּה חֲדָשָׁה, כְּמוֹ שֶׁמְּבָרְכִין: "הַמַּחֲזִיר נְשָׁמוֹת לִפְגָרִים מֵתִים". וְכֵן: "הַנּוֹתֵן לַיָּעֵף כֹּחַ", שֶׁנֶּאֱמַר עַל הִתְחַדְּשׁוּת הַנְּשָׁמָה, שֶׁהִיא הַשֵּׂכֶל. וְעַל־כֵּן אֵיךְ שֶׁהוּא צָרִיךְ שֶׁתִּהְיֶה הָעֲבוֹדָה שֶׁעוֹסֵק בְּכָל יוֹם חֲדָשָׁה אֶצְלוֹ לְגַמְרֵי; כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, אֵיךְ שֶׁהוּא, כָּל זְמַן שֶׁשֵּׁם יִשְׂרָאֵל נִקְרָא עָלָיו, הוּא עוֹשֶׂה כַּמָּה מִצְווֹת בְּכָל יוֹם, כִּי מַנִּיחַ תְּפִלִּין וְלוֹבֵשׁ צִיצִית, וְאוֹמֵר בִּרְכוֹת הַשַּׁחַר וּקְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה, וְהַרְבֵּה אוֹמְרִים תְּהִלִּים, וְלוֹמְדִים תּוֹרָה מְעַט אוֹ הַרְבֵּה. אַךְ הָעִקָּר — שֶׁיִּרְאֶה לְיַשֵּׁב דַּעְתּוֹ בְּכָל יוֹם, שֶׁזֶּה הַיּוֹם שֶׁעוֹמֵד בּוֹ, עֲדַיִן לֹא הָיָה בָּעוֹלָם, וְכֵן לֹא יִהְיֶה עוֹד הַיּוֹם הַזֶּה בָּעוֹלָם, וְהָעֲבוֹדָה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁצְּרִיכִין בְּזֶה הַיּוֹם, הִיא חֲדָשָׁה לְגַמְרֵי, וְרַק הָאָדָם שֶׁעוֹמֵד בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם וּבְאוֹתוֹ הַדּוֹר, צָרִיךְ לַעֲסֹק בָּזֶה. (וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּ"שַׁעֲרֵי צִיּוֹן" הַשַּׁיָּךְ לְיוֹם ו') "כִּי עָלֶיךָ נָפַל חוֹבַת הַיּוֹם". וַאֲפִלּוּ אִם יוֹדֵעַ בְּעַצְמוֹ, שֶׁמַּעֲשָׂיו מְקֻלְקָלִין הַרְבֵּה מְאֹד מְאֹד וְכוּ', וּכְבָר נִכְשַׁל בְּמַעֲשָׂיו פְּעָמִים אֵין מִסְפָּר, אַף־עַל־פִּי־כֵן עָלָיו לְיַדֵּעַ, כִּי זֶה הַיּוֹם הוּא חָדָשׁ לְגַמְרֵי, וְיָכוֹל גַּם מִמְּקוֹמוֹ שֶׁהוּא שָׁם לְהַגְדִּיל וּלְקַדֵּשׁ שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ; כִּי "בְּכָל מָקוֹם שֶׁתַּזְכִּיר מַזְכִּיר" (מַלְאָכִי א'), בְּכָל מָקוֹם דַּיְקָא, אֲפִלּוּ בַּמְּקוֹמוֹת הַטְּמֵאִים לְגַמְרֵי שֶׁל עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְנָחוֹת קי:) עַל פָּסוּק זֶה. מִכָּל שֶׁכֵּן אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי, אֲפִלּוּ הַגָּרוּעַ שֶׁבַּגְּרוּעִים, מֵאַחַר שֶׁעַתָּה כַּוָּנָתוֹ לַשָּׁמַיִם, וְרוֹצֶה עַתָּה לְהָנִיחַ טַלִּית וּתְפִלִּין וּלְהִתְפַּלֵּל וְכוּ', שֶׁבְּוַדַּאי הוּא מְגַדֵּל וּמְקַדֵּשׁ שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ מֵחָדָשׁ כְּפִי אוֹתוֹ הַיּוֹם, שֶׁזֹּאת הָעֲבוֹדָה אֵינוֹ יָכוֹל לְהַשְׁלִים שׁוּם מַלְאָךְ וְשָׂרָף וְכוּ'. וַאֲפִלּוּ נְשָׁמוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁבְּגַן־עֵדֶן הָעֶלְיוֹן, אֵינָן יְכוֹלוֹת לְהַשְׁלִים הָעֲבוֹדָה הַזֹּאת, כִּי (תְּהִלִּים קטו, יז): "לֹא הַמֵּתִים יְהַלְלוּיָהּ" וְגוֹ', כִּי (שָׁם פח, ו): "בַּמֵּתִים חָפְשִׁי", וּכְמוֹ שֶׁאָמַר חִזְקִיָּהוּ (יְשַׁעְיָה לח, יט): "חַי חַי יוֹדוּךָ כָּמוֹנִי הַיּוֹם אָב לַבָּנִים יוֹדִיעַ אֶל אֲמִתֶּךָ"; "כָּמוֹנִי הַיּוֹם" דַּיְקָא, הַיְנוּ כְּמוֹ אֲנִי הַיּוֹם בְּאֵיזוֹ מַדְרֵגָה פְּחוּתָה, מֵאַחַר שֶׁאֲנִי חַי, אֲנִי דַּיְקָא צָרִיךְ לְהוֹדוֹת לְךָ, אַדְרַבָּא, כָּל מַה שֶׁיּוֹדֵעַ בְּנַפְשׁוֹ שֶׁהוּא גָּרוּעַ וּמְקֻלְקָל בְּיוֹתֵר, עַל יָדוֹ דַּיְקָא יִתְגַּדֵּל וְיִתְקַדֵּשׁ שְׁמוֹ הַגָּדוֹל

טו כְּדָת מַה־לַּעֲשׂוֹת בַּמַּלְכָּה וַשְׁתִּי עַל ׀ אֲשֶׁר לֹא־עָשְׂתָה אֶת־מַאֲמַר הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ בְּיַד הַסָּרִיסִים׃ ס

גְּנָזֵי הַמֶּלֶךְ

בְּיוֹתֵר, כַּמּוּבָא (זֹהַר יִתְרוֹ סט): כַּד אָתֵי יִתְרוֹ וְכוּ׳, כְּדֵין אִסְתַּלַּק וְאִתְיַקַּר שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֵילָא וְתַתָּא. וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן י׳), שֶׁעִקַּר גְּדֻלָּתוֹ שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כְּשֶׁהָרְחוֹקִים מִתְקָרְבִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ; כִּי זֶה עִקַּר הַשֶּׁבַח, שֶׁאֲפִלּוּ אֶחָד שֶׁנָּפַל לְעָמְקָא דִּתְהוֹמָא רַבָּה, וְנִכְשָׁל בְּכָל מִינֵי חֲטָאִים וַעֲוונוֹת וּפְשָׁעִים, וְאֵינוֹ מְיָאֵשׁ עַצְמוֹ בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן, הוּא דַּיְקָא חוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וְגוֹרֵם לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אֶת הַשִּׁיר פָּשׁוּט, כָּפוּל, מְרֻבָּע, שֶׁהוּא הַשִּׁיר שֶׁיִּתְעַר לֶעָתִיד לָבוֹא. וְזֶה יִגָּלֶה מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ לְכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ. וְעַל־כֵּן אַשְׁרֵי מִי שֶׁזּוֹכֶה לִהְיוֹת מְקֻרָב לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁיּוֹדֵעַ לְגַלּוֹת אֶת כָּל זֹאת, שֶׁעַל יָדוֹ דַּיְקָא תִּהְיֶה הַגְּאֻלָּה, וְדַיְקָא הוּא יָכוֹל לִהְיוֹת מוֹכִיחַ, כִּי כָּל תּוֹכַחְתּוֹ הִיא בְּסוֹד (שִׁיר הַשִּׁירִים א, יב): ״נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ״, שֶׁזּוֹ הַתּוֹכָחָה שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, שֶׁיָּכוֹל לְהַכְנִיס רֵיחַ טוֹב בְּכָל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, אֲפִלּוּ בְּאֵלּוּ שֶׁפָּגְמוּ כְּבָר כְּמוֹ שֶׁפָּגְמוּ וְנִכְשְׁלוּ כְּבָר בַּמֶּה שֶׁנִּכְשְׁלוּ, וְעַל־כֵּן דַּיְקָא מֹשֶׁה רַבֵּנוּ יִהְיֶה הַגּוֹאֵל הָאֲמִתִּי, בְּסוֹד (קֹהֶלֶת ג, טו): מַ״ה שֶּׁהָיָה הִ׳וּא שֶׁיִּהְיֶה. וְכַמּוּבָא (תִּקּוּנֵי־זֹהַר, תִּקּוּן סט): אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אִשְׁתְּמוֹדָע מֵהָכָא דְּמֹשֶׁה מֵאַתְוֵי מַשְׁמַע דְּאִיהוּ הֶבֶל וְאִיהוּ שֵׁת וְאִיהוּ מֹשֶׁה. וְאִתְפַּשְׁטוּתֵיהּ דְּמֹשֶׁה בְּכָל דָּרָא וְדָרָא וּבְכָל צַדִּיק וְצַדִּיק, וְאִיהוּ אָזִיל בִּתְלַת תְּלַת, וּבְכָל תְּלַת דְּאִיהוּ רָכִיב אִתְמַר בֵּהּ ״לֹא יָמוּשׁוּ מִפִּיךָ וּמִפִּי זַרְעֲךָ וּמִפִּי זֶרַע זַרְעֲךָ״, מֵהָכָא אִשְׁתְּמוֹדָע דְּאִיהוּ לָא אִשְׁתַּכַּח אֶלָּא בַּאֲתַר דְּאִית בֵּיהּ אוֹרַיְתָא, וּבְגִין דָּא ״זִכְרוּ תּוֹרַת מֹשֶׁה עַבְדִּי״, שֶׁהוּא יֵשׁ בְּכֹחוֹ לִבְנוֹת לְכָל הַמְקֻרָבִים אֵלָיו אֶת הַשְּׁלֹשָׁה מֹחִין: חָכְמָה, בִּינָה, דַּעַת, שֶׁהֵן הַשָּׁלֹשׁ מְחִיצוֹת אֲשֶׁר שׁוֹמְרוֹת אֶת הָאָדָם לֹא לְהִכָּשֵׁל בִּפְגַם הַבְּרִית, וְזוֹ תִּהְיֶה הַגְּאֻלָּה, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

טו כְּדָת מַה לַּעֲשׂוֹת בַּמַּלְכָּה וַשְׁתִּי: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אָהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר וַשְׁתִּי

טז וַיֹּאמֶר מומכן מוּמְכָן מִמּוּכָן לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְהַשָּׂרִים לֹא עַל־
הַמֶּלֶךְ לְבַדּוֹ עָוְתָה וַשְׁתִּי הַמַּלְכָּה כִּי עַל־כָּל־הַשָּׂרִים
וְעַל־כָּל־הָעַמִּים אֲשֶׁר בְּכָל־מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ
אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ:

גְּנָזֵי הַמֶּלֶךְ

הַמַּלְכָּה הָיְתָה מְרַשַּׁעַת גְּדוֹלָה עַד מְאֹד, וְהִיא אֲשֶׁר הֵסִיתָה אֶת אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ לַעֲשׂוֹת כָּל הָרָעוֹת לְעַם יִשְׂרָאֵל. וְלָכֵן נִגְזַר עָלֶיהָ לַהֲמִיתָהּ, וְזֶה הָיָה לָהּ לְבִזָּיוֹן גָּדוֹל, שֶׁהֲמִיתוּ אוֹתָהּ לִפְנֵי כֻּלָּם. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (יַלְקוּט אֶסְתֵּר, רֶמֶז תתרמט): **"כְּדָת מַה לַּעֲשׂוֹת"** — לָמָּה עָלְתָה לָהּ כָּךְ? לְפִי שֶׁלֹּא הָיְתָה מַנַּחַת לַאֲחַשְׁוֵרוֹשׁ לִבְנוֹת בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, וְאוֹמֶרֶת לוֹ: מַה שֶּׁהֶחֱרִיבוּ אֲבוֹתַי, אַתָּה רוֹצֶה לִבְנוֹת?! וְהִיא הָיְתָה בַּת בְּנוֹ שֶׁל נְבוּכַדְנֶאצַּר הָרָשָׁע, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה י:); וּמִכָּל זֶה לְמֵדִים, שֶׁמִּי שֶׁעוֹשֶׂה רִשְׁעוּת, לְבַסּוֹף מְקַבֵּל עָנְשׁוֹ, עַד שֶׁנֶּעֱקָר לְגַמְרֵי מִן הָעוֹלָם. וּצְרִיכִים לְהִזָּהֵר בִּדְבָרִים אֵלּוּ מְאֹד, כִּי אָנוּ עֵדִים, שֶׁבְּנֵי־אָדָם עוֹשִׂים רִשְׁעוּת לַשֵּׁנִי, וְחוֹשְׁבִים שֶׁתָּמִיד יֵלֵךְ לָהֶם טוֹב, וְיכוֹלִים לַעֲבֹר לָהֶם שָׁנִים עַל גַּבֵּי שָׁנִים, וְיִדְמֶה לָהֶם כְּאִלּוּ לְעוֹלָם יִהְיֶה לָהֶם טוֹב, וְאֵינָם יוֹדְעִים שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַאֲרִיךְ אַפּוֹ, וּלְבַסּוֹף גָּבָה דִּילֵהּ. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (אֶסְתֵּר רַבָּה, פָּרָשָׁה ד׳, סִימָן ה׳): **"כְּדָת מַה לַּעֲשׂוֹת"**, אָמַר רַבִּי יִצְחָק: לְחַזִּירָתָהּ כְּדָת, וּלְאֵמָּה קְדוֹשָׁה שֶׁלֹּא כְּדָת, אֶלָּא בְּאַכְזָרִיּוּת, "בַּמַּלְכָּה וַשְׁתִּי", עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה בְּמַלְכָּה שֶׁאֵינָהּ וַשְׁתִּי, שֶׁאַף שֶׁוַּשְׁתִּי עָשְׂתָה נֶגֶד רְצוֹנוֹ, אַף־עַל־פִּי־כֵן אִם לֹא מְמוּכָן, שֶׁהוּא הָמָן, נָתַן לוֹ אֶת הָעֵצָה, לֹא הָיָה הוֹרֵג אוֹתָהּ, לֹא־כֵן עִם עַם יִשְׂרָאֵל הָלַךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ בְּאַכְזָרִיּוּת גְּדוֹלָה מְאֹד, וְהַכֹּל בַּעֲצַת וַשְׁתִּי. וְזֶהוּ לְמוּד עָמֹק, אֵיךְ כְּשֶׁהָאָדָם נִכְנָס בּוֹ רִשְׁעוּת, הוּא מִסְגָּל לָלֶכֶת עִם הַזּוֹלֶת בְּאַכְזָרִיּוּת נוֹרָאָה, וְלֹא יוֹדֵעַ שֶׁגַּם סוֹפוֹ יָבוֹא, וְיַהֲרְגוּ אוֹתוֹ בְּמִיתָה מְשֻׁנָּה. וְלָכֵן צְרִיכִים מְאֹד מְאֹד לְהִשָּׁמֵר לֹא לַעֲשׂוֹת שׁוּם עָוֶל לְשׁוּם בְּרִיָּה שֶׁבָּעוֹלָם, וְשַׁלֵּם יְשַׁלֵּם הַמַּבְעִיר אֶת הַבְּעֵרָה, מִי שֶׁגּוֹרֵם רָעָה לַזּוֹלֶת, יֵעָקֵר מִן הָעוֹלָם, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

טז וַיֹּאמֶר מְמוּכָן לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר הָמָן הָיָה

חָצוּף גָּדוֹל וְהֶדְיוֹט קוֹפֵץ בָּרֹאשׁ, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (מְגִלָּה יב:): מְמוּכָן זֶה הָמָן, וְלָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ מְמוּכָן? שֶׁמּוּכָן לְפֻרְעָנוּת. אָמַר רַב כַּהֲנָא: מִכָּאן, שֶׁהַהֶדְיוֹט קוֹפֵץ בָּרֹאשׁ; וְכָתַב מוֹהַרְנַ״תְּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, הַלְוָאָה, הֲלָכָה ג׳, אוֹת ט׳), כִּי עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הָמָן־עֲמָלֵק הוּא עַל־יְדֵי עֲזוּת, שֶׁהוּא מַלְכוּתָא בְּלָא תָּגָא, כִּי עֲמָלֵק הָיָה עַז פָּנִים בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (תַּנְחוּמָא כִּי תֵצֵא): מָשָׁל לְמַה הַדָּבָר דּוֹמֶה? לְאַמְבַּטְיָה רוֹתַחַת, שֶׁלֹּא הָיְתָה בְּרִיָּה יְכוֹלָה לֵירֵד בְּתוֹכָהּ, בָּא בֶּן בְּלִיַּעַל אֶחָד קָפַץ וְיָרַד לְתוֹכָהּ, אַף־עַל־פִּי שֶׁנִּכְוָה, הַקִּירָהּ לִפְנֵי אֲחֵרִים, אַף כָּךְ כְּשֶׁיָּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, וְנִקְרַע הַיָּם לִפְנֵיהֶם, וְנִשְׁתַּקְּעוּ הַמִּצְרִים לְתוֹכוֹ, נָפַל פַּחְדָּם עַל כָּל הָאֻמּוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת טו, טז): ״אָז נִבְהֲלוּ אַלּוּפֵי אֱדוֹם״, כֵּיוָן שֶׁבָּא עֲמָלֵק וְנִזְדַּוֵּג לָהֶם, אַף־עַל־פִּי שֶׁנָּטַל אֶת שֶׁלּוֹ מִתַּחַת יְדֵיהֶן, הִקִּירָן לִפְנֵי אֻמּוֹת הָעוֹלָם; נִמְצָא, שֶׁהָיְתָה לוֹ עַזּוּת גְּדוֹלָה בְּיוֹתֵר מִכָּל הָעוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁהֵעֵז פָּנָיו לְהִזְדַּקֵּק לְיִשְׂרָאֵל תְּחִלָּה בְּעֵת גְּדֻלָּתָם. וְכֵן הָמָן הָרָשָׁע, יִמַּח שְׁמוֹ, עִקַּר הִתְגַּבְּרוּתוֹ וְרִשְׁעוּתוֹ הָיְתָה עַל־יְדֵי עַזּוּת דְּסִטְרָא אַחֲרָא, שֶׁהָיָה עַז פָּנִים בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״וַיֹּאמֶר מְמוּכָן״, וְדָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה יב:): זֶה הָמָן, מִכָּאן שֶׁהֶדְיוֹט קוֹפֵץ בָּרֹאשׁ; שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עַזּוּת דְּסִטְרָא אַחֲרָא, שֶׁהִיא מַלְכוּתָא בְּלָא תָּגָא, שֶׁקָּפַץ בָּרֹאשׁ קֹדֶם לְכָל הַשָּׂרִים. וְעַל־כֵּן הִתְפָּאֵר בְּעָשְׁרוֹ וְרָצָה לְהִתְגַּבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל, חַס וְשָׁלוֹם, עַל־יְדֵי עָשְׁרוֹ, כִּי (מִשְׁלֵי יח, יג): ״וְעָשִׁיר יַעֲנֶה עַזּוּת״; וְעַל־כֵּן אָמַר: ״וַעֲשֶׂרֶת אַלָפִים כִּכָּר כֶּסֶף אֶשְׁקֹל״ וְגוֹ׳, כִּי עִקַּר הִתְגַּבְּרוּתוֹ הָיְתָה עַל־יְדֵי רִבּוּי מָמוֹן שֶׁהָיָה לוֹ, שֶׁמִּשָּׁם בָּאָה כָּל הָעַזּוּת, כִּי סָבַר שֶׁכֻּלָּם כְּלוּם נֶגְדּוֹ, כְּדֶרֶךְ הָעֲשִׁירִים, שֶׁחוֹשְׁבִים שֶׁכָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ שֶׁלָּהֶם, וּמְחָרְפִים וּמְבַזִּים אֶת אֲחֵרִים, וְזֶה הָיָה הָמָן־עֲמָלֵק, שֶׁהָיָה עַז פָּנִים, הֶדְיוֹט קוֹפֵץ בָּרֹאשׁ מִפְּנֵי עֲשִׁירוּתוֹ, וְסָבַר שֶׁאֵין לְיִשְׂרָאֵל, חַס וְשָׁלוֹם, שׁוּם עַזּוּת כְּלָל. וְעַל־כֵּן לֹא יוּכְלוּ, חַס וְשָׁלוֹם, לַעֲמֹד כְּנֶגְדּוֹ. כִּי אִי אֶפְשָׁר לַעֲמֹד כְּנֶגֶד הָעַזֵּי פָּנִים שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר, כִּי אִם עַל־יְדֵי עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה. כִּי זֶה לְעֻמַּת זֶה, כְּשֶׁמִּתְגַּבֶּרֶת עַזּוּת דְּסִטְרָא אַחֲרָא, וְרוֹצִים לְרַחֵק אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל מִמְּנוּחַ יִתְבָּרַךְ, וּלְהַכְנִיס בָּהֶם סְפֵקוֹת בֶּאֱמוּנָה, אִי אֶפְשָׁר לְהִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם, כִּי אִם עַל־יְדֵי עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה, לֹא לְפָחֹד מֵהֶם בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן, כִּי אִלּוּ הָרְשָׁעִים שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר, שֶׁהֵם מִזֶּרַע הָמָן־עֲמָלֵק, סוֹבְרִין שֶׁכָּל הָעַזּוּת אֲצָלָם, וְאֵין לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִים וְהַתְּמִימִים שׁוּם עַזּוּת כְּלָל, מֵחֲמַת שֶׁהֵם הוֹלְכִים בִּתְמִימוּת וּפְשִׁיטוּת. עַל־כֵּן

סוֹבְרִים הָעַזֵּי פָּנִים שֶׁאֵין לְהַכְשֵׁרִים אֲמִתִּיִּים שׁוּם עַזּוּת, וְעַל־כֵּן רוֹצִים, חַס וְשָׁלוֹם, לְהִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם בְּעַזּוּתָם הָרָעָה, לְבַלְבְּלָם מֵעֲבוֹדָתָם, חַס וְשָׁלוֹם. עַל־כֵּן אָמַר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְהָמָן, שֶׁהָיָה עַז פָּנִים גָּדוֹל מְאֹד: רָשָׁע כְּבָר קָדְמוּ שִׁקְלֵיהֶם לִשְׁקָלֶיךָ, כִּי נְתִינַת הַשְּׁקָלִים, שֶׁהוּא צְדָקָה, הוּא סוֹד עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן כב), הַיְנוּ שֶׁכְּבָר הִקְדִּימוּ וְנָתְנוּ יִשְׂרָאֵל שְׁקָלִים, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה זָכוּ לְקַבֵּל עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהוּא סוֹד (תְּהִלִּים כט, יא): ״יְהוָ״ה עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן״. וְכֵן (תְּהִלִּים סח, כו): ״אֵל יִשְׂרָאֵל הוּא נֹתֵן עֹז וְתַעֲצוּמוֹת לָעָם״; הַיְנוּ כִּי אַדְרַבָּה, בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִים יֵשׁ לָהֶם עַזּוּת גְּדֻלָּה בְּיוֹתֵר, דְּהַיְנוּ עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל הַתּוֹרָה וְלִכְנֹס בִּקְדֻשָּׁה, כִּי אִם עַל־יְדֵי עַזּוּת. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בֵּיצָה כה:): מִפְּנֵי מַה נִּתְּנָה תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל? מִפְּנֵי שֶׁהֵן עַזִּין. וְעַל־כֵּן עַל־יְדֵי עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה, בְּוַדַּאי יוּכְלוּ לַעֲמֹד כְּנֶגֶד הָמָן הָרָשָׁע, וְכֵן כְּנֶגֶד כָּל הָעַזֵּי פָּנִים שֶׁבְּכָל דּוֹר, הַלֵּיצָנִים וְהַמַּלְעִיגִים הַמּוֹנְעִים מִדַּרְכֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי אִי אֶפְשָׁר לַעֲמֹד כְּנֶגְדָּם, כִּי אִם עַל־יְדֵי עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה. וְעַל־כֵּן עִקַּר סוֹף מַפָּלְתּוֹ שֶׁל הָמָן הָיָה, כְּשֶׁאָמְרָה אֶסְתֵּר: ״אִישׁ צַר וְאוֹיֵב הָמָן הָרָע הַזֶּה״, שֶׁזּוֹהִי עַזּוּת גְּדוֹלָה דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהֵעִזָּה פָּנֶיהָ מְאֹד כְּנֶגְדּוֹ, וְאָמְרָה בְּפָנָיו וּבְעֵינָיו לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ: ״אִישׁ צַר וְאוֹיֵב הָמָן הָרָע הַזֶּה״, כִּי עִקַּר מַפָּלְתּוֹ הָיָה עַל־יְדֵי עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁיֵּשׁ לְיִשְׂרָאֵל, שֶׁזֶּהוּ סוֹד ׳כְּבָר הִקְדִּימוּ שִׁקְלֵיהֶם לִשְׁקָלֶיךָ׳.

וְזֶהוּ לְמוּד עָמֹק, אֵיךְ שֶׁהָאָדָם לֹא צָרִיךְ לְהִתְפַּעֵל מִשּׁוּם עַז פָּנִים שֶׁבָּעוֹלָם, וּבִפְרָט מֵרְשָׁעִים אֲרוּרִים הָרוֹצִים לַעֲקֹר אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל מִן הַדַּת, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, כִּי צְרִיכִים לְהִתְגַּבֵּר בְּעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה, לֹא לִפְחֹד מֵהֶם כְּלָל, וּכְמוֹ שֶׁגִּלָּה לָנוּ רַבֵּנוּ אִישׁ הָאֱלֹקִי, הַבַּעַל־שֵׁם־טוֹב הַקָּדוֹשׁ, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ: סְגֻלָּה לִרְשָׁעִים — לֹא לִפְחֹד מֵהֶם. וְלָכֵן מְמוּכָן זֶה הָמָן־עֲמָלֵק, שֶׁהָיָה עַז פָּנִים וְחָצוּף גָּדוֹל מְאֹד, עַל־כֵּן הֶחֱצִיף וְקִפֵּץ בָּרֹאשׁ, וְאָמַר: **״לֹא עַל הַמֶּלֶךְ לְבַד עָוְתָה וַשְׁתִּי הַמַּלְכָּה, כִּי עַל כָּל הַשָּׂרִים וְעַל כָּל הָעַמִּים אֲשֶׁר בְּכָל מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ״**; כִּי כֵן דַּרְכָּם שֶׁל הָעַזֵּי פָּנִים, שֶׁעַל־פִּי־רֹב הֵם מַחֲצִיפִים פְּנֵיהֶם, וּמְדַבְּרִים בְּאֹפֶן כָּזֶה, כְּאִלּוּ שֶׁאֵינָם דּוֹאֲגִים עַל כְּבוֹדָם אֶלָּא עַל כְּבוֹד אֲחֵרִים. וְדָבָר זֶה שַׁיָּךְ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, שֶׁאִלּוּ הַחֲצוּפִים וְהָעַזֵּי פָּנִים, שֶׁהֵם מִזֶּרַע הָמָן־עֲמָלֵק, שֶׁמְּעִיזִים פְּנֵיהֶם נֶגֶד צַדִּיקִים קְדוֹשִׁים הַדְּבוּקִים בּוֹ

יז כִּי־יֵצֵא דְּבַר־הַמַּלְכָּה עַל־כָּל־הַנָּשִׁים לְהַבְזוֹת
בַּעְלֵיהֶן בְּעֵינֵיהֶן בְּאָמְרָם הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ אָמַר
לְהָבִיא אֶת־וַשְׁתִּי הַמַּלְכָּה לְפָנָיו וְלֹא־בָאָה:

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

יִתְבָּרַךְ, אוֹמְרִים, אֲשֶׁר אֵין כַּוָּנָתָם עַל כְּבוֹד עַצְמָם, אֶלָּא עַל כְּבוֹד יִשְׂרָאֵל; כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (תַּנְחוּמָא קֹרַח) עַל קֹרַח, שֶׁהִתְפָּאֵר וְהָלַךְ כָּל אוֹתוֹ הַלַּיְלָה, וְהָיָה מַטְעֶה אֶת יִשְׂרָאֵל, וְאוֹמֵר לָהֶם: מָה אַתֶּם סְבוּרִים, שֶׁאֲנִי עוֹסֵק לִטֹּל הַגְּדֻלָּה לְעַצְמִי? אֲנִי מְבַקֵּשׁ שֶׁתְּהֵא הַגְּדֻלָּה חוֹזֶרֶת עַל כֻּלָּנוּ. וְכָךְ עָשָׂה הָמָן, שֶׁאָמַר: "לֹא עַל הַמֶּלֶךְ לְבַדּוֹ עָוְתָה וַשְׁתִּי הַמַּלְכָּה, כִּי עַל כָּל הַשָּׂרִים וְעַל כָּל הָעַמִּים, אֲשֶׁר בְּכָל מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ". וְלָכֵן אָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן י'), שֶׁקֹּרַח וְהָמָן הֵם בְּחִינָה אַחַת, עַיֵּן שָׁם; וְזוֹ דַּרְכָּם שֶׁל הָעַזֵּי פָּנִים, שֶׁתָּמִיד חֲפֵצִים בְּכָבוֹד, אֲבָל מִתְבַּיְשִׁים לוֹמַר אֶת זֶה בָּרַבִּים, וְלָכֵן הֵם אוֹמְרִים כְּאִלּוּ הֵם דּוֹאֲגִים בַּעֲבוּר זוּלָתָם, וְאִי אֶפְשָׁר לְהַכְנִיעָם, אֶלָּא עַל־יְדֵי עֲזוּת דְּקְדֻשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁעָשְׂתָה אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה, שֶׁלֹּא הִתְפַּעֲלָה מִמֶּנּוּ כְּלָל, אֶלָּא אָמְרָה בְּפָנָיו: "אִישׁ צַר וְאוֹיֵב הָמָן הָרָע הַזֶּה". וְזוֹ צְרִיכָה לִהְיוֹת עֲבוֹדַת כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל — לֹא לְהִתְפַּעֵל מֵהָרְשָׁעִים אֲרוּרִים הָרוֹצִים לִמְנֹעַ וּלְעַכֵּב אוֹתוֹ מִלְּהִתְקָרֵב אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, אֶלָּא לַעֲמֹד נֶגְדָּם בְּעַזּוּת מֵצַח, וְעַל־יְדֵי־זֶה מְנַצְּחִים אֶת הַמִּלְחָמָה, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

יז כִּי יֵצֵא דְּבַר הַמַּלְכָּה עַל כָּל הַנָּשִׁים: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר הָמָן
הָיָה עַז פָּנִים גָּדוֹל מְאֹד, וְהוּא הֵסִית אֶת אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, וּמִשָּׁם בָּא, שֶׁיֵּשׁ רְשָׁעִים אֲרוּרִים, הַמְסִיתִים וּמַדִּיחִים אֶת בְּנֵי־אָדָם לְגָרֵשׁ אֶת נְשׁוֹתֵיהֶם, שֶׁהֲרֵי כְּאִלּוּ הַנָּשִׁים מְבַזּוֹת אֶת בַּעְלֵיהֶן, אֲשֶׁר זוֹ הַקְּלִפָּה שֶׁיָּצְאָה לָאַחֲרוֹנָה — "שִׁוְיוֹן נָשִׁים", שֶׁכָּל זֶה עֲצַת הָמָן־עֲמָלֵק, וּצְרִיכִים לְהִשָּׁמֵר בְּדָבָר זֶה מְאֹד מְאֹד; כִּי בֶּאֱמֶת גִּלָּה לָנוּ רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן רסה), אֲשֶׁר הָאִישׁ וְהָאִשָּׁה הֵם נְשָׁמָה אַחַת בַּשָּׁמַיִם, וּכְשֶׁיּוֹרְדִים אֶל זֶה הָעוֹלָם, הֵם צְרִיכִים לִמְצֹא אֶחָד אֶת הַשֵּׁנִי, בָּרֵגַע שֶׁמּוֹצְאִים זֶה אֶת זֶה, עֲלֵיהֶם לָדַעַת שֶׁהֵם זִוּוּג מֵהַשָּׁמַיִם, וְאָסוּר לָהֶם לְהִתְגָּרֵשׁ, הֵפֶךְ דַּעַת הָמָן־עֲמָלֵק, שֶׁהִכְשִׁיל אֶת נְשָׁמוֹת

יח וְהַיּוֹם הַזֶּה תֹּאמַרְנָה | שָׂרוֹת פָּרַס־וּמָדַי אֲשֶׁר שָׁמְעוּ אֶת־דְּבַר הַמַּלְכָּה לְכָל שָׂרֵי הַמֶּלֶךְ וּכְדַי בְּזָיוֹן וָקָצֶף׃

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

יִשְׂרָאֵל בִּפְגַם הַבְּרִית, וְלָכֵן נָתַן עֵצָה רָעָה לְאַחַשְׁוֵרוֹשׁ: ״כִּי יֵצֵא דְּבַר הַמַּלְכָּה עַל כָּל הַנָּשִׁים, לְהַבְזוֹת בַּעְלֵיהֶן בְּעֵינֵיהֶן״, שֶׁזֶּה מַה שֶּׁהַיּוֹם מְקוֹמְמִים אֶת הַנָּשִׁים נֶגֶד בַּעְלֵיהֶן, כְּדֵי שֶׁיִּתְגָּרְשׁוּ, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִדְרָשׁ אַגָּדָה): אָמַר, לֹא עַל הַמֶּלֶךְ לְבַדּוֹ עָוְתָה וַשְׁתִּי הַמַּלְכָּה, אָמַר רַבִּי יִצְחָק: אָמַר לוֹ, אֵין אָדָם יָכוֹל לְדַבֵּר בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ דָּבָר, בְּכָל הָעוֹלָם אִם אָדָם יֹאמַר לְאִשְׁתּוֹ: עֲשִׂי אֶת הַדָּבָר הַזֶּה, הִיא אוֹמֶרֶת לוֹ: וַשְׁתִּי הַמַּלְכָּה לֹא שָׁמְעָה לַמֶּלֶךְ אַחַשְׁוֵרוֹשׁ, וְאַנִי אֶשְׁמַע לְךָ?! וְהֵן מְבֻזּוֹת בַּעְלֵיהֶן, שֶׁנֶּאֱמַר: ״כִּי יֵצֵא דְּבַר הַמַּלְכָּה עַל כָּל הַנָּשִׁים לְהַבְזוֹת בַּעְלֵיהֶן בְּעֵינֵיהֶן״, וְנָתַן לוֹ עֵצָה וַהֲרָגָהּ, וְשָׁלַח וְכָתַב לְכָל הָאֲרָצוֹת וּלְכָל הַמְּדִינוֹת וּלְכָל הָאִיפְּרְכִיוֹת לִהְיוֹת כָּל אִישׁ שׁוֹרֵר בְּבֵיתוֹ וּמְדַבֵּר כִּלְשׁוֹן עַמּוֹ, שֶׁזּוֹ הַקִּלְקָה שֶׁנִּתְפַּשְׁטָה בְּדוֹרוֹת אֵלּוּ עַל־יְדֵי עֲצַת הָמָן־עֲמָלֵק — ״שִׁוִּיון נָשִׁים״, כְּדֵי שֶׁיְּבַזּוּ הַנָּשִׁים אֶת בַּעְלֵיהֶן, וְזוֹ עֲזוּת וּפְרִיצוּת גְּדוֹלָה מְאֹד, וּצְרִיכִים לַעֲקֹר אֶת זֶה, כִּי זוֹ עֲצַת בִּלְעָם — לְהַכְשִׁיל אֶת הַבְּעָלִים בְּנָאוּף, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, אוֹי לָהֶם וְאוֹי לְנַפְשָׁם, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

יח וְהַיּוֹם הַזֶּה תֹּאמַרְנָה שָׂרוֹת פָּרַס וּמָדַי: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אָהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְשַׁלֵּם לָאָדָם מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה, וְלָכֵן צְרִיכִים מְאֹד מְאֹד לְהִשָּׁמֵר אֵיךְ מִתְנַהֲגִים עִם אֲחֵרִים, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתָּפֵס בְּרֶשֶׁת וּבְמַלְכֻּדֶת שֶׁשָּׁם תַּחַת רַגְלָיו יִצְרוּ הָרָע, כִּי בְּדֶרֶךְ כְּלָל כְּשֶׁאָדָם מְצַעֵר אֶת הַזּוּלַת, הוּא אֵינוֹ יוֹדֵעַ שֶׁיְּשַׁלֵּם עַל זֶה מְחִיר יָקָר מְאֹד, וּכְמַאֲמַר הַתַּנָּא הַקָּדוֹשׁ (אָבוֹת ב׳): ׳עַל דְּאַטְפְּתְּ אַטְפּוּךְ, וְסוֹף מְטַיְּפַיִךְ יְטוּפוּן׳; כִּי כָּל מִי שֶׁמְּצַעֵר אֶת הַזּוּלַת עַל לֹא דָּבָר, וְיוֹרֵד לְחַיָּיו, לְבַסּוֹף יְשַׁלֵּם מְחִיר גָּבֹהַּ מְאֹד. וְהִנֵּה חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים דָּרְשׁוּ (אֶסְתֵּר רַבָּה, פָּרָשָׁה ד׳, סִימָן ח׳) פָּסוּק זֶה: ״**וְהַיּוֹם הַזֶּה תֹּאמַרְנָה שָׂרוֹת פָּרַס**״, רַב וּשְׁמוּאֵל, רַב אָמַר: כְּדַאי הַבְּזָיוֹן הַזֶּה לְקַצִּיפָה הַזֹּאת, וּשְׁמוּאֵל אָמַר: כְּדַאי הַקְּצָפוֹן לַבְּזָיוֹן הַזֶּה. אָמַר רַבִּי חֲנִינָא: כְּדַאי הוּא הַבְּזָיוֹן שֶׁבְּזָה

יט אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב יֵצֵא דְבַר־מַלְכוּת מִלְפָנָיו
וְיִכָּתֵב בְּדָתֵי פָרַס־וּמָדַי וְלֹא יַעֲבוֹר אֲשֶׁר לְאׇ־תָבוֹא
וַשְׁתִּי לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וּמַלְכוּתָהּ יִתֵּן הַמֶּלֶךְ
לִרְעוּתָהּ הַטּוֹבָה מִמֶּנָּה׃

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

אָבִיהָ אֶת כְּלֵי בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ לַקַּצָּפוֹן שֶׁקָּצַף עָלֶיהָ וַהֲרָגָהּ, מִפְּנֵי שֶׁאָבִיהָ בֵּלְאשַׁצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל בִּזָּה אֶת כְּלֵי בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, וְכֵן הִיא מְנַעְתּוֹ מִלִּבְנוֹת אֶת בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁאָמְרָה לוֹ לְבַטֵּל אֶת מְלֶאכֶת בְּנָיָתוֹ, וְלֹא יִבְנֶה אֶת מַה שֶּׁהֶחֱרִיב נְבוּכַדְנֶאצַּר וְזִקְנָהּ, וְגַם הִיא הִשְׁתַּמְּשָׁה בִּכְלֵי בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ וְהִתְלוֹצְצָה מֵהֶם, וְלָכֵן בָּא לָהּ הָעֹנֶשׁ הַזֶּה, שֶׁהַמֶּלֶךְ יַהֲרְגֶנָּה, וְהָיְתָה בְּשִׂיחוֹת פִּיּוֹת שָׂרוֹת פָּרַס וּמָדַי, שֶׁכֻּלָּם אָמְרוּ: וּכְדֵי בִּזָּיוֹן וָקֶצֶף, וְכָךְ נִגְזַר עָלֶיהָ מִיתָה. וְדָבָר זֶה אָדָם צָרִיךְ לְהַכְנִיס בְּעַצְמוֹ הֵיטֵב, לְהִשָּׁמֵר מְאֹד לֹא לִרְדֹּף אֶת שׁוּם בַּר יִשְׂרָאֵל, וּמִכָּל שֶׁכֵּן צַדִּיק הַדָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, כִּי עָוֹונוֹ יִשָּׂא. וַחֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ (מְגִלָּה יב): בְּמִדָּה שֶׁאָדָם מוֹדֵד — בָּהּ מוֹדְדִין לוֹ, מְלַמֵּד שֶׁהָיְתָה וַשְׁתִּי הָרְשָׁעָה מְבִיאָה בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל, וּמַפְשִׁיטָן עֲרֻמּוֹת, וְעוֹשָׂה בָּהֶן מְלָאכָה בְּשַׁבָּת. וְלָכֵן גָּזַר עָלֶיהָ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ שֶׁתָּבוֹא עֲרֻמָּה, וְלֹא רָצְתָה — וַהֲרָגָהּ. וְכֵן אָמְרוּ (פִּרְקֵי דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, פֶּרֶק מח): וְלָמָּה נִגְזְרָה עָלֶיהָ גְּזֵרָה זוֹ? שֶׁהָיְתָה מְבִיאָה בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל עֲרֻמּוֹת וְעוֹשָׂה בָּהֶן מְלָאכָה בְּשַׁבָּת, וְעַל זֶה נִגְזְרָה עָלֶיהָ גְּזֵרָה שֶׁתִּשָּׁחֵט עֲרֻמָּה בְּשַׁבָּת. וְדָבָר זֶה רוֹאִים בְּחוּשׁ: כְּשֶׁאָדָם מִתְעַלֵּל בַּחוּלַת, לְבַסּוֹף הוּא מֵת מִיתָה מְשֻׁנָּה. וּצְרִיכִים לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה עַל דָּבָר זֶה, שֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ שׁוּם חֵלֶק בִּדְבָרִים כָּאֵלּוּ, וְרַבִּים וְכֵן שְׁלֵמִים אֵינָם נִזְהָרִים בָּזֶה, עַד שֶׁמַּגִּיעַ לָהֶם עֹנֶשׁ קָשֶׁה וּמָר מְאֹד, וְגַם אָז אֵינָם מְבִינִים מַה זֶּה וְעַל מַה זֶּה קָפַץ עֲלֵיהֶם רָגְזוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְלָכִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא. וְלָכֵן אַשְׁרֵי מִי שֶׁחוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה עַל דְּבָרִים כָּאֵלּוּ, וְאָז וְשָׁב וּמָחַל לוֹ, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

יט אִם עַל הַמֶּלֶךְ טוֹב יֵצֵא דְבַר מַלְכוּת מִלְפָנָיו: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר אֵין שׁוּם מְצִיאוּת בִּלְעָדָיו יִתְבָּרֵךְ כְּלָל, וְהוּא יִתְבָּרֵךְ מְחַיֶּה וּמְהַוֶּה

וּמְקַיֵּם אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ, וְדוֹמֵם, צוֹמֵחַ, חַי מְדַבֵּר — זֶה לְבוּשׁ לְגַבֵּי הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא. וְדָבָר זֶה אָדָם צָרִיךְ תָּמִיד לְהַכְנִיס בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ, וְלֹא יַסִּיחַ דַּעַת מִזֶּה כְּרֶגַע. וְהִנֵּה בְּעֵת בְּרִיאַת הָעוֹלָם הִלְבִּישׁ אֶת עַצְמוֹ, כִּבְיָכוֹל, בַּעֲשָׂרָה לְבוּשִׁים הַנִּקְרָאִים עֶשֶׂר סְפִירוֹת, כִּי בְּלִי הַלְבוּשִׁים הָאֵלּוּ לֹא הָיָה אָדָם יָכוֹל לְקַבֵּל אֶת הָאוֹר, עִם כָּל זֹאת בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה וְהַנִּסָּיוֹן הֵקִים זֶה לְעֻמַּת זֶה אֶת הַטֻּמְאָה וְהַחֹשֶׁךְ, כִּי אִם לֹא הָיָה טֻמְאָה וְחֹשֶׁךְ, הָיָה בְּטוּל הַבְּחִירָה, וְכֻלָּם הָיוּ רוֹאִים בְּכָל דָּבָר אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהָיוּ יוֹצְאִים מִכְּלֵי הַמֹּחִין, וְהָיוּ נַעֲשִׂים מַלְאָכִים, כִּי הָיוּ מְבִינִים אֵיךְ שֶׁהַיְדִיעָה נִמְצֵאת בְּתוֹךְ הַבְּחִירָה, שֶׁאֵין לַשֵּׂכֶל הָאֱנוֹשִׁי לְהַשִּׂיגוֹ אֶלָּא כְּשֶׁהוּא מַלְאָךְ, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן כא); כִּי זֶה עִקַּר כֹּחַ הַבְּחִירָה, כָּל זְמַן שֶׁאֵין הַשֵּׂכֶל כָּל־כָּךְ גָּדוֹל לְהָבִין הַיְדִיעָה וְהַבְּחִירָה, אֲזַי כֹּחַ הַבְּחִירָה עַל מְקוֹמוֹ, כִּי יֵשׁ בְּיָדוֹ כֹּחַ לִבְחֹר הַחַיִּים אוֹ הִפּוּכוֹ, אֲבָל כְּשֶׁיִּכָּנֵס הַמַּקִּיף הַזֶּה לִפְנִים, וְאָז יִתְגַּדֵּל הַשֵּׂכֶל הָאֱנוֹשִׁי, וְיִתְגַּלֶּה לֶאֱנוֹשִׁי הַיְדִיעָה וְהַבְּחִירָה, אָז תִּתְבַּטֵּל הַבְּחִירָה, כִּי אָז עַל־יְדֵי גְּדוּלוֹ שֶׁל הַשֵּׂכֶל, יֵצֵא מִגְּדֶר הָאֱנוֹשִׁי, וְיַעֲלֶה לְגֶדֶר מַלְאָךְ, וְאָז תִּתְבַּטֵּל הַבְּחִירָה. וְזֶה עִקַּר כֹּחַ הַבְּחִירָה, שֶׁאֵין יוֹדֵעַ הַשֵּׂכֶל שֶׁל הַיְדִיעָה וְהַבְּחִירָה, כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ מַיִן נוּקְבָא וּמַיִן דּוּכְרָא בְּקִלְפָּה, כֵּן יֵשׁ בַּקְלִפָּה דְּכַר וְנוּקְבָא דְּנָגַהּ, דְּתֵי פָּרַס וּמָדַי, כִּי בְּקִלְפָּה מַיִן נוּקְבָא הוּא שֵׁם ב״ן, וּבַקְלִפָּה הוּא כֶּל״ב, מַ״ד כֶּל״ב זֶה מָדַ״י, מַיִן נוּקְבָא דְּקִלְפָּה, פָּרַ״ס מַיִן דּוּכְרָא דְּקִלְפָּה, נֶגֶד סַפ״ר דְּקְדֻשָּׁה. וְהִנֵּה כָּל עִנְיַן הַמַּלְכוּת — לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּזֶה הָעוֹלָם, עַל־יְדֵי הַדִּבּוּר, כִּי הַדִּבּוּר הוּא בְּסוֹד מַלְכוּת, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן עג); וְזֶה מַה שֶּׁאֲנַחְנוּ מְבַקְּשִׁים מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, ״אִם עַל הַמֶּלֶךְ טוֹב, יֵצֵא דְּבַר מַלְכוּת מִלְפָנָיו, וְיִכָּתֵב בְּדָתֵי פָּרַס וּמָדַי״, שֶׁגַּם בַּקְּלִפָּה זֶה לְעֻמַּת זֶה שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה, תִּתְבַּטֵּל, וְתִתְגַּלֶּה גַּם שָׁם אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי גַּם בְּתוֹךְ הַהַסְתָּרָה יְכוֹלִים לִמְצֹא תּוֹרָה גְּבוֹהָה מְאֹד, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן חֵלֶק א׳, סִימָן נו); וְשָׁם גְּנוּזָה תּוֹרָה גְּבוֹהָה עַד מְאֹד, כִּי דַּיְקָא בַּלְּבוּשִׁים וְהַהַעֲלָמוֹת וְהַהַסְתָּרוֹת מִסְתַּתְּרִים וּמִתְעַלְּמִים וּמִתְלַבְּשִׁים סוֹדוֹת וְרָזִין דְּרָזִין, סִתְרֵי נִסְתָּרוֹת הַבְּרִיאָה, שֶׁזֶּה מַה שֶּׁאָנוּ מְבַקְּשִׁים: וְיִכָּתֵב בְּדָתֵי פָּרַ״ס וּמָדַ״י, מַיִן נוּקְבָא וּמַיִן דּוּכְרָא דְּקִלְפָּה, שֶׁגַּם מִשָּׁם תִּתְגַּלֶּה הַתּוֹרָה הַגְּנוּזָה, וְנִזְכֶּה לְיַחֵד יִחוּד גָּמוּר, שֶׁזֶּה בְּטוּל מַלְכוּת

הָרִשָּׁעָה, "אֲשֶׁר לֹא תָבוֹא וַשְׁתִּי לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, וּמַלְכוּתָהּ יִתֵּן הַמֶּלֶךְ לִרְעוּתָהּ הַטּוֹבָה מִמֶּנָּהּ". וְכַמּוּבָא בַּתִּקּוּנִים (תִּקּוּן כא): שְׁכִינְתָּא אִיהִי מְצַוַּת הַעֲמָדַת מַלְכָּא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (דִּבְרִים יז, טו): "שׂוֹם תָּשִׂים עָלֶיךָ מֶלֶךְ", וְכִבְיָכוֹל כָּל זִמְנָא דְּלֵית שְׁכִינְתָּא בְּאַתְרָהָא לֵית מַלְכָּא, וּבְגִין דְּשְׁכִינְתָּא אִיהִי מַלְכוּת עַל בַּר נַשׁ אִתְמַר בֵּיהּ: שׂוֹם תָּשִׂים עָלֶיךָ מֶלֶךְ, לְמֵימַר יִשְׂרָאֵל בָּהּ כֻּלְּהוּ בְּנֵי מְלָכִים, דְּלֵית מֶלֶךְ בְּלֹא מַלְכוּת, דִּבְגָלוּתָא שִׁפְחָה תִּירַשׁ גְּבִירְתָּהּ, וּבְזִמְנָא דְּיֵיתֵי מְשִׁיחָא אִתְמַר: וּמַלְכוּתָהּ יִתֵּן הַמֶּלֶךְ לִרְעוּתָהּ הַטּוֹבָה מִמֶּנָּהּ", אִיהִי מַלְכוּתֵיהּ אִיהִי כָּרְסְיֵהּ אִיהִי עַטָּרֵת דִּילֵיהּ, לְמַלְכָּא דְּאִית לֵיהּ מָאנָא דִּיקָר, וְאִיהִי מְחַבְּבָא לְגַבֵּיהּ, לְזִמְנִין שַׁוִּי לֵיהּ עַטָרָה עַל רֵישֵׁיהּ דָּא תְּפִלִּין דְּרֵישָׁא, לְזִמְנִין קָשִׁיר לֵיהּ בְּאֶצְבָּעָא וְדָא תְּפִלִּין דְּיַד, לְזִמְנִין שַׁוִּי לֵיהּ תְּחוֹתֵיהּ וְאִתְקְרֵי כָּרְסְיָא דִּילֵיהּ, לְזִמְנִין עָבִיד מִינֵהּ לְבוּשָׁא, וּכְעַן דְּאִיהִי מְרַחֲקָא מִן מַלְכָּא אִתְמַר בְּמַלְכָּא (יְשַׁעְיָה נ, ג): "אַלְבִּישׁ שָׁמַיִם קַדְרוּת", וּשְׁכִינְתָּא אַמְרַת (שִׁיר הַשִּׁירִים א, ו): "אַל תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת", וּבְנֵי נָשָׁא דְּאִינּוּן שַׁטְיָן מְסְתַּכְּלִין בִּלְבוּשָׁא, וְאָחֲרָנִין הָכֵי מְסְתַּכְּלִין בְּגוּפָא, וּבְגָלוּתָא כֻּלְּהוֹן שַׁטְיָן, אֲבָל פְּקָחָא חַכִּימָא אֶסְתַּכֵּל מִלְּגָאו, וְכַד יָתֵי פּוּרְקָנָא אִתְפַּשַּׁט מַלְבּוּשִׁין דְּקַדְרוּתָא, וְזָרִיק לוֹן עַל אֻמִּין דְּעַלְמָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שְׁמוֹת י, כג): "וַיְהִי חֹשֶׁךְ אֲפֵלָה וְגוֹ' וּלְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיָה אוֹר בְּמוֹשְׁבוֹתָם", דִּבְהַהוּא זִמְנָא דְּאִתְלַבֵּשׁ בְּאִלֵּין לְבוּשִׁין, אִתְמַר בֵּיהּ: "וַיֹּאמֶר אַסְתִּירָה פָנַי מֵהֶם, לְבָתַר דְּאִתְפַּשַּׁט מִנַּיְהוּ (שְׁמוֹת יד, לא): "וַיַּרְא הָעָם אֶת הַיָּם", וְכָל יְנוֹקִין אַחֲזִין לֵיהּ בְּאֶצְבַּע, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שָׁם טו, ב): "זֶה אֵל" וְאַנְוֵהוּ", וּבְגָלוּתָא (תְּהִלִּים יח, יב): "יָשֶׁת חֹשֶׁךְ סִתְרוֹ", כִּי זֶה עִקַּר הַגָּלוּת, שֶׁנֶּעֱלָם וְנִסְתָּר הָאוֹר מִבְּנֵי־אָדָם, עַד שֶׁלֹּא יוֹדְעִים כְּלוּם, מִי מְחַיֶּה וּמְהַוֶּה וּמְקַיֵּם אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ, כִּי עַל זֶה נֶאֱמַר: "אַלְבִּישׁ שָׁמַיִם קַדְרוּת", וְכֵן "יָשֶׁת חֹשֶׁךְ סִתְרוֹ", כִּי הַכֹּל מִלֶּבֶשׁ בִּלְבוּשִׁים וְהַעֲלָמוֹת וְהַסְתָּרוֹת, שֶׁזּוֹ קְלִפַּת פָּרַ"ס וּמָדַ"י, מִין נוּקְבִין וּמִין דּוּכְרִין דִּקְלִפָּה, וּמְבַקְּשִׁים מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּהְיֶה עֲלֵיתַ הַמַּלְכוּת בִּשְׁלֵמוּת, גִּלּוּי אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁאֲפִלּוּ תִּינוֹקוֹת יַרְאוּ בְּאֶצְבְּעוֹתֵיהֶם — "זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ", מֵרֹב גִּלּוּי אֱלֹקוּת שֶׁיִּהְיֶה אָז, שֶׁזֶּה סוֹד (יוֹאֵל ג, א): "וְהָיָה אַחֲרֵי־כֵן אֶשְׁפֹּךְ אֶת רוּחִי עַל כָּל בָּשָׂר וְנִבְּאוּ בְּנֵיכֶם וּבְנוֹתֵיכֶם" וְגוֹ', וְזֶה עִקַּר הָעֲבוֹדָה — לְבַטֵּל אֶת הַקְּלִפּוֹת לְגַמְרֵי, "וּמַלְכוּתָהּ יִתֵּן הַמֶּלֶךְ לִרְעוּתָהּ הַטּוֹבָה מִמֶּנָּהּ", שֶׁזֶּה מִין נוּקְבָא וּמִין דּוּכְרָא דִּקְדֻשָּׁה, זְעֵיר אַנְפִּין וְנוּקְבָא

כ וְנִשְׁמַע פִּתְגָם הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה בְּכָל־מַלְכוּתוֹ כִּי
רַבָּה הִיא וְכָל־הַנָּשִׁים יִתְּנוּ יְקָר לְבַעְלֵיהֶן לְמִגְדּוֹל
וְעַד־קָטָן:

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

דִּילֵיהּ. וּבִימֵי שָׁאוּל שֶׁבִּקְּשׁוּ יִשְׂרָאֵל מֶלֶךְ, הָיוּ יְכוֹלִים אָז לִמְחֹק לְגַמְרֵי אֶת עֲמָלֵק, שֶׁהוּא כֻּלּ״ב, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (פְּסִיקְתָא דְּרַב כַּהֲנָא): עֲמָלֵק עַם־לַק, שֶׁבָּא לָלוּק דָּמָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל כְּכֻלָּב, וּמֵחֲמַת שֶׁחָמַל עַל עֲמָלֵק, וְהִשְׁאִיר אֶת אֲגַג חַי, אֲשֶׁר מִמֶּנּוּ יָצָא הָמָן, שֶׁזֶּה הָמָן הָאֲגָגִי, וְעַל־כֵּן נִטְּלָה הַמַּלְכוּת מִשָּׁאוּל וְנִתְּנָה לְנֶכְדָּתוֹ אֶסְתֵּר, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (אֶסְתֵּר רַבָּה, פָּרָשָׁה ד׳, סִימָן ט׳): ״אִם עַל הַמֶּלֶךְ טוֹב, יֵצֵא דְּבַר מַלְכוּת״, אָמַר לוֹ: אֲדוֹנִי הַמֶּלֶךְ, דָּבָר אַתָּה מוֹצִיא מִפִּיךָ, וַאֲנִי מַכְנִיס אֶת רֹאשָׁהּ בְּדִיסְקוּס, ״וְיִכָּתֵב בְּדָתֵי פָּרַס וּמָדַי וְלֹא יַעֲבֹר״. אָמַר רַבִּי חֲנִינָא, בִּרְיָה דְּרַבִּי אֲבָהוּ כְּתִיב (אִיּוֹב ה, יח): ״כִּי הוּא יַכְאִיב וְיַחְבֹּשׁ יִמְחַץ וְיָדָו תִּרְפֶּינָה״, בִּלְשׁוֹן שִׁנּוּטָלָה מַלְכוּת מִזִּקְנָהּ, שֶׁאָמַר לוֹ שְׁמוּאֵל (שְׁמוּאֵל־א׳ טו, כח): ״וּנְתָנָהּ לְרֵעֲךָ הַטּוֹב מִמְּךָ״, בּוֹ בַּלָּשׁוֹן חָזָרָה לוֹ הַמַּלְכוּת, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב: ״וּמַלְכוּתָהּ יִתֵּן הַמֶּלֶךְ לִרְעוּתָהּ הַטּוֹבָה מִמֶּנָּהּ״, וְדַיְקָא עַל־יְדֵי אֶסְתֵּר — נִתְלָה הָמָן. וְזוֹ כָּל עֲבוֹדָתֵנוּ — לְגַלּוֹת וּלְפָרְסֵם אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ אֲפִלּוּ בְּתוֹךְ הַהַסְתָּרָה, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה בְּעַצְמוֹ יִתְבַּטֵּל עֲמָלֵק, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (בְּרָכוֹת נח.): ״לְךָ הֲוָיָ״ה הַמַּמְלָכָה״ — זוֹ מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק; כִּי בָּזֶה שֶׁנִּגְלֶה אֶת מַלְכוּת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, בָּזֶה בְּעַצְמוֹ נִמְחָק הָמָן־עֲמָלֵק. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (פְּסִיקְתָא רַבָּתִי): כָּל זְמַן שֶׁזֶּרַע עֲמָלֵק קַיָּם, כִּבְיָכוֹל, כְּאִלּוּ הַפָּנִים מְכֻסּוֹת, נֶעֱקָר זַרְעוֹ מִן הָעוֹלָם — נִתְגַּלָּה הַפָּנִים; הֵינוּ כִּי עִקַּר קִלְפַּת עֲמָלֵק — לְהַכְנִיס בָּאָדָם סְפֵקוֹת וּבִלְבּוּלִים, כְּדֵי שֶׁלֹּא יַצְלִיחַ לִרְאוֹת אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְיִהְיֶה נֶעֱלָם וְנִסְתָּר וְנִתְכַּסֶּה מִמֶּנּוּ אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ בִּלְבוּשִׁין אוּכְמִין, ״אַלְבִּישׁ שָׁמַיִם קַדְרוּת״, וְעַל־יְדֵי מָרְדֳּכַי וְאֶסְתֵּר דַּיְקָא יִתְגַּלֶּה אֲמִתָּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

כ וְנִשְׁמַע פִּתְגָם הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה בְּכָל מַלְכוּתוֹ, כִּי רַבָּה הִיא, וְכָל הַנָּשִׁים יִתְּנוּ יְקָר לְבַעְלֵיהֶן לְמִגְדּוֹל וְעַד קָטָן: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר אֵין

עוֹד דָּבָר יוֹתֵר יָפֶה בְּחַיֵּי הָאָדָם כְּמוֹ הַסַּבְלָנוּת, שֶׁאָדָם צָרִיךְ לִקְנוֹת לְעַצְמוֹ מִדָּה הַיְקָרָה הַזּוֹ — לְסִבֹּל אֶת כָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו, וְזֶה אִי אֶפְשָׁר, אֶלָּא כְּשֶׁמִּתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ. כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן קנה), שֶׁעַל־יְדֵי שֶׁאָדָם חָזָק בֶּאֱמוּנָה, עַל־יְדֵי־זֶה יֵשׁ לוֹ אֲרִיכַת אַפַּיִם, וּמַאֲרִיךְ אַף עַל כָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו, כִּי אֱמוּנָה זֶה בְּחִינַת כֹּחַ הַגָּדֵל וְכֹחַ הַצּוֹמֵחַ, וְשׁוּם רוּחוֹת רָעוֹת לֹא יְכוֹלִים לַעֲקֹר אוֹתוֹ מִבַּיִת וּמִבַּחוּץ, וּמִי שֶׁקּוֹנֶה לְעַצְמוֹ אֶת הַמִּדָּה הַיְקָרָה הַזּוֹ שֶׁל אֲרִיכַת אַפַּיִם, שֶׁהִיא מִדַּת הַסַּבְלָנוּת, הוּא יָכוֹל לַעֲבֹר אֶת זֶה הָעוֹלָם בְּשָׁלוֹם. וְזֶה ״וְנִשְׁמַע פִּתְגָם הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה בְּכָל מַלְכוּתוֹ כִּי רַבָּה הִיא״, בֶּרֶגַע שֶׁאָדָם שׁוֹמֵעַ בְּקוֹל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, הַקּוֹרֵא אוֹתוֹ לְהִתְקָרֵב אֵלָיו, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (שִׂיחוֹת־הַר״ן, סִימָן נב), אֲשֶׁר מִכָּל הַדְּבָרִים צוֹעֵק קוֹל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְקוֹרֵא אוֹתוֹ לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, אֲבָל מִצַּד הָרָע וְהַטֻּמְאָה שֶׁמִּתְגַּבֶּרֶת עַל הָאָדָם, אֵינוֹ זוֹכֶה לִשְׁמֹעַ אֶת קוֹלוֹ יִתְבָּרַךְ, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן רו), אֲשֶׁר כָּל מַה שֶּׁאָדָם נִזְדַּקֵּק בַּחֲטָאָיו, קָשֶׁה לוֹ לִשְׁמֹעַ אֶת קוֹל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא הַקּוֹרֵא אוֹתוֹ לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, לָכֵן בְּעֵת שֶׁיִּתְבַּעֲרוּ הַקּוֹצִים מִן הַכֶּרֶם, עַל־יְדֵי גִּלּוּי אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, אָזַי ״וְנִשְׁמַע פִּתְגָם הַמֶּלֶךְ״ — מַלְכּוֹ שֶׁל עוֹלָם, ״אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה בְּכָל מַלְכוּתוֹ כִּי רַבָּה הִיא״, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְתָאֵר וּלְשַׁעֵר אֶת גֹּדֶל הַגִּלּוּיִים וְהַסּוֹדוֹת שֶׁנִּמְצָאִים בְּזֶה הָעוֹלָם לִפְנֵי עֵינֵי הָאָדָם, וּמֵחֲמַת חֲטָאָיו הַמְרֻבִּים, אֵינוֹ זוֹכֶה לִרְאוֹת כְּלוּם, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן רנד): הָעֵינַיִם רוֹאוֹת תָּמִיד דְּבָרִים עֶלְיוֹנִים מְאֹד, אַךְ זֶה הוֹלֵךְ בִּמְהִירוּת כָּזוֹ, שֶׁלֹּא בָּא אֶל שִׂכְלוֹ, וְלָכֵן אֵינוֹ רוֹאֶה כְּלוּם. וְזֶה עִקַּר הַצָּרָה שֶׁל אָדָם, שֶׁאֵינוֹ רוֹאֶה אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּזֶה הָעוֹלָם, וּמִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ אֶת קוֹלוֹ יִתְבָּרַךְ. וְלָכֵן לֹא בְּחִנָּם שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִדְרָשׁ תְּהִלִּים, פָּרָשָׁה קמו, סִימָן ה׳): אֵין צַעַר גָּדוֹל וְאֵין יִסּוּרִין גְּדוֹלִים וְקָשִׁים כְּעִוָּרוֹן עֵינַיִם. וְאָמְרוּ (חֲגִיגָה יב:): אוֹי לָהֶם לַבְּרִיּוֹת שֶׁרוֹאוֹת וְאֵינָן יוֹדְעוֹת מָה רוֹאוֹת, עוֹמְדוֹת וְאֵין יוֹדְעוֹת עַל מָה הֵן עוֹמְדוֹת. כִּי בֶּרֶגַע שֶׁאָדָם מִתְרַחֵק מֵהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, עַל־יְדֵי־זֶה מָר לוֹ מְאֹד מְאֹד. וּבִפְרָט כְּשֶׁאָדָם חָטָא בִּפְגַם הַבְּרִית, פְּגַם הַמִּקְרֶה, שֶׁהוּא קֶרִי, עַל־יְדֵי־זֶה טוֹעֵם מְרִירוּת הַגֵּיהִנּוֹם בְּזֶה הָעוֹלָם. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (יְבָמוֹת סו.): זָכָה — עוֹזָרְתּוֹ, לֹא זָכָה — כְּנֶגְדּוֹ. אִם אָדָם מְזַכֶּךְ אֶת עַצְמוֹ, אִשְׁתּוֹ עוֹזֶרֶת לוֹ, וְאִם אֵינוֹ מְזַכֶּךְ אֶת

עַצְמוֹ, אִשְׁתּוֹ כְּנֶגְדּוֹ. וְזֶה "וְכָל הַנָּשִׁים יִתְּנוּ יְקָר לְבַעְלֵיהֶן לְמִגָּדוֹל וְעַד קָטָן", תֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁאָדָם מְתַקֵּן עָוֹן קֹר"י, שֶׁהוּא אוֹתִיּוֹת יְקָ"ר, עַל־יְדֵי שֶׁזּוֹכֶה לְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, "וְנִשְׁמַע פִּתְגָּם הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה בְּכָל מַלְכוּתוֹ כִּי רַבָּה הִיא", אָז מִמֵּילָא הָאִשָּׁה תִּתְבַּטֵּל אֵלָיו לְגַמְרֵי, "וְכָל הַנָּשִׁים יִתְּנוּ יְקָ"ר לְבַעְלֵיהֶן". וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (אֶסְתֵּר רַבָּה, פָּרָשָׁה ד', סִימָן י'): "וְנִשְׁמַע פִּתְגָּם הַמֶּלֶךְ" וְגוֹ', רַבִּי לֵוִי וְרַבִּי יִצְחָק, רַבִּי לֵוִי אָמַר: פִּתְגָּם גָּדוֹל אָנוּ עֲתִידִין לִשְׁמֹעַ מִזּוֹ שֶׁנִּכְנְסָה לַמַּלְכוּת, מַהוּ? אֶבֶל גָּדוֹל לַיְהוּדִים. וְרַבִּי יִצְחָק אָמַר: פִּתְגָּם גָּדוֹל אָנוּ עֲתִידִים לִשְׁמֹעַ מִזּוֹ שֶׁנִּכְנְסָה לַמַּלְכוּת, מַהוּ? שִׂמְחָה וְשָׂשׂוֹן לַיְהוּדִים; הַיְנוּ שֶׁרוֹאִים בְּחוּשׁ אֵיךְ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בָּרָא אֶת עוֹלָמוֹ זֶה לְעֻמַּת זֶה, מִצַּד אֶחָד — רוֹאִים גִּלּוּי אֱלֹקוּת בְּתַכְלִית הַמַּדְרֵגָה הָעֶלְיוֹנָה, עַד שֶׁאָדָם יָכוֹל לְהִתְבַּטֵּל לְגַמְרֵי מֵהַמְצִיאוּת, וּמִצַּד שֵׁנִי יֵשׁ הַעֲלָמוֹת וְהַסְתָּרוֹת וְכִסּוּיִים, שֶׁמַּעֲלִימִים וּמְכַסִּים וּמַסְתִּירִים אֶת אֱמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְרַבִּים בַּבַּיִת, וּבֶאֱמֶת הַכֹּל לְטוֹבָה; אִם אָדָם רַק מְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּמַטֶּה אׇזֶן קַשֶּׁבֶת אֶל קוֹלוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁקּוֹרֵא אֶת הָאָדָם בְּכָל יוֹם וָיוֹם, "וְנִשְׁמַע פִּתְגָּם הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה בְּכָל מַלְכוּתוֹ כִּי רַבָּה הִיא", כִּי הַכֹּל הוֹלֵךְ קוֹל גָּדוֹל קוֹל לוֹ קוֹל אֵלָיו, הוּא שׁוֹמֵעַ וַאֲחֵרִים לֹא שׁוֹמְעִים (יוֹמָא ד:): קוֹל לוֹ קוֹל אֵלָיו; מֹשֶׁה שָׁמַע וְכָל יִשְׂרָאֵל לֹא שָׁמְעוּ, וְלָכֵן חוֹלְקִים בְּדָבָר זֶה רַבִּי לֵוִי וְרַבִּי יִצְחָק, רַבִּי לֵוִי אָמַר: פִּתְגָּם גָּדוֹל אָנוּ עֲתִידִין לִשְׁמֹעַ מִזּוֹ שֶׁנִּכְנְסָה לַמַּלְכוּת, מַהוּ? אֶבֶל גָּדוֹל לַיְהוּדִים, זֶה כְּשֶׁאָדָם מִתְרַחֵק מֵהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְאֵינוֹ מְקַבֵּל עַל עַצְמוֹ אֶת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, אָז נַעֲשֶׂה אֵבֶל גָּדוֹל, וּמָר מְאֹד לָאָדָם; כִּי בָּרֵעַ שֶׁנֶּעֱלֶמֶת וְנִסְתֶּרֶת מֵהָאָדָם אֱמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, טוֹעֵם טַעַם גֵּיהִנּוֹם בְּזֶה הָעוֹלָם. וְרַבִּי יִצְחָק אָמַר: פִּתְגָּם גָּדוֹל אָנוּ עֲתִידִים לִשְׁמֹעַ מִזּוֹ שֶׁנִּכְנְסָה לַמַּלְכוּת, מַהוּ? שִׂמְחָה וְשָׂשׂוֹן לַיְהוּדִים, זֶה כְּשֶׁאָדָם מִתְקָרֵב אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְהוּא מְקַבֵּל עַל עַצְמוֹ עֹל מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהוּא מַטֶּה אׇזֶן קַשֶּׁבֶת לְקוֹלוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר קוֹרֵא אֶת הָאָדָם בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁעָה וּבְכָל רֶגַע לְהִתְקָרֵב אֵלָיו, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַרַ"ן, חֵלֶק א', סִימָן נד), שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְצַמְצֵם אֶת עַצְמוֹ מֵאֵין סוֹף עַד אֵין תַּכְלִית, וּמְרַמֵּז לָאָדָם רְמָזִים שֶׁיִּתְקָרֵב אֵלָיו, וְאָז הוּא מוֹצֵא אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מִכָּל פְּרָט מִפְּרָטֵי הַבְּרִיאָה; כִּי בֶּאֱמֶת דּוֹמֵם, צוֹמֵחַ, חַי, מְדַבֵּר, זֶה לְבוּשׁ לְגַבֵּי הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְאַשְׁרֵי מִי שֶׁמַּטֶּה אׇזֶן קַשֶּׁבֶת

כא וַיִּיטַב הַדָּבָר בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ וְהַשָּׂרִים וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ
כִּדְבַר מְמוּכָן:

גְּנָזֵי הַמֶּלֶךְ

אֶל קוֹלוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁקּוֹרֵא אֶת הָאָדָם, וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (אָבוֹת, פֶּרֶק ו׳): ׳אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי: בְּכָל יוֹם וָיוֹם בַּת קוֹל יוֹצֵאת מֵהַר חוֹרֵב וּמַכְרֶזֶת וְאוֹמֶרֶת: אוֹי לָהֶם לַבְּרִיּוֹת מֵעֶלְבּוֹנָהּ שֶׁל תּוֹרָה, שֶׁכָּל מִי שֶׁאֵינוֹ עוֹסֵק בַּתּוֹרָה נִקְרָא נָזוּף׳. וְהַתּוֹרָה הִיא חָכְמָתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְדַיְקָא עַל יָדָהּ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא קוֹרֵא אֶת הָאָדָם, שֶׁבַּהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, גַּם מִשָּׁם יִמְצָא תּוֹרָה, כַּמּוּבָא בִּדְבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן נו), שֶׁדַּיְקָא בִּמְקוֹמוֹת שֶׁנֶּעֱלָם וְנִסְתָּר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, אִם רַק יְחַפֵּשׂ אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ, יִמְצָא תּוֹרָה גְּבוֹהָה מְאֹד, הָעִקָּר שֶׁיְּעַקֵּר מֵעַצְמוֹ אֶת עַצְמֵךְ. וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (אֶסְתֵּר רַבָּה, פָּרָשָׁה ד׳, סִימָן י׳): אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בְּרַבִּי סִימוֹן: ״וְנִשְׁמַע פִּתְגָם״ מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁאָמַר בְּחָכְמָתוֹ וּבִתְבוּנָתוֹ (שְׁמוֹת יז, יד): ״מָחֹה אֶמְחֶה אֶת זֵכֶר עֲמָלֵק״; כִּי דַּיְקָא עַל־יְדֵי אֶסְתֵּר, שֶׁהִיא בְּחִינַת (דְּבָרִים לא, יח): ״וְאָנֹכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר״, שֶׁזֶּה מְרַמֵּז עַל הַסְתָּרָה, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (חֻלִּין קלט:): אֶסְתֵּר מִן הַתּוֹרָה מְנַיִן; נִמְצָא, שֶׁדַּיְקָא אֶסְתֵּר מְגַלָּה אֶת הַהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַהַסְתָּרָה, וְעַל־יְדֵי־זֶה מוֹחֶקֶת אֶת הָמָן־עֲמָלֵק, וְהָעִקָּר — עַל־יְדֵי שֶׁאָדָם מַחְדִּיר בְּעַצְמוֹ אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה נִמְחָק עֲמָלֵק, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (בְּרָכוֹת נח.): ״לְךְ הֲוָיָ״ה הַמַּמְלָכָה״ — זוֹ מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק; כְּשֶׁאָדָם זוֹכֶה לְהַחְדִּיר בְּעַצְמוֹ שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מֶלֶךְ וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה, עַל־יְדֵי־זֶה בְּעַצְמוֹ מוֹחֲקִים אֶת עֲמָלֵק, וְאָז זוֹכִים לִשְׁמֹעַ אֶת קוֹלוֹ יִתְבָּרַךְ, ״וְנִשְׁמַע פִּתְגָם הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה בְּכָל מַלְכוּתוֹ כִּי רַבָּה הִיא״, וּמִמֵּילָא אִשְׁתּוֹ תִּתְהַפֵּךְ אֵלָיו וְתַעֲזֹר לוֹ — ״וְכָל הַנָּשִׁים יִתְּנוּ יְקָר לְבַעְלֵיהֶן״, כִּי הָעִקָּר תָּלוּי רַק בְּפִי שֶׁאָדָם מְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא. אַשְׁרֵי מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהַגִּיעַ לָזֶה, וְאִם עֲדַיִן לֹא הִגִּיעַ לָזֶה, צָרִיךְ לְהִתְאַזֵּר בְּסַבְלָנוּת וְלֹא לְהַקְפִּיד עָלֶיהָ, כִּי אַתָּה חַיָּב, כִּי לֹא זָכִיתָ לְזַכֵּךְ אֶת עַצְמְךְ, וְלָכֵן סָבַל סָבַל, וּשְׁתֹק שְׁתֹק, וּבְרַח לְךְ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְאָז הַכֹּל יִתְהַפֵּךְ לְטוֹבָה, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

כא וַיִּיטַב הַדָּבָר בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ וְהַשָּׂרִים: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אָהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר

כב וַיִּשְׁלַח סְפָרִים אֶל־כָּל־מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ אֶל־מְדִינָה
וּמְדִינָה כִּכְתָבָהּ וְאֶל־עַם וְעַם כִּלְשׁוֹנוֹ לִהְיוֹת כָּל־
אִישׁ שֹׁרֵר בְּבֵיתוֹ וּמְדַבֵּר כִּלְשׁוֹן עַמּוֹ׃ ס

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

הַשְׁגָּחָתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּכָל פְּרָט מִפְּרָטֵי הַבְּרִיאָה, הִיא פִּלְאֵי פְּלָאוֹת, וְלֹא יְכִילֻהוּ הָרַעְיוֹן, אֵיךְ שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְשַׁלֵּם לְאִישׁ כְּמַעֲשֵׂהוּ, כִּי דַּיְקָא וַשְׁתִּי הַמִּרְשַׁעַת, שֶׁהִתְעַלְּלָה בִּבְנוֹת יִשְׂרָאֵל, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (פִּרְקֵי דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, פֶּרֶק מח): וְלָמָּה נִגְזְרָה עָלֶיהָ גְּזֵרָה זוֹ? שֶׁהָיְתָה מְבִיאָה בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל עֲרֻמּוֹת, וְעוֹשָׂה בָּהֶן מְלָאכָה בְּשַׁבָּת, וְעַל זֶה נִגְזְרָה עָלֶיהָ גְּזֵרָה שֶׁתִּשְׁחֵט עֲרֻמָּה בְּשַׁבָּת, שֶׁנֶּאֱמַר: ״אֶת וַשְׁתִּי וְאֶת אֲשֶׁר עָשְׂתָה וְאֶת אֲשֶׁר נִגְזַר עָלֶיהָ״, כִּי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְשַׁלֵּם מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (אֶסְתֵּר רַבָּה, פָּרָשָׁה ד׳, סִימָן יא): ״וַיִּיטַב הַדָּבָר בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ וְהַשָּׂרִים״, גָּזַר וְהִכְנִיס רֹאשָׁהּ בְּדִיסְקוּס, וְכָךְ הָרָגָהּ, וְאַף אֶחָד לֹא הִתְנַגֵּד, כֵּן יֹאבְדוּ כָּל אוֹיְבֶיךָ ה׳. וּכְבָר אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִדְרָשׁ אַגָּדָה): מִי שֶׁקָּם נֶגֶד יִשְׂרָאֵל — קָם נֶגֶד הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא. וְלָכֵן לְבַסּוֹף נֶעֱקָר מִן הָעוֹלָם, וְדַיְקָא עַל־יְדֵי אֵלּוּ הָרְשָׁעִים, כִּי מְמוּכָן זֶה הָמָן, וְהוּא אֲשֶׁר הֵצִיק לְעַם יִשְׂרָאֵל, דַּיְקָא מִמֶּנּוּ יָצְאָה הָעֵצָה לַהֲרֹג אֶת וַשְׁתִּי, שֶׁהִצִּיקָה לִבְנוֹת יִשְׂרָאֵל וְהִשְׁפִּילָה אוֹתָן. וְכֵן הוּא לְדוֹרוֹת, כָּל מִי שֶׁרוֹדֵף אֶת בַּר יִשְׂרָאֵל, וּבִפְרָט מִי שֶׁרוֹדֵף צַדִּיק הַדָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, לְבַסּוֹף נֶעֱקָר מִן הָעוֹלָם בְּמִיתָה מְשֻׁנָּה, מִיתָה אַכְזָרִית, וְצָרִיךְ לְבַקֵּשׁ תָּמִיד אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ שׁוּם חֵלֶק לִרְדֹּף אֶת אֵיזֶה בַּר יִשְׂרָאֵל, וּמִכָּל שֶׁכֵּן צַדִּיק קָדוֹשׁ הַדָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

כב לִהְיוֹת כָּל אִישׁ שֹׁרֵר בְּבֵיתוֹ וּמְדַבֵּר כִּלְשׁוֹן עַמּוֹ: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר עִקַּר הַתַּכְלִית שֶׁאֵלֶיהָ נִבְרָא הָאָדָם הוּא, שֶׁיַּכִּיר אֶת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (תַּנְחוּמָא נָשׂא טז): מִיּוֹם שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֶת עוֹלָמוֹ, נִתְאַוָּה שֶׁיִּהְיֶה לוֹ דִּירָה בַּתַּחְתּוֹנִים; הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא רוֹצֶה לָגוּר בְּתוֹכֵנוּ, וַאֲנַחְנוּ נַכִּיר אוֹתוֹ מִכָּל פְּרָטֵי הַבְּרִיאָה, וְרַק בִּשְׁבִיל זֶה הוֹרִיד אֶת הַנְּשָׁמָה מֵעוֹלַם הָאֲצִילוּת אֶל הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי וְהַחֻמְרִי הַזֶּה, הַמָּלֵא הַעֲלָמוֹת

וְהַסְתָּרוֹת, הַמָּלֵא כִּסּוּיִים שֶׁמַּעֲלִימִים וּמְכַסִּים וּמַסְתִּירִים אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. עִם כָּל זֹאת, מַעֲלַת הַנְּשָׁמָה, שֶׁזּוֹכָה גַּם בְּתוֹךְ הַהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, לְגַלּוֹת אֶת נְקֻדַּת הַמַּלְכוּת שֶׁנִּמְצֵאת בּוֹ; כִּי בְּכָל בַּר יִשְׂרָאֵל יֵשׁ בְּחִינַת מַלְכוּת, כְּמוֹ שֶׁגִּלָּה לָנוּ רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן נו): כָּל אֶחָד כְּפִי בְּחִינַת הַמַּלְכוּת שֶׁלּוֹ, יֵשׁ אֶחָד שֶׁהוּא שׁוֹרֵר בְּבֵיתוֹ, וְהוּא צָרִיךְ שֶׁלֹּא לְהִשְׁתַּמֵּשׁ עִם הַמַּלְכוּת שֶׁיֵּשׁ לוֹ לַהֲנָאָתוֹ וּלְצָרְכּוֹ, אֶלָּא לְגַלּוֹת וּלְפָרְסֵם אֶת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כָּל אֶחָד כְּפִי גֹּדֶל הַמַּלְכוּת שֶׁיֵּשׁ לוֹ, הַיְנוּ יֵשׁ אֶחָד שֶׁהוּא רַק שׁוֹרֵר בְּבֵיתוֹ, אֲזַי הוּא צָרִיךְ לְגַלּוֹת וּלְפָרְסֵם אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר רַק לוֹ הַמְלוּכָה, וְאֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְיֵשׁ אֶחָד שֶׁהוּא מוֹשֵׁל בְּיוֹתֵר, הַיְנוּ עַל יוֹתֵר אֲנָשִׁים, שֶׁהֵם נִשְׁמָעִים אֵלָיו, וְלָכֵן עָלָיו לְהִזָּהֵר לֹא לְהִשְׁתַּמֵּשׁ עִם בְּחִינַת הַמַּלְכוּת לְצָרְכּוֹ, אֶלָּא לְגַלּוֹת וּלְפָרְסֵם לָהֶם, אֲשֶׁר הַמְלוּכָה שַׁיֶּכֶת רַק לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, ״כִּי לַהֲוָיָ״ה הַמְלוּכָה וּמוֹשֵׁל בַּגּוֹיִים״, וְכֵן יֵשׁ אֶחָד שֶׁהוּא מוֹשֵׁל עַל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, וְלָכֵן הוּא צָרִיךְ לְגַלּוֹת וּלְפָרְסֵם לְכֻלָּם אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר רַק לוֹ הַמְלוּכָה. וְהַדִּבּוּר נִקְרָא מַלְכוּת, כַּמּוּבָא (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן עג), אֲשֶׁר הַדִּבּוּר הוּא הַמַּלְכוּת, וְהוּא עַל דֶּרֶךְ (פְּתַח אֱלִיָּהוּ) מַלְכוּת פֶּה, נִמְצָא שֶׁכָּל אֶחָד צָרִיךְ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ עִם הַדִּבּוּר שֶׁלּוֹ רַק עַל קֹטֶב אֶחָד — לְגַלּוֹת וּלְפָרְסֵם אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁכֻּלָּם יַכִּירוּ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּבְפָרָט בְּבֵיתוֹ זוֹ אִשְׁתּוֹ (יוֹמָא ב.), עִמָּהּ הוּא צָרִיךְ לְדַבֵּר הַרְבֵּה רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי־זֶה הִיא תִּתְבַּטֵּל אֵלָיו לְגַמְרֵי, אֲבָל תֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁאָדָם מַפְקִיר אֶת דִּבּוּרוֹ, וּמְדַבֵּר עִמָּהּ כָּל הָעוֹלֶה עַל רוּחוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה הִיא מִתְחֶלֶת לִשְׁלֹט עָלָיו, וּכְמַאֲמַר הַבַּעַל־שֵׁם־טוֹב הַקָּדוֹשׁ זי״ע: כְּשֶׁאָדָם פּוֹגֵם בְּדִבּוּרוֹ, אֲזַי סוֹבֵל מֵאִשְׁתּוֹ, שֶׁהִיא מוֹשֶׁלֶת עָלָיו, וּבָזֶה אָדָם יָכוֹל לִמְדֹּד אֶת עַצְמוֹ אֵיךְ הוּא אוֹחֵז בְּתִקּוּן הַמַּלְכוּת, תִּקּוּן הַדִּבּוּר, אִם אִשְׁתּוֹ שׁוֹלֶטֶת עָלָיו — סִימָן שֶׁנִּפְגָּמָה אֶצְלוֹ הַמַּלְכוּת שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, הַיְנוּ הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת, דְּלִית לָהּ מִגַּרְמָא כְּלוּם, וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נִקְרָא שָׁלוֹם (שַׁבָּת י.); וְלָכֵן גִּלָּה לָנוּ רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן רלט), שָׁלוֹ״ם רָאשֵׁי תֵּבוֹת (עָמוֹס ד׳): ״וּ׳מַגִּיד לָאָדָם מַ״ה שִּׂי׳חוֹ״, וְדָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (חֲגִיגָה ה:): אֲפִלּוּ שִׂיחָה קַלָּה שֶׁבֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ מַגִּידִין לוֹ בְּיוֹם הַדִּין; כִּי בֶּאֱמֶת לָמָּה אֵין לָאָדָם שָׁלוֹם־בַּיִת? כִּי הוּא מַפְקִיר אֶת דִּבּוּרוֹ עִם אִשְׁתּוֹ, וּמְדַבֵּר כָּל הָעוֹלֶה עַל רוּחוֹ,

וּמִזֶּה נִגְרָמוֹת לוֹ אַחַר־כָּךְ כָּל מִינֵי צָרוֹת וְיִסּוּרִים, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (אָבוֹת א׳): כָּל הַמַּרְבֶּה שִׂיחָה עִם הָאִשָּׁה, גּוֹרֵם רָעָה לְעַצְמוֹ וּבוֹטֵל מִדִּבְרֵי תּוֹרָה, וְסוֹפוֹ יוֹרֵשׁ גֵּיהִנּוֹם, עוֹד בְּזֶה הָעוֹלָם; כִּי בָּרֵעַ שֶׁהָאָדָם מְפַטְפֵּט עִם אִשְׁתּוֹ כָּל הָעוֹלֶה עַל רוּחוֹ, וּבִפְרָט שֶׁמְּסַפֵּר לָהּ אֶת כָּל הַכִּשְׁלוֹנוֹת שֶׁיֵּשׁ לוֹ בַּחַיִּים, שֶׁבְּנֵי־אָדָם מְבַזִּים אוֹתוֹ וְכַדּוֹמֶה, עַל־יְדֵי־זֶה נִכְנָס בְּלִבָּהּ זִלְזוּל כְּלַפָּיו. וְלָכֵן אִם אָדָם זוֹכֶה, וְכָל דִּבּוּרוֹ שֶׁמְּדַבֵּר עִם אִשְׁתּוֹ, שֶׁהִיא בְּחִינַת הַמַּלְכוּת שֶׁלּוֹ, שֶׁהוּא שׁוֹרֵר עָלֶיהָ, רַק דִּבּוּרֵי אֱמוּנָה, עַל־יְדֵי־זֶה יִזְכֶּה לְשָׁלוֹם אֲמִתִּי, וְלָכֵן אֲפִלּוּ שִׂיחָה קַלָּה שֶׁל דִּבּוּרֵי אֱמוּנָה מַגִּידִין לוֹ לָאָדָם בְּיוֹם הַדִּין, הַיְנוּ בְּשָׁעָה שֶׁדָּנִים אֶת הָאָדָם, אָז מִתְגַּלֶּה אֵיךְ הִתְנַהֵג כָּל יְמֵי חַיָּיו עִם אִשְׁתּוֹ, אִם דִּבֵּר אִתָּהּ רַק דִּבּוּרֵי אֱמוּנָה וְהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית, וְהִשְׁרָה אֶת הַשְּׁכִינָה בַּבַּיִת, אָז יֵשׁ לָהֶם שָׁלוֹם־בַּיִת נִפְלָא, לֹא־כֵן אִם הִפְקִיר אֶת דִּבּוּרוֹ וְנִבֵּל אֶת פִּיו, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, וְדִבֵּר אֶת כָּל הָעוֹלֶה עַל רוּחוֹ, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה בְּעַצְמוֹ גָּרַם לוֹ גֵּיהִנּוֹם עוֹד בְּחַיָּיו, וְכָל שֶׁכֵּן לְאַחַר מוֹתוֹ.

וּבָזֶה אָדָם יָכוֹל לְמַדֵּד אֶת עַצְמוֹ אֵיךְ הוּא זָכָה בְּקִדֻּשָּׁה וּבַעֲלִיַּת הַמַּלְכוּת, אִם אִשְׁתּוֹ מְבֻטֶּלֶת אֵלָיו לְגַמְרֵי, וְעוֹשִׂית רְצוֹנוֹ, סִימָן שֶׁהַדִּבּוּר אֶצְלוֹ בִּשְׁלֵמוּת, אֲבָל אִם הִיא מִתְנַגֶּדֶת לוֹ, וְכָל מַה שֶּׁהוּא רוֹצֶה הִיא עוֹמֶדֶת לוֹ בַּדֶּרֶךְ וּמוֹנַעַת אוֹתוֹ, סִימָן שֶׁפָּגַם בְּדִבּוּרוֹ, וְלֹא הִשְׁתַּמֵּשׁ עִם הַמַּלְכוּת, אֶלָּא לְצָרְכּוֹ וְלַהֲנָאָתוֹ לְמַלֵּא תַּאֲוָתוֹ, וְלָכֵן סוֹבֵל מִמֶּנָּהּ מַה שֶּׁסּוֹבֵל. וְזֶה מַה שֶּׁיַּעַץ הָמָן הָרָשָׁע לַאֲחַשְׁוֵרוֹשׁ: ״וְכָל הַנָּשִׁים יִתְּנוּ יְקָר לְבַעְלֵיהֶן לְמִגָּדוֹל וְעַד קָטָן״, וְהִסְכִּים עִמּוֹ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ. ״וַיִּשְׁלַח סְפָרִים אֶל כָּל מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ, אֶל מְדִינָה וּמְדִינָה כִּכְתָבָהּ וְאֶל עַם וָעָם כִּלְשׁוֹנוֹ לִהְיוֹת כָּל אִישׁ שֹׂרֵר בְּבֵיתוֹ וּמְדַבֵּר כִּלְשׁוֹן עַמּוֹ״; כִּי הָמָן, שֶׁהוּא מַלְכוּת דְּסִטְרָא אַחֲרָא, הֵבִין שֶׁאִם לֹא יְקַלְקֵל הָאָדָם אֶת דִּבּוּרוֹ, אֵין לוֹ שְׁלִיטָה עָלָיו, כִּי עִקַּר כֹּחַ הַסִּטְרָא אַחֲרָא, הוּא רַק עַל־יְדֵי פְּגַם הַדִּבּוּר, כִּי תֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁאָדָם מְדַבֵּר כָּל הָעוֹלֶה עַל רוּחוֹ, וְכָל שֶׁכֵּן כְּשֶׁמְּנַבֵּל אֶת פִּיו, וּמְדַבֵּר לְשׁוֹן הָרָע וּרְכִילוּת וְלֵיצָנוּת, כְּבָר תָּפַס אוֹתוֹ בְּמִצּוּדָתוֹ, וְזֶה שֶׁאָמַר: ״לִהְיוֹת כָּל אִישׁ שֹׂרֵר בְּבֵיתוֹ וּמְדַבֵּר כִּלְשׁוֹן עַמּוֹ״, תָּלָה אֶת הַשָּׁרָה בַּבַּיִת כְּפִי הַדִּבּוּר, כִּי זֶה תָּלוּי בָּזֶה, כְּפִי שֶׁאָדָם מְטַמֵּא אֶת דִּבּוּרוֹ לְדַבֵּר דִּבּוּרִים רָעִים, עַל־יְדֵי־זֶה הַמַּלְכוּת הָרְשָׁעָה שׁוֹלֶטֶת בְּבֵיתוֹ, וּכְמוֹ־כֵן אִשְׁתּוֹ שׁוֹלֶטֶת עָלָיו, וּמִדָּה טוֹבָה מְרֻבָּה, אִם אָדָם מְקַדֵּשׁ אֶת דִּבּוּרוֹ,

אֲזַי הוּא זוֹכֶה שֶׁמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה שׁוֹלֶטֶת בְּבֵיתוֹ, וְזוֹכֶה שֶׁאִשְׁתּוֹ נַעֲשֵׂית בְּטֵלָה אֵלָיו לְגַמְרֵי, כִּי הַכֹּל תָּלוּי כְּפִי הַדִּבּוּר שֶׁאָדָם מְדַבֵּר עִם אִשְׁתּוֹ, שֶׁזֶּה "**לִהְיוֹת כָּל אִישׁ שֹׁרֵר בְּבֵיתוֹ וּמְדַבֵּר כִּלְשׁוֹן עַמּוֹ**", אֵיךְ כָּל אִישׁ שֹׁרֵר בְּבֵיתוֹ? אִם הוּא מְדַבֵּר כִּלְשׁוֹן עַמּוֹ. וְעַם יִשְׂרָאֵל הֵם הָעָם הַנִּבְחָר, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר: "וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת".

וּבֶאֱמֶת תָּמְהוּ כְּבָר עַל זֶה, מַה חִדֵּשׁ הָמָן בַּעֲצָתוֹ שֶׁנָּתַן לַאֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, כְּמַאֲמָרָם זַ"ל (מְגִלָּה יב:): אַמַּאי הַאי דְּשָׁדִיר לָן לְהִיוֹת כָּל אִישׁ שֹׁרֵר בְּבֵיתוֹ פִּשִׁיטָא, אֲפִלּוּ קָרְחָה בְּבֵיתֵיהּ פַּרְדַּשְׁכָּא לֵיהֲוֵי, וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י זַ"ל: אוֹמְרִים הָאֻמּוֹת — מַה זֶּה שֶׁשָּׁלַח לוֹמַר לָנוּ: לִהְיוֹת כָּל אִישׁ שׁוֹרֵר בְּבֵיתוֹ? שֶׁאַף הַגַּרְדָּן שׁוֹרֵר בְּבֵיתוֹ, פַּרְדַּשְׁכָּא, פָּקִיד וְנָגִיד, אֶלָּא עַל־פִּי הָאָמוּר יוּבַן הֵיטֵב, כִּי צְרִיכִים זְכוּת גְּדוֹלָה, שֶׁיִּהְיֶה הָאָדָם שׁוֹרֵר בְּבֵיתוֹ, וְלֹא שֶׁאִשְׁתּוֹ תִּמְשֹׁל בּוֹ, אֲשֶׁר חָכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ (בֵּיצָה לב:): מִי שֶׁאִשְׁתּוֹ מוֹשֶׁלֶת עָלָיו — חַיָּיו אֵינָם חַיִּים; וְהַכֹּל בָּא רַק מֵחֲמַת פְּגַם הָאָדָם שֶׁפּוֹגֵם בְּדִבּוּרוֹ, כִּי זֶה תָּלוּי בָּזֶה, "**לִהְיוֹת כָּל אִישׁ שֹׁרֵר בְּבֵיתוֹ, וּמְדַבֵּר כִּלְשׁוֹן עַמּוֹ**", כִּי הַשָּׁרָה בַּבַּיִת תְּלוּיָה כְּפִי דִּבּוּר לְשׁוֹן עַמּוֹ, כִּי אִישׁ יְהוּדִי מְדַבֵּר רַק דִּבּוּרֵי אֱמוּנָה וְהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית, אֲשֶׁר בִּשְׁבִיל זֶה נִקְרָא יְהוּדִי, כְּמַאֲמָרָם זַ"ל (מְגִלָּה יג.): כָּל הַכּוֹפֵר בַּעֲבוֹדָה זָרָה — נִקְרָא יְהוּדִי; וּלְהֵפֶךְ — אֻמּוֹת הָעוֹלָם, הַדִּבּוּר שֶׁלָּהֶם מְאֹד מְזֻהָם וּמְגֻשָּׁם, כַּאֲשֶׁר נִרְאֶה בְּחוּשׁ. וְלָכֵן צָרִיךְ כָּל אָדָם לִשְׁמֹר עַל דִּבּוּרוֹ, שֶׁזֶּה הַמַּלְכוּת שֶׁלּוֹ, וּבִפְרָט בְּבֵיתוֹ תָּמִיד יְדַבֵּר רַק דִּבּוּרֵי אֱמוּנָה וְהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית, וְיַגֶּלֶה לְאִשְׁתּוֹ אֵיךְ שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַנְהִיג אֶת עוֹלָמוֹ בְּהַשְׁגָּחָה נוֹרָאָה וְנִפְלָאָה מְאֹד, וְדָבָר גָּדוֹל וְדָבָר קָטָן לֹא נַעֲשֶׂה מֵעַצְמוֹ, אֶלָּא בְּהַשְׁגָּחַת הַמַּאֲצִיל הָעֶלְיוֹן, וְיַחֲזֵק וְיעוֹדֵד אוֹתָהּ, וְאַף פַּעַם שֶׁלֹּא יִצְעַק עָלֶיהָ, וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁלֹּא יִתְפָּרֵעַ בְּכַעַס וּרְצִיחָה, וְלֹא יַכְנִיס אֵימָה יְתֵרָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, שֶׁמְּאֹד הִקְפִּידוּ עַל זֶה חַכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (גִּיטִּין ו:): אָמַר רַב חִסְדָּא לְעוֹלָם אַל יַטִּיל אָדָם אֵימָה יְתֵרָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, שֶׁהֲרֵי פִּילֶגֶשׁ בַּגִּבְעָה הִטִּיל עָלֶיהָ בַּעְלָהּ אֵימָה יְתֵרָה, וְהִפִּילָה כַּמָּה רְבָבוֹת מִיִּשְׂרָאֵל, אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: כָּל הַמַּטִּיל אֵימָה יְתֵרָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, סוֹף שֶׁהוּא בָּא לִידֵי שָׁלֹשׁ עֲבֵרוֹת: גִּלּוּי עֲרָיוֹת, וּשְׁפִיכוּת דָּמִים, וְחִלּוּל שַׁבָּת, אָמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה: הָא דְּאָמְרֵי רַבָּנָן, שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים צָרִיךְ אָדָם לוֹמַר בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ עֶרֶב שַׁבָּת עִם חֲשֵׁכָה: עִשַּׂרְתֶּם, עֵרַבְתֶּם,

ב א אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה כְּשֹׁךְ חֲמַת הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ זָכַר אֶת־וַשְׁתִּי וְאֵת אֲשֶׁר־עָשְׂתָה וְאֵת אֲשֶׁר־נִגְזַר עָלֶיהָ׃

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

הַדְלִיקוּ אֶת הַנֵּר; צָרִיךְ לְמֵמְרִינְהוּ בְּנִיחוּתָא, כִּי הֵיכִי דְּלִיקַבְּלוּ מִנֵּיהּ, אָמַר רַב אָשִׁי: אֲנָא לָא שְׁמִיעָא לִי הָא דְּרַבָּה בַּר בַּר חָנָה, וְקַיְּמִתֵּיהּ מִסְּבָרָא, אָמַר רַב אַבָּהוּ: לְעוֹלָם אַל יַטִּיל אָדָם אֵימָה יְתֵרָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, שֶׁהֲרֵי אָדָם גָּדוֹל הִטִּיל אֵימָה יְתֵרָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, וְהֶאֱכִילוּהוּ דָּבָר גָּדוֹל, וּמַנּוּ? רַבִּי חֲנִינָא בֶּן גַּמְלִיאֵל, הֶאֱכִילוּהוּ סָלְקָא דַּעְתָּךְ, הַשְׁתָּא בְּהֶמְתָּן שֶׁל צַדִּיקִים, אֵין הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מֵבִיא תַּקָּלָה עַל יָדָם, צַדִּיקִים עַצְמָן לֹא כָּל שֶׁכֵּן? אֶלָּא בִּקְּשׁוּ לְהַאֲכִילוֹ דָּבָר גָּדוֹל, וּמַאי נִיהוּ? אֵבֶר מִן הַחַי. הֲרֵי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ, עַד כַּמָּה צָרִיךְ אָדָם לִשְׁמֹר כֵּיצַד מְדַבֵּר עִם אִשְׁתּוֹ, וְלֹא יַכְנִיס אֵימָה יְתֵרָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, אֶלָּא תָּמִיד יְדַבֵּר בְּנַחַת וְלֹא יְצַעֵר אוֹתָהּ. וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (בָּבָא מְצִיעָא נט.): אָמַר רַב, לְעוֹלָם יְהֵא אָדָם זָהִיר בְּאוֹנָאַת אִשְׁתּוֹ, שֶׁמִּתּוֹךְ שֶׁדִּמְעָתָהּ מְצוּיָה — אוֹנָאָתָהּ קְרוֹבָה; וְדַיְקָא עַל־יְדֵי שֶׁהָאָדָם שׁוֹמֵר עַל דִּבּוּרוֹ, וּמְדַבֵּר רַק דִּבּוּרֵי אֱמוּנָה, עַל־יְדֵי־זֶה זוֹכֶה שֶׁהוּא שׁוֹרֵר בְּבֵיתוֹ, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

פֶּרֶק ב׳

א אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה כְּשֹׁךְ חֲמַת הַמֶּלֶךְ: צָרִיךְ שֶׁתִּדַּע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר

חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ (אֶסְתֵּר רַבָּה, פְּרָשָׁה ג׳, סִימָן טו): אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, כָּל אוֹתָן הַשָּׁנִים מִשָּׁעָה שֶׁנֶּהֶרְגָה וַשְׁתִּי עַד שֶׁנִּכְנְסָה אֶסְתֵּר, לֹא שָׁכְכָה חֲמָתוֹ שֶׁל אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, אִיתִיבוּן וְהַכְתִיב: ״כְּשֹׁךְ חֲמַת הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ״, אָמַר לָהֶם בְּשֹׁךְ חֲמַת הַמֶּלֶךְ אֵין כְּתִיב כָּאן, אֶלָּא כְּשֹׁךְ חֲמַת הַמֶּלֶךְ שְׁכִיכָה שֶׁאֵינָהּ שְׁכִיכָה, אֵימָתַי שָׁכְכָה חֲמָתוֹ? כְּשֶׁנִּצְלַב הָמָן, הָדָא הוּא דִּכְתִיב: ״וַיִּתְלוּ אֶת הָמָן עַל הָעֵץ, אֲשֶׁר הֵכִין לְמָרְדֳּכָי, וַחֲמַת הַמֶּלֶךְ שָׁכָכָה״, חֲמָתוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כִּי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְשַׁלֵּם מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה, וּכְמַאֲמַר הַתַּנָּא הַקָּדוֹשׁ (אָבוֹת, פֶּרֶק ב׳): אַף הוּא רָאָה גֻּלְגֹּלֶת אַחַת שֶׁצָּפָה עַל פְּנֵי הַמַּיִם, אָמַר לָהּ: עַל דְּאַטְפְתְּ אַטְפוּךְ, וְסוֹף מְטַיְּפַיִךְ יְטוּפוּן, כִּי גַּלְגַּל חוֹזֵר

הוּא בָּעוֹלָם, אָדָם חוֹשֵׁב שֶׁהוּא יָכוֹל לַעֲשׂוֹת רִשְׁעוּת לְזוּלָתוֹ, וּלְהִפָּטֵר מִדִּין, וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ, שֶׁמַּה שֶּׁהוּא דָּן אֶת חֲבֵרוֹ, בָּזֶה דָּנִים אוֹתוֹ, וּכְמוֹ שֶׁגִּלָּה לָנוּ רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן קיג), שֶׁאָדָם דָּן אֶת עַצְמוֹ אֲפִלּוּ בְּלֹא דַּעְתּוֹ, כִּי בָּזֶה שֶׁהוּא דָּן אֶת חֲבֵרוֹ, אֲזַי הוּא דָּן אֶת עַצְמוֹ. וְלָכֵן הַמִּרְשַׁעַת וַשְׁתִּי הִתְנַכְּלָה לְבָנוֹת יִשְׂרָאֵל, וְהֶעֱבִידָתָן בְּשַׁבָּת עֲרֵמוֹת, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (מְגִלָּה יב:): ״בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי כְּטוֹב לֵב הַמֶּלֶךְ בַּיָּיִן״, אָטוּ עַד הַשְׁתָּא לֹא טַב לִבֵּהּ בְּחַמְרָא, אָמַר רָבָא יוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת הָיָה, שֶׁיִּשְׂרָאֵל אוֹכְלִין וְשׁוֹתִין — מַתְחִילִין בְּדִבְרֵי תוֹרָה וּבְדִבְרֵי תִּשְׁבָּחוֹת. אֲבָל אֻמּוֹת הָעוֹלָם שֶׁאוֹכְלִין וְשׁוֹתִין — אֵין מַתְחִילִין אֶלָּא בְּדִבְרֵי תִּפְלוּת. וְכֵן בְּסִעֻדָתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ רָשָׁע, הַלָּלוּ אוֹמְרִים: מָדַיּוֹת נָאוֹת, וְהַלָּלוּ אוֹמְרִים: פַּרְסִיּוֹת נָאוֹת. אָמַר לָהֶם אַחַשְׁוֵרוֹשׁ: כְּלִי שֶׁאֲנִי מִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ, אֵינוֹ לֹא מָדַי וְלֹא פַּרְסִי אֶלָּא כַּשְׂדִּי, רְצוֹנְכֶם לִרְאוֹתָהּ? אָמְרוּ לוֹ: הֵן, וּבִלְבָד שֶׁתְּהֵא עֲרֻמָּה, שֶׁבְּמְדָה שֶׁאָדָם מוֹדֵד — בָּהּ מוֹדְדִין לוֹ. מְלַמֵּד, שֶׁהָיְתָה וַשְׁתִּי הָרְשָׁעָה מְבִיאָה בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל וּמַפְשִׁיטָן עֲרֻמּוֹת, וְעוֹשָׂה בָּהֶן מְלָאכָה בְּשַׁבָּת, הַיְנוּ דִּכְתִיב: **״אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, כְּשׁוֹךְ חֲמַת הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, זָכַר אֶת וַשְׁתִּי וְאֶת אֲשֶׁר עָשְׂתָה וְאֶת אֲשֶׁר נִגְזַר עָלֶיהָ״**, כְּשֶׁם שֶׁעָשְׂתָה — כָּךְ נִגְזַר עָלֶיהָ, וּמִי הָיָה שֶׁנָּתַן הָעֵצָה לַהֲרֹג אוֹתָהּ? מְמוּכָן, שֶׁהוּא הָמָן, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (מְגִלָּה יב:); וַעֲכְשָׁו הִגִּיעַ קִצּוֹ שֶׁיִּתָּלֶה, אַחַר שֶׁהֵסִית אֶת אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ לַהֲרֹג אֶת כָּל הַיְּהוּדִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אֶסְתֵּר ג, ח): ״וַיֹּאמֶר הָמָן לַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, יֶשְׁנוֹ עַם אֶחָד מְפֻזָּר וּמְפֹרָד בֵּין הָעַמִּים, בְּכָל מְדִינוֹת מַלְכוּתֶךָ, וְדָתֵיהֶם שׁוֹנוֹת מִכָּל עָם, וְאֶת דָּתֵי הַמֶּלֶךְ אֵינָם עוֹשִׂים, וְלַמֶּלֶךְ אֵין שׁוֶה לְהַנִּיחָם״, וְגָרַם לְעַם יִשְׂרָאֵל מַה שֶּׁגָּרַם, עַד שֶׁחָזְרוּ כֻּלָּם בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וְצָעֲקוּ אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְנִתְהַפְּכָה מִדַּת הַדִּין עָלָיו עַד שֶׁתָּלוּהוּ, וְאָז חֲמַת הַמֶּלֶךְ, מַלְכוּ שֶׁל עוֹלָם, שָׁכְכָה; לְמֵדִים מִכָּאן, שֶׁכְּשֶׁאֶחָד רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת רַע לַזּוּלַת, מְקַבֵּל אֶת זֶה לְבַסּוֹף עַל עַצְמוֹ. וְלָכֵן צְרִיכִים מְאֹד מְאֹד לְהִשָּׁמֵר לֹא לִרְדֹּף אֶת הַזּוּלַת, כִּי מַה שֶּׁהוּא עוֹשֶׂה לַחֲבֵרוֹ — מְקֻדָּם אוֹ אַחַר־כָּךְ יְקַבֵּל אֶת זֶה בַּחֲזָרָה. כִּי (סוֹטָה ו:): בְּמִדָּה שֶׁהָאָדָם מוֹדֵד בָּהּ מוֹדְדִים לוֹ; וְכֵן אָמְרוּ (מִדְרָשׁ אַגָּדָה): **״אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, כְּשׁוֹךְ חֲמַת הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ״**, כְּשֶׁהֵפִיג אֶת יֵינוֹ בִּקֵּשׁ אֶת וַשְׁתִּי. אָמְרוּ לוֹ: הָרַגְתָּ אוֹתָהּ. אָמַר לָהֶם: וּמִי נָתַן לִי אֶת הָעֵצָה לַהֲרֹג אוֹתָהּ? אָמְרוּ לוֹ: שִׁבְעַת שָׂרֵי פָּרַס וּמָדַי, יֵשׁ אוֹמְרִים טוֹרְדָן, שֶׁכֵּן אַתָּה מוֹצֵא, שֶׁאֵין מַזְכִּיר אוֹתָן עוֹד, אֶלָּא ״וַיֹּאמְרוּ

ב וַיֹּאמְרוּ נַעֲרֵי־הַמֶּלֶךְ מְשָׁרְתָיו יְבַקְשׁוּ לַמֶּלֶךְ
נְעָרוֹת בְּתוּלוֹת טוֹבוֹת מַרְאֶה׃

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

נַעֲרֵי הַמֶּלֶךְ מְשָׁרְתָיו" וְגוֹ', וְיֵשׁ אוֹמְרִים, שֶׁנָּתְנוּ עֵצָה לְבַשֵּׁל בְּנֵין הַבַּיִת, לְפִיכָךְ נִגְזַר עֲלֵיהֶם הֲרִיגָה וְנֶהֱרְגוּ. לְמִדִּים מִכָּאן, שֶׁכָּל מִי שֶׁעוֹשֶׂה רִשְׁעוּת לְזוּלָתוֹ, לְבַסּוֹף נִתְהַפֵּךְ הַגַּלְגַּל עָלָיו וְנֶהֱרָג וְנֶעֱקָר מִן הָעוֹלָם, וְהֶבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ב וַיֹּאמְרוּ נַעֲרֵי הַמֶּלֶךְ מְשָׁרְתָיו יְבַקְשׁוּ לַמֶּלֶךְ נְעָרוֹת בְּתוּלוֹת טוֹבוֹת מַרְאֶה׃

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר אָדָם צָרִיךְ לְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, שֶׁיִּזְכֶּה לְקַדֵּשׁ וּלְטַהֵר אֶת עַצְמוֹ בִּקְדֻשַּׁת הַבְּרִית, וְלֹא יֵלֵךְ אַחַר תַּאֲוַת לִבּוֹ. אֲבָל לָזֶה צְרִיכִים לְהִתְקָרֵב אֶל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, הַקָּדוֹשׁ וְהַפָּרוּשׁ בִּקְדֻשַּׁת הַבְּרִית, שֶׁאֵין לוֹ שׁוּם שַׂיָּכוּת אֶל זֶה הָעוֹלָם כְּלָל. כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן עב), שֶׁהַצַּדִּיק וְהַמַּנְהִיג שֶׁמְּחַלֵּק גְּדֻלָּה לְנִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה פָּרוּשׁ גָּדוֹל בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה, וְאָז דַּיְקָא הוּא יָכוֹל לִהְיוֹת מַנְהִיג יִשְׂרָאֵל. כִּי עַל־יְדֵי פְּרִישׁוּתוֹ וּקְדֻשָּׁתוֹ הַגְּדוֹלָה, הוּא יָכוֹל לַחֲזוֹת וּלְהִסְתַּכֵּל בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, וּלְחַלֵּק הַגְּדֻלָּה לְכָל אֶחָד עַל־יְדֵי הַהִסְתַּכְּלוּת לְבַד, כִּי הַהִסְתַּכְּלוּת הַזֹּאת תְּלוּיָה בִּקְדֻשָּׁה וּבִפְרִישׁוּת גְּדוֹלָה, וְעַל־כֵּן מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, שֶׁהָיָה קָדוֹשׁ וּפָרוּשׁ גָּדוֹל מְאֹד עַל־פִּי הַדִּבּוּר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים ה, כח): "וְאַתָּה פֹּה עֲמֹד עִמָּדִי", עַל־כֵּן הָיָה יָכוֹל לַחֲזוֹת וּלְהִסְתַּכֵּל לְיִשְׂרָאֵל, וּלְחַלֵּק לָהֶם הַגְּדֻלָּה עַל־יְדֵי־זֶה, וְזֶהוּ "וְאַתָּה תֶּחֱזֶה", אַתָּה דַּיְקָא, כִּי רַק מֹשֶׁה שֶׁהָיָה פָּרוּשׁ גָּדוֹל מְאֹד בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה, זָכָה לַהִסְתַּכְּלוּת הַזֹּאת, כִּי הִסְתַּכְּלוּת הַזֹּאת בְּחִינַת "וְאַתָּה תֶּחֱזֶה", הִיא תְּלוּיָה רַק בִּקְדֻשָּׁה וּפְרִישׁוּת מִתַּאֲוָה זֹאת, וְזֶה בְּחִינַת (מְלָכִים־א' כב, לח): "וְהַזֹּנוֹת רָחָצוּ", וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סַנְהֶדְרִין לט): לְמָרָק שְׁתֵּי חֶזְיוֹנוֹת, הַיְנוּ שֶׁכְּפִי מַה שֶּׁרוֹחֲצִין אֶת עַצְמָן מִתַּאֲוָה זֹאת, בְּחִינַת: "וְהַזֹּנוֹת רָחָצוּ", כְּמוֹ־כֵן הוּא מְמָרָק וּמְצֻחְצָחַ שְׁתֵּי חֶזְיוֹנוֹת, בְּחִינַת "וְאַתָּה תֶּחֱזֶה", בְּחִינַת "חֶזְיָתְךָ אִישׁ מָהִיר בִּמְלַאכְתּוֹ" וְכוּ', דְּהַיְנוּ בְּחִינַת הִסְתַּכְּלוּת, כִּי עִקַּר הַהִסְתַּכְּלוּת הִיא עַל־יְדֵי קְדֻשָּׁה וּפְרִישׁוּת מִתַּאֲוָה זוֹ, כִּי תַּאֲוָה זֹאת הִיא בְּחִינַת פְּגַם הָעֵינַיִם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים טו): "וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר אַתֶּם זוֹנִים אַחֲרֵיהֶם"; וְעַל־כֵּן צָרִיךְ

לְקַדֵּשׁ עַצְמוֹ בְּיוֹתֵר בִּפְרִישׁוּת גְּדוֹלָה מִזֹּאת הַתַּאֲוָה, וְאָז יֵשׁ לוֹ עֵינַיִם מְזַכָּכוֹת לַחֲזוֹת וּלְהַסְתַּכֵּל וְלִתֵּן הַגְּדֻלָּה לְכָל אֶחָד כָּרָאוּי לוֹ, עַל־יְדֵי הִסְתַּכְּלוּת לְבַד, וְאָז דַּוְקָא הוּא יָכוֹל לִהְיוֹת מַנְהִיג יִשְׂרָאֵל, וּכְשֶׁאֵין לְיִשְׂרָאֵל מַנְהִיג וּמַשְׁגִּיחַ כָּזֶה בֶּאֱמֶת, כָּל הָעוֹלָם מִעָרֶב וּמִבֶּלְבָּל, וְכָל הָרוֹצֶה לִטֹּל אֶת הַשֵּׁם — נוֹטֵל, כְּמוֹ שֶׁנּוֹהֵג עַכְשָׁו, בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים, כִּי יִשְׂרָאֵל צְרִיכִין שֶׁיִּהְיֶה עֲלֵיהֶם מַשְׁגִּיחַ, שֶׁיַּשְׁגִּיחַ בָּהֶם, שֶׁיַּעֲמֹד כָּל אֶחָד עַל מְקוֹמוֹ הָרָאוּי לוֹ בֶּאֱמֶת, וְהַמַּשְׁגִּיחַ הַזֶּה יִהְיֶה פָּרוּשׁ וְקָדוֹשׁ גָּדוֹל, בִּבְחִינַת קְדֻשַּׁת וּפְרִישׁוּת מֹשֶׁה, וְאָז יָכוֹל לְהַנְהִיג אֶת יִשְׂרָאֵל, לִתֵּן לְכָל אֶחָד גְּדֻלָּה כָּרָאוּי לוֹ, עַל־יְדֵי הַהִסְתַּכְּלוּת לְבַד. לֹא־כֵן אִם אָדָם אֵינוֹ מִתְקָרֵב לַצַּדִּיק הָאֱמֶת, אֶלָּא אֶל תַּלְמִידָיו שֶׁלֹּא שִׁמְּשׁוּ כָּל צָרְכָם, שֶׁהֵם עֲדַיִן פְּגוּמִים בִּפְגַם הַבְּרִית, וּמֵהֶם יוֹצְאוֹת כָּל הַצָּרוֹת וְהַמַּחֲלֹקֶת, וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (סוֹטָה מז:): מְשֻׁרְבּוּ זְחוּחֵי הַלֵּב רַבּוּ מַחֲלֹקֶת בְּיִשְׂרָאֵל, מְשֻׁרְבּוּ תַּלְמִידֵי שַׁמַּאי וְהִלֵּל שֶׁלֹּא שִׁמְּשׁוּ כָּל צָרְכָּן, רַבּוּ מַחֲלֹקֶת בְּיִשְׂרָאֵל, וְנַעֲשֵׂית תּוֹרָה כִּשְׁתֵּי תּוֹרוֹת; עַל־יְדֵי הַתַּלְמִידִים הָאֵלּוּ שֶׁלֹּא שִׁמְּשׁוּ כָּל צָרְכָּם, וְגוֹרְמִים מַחֲלֹקֶת, הֵם הַמַּכְנִיסִים תַּאֲוֹת נְאוּף בְּאֵלּוּ הַמְקָרְבִים אֲלֵיהֶם. וְזֶה ״וַיֹּאמְרוּ נַעֲרֵי הַמֶּלֶךְ״, הַתַּלְמִיד חָכָם נִקְרָא מֶלֶךְ, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (גִּטִּין סב): רַבָּנָן אִיקְרֵי מְלָכִים, וְתַלְמִידָיו נִקְרָאִים ״נַעֲרֵי הַמֶּלֶךְ מְשָׁרְתָיו״, הוּא קָדֵשׁ וְאֵין תַּלְמִידוֹ קָדֵשׁ, הַנֶּאֱמָר אֵצֶל גֵּיחֲזִי (סַנְהֶדְרִין י), שֶׁנֶּאֱמַר (מְלָכִים־ב׳ ד, כז): ״וַיִּגַּשׁ גֵּיחֲזִי לְהָדְפָהּ״, שֶׁנָּתַן יָדוֹ בְּהוֹד שֶׁבְּיָפְיָהּ בֵּין דַּדֶּיהָ, כִּי אַף שֶׁאֱלִישָׁע הָיָה גָּדוֹל מְאֹד בִּנְבוּאָה, וְזָכָה לְהַגִּיעַ לְפִי שְׁנַיִם מֵרַבּוֹ אֵלִיָּהוּ, עִם כָּל זֹאת תַּלְמִידוֹ הָיָה נוֹאָף גָּדוֹל; וְלָכֵן צְרִיכִים לְהִזָּהֵר כְּשֶׁמִּתְקָרְבִים לַצַּדִּיק הָאֱמֶת, לְהִשָּׁמֵר מִתַּלְמִידָיו שֶׁעֲדַיִן לֹא שִׁמְּשׁוּ כָּל צָרְכָּם, שֶׁהֵם יְגָרְמוּ שֶׁגַּם אַתָּה תִּפֹּל בִּנְאוּף, שֶׁזֶּה ״יְבַקְּשׁוּ לַמֶּלֶךְ נְעָרוֹת בְּתוּלוֹת מַרְאֶה״, וּצְרִיכִין לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים רַבִּים מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שֶׁיִּהְיֶה מְקָרֵב לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת וְתַלְמִידָיו, אֲשֶׁר זָכוּ לְשַׁמְּשׁוֹ כָּל צָרְכָּן, וְגַם הֵם פְּרוּשִׁים מִתַּאֲוָה זֹאת.

וְאַל יֵקַל בְּעֵינֶיךָ דָּבָר זֶה, כִּי רַבִּים חֲלָלִים הִפִּילוּ אֵלּוּ הַתַּלְמִידִים שֶׁלֹּא שִׁמְּשׁוּ אֶת רַבָּם כָּל צָרְכָּם, וְהֵם הַהֶדְיוֹטִים הַקּוֹפְצִים בָּרֹאשׁ, וּמְחַרְחְרִים רִיב, וְהֵם עֲדַיִן נוֹאֲפִים גְּדוֹלִים מְאֹד, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן. וְאַף שֶׁהֵם גַּם־כֵּן מִקָּרְבִים אֶל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, אֲשֶׁר לְבַסּוֹף גַּם הֵם יִהְיֶה לָהֶם תִּקּוּן, מֵרֹב גְּדֻלַּת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁיָּכוֹל לְתַקֵּן אֶת כָּל הַנְּשָׁמוֹת הַפְּגוּמוֹת, עִם כָּל זֹאת עַד שֶׁלֹּא נִתְקַנּוּ,

ג וַיַּפְקֵד הַמֶּלֶךְ פְּקִידִים בְּכָל־מְדִינוֹת מַלְכוּתוֹ
וְיִקְבְּצוּ אֶת־כָּל־נַעֲרָה בְתוּלָה טוֹבַת מַרְאֶה אֶל־
שׁוּשַׁן הַבִּירָה אֶל־בֵּית הַנָּשִׁים אֶל־יַד הֵגֵא סְרִיס
הַמֶּלֶךְ שֹׁמֵר הַנָּשִׁים וְנָתוֹן תַּמְרֻקֵיהֶן:

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

הֵם צְרִיכִים לָשֶׁבֶת בֵּין תַּנּוּר לְכִירַיִם, וְלָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וְלֹא לִהְיוֹת הֶדְיוֹטִים הַקּוֹפְצִים בָּרֹאשׁ, וּלְהִתְעָרֵב בְּמַחֲלֹקֶת אֲשֶׁר לֹא לָהֶם. וּזְכֹר כְּלָל זֶה, כִּי תִּצְטָרֵךְ אֶת זֶה לַיָּמִים הַבָּאִים, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ג וַיַּפְקֵד הַמֶּלֶךְ פְּקִידִים בְּכָל מְדִינוֹת מַלְכוּתוֹ וְיִקְבְּצוּ אֶת כָּל נַעֲרָה בְתוּלָה טוֹבַת מַרְאֶה: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר אָדָם צָרִיךְ לִשְׁמֹר לֹא לְבַזּוֹת אֶת שׁוּם בַּר יִשְׂרָאֵל, וּמִכָּל שֶׁכֵּן לֹא אֶת בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל, כִּי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לֹא יִמְחֹל עַל דָּבָר כָּזֶה, וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (אֶסְתֵּר רַבָּה, פְּרָשָׁה ה׳, סִימָן י׳): ״**וַיַּפְקֵד הַמֶּלֶךְ פְּקִידִים בְּכָל מְדִינוֹת מַלְכוּתוֹ**״, מָה רָאָה? אָמַר רַב הוּנָא, עַל־יְדֵי שֶׁהָיוּ מְבַזּוֹת בִּבְנוֹת יִשְׂרָאֵל כְּעוּרוֹת, וְאֵין כָּל בְּרִיָּה מַשְׁגִּיחָה עֲלֵיהֶם, לְפִיכָךְ בָּאוּ לִידֵי הַמִּסְפֵּק הַזֶּה, בָּרֵגַע שֶׁבִּזּוּ בִּבְנוֹת יִשְׂרָאֵל כְּעוּרוֹת, וְלֹא רָצוּ לְהִתְחַתֵּן עִמָּהֶן, הֵבִיא עֲלֵיהֶם הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא גְּזֵרָה רָעָה כָּזוֹ, שֶׁהַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ גָּזַר עֲלֵיהֶם, לְקַחַת אֶת בְּנוֹתֵיהֶם.

וּצְרִיכִים מְאֹד מְאֹד לְהַזָּהֵר בְּדָבָר זֶה — לֹא לְבַזּוֹת אֶת שׁוּם בַּר יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בִּגְדוֹלֵי יִשְׂרָאֵל בְּבַחֲרוֹתָם, שֶׁתֶּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁהִצִּיעוּ לָהֶם אֵיזֶה שִׁדּוּךְ, וְאִם כְּבָר נִפְגְּשׁוּ — הִתְחַתְּנוּ, כִּי לֹא רָצוּ לְבַזּוֹת אֶת בַּת יִשְׂרָאֵל, וְיָצְאוּ מֵהֶם גְּדוֹלֵי יִשְׂרָאֵל, וּצְרִיכִים לְהַזָּהֵר בִּדְבָרִים כָּאֵלּוּ מְאֹד מְאֹד, וְלֹא כַּאֲשֶׁר נָהוּג, שֶׁנִּפְגָּשִׁים עִם בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל, וְאַחַר־כָּךְ עוֹזְבִים אֶת הַשִּׁדּוּךְ, אֲשֶׁר עַל זֶה מְשַׁלְּמִים אַחַר־כָּךְ מְחִיר מְאֹד כָּבֵד, כִּי אָסוּר לְבַזּוֹת אֶת שׁוּם בַּר יִשְׂרָאֵל, וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (כְּתֻבּוֹת סז:): אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי, נוֹחַ לוֹ לָאָדָם, שֶׁיִּמְסֹר עַצְמוֹ לְתוֹךְ כִּבְשָׁן הָאֵשׁ, וְאַל יַלְבִּין פְּנֵי חֲבֵרוֹ בָּרַבִּים. וּמִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁאָסוּר לְבַזּוֹת בַּת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהָעֹנֶשׁ עַל כָּךְ גָּדוֹל מִנִּשְׂא. וְזוֹ הָיְתָה הַגְּזֵרָה שֶׁל אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, שֶׁגָּזַר עַל בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל לְטַמֵּא אוֹתָן.

וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (מְגִלָּה יב:): כָּל מָאן דַּהֲוָה לֵיהּ בְּרַתָּא אִיטַּמְרָה מִינֵּהּ, וְאַף־עַל־פִּי־כֵן לֹא הוֹעִיל שׁוּם דָּבָר.

וּבֶאֱמֶת בְּעִנְיַן שִׁדּוּכִים צְרִיכִים לָדַעַת, שֶׁהַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, וְלֹא יוֹעִיל שׁוּם דָּבָר. וּכְמוֹ שֶׁגִּלָּה לָנוּ רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן רסה), שֶׁלְּמַעְלָה הַנְּשָׁמוֹת שֶׁל הַזּוּג הֵם אֶחָד, וְכָל אֶחָד יֵשׁ לוֹ אֶת הַבַּת זוּג שֶׁלּוֹ, וְלֹא יְכוֹלִים לְהַחֲלִיף בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן, וּצְרִיכִים רַחֲמִים רַבִּים לְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, שֶׁלֹּא יִתְחַלְּפוּ הַזִּוּוּגִים מֵחֲמַת חֲטָאָיו הַמְרֻבִּים, כַּמּוּבָא (תִּקּוּנֵי־זֹהַר, תִּקּוּן יד, דַּף ל.), שֶׁעַל־יְדֵי הַחֲטָאִים מִתְחַלְּפִים הַזִּוּוּגִים, וּמִזֶּה יוֹצֵא, שֶׁהַרְבֵּה מִתְחַתְּנִים וּמִתְגָּרְשִׁים, רַחֲמָנָא לִצְלָן, עַד שֶׁמּוֹצְאִים אֶת הַזִּוּוּג הַנָּכוֹן שֶׁשַּׁיָּךְ לְשֹׁרֶשׁ נִשְׁמָתָם, כִּי בְּעִנְיְנֵי זִוּוּגִים אֵין שׁוּם בְּרִיָּה יְכוֹלָה לְהִתְעָרֵב, כִּי הַכֹּל כְּבָר רָשׁוּם לְמַעְלָה, מַה יִּהְיֶה עִם כָּל אֶחָד, וְכַמָּה זִוּוּגִים יִהְיוּ לוֹ וְכוּ׳, וְאֵיךְ יִסְתַּדֵּר אֶצְלוֹ הַזִּוּוּג בִּימֵי חַיָּיו וְכוּ׳. וּכְעִין שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִדְרָשׁ אַגָּדָה): ״וַיְפַקֵּד הַמֶּלֶךְ פְּקִידִים וְיִקְבְּצוּ אֶת כָּל נַעֲרָה בְתוּלָה״, כַּמָּה טְרָחוֹת נָתַן זֶה בָּעוֹלָם, וְכַמָּה אִינְגַרְיוֹת שֶׁל נָשִׁים מִכָּל מָקוֹם בָּאוּ לְדָרְשׁוֹ, וְכַמָּה בְּנֵי־אָדָם הָיוּ נוֹתְנִין אֶת מָמוֹנָן לְהוֹלִיךְ אֶת בְּנוֹתֵיהֶן לְשָׁם שֶׁיִּנָּשְׂאוּ לַמֶּלֶךְ, וְכַמָּה בְּנֵי־אָדָם הָיוּ נוֹתְנִין אֶת מָמוֹנָן לְהַטְמִין אֶת בְּנוֹתֵיהֶן, וְהָיְתָה אֶסְתֵּר מְתֻקֶּנֶת מִלִּפְנֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁכֵּן הוּא אוֹמֵר: ״וְהַנַּעֲרָה אֲשֶׁר תִּיטַב בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ״, בְּעֵינֵי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ אֵין כְּתִיב כָּאן, אֶלָּא ׳בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ׳, זֶה מַלְכּוֹ שֶׁל עוֹלָם, ״וַיִּיטַב הַדָּבָר בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ וַיַּעַשׂ כֵּן״; כִּי בְּעִנְיְנֵי הַזִּוּוּגִים הַכֹּל נֶעֱלָם וְנִסְתָּר מֵעֵינֵי בְּנֵי־אָדָם, וְזֶה גַּם מַה שֶּׁאֲנַחְנוּ מוֹצְאִים, שֶׁיֵּשׁ בְּנֵי־אָדָם שֶׁמִּתְחַתְּנִים, וְאֵינָם מְרֻצִּים מִבַּת זוּגָן. וּבֶאֱמֶת אֵין לְךָ עוֹד שְׁטוּת יוֹתֵר גְּדוֹלָה מִזּוֹ, כִּי אִם הִתְחַתַּנְתָּ עִמָּהּ, עָלֶיךָ לָדַעַת, שְׁזֹאת בַּת זוּגְךָ, וְאַתָּה צָרִיךְ לְהַשְׁלִים עִם הַמַּצָּב, וְעָלֶיךָ רַק לְתַקֵּן אֶת מַעֲשֶׂיךָ, וְאָז תִּזְכֶּה שֶׁתִּמְצָא חֵן בְּעֵינֶיךָ, וְהִיא תִּהְיֶה לְךָ לְעֵזֶר, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (יְבָמוֹת סג): אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מַאי דִּכְתִיב (בְּרֵאשִׁית ב, יח): ״אֶעֱשֶׂה לוֹ עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ״, זָכָה — עוֹזַרְתּוֹ, לֹא זָכָה — כְּנֶגְדּוֹ; כִּי הַכֹּל תָּלוּי בָּאָדָם בְּעַצְמוֹ, כִּי אִם הוּא מְתַקֵּן אֶת מַעֲשָׂיו, אָז אִשְׁתּוֹ עוֹזֶרֶת לוֹ, וְגַם מוֹצֵאת חֵן בְּעֵינָיו, וּלְהֶפֶךְ — כְּשֶׁאָדָם פּוֹגֵם בִּבְרִיתוֹ, רַחֲמָנָא לִצְלָן, הִיא כְּנֶגְדּוֹ, וְגַם אֵינָהּ מוֹצֵאת חֵן בְּעֵינָיו. וְלָכֵן הָעִקָּר תָּלוּי בָּאָדָם עַצְמוֹ, וְאַף פַּעַם לֹא יְזַרֵז אֶת הָאַשְׁמָה עָלֶיהָ, כִּי אָסוּר לִהְיוֹת כְּפוּי טוֹבָה לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־

ד וְהַנַּעֲרָה אֲשֶׁר תִּיטַב בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ תִּמְלֹךְ תַּחַת וַשְׁתִּי וַיִּיטַב הַדָּבָר בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ וַיַּעַשׂ כֵּן׃ ס

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

הוּא, כִּי בָּרֵגַע שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נָתַן לְךָ אִשָּׁה, אַתָּה צָרִיךְ לִשְׁמֹחַ עִמָּהּ וְלֹא לְהִתְלוֹנֵן, וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (עֲבוֹדָה זָרָה ה׃): אָדָם הָרִאשׁוֹן כְּפוּי טוֹבָה הָיָה, דִּכְתִיב (בְּרֵאשִׁית ג, יב): ״הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּה עִמָּדִי״ וְגוֹ׳, בְּמָקוֹם לְהוֹדוֹת לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עַל הַחֶסֶד שֶׁעָשָׂה עִמּוֹ — כָּפַר בַּטּוֹבָה. וּזְכֹר כְּלָל זֶה תָּמִיד, אֲהוּבִי, בְּנִי! וְאָז טוֹב לְךָ כָּל הַיָּמִים, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ד וְהַנַּעֲרָה אֲשֶׁר תִּיטַב בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ תִּמְלֹךְ תַּחַת וַשְׁתִּי, וַיִּיטַב הַדָּבָר בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ וַיַּעַשׂ כֵּן: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר כָּל מָקוֹם שֶׁכָּתוּב בִּמְגִלַּת אֶסְתֵּר ׳הַמֶּלֶךְ׳, זֶה סוֹבֵב עַל מַלְכוּ שֶׁל עוֹלָם, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (מִדְרָשׁ אַגָּדָה): ״וְהַנַּעֲרָה אֲשֶׁר תִּיטַב בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ״, בְּעֵינֵי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ אֵין כְּתִיב כָּאן, אֶלָּא בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ — זֶה מַלְכוּ שֶׁל עוֹלָם. ״וַיִּיטַב הַדָּבָר בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ וַיַּעַשׂ כֵּן״, וְהַטַּעַם שֶׁלֹּא כָּתוּב בְּפֵרוּשׁ שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל הַמְּגִלָּה, אֶלָּא בְּרָאשֵׁי תֵּבוֹת וּבְסוֹפֵי תֵּבוֹת וּבְאֶמְצַע תֵּבוֹת, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן נו), אֲשֶׁר אֲפִלּוּ בְּכָל הַהַסְתָּרוֹת שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרוֹת, גַּם שָׁם גָּנוּז אַלּוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם. וְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת מְגַלֶּה אֶת הַהַסְתָּרָה שֶׁמְּלֻבָּשׁ בּוֹ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וּמְגַלֶּה תּוֹרָה גְּבוֹהָה, כִּי בִּמְקוֹמוֹת אֵלּוּ שֶׁגָּעֲלָם וְנִסְתָּר אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ, שָׁם דַּיְקָא יְכוֹלִים לִמְצֹא תּוֹרָה גְּנוּזָה וְגִלּוּי אֱלֹקוּת בְּמַדְרֵגָה עֶלְיוֹנָה מְאֹד.

וְהִנֵּה יָדוּעַ, אֲשֶׁר נַעֲרָה הִיא בְּסוֹד הַשְּׁכִינָה, כַּמּוּבָא (זֹהַר בְּרֵאשִׁית נא): בְּזִמְנָא דְּלָא מִתְדַּבְּקָן בֵּיהּ יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא לְאַדְלְקָא לֵיהּ לְאִתְאַחֲדָא בִּנְהוֹרָא חִוָּרָא אִיהוּ ד׳, וּלְזִמְנָא דְּמִתְעָרֵי לֵיהּ לְאִתְחַבְּרָא עִם נְהוֹרָא חִוָּרָא, כְּדֵין אִקְרֵי ה׳ מְנַלָּן? דִּכְתִיב (דְּבָרִים כב, כג): ״כִּי יִהְיֶה נַעֲרָה בְתוּלָה״, נַעֲרָ כְּתִיב בְּלֹא ה׳, מַאי טַעֲמָא? בְּגִין דְּלָא אִתְחַבְּרַת בִּדְכוֹרָא, וּבְכָל אֲתַר דְּלָא אִשְׁתַּכְּחוּ דְּכַר וְנוּקְבָא, הָא לָא אֶשְׁתַּכַּח וְסַלְקָא מִתַּמָּן, וְאִשְׁתָּאַר ד׳ דְּהָא אִיהִי כָּל זִמְנָא דְּאִתְחַבַּר בִּנְהוֹרָא חִוָּרָא דְּנָהִיר אִקְרֵיהּ ה׳, דְּהָא כְּדֵין כְּלָא אִתְחַבַּר כַּחֲדָא, אִיהִי אִתְדַּבְּקַת בִּנְהוֹרָא חִוָּרָא, וְיִשְׂרָאֵל מִתְדַּבְּקָן בֵּהּ וְקַיְמָא תְּחוֹתֵהּ לְאַדְלְקָא לֵיהּ, וּכְדֵין כֹּלָּא חַד; הַיְנוּ כָּתוּב נַעֲרָ וְקוֹרְאִים נַעֲרָה, כִּי בַּתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, עַדַיִן

לֹא יוֹדְעִים אֶת רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, אֶלָּא עַל־יְדֵי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל־פֶּה, עַל יָדָהּ מִתְגַּלֶּה רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי זֶה סוֹד הַיִּחוּד בֵּין דּוּכְרָא לְנוּקְבָא, וְלָכֵן הַכְּתִיב הוּא נַעֲרָ, וְהַקְּרִי הוּא נַעֲרָה עִם ה׳, שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה, שֶׁאָז מֵאִיר עַלְמָא עִלָּאָה בְּעַלְמָא תַּתָּאָה, שֶׁזֶּה יִחוּד בֵּין תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב לְבֵין תּוֹרָה שֶׁבְּעַל־פֶּה, בֵּין ו׳ שֶׁהוּא הַתִּפְאֶרֶת, לְבֵין ה׳ שֶׁהוּא הַמַּלְכוּת, וְזֶה ו״ה־נַּעֲרָה אֲשֶׁר תִּיטַב בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ״, הַיְנוּ כְּשֶׁמִּתְחַבֶּרֶת אוֹת ו׳ שֶׁהִיא הַתִּפְאֶרֶת עִם אוֹת ה׳ שֶׁהִיא הַמַּלְכוּת, יִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ, תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב עִם תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, אָז הוּטַב בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ, מַלְכּוֹ שֶׁל עוֹלָם, ״תִּמְלֹךְ תַּחַת יַשְׁתִּי״, כִּי כָּל צַדִּיק וְאִישׁ כָּשֵׁר הַמִּתְגַּבֵּר עַל יִצְרוֹ, וּמַדְבִּיק אֶת נִשְׁמָתוֹ בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמְגַלֶּה אֶת הַהֶסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְּתָרָה, הוּא יִהְיֶה מֶלֶךְ מֵאֵן מַלְכֵי רַבָּנָן, וְיִקָּיֵם אֲצִלוֹ (אִיּוֹב כב, כח): ״וְתִגְזַר אֹמֶר וְיָקָם לָךְ״, שֶׁזֶּה ״וַיִּיטַב הַדָּבָר בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ וַיַּעַשׂ כֵּן״, כִּי אֲצִלוֹ יִתְבָּרַךְ מְאֹד מְאֹד חָשׁוּב אָדָם שֶׁזּוֹכֶה לְהִתְגַּבֵּר עַל יִצְרוֹ וְכוֹבֵשׁ אֶת הָרָע תַּחַת הַטּוֹב, שֶׁזֶּה יִחוּד בֵּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לִשְׁכִינְתֵּהּ, וְאָז פּוֹעֵל אֲצִלוֹ יִתְבָּרַךְ כָּל מַה שֶּׁרוֹצֶה, שֶׁזֶּה מַה שֶּׁמּוּבָא (הַשְׁמָטוֹת הַזֹּהַר רס׃): נַעֲרָה בְּתוּלָה עַד לָא אִתְקְרִיב דְּכוֹרָא לְגַבָּהּ אִקְרֵי נַעַר, לְבָתַר אִקְרֵי נַעֲרָה, כִּי בָּרֵגַע שֶׁיֵּשׁ יִחוּד בֵּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לִשְׁכִינְתֵּהּ, שֶׁזֶּה סוֹד י׳ כְּשֶׁמִּתְחַבֵּר עִם ד׳ נַעֲשֶׂה ה׳, הַיְנוּ כְּשֶׁאָדָם מְקַדֵּשׁ וּמְטַהֵר אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ, וּמַדְבִּיק עַצְמוֹ בּוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשֶׂה יִחוּד בֵּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לִשְׁכִינְתֵּהּ, תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב עִם תּוֹרָה שֶׁבְּעַל־פֶּה, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן מט), וְזֶה בְּחִינַת ה״א, כִּי דָּל״ת הָיְתָה וְאִתְחַזְרַת וְנַעֲשֵׂית ה״א, כִּי דָּל״ת הָוֵית לִשּׁוֹן דַּלָּה וַעֲנִיָּה, הַיְנוּ כְּשֶׁמְּטַמְטֵם לִבּוֹ בְּטִפְּשׁוּת, וְאֵין עָנִי אֶלָּא בְּדַעַת (נְדָרִים מא.), אָז הִיא בְּחִינַת דָּל״ת, וּכְשֶׁמְּקַדֵּשׁ מַחֲשַׁבְתּוֹ, וְלֵית קְדֻשָּׁה פָּחוֹת מֵעֲשָׂרָה (מְגִלָּה כג.), וְהִיא בְּחִינַת יו״ד (תִּקּוּן י), שֶׁמַּמְשִׁיךְ לְתוֹךְ הַדָּל״ת וְנַעֲשֶׂה ה׳. וְכָל זֶה סוֹד (שִׁיר הַשִּׁירִים ח, ה): ״מִי זֹאת עוֹלָה״, הַיְנוּ ׳מִי׳ שֶׁהִיא הַבִּינָה מִתְחַבֶּרֶת עִם ׳זֹאת׳, שֶׁהִיא הַמַּלְכוּת, כְּשֶׁהַדִּבּוּר עִם הַמַּחֲשָׁבָה מִתְחַבְּרִים יַחַד, אָז נַעֲשֶׂה יִחוּד בֵּין בִּיתָא עִלָּאָה וּבִיתָא תַּתָּאָה, שֶׁזֶּה סוֹד ו״ה־נַּעֲרָה אֲשֶׁר תִּטַב בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ״, כִּבְיָכוֹל, בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ שֶׁהוּא סוֹד הָאֲצִילוּת, סוֹד הָעֵינַיִם כַּיָּדוּעַ, טוֹב מְאֹד לִרְאוֹת אֶת הַיִּחוּד הַשָּׁלֵם, אֲשֶׁר נַעַר נַעֲשֶׂה נַעֲרָה, יִחוּד כָּל הָעוֹלָמוֹת, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ה אִישׁ יְהוּדִי הָיָה בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה וּשְׁמוֹ מָרְדֳּכַי בֶּן יָאִיר בֶּן־שִׁמְעִי בֶּן־קִישׁ אִישׁ יְמִינִי׃

גְּנִזֵי הַמֶּלֶךְ

ה אִישׁ יְהוּדִי הָיָה בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה וּשְׁמוֹ מָרְדֳּכַי: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! כְּשֶׁבָּרָא יִשְׂרָאֵל דָּבוּק בְּהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וּמוֹסֵר אֶת נַפְשׁוֹ בְּשָׁבִיל נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְלוֹמֵד אִתָּם תּוֹרָה, וּמַחְדִּיר בָּהֶם אֱמוּנָה, אֲזַי הוּא הָאִישׁ שֶׁבִּשְׁבִילוֹ נִבְרָא הָעוֹלָם, וּשְׁמוֹ מִתְפָּרְסֵם בְּכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ. וְזוֹ הָיְתָה מַעֲלַת מָרְדֳּכַי הַצַּדִּיק, שֶׁמָּסַר אֶת נַפְשׁוֹ לְגַלּוֹת אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִתְפָּרְסֵם שְׁמוֹ בְּכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ. וְזֶה מַה שֶּׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (אֶסְתֵּר רַבָּה, פָּרָשָׁה ו׳, סִימָן ב׳): ״אִישׁ יְהוּדִי הָיָה בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה״, ׳אִישׁ׳ — מִלַּמֵּד שֶׁהָיָה מָרְדֳּכַי שָׁקוּל בְּדוֹרוֹ כְּמשֶׁה בְּדוֹרוֹ, דִּכְתִיב בֵּיהּ (בְּמִדְבַּר יב, ו): ״וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עָנָו מְאֹד״, מַה מֹּשֶׁה עָמַד בַּפֶּרֶץ, דִּכְתִיב (תְּהִלִּים קו, כג): ״וַיֹּאמֶר לְהַשְׁמִידָם, לוּלֵי מֹשֶׁה בְחִירוֹ עָמַד בַּפֶּרֶץ״ וְגוֹ׳, אַף מָרְדֳּכַי כֵּן, דִּכְתִיב ״דּוֹרֵשׁ טוֹב לְעַמּוֹ וְדוֹבֵר שָׁלוֹם לְכָל זַרְעוֹ״, מַה מֹּשֶׁה לִמֵּד תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, דִּכְתִיב (דְּבָרִים ד, ה): ״רְאֵה לִמַּדְתִּי אֶתְכֶם חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים״, אַף מָרְדֳּכַי כֵּן, דִּכְתִיב: ״דִּבְרֵי שָׁלוֹם וֶאֱמֶת״, וּכְתִיב (מִשְׁלֵי כג, כג): ״אֱמֶת קְנֵה וְאַל תִּמְכֹּר״ וְכוּ׳. ׳יְהוּדִי׳ — לָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ יְהוּדִי, וַהֲלֹא יְמִינִי הוּא? לְפִי שֶׁיִּחֵד שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא כְּנֶגֶד כָּל בָּאֵי עוֹלָם, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב: ״לֹא יִכְרַע וְלֹא יִשְׁתַּחֲוֶה״, וְכִי קַנְתְּרָן הָיָה וְעוֹבֵר עַל גְּזֵרַת הַמֶּלֶךְ? אֶלָּא כְּשֶׁצִּוָּה אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ לְהִשְׁתַּחֲווֹת לְהָמָן, חָקַק עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים עַל לִבּוֹ, וְנִתְכַּוֵּן כְּדֵי שֶׁיִּשְׁתַּחֲווּ לַעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים. וּכְשֶׁהָיָה רוֹאֶה הָמָן, שֶׁאֵין מָרְדֳּכַי מִשְׁתַּחֲוֶה לוֹ — נִתְמַלֵּא חֵמָה, וּמָרְדֳּכַי אוֹמֵר לוֹ: יֵשׁ אָדוֹן הַמִּתְגָּאֶה עַל כָּל גֵּאִים, הֵיאַךְ אֲנִי מַנִּיחוֹ וְאֶשְׁתַּחֲוֶה לַעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים?! וּלְפִי שֶׁיִּחֵד שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא — נִקְרָא יְהוּדִי, כְּלוֹמַר יְהוּדִי יְחִידִי. וְיֵשׁ אוֹמְרִים, שֶׁהָיָה שָׁקוּל כְּאַבְרָהָם בְּדוֹרוֹ, מָה אַבְרָהָם אָבִינוּ מָסַר אֶת עַצְמוֹ לְתוֹךְ כִּבְשָׁן הָאֵשׁ, וְהֶחֱזִיר וְהִכִּיר לַבְּרִיּוֹת גְּדֻלָּתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בְּרֵאשִׁית יב): ״וְאֶת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְחָרָן״, אַף מָרְדֳּכַי בְּיָמָיו הִכִּירוּ הַבְּרִיּוֹת גְּדֻלָּתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב: ״וְרַבִּים מֵעַמֵּי הָאָרֶץ מִתְיַהֲדִים״, וְיִחֵד שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־

הוּא וְקָדְשׁוֹ, וּלְפִיכָךְ נִקְרָא ׳יְהוּדִי׳, דִּכְתִיב: ״אִישׁ יְהוּדִי״, אַל תִּקְרֵי יְהוּדִי אֶלָּא יְחִידִי.

וְדָבָר זֶה שַׁיָּךְ עַל כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, אִם הוּא רַק מְגַלֶּה אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, וּמוֹסֵר אֶת נַפְשׁוֹ בְּשִׁבִילוֹ יִתְבָּרַךְ — נִקְרָא אִישׁ יְהוּדִי, וּשְׁמוֹ מִתְפָּרְסֵם בָּעוֹלָם. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (פִּרְקֵי דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, פֶּרֶשָׁה מט): ״אִישׁ יְהוּדִי הָיָה בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה״, רַבִּי שִׁמְעָיָה אוֹמֵר, וְכִי לֹא הָיָה בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה יְהוּדִי אֶלָּא מָרְדֳּכַי בִּלְבָד, וְהָא כְתִיב: ״וְהַיְּהוּדִים אֲשֶׁר בְּשׁוּשַׁן״, אִם־כֵּן הָיוּ יְהוּדִים בְּשׁוּשַׁן זוּלַת מָרְדֳּכַי, אֶלָּא שֶׁהָיָה בֶּן אָבוֹת אַבְטִינָאס, שֶׁהָיָה מִזֶּרַע הַמְּלוּכָה, וְהָיָה עוֹסֵק בַּתּוֹרָה, לְפִיכָךְ נִקְרָא שְׁמוֹ יְהוּדִי. ״וּשְׁמוֹ מָרְדֳּכַי״, שֶׁהָיְתָה תְּפִלָּתוֹ נִכְנֶסֶת לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא כְּרֵיחַ מֹר דְּרוֹר. ״בֶּן יָאִיר״ שֶׁהָיָה מֵאִיר פָּנִים בַּהֲלָכָה, כִּי מֵאַחַר שֶׁהָיָה לוֹמֵד תּוֹרָה בְּגָלוּי, וְכֵן הִתְפַּלֵּל לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא תָּמִיד, וְעוֹרֵר אֶת כָּל עַם יִשְׂרָאֵל לְהִתְפַּלֵּל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אֶסְתֵּר ד, א): ״וַיְיַלֵּבֶשׁ שַׂק וָאֵפֶר וַיֵּצֵא בְּתוֹךְ הָעִיר, וַיִּזְעַק זְעָקָה גְּדוֹלָה וּמָרָה״, וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה יב:): ״אִישׁ יְהוּדִי הָיָה בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה וְגוֹ׳ אִישׁ יְמִינִי״, מַאי קָאָמַר אִי לְיִחוּסָא קָאָתֵי לַיַּחֲסֵיהּ וְאָזִיל עַד בִּנְיָמִין, אֶלָּא מַאי שָׁנָא הֵנֵי, תָּנָא כֻּלָּן עַל שְׁמוֹ נִקְרְאוּ: בֶּן יָאִיר, בֶּן שֶׁהֵאִיר עֵינֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל בִּתְפִלָּתוֹ, בֶּן שִׁמְעִי, בֵּן שֶׁשָּׁמְעוּ אֶל תְּפִלָּתוֹ, בֶּן קִישׁ, שֶׁהִקִּישׁ עַל שַׁעֲרֵי רַחֲמִים וְנִפְתְּחוּ לוֹ, וְכָל זֶה סוֹבֵב עַל כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, אִם מוֹסֵר אֶת עַצְמוֹ בַּעֲבוּר כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, לְקָרְבָם אֲלֵיו יִתְבָּרַךְ, וּלְגַלּוֹת אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה נִקְרָא גַּם ׳אִישׁ יְהוּדִי׳, שֶׁהוּא סוֹד יו״ד ה״י, כִּי כָּל הַכּוֹפֵר בַּעֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁהוּא גַּאֲוָה, נִקְרָא ׳אִישׁ יְהוּדִי׳, שֶׁהֵם אוֹתִיּוֹת יו״ד ה״י, שֵׁם הַמַּסִּיר אֶת הַגַּאֲוָה, וְהָמָן עָשָׂה עֲצָמוֹ עֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁהוּא הַגֵּאוּת, וְלָכֵן רָדַף אֶת מָרְדֳּכַי שֶׁהוּא בְּסוֹד ׳אִישׁ יְהוּדִי׳. וְזֶה סוֹבֵב בְּכָל דּוֹר, שֶׁנֶּגֶד צַדִּיק הַדָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, קָם עָלָיו רָשָׁע, הָמָן־עֲמָלֵק, לִשְׁבֹּר אוֹתוֹ, כִּי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא חוֹמֵל עַל הַצַּדִּיק שֶׁנִּקְרָא ׳אִישׁ יְהוּדִי׳, שֶׁלֹּא יִפֹּל בְּיֵשׁוּת וְגֵאוּת, עַל־כֵּן מֵקִים עָלָיו רָשָׁע אָרוּר טָמֵא שֶׁיּוֹנֵק מֵהָמָן־עֲמָלֵק, כְּדֵי לִשְׁבֹּר אֶת הַצַּדִּיק, שֶׁיִּהְיֶה בְּעֵינֵי עַצְמוֹ כְּאַיִן מַמָּשׁ, כִּי הָרָשָׁע הוּא הַלְבוּשׁ שֶׁמַּלְבִּישׁ אֶת הַצַּדִּיק בַּחֲלִישׁוּת הַדַּעַת, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה בְּעֵינֵי עַצְמוֹ כְּלֹא כְּלוּם, שֶׁאָז דַּיְקָא נִקְרָא ׳אִישׁ יְהוּדִי׳, וְלָכֵן לֹא תִּמְצָא צַדִּיק הַדָּבוּק בְּחַי הַחַיִּים בּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁלֹּא

ו אֲשֶׁר הָגְלָה מִירוּשָׁלַיִם עִם־הַגֹּלָה אֲשֶׁר הָגְלְתָה עִם יְכָנְיָה מֶלֶךְ־יְהוּדָה אֲשֶׁר הֶגְלָה נְבוּכַדְנֶצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל:

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

יָקוּם עָלָיו אֵיזֶה רָשָׁע שֶׁיּוֹנֵק מֵהֶמְן־עֲמָלֵק, וְהַצַּדִּיק עַל־יְדֵי שֶׁמְּעִיקִין וּמְצַעֲרִים אוֹתוֹ וְשׁוֹפְכִים אֶת דָּמוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשֶׂה בֶּן יָאִיר — שֶׁמֵּאִיר לוֹ אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ, בֶּן שִׁמְעִי — שֶׁנִּשְׁמַעַת וְנִתְקַבֶּלֶת תְּפִלָּתוֹ בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, בֶּן קִישׁ — שֶׁמַּקִּישׁ עַל דַּלְתֵי רַחֲמִים, אִישׁ יְמִינִי — שֶׁתָּמִיד מַטֶּה כְּלַפֵּי חֶסֶד, וְדָן אֶת כָּל אֶחָד לְכַף זְכוּת. וְכָל זֶה זוֹכֶה עַל־יְדֵי שֶׁמִּתְחַזֵּק וְאֵינוֹ נִשְׁבָּר מִשּׁוּם דָּבָר בָּעוֹלָם, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ו אֲשֶׁר הָגְלָה מִירוּשָׁלַיִם עִם הַגֹּלָה אֲשֶׁר הָגְלְתָה עִם יְכָנְיָה מֶלֶךְ יְהוּדָה, אֲשֶׁר הֶגְלָה נְבוּכַדְנֶצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע אֲשֶׁר מוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ז׳), אֲשֶׁר עִקַּר הַגָּלוּת הוּא מֵחֲמַת חֶסְרוֹן אֱמוּנָה, כִּי מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱמוּנָה בְּהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, לֹא שַׁיָּךְ שֶׁתִּהְיֶה לוֹ גָּלוּת, כִּי מָלֵא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וְהוּא מְמַלֵּא כָּל עָלְמִין וּבְתוֹךְ כָּל עָלְמִין וְסוֹבֵב כָּל עָלְמִין, וּבְכָל תְּנוּעָה וּתְנוּעָה שָׁם אַלּוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן נו): כְּשֶׁיֵּשׁ לְהָאָדָם לֵב, אֵין שַׁיָּךְ אֶצְלוֹ מָקוֹם כְּלָל, כִּי אַדְרַבָּה הוּא מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְכוּ׳, כִּי הָאֱלֹקוּת הוּא בַּלֵּב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים עג): ״צוּר לְבָבִי״, וְאֵצֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, נֶאֱמַר (שְׁמוֹת לג): ״הִנֵּה מָקוֹם אִתִּי״, שֶׁהוּא מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְאֵין הָעוֹלָם מְקוֹמוֹ. נִמְצָא, מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ לֵב יִשְׂרְאֵלִי, אֵין רָאוּי לוֹ לוֹמַר, שֶׁמָּקוֹם זֶה אֵין טוֹב לְפָנָיו, כִּי אֵין שַׁיָּךְ אֶצְלוֹ מָקוֹם כְּלָל, כִּי אַדְרַבָּה הוּא מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְאֵין הָעוֹלָם מְקוֹמוֹ, אֶלָּא אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה יג.) שֶׁגָּלָה מֵעַצְמוֹ, כְּלוֹמַר מִדַּעְתּוֹ, שֶׁחָזַר לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וּמִשּׁוּם כָּךְ נִגְלָה פַּעַם שֵׁנִית וְכֵן פַּעַם שְׁלִישִׁית, שֶׁזֶּה מַה שֶּׁכָּתוּב שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּפָּסוּק ׳אֲשֶׁר הָגְלָה׳, ׳עִם הַגּוֹלָה׳, ׳אֲשֶׁר הֶגְלָה׳, וְהַסִּבָּה שֶׁיָּרַד מֵרְצוֹנוֹ בַּגָּלוּת, כִּי הוּא הִתְחַבֵּר עִם נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִגְלָה אוֹתָם נְבוּכַדְנֶצַּר הָרָשָׁע, כִּי הָיָה מֶלֶךְ אַכְזָרִי עַד מְאֹד, וְהִתְאַכְזֵר עַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (שַׁבָּת

קמט): כָּל יָמָיו שֶׁל אוֹתוֹ רָשָׁע לֹא נִמְצָא שְׂחוֹק בְּפִי בְּרִיָּה, וּמָרְדֳּכַי הַצַּדִּיק, שֶׁנִּקְרָא אִישׁ יְהוּדִי, עַל שֵׁם שֶׁכָּפַר בַּעֲבוֹדָה זָרָה, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (מְגִלָּה יג.): וְאַמַּאי קְרֵי לֵיהּ יְהוּדִי? עַל שׁוּם שֶׁכָּפַר בַּעֲבוֹדָה זָרָה. וְלָכֵן יָרַד מָרְדֳּכַי מֵעַצְמוֹ אֶל הַגּוֹלָה, לְהִתְחַבֵּר עִם נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, כְּדֵי לְהַחְדִּיר בָּהֶם אֱמוּנָה, וּלְחַזְּקָם וּלְעוֹדְדָם וּלְשַׂמְּחָם, וְזוֹ עֲבוֹדַת כָּל הַצַּדִּיקִים הַשְּׁלֵמִים, שֶׁמְּקָרְבִים אֲנָשִׁים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, אֵין זֶה כְּדֵי לְהַרְבּוֹת כְּבוֹדָם, חַס וְשָׁלוֹם, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן נג), אֶלָּא כְּדֵי לְהַשְׁלִים אֶת דַּעְתָּם.

כִּי בֶּאֱמֶת עָלֶיךָ לָדַעַת, שֶׁהַצַּדִּיקִים הַדְּבוּקִים בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, הֵם מְנַתְּקִים אֶת עַצְמָם מֵהַדְּבֵקוּת, וְהַכֹּל כְּדֵי לְקָרֵב נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל אֲלֵיו יִתְבָּרַךְ, כִּי כְּדַאי לָהֶם לְהִתְבַּטֵּל מֵהַדְּבֵקוּת, הָעִקָּר לְהַגְבִּיהַּ אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל אֲלֵיו יִתְבָּרַךְ, וְזוֹ הַמַּדְרֵגָה הֲכִי עֶלְיוֹנָה, שֶׁאָדָם שֶׁנִּמְצָא בְּמַעֲלָה עֶלְיוֹנָה, דָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמִתְעַנֵּג בְּזִיו הַשְּׁכִינָה, וּמְסַלֵּק אֶת הַכֹּל, הָעִקָּר לְקָרֵב אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְזוֹ הַמְסִירוּת נֶפֶשׁ הֲכִי גְּדוֹלָה שֶׁמַּרְאִים הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים. וְלָכֵן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים עַל מָרְדֳּכַי שֶׁגָּלָה מֵעַצְמוֹ, כִּי רָצָה לְחַזֵּק וּלְעוֹדֵד וּלְשַׂמֵּחַ אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וּלְהַחְדִּיר בָּהֶם אֱמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ.

וְדָבָר זֶה נַעֲשֶׂה בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, שֶׁיֵּשׁ צַדִּיקִים הַדְּבוּקִים תָּמִיד בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְאֵין לִפְנֵי מַרְאֵה עֵינֵיהֶם רַק גִּלּוּי שְׁכִינָה, וְאַף־עַל־פִּי־כֵן הֵם מְסַלְּקִים הַכֹּל, וְיוֹרְדִים לְעָמְקָא דִּתְהוֹמָא רַבָּא, כְּדֵי לְהַגְבִּיהַּ אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל. וְזוֹ מְסִירוּת נֶפֶשׁ אֲמִתִּית; כִּי הַצַּדִּיקִים הָאֵלּוּ, הַדְּבוּקִים בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְיוֹרְדִים לְנוּקְבָא דִּתְהוֹמָא רַבָּא אֶל הַנְּשָׁמוֹת הַפְּגוּמוֹת, הֵם גּוֹרְמִים לְעַצְמָם, שֶׁיֹּאבַד שְׁמָם, שֶׁזּוֹ מְסִירוּת נֶפֶשׁ מַמָּשׁ, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן רס), כִּי שָׁם הוּא הַנֶּפֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ב, יט): ״נֶפֶשׁ חַיָּה הוּא שְׁמוֹ״, כִּי בְּדֶרֶךְ כְּלָל דַּיְקָא אֵלּוּ הַצַּדִּיקִים, אֲשֶׁר יוֹרְדִים מֵהַדְּבֵקוּת שֶׁלָּהֶם, וּמְקָרְבִים רְחוֹקִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, עֲלֵיהֶם מְדַבְּרִים כָּל דָּבָר אָסוּר, וּבוֹדִים עֲלֵיהֶם כְּזָבִים, וְיֵשׁ לָהֶם שְׁפִיכוּת דָּמִים מִזֶּה, וְזוֹהִי מְסִירוּת נֶפֶשׁ מַמָּשׁ, כִּי עוֹסְקִים בָּזֶה לְשֵׁם שָׁמַיִם, לְשֵׁם אֵל עֶלְיוֹן, לְקָרֵב אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה טז:) עַל הַפָּסוּק (אֶסְתֵּר י, ג): ״וְרָצוּי לְרֹב אֶחָיו״, וְלֹא לְכָל אֶחָיו, מְלַמֵּד, שֶׁפָּרְשׁוּ מִמֶּנּוּ מִקְצָת סַנְהֶדְרִין, שֶׁגַּם הֵם חָלְקוּ עָלָיו. וְדָבָר זֶה נִשְׁנֶה בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, שֶׁהַדַּיְקָא אֵלּוּ

ז וַיְהִי אֹמֵן אֶת־הֲדַסָּה הִיא אֶסְתֵּר בַּת־דֹּדוֹ כִּי אֵין לָהּ אָב וָאֵם וְהַנַּעֲרָה יְפַת־תֹּאַר וְטוֹבַת מַרְאֶה וּבְמוֹת אָבִיהָ וְאִמָּהּ לְקָחָהּ מָרְדֳּכַי לוֹ לְבַת:

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

הַצַּדִּיקִים הַמּוֹסְרִים אֶת נַפְשָׁם לְקָרֵב רְחוֹקִים, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּעַצְמוֹ מַעֲמִיד עֲלֵיהֶם הִתְנַגְּדוּת, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן רכח): כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְסַתֵּכֵּל בִּנְשָׁמָה שֶׁתּוּכַל לְהַחֲזִיר בְּנֵי־אָדָם בִּתְשׁוּבָה וְלַעֲשׂוֹת גֵּרִים, אֲזַי הוּא יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, כִּבְיָכוֹל, מְבַקֵּשׁ וְרוֹאֶה שֶׁתִּהְיֶה מַחֲלֹקֶת עָלָיו; אַשְׁרֵי מִי שֶׁחָזָק בְּלִקְרֵב רְחוֹקִים אֲלֵיו יִתְבָּרַךְ, וְאֵינוֹ מְסַתֵּכֵּל עַל שׁוּם מוֹנֵעַ וּמְעַכֵּב, כִּי שְׂכָרוֹ הַרְבֵּה מְאֹד, אַשְׁרֵי לוֹ! וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ז וַיְהִי אֹמֵן אֶת הֲדַסָּה הִיא אֶסְתֵּר בַּת דֹּדוֹ, כִּי אֵין לָהּ אָב וָאֵם: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר אֵין שׁוּם תַּכְלִית בְּזֶה הָעוֹלָם, רַק לְהִתְפַּלֵּל אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וּכְמוֹ שֶׁגִּלָּה לָנוּ הַבַּעַל תְּפִלָּה (סִפּוּרֵי־מַעֲשִׂיּוֹת, מַעֲשֶׂה יב), אֲשֶׁר אָדָם צָרִיךְ לַעֲסֹק רַק בִּתְפִלָּה כָּל הַיּוֹם, לְבַקֵּשׁ וּלְהִתְחַנֵּן בְּרַחֲמִים וּבְתַחֲנוּנִים אֲלָיו יִתְבָּרַךְ. וְזֶה תָּלוּי כְּפִי מִדַּת הָאֱמוּנָה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן סב): אִם הָיָה יוֹדֵעַ הָאָדָם יְדִיעָה בְּלֵב שָׁלֵם, שֶׁמְּלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עוֹמֵד בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה וְשׁוֹמֵעַ הַתְּפִלָּה, בְּוַדַּאי הָיָה מִתְפַּלֵּל בְּהִתְלַהֲבוּת גְּדוֹלָה, וְהָיָה מְדַקְדֵּק מְאֹד לְכַוֵּן אֶת דְּבָרָיו. וּבִשְׁבִיל שֶׁאָדָם אֵינוֹ יוֹדֵעַ זֹאת יְדִיעָה בְּלֵב שָׁלֵם, בִּשְׁבִיל זֶה אֵינוֹ מְדַקְדֵּק כָּל־כָּךְ. נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַתְּפִלָּה הוּא רַק כְּשֶׁחָזָק בֶּאֱמוּנָה. וְאִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לֶאֱמוּנָה, אֶלָּא עַל־יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן לא) בְּסוֹד (תְּהִלִּים פט, כט): ״וּבְרִיתִי נֶאֱמָנֶת לוֹ״, שֶׁאֵין קִיּוּם אֱמוּנָה אֶלָּא עַל־יְדֵי בְּחִינַת בְּרִית, וּמוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ב׳), אֲשֶׁר עִקַּר הַגְּאֻלָּה תִּהְיֶה עַל־יְדֵי תְּפִלָּה, כִּי חַרְבּוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ תִּהְיֶה תְּפִלָּה. וְאִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לִתְפִלָּה, אֶלָּא עַל־יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית.

וְהִנֵּה הָמָן־עֲמָלֵק מְטַמֵּא אֶת הַבְּרִית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דִּבְרִים כה, יח): "אֲשֶׁר קָרְךָ בַּדֶּרֶךְ" וְגוֹ'. וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י: לְשׁוֹן מִקָּרֶה, קֶרִי וְטֻמְאָה, שֶׁהָיָה מְטַמֵּא אוֹתָם בְּטֻמְאַת פֻּגַם הַבְּרִית. וְעִקַּר הַמִּלְחָמָה נֶגֶד עֲמָלֵק הוּא עַל־יְדֵי תְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת יז, יא): "וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָדוֹ וְגָבַר יִשְׂרָאֵל" וְגוֹ', וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (רֹאשׁ הַשָּׁנָה כט.): וְכִי יָדָיו שֶׁל מֹשֶׁה עוֹשׂוֹת מִלְחָמָה אוֹ שׁוֹבְרוֹת מִלְחָמָה? אֶלָּא לוֹמַר לָךְ, כָּל זְמַן שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל מִסְתַּכְּלִין כְּלַפֵּי מַעְלָה, וּמְשַׁעְבְּדִין אֶת לִבָּם לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם — הָיוּ מִתְגַּבְּרִים, וְאִם לָאו — הָיוּ נוֹפְלִים. וּכְתִיב (שָׁם יב): "וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה עַד בֹּא הַשָּׁמֶשׁ", וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י: 'וַיְהִי מֹשֶׁה יָדָיו בֶּאֱמוּנָה פְּרוּשׁוֹת הַשָּׁמַיִם בִּתְפִלָּה נֶאֱמָנָה וּנְכוֹנָה', וְכֵן תַּרְגּוּמוֹ: 'וַהֲוָה יָדוֹהִי פְּרִיסָן בִּצְלוֹ', כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַכְנִיעַ אֶת עֲמָלֵק, אֶלָּא עַל־יְדֵי תְּפִלָּה, וְאִי אֶפְשָׁר לְהַגִּיעַ לִתְפִלָּה אֶלָּא עַל־יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית, שֶׁמְּקַבְּלִים עַל־יְדֵי הַצַּדִּיק, אֲבָל זֶה לְעֵמַת זֶה מִתְגַּבֶּרֶת קְלִפַּת הָמָן־עֲמָלֵק, לְהַחֲלִישׁ דַּעַת הָאָדָם לֹא לְהִתְפַּלֵּל, כִּי כָּל זְמַן שֶׁאָדָם עוֹסֵק בִּתְפִלָּה, לֹא יְכוֹלִים לְהַפִּילוֹ בִּנְאוּף וְשִׁקּוּץ תְּעוּב וְזִהוּם. וְכַמּוּבָא בִּדְבָרֵי מוֹהַרַנ"תְּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, נַחֲלוֹת, הֲלָכָה ד', אוֹת טז), קְלִפַּת הָמָן־עֲמָלֵק, הִיא הַקְּלִפָּה הַמַּחֲלֶשֶׁת וּמְרַשֶּׁלֶת לֵב הָאָדָם מִלְּהִתְפַּלֵּל, מֵחֲמַת שֶׁרוֹאִין אֲרִיכַת הַצָּרוֹת וְהַגְּלוּת, רַחֲמָנָא לְצַלָּן, שֶׁסּוֹבְרִים, חַס וְשָׁלוֹם, כְּאִלּוּ כָּל הַתְּפִלּוֹת לָרִיק, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁזּוֹ הַטָּעוּת נִמְשֶׁכֶת מִקְּלִפַּת הָמָן־עֲמָלֵק, וְעַל־כֵּן הָיְתָה הַכְנָעָתוֹ עַל־יְדֵי מָרְדֳּכַי וְאֶסְתֵּר, שֶׁהֵם כְּלַל הַתְּפִלּוֹת שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֲמִתִּי, כִּי מָרְדֳּכַי הַיְהוּדִי זֶה צַדִּיק הַדּוֹר, שֶׁהוּא מָשִׁיחַ, שֶׁהוּא רֵיחַ, שֶׁהוּא כָּלוּל מִכָּל הַתְּפִלּוֹת, כִּי כָּל מִלְחַמְתּוֹ וְכָל הַכְּבִישׁוֹת שֶׁלּוֹ הֵם עַל־יְדֵי תְּפִלָּה, כִּי מָרְדֳּכַי הוּא בְּשָׂמִים רֹאשׁ, מָר דְּרוֹר, שֶׁתַּרְגּוּמוֹ: מָרֵי דַּכְיָא. וְשׁוֹרֶשׁ שֶׁל כָּל הַתְּפִלּוֹת, שֶׁהֵם בְּסוֹד רֵיחַ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה יא, ג): "וַהֲרִיחוֹ בְּיִרְאַת ה'", שֶׁזֶּה נֶאֱמַר עַל מָשִׁיחַ, כִּי הוּא בְּשָׂמִים רֹאשׁ, מָר דְּרוֹר. רֹאשׁ וּבְכוֹר שֶׁהוּא עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה, הֶפֶךְ (בַּמִּדְבָּר כד, כ): "רֵאשִׁית גּוֹיִם עֲמָלֵק", שֶׁהוּא עִנְיַן הִתְרַשְּׁלוּת מֵהַתְּפִלָּה, כְּאִלּוּ עֲדַיִן לֹא הִתְחַלְנוּ לִפְעֹל כְּלָל. וּמָרְדֳּכַי מְחַזֵּק אֶת לֵב כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ לְהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה, כִּי כְּבָר פָּעֲלוּ הַרְבֵּה, אַךְ עֲדַיִן אָנוּ צְרִיכִין לִפְעֹל הַרְבֵּה מְאֹד, עַד שֶׁנִּגְמֹר הַבִּנְיָן בִּשְׁלֵמוּת, בְּסוֹד בִּנְיַן הַמִּשְׁכָּן, לְהַחֲזִיר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֵלֵינוּ, שֶׁיִּהְיֶה הֶאָרַת פָּנִים בְּפָנִים. וּכְנֶגֶד עִצָּם הַגְּדֻלָּה וְנִפְלְאוֹת

הַיְשׁוּעוֹת שֶׁאָנוּ צְרִיכִין לִפְעֹל, עֲדַיִן לֹא הִתְחַלְנוּ לְהִתְפַּלֵּל כָּרָאוּי כְּלָל, וְאַף־עַל־פִּי־כֵן כְּבָר עָזַר לָנוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הַרְבֵּה מְאֹד.

אַךְ בְּכָל יוֹם וָיוֹם אָנוּ צְרִיכִין לְהַתְחִיל לְהִתְחַזֵּק וּלְהִתְגַּבֵּר בִּתְפִלָּה מֵחָדָשׁ, כִּי לִגְדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ אֵין חֵקֶר, וְהוּא מְחַזֵּק לִבֵּנוּ לִבְטֹחַ בְּחַסְדּוֹ יִתְבָּרַךְ תָּמִיד וּלְהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה תָּמִיד, כִּי אֵין שׁוּם תְּפִלָּה לָרִיק, חַס וְשָׁלוֹם, רַק כָּל תְּפִלָּה וּתְפִלָּה עוֹשָׂה רֹשֶׁם, וְנִבְנֵית מִמֶּנָּה קוֹמַת הַשְּׁכִינָה, שֶׁהוּא סוֹד בִּנְיַן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, עַד שֶׁיִּשְׁתַּלֵּם שִׁעוּר קוֹמָתָהּ, אָז יִכְמְרוּ רַחֲמָיו, וְיָשׁוּב אֵלֵינוּ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְיָאִיר פָּנָיו אֵלֵינוּ, שֶׁכָּל זֶה הֵפֶךְ קְלִפַּת הָמָן־עֲמָלֵק, שֶׁהוּא מַעֲלִים וּמַסְתִּיר אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, אַךְ מָרְדֳּכַי הַצַּדִּיק מְגַלֶּה אֶת הַהַסְתָּרָה, שֶׁזֶּה סוֹד: "וַיְהִי אֹמֵן אֶת הֲדַסָּה הִיא אֶסְתֵּר", כִּי הוּא מַכְנִיס בְּנִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל אֱמוּנָה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת "אֹמֵן" לְשׁוֹן אֱמוּנָה, "הֲדַסָּה הִיא אֶסְתֵּר" שֶׁבְּתוֹךְ הַהַסְתָּרָה שֶׁנִּמְצָאִים נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, גַּם־כֵּן יוּכְלוּ לְהַגִּיעַ, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִדְרָשׁ רַבָּה אֵיכָה, פְּרָשָׁה ה', סִימָן ג'): יְתוֹמִים הָיִינוּ וְאֵין אָב, רַבִּי בְּרֶכְיָה בְּשֵׁם רַבִּי לֵוִי אָמַר, אָמַר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְיִשְׂרָאֵל: אַתֶּם בְּכִיתֶם וַאֲמַרְתֶּם לְפָנַי: יְתוֹמִים הָיִינוּ וְאֵין אָב, חַיֵּיכֶם אַף הַגּוֹאֵל שֶׁאֲנִי עָתִיד לְהַעֲמִיד מִכֶּם בְּמָדַי לֹא יִהְיֶה לוֹ אָב וָאֵם, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (אֶסְתֵּר ב): "וַיְהִי אֹמֵן אֶת הֲדַסָּה הִיא אֶסְתֵּר בַּת דּוֹדוֹ, כִּי אֵין לָהּ אָב וָאֵם"; וְעַל־כֵּן בֶּאֱמֶת בִּשְׁעַת גְּזֵרָה הִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה הַרְבֵּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אֶסְתֵּר ד, א): "וּמָרְדֳּכַי יָדַע אֶת כָּל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה וַיִּקְרַע מָרְדֳּכַי אֶת בְּגָדָיו וַיִּתְעַטֵּק זְעָקָה גְּדוֹלָה וּמָרָה", וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה יב:): בֶּן שִׁמְעִי בֶּן קִישׁ, שֶׁהִקִּישׁ עַל דַּלְתוֹת רַחֲמִים. וְכֵן הִכְנִיס בְּלֵב כָּל יִשְׂרָאֵל לְהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה, נִמְצָא, שֶׁמָּרְדֳּכַי הוּא צַדִּיק הַדּוֹר, בְּחִינַת מָשִׁיחַ, שֶׁהוּא סוֹד רֵיחַ מֹר דְּרוֹר, שֹׁרֶשׁ כְּלַל תְּפִלּוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁאֵלָיו צְרִיכִין כָּל יִשְׂרָאֵל לְקַשֵּׁר תְּפִלָּתָם, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר"ן, חֵלֶק א', סִימָן ב'), וְאֶסְתֵּר הִיא סוֹד כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵן הַתְּפִלּוֹת שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, מַה שֶּׁמִּתְפַּלְּלִין בְּתֹקֶף אֲרִיכַת גָּלוּתָם וְצָרָתָם בְּגוּף וְנֶפֶשׁ. וְהִיא נִקְרֵאת אֶסְתֵּר, עַל שֵׁם הַהַסְתָּרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים לא, יח): "וְאָנֹכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר פָּנַי בַּיּוֹם הַהוּא", הֵינוּ שֶׁבְּעֵת אֲרִיכַת הַגָּלוּת נִדְמֶה כְּאִלּוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַסְתִּיר פָּנִים מִמֶּנּוּ, וּכְאִלּוּ הַתְּפִלּוֹת הֵן לָרִיק, חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְעַם קָדוֹשׁ, שֶׁהֵם בְּחִינַת אֶסְתֵּר, הַנִּמְצָאִים

בַּהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, הֵם מְחַזְּקִים אֶת עַצְמָם בִּתְפִלָּה תָּמִיד, אֲפִלּוּ בְּתֹקֶף הַהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, אֲפִלּוּ הַחֲלוּשֵׁי כֹּחַ שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל, שֶׁאֵין לָהֶם כֹּחַ לְסַדֵּר תְּפִלָּתָם כָּרָאוּי, עַד שֶׁמִּתְגַּבֶּרֶת עֲלֵיהֶם מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, מַלְכוּת אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, שֶׁזֶּה סוֹד (אֶסְתֵּר ב, טז): "וַתִּלָּקַח אֶסְתֵּר אֶל הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ", גַּם אָז הֵם מִתְגַּבְּרִים בִּתְפִלָּה תָּמִיד, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה טו:), שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁבָּאָה אֶסְתֵּר לְתוֹךְ בֵּית אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וְנִסְתַּלְּקָה הֵימֶנָּה שְׁכִינָה, צָעֲקָה אָז (תְּהִלִּים כב, ב): "אֵלִי אֵלִי לָמָּה עֲזַבְתָּנִי, רָחוֹק מִישׁוּעָתִי דִּבְרֵי שַׁאֲגָתִי".

וְזֶה רֶמֶז עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, כְּשֶׁיּוֹרֵד, חַס וְשָׁלוֹם, אֲפִלּוּ לִמְקוֹמוֹת שֶׁהַסִּטְרָא אַחֲרָא מַלְכוּת הָרְשָׁעָה מִתְפַּשֶּׁטֶת שָׁם, וְהַקְּדֻשָּׁה שֶׁהִיא הַשְׁכִינָה מִסְתַּלֶּקֶת מִמֶּנּוּ, צָרִיךְ גַּם־כֵּן לְחַזֵּק לִבּוֹ אָז וְלִצְעֹק: "אֵלִי אֵלִי לָמָּה עֲזַבְתָּנִי" וְגוֹ', וְכָל הַהִתְחַזְּקוּת שֶׁל אֶסְתֵּר לִצְעֹק תָּמִיד לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הָיְתָה עַל־יְדֵי מָרְדֳּכַי, הַמְרַמֵּז עַל כָּךְ, כִּי מָרְדֳּכַי הוּא צַדִּיק הַדּוֹר, עוֹסֵק תָּמִיד לִלְמֹד עִם כְּלַל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם נִמְצָאִים בַּהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, בְּחִינַת אֶסְתֵּר, שֶׁיְּחַזְּקוּ עַצְמָן בִּתְפִלָּה תָּמִיד, אֲפִלּוּ בְּעֵת אֲרִיכַת הַגָּלוּת בִּכְלָל וּבִפְרָט בְּגוּף וָנֶפֶשׁ, אֲפִלּוּ בְּתֹקֶף הַהַסְתָּרָה, שֶׁזֶּה: "וַיְהִי אֹמֵן אֶת הֲדַסָּה הִיא אֶסְתֵּר בַּת דּוֹדוֹ"; כִּי אֶסְתֵּר נִקְרֵאת הֲדַסָּה עַל שֵׁם הַתְּפִלּוֹת, שֶׁעוֹסְקִים בָּהֶם תָּמִיד, אֲזַי הֵם מַעֲלִין רֵיחַ טוֹב כַּהֲדַס. כִּי גַּם הַתְּפִלּוֹת שֶׁל הַחֲלוּשֵׁי כֹּחַ שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם בְּחִינַת אֶסְתֵּר, בִּבְחִינַת הַסְתָּרָה, גַּם הֵם מַעֲלִין רֵיחַ טוֹב לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ עַל־יְדֵי הַצַּדִּיק הַדּוֹר, שֶׁהוּא מָרְדֳּכַי, שֶׁאֵלָיו אָנוּ מְקַשְּׁרִין תְּפִלָּתֵנוּ, שֶׁהוּא מַעֲלֶה גַּם תְּפִלָּתֵנוּ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ לְרֵיחַ נִיחוֹחַ. כִּי כָּל הַחִיּוּת וְהַגְּדוּל שֶׁל אֶסְתֵּר, שֶׁהִיא סוֹד כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, הוּא עַל־יְדֵי הַצַּדִּיק הַדּוֹר, שֶׁהוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ. כִּי הַצַּדִּיק הוּא מַכְנִיס בְּלֵב יִשְׂרָאֵל וּמְחַזֵּק לִבָּם לְהִתְפַּלֵּל תָּמִיד אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְהוּא מְקַבֵּל כָּל תְּפִלָּתָם שֶׁמְּקַשְּׁרִין אֵלָיו, וּמַעֲלֶה אוֹתָם לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וּבוֹנֶה מֵהֶם קוֹמַת הַשְׁכִינָה, שֶׁזֶּה "וַיְהִי אֹמֵן אֶת הֲדַסָּה הִיא אֶסְתֵּר", שֶׁהוּא מְגַדֵּל וּמַעֲלֶה אֶת תְּפִלּוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם מִתְפַּלְּלִין בְּתֹקֶף הַהַסְתָּרָה, בְּעֵת אֲרִיכַת הַגָּלוּת, וְזֶהוּ "הִיא אֶסְתֵּר בַּת דּוֹדוֹ", כִּי גַּם תְּפִלּוֹת אֵלּוּ שֶׁל חֲלוּשֵׁי כֹּחַ שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם בְּסוֹד הַסְתָּרָה, הֵן גַּם־כֵּן יְקָרוֹת מְאֹד, וְנִקְרָאוֹת בַּת מֶלֶךְ פְּנִימָה. וְזֶה "אֶסְתֵּר בַּת דּוֹדוֹ", סוֹד בְּרַתָּא דְּמַלְכָּא שֶׁנִּקְרָא דּוֹד שֶׁל הַצַּדִּיק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שִׁיר הַשִּׁירִים ה, טו): "זֶה דוֹדִי וְזֶה רֵעִי". וְזֶה "כִּי אֵין לָהּ אָב וָאֵם", אָב וָאֵם זֶה

סוֹד הַמֹּחִין, כִּי אָב בְּחָכְמָה וְאֵם לְבִינָה, הַיְנוּ מֵחָמַת שֶׁאֵין לָהֶם מֹחִין לְאֵלּוּ הַחֲלוּשֵׁי כֹּחַ, עַל־כֵּן צָרִיךְ הַצַּדִּיק לְגַדְּלָם וּלְחַזְּקָם בְּכָל פַּעַם. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה יג:): "וּמַאֲמַר מָרְדְּכַי אֶסְתֵּר עוֹשָׂה, כַּאֲשֶׁר הָיְתָה בְאָמְנָה אִתּוֹ", מְלַמֵּד שֶׁהָיְתָה יוֹשֶׁבֶת בְּחֵיקוֹ שֶׁל אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, וְטוֹבֶלֶת וְיוֹשֶׁבֶת בְּחֵיקוֹ שֶׁל מָרְדְּכַי, הַיְנוּ אַף־עַל־פִּי שֶׁהִתְגַּבֵּר עָלֶיהָ תֹּקֶף מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, הָיְתָה מְחַזֶּקֶת עַצְמָהּ בְּכָל פַּעַם, וְהָיְתָה טוֹבֶלֶת וְיוֹשֶׁבֶת בְּחֵיקוֹ שֶׁל מָרְדְּכַי, דְּהַיְנוּ שֶׁאִשָּׁה יִרְאַת הַשֵּׁם שֶׁהִיא אֶסְתֵּר, סוֹד הַתְּפִלָּה שֶׁל הַחֲלוּשֵׁי כֹּחַ, שֶׁהִתְגַּבְּרָה עֲלֵיהֶם זֶהֳמַת מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, אַף־עַל־פִּי־כֵן לֹא הִנִּיחָה אֶת מְקוֹמָהּ, וְהָיְתָה מְחַזֶּקֶת עַצְמָהּ בְּכָל פַּעַם לְהִטָּהֵר וּלְהִתְקַשֵּׁר אֶל מָרְדְּכַי שֶׁהוּא הַצַּדִּיק שֶׁבַּדּוֹר, לְקַיֵּם מַאֲמַר מָרְדְּכַי, שֶׁמְּזָרָזָה וּמְחַזֶּקֶת לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה תָּמִיד, יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה. וְעַל־יְדֵי־זֶה זָכִינוּ לְתִקֶּף הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים, אֲשֶׁר כָּמֹהוּ לֹא נִהְיָתָה, וְנִקְבְּעוּ יְמֵי הַפּוּרִים לְדוֹרוֹת, לַעֲשׂוֹת אוֹתָם יְמֵי מִשְׁתֶּה וְשִׂמְחָה. כִּי זָכוּ מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר אָז עַל־יְדֵי עִצָּם קְדֻשָּׁתָם וּגְדֻלָּתָם, עַל־יְדֵי שֶׁהִרְבּוּ בִּתְפִלָּה, וְהִכְנִיסוּ בְּיִשְׂרָאֵל לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלּוֹת וּצְעָקוֹת אֲפִלּוּ לְאַחַר גְּזַר־דִּין, עַד שֶׁבִּטְּלוּ הַגְּזֵרָה, וְנִתְהַפֵּךְ הַדָּבָר, שֶׁתָּלוּ אֶת הָמָן־עֲמָלֵק, שֶׁעָשָׂה אֶת עַצְמוֹ עֲבוֹדָה זָרָה. וְהָיָה לָהֶם נֵס נוֹרָא וִישׁוּעָה כָּזֹאת, עַד שֶׁזָּכוּ לְהַמְשִׁיךְ הָאָרָה הַזֹּאת בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, גַּם בִּימֵי הַגָּלוּת הָאַחֲרוֹן מְאֹד מְאֹד, בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים, בְּגוּף וָנֶפֶשׁ בִּכְלָל וּבִפְרָט.

וְזֶה גֹּדֶל שִׂמְחַת פּוּרִים, כִּי זֶה עִקַּר הַשִּׂמְחָה, כְּשֶׁזּוֹכִין לֵידַע בְּבֵרוּר, שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שׁוֹמֵעַ תְּפִלּוֹתֵינוּ תָּמִיד, כַּאֲשֶׁר שָׁמַע תְּפִלָּתֵנוּ בִּימֵי מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים לא, ח): "אָגִילָה וְאֶשְׂמְחָה בְּחַסְדֶּךָ אֲשֶׁר רָאִיתָ אֶת עָנְיִי, יָדַעְתָּ בְּצָרוֹת נַפְשִׁי, וְלֹא הִסְגַּרְתַּנִי בְּיַד אוֹיֵב, הֶעֱמַדְתָּ בַמֶּרְחָב רַגְלָי": עַל־יְדֵי־זֶה אָנוּ בְּטוּחִים, שֶׁגַּם עַתָּה יִשְׁמַע אֶת שַׁוְעָתֵנוּ בִּכְלָל וּבִפְרָט, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים יג, ו): "וַאֲנִי בְּחַסְדְּךָ בָטַחְתִּי יָגֵל לִבִּי בִּישׁוּעָתֶךָ, אָשִׁירָה לַה' כִּי גָמַל עָלָי". וְאֶת הַלִּמּוּד הַזֶּה אֲנַחְנוּ מְקַבְּלִים מֵהַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מָרְדְּכַי, שֶׁהוּא מַחְדִּיר בָּנוּ, שֶׁלֹּא נִתְיָאֵשׁ בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן, אֲפִלּוּ שֶׁעוֹבֵר עָלֵינוּ מַה שֶּׁעוֹבֵר — צָרוֹת וְיִסּוּרִים, מְרִירוּת וּמַכְאוֹבִים, צְרִיכִים לָבוֹא אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בִּתְפִלּוֹת וּבְתַחֲנוּנִים. וְזוֹ עֲבוֹדַת הַצַּדִּיקִים, שֶׁלֹּא מִתְיָאֲשִׁים בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן, אֶלָּא תָּמִיד בָּאִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בִּתְפִלָּה וּבְתַחֲנוּנִים.

וְלָכֵן הַצַּדִּיקִים נִקְרָאִים: הֲדַסָּה — סוֹד הֲדַס, שֶׁהוּא מוֹצִיא רֵיחַ טוֹב, בְּחִינַת

ח וַיְהִי בְּהִשָּׁמַע דְּבַר־הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ וּבְהִקָּבֵץ נְעָרוֹת רַבּוֹת אֶל־שׁוּשַׁן הַבִּירָה אֶל־יַד הֵגָי וַתִּלָּקַח אֶסְתֵּר אֶל־בֵּית הַמֶּלֶךְ אֶל־יַד הֵגַי שֹׁמֵר הַנָּשִׁים:

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

תִּקּוּן הַבְּרִית, שֶׁזֶּה מַה שֶּׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה יג.): "וַיְהִי אֹמֵן אֶת הֲדַסָּה", קְרִי לֵהּ הֲדַסָּה, וּקְרִי לֵהּ אֶסְתֵּר. תַּנְיָא רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר אֶסְתֵּר שְׁמָהּ. וְלָמָּה נִקְרָא שְׁמָהּ הֲדַסָּה? עַל שֵׁם הַצַּדִּיקִים שֶׁנִּקְרְאוּ הֲדַסִּים. וְכֵן הוּא אוֹמֵר (זְכַרְיָה א, ח): "וְהוּא עֹמֵד בֵּין הַהֲדַסִּים". רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, הֲדַסָּה שְׁמָהּ, וְלָמָּה נִקְרָא שְׁמָהּ אֶסְתֵּר? עַל שֵׁם שֶׁהָיְתָה מַסְתֶּרֶת דְּבָרֶיהָ, שֶׁנֶּאֱמַר: "אֵין אֶסְתֵּר מַגֶּדֶת אֶת עַמָּהּ" וְגוֹ'. וְזֶה "וְהַנַּעֲרָה יְפַת תֹּאַר וְטוֹבַת מַרְאֶה וּבְמוֹת אָבִיהָ וְאִמָּהּ לְקָחָהּ מָרְדֳּכַי לוֹ לְבַת", הֵינוּ שֶׁבְּעֶצֶם נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל יָפִים מְאֹד, אֲפִלּוּ שֶׁנִּמְצָאִים בְּתֹקֶף חֹשֶׁךְ הַגָּלוּת, כִּי מִצַּד עַצְמָם הֵם חֵלֶק אֱלוֹק מִמַּעַל, אֲבָל כְּשֶׁנִּסְתַּלֵּק מֵהֶם הַמֹּחִין, שֶׁזֶּה אַבָּא וְאִמָּא, שֶׁזֶּה "וּבְמוֹת אָבִיהָ וְאִמָּהּ", אָז מְחַזְּקָהּ וּמְאַמְּצָהּ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מָרְדֳּכַי, שֶׁלֹּא תִּתְיָאֵשׁ, שֶׁזֶּה "לְקָחָהּ מָרְדֳּכַי לוֹ לְבַת", כִּי הוּא מְחַבֵּר אֶת הַתְּפִלָּה, שֶׁהִיא בַּת עַיִן, כְּלָלִיּוּת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל אֵלָיו, שֶׁזֶּה מַה שֶּׁמִּתְקַשְּׁרִים בְּעֵת הַתְּפִלָּה אֶל הַצַּדִּיקִים הָאֱמִתִּיִּים. כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן ב'), וְהוּא מַעֲלֶה אֶת הַתְּפִלּוֹת, וּבוֹנֶה מִזֶּה מִשְׁכָּן. וְזֶה מַה שֶּׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִדְרָשׁ אַגָּדָה): "וַיְהִי אֹמֵן אֶת הֲדַסָּה, וּבְמוֹת אָבִיהָ וְאִמָּהּ לְקָחָהּ מָרְדֳּכַי לוֹ לְבַת", אַל תִּקְרָא לְבַת, אֶלָּא לַבַּיִת, וּבַיִת הוּא אִשְׁתּוֹ שֶׁל אָדָם, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוּאֵל־ב' יב, ג): "וְלָרָשׁ אֵין כֹּל, כִּי אִם כִּבְשָׂה אַחַת, מְפִתּוֹ תֹּאכַל וּמִכּוֹסוֹ תִּשְׁתֶּה, וּבְחֵיקוֹ תִּשְׁכַּב, וַתְּהִי לוֹ לְבַת". כִּי הַתְּפִלָּה הִיא בְּחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת הַשֵּׁם, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ח וַיְהִי בְּהִשָּׁמַע דְּבַר הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ וּבְהִקָּבֵץ נְעָרוֹת רַבּוֹת אֶל שׁוּשַׁן הַבִּירָה אֶל יַד הֵגָי, וַתִּלָּקַח אֶסְתֵּר אֶל בֵּית הַמֶּלֶךְ אֶל יַד הֵגַי שֹׁמֵר הַנָּשִׁים: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! שֶׁרַבֵּנוּ זַ"ל גִּלָּה לָנוּ נוֹרָאוֹת נִפְלָאוֹת (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן ח'), אֵיךְ שֶׁהַצַּדִּיק הוּא הַבַּעַל כֹּחַ, וְהוּא יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל בִּבְחִינַת דִּין,

וְהוּא נִכְנָס בְּתוֹךְ בֵּית הַבְּלִיעָה שֶׁל הַסִּטְרָא אַחֲרָא, עַד שֶׁהוּא מַכְרָח לְהָקִיא אֶת הַנְּשָׁמוֹת שֶׁבָּלַע, בְּסוֹד (איוב כ, טו): "חַיִל בָּלַע וַיְקִיאֵנּוּ", כִּי הַסִּטְרָא אַחֲרָא רוֹצָה לִבְלֹעַ אֶת תְּפִלַּת יִשְׂרָאֵל, כִּי עַל־יְדֵי כָּל תְּפִלָּה שֶׁאָדָם מִתְפַּלֵּל לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, בָּזֶה מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ מֹחִין עֶלְיוֹנִים, שֶׁיִּהְיֶה נִצּוֹל מִתַּאֲוַת נְאוּף, אֲבָל הַסִּטְרָא אַחֲרָא אוֹרֶבֶת עַל כָּל נְשָׁמָה לִבְלֹעַ אוֹתָהּ, וּצְרִיכִים לְהִתְקָרֵב אֶל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁיֵּשׁ בּוֹ רוּחַ נְבוּאָה, רוּחַ־הַקֹּדֶשׁ, שֶׁיָּכוֹל לְבָרֵר אֶת הַמְּדַמֶּה שֶׁנִּמְצָא אֵצֶל אָדָם, וְעַל־יְדֵי בֵּרוּר וְזִכּוּךְ הַמְּדַמֶּה, זוֹכִין לֶאֱמוּנָה בְּרוּרָה וּמְזֻכֶּכֶת, עַד שֶׁמַּרְגִּישׁ חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, אֵיךְ שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְחַדֵּשׁ אֶת עוֹלָמוֹ בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁעָה וּבְכָל רֶגַע, וְעַל־יְדֵי־זֶה זוֹכֶה לַעֲשׂוֹת בְּכָל פַּעַם הַתְחָלָה חֲדָשָׁה. אֲבָל צְרִיכִים לְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שֶׁיִּזְכֶּה לְהִתְקָרֵב אֶל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁיָּכוֹל לְבָרֵר לוֹ אֶת הַמְּדַמֶּה, שֶׁיִּזְכֶּה לֶאֱמוּנָה בְּרוּרָה וּמְזֻכֶּכֶת, כִּי כְּשֶׁמִּתְקָרֵב לְמַנְהִיג שֶׁאֵינוֹ אֱמֶת, אֲזַי אַדְרַבָּה נִתְקַלְקֵל הַמְּדַמֶּה יוֹתֵר, וְיָכוֹל לָבוֹא לֶאֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת. וְלָכֵן צְרִיכִים לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה אַחַר הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁיָּכוֹל לְבָרֵר אֶצְלוֹ אֶת הַמְּדַמֶּה, שֶׁמְּשָׁם בָּאוֹת כָּל הַתַּאֲוֹת רָעוֹת וְהַמִּדּוֹת רָעוֹת, וּבִפְרָט תַּאֲוַת נְאוּף, וּכְשֶׁזּוֹכֶה לְהַגִּיעַ לְבֵרוּר וְזִכּוּךְ הַמְּדַמֶּה, אָז זוֹכֶה לֶאֱמוּנָה בְּרוּרָה וּמְזֻכֶּכֶת, שֶׁהוּא חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, שֶׁמַּרְגִּישׁ שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְחַדֵּשׁ אֶת הַבְּרִיאָה בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁעָה וּבְכָל רֶגַע מֻחְדָּשׁ, וְעוֹשֶׂה הִתְחַדְּשׁוּת חֲדָשָׁה, כִּי אֵינוֹ מְיָאֵשׁ עַצְמוֹ בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן, וְכָתַב מוֹהַרַנַ"תְּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, בִּרְכַּת הֲרִיחַ, הֲלָכָה ד', אוֹת א'): וְהִנֵּה עַל־פִּי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה יָבִין הַמַּשְׂכִּיל קְצָת, שֶׁאֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל, כְּמוֹ שֶׁאוֹמֵר רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן עח), אֲשֶׁר אֵין דָּבָר כָּזֶה לְהִתְיָאֵשׁ, כִּי כָּל זְמַן שֶׁאָדָם חַי, הוּא יָכוֹל לַעֲשׂוֹת הַתְחָלָה חֲדָשָׁה, כִּי אֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל, וּמִכָּל הַנְּפִילוֹת וְהַיְרִידוֹת יְכוֹלִים לַעֲלוֹת, וְהַיְרִידָה תִּהְיֶה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה. וְהַכֹּל בְּכֹחַ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁיָּכוֹל לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין, שֶׁהוּא בַּעַל כֹּחַ גָּדוֹל, שֶׁזֹּאת הַתְּפִלָּה הִיא עוֹמֶדֶת לְהַסִּטְרָא אַחֲרָא בְּבֵית הַבְּלִיעָה שֶׁלָּהּ, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה מֻכְרַחַת הַסִּטְרָא אַחֲרָא לְהוֹצִיא כָּל הַקְּדֻשׁוֹת שֶׁבָּלְעָה, וְאַף־עַל־פִּי שֶׁזֶּה הָעִנְיָן אֵין מִי שֶׁיַּחְגֹּר מָתְנָיו לַעֲמֹד בְּמִלְחָמָה זֹאת, כִּי אִם הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה מְאֹד, שֶׁהוּא בַּעַל כֹּחַ גָּדוֹל שֶׁהוּא בָּטוּחַ בְּכֹחוֹ, שֶׁלֹּא תּוּכַל הַסִּטְרָא אַחֲרָא לִבְלֹעַ אוֹתוֹ, אַדְרַבָּה, הוּא יוֹצִיא עַל־יְדֵי תְּפִלָּתוֹ כָּל הַקְּדֻשׁוֹת מֵהַסִּטְרָא אַחֲרָא, כִּי יַעֲמֹד בְּבֵית הַבְּלִיעָה שֶׁלָּהּ, עַד שֶׁתִּצְטָרֵךְ

לְהָקִיא אֶת כָּל מַה שֶּׁבָּלְעָה, אֲבָל אַף־עַל־פִּי־כֵן בְּכֹחַ הַצַּדִּיק הָאֲמִתִּי נִמְצֵאת בְּחִינָה זֹאת גַּם בִּשְׁאָר בְּנֵי־הָאָדָם.

וְזֶהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁאָנוּ רוֹאִים כַּמָּה אֲנָשִׁים שֶׁהֵם רְשָׁעִים גְּדוֹלִים כַּמָּה שָׁנִים, וְעוֹבְרִים עֲבֵרוֹת גְּדוֹלוֹת וַחֲמוּרוֹת, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְאַחַר־כָּךְ נִתְעוֹרְרִים בִּתְשׁוּבָה, וְנַעֲשִׂים בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה גְּמוּרִים, כַּמּוּבָא כַּמָּה מַעֲשִׂיּוֹת כָּאֵלֶּה בִּגְמָרָא, וּמִדְרָשִׁים וּשְׁאָרֵי סְפָרִים. וּכְמַעֲשֶׂה דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן דּוּרְדַּיָּא (עֲבוֹדָה זָרָה יז.) וְנָתָן צוּצִיתָא (שַׁבָּת נו:), וְכַיּוֹצֵא בְּאֵלֶּה מַעֲשִׂיּוֹת הַרְבֵּה מְאֹד בְּכָל דּוֹר וָדוֹר. וְלִכְאוֹרָה תָּמוּהַּ הַדָּבָר מְאֹד, הֲלֹא (אָבוֹת פֶּרֶק ד׳): עֲבֵרָה גּוֹרֶרֶת עֲבֵרָה, וְכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עֲבֵרָה יוֹתֵר, הוּא נוֹפֵל בִּידֵי הַסִּטְרָא אַחֲרָא יוֹתֵר, וּמֵאַיִן בָּא שֶׁלְּבַסּוֹף יִתְגַּבֵּר נֶגֶד הַסִּטְרָא אַחֲרָא וְיַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה? אַךְ הוּא עַל־פִּי כָּל מַה שֶּׁאָמַרְנוּ, שֶׁכָּל בַּר יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ כֹּחוֹת עֶלְיוֹנִים גַּם־כֵּן לְהִתְעוֹרֵר בְּכֹחַ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, לָצֵאת מֵהַחֹשֶׁךְ וְהַלְּכְלוּךְ שֶׁנָּפַל לְשָׁם.

כִּי בֶּאֱמֶת בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ נְשָׁמָה יְקָרָה, שֶׁיֵּשׁ לָהּ כֹּחַ גָּדוֹל לַעֲמֹד כְּנֶגֶד הַיֵּצֶר הָרָע וְחֵילוֹתָיו, כִּי אִם לֹא הָיָה כֹּחַ בָּאָדָם לַעֲמֹד כְּנֶגֶד הַיֵּצֶר הָרָע, לֹא הָיָה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נוֹתֵן לוֹ יֵצֶר הָרָע כָּזֶה, כִּי אֵין הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בָּא בְּטְרוּנְיָה עִם בְּרִיּוֹתָיו (עֲבוֹדָה זָרָה יג.), וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן מו), שֶׁאֵין מִי שֶׁיִּהְיוּ לוֹ מְנִיעוֹת שֶׁלֹּא יוּכַל לַעֲמֹד בָּהֶם, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ד, ז): ״וְאֵלֶיךָ תְּשׁוּקָתוֹ וְאַתָּה תִּמְשָׁל בּוֹ״. אִם תִּרְצֶה תִּתְגַּבֵּר עָלָיו, עַיֵּן שָׁם בְּפֵרוּשׁ רַשׁ״י. עַל־כֵּן צְרִיכִין לָדַעַת וּלְהַאֲמִין, שֶׁבְּוַדַּאי כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אֲפִלּוּ הַפָּחוּת שֶׁבַּפְּחוּתִים, הוּא בַּעַל כֹּחַ גָּדוֹל לַעֲמֹד כְּנֶגֶד הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁלּוֹ. וְעִקַּר כָּל הַחֲטָאִים וְהַתַּאֲוֹת שֶׁהָאָדָם נִלְכָּד בָּהֶם, חַס וְשָׁלוֹם, הוּא רַק מֵחֲמַת שְׁטוּת, שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ מִכֹּחוֹ, וְכַמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל, בִּנְעִימַת הַחֲרוּזִים שֶׁלּוֹ הַנִּדְפָּסִים בִּתְחִלַּת סֵפֶר ״לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן״, וְזוֹ לְשׁוֹנוֹ: חֲזַק וְנִתְחַזֵּק, וְאַל תְּהֶיהּ כַּפִּיל הַגָּדוֹל וְכַגָּמָל, אֲפִלּוּ כְּשֶׁמְּשֻׁכֶּהוּ בְּחָטְמוֹ הָעַכְבָּר לֹא יִבְעַט בּוֹ, וְכָל זֶה מֵחֲמַת שְׁטוּת, שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ מִכֹּחוֹ, וְזֶהוּ מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן ח׳), שֶׁעִקַּר תַּאֲוַת נְאוּף, שֶׁהִיא כְּלַל כָּל הַחֲטָאִים, רַחֲמָנָא לִצְלָן, נִמְשָׁךְ רַק מִמֹּחִין דְּקַטְנוּת וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם; כִּי הַבַּעַל־דָּבָר מִתְגַּבֵּר עָלָיו, עַד שֶׁמַּפִּילוֹ לִבְחִינַת מֹחִין דְּקַטְנוּת, חַס וְשָׁלוֹם, דְּהַיְנוּ שֶׁנִּקְטָן מֹחוֹ וְנֶחֱלָשׁ דַּעְתּוֹ, עַד שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ מִכֹּחוֹ, וְנִדְמֶה לוֹ שֶׁאִי אֶפְשָׁר

לוֹ לַעֲמֹד כְּנֶגֶד תַּאֲוָה זֹאת, כִּי עִקַּר הַגְּבוּרָה הוּא בְּלֵב, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן רמט), וּמִי שֶׁלִּבּוֹ חָזָק, יוּכַל לְהִתְגַּבֵּר בְּכֹחוֹ כְּנֶגֶד כָּל הַתַּאֲוֹות שֶׁבָּעוֹלָם, וַאֲפִלּוּ כְּנֶגֶד תַּאֲוַת נְאוּף, כְּמוֹ שֶׁרָאִינוּ בַּמָּה צַדִּיקִים וּכְשֵׁרִים, שֶׁעָמְדוּ בַּנִּסָּיוֹן, רַק עִקַּר נְפִילַת כָּל הַנּוֹפְלִין לַתַּאֲוֹות רָעוֹת, הוּא רַק מֵחֲמַת בְּחִינַת מֹחִין דְּקַטְנוּת, דְּהַיְנוּ שֶׁנִּקְטָן מֹחוֹ, עַד שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ מִכֹּחוֹ, כִּי עִקַּר הַכֹּחַ הוּא עַל־יְדֵי חָכְמָה שֶׁבַּמֹּחַ, כִּי חָכְמָ״ה הוּא אוֹתִיּוֹת כ״ח־מָ״ה, וּמָ״ה בְּגִימַטְרִיָּה אָדָם, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן פב), שֶׁעִקַּר כֹּחַ הָאָדָם הוּא הַחָכְמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת ז): ״הַחָכְמָה תָּעֹז לֶחָכָם מֵעֲשָׂרָה שַׁלִּיטִים אֲשֶׁר הָיוּ בָּעִיר״. הַיְנוּ שֶׁעִקַּר הַכֹּחַ לִהְיוֹת עַז כַּנָּמֵר כְּנֶגֶד כָּל הַתַּאֲוֹות וְהַפִּתּוּיִים, הוּא רַק עַל־יְדֵי חָכְמָה אֲמִתִּית, שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹחִין דְּגַדְלוּת, כִּי הַמֹּחִין הֵם בְּחִינַת מְחִיצוֹת פְּרוּסוֹת כְּנֶגֶד תַּאֲוַת נְאוּף.

וְלָכֵן רְאֵה, אֲהוּבִי, בְּנִי! לְזָכֹר אֶת הַכְּלָל הַזֶּה, שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לְהַאֲמִין מְאֹד בְּכֹחוֹ, וְיֵדַע בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה, שֶׁבְּוַדַּאי יֵשׁ בְּכֹחַ שִׂכְלוֹ וּמֹחוֹ לַעֲמֹד כְּנֶגֶד תַּאֲוַת נְאוּף, שֶׁהִיא עִקָּרָא דְּיִצְרָא בִּישָׁא (זֹהַר וַיִּקְרָא טו:), כִּי הַמֹּחַ וְהַשֵּׂכֶל הוּא הַנְּשָׁמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אִיּוֹב לב, ח): ״נִשְׁמַת שַׁדַּי תְּבִינֵם״. כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן לה), שֶׁהַנְּשָׁמָה הִיא הַשֵּׂכֶל שֶׁל כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, כִּי בְּתוֹךְ הַשֵּׂכֶל מִתְלַבֶּשֶׁת הַנְּשָׁמָה, וְיֵשׁ לָהּ עֲשָׂרָה לְבוּשִׁים, שֶׁאֵלּוּ עֲשָׂרָה מִינֵי מַחֲשָׁבוֹת שֶׁנִּכְנָסִים בָּאָדָם בְּכָל רֶגַע, שֶׁזֶּה סוֹד הָעֶשֶׂר סְפִירוֹת, שֶׁבָּהֶם מִתְלַבֶּשֶׁת הַנְּשָׁמָה, שֶׁהִיא חֵלֶק אֱלוֹקִי מִמַּעַל. וְהַנְּשָׁמָה שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי, אֲפִלּוּ שֶׁל הַפָּחוּת שֶׁבַּפְּחוּתִים, בְּוַדַּאי הִיא יְכוֹלָה לַעֲמֹד כְּנֶגֶד כָּל הָעוֹלָם עִם הַתַּאֲוֹות, כִּי אֵין זֶה דֶּרֶךְ הָעֲנָוָה לְהַקְטִין כֹּחוֹ, וְלוֹמַר שֶׁאֵין לוֹ נְשָׁמָה גְּבוֹהָה כְּמוֹ הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים, כְּאִלּוּ אֵין בְּיָדוֹ לִהְיוֹת אִישׁ כָּשֵׁר אוֹ צַדִּיק, כִּי עֲנָוָה כָּזוֹ אֲסוּרָה, וְהִיא עֲנָוָה פְּסוּלָה, וְאֵין זוֹ עֲנָוָה כְּלָל, רַק מֹחִין דְּקַטְנוּת, שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְרַחֵק מֵהֶם מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן כב): בְּעִנְיַן הַכְנָעָה טוֹעִים הָעוֹלָם הַרְבֵּה, כִּי אֵין זוֹ עֲנָוָה לְהַכְנִיעַ אֶת עַצְמוֹ לְקַטְנוּת, כִּי זוֹ נִקְרֵאת חֲנָפָה. וְכֵן מוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן קצז), כִּי בְּוַדַּאי אֵין זוֹ מַעֲלַת הָעֲנָוָה, לְהַרְאוֹת עַצְמוֹ בְּכִפְיַּת רֹאשׁ בְּדֶרֶךְ שְׁטוּת, כְּאִלּוּ הוּא עָנָו, כִּי זוֹ עֲנָוָה פְּסוּלָה.

וְעִקַּר הָעֲנָוָה כְּשֶׁהִיא בְּחָכְמָה, הַיְנוּ שֶׁאָסוּר לְהַטְעוֹת אֶת עַצְמוֹ, כְּאִלּוּ הוּא

כְּבָר לֹא שָׁוֶה לְשׂוּם דָּבָר, כִּי אֵין זוֹ עֲנָוָה כְּלָל, רַק אַדְרַבָּה, צָרִיךְ כָּל אֶחָד לוֹמַר בְּדַעְתּוֹ, שֶׁיֵּשׁ לוֹ נְשָׁמָה גְּבוֹהָה מְאֹד. כִּי הַנְּשָׁמָה שֶׁל הַפָּחוּת שֶׁבַּפְּחוּתִים שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל, הִיא גְּבוֹהָה מְאֹד מְאֹד. וְצָרִיךְ לוֹמַר בְּדַעְתּוֹ, שֶׁאֵין נָאֶה לוֹ לִהְיוֹת כָּרוּךְ אַחַר תַּאֲווֹת, חַס וְשָׁלוֹם, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן לַעֲבֹר אֵיזוֹ עֲבֵרָה, חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דִּבְרֵי הַיָּמִים־ב׳ יז, ו): ״וַיִּגְבַּהּ לִבּוֹ בְּדַרְכֵי ה׳״, שֶׁצְּרִיכִין לְהַגְבִּיהַּ לִבּוֹ בְּדַרְכֵי ה׳, כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל רָחוֹק בְּשָׁרְשׁוֹ מְאֹד מְאֹד מֵעֲבֵרָה, חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן ז׳); כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הוּא בַּעַל כֹּחַ גָּדוֹל לַעֲמֹד כְּנֶגֶד כָּל הָעוֹלָם עִם תַּאֲווֹתֵיהֶן, רַק הָעִקָּר שֶׁיִּזְכֶּה לֵידַע מִכֹּחוֹ.

נִמְצָא, שֶׁבֶּאֱמֶת כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הוּא בַּעַל כֹּחַ גָּדוֹל, רַק שֶׁלָּאוֹ כָּל אֶחָד זוֹכֶה לֵידַע מִכֹּחוֹ, וּלְפִי נְפִילַת כָּל אֶחָד לִבְחִינַת מֹחִין דְּקַטְנוּת, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ מִכֹּחוֹ, כְּמוֹ־כֵן נוֹפֵל לַתַּאֲווֹת, וְהָעִקָּר לְתַאֲוַת נאוּף, שֶׁהוּא עִקַּר הַיֵּצֶר הָרָע. וְכָל מַה שֶּׁאָדָם עוֹבֵר עֲבֵרָה יוֹתֵר, חַס וְשָׁלוֹם, יוֹנֵק הַסִּטְרָא אַחֲרָא מִמֶּנּוּ יוֹתֵר, וּבוֹלֵעַ אוֹתוֹ יוֹתֵר, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְעַל־כֵּן לִפְעָמִים הַסִּטְרָא אַחֲרָא בּוֹלַעַת אֶת הָאָדָם כָּל־כָּךְ, עַד שֶׁהוּא מַגִּיעַ לְעֶצֶם פְּנִימִיּוּת קְדֻשַּׁת יַהֲדוּתוֹ, וְהִיא מִתְחַזֶּקֶת וּמִתְגַּבֶּרֶת לִבְלֹעַ נְקֻדָּה זֹאת גַּם־כֵּן, וּמְבִיאָה אוֹתוֹ לִידֵי עֲבֵרָה גְּדוֹלָה, חַס וְשָׁלוֹם, כְּדֵי לִבְלֹעַ אוֹתוֹ לְגַמְרֵי, חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל תֵּכֶף כְּשֶׁהִיא רוֹצָה לִבְלֹעַ אֶת עֶצֶם פְּנִימִיּוּת קְדֻשָּׁתוֹ, אֲזַי זֹאת הַנְּקֻדָּה עוֹמֶדֶת לְהַסִּטְרָא אַחֲרָא בְּבֵית הַבְּלִיעָה שֶׁלָּהּ, כִּי זֹאת הַנְּקֻדָּה שֶׁל פְּנִימִיּוּת קְדֻשָּׁתוֹ, הִיא בַּעֲלַת כֹּחַ גָּדוֹל מְאֹד, וְאִי אֶפְשָׁר לְהַסִּטְרָא אַחֲרָא לִבְלֹעַ אוֹתָהּ בְּשׂוּם אֹפֶן. וְלֹא דַּי שֶׁאֵינָהּ יְכוֹלָה לִבְלֹעַ אוֹתָהּ, אַף גַּם זֹאת הַנְּקֻדָּה טוֹבָה עוֹמֶדֶת לְהַסִּטְרָא אַחֲרָא בְּבֵית הַבְּלִיעָה שֶׁלָּהּ, עַד שֶׁהִיא מֵכְרַחַת לִתֵּן הֲקָאוֹת, לְהָקִיא וּלְהוֹצִיא כָּל הַקְּדֻשׁוֹת שֶׁבָּלְעָה מִזֹּאת הַנְּשָׁמָה. וּמִזֶּה בָּא מַה שֶּׁלִּפְעָמִים הָאָדָם נִתְעוֹרֵר בִּתְשׁוּבָה אַחַר כַּמָּה עֲבֵרוֹת. וְכֵן שָׁמַעְתִּי מֵרַבֵּנוּ זַ״ל (עַיֵּן לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן כב), שֶׁלִּפְעָמִים עֲבֵרָה מְבִיאָה אֶת הָאָדָם לִידֵי תְּשׁוּבָה, הַיְנוּ עַל־יְדֵי שֶׁנִּלְכָּד בְּאֵיזֶה עֲבֵרָה גְּדוֹלָה, רַחֲמָנָא לִצְלָן, עַל־יְדֵי־זֶה נִתְמָרְמֵר לִבּוֹ, וְנִתְעוֹרֵר בִּתְשׁוּבָה, עַד שֶׁנַּעֲשָׂה בַּעַל תְּשׁוּבָה גָּמוּר. וְכָל זֶה עַל־יְדֵי שֶׁלִּפְעָמִים הַסִּטְרָא אַחֲרָא מְבִיאָה אוֹתוֹ לִידֵי עֲבֵרָה גְּדוֹלָה כָּל־כָּךְ, עַד שֶׁהִיא רוֹצָה לִבְלֹעַ אוֹתוֹ לְגַמְרֵי, וְאָז מִתְגַּבֶּרֶת פְּנִימִיּוּת הַנְּקֻדָּה שֶׁלּוֹ, שֶׁהִיא בַּעֲלַת כֹּחַ גָּדוֹל,

שֶׁהַסִּטְרָא אַחֲרָא רוֹצָה לְבִלְעַ גַּם אוֹתָהּ, וַאֲזַי הִיא עוֹמֶדֶת לְהַסִּטְרָא אַחֲרָא בְּבֵית הַבְּלִיעָה שֶׁלָּהּ, וְעַל־יְדֵי־זֶה לֹא דַּי שֶׁאֵינָהּ בּוֹלַעַת אֶת הַנְּקֻדָּה הַקְּדוֹשָׁה הַזֹּאת, אַף גַּם הִיא מֻכְרַחַת לְהָקִיא וּלְהוֹצִיא עַל־יְדֵי־זֶה כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת שֶׁבָּלְעָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אִיּוֹב כ, טו): "חַיִל בָּלַע וַיְקִיאֶנּוּ", שֶׁכָּל זֶה סוֹד "וַיְהִי בְּהַשְׁמַע דְּבַר הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ וּבְהִקָּבֵץ נְעָרוֹת רַבּוֹת אֶל שׁוּשַׁן הַבִּירָה אֶל יַד הֵגָי, וַתִּלָּקַח אֶסְתֵּר אֶל בֵּית הַמֶּלֶךְ אֶל יַד הֵגַי שֹׁמֵר הַנָּשִׁים", שֶׁאֲחַשְׁוֵרוֹשׁ שֶׁהוּא מֶלֶךְ טִפֵּשׁ (מְגִלָּה יב.), מְקַבֵּץ אֶת כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת מִכָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, שֶׁזֶּה "וּבְהִקָּבֵץ נְעָרוֹת רַבּוֹת", שֶׁהֵם נְשָׁמוֹת קְדוֹשׁוֹת, שֶׁמַּכְנִיס אוֹתָן בְּתוֹךְ הַטֻּמְאָה, וְרוֹצֶה לְהַסְתִּיר אוֹתָן, הַיְנוּ לְהַסְתִּיר אֶת קְדֻשָּׁתָן, שֶׁזֶּה "וַתִּלָּקַח אֶסְתֵּר לְבֵית־הַמֶּלֶךְ", אַף־עַל־פִּי־כֵן אָסוּר לְהִתְיָאֵשׁ בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן, אֲפִלּוּ כְּשֶׁנִּכְנָס לַמְּקוֹמוֹת הַמְּטֻנָּפִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה טו:) עַל אֶסְתֵּר: כֵּיוָן שֶׁנִּכְנְסָה לְבֵית עוֹבְדֵי גִּלּוּלִים, הִתְחִילָה לִצְעֹק (תְּהִלִּים כב, ב): "אֵלִי, אֵלִי, לָמָה עֲזַבְתָּנִי, רָחוֹק מִישׁוּעָתִי דִּבְרֵי שַׁאֲגָתִי, אֱלֹהַי אֶקְרָא יוֹמָם וְלֹא תַעֲנֶה, וְלַיְלָה וְלֹא דוּמִיָּה לִי"; כִּי הַרְבֵּה פְּעָמִים אָדָם נוֹפֵל בְּדַעְתּוֹ, בְּחָשְׁבוֹ כְּאִלּוּ כָּל תְּפִלּוֹתָיו הֵן לָרִיק, וְלֹא שׁוֹמְעִים לִתְפִלּוֹתָיו כְּלָל. עִם כָּל זֹאת עָלָיו לִזְכֹּר, שֶׁלֹּא בְּחִנָּם יָרַד לַמְּקוֹמוֹת הַמְּטֻנָּפִים הָאֵלּוּ, אֶלָּא כְּדֵי לְהַעֲלוֹת גַּם מִשָּׁם נְשָׁמוֹת קְדוֹשׁוֹת וּטְהוֹרוֹת, שֶׁגַּם־כֵּן נָפְלוּ לְשָׁם, כִּי בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן אָסוּר לְהַחֲלִישׁ אֶת דַּעְתּוֹ, אֲפִלּוּ שֶׁעוֹבֵר עָלָיו מַה שֶּׁעוֹבֵר, וְנוֹפֵל בְּכָל פַּעַם בִּירִידָה עֲמֻקָּה, עָלָיו לִזְכֹּר שֶׁהוּא צָרִיךְ לְהוֹצִיא מִשָּׁם נְשָׁמוֹת קְדוֹשׁוֹת, שֶׁגַּם־כֵּן נָפְלוּ לְשָׁם, שֶׁזֶּה "וּבְהִקָּבֵץ נְעָרוֹת רַבּוֹת אֶל שׁוּשַׁן הַבִּירָה". אֲבָל בְּוַדַּאי אֵין שׁוּם אָדָם יָכוֹל לִסְמֹךְ עַל זֶה, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי הָאוֹמֵר: "אֶחֱטָא וְאָשׁוּב", אֵין מַסְפִּיקִין בְּיָדוֹ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה (יוֹמָא פה:), כִּי מִי יוֹדֵעַ, אִם יִהְיֶה לוֹ כֹּחַ לַעֲמֹד שָׁם, כִּי לִפְעָמִים הִתְגַּבְּרוּת הַסִּטְרָא אַחֲרָא גְּדוֹלָה כָּל־כָּךְ, עַד שֶׁבּוֹלַעַת אוֹתוֹ לְגַמְרֵי, חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ כַּמָּה אֲנָשִׁים, שֶׁעָבְרוּ עֲבֵרוֹת גְּדוֹלוֹת, וְלֹא שָׁבוּ בִּתְשׁוּבָה לְבַסּוֹף, כִּי יֵשׁ בָּזֶה עִנְיָנִים רַבִּים לְאֵין קֵץ. וְהֵם מְסוֹד סִתְרֵי דַּרְכֵי הַבְּחִירָה, שֶׁנָּתַן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְכָל אָדָם, שֶׁאֵין מִי שֶׁיַּעֲמֹד עֲלֵיהֶם. אֲבָל אַחֲרֵי שֶׁכְּבָר עָבַר מַה שֶּׁעָבַר, חַס וְשָׁלוֹם, צָרִיךְ לֵידַע וּלְהַאֲמִין שֶׁאֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל. וַאֲפִלּוּ אִם כְּבָר רָצָה לְהִתְגַּבֵּר אַלְפֵי פְּעָמִים לִהְיוֹת אִישׁ כָּשֵׁר, וְלֹא עָלְתָה בְּיָדוֹ, וְנָפַל לְמַה שֶּׁנָּפַל, אֲפִלּוּ אִם נָפַל לַעֲבֵרוֹת גְּמוּרוֹת וַחֲמוּרוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, אַף־עַל־פִּי־כֵן עֲדַיִן יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה כָּל עוֹד נִשְׁמָתוֹ בּוֹ.

וְהָעִקָּר הוּא הָאֱמוּנָה, שֶׁתִּהְיֶה לוֹ אֱמוּנָה שְׁלֵמָה בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְיִשְׁתַּדֵּל בְּכָל עֹז לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיק אֲמִתִּי, וְיִשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁיְּגַלֶּה לוֹ אֶת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה עַל יָדוֹ לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה וּלְבֵרוּר וְזִכּוּךְ הַמִּדָּמֶה, וְאָז בְּוַדַּאי יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה לְעוֹלָם, יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה; כִּי עִקַּר הַכֹּחַ לַעֲמֹד כְּנֶגֶד הַיֵּצֶר הָרָע, הוּא עַל־יְדֵי אֱמוּנָה, שֶׁהִיא כְּלָל וְעִקַּר כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מכות כד.): בָּא חֲבַקּוּק וְהֶעֱמִידָן עַל אַחַת, שֶׁנֶּאֱמַר (חבקוק ב, ד): "וְצַדִּיק בֶּאֱמוּנָתוֹ יִחְיֶה". כִּי עִקַּר הָאֱמוּנָה הוּא לְהַאֲמִין בְּחִדּוּשׁ הָעוֹלָם, לְהַאֲמִין שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל יֵשׁ מֵאַיִן, וְהוּא מְחַדֵּשׁ אֶת הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁעָה וּבְכָל רֶגַע מֻחְדָּשׁ, כִּי כָּל זְמַן שֶׁהוּא מְקָרֵב לַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה זוֹכֶה לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה, לְהַאֲמִין בְּכֹחַ מַעֲשָׂיו בֶּאֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, שֶׁהוּא עִקַּר הָאֱמוּנָה, לְהַאֲמִין שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל בְּכֹחוֹ וּגְבוּרָתוֹ, עַל־יְדֵי זֶה הַכֹּחַ יוּכַל לְהִתְגַּבֵּר לְעוֹלָם, כְּנֶגֶד כָּל הַסִּטְרִין אָחֳרָנִין. וְסוֹף כָּל סוֹף יָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא תֵּחָזֹר וְתָקִיא כָּל הַקְּדֻשׁוֹת שֶׁבָּלְעָה.

וְזוֹ כָּל מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר, כִּי זֶה עִקַּר הַבְּחִירָה שֶׁל כָּל אָדָם, לַעֲמֹד כְּנֶגֶד הַיֵּצֶר הָרָע, שֶׁכָּל זֶה מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק, שֶׁהוּא עִקַּר זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ, שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַיֵּצֶר הָרָע, שֶׁכָּל זֶה עִנְיַן נֵס פּוּרִים, שֶׁהוּא מִלְחֶמֶת הָמָן־עֲמָלֵק, שֶׁעִקַּר הַכְנָעָתוֹ הָיְתָה עַל־יְדֵי לְקִיחַת אֶסְתֵּר לְבֵית אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וַתִּלָּקַח אֶסְתֵּר אֶל בֵּית־הַמֶּלֶךְ", שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּפִלָּה בְּדִין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה עִקַּר מַפֶּלֶת הָמָן־עֲמָלֵק. כִּי אֶסְתֵּר הִיא בְּחִינַת הַתְּפִלָּה, בִּבְחִינַת דִּין, כִּי הַתְּפִלָּה הִיא בְּחִינַת אִשָּׁה יְרֵאַת ה', כַּיָּדוּעַ (עֵץ חַיִּים בְּרֵאשִׁית כד); וּכְשֶׁהַתְּפִלָּה הִיא בִּבְחִינַת דִּין, אֲזַי הִיא נִקְרֵאת אֶסְתֵּר, לְשׁוֹן הַסְתָּרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּין, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים לא, יח): "וְאָנֹכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר" וְגוֹ', וְאָז כְּשֶׁהַתְּפִלָּה הִיא בִּבְחִינַת דִּין, אֲזַי הַסִּטְרָא אַחֲרָא רוֹצָה לְבָלְעָהּ כְּדַרְכָּהּ תָּמִיד, שֶׁהִיא בּוֹלַעַת אֶת הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא בִּבְחִינַת דִּין, וְזֶהוּ "וַתִּלָּקַח אֶסְתֵּר אֶל בֵּית הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ", שֶׁאֶסְתֵּר בְּחִינַת הַתְּפִלָּה, בִּבְחִינַת דִּין, נִלְקְחָה לְבֵית הַסִּטְרָא אַחֲרָא, לַמַּלְכוּת הָרְשָׁעָה, כִּי הַסִּטְרָא אַחֲרָא רוֹצָה לְבָלְעָהּ, אֲבָל הִיא הָיְתָה בַּעֲלַת כֹּחַ גָּדוֹל, וְלֹא דַּי שֶׁלֹּא בָּלְעָה אוֹתָהּ, אַדְרַבָּא, הִיא עָמְדָה בְּבֵית הַבְּלִיעָה שֶׁלָּהֶם, עַד שֶׁהַסִּטְרָא אַחֲרָא נָתְנָה הֶקָּאוֹת עַל־יְדֵי־זֶה, כִּי עַל־יְדֵי־זֶה

ט וַתִּיטַב הַנַּעֲרָה בְעֵינָיו וַתִּשָּׂא חֶסֶד לְפָנָיו וַיְבַהֶל
אֶת־תַּמְרוּקֶיהָ וְאֶת־מָנוֹתֶהָ לָתֶת לָהּ וְאֶת שֶׁבַע
הַנְּעָרוֹת הָרְאיוֹת לָתֶת־לָהּ מִבֵּית הַמֶּלֶךְ וַיְשַׁנֶּהָ
וְאֶת־נַעֲרוֹתֶיהָ לְטוֹב בֵּית הַנָּשִׁים:

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

שֶׁנִּלְקְחָה אֶסְתֵּר, דְּהַיְנוּ הַתְּפִלָּה, בִּבְחִינַת דִּין, אֶל הַסִּטְרָא אַחֲרָא, עַל־יְדֵי־זֶה הָיָה עִקַּר מַפֶּלֶת הַסִּטְרָא אַחֲרָא, דְּהַיְנוּ מַפֶּלֶת הָמָן־עֲמָלֵק. וְלֹא דַּי שֶׁלֹּא בָּלְעוּ אֶת יִשְׂרָאֵל, כַּאֲשֶׁר עָלָה עַל מַחֲשַׁבְתָּם הָרָעָה, אַדְרַבָּה, יִשְׂרָאֵל יָצְאוּ אָז מֵאֲפֵלָה לְאוֹרָה, מִיָּגוֹן לְשִׂמְחָה. וְחָזְרוּ לָהֶם כָּל הַקְּדֻשׁוֹת שֶׁבָּלְעוּ מֵהֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אֶסְתֵּר ח, טז): "לַיְהוּדִים הָיְתָה אוֹרָה" זוֹ תּוֹרָה, "וְשִׂמְחָה" וְכוּ', "וְיִקָר" — אֵלּוּ תְּפִלִּין וְכוּ' (מְגִלָּה טז:); הַיְנוּ שֶׁכָּל הַמִּצְוֹות וְהַקְּדֻשׁוֹת שֶׁהַסִּטְרָא אַחֲרָא רָצְתָה לְבָלְעָם, הַכֹּל הֶחֱזִירָה אֶל הַקְּדֻשָּׁה, כִּי הֶכְרָחָה לִתֵּן הַקָּאוֹת עַל־יְדֵי לְקִיחַת אֶסְתֵּר לְבֵית אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, שֶׁהִיא בְּחִינַת הַתְּפִלָּה, בִּבְחִינַת דִּין, שֶׁנִּלְקְחָה לְהַסִּטְרָא אַחֲרָא, וְאָז לֹא דַּי שֶׁהֶחֱזִירָה לְיִשְׂרָאֵל כָּל הַקְּדֻשׁוֹת וְהַמִּצְוֹות וְכָל גְּדֻלָּתָם וּכְבוֹדָם וַחֲשִׁיבוּתָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אֶסְתֵּר ט, ג): "וְכָל עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ וְהָאֲחַשְׁדַּרְפְּנִים וְהַפַּחוֹת וְגוֹ', מְנַשְּׂאִים אֶת הַיְּהוּדִים" וְגוֹ', עַד שֶׁזָּכוּ אַחַר־כָּךְ עַל־יְדֵי־זֶה לִבְנְיַן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ שֶׁבָּנָה כֹּרֶשׁ בֶּן אֶסְתֵּר (עֶזְרָא א, ה), וְהֶחֱזִיר כָּל הַכֵּלִים לְבֵית־הַמִּקְדָּשׁ (עֵין יַעֲקֹב רַבָּה, פָּרָשָׁה יג, סִימָן ה'), וְלֹא דַּי בְּכָל זֶה, אַף גַּם עַצְמוּת חִיּוּתָם הֶכְרְחוּ לְהָקִיא. וְזֶהוּ סוֹד גֵּרִים הָרַבֵּה שֶׁנִּתְגַּיְּרוּ אָז, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אֶסְתֵּר ח, יז): "וְרַבִּים מֵעַמֵּי הָאָרֶץ מִתְיַהֲדִים" וְגוֹ'. וְכָל זֶה נַעֲשָׂה דַּיְקָא עַל־יְדֵי "וַתִּלָּקַח אֶסְתֵּר לְבֵית הַמֶּלֶךְ", שֶׁזֶּה כְּלַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, כְּשֶׁמַּכְנִיסִים אוֹתָם בְּעָמְקָא דִּתְהוֹמָא רַבָּה, עַל־יְדֵי־זֶה לֹא רַק שֶׁהֵם חוֹזְרִים בִּתְשׁוּבָה לְבַסּוֹף, אֶלָּא מַחֲזִירִים אֶת כֻּלָּם בִּתְשׁוּבָה, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ט וַתִּיטַב הַנַּעֲרָה בְעֵינָיו וַתִּשָּׂא חֶסֶד לְפָנָיו: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אָהוּבִי, בְּנִי!

שֶׁחַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ (פִּרְקֵי דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, פֶּרֶק מח): "וַתִּיטַב הַנַּעֲרָה בְעֵינָיו" — זוֹ אֶסְתֵּר, וְהִטָּה עָלֶיהָ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא חֵן וָחֶסֶד בְּעֵינֵי כָל רוֹאֶיהָ, שֶׁנֶּאֱמַר (אֶסְתֵּר ב, טו): "וַתְּהִי אֶסְתֵּר נוֹשֵׂאת חֵן בְּעֵינֵי כָל רוֹאֶיהָ", וְזֶה

סוֹבֵב עַל כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, שֶׁנִּשְׁמָתוֹ הִיא חֵלֶק אֱלוֹק מִמַּעַל, שֶׁהוֹרִיד הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נְשָׁמָה מֵעוֹלַם הָאֲצִילוּת אֶל הָעוֹלָם הָעֲשִׂיָה הַגַּשְׁמִי וְהַחָמְרִי, הַמָּלֵא הַעֲלָמוֹת וְהַסְתָּרוֹת, הַמָּלֵא כִּסּוּיִים, וְהִכְנִיס אֶת הַנְּשָׁמָה בְּתוֹךְ גּוּף עָכוּר, הַנִּמְשָׁךְ אַחַר תַּאֲוֹות מְשֻׁקָּצוֹת וּמְתֹעָבוֹת. וְיֵשׁ לָהּ נְסִיוֹנוֹת קָשִׁים וּמָרִים, כִּי הִיא נִמְצֵאת בְּתוֹךְ הַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן נו), שֶׁזֶּה סוֹד (דְּבָרִים לא, ו): ״אָנֹכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר״, דְּהַיְנוּ שֶׁאַסְתִּיר אֶת הַהַסְתָּרָה, שֶׁלֹּא יֵדְעוּ כְּלָל שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר מִמֶּנּוּ, וַאֲזַי בְּוַדַּאי אֵינוֹ יָכוֹל לִמְצֹא אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל שֶׁצָּרִיךְ לְבַקֵּשׁ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי אֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר מִמֶּנּוּ, כִּי הַהַסְתָּרָה בְּעַצְמָהּ נִסְתֶּרֶת. וְזוֹ הַצָּרָה הֲכִי גְּדוֹלָה שֶׁעוֹבֶרֶת עַל הַנְּשָׁמָה, כֵּיוָן שֶׁיּוֹרֶדֶת לְזֶה הָעוֹלָם, נֶעֱלְמָה וְנִסְתָּרָה בְּתוֹךְ גּוּף עָכוּר הַמָּלֵא תַּאֲוֹות וּמִדּוֹת רָעוֹת, וְכֵן צָרִיךְ לִהְיוֹת בְּעוֹלָם, שֶׁנֶּעֱלָם שָׁם אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְיֵשׁ לוֹ נְסִיוֹנוֹת קָשִׁים וּמָרִים, כִּי בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה וְהַנִּסָּיוֹן נִתְּנוּ כֹּחוֹת לְהַסִּטְרָא אַחֲרָא וְהַקְּלִפּוֹת, וְנִתְפַּשְׁטָה הַכְּפִירוּת וְהָאֶפִּיקוֹרְסוּת, וְשִׁקּוּץ תִּעוּב וְהוֹם תַּאֲוַת נְאוּף, אֲשֶׁר הוֹרֶסֶת כָּל חֶלְקָה טוֹבָה. וְהִנֵּה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְרַחֵם עַל הַנְּשָׁמָה הַנִּקְרֵאת אֶסְתֵּר, שֶׁנִּמְצֵאת בְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, שֶׁזּוֹ נְקֵדַּת יְהוּדִי, שֶׁכּוֹפֶרֶת בַּעֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁנִּמְצֵאת בְּכָל בַּר יִשְׂרָאֵל, וְהִטָּה עָלֶיהָ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא חֵן וָחֶסֶד בְּעֵינֵי כָּל רוֹאֶיהָ, שֶׁנֶּאֱמַר (אֶסְתֵּר ב, טו): ״וַתְּהִי אֶסְתֵּר נוֹשֵׂאת חֵן בְּעֵינֵי כָּל רוֹאֶיהָ״, כִּי כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ חֵן מְיֻחָד, אֲפִלּוּ בְּתֹקֶף הַגָּלוּת הַמָּרָה, שֶׁנִּמְצָאִים בֵּין שִׁבְעִים אֻמּוֹת, כִּבְשָׂה אַחַת בֵּין שִׁבְעִים זְאֵבִים, וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (יוֹמָא סט:): וְאִלּוּ הֵן נוֹרָאוֹתָיו, שֶׁאִלְמָלֵא מוֹרָאוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, הֵיאַךְ אֻמָּה אַחַת יְכוֹלָה לְהִתְקַיֵּם בֵּין הָאֻמּוֹת, וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן א׳), שֶׁמִּי שֶׁמִּתְנַהֵג עַל־פִּי הַתּוֹרָה וְלוֹמֵד תּוֹרָה, וּמְקַיֵּם אֶת מִצְוֹתָיו יִתְבָּרַךְ, נִמְשָׁךְ עָלָיו חֵן מְיֻחָד.

וְזֶה מַה שֶּׁאֲנַחְנוּ רוֹאִים עַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, אַף שֶׁהֵן בִּבְחִינַת אֶסְתֵּר, הַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, עִם כָּל זֹאת ״וַתִּיטַב הַנַּעֲרָה בְּעֵינָיו וַתִּשָּׂא חֶסֶד לְפָנָיו״, שֶׁזֶּה הַקִּיּוּם שֶׁיֵּשׁ לְעַם יִשְׂרָאֵל בְּעֵת הַגָּלוּת הַמָּרָה, שֶׁמְּפֻזָּרִים בְּכָל חֶלְקֵי הָעוֹלָם, וְהַכֹּל כְּדֵי לְהַעֲלוֹת נִצוֹצוֹת דִּקְדֻשָּׁה, לְמַלֵּא אֶת הָעוֹלָם עִם אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי בְּכָל מָקוֹם שֶׁבַּר יִשְׂרָאֵל בָּא, הוּא מְגַלֶּה שָׁמָּה אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־

הוּא, וְנַעֲשֶׂה שָׁם אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן סא), כִּי הֵיכָן שֶׁבַּר יִשְׂרָאֵל בָּא וְלוֹמֵד תּוֹרָה וּמְקַיֵּם מִצְוֹות, עַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשֶׂה הַמָּקוֹם בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן עו): יִשְׂרָאֵל הֵם נַעֲשִׂים אֲדוֹנִים לְבַעֲלֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (סַנְהֶדְרִין קד:): כָּל מָקוֹם שֶׁהֵם הוֹלְכִים, נַעֲשִׂים שָׂרִים לַאֲדוֹנֵיהֶם; כִּי בְּכָל מָקוֹם שֶׁהֵם בָּאִין בַּגָּלוּת, בְּתִחְלָה הֵם כְּבוּשִׁים בַּגּוֹלָה, אֲבָל אַחַר־כָּךְ הֵם נַעֲשִׂים אֲדוֹנִים לְבַעֲלֵיהֶם, כִּי אַחַר־כָּךְ הֵם כּוֹבְשִׁים אֶת הַמָּקוֹם הַהוּא שֶׁהֵם בָּאִים בַּגּוֹלָה שָׁם; כִּי יִשְׂרָאֵל הֵם מְרִימִין וּמַעֲלִין כָּל הַמְקוֹמוֹת הַשְּׁפִלִים וְהַנְּפוּלִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה ו:): עֲתִידִין בָּתֵּי תַּרְטִיאוֹת וְקַרְקָסְיאוֹת, שֶׁיִּלְמְדוּ בָּהֶן תּוֹרָה בָּרַבִּים, שֶׁנֶּאֱמַר (זְכַרְיָה ט, ז): ״וְנִשְׁאַר גַּם הוּא לֵאלֹקֵינוּ״ וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם. כִּי יִשְׂרָאֵל מַעֲלִין וּמְנַשְּׂאִין כָּל הַמְקוֹמוֹת הַנְּפוּלִים, וְעַל־כֵּן נִקְרָאִין יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת בְּנֵי הַגּוֹלָה, כִּי אַף־עַל־פִּי שֶׁאַחַר־כָּךְ הֵם נַעֲשִׂים אֲדוֹנִים, וּמְקִימִין וּמְנַשְּׂאִין וּמַעֲלִין הַכֹּל, אַף־עַל־פִּי־כֵן בִּתְחִלָּה הֵם בַּגָּלוּת, כִּי אַף־עַל־פִּי־כֵן הֵם נָעִים וְנָדִים בַּגָּלוּת, אֲבָל אַחַר־כָּךְ הֵם מַעֲלִין וּמְנַשְּׂאִין הַכֹּל, וְעַל־כֵּן נִקְרָאִין בְּנֵי הַגּוֹלָה, כִּי זֶה אוֹתִיּוֹת ג׳ו׳ל׳ה׳, רָאשֵׁי תֵּבוֹת: וְ׳נִשְׁאַר גַּ׳ם ה׳וּא לֵ׳אלֹקֵינוּ, כִּי אַחַר־כָּךְ הֵם מַעֲלִין וּמְנַשְּׂאִין הַכֹּל, בִּבְחִינַת ״וְנִשְׁאַר גַּם הוּא לֵאלֹקֵינוּ״, אֲבָל בֵּין כָּךְ עוֹבֵר עַל כָּל נְשָׁמָה וּנְשָׁמָה מַה שֶּׁעוֹבֵר, שֶׁזֶּה ״וַיְבַהֵל אֶת תַּמְרוּקֶיהָ״, שֶׁעוֹבֶרֶת בְּהָלוֹת וּפְחָדִים, וּמְמָרֵק אֶת עַצְמָהּ בְּכָל מִינֵי עֲנָשִׁים קָשִׁים וּמָרִים, צָרוֹת וְיִסּוּרִים, מְרִירוּת וְהַרְפַּתְקָאוֹת, וְאַף־עַל־פִּי־כֵן ״וְאֶת מָנוֹתֶהָ לָתֵת לָהּ״, שֶׁזֶּה כָּל הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁנִּמְצָאוֹת אֵצֶל כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, כִּי אָמְרוּ (סַנְהֶדְרִין לז.) עַל הַפָּסוּק (שִׁיר הַשִּׁירִים ו, ז): ״כְּפֶלַח הָרִמּוֹן רַקָּתֵךְ״, אֲפִלּוּ רֵיקָנִין שֶׁבָּךְ מְלֵאִין מִצְוֹות כָּרִמּוֹן; כְּמוֹ שֶׁגִּלָּה לָנוּ רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן רפב), שֶׁאֵצֶל כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל יֵשׁ נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת. ״וְאֶת שֶׁבַע הַנְּעָרוֹת הָרְאֻיוֹת לָתֵת לָהּ מִבֵּית הַמֶּלֶךְ״, וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה יג.): ״וְאֶת שֶׁבַע הַנְּעָרוֹת״, אָמַר רָבָא, שֶׁהָיְתָה מוֹנָה בָּהֶן יְמֵי שַׁבָּת. וְכֵן אָמְרוּ (מִדְרָשׁ אַגָּדָה): ״וְאֶת שֶׁבַע הַנְּעָרוֹת הָרְאֻיוֹת לָתֵת לָהּ״, נָתַן לָהּ שֶׁבַע נְעָרוֹת, כְּדֵי שֶׁתְּמֻנֶּה בָּהֶם יְמֵי הַשָּׁבוּעַ, כְּדֵי שֶׁתַּכִּיר בָּהֶם יוֹם שַׁבָּת אֵיזֶה הוּא. דָּבָר אַחֵר: ״וְאֶת שֶׁבַע הַנְּעָרוֹת הָרְאֻיוֹת לָתֵת לָהּ״, שֶׁהָיְתָה מְכַנָּה לְאוֹתָן הַשְּׁפָחוֹת בִּימֵי הַשָּׁבוּעַ, וְהָיְתָה הָרִאשׁוֹנָה קוֹרֵא אוֹתָהּ יוֹם רִאשׁוֹן, וְהַשְּׁנִיָּה שֵׁנִי, וְהַשְּׁלִישִׁית שְׁלִישִׁי, וְהָרְבִיעִית רְבִיעִי, כָּךְ עַד שִׁבְעָה.

י לֹא־הִגִּידָה אֶסְתֵּר אֶת־עַמָּהּ וְאֶת־מוֹלַדְתָּהּ כִּי מָרְדֳּכַי צִוָּה עָלֶיהָ אֲשֶׁר לֹא־תַגִּיד:

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

דָּבָר אַחֵר: "וְאֶת שֶׁבַע הַנַּעֲרוֹת הָרְאֻיוֹת לָתֵת לָהּ", מַהוּ "הָרְאֻיוֹת לָתֵת לָהּ"? שֶׁהָיוּ בַּעֲלוֹת סוֹדָהּ, וְהָיְתָה מִתְיַעֶצֶת עִמָּן, וְהָיְתָה מוֹנָה סְפִירַת יְמֵי נִדָּתָהּ, לְכָךְ נֶאֱמַר "הָרְאֻיוֹת לָתֵת לָהּ", שֶׁהָיוּ רְאוּיוֹת לָהּ כָּמוֹהָ. וְעוֹד אָמְרוּ (שָׁם), שֶׁהוֹדִיעָה אוֹתָם שֶׁהִיא יְהוּדִית, וְגִיְּרָה אוֹתָן בַּסֵּתֶר. לְכָךְ נֶאֱמַר: "וְאֶת שֶׁבַע הַנַּעֲרוֹת הָרְאֻיוֹת לָתֵת לָהּ", שֶׁאַפִּלּוּ נִשְׁמָה שֶׁנּוֹפֶלֶת בֵּין אֻמּוֹת הָעוֹלָם, אַף־עַל־פִּי־כֵן שׁוֹמֶרֶת שַׁבָּת וְשׁוֹמֶרֶת נִדָּה, וְעוֹד מְגַיֶּרֶת גֵּרִים, שֶׁכָּל זֶה מַעֲלַת נְשָׁמָה קְדוֹשָׁה, שֶׁבָּאָה מֵעוֹלָם הָאֲצִילוּת. וְלָכֵן צְרִיכִים לְהִזָּהֵר מְאֹד מְאֹד בְּמַעֲלַת וְיִקְרַת כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (וַיִּקְרָא רַבָּה, פָּרָשָׁה א'): אָמַר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְמֹשֶׁה, כָּל מַה שֶּׁאַתָּה יָכוֹל לְשַׁבֵּחַ אֶת יִשְׂרָאֵל — שַׁבַּח, לְגַדְּלָן וּלְפָאֲרָן. כִּי אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ מְאֹד מְאֹד חָשׁוּב כְּשֶׁמְּחַפְּשִׂים וּמוֹצְאִים אֶת הַטּוֹב שֶׁיֵּשׁ בְּכָל יְהוּדִי, וְעַל־יְדֵי־זֶה יְכוֹלִים לְהַחֲזִירוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וְזֶה "וַיְשַׁנֶּהָ וְאֶת נַעֲרוֹתֶיהָ לְטוֹב בֵּית הַנָּשִׁים", וְדָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה יג.): אָמַר רַב, שֶׁהֶאֱכִילָהּ מַאֲכַל יְהוּדִי; כִּי אַפִּלּוּ בְּתִקֵּף הַיְרִידָה וְהַנְּפִילָה נִזְהָרִין נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל לֹא לְשַׁקֵּץ אֶת עַצְמָן בַּאֲכִילַת טְרֵפוֹת וּנְבֵלוֹת. וּכְמַאֲמָרָם זַ"ל (שִׁיר הַשִּׁירִים, פָּרָשָׁה ו', סִימָן ד'): הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַזְהִיר לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל וְאוֹמֵר לָהֶם: אַל תְּנַבְּלוּ עַצְמְכֶם בְּדָבָר רַע, וַאֲנִי נוֹתֵן לָכֶם שָׂכָר טוֹב, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (וַיִּקְרָא יא, מג): "אַל תְּשַׁקְּצוּ אֶת נַפְשֹׁתֵיכֶם בְּכָל הַשֶּׁרֶץ הַשֹּׁרֵץ וְגוֹ', כִּי אֲנִי ה'" וגו', אֲנִי ה' נֶאֱמָן לְשַׁלֵּם לָכֶם שָׂכָר טוֹב לָעוֹלָם הַבָּא, וְהֶבֵן לְמַעֲשֶׂה.

י לֹא הִגִּידָה אֶסְתֵּר אֶת עַמָּהּ וְאֶת מוֹלַדְתָּהּ כִּי מָרְדֳּכַי צִוָּה עָלֶיהָ אֲשֶׁר לֹא

תַגִּיד: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר אֶסְתֵּר הִיא סוֹד הַסְּתָרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְּתָרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דִּבְרִים לא, יח): "וְאָנֹכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר" וגו'; וְדָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (חֻלִּין קלט:): אֶסְתֵּר מִן הַתּוֹרָה מִנַּיִן? שֶׁנֶּאֱמַר: "וְאָנֹכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר" וגו', הֵינוּ שֶׁהַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ הַפְּרָטִית מִסְתַּתֶּרֶת בְּתוֹךְ הַתּוֹרָה (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, תַּעֲנִית, הֲלָכָה ד', אוֹת כד); כִּי בֶּאֱמֶת אֵין שׁוּם מְצִיאוּת בִּלְעָדָיו

יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְהוּא יִתְבָּרַךְ נִמְצָא וְאֵין בִּלְעָדָיו נִמְצָא, וְהַכֹּל מֻשְׁגָּח בְּהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית, אַךְ בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה וְהַנִּסָּיוֹן, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מִסְתַּתֵּר בְּתוֹךְ הַטֶּבַע, שֶׁיִּהְיֶה נִדְמֶה לָאָדָם, שֶׁיֵּשׁ כָּאן טֶבַע, מִקְרֶה וּמַזָּל. וְלָכֵן כָּל מַה שֶּׁנִּסְתָּרִת בְּיוֹתֵר, מִתְגַּבְּרִים הַסִּטְרָא אַחֲרָא וְהַקְּלִפּוֹת בְּיוֹתֵר, שֶׁמִּזֶּה נִשְׁתַּלְשֵׁל, שֶׁלָּקְחוּ אֶת אֶסְתֵּר לְבֵית הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, כִּי בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה וְהַנִּסָּיוֹן תּוֹפְסִים אֶת הַקְּדֻשָּׁה וְאֶת הַהַשְׁגָּחָה בְּתוֹךְ הַטֶּבַע, עַד שֶׁלֹּא רוֹאִים אֶת הַהַשְׁגָּחָה כְּלָל.

וְזֶה סוֹד **"לֹא הִגִּידָה אֶסְתֵּר אֶת עַמָּהּ וְאֶת מוֹלַדְתָּהּ"**, שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ בְּיוֹתֵר עַל־יְדֵי־זֶה, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי הַהַשְׁגָּחָה הָיְתָה נִסְתֶּרֶת אָז מְאֹד, עַד שֶׁלֹּא הִכִּירוּ אוֹתָהּ כְּלָל, שֶׁזֶּה (אֶסְתֵּר ב, ז): "כִּי אֵין לָהּ אָב וָאֵם", שֶׁהֵם הַמֹּחִין י"ה, כִּי אָז הִתְגַּבֵּר הָמָן־עֲמָלֵק מְאֹד עַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, לְהַכְנִיס בָּהֶם סְפֵקוֹת, עַל־יְדֵי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ שֶׁנֶּהֱנוּ מִסְּעֻדָּתוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה נִסְתְּרָה הַהַשְׁגָּחָה לְגַמְרֵי. וְדָבָר זֶה סוֹבֵב בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, שֶׁמַּחֲמַת קִלְקוּל הַדּוֹרוֹת, שֶׁבְּנֵי־אָדָם חוֹטְאִים, עַל־יְדֵי־זֶה נֶעֱלָם וְנִסְתָּר הַמֹּחִין מֵהָאָדָם, עַד שֶׁעַל־פִּי־רֹב אָדָם כָּל־כָּךְ מִתְיָאֵשׁ, שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ מֵהֵיכָן הוּא בָּא, וּמֵאֵיזֶה מָקוֹם הוּא נִמְשָׁךְ. וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ"ן, חֵלֶק א', סִימָן יז): אֲנָא בְּרִיָּה קַלָּה שֶׁבַּיָּם, שֶׁהַנִּשְׁמָה שֶׁבָּאָה מִכָּל הָעוֹלָמוֹת, מִתְלוֹנֶנֶת שֶׁהִיא בָּאָה מִמָּקוֹם גָּבוֹהַּ כָּזֶה, וּלְבַסּוֹף הִיא צְרִיכָה לָלֶכֶת לְכְלָיוֹן וּלְהֶפְסֵד, שֶׁזֶּה **"לֹא הִגִּידָה אֶסְתֵּר אֶת עַמָּהּ וְאֶת מוֹלַדְתָּהּ"**, כִּי לֹא בְּכָל פַּעַם יְכוֹלִים לְגַלּוֹת אֶת הַהַסְתָּרָה, וּלְגַלּוֹת מֵהֵיכָן הַנִּשְׁמָה בָּאָה — מֵרוֹם גָּבְהֵי מְרוֹמִים, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא בְּיוֹתֵר, עַד שֶׁיָּאִיר הָאוֹר הַגָּדוֹל שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מָרְדְּכַי, שֶׁיָּכוֹל לְגַלּוֹת אֶת הַהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ"ן, חֵלֶק א', סִימָן נו); כִּי מָרְדְּכַי יֵשׁ לוֹ כֹּחַ כָּזֶה לָרֶדֶת אֲפִלּוּ בְּעָמְקָא דִּתְהוֹמָא רַבָּה, וּלְגַלּוֹת אֶת גֹּדֶל הַהֶאָרָה שֶׁמְּאִירָה דַּיְקָא בְּתוֹךְ הַהַסְתָּרָה; כִּי מָרְדְּכַי בִּטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְהָיָה עָנָו מְאֹד, וְעַל־כֵּן הָיָה לוֹ כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ"ן, חֵלֶק א', סִימָן ע'), כִּי כָּל מַה שֶּׁהַצַּדִּיק מְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ בְּיוֹתֵר, עַל־יְדֵי־זֶה יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ בְּיוֹתֵר אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְכֵן יוּכַל לְהַמְשִׁיךְ עַל אֲחֵרִים, כִּי כָּל מַה שֶּׁאָדָם יוֹתֵר בָּטֵל וּמְבֻטָּל בְּעֵינֵי עַצְמוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה יֵשׁ לוֹ כֹּחַ הַמּוֹשֵׁךְ לְהַמְשִׁיךְ אֱלֹקוּתוֹ

יא וּבְכָל־יוֹם וָיוֹם מָרְדְּכַי מִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי חֲצַר בֵּית־
הַנָּשִׁים לָדַעַת אֶת־שְׁלוֹם אֶסְתֵּר וּמַה־יֵּעָשֶׂה בָּהּ׃

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִדְרָשׁ אַגָּדָה): "לֹא הִגִּידָה אֶסְתֵּר אֶת עַמָּהּ וְאֶת מוֹלַדְתָּהּ", וְלָמָּה אָמַר לָהּ מָרְדְּכַי שֶׁלֹּא תַּגִּיד? שֶׁהָיָה בּוֹרֵחַ מִן הַשְּׁרָרָה וּמִן הַגְּדֻלָּה. אָמַר מָרְדְּכַי, שֶׁאִם תֹּאמַר: "זֶה הוּא שֶׁגִּדֵּל אוֹתִי", וְיִתֵּן לִי שְׁרָרָה, אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא; אַתָּה בּוֹרֵחַ מִן הַשְּׁרָרָה, חַייְךָ שֶׁאֲנִי מְגַדֶּלְךָ, שֶׁהָיָה הַמֶּלֶךְ אוֹמֵר לָהּ: "מִי אַתְּ, וְאֵצֶל מִי גָּדַלְתְּ, וְאֶעֱשֶׂה אוֹתָם שָׂרִים וְשַׁלְטוֹנִים, וּמְלָכִים אַעֲמִיד מֵהֶם", "וְלֹא הִגִּידָה אֶסְתֵּר", וְדַיְקָא עַל־יְדֵי שֶׁאֶסְתֵּר, שֶׁזֶּה מְרַמֵּז עַל הַהַסְתָּרָה, לֹא רָצְתָה לְגַלּוֹת "אֶת עַמָּהּ וְאֶת מוֹלַדְתָּהּ, כִּי מָרְדְּכַי צִוָּה עָלֶיהָ אֲשֶׁר לֹא תַּגִּיד", כִּי מֵרֹב עֲנָוָה שֶׁהָיְתָה בָּהֶם, עַל־יְדֵי־זֶה זָכוּ לְגַלּוֹת אֶת הַהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, וּלְהַמְשִׁיךְ אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה בְּעַצְמוֹ נִתְבַּטֵּל הָמָן־עֲמָלֵק. וּכְמַאֲמָרָם זַ"ל (בְּרָכוֹת נח.): לְךָ ה' הַמַּמְלָכָה — זוֹ מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק; בָּזֶה שֶׁמְּגַלִּים אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, בָּזֶה נִמְחָק עֲמָלֵק — הַסְּפֵקוֹת מִן הָעוֹלָם, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

יא וּבְכָל יוֹם וָיוֹם מָרְדְּכַי מִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי חֲצַר בֵּית הַנָּשִׁים לָדַעַת אֶת שְׁלוֹם אֶסְתֵּר וּמַה יֵּעָשֶׂה בָּהּ׃ צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר רַבֵּנוּ זַ"ל גִּלָּה לָנוּ (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן נו), שֶׁיֵּשׁ שְׁתֵּי הַסְתָּרוֹת, וּכְשֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר בַּהַסְתָּרָה אַחַת, גַּם־כֵּן קָשֶׁה מְאֹד לְמָצְאוֹ, אַךְ אַף־עַל־פִּי־כֵן, כְּשֶׁהוּא נִסְתָּר בַּהַסְתָּרָה אַחַת, אֶפְשָׁר לְהִתְיַגֵּעַ וְלַחְתֹּר עַד שֶׁיִּמְצָא אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, מֵאַחַר שֶׁיּוֹדְעַ שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר מִמֶּנּוּ, אֲבָל כְּשֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר בַּהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, דְּהַיְנוּ שֶׁהַהַסְתָּרָה בְּעַצְמָהּ נִסְתֶּרֶת מִמֶּנּוּ, דְּהַיְנוּ שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר מִמֶּנּוּ, אֲזַי אִי אֶפְשָׁר כְּלָל לִמְצֹא אוֹתוֹ, מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים לא, יח): "וְאָנֹכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר", דְּהַיְנוּ שֶׁאַסְתִּיר הַהַסְתָּרָה, שֶׁלֹּא יֵדְעוּ כְּלָל שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר, וַאֲזַי בְּוַדַּאי אֵינוֹ יָכוֹל לִמְצֹא אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל, שֶׁצָּרִיךְ לְבַקֵּשׁ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי אֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר מִמֶּנּוּ, כִּי הַהַסְתָּרָה בְּעַצְמָהּ נִסְתֶּרֶת.

אֲבָל בֶּאֱמֶת, אֲפִלּוּ בְּכָל הַהַסְתָּרוֹת, וַאֲפִלּוּ בַּהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, בְּוַדַּאי גַּם שָׁם מְלֻבָּשׁ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי בְּוַדַּאי אֵין שׁוּם דָּבָר שֶׁלֹּא יִהְיֶה בּוֹ חִיּוּת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי בִּלְעֲדֵי חִיּוּתוֹ לֹא הָיָה לוֹ קִיּוּם כְּלָל. וְעַל־כֵּן בְּוַדַּאי בְּכָל הַדְּבָרִים וּבְכָל הַמַּעֲשִׂים וּבְכָל הַמַּחֲשָׁבוֹת, מְלֻבָּשׁ שָׁם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּבְיָכוֹל, וַאֲפִלּוּ אִם, חַס וְשָׁלוֹם, עוֹשִׂין דְּבַר עֲבֵרָה, שֶׁהוּא שֶׁלֹּא כִּרְצוֹן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, עִם כָּל זֶה בְּוַדַּאי יֵשׁ שָׁם חִיּוּת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אַךְ שֶׁהוּא בְּהֶעְלֵם וּבְצִמְצוּם גָּדוֹל, וְהַתּוֹרָה הִיא הַחִיּוּת שֶׁל כָּל דָּבָר.

נִמְצָא, שֶׁבְּכָל הַדְּבָרִים וּבְכָל הַמַּחֲשָׁבוֹת, אֲפִלּוּ בְּמַחֲשָׁבָה, דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה שֶׁל עֲבֵרָה, חַס וְשָׁלוֹם, יֵשׁ שָׁם גַּם־כֵּן הִתְלַבְּשׁוּת הַתּוֹרָה, אַךְ שֶׁהוּא בְּהֶעְלֵם וּבְצִמְצוּם גָּדוֹל, כִּי ״עָבַר וְשָׁנָה נַעֲשָׂה לוֹ כְּהֶתֵּר״, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (יוֹמָא פו.); דְּהַיְנוּ שֶׁעַל־יְדֵי הָעֲבֵרוֹת הוּא מְהַפֵּךְ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים, וְעוֹשֶׂה צְרוּפִים אֲחֵרִים בַּתּוֹרָה, עַד שֶׁנַּעֲשָׂה מֵאִסּוּר הֶתֵּר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה ה, כ): ״הוֹי הָאֹמְרִים לָרַע טוֹב וְלַטּוֹב רָע״, נִמְצָא, שֶׁאֲפִלּוּ בְּתוֹךְ הָעֲבֵרוֹת, מְלֻבֶּשֶׁת שָׁם חִיּוּת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, דְּהַיְנוּ אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה, רַק שֶׁהוּא בְּהֶעְלֵם, דְּהַיְנוּ מֵחֲמַת הָעֲבֵרוֹת, הָפַךְ הַצְּרוּפִים שֶׁל הַתּוֹרָה, עַד שֶׁנַּעֲשָׂה מֵאִסּוּר הֶתֵּר, שֶׁזֶּה ״עָבַר וְשָׁנָה נַעֲשָׂה לוֹ כְּהֶתֵּר״, וְזֶה בְּחִינַת הַסְתָּרָה אַחַת. וּכְשֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר מִמֶּנּוּ בַּהַסְתָּרָה אַחַת, דְּהַיְנוּ שֶׁנַּעֲשָׂה לוֹ כְּהֶתֵּר, גַּם־כֵּן קָשֶׁה מְאֹד לְמָצְאוֹ, מֵאַחַר שֶׁכְּבָר נַעֲשָׂה לוֹ כְּהֶתֵּר, אֲבָל עִם כָּל זֶה אֶפְשָׁר לְהִתְיַגֵּעַ וְלַחְתֹּר, עַד שֶׁיִּמְצָא אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, מֵאַחַר שֶׁעַל־כָּל־פָּנִים יוֹדֵעַ שֶׁנַּעֲשָׂה לוֹ כְּהֶתֵּר, עַל־כֵּן אַף שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר מִמֶּנּוּ, וּכְבָר נַעֲשׂוּ לוֹ הָעֲבֵרוֹת כְּהֶתֵּר, עִם כָּל זֶה אֶפְשָׁר שֶׁיָּשִׁיב אֶל לִבּוֹ זֶה בְּעַצְמוֹ, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁנָּפַל וְהִגִּיעַ לִבְחִינַת נַעֲשָׂה לוֹ כְּהֶתֵּר, וִיבַקֵּשׁ וְיַחְתֹּר עַד שֶׁיֵּצֵא מִזֶּה, מֵאַחַר שֶׁעַל־כָּל־פָּנִים יוֹדֵעַ מִזֶּה שֶׁנַּעֲשָׂה לוֹ כְּהֶתֵּר.

אֲבָל דַּע, שֶׁיֵּשׁ עוֹד בְּחִינַת הַסְתָּרָה בְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, דְּהַיְנוּ שֶׁהַהַסְתָּרָה בְּעַצְמָהּ נִסְתֶּרֶת, שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר מִמֶּנּוּ, דְּהַיְנוּ שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל שֶׁנֶּהְפַּךְ אֶצְלוֹ הָאִסּוּר לְהֶתֵּר, רַק כָּל הַדְּבָרִים רָעִים דּוֹמוֹת לוֹ לְמִישׁוֹר גָּמוּר, חַס וְשָׁלוֹם, הַיְנוּ אִם, חַס וְשָׁלוֹם, אַחַר שֶׁעָבַר וְשָׁנָה, עוֹשֶׂה יוֹתֵר עֲבֵרוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, אֲזַי נִסְתָּר מִמֶּנּוּ אֲפִלּוּ זֹאת שֶׁיֵּדַע שֶׁנַּעֲשָׂה לוֹ כְּהֶתֵּר, רַק

שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל מִשּׁוּם נִדְנוּד אִסּוּר, וְהַכֹּל הוּא יָשָׁר בְּעֵינָיו, וְזֶה בְּחִינַת הַסְּתָרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְּתָרָה, שֶׁהַהַסְתָּרָה בְּעַצְמָהּ נִסְתֶּרֶת. וּבֶאֱמֶת גַּם בְּתוֹךְ הַהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַהַסְתָּרָה, גַּם שָׁם מְלֻבָּשׁ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, דְּהַיְנוּ אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה, כִּי בִּלְעָדָיו אֵין חִיּוּת לְשׁוּם דָּבָר כְּלָל, רַק שֶׁעַל־יְדֵי רִבּוּי הָעֲבֵרוֹת הָפַךְ דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים לְגַמְרֵי, עַד שֶׁנֶּהְפְּךָ אֶצְלוֹ מֵחָכְמוֹת הַתּוֹרָה לִפְתָיוֹת, עַד שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל אֲפִלּוּ זֶה בְּעַצְמוֹ, שֶׁנַּעֲשָׂה לוֹ כְּהֶתֵּר, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַסְּתָרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְּתָרָה. וְזֶה פֵּרוּשׁ: "וּבְכָל יוֹם וָיוֹם מָרְדֳּכַי מִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי חֲצַר בֵּית הַנָּשִׁים"; "מָרְדֳּכַי" זֶה בְּחִינַת הַמַּלְכוּת, שֶׁנִּקְרָא מָר דְּרוֹר (חֻלִּין קלט:), שֶׁהַמָּרוּת הַיְנוּ הַמַּלְכוּת יֵשׁ לָהּ דְּרוֹר וְחֵרוּת, "וּבְכָל יוֹם וָיוֹם" זֶה בְּחִינַת הַתּוֹרָה, שֶׁעַל יָדָהּ מַמְשִׁיכִין הַחִיּוּת לְהַיָּמִים וְהַמִּדּוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים לט, ה): "וּמַדַּת יָמַי מָה הִיא", "חֲצַר בֵּית", זֶה בְּחִינַת חִיצוֹנִיּוּת וּפְנִימִיּוּת, הַיְנוּ מַחֲשָׁבוֹת וְדִבּוּרִים, שֶׁבְּכֻלָּם נִסְתָּר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שָׁם, אַף הַמַּחֲשָׁבוֹת וְהַדִּבּוּרִים שֶׁל הָרְחוֹקִים מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְזֶה "חֲצַר בֵּית הַנָּשִׁים", מִלְּשׁוֹן שֶׁנְּשׁוּ וְקָפְצוּ מִמְּקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, שֶׁנִּתְרַחֲקוּ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְיֵשׁ שֶׁכְּבָר הָיוּ קָצַת אֵצֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אַךְ שֶׁכְּבָר שָׁכְחוּ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְזֶה "הַנָּשִׁים" — לְשׁוֹן שִׁכְחָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית מא, נא): "כִּי נַשַּׁנִי אֱלֹקִים" וְגוֹ', שֶׁכְּבָר שָׁכְחוּ אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְיֵשׁ שֶׁגַּם עַתָּה זוֹכְרִים אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אַךְ שֶׁנִּשְׁתָּה גְּבוּרָתָם, וְאֵין לָאֵל יָדָם לְהִתְגַּבֵּר עַל יִצְרָם, וּבִשְׁבִיל זֶה נִקְרָאִים בְּשֵׁם נָשִׁים, מֵחֲמַת שִׁלְשָׁה טְעָמִים: א. שֶׁנָּשׁוּ וְקָפְצוּ. ב. לְשׁוֹן שִׁכְחָה. ג. שֶׁנִּשְׁתָּה גְּבוּרָתָם, וְעַל־יְדֵי כָּל זֶה הֵם רְחוֹקִים מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִסְתָּר מֵהֶם. "וּמָרְדֳּכַי", הַיְנוּ בְּחִינַת הַמַּלְכוּת, הוּא יָכוֹל לְהוֹכִיחַ וּלְהַזְהִיר אוֹתָם עַל־יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת יַמִּים וּמִדּוֹת, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה זוֹכִין לְדַעַת, שֶׁעַל־יְדֵי הַדַּעַת הַזֶּה מְגַלִּין הַהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְּתָרָה, וְעוֹשִׂין מִמֶּנָּה תּוֹרָה, וַאֲזַי אוֹרַיְיתָא מַכְרֶזֶת קַמַּיְהוּ (מִשְׁלֵי א, כב) "עַד מָתַי פְּתָיִם תְּאֲהַבוּ פֶתִי" (זֹהַר שְׁמִינִי לו), וְזֶה "לָדַעַת אֶת שְׁלוֹם אֶסְתֵּר", שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה עוֹשֶׂה דַּעַת, מֵהַסְּתָרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְּתָרָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת אֶסְתֵּר, בְּחִינַת "הַסְתֵּר אַסְתִּיר", "וּמַה יֵּעָשֶׂה בָּהּ", שֶׁעוֹשֶׂה מֵהַהַסְתָּרָה בְּחִינַת מָה, הַיְנוּ תּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים ו, כ): "מָה הָעֵדֹת"; כִּי מִזֶּה בְּעַצְמוֹ, שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁגַּם בְּתוֹךְ הַהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְּתָרָה, יֵשׁ שָׁם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, מִזֶּה בְּעַצְמוֹ נַעֲשֶׂה דַּעַת, דְּהַיְנוּ תּוֹרָה, וַאֲזַי אוֹרַיְיתָא מַכְרֶזֶת קַמַּיְהוּ; כִּי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מָרְדֳּכַי, הוּא יָכוֹל לְגַלּוֹת מֵהַהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְּתָרָה

יב וּבְהַגִּיעַ תֹּר נַעֲרָה וְנַעֲרָה לָבוֹא ׀ אֶל־הַמֶּלֶךְ
אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ מִקֵּץ הֱיוֹת לָהּ כְּדָת הַנָּשִׁים שְׁנֵים עָשָׂר
חֹדֶשׁ כִּי כֵן יִמְלְאוּ יְמֵי מְרוּקֵיהֶן שִׁשָּׁה חֳדָשִׁים
בְּשֶׁמֶן הַמֹּר וְשִׁשָּׁה חֳדָשִׁים בַּבְּשָׂמִים וּבְתַמְרוּקֵי
הַנָּשִׁים׃

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי שֶׁמְּגַלֶּה תּוֹרָה מִתּוֹךְ הַסְתָּרָה דַּיְקָא; כִּי הַצַּדִּיק מוֹרִיד אֶת עַצְמוֹ לַמְּקוֹמוֹת הַגְּמוּכִים, שֶׁהִיא בְּחִינַת נָשִׁים, שֶׁנִּשְׁתָּה גְּבוּרָתָם, הַיְנוּ אִלּוּ הַנְּשָׁמוֹת שֶׁשָּׁכְחוּ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, אוֹ שֶׁהִתְיָאֲשׁוּ, וְנִדְמֶה לָהֶם שֶׁכְּבָר לֹא יְכוֹלִים לַחֲזֹר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, מֵרֹב הַהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה שֶׁנִּפְלוּ לְשָׁם. וְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מָרְדֳּכַי, יוֹרֵד אֲלֵיהֶם, וּמְגַלֶּה גַּם שָׁם תּוֹרָה עֲמֻקָּה, שֶׁהוּא גִּלּוּי אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, תַּכְלִית מַדְרֵגָה עֶלְיוֹנָה, וְעַל־יְדֵי־זֶה הוּא מְקָרֵב נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

יב וּבְהַגִּיעַ תֹּר נַעֲרָה וְנַעֲרָה לָבוֹא אֶל הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ מִקֵּץ הֱיוֹת לָהּ כְּדָת הַנָּשִׁים שְׁנֵים־עָשָׂר חֹדֶשׁ: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר כָּל הַתַּאֲוֹת רָעוֹת, וּבִפְרָט תַּאֲוַת נִאוּף, זֶה בָּא כְּשֶׁהָאָדָם נוֹפֵל מִתַּחַת לַמָּקוֹם וּמִתַּחַת לַזְּמַן, כִּי בֶּאֱמֶת בַּר יִשְׂרָאֵל צָרִיךְ לְהִתְקַדֵּשׁ וּלְהַגִּיעַ לְמַדְרֵגָה כָּזוֹ, עַד שֶׁיִּהְיֶה בָּטֵל וּמְבֻטָּל אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְיַעֲלֶה וְיַגְבִּיהַּ אֶת הַמָּקוֹם וְהַזְּמַן אֶל לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם וּלְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, שֶׁשָּׁם כְּבָר לֹא שַׁיָּכוֹת שׁוּם תַּאֲוֹת; כִּי בָּרֵגַע שֶׁהָאָדָם בָּטֵל וּמְבֻטָּל אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְאֵינוֹ רוֹאֶה רַק רוּחָנִיּוּת חִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שָׁם הוּא בִּטּוּל הַזְּמַן וּבִטּוּל הַמָּקוֹם, וּכְבָר לֹא שַׁיָּכֶת שׁוּם תַּאֲוָה, כִּי הוּא מִתְעַנֵּג בַּעֲרֵבוּת יְדִידוּת זִיו שְׁכִינַת עֻזּוֹ יִתְבָּרַךְ. וּלְהֵפֶךְ — כָּל הַתַּאֲוָה שֶׁל נִאוּף הִיא רַק עַל־יְדֵי בְּחִינַת הַזְּמַן, שֶׁכָּלוּל מִשְּׁנֵים־עָשָׂר חֹדֶשׁ, כִּי י״ב חָדְשֵׁי הַשָּׁנָה, הֵם כְּנֶגֶד שְׁנֵים־עָשָׂר מַזָּלוֹת, וְכֵן י״א שְׁעוֹת הַיּוֹם וְי״ב שְׁעוֹת הַלַּיְלָה, הַכֹּל תָּלוּי כְּפִי הַמַּזָּלוֹת, שֶׁהִטְבִּיעַ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּטֶבַע הָעוֹלָם, שֶׁזֶּה הַזְּמַן וְהַמָּקוֹם. וְכַמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן,

חֵלֶק א׳, סִימָן נו) עַל הַפָּסוּק (תְּהִלִּים לט, ה): ״וּמִדַּת יָמַי מַה הִיא״, שֶׁהַיָּמִים הֵם הַמִּדּוֹת וְהַצְּמְצוּמִים; וְלָכֵן אִם הָאָדָם מְקַשֵּׁר בְּתוֹךְ יָמָיו וּשְׁעוֹתָיו אֶת הָאֱלֹקוּת שֶׁבַּתּוֹרָה, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא עוֹלֶה אֶל לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם וְאֶל לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, כִּי הַתּוֹרָה מַגְבִּיהָה אֶת הָאָדָם מֵהַמָּקוֹם וְהַזְּמַן אֶל לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם וּלְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, כִּי הַתּוֹרָה מְקַשֶּׁרֶת אֶת הָאָדָם אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְשָׁם הוּא בְּטוּל הַזְּמַנִּים, רַק גִּלּוּי אֱלֹקוּת. וְזֶה ״מִקֵּץ הֱיוֹת לָהּ כְּדָת הַנָּשִׁים שְׁנֵים־עָשָׂר חֹדֶשׁ״, כִּי אֵצֶל כָּל הַנְּעָרוֹת נֶאֱמַר בָּהֶן: ״כָּל אֲשֶׁר תֹּאמַר יִנָּתֵן לָהּ לָבוֹא עִמָּהּ״, שֶׁמִּלְאוּ אֶת כָּל תַּאֲוָתָן בְּחֶמְדַּת הַזְּמַן, אֲבָל אֶסְתֵּר הָיְתָה צַדֶּקֶת גְּדוֹלָה וְנוֹרָאָה מְאֹד, וְזָכְתָה לְהַגִּיעַ אֶל בְּטוּל אֱמֶת, עַד שֶׁנִּכְלְלָה לְגַמְרֵי בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְלֹא נָגַע בָּהּ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ כְּלָל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (אֶסְתֵּר רַבָּה, פָּרָשָׁה ב׳, סִימָן טו), עַל־כֵּן נֶאֱמַר בָּהּ ״לֹא בִקְּשָׁה דָּבָר״, כִּי בִּטְלָה עַצְמָהּ אָז בְּתַכְלִית הַבִּטּוּל, עַד שֶׁלֹּא נָגַע בָּהּ כְּלָל, רַק אַדְרַבָּה, נִתְהַפֵּךְ מֵהַהֶפֶךְ אֶל הַהֶפֶךְ, בִּבְחִינַת (קֹהֶלֶת ח, ט): ״עֵת אֲשֶׁר שָׁלַט הָאָדָם בְּאָדָם לְרַע לוֹ״; כִּי הָפְכָה אוֹתוֹ אֶל רְצוֹנָהּ. וְכָל זֹאת בְּתִקֻּף קְדֻשַּׁת מָרְדֳּכַי בַּעְלָהּ, שֶׁהָיָה מְשַׁמְּרָהּ בְּכָל עֵת, וְהָיְתָה טוֹבֶלֶת מֵחֵיקוֹ שֶׁל אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וְיוֹשֶׁבֶת בְּחֵיקוֹ שֶׁל מָרְדֳּכַי, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה יג:); וְאָז לֹא דַּי שֶׁלֹּא הִתְגַּבְּרָה מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, בְּחִינַת תַּחַת הַזְּמַן, עַל־יְדֵי שֶׁנִּלְקְחָה אֶסְתֵּר לְבֵית אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, אַף גַּם נִתְהַפֵּךְ לְהֶפֶךְ, שֶׁאֶסְתֵּר דַּיְקָא הֶעֱלְתָה כָּל הַנִּצּוֹצוֹת מִמַּלְכוּת הָרְשָׁעָה, מִבְּחִינַת תַּחַת הַזְּמַן, וְהֶחֱזִירָה כֻּלָּם לְמָרְדֳּכַי, עַד שֶׁהֶעֱלָה וְקִשֵּׁר הַכֹּל אֶל בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, עַד שֶׁנִּתְהַפֵּךְ חִיּוּב מַעֲרֶכֶת הַמַּזָּלוֹת, שֶׁהֵם סֵדֶר הַזְּמַן, שֶׁהָיָה מְחַיֵּב לְהַמְשִׁיךְ לַהָרֹג וּלְאַבֵּד אֶת כָּל הַיְּהוּדִים, חַס וְשָׁלוֹם, בְּי״ג בַּאֲדָר, וְנִתְהַפֵּךְ מֵהַהֶפֶךְ אֶל הַהֶפֶךְ, ״אֲשֶׁר שָׁלְטוּ הַיְּהוּדִים הֵמָּה בְּשׂוֹנְאֵיהֶם״, בְּאוֹתוֹ יוֹם בְּי״ג בַּאֲדָר דַּיְקָא, כִּי זָכוּ אֶל בְּחִינַת בְּטוּל הַזְּמַן, וְזָכוּ לַעֲלוֹת וּלְקַשֵּׁר הַזְּמַן אֶל בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, שָׁשָׁם נִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְטוֹבָה (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, מִילָה, הֲלָכָה ד׳, אוֹת כד); כִּי כְּשֶׁהָאָדָם זוֹכֶה לְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, אָז רוֹאֶה שֶׁאֵין שׁוּם זְמַן כְּלָל, שֶׁזֶּה הַגִּלּוּי יְגַלֶּה מָשִׁיחַ לְכָל הָעוֹלָם, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן סא); כִּי הוּא לְפִי גֹּדֶל שִׂכְלוֹ שֶׁיַּשִּׂיג, יִרְאוּ שֶׁאֵין שׁוּם זְמַן כְּלָל. כִּי כָּל הַזְּמַן נִכְלָל בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמִי שֶׁאוֹחֵז בָּזֶה, עַל־יְדֵי־זֶה נִתְבַּטֵּל אֶצְלוֹ תַּאֲוַת נְאוּף, שֶׁתְּלוּיָה בִּזְמַן וּבְמָקוֹם. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה טו:): כֵּיוָן שֶׁהִגִּיעָה אֶסְתֵּר לְבֵית אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ,

ג וּבְזֶה הַנַּעֲרָה בָּאָה אֶל־הַמֶּלֶךְ אֵת כָּל־אֲשֶׁר תֹּאמַר יִנָּתֵן לָהּ לָבוֹא עִמָּהּ מִבֵּית הַנָּשִׁים עַד־בֵּית הַמֶּלֶךְ׃

גְּנִזֵי הַמֶּלֶךְ

וְהָיָה הַבַּיִת מָלֵא צְלָמִים, נִסְתַּלְּקָה הַיְמָנָה שְׁכִינָה, הִתְחִילָה לִצְעֹק (תְּהִלִּים כב): ״אֵלִי אֵלִי לָמָּה עֲזַבְתָּנִי״, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִתְבַּטֵּל כָּל הַזְּמַן וְהַמָּקוֹם, וְעָלְתָה לְמַעְלָה מֵהַמָּקוֹם וּלְמַעְלָה מֵהַזְּמַן. וְלָכֵן לֹא הָיָה אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ יָכוֹל לִשְׁלֹט בָּהּ.

וְדָבָר זֶה סוֹבֵב עַל כָּל אֶחָד, כְּשֶׁמִּתְגַּבֶּרֶת עָלָיו תַּאֲוַת נְאוּף, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, עִקַּר הָעֵצָה לִצְעֹק וְלִזְעֹק, וּלְהִתְחַנֵּן אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁיַּצִּילוֹ מִזֹּאת תַּאֲוַת נְאוּף, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהִנָּצֵל מִזֶּה אֶלָּא עַל־יְדֵי שֶׁצּוֹעֲקִים לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא ע׳ קָלִין, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן לו), וְזֶה מַה שֶּׁעָשְׂתָה אֶסְתֵּר, כֵּיוָן שֶׁנִּכְנְסָה אֶל בֵּית אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, וְרָצָה לְהַכְשִׁילָהּ, וְכֵן הָיָה הַבַּיִת מָלֵא צְלָמִים, הִתְחִילָה לִצְעֹק: ״אֵלִי אֵלִי לָמָּה עֲזַבְתָּנִי״, וְעַל־יְדֵי הַצְּעָקָה שֶׁצָּעֲקָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה הֶעֱלָתָה אֶת הַזְּמַן וְהַמָּקוֹם אֶל לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וְהַמָּקוֹם, וְנִכְלְלָה בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וַדַּיְקָא עַל־יְדֵי־זֶה לֹא יָכוֹל הָיָה אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ לַעֲשׂוֹת לָהּ שׁוּם רַע. וְצָרִיךְ כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל לְהַחְדִּיר אֶת זֶה הֵיטֵב הֵיטֵב בְּעֹמֶק לִבּוֹ, אֲשֶׁר אִי אֶפְשָׁר לְהִנָּצֵל מֵהַתַּאֲוָה הַזּוֹ, אֶלָּא כְּשֶׁזּוֹכִים לְהִכָּלֵל בִּלְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, שֶׁאָז כְּבָר אֵינוֹ רוֹאֶה רַק אֲרִיךְ אַנְפִּין דִּקְדֻשָּׁה, כַּמּוּבָא (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן רמב), וְזוֹכֶה לְהִכָּלֵל בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ג וּבְזֶה הַנַּעֲרָה בָּאָה אֶל הַמֶּלֶךְ אֵת כָּל אֲשֶׁר תֹּאמַר יִנָּתֵן לָהּ לָבוֹא עִמָּהּ׃

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ הָיָה נוֹאֵף גָּדוֹל, וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (מְגִלָּה יב.): שְׁנֵיהֶם לְדָבָר עֲבֵרָה נִתְחַבְּרוּ; וְלָכֵן אַחַר־כָּךְ כְּשֶׁצִּוָּה לְקַבֵּץ אֶת כָּל הַנְּעָרוֹת אֵלָיו, כַּוָּנָתוֹ גַּם־כֵּן הָיְתָה לְנָאוּף, וְהָיָה מְשַׁדֵּל אוֹתָן לָבוֹא אֵלָיו, עַל־יְדֵי ״אֵת כָּל אֲשֶׁר תֹּאמַר יִנָּתֵן לָהּ לָבוֹא עִמָּהּ״, כִּי הֵן מִלְּאוּ אֶת כָּל תַּאֲוַת לִבָּן בְּחֶמְדַּת הַזְּמַן (עַיֵּן לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת מִילָה, הֲלָכָה ד׳, אוֹת כד); אֲבָל אֶסְתֵּר הַצַּדֶּקֶת לֹא בִּקְּשָׁה דָּבָר, כִּי בִּטְּלָה עַצְמָהּ אָז לְגַמְרֵי בְּתַכְלִית הַבִּטּוּל, עַד שֶׁלֹּא נָגַע בָּהּ כְּלָל, רַק אַדְרַבָּה נִתְהַפֵּךְ מֵהֶפֶךְ אֶל הַהֶפֶךְ, בִּבְחִינַת (קֹהֶלֶת ח, ט): ״עֵת אֲשֶׁר שָׁלַט הָאָדָם בְּאָדָם לְרַע לוֹ״, כִּי הָפְכָה אוֹתוֹ אֶל רְצוֹנָהּ.

וְדָבָר זֶה נַעֲשֶׂה בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, שֶׁאַחַשְׁוֵרוֹשׁ הָרָשָׁע עוֹמֵד בְּגִזְרוֹתָיו, שֶׁגּוֹזֵר עַל בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל לְטַמְאָן בְּנאוּף, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, וְלוּלֵא כֹּחַ מָרְדֳּכַי, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיקִים שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר, שֶׁמּוֹחִים וּמַתְרִיעִים נֶגֶד גְּזֵרוֹתָיו הַמָּרוֹת, כְּבָר מִזְּמַן הָיוּ נֶאֱבָדוֹת בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל. וּכְמוֹ שֶׁקּוֹרֶה בְּדוֹרוֹתֵינוּ אֵלּוּ, עַל־יְדֵי גְּזֵרַת גִּיּוּס בָּנוֹת, שֶׁהִיא גְּזֵרָה חֲמוּרָה מְאֹד, שֶׁגָּזְרוּ מַלְכוּת הָרְשָׁעָה לְגַיֵּס אֶת בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל, וְכָל כַּוָּנָתָן הַטְמֵאָה הִיא רַק לְהַרְבּוֹת זְנוּת, וּלְהַכְשִׁיל אֶת בְּנֵי וּבְנוֹת יִשְׂרָאֵל בְּטֻמְאַת נאוּף, וַאֲשֶׁר יָצְאוּ חַכְמֵי הַתּוֹרָה, צַדִּיקֵי אֱמֶת, וּפָסְקוּ עַל הַגְּזֵרָה הַזּוֹ — יֻהֲרג וְאַל יַעֲבֹר! כִּי רָאוּ וְהֵבִינוּ בְּרוּחַ קָדְשָׁם אֶת טֻמְאַת כַּוָּנַת מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, מַלְכוּת אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, לְהַכְשִׁיל אֶת בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל בִּזְנוּת, וּמְשַׁדְּלִים אוֹתָן "אֶת כָּל אֲשֶׁר תֹּאמַר יִתֶּן לָהּ לָבוֹא עִמָּהּ", וְהַכֹּל כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ אוֹתָן אֶל מְצוּדָתָם הַטְּמֵאָה. וּצְרִיכִים לְהַזְהִיר עַל זֶה מְאֹד מְאֹד אֶת בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁלֹּא תִּלָּכֵדְנָה בְּרֶשֶׁת הַסִּטְרָא אַחֲרָא וְהַקְּלִפּוֹת, וְכֵן צְרִיכִים רַחֲמִים רַבִּים עַל בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁלֹּא תֵּלַכְנָה לַעֲבֹד בֵּין הַגּוֹיִים הַמְזֻהָמִים בְּתַאֲוַת נאוּף, וְכֵן אֵצֶל קַלֵּי הַדַּעַת, כִּי בְּנָקֵל לִלְכֹּד אֶת בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל בִּזְנוּת וְנאוּף, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, וּכְבָר יָצְאוּ קִלְקוּלִים רַבִּים מִזֶּה, שֶׁבְּנוֹת יִשְׂרָאֵל הָלְכוּ לַעֲבֹד אֵצֶל גּוֹיִים טְמֵאִים וּמְטֻמָּאִים, וְכֵן אֵצֶל קַלִּים וְרֵיקִים וּפוֹחֲזִים, רִשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁבְּקַלּוּת פִּתּוּ אֶת בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל לַעֲבֵרוֹת. וְאַל יֵקַל דָּבָר זֶה בְּעֵינֶיךָ, אֲהוּבִי, בְּנִי! כִּי רַבִּים חֲלָלִים הִפִּילָה הַהֶפְקֵרוּת הַזּוֹ, הֵן שֶׁבְּנוֹת יִשְׂרָאֵל הִתְגַּיְסוּ לַצָּבָא, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְהֵן שֶׁהָלְכוּ לַעֲבֹד אֵצֶל גּוֹיִים וְרִשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל, קַלִּים וְרֵיקִים וּפוֹחֲזִים, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, וּלְבַסּוֹף נִכְשְׁלוּ בַּעֲבֵרוֹת חֲמוּרוֹת, כִּי נָשִׁים דַּעְתָּן קַלּוֹת עֲלֵיהֶן (שַׁבָּת לג:); וּבְנָקֵל לְשַׁדֵּל אוֹתָן עַל־יְדֵי דִּבּוּרִים הַמּוֹשְׁכִים אֶת לִבָּן. וְהָיוּ כַּמָּה קִלְקוּלִים שֶׁיָּצְאוּ מִדְּבָרִים כָּאֵלּוּ, שֶׁנָּשִׁים נְשׂוּאוֹת הֻצְרְכוּ לְהִתְגָּרֵשׁ, אוֹ עָזְבוּ אֶת בַּעֲלֵיהֶן וּבָרְחוּ, רַחֲמָנָא לִצְלָן, עִם הַנּוֹאָף הַזֶּה שֶׁשִּׁדֵּל אוֹתָן. אוֹי לְאָזְנַיִם שֶׁשּׁוֹמְעוֹת דְּבָרִים חֲמוּרִים כָּאֵלּוּ, וְאַשְׁרֵי הָאָב הַשּׁוֹמֵר אֶת בִּתּוֹ, וְאֵינוֹ מַכְנִיסָהּ בְּנִסָּיוֹן קָשֶׁה כָּזֶה, וּצְרִיכִים לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים רַבִּים עַל דָּבָר זֶה, וְכֵן לְעוֹרֵר אֶת בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁלֹּא תִּתְפַּתֶּינָה אַחַר יִצְרָן הָרָע, כִּי כָּל זֶה מְצוּדַת הַסִּטְרָא אַחֲרָא, לְהַפִּיל אֶת בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל לְפַח שֶׁל זְנוּת וְנאוּף, וְאַשְׁרֵי מִי שֶׁשּׁוֹמֵר עַל בְּנוֹתָיו בָּעִתִּים הַלָּלוּ, שֶׁהַדּוֹר כֻּלּוֹ־כָךְ מֻפְקָר, וּבְנָקֵל יְכוֹלִים לְפַתּוֹת אֶת בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

יד בָּעֶרֶב ׀ הַיָּא בָאָה וּבַבֹּקֶר הַיָּא שָׁבָה אֶל־בֵּית הַנָּשִׁים שֵׁנִי אֶל־יַד שַׁעַשְׁגַּז סְרִיס הַמֶּלֶךְ שֹׁמֵר הַפִּילַגְשִׁים לֹא־תָבוֹא עוֹד אֶל־הַמֶּלֶךְ כִּי אִם־חָפֵץ בָּהּ הַמֶּלֶךְ וְנִקְרְאָה בְשֵׁם׃

גְּנָזֵי הַמֶּלֶךְ

יד בָּעֶרֶב הַיָּא בָאָה וּבַבֹּקֶר הַיָּא שָׁבָה: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר כָּל נְשָׁמָה הִיא חֵלֶק אֱלוֹקַּ מִמַּעַל מַמָּשׁ, וְשׁוֹלְחִים אוֹתָהּ בְּכָל יוֹם מֵחָדָשׁ אֶל זֶה הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי וְהַחָמְרִי, לְסַגֵּל בּוֹ מִצְוֹות וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, וְאִם אָדָם זוֹכֶה לִלְמֹד בְּכָל יוֹם הַתּוֹרָה הַקְדוֹשָׁה, וְכֵן עוֹסֵק בִּתְפִלָּה וּבְיִחוּדִים קְדוֹשִׁים, לְיַחֵד שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, וְלִקְשֹׁר וּלְשַׁלֵּב עוֹלָמוֹת, וּלְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ חִיּוּת וּדְבֵקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, אֵין עוֹד תַּעֲנוּג יוֹתֵר גָּדוֹל מִזֶּה, אֲבָל בּוֹ בַּזְּמַן יֵשׁ לוֹ גַּם בְּחִירָה לֹא לִפֹּל בְּנוּקְבָא דְּתֵהוֹמָא רַבָּה, וְלִהְיוֹת בְּחֶלְקוֹ שֶׁל "שַׁעַשְׁגַּז סְרִיס הַמֶּלֶךְ שֹׁמֵר הַפִּילַגְשִׁים", וּלְהִכָּשֵׁל בַּעֲבֵרוֹת חֲמוּרוֹת, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, כִּי הַבְּחִירָה חָפְשִׁית, וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ"ן, חֵלֶק א', סִימָן פד), אֲשֶׁר בְּכָל יוֹם מֵאִיר הָאוֹר הַגָּנוּז לְהִתְעַנֵּג בְּזִיו שְׁכִינַת עֻזּוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲבָל יֵשׁ גַּם נְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים שֶׁמְּבַלְבְּלִים אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ, שֶׁהֵם כְּלַל הַהֶרְהוּרִים רָעִים וְהָרַעְיוֹנוֹת הַמְגֻנִּים, וְהַדִּמְיוֹנוֹת וְהַהֶבְלִים שֶׁמַּטְעִים אוֹתוֹ מְאֹד, וְזוֹ הַבְּחִירָה. וְלָכֵן כָּל מַה שֶּׁאָדָם מְסַגֵּל בְּכָל יוֹם "בָּעֶרֶב הַיָּא בָאָה", הַנְּשָׁמָה בָּאָה לָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, וְנוֹתֶנֶת דִּין וְחֶשְׁבּוֹן עַל כָּל מַה שֶּׁעָשָׂה בַּיּוֹם הַזֶּה, "וּבַבֹּקֶר הַוּא שָׁבָה", מַחֲזִירִים אוֹתָהּ חֲזָרָה אֶל זֶה הָעוֹלָם, "אֶל בֵּית הַנָּשִׁים שֵׁנִי", עוֹד פַּעַם לִבְחֹר בְּטוֹב אוֹ בְּרַע, וְכַמּוּבָא (זֹהַר פִּקּוּדֵי רסב.): "בָּעֶרֶב הַיָּא בָאָה", הַיְנוּ דִּכְתִיב (מִשְׁלֵי לא, טו): "וַתָּקָם בְּעוֹד לַיְלָה וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ וְחֹק לְנַעֲרוֹתֶיהָ". מַה הוּא רְבוּיָא דְּבִרְכָאן וּקְדֻשָּׁה וְתוֹסֶפֶת קְדֻשָּׁה דְּקָא נָטְלָא כְּמַה דְּאַתְּ אָמַר (בְּרֵאשִׁית מט, כז): "וְלָעֶרֶב יְחַלֵּק שָׁלָל". דְּפִלִיגַת חֵלְקָא לְכֹלָּא, וַאֲפִלּוּ לַסִּטְרָא אַחֲרָא חֵלְקָא בִּלְחוֹדָהָא. וְרָזָא דָּא רָזָא לִבְנֵי מְהֵימְנוּתָא, חוּלְקָא דְּסִטְרָא אַחֲרָא מְסָאֲבָא. כָּל אִינּוּן חוֹבִין וְכָל אִינּוּן חַטָּאִין דְּהַהוּא בַּר נַשׁ, דְּקָשַׁר קִשְׁרִין דְּיִחוּדָא דְּאִתְוַדָּה עֲלַיְהוּ, כֻּלְּהוּ שַׁרְיָן עָלֵיהּ דְּסִטְרָא אַחֲרָא, וְאִינּוּן חוּלְקָא

וְאַחֲסַנְתָּא דְּסִטְרָא אַחֲרָא מְסָאֲבָא, וְאִי לָא אוֹדֵי עָלֵיהּ אֶשְׁתַּכַּח מְקַטְרְגָא וְיָכִיל לֵיהּ, וְאִי אוֹדֵי עַל כָּל חוֹבוֹי בְּהַהִיא צְלוֹתָא דְּקָשִׁיר קַשְׁרִין דִּיחוּדָא וְאִתְבָּרְכָאן עִלָּאֵי וְתַתָּאֵי; הַיְנוּ "בָּעֶרֶב הִיא בָּאָה" הַנְּשָׁמָה עוֹלָה לְמַעְלָה, וְאִם סְגֻלָּה תּוֹרָה וּמִצְוֹות וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, תְּפִלָּה וְיִחוּדִים קְדוֹשִׁים, שֶׁהִמְשִׁיךְ אָדָם עַל עַצְמוֹ וְעַל כָּל הָעוֹלָם אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ, אָז הוּא מְקַבֵּל שָׂכָר, בְּבְחִינַת (בְּרֵאשִׁית מט, כז): "וְלָעֶרֶב יְחַלֵּק שָׁלָל", כִּי רַק זֶה מַה שֶּׁנִּשְׁאָר לָאָדָם. אֲבָל אִם חָטָא וְעָשָׂה דְּבָרִים מִתְעָבִים, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, אֵין עֵצָה אַחֶרֶת, רַק לְהִתְוַדּוֹת עַל כָּל מַה שֶּׁהוּא עָשָׂה, וְתֵכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁמִּתְוַדֶּה וּמוֹדֶה עַל הַחֲטָאִים שֶׁעָשָׂה בַּיּוֹם הַזֶּה וּמִתְחָרֵט, אֲזַי נוֹפֵל עַל רֹאשׁ הַסִּטְרָא אַחֲרָא, וּמְגָרְשִׁים אוֹתָם הַחוּצָה, וְלוֹ מוֹחֲלִין עַל כָּל עֲוונוֹתָיו. וְאָמְרוּ (זֹהַר וַיֵּרָא קו.): אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, הַכְצַעֲקָתָהּ, מַאן הַכְצַעֲקָתָהּ דָּא גְּזֵרַת דִּינָא, דְּתָבְעָא דִּינָא כָּל יוֹמָא, דְּהָכֵי תָּנִינָן כַּמָּה שְׁנִין קַיְמָא גְּזֵרַת דִּינָא, וְתָבְעָא מִקַּמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל דְּזָבִינוּ אֲחוֹי דְּיוֹסֵף לְיוֹסֵף, בְּגִין דִּגְזֵרַת דִּינָא צָוְחַת עַל דִּינָא, וְעַל דָּא הַכְצַעֲקָתָהּ הַבָּאָה אֵלַי, מַאי הַבָּאָה אֵלַי, דָּא הוּא רָזָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (אֶסְתֵּר ב, יד): **"בָּעֶרֶב הִיא בָּאָה וּבַבֹּקֶר הִיא שָׁבָה"**, וְדָא הוּא הַבָּאָה אֵלַי תְּדִיר, כְּגַוְונָא דָּא "קֵץ כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנַי", כִּי כְּשֶׁאָדָם חוֹטֵא, נִגְזָר עָלָיו גְּזַר דִּין חָמוּר מְאֹד, וְהַמְקַטְרֵג מְקַטְרֵג בֵּין בַּיּוֹם וּבֵין בַּלַּיְלָה, כְּמוֹ שֶׁהָיָה בְּעֵת שֶׁמָּכְרוּ אֶת יוֹסֵף, שֶׁהוּא סוֹד הַצַּדִּיק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (עָמוֹס ב, ו): "עַל מָכְרָם בַּכֶּסֶף צַדִּיק וְאֶבְיוֹן בַּעֲבוּר נַעֲלַיִם", שֶׁאָז **"בָּעֶרֶב הִיא בָּאָה"** עִם קִטְרוּג גָּדוֹל, וְכֵן **"בַּבֹּקֶר הִיא שָׁבָה"**, עִם קִטְרוּג גָּדוֹל, כִּי בָּרֵגַע שֶׁמִּתְרַחֲקִים מֵהַצַּדִּיק, אָז יְכוֹלִים לָבוֹא לְטָעֲיוֹת גְּדוֹלוֹת, כִּי הַצַּדִּיק מְעוֹרֵר מֵהַשָּׁנָה, כַּמּוּבָא בִּדְבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ"ן, חֵלֶק א', סִימָן ס'), וְלָכֵן צְרִיכִים בְּכָל לַיְלָה לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וּלְבַקֵּשׁ רַחֲמִים מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ עַל כָּל מַה שֶּׁעָשָׂה כָּל הַיּוֹם, בְּאֹפֶן שֶׁנִּשְׁמָתוֹ תַּעֲלֶה נְקִיָּה, שֶׁזֶּה "בָּעֶרֶב הִיא בָּאָה", הַנְּשָׁמָה חוֹזֶרֶת וּבָאָה לָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן נְקִיָּה, וְכֵן "בַּבֹּקֶר הִיא שָׁבָה" נְקִיָּה עִם הִתְחַדְּשׁוּת חֲדָשָׁה.

אֲבָל עָלֶיךָ לָדַעַת, אֲהוּבִי, בְּנִי! אִם אַתָּה רוֹצֶה שֶׁתִּתְקַבֵּל תְּפִלָּתְךָ בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן לִפְנֵי אֲדוֹן כֹּל, עָלֶיךָ לִלְמֹד הַרְבֵּה תּוֹרָה. וְכַמּוּבָא בִּדְבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ"ן, חֵלֶק א', סִימָן א'): כְּדֵי שֶׁתִּתְקַבְּלֶנָּה הַתְּפִלּוֹת צְרִיכִים לִלְמֹד תּוֹרָה. וְכֵן מוּבָא (זֹהַר וַיַּקְהֵל רב:) רַבִּי חִיָּא פָּתַח וְאָמַר (מִשְׁלֵי יג, יב): "תּוֹחֶלֶת

טו וּבְהַגִּיעַ תֹּר־אֶסְתֵּר בַּת־אֲבִיחַיִל ׀ דֹּד מָרְדֳּכַי אֲשֶׁר
לָקַח־לוֹ לְבַת לָבוֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ לֹא בִקְּשָׁה דָּבָר כִּי
אִם אֶת־אֲשֶׁר יֹאמַר הֵגַי סְרִיס־הַמֶּלֶךְ שֹׁמֵר הַנָּשִׁים
וַתְּהִי אֶסְתֵּר נֹשֵׂאת חֵן בְּעֵינֵי כָּל־רֹאֶיהָ׃

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

מְמֵשָׁכָה מַחֲלָה לֵב, וְעֵץ חַיִּים תַּאֲוָה בָּאָה״, דָּא הוּא דִּתְנַן, דְּלֵית לֵיהּ לְבַר נַשׁ לְאִסְתַּכְלָא בְּבָעוּתֵיהּ לְגַבֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִי אָתֵי אִי לָא אָתֵי, מַאי טַעֲמָא, בְּגִין דְּאִי אִיהוּ אִסְתַּכֵּל בֵּיהּ, כַּמָּה מָארֵיהוֹן דְּדִינָא אָתוּ לְאִסְתַּכְּלָא בֵּיהּ בְּעוֹבָדוֹי, וְרָזָא אִיהוּ, דְּהָא הַהוּא אִסְתַּכְּלוּתָא דְּאִיהוּ מִסְתַּכֵּל בְּהַהוּא בְּעוּתָא, גָּרִים לֵיהּ לְמַחֲלַת לֵב, מַאי ״מַחֲלָה לֵב״, דָּא אִיהוּ מָאן דְּקָאִים תָּדִיר עָלֵיהּ דְּבַר נַשׁ לְאַסְטָאָה לְעֵילָּא וְתַתָּא, ״וְעֵץ חַיִּים תַּאֲוָה בָּאָה״, תָּנִינָן מָאן דְּבָעֵי דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְקַבֵּל צְלוֹתֵיהּ, יִשְׁתַּדֵּל בְּאוֹרַיְתָא דְּאִיהִי עֵץ חַיִּים, וּכְדֵין ״תַּאֲוָה בָּאָה״, מָאן תַּאֲוָה, דָּא הוּא דַּרְגָּא דְּכָל צְלוֹתִין דְּעַלְמָא בְּיָדֵיהּ, וְעָאיל לוֹן קַמֵּי מַלְכָּא עִלָּאָה, כְּתִיב הָכָא בָּאָה, וּכְתִיב הָתָם ״בָּעֶרֶב הִיא בָּאָה״, וְדָא הוּא ״תַּאֲוָה בָּאָה״, בָּאָה קַמֵּי מַלְכָּא עִלָּאָה, לְאִשְׁלָמָא רְעוּתָא דְּהַהוּא בַּר נַשׁ. וְלָכֵן אַשְׁרֵי מִי שֶׁמַּתְמִיד בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וְעוֹסֵק בִּתְפִלָּה, שֶׁאָז יִזְכֶּה שֶׁיִּקַּבֵּל אוֹתוֹ מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים חֲזָרָה, אֲבָל אִם לֹא יַעֲסֹק בַּתּוֹרָה וּבִתְפִלָּה, אֲזַי יִתְקַיֵּם אֲצָלוֹ: **״לֹא תָבוֹא עוֹד אֶל הַמֶּלֶךְ, כִּי אִם חָפֵץ בָּהּ הַמֶּלֶךְ וְנִקְרָאָה בְשֵׁם״**; כִּי הַכֹּל תָּלוּי אֵיךְ שֶׁיִּזְכֶּה לְיַחֵד יְחוּדִים קְדוֹשִׁים בְּבִטּוּל כָּל הַרְגָּשׁוֹתָיו אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, עַל־יְדֵי לִמּוּד תּוֹרָה וְעֵסֶק הַתְּפִלָּה, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

טו וּבְהַגִּיעַ תֹּר אֶסְתֵּר בַּת אֲבִיחַיִל דֹּד מָרְדֳּכַי: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר אֶסְתֵּר הִיא סוֹד הַמַּלְכוּת, נִשְׁמַת יִשְׂרָאֵל, כַּאֲשֶׁר מַגִּיעַ זְמַנָּהּ לְהִכָּנֵס אֶל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, לֹא בִקְּשָׁה דָּבָר, שֶׁזֶּה **״לָבוֹא אֶל הַמֶּלֶךְ לֹא בִקְּשָׁה דָּבָר״**, כִּי כְּשֶׁהַנְּשָׁמָה מְבַטֶּלֶת אֶת עַצְמָהּ לְגַמְרֵי אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, שָׁמָּה לֹא שַׂיָּךְ שׁוּם דִּבּוּר, כִּי הוּא רָצוֹן שֶׁבְּרָצוֹנוֹת, רַעֲוָא דְּרַעֲוִין, שֶׁזֶּה מַה שֶּׁנֶּאֱמַר אֵצֶל יַעֲקֹב אָבִינוּ, כַּמּוּבָא (זֹהַר פְּקוּדֵי רנו:): **״וּבְהַגִּיעַ**

תֹּר אֶסְתֵּר", וְדָא הוּא עֵת רָצוֹן, וּמִכָּאן וָהָלְאָה, שָׂרָאן הֵיכָלִין לְאִתְחַבְּרָא וּלְאִתְקַשְׁרָא אִלֵּין בְּאִלֵּין; וְאֵין עוֹד מַדְרֵגָה יוֹתֵר גְּדוֹלָה מִזּוֹ, כְּמוֹ הַבְּטוּל אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, שֶׁאָז הַנְּשָׁמָה יְכוֹלָה לִנְקֹם בַּסִּטְרָא אַחֲרָא, בְּסוֹד (קֹהֶלֶת ח, ט): "עֵת אֲשֶׁר שָׁלַט הָאָדָם בְּאָדָם לְרַע לוֹ"; שֶׁזֶּה "כִּי אִם אֲשֶׁר יֹאמַר הַגִּי סְרִיס הַמֶּלֶךְ שֹׁמֵר הַנָּשִׁים", כִּי בּוֹ בָּרֵגַע שֶׁאָדָם זוֹכֶה לְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְאֵין לוֹ שׁוּם רָצוֹן, וְרוֹצֶה רַק אֶת רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, הוּא מְקַשֵּׁר אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה בָּעוֹלָם הַבָּא, שֶׁזֶּה סוֹד הַיִּחוּד בֵּין חָכְמָה לְמַלְכוּת, הַחֵי"ת וְהַנוּ"ן שֶׁהוּא סוֹד חֵ"ן, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן א'), שֶׁזּוֹ הָיְתָה מַדְרֵגַת יַעֲקֹב, וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים עַל אֶסְתֵּר (אֶסְתֵּר רַבָּה, פָּרָשָׁה ו', סִימָן ט'): "וַתְּהִי אֶסְתֵּר נוֹשֵׂאת חֵן בְּעֵינֵי כָּל רוֹאֶיהָ", בְּעֵינֵי הָעֶלְיוֹנִים וּבְעֵינֵי הַתַּחְתּוֹנִים, כַּמָּה דְּאָמַר (מִשְׁלֵי ג, ד): "וּמְצָא חֵן וְשֵׂכֶל טוֹב בְּעֵינֵי אֱלֹהִים וָאָדָם", וְאֶסְתֵּר הִיא סוֹד הַמַּלְכוּת, סוֹד נְקֻדַּת בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁמִּשָּׁם יוֹצֵא הָאוֹר לְכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, וּכְמַאֲמָרָם זַ"ל (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה ג'): מֵהֵיכָן נִבְרֵאת הָאוֹרָה? מִמְּקוֹם בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ; וְכֵן אָמְרוּ (שְׁמוֹת רַבָּה, פָּרָשָׁה לו): כְּשֵׁם שֶׁהַשֶּׁמֶן מֵאִיר, כָּךְ בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ מֵאִיר לְכָל הָעוֹלָם; וְלָכֵן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ הוּא נְקֻדַּת הָאוֹר, בְּסוֹד מְאוֹרֵי אוֹר, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן סז); וְלָכֵן הַנְּשָׁמָה, אַף שֶׁהִיא נִסְתֶּרֶת, עִם כָּל זֹאת מְגַלָּה אוֹר כָּזֶה, שֶׁמִּמֶּנּוּ מֵתִים כָּל הַקְּלִפּוֹת, וְזֶה הָאוֹר שֶׁהִמְשִׁיכָה אֶסְתֵּר עַל הָמָן, עַד שֶׁנֶּאֱבָד מִן הָעוֹלָם. וּמוּבָא בְּדִבְרֵי מוֹהַרַנַ"תְ זַ"ל (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, הִלְכוֹת מַתָּנָה וּמַתְּנַת שְׁכִיב מֵרַע, הֲלָכָה ג', אוֹת ה'): אֶסְתֵּר הִיא בְּחִינַת בַּיִת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "לְקָחָהּ מָרְדֳּכַי לוֹ לְבַת". וְדָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה יג.): אָמַר רַב אָחָא, עִיבַּרְתָּהּ מֵת אָבִיהָ, יְלָדָתָהּ מֵתָה אִמָּהּ, "וּבְמוֹת אָבִיהָ וְאִמָּהּ לְקָחָהּ מָרְדֳּכַי לוֹ לְבַת". תָּנָא מְשׁוּם רַבִּי מֵאִיר, אַל תִּקְרֵי לְבַת אֶלָּא לְבַיִת, כִּי אֶסְתֵּר הִיא סוֹד בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁהוּא סוֹד הַמַּלְכוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת טו, יז): "מִקְדָּשׁ אֲדֹנָי כּוֹנְנוּ יָדֶיךָ הֲוָיָ"ה יִמְלֹךְ" וְגוֹ', וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (תַּנְחוּמָא וַיַּקְהֵל): בְּאֵיזֶה מָקוֹם הָיָה מִקְדָּשֵׁנוּ, הֱוֵי "מָכוֹן לְשִׁבְתְּךָ פָּעַלְתָּ הֲוָיָ"ה, מִקְדָּשׁ אֲדֹנָי כּוֹנְנוּ יָדֶיךָ", אַל תִּקְרֵי מָכוֹן אֶלָּא מְכֻוָּן כְּנֶגֶד כִּסֵּא הַכָּבוֹד, נִמְצָא שֶׁבֵּית־הַמִּקְדָּשׁ הוּא בְּסוֹד מַלְכוּת, בְּסוֹד שֵׁם אֲדֹנָ"י, וְזֶהוּ סוֹד אֶסְתֵּר, שֶׁהִיא גַּם־כֵּן סוֹד מַלְכוּת, "וַתִּלְבַּשׁ אֶסְתֵּר מַלְכוּת". וְהָמָן הָרָשָׁע הוּא כְּנֶגְדָּהּ, כִּי הוּא רֹאשׁ כָּל חוּצוֹת, "רֵאשִׁית גּוֹיִם עֲמָלֵק", וְעִקַּר

רֹאשִׁיתוֹ וְהִתְגַּבְּרוּתוֹ עַל אוֹתָן שֶׁהֵם מִחוּץ לַקְּדֻשָּׁה, כִּי עֲמָלֵק הִתְגַּבֵּר רַק עַל אוֹתָן שֶׁהָיָה הֶעָנָן פּוֹלְטָן, וְעַל־כֵּן נִקְרָא "רֹאשׁ כָּל חוּצוֹת", כִּי הֵם מִחוּץ לְעַנְנֵי כָּבוֹד, שֶׁהֵם סוֹד סֵכָּה, וְסֵכָּה הִיא סוֹד בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁנִּקְרָא "סֻכַּת שָׁלוֹם", שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר בִּנְיַן הַבָּתִּים וְדִירוֹת יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית לג, יז): "וְיַעֲקֹב נָסַע סֻכֹּתָה וַיִּבֶן לוֹ בָּיִת".

נִמְצָא, שֶׁכָּל אוֹתָן יִשְׂרָאֵל שֶׁהָיוּ בְּתוֹךְ הֶעָנָנִי כָּבוֹד, הֵם בְּתוֹךְ בַּיִת וּגְבוּל הַקְּדֻשָּׁה, וְנִכְלָלִין בְּהָרֹאשׁ־בַּיִת. אֲבָל אֵלּוּ שֶׁהָיָה הֶעָנָן פּוֹלְטָן, שֶׁהֵם מִחוּץ לַמַּחֲנֶה, מִחוּץ לְבֵית הַקְּדֻשָּׁה, עַל אֵלּוּ מִתְגַּבֵּר הָמָן־עֲמָלֵק, וְרוֹצֶה לִהְיוֹת רֹאשׁ כָּל חוּצוֹת לְכָבְשָׁם, חַס וְשָׁלוֹם, תַּחַת מֶמְשַׁלְתּוֹ, לִבְלִי לְהַנִּיחָם לָשׁוּב אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, לָשׁוּב לְתוֹךְ מַחֲנֵה הַקְּדֻשָּׁה. וּמִשֶּׁה רַבֵּנוּ, שֶׁהוּא סוֹד הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁבְּכָל דּוֹר, הוּא לוֹחֵם תָּמִיד מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק, בְּשָׁבִיל לְהַצִּיל אֵלּוּ הָאַבְנֵי קֹדֶשׁ, הַנִּשְׁפָּכִים וּמִתְגַּלְגְּלִים בְּרֹאשׁ כָּל חוּצוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אֵיכָה ד, א): "תִּשְׁתַּפֵּכְנָה אַבְנֵי קֹדֶשׁ בְּרֹאשׁ כָּל חוּצוֹת", לְהוֹצִיאָם מֵרְשׁוּת עֲמָלֵק, לְהַכְנִיסָם אֶל בֵּית הַקְּדֻשָּׁה. וְעַל־כֵּן זֹאת הַמִּלְחָמָה הִיא מִלְחָמָה קָשָׁה וּגְדוֹלָה מִכָּל הַמִּלְחָמוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי עֲמָלֵק שֶׁהוּא הַבַּעַל־דָּבָר, הוּא הַסָּמ"ךְ־מ"ם הָרָשָׁע, הַמַּלְבִּישׁ אֶת עַצְמוֹ בְּרַע־בָּנִים, רַבְרְבֵי עֵשָׂו, מְעַרְבֵּב אֶת הָעוֹלָם, עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר בְּשׁוּם אֹפֶן לֵידַע אֶת הָאֱמֶת הֵיכָן הִיא, כִּי הַשֶּׁקֶר מִתְדַּמֶּה לָאֱמֶת בְּכָל הַבְּחִינוֹת, וְזֶהוּ חֶבְלוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ, שֶׁהִיא הַקְּטֵגוֹרְיָה בֵּין הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים. וְהַתִּקּוּן לָזֶה הוּא רַק תְּמִימוּת וּפְשִׁיטוּת, שֶׁמִּי שֶׁרוֹצֶה לָחוּס עַל נַפְשׁוֹ לְבַל תֹּאבַד תִּקְוָתוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, כְּפִי מַה שֶּׁכָּל אֶחָד יוֹדֵעַ בְּנַפְשׁוֹ נִגְעֵי לְבָבוֹ וּמַכְאוֹבָיו, הוּא צָרִיךְ לְהִתְנַהֵג בִּתְמִימוּת וּבֶאֱמֶת, וְלִזְעֹק מְאֹד לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁיּוֹרֵהוּ הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, שֶׁיֵּדַע בְּמִי לְהִתְדַּבֵּק, בְּאֹפֶן שֶׁיִּזְכֶּה לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת. וְזֶה שֶׁגָּלָה לָנוּ רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן סז), שֶׁהַתִּקּוּן לָזֶה הוּא לָקוּם בַּחֲצוֹת, וּלְהִתְאַבֵּל מְאֹד עַל חֻרְבַּן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁגָּרַם עַל־יְדֵי מַעֲשָׂיו הָרָעִים, וְאַף שֶׁבֵּית־הַמִּקְדָּשׁ כְּבָר חָרַב, אֲבָל מִי יוֹדֵעַ אִם הוּא לֹא הַמְעַכֵּב בְּנִין בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, כִּי כָּל הַמְעַכֵּב בְּנִין בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ — כְּאִלּוּ הֶחֱרִיבוֹ. וּמִי שֶׁיִּתְנַהֵג בַּדֶּרֶךְ הַזֶּה, בְּדֶרֶךְ הַיָּשָׁן, אֲשֶׁר דָּרְכוּ בּוֹ אֲבוֹתֵינוּ מֵעוֹלָם, דְּהַיְנוּ לָקוּם בַּחֲצוֹת, וּלְפַשְׁפֵּשׁ בְּמַעֲשָׂיו, וּלְהִתְאַבֵּל עַל חֻרְבַּן נַפְשׁוֹ וְנִשְׁמָתוֹ, שֶׁגָּרַם חֻרְבַּן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, וְיִצְטַעֵר מְאֹד לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כָּרָאוּי לוֹ לְצַעֵר עַל

טז וַתִּלָּקַח אֶסְתֵּר אֶל־הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ אֶל־בֵּית מַלְכוּתוֹ בַּחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי הוּא־חֹדֶשׁ טֵבֵת בִּשְׁנַת־שְׁבַע לְמַלְכוּתוֹ:

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

נַפְשׁוֹ, כְּפִי מַה שֶּׁיּוֹדֵעַ בְּעַצְמוֹ אֹפֶן מַעֲמַד נִשְׁמָתוֹ, לְהֵיכָן הוֹרִידָה בְּמַעֲשָׂיו, אֲזַי בְּוַדַּאי יְזָכֶה לֵידַע הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ. כִּי הֶחָפֵץ בָּאֱמֶת, מוֹסְרִין לוֹ מַלְאָךְ שֶׁל אֱמֶת.

וְזֶה סוֹד מַה שֶּׁעָשָׂה מָרְדֳּכַי, כְּשֶׁרָאָה גֹּדֶל מֶמְשֶׁלֶת הָמָן, שֶׁהוּא הָרֹאשׁ כָּל חוּצוֹת, שֶׁאָז נֶאֱמַר (אֶסְתֵּר ד, א): "וּמָרְדֳּכַי יָדַע אֶת כָּל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה", כִּי מָרְדֳּכַי הַצַּדִּיק הוּא הָרֹאשׁ־בַּיִת שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר, יוֹדֵעַ אֶת כָּל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה בָּעוֹלָם, אֵיךְ הַשָּׂטָן מְעַרְבֵּב אֶת הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר בְּשׁוּם אֹפֶן לֵידַע הֵיכָן הָאֱמֶת. וְאָז "וַיִּקְרַע מָרְדֳּכַי אֶת בְּגָדָיו וַיֵּצֵא בְּתוֹךְ הָעִיר, וַיִּזְעַק זְעָקָה גְּדוֹלָה וּמָרָה", וְכֵן כָּל יִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרִים "מְקוֹם אֲשֶׁר דְּבַר הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ מַגִּיעַ, אֵבֶל גָּדוֹל לַיְהוּדִים, וְצוֹם וּבְכִי וּמִסְפֵּד, שַׂק וָאֵפֶר יֻצַּע לָרַבִּים", וְאֵפֶר דַּיְקָא לְהַכְנִיעַ מְאוֹרֵי אֵשׁ, שֶׁהֵם הַמְפֻרְסָמִים שֶׁל שֶׁקֶר, שֶׁהֵם רֹאשׁ כָּל חוּצוֹת, וְעַל־יְדֵי־זֶה זָכוּ "לָשׁוּם לַאֲבֵלֵי צִיּוֹן פְּאֵר תַּחַת אֵפֶר", שֶׁזֶּהוּ מַה שֶּׁזָּכוּ אַחַר־כָּךְ, שֶׁנָּפַל הָמָן לִפְנֵי מָרְדֳּכַי, "וּמָרְדֳּכַי" שֶׁהוּא הָרֹאשׁ־בַּיִת הָאֱמֶת, "יָצָא מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ בִּלְבוּשׁ מַלְכוּת תְּכֵלֶת וָחוּר", שֶׁהֵם פְּאֵר כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין. וְזֶהוּ "לַיְהוּדִים הָיְתָה אוֹרָה", סוֹד מְאוֹרֵי אוֹר, וְכָל זֶה נַעֲשָׂה דַּיְקָא עַל־יְדֵי אֶסְתֵּר, שֶׁלְּקָחָהּ מָרְדֳּכַי לוֹ לְבַת, אַל תִּקְרֵי לְבַת אֶלָּא לְבַיִת, שֶׁהוּא סוֹד בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, וְהוּא בְּטוּל אֶל הָאַיִן סוֹף בָּרוּךְ הוּא, לָבוֹא אֶל הַמֶּלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, "לֹא בִקְּשָׁה דָּבָר", שֶׁהוּא סוֹד הַבִּטּוּל אֶל הָאַיִן סוֹף בָּרוּךְ הוּא, שֶׁשָּׁם לֹא שַׁיָּךְ שׁוּם דִּבּוּר. וְלָכֵן הִכְנִיעָה אֶת הָמָן, "וַתְּהִי אֶסְתֵּר נוֹשֵׂאת חֵן בְּעֵינֵי כָל רֹאֶיהָ", בְּעֵינֵי עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

טז וַתִּלָּקַח אֶסְתֵּר אֶל הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים דָּרְשׁוּ (מְגִלָּה יג.): בַּחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי הוּא חֹדֶשׁ טֵבֵת, יֶרַח שֶׁנֶּהֱנָה גּוֹף מִן הַגּוּף, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת תַּאֲוַת נְאוּף, שֶׁמִּתְגַּבֶּרֶת

עַל כָּל נְשָׁמָה, שֶׁזֶּה סוֹד "וַתִּתְלַקַּח אֶסְתֵּר", סוֹד הַנְּשָׁמָה שֶׁנִּסְתֶּרֶת אֵצֶל הָאָדָם, שֶׁלּוֹקְחִים אוֹתָהּ בְּכֹחַ אֶל הַמֶּלֶךְ זָקֵן וּכְסִיל, שֶׁהוּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, הַיֵּצֶר הָרַע הַמִּתְגַּבֵּר עַל הָאָדָם, וְהָאָדָם צָרִיךְ לִהְיוֹת חָזָק וְאַמִּיץ לָצֵאת מֵהַתַּאֲוָה הַמְגֻנָּה הַזּוֹ שֶׁל תַּאֲוַת נאוּף, הַגּוּף נֶהֱנֶה מִן הַגּוּף, שֶׁזּוֹ הִתְגַּבְּרוּת תַּאֲוַת נאוּף, שֶׁבָּאָה לָאָדָם עַל־יְדֵי שֶׁנִּפְגַּם מֹחוֹ, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן ח'), כִּי יֵשׁ ג' מִחִין פְּרוּסִים נֶגֶד תַּאֲוַת נאוּף הַמִּתְגַּבֶּרֶת עַל הָאָדָם, עַד שֶׁהַנְּשָׁמָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת אֶסְתֵּר, מֻנַּחַת בַּהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְּתָרָה, וְנִלְקָחָה אֶל בֵּית מַלְכוּת דְּסִטְרָא אַחֲרָא, וְאִי אֶפְשָׁר לָצֵאת מִזֶּה אֶלָּא עַל־יְדֵי עֲזוּת וְעַקְשָׁנוּת דִּקְדֻשָּׁה, וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי מוֹהַרַנ"תְּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, בִּרְכַּת הָרֵיחַ, הֲלָכָה ד', אוֹת א'), אֲשֶׁר אֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל, וּמִכָּל הַנְּפִילוֹת וְהַיְרִידוֹת יְכוֹלִים לַעֲלוֹת, וְהַיְרִידָה תִּהְיֶה תַּכְלִית הָעֲלִיָּה, וְהַכֹּל בְּכֹחַ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, אֲשֶׁר יָכוֹל לְהַכְנֵס בְּבֵית הַבְּלִיעָה שֶׁל הַסִּטְרָא אַחֲרָא, עַד שֶׁתִּצְטָרֵךְ לְהָקִיא הַקְּאוֹת, בְּסוֹד (אִיּוֹב כ, טו): "חַיִל בָּלַע וַיְקִיאֶנּוּ", כִּי זוֹ גְּדֻלַּת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁיָּכוֹל לְהַכְנֵס בְּתוֹךְ בֵּית הַבְּלִיעָה שֶׁל הַסִּטְרָא אַחֲרָא, וּלְהוֹצִיא מִשָּׁם אֶת כָּל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁבָּלְעָה הַסִּטְרָא אַחֲרָא, עַל־יְדֵי תַּאֲוַת נאוּף, שֶׁזֶּה הָיָה כֹּחַ מָרְדֳּכַי לְהוֹצִיא אֶת אֶסְתֵּר, שֶׁהִיא כְּלַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל הַנִּמְצָאִים בַּהַסְתָּרָה, בִּבְחִינַת (דְּבָרִים לא): "וְאָנֹכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר" וְגוֹ', שֶׁזֶּה "וַתִּתְלַקַּח אֶסְתֵּר אֶל הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ", שֶׁהוּא הַיֵּצֶר הָרַע, "בַּחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי הוּא חֹדֶשׁ טֵבֵת", שֶׁאָז הִתְגַּבְּרוּת הַסִּטְרָא אַחֲרָא, הַגּוּף נֶהֱנֶה מֵהַגּוּף, שֶׁזּוֹ תַּאֲוַת נאוּף, וְהַצַּדִּיק בְּחִינַת מָרְדֳּכַי, יָכוֹל לְהוֹצִיא גַּם אֶת הַנְּשָׁמוֹת הָאֵלּוּ, וְזֶה מַה שֶּׁאָנוּ רוֹאִים, כַּמָּה אֲנָשִׁים שֶׁהֵם רְשָׁעִים גְּדוֹלִים כַּמָּה שָׁנִים, וְעוֹבְרִים עֲבֵרוֹת גְּדוֹלוֹת וַחֲמוּרוֹת, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְאַחַר־כָּךְ נִתְעוֹרְרִים בִּתְשׁוּבָה וְנַעֲשִׂים בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה גְּמוּרִים, כַּמּוּבָא כַּמָּה מַעֲשִׂיּוֹת כָּאֵלֶּה בִּגְמָרָא וּמִדְרָשִׁים וּשְׁאָרֵי סְפָרִים. וּכְמַעֲשֶׂה דְּרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן דּוֹרְדַיָּא (עֲבוֹדָה זָרָה יז.), וְנָתָן צוּצִיתָא (שַׁבָּת נו:), וְכַיּוֹצֵא בְּאֵלֶּה מַעֲשִׂיּוֹת הָרְבֵּה מְאֹד בְּכָל דּוֹר וָדוֹר. וְלִכְאוֹרָה תְּמוּהַּ הַדָּבָר מְאֹד, הֲלֹא (אָבוֹת פֶּרֶק ד'): עֲבֵרָה גּוֹרֶרֶת עֲבֵרָה, וְכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עֲבֵרָה יוֹתֵר, הוּא נוֹפֵל בִּידֵי הַסִּטְרָא אַחֲרָא יוֹתֵר, וּמֵאַיִן בָּא שֶׁלְּבַסּוֹף יִתְגַּבֵּר נֶגֶד הַסִּטְרָא אַחֲרָא וְיַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה? אַךְ זֶה הוּא גֹּדֶל כֹּחַ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁנִּכְנָס לְבֵית הַבְּלִיעָה שֶׁל הַסִּטְרָא אַחֲרָא, וְיָכוֹל לְהוֹצִיא מִשָּׁם אֶת כָּל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁנִּבְלְעוּ בְּבֶטֶן הַסִּטְרָא אַחֲרָא, בְּסוֹד: "וַתִּתְלַקַּח אֶסְתֵּר אֶל הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, אֶל בֵּית מַלְכוּתוֹ", שֶׁהִיא מַלְכוּת דְּסִטְרָא אַחֲרָא;

כִּי בֶּאֱמֶת בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ נְשָׁמָה יְקָרָה, שֶׁיֵּשׁ לָהּ כֹּחַ גָּדוֹל לַעֲמֹד כְּנֶגֶד הַיֵּצֶר הָרָע וְחֵילוֹתָיו, כִּי אִם לֹא הָיָה כֹּחַ בָּאָדָם לַעֲמֹד כְּנֶגֶד הַיֵּצֶר הָרָע, לֹא הָיָה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נוֹתֵן לוֹ יֵצֶר הָרָע כָּזֶה, כִּי אֵין הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בָּא בִּטְרוּנְיָה עִם בְּרִיּוֹתָיו (עֲבוֹדָה זָרָה ג.), וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן מו), שֶׁאֵין מִי שֶׁיִּהְיוּ לוֹ מְנִיעוֹת שֶׁלֹּא יוּכַל לַעֲמֹד בָּהֶם; וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ד, ז): ״וְאֵלֶיךָ תְּשׁוּקָתוֹ, וְאַתָּה תִּמְשָׁל בּוֹ״. אִם תִּרְצֶה — תִּתְגַּבֵּר עָלָיו, עַיֵּן שָׁם בְּפֵרוּשׁ רַשְׁ״י.

עַל־כֵּן צְרִיכִין לָדַעַת וּלְהַאֲמִין, שֶׁבְּוַדַּאי כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, אֲפִלּוּ הַפָּחוּת שֶׁבַּפְּחוּתִים, הוּא בַּעַל כֹּחַ גָּדוֹל לַעֲמֹד כְּנֶגֶד הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁלּוֹ. וְעִקַּר כָּל הַחֲטָאִים וְהַתַּאֲוֹוֹת שֶׁהָאָדָם נִלְכָּד בָּהֶם, חַס וְשָׁלוֹם, הוּא רַק מֵחֲמַת שְׁטוּת שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ מִכֹּחוֹ, כִּי עִקַּר תַּאֲוַת נְאוּף, הַגּוּף נֶהֱנֶה מֵהַגּוּף, שֶׁהוּא כְּלַל כָּל הַחֲטָאִים, רַחֲמָנָא לִצְלָן, נִמְשָׁךְ רַק מִמֹּחִין דְּקַטְנוּת, כִּי הַבַּעַל־דָּבָר מִתְגַּבֵּר עָלָיו, עַד שֶׁמַּפִּילוֹ לִבְחִינַת מֹחִין דְּקַטְנוּת, חַס וְשָׁלוֹם, דְּהַיְנוּ שֶׁנִּקְטָן מֹחוֹ וְנֶחֱלָשׁ דַּעְתּוֹ, עַד שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ מִכֹּחוֹ, וְנִדְמֶה לוֹ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ לַעֲמֹד כְּנֶגֶד תַּאֲוָה זֹאת, כִּי עִקַּר הַגְּבוּרָה הוּא בַּלֵּב, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן רמט), שֶׁעִקַּר הַגְּבוּרָה הוּא בַּלֵּב, וּמִי שֶׁלִּבּוֹ חָזָק, יוּכַל לְהִתְגַּבֵּר בְּכֹחוֹ כְּנֶגֶד כָּל הַתַּאֲוֹוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, וַאֲפִלּוּ כְּנֶגֶד תַּאֲוַת נְאוּף, כְּמוֹ שֶׁרָאִינוּ כַּמָּה צַדִּיקִים וּכְשֵׁרִים שֶׁעָמְדוּ בַּנִּסָּיוֹן, רַק עִקַּר נְפִילַת כָּל הַנּוֹפְלִין לְתַאֲוֹוֹת רָעוֹת, הוּא רַק מֵחֲמַת בְּחִינַת מֹחִין דְּקַטְנוּת, דְּהַיְנוּ שֶׁנִּקְטָן מֹחוֹ, עַד שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ מִכֹּחוֹ, כִּי עִקַּר הַכֹּחַ הוּא עַל־יְדֵי חָכְמָה שֶׁבַּמֹּחַ, כִּי חָכְמָה הוּא אוֹתִיּוֹת כ״ח־מ״ה, וּמ״ה בְּגִימַטְרִיָּה אָדָם, שֶׁעִקַּר כֹּחַ הָאָדָם הוּא הַחָכְמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת ז, יט): ״הַחָכְמָה תָּעֹז לֶחָכָם מֵעֲשָׂרָה שַׁלִּיטִים אֲשֶׁר הָיוּ בָּעִיר״, הַיְנוּ שֶׁעִקַּר הַכֹּחַ לִהְיוֹת ״עַז כַּנָּמֵר״ כְּנֶגֶד כָּל הַתַּאֲוֹוֹת וְהַפִּתּוּיִים, הוּא רַק עַל־יְדֵי חָכְמָה אֲמִתִּית, שֶׁהִיא בְּחִינַת מֹחִין דְּגַדְלוּת, כִּי הַמֹּחִין הֵם מְחִיצוֹת פְּרוּסוֹת כְּנֶגֶד תַּאֲוַת נְאוּף.

הַכְּלָל, אֲהוּבִי, בְּנִי! שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לְהַאֲמִין מְאֹד בְּכֹחוֹ, וְיֵדַע בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה, שֶׁבְּוַדַּאי יֵשׁ בְּכֹחַ שִׂכְלוֹ וּמֹחוֹ לַעֲמֹד כְּנֶגֶד תַּאֲוַת נְאוּף, שֶׁהוּא עִקָּרָא דְּיִצְרָא בִּישָׁא (עֵץ זֹהַר וַיִּקְרָא טו:), כִּי הַמֹּחַ וְהַשֵּׂכֶל הוּא הַנְּשָׁמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אִיּוֹב לב, ח): ״וְנִשְׁמַת שַׁדַּי תְּבִינֵם״. וְהַנְּשָׁמָה שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי,

אֲפִלּוּ שֶׁל הַפָּחוּת שֶׁבַּפְּחוּתִים, בְּוַדַּאי הֵיא יְכוֹלָה לַעֲמֹד כְּנֶגֶד כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ עִם הַתַּאֲווֹת, כִּי אֵין זוֹ דֶּרֶךְ הָעֲנָוָה לְהַקְטִין כֹּחוֹ וְלוֹמַר, שֶׁאֵין לוֹ נְשָׁמָה גְּבוֹהָה כְּמוֹ הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים, כְּאִלּוּ אֵין בְּיָדוֹ לִהְיוֹת אִישׁ כָּשֵׁר אוֹ צַדִּיק, כִּי עֲנָוָה כָּזוֹ אֲסוּרָה, וְהִיא עֲנָוָה פְּסוּלָה, וְאֵין זוֹ עֲנָוָה כְּלָל רַק מֹחִין דְּקַטְנוּת, שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְרַחֵק מִזֶּה מְאֹד, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן כב); כִּי אֲנַחְנוּ מִתְיַגְּעִים בְּתוֹרָה וּבִתְפִלָּה, כְּדֵי לָצֵאת מִקַּטְנוּת הַמֹּחִין, וְלָכֵן אֵין זוֹ מַעֲלָה לִפֹּל בְּדַעְתּוֹ, רַק אַדְרַבָּה, צָרִיךְ כָּל אֶחָד לוֹמַר בְּדַעְתּוֹ, שֶׁיֵּשׁ לוֹ נְשָׁמָה גְּבוֹהָה מְאֹד מְאֹד, כִּי הַנְּשָׁמָה שֶׁל הַפָּחוּת שֶׁבַּפְּחוּתִים שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל, הִיא גְּבוֹהָה מְאֹד מְאֹד. וְצָרִיךְ לוֹמַר בְּדַעְתּוֹ, שֶׁאֵין נָאֶה לוֹ לִהְיוֹת כָּרוּךְ אַחַר תַּאֲווֹת, חַס וְשָׁלוֹם, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן לַעֲבֹר אֵיזוֹ עֲבֵרָה, חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דִּבְרֵי־הַיָּמִים־ב׳ יז, ו): ״וַיִּגְבַּהּ לִבּוֹ בִּדַרְכֵי הַוָ״ה״, שֶׁצְּרִיכִין לְהַגְבִּיהַּ לִבּוֹ בִּדַרְכֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל רָחוֹק בְּשָׁרְשׁוֹ מְאֹד מְאֹד מֵעֲבֵרָה, חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן ז׳); כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הוּא בַּעַל כֹּחַ גָּדוֹל לַעֲמֹד כְּנֶגֶד כָּל הָעוֹלָם עִם תַּאֲווֹתֵיהֶן, רַק הָעִקָּר שֶׁיִּזְכֶּה לֵידַע מִכֹּחוֹ.

נִמְצָא, שֶׁבֶּאֱמֶת כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הוּא בַּעַל כֹּחַ גָּדוֹל, רַק שֶׁלָּאוֹ כָּל אֶחָד זוֹכֶה לֵידַע מִכֹּחוֹ, וּלְפִי נְפִילַת כָּל אֶחָד לִבְחִינַת מֹחִין דְּקַטְנוּת, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ מִכֹּחוֹ, כְּמוֹ־כֵן נוֹפֵל לַתַּאֲווֹת. וְהָעִקָּר — לְתַאֲוַת נָאוּף, שֶׁהוּא עִקַּר הַיֵּצֶר הָרָע. וְכָל מַה שֶּׁאָדָם עוֹבֵר עֲבֵרָה יוֹתֵר, חַס וְשָׁלוֹם, יוֹנֵק הַסִּטְרָא אַחֲרָא מִמֶּנּוּ יוֹתֵר, וּבוֹלֵעַ אוֹתוֹ יוֹתֵר, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְעַל־כֵּן לִפְעָמִים הַסִּטְרָא אַחֲרָא בּוֹלַעַת אֶת הָאָדָם כָּל־כָּךְ, עַד שֶׁהוּא מַגִּיעַ לְעֶצֶם פְּנִימִיּוּת קְדֻשַּׁת יַהֲדוּתוֹ, וְהִיא מִתְחַזֶּקֶת וּמִתְגַּבֶּרֶת לִבְלֹעַ נְקֻדָּה זֹאת גַּם־כֵּן, וּמְבִיאָה אוֹתוֹ לִידֵי עֲבֵרָה גְּדוֹלָה, חַס וְשָׁלוֹם, כְּדֵי לִבְלֹעַ אוֹתוֹ לְגַמְרֵי, חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל תֵּכֶף כְּשֶׁהִיא רוֹצָה לִבְלֹעַ אֶת עֶצֶם פְּנִימִיּוּת קְדֻשָּׁתוֹ, אֲזַי זֹאת הַנְּקֻדָּה עוֹמֶדֶת לְהַסִּטְרָא אַחֲרָא בְּבֵית הַבְּלִיעָה שֶׁלָּהּ, כִּי זֹאת הַנְּקֻדָּה שֶׁל פְּנִימִיּוּת קְדֻשָּׁתוֹ, הִיא בַּעֲלַת כֹּחַ גָּדוֹל מְאֹד, וְאִי אֶפְשָׁר לְהַסִּטְרָא אַחֲרָא לִבְלֹעַ אוֹתָהּ בְּשׁוּם אֹפֶן. וְלֹא דַּי שֶׁאֵינָהּ יְכוֹלָה לִבְלֹעַ אוֹתָהּ, אַף גַּם זֹאת הַנְּקֻדָּה טוֹבָה עוֹמֶדֶת לְהַסִּטְרָא אַחֲרָא בְּבֵית הַבְּלִיעָה שֶׁלָּהּ, עַד שֶׁהִיא מֻכְרַחַת לִתֵּן הֶקְאוֹת לְהָקִיא וּלְהוֹצִיא כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת שֶׁבָּלְעָה מִזֹּאת הַנְּשָׁמָה. וּמִזֶּה בָּא, מַה שֶּׁלִּפְעָמִים הָאָדָם

נִתְעוֹרֵר בִּתְשׁוּבָה אַחַר כַּמָּה עֲבֵרוֹת. כִּי לִפְעָמִים עֲבֵרָה מְבִיאָה אֶת הָאָדָם לִידֵי תְּשׁוּבָה, הַיְנוּ עַל־יְדֵי שֶׁנִּלְכַּד בְּאֵיזוֹ עֲבֵרָה גְּדוֹלָה, רַחֲמָנָא לִצְלָן, עַל־יְדֵי־זֶה נִתְמַרְמֵר לִבּוֹ וְנִתְעוֹרֵר בִּתְשׁוּבָה, עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה בַּעַל תְּשׁוּבָה גָּמוּר. וְכָל זֶה עַל־יְדֵי שֶׁלִּפְעָמִים הַסִּטְרָא אַחֲרָא מְבִיאָה אוֹתוֹ לִידֵי עֲבֵרָה גְּדוֹלָה כָּל־כָּךְ, עַד שֶׁהוּא רוֹצֶה לִבְלֹעַ אוֹתוֹ לְגַמְרֵי, וְאָז מִתְגַּבֵּרֶת פְּנִימִיּוּת הַנְּקֻדָּה שֶׁלּוֹ, שֶׁהוּא בַּעַל כֹּחַ גָּדוֹל, שֶׁהַסִּטְרָא אַחֲרָא רוֹצָה לִבְלֹעַ גַּם אוֹתָהּ, וַאֲזַי הִיא עוֹמֶדֶת לְהַסִּטְרָא אַחֲרָא בְּבֵית הַבְּלִיעָה שֶׁלָּהּ, וְעַל־יְדֵי־זֶה לֹא דַּי שֶׁאֵינָהּ בּוֹלַעַת אֶת הַנְּקֻדָּה הַקְּדוֹשָׁה הַזֹּאת, אַף גַּם הִיא מַכְרַחַת לְהָקִיא וּלְהוֹצִיא עַל־יְדֵי־זֶה כָּל הַקְּדֻשׁוֹת שֶׁבָּלְעָה. אֲבָל בְּוַדַּאי אֵין שׁוּם אָדָם יָכוֹל לִסְמֹךְ עַל זֶה, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי הָאוֹמֵר ׳אֶחֱטָא וְאָשׁוּב׳, אֵין מַסְפִּיקִין בְּיָדוֹ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה (יוֹמָא פה:); כִּי מִי יוֹדֵעַ אִם יִהְיֶה לוֹ כֹּחַ לַעֲמֹד שָׁם, כִּי לִפְעָמִים הִתְגַּבְּרוּת הַסִּטְרָא אַחֲרָא גְּדוֹלָה כָּל־כָּךְ, עַד שֶׁבּוֹלַעַת אוֹתוֹ לְגַמְרֵי, חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ כַּמָּה אֲנָשִׁים שֶׁעָבְרוּ עֲבֵרוֹת גְּדוֹלוֹת וְלֹא שָׁבוּ בִּתְשׁוּבָה לְבַסּוֹף, כִּי יֵשׁ בָּזֶה עִנְיָנִים רַבִּים לְאֵין קֵץ, וְהֵם מִסּוֹד סִתְרֵי דַּרְכֵי הַבְּחִירָה, שֶׁנִּתַּן הַשֵּׂם יִתְבָּרַךְ לְכָל אָדָם, שֶׁאֵין מִי שֶׁיֵּעָמֵד עֲלֵיהֶם. אֲבָל אַחֲרֵי שֶׁכְּבָר עָבַר מַה שֶּׁעָבַר, חַס וְשָׁלוֹם, צָרִיךְ לֵידַע וּלְהַאֲמִין, שֶׁאֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל. וַאֲפִלּוּ אִם כְּבָר רָצָה לְהִתְגַּבֵּר אַלְפֵי פְּעָמִים לִהְיוֹת אִישׁ כָּשֵׁר, וְלֹא עָלְתָה בְּיָדוֹ, וְנָפַל לְמַה שֶּׁנָּפַל, אֲפִלּוּ אִם נָפַל לַעֲבֵרוֹת גְּמוּרוֹת וַחֲמוּרוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, אַף־עַל־פִּי־כֵן עֲדַיִן יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה כָּל עוֹד נִשְׁמָתוֹ בּוֹ. וְהָעִקָּר הִיא הָאֱמוּנָה, שֶׁתִּהְיֶה לוֹ אֱמוּנָה שְׁלֵמָה בְּהַשֵּׂם יִתְבָּרַךְ, וְיִשְׁתַּדֵּל בְּכָל עֹז לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיק אֲמִתִּי, וְיִשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ לִפְנֵי הַשֵּׂם יִתְבָּרַךְ, שֶׁיְּגַלֶּה לוֹ אֶת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה עַל יָדוֹ לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה, וְאָז בְּוַדַּאי יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה לְעוֹלָם, יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה, כִּי עִקַּר הַכֹּחַ לַעֲמֹד כְּנֶגֶד הַיֵּצֶר הָרָע, הוּא עַל־יְדֵי אֱמוּנָה, שֶׁהִיא כְּלָל וְעִקָּר כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מַכּוֹת כד.): בָּא חֲבַקּוּק וְהֶעֱמִידָן עַל אַחַת, שֶׁנֶּאֱמַר (חֲבַקּוּק ב, ד): ״וְצַדִּיק בֶּאֱמוּנָתוֹ יִחְיֶה״. כִּי עִקַּר הָאֱמוּנָה הוּא לְהַאֲמִין בְּחִדּוּשׁ הָעוֹלָם, לְהַאֲמִין שֶׁהַשֵּׂם יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל יֵשׁ מֵאַיִן, כִּי הַשֵּׂם יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל בְּכ״ח אַתְוָן דְּעִבְדָּא דִּבְרֵאשִׁית (עֵץ תִּקּוּנֵי־זֹהַר, תִּקּוּן יח).

וְזֹאת הָאֱמוּנָה, הִיא עִקַּר הַכֹּחַ שֶׁל יִשְׂרָאֵל, לְהִתְגַּבֵּר כְּנֶגֶד כָּל הַקְּלִפּוֹת

וְהַתַּאֲוֹת וְהַסִּטְרִין אָחֳרָנִין בְּגַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת, כִּי כָּל זְמַן שֶׁהוּא מְקֹרָב לַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה זוֹכֶה לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה לְהַאֲמִין בְּכֹחַ מַעֲשָׂיו, שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, שֶׁהוּא עִקַּר הָאֱמוּנָה, לְהַאֲמִין שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל בְּכֹחוֹ וּגְבוּרָתוֹ, בְּכ״ח אַתְוָן שֶׁל מַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית, עַל־יְדֵי זֶה הַכֹּחַ יוּכַל לְהִתְגַּבֵּר לְעוֹלָם כְּנֶגֶד כָּל הַסִּטְרִין אָחֳרָנִין, וְסוֹף כָּל סוֹף יָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא תַּחֲזֹר וְתָקִיא כָּל הַקְּדֵשׁוֹת שֶׁבָּלְעָה. וְזֶה סוֹד מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר, כִּי זֶה עִקַּר הַבְּחִירָה שֶׁל כָּל אָדָם, וְהַבְּחִירָה שֶׁל כָּל אָדָם לַעֲמֹד כְּנֶגֶד הַיֵּצֶר הָרָע, זֶה סוֹד מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק, שֶׁהוּא עִקַּר זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ, שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַיֵּצֶר הָרָע. וְזֶה סוֹד פּוּרִים, שֶׁהוּא מִלְחֶמֶת הָמָן־עֲמָלֵק, שֶׁעִקַּר הַכְנָעָתוֹ הָיָה עַל־יְדֵי לְקִיחַת אֶסְתֵּר לְבֵית אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּפִלָּה, בְּבְחִינַת דִּין, שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה עִקַּר מַפֶּלֶת הָמָן־עֲמָלֵק; כִּי אֶסְתֵּר הִיא סוֹד הַתְּפִלָּה שֶׁל דִּין, כִּי הַתְּפִלָּה הִיא בְּחִינַת אִשָּׁה יְרֵאַת ה׳, כַּיָּדוּעַ (עַיִן זֹהַר, חֵלֶק א׳ כד.), וּכְשֶׁהַתְּפִלָּה הִיא בִּבְחִינַת דִּין, אֲזַי הִיא נִקְרֵאת אֶסְתֵּר, לְשׁוֹן הַסְתָּרָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת דִּין, בְּחִינַת (דְּבָרִים לא, יח): ״וְאָנֹכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר״ וְגוֹ׳, וְאָז כְּשֶׁהַתְּפִלָּה הִיא בִּבְחִינַת דִּין, אֲזַי הַסִּטְרָא אַחֲרָא רוֹצָה לְבָלְעָהּ כְּדַרְכָּהּ תָּמִיד, שֶׁהִיא בּוֹלַעַת אֶת הַתְּפִלָּה, שֶׁהִיא בִּבְחִינַת דִּין, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ח׳).

וְזֶה סוֹד ״וַתִּלָּקַח אֶסְתֵּר אֶל בֵּית הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ״, שֶׁאֶסְתֵּר בְּחִינַת הַתְּפִלָּה, בִּבְחִינַת דִּין, נִלְקְחָה לְבֵית הַסִּטְרָא אַחֲרָא, לְמַלְכוּת הָרְשָׁעָה, כִּי הַסִּטְרָא אַחֲרָא רוֹצָה לְבָלְעָהּ. אֲבָל הִיא הָיְתָה בַּעֲלַת כֹּחַ גָּדוֹל, וְלֹא דַּי שֶׁלֹּא בָּלְעָה אוֹתָהּ, אַדְרַבָּא, הִיא עָמְדָה בְּבֵית הַבְּלִיעָה שָׁלָהּ, עַד שֶׁהַסִּטְרָא אַחֲרָא נָתְנָה הֶקָּאוֹת עַל־יְדֵי־זֶה, כִּי עַל־יְדֵי־זֶה שֶׁנִּלְקְחָה אֶסְתֵּר, דְּהַיְנוּ הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין, אֶל הַסִּטְרָא אַחֲרָא, עַל־יְדֵי־זֶה הָיָה עִקַּר מַפֶּלֶת הַסִּטְרָא אַחֲרָא, דְּהַיְנוּ מַפֶּלֶת הָמָן־עֲמָלֵק, וְלֹא דַּי שֶׁלֹּא בָּלְעוּ אֶת יִשְׂרָאֵל, כַּאֲשֶׁר עָלָה עַל מַחֲשַׁבְתָּם הָרָעָה, אַדְרַבָּה, יִשְׂרָאֵל יָצְאוּ אָז מֵאֲפֵלָה לְאוֹרָה, מִיָּגוֹן לְשִׂמְחָה, וְחָזְרוּ לָהֶם כָּל הַקְּדֵשׁוֹת שֶׁבָּלְעוּ מֵהֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אֶסְתֵּר ח, טז): ״לַיְּהוּדִים הָיְתָה אוֹרָה״, ׳אוֹרָה׳ זוֹ תּוֹרָה, ׳וְשִׂמְחָה׳ זֶה יוֹם טוֹב, ׳וִיקָר׳ אֵלּוּ תְּפִלִּין (מְגִלָּה טז:); הַיְנוּ שֶׁכָּל הַמִּצְוֹות וְהַקְּדֵשׁוֹת שֶׁהַסִּטְרָא אַחֲרָא רָצְתָה לְבָלְעָם, הַכֹּל הֶחֱזִירָה אֶל הַקְּדֻשָּׁה, כִּי הֻכְרְחָה לִתֵּן הֶקָּאוֹת עַל־יְדֵי לְקִיחַת אֶסְתֵּר לְבֵית אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ,

יז וַיֶּאֱהַ֤ב הַמֶּלֶךְ֙ אֶת־אֶסְתֵּ֔ר מִכָּל־הַנָּשִׁ֖ים וַתִּשָּׂא־חֵ֣ן וָחֶ֑סֶד לְפָנָ֗יו מִכָּל־הַבְּתוּלֹ֔ות וַיָּ֣שֶׂם כֶּֽתֶר־מַלְכ֔וּת בְּרֹאשָׁ֖הּ וַיַּמְלִיכֶ֥הָ תַּ֖חַת וַשְׁתִּֽי׃

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

שֶׁהִיא סוֹד הַתְּפִלָּה שֶׁל דִּין, וְאָז לֹא דַּי שֶׁהֶחֱזִירָה לְיִשְׂרָאֵל כָּל הַקְּדֻשׁוֹת וְהַמְּצוֹוֹת, וְכָל גְּדֻלָּתָם וּכְבוֹדָם וַחֲשִׁיבוּתָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אֶסְתֵּר ט, ג): "וְכָל עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ וְהָאֲחַשְׁדַּרְפְּנִים וְהַפַּחוֹת וְגוֹ' מְנַשְּׂאִים אֶת הַיְּהוּדִים" וְגוֹ', עַד שֶׁזָּכוּ אַחַר־כָּךְ עַל־יְדֵי־זֶה לִבְנִין בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ שֶׁבָּנָה כֹּרֶשׁ בֶּן אֶסְתֵּר (עֶזְרָא א, ה), וְהֶחֱזִיר כָּל הַכֵּלִים לְבֵית־הַמִּקְדָּשׁ (עַיֵּן וַיִּקְרָא רַבָּה, פָּרָשָׁה יג, סִימָן ה'). וְלֹא דַּי בְּכָל זֶה, אַף גַּם עַצְמִיּוּת חִיּוּתָם הֻכְרְחוּ לְהָקִיא, שֶׁזֶּה סוֹד הַגֵּרִים הָרַבִּים שֶׁנִּתְגַּיְּרוּ אָז, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אֶסְתֵּר ח, יז): "וְרַבִּים מֵעַמֵּי הָאָרֶץ מִתְיַהֲדִים" וְגוֹ', וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

יז וַיֶּאֱהַב הַמֶּלֶךְ אֶת אֶסְתֵּר מִכָּל הַנָּשִׁים: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר מוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן כב), אֲשֶׁר הָאָדָם צָרִיךְ לְרַחֵם מְאֹד עַל בְּשַׂר הַגּוּף, לְהַרְאוֹת לוֹ מִכָּל הֶאָרָה וּמִכָּל הַשָּׂגָה שֶׁהַנְּשָׁמָה מַשֶּׂגֶת, שֶׁהַגּוּף גַּם־כֵּן יֵדַע מִזֹּאת הַהַשָּׂגָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה נח, ז): "וּמִבְּשָׂרְךָ לֹא תִתְעַלָּם", מִבְּשָׂרְךָ דַּיְקָא, שֶׁלֹּא תַּעֲלִים עֵינֶיךָ מִבְּשָׂרְךָ, הַיְנוּ בְּשַׂר גּוּפְךָ, כִּי צְרִיכִין לְרַחֵם מְאֹד עַל הַגּוּף — לְרָאוֹת לְזַכְּכוֹ, כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהוֹדִיעַ לוֹ מִכָּל הַהֶאָרוֹת וְהַהַשָּׂגוֹת שֶׁהַנְּשָׁמָה מַשֶּׂגֶת, כִּי הַנְּשָׁמָה שֶׁל כָּל אָדָם רוֹאָה וּמַשֶּׂגֶת תָּמִיד דְּבָרִים עֶלְיוֹנִים מְאֹד, אֲבָל הַגּוּף אֵינוֹ יוֹדֵעַ מֵהֶם. עַל־כֵּן צָרִיךְ כָּל אָדָם לְרַחֵם מְאֹד עַל בְּשַׂר הַגּוּף, לְרָאוֹת לְזַכְּכוֹ הַגּוּף, עַד שֶׁתּוּכַל הַנְּשָׁמָה לְהוֹדִיעַ לוֹ מִכָּל מַה שֶּׁהִיא רוֹאָה וּמַשֶּׂגֶת תָּמִיד, וּכְשֶׁהַגּוּף הוּא בִּבְחִינָה זוֹ, הִיא טוֹבָה לְהַנְּשָׁמָה, שֶׁלִּפְעָמִים נוֹפֶלֶת מִמַּדְרֵגָתָהּ, וּכְשֶׁהַגּוּף צַח וָאוֹר, תּוּכַל הַנְּשָׁמָה לְהִתְרוֹמֵם וְלַחֲזֹר לְמַדְרֵגָתָהּ עַל־יְדֵי הַגּוּף, הַיְנוּ עַל־יְדֵי תַּעֲנוּגֵי הַגּוּף, תּוּכַל לִזְכֹּר וְלַעֲלוֹת לַתַּעֲנוּגִים שֶׁלָּהּ; כִּי מֵאַחַר שֶׁהַגּוּף גַּם־כֵּן טוֹב וְכָשֵׁר, אֵינוֹ נִלְכָּד בְּהַתַּעֲנוּגִים, עַל־כֵּן תּוּכַל הַנְּשָׁמָה לַחֲזֹר עַל־יְדֵי תַּעֲנוּגֵי הַגּוּף לְמַעֲלָתָהּ, לַתַּעֲנוּגִים שֶׁלָּהּ, וְכֵן גַּם־כֵּן עַל־יְדֵי הָרְשִׁימוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּהַגּוּף, עַל־יְדֵי

הָאָרוֹת שֶׁהָאִירָה בּוֹ הַנְּשָׁמָה מִקֶּדֶם, תּוֹכַל עַתָּה לִזְכֹּר וְלַעֲלוֹת וְלַחֲזֹר לְמַדְרֵגָתָהּ, וְזֶה בְּחִינַת (איוב יט, כו): "מִבְּשָׂרִי אֶחֱזֶה אֱלוֹהַּ", מִבְּשָׂרִי דַּיְקָא, הַיְנוּ עַל־יְדֵי בְּשַׂר הַגּוּף יֶחֱזֶה אֱלוֹהַּ, הַיְנוּ הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת, הַיְנוּ שֶׁהָאָדָם בְּגוּף יִרְאֶה וְיֶחֱזֶה הַשָּׂגוֹת עֶלְיוֹנוֹת, שֶׁהַנְּשָׁמָה מַשֶּׂגֶת תָּמִיד. אֲבָל כְּשֶׁיֵּשׁ לְהַגּוּף עֲזוּת מִבְּחִינַת (ישעיה נו, יא): "וְהַכְּלָבִים עַזֵּי נֶפֶשׁ", אֵין הַנְּשָׁמָה יְכוֹלָה לִסְמֹךְ עַצְמָהּ וּלְהִתְקָרֵב אֶל הַגּוּף, לְהוֹדִיעַ לוֹ מֵהַהַשָּׂגוֹת שֶׁלָּהּ, כִּי תּוֹכַל לְהַלְכֵּד בְּתֹקֶף וַעֲזוּת הַגּוּף, מַה שֶּׁהַגּוּף עַז וְחָזָק בְּהַתַּאֲוֹות, וְצָרִיךְ לָזֶה עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה, וּכְשֶׁמְּשַׁבֵּר עֲזוּת וְתַקִּיפוּת הַגּוּף, עַל־יְדֵי־זֶה תּוּכַל הַנְּשָׁמָה לְקָרֵב עַצְמָהּ אֶל הַגּוּף, כִּי לֹא תִּהְיֶה נִלְכֶּדֶת שָׁם.

וְהִנֵּה אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, שֶׁהוּא מַלְכוּת דְּסִטְרָא אַחֲרָא, הָיָה מָלֵא נְאוּף, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשֶׁכֶת הָעֲזוּת שֶׁל הַגּוּף, וְעַל־כֵּן הִתְגַּבֵּר עַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּנְאוּף, וְהִכְשִׁילָם בְּהִסְתַּכְּלִיּוֹת רָעוֹת, בָּזֶה שֶׁאָמַר (אסתר א, יא): "לְהָבִיא אֶת וַשְׁתִּי הַמַּלְכָּה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ בְּכֶתֶר מַלְכוּת" וְגוֹ', וְדָרְשׁוּ עַל זֶה חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (וַיִּקְרָא רַבָּה, פָּרָשָׁה יב, סִימָן ב'): בִּקֵּשׁ לְהַכְנִיסָהּ עֲרֻמָּה, וְלֹא קִבְּלָה עָלֶיהָ, לְפִיכָךְ קָצַף עָלֶיהָ וַהֲרָגָהּ. אֲשֶׁר דָּבָר זֶה הוּא עֲזוּת וַחֲצִיפוּת גְּדוֹלָה מְאֹד, אֲשֶׁר לֹא נִרְאָה וְנִשְׁמַע דָּבָר זֶה מֵעוֹלָם, שֶׁתִּתְגַּבֵּר תַּאֲוַת הַגּוּף עָלָיו כָּל־כָּךְ. וּמוּבָא בְּדִבְרֵי מוֹהַרְנַ"תְ זַ"ל (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, עֵרוּבֵי תְּחוּמִין, הֲלָכָה ד', אות ו'), אֲשֶׁר גַּם הָמָן הָרָשָׁע הֶחֱצִיף מְאֹד נֶגֶד יִשְׂרָאֵל בְּעֲזוּת הַגּוּף, עַל־יְדֵי כְּפִירוּת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת, כִּי עִקַּר הִתְגַּבְּרוּתוֹ הוּא עַל־יְדֵי פְּגַם אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה י:): שֶׁעָשָׂה עַצְמוֹ עֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁהוּא פְּגַם אֱמוּנָה. כִּי הוּא מִזֶּרַע עֲמָלֵק, שֶׁהָיָה כּוֹפֵר גָּדוֹל, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן יט); וְעִקַּר הִתְגַּבְּרוּתוֹ הָיְתָה עַל־יְדֵי שֶׁהִתְגַּבֵּר עִם עֲזוּת דְּסִטְרָא אַחֲרָא, שֶׁהִיא עֲזוּת הַגּוּף, כִּי הָמָן הָיָה עַז פָּנִים בְּיוֹתֵר, שֶׁהֵעִיז פָּנָיו נֶגֶד מָרְדֳּכַי אֲדוֹנוֹ, שֶׁנִּמְכַּר לוֹ לְעֶבֶד, וְהוּא סִלֵּק הַבּוּשָׁה מֵעַל פָּנָיו, וְהֶחֱצִיף וְהֵעִיז בְּעֲזוּת כָּזֹאת, שֶׁעָשָׂה עַצְמוֹ אֱלִיל, וְשֶׁכֻּלָּם יִכְרְעוּ וְיִשְׁתַּחֲווּ לוֹ, וַאֲשֶׁר גַּם מָרְדֳּכַי אֲדוֹנוֹ יִשְׁתַּחֲוֶה לוֹ, שֶׁכָּל זֶה הוּא תֹּקֶף עֲזוּת דְּסִטְרָא אַחֲרָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲזוּת מַלְכוּתָא בְּלָא תָּגָא, בְּחִינַת (ישעיה נו, יא): "וְהַכְּלָבִים עַזֵּי נֶפֶשׁ". וְעַל־כֵּן רָצוּ אָז לְהָבִיא אֶת וַשְׁתִּי הַמַּלְכָּה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ עֲרֻמָּה בְּשַׁבָּת, לִפְנֵי כָּל הַשָּׂרִים וְהָעַמִּים, אֲשֶׁר דָּבָר כָּזֶה לֹא נִשְׁמַע בָּעוֹלָם, לַעֲשׂוֹת עֲזוּת כָּזֹאת, לְסַלֵּק הַבּוּשָׁה לְגַמְרֵי מֵעַל פְּנֵיהֶם.

אַךְ הֵם רָצוּ אָז לְהַגְבִּיר, רַחֲמָנָא לִצְלָן, עֲזוּת דְּסִטְרָא אַחֲרָא בָּעוֹלָם, וְעִקַּר הָעֲזוּת הִיא בְּתַאֲוָה זוֹ שֶׁל נאוּף, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשֶׁכֶת גַּם הַכְּפִירוּת וְהָאֶפִּיקוֹרְסוּת. וְהֵם רָצוּ אָז לְסַלֵּק הַבּוּשָׁה לְגַמְרֵי, וּלְהַגְבִּיר תֹּקֶף עֲזוּת דְּסִטְרָא אַחֲרָא בָּעוֹלָם, וְעַל־כֵּן צִוּוּ לַהֲבִיאָה עֲרֵמָה בְּשַׁבָּת, כִּי שַׁבָּת הִיא בְּחִינַת 'בֹּשֶׁת פָּנִים לְגַן־עֵדֶן', בְּחִינַת עֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה, וְהֵם רָצוּ, חַס וְשָׁלוֹם, לְפָגֵם בְּבְחִינַת בּוּשָׁה דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהִיא קְדֻשַּׁת שַׁבָּת, וּלְהַגְבִּיר תֹּקֶף עֲזוּת דְּסִטְרָא אַחֲרָא, אֲשֶׁר דָּבָר כָּזֶה לֹא נִשְׁמַע בָּעוֹלָם. וְהִנֵּה 'אַף הִיא לִדְבַר עֲבֵרָה נִתְכַּוְּנָה', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה יב:), אַךְ לֹא עָלְתָה בְּיָדָהּ וּבְיָדָם, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו, לֹא הִנִּיחַ לָהֶם לִגְמֹר מַחֲשַׁבְתָּם הָרָעָה בְּאוֹתָן הַיָּמִים, כִּי בָּא גַּבְרִיאֵל וְעָשָׂה לָהּ זָנָב, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שָׁם), כְּדֵי שֶׁלֹּא תַּעֲלֶה בְּיָדָם מַחֲשַׁבְתָּם הָרָעָה — לְהַגְבִּיר תֹּקֶף עֲזוּת דְּסִטְרָא אַחֲרָא בָּעוֹלָם. וְנַהֲפֹךְ הוּא, כִּי וַשְׁתִּי הַמִּרְשַׁעַת הִיא עִקַּר עֲזוּת דְּסִטְרָא אַחֲרָא, וְעַל־כֵּן הָיְתָה פּוֹשֶׁטֶת בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל, וְעוֹשָׂה בָּהֶן מְלָאכָה בְּשַׁבָּת, וְכָל זֶה לְהַגְבִּיר עֲזוּת דְּסִטְרָא אַחֲרָא, עַל־יְדֵי פְּגַם קְדֻשַּׁת שַׁבָּת, וְעַל־כֵּן הָיְתָה עוֹשָׂה בָּהֶן מְלָאכָה עֲרֵמוֹת, כְּדֵי לְהַגְבִּיר עֲזוּת דְּסִטְרָא אַחֲרָא בְּשַׁבָּת דַּיְקָא, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מֵפֵר מַחֲשֶׁבֶת עֲרֵמִים, וְנִגְזַר עָלֶיהָ בִּשְׁבִיל זֶה, שֶׁתֵּהָרֵג עֲרֵמָה בְּשַׁבָּת, כִּי שַׁבָּת בְּעַצְמָהּ נָקְמָה בָּהּ וְהִכְנִיעָה אוֹתָהּ וְהָרְגָה אוֹתָהּ, עַל־יְדֵי הָעֲזוּת דְּסִטְרָא אַחֲרָא דַּיְקָא, וּמִגִּיהִ וּבִיהִ אַבָּא לֵיזִיל בֵּי נַרְגָּא, כִּי הָעֲזוּת דְּסִטְרָא אַחֲרָא בְּעַצְמָהּ הָרְגָה אוֹתָהּ וְנָקְמָה בָּהּ, כִּי מַפָּלָתָהּ הָיְתָה עַל־יְדֵי עֲזוּת דְּסִטְרָא אַחֲרָא, שֶׁנִּתְגַּבְּרָה אָז עַל יָדָהּ כָּל־כָּךְ, עַד שֶׁצִּוּוּ לַהֲבִיאָה עֲרֵמָה בְּשַׁבָּת, וְאַף הִיא לִדְבַר עֲבֵרָה נִתְכַּוְּנָה, וְהָיְתָה חֻפְּצָה בָּזֶה מְאֹד, אַךְ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לֹא הִנִּיחַ לִגְמֹר מַחֲשַׁבְתָּם, וְנֶהֱרְגָה עַל־יְדֵי־זֶה.

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר מַפָּלָתָהּ הָיָה עַל־יְדֵי הָעֲזוּת בְּעַצְמָהּ. כִּי כָּךְ הֵם דַּרְכֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי פֹּעַל אָדָם יְשַׁלֵּם לוֹ, שֶׁהָעֲבֵרָה בְּעַצְמָהּ נוֹקֶמֶת בְּהָאָדָם, וְאָז הָיְתָה צְמִיחַת קֶרֶן יְשׁוּעַת יִשְׂרָאֵל, שֶׁמֵּאָז הִתְחִיל לְהַקְדִּים רְפוּאָה לַמַּכָּה, כִּי "תַּחַת הַסְּרְפַּד יַעֲלֶה הֲדַס", כִּי תַּחַת וַשְׁתִּי מָלְכָה אֶסְתֵּר, שֶׁהָיְתָה הַהֶפֶךְ מִמֶּנָּהּ מֵהִפּוּךְ אֶל הֵפֶךְ. כִּי אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה הָיְתָה צְנוּעָה גְּדוֹלָה בְּיוֹתֵר מְאֹד מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה יג:): בִּשְׂכַר צְנִיעוּת שֶׁהָיְתָה בָּהּ בְּרָחֵל, זָכְתָה וְיָצָא מִמֶּנָּהּ שָׁאוּל, וּבִשְׂכַר צְנִיעוּת שֶׁהָיְתָה בּוֹ בְּשָׁאוּל, זָכָה

וְיָצְאָה מִמֶּנּוּ אֶסְתֵּר. נִמְצָא, שֶׁכָּל עִקַּר הִשְׁתַּלְשְׁלוּת יִחוּס אֶסְתֵּר, שֶׁהָיוּ כֻּלָּם צְנוּעִים גְּדוֹלִים, וְכֵן הִיא הָיְתָה צְנוּעָה בְּיוֹתֵר. וּצְנִיעוּת זֶה בְּחִינַת בֹּשֶׁת אַנְפִּין. וְאֶסְתֵּר שְׁמָרָה אֶת הַשַּׁבָּת בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה יג.): וְאֶת שֶׁבַע הַנְּעָרוֹת וְגוֹ', אָמַר רָבָא שֶׁהָיְתָה מוֹנָה בָּהֶן יְמֵי שַׁבָּת. נִמְצָא, שֶׁסִּבֵּב הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו, שֶׁנִּכְנַע תֹּקֶף עַזּוּת דְּסִטְרָא אַחֲרָא, וְנִתְגַּבֵּר תֹּקֶף קְדֻשַּׁת בֹּשֶׁת פָּנִים וּצְנִיעוּת דִּקְדֻשָּׁה, עַד שֶׁמָּלְכָה אֶסְתֵּר תַּחַת וַשְׁתִּי, שֶׁזֶּה "וַיֶּאֱהַב הַמֶּלֶךְ אֶת אֶסְתֵּר מִכָּל הַנָּשִׁים וַתִּשָּׂא חֵן וָחֶסֶד לְפָנָיו מִכָּל הַבְּתוּלוֹת וַיָּשֶׂם כֶּתֶר מַלְכוּת בְּרֹאשָׁהּ וַיַּמְלִיכֶהָ תַּחַת וַשְׁתִּי"; וְדָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (אֶסְתֵּר רַבָּה, פָּרָשָׁה ו', סִימָן יא): "וַיֶּאֱהַב הַמֶּלֶךְ אֶת אֶסְתֵּר מִכָּל הַנָּשִׁים, וַתִּשָּׂא חֵן וָחֶסֶד" וְגוֹ', רַבִּי חֶלְבּוֹ אָמַר: מְלַמֵּד שֶׁאַף הַנְּשׁוּאוֹת הֵבִיאוּ לְפָנָיו, לְכָךְ נֶאֱמַר "מִכָּל הַנָּשִׁים וּמִכָּל הַבְּתוּלוֹת", "וַיָּשֶׂם כֶּתֶר מַלְכוּת בְּרֹאשָׁהּ וַיַּמְלִיכֶהָ תַּחַת וַשְׁתִּי", עַד שֶׁהִמְלִיכוּ אֶת אֶסְתֵּר, הָיְתָה אִיקּוּנִין שֶׁל וַשְׁתִּי קַיֶּמֶת, כֵּיוָן שֶׁנָּשָׂא אֶת אֶסְתֵּר בַּת טוֹבִים, בַּת גְּנוֹסִים, אָמַר: תֵּיחוֹת וַשְׁתִּי תִּיסַּק אֶסְתֵּר, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב: "וַיַּמְלִיכֶהָ תַּחַת וַשְׁתִּי"; כִּי אֶסְתֵּר הִיא בּוּשָׁה דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִזְדַּכֵּךְ עַזּוּת הַגּוּף, וְיכוֹלִים לְהָאִיר גַּם לַגּוּף הָאָרַת הַנְּשָׁמָה.

וּמִזֶּה תָּבִין, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר בְּכָל דּוֹר וָדוֹר מִתְגַּבֵּר אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וְהָמָן, שֶׁהֵם כְּלַל לֵיצָנֵי הַדּוֹר, נוֹאֲפִים כִּכְלָבִים, שֶׁגּוֹרְמִים רָעוֹת וְצָרוֹת רַבּוֹת, חֲרוּפִים וְגִדּוּפִים, עֶלְבּוֹנוֹת וּבְזָיוֹנוֹת וַחֲלִישׁוּת הַדַּעַת, לַצַּדִּיקִים הַדְּבוּקִים בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְעִם תֹּקֶף זֶהֳמָתָם, הֵם לֹא מִתְבַּיְּשִׁים לָצֵאת עִם עַזּוּת נֶגֶד הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים, אַךְ לְבַסּוֹף הֵם נוֹפְלִים נְפִילָה אַחַר נְפִילָה עַד שֶׁנִּתְבַּטְּלִים לְגַמְרֵי, כְּמוֹ שֶׁקָּרָה לְוַשְׁתִּי, שֶׁנֶּהֱרָגָה וְנִתְבַּטְּלָה, דַּיְקָא עַל־יְדֵי הָעַזּוּת שֶׁל נָאוּף. וְדָבָר זֶה נַעֲשֶׂה בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, שֶׁמְּצַד אֶחָד מִתְגַּבֶּרֶת עַזּוּת הַגּוּף עַל הָאָדָם, לְהַעֲלִים וּלְהַסְתִּיר אֶת נִשְׁמָתוֹ, שֶׁהִיא אוֹר אֱלֹקִי, עַל־יְדֵי תַּאֲוַת הַגּוּף, עַזּוּת דְּסִטְרָא אַחֲרָא, עַל־יְדֵי שִׁקּוּץ, תִּעוּב, עֶרֶם וְזִהוּם. וּמִצַּד שֵׁנִי מִתְהַפֵּךְ מֵהַהֶפֶךְ אֶל הַהֶפֶךְ "וַיֶּאֱהַב הַמֶּלֶךְ אֶת אֶסְתֵּר מִכָּל הַנָּשִׁים וַתִּשָּׂא חֵן וָחֶסֶד לְפָנָיו מִכָּל הַבְּתוּלוֹת, וַיָּשֶׂם כֶּתֶר מַלְכוּת בְּרֹאשָׁהּ, וַיַּמְלִיכֶהָ תַּחַת וַשְׁתִּי"; שֶׁזֶּה מַה שֶּׁאֲנַחְנוּ מוֹצְאִים, שֶׁאַף שֶׁהָעַזֵּי פָּנִים, רָאשֵׁי הָעֵרֶב־רַב, יְמַחְשְׁמָם, מִתְגַּבְּרִים עַל נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים — לְהַעֲלִימָם וּלְהַסְתִּירָם מִן הָעוֹלָם, עַל־יְדֵי עַזּוּתָם, עַזּוּת דְּסִטְרָא אַחֲרָא, שֶׁהֵם נוֹאֲפִים כִּכְלָבִים, כְּמוֹ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ

יח וַיַּ֣עַשׂ הַמֶּ֗לֶךְ מִשְׁתֶּ֤ה גָּדוֹל֙ לְכָל־שָׂרָ֣יו וַעֲבָדָ֔יו אֶת־
מִשְׁתֵּ֖ה אֶסְתֵּ֑ר וְהָנָ֣חָה לַמְּדִינ֗וֹת עָשָׂ֛ה וַיִּתֵּ֥ן מַשְׂאֵ֖ת
כְּיַ֥ד הַמֶּֽלֶךְ׃

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

וְכֵן וַשְׁתִּי, שֶׁשְּׁנֵיהֶם לִדְבַר עֲבֵרָה נִתְכַּוְּנוּ, אַף־עַל־פִּי־כֵן לֹא עוֹזֵר לָהֶם שׁוּם דָּבָר, כִּי לְבַסּוֹף נִתְהַפֵּךְ מֵהַהֵפֶךְ אֶל הַהֵפֶךְ, כִּי הַחֵן הָאֲמִתִּי שֶׁל הַצַּדִּיקִים עוֹלֶה לְמַעְלָה לְמַעְלָה, וְנִתְקַיֵּם אֶצְלָם: "וַתִּשָּׂא חֵן וָחֶסֶד לְפָנָיו וְגוֹ', וַיָּשֶׂם כֶּתֶר מַלְכוּת בְּרֹאשָׁהּ" וְגוֹ', כִּי שְׁמָם שֶׁל הַצַּדִּיקִים עוֹלֶה מַעְלָה מַעְלָה, וְאֶת וַשְׁתִּי שֶׁהִיא נָאוֹף, וְאֶת הָמָן שֶׁהוּא כְּפִירוּת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת, שְׁנֵיהֶם נִתְבַּטְּלוּ מִן הָעוֹלָם, עַל־יְדֵי שֶׁמְּזַכְּכִים אֶת הַגּוּף מִכָּל הַתַּאֲוֹת, וּמְאִירִים גַּם לְהַגּוּף הָאֲרוּת הַנִּשְׁמָה, שֶׁהוּא גִּלּוּי אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמִזֶּה בְּעַצְמוֹ נִמְחָק הָמָן־עֲמָלֵק, כְּמַאֲמָרָם זַ"ל (בְּרָכוֹת נח.): "לְךָ הֲוָיָ"ה הַמַּמְלָכָה" — זוֹ מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק. וּבָזֶה שֶׁמְּגַלִּים אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ גַּם בַּגּוּף הַגַּשְׁמִי וְהַחָמְרִי, עַל־יְדֵי־זֶה מוֹחֲקִים אֶת עֲמָלֵק, שֶׁהוּא הַנְּאוּף וְהַכְּפִירוּת מִן הָעוֹלָם, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

יח וַיַּ֣עַשׂ הַמֶּ֗לֶךְ מִשְׁתֶּ֤ה גָּדוֹל֙ לְכָל שָׂרָ֣יו וַעֲבָדָ֔יו: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי!
אֲשֶׁר אֵין שׁוּם מְצִיאוּת בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְהוּא יִתְבָּרַךְ מְחַיֶּה וּמְהַוֶּה וּמְקַיֵּם אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ, וְדוֹמֵם, צוֹמֵחַ, חַי, מְדַבֵּר, זֶה לְבוּשׁ לְגַבֵּי אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וּכְשֶׁאָדָם זוֹכֶה לְהַגִּיעַ לְמַדְרֵגָה זוֹ, לַעֲלוֹת וּלְהַגְבִּיהַּ אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשָׂה שִׂמְחָה גְּדוֹלָה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וַאֲפִלּוּ אֵלּוּ הַצַּדִּיקִים, שֶׁסָּבְלוּ סֵבֶל רַב כָּל יְמֵי חַיֵּיהֶם מֵרְשָׁעִים אֲרוּרִים, רִשְׁעֵי עֵרֶב־רַב, שֶׁנִּתְעָרְבוּ בִּנְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, כִּי לֹא יַחֲלֹק וְיִרְדֹּף אֶחָד אֶת זוּלָתוֹ, אֶלָּא אִם־כֵּן יֵשׁ לוֹ שֹׂרֶשׁ שֶׁל גּוֹי עֶרֶל טָמֵא, כִּי נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל הֵם בְּשָׁרְשָׁם אֶחָד, מְאֻחָדִים בְּאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְשָׂמָה אֵין שׁוּם פִּרּוּד, וְאִם רוֹאִים שֶׁאֶחָד רוֹדֵף אֶת הַשֵּׁנִי, צְרִיכִים לָדַעַת, שֶׁיֵּשׁ פְּסוּל בְּמִשְׁפַּחְתּוֹ. וּכְמַאֲמָרָם זַ"ל (קִדּוּשִׁין עא:): כְּשֶׁאֲנִי רוֹצֶה לְהִשְׁתַּדֵּךְ עִם אֵיזוֹ מִשְׁפָּחָה, וְאֵינִי יוֹדֵעַ אִם הֵם פְּגוּמִים אוֹ בָּאִים מִמִּשְׁפַּחַת פְּסוּלִים מְגַעֲלִים בְּזֶהֳמַת נְאוּף, הֵיכִי נַעֲבִיד, אָמַר לֵיהּ זִיל בָּתַר שְׁתִיקוּתָא, כִּי הַאי דְּבָדְקֵי בְּנֵי מַעֲרָבָא, כִּי מִינְצוּ בֵּי תְּרֵי בַּהֲדֵי הֲדָדֵי חָזוּ הַי

מַנַּיְיהוּ דְּקָדִים וְשָׁתִיק, אָמְרִי הַי מִיחָס טְפֵי. וְלָכֵן אִם אַתָּה רוֹאֶה שֶׁאֶחָד רוֹדֵף אֶת הַשֵּׁנִי, וּמְדַבֵּר עָלָיו כָּל דָּבָר אָסוּר, וּבְפָרָט מִי שֶׁחוֹלֵק וְרוֹדֵף אֶת הַצַּדִּיק הַדָּבוּק בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, בְּבִטּוּל כָּל הַרְגָּשׁוֹתָיו, וְהוּא בָּטֵל וּמְבֻטָּל לְגַמְרֵי אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, צְרִיכִים לָדַעַת שֶׁזֶּה שֶׁרוֹדֵף אוֹתוֹ הוּא נוֹאֵף, טָמֵא מְטֻמָּא, "שַׁקְּצֵנוּ כִּי טָמֵא הוּא", וְאַף שֶׁנִּרְאֶה לְךָ שֶׁהוּא רַב רַבָּנָן, צַדִּיק וּמְקֻבָּל וְכוּ', אִם הוּא יוֹרֵד לְחַיָּיו שֶׁל הַזּוּלַת, וּמְעוֹרֵר עָלָיו תָּמִיד מַחְלֹקֶת, תֵּדַע שֶׁזֶּה נוֹלָד בִּפְסוּל, וְאֶת מַעֲשָׂיו הַמְגֻנִּים שֶׁל אִמּוֹ הוּא מְגַלֶּה, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, אוֹי לוֹ וְאוֹי לְנַפְשׁוֹ!

וְדָבָר זֶה מָצוּי מְאֹד בְּדוֹרוֹת אֵלּוּ, שֶׁהִתְעָרְבוּ בֵּין נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל רְשָׁעִים אֲרוּרִים, הָרוֹדְפִים אֶת הַצַּדִּיקִים בְּגַאֲוָה וָבוּז, וְאַף שֶׁהֵם מְחַדְּשִׁים חִדּוּשִׁים וְלוֹמְדִים בָּרַבִּים, הֵם 'שֵׁדִין יְהוּדָאִין', כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן כח), וְכָל לִמּוּדָם שֶׁל הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים, שֵׁדִין יְהוּדָאִין, הוּא בָּא מֵאַלְפִין נְפוּלִין. וְלָכֵן אֵלּוּ הַצַּדִּיקִים שֶׁסּוֹבְלִים חֵרוּפִין וְגִדּוּפִין, עֶלְבּוֹנוֹת וּבְזָיוֹנוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים, מֵהַטְּמֵאִים הַמְטֻמָּאִים הָאֵלּוּ, תַּלְמִידֵי חֲכָמִים 'שֵׁדִין יְהוּדָאִין', אֵין עֵצָה אַחֶרֶת, רַק לִבְרֹחַ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְלִהְיוֹת בִּבְחִינַת תּוֹלַעַת, וּכְמוֹ שֶׁאָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ (תְּהִלִּים כב, ז): "וְאָנֹכִי תוֹלַעַת וְלֹא אִישׁ, חֶרְפַּת אָדָם וּבְזוּי עָם: כָּל רֹאַי יַלְעִגוּ לִי יַפְטִירוּ בְשָׂפָה יָנִיעוּ רֹאשׁ"; וְלָכֵן אֵלּוּ הַצַּדִּיקִים, שֶׁעוֹבֶרֶת עֲלֵיהֶם מִדַּת הַגְּבוּרָה, שֶׁרוֹדְפִים אוֹתָם עַל לֹא דָּבָר, וּכְשֶׁזּוֹכִים לְהִתְחַזֵּק אֲפִלּוּ בְּתַכְלִית הַהֶעְלֵם וְהַהֶסְתֵּר שֶׁהֵם נִמְצָאִים, כִּי כֻּלָּם מַעֲלִימִים וּמַסְתִּירִים אוֹתָם, עַל־יְדֵי־זֶה זוֹכִים אַחַר־כָּךְ, שֶׁמֶּלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַגְבִּיהַּ אוֹתָם, וְזוֹכִים לִינֹק מֵאוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ, בְּסוֹד הַיִּחוּד הָעֶלְיוֹן, זְעֵיר וְנוּקְבָא. וְזֶה "וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ מִשְׁתֶּה גָּדוֹל לְכָל שָׂרָיו וַעֲבָדָיו, אֶת מִשְׁתֵּה אֶסְתֵּר וְהָמָן לַמְּדִינוֹת עָשָׂה, וַיִּתֵּן מַשְׂאֵת כְּיַד הַמֶּלֶךְ"; הַיְנוּ הַמֶּלֶךְ, מַלְכּוֹ שֶׁל עוֹלָם, עוֹשֶׂה מִשְׁתֶּה גָּדוֹל, שֶׁהוּא סוֹד שְׁתִיָּה, שָׁתָ"ה יָ"ה, שֶׁהֵם הַמֹּחִין, וְאֵלּוּ הַצַּדִּיקִים זוֹכִים לְהַמְתִּיק אֶת כָּל הַדִּינִים מֵעַל כְּלַל יִשְׂרָאֵל, כִּי בָּזֶה שֶׁהֵם מוֹסְרִים אֶת נַפְשָׁם, שֶׁהוּא שְׁמָם, עַל־יְדֵי־זֶה מַמְתִּיקִים אֶת כָּל הַדִּינִים שֶׁנִּגְזְרוּ עַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן רס), בְּסוֹד הַשֵּׁם הוּא הַנֶּפֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ב, יט): "נֶפֶשׁ חַיָּה הוּא שְׁמוֹ", שֶׁכָּל זֶה הוּא "וַהֲנָחָה לַמְּדִינוֹת עָשָׂה", שֶׁאֵלּוּ

ט וּבְהִקָּבֵץ בְּתוּלוֹת שֵׁנִית וּמָרְדֳּכַי יֹשֵׁב בְּשַׁעַר־הַמֶּלֶךְ׃

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

הַצַּדִּיקִים הַסּוֹבְלִים עֶלְבּוֹנוֹת וּבְזָיוֹנוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים, גּוֹרְמִים נַיְחָא לְעֵלָּאִין וְנַיְחָא לְתַתָּאִין, וּמַמְשִׁיכִים חֲסָדִים וְרַחֲמִים גְּמוּרִים, "וַיִּתֵּן מַשְׂאֵת כְּיַד הַמֶּלֶךְ", וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה נג, סִימָן י׳): "וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ מִשְׁתֶּה גָּדוֹל", גְּדוֹלֵי עוֹלָם הָיוּ שָׁם, הַיְנוּ בִּשְׁבִיל גְּדוֹלֵי עוֹלָם הַצַּדִּיקִים, שֶׁעוֹבְרִים הָעֵלֶם וְהֶסְתֵּר מֵרְשָׁעִים אֲרוּרִים, וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נִמְצָא אִתָּם תָּמִיד, וְרָאוּי לָהֶם לְהִתְחַזֵּק, כִּי בּוֹא יָבוֹאוּ עַל שְׁכָרָם. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה נג, סִימָן יח): "וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ מִשְׁתֶּה גָּדוֹל", גְּדוֹל עוֹלָמִים הָיָה שָׁם, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (דְּבָרִים ל, ט): "כִּי יָשׂוּב הֲוָיָ"ה לָשׂוּשׂ עָלֶיךָ לְטוֹב", כִּי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נִמְצָא עִם הַצַּדִּיקִים הַסּוֹבְלִים עֶלְבּוֹנוֹת וּבְזָיוֹנוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים, מֵרְשָׁעִים אֲרוּרִים, רִשְׁעֵי עֵרֶב־רַב, תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, שֶׁדִּין יְהוּדָאִין, הָעִקָּר שֶׁיִּתְחַזְּקוּ, וְלֹא יִתְפַּעֲלוּ מֵאֵלּוּ הָרְשָׁעִים הָאֲרוּרִים, וְזֶה "וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ מִשְׁתֶּה גָּדוֹל", עוֹלֶה מִסְפַּר ה׳ פְּעָמִים רי״ו, שֶׁהוּא סוֹד הַגְּבוּרָה, עִם שֵׁם טפטפי״ה וְאַרְבַּע תֵּבוֹת, שֶׁהוּא שֵׁם הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁנִּשְׁמֶרֶת עַל יָדָהּ, כִּי שֵׁם כוז״ו, שֶׁהֵם אוֹתִיּוֹת אַחֲרֵי הֲוָיָ"ה בְּמִלּוּאוֹ כָּזֶה: כ״ף וא״ו זי״ן וא״ו עוֹלֶה טפטפי״ה, וְכָל זֶה זוֹכִים הַצַּדִּיקִים הַבְּטֵלִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּעֵת צָרָתָם, שֶׁצְּרִיכִים לְסֵבֶל מֵרְשָׁעִים אֲרוּרִים, טְמֵאִים מְטֻמְאִים, רִשְׁעֵי עֵרֶב־רַב, תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, שֶׁדִּין יְהוּדָאִין, וּבִלְבָד, אֲהוּבִי, בְּנִי, שְׁתֹק שְׁתֹק! וְאָז תָּבוֹא עַל שְׁכָרְךָ, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

יט וּבְהִקָּבֵץ בְּתוּלוֹת שֵׁנִית, וּמָרְדֳּכַי יֹשֵׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר מוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן נו), שֶׁמָּרְדֳּכַי הוּא הַצַּדִּיק, אֲשֶׁר יָכוֹל לָרֶדֶת לְכָל הַהֶסְתָּרוֹת, וּלְגַלּוֹת גַּם שָׁם תּוֹרָה, כִּי דַּיְקָא בַּמְּקוֹמוֹת הַנְּמוּכִים, שָׁם מִתְלַבֶּשֶׁת תּוֹרָה עֲמֻקָּה, עָמֹק עָמֹק מִי יִמְצָאֶנָּה. וּבֶאֱמֶת נִשְׁמַת הָאָדָם הִיא חֵלֶק אֱלוֹהַּ מִמַּעַל, בְּסוֹד בְּתוּלָה, שֶׁהוּא סוֹד סְתִימַת הַנּוּקְבָא, לְבַל יִשְׁלֹט זָר בְּמַעְיָן חָתוּם, רַק יְסוֹד צַדִּיק יָכוֹל לִפְתֹּחַ אֶת הַבְּתוּלִים, לְגַלּוֹת אֶת הָאוֹר הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, שֶׁיֵּשׁ בְּתוֹךְ הַנְּשָׁמָה. וְלָכֵן

כ אֵין אֶסְתֵּר מַגֶּדֶת מוֹלַדְתָּהּ וְאֶת־עַמָּהּ כַּאֲשֶׁר צִוְּתָה
עָלֶיהָ מָרְדֳּכָי וְאֶת־מַאֲמַר מָרְדֳּכַי אֶסְתֵּר עֹשָׂה
כַּאֲשֶׁר הָיְתָה בְאָמְנָה אִתּוֹ׃ ס

גְּנָזֵי הַמֶּלֶךְ

מָרְדֳּכַי, הוּא אוֹר יְסוֹד אַבָּא, וְלָכֵן דַּיְקָא הוּא יָכוֹל לָרֶדֶת לְנוּקְבָא דִּתְהוֹמָא רַבָּה, וּלְהַעֲלוֹת וּלְהַגְבִּיהַּ אֶת הַנְּשָׁמוֹת, וּלְקָרֵב אוֹתָן אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וּלְגַלּוֹת לָהֶן אֶת פְּנִימִיּוּת וְרָזֵי סִתְרֵי תוֹרָה, כִּי יָכוֹל לִפְתֹּחַ אֶת הַבְּתוּלִים, וְהוּא סוֹד גָּנוּז מְאֹד, הַיְינוּ סוֹד זֶה, יָכוֹל לְקָרֵב אֶת כָּל הַנְּשָׁמוֹת הַנְּפוּלוֹת, וּלְגַלּוֹת עַל יָדָן תּוֹרָה עֲמֻקָּה; כִּי בִּמְקוֹמוֹת אֵלּוּ יֵשׁ תּוֹרָה עֲמֻקָּה מְאֹד, רָזֵי וְסִתְרֵי תוֹרָה, וְזֶה "וּבְהִקָּבֵץ בְּתוּלוֹת שֵׁנִית, וּמָרְדֳּכַי יָשַׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ"; הַיְינוּ אֲפִלּוּ הַנְּשָׁמוֹת שֶׁכְּבָר נָפְלוּ, שֶׁהֵן בְּסוֹד בְּתוּלוֹת, שֶׁזָּר לֹא נָגַע בָּהּ, כִּי הַנְּשָׁמָה, אֲפִלּוּ שֶׁהִיא מְכֻסָּה בְּכָל מִינֵי כְּסוּיִים שֶׁל הַסִּטְרָא אַחֲרָא, הִיא לֹא נִכְנַעַת אֲלֵיהֶם. וּכְמוֹ שֶׁגִּלָּה לָנוּ רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן פ'), שֶׁאֲפִלּוּ אֵלּוּ הַנְּשָׁמוֹת הָרְחוֹקוֹת מְאֹד, אִם רַק יִרְצוּ לְהַעֲבִיר אוֹתָן עַל דָּתָן, אֲזַי הֵן יְכוֹלוֹת לָלֶכֶת עַד מְסִירוּת נֶפֶשׁ, כִּי נְקֻדַּת הַיַּהֲדוּת לֹא מַנִּיחָה אוֹתָן, שֶׁזֶּה סוֹד בְּתוּלָה, שֶׁזָּר לֹא יִגַּע בָּהּ, וְלָכֵן "וּמָרְדֳּכַי יָשַׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ", שֶׁהוּא יְסוֹד אַבָּא הַפּוֹתֵחַ אֶת שַׁעֲרֵי הַמֶּלֶךְ, וּבְכָל פַּעַם שֶׁמִּתְקַבְּצוֹת אֵלָיו הַנְּשָׁמוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת הַבָּאוֹת לְהִתְחַמֵּם אֵצֶל הַצַּדִּיק, בְּסוֹד "וּבְהִקָּבֵץ בְּתוּלוֹת שֵׁנִית", הוּא מֵאִיר בָּהֶן אֶת הָאוֹר אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, גִּלּוּי אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמְחַזְּקָן וּמְעוֹדְדָן, וּמְשַׂמְּחָם וּמְקָרְבָן אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

כ אֵין אֶסְתֵּר מַגֶּדֶת מוֹלַדְתָּהּ וְאֶת עַמָּהּ, כַּאֲשֶׁר צִוְּתָה עָלֶיהָ מָרְדֳּכַי: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר מוּבָא בִּדְבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן ו'), שֶׁסּוֹד א' — אַלּוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם, כָּלוּל מִשָּׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת: נְקֻדָּה עֶלְיוֹנָה זֶה הַצַּדִּיק, בָּאֶמְצַע אֵלּוּ הַבִּזְיוֹנוֹת וְהַשְׁפָּכוּת דָּמִים שֶׁאָדָם צָרִיךְ לִסְבֹּל, נְקֻדָּה תַּחְתּוֹנָה זוֹ הַנְּשָׁמָה, הַיְינוּ כִּי הַנְּשָׁמָה נִמְצֵאת כָּאן לְמַטָּה בַּהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, וְנָפְלָה לְמָקוֹם שֶׁנָּפְלָה, וְאִי אֶפְשָׁר לָהּ לְהִתְעַלּוֹת, אֶלָּא עַל־יְדֵי הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא יָכוֹל לְהַעֲלוֹת אֶת כָּל הַנְּשָׁמוֹת חֲזָרָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, אֲבָל כְּדֵי שֶׁהַנְּקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁל הָא' שֶׁהִיא הַנְּשָׁמָה, תְּקַבֵּל מֵהַנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁל

הָא׳, שֶׁזֶּה הַצַּדִּיק, הוּא צָרִיךְ לַעֲבֹר אֶת הַו׳, שֶׁהוּא קַו הָאֶמְצָעִי, שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁמַיִם — אֵשׁ וּמַיִם, שֶׁהֵם הַבְּזִיווֹנוֹת (בָּבָא מְצִיעָא נח:): דְּאָזִיל סָמְקָא וְאָתֵי חִוָּרָא; כִּי אִי אֶפְשָׁר בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן לְקַבֵּל מֵהַצַּדִּיק, אֶלָּא שֶׁסּוֹבֵל עֶלְבּוֹנוֹת וּבְזִיּוֹנוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים. וּמוּבָא בְּדִבְרֵי מוֹהַרַנ״תְ זַ״ל (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, אֲבֵדָה וּמְצִיאָה, הֲלָכָה ב׳, אוֹת ג׳), שֶׁזֶּה סוֹד פּוּרִים, סוֹד מָרְדֳּכַי וְאֶסְתֵּר, כִּי הָמָן־עֲמָלֵק בִּקֵּשׁ לְאַבֵּד אֶת כָּל הַיְּהוּדִים; כִּי עִקַּר הַכְנָעַת עֲמָלֵק הוּא עַל־יְדֵי מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, דְּהַיְנוּ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּצְטַוָּה לְהַכְרִית זַרְעוֹ שֶׁל עֲמָלֵק, אֲבָל עַל־יְדֵי מַלְכוּת שֶׁל אֻמּוֹת הָעוֹלָם הוּא מִתְגַּבֵּר, חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל־כֵּן הָיוּ אָז יִשְׂרָאֵל בְּסַכָּנָה גְּדוֹלָה, אֲשֶׁר לֹא הָיְתָה כָּזֹאת, כִּי עֲמָלֵק הוּא מֵעוֹלָם רְצוּעַת מַרְדּוּת לְיִשְׂרָאֵל (בַּמִּדְבָּר רַבָּה, פָּרָשָׁה יט, סִימָן כ׳), אַךְ תָּמִיד הָיָה רוֹצֶה לְהִתְגַּבֵּר בְּעֵת שֶׁהָיוּ לְיִשְׂרָאֵל מְלָכִים, דְּהַיְנוּ בִּימֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל בְּמַעֲלָה עֶלְיוֹנָה, וְהָיוּ מִתְגַּבְּרִים נֶגְדּוֹ, וְכֵן בִּימֵי שָׁאוּל הַמֶּלֶךְ, הִתְגַּבְּרוּ יִשְׂרָאֵל עָלָיו וְהִכְנִיעוּ אוֹתוֹ, אַף עַכְשָׁו רָצָה לְהִתְגַּבֵּר, בִּימֵי מַלְכוּת הָרְשָׁעָה בִּימֵי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ מֶלֶךְ עַכּוּ״ם, וְעַל־כֵּן הִתְגַּבְּרוּתוֹ אָז הָיְתָה בְּתֹקֶף גָּדוֹל, אֲשֶׁר לֹא הָיְתָה כָּזֹאת, כִּי לֹא דַּי שֶׁלֹּא הָיָה מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לְהַכְנִיעוֹ, אַף גַּם לְהֶפֶךְ הִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר עַל־יְדֵי מֶלֶךְ עַכּוּ״ם, שֶׁהוּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ. וְעַל־כֵּן הָיָה מִתְגַּבֵּר מְאֹד, וְרָצָה לְאַבֵּד אֶת כָּל הַיְּהוּדִים, וְעַל־כֵּן הִפִּיל פּוּר בְּיֵרֵח שְׁמֹת בּוֹ מֹשֶׁה, שֶׁהוּא סוֹד נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה, כִּי כְּשֶׁהַנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה מְאִירָה בַּנְּקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה, אֲזַי נִכְרָת זַרְעוֹ שֶׁל עֲמָלֵק, וְעַל־כֵּן רָצָה לְהִתְגַּבֵּר, חַס וְשָׁלוֹם, בְּעֵת שֶׁנִּסְתַּלֵּק מֹשֶׁה, שֶׁזֶּהוּ סוֹד הִתְעַלְּמוּת נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה, חַס וְשָׁלוֹם. וְעָשָׂה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עִמָּנוּ נִסִּים וְנִפְלָאוֹת, עַל־יְדֵי מָרְדֳּכַי וְאֶסְתֵּר, שֶׁהֵם סוֹד נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה וּנְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה. וְאֶסְתֵּר שֶׁהִיא סוֹד נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה נִלְקְחָה אֶל הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, זֶה סוֹד ״וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ״, שֶׁנִּפְלָה לְעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת, שֶׁזּוֹ הַנְּשָׁמָה, שֶׁנִּפְלָה בַּשְּׁאוֹל תַּחְתִּית וּמִתַּחְתָּיו, עַל־יְדֵי הָמָן־עֲמָלֵק. אֲבָל אֶסְתֵּר, שֶׁהִיא סוֹד נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁל הָא׳, שֶׁהִיא הַנְּשָׁמָה שֶׁנּוֹפֶלֶת בְּעִמְקֵי עֲמָקִים, בַּשְּׁאוֹל תַּחְתִּיוֹת, אֵינָהּ מִתְיָאֶשֶׁת כְּלָל, אֶלָּא גַּם שָׁם מְחַפֶּשֶׂת אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ, וְיוֹדַעַת אֲשֶׁר מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בַּכֹּל מָשָׁלָה, שֶׁבְּחִינַת אֶסְתֵּר שֶׁהִיא הַנְּקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה, נִכְנֶסֶת וּמִסְתָּרֶת עַצְמָהּ אֲפִלּוּ בְּמַלְכוּת הָרְשָׁעָה, סוֹד ״וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ״, שֶׁיּוֹדַעַת שֶׁגַּם שָׁם נִמְצָא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְעַל־יְדֵי־זֶה הִיא עוֹסֶקֶת לְהַכְנִיעַם וּלְהַשְׁפִּילָם. כִּי אֶסְתֵּר הַצַּדֶּקֶת הָיְתָה מוֹצֵאת אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמִתְדַּבֶּקֶת בּוֹ

יִתְבָּרַךְ, אֲפִלּוּ כְּשֶׁנִּלְקָחָה אֵלָיו. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה טו:), שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁנִּכְנְסָה לְבֵיתוֹ שֶׁל אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, שֶׁהָיָה מָלֵא גִּלּוּלִים, נִסְתַּלְּקָה הַיְמָנָה שְׁכִינָה, וְהָיְתָה צוֹעֶקֶת (תְּהִלִּים כב, ב): "אֵלִי אֵלִי לָמָּה עֲזַבְתָּנִי" וְגוֹ', וְעַל־יְדֵי־זֶה בְּעַצְמוֹ מָצְאָה אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ גַּם שָׁם, כִּי בַּמְּקוֹמוֹת הַלָּלוּ, בְּעִמְקֵי הַשְּׁאוֹל תַּחְתִּית וּמִתַּחְתָּיו, כְּשֶׁנּוֹפְלִים שָׁם, אִם לֹא מִתְיָאֲשִׁים, אֶלָּא מְבַקְּשִׁים וּמְחַפְּשִׂים אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה בְּעַצְמוֹ מִתְדַּבְּקִים בּוֹ יוֹתֵר. וְעַל־כֵּן עַל־יְדֵי אֶסְתֵּר, שֶׁנִּלְקְחָה אֶל הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, שֶׁזֶּה סוֹד: "וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ", שֶׁלֹּא הִתְיָאֲשָׁה, אֶלָּא מָצְאָה אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא גַּם בְּתֹקֶף הַהֶעָלְמָה וְהַהִסְתָּרָה, עַל־יְדֵי־זֶה נִכְרַת הָמָן־הָעֲמָלֵק; כִּי עִקַּר כְּרִיתוּת זַרְעוֹ שֶׁל עֲמָלֵק הוּא עַל־יְדֵי נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה, שֶׁמִּשְׁתּוֹקֶקֶת לַעֲלוֹת עַל הַנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁזֶּה בְּעַצְמוֹ הַיִּחוּד בֵּין מָרְדֳּכַי וְאֶסְתֵּר, נְקֻדָּה עֶלְיוֹנָה וּנְקֻדָּה תַּחְתּוֹנָה. אֲבָל כְּדֵי לְקַבֵּל מֵהַצַּדִּיק, הַהֶכְרֵחַ לַעֲבֹר עֲלֵבּוֹנוֹת וּבְזָיוֹנוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים, שֶׁזֶּה מַה שֶּׁעָבַר עַל אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה, שֶׁהֻצְרְכָה לְהִכָּנֵס אֶל טָמֵא מְטֻמָּא כְּמוֹ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, בֵּית מָלֵא גִּלּוּלִים וֶאֱלִילִים, וְצָעֲקָה בְּקוֹלִי קוֹלוֹת: "אֵלִי אֵלִי לָמָּה עֲזַבְתָּנִי" וְגוֹ', וְלֹא הִתְיָאֲשָׁה בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן, אֶלָּא מָצְאָה גַּם שָׁם אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא. וְכָל זֶה הָיָה רַק בִּזְכוּת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת מָרְדֳּכַי, שֶׁהוּא נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁלֹּא הָיָה מַעֲלִים עַיִן מִמֶּנּוּ, וְהָיָה מֵאִיר נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה בִּנְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה. כִּי מַה שֶּׁנְּקֻדָּה עֶלְיוֹנָה מִתְחַזֶּקֶת, אֲפִלּוּ שֶׁנִּמְצֵאת בְּמִדּוֹר הַקְּלִפּוֹת, זֶה רַק מִכֹּחַ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁהוּא נְקֻדָּה עֶלְיוֹנָה, שֶׁהוּא מְחַזֵּק אֶת הַנְּקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה. וְאִם הַנְּקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁהִיא הַנְּשָׁמָה, סוֹבֶלֶת עֲלֵבּוֹנוֹת וּבְזָיוֹנוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים, וְאֵינָהּ עוֹנָה לְמְחָרְפָהּ וְלִמְבַזֶּהָ כְּלוּם, אֶלָּא הִיא אוֹחֶזֶת בִּפְלַגְּךָ הַשְּׁתִיקָה, עַל־יְדֵי־זֶה עוֹלָה לְמַעְלָה, הַיְנוּ שֶׁמִּתְאַחֶדֶת נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה בִּנְקֻדָּה עֶלְיוֹנָה, עַל־יְדֵי הַדְּמִימָה וְהַשְׁתִיקָה בְּעֵת שֶׁהִיא סוֹבֶלֶת עֲלֵבּוֹנוֹת וּבְזָיוֹנוֹת, שֶׁזֶּה הַוֹ', שֶׁהוּא בֵּין הֵי' עֶלְיוֹנָה וְהֵי' הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁבָּא, סוֹד אַלּוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם.

וְזֶה סוֹד "אֵין אֶסְתֵּר מַגֶּדֶת אֶת מוֹלַדְתָּהּ וְאֶת עַמָּהּ, כַּאֲשֶׁר צִוָּה עָלֶיהָ מָרְדֳּכָי", כִּי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, בְּחִינַת מָרְדֳּכַי, אוֹמֵר לָהּ לִשְׁתֹּק, וְלֹא לַעֲנוֹת לִמְחָרְפָהּ וְלִמְבַזֶּהָ שׁוּם דָּבָר, שֶׁזֶּה סוֹד דְּמִימָה וּשְׁתִיקָה, סוֹד (תְּהִלִּים לז, ז): "דּוֹם לַהֲוָ"ה וְהִתְחוֹלֵל לוֹ", וְדָרְשׁוּ עַל זֶה חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (גִּטִּין ז.), וְהוּא יַפִּיל לְךָ חֲלָלִים חֲלָלִים; כִּי כְּשֶׁשּׁוֹתְקִים לִמְחָרְפוֹ וְלִמְבַזּוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה מִמֵּילָא נִמְחָק

הָרָע מִן הָאָדָם, וְזוֹכֶה לְקַבֵּל הֶאָרָה נוֹרָאָה וְנִפְלָאָה מֵהַצַּדִּיק הָאֱמֶת. וְכָל זֶה הוּא מְלַמֵּד אוֹתָנוּ, שֶׁאִם אֲנַחְנוּ רוֹצִים לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ, הַהֶכְרֵחַ לִשְׁמֹעַ עֶלְבּוֹנוֹת, בְּזִיּוֹנוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים, חֵרוּפִים וְגִדּוּפִים, וְאִם יִשְׁתְּקוּ, וְיַקְיִמוּ (תְּהִלִּים לז, ז): "דּוֹם לַה' וְהִתְחוֹלֵל לוֹ", שֶׁזֶּה בְּחִינַת "יְדֹם וְיִשְׁתֹּק", עַל־יְדֵי־זֶה בֶּאֱמֶת יְקַבְּלוּ מִמֶּנּוּ, וְיִהְיֶה הַיִּחוּד בֵּין נְקֻדָּה עֶלְיוֹנָה וּנְקֻדָּה תַּחְתּוֹנָה, שֶׁזֶּה סוֹד חִבּוּר בֵּין מָרְדֳּכַי לְבֵין אֶסְתֵּר. וְזֶה מַה שֶּׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (אֶסְתֵּר רַבָּה, פָּרָשָׁה ו', סִימָן יב): "אֵין אֶסְתֵּר מַגֶּדֶת מוֹלַדְתָּהּ", מְלַמֵּד שֶׁתְּפָשָׁה שְׁתִיקָה בְּעַצְמָהּ כְּרֶחֶל וְקִנְתָּהּ, שֶׁתְּפָשָׁה פְּלַךְ שְׁתִיקָה, עָמְדוּ כָּל גְּדוֹלֵי זַרְעָהּ בְּשְׁתִיקָה. רָחֵל תְּפָשָׁה פְּלַךְ שְׁתִיקָה, רָאֲתָה סִבְלוֹנוֹתֶיהָ בְּיַד אֲחוֹתָהּ וְשָׁתְקָה. בִּנְיָמִין בְּנָהּ תָּפַשׂ בְּשְׁתִיקָה, תֵּדַע שֶׁאַבְנוּ שֶׁהָיְתָה בַּחֹשֶׁן הָיְתָה יַשְׁפֶּה, כְּלוֹמַר יוֹדֵעַ הָיָה בְּמִכְיֶרֶת יוֹסֵף וְשׁוֹתֵק, יַשְׁפֶּ"ה יֵשׁ־פֶּה וְשׁוֹתֵק. שָׁאוּל בֶּן בְּנָהּ (שְׁמוּאֵל א' י, טז): "וְאֶת דְּבַר הַמְּלוּכָה לֹא הִגִּיד לוֹ". אֶסְתֵּר — "אֵין אֶסְתֵּר מַגֶּדֶת מוֹלַדְתָּהּ וְאֶת עַמָּהּ", וְעַל־יְדֵי־זֶה זָכְתָה, שֶׁעַל יָדָהּ נִתְלָה הָמָן עֲמָלֵק, וְנִמְחָקָה מַלְכוּת דִּסְטְרָא אַחֲרָא. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה יג.): וְלָמָּה נִקְרָא שְׁמָהּ אֶסְתֵּר? עַל שֵׁם שֶׁהָיְתָה מַסְתֶּרֶת דְּבָרֶיהָ, שֶׁנֶּאֱמַר: "אֵין אֶסְתֵּר מַגֶּדֶת אֶת עַמָּהּ" וְגוֹ'. כִּי דַּיְקָא כְּשֶׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם צָרוֹת וְיִסּוּרִים וּבִלְבּוּלִים וּמַכְאוֹבִים, עֶלְבּוֹנוֹת וּבְזִיּוֹנוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים, בִּשְׁבִיל לְהִתְקָרֵב אֶל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, וְאֵינוֹ מֵשִׁיב לְמְחָרְפוֹ וְלִמְבַזּוֹ שׁוּם דָּבָר, עַל־יְדֵי־זֶה יָכוֹל לְהִתְעַלּוֹת בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה. וְכֵן בְּכָל פְּרָט, כְּשֶׁאָדָם סוֹבֵל עֶלְבּוֹנוֹת וּבְזִיּוֹנוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים מֵרְשָׁעִים אֲרוּרִים, שֶׁמְּצִיקִים וּמְצַעֲרִים אוֹתוֹ, וְהוּא שׁוֹתֵק, וְאֵינוֹ מֵשִׁיב לְמְחָרְפוֹ וְלִמְבַזּוֹ שׁוּם דָּבָר, עַל־יְדֵי־זֶה זוֹכֶה לְרוּחַ־הַקֹּדֶשׁ בָּרוּר, כַּמּוּבָא (זֹהַר חֻקַּת קפג.): "וַתִּלְבַּשׁ אֶסְתֵּר מַלְכוּת", דְּאִתְלַבְּשַׁת בְּמַלְכוּת עִלָּאָה קַדִּישָׁא וַדַּאי לָבְשָׁה רוּחַ־הַקֹּדֶשׁ. מַאי טַעְמָא זָכְתָה לְהַאי אַתַּר, בְּגִין דְּנָטְרָא פּוּמֵהּ דִּלָּא לְחַוָּאָה מִידִי. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב: "אֵין אֶסְתֵּר מַגֶּדֶת מוֹלַדְתָּהּ", וְאוֹלִיפְנָא כָּל מָאן דְּנָטִיר פּוּמֵיהּ וְלִישָׁנֵיהּ זָכֵי לְאִתְלַבְּשָׁא בְּרוּחַ דְּקֻדְשָׁא, וְכָל מָאן דְּסָטֵי פּוּמֵיהּ לְמִלָּה בִּישָׁא הָא וַדַּאי הַהוּא מִלָּה בִּישָׁא עָלֵיהּ. וְלָכֵן, אֲהוּבִי, בְּנִי! רְאֵה לְהִתְחַזֵּק בְּיֶתֶר שְׂאֵת וּבְיֶתֶר עֹז. וְאִם אַתָּה רוֹצֶה לְקַבֵּל מֵהַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שְׁתֹּק, שְׁתֹּק, לְמְחָרְפְךָ וְלִמְבַזֵּהוּ נַפְשְׁךָ, וְעַל־יְדֵי־זֶה תִּזְכֶּה שֶׁיָּאִיר בְּךָ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת אֶת אוֹרוֹ הַגָּנוּז, וְתִהְיֶה נִכְלָל בּוֹ, כִּי עַל־יְדֵי הַדְּמִימָה וְהַשְׁתִיקָה, מִתְחַבְּרִים יַחַד נְקֻדָּה עֶלְיוֹנָה וּנְקֻדָּה תַּחְתּוֹנָה, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

כא בַּיָּמִים הָהֵם וּמָרְדֳּכַי יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר־הַמֶּלֶךְ קָצַף
בִּגְתָן וָתֶרֶשׁ שְׁנֵי־סָרִיסֵי הַמֶּלֶךְ מִשֹּׁמְרֵי הַסַּף
וַיְבַקְשׁוּ לִשְׁלֹחַ יָד בַּמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ:

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

כא בַּיָּמִים הָהֵם וּמָרְדֳּכַי יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְחַיֶּה וּמְהַוֶּה וּמְקַיֵּם אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ, וְדוֹמֶם, צוֹמֵחַ, חַי, מְדַבֵּר, זֶה לְבוּשׁ לְגַבֵּי הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, בָּזֶה יַצִּיל אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מִכָּל צָרוֹתָיו, וְנִצֹּל מִכָּל אוֹיְבָיו וְשׂוֹנְאָיו. כִּי בָּזֶה שֶׁאָדָם מַחְדִּיר בְּעַצְמוֹ אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, בָּזֶה נִסְתָּר בְּסֵתֶר צֵל כְּנָפָיו יִתְבָּרַךְ, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן נה), שֶׁעַל־יְדֵי שֶׁמַּמְשִׁיכִים עַל עַצְמוֹ יַד ה׳, שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁכָּל פְּרָט וּפְרָט מֵשְׁגַּח מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה נִתְקַיֵּם אֶצְלוֹ (יְשַׁעְיָה נא, טז): ״וּבְצֵל יָדִי כִּסִּיתִיךְ״; כִּי נִסְתָּר בְּצִלּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאָז אַף אֶחָד לֹא יָכוֹל לַעֲשׂוֹת לוֹ שׁוּם דָּבָר. וּבְוַדַּאי מָרְדֳּכַי הַצַּדִּיק קִיֵּם אֶת זֶה בִּשְׁלֵמוּת, בְּשָׁעָה שֶׁעָמַד עָלָיו הָמָן הָרָשָׁע, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי מוֹהַרְנַ״תְ זַ״ל (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, פּוּרִים, הֲלָכָה ה׳, אוֹת ה׳), שֶׁהָמָן הַמְשִׁיךְ רַע־עַיִן עַל עַם יִשְׂרָאֵל בִּכְלָלִיּוּת, וְעַל מָרְדֳּכַי בִּפְרָטִיּוּת, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (אֶסְתֵּר ה, יג): ״וְכָל זֶה אֵינֶנּוּ שֹׁוֶה לִי, בְּכָל עֵת אֲשֶׁר אֲנִי רֹאֶה אֶת מָרְדֳּכַי הַיְּהוּדִי יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ״; כִּי לֹא הָיָה יָכוֹל לִסְבֹּל אוֹתוֹ. וּבְוַדַּאי מָרְדֳּכַי הִסְתִּיר אֶת עַצְמוֹ בְּסֵתֶר צֵל כְּנָפָיו יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי־זֶה רָאָה בְּמַפָּלְתּוֹ. וְכָךְ צָרִיךְ כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל לְהִתְנַהֵג בְּשָׁעָה שֶׁעוֹמֵד עָלָיו אֵיזֶה רָשָׁע אָרוּר וְטָמֵא, שֶׁיַּסְתִּיר אֶת עַצְמוֹ בְּסֵתֶר צֵל כְּנָפָיו יִתְבָּרַךְ, וְיַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ, וְיֵדַע אֲשֶׁר דָּבָר גָּדוֹל וְדָבָר קָטָן אֵינוֹ נַעֲשֶׂה מֵעַצְמוֹ, אֶלָּא בְּהַשְׁגָּחַת הַמַּאֲצִיל הָעֶלְיוֹן, וְעַל־יְדֵי־זֶה גֶּחָלִים אַתָּה מַפִּיל עַל רֹאשׁ שׂוֹנְאֶיךָ. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (אֶסְתֵּר רַבָּה, פָּרָשָׁה יג, סִימָן ה׳): רַבִּי בְּרֶכְיָה בְּשֵׁם רַבִּי לֵוִי אָמַר, כְּתִיב (תְּהִלִּים מו, ט): ״לְכוּ חֲזוּ מִפְעֲלוֹת ה׳״, אֲשֶׁר שָׂם שַׁמּוֹת בָּאָרֶץ״, הִקְצִיף עֲבָדִים עַל יַד אֲדוֹנֵיהֶם, לָתֵת גְּדֻלָּה לַצַּדִּיקִים, הֲדָא הוּא, דִּכְתִיב: ״קְצַף בִּגְתָן וָתֶרֶשׁ״ וְגוֹ׳, לָתֵת גְּדֻלָּה לְמָרְדֳּכַי; כִּי הִרְבֶּה פְּעָמִים קָם עַל אָדָם אֵיזֶה רָשָׁע מְרֻשָּׁע, וּלְבַסּוֹף מֵהָרְשָׁעוּת שֶׁרוֹצֶה לַעֲשׂוֹת לָאָדָם, יוֹצֵא מִזֶּה טוֹב, שֶׁזֶּה הִקְצִיף עֲבָדִים עַל יַד אֲדוֹנֵיהֶם, לָתֵת גְּדֻלָּה לַצַּדִּיקִים.

וְדָבָר זֶה שַׁיָּךְ בְּכָל מָקוֹם וּבְכָל זְמַן, אִם אָדָם רַק לֹא יִתְיָאֵשׁ בְּשׁוּם אֹפֶן, אָז יִרְאֶה נִסִּים נִגְלִים שֶׁיֵּעָשֶׂה עִמּוֹ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כִּי בֶּאֱמֶת הַצַּדִּיק הַדָּבוּק בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, בּוֹ מְקַנֵּא הַסָּמֶ״ךְ־מֵ״ם מְאֹד מְאֹד, וּבִפְרָט מִי שֶׁמְּזַכֶּה אֶת הָרַבִּים וּמַחֲזִירָם בִּתְשׁוּבָה, עָלָיו מְעוֹרֵר הַסָּמֶ״ךְ־מֵ״ם בְּכָל פַּעַם מַחֲלֹקֶת חֲדָשָׁה, וְרוֹצֶה רַק לַעֲקֹר אוֹתוֹ מִשְּׁנֵי הָעוֹלָמוֹת, וְהוּא נִמְצָא בְּכָל פַּעַם בְּצָרָה גְּדוֹלָה, אֲבָל אִם מַסְתִּיר אֶת עַצְמוֹ בְּסֵתֶר צֵל כְּנָפָיו יִתְבָּרַךְ, וְתָמִיד מֵשִׂים אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְפָנֵי עֵינָיו, וּמַדְבִּיק אֶת עַצְמוֹ בּוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה כָּל אֵלּוּ שֶׁקָּמִים עָלָיו — נוֹפְלִים בִּנְפִילָה אַחַר נְפִילָה, וְלוֹ יֵשׁ תְּקוּמָה, וּכְעֵין שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה יג.) עַל הַפָּסוּק (אֶסְתֵּר ב, כא): ״בַּיָּמִים הָהֵם וּמָרְדֳּכַי יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ קָצַף בִּגְתָן וָתֶרֶשׁ״, אָמַר רַבִּי חִיָּא בַּר אַבָּא, אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הִקְצִיף הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אָדוֹן עַל עַבְדָּיו לַעֲשׂוֹת רְצוֹן צַדִּיק, וּמַנּוּ? יוֹסֵף, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית מא): ״וְשָׁם אִתָּנוּ נַעַר עִבְרִי״ וְגוֹ׳, עֲבָדִים עַל אֲדוֹנֵיהֶן לַעֲשׂוֹת נֵס לַצַּדִּיק, וּמַנּוּ? מָרְדֳּכַי, דִּכְתִיב: ״וַיִּוָּדַע הַדָּבָר לְמָרְדֳּכַי״ וְגוֹ׳; רוֹאִים מִזֶּה, שֶׁבְּכָל פַּעַם שֶׁהַצַּדִּיק צָרִיךְ לְהִתְעַלּוֹת אוֹ לְרָאוֹת נֵס, הוּא נוֹפֵל בְּצָרָה, וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (סֵפֶר־הַמִּדּוֹת, אוֹת יְשׁוּעָה, סִימָן טז): כְּשֶׁאָדָם בָּא לְאֵיזֶה נִסָּיוֹן, יֵדַע כְּשֶׁיַּעֲמֹד בְּזֶה הַנִּסָּיוֹן, שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא יַעֲשֶׂה לוֹ נֵס; וְעִקַּר הַנִּסָּיוֹן — לִרְאוֹת אֶל מִי יִפְנֶה בְּעֵת צָרָה. וְלָכֵן אָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (סֵפֶר־הַמִּדּוֹת, אוֹת נִסָּיוֹן, סִימָן א׳): הַנִּסָּיוֹן הוּא בִּשְׁבִיל לְגַדֵּל וּלְפָרְסֵם אֶת הָאָדָם.

וְלָכֵן אַשְׁרֵי הָאָדָם הַזּוֹכֶה לְהַחֲזִיק מַעֲמָד בְּעֵת צָרוֹתָיו, וְאֵינוֹ נִשְׁבָּר מִכָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו, וְעַל־יְדֵי־זֶה יִהְיֶה נִצּוֹל מִכָּל צָרוֹתָיו. וְזֶה מַה שֶּׁקָּרָה לְמָרְדֳּכַי הַצַּדִּיק, שֶׁהָמָן חָשַׁב מַחֲשָׁבוֹת, אֵיךְ לְהַעֲבִיר אֶת מָרְדֳּכַי וְלִתְלוֹתוֹ עַל הָעֵץ, וְחָשַׁב שֶׁיִּצְלִיחַ בִּמְזִימָתוֹ, וּלְבַסּוֹף לֹא רַק שֶׁלֹּא הִצְלִיחַ, אֶלָּא שֶׁנַּעֲשָׂה מָרְדֳּכַי מִשְׁנֶה לַמֶּלֶךְ, וְנִתְעַלָּה עַל כֻּלָּם. וְהַכֹּל הָיָה בְּדֶרֶךְ נֵס, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִדְרָשׁ אַגָּדָה): ״בַּיָּמִים הָהֵם וּמָרְדֳּכַי יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ קָצַף בִּגְתָן וָתֶרֶשׁ״, אָמַר רַבִּי לֵוִי: לָמָּה קָצַף בִּגְתָן וָתֶרֶשׁ? אֶלָּא כְּשֶׁנִּכְנְסָה אֶסְתֵּר לַמַּלְכוּת, אָמְרָה לָאֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, לָמָּה אֵין אַתָּה עוֹשֶׂה כְּשֵׁם שֶׁהָיוּ הַמְּלָכִים הָרִאשׁוֹנִים עוֹשִׂים, שֶׁהָיוּ מוֹשִׁיבִין אָדָם צַדִּיק יְהוּדִי, יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ; נְבוּכַדְנֶצַּר הוֹשִׁיב אֶת דָּנִיֵּאל עַל פִּתְחוֹ, שֶׁאִם יַגִּיעַ לוֹ דָּבָר, הָיָה אוֹמֵר לוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (דָּנִיֵּאל ב, מט): ״וְדָנִיֵּאל בִּתְרַע מַלְכָּא״, אָמַר לָהּ: מַכִּירָה אַתְּ יְהוּדִי

כב וַיִּוָּדַע הַדָּבָר לְמָרְדֳּכָי וַיַּגֶּד לְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה
וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר לַמֶּלֶךְ בְּשֵׁם מָרְדֳּכָי:

גְּנָזֵי הַמֶּלֶךְ

בַּשַּׁעַר? אָמְרָה לוֹ: יֵשׁ כָּאן אָדָם צַדִּיק וְכָשֵׁר וּשְׁמוֹ מָרְדֳּכַי יְהוּדִי. בִּגְתָן וָתֶרֶשׁ הָיוּ יוֹשְׁבִין בַּשַּׁעַר, כֵּיוָן שֶׁהֶעֱבִירָן הַמֶּלֶךְ, וְהוֹשִׁיב אֶת מָרְדֳּכַי, שָׁם קִצְפּוּ, שֶׁנֶּאֱמַר: "קָצַף בִּגְתָן וָתֶרֶשׁ", מֶה עָשׂוּ? אָמְרוּ: הוֹאִיל וְהֶעֱבִירָנוּ הַמֶּלֶךְ מִמְּקוֹמֵנוּ, נֵלֵךְ וְנַהֲרֹג אֶת הַמֶּלֶךְ בְּצִנְעָה, וְיִהְיוּ הַכֹּל אוֹמְרִין, כְּשֶׁהָיוּ בִּגְתָן וָתֶרֶשׁ מְשַׁמְּרִין אֶת הַמֶּלֶךְ, הָיוּ מְשַׁמְּרִין אוֹתוֹ יָפֶה, עַכְשָׁו שֶׁהוֹשִׁיב שָׁם יְהוּדִי — נֶהֱרָג. וְהָיוּ עוֹמְדִין וּמְשִׂיחִין, וְלֹא הָיוּ יוֹדְעִים שֶׁמָּרְדֳּכַי מְיוּשָׁבִי לִשְׁכַּת הַגָּזִית הָיָה, וְהָיָה יוֹדֵעַ בְּשִׁבְעִים לְשׁוֹן, וְשָׁמַע אוֹתָם שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים: נַטְמִין נָחָשׁ בְּקֵיתוֹן הַמֶּלֶךְ, וְיַעֲמֹד וְיִשְׁתֶּה וְיָמוּת. וְשָׁמַע מָרְדֳּכַי הַדָּבָר, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיִּוָּדַע הַדָּבָר לְמָרְדֳּכַי וַיַּגֶּד לְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה", וְיֵשׁ אוֹמְרִים בְּרוּחַ־הַקֹּדֶשׁ נֶאֱמַר לוֹ; מִכָּל זֶה רוֹאִים, אֵיךְ שֶׁאָסוּר לְהִתְיָאֵשׁ, אֲפִלּוּ שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁהַשּׂוֹנֵא הַכִּי גָּדוֹל יַצְלִיחַ לַעֲשׂוֹת לוֹ רַע, חַס וְשָׁלוֹם, עָלָיו לִבְרֹחַ רַק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּלְהִסְתַּתֵּר בְּסֵתֶר צֵל כְּנָפָיו יִתְבָּרַךְ, וַעַל־יְדֵי־זֶה תִּהְיֶה מַפָּלָה לְשׂוֹנְאָיו, וְהוּא יַעֲלֶה מַעְלָה מַעְלָה, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

כב וַיִּוָּדַע הַדָּבָר לְמָרְדֳּכַי: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר הַצַּדִּיקִים דְּבֵקִים כָּל־כָּךְ בּוֹ יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁמִּתְגַּלִּים לָהֶם סוֹדוֹת וְרָזִין עִלָּאִין וְסִתְרֵי נִסְתָּרוֹת; כִּי כְּשֶׁאָדָם מְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי לְגַבֵּי הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וּמְנַתֵּק אֶת מֹחַ־מַחֲשַׁבְתּוֹ לְגַמְרֵי מֵהֶבְלֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, וּמַדְבִּיק אֶת עַצְמוֹ בֶּאֱמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּבִטּוּל כָּל הַרְגָּשׁוֹתָיו, וּמְצַיֵּר בְּדַעְתּוֹ, אֵיךְ שֶׁהַכֹּל לַכֹּל רוּחָנִיּוּת חִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וַאֲשֶׁר אֵין שׁוּם מְצִיאוּת, רַק אוֹר אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, אָז שׁוֹפֵעַ עָלָיו אוֹר וְזִיו וְדַעַת אֱלֹקִי, שֶׁזֶּה סוֹד הַנְּבוּאָה, אוֹ רוּחַ־הַקֹּדֶשׁ, אוֹ דַּעַת עֶלְיוֹן, שֶׁהוּא מִתְלַבֵּשׁ בּוֹ, הַכֹּל כְּפִי הַבִּטּוּל, שֶׁהוּא בָּטֵל אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא. וְיֵשׁ בָּזֶה הַרְבֵּה דְּרָגוֹת, כָּל אֶחָד כְּפִי עֲבוֹדָתוֹ וְיגִיעָתוֹ וְטָרְחָתוֹ בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וּכְפִי הֲכָנָתוֹ שֶׁמְּכִין אֶת עַצְמוֹ, כֵּן נִשְׁפָּע עָלָיו הָאוֹר הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, כְּפִי הַסְּפִירוֹת וְהַמַּדְרֵגוֹת שֶׁאוֹחֵז בָּהֶן. וְיֵשׁ חִלּוּקִים גְּדוֹלִים בֵּין נְבוּאָה וּבֵין רוּחַ־הַקֹּדֶשׁ, וּבֵין יְדִיעָה שֶׁנִּתְוַדַּע לוֹ

יְדִיעוֹת, שֶׁזֶּה לְמַעְלָה מִידִיעַת בָּשָׂר וָדָם, וְזֶה "וַיִּוָּדַע הַדָּבָר לְמָרְדֳּכָי", וְתֵכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁמִּתְוַדֵּעַ וּמִתְגַּלֶּה לָאָדָם אֵילּוּ סוֹדוֹת הַתּוֹרָה, צָרִיךְ לְגַלּוֹתָם לָאֲחֵרִים, וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן כא), שֶׁמִּי שֶׁמִּתְגַּלָּה לוֹ סְגֻלָּה, הַיְנוּ דָּבָר נִסְתָּר בַּתּוֹרָה, מֵהַיֵּשׁ שֶׁיְּגַלֶּה אֶת זֶה לְעַם סְגֻלָּה, וְזֶה "וַיַּגֶּד לְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה". וּמוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן נו), שֶׁאֶסְתֵּר הִיא בְּחִינַת הַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, שֶׁהַצַּדִּיק הָאֱמֶת, בְּחִינַת מָרְדֳּכַי, מְגַלֶּה גַּם שָׁמָּה אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְשָׁם גְּנוּזָה תּוֹרָה נִסְתֶּרֶת. וְכֵן דָּבָר זֶה שַׁיָּךְ לְכָל צַדִּיק, שֶׁתֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁמִּתְגַּלִּים לוֹ אֵילּוּ רָזִין וְסִתְרֵי נִסְתָּרוֹת, שֶׁיְּגַלֶּה אוֹתָם גַּם לַאֲחֵרִים, כְּדֵי לְקָרְבָם אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי לֹא גִּלּוּ לוֹ אֶת הַסּוֹד הַזֶּה, אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיְּקָרֵב גַּם אֲחֵרִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְיַגֶּלֶה לָהֶם אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, עִם כָּל זֹאת מִי שֶׁשּׁוֹמֵעַ דְּבַר תּוֹרָה מִצַּדִּיק, הַהֶכְרֵחַ שֶׁיֹּאמַר בְּשֵׁם אוֹמְרוֹ, שֶׁזֶּה "וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר לַמֶּלֶךְ בְּשֵׁם מָרְדֳּכָי", וְדָרְשׁוּ עַל זֶה חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה טו.): כָּל הָאוֹמֵר דָּבָר בְּשֵׁם אוֹמְרוֹ — מֵבִיא גְּאֻלָּה לָעוֹלָם, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר לַמֶּלֶךְ בְּשֵׁם מָרְדֳּכָי".

וְהָעִנְיָן הוּא, כִּי כָּל צַדִּיק וְצַדִּיק, כְּפִי עֲבוֹדָתוֹ וִיגִיעָתוֹ וְטִרְחָתוֹ בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, מַמְשִׁיךְ אֶת אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ לְמַטָּה בָּעוֹלָם הַזֶּה הַגַּשְׁמִי וְהַחָמְרִי, וּמַשְׂרֵה שְׁכִינָתוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם, כִּי כָּךְ אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (סוֹטָה ג.): בְּתִחִלָּה, הָיְתָה הַשְּׁכִינָה עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד, כֵּיוָן שֶׁחָטְאוּ, סִלְּקוּ אֶת הַשְּׁכִינָה מִן הָעוֹלָם; וְהַצַּדִּיקִים שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר, עַל־יְדֵי יְגִיעָתָם וְטִרְחָתָם בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַשִּׂיגִים רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת, וּמְחַדְּשִׁים חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה, וְעַל־יְדֵי־זֶה הֵם מַכְנִיסִים אֶת הַשְּׁכִינָה בְּלִבּוֹת בְּנֵי־אָדָם. וְלָכֵן צְרִיכִים לוֹמַר דָּבָר בְּשֵׁם אוֹמְרוֹ, כְּדֵי שֶׁגַּם אֲחֵרִים יִתְקָרְבוּ אֶל הַצַּדִּיק הַזֶּה, הַמְגַלֶּה אֶת הַדִּבּוּרִים הָאֵלּוּ, כְּדֵי שֶׁעוֹד בְּנֵי־אָדָם יוּכְלוּ לְהִתְקָרֵב אֵלָיו. וּבָזֶה מִתְקָרֶבֶת הַגְּאֻלָּה; כִּי כָּל מִי שֶׁמִּתְקָרֵב אֶל הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה נוֹרָאָה וְנִפְלָאָה מְאֹד, אֲשֶׁר מְגַלֶּה דְּבָרִים נוֹרָאִים וְנִפְלָאִים עַד מְאֹד, הוּא גַּם־כֵּן מִתְעוֹרֵר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וְלָכֵן צְרִיכִים לְגַלּוֹת לְעוֹד אֲנָשִׁים אֶת הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא הַזֶּה, וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן סח), שֶׁאִלּוּ הַתַּלְמִידִים צְרִיכִים לַעֲשׂוֹת עוֹד תַּלְמִידִים, וְאִלּוּ הַתַּלְמִידִים צְרִיכִים לַעֲשׂוֹת עוֹד תַּלְמִידִים, וְכֵן מִדּוֹר דּוֹר. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (תַּנְחוּמָא בְּמִדְבָּר): אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה וְרַבִּי יִרְמְיָה בַּר

כג וַיְבֻקַּשׁ הַדָּבָר וַיִּמָּצֵא וַיִּתָּלוּ שְׁנֵיהֶם עַל־עֵץ וַיִּכָּתֵב
בְּסֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃ פ

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

אַבָּא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן, כֹּל שֶׁאֵינוֹ אוֹמֵר דָּבָר בְּשֵׁם אוֹמְרוֹ, עָלָיו הַכָּתוּב אוֹמֵר (מִשְׁלֵי כב, כב): "אַל תִּגְזַל דָּל, כִּי דַל הוּא". וְצָרִיךְ אָדָם כְּשֶׁהוּא שׁוֹמֵעַ דָּבָר, לוֹמַר אוֹתוֹ בְּשֵׁם אוֹמְרוֹ, אֲפִלּוּ מִשְּׁלִישִׁי שֶׁל הֲלָכָה, שֶׁשָּׁנוּ רַבּוֹתֵינוּ, אָמַר רַבִּי נָחוּם הַלַּבְלָר: מְקֻבָּל אֲנִי מֵרַבִּי מְאִישָׁא, שֶׁקִּבֵּל מֵאַבָּא, שֶׁקִּבְּלוּ מִן הַזּוּגוֹת, שֶׁקִּבְּלוּ מִן הַזְּקֵנִים הֲלָכָה לְמשֶׁה מִסִּינַי. וּמִי שֶׁאֵינוֹ אוֹמֵר דָּבָר בְּשֵׁם אוֹמְרוֹ, עָלָיו הַכָּתוּב אוֹמֵר: "אַל תִּגְזֹל דָּל", וְכָל הָאוֹמֵר דָּבָר בְּשֵׁם אוֹמְרוֹ — מֵבִיא גְּאֻלָּה לָעוֹלָם; מִמִּי אַתָּה לָמֵד? מֵאֶסְתֵּר, שֶׁשָּׁמְעָה הַדָּבָר מִמָּרְדֳּכַי וְאָמְרָה לָאֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר לַמֶּלֶךְ בְּשֵׁם מָרְדֳּכָי", עַל־יְדֵי כֵן זָכְתָה שֶׁנִּגְאֲלוּ יִשְׂרָאֵל עַל יָדָהּ. וְוֵי — אִם שָׁמַעְתָּ דָּבָר, וְוֵי אוֹמֵר בְּשֵׁם אוֹמְרוֹ. וְלָכֵן הוּא דָּבָר גָּדוֹל מְאֹד לְהַגִּיד בְּשֵׁם אוֹמְרוֹ, כִּי בָּזֶה הוּא יִקָּרֵב עוֹד אֲנָשִׁים אֶל הַצַּדִּיק הַזֶּה, שֶׁגַּם הֵם יַחְזְרוּ בִּתְשׁוּבָה, וְיִגָּאֲלוּ מִתַּאֲוֹתֵיהֶם וּמִמִּדּוֹתֵיהֶם הָרָעוֹת, וַיַּחְזְרוּ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

כג **וַיְבֻקַּשׁ הַדָּבָר וַיִּמָּצֵא**: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אָהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר אָדָם צָרִיךְ תָּמִיד לַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה עַל פְּגַם אֱמוּנָה, כִּי צָרִיךְ תָּמִיד לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ וְלִמְצֹא בְּעַצְמוֹ הֵיכָן הוּא מַחֲזִיק בֶּאֱמוּנָה, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן ה׳); כִּי כָּל מַה שֶּׁאָדָם סוֹבֵל, זֶה רַק מֵחֲמַת חֻסְרוֹן אֱמוּנָה, כִּי הַמַּאֲמִין הָאֲמִתִּי, שֶׁמַּאֲמִין אֲשֶׁר אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וּבְכָל תְּנוּעָה וּתְנוּעָה שָׁם אֲלוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם, עַל־יְדֵי־זֶה נִצּוֹל מִכָּל צָרוֹתָיו. וְכֵן אָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן סא), שֶׁאָדָם צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים, כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱמוּנַת חֲכָמִים, הוּא יוֹדֵעַ אֵיךְ לְהִתְנַהֵג. וְעַל־כֵּן אָדָם צָרִיךְ תָּמִיד לַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה עַל פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים, וְכֵן צָרִיךְ לַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה עַל פְּגַם אֱמוּנָה שֶׁאֵין לוֹ בְּעַצְמוֹ, כִּי יֵשׁ צַדִּיקִים, שֶׁיֵּשׁ עֲלֵיהֶם מַחֲלֹקֶת, מֵחֲמַת שֶׁאֵין לָהֶם אֱמוּנָה בְּעַצְמָן, וְאֵינָם מַאֲמִינִים בְּחִדּוּשֵׁי תּוֹרָה שֶׁלָּהֶם שֶׁהֵם מְחַדְּשִׁים, וְאֵינָם מַאֲמִינִים שֶׁיֵּשׁ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שַׁעֲשׁוּעִים גְּדוֹלִים מֵחִדּוּשִׁים שֶׁלָּהֶם, וְעַל־יְדֵי־זֶה שֶׁאֵין לָהֶם אֱמוּנָה בְּחִדּוּשִׁים שֶׁל עַצְמָן, עַל־יְדֵי־זֶה הֵם

מִתְרַשְּׁלִין בְּהַחְדּוּשִׁין שֶׁלָּהֶם, וְעַל־כֵּן בָּאָה עֲלֵיהֶם מַחֲלֹקֶת, וְעַל־יְדֵי־זֶה הֵם שָׁבִים בִּתְשׁוּבָה, וְחוֹזְרִים וְנֶחֱשָׁבִים אֶצְלָן חִדּוּשִׁין שֶׁלָּהֶם, וְחוֹזְרִים וּמְחַדְּשִׁים, וְנַעֲשֶׂה מִזֶּה סֵפֶר, וְלִפְעָמִים נַעֲשֶׂה מִזֶּה סֵפֶר לְמַעְלָה, שֶׁעַל־יְדֵי שֶׁזֶּה שׁוֹאֵל וּמַקְשֶׁה, עַל־יְדֵי־זֶה מֵשִׁיב וּמְתָרֵץ, וְעַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשֶׂה סֵפֶר לְמַעְלָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מַלְאָכִי ג, טז): "אָז נִדְבְּרוּ יִרְאֵי ה' אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וַיַּקְשֵׁב ה' וַיִּשְׁמָע וַיִּכָּתֵב סֵפֶר", נִמְצָא כְּשֶׁזֶּה שׁוֹאֵל וְזֶה מֵשִׁיב, מִזֶּה נַעֲשֶׂה סֵפֶר, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִמְתָּקִים כָּל הַצְּמָצוּמִים, שֶׁהֵם הַדִּינִים, וְכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ אֵיזֶה דִּין וְצִמְצוּם, נִמְתָּק עַל־יְדֵי־זֶה, עַל־יְדֵי תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִתְרַבִּין הַסְּפָרִים שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, כִּי כָּל הַמְּתָקוֹת שֶׁל כָּל הַצְּמָצוּמִים וְהַדִּינִים, הוּא עַל־יְדֵי הַשֵּׂכֶל, כִּי כֻּלָּם בְּמַחֲשָׁבָה אִתְבְּרִירוּ, כַּמּוּבָא (זֹהַר פְּקוּדֵי רנד:), שֶׁהַשֵּׂכֶל הוּא שֹׁרֶשׁ הַדִּינִים, וְשָׁם נִמְתָּקִים הַדִּינִים, כִּי אֵין הַדִּין נִמְתָּק אֶלָּא בְּשָׁרְשׁוֹ (עֵץ חַיִּים, שַׁעַר יג, פֶּרֶק יא), וְכָל דִּין וְצִמְצוּם צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה נִמְתָּק בְּשֵׂכֶל הַשַּׁיָּךְ לוֹ, שֶׁשָּׁם שָׁרְשׁוֹ, וְיֵשׁ לְכָל צִמְצוּם וְצִמְצוּם שֵׂכֶל, שֶׁעַל יָדוֹ נִמְתָּק הַדִּין. וְזֶה "וַיְבַקֵּשׁ הַדָּבָר וַיִּמָּצֵא וַיִּתְלוּ שְׁנֵיהֶם עַל עֵץ, וַיִּכָּתֵב בְּסֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ".

כִּי הִנֵּה יֵשׁ שְׁתֵּי קְלִפּוֹת, וְהֵן: בִּגְתָן וָתֶרֶשׁ, שֶׁכָּל עִנְיָנָם — לְהַכְנִיס בָּאָדָם פְּחָדִים יְתֵרִים וְלִשְׁבֹּר אוֹתוֹ, וּלְהַרְאוֹת לוֹ כְּאִלּוּ הוּא כְּבָר לֹא שָׁוֶה לִשּׁוּם דָּבָר, שֶׁזֶּה פִּגַּם אֱמוּנָה בְּעַצְמוֹ, שֶׁאֵינוֹ מַאֲמִין בְּעַצְמוֹ, וְכֵן הוּא גַּם פִּגַּם אֱמוּנַת חֲכָמִים, לֹא לְהַאֲמִין בְּחַכְמֵי הַתּוֹרָה, וְכֵן הוּא פִּגַּם בֶּאֱמוּנָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ. וְלָכֵן כָּל כַּוָּנָתָם לְהִתְגַּבֵּר עַל הַמֶּלֶךְ וּלְהַעֲבִירוֹ, שֶׁזֶּה כְּפִירוּת, רַחֲמָנָא לְצַלָּן, הַמֶּלֶךְ זֶה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, מַלְכוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְכֵן הַמֶּלֶךְ הוּא הַתַּלְמִיד חָכָם שֶׁנִּקְרָא מֶלֶךְ, 'מָאן מַלְכֵי רַבָּנָן', וְכֵן כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל נִקְרָא בֵּן מֶלֶךְ, וְהֵם רוֹצִים רַק לְהַגְבִּיר אֶת הַנָּחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי בָּעוֹלָם, שֶׁכָּפַר בָּעִקָּר. וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִדְרָשׁ אַגָּדָה): "וַיְבַקֵּשׁ הַדָּבָר וַיִּמָּצֵא", יֵשׁ אוֹמְרִים: שָׁמְעוּ בִּגְתָן וָתֶרֶשׁ שֶׁנֶּאֱמַר לַמֶּלֶךְ, וְהֶעֱבִירוּ הַנָּחָשׁ מִתּוֹךְ הַקִּיתוֹן, וּבָרָא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נָחָשׁ אַחֵר לְתוֹךְ הַקִּיתוֹן בִּשְׁבִיל מָרְדֳּכַי, לְכָךְ נֶאֱמַר: "וַיְבַקֵּשׁ הַדָּבָר וַיִּמָּצֵא", אֵין אוֹמְרִים "וַיִּמָּצֵא" אֶלָּא לְדָבָר הָאָבוּד וְנִמְצָא, שֶׁנֶּאֱמַר (וַיִּקְרָא ה, כב): "אוֹ מָצָא אֲבֵדָה". וְיֵשׁ אוֹמְרִים: בִּקְּשׁוּ לְחָנְקוֹ וּמָצָא אוֹתָן, לְכָךְ נֶאֱמַר "וַיִּמָּצֵא", כִּי הֵם עוֹרְרוּ אֶת הַנָּחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי לְהַעֲבִיר אֶת הַמֶּלֶךְ, מֶה עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כְּדֵי שֶׁיִּנָּצֵל הַצַּדִּיק? הֵבִיא נָחָשׁ אַחֵר, כִּי אֵין הַדִּין נִמְתָּק אֶלָּא בְּשָׁרְשׁוֹ,

ג א אַחַר | הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה גִּדַּל הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ אֶת־הָמָן בֶּן־הַמְּדָתָא הָאֲגָגִי וַיְנַשְּׂאֵהוּ וַיָּשֶׂם אֶת־כִּסְאוֹ מֵעַל כָּל־הַשָּׂרִים אֲשֶׁר אִתּוֹ׃

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

וְעַל־יְדֵי־זֶה נִתְלוּ שְׁנֵיהֶם — בִּגְתָן וָתֶרֶשׁ עַל הָעֵץ, שֶׁזֶּה עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, שֶׁרָצוּ לְהַגְבִּיר בָּעוֹלָם, לְהַפְרִיד בֵּין טוֹב וּבֵין רַע, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי מוֹהַרַנַ״תְּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, כְּלֵאי הַכֶּרֶם, הֲלָכָה ב׳); וְעַל־יְדֵי מָרְדֳּכַי הַצַּדִּיק, שֶׁגִּלָּה אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה תִּקֵּף הָאֱמוּנָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְכֵן הִגְבִּיר אֶת הָאֱמוּנַת חֲכָמִים, כִּי כֻּלָּם הִתְחִילוּ לְהַאֲמִין בּוֹ, כִּי רָאוּ אֶת הָאוֹתוֹת וְהַמּוֹפְתִים שֶׁנַּעֲשׂוּ עַל יָדוֹ, וְכֵן חִזֵּק אֶת כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, עַל־יְדֵי־זֶה נִתְבַּטְּלוּ שְׁתֵּי הַקְּלִפּוֹת: בִּגְתָן וָתֶרֶשׁ, וְנִתְלוּ שְׁנֵיהֶם עַל הָעֵץ אֶחָד אֶחָד. וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (פִּרְקֵי דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, פֶּרֶק מט): ״וַיִּתָּלוּ שְׁנֵיהֶם עַל עֵץ״, וְנִתְלוּ שְׁנֵיהֶם עַל עֵץ אֶחָד זֶה אַחַר זֶה, שֶׁנֶּאֱמַר ״עַל עֵץ״, וְאֵין כָּתוּב עַל עֵצִים, כִּי שְׁנֵיהֶם — חֶטְאָם הָיָה, שֶׁרָצוּ לְהַגְבִּיר אֶת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, וְעַל־יְדֵי־זֶה יַפְרִידוּ בֵּין טוֹב וּבֵין רַע, שֶׁזֶּה עִקַּר פְּגַם אֱמוּנָה בְּהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא. וּצְרִיכִים לָדַעַת, אֲשֶׁר דָּבָר גָּדוֹל וְדָבָר קָטָן לֹא נַעֲשֶׂה מֵעַצְמוֹ, אֶלָּא בְּהַשְׁגָּחַת הַמַּאֲצִיל הָעֶלְיוֹן, וְכֵן זֶה פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים, כִּי צְרִיכִים לְהַאֲמִין בַּחֲכָמִים אֲפִלּוּ שֶׁהֵם אוֹמְרִים עַל יָמִין שְׂמֹאל וְעַל שְׂמֹאל יָמִין, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (סִפְרִי שׁוֹפְטִים), וְכֵן אֱמוּנָה בְּעַצְמוֹ, כִּי אָדָם צָרִיךְ לָדַעַת, שֶׁכָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו — בֵּין בְּטִיבוֹ וּבֵין בְּעִיקּוֹ, תָּמִיד יִמָּצֵא בּוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן לג), שֶׁצָּרִיךְ תָּמִיד שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם בְּמִדּוֹתָיו, שֶׁלֹּא יַפְרִישׁ בֵּין טוֹב וּבֵין רַע. וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה עַל־יְדֵי ״וַיִּכְתֹּב בְּסֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ״; כְּשֶׁזּוֹכִים לְהַאֲמִין בַּחִדּוּשִׁים שֶׁלּוֹ שֶׁזּוֹכֶה לְחַדֵּשׁ, שֶׁזֶּה מַה שֶּׁכָּתוּב (מַלְאָכִי ג, טז): ״אָז נִדְבְּרוּ יִרְאֵי הַוָ״ה אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וַיַּקְשֵׁב הַוָ״ה וַיִּשְׁמָע וַיִּכָּתֵב סֵפֶר״, שֶׁנַּעֲשֶׂה מִזֶּה סֵפֶר; אַשְׁרֵי מִי שֶׁזּוֹכֶה לְקַיֵּם אֶת זֹאת בִּשְׁלֵמוּת, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

פֶּרֶק ג׳

א אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, גִּדַּל הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ אֶת הָמָן בֶּן הַמְּדָתָא הָאֲגָגִי׃

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר מוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן נה), שֶׁלִּרְאוֹת בְּמַפָּלָתָם שֶׁל רְשָׁעִים — אִי אֶפְשָׁר, אֶלָּא עַל־יְדֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא גִּלּוּי אֱמוּנָה, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִצּוֹלִים מֵהָרְשָׁעִים, וְלֹא עוֹד אֶלָּא רוֹאִים בְּמַפָּלָתָם, כִּי הָרְשָׁעִים מַמְשִׁיכִים רַע־עַיִן עַל שׂוֹנְאֵיהֶם, וּלְבַסּוֹף — אִם מִתְחַבְּאִים בְּסֵתֶר צֵל כְּנָפָיו יִתְבָּרַךְ, וּמַמְשִׁיכִים עַל עַצְמָם יַד הַשֵּׁם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת (יְשַׁעְיָה נא, טז): ״וּבְצֵל יָדִי כִּסִּיתִיךָ״ וְגוֹ׳, עַל־יְדֵי־זֶה לְבַסּוֹף נוֹפֵל רַע עַל הָרְשָׁעִים. וְהִנֵּה הָמָן הָרָשָׁע רָצָה לַעֲקֹר אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְרָצָה לְהַמְשִׁיךְ עֲלֵיהֶם רַע־עַיִן, כִּי הוּא לֹא הָיָה יָכוֹל לִסְבֹּל אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וּבִפְרָט אֶת מָרְדֳּכַי הַצַּדִּיק, שֶׁלֹּא רָצָה לְהִשְׁתַּחֲווֹת לוֹ; כִּי מָרְדֳּכַי הוּא גִּלּוּי אֱמוּנָה, וּמִי שֶׁחָזָק בֶּאֱמוּנָה, הוּא בֶּן חוֹרִין אֲמִתִּי, וְלֹא צָרִיךְ לִהְיוֹת מְשֻׁעְבָּד לְאַף אֶחָד; כִּי בָּרֵעַ שְׁאָדָם מְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי לָאַיִן סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וּמְבַטֵּל אֶת כָּל יְשׁוּתוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְיוֹדֵעַ וָעֵד אֲשֶׁר עֶצֶם עַצְמִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא נִמְצָא וְאֵין בִּלְעָדָיו נִמְצָא, עַל־יְדֵי־זֶה נִמְתָּקִים מִמֶּנּוּ כָּל הַדִּינִים, וְלֹא יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת לוֹ שׁוּם דָּבָר, כִּי הוּא נַעֲשֶׂה בֶּן חוֹרִין אֲמִתִּי, וְזֶה כֹּחוֹ שֶׁל מָרְדֳּכַי. וְלָכֵן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (חֻלִּין קלט:): מָרְדֳּכַי מִן הַתּוֹרָה מְנַיִן? דִּכְתִיב (שְׁמוֹת ל): ״מָר דְּרוֹר״, שֶׁהוּא בְּחִינַת דְּרוֹר, כְּמוֹ צְפוֹר דְּרוֹר, שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שַׁבָּת קו:): לְפִי שֶׁאֵינָהּ מְקַבֶּלֶת מָרוּת, דְּתָנָא דְּבֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל, לָמָּה נִקְרָא שְׁמָהּ צְפוֹר דְּרוֹר? מִפְּנֵי שֶׁדָּרָה בַּבַּיִת כִּבְשָׁדֶה, הַיְנוּ הֶאָרַת מָרְדֳּכַי שֶׁהוּא גִּלּוּי הָאֱמוּנָה, כִּי נִקְרָא אִישׁ יְהוּדִי עַל שֵׁם שֶׁכָּפַר בַּעֲבוֹדָה זָרָה, הוּא מַכְנִיס בָּאָדָם שֶׁיִּהְיֶה בֶּן חוֹרִין, שֶׁזֶּה ״מָר דְּרוֹר״, לְשׁוֹן צְפוֹר דְּרוֹר, כִּי בָּרֵעַ שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם אֱמוּנָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, הוּא אֵינוֹ מְשֻׁעְבָּד לְאַף אֶחָד, וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן נו): כְּשֶׁיֵּשׁ לְבַר יִשְׂרָאֵל לֵב, לֹא שַׁיָּךְ אֲצִלּוֹ מָקוֹם, כִּי הוּא יוֹדֵעַ שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְאֵין הָעוֹלָם מְקוֹמוֹ, וְלַשְׁלֵמוּת הַזֶּה אָדָם צָרִיךְ לְהַגִּיעַ; וְלָכֵן אֲפִלּוּ שֶׁעֲדַיִן רוֹאִים, שֶׁאֵלּוּ הָרְשָׁעִים מַצְלִיחִים, וְעוֹלִים מַעְלָה מַעְלָה, וְלֹא־כֵן הַצַּדִּיקִים, שֶׁנִּרְדָּפִים מֵהָרְשָׁעִים, יוֹרְדִים מַטָּה מַטָּה — אָסוּר לְהִתְיָאֵשׁ, אֶלָּא לִזְכֹּר, שֶׁלְּבַסּוֹף הָרְשָׁעִים יִפְּלוּ נְפִילָה אַחַר נְפִילָה, אִם רַק מִסְתַּתְּרִים בְּסֵתֶר צֵל כְּנָפָיו יִתְבָּרַךְ. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִדְרַשׁ אַבָּא גּוּרְיוֹן, פֶּרֶק ג׳, סִימָן א׳): ״אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה גִּדַּל הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ אֶת הָמָן״, לֹא נִתְגַּדֵּל הָמָן אֶלָּא לְרָעָתוֹ, שֶׁזֶּה שֶׁמְּנַשְּׂאִים אֶת הָרָשָׁע לְגֻדְלָה, אֵין זֶה אֶלָּא לְרָעָתוֹ, כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה לוֹ מַפָּלָה. וְזֶה מַה שֶּׁקָּרָה לְהָמָן,

שֶׁקֹּדֶם נָתְנוּ לוֹ גְּדֻלָּה, וְאַחַר־כָּךְ תָּלוּ אוֹתוֹ, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (אֶסְתֵּר רַבָּה, פָּרָשָׁה ז׳, סִימָן א׳): **״אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה גִּדַּל הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ אֶת הָמָן בֶּן הַמְּדָתָא״** וְגוֹ׳, זֶה שֶׁאָמַר הַכָּתוּב (תְּהִלִּים לז): ״כִּי רְשָׁעִים יִאָבֵדוּ וְאוֹיְבֵי יְהוָ״ה כִּיקַר כָּרִים״, שֶׁאֵין מְפַטְּמִין אוֹתָן לְטוֹבָתָן אֶלָּא לְטָבְחָה, כָּךְ הָמָן הָרָשָׁע לֹא נִתְגַּדֵּל אֶלָּא לְמַפַּלְתּוֹ, וְאַף שֶׁבַּהַתְחָלָה הַכֹּל הָיָה מֻסְתָּר בְּתַכְלִית הַהֶסְתֵּר, כִּי חָשְׁבוּ שֶׁהִגִּיעַ אָבַד מָנוֹס וְתִקְוָה, וּכְאִלּוּ הָמָן יָצִילַ, אֲבָל דַּיְקָא אָז בְּכֹחַ מָרְדֳּכַי, שֶׁאַף שֶׁגִּדְּלוּ אֶת הָמָן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: **״אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה גִּדַּל הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ אֶת הָמָן בֶּן הַמְּדָתָא הָאֲגָגִי וַיְנַשְּׂאֵהוּ, וַיָּשֶׂם אֶת כִּסְאוֹ מֵעַל כָּל הַשָּׂרִים אֲשֶׁר אִתּוֹ״**, וְחָשְׁבוּ כְּאִלּוּ פְּנֵי הַשֵּׁם מֻסְתָּרִים בְּעוֹשֵׁי רַע, אֲבָל לְבַסּוֹף תָּלוּ אוֹתוֹ (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת פּוּרִים, הֲלָכָה ה׳, אוֹת יא). וְכָל זֶה צָרִיךְ לִהְיוֹת הִתְחַזְּקוּת לְכָל בַּר יִשְׂרָאֵל, אַף שֶׁרוֹאֶה שֶׁבַּהַתְחָלָה אֵלּוּ הָרְשָׁעִים מַצְלִיחִים וּמְנַשְּׂאִים אוֹתָם, וְהַצַּדִּיקִים הַדְּבֵקִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ — מַשְׁפִּילִים אוֹתָם, וּמְדַבְּרִים עֲלֵיהֶם כָּל דָּבָר אָסוּר, אֵין לְהִתְיָאֵשׁ מִזֶּה, כִּי הַכֹּל נִסָּיוֹן שֶׁמְּנַסִּים אֶת בַּר יִשְׂרָאֵל, לִרְאוֹת אֶל מִי יִפְנֶה בְּעֵת צָרָתוֹ, אַף שֶׁמְּנַשְּׂאִים בֵּין כָּךְ אֶת הָרְשָׁעִים, שֶׁזֶּה **״אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה גִּדַּל הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ אֶת הָמָן בֶּן הַמְּדָתָא הָאֲגָגִי וַיְנַשְּׂאֵהוּ, וַיָּשֶׂם אֶת כִּסְאוֹ מֵעַל כָּל הַשָּׂרִים אֲשֶׁר אִתּוֹ״**, אֲבָל זֶה הַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, כַּמּוּבָא (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, בִּרְכַּת הָרֵיחַ, הֲלָכָה ד׳, אוֹת כב), שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא הִקְדִּים רְפוּאָה לַמַּכָּה, וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (מִדְרָשׁ פָּנִים אֲחֵרִים א׳, סִימָן ו׳): **מַאי ״אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה״?** אַחַר שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא רְפוּאָה לְמַכָּתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, דְּאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, אֵין הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַכֶּה אֶת יִשְׂרָאֵל, אֶלָּא אִם־כֵּן בָּרָא לָהֶם רְפוּאָה לַמַּכָּה, כִּי קֹדֶם מְנַסִּים אֶת הַצַּדִּיק בְּכָל מִינֵי נִסְיוֹנוֹת, וְכֵן מְנַסִּים אֶת נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּכָל מִינֵי נִסְיוֹנוֹת קָשִׁים וּמָרִים, עַל־יְדֵי שֶׁהָרְשָׁעִים מִתְנַשְּׂאִים וּמִתְגָּאִים עַל עַם דַּל, אֲבָל לְבַסּוֹף זוֹ מַפָּלָתָם. וְלָכֵן אָסוּר לְהִתְיָאֵשׁ בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן, כִּי סוֹפָם שֶׁל כָּל אֵלּוּ שֶׁקָּמִים עַל עַם יִשְׂרָאֵל בִּכְלָלִיּוּת, וְעַל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת בִּפְרָטִיּוּת — מָר מְאֹד, כִּי גְּדֻלָּתָם שֶׁל הָרְשָׁעִים זוֹ מַפָּלָתָם.

וְלָכֵן, אֲהוּבִי, בְּנִי! אַל תִּתְיָאֵשׁ מִכָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלֶיךָ, כִּי גָּדוֹל אֲדוֹנֵנוּ וְרַב לְהוֹשִׁיעַ, וּבְוַדַּאי תִּרְאֶה נִסִּים נִגְלִים שֶׁיַּעֲשֶׂה עִמְּךָ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, אִם לֹא תִּתְיָאֵשׁ בְּכָל הָעוֹבֵר עָלֶיךָ, וְאַף שֶׁאַתָּה רוֹאֶה, שֶׁעַכְשָׁו הָרְשָׁעִים מַצְלִיחִים, אַל תָּשִׂים לֵב לָזֶה, כִּי גַּם אֵצֶל הָמָן הָיָה אוֹתוֹ דָּבָר, שֶׁרָצָה לַהֲרֹג

ב וְכָל־עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר־בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ כֹּרְעִים
וּמִשְׁתַּחֲוִים לְהָמָן כִּי־כֵן צִוָּה־לוֹ הַמֶּלֶךְ וּמָרְדֳּכַי לֹא
יִכְרַע וְלֹא יִשְׁתַּחֲוֶה׃

גְּנָזֵי הַמֶּלֶךְ

וּלְאַבֵּד אֶת כָּל עַם יִשְׂרָאֵל, וּבֵין כָּךְ גִּדְּלוּ אוֹתוֹ, וּלְבַסּוֹף תָּלוּ אוֹתוֹ עַל הָעֵץ. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִדְרָשׁ תְּהִלִּים, פֶּרֶק יג, סִימָן ג׳): ״אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה גִּדַּל הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ״, אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא, עַד הֵיכָן גִּדְּלוֹ? עַד עֵץ שֶׁל חֲמִשִּׁים אַמָּה, כִּי כָל הַגְּדֻלָּה שֶׁיֵּשׁ לָרְשָׁעִים זֶה רַק, שֶׁיִּפְלוּ מַפָּלָה אַחַר מַפָּלָה, וְכָל הַצַּעַר שֶׁעוֹבֵר עַל הַצַּדִּיקִים זֶה רַק מֵחֲמַת הַנִּסָּיוֹן שֶׁמְּנַסִּים אוֹתָם בְּכָל מִינֵי נִסְיוֹנוֹת קָשִׁים וּמָרִים. אַשְׁרֵי מִי שֶׁמַּחֲזִיק מַעֲמָד, וְאֵינוֹ נִשְׁבָּר מִשּׁוּם דָּבָר! וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ב **וְכָל עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ, כֹּרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים לְהָמָן:** צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר אָדָם צָרִיךְ לִמְסֹר אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וּלְבַטֵּל אֶת כָּל רְצוֹנוֹתָיו אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וְאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן קעז), אֲשֶׁר עִקַּר הַשְּׁלֵמוּת, שֶׁאָדָם מְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וּמְבַטֵּל אֶת כָּל רְצוֹנוֹתָיו אֶל רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזּוֹ שְׁלֵמוּת הַמַּלְכוּת. וְתֵכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁיֵּשׁ לָאָדָם רְצוֹנוֹת אֲחֵרִים מִבִּלְעֲדֵי רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, זֶה כְּבָר יִרְאוֹת נְפוּלוֹת. וְכַמּוּבָא (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, בְּכוֹר בְּהֵמָה טְהוֹרָה, הֲלָכָה ד׳, אוֹת ז׳), אֲשֶׁר הָמָן רָצָה לְהַגְבִּיר יִרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת מְאֹד, וְצִוָּה לְכָרַע וּלְהִשְׁתַּחֲוֹות לְפָנָיו, כְּאִלּוּ אֵין שׁוּם יִרְאָה עִלָּאָה, חַס וְשָׁלוֹם, רַק רָצָה שֶׁיִּתְיָרְאוּ מִמִּי שֶׁיֵּשׁ לוֹ גְּדֻלָּה וְהִתְנַשְּׂאוּת בְּזֶה הָעוֹלָם, ״וּמָרְדֳּכַי לֹא יִכְרַע וְלֹא יִשְׁתַּחֲוֶה״, כִּי אָמַר שֶׁהוּא מִזֶּרַע בִּנְיָמִין שֶׁלֹּא הִשְׁתַּחֲוָה לְעֵשָׂו, וְעַל־כֵּן אֵין לוֹ כֹּחַ לְהַפְחִידוֹ בְּיִרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת; כִּי מִי שֶׁדָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, הוּא אֵינוֹ מְפַחֵד מִשּׁוּם בְּרִיָּה שֶׁבָּעוֹלָם, רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, וְאֵינוֹ מַכְנִיעַ אֶת עַצְמוֹ אֶל שׁוּם בְּרִיָּה שֶׁבָּעוֹלָם. וְזֶה עִקַּר גְּדֻלַּת בַּר יִשְׂרָאֵל, שֶׁאֵינוֹ מִתְפַּעֵל מִשּׁוּם נִבְרָא, שֶׁזֶּה ״וּמָרְדֳּכַי לֹא יִכְרַע וְלֹא יִשְׁתַּחֲוֶה״, כִּי בָּרֵגַע שֶׁהָאָדָם מַחֲלִיט בְּדַעְתּוֹ, שֶׁהוּא אֵינוֹ נִכְנָע לְאַף אֶחָד, וְאֵינוֹ מִשְׁתַּחֲוֶה לְאַף אֶחָד, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ. וְזוֹ עַקְּשָׁנוּתָם

שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל בְּמֶשֶׁךְ כָּל הַדּוֹרוֹת, שֶׁלֹּא רָצוּ לְהַכָּנַע אֶל אֻמּוֹת הָעוֹלָם, שֶׁעַל זֶה כְּבָר הֵעִיד בִּלְעָם הָרָשָׁע, וְאָמַר (בַּמִּדְבָּר כג, ט): "הֵן עַם לְבָדָד יִשְׁכֹּן וּבַגּוֹיִם לֹא יִתְחַשָּׁב" וְגוֹ', וְזוֹ הָיְתָה קִנְאַת הָמָן, שֶׁלֹּא הָיָה יָכוֹל לִסְבֹּל, אֲשֶׁר "וּמָרְדָּכַי לֹא יִכְרַע וְלֹא יִשְׁתַּחֲוֶה", כִּי הוּא רָאָה שֶׁמָּרְדָּכַי מְקַבֵּל אֶת הָרוּחַ חַיִּים שֶׁלּוֹ רַק מֵהַתּוֹרָה, כַּמּוּבָא (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, הָעוֹשֶׂה שָׂלִיחַ לִגְבּוֹת חוֹב, הֲלָכָה ג', אוֹת יב), וְעַל דָּבָר זֶה לֹא יָכוֹל הָמָן לִמְחֹל, כִּי הוּא מִתְקַנֵּא מְאֹד בִּנְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁאֵינָן רוֹצוֹת לְהִכָּנַע אֵלָיו.

וְדָבָר זֶה סוֹבֵב בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, שֶׁאֻמּוֹת הָעוֹלָם אֵינָן יְכוֹלוֹת לִסְבֹּל, שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל הֵם עַם קָשֵׁה עֹרֶף, וְלֹא רוֹצִים לְהִכָּנַע בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן אֶל אֻמּוֹת הָעוֹלָם, אֲפִלּוּ שֶׁכָּל עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ כּוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים לְהָמָן, עִם כָּל זֹאת מָרְדָּכַי הַצַּדִּיק הֶחְדִּיר בְּעַם יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא יִכָּנְעוּ אֵלָיו. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (פִּרְקֵי דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, פֶּרֶק מט), וְצִוָּה הַמֶּלֶךְ לִהְיוֹת כָּל עַם וָעָם כּוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים לְפָנָיו, מֶה עָשָׂה הָמָן? עָשָׂה לוֹ צֶלֶם מְרֻקָּם עַל בִּגְדּוֹ וְעַל לִבּוֹ, וְכָל מִי שֶׁהָיָה מִשְׁתַּחֲוֶה לְהָמָן — מִשְׁתַּחֲוֶה לַעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁעָשָׂה, וְרָאָה מָרְדְּכַי וְלֹא קִבֵּל — לְהִשְׁתַּחֲוֹת לַעֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁנֶּאֱמַר: "וּמָרְדְּכַי לֹא יִכְרַע וְלֹא יִשְׁתַּחֲוֶה", וְנִתְמַלֵּא עָלָיו חֵמָה, וְאָמַר: הַיְהוּדִים הַלָּלוּ שׁוֹנְאֵי אֲבוֹתַי הָיוּ מֵעוֹלָם; כִּי זֶה טֶבַע הַגּוֹיִים וְאֻמּוֹת הָעוֹלָם, שֶׁאֵינָם יְכוֹלִים לִסְבֹּל שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל אֵינָם נִכְנָעִים אֲלֵיהֶם, וְאֵינָם מִתְפַּעֲלִים מֵהֶם, וּמְגַלִּים לְכֻלָּם, שֶׁהֵם יְהוּדִים מַאֲמִינִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְלָכֵן אֵינָם כּוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים לָהֶם, וְאֵינָם נִכְנָעִים וְאֵינָם מִתְעָרְבִים בֵּינֵיהֶם. וּבָזֶה יוּבַן גַּם לָמָּה כָּתוּב: "וּמָרְדְּכַי לֹא יִכְרַע וְלֹא יִשְׁתַּחֲוֶה" — לְשׁוֹן עָתִיד? לְהוֹרוֹת, שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל אַף פַּעַם לֹא יִכְרְעוּ וְלֹא יִשְׁתַּחֲווּ לַעֲבוֹדָה זָרָה, וְלֹא יִכָּנְעוּ אֶל הָמָן־עֲמָלֵק שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר. וְזוֹ הַצָּלָתָם — שֶׁאֵינָם מִתְעָרְבִים בֵּין הַגּוֹיִים, וְאֵינָם לוֹמְדִים מִמַּעֲשֵׂיהֶם. וְדָבָר זֶה הִכְנִיס בָּנוּ מָרְדְּכַי הַצַּדִּיק, בָּזֶה שֶׁהֵרְאָה קֶבֶל עַם וְעֵדָה, אֲשֶׁר אֵינוֹ מִשְׁתַּחֲוֶה לְהָמָן, וְזוֹ הָיְתָה הַצָּלָתוֹ. וְכֵן הִיא הַצָּלַחַת כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, שֶׁאֵינוֹ נִכְנָע וְאֵינוֹ מִתְפָּעֵל מִשּׁוּם אֻמָּה וְלָשׁוֹן, אֶלָּא אוֹחֵז בֶּאֱמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי־זֶה עוֹבֵר עַל הַכֹּל, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ג וַיֹּאמְרוּ עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר־בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ לְמָרְדֳּכָי
מַדּוּעַ אַתָּה עוֹבֵר אֶת מִצְוַת הַמֶּלֶךְ׃

גְּנִזֵי הַמֶּלֶךְ

ג מַדּוּעַ אַתָּה עוֹבֵר אֶת מִצְוַת הַמֶּלֶךְ: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר אָדָם צָרִיךְ לִהְיוֹת דָּבוּק בְּהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְלִהְיוֹת מָסוּר אֵלָיו לְגַמְרֵי, כִּי בֶּאֱמֶת אֵין שׁוּם מְצִיאוּת בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ מְחַיֶּה וּמְהַוֶּה וּמְקַיֵּם אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ, וְאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (שִׂיחוֹת־הַר״ן, סִימָן נב): מִכָּל הַדְּבָרִים צוֹעֵק כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וַאֲפִלּוּ מִסִּפּוּרֵי הַגּוֹיִים צוֹעֵק גַּם־כֵּן כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים צו, ג): ״סַפְּרוּ בַגּוֹיִם כְּבוֹדוֹ״. וְאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן נד), שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְצַמְצֵם אֶת עַצְמוֹ מֵאֵין סוֹף עַד אֵין תַּכְלִית, לְרַמֵּז לָאָדָם רְמָזִים אֵיךְ לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּבְכָל יוֹם וָיוֹם שׁוֹלֵחַ לוֹ מַחֲשָׁבָה, דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה אַחֵר, כְּדֵי לְקָרְבוֹ אֵלָיו. וְזֶה ״וַיֹּאמְרוּ עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ״, כָּל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר בַּמְּגִלָּה ׳הַמֶּלֶךְ׳, זֶה סוֹבֵב עַל מַלְכוּתוֹ שֶׁל עוֹלָם, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (מְגִלָּה טו:): וְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם כֻּלּוֹ הֵם עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ, כִּי כָל מַה שֶּׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא — לְכְבוֹדוֹ בָּרָא (אָבוֹת, פֶּרֶק ו׳); ״אֲשֶׁר בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ״, וְהֵם כֻּלָּם יוֹשְׁבִים בְּשַׁעַר מַלְכוּתוֹ שֶׁל עוֹלָם, לַעֲשׂוֹת שְׁלִיחוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי כֻּלָּם הֵם חֵלֶק אֱלוֹק מִמַּעַל, לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ. וְלָכֵן אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי, שֶׁכּוֹפֵר בַּעֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁנִּקְרָא מָרְדֳּכַי, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (מְגִלָּה יג.), וְלָכֵן כָּל עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ — מַלְכוּתוֹ שֶׁל עוֹלָם, אוֹמְרִים ״לְמָרְדֳּכַי מַדּוּעַ אַתָּה עוֹבֵר אֶת מִצְוַת הַמֶּלֶךְ״; כִּי מִכָּל הַדְּבָרִים צוֹעֵק כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וּמְעוֹרֵר אֶת הָאָדָם לַחֲזֹר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְצוֹעֵק אֵלָיו: ״מַדּוּעַ אַתָּה עוֹבֵר אֶת מִצְוַת הַמֶּלֶךְ״, וּבַר יִשְׂרָאֵל שֶׁדָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, שׁוֹמֵעַ אֶת הַכְּרוּזִים הָאֵלּוּ בְּכָל יוֹם וּבְכָל רֶגַע וּבְכָל שָׁעָה — ״מַדּוּעַ אַתָּה עוֹבֵר אֶת מִצְוַת הַמֶּלֶךְ״?! וְכֵן מוּבָא (זֹהַר שְׁלַח קעה:): וְעַל דָּא כְּנוֹר הַנָּה תָּלוּי לְעֵילָּא מֵעַרְסָא דְּדָוִד, דְּהָא וַדַּאי אִיהוּ כְּנוֹר דְּדָוִד מְנַגֵּן מֵאֵלָיו לְמַלְכָּא קַדִּישָׁא עִלָּאָה, וּבְגִין כָּךְ גַּוְנוֹי עַיִל עַד רְקִיעָא, וּמֵרְקִיעָא עַד כּוּרְסַיָּא, וְהָכָא כְּתִיב מִצְוָה, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (מְלָכִים־ב׳ יח, לו): ״מִצְוַת הַמֶּלֶךְ הֵיא״, וְכֵן ״מַדּוּעַ אַתָּה עוֹבֵר אֶת מִצְוַת הַמֶּלֶךְ״; הַיְנוּ שֶׁהַכִּנּוֹר שֶׁל דָּוִד שֶׁנִּשַּׁב מֵאֵלָיו, הָיָה כְּרוּזִים מֵהַשָּׁמַיִם לְעוֹרְרוֹ

וּלְקָרְבוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁיַּחֲזֹר תָּמִיד אֶל דְּבֵקוּת עֶלְיוֹנָה, לִהְיוֹת בָּטֵל וּמְבֻטָּל אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְלָכֵן שָׁמַע דָּוִד הַמֶּלֶךְ מֵהַכְּנוֹר שֶׁלּוֹ: "מַדּוּעַ אַתָּה עוֹבֵר אֶת מִצְוַת הַמֶּלֶךְ", וְכֵן הוּא (רַעְיָא מְהֵימְנָא קְדוֹשִׁים פב:), מָאן דְּאִיהוּ מֵאִילָנָא דְּחַיֵּי אִיהוּ בֶּן עוֹלָם הַבָּא בֶּן מִסְטָרָא דְּב"ן י"ה בִּינָ"ה וְיָרִית מַלְכוּתָא דְּאִיהוּ ה'. וְאֵיךְ יָרִית לָהּ, אִי עָבִיד צַוּוּיֵהּ דְּאַבָּא וְאִמָּא, בְּגִין דְּאִיהוּ מַלְכוּתָא מִצְוַת הַמֶּלֶךְ, וְעָלֵיהּ אִתְמַר: "מַדּוּעַ אַתָּה עוֹבֵר אֶת מִצְוַת הַמֶּלֶךְ", אִיהוּ מִצְוָה וְצַוּוּיָא דְּמַלְכָּא עַל עֲשֵׂה וְעַל לֹא תַּעֲשֶׂה, מִצְוָה מִדְּאוֹרַיְתָא, הַיְנוּ בִּינָ"ה אוֹתִיּוֹת בֶּ"ן יָ"ה, שֶׁהוּא סוֹד אַבָּא וְאִמָּא, הַמֹּחִין, הַמְעוֹרְרִים אֶת הָאָדָם תָּמִיד לְקַיֵּם אֶת מִצְוַת הַמֶּלֶךְ, שֶׁמִּצְוַת עֲשֵׂה וּמִצְוַת לֹא תַּעֲשֶׂה וְהַמֹּחִין, צוֹעֲקִים אֶל הָאָדָם: "מַדּוּעַ אַתָּה עֹבֵר אֶת מִצְוַת הַמֶּלֶךְ", כִּי הָאָדָם צָרִיךְ לִמְסֹר אֶת נַפְשׁוֹ תָּמִיד אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, לִהְיוֹת בָּטֵל וּמְבֻטָּל תָּמִיד אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, עַד שֶׁהַמֹּחִין שֶׁלּוֹ, שֶׁהֵם סוֹד אַבָּא וְאִמָּא, סוֹד בִּינָ"ה, יוֹכִיחוּ אוֹתוֹ תָּמִיד: "מַדּוּעַ אַתָּה עוֹבֵר אֶת מִצְוַת הַמֶּלֶךְ"?! כִּי עַל־יְדֵי מְסִירַת נַפְשׁוֹ לְגַמְרֵי אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה נִדְבָּקֶת נִשְׁמָתוֹ בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאָז זוֹכֶה לִשְׁמֹעַ כְּרוּזִין עִלָּאִין עַל כָּל שַׁעַל וְשַׁעַל וְעַל כָּל פְּסִיעָה וּפְסִיעָה: "מַדּוּעַ אַתָּה עוֹבֵר אֶת מִצְוַת הַמֶּלֶךְ"; וְהָעִקָּר, שֶׁיִּהְיֶה בְּלֵב אֱמֶת לִמְסֹר אֶת נַפְשׁוֹ לְגַמְרֵי אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר זוֹ מַדְרֵגַת הַצַּדִּיקִים, שֶׁמּוּכָנִים וּמְזֻמָּנִים לִמְסֹר אֶת נַפְשָׁם בְּכָל רֶגַע לְגַמְרֵי אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְאָז מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהַחֲזִיק בְּמַדְרֵגָה זוֹ, הוּא שׁוֹמֵעַ כְּרוּזִים מִלְמַעְלָה שֶׁקּוֹרְאִים אוֹתוֹ, וְכַמּוּבָא (הַקְדָּמַת תִּקּוּנֵי־הַזֹּהַר:): וּמַאן דְּלָא מָסַר נַפְשֵׁיהּ אוֹ גּוּפֵיהּ אוֹ מָמוֹנֵיהּ בִּרְחִימוּ דְּמָארֵיהּ בְּשָׁעַת הַשְׁמָד כְּאִלּוּ אֶחְזַר עַלְמָא לְתֹהוּ וָבֹהוּ. וּבְגִין דָּא קָרָא סָמִיךְ לֵיהּ (בְּרֵאשִׁית א, ב): "וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ", וְאַהֲבַת הַשֵּׁם אִיהִי מַלְכוּת כְּלִילָא מִכָּל סְפִירָן, וְאִיהִי פְּקוּדָא דְּקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכָל תַּרְיַ"ג פְּקוּדִין, וּבְגִינָהּ אִתְמַר "מַדּוּעַ אַתָּה עוֹבֵר אֶת מִצְוַת הַמֶּלֶךְ".

אֲבָל אָדָם צָרִיךְ לְהִזָּהֵר בִּדְבָרִים אֵלּוּ מְאֹד, כִּי הֵן אֱמֶת שֶׁכָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ זֶה לְבוּשׁ לְגַבֵּי הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, עִם כָּל זֹאת יֵשׁ בְּחִירָה, כִּי בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה וְהַנִּסָּיוֹן נָתַן הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא כֹּחוֹת לְהַשְׂמְאָה וְלַעֲבוֹדָה זָרָה, וּכְמַאֲמָרָם זַ"ל (עֲבוֹדָה זָרָה נד:): שָׁאֲלוּ פִּילוֹסוֹפִין אֶת הַזְּקֵנִים בְּרוֹמִי, אִם אֱלֹהֵיכֶם אֵין רְצוֹנוֹ בַּעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים, מִפְּנֵי מָה אֵינוֹ מְבַטְּלָהּ? אָמְרוּ לָהֶם: אִלּוּ לְדָבָר שֶׁאֵין הָעוֹלָם צוֹרֵךְ לוֹ הָיוּ עוֹבְדִין, הֲרֵי הוּא מְבַטְּלָהּ, הֲרֵי הֵן

ד וַיְהִי בְּאָמְרָם אֵלָיו יוֹם וָיוֹם וְלֹא שָׁמַע אֲלֵיהֶם
וַיַּגִּידוּ לְהָמָן לִרְאוֹת הֲיַעַמְדוּ דִּבְרֵי מָרְדְּכַי כִּי־הִגִּיד
לָהֶם אֲשֶׁר־הוּא יְהוּדִי:

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

עוֹבְדִין לְחַמָּה וְלִלְבָנָה, לְכוֹכָבִים וּלְמַזָּלוֹת, יְאַבֵּד עוֹלָם מִפְּנֵי הַשּׁוֹטִים?! אֶלָּא עוֹלָם כְּמִנְהָגוֹ נוֹהֵג, וְשׁוֹטִים שֶׁקִּלְקְלוּ — עֲתִידִין לִתֵּן אֶת הַדִּין. וְלָכֵן אַף שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לְקַבֵּל רְמָזִים מִכָּל דָּבָר בָּעוֹלָם, אֲבָל צָרִיךְ לִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מְאֹד לֹא לְהִמָּשֵׁךְ אַחַר עֲבוֹדָה זָרָה וְדַרְכֵי הָאֱמוֹרִי, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן יח). וְזוֹ הָיְתָה טַעֲמַת הָמָן־עֲמָלֵק, שֶׁעָשָׂה אֶת עַצְמוֹ עֲבוֹדָה זָרָה, וְרָצָה שֶׁכֻּלָּם יִשְׁתַּחֲווּ אֵלָיו, וּמָרְדָּכַי שֶׁהוּא אִישׁ יְהוּדִי, שֶׁכּוֹפֵר בַּעֲבוֹדָה זָרָה, לֹא רָצָה בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן לְהִשְׁתַּחֲוֹת אֵלָיו, וְכֵן הוֹרָה לְכָל עַם יִשְׂרָאֵל לִהְיוֹת חֲזָקִים בֶּאֱמוּנָה, וְלֹא לְהִמָּשֵׁךְ אַחַר הַכְּפִירוֹת וְהָאֶפִּיקוֹרְסוּת, דַּרְכֵי הָאֱמוֹרִי. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (אֶסְתֵּר רַבָּה, פָּרָשָׁה ז׳, סִימָן ח׳): מָה אָמַר לָהֶם מָרְדְּכַי, לְמִי שֶׁאוֹמֵר לוֹ: ״מַדּוּעַ אַתָּה עוֹבֵר אֶת מִצְוַת הַמֶּלֶךְ?״ רַבִּי לֵוִי אָמַר: אָמַר לָהֶם מָרְדְּכַי, מִשֶּׁה רַבֵּנוּ הִזְהִיר לָנוּ בַּתּוֹרָה (דְּבָרִים כז, טו): ״אָרוּר הָאִישׁ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה פֶּסֶל וּמַסֵּכָה״, וְרָשָׁע זֶה עוֹשֶׂה עַצְמוֹ עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים, וְיֶשַׁעְיָהוּ הַנָּבִיא הִזְהִירָנוּ (יְשַׁעְיָה ב, כב): ״חִדְלוּ לָכֶם מִן הָאָדָם אֲשֶׁר נְשָׁמָה בְּאַפּוֹ, כִּי בַמֶּה נֶחְשָׁב הוּא״, וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁאֲנִי אִיסְגְּנִטִירִין שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁכָּל הַשְּׁבָטִים נוֹלְדוּ בְּחוּצָה לָאָרֶץ וּזְקֵנִי נוֹלַד בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְעַל־יְדֵי־זֶה אֲנִי אֶרְאֶה בְּמַפַּלְתּוֹ שֶׁל הָמָן, וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן נה), שֶׁלִּרְאוֹת בְּמַפַּלְתָּן שֶׁל הָרְשָׁעִים אִי אֶפְשָׁר, אֶלָּא עַל־יְדֵי בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קי, א): ״שֵׁב לִימִינִי עַד אָשִׁית אוֹיְבֶיךָ הֲדוֹם לְרַגְלֶיךָ״, יָמִין זֶה בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, בְּחִינַת בִּנְיָמִין — בֶּן־יָמִין, שֶׁנּוֹלַד בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְכָךְ יָדַע מָרְדְּכַי הַצַּדִּיק, שֶׁתִּהְיֶה מַפָּלָה לְהָמָן הָרָשָׁע, כֵּן יֹאבְדוּ כָּל אוֹיְבֶיךָ הַשֵּׁם, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ד וַיְהִי בְּאָמְרָם [כְּאָמְרָם] אֵלָיו יוֹם וָיוֹם: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר רַבֵּנוּ זַ״ל אָמַר (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ערב) עַל הַפָּסוּק (תְּהִלִּים צה, ז):

"הַיּוֹם אִם בְּקֹלוֹ תִּשְׁמָעוּ", זֶה כְּלָל גָּדוֹל בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁלֹּא יָשִׂים לְנֶגֶד עֵינָיו, כִּי אִם אוֹתוֹ הַיּוֹם, הֵן בְּעֵסֶק פַּרְנָסָה וְהִצְטָרְכוּתוֹ, צָרִיךְ שֶׁלֹּא יַחְשֹׁב מִיּוֹם לַחֲבֵרוֹ, וְכֵן בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, לֹא יָשִׂים לְנֶגֶד עֵינָיו, כִּי אִם אוֹתוֹ הַיּוֹם וְאוֹתָהּ הַשָּׁעָה, כִּי כְּשֶׁרוֹצִין לְהַכְנִס בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, נִדְמֶה לְהָאָדָם כְּאִלּוּ הוּא מַשָּׂא כָּבֵד, וְאִי אֶפְשָׁר לוֹ לִישָׂא מַשָּׂא כָּבֵד כָּזֶה, אֲבָל כְּשֶׁיַּחְשֹׁב, שֶׁאֵין לוֹ רַק אוֹתוֹ הַיּוֹם, לֹא יִהְיֶה לוֹ מַשָּׂא כְּלָל, וְגַם שֶׁלֹּא יִדְחֶה אֶת עַצְמוֹ מִיּוֹם לְיוֹם, לֵאמֹר: "מָחָר אַתְחִיל", "מָחָר אֶתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה וּבְכֹחַ כָּרָאוּי", וְכֵיוָצֵא בָּזֶה בִּשְׁאָר הָעֲבוֹדוֹת, כִּי אֵין לָאָדָם בְּעוֹלָמוֹ, כִּי אִם אוֹתוֹ הַיּוֹם וְאוֹתָהּ הַשָּׁעָה שֶׁעוֹבֵד בּוֹ. כִּי יוֹם הַמָּחָרַת הוּא עוֹלָם אַחֵר לְגַמְרֵי. וְזֶה פֵּרוּשׁ "הַיּוֹם אִם בְּקֹלוֹ תִּשְׁמָעוּ", 'הַיּוֹם' דַּיְקָא, אִם אַתָּה רוֹצֶה לִשְׁמֹעַ בְּקוֹלוֹ יִתְבָּרַךְ, עָלֶיךָ לִזְכֹּר שֶׁאֵין לְךָ רַק הַיּוֹם הַזֶּה. וְהִנֵּה הָמָן־עֲמָלֵק מַכְנִיס סְפֵקוֹת בָּאָדָם, כִּי עֲמָלֵ"ק גִּימַטְרִיָּה סָפֵ"ק, וּכְתִיב (שְׁמוֹת יז, ז): "הֲיֵשׁ ה' בְּקִרְבֵּנוּ אִם אָיִן", "וַיָּבוֹא עֲמָלֵק וַיִּלָּחֶם עִם יִשְׂרָאֵל" וְגוֹ', וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י: 'תָּמִיד אֲנִי בֵּינֵיכֶם וּמְזֻמָּן לְכָל צָרְכֵיכֶם, וְאַתֶּם אוֹמְרִים: "הֲיֵשׁ ה' בְּקִרְבֵּנוּ אִם אָיִן"; חַיֵּיכֶם, שֶׁהַכֶּלֶב בָּא וְנוֹשֵׁךְ אֶתְכֶם, וְאַתֶּם צוֹעֲקִים לִי, וְתֵדְעוּ הֵיכָן אֲנִי' וְכוּ', עַיֵּן שָׁם; חֲרֵי שֶׁכָּל קְלִפַּת הָמָן־עֲמָלֵק, הִיא לְהַכְנִיס סְפֵקוֹת בָּאָדָם, וְהָעִקָּר לְהַכְנִיס בּוֹ כְּאִלּוּ הַיּוֹם הַזֶּה זֶה לֹא הַיּוֹם שֶׁלּוֹ, וּבַיּוֹם הַזֶּה הוּא כְּבָר לֹא יַצְלִיחַ, וּבְפָרָט כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ בַּיּוֹם הַזֶּה אֵיזֶה בִּלְבּוּל הַדַּעַת, אֵיזוֹ צָרָה, אֵיזֶה רִיב, אֵיזוֹ מַחֲלֹקֶת, כְּבָר מִתְבַּלְבֵּל לוֹ כָּל הַיּוֹם, וּבֶאֱמֶת אֵינוֹ כֵּן, כִּי הָאָדָם צָרִיךְ לָדַעַת, שֶׁכָּל יוֹם הוּא יוֹם, וַחֲבָל לְבַטֵּל אֶת הַיּוֹם בְּלֹא כְּלוּם, כִּי כָּל יוֹם וָיוֹם זֶה דּוֹר שָׁלֵם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת א, ד): "דּוֹר הֹלֵךְ וְדוֹר בָּא", וְדָרְשׁוּ עַל זֶה חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (קֹהֶלֶת רַבָּה, פָּרָשָׁה א', סִימָן ה'): רַבִּי יוּדָן בְּשֵׁם רַבִּי לֵוִי אוֹמֵר: אֵין לְךָ בְּכָל יוֹם וָיוֹם שֶׁאֵין נוֹלָדִין בּוֹ שִׁשִּׁים רִבּוֹא וּמֵתִים בּוֹ שִׁשִּׁים רִבּוֹא, וּמַה טַּעַם "דּוֹר הֹלֵךְ וְדוֹר בָּא"? כִּי כָּל יוֹם וָיוֹם הוּא דּוֹר חָדָשׁ. וְלָכֵן אָסוּר לְהִתְבַּלְבֵּל מִיּוֹם לְיוֹם, וַאֲפִלּוּ שֶׁעוֹבֵר עַל כָּל אֶחָד בְּכָל יוֹם צָרוֹת וְיִסּוּרִים, מְרִירוּת וְהַרְפַּתְקָאוֹת, עֲנָשִׁים קָשִׁים וּמָרִים, עֲנִיּוּת וְדַחֲקוּת וּמַחֲלֹקֶת, עִם כָּל זֹאת עָלָיו לִזְכֹּר, שֶׁכָּל יוֹם וָיוֹם זֶה יוֹם, וַחֲבָל שֶׁהַיּוֹם יֵלֵךְ לְאִבּוּד, כִּי מַה שֶּׁתִּתְפֹּס בַּיּוֹם הַזֶּה, אֵיזֶה טוֹב אֲמִתִּי וְנִצְחִי — זֶה שֶׁלְּךָ. אֲבָל קְלִפַּת הָמָן־עֲמָלֵק רַק דּוֹחָה מִיּוֹם לְיוֹם, וְזֶה מַה שֶּׁנֶּאֱמַר בְּמִלְחֶמֶת עֲמָלֵק (שְׁמוֹת יז, ט): "וְצֵא הִלָּחֶם בַּעֲמָלֵק מָחָר" וְגוֹ', כִּי עִקַּר הַמִּלְחָמָה לְהִלָּחֵם עִם קְלִפַּת עֲמָלֵק, שֶׁדּוֹחָה אֶת

הָאָדָם, וְאוֹמֶרֶת לוֹ: "מָחָר תִּהְיֶה אִישׁ כָּשֵׁר", "מָחָר תִּלְמַד בְּהַתְמָדָה", "מָחָר תִּתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה", "מָחָר תְּקַיֵּם אֶת הַמִּצְוֹות בְּשִׂמְחָה", הָעִקָּר לֹא הַיּוֹם. וְזוֹ הַקְּלִפָּה הֲכִי קָשָׁה, שֶׁשּׁוֹבֶרֶת אֶת הָאָדָם. וְכֵן בְּפַרְנָסָה תָּמִיד שׁוֹבֶרֶת אוֹתוֹ, שֶׁהַיּוֹם כְּבָר לֹא תְּקַבֵּל פַּרְנָסָתְךָ, כִּי אַתָּה לֹא יָצָלַח וְכוּ'.

אֲבָל הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא בְּחִינַת מָרְדֳּכַי אִישׁ יְהוּדִי, הַכּוֹפֵר בַּעֲבוֹדָה זָרָה, הוּא אֵינוֹ מַטְעֶה אֶת עַצְמוֹ, וְאֵינוֹ דּוֹחֶה מִיּוֹם לְיוֹם, אֶלָּא יוֹדֵעַ שֶׁכָּל יוֹם הוּא יוֹם, וּבְכָל יוֹם וָיוֹם יְכוֹלִים לְהַצְלִיחַ עַד מְאֹד, בֵּין בְּגַשְׁמִי וּבֵין בְּרוּחָנִי. וְזֶה "וַיְהִי בְּאָמְרָם [כְּאָמְרָם] אֵלָיו יוֹם וָיוֹם", שֶׁהַסִּטְרָא אַחֲרָא וְהַקְּלִפּוֹת דִּבְרוּ עִם מָרְדֳּכַי, שֶׁהוּא אִישׁ יְהוּדִי, אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי, הַכּוֹפֵר בַּעֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁתִּדְחֹף מִיּוֹם לְיוֹם, כִּי הַיּוֹם הַזֶּה אֵינוֹ הַיּוֹם שֶׁלְּךָ, וּבְיוֹם הַזֶּה לֹא תַּצְלִיחַ, "וְלֹא שָׁמַע אֲלֵיהֶם מָרְדֳּכַי", שֶׁהוּא אִישׁ יְהוּדִי. "וַיַּגִּידוּ לְהָמָן" עֲמָלֵק, שֶׁהוּא מְקָרֵר אֶת הָאָדָם, שֶׁהַיּוֹם הַזֶּה זֶה אֵינוֹ יוֹם, וּבְיוֹם הַזֶּה כְּבָר לֹא יְכוֹלִים לְהַצְלִיחַ; כִּי כֵּן עוֹבֵר עַל כָּל אָדָם, כְּשֶׁדּוֹחִים אוֹתוֹ מִיּוֹם לְיוֹם, אָז הוּא נִשְׁבָּר לְגַמְרֵי. לֹא־כֵן מִי שֶׁמַּאֲמִין, אֲשֶׁר הוּא יִתְבָּרַךְ נִמְצָא, וְאֵין בִּלְעָדָיו נִמְצָא, וְכָל יוֹם וָיוֹם הוּא בְּרִיאָה חֲדָשָׁה, וְיכוֹלִים לְהַצְלִיחַ בְּכָל יוֹם וָיוֹם, אֲזַי הוּא רוֹצֶה "לִרְאוֹת הֲיַעַמְדוּ דִּבְרֵי מָרְדֳּכַי", אִם בֶּאֱמֶת מַצְלִיחִים בְּדַרְכּוֹ זוֹ. כִּי הָמָן־עֲמָלֵק מַכְנִיס סְפֵקוֹת בָּאָדָם (שְׁמוֹת יז, ז): "הֲיֵשׁ ה' בְּקִרְבֵּנוּ אִם אָיִן", עַד שֶׁרוֹצֶה לְסַלֵּק אֶת הַשְּׁכִינָה לְגַמְרֵי מֵהָאָדָם, עַד שֶׁנִּדְמֶה לוֹ, שֶׁכְּבָר אָבַד מָנוֹס וְתִקְוָה מִמֶּנּוּ, וּמִמֶּנּוּ כְּבָר לֹא יִהְיֶה שׁוּם דָּבָר, וְלֹא יַצְלִיחַ — לֹא בְּגַשְׁמִיּוּת וְלֹא בְּרוּחָנִיּוּת, כִּי עָבַר לוֹ רֹב הַיּוֹם וְרֹב הַלַּיְלָה. וּבֶאֱמֶת אֵינוֹ כֵּן, "כִּי הִגִּיד לָהֶם", מָרְדֳּכַי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת מְגַלֶּה לְכֻלָּם "אֲשֶׁר הוּא יְהוּדִי", עֲדַיִן יֵשׁ בְּךָ נְקֻדַּת הַיַּהֲדוּת, וְאַתָּה יָכוֹל לִמְצֹא אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא גַּם בִּמְקוֹמְךָ שֶׁאַתָּה נִמְצָא שָׁם, כִּי צְרִיכִים לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ בְּעַצְמוֹ נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן רפב). וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (סַנְהֶדְרִין לז.) עַל הַפָּסוּק (שִׁיר הַשִּׁירִים ו, ז): "כְּפֶלַח הָרִמּוֹן רַקָּתֵךְ", אֲפִלּוּ רֵיקָנִין שֶׁבָּךְ מְלֵאִין מִצְוֹות כָּרִמּוֹן. וְלָכֵן אָסוּר לְהִתְיָאֵשׁ בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן, וְלָדַעַת אֲשֶׁר כָּל יוֹם וָיוֹם הוּא יוֹם. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִדְרַשׁ אַגָּדָה): "וַיְהִי בְּאָמְרָם" כְּתִיב, וּקְרִי "כְּאָמְרָם", הֲרֵי כ"ב, שֶׁרָצָה לְבַטֵּל אֶת הַתּוֹרָה שֶׁהִיא כ"ב אוֹתִיּוֹת, כִּי זֶה עִקַּר קְלִפַּת הָמָן־עֲמָלֵק — לְקָרֵר אֶת הָאָדָם כְּאִלּוּ הַיּוֹם הַזֶּה

ה וַיַּרְא הָמָן כִּי־אֵין מָרְדֳּכַי כֹּרֵעַ וּמִשְׁתַּחֲוֶה לוֹ וַיִּמָּלֵא הָמָן חֵמָה:

גְּנָזֵי הַמֶּלֶךְ

הוּא כְּבָר לֹא הַיּוֹם שֶׁלְּךָ, וְהַיּוֹם הַזֶּה לֹא תַּצְלִיחַ עִם הַכ״ב אוֹתִיּוֹת שֶׁלְּךָ, שֶׁהֵם כְּלַל דִּבּוּרֵי הַתּוֹרָה וְדִבּוּרֵי הַתְּפִלָּה הַכְּלוּלִים בְּכ״ב אוֹתִיּוֹת. וְזוֹ מַעֲלַת אִישׁ יְהוּדִי, שֶׁכּוֹפֵר בַּעֲבוֹדָה זָרָה, וּמַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה אֲמִתִּית, שֶׁאֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְדָבָר גָּדוֹל וְדָבָר קָטָן אֵינוֹ נַעֲשֶׂה מֵעַצְמוֹ, אֶלָּא בְּהַשְׁגָּחַת הַמַּאֲצִיל הָעֶלְיוֹן, שֶׁאָז אֲפִלּוּ יָבוֹא אֶל הָאָדָם מִיּוֹם לְיוֹם לִדְחוֹת אוֹתוֹ, הוּא לֹא יִשְׁמַע אֵלָיו, שֶׁזֶּה ״וַיְהִי בְּאָמְרָם אֵלָיו יוֹם וָיוֹם וְלֹא שָׁמַע אֲלֵיהֶם״. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה פז, סִימָן ו׳): ״וַיְהִי כְּדַבְּרָהּ אֶל יוֹסֵף יוֹם יוֹם״, רַבִּי יוּדָן בְּשֵׁם רַבִּי בִּנְיָמִין אָמַר: בָּנֶיהָ שֶׁל רָחֵל נָפַן שָׁוֶה וּגְדֵלָתָן שָׁוָה, נָפַן שָׁוֶה ״וַיְהִי כְּדַבְּרָהּ אֶל יוֹסֵף יוֹם יוֹם״, ״וַיְהִי בְּאָמְרָם אֵלָיו יוֹם וָיוֹם״, ״וְלֹא שָׁמַע אֵלֶיהָ״, ״וְלֹא שָׁמַע אֲלֵיהֶם״; הֵינוּ שֶׁמָּרְדֳּכַי שֶׁבָּא מִבִּנְיָמִין — בְּנָהּ שֶׁל רָחֵל, הָיָה אֶצְלוֹ אוֹתוֹ נִסָּיוֹן כְּמוֹ שֶׁהָיָה אֵצֶל יוֹסֵף בְּנָהּ שֶׁל רָחֵל, גַּם אֵצֶל יוֹסֵף הֵסִיתוּ אוֹתוֹ הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא יוֹם יוֹם לַחֲטֹא, וְגַם פֹּה אֵצֶל מָרְדֳּכַי הֵסִית אוֹתוֹ הָמָן־עֲמָלֵק לְהִשְׁתַּחֲוֹות אֵלָיו, ״וְלֹא שָׁמַע אֲלֵיהֶם״.

וְכָךְ צָרִיךְ כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל לְהִתְנַהֵג, שֶׁשּׁוּם דָּבָר בָּעוֹלָם לֹא יוּכַל לְשַׁבֵּר אוֹתוֹ, אֶלָּא יֵדַע, אֲשֶׁר כָּל יוֹם וָיוֹם הוּא יוֹם, וְאָסוּר לְהִשָּׁבֵר מִשּׁוּם דָּבָר, אֶלָּא לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אֶת הַטּוֹב בְּכָל יוֹם וָיוֹם, כִּי אֵין לְךָ יוֹם שֶׁלֹּא יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת בּוֹ טוֹב אֲמִתִּי וְנִצְחִי הַרְבֵּה, הֵן בְּקִיּוּם מִצְוֹות מַעֲשִׂיּוֹת, וְהֵן בִּלְמוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וְהֵן בִּתְפִלָּה וּבַקָּשָׁה וְתַחֲנוּנִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. אַשְׁרֵי מִי שֶׁמַּחְדִּיר בְּעַצְמוֹ יְדִיעוֹת אֵלּוּ, וְאָז טוֹב לוֹ כָּל הַיָּמִים.

ה וַיַּרְא הָמָן כִּי אֵין מָרְדֳּכַי כֹּרֵעַ וּמִשְׁתַּחֲוֶה לוֹ, וַיִּמָּלֵא הָמָן חֵמָה: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר רַבֵּנוּ זַ״ל אָמַר (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן רנד): הָעֵינַיִם הֵם דְּבָרִים עֶלְיוֹנִים וּגְבוֹהִים מְאֹד, וְהֵם רוֹאִים תָּמִיד דְּבָרִים גְּדוֹלִים וְנוֹרָאִים, וְאִם הָיָה אָדָם זוֹכֶה לְעֵינַיִם כְּשֵׁרוֹת, הָיָה יוֹדֵעַ דְּבָרִים גְּדוֹלִים רַק מִמַּה שֶׁעֵינָיו רוֹאוֹת, כִּי הֵן רוֹאוֹת תָּמִיד, אַךְ שֶׁאֵין יוֹדֵעַ מָה רוֹאֶה, כְּמוֹ לְמָשָׁל: כְּשֶׁמַּעֲבִירִין דָּבָר לִפְנֵי עֵינֵי הָאָדָם בְּהַעֲבָרָה וּבִמְהִירוּת גְּדוֹלָה, אֲזַי

אֵין הָאָדָם יוֹדֵעַ מָה רָאָה, וְהִנֵּה אַף שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁהֶעֱבִירוּ אֶת הַדָּבָר לִפְנֵי עֵינָיו, בְּוַדַּאי רָאָה אוֹתוֹ בִּרְאִיָּה גְּמוּרָה, עִם כָּל זֶה אֵין יוֹדֵעַ מָה רָאָה, כִּי אַף שֶׁעֵינָיו רָאוּ הַדָּבָר בִּשְׁלֵמוּת, עִם כָּל זֶה מֵחֲמַת הַמְּהִירוּת, לֹא הָיָה פְּנַאי כְּדֵי שֶׁיָּבִיא הָרְאוּת לְהַדַּעַת, שֶׁיֵּדַע מָה רָאָה, כִּי לֵידַע הַדָּבָר שֶׁרָאָה, זֶה תָּלוּי בְּדַעַת, וּלְזֶה צָרִיךְ קְצָת זְמַן, שֶׁיִּשְׁהֶה קְצָת הַדָּבָר הַנִּרְאֶה לִפְנֵי עֵינָיו, כְּדֵי שֶׁיָּבוֹא וְיוֹשִׁיט כֹּחַ הָרְאוּת לְהַדַּעַת אֶת הַדָּבָר הַנִּרְאֶה, כְּדֵי שֶׁיֵּדַע בְּהַדַּעַת מָה רָאָה, וּמֵחֲמַת הַמְּהִירוּת לֹא רָאָה הַדָּבָר רַק בְּכֹחַ הָרְאוּת, אֲבָל לֹא הָיָה זְמַן לְהוֹשִׁיט הַדָּבָר לְהַדַּעַת, וְעַל־כֵּן אֵינוֹ יוֹדֵעַ מָה רָאָה. וְכֵן הָאָדָם רוֹאֶה בְּעֵינָיו תָּמִיד דְּבָרִים גְּדוֹלִים (הַיְנוּ מַרְאוֹת וְחֶזְיוֹנוֹת), אַךְ שֶׁהוּא כְּמוֹ שֶׁמַּעֲבִירִין לְפָנָיו בְּהַעֲבָרָה בְּעַלְמָא וּבִמְהִירוּת גְּדוֹלָה, עַל־כֵּן אֵינוֹ יוֹדֵעַ מָה רָאָה. וְלָכֵן צָרִיךְ אָדָם לְקַדֵּשׁ וּלְטַהֵר אֶת עֵינָיו, כִּי בָּזֶה תְּלוּיָה כָּל קְדֻשַּׁת הָאָדָם, כִּי חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ (סַנְהֶדְרִין מה.): אֵין יֵצֶר הָרָע שׁוֹלֵט אֶלָּא בְּמֶה שֶׁעֵינָיו רוֹאוֹת.

וְהִנֵּה הָמָן־עֲמָלֵק, כָּל עִנְיָנוֹ הוּא פְּגַם הַבְּרִית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דִּבְרִים כה, יח): "אֲשֶׁר קָרְךָ בַּדֶּרֶךְ וַיְזַנֵּב בְּךָ כָּל הַנֶּחֱשָׁלִים אַחֲרֶיךָ" וְגוֹ'; וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (פְּסִיקְתָא דְּרַב כַּהֲנָא), שֶׁכָּל אֵלּוּ שֶׁהָיָה הֶעָנָן פּוֹלְטָן — תְּפָסָם עֲמָלֵק, הַיְנוּ מִי שֶׁנִּכְשַׁל בִּפְגַם הַבְּרִית, שֶׁבָּא עַל־יְדֵי פְּגַם הָעֵינַיִם, כְּמַאֲמָרָם זַ"ל (סִפְרֵי שְׁלַח): אַחֲרֵי עֵינֵיכֶם — זוֹ זְנוּת, מַגִּיד שֶׁהָעֵינַיִם הוֹלְכוֹת אַחַר הַלֵּב. וְכֵן אָמְרוּ (בְּמִדְבַּר רַבָּה, פָּרָשָׁה י', סִימָן ב'): מָה רָאָה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לִשְׁאֹל מִיִּשְׂרָאֵל הַלֵּב וְהָעֵינַיִם שֶׁיִּהְיוּ אַחֲרָיו? לְפִי שֶׁהָעֲבֵרָה תְּלוּיָה בָּהֶם, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בְּמִדְבַּר טו, לט): "וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם" וְגוֹ', עֵינָא וְלִבָּא תְּרֵי סַרְסוּרֵי דְּחַטָּאָה אִינּוּן. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרָכוֹת יב:): אַחֲרֵי לְבַבְכֶם — זוֹ מִינוּת. וְכֵן הוּא אוֹמֵר (תְּהִלִּים יד, א): "אָמַר נָבָל בְּלִבּוֹ אֵין אֱלֹהִים", אַחֲרֵי עֵינֵיכֶם — זֶה הִרְהוּר עֲבֵרָה; נִמְצָא, שֶׁכָּל מַה שֶּׁהָאָדָם עוֹקֵר אֶת עַצְמוֹ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, וּבָא לִידֵי כְּפִירוּת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת, זֶה רַק כְּשֶׁמְּטַמֵּא אֶת הָעֵינַיִם, וְהָעֵינַיִם הוֹלְכוֹת אַחַר הַלֵּב. וְלָכֵן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (יְרוּשַׁלְמִי בְּרָכוֹת, פֶּרֶק א', הֲלָכָה ה'): לִבָּא וְעֵינָא תְּרֵין סַרְסוּרֵי דְּחַטָּאָה, אָמַר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא: אִי יְהָבִית לִי לִיבָּא וְעֵינָא, אֲנָא יְדַע דְּאַתְּ לִי; וְהִנֵּה הָמָן עָשָׂה אֶת עַצְמוֹ עֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁזֶּה הִרְהוּר הַלֵּב, וְלָכֵן מָרְדָּכַי לֹא רָצָה לְהִשְׁתַּחֲוֹות אֵלָיו, וְזֶה "וַיַּרְא הָמָן כִּי אֵין מָרְדֳּכַי כֹּרֵעַ וּמִשְׁתַּחֲוֶה לוֹ", וְדָרְשׁוּ עַל זֶה חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (אֶסְתֵּר רַבָּה, פָּרָשָׁה

ז׳, סִימָן ט׳) אָמַר רַבִּי אַיְבוֹ (תְּהִלִּים סט, כד): ״תֶּחְשַׁכְנָה עֵינֵיהֶם [שֶׁל רְשָׁעִים] מֵרְאוֹת״, לְפִי שֶׁמַּרְאִית עֵינֵיהֶם שֶׁל רְשָׁעִים מוֹרִידוֹת אוֹתָם לְגֵיהִנּוֹם, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בְּרֵאשִׁית ו, ב): ״וַיִּרְאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים אֶת בְּנוֹת הָאָדָם״, (בְּרֵאשִׁית ט, כב): ״וַיַּרְא חָם אֲבִי כְנַעַן״, (בְּרֵאשִׁית כח, ח): ״וַיַּרְא עֵשָׂו כִּי רָעוֹת בְּנוֹת כְּנָעַן״, (בַּמִּדְבָּר כב, ב): ״וַיַּרְא בָּלָק בֶּן צִפּוֹר״, (שָׁם כד, א): ״וַיַּרְא בִּלְעָם כִּי טוֹב בְּעֵינֵי הֲוָיָ״ה לְבָרֵךְ אֶת יִשְׂרָאֵל״, ״וַיַּרְא הָמָן כִּי אֵין מָרְדֳּכַי כֹּרֵעַ וּמִשְׁתַּחֲוֶה לוֹ״, אֲבָל מַרְאִית עֵינֵיהֶם שֶׁל צַדִּיקִים תֹּאַר, לְפִי שֶׁמַּרְאִית עֵינֵיהֶם שֶׁל צַדִּיקִים מַעֲלָה אוֹתָם לְמַעֲלָה הָעֶלְיוֹנָה, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בְּרֵאשִׁית יח, ב): ״וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיַּרְא וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים״, (בְּרֵאשִׁית כב, יג): ״וַיַּרְא וְהִנֵּה אַיִל״, (בְּרֵאשִׁית כט, ב): ״וַיַּרְא וְהִנֵּה בְאֵר בַּשָּׂדֶה״, (שְׁמוֹת ג, ב): ״וַיַּרְא וְהִנֵּה הַסְּנֶה״, (בַּמִּדְבָּר כה, ז): ״וַיַּרְא פִּינְחָס״, לְפִיכָךְ הֵם שְׁמֵחִים בְּמַרְאִית עֵינֵיהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים קז, מב): ״יִרְאוּ יְשָׁרִים וְיִשְׂמָחוּ״, כִּי הַצַּדִּיקִים מְקַדְּשִׁים אֶת עֵינֵיהֶם, וּמְמַלְּא הֵם זוֹכִים לְעֵינֵי ה׳, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן צח) עַל הַכָּתוּב (תְּהִלִּים לד, טז): ״עֵינֵי הֲוָיָ״ה אֶל צַדִּיקִים״, שֶׁהַצַּדִּיק יֵשׁ לוֹ עֵינֵי הַשֵּׂם, וְלָכֵן הוּא דָּבוּק תָּמִיד בּוֹ יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁזּוֹכֶה לִרְאוֹת רַק אָרִיךְ אַנְפִּין דִּקְדֻשָּׁה, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן רמב), שֶׁרַק רוֹאֶה אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזּוֹ יְחִידָה שֶׁבְּנֶפֶשׁ, אָרִיךְ אַנְפִּין דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁבְּכָל מָקוֹם שֶׁרַק מִסְתּוֹבֵב רוֹאֶה אֱלֹקוּת, מַה שֶּׁאֵין כֵּן הָמָן־עֲמָלֵק, הֵיכָן שֶׁרַק רָאָה — רָאָה אָרִיךְ אַנְפִּין דִּקְלִפָּה, שֶׁהִיא הַטֻּמְאָה, וְהַמַּת נאוּף, שֶׁמִּשָּׁם בָּא הַכַּעַס, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (שִׂיחוֹת־הָר״ן, סִימָן רמט), כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית לח, ז): ״וַיְהִי עֵר בְּכוֹר יְהוּדָה רַע בְּעֵינֵי הַשֵּׂם״, מַדּוּעַ רַע וְלֹא רָשָׁע? אֶלָּא מִי שֶׁחוֹטֵא בְּפֻגַם הַבְּרִית, פֻּגַם עֵר, הוּא אִישׁ רַע וּבְלִיַּעַל, וְתָמִיד הוּא בְּכַעַס, וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר אֵצֶל הָמָן: ״וַיִּמָּלֵא הָמָן חֵמָה״, וְדָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִדְרָשׁ אַבָּא גּוּרְיוֹן, פֶּרֶק ג׳, סִימָן ז׳): מֶה עָשָׂה הָמָן כְּשֶׁעָבַר וְלֹא עָמַד מָרְדֳּכַי מִמְּקוֹמוֹ, וְלֹא שָׁאַל בִּשְׁלוֹמוֹ? בָּא לוֹ מִצַּד אַחֵר, וְעָשָׂה עַצְמוֹ כְּאִלּוּ שָׁאַל מָרְדֳּכַי בִּשְׁלוֹמוֹ, וְאָמַר לֵיהּ: מָרִי עָלַיְךָ שָׁלוֹם, אָמַר לֵיהּ מָרְדֳּכַי: ״אֵין שָׁלוֹם אָמַר הֲוָיָ״ה לָרְשָׁעִים״ (יְשַׁעְיָה נז, כא), מִיָּד ״וַיִּמָּלֵא הָמָן חֵמָה״, כִּי עַל־יְדֵי פֻּגַם הַבְּרִית בָּאִים לִידֵי כַּעַס וּרְצִיחָה. וְעִקַּר הַתִּקּוּן זֶה רַק אֱמוּנָה, כִּי עַל־יְדֵי שֶׁהָאָדָם מִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה נִצּוֹל מִתַּאֲוַת נאוּף וּמִכְּפִירוּת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת, וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן לו): כְּשֶׁמִּתְגַּבֶּרֶת עַל הָאָדָם תַּאֲוַת

וַיֵּבֶז בְּעֵינָיו לִשְׁלֹחַ יָד בְּמָרְדֳּכָי לְבַדּוֹ כִּי־הִגִּידוּ לוֹ
אֶת־עַם מָרְדֳּכָי וַיְבַקֵּשׁ הָמָן לְהַשְׁמִיד אֶת־כָּל־
הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל־מַלְכוּת אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ עַם מָרְדֳּכָי׃

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

נאוף, עִקַּר הָעִצָּה לִקְרוֹת אָז "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל הַוָ"ה אֱלֹקֵינוּ הַוָ"ה אֶחָ"ד", שֶׁזֶּה גִּלּוּי אֱמוּנָה, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה מִתְבַּטֶּלֶת תַּאֲוַת נאוף לְגַמְרֵי. וְלָכֵן הָמָן־עֲמָלֵק שֶׁעָשָׂה אֶת עַצְמוֹ עֲבוֹדָה זָרָה, וְכֵן הִכְשִׁיל אֶת אוֹתָן הָאֲנָשִׁים שֶׁהָיָה הֶעָנָן פּוֹלְטָן, לֹא רָצָה מָרְדֳּכַי לְהִשְׁתַּחֲווֹת אֵלָיו, וְנִקְרָא 'אִישׁ יְהוּדִי' — שֶׁכָּפַר בַּעֲבוֹדָה זָרָה, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִצּוֹל מִמֶּנּוּ, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ו וַיֵּבֶז בְּעֵינָיו לִשְׁלֹחַ יָד בְּמָרְדֳּכָי׃ צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר רַבֵּנוּ זַ"ל אָמַר (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן א'), אֲשֶׁר יֵשׁ שָׁלֹשׁ עֲבוֹדוֹת שֶׁמַּפְסִידִים עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה. א. אַל תְּהִי בָּז לְכָל אָדָם, שֶׁלֹּא לְבַזּוֹת שׁוּם אָדָם. ב. עֲבוֹדָה זָרָה, וַאֲפִלּוּ קִלְקוּל הָאֱמוּנָה שֶׁאֵין הָאֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת, הוּא גַּם־כֵּן בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה. ג. שְׁמִירַת הַבְּרִית, הַיְנוּ מִי שֶׁאֵינֶנּוּ שׁוֹמֵר הַבְּרִית כָּרָאוּי; כִּי כָּל שָׁלֹשׁ מִדּוֹת אֵלּוּ הֵן בְּחִינַת עֲבוֹדוֹת דְּסִטְרָא אַחֲרָא, וּמַפְסִידִין עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה. בִּזּוּי אֲנָשִׁים הוּא בְּחִינַת עֲבוֹדָה, כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בַּאֲחֵי יוֹסֵף, עַל שֶׁבִּזּוּ אוֹתוֹ וְלֹא הֶאֱמִינוּ שֶׁהוּא יִהְיֶה מֶלֶךְ, עַל־יְדֵי־זֶה נָפְלוּ לִבְחִינַת עַבְדוּת, וְאָמְרוּ לוֹ: "הֵנֵּנוּ לְךָ לַעֲבָדִים" (בְּרֵאשִׁית נ, יח). עֲבוֹדָה זָרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת כ, ב): "אָנֹכִי הַוָ"ה אֱלֹקֶיךָ, אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים", כִּי אֶרֶץ מִצְרַיִם מְלֵאָה גִּלּוּלִים וַעֲבוֹדָה זָרָה, וְעַל־כֵּן נִקְרֵאת בֵּית עֲבָדִים, בְּחִינַת עַבְדוּת הַנַּ"ל. שְׁמִירַת הַבְּרִית — מִי שֶׁפּוֹגֵם בּוֹ, הוּא גַּם־כֵּן בְּחִינַת עַבְדוּת, בְּבְחִינַת חָם, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (בְּרֵאשִׁית ט, כה): "אָרוּר כְּנַעַן עֶבֶד עֲבָדִים יִהְיֶה לְאֶחָיו"; וְצָרִיךְ לָצֵאת מִשְּׁלֹשׁ עֲבוֹדוֹת אֵלּוּ, דְּהַיְנוּ מִשְּׁלֹשׁ מִדּוֹת רָעוֹת הָאֵלּוּ, וְאָז זוֹכִין לַעֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה, לָבוֹא לְהִתְפַּלֵּל תָּמִיד אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וְהִנֵּה הָמָן הָיָה הֵפֶךְ מִכָּל הָעֲבוֹדוֹת הָאֵלּוּ, כַּמּוּבָא (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, גְּבִינַת חוֹב מִלְּקוּחוֹת וְהִלְכוֹת אַפּוֹתִיקִי, הֲלָכָה ה', אוֹת ח'), וְעַל־כֵּן חָתַר תַּחַת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל לְהַכְשִׁילָם בִּפְגַם הַבְּרִית, שֶׁזֶּה בְּחִינַת (דְּבָרִים כח, יח), "אֲשֶׁר קָרְךָ בַּדֶּרֶךְ", לְשׁוֹן מִקְרֶה פְּגַם

הַבְּרִית. וְכֵן עָשָׂה אֶת עַצְמוֹ עֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁרָצָה שֶׁכֻּלָּם יִשְׁתַּחֲווּ לוֹ, וְכֵן בְּזֶה אֶת מָרְדֳּכַי וְאֶת כְּלַל יִשְׂרָאֵל, שֶׁזֶּה "וַיִּבְז בְּעֵינָיו לִשְׁלֹחַ יָד בְּמָרְדֳּכַי לְבַדּוֹ, כִּי הִגִּידוּ לוֹ אֶת עַם מָרְדֳּכַי", וְאָמְרוּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (אֶסְתֵּר רַבָּה, פָּרָשָׁה ז', סִימָן י'): "וַיִּבֶז" — בָּזוּי בֶּן בָּזוּי, מַה לְהַלָּן כְּתִיב (בְּרֵאשִׁית כה, לד): "וַיִּבֶז עֵשָׂו אֶת הַבְּכֹרָה", וְכָאן כְּתִיב: "וַיִּבֶז בְּעֵינָיו", כִּי כָּל הָעִנְיָן שֶׁל הָמָן־עֲמָלֵק הוּא לְחָרֵף וּלְבַזּוֹת אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וּלְבַטֵּל מֵהֶם אֶת הַתְּפִלָּה, כִּי עֲמָלֵ"ק גִּימַטְרִיָּה סָפֵ"ק, שֶׁמַּכְנִיס בָּאָדָם סְפֵקוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת יז, ז) "הֲיֵשׁ ה' בְּקִרְבֵּנוּ אִם אָיִן", כִּי הוּא כָּלוּל מִכָּל הַשֶּׁלֶשׁ עֲבוֹדוֹת הַמַּפְסִידִים עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה, שֶׁהֵם: עֲבוֹדָה זָרָה, גִּלּוּי עֲרָיוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים, וְלָכֵן נֶאֱמַר בּוֹ: "וַיִּבֶז בְּעֵינָיו לִשְׁלֹחַ יָד בְּמָרְדֳּכַי לְבַדּוֹ, כִּי הִגִּידוּ לוֹ אֶת עַם מָרְדֳּכַי, וַיְבַקֵּשׁ הָמָן לְהַשְׁמִיד אֶת כָּל הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל מַלְכוּת אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ עַם מָרְדֳּכַי", שֶׁהָיָה מָרְדֳּכַי הַצַּדִּיק מְבֻזֶּה בְּעֵינָיו כָּל־כָּךְ, עַד שֶׁלֹּא נָחֲשַׁב בְּעֵינָיו אֲפִלּוּ לְהָנִקֵם בּוֹ לְבַדּוֹ לְהָרְגוֹ וּלְאַבְּדוֹ, כִּי כָּל־כָּךְ הָיָה מְבֻזֶּה בְּעֵינָיו, עַל־כֵּן רָצָה לְהִתְגַּבֵּר לְהַשְׁמִיד לַהֲרֹג וּלְאַבֵּד אֶת כָּל הַיְּהוּדִים, דְּהַיְנוּ שְׁפִיכוּת דָּמִים, וְגַם פְּגַם הַבְּרִית בָּא מֵהָמָן־עֲמָלֵק. לֹא־כֵן הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁהוּא מָרְדֳּכַי, מַכְנִיס בְּעַם יִשְׂרָאֵל אֱמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה זוֹכִים לְכַבֵּד אֶת הַזּוּלַת. כִּי הַמַּאֲמִין הָאֲמִתִּי שֶׁמַּאֲמִין, אֲשֶׁר אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְהַכֹּל לַכֹּל אֱלֹקוּת גָּמוּר הוּא, הוּא יְכַבֵּד אֶת כֻּלָּם, כִּי הוּא יוֹדֵעַ, אֲשֶׁר כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל הוּא חֵלֶק אֱלוֹק מִמַּעַל, וְאָסוּר לְבַזּוֹת אֶת אַף אֶחָד. וְכֵן הַצַּדִּיק מַכְנִיס קְדֻשָּׁה וְטָהֳרָה בִּנְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁלֹּא יִכָּשְׁלוּ, חַס וְשָׁלוֹם, בְּפֶגַם הַבְּרִית. אֲבָל הָמָן הוּא בְּדִיּוּק הַהֵפֶךְ מִזֶּה, וְהוּא מִתְקַנֵּא בִּנְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל וּמְבַזֶּה אוֹתָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וַיִּבֶז בְּעֵינָיו לִשְׁלֹחַ יָד בְּמָרְדֳּכַי לְבַדּוֹ, כִּי הִגִּידוּ לוֹ אֶת עַם מָרְדֳּכַי", שֶׁהֵם כּוֹפְרִים בַּעֲבוֹדָה זָרָה, וְאֵינָם רוֹצִים לְהִכָּנַע אֵלָיו, וְלָכֵן "וַיְבַקֵּשׁ הָמָן לְהַשְׁמִיד אֶת כָּל הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל מַלְכוּת אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ עַם מָרְדֳּכַי"; וְדָרְשׁוּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה יג:): אָמַר רָבָא, בִּתְחִלָּה בְּמָרְדֳּכַי לְבַדּוֹ, וּלְבַסּוֹף בְּעַם מָרְדֳּכַי. וּמַנּוּ רַבָּנָן: וּלְבַסּוֹף בְּכָל הַיְּהוּדִים.

אֲבָל גֹּדֶל כֹּחַ הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא מָרְדֳּכַי, שֶׁהִכְנִיס אֱמוּנָה בֵּין נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְחִזֵּק אוֹתָם לְהִתְפַּלֵּל אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, עַל־יְדֵי־זֶה זָכָה לְנַצֵּחַ אֶת הָמָן, עַד שֶׁנִּתְהַפֵּךְ וְתָלוּהוּ עַל הָעֵץ. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִדְרָשׁ

ז בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן הוּא־חֹדֶשׁ נִיסָן בִּשְׁנַת שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה לַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ הִפִּיל פּוּר הוּא הַגּוֹרָל לִפְנֵי הָמָן מִיּוֹם ׀ לְיוֹם וּמֵחֹדֶשׁ לְחֹדֶשׁ שְׁנֵים־עָשָׂר הוּא־חֹדֶשׁ אֲדָר׃ ס

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

תְּהִלִּים קיט): "כִּמְעַט כִּלּוּנִי בָּאָרֶץ" וְגוֹ', מַהוּ 'כִּלּוּנִי'? בִּקְּשׁוּ הָרְשָׁעִים לְכַלּוֹתֵנוּ מִן הָעוֹלָם, אִלּוּלֵי כִּמְעַט רִחַמְתָּ עָלֵינוּ, וְכֵן הוּא אוֹמֵר (אֶסְתֵּר ו, א): "בַּלַּיְלָה הַהוּא נָדְדָה שְׁנַת הַמֶּלֶךְ", אִלּוּלֵי לֹא נָדְדָה שְׁנָתוֹ כִּמְעַט הָיוּ מְכַלִּין אוֹתָנוּ, שֶׁנֶּאֱמַר: "לְהַשְׁמִיד אֶת כָּל הַיְּהוּדִים", לְכָךְ נֶאֱמַר "כִּמְעַט כִּלּוּנִי בָּאָרֶץ", וְדָבָר זֶה צְרִיכִים לְהַכְנִיס טוֹב בְּדַעְתּוֹ, אֲשֶׁר קִלְפַּת הָמָן־עֲמָלֵק מְבַזֶּה אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְעָלֵינוּ לִזְכֹּר הֵיטֵב אֶת מַעֲשֵׂי עֲמָלֵק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דִּבְרִים כה, יז): "זָכוֹר אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה לְךָ עֲמָלֵק בַּדֶּרֶךְ בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם" וְגוֹ', "וְהָיָה בְּהָנִיחַ הָוָי"ה אֱלֹקֶיךָ לְךָ מִכָּל אוֹיְבֶיךָ מִסָּבִיב, בָּאָרֶץ אֲשֶׁר הָוָי"ה אֱלֹקֶיךָ נוֹתֵן לְךָ נַחֲלָה לְרִשְׁתָּהּ, תִּמְחֶה אֶת זֵכֶר עֲמָלֵק מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם לֹא תִשְׁכָּח", וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ז בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן הוּא חֹדֶשׁ נִיסָן: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אָהוּבִי, בְּנִי! שֶׁהָמָן הָרָשָׁע הִפִּיל פּוּר בְּחֹדֶשׁ נִיסָן, וּמִשָּׁם הִתְחִילָה מַפָּלָתוֹ, כִּי עַל חֹדֶשׁ נִיסָן נֶאֱמַר (שְׁמוֹת יב, ב): "הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֹאשׁ חֳדָשִׁים, רִאשׁוֹן הוּא לָכֶם לְחָדְשֵׁי הַשָּׁנָה". וּמִצָּוָה זוֹ הִיא קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ, כַּמּוּבָא (חִנּוּךְ מִצְוָה ד') לְקַדֵּשׁ חֳדָשִׁים וּלְעַבֵּר שָׁנִים, שֶׁדָּבָר זֶה תָּלוּי בַּחֲכָמִים. וְאָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן סא), שֶׁמִּי שֶׁפּוֹגֵם בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים נִדּוֹן בְּצוֹאָה רוֹתַחַת, הַיְנוּ בַּמּוֹתָרוֹת, שֶׁעוֹלִים לוֹ עֲנָנִים סְרוּחִים וּמְסַבְּבִים לוֹ אֶת מֹחוֹ, כִּי הַיְסוֹד בַּיְהַדּוּת זֶה אֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁהֵם יוֹדְעִים אֶת סוֹד הָעִבּוּר, וְהֵם יוֹדְעִים אֵיךְ לְקַדֵּשׁ אֶת הֶחֳדָשִׁים. וְלָכֵן בָּזֶה שֶׁהָמָן הִתְחִיל לַעֲשׂוֹת אֶת הַגּוֹרָל בְּחֹדֶשׁ נִיסָן, זוֹ כְּבָר הָיְתָה תְּחִלַּת מַפָּלְתּוֹ.

וּבָזֶה תָּבִין, אָהוּבִי, בְּנִי, מַה שֶּׁפֵּרֵשׁ רַשְׁ"י עַל "בְּרֵאשִׁית בָּרָא": אָמַר רַבִּי יִצְחָק, לֹא הָיָה צָרִיךְ לְהַתְחִיל אֶת הַתּוֹרָה אֶלָּא מֵ"הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם",

שֶׁהִיא מִצְוָה רִאשׁוֹנָה שֶׁנִּצְטַוּוּ בָּהּ יִשְׂרָאֵל, וּמַה טַּעַם פָּתַח בְּ"בְּרֵאשִׁית"? מִשּׁוּם (תְּהִלִּים קיא, ו): "כֹּחַ מַעֲשָׂיו הִגִּיד לְעַמּוֹ לָתֵת לָהֶם נַחֲלַת גּוֹיִם"; שֶׁאִם יֹאמְרוּ אֻמּוֹת הָעוֹלָם לְיִשְׂרָאֵל, לִסְטִים אַתֶּם שֶׁכְּבַשְׁתֶּם אַרְצוֹת שִׁבְעָה גּוֹיִם, הֵם אוֹמְרִים לָהֶם: כָּל הָאָרֶץ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא הִיא, הוּא בְּרָאָהּ וְנָתַן לַאֲשֶׁר יָשָׁר בְּעֵינָיו, בִּרְצוֹנוֹ נְתָנָהּ לָהֶם, וּבִרְצוֹנוֹ נְטָלָהּ מֵהֶם וּנְתָנָהּ לָנוּ. נִמְצָא, שֶׁהַמָּן הָרָשָׁע הִתְחִיל אֶת הַגּוֹרָל בְּחֹדֶשׁ נִיסָן, וְרָצָה לְקַטְרֵג עַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, בָּזֶה בְּעַצְמוֹ הָיְתָה תְּחִלַּת מַפַּלְתּוֹ. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (אֶסְתֵּר רַבָּה, פָּרָשָׁה ז', סִימָן יז): בְּתְחִלָּה הִפִּיל פּוּר בְּיָמִים שֶׁנֶּאֱמַר מִיּוֹם לְיוֹם, הִפִּיל פּוּר בְּיוֹם אֶחָד בְּשַׁבָּת, עָמַד שָׁרוֹ לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא וְאָמַר: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, בִּי נִבְרְאוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ, וְאָמַרְתָּ (יִרְמְיָה לג, כה): "אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וָלָיְלָה, חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׂמְתִּי", יֵשׁ בְּרִית בִּבְשָׂרָם, דִּכְתִיב (בְּרֵאשִׁית יז, ט): "וְאַתָּה אֶת בְּרִיתִי תִּשְׁמֹר" וּכְתִיב (שָׁם פָּסוּק יג): "וְהָיְתָה בְרִיתִי בִּבְשַׂרְכֶם", וְיֵשׁ בְּרִית בְּפִיהֶם זוֹ תּוֹרָה, דִּכְתִיב (יְהוֹשֻׁעַ א, ח): "לֹא יָמוּשׁ סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה מִפִּיךָ", וְאָמַרְתָּ (יִרְמְיָה לא, לו): "אִם יִמַּדּוּ שָׁמַיִם מִלְמַעְלָה וְיֵחָקְרוּ מוֹסְדֵי אֶרֶץ לְמָטָּה" וְגוֹ', וּכְתִיב (שָׁם פָּסוּק לה): "גַּם זֶרַע יִשְׂרָאֵל יִשְׁבְּתוּ מִהְיוֹת גּוֹי לְפָנַי כָּל הַיָּמִים", וְרָשָׁע זֶה מְבַקֵּשׁ לְאַבְּדָן, עֲקֹר שָׁמַיִם וָאָרֶץ תְּחִלָּה, וְאַחַר־כָּךְ אַתָּה מְכַלֶּה אוֹתָן. הִפִּיל פּוּר בְּיוֹם שֵׁנִי, וְעָמַד שָׁרוֹ לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְאָמַר: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, בְּיוֹם שֵׁנִי הִבְדַּלְתָּ בֵּין מַיִם הָעֶלְיוֹנִים לְמַיִם הַתַּחְתּוֹנִים, וְכֵן יִשְׂרָאֵל מֻבְדָּלִים הֵם מִן הָאֻמּוֹת, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (וַיִּקְרָא כ, כו): "וָאַבְדִּיל אֶתְכֶם מִן הָעַמִּים לִהְיוֹת לִי", וְרָשָׁע זֶה רוֹצֶה לְאַבְּדָן, הַפֵּךְ עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, וְאַחַר כַּלֶּה אוֹתָם. יוֹם שְׁלִישִׁי הִפִּיל פּוּר, וְעָמַד שָׁרוֹ לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא וְאָמַר: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, יוֹם שְׁלִישִׁי בּוֹ נִבְרְאוּ זְרָעִים, וְיִשְׂרָאֵל מַפְרִישִׁין מֵהֶם תְּרוּמוֹת וּמַעַשְׂרוֹת, וּבוֹ נִבְרְאוּ אִילָנוֹת, וְיִשְׂרָאֵל מְקַלְּסִין לְפָנֶיךָ בָּהֶן, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (וַיִּקְרָא כג, מ): "וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר" וְגוֹ', וּבוֹ נִקְווּ הַמַּיִם לְיָם, וּלְיִשְׂרָאֵל נִגְזְרוּ שְׁנֵים־עָשָׂר גְּזָרִים בַּיָּם. וְעַכְשָׁו אִם יִשְׂרָאֵל בְּטֵלִים, אָנוּ הֵיאַךְ קַיָּמִין?! יוֹם רְבִיעִי הִפִּיל פּוּר, וְעָמַד שָׁרוֹ לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְאָמַר לְפָנָיו: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, יוֹם רְבִיעִי בּוֹ נִבְרְאוּ הַמְּאוֹרוֹת לְהִשְׁתַּמֵּשׁ לְאוֹרָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (יְשַׁעְיָה ס, ג): "וְהָלְכוּ גוֹיִם לְאוֹרֵךְ, וּמְלָכִים לְנֹגַהּ זַרְחֵךְ", וּבוֹ נִבְרְאוּ הַכּוֹכָבִים, וּבָנֶיךָ נִמְשָׁלוּ לְכוֹכָבִים, אִם תְּאַבְּדֵם, הֵיאַךְ אָנוּ קַיָּמִין?! הִפִּיל פּוּר יוֹם

ח וַיֹּאמֶר הָמָן לַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ יֶשְׁנוֹ עַם־אֶחָד מְפֻזָּר
וּמְפֹרָד בֵּין הָעַמִּים בְּכֹל מְדִינוֹת מַלְכוּתֶךָ וְדָתֵיהֶם
שֹׁנוֹת מִכָּל־עָם וְאֶת־דָּתֵי הַמֶּלֶךְ אֵינָם עֹשִׂים וְלַמֶּלֶךְ
אֵין־שֹׁוֶה לְהַנִּיחָם:

גְּנִזֵי הַמֶּלֶךְ

חֲמִישִׁי וְעָמַד שָׂרוֹ לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְאָמַר לְפָנָיו: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, יוֹם חֲמִישִׁי בּוֹ נִבְרְאוּ עוֹפוֹת וּבְהֵמוֹת, וּמֵהֶם צְוִיתָ לְהַקְרִיב קָרְבָּנוֹת, וּבָהֶם אַתָּה מְכַפֵּר וּמִתְרַצֶּה לַבְּרִיּוֹת, וְאִם הֵם בְּטֵלִים, מִי מַקְרִיב קָרְבָּן? ! הַפִּיל פּוּר בְּיוֹם שִׁשִּׁי, עָמַד שָׂרוֹ לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְאָמַר לְפָנָיו: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, יוֹם שִׁשִּׁי בּוֹ נִבְרָא אָדָם הָרִאשׁוֹן, וְקָרָאתָ לְבָנֶיךָ בִּשְׁמוֹ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (יְחֶזְקֵאל לד, לא): "וְאַתֶּן צֹאנִי צֹאן מַרְעִיתִי אָדָם אַתֶּם", וְאִם אַתָּה מְבַקֵּשׁ לְעָקְרָן עֲקֹר כָּל הָאָדָם, וְאַחַר־כָּךְ יִשְׁלֹט בָּהֶם, בְּיוֹם שַׁבָּת הַפִּיל פּוּר, עָמַד שָׂרוֹ לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְאָמַר לְפָנָיו: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, יוֹם שַׁבָּת בּוֹ נִגְמְרוּ כָּל מַעֲשֶׂיךָ וְנִשְׁתַּכְלְלוּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בְּרֵאשִׁית ב, ב): "וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי", וּכְתִיב (שְׁמוֹת לא, יז): "בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הִיא לְעֹלָם", וְאִם אַתָּה מְבַקֵּשׁ לַעֲקֹר אוֹתָם, עֲקֹר אֶת הַשַּׁבָּת וּבָטֵל אוֹתָהּ, וְאַחַר־כָּךְ אַתָּה מְכַלֶּה אוֹתָם, כֵּיוָן שֶׁרָאָה אוֹתוֹ רָשָׁע שֶׁאֵין הַגּוֹרָל נוֹפֵל בּוֹ בַּיָּמִים, חָזַר לֶחֳדָשִׁים וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. כִּי קֹדֶם רָצָה לִתְפֹּס אֶת עַם יִשְׂרָאֵל בְּיָמִים, אֲבָל כְּשֶׁרָאָה שֶׁלֹּא יָכוֹל, אֲזַי הָלַךְ אֶל הֶחָדָשִׁים, וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה יג:): "הַפִּיל פּוּר הוּא הַגּוֹרָל", תָּנָא כֵּיוָן שֶׁנָּפַל פּוּר בְּחֹדֶשׁ אֲדָר, שָׂמַח שִׂמְחָה גְּדוֹלָה, אָמַר: נָפַל לִי פּוּר בְּיֶרַח שֶׁמֵּת בּוֹ מֹשֶׁה. וְלֹא הָיָה יוֹדֵעַ, שֶׁבִּשְׁבָעָה בַּאֲדָר מֵת וּבְשִׁבְעָה בַּאֲדָר נוֹלַד. כִּי הוּא חָשַׁב שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ נִסְתַּלֵּק, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִפְגְּמָה אֵצֶל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל הָאֱמוּנַת חֲכָמִים, וְלֹא יָדַע אֲשֶׁר בּוֹ בַּיּוֹם נוֹלַד מֹשֶׁה, כִּי אֵצֶל עַם יִשְׂרָאֵל חֲזָקָה מְאֹד הָאֱמוּנַת חֲכָמִים, וְדַיְקָא עַל־יְדֵי־זֶה הָיְתָה מַפֶּלֶת הָמָן, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ח יֶשְׁנוֹ עַם אֶחָד מְפֻזָּר וּמְפֹרָד: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר עִקַּר הַכֹּחַ שֶׁל הַטֻּמְאָה הוּא רַק הַפִּרּוּד, לְהַפְרִיד בֵּין נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁזּוֹ קְלִפַּת

הָמָן־עֲמָלֵק, לְהַכְנִיס סְפֵקוֹת בֵּין עַם יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת יז, ז): "הֲיֵשׁ הַוְיָ"ה בְּקִרְבֵּנוּ אִם אָיִן, וַיָּבוֹא עֲמָלֵק וַיִּלָּחֶם עִם יִשְׂרָאֵל" וְגוֹ'; כִּי תֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁיֵּשׁ סְפֵקוֹת בּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה עוֹלָם הַפְּרוּד, שֶׁהוּא נִפְרָד מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה יֵשׁ מִלְחָמוֹת בֵּין נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה יג:): "יֶשְׁנוֹ עַם אֶחָד", אָמַר רָבָא לֵיכָּא דְּיָדַע לִישָׁנָא בִּישָׁא כְּהָמָן. אָמַר לֵיהּ תָּאנֵי כַּלִּינְהוּ אָמַר לֵיהּ מִסְתַּפִּינָא מֵאֱלָהָיו, דִּלְא לִיעֲבִיד בֵּי כְּדַעֲבַד בְּקַמָּאֵי, אָמַר לֵיהּ יָשְׁנוּ מִן הַמִּצּוֹת, אָמַר לֵיהּ אִית בְּהוּ רַבָּנָן, אָמַר לֵיהּ עַם אֶחָד הֵן, שֶׁמָּא תֹּאמַר קָרְחָה אֲנִי עוֹשֶׂה בְּמַלְכוּתְךָ "מְפֻזָּרִין" הֵם בֵּין הָעַמִּים, שֶׁמָּא תֹּאמַר אִית הֲנָאָה מִינַיְהוּ "מְפֹרָד" כִּפְרֵדָה זוֹ שֶׁאֵינָהּ עוֹשָׂה פֵּרוֹת, וְשֶׁמָּא תֹּאמַר אֵיכָּא מְדִינְתָא מִינַיְהוּ, תַּלְמוּד לוֹמַר: "בְּכָל מְדִינוֹת מַלְכוּתֶךָ, וְדָתֵיהֶם שׁנוֹת מִכָּל עָם", דִּלָּא אָכְלֵי מִינָן, וְלָא נָסְבֵי מִינָן, וְלָא מְנַסְּבֵי לָן, "וְאֶת דָּתֵי הַמֶּלֶךְ אֵינָם עֹשִׂים", דְּמִפְקֵי לְכֻלָּא שָׁתָא בְּשֶׁהִ"י פֶּהִ"י (שַׁבָּת הַיּוֹם, פֶּסַח הַיּוֹם), "וְלַמֶּלֶךְ אֵין שׁוֶה לְהַנִּיחָם", דְּאָכְלוּ וְשָׁתוּ וּמְבַזּוּ לֵיהּ לַמַּלְכוּת. וַאֲפִלּוּ נוֹפֶל זְבוּב בְּכוֹסוֹ שֶׁל אֶחָד מֵהֶן, זוֹרְקוֹ וְשׁוֹתֶהוּ. וְאִם אֲדוֹנִי הַמֶּלֶךְ נוֹגֵעַ בְּכוֹסוֹ שֶׁל אֶחָד מֵהֶן, חוֹבְטוֹ בַּקַּרְקַע וְאֵינוֹ שׁוֹתֶהוּ. הֲרֵי שֶׁכָּל קִלְפַּת הָמָן־עֲמָלֵק הָיְתָה לִזְרַע שְׂנְאָה בֵּין עַם יִשְׂרָאֵל, וּמַה שֶּׁהִסִּית לַאֲחַשְׁוֵרוֹשׁ נֶגֶד עַם יִשְׂרָאֵל, כֵּן הוּא מֵסִית בֵּין נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, כִּי כָּל הַכֹּחַ שֶׁל הַטֻּמְאָה זֶה רַק פֵּרוּד, לְהַפְרִיד בֵּין נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל. וְאָמַר הַבַּעַל־שֵׁם־טוֹב הַקָּדוֹשׁ זי"ע: אִם יִתְאַחֲדוּ אֲפִלּוּ עֲשָׂרָה יְהוּדִים יַחַד, וְיֵשְׁבוּ בְּלֵב אֶחָד וּבְפֶה אֶחָד, שׁוּם מַלְאָךְ וְשָׂרָף לֹא יוּכְלוּ לְהִתְקָרֵב אֲלֵיהֶם. כָּל־כָּךְ חָשׁוּב לְמַעְלָה אַחְדוּת בֵּין נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל. וְעִקַּר כֹּחַ הַטֻּמְאָה שֶׁהוּא הַסָּמֶ"ךְ־מֵ"ם — רַק לְהַפְרִיד בֵּין נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל. וְזֶה מַה שֶּׁאֲנַחְנוּ סוֹבְלִים כְּבָר אַלְפַּיִם שָׁנָה, רַק מֵחֲמַת שִׂנְאַת חִנָּם. כְּמַאֲמָרָם זַ"ל (יוֹמָא ט.): עֲדַיִן מְרַקֵּד בֵּינָן; כִּי כָּל הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים, הַמְּרִירוּת, הַמַּחֲלוֹת וְהֶחֳלָאִים רָעִים וְהָרְדִיפוֹת שֶׁאֲנַחְנוּ נִרְדָּפִים מֵאֻמּוֹת הָעוֹלָם, זֶה רַק מֵחֲמַת הַפֵּרוּדִים שֶׁיֵּשׁ בֵּין נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל. וְעַל זֶה אוֹרֵב הַסָּמֶ"ךְ־מֵ"ם יוֹתֵר מֵהַכֹּל, כִּי הוּא יוֹדֵעַ אֲשֶׁר אִם נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל תִּהְיֶינָה מְאֻחָדוֹת, אֵין לוֹ כְּבָר מָה לַעֲשׂוֹת, כִּי כָּל הָעִנְיָן שֶׁל הַטֻּמְאָה זֶה רַק פְּרוּדִים. וְאָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר"ן, חֵלֶק א', סִימָן ד'): אֲחַ"ד גִּימַטְרִיָּה אַהֲבָ"ה. כִּי עַל־יְדֵי שֶׁהָאָדָם מַחֲזִיק תָּמִיד בְּאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּבָטֵל וּמְבֻטָּל אֶל הָאַיִן סוֹף בָּרוּךְ הוּא, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא אוֹהֵב אֶת כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל. וּכְמַאֲמַר הַבַּעַל־שֵׁם־טוֹב הַקָּדוֹשׁ

ט אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב יִכָּתֵב לְאַבְּדָם וַעֲשֶׂרֶת אַלְפֵּים כִּכַּר־כֶּסֶף אֶשְׁקוֹל עַל־יְדֵי עֹשֵׂי הַמְּלָאכָה לְהָבִיא אֶל־גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ׃

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

זי״ע: מִי שֶׁאוֹהֵב אֶת הָאָב אוֹהֵב אֶת הַבָּנִים. וְזֶה ״וַיָּבֹא עֲמָלֵק וַיִּלָּחֶם עִם יִשְׂרָאֵל בִּרְפִידִים״, רְפִידִי״ם אוֹתִיּוֹת פְּרִידִי״ם, וְגַם אוֹתִיּוֹת ר״ף יָדִי״ם, כִּי זֶה תָּלוּי בָּזֶה, בָּרֵגַע שֶׁנִּכְנְסוּ בָּהֶם סְפֵקוֹת וְנִפְרְדוּ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה בָּא פֵּרוּד לְבָבוֹת בֵּינֵיהֶם, וְעַל־יְדֵי־זֶה בָּא רִפְיוֹן יָדַיִם. וְלָכֵן עָלֵינוּ לִמְסֹר אֶת נַפְשֵׁנוּ עַל נְקֻדָּה זוֹ שֶׁל אַהֲבָה וְאַחְדוּת בֵּין נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וּבָזֶה בְּעַצְמוֹ נְבַטֵּל אֶת גְּזֵרַת הָמָן, שֶׁאָמַר: **״יֶשְׁנוֹ עַם אֶחָד מְפֻזָּר וּמְפֹרָד בֵּין הָעַמִּים בְּכָל מְדִינוֹת מַלְכוּתֶךָ, וְדָתֵיהֶם שׁוֹנוֹת מִכָּל עָם״**, כִּי זֶה מַה שֶּׁכּוֹאֵב לוֹ וּלְכָל אֻמּוֹת הָעוֹלָם, שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל דָּתֵיהֶם שׁוֹנוֹת מִכָּל עָם, ״וְאֶת דָּתֵי הַמֶּלֶךְ אֵינָם עוֹשִׂים״. וְאָמְרוּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים עַל כָּךְ (מִדְרָשׁ תְּהִלִּים פז): **״וְדָתֵיהֶם שׁוֹנוֹת מִכָּל עָם״**, מַה כּוֹשִׁי מְשֻׁנֶּה בְּעוֹרוֹ, אַף יִשְׂרָאֵל מְשֻׁנִּים בְּכָל הָאֻמּוֹת. וְלָכֵן בָּזֶה שֶׁנִּתְאַחֵד יַחַד, לֹא יוּכְלוּ לָנוּ בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן, וּצְרִיכִים לָדוּן אֶחָד אֶת הַשֵּׁנִי לְכַף זְכוּת, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ט יִכָּתֵב לְאַבְּדָם: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר אֵין שׁוּם מְצִיאוּת בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְהוּא יִתְבָּרַךְ מְחַיֶּה וּמְהַוֶּה אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ, כִּי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא צִמְצֵם אֶת עַצְמוֹ בְּתוֹךְ הַבְּרִיאָה, וְכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עַל בְּנֵי־אָדָם בֵּין בְּגַשְׁמִיּוּת וּבֵין בְּרוּחָנִיּוּת — הַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, כִּי הַכֹּל לַכֹּל אֱלֹקוּת גָּמוּר הוּא, וּבִידִיעוֹת אֵלּוּ מִתְבַּטְּלִים מִמֶּנּוּ כָּל הַקְּלִפּוֹת וְהַהֶסְתֵּרוֹת, ״יִתְפָּרְדוּ כָּל פּוֹעֲלֵי אָוֶן״. וְהִנֵּה עִקַּר כֹּחַ הָמָן־עֲמָלֵק הָיָה לְהַכְנִיס בָּאָדָם סְפֵקוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת יז, ז): ״הֲיֵשׁ ה׳ בְּקִרְבֵּנוּ אִם אָיִן, וַיָּבֹא עֲמָלֵק״ וְגוֹ׳, וּמִשָּׁם לָקַח הָמָן אֶת כֹּחוֹ, שֶׁבָּא אֶל הַמֶּלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְקִטְרֵג וְאָמַר: **״אִם עַל הַמֶּלֶךְ טוֹב יִכָּתֵב לְאַבְּדָם, וַעֲשֶׂרֶת אַלְפֵּים כִּכַּר כֶּסֶף אֶשְׁקוֹל עַל־יְדֵי עוֹשֵׂי הַמְּלָאכָה לְהָבִיא אֶל גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ״**, וְדָרְשׁוּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה יג:): אָמַר רֵישׁ לָקִישׁ, גָּלוּי וְיָדוּעַ לִפְנֵי מִי שֶׁאָמַר וְהָיָה

הָעוֹלָם, שֶׁעָתִיד הָמָן לִשְׁקֹל שְׁקָלִים עַל יִשְׂרָאֵל, לְפִיכָךְ הִקְדִּים שְׁקָלֵיהֶן לִשְׁקָלָיו, וְהֵינוּ דִּתְנַן בְּאֶחָד בַּאֲדָר מַשְׁמִיעִין עַל הַשְּׁקָלִים. כִּי הִנֵּה הַשֶּׁקֶל הוּא סוֹד יִחוּד בֵּין חָכְמָה לְמַלְכוּת, כַּמּוּבָא (רַעְיָא מְהֵימָנָא, כִּי תִשָּׂא קפז:): עֶשְׂרִים גֵּרָה הַשֶּׁקֶל דָּא יוּד, וּלְפִי מַה שֶּׁכָּתַב בְּפַרְדֵּ״ס בְּפֵרוּשׁ הָרַעְיָא מְהֵימָנָא, דְּהַשֶּׁקֶל הוּא עֶשְׂרִים, הֵינוּ פַּעֲמַיִם יו״ד, יו״ד עִלָּאָה דָּא חָכְמָה, יו״ד תַּתָּאָה דָּא מַלְכוּת (עֵין קֶהָלוֹת יַעֲקֹב, עֵרֶךְ שֶׁקֶל). וּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן א׳), שֶׁאִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי צָרִיךְ לְהִסְתַּכֵּל בְּהַשֶּׂכֶל שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר, וּלְקַשֵּׁר אֶת עַצְמוֹ אֶל הַחָכְמָה וְהַשֵּׂכֶל הַמְחַיֶּה וּמְקַיֵּם וּמְהַוֶּה אֶת כָּל פְּרָטֵי הַבְּרִיאָה, שֶׁהוּא חִיּוּת אֱלֹקוּת הַמְחַיֶּה אֶת כָּל פְּרָט מִפְּרָטֵי הַבְּרִיאָה, שֶׁזֶּה חָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁאָדָם מְקַשֵּׁר אֶת עַצְמוֹ לְחָכְמַת אֱלֹקוּת. אַךְ מֻחְמֶצֶת שֶׁהָאוֹר הַזֶּה הוּא אוֹר גָּדוֹל וְנוֹרָא, אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיגוֹ אֶלָּא עַל־יְדֵי מַלְכוּת, שֶׁהוּא הַדִּבּוּר וְהַצִּמְצוּם. וְלָכֵן הָמָן־עֲמָלֵק בָּא לְקַטְרֵג עַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל עִם הַשְּׁקָלִים דַּיְקָא, כִּדֵי לְעוֹרֵר קִטְרוּג עַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם אֵינָם מְיַחֲדִים חָכְמָה עִם מַלְכוּת, כִּי הָמָן־עֲמָלֵק הוּא מִזֶּרַע עֵשָׂו, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר (בְּרֵאשִׁית כה, לד): ״וַיִּבֶז עֵשָׂו אֶת הַבְּכֹרָה״, שֶׁהוּא הַשֵּׂכֶל, וְכֵן עָלָיו נֶאֱמַר (יְשַׁעְיָה כד, כג): ״וְחָפְרָה הַלְבָנָה וּבוֹשָׁה הַחַמָּה״, כִּי הוּא הַהֶפֶךְ מֵהַיִּחוּד שֶׁל חָכְמָה וּמַלְכוּת, וְלָכֵן חָשַׁב הָמָן־עֲמָלֵק שֶׁיּוּכַל לְקַטְרֵג לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, לָזֹאת אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא: רָשָׁע, כְּבָר הִקְדִּימוּ שְׁקָלֵיהֶם לִשְׁקָלֶיךָ, שֶׁזֶּה מַה שֶּׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא צִוָּה אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל לְהַקְדִּים בְּאֶחָד בַּאֲדָר מַשְׁמִיעִים עַל הַשְּׁקָלִים, לְהַכְנִיעַ אֶת הַקִּטְרוּג שֶׁל הָמָן, וְלָכֵן דַּיְקָא בְּחֹדֶשׁ אֲדָר מַשְׁמִיעִים עַל הַשְּׁקָלִים, שֶׁאָז מְיַחֲדִים בֵּין חָכְמָה לְמַלְכוּת, וּמִתְחַבְּרִים יַחַד נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה, אַחְדוּת וְרֵעוּת, וּמְקַדְּשִׁים אֶת הַדִּבּוּר, וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (הַשְׁמָטוֹת חַיֵּי־מוֹהַר״ן): אֲדָר רָאשֵׁי תֵּבוֹת (תְּהִלִּים קיט, קס): ״ר׳אשׁ דְּ׳בָרְךָ אֱ׳מֶת״, כִּי כָּל הַמַּחֲלֹקֶת וְהַמְּרִיבוֹת וְהַפֵּרוּדִים שֶׁיֵּשׁ בֵּין נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, הוּא דַּיְקָא כְּשֶׁמִּתְרַחֲקִים מֵהָאֱמֶת, כִּי כְּשֶׁבַּר יִשְׂרָאֵל דָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לָאַיִן סוֹף בָּרוּךְ הוּא, שֶׁזֶּה עִקַּר הַחָכְמָה (תְּהִלִּים צו, ט): ״חִ׳ילוּ מִ׳פָּנָיו כָּ׳ל הָ׳אָרֶץ״, רָאשֵׁי תֵּבוֹת חָכְמָ״ה, שֶׁאָדָם אֵינוֹ מְפַחֵד מִשּׁוּם בְּרִיָּה שֶׁבָּעוֹלָם רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, אָז הוּא שׁוֹמֵר אֶת דִּבּוּרוֹ, וְאוֹהֵב אֶת כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, וּבָזֶה מַכְנִיעִים אֶת הָמָן־עֲמָלֵק, שֶׁאָמַר (אֶסְתֵּר ג, ח): ״יֶשְׁנוֹ עַם מְפֻזָּר וּמְפֹרָד״, שֶׁמִּשָּׁם יוֹנֵק כָּל כֹּחוֹ, לְהַפְרִיד בֵּין הַחָכְמָה לְבֵין

וַיָּסַר הַמֶּלֶךְ אֶת־טַבַּעְתּוֹ מֵעַל יָדוֹ וַיִּתְּנָהּ לְהָמָן בֶּן־הַמְּדָתָא הָאֲגָגִי צֹרֵר הַיְּהוּדִים:

גְּנָזֵי הַמֶּלֶךְ

הַמַּלְכוּת, כִּי אֵין מֶלֶךְ בְּלֹא עָם, וְעִקַּר שְׁלֵמוּת הַמֶּלֶךְ, שֶׁמַּכְנִיס חָכְמָה בָּעָם וּמִתְאַחֲדִים יַחַד. וְלָכֵן דַּיְקָא עַל־יְדֵי מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל, שֶׁכָּל בַּר יִשְׂרָאֵל נוֹתֵן, הוּא מִתְאַחֵד עִם שְׁאָר נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְעַל־יְדֵי־זֶה מִתְבַּטֶּלֶת קְלִפַּת הָמָן־עֲמָלֵק, כִּי מִתְחַבֶּרֶת וּמִתְיַחֶדֶת חָכְמָה וּמַלְכוּת, שֶׁזֶּה חַמָּה וּלְבָנָה, וְזוֹכִים לִגְאֻלָּה.

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (אַגַּדַת אֶסְתֵּר): "**אִם עַל הַמֶּלֶךְ טוֹב יִכָּתֵב לְאַבְּדָם**", זֶה שֶׁאָמַר דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל (תְּהִלִּים סו, יב): "הִרְכַּבְתָּ אֱנוֹשׁ לְרֹאשֵׁנוּ בָּאנוּ בָאֵשׁ וּבַמָּיִם", אָמְרָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא: רִבּוֹן הָעוֹלָמִים, כָּל זְמַן שֶׁאֻמּוֹת הָעוֹלָם עוֹמְדִין עָלַי, אֵינָן מְבַקְּשִׁין מִמֶּנִּי לֹא כֶּסֶף וְלֹא זָהָב, אֶלָּא לְכַלּוֹת אוֹתִי מִן הָעוֹלָם וְכוּ', עָמַד עָלַי הָמָן הָרָשָׁע, וּבִקֵּשׁ לַעֲקֹר גּוּפִי וּלְקַעְקֵעַ בֵּיצָתִי, וְלֹא גָּזַר עַל מֶחֱצָה וְהִנִּיחַ מֶחֱצָה, אֶלָּא לְהַשְׁמִיד, לַהֲרֹג וּלְאַבֵּד אֶת כָּל הַיְּהוּדִים, שֶׁנֶּאֱמַר: "**יִכָּתֵב לְאַבְּדָם**", אָמַר לוֹ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ: מִתְיָרֵא אֲנִי מִגּוֹאֲלָם, אָמַר לוֹ: אֵין לָהֶם גּוֹאֵל, וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ צוֹוַחַת וְאוֹמֶרֶת (יִרְמְיָה נ, לד): "כִּי גּוֹאֲלָם חָזָק ה' צְבָאוֹת שְׁמוֹ", לְכָךְ נֶאֱמַר "הִרְכַּבְתָּ אֱנוֹשׁ לְרֹאשֵׁנוּ", וְדָבָר זֶה צָרִיךְ כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל לְהַחְדִּיר בְּעַצְמוֹ, לְקַשֵּׁר אֶת הַחָכְמָה עֶלְיוֹנָה אֶל הַמַּלְכוּת, שֶׁזֶּה בְּעַצְמוֹ סוֹד הַשֶּׁקֶל עֶשְׂרִים גֵּרָה פַּעֲמַיִם יו"ד, יו"ד עִלָּאָה דָּא חָכְמָה, יו"ד תַּתָּאָה דָּא מַלְכוּת, וְעַל־יְדֵי־זֶה מִתְבַּטֶּלֶת קְלִפַּת הָמָן־עֲמָלֵק הַמְקַטְרֶגֶת עַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל. וְצָרִיךְ לִזְכֹּר, שֶׁכָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם, זוֹ הַשְׁגָּחָה פְּרָטִית, וְאָסוּר לְהִתְלוֹנֵן. וְדַיְקָא בָּזֶה תִּלְוִיָּה גְּאֻלָּתוֹ הַפְּרָטִית שֶׁל כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

י וַיָּסַר הַמֶּלֶךְ אֶת טַבַּעְתּוֹ מֵעַל יָדוֹ: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אָהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ (מְגִלָּה יד.): אָמַר רַבִּי אַבָּא בַּר כַּהֲנָא: גְּדוֹלָה הַסָּרַת טַבָּעַת יוֹתֵר מֵאַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה נְבִיאִים וְשֶׁבַע נְבִיאוֹת שֶׁנִּתְנַבְּאוּ לָהֶן לְיִשְׂרָאֵל, שֶׁכֻּלָּן לֹא הֶחֱזִירוּם לְמוּטָב, וְאִלּוּ הַסָּרַת הַטַּבַּעַת הֶחֱזִירָתָן לְמוּטָב. וְרוֹאִים בְּחוּשׁ,

שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אָב הָרַחֲמָן, וּמְרַחֵם עַל כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, וְרוֹצֶה רַק אֶת הַטּוֹב שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, כִּי "רַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו" כְּתִיב, וְכָל הַיִּסּוּרִים וְהַמְּרִירוּת שֶׁרַק סוֹבְלִים, זֶה רַק לְטוֹבָה, כְּמַאֲמָרָם זַ"ל (בְּרָכוֹת ה.): כֹּל שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא חָפֵץ בּוֹ — מְדַכְּאוֹ בְּיִסּוּרִים, וְאִם קִבְּלָם — יִרְאֶה זֶרַע יַאֲרִיךְ יָמִים; כִּי הַיִּסּוּרִים שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שׁוֹלֵחַ, זֶה רַק כְּדֵי לְהַחֲזִירוֹ לְמוּטָב, כְּמַאֲמָרָם זַ"ל (מְנָחוֹת נג:): מַה זַּיִת אֵינוֹ מוֹצִיא אֶת שַׁמְנוֹ אֶלָּא עַל־יְדֵי כָּתִית, אַף יִשְׂרָאֵל אֵינָם חוֹזְרִים לְמוּטָב, אֶלָּא עַל־יְדֵי יִסּוּרִים. וְאָמְרוּ (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה ט', סִימָן ח'): אָמַר רַב הוּנָא, הִנֵּה טוֹב מְאֹד — זוֹ מִדַּת הַטּוֹב, וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד — זוֹ מִדַּת יִסּוּרִין, וְכִי מִדַּת יִסּוּרִין טוֹבָה מְאֹד, אֶתְמְהָא? אֶלָּא שֶׁעַל יָדָהּ הַבְּרִיּוֹת בָּאִים לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא. וְכֵן שְׁלֹמֹה אוֹמֵר (מִשְׁלֵי ו, כג): "וְדֶרֶךְ חַיִּים תּוֹכְחוֹת מוּסָר", אָמַר: צֵא וּרְאֵה אֵיזוֹהִי דֶּרֶךְ מְבִיאָה אֶת הָאָדָם לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא? הֱוֵי אוֹמֵר: זוֹ מִדַּת יִסּוּרִין. וְלָכֵן כָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם צָרוֹת וְיִסּוּרִים, זֶה אֵינוֹ לִנְקֹם בּוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, אֶלָּא לְהַחֲזִירוֹ לְמוּטָב, וְהָאָדָם מִסְכֵּן, בִּמְקוֹם שֶׁיִּתְעוֹרֵר תֵּכֶף־וּמִיָּד בִּתְשׁוּבָה, כְּשֶׁעוֹבֶרֶת עָלָיו אֵיזוֹ צָרָה, הוּא מַקְשֶׁה עָרְפּוֹ, וּמִתְרַחֵק יוֹתֵר מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וּכְכָל שֶׁמִּתְרַחֵק יוֹתֵר, הוּא מְקַבֵּל יוֹתֵר מַכּוֹת, עַד שֶׁיֵּשׁ בְּנֵי־אָדָם, שֶׁמֵּרֹב צָרוֹת וְיִסּוּרִים וּמַכְאוֹבִים שֶׁעוֹבְרִים עֲלֵיהֶם, נִתְעַקֵּם לָבָם בְּכָל מִינֵי עַקְמוּמִיּוּת וּסְפֵקוֹת, וְיֵשׁ שֶׁבָּאִים לְקֻשְׁיוֹת עָלָיו יִתְבָּרַךְ, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְהַכֹּל בָּא מִפְּנֵי שֶׁלֹּא הִתְעוֹרְרוּ בִּתְשׁוּבָה תֵּכֶף־וּמִיָּד; כִּי בֶּאֱמֶת אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (עֲרָכִין טז:): עַד הֵיכָן תַּכְלִית יִסּוּרִין? אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כֹּל שֶׁאָרְגוּ לוֹ בֶּגֶד לִלְבֹּשׁ וְאֵין מִתְקַבֵּל עָלָיו. וְאָמְרוּ (שָׁם): אַפִּלּוּ נִתְכַּוְּנוּ לְמֹזֶג בְּחֲמִין וּמָזְגוּ לוֹ בְּצוֹנֵן, בְּצוֹנֵן וּמָזְגוּ לוֹ בְּחַמִּין. וְאָמְרוּ (שָׁם): אַפִּלּוּ הוֹשִׁיט יָדוֹ לַכִּיס לִטֹּל שָׁלֹשׁ, וְעָלוּ בְיָדוֹ שְׁתַּיִם. וּפֵרֵשׁ הַבַּעַל־שֵׁם־טוֹב הַקָּדוֹשׁ זי"ע, שֶׁאִם אָדָם שָׂם לִבּוֹ אֲפִלּוּ עַל דָּבָר קָטָן כָּזֶה, שֶׁאָרְגוּ לוֹ בֶּגֶד לִלְבֹּשׁ וְאֵין מִתְקַבֵּל עָלָיו, אוֹ מָזְגוּ לוֹ חַמִּין וְנִתְהַפֵּךְ לְצוֹנֵן, אוֹ הוֹשִׁיט יָדוֹ לַכִּיס לִטֹּל שָׁלֹשׁ, וְעָלוּ בְיָדוֹ שְׁתַּיִם, וְהוּא כְּבָר מִתְבּוֹנֵן — לָמָּה נַעֲשָׂה הַפֶּךְ רְצוֹנִי, וְחוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, זֶה תַּכְלִית הַיִּסּוּרִין, כִּי כָּל מַה שֶּׁקּוֹרֶה עִם הָאָדָם, זֶה רַק כְּדֵי שֶׁיִּתְעוֹרֵר בִּתְשׁוּבָה. וְלָכֵן קֹדֶם הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שׁוֹלֵחַ עַל הָאָדָם יִסּוּרִים קַלִּים וּדְבָרִים פְּעוּטִים, וּכְשֶׁהָאָדָם שָׂם לִבּוֹ לָמָּה נֶאֱרַע לוֹ דָּבָר זֶה הַפֶּךְ רְצוֹנוֹ, וְחוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה, אָז נִמְתָּקִים מִמֶּנּוּ כָּל הַדִּינִים. וְאִם הוּא אֵינוֹ מִתְעוֹרֵר תֵּכֶף־וּמִיָּד מִדָּבָר קָטָן וּפָעוּט, אֲזַי מַכִּים אוֹתוֹ יוֹתֵר חָזָק, וְכֵן

בְּכָל פַּעַם, כְּכָל שֶׁהוּא מַקְשֶׁה עָרְפּוֹ לֹא אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, הוּא מְקַבֵּל מַכּוֹת, וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אָב הָרַחֲמָן, שׁוֹלֵחַ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר צַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים הַדְּבֵקִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁהֵם בְּחִינַת נְבִיאִים, הַמְעוֹרְרִים וּמְחַזְּקִים וּמְעוֹדְדִים וּמְשַׂמְּחִים אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל לַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וּלְקָרְבָם אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְאִם הֵם אֵינָם זוֹכִים לְהִתְקָרֵב אֵלָיו, אוֹ מְבַעֲטִים בּוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה שׁוֹלֵחַ אֲלֵיהֶם יִסּוּרִים. וְזֶה מַה שֶּׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים: גְּדוֹלָה הֶסָּרַת טַבַּעַת יוֹתֵר מֵאַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה נְבִיאִים וְשֶׁבַע נְבִיאוֹת שֶׁנִּתְנַבְּאוּ לָהֶן לְיִשְׂרָאֵל, שֶׁכֻּלָּן לֹא הֶחֱזִירוּם לְמוּטָב, וְאִלּוּ הֶסָּרַת הַטַּבַּעַת הֶחֱזִירָתָן לְמוּטָב; כִּי תֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁרַק הֵסִיר אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ אֶת טַבַּעְתּוֹ מִיָּדוֹ וּנְתָנָהּ לְהָמָן, לַעֲשׂוֹת בַּיְהוּדִים כַּטּוֹב בְּעֵינָיו, חָזְרוּ לְמוּטָב וְעָשׂוּ תַּעֲנִית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אֶסְתֵּר ד, ג): "צוֹם וּבְכִי וּמִסְפֵּד שַׂק וָאֵפֶר יֻצַּע לָרַבִּים", וְאִם הָיוּ חוֹזְרִים תֵּכֶף־וּמִיָּד בִּתְשׁוּבָה לִפְנֵי הֶסָּרַת הַטַּבַּעַת, לֹא הָיוּ צְרִיכִים לְהַגִּיעַ אֶל כָּל הַצָּרוֹת הָאֵלּוּ, שֶׁסָּבְלוּ מֵהָמָן־עֲמָלֵק. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (אֶסְתֵּר רַבָּה, פְּרָשָׁה ז', סִימָן כ') עַל הַפָּסוּק: "וַיָּסַר הַמֶּלֶךְ אֶת טַבַּעְתּוֹ וַיִּתְּנָהּ לְהָמָן", רַבָּנָן אָמְרִין, אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ שׁוֹנֵא אֶת יִשְׂרָאֵל יוֹתֵר מֵהָמָן הָרָשָׁע, מִנְהָגוֹ שֶׁל עוֹלָם, דַּרְכּוֹ שֶׁל לָקוֹחַ לִתֵּן עֵרָבוֹן לַמּוֹכֵר, בְּרָם הָכָא הַמּוֹכֵר נוֹתֵן עֵרָבוֹן, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב: "וַיָּסַר הַמֶּלֶךְ אֶת טַבַּעְתּוֹ מֵעַל יָדוֹ וַיִּתְּנָהּ לְהָמָן", כִּי הָיָה רָשָׁע מְרֻשָּׁע "צוֹרֵר הַיְּהוּדִים". וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִדְרָשׁ לֶקַח טוֹב): מֵעוֹלָם הֵם צוֹרְרִים הַיְּהוּדִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית כז, מא): "וַיִּשְׂטֹם עֵשָׂו אֶת יַעֲקֹב", וּבָא עֲמָלֵק וְנִלְחָם עִם יִשְׂרָאֵל, וְכָאן בָּא הָמָן בֶּן הַמְּדָתָא לִלְחֹם עִם יִשְׂרָאֵל.

וְלָכֵן, אֲהוּבִי, בְּנִי! עָלֶיךָ לִזְכֹּר, שֶׁכָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלֶיךָ בְּגַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת, הַכֹּל כְּדֵי לְעוֹרֵר אוֹתְךָ, שֶׁתַּחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, וְתֵכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁעוֹבֵר עָלֶיךָ אֲפִלּוּ דָּבָר קָטָן, כְּדֵי שֶׁתִּתְעוֹרֵר בִּתְשׁוּבָה, עַל־יְדֵי־זֶה יֵמְתְּקוּ מִמְּךָ כָּל הַדִּינִים, שֶׁלֹּא תִּצְטָרֵךְ לַעֲבֹר שׁוּם סֵבֶל; כִּי הַמַּאֲמִין הָאֲמִתִּי, הַמַּאֲמִין שֶׁדָּבָר גָּדוֹל וְדָבָר קָטָן אֵינוֹ נַעֲשֶׂה מֵעַצְמוֹ, אֶלָּא בְּהַשְׁגָּחַת הַמַּאֲצִיל הָעֶלְיוֹן, עַל־יְדֵי־זֶה פּוֹטֵר מֵעַצְמוֹ אֶת כָּל הַצָּרוֹת, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה רַק בְּטוֹבָתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קמה): "טוֹב ה' לַכֹּל וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו", וּמַה שֶּׁעוֹבֵר עַל בְּנֵי־אָדָם זֶה רַק כְּדֵי לְהַמְשִׁיכָם אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

יא וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְהָמָן הַכֶּסֶף נָתוּן לָךְ וְהָעָם לַעֲשׂוֹת
בּוֹ כַּטּוֹב בְּעֵינֶיךָ׃

גְּנָזֵי הַמֶּלֶךְ

יא וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְהָמָן: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר אֵין שׂוּם מְצִיאוּת בְּלִעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְהוּא יִתְבָּרַךְ מְחַיֶּה וּמְהַוֶּה וּמְקַיֵּם אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ, וְדוֹמֵם, צוֹמֵחַ, חַי, מְדַבֵּר, הֵם לְבוּשׁ לְגַבֵּי הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וּבְכָל תְּנוּעָה וּתְנוּעָה שָׁם אֲלוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְתַכְלִית יְרִידַת הַנְּשָׁמָה לְזֶה הָעוֹלָם, כְּדֵי שֶׁיִּתְחַזֵּר וְיִשְׁתּוֹקֵק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי אֵין עוֹד דָּבָר יוֹתֵר חָשׁוּב לְמַעְלָה אֲצִלּוֹ יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ הָרָצוֹן, וְכַמּוּבָא (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, עֲרֵב, הֲלָכָה ג׳), אֲשֶׁר הָעִקָּר הוּא הָרָצוֹן, שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לְהַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לְכִסּוֹף וּלְהִשְׁתּוֹקֵק וּלְהִתְגַּעְגֵּעַ בְּכָל עֵת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְתוֹרָתוֹ וּלְמִצְוֹתָיו, וּלְהִשְׁתַּדֵּל תָּמִיד שֶׁיִּהְיוּ לוֹ רְצוֹנוֹת טוֹבִים וַחֲזָקִים דְּקֻדֻשָּׁה. כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (שִׂיחוֹת־הָר״ן, סִימָן נא), שֶׁעִקַּר עֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא הָרָצוֹן, כִּי לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֵינִי יוֹדֵעַ מִי הוּא זֶה, שֶׁיּוּכַל לוֹמַר שֶׁיַּעֲבֹד אוֹתוֹ, וַאֲפִלּוּ מַלְאָךְ וְשָׂרָף אֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְפָּאֵר, שֶׁיּוּכַל לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, רַק הָעִקָּר הוּא הָרָצוֹן לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְאַף־עַל־פִּי שֶׁנִּדְמֶה שֶׁהַכֹּל רוֹצִים לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי הַכֹּל חֲפֵצִים לִירְאָה אֶת שְׁמֶךָ, אַף־עַל־פִּי־כֵן לֹא מִבָּעְיָא שֶׁאֵין אָדָם אֶחָד דּוֹמֶה לַחֲבֵרוֹ בְּעִנְיַן הָרָצוֹן, כִּי אִם גַּם בְּאָדָם אֶחָד אֵין יוֹם אֶחָד דּוֹמֶה לַחֲבֵרוֹ בְּעִנְיַן הָרָצוֹן, כִּי בְּכָל פַּעַם מִשְׁתַּנִּים לָאָדָם הָרְצוֹנוֹת, הִנֵּה הוּא בּוֹעֵר לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וּמוּכָן לְהִכָּלֵל בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְהִנֵּה מִתְקָרְרִים לוֹ כָּל הָרְצוֹנוֹת, וְנֶחֱשָׁךְ מִמֶּנּוּ הַכֹּל.

וְצָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר תַּכְלִית הַטּוֹב שֶׁל הַנְּשָׁמָה הַקְּדוֹשָׁה הוּא, שֶׁתִּזְכֶּה לְתַכְלִית שְׁלֵמוּת הָרָצוֹן, שֶׁהוּא רָצוֹן שֶׁבָּרְצוֹנוֹת, שֶׁתִּזְכֶּה הַנְּשָׁמָה שֶׁיִּהְיוּ לָהּ רְצוֹנוֹת חֲזָקִים אֲמִתִּיִּים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁתִּזְכֶּה לְהִכָּלֵל בְּרַעֲוָא דְּרַעֲוִין, שֶׁהוּא רָצוֹן שֶׁבָּרְצוֹנוֹת, שֶׁזֶּהוּ הַשְׁלֵמוּת וְהַמַּעֲלָה הָעֶלְיוֹנָה מִכָּל הַמַּעֲלוֹת. כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ, שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁהוּא מִבְּחַר מִין הָאֱנוֹשִׁי, וּמִי לָנוּ גָּדוֹל מִמֹּשֶׁה, רַבָּן שֶׁל כָּל הַנְּבִיאִים וְהַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁל כָּל הַדּוֹרוֹת, וּבַסּוֹף בְּעֵת הִסְתַּלְּקוּתוֹ, שֶׁאָז זָכָה בְּוַדַּאי לְתַכְלִית שְׁלֵמוּת

הַמַּעֲלָה, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג, וְכָל עִקַּר עִצֻּם הַפְּלָגַת מַעֲלָתוֹ הוּא, שֶׁזָּכָה בְּעֵת הִסְתַּלְקוּתוֹ לְהַכְלֵל בְּרַעֲוָא דְּרַעֲוִין, שֶׁהוּא רָצוֹן שֶׁבְּרְצוֹנוֹת, כַּמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (תִּרוּמָה קנו.), שֶׁהִסְתַּלְקוּת מֹשֶׁה הָיְתָה בְּשַׁבָּת בְּמִנְחָה, בְּעֵת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין. נִמְצָא, שֶׁשְּׁלֵמוּת הָרָצוֹן הוּא גָּבֹהַּ מִן הַכֹּל, וְכָל עִקַּר הַתַּכְלִית שֶׁל כָּל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות הוּא לִזְכּוֹת לְרָצוֹן, וּלְהִכָּלֵל בָּרָצוֹן הָעֶלְיוֹן. כִּי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הוּא בְּעַצְמוֹ סוֹד הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות, וְעַל־כֵּן מֹשֶׁה רַבֵּנוּ גִּימַטְרִיָּה תַּרַי״ג, כִּי הוּא בְּעַצְמוֹ כְּלָלִיּוּת תַּרַי״ג מִצְוֹות הַתּוֹרָה, וְתַכְלִית שְׁלֵמוּת מַעֲלַת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הוּא, שֶׁנִּכְלָל בָּרָצוֹן שֶׁבְּרְצוֹנוֹת בְּרַעֲוָא דְּרַעֲוִין.

נִמְצָא, שֶׁתַּכְלִית כָּל הַמִּצְוֹות, שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עִקַּר הַתַּכְלִית הוּא לִזְכּוֹת לְרָצוֹן בִּשְׁלֵמוּת, כִּי כָּל הַמִּצְוֹות אָנוּ עוֹשִׂין, שֶׁיִּהְיוּ לְרָצוֹן לְפָנָיו, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (סִפְרִי שְׁלַח א׳): נַחַת רוּחַ לְפָנַי שֶׁאָמַרְתִּי וְנַעֲשָׂה רְצוֹנִי; הֵינוּ שֶׁנִּזְכֶּה עַל־יְדֵי הַמִּצְוֹות לְהִכָּלֵל בָּרָצוֹן הָעֶלְיוֹן. וְזֶה ״וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ״ — זֶה מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְלָכִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁאוֹמֵר ״לְהָמָן״ — שֶׁהֵם כְּלַל הַקְּלִפּוֹת, הַעֲלָמוֹת וְהַהַסְתָּרוֹת, ״הַכֶּסֶף״ — שֶׁהֵם הַכְּסוּפִין וְהָרְצוֹנוֹת, ״נָתוּן לָךְ״ — בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה וְהַנְּסָיוֹן מָסְרוּ אֶת כָּל הָרְצוֹנוֹת וְהַכְּסוּפִים אֶל הַקְּלִפּוֹת, וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ, שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם רְצוֹנוֹת וְכִסּוּפִין לַעֲבֹר עֲבֵרוֹת, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, וְכֵן יֵשׁ לוֹ רְצוֹנוֹת וְכִסּוּפִין לְהֶבְלֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה וְהַנְּסָיוֹן, כְּדֵי ״וְהָעָם לַעֲשׂוֹת בּוֹ כַּטּוֹב בְּעֵינֶיךָ״, שֶׁכָּל זֶה הוּא סוֹד הַבְּחִירָה שֶׁמּוֹסְרִים לָאָדָם בְּיָדוֹ. אִם אֵינוֹ זוֹכֶה, אָז כָּל הָרְצוֹנוֹת וְהַכְּסוּפִין שֶׁלּוֹ הֵם עַל הֶבְלֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, תַּאֲוַת נְאוּף, תַּאֲוַת אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה, וְתַאֲוַת מָמוֹן, שֶׁבְּכָל זֶה כָּל הָעוֹלָם נִלְכָּד, וְאִם הוּא זוֹכֶה, אֲזַי הַכְּסוּפִין וְהָרְצוֹנוֹת שֶׁלּוֹ הֵם רַק אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְאֵינוֹ רוֹצֶה שׁוּם רָצוֹן אַחֵר מִבִּלְעֲדֵי רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי נִכְלָל לְגַמְרֵי בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּכְבָר אֵין לוֹ כְּסוּפִין אֶל שׁוּם דָּבָר, רַק אֶל הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וְזֶה רָצוֹן שֶׁבְּרְצוֹנוֹת, רַעֲוָא דְּרַעֲוִין, שֶׁמִּתְגַּלָּה אֵלָיו יְחִידָה דְּנֶפֶשׁ, שֶׁכְּבָר אֵינוֹ רוֹצֶה רַק אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁזּוֹ הַמַּדְרֵגָה הֲכִי עֶלְיוֹנָה, שֶׁהָאָדָם אֵינוֹ רוֹצֶה שׁוּם דָּבָר אַחֵר, אֶלָּא אֶת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ; כִּי עִקַּר יְרִידַת הַנְּשָׁמָה לָזֶה הָעוֹלָם הֶעָכוּר וְהַשָּׁפֵל, הוּא רַק בִּשְׁבִיל הָרָצוֹן, כְּדֵי שֶׁתִּזְכֶּה לָרָצוֹן בִּשְׁלֵמוּת, וּבִשְׁבִיל זֶה הֻכְרְחָה הַנְּשָׁמָה לֵירֵד וּלְהִתְרַחֵק מִמְּקוֹם מַעֲלָתָהּ, וְלָבוֹא לָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי הַגַּס הַזֶּה, וּלְהִתְלַבֵּשׁ

בְּגוּף גַּשְׁמִי, בְּחֹמֶר עַב וּמְגֻשָּׁם בְּזֶה עוֹלָם הָעֲשִׂיָּה, בְּתַכְלִית הָרְחוּק מִמְּקוֹם כְּבוֹדָהּ. וְכָל זֶה הָיָה בִּשְׁבִיל הָרָצוֹן, כִּי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא רָצָה לְזַכּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁיִּזְכּוּ לְכָל טוּב, לְטוֹב הָאֲמִתִּי בִּשְׁלֵמוּת הָעוֹלָה עַל הַכֹּל. וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יוֹדֵעַ, שֶׁעִקַּר תַּכְלִית הַטּוֹב הוּא לִזְכּוֹת לָרָצוֹן בִּשְׁלֵמוּת, עַל־כֵּן הֶכְרְחָה הַנְּשָׁמָה לְהִתְרַחֵק מִמְּקוֹם כְּבוֹדָהּ, וְלֵירֵד לְזֶה הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי, כְּדֵי שֶׁיִּתְגַּבֵּר הָרָצוֹן בְּיוֹתֵר. כִּי זֶה יָדוּעַ בְּחוּשׁ, שֶׁכָּל מַה שֶּׁנִּתְרַחֲקִין יוֹתֵר, מִתְגַּבֵּר הָרָצוֹן בְּיוֹתֵר. כִּי הַבֵּן, כָּל זְמַן שֶׁהוּא אֵצֶל אָבִיו, אַף־עַל־פִּי שֶׁאַהֲבָתוֹ חֲזָקָה מְאֹד, אַף־עַל־פִּי־כֵן אֵין שַׂיָּךְ לוֹמַר, שֶׁיֵּשׁ לוֹ רָצוֹן וְגַעְגּוּעִים לְאָבִיו, מֵאַחַר שֶׁהוּא אֶצְלוֹ תָּמִיד. אֲבָל כְּשֶׁהַבֵּן נוֹסֵעַ מֵאָבִיו לְאֵיזֶה מָקוֹם, אָז הוּא מִתְגַּעְגֵּעַ בְּרָצוֹן חָזָק לְאָבִיו, וְכָל מַה שֶּׁהַבֵּן נִתְרַחֵק יוֹתֵר מֵאָבִיו, מִתְגַּבְּרִים בְּיוֹתֵר הָרְצוֹנוֹת וְהַכְּסוּפִים וְהַגַּעְגּוּעִים לְאָבִיו. וְעַל־כֵּן הֶכְרְחָה הַנְּשָׁמָה לֵירֵד מִמְּקוֹמָהּ הַגָּבֹהַּ מְאֹד מְאֹד, וּלְהִתְלַבֵּשׁ בְּזֶה הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי, הָרָחוֹק בְּתַכְלִית הָרְחוּק מִשֹּׁרֶשׁ נִשְׁמַת יִשְׂרָאֵל, כְּדֵי שֶׁיִּתְגַּבֵּר הָרָצוֹן שֶׁל הַנְּשָׁמָה בְּיוֹתֵר, מֵחֲמַת שֶׁהִיא רְחוֹקָה מְאֹד מִשֶּׁלְחַן אָבִיהָ; כִּי כָּל מַה שֶּׁרְחוֹקִין יוֹתֵר מֵאָבִיו, מִתְגַּבֵּר הָרָצוֹן יוֹתֵר.

וּבֶאֱמֶת זֶה עִקַּר הַנִּסָּיוֹן וְהַבְּחִירָה שֶׁל הָאָדָם, כִּי בֶּאֱמֶת כָּל מַה שֶּׁרְחוֹקִין יוֹתֵר, הָרָצוֹן מִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר, וְכָל זְמַן שֶׁהָרָצוֹן בִּשְׁלֵמוּת כָּרָאוּי, בְּוַדַּאי יִזְכֶּה עַל־יְדֵי זוֹ הַהִתְרַחֲקוּת דַּיְקָא לְמַעֲלָה נִפְלָאָה, כִּי יִזְכֶּה לְהִכָּלֵל בָּרָצוֹן הָעֶלְיוֹן, בְּרָצוֹן שֶׁבָּרְצוֹנוֹת, עַל־יְדֵי רְצוֹנוֹ הֶחָזָק מְאֹד, שֶׁזָּכָה בְּזֶה הָעוֹלָם הָרָחוֹק דַּיְקָא, אֲבָל גַּם הַהֵפֶךְ — הַבְּחִירָה חֲזָקָה מְאֹד, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ, שֶׁהָאָדָם נוֹפֵל בְּמָקוֹם שֶׁנּוֹפֵל, וְנִמְשָׁךְ אַחַר הַטֻּמְאָה, שֶׁכָּל זֶה הוּא הַבְּחִירָה וְהַנִּסָּיוֹן, שֶׁזֶּה סוֹד "וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ" — זֶה מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁאוֹמֵר "לְהָמָן" — שֶׁהֵם כְּלַל הַקְּלִפּוֹת, הַעֲלָמוֹת וְהַהֶסְתָּרוֹת, "הַכֶּסֶף" — שֶׁהֵם הַכְּסוּפִין וְהָרְצוֹנוֹת, "נָתוּן לָךְ" — בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה וְהַנִּסָּיוֹן מָסְרוּ אֶת כָּל הָרְצוֹנוֹת וְהַכְּסוּפִים אֶל הַקְּלִפּוֹת, וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם רְצוֹנוֹת וְכִסּוּפִין לַעֲבֹר עֲבֵרוֹת, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן. וְכֵן יֵשׁ לוֹ רְצוֹנוֹת וְכִסּוּפִין לְהֶבְלֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה וְהַנִּסָּיוֹן, כְּדֵי "וְהָעָם לַעֲשׂוֹת בּוֹ כַּטּוֹב בְּעֵינֶיךָ", שֶׁכָּל זֶה מוֹסְרִים לָאָדָם, אַף שֶׁהוּא רָחוֹק כָּל־כָּךְ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, עִם כָּל זֹאת הוּא בּוֹחֵר בַּטּוֹב, וְחָפֵץ רַק לַחֲזֹר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁזּוֹ הַמַּעֲלָה הֲכִי עֶלְיוֹנָה מֵהַכֹּל. כִּי דַּיְקָא מֵחֲמַת גֹּדֶל הַהִתְרַחֲקוּת זָכָה לְרָצוֹן חָזָק בִּשְׁלֵמוּת,

יב וַיִּקָּרְאוּ סִפְרֵי הַמֶּלֶךְ בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בִּשְׁלוֹשָׁה
עָשָׂר יוֹם בּוֹ וַיִּכָּתֵב כְּכָל־אֲשֶׁר־צִוָּה הָמָן אֶל
אֲחַשְׁדַּרְפְּנֵי־הַמֶּלֶךְ וְאֶל־הַפַּחוֹת אֲשֶׁר ׀ עַל־מְדִינָה
וּמְדִינָה וְאֶל־שָׂרֵי עַם וָעָם מְדִינָה וּמְדִינָה כִּכְתָבָהּ
וְעַם וָעָם כִּלְשׁוֹנוֹ בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ נִכְתָּב
וְנֶחְתָּם בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ׃

גְּנִזֵי הַמֶּלֶךְ

אֲשֶׁר רַק בִּשְׁבִיל זֶה יָרַד לְזֶה הָעוֹלָם, כְּדֵי לִזְכּוֹת כָּאן דַּיְקָא לָרָצוֹן הָעֶלְיוֹן, מֵחֲמַת שֶׁזֶּה הָעוֹלָם רָחוֹק בְּיוֹתֵר, בְּתַכְלִית הָרִחוּק, אֲבָל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נָתַן בְּחִירָה לָאָדָם, וְעַל־כֵּן אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה אֱלֹקִים, כִּי בָּרָא בְּזֶה הָעוֹלָם כַּמָּה דְּבָרִים, וְהִלְבִּישׁ בָּהֶם חִיּוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְנָתַן בְּחִירָה לְהָאָדָם, דְּהַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ גַּם רְצוֹנוֹת לַתַּאֲוֹת עוֹלָם הַזֶּה, שֶׁאֵלּוּ הָרְצוֹנוֹת הֵם מִתְנַגְּדִים כְּנֶגֶד רָצוֹן דִּקְדֻשָּׁה, כִּי עִקַּר כָּל הַתַּאֲוֹת הֵם רְצוֹנוֹת נְפוּלִים, וְעַל־כֵּן נִקְרָאִים תַּאֲוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֻמְדָּה וְרָצוֹן, וּכְשֶׁמִּתְגַּבְּרִים, חַס וְשָׁלוֹם, הַתַּאֲוֹת שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁהֵם רְצוֹנוֹת דְּסִטְרָא אַחֲרָא, אֲזַי, חַס וְשָׁלוֹם, נִפְגָּם הָרָצוֹן דִּקְדֻשָּׁה, עַד שֶׁחַס וְשָׁלוֹם, יָכוֹל לִשְׁכֹּחַ לְגַמְרֵי אֶת הָרָצוֹן דִּקְדֻשָּׁה, עַד שֶׁיִּשְׁכַּח מִלְכְסֹף וּלְהִשְׁתּוֹקֵק לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְזוֹ הַבְּחִירָה שֶׁמָּסְרוּ לָאָדָם — אִם לְטוֹב אִם לְהֶפֶךְ, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

יב מְדִינָה וּמְדִינָה כִּכְתָבָהּ וְעַם וָעָם כִּלְשׁוֹנוֹ: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַנְהִיג אֶת עוֹלָמוֹ בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים, בְּצֶדֶק וּבְמִשְׁפָּט, וְדָבָר גָּדוֹל וְדָבָר קָטָן אֵינוֹ נַעֲשֶׂה מֵעַצְמוֹ, אֶלָּא בְּהַשְׁגָּחַת הַמַּאֲצִיל הָעֶלְיוֹן, וְאֵין שׁוּם דָּבָר שֶׁיִּקָּרֶה עִם הָאָדָם לְבַד, אֶלָּא הַכֹּל מֻשְׁגָּח בְּהַשְׁגָּחָה פְּרָטִי פְּרָטִית, וַאֲפִלּוּ הַגְּזֵרוֹת רָעוֹת שֶׁגְּזָרוּ, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, הַכֹּל מִלְמַעְלָה, "וַיִּקָּרְאוּ סִפְרֵי הַמֶּלֶךְ בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בִּשְׁלוֹשָׁה־עָשָׂר יוֹם בּוֹ", שֶׁהוּא יוֹם לִפְנֵי עֶרֶב פֶּסַח, הַיְנוּ בְּי"ג נִיסָן, כִּי בְּעֶרֶב פֶּסַח אִם זוֹכִים לַחֲזוֹר בִּתְשׁוּבָה, שׁוֹחֲטִים אֶת הַפֶּמ"ךְ־מֵ"ם, שֶׁהוּא שָׁרוֹ שֶׁל עֵשָׂו, אֲשֶׁר הָמָן־עֲמָלֵק יוֹצֵא מִשָּׁם,

כַּמּוּבָא (רַעְיָא מְהֵימָנָא פִּנְחָס רמט.): דְּאוּקְמוּהּ מָארֵי מַתְנִיתִין בְּנִיסָן נִגְאֲלוּ וּבְנִיסָן עֲתִידִין לְהִגָּאֵל, וּבְי״ד דְּיֵלֵיהּ (שְׁמוֹת יז, טז): ״וַיֹּאמֶר כִּי יָד עַל כֵּס יָהּ״, תַּמָּן אוֹמֵי לְאַעַבְרָא מֵעַלְמָא זַרְעָא דְּעֵשָׂו עֲמָלֵקִים וְכוּ׳; וְאִם הָיוּ חוֹזְרִים בִּתְשׁוּבָה יוֹם לִפְנֵי זֶה, הַיְנוּ בְּיוֹם י״ג, לֹא הָיוּ צְרִיכִים לִסְבֹּל מֵהָמָן־עֲמָלֵק, שֶׁכָּתַב אָז בְּכָל מַמְלָכוֹת הָאָרֶץ וּלְכָל גְּדוֹלֵי אֻמּוֹת הָעוֹלָם, לַהֲרֹג וּלְאַבֵּד כָּל יִשְׂרָאֵל, וְכָךְ הוּא בְּכָל פַּעַם, אִם חוֹזְרִים בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה אֲלֵיהוּ יִתְבָּרַךְ, לֹא צְרִיכִים לָבוֹא אֶל פַּחַד שֶׁל אֻמּוֹת הָעוֹלָם הַמַּפְחִידִים בְּהֶרֶג וַאֲבָדוֹן, וְלָכֵן דַּיְקָא בִּשְׁלִשָּׁה־עָשָׂר יוֹם, שֶׁהוּא יוֹם לִפְנֵי עֶרֶב פֶּסַח, שֶׁאָז הוּא הַזְּמַן לִשְׁחֹט וּלְאַבֵּד אֶת זַרְעָא דְּעֵשָׂו עֲמָלֵקִים, נִזְדָּרֵז הָמָן־עֲמָלֵק, **״וַיִּכְתֹּב כְּכָל אֲשֶׁר צִוָּה הָמָן אֶל אֲחַשְׁדַּרְפְּנֵי הַמֶּלֶךְ וְאֶל הַפַּחוֹת אֲשֶׁר עַל מְדִינָה וּמְדִינָה וְאֶל שָׂרֵי עַם וָעָם, מְדִינָה וּמְדִינָה כִּכְתָבָהּ וְעַם וָעָם כִּלְשׁוֹנוֹ בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ נִכְתָּב וְנֶחְתָּם בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ״**, לַהֲרֹג וּלְאַבֵּד אֶת כָּל הַיְהוּדִים.

וְאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן יז), כִּי אִם יֵשׁ אֲוִיר הַנַּח וְהַזַּךְ, אָז שׁוֹמְעִים אֶת דִּבְרֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, הַמְגַלֶּה אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמְדַבֵּר דִּבּוּרֵי אֱמוּנָה, שֶׁאָז הַדִּבּוּרִים הוֹלְכִים וְנִכְתָּבִים בְּתוֹךְ סִפְרֵיהֶם, וּמוֹצְאִים הֵפֶךְ אֱמוּנָתָם. וְלָכֵן הוּא דָּבָר גָּדוֹל מְאֹד לְדַבֵּר תָּמִיד רַק דִּבּוּרֵי אֱמוּנָה וְהַשְׂגָּחָה פְּרָטִית, וְלֹא לְהִתְבַּלְבֵּל מִשּׁוּם בְּרִיָּה שֶׁבָּעוֹלָם, וַאֲפִלּוּ שְׁרוֹאִים שְׁנִגְזָרָה גְּזֵרָה מָרָה, צְרִיכִים רַק לְדַבֵּר מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי־זֶה בְּעַצְמוֹ יִתְבַּטֵּל כְּתַב הָמָן־עֲמָלֵק, כִּי אִם מְדַבְּרִים רַק דִּבּוּרֵי אֱמוּנָה וְהַשְׂגָּחָה פְּרָטִית, וּמְגַלִּים לְכֻלָּם, אֲשֶׁר אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, אֲזַי הַדִּבּוּרִים הָאֵלּוּ נִכְתָּבִים לְכָל עַם וָעָם כִּלְשׁוֹנוֹ, וּלְכָל מְדִינָה וּמְדִינָה כִּכְתָבָהּ, כִּי הַדִּבּוּר יֵשׁ לוֹ כֹּחַ גָּדוֹל מְאֹד. וְלָכֵן צְרִיכִים לְדַבֵּר רַק דִּבּוּרֵי אֱמוּנָה, וְלִשְׁמֹר מְאֹד מְאֹד לֹא לְהוֹצִיא מִפִּיו דִּבּוּרִים שֶׁל כְּפִירוּת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת, שֶׁזֶּה גּוֹרֵם, שֶׁהַנָּחָשׁ — שֶׁמִּשָּׁם יוֹנֵק הָמָן־עֲמָלֵק, יִהְיוּ לוֹ כֹּנָסַיִם לָעוּף, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן סג): כְּשֶׁמְּדַבְּרִים לְשׁוֹן־הָרָע, נוֹתְנִים כְּנָפַיִם לַנָּחָשׁ, וְהוּא עָף וְגוֹרֵם מַה שֶּׁגּוֹרֵם, וְזֶה הָיָה אָז בִּימֵי הָמָן־עֲמָלֵק, שֶׁדִּבְּרוּ לְשׁוֹן־הָרָע, וּבִמְקוֹם דִּבּוּרֵי אֱמוּנָה דִּבְּרוּ כָּל דָּבָר אָסוּר, וְלֹא חָזְרוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה. וְעַל־יְדֵי־זֶה בָּא, שֶׁכָּתַב הָמָן **״אֶל אֲחַשְׁדַּרְפְּנֵי הַמֶּלֶךְ וְאֶל הַפַּחוֹת אֲשֶׁר עַל מְדִינָה וּמְדִינָה, וְאֶל שָׂרֵי עַם וָעָם, מְדִינָה וּמְדִינָה כִּכְתָבָהּ, וְעַם וָעָם כִּלְשׁוֹנוֹ,**

בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ נִכְתָּב וְנֶחְתָּם בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ״, כָּל מִינֵי דִּבְרֵי שִׁטְנָה וְשִׂנְאָה עַל עַם יִשְׂרָאֵל, כַּמּוּבָא (יַלְקוּט אֶסְתֵּר, רֶמֶז תתרנד), ״וַיִּקְרְאוּ סִפְרֵי הַמֶּלֶךְ״, שָׁלַח לָהֶם: עַם בָּזוּי יֵשׁ בֵּינֵינוּ, דּוֹמִים כִּמְשֻׁגָּעִים, חֲפֵצִים בְּרָעָתֵנוּ, וְאוֹמֵר: ״אָבְדוּ גוֹיִם מֵאַרְצוֹ״, ״לַעֲשׂוֹת נְקָמָה בַגּוֹיִם״, וּכְפוּיֵי טוֹבָה הֵם, פַּרְעֹה קִבֵּלָם בְּסֵבֶר פָּנִים יָפוֹת וְזָנָם בִּשְׁנֵי רַעֲבוֹן, וְהוֹצִיאוּ עֲלִילָה ״נֵלְכָה נִזְבְּחָה לַהֲוָיָ״ה״ — וְאָנוּ חוֹזְרִים, וְהִשְׁאִילוּם כְּלֵי כֶּסֶף וְזָהָב וּמַרְגָּלִיּוֹת וּבְגָדִים, וְטָעֲנוּ כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵהֶם צ׳ חֲמוֹרִים, וְלֹא חָזְרוּ וְרָדְפוּ אַחֲרֵיהֶם בִּשְׁבִיל מָמוֹנָם, וְהָיָה לָהֶם נָבִיא אֶחָד מֹשֶׁה בֶּן עַמְרָם שְׁמוֹ, נָטַל מַקֵּלוֹ וְלָחַשׁ עָלָיו, וְהִכָּה בַּיָּם וְיָבֵשׁ, וְאֵינִי יוֹדֵעַ בַּמֶּה יָבְשׁוּ וְהֶעֱבִירָן בְּתוֹכוֹ, נִכְנַס פַּרְעֹה אַחֲרֵיהֶם, וְנִשְׁקַע הוּא וְכָל חֵילוֹ, עֲמָלֵק זְקֵנִי כְּתִיב: ״וַיָּבֹא עֲמָלֵק״, מֵהֵיכָן בָּא? מִבִּלְעָם, אָמַר לוֹ: יֵשׁ לְךָ זְכוּת אָבוֹת, אִם אֵין אַתָּה יָכוֹל לָהֶם, אֵין כָּל בְּרִיָּה יְכוֹלָה לָהֶם, מֶה עָשָׂה לָהֶם אוֹתוֹ מֹשֶׁה? הָיָה לוֹ תַּלְמִיד אֶחָד יְהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן שְׁמוֹ, אַכְזָרִי בְּלֹא רַחֲמִים, אֵינִי יוֹדֵעַ אִם בִּכְשָׁפִים בָּא עֲלֵיהֶם. מֶה עָשָׂה מֹשֶׁה? נָטַל אֶבֶן וְיָשַׁב עָלֶיהָ, אֵינִי יוֹדֵעַ מֶה הָיָה לוֹחֵשׁ, עַד שֶׁנָּפְלוּ עֲמָלֵקִים לְפָנָיו. בָּאוּ לְאֶרֶץ סִיחוֹן וָעוֹג גִּבּוֹרֵי עוֹלָם, וְאֵינִי יוֹדֵעַ כַּמָּה מֵהֶם הָרָגוּם, וְכֵן לְמַלְכֵי מָדַי, וְכֵן לִשְׁלֹשִׁים וְאֶחָד מְלָכִים וְכֵן לְסִיסְרָא וְסַנְחֵרִיב. וְשׁוּב הָיָה לָהֶם מֶלֶךְ אֶחָד וּשְׁמוֹ דָּוִד, וְהָיָה מְכַלֶּה לְכָל הַמַּמְלָכוֹת, וְאִישׁ וְאִשָּׁה לֹא יְחַיֶּה דָּוִד, עָמַד בְּנוֹ וּבָנָה לָהֶם בַּיִת אֶחָד, וְהָיוּ נִכְנָסִים בּוֹ, וְאֵינִי יוֹדֵעַ מֶה הָיוּ עוֹשִׂים וְיוֹצְאִים וְהוֹרְגִים כָּל הַבָּאִים עֲלֵיהֶם לַמִּלְחָמָה, וּמִתּוֹךְ טוֹבָה יִתְרָה שֶׁהָיָה לָהֶם לֹא חָשְׁבוּ כָּל אֻמָּה בֵּינֵיהֶם, עַד שֶׁבָּא נְבוּכַדְנֶאצַּר וְהָרַג מֵהֶם, וְהִשְׁלִיךְ בְּקוֹלָרִין, וֶהֱבִיאָם בֵּינֵינוּ, וְלֹא הוֹעִילוּ כִּשְׁפֵיהֶם, וַאֲפִלּוּ כֵּן לֹא שִׁנּוּ מַעֲשֵׂיהֶם הַמְכֹעָרִים הַמְשַׂחֲקִים עָלֵינוּ וְעַל יִרְאָתֵנוּ, וְאָנוּ תְּעוּבִין בֵּינֵיהֶם וְאֵינָם מִתְחַתְּנִים בָּנוּ, וְעוֹד דְּבָרִים רַבִּים, שֶׁאֵין אָנוּ יְכוֹלִים לְסַפֵּר, וְהִפְלָנוּ גּוֹרָל לְהַשְׁמִידָם בְּי״ג לַחֹדֶשׁ אֲדָר, וּכְשֶׁבָּאוּ לְיָדְכֶם הָאִגְּרוֹת, הַשְׁמִידוּ וְהַשְׁחִיתוּ וְלֹא תַּשְׁאִירוּ מֵהֶם פְּלֵטָה, עַיֵּן שָׁם.

וְדָבָר זֶה קוֹרֶה בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וּבְכָל מְדִינָה וּמְדִינָה מִמְּדִינוֹת הַמֶּלֶךְ, מַלְכּוֹ שֶׁל עוֹלָם בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שׁוֹלֵחַ לְעַם יִשְׂרָאֵל יְסוּרִים, כְּדֵי שֶׁיַּחְזְרוּ אֵלָיו בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וְהַכֹּל מְלֻבָּשׁ בִּלְבוּשׁ גַּשְׁמִי וְטֶבַע, שֶׁקְּמִים עֲמָלֵקִים, זֵדִים רְשָׁעִים, לְהַשְׁמִיד לַהֲרֹג וּלְאַבֵּד אֶת כָּל הַיְּהוּדִים, רַחֲמָנָא

ג וְנִשְׁלוֹחַ סְפָרִים בְּיַד הָרָצִים אֶל־כָּל־מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ
לְהַשְׁמִיד לַהֲרֹג וּלְאַבֵּד אֶת־כָּל־הַיְּהוּדִים מִנַּעַר
וְעַד־זָקֵן טַף וְנָשִׁים בְּיוֹם אֶחָד בִּשְׁלוֹשָׁה עָשָׂר
לְחֹדֶשׁ שְׁנֵים־עָשָׂר הוּא־חֹדֶשׁ אֲדָר וּשְׁלָלָם לָבוֹז:

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

לִישֵׁזָבָן, וְהַכֹּל כְּדֵי שֶׁנַּחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה. וְלָכֵן אַשְׁרֵי מִי שֶׁזּוֹכֶה לַעֲשׂוֹת הִתְעוֹרְרוּת בֵּין נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁיַּחְזְרוּ תָּמִיד אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְלֹא נִצְטָרֵךְ לָבוֹא לָזֶה, שֶׁאֻמּוֹת הָעוֹלָם יַפְחִידוּ אוֹתָנוּ בְּשׁוּם פַּחַד וְאֵימָה; אַשְׁרֵי מִי שֶׁחוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה מִבְּעוֹד מוֹעֵד, וְאֵינוֹ צָרִיךְ לְחַכּוֹת שֶׁיְּעוֹרְרוּ אוֹתוֹ מִלְּמַעְלָה, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ג וְנִשְׁלוֹחַ סְפָרִים בְּיַד הָרָצִים: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר הוּא יִתְבָּרַךְ מְחַיֶּה וּמְהַוֶּה וּמְקַיֵּם אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ, וְדָבָר גָּדוֹל וְדָבָר קָטָן אֵינוֹ נַעֲשֶׂה מֵעַצְמוֹ אֶלָּא בְּהַשְׁגָּחַת הַמַּאֲצִיל הָעֶלְיוֹן, וְכָל מַה שֶּׁקּוֹרֶה בָּעוֹלָם אֵינוֹ נַעֲשֶׂה לְבַד אֶלָּא בְּהַשְׁגָּחָתוֹ הַפְּרָטִית. וְהִנֵּה הָמָן הָרָשָׁע אָמַר: **"וְנִשְׁלוֹחַ סְפָרִים בְּיַד הָרָצִים אֶל כָּל מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ לְהַשְׁמִיד, לַהֲרֹג וּלְאַבֵּד אֶת כָּל הַיְּהוּדִים מִנַּעַר וְעַד זָקֵן, טַף וְנָשִׁים בְּיוֹם אֶחָד"**, וְהָיְתָה אָז גְּזֵרָה נוֹרָאָה מְאֹד, אֲבָל בִּזְכוּת תְּפִלַּת מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר בִּטְּלוּ אֶת הַגְּזֵרָה הַזּוֹ, כְּמַאֲמָרָם ז"ל (מִדְרַשׁ תְּהִלִּים כב, ו) עַל הַפָּסוּק (תְּהִלִּים כב, ב): "אֵלִי אֵלִי לָמָּה עֲזַבְתָּנִי". יוֹם רִאשׁוֹן אֵלִי, יוֹם שֵׁנִי אֵלִי, יוֹם שְׁלִישִׁי לָמָּה עֲזַבְתָּנִי, וְכֵיוָן שֶׁאָמְרָה בְּקוֹל גָּדוֹל "אֵלִי אֵלִי לָמָּה עֲזַבְתָּנִי" — מִיָּד נַעֲנֵית, "אֱלֹהַי אֶקְרָא יוֹמָם וְלֹא תַעֲנֶה", אָמְרָה לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא: כָּךְ עָשִׂיתָ בְּמִצְרַיִם לַאֲבוֹתֵינוּ, לֹא כֵּיוָן שֶׁצָּעֲקוּ — שָׁמַעְתָּ, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת ג, ז): "וְאֶת צַעֲקָתָם שָׁמַעְתִּי", וְאֵיזוֹהִי צָרָה גְּדוֹלָה — זוֹ אוֹ שֶׁל מִצְרַיִם?! פַּרְעֹה אָמַר: "כָּל הַבֵּן הַיִּלּוֹד הַיְאוֹרָה תַּשְׁלִיכוּהוּ וְכָל הַבַּת תְּחַיּוּן" (שְׁמוֹת א, כב), וְהָמָן אָמַר: "מְנַעַר וְעַד זָקֵן טַף וְנָשִׁים בְּיוֹם אֶחָד" (אֶסְתֵּר ג, יג); פַּרְעֹה אָמַר: כָּל מִי שֶׁאֵינוֹ מַשְׁלִים מְלַאכְתּוֹ יָשִׂימוּ אוֹתוֹ בְּתוֹךְ הַבִּנְיָן, וּמִי שֶׁהִשְׁלִים מְלַאכְתּוֹ לֹא הָיוּ עוֹשִׂין לוֹ כְּלוּם, אֲבָל הָמָן גָּזַר "לְהַשְׁמִיד, לַהֲרֹג וּלְאַבֵּד אֶת כָּל הַיְּהוּדִים" (אֶסְתֵּר שָׁם ג); אוֹתָן שֶׁהָיוּ בְּמִצְרַיִם,

כֵּיוָן שֶׁצָּעֲקוּ, מִיָּד שָׁמַעְתָּ אוֹתָן, אֲבָל אָנוּ צָמְנוּ זֶה שְׁלֹשֶׁת יָמִים, וְהִתְפַּלַּלְנוּ וְצָעַקְנוּ וְקָרָאנוּ וְלֹא עָנִיתָנוּ, וְאִם אֵין בָּנוּ מַעֲשִׂים טוֹבִים, עֲשֵׂה עִמָּנוּ בִּשְׁבִיל קְדֻשַּׁת שְׁמֶךָ, "וְאַתָּה קָדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל". כִּי בֶּאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לְבַטֵּל שׁוּם גְּזֵרָה רָעָה, אֶלָּא עַל־יְדֵי תְּפִלָּה וּבַקָּשָׁה, שֶׁהָאָדָם מִתְפַּלֵּל לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, אֲשֶׁר אֵין עוֹד דָּבָר יוֹתֵר חָשׁוּב אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ תְּפִלָּה, וּכְמוֹ שֶׁגִּלָּה לָנוּ רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן כה): הַהִתְבּוֹדְדוּת הִיא מַעֲלָה עֶלְיוֹנָה וּגְדוֹלָה מִן הַכֹּל. הַיְנוּ כְּשֶׁהָאָדָם קוֹבֵעַ לְעַצְמוֹ זְמַן פָּנוּי, וּמְדַבֵּר לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בִּשְׂפַת הָאֱם שֶׁלּוֹ, הַדִּבּוּרִים הָאֵלּוּ עוֹשִׂים רַעַשׁ גָּדוֹל בַּשָּׁמַיִם, וְגוֹרְמִים שַׁעֲשׁוּעִים כָּאֵלּוּ, שֶׁלֹּא עָלוּ שַׁעֲשׁוּעִים כָּאֵלּוּ מִימוֹת עוֹלָם, וְלָכֵן לֹא בְּחִנָּם שֶׁאָמְרוּ חַכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (תַּנְחוּמָא וַיֵּרָא א'): אָמַר לָהֶן הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְיִשְׂרָאֵל, הֱווּ זְהִירִין בִּתְפִלָּה, שֶׁאֵין מִדָּה אַחֶרֶת יָפָה הֵימֶנָּה, וְהֵיא גְּדוֹלָה מִכָּל הַקָּרְבָּנוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר (יְשַׁעְיָה א, יא): "לָמָּה לִי רֹב זִבְחֵיכֶם" וְגוֹ'. וְגִלָּה לָנוּ הָאִישׁ הָאֱלֹקִי רַבִּי שְׁלֹמֹה אֶלְקָבֵץ זי"ע, בְּסִפְרוֹ "מָנוֹת הַלֵּוִי", שֶׁבַּפָּסוּק הַמָּר הַזֶּה, שֶׁבּוֹ כָּתוּב כַּדַּת מַה לַּעֲשׂוֹת עִם עַם יִשְׂרָאֵל, "מְנַעַר וְעַד זָקֵן טַף וְנָשִׁים", דו"ק וְתִשְׂכַּח, שֶׁבְּכָל הַפָּסוּק הָאָרֹךְ הַזֶּה נִכְתְּבוּ כָּל אוֹתִיּוֹת הָאָלֶ"ף־בֵּי"ת הַפְּשׁוּטוֹת וְהַכְּפוּלוֹת, וְכָל זֶה לְהוֹרוֹת, כִּי אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה עוֹמְדוֹת לְהָגֵן בַּעֲדֵנוּ, כִּי דַּיְקָא בְּתוֹךְ הַפָּסוּק הַמָּר הַזֶּה: "וְנִשְׁלוֹחַ סְפָרִים בְּיַד הָרָצִים אֶל כָּל מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ לְהַשְׁמִיד, לַהֲרֹג וּלְאַבֵּד אֶת כָּל הַיְהוּדִים מִנַּעַר וְעַד זָקֵן, טַף וְנָשִׁים בְּיוֹם אֶחָד, בִּשְׁלוֹשָׁה־עָשָׂר לְחֹדֶשׁ שְׁנֵים־עָשָׂר הוּא חֹדֶשׁ אֲדָר וּשְׁלָלָם לָבוֹז", יֵשׁ בּוֹ כָּל אוֹתִיּוֹת הָאָלֶ"ף־בֵּי"ת הַפְּשׁוּטוֹת וְהַכְּפוּלוֹת, כִּי אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה מְגִנּוֹת עַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל. וְלָכֵן בְּכָל הַמַּצָּבִים הַכִּי קָשִׁים שֶׁרַק עוֹבֵר עַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, עֲלֵיהֶם לְהַתְמִיד בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁאָמְרוּ חַכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (תָּנָא דְּבֵי אֵלִיָּהוּ רַבָּה, פֶּרֶשָׁה ד', סִימָן ג'): שְׁכָרוֹ שֶׁל מֹשֶׁה הַצַּדִּיק שֶׁעָמַד בִּתְפִלָּה בְּאַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה מְקוֹמוֹת, וְהִצִּיל אֶת יִשְׂרָאֵל מִן הַמִּיתָה, מַעֲלֶה עָלָיו הַכָּתוּב כְּאִלּוּ בָּרָא אוֹתָן, לְכָךְ נֶאֱמַר (יְשַׁעְיָה סג, יא): "וַיִּזְכֹּר יְמֵי עוֹלָם מֹשֶׁה עַמּוֹ", כָּךְ כָּל חָכָם וְחָכָם מִיִּשְׂרָאֵל, שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דְּבַר תּוֹרָה לַאֲמִתּוֹ, וּמִתְאַנֵּחַ עַל כְּבוֹדוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא וְעַל כְּבוֹדָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל כָּל יָמָיו, וּמִתְאַוֶּה וּמְחַמֵּד וּמְצַפֶּה עַל כְּבוֹד יְרוּשָׁלַיִם, וְעַל כְּבוֹד בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, וְעַל יְשׁוּעָה שֶׁתַּצְמִיחַ בְּקָרוֹב, וְעַל כִּנּוּס גָּלֻיּוֹת — רוּחַ־הַקֹּדֶשׁ בְּדִבְרָיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם): "הַשָּׁם בְּקִרְבּוֹ אֶת רוּחַ קָדְשׁוֹ". מִכָּאן אָמְרוּ: כָּל

ט֝ פַּתְשֶׁגֶן הַכְּתָב לְהִנָּתֵן דָּת֮ בְּכָל־מְדִינָה וּמְדִינָה
גָּלוּי לְכָל־הָעַמִּים לִֽהְיוֹת עֲתִדִים לַיּוֹם הַזֶּה׃

גְּנִזֵי הַמֶּלֶךְ

תַּלְמִיד חָכָם שֶׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה בְּכָל יוֹם תָּמִיד, בִּשְׁבִיל לְהַרְבּוֹת כְּבוֹד שָׁמַיִם, אֵין צָרִיךְ — לֹא חֶרֶב וְלֹא חֲנִית וְלֹא רֹמַח וְלֹא כָּל דָּבָר שֶׁיִּהְיֶה לוֹ שׁוֹמֵר, שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְשַׁמְּרוֹ בְּעַצְמוֹ, וּמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת עוֹמְדִין לוֹ סָבִיב סָבִיב, וַחֲרָבוֹת בְּיַד כֻּלָּן וּמְשַׁמְּרִים אוֹתוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים קמט, ו): ״רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם״ וְגוֹ׳.

וְלָכֵן רְאֵה מַה לְּפָנֶיךָ, אֲהוּבִי, בְּנִי! שֶׁבְּתַקֵּף הַגְּזֵרוֹת שֶׁגָּזַר הָמָן־עֲמָלֵק **״לְהַשְׁמִיד, לַהֲרֹג וּלְאַבֵּד אֶת כָּל הַיְּהוּדִים מִנַּעַר וְעַד זָקֵן, טַף וְנָשִׁים בְּיוֹם אֶחָד״**, עַל־יְדֵי הַכ״ב אוֹתִיּוֹת אָלֶ״ף־בֵּי״ת שֶׁיֵּשׁ בְּפָסוּק זֶה, שֶׁהֵן מְרַמְּזוֹת עַל אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה וְעַל אוֹתִיּוֹת הַתְּפִלָּה — נִצְלוּ, וְדָבָר זֶה שַׁיָּךְ לְכָל הַדּוֹרוֹת, אֲשֶׁר אִי אֶפְשָׁר לְהִנָּצֵל מֵהָמָן־עֲמָלֵק, אֶלָּא עַל־יְדֵי אוֹתִיּוֹת הָאָלֶ״ף־בֵּי״ת, שֶׁהֵן אוֹתִיּוֹת תּוֹרָה וּתְפִלָּה הַנֶּאֱמָרִים בְּלֵב אֱמֶת, שֶׁדָּבָר זֶה בּוֹקֵעַ אֶת כָּל הָרְקִיעִים, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ט׳ וְסִימָן קיב); כִּי דִּבּוּר אֱמֶת שׁוֹבֵר אֶת כָּל הַמְּחִיצוֹת וּמֵאִיר בְּכָל הַחַשְׁכוּת, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

יד פַּתְשֶׁגֶן הַכְּתָב לְהִנָּתֵן דָּת בְּכָל מְדִינָה וּמְדִינָה: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (סַנְהֶדְרִין כט.): מְאוֹרוֹת לוֹקְחִין עַל כּוֹתְבֵי פְּלַסְתֵּר, וְרוֹאִים שְׁלֹשִׁים אֲנָשִׁים רָשָׁעִים אֲרוּרִים, הַמְחָרְפִים וּמְבַזִּים אֶת זוּלָתָם עִם כּוֹתְבֵי פְּלַסְתֵּר, וּמַדְבִּיקִים אוֹתָם עַל הַקֵּירוֹת, וְשׁוֹלְחִים אוֹתָם לַאֲנָשִׁים, וְזוֹ הָיְתָה עֲצַת הָמָן: **״פַּתְשֶׁגֶן הַכְּתָב לְהִנָּתֵן דָּת בְּכָל מְדִינָה וּמְדִינָה גָּלוּי לְכָל הָעַמִּים לִֽהְיוֹת עֲתִדִים לַיּוֹם הַזֶּה״**, לְכְתֹּב תֵּכֶף־וּמִיָּד אֶת הַכְּתָב, קֹדֶם שֶׁיִּתְחָרֵט הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ. וְלָכֵן צְרִיכִים לִזְכֹּר דָּבָר זֶה מְאֹד, אֲשֶׁר בָּעִתִּים הַלָּלוּ הַתְּרָה הָרְצוּעָה, וַאֲפִלּוּ בֵּין אִלּוּ שֶׁקּוֹרִין אֶת עַצְמָם יִרְאֵי הַשֵּׁם, וְכוֹתְבִים כְּתֵבִי פְּלַסְתֵּר עַל זוּלָתָם בְּעִלּוּם שֵׁם, אֲשֶׁר הֵם בִּכְלַל אָרוּר (דְּבָרִים כז, כד): ״אָרוּר מַכֶּה רֵעֵהוּ בַּסֵּתֶר״, כִּי חוֹשְׁבִים שֶׁהֵם יְכוֹלִים לְהַעֲלִים אֶת עַצְמָם, וְאֵינָם יוֹדְעִים, שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם סוֹף כְּמוֹ הָמָן שְׁנִתְלָה עַל הָעֵץ. וְלָכֵן אַתָּה, אֲהוּבִי, בְּנִי!

טו הָרָצִים יָצְאוּ דְחוּפִים בִּדְבַר הַמֶּלֶךְ וְהַדָּת נִתְּנָה בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה וְהַמֶּלֶךְ וְהָמָן יָשְׁבוּ לִשְׁתּוֹת וְהָעִיר שׁוּשָׁן נָבוֹכָה: פ

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

רְאֵה לְהִשָּׁמֵר מְאֹד, שֶׁלֹּא יִהְיֶה לְךָ אַף פַּעַם חֵלֶק בִּלְהַדְבִּיק כִּתְבֵי פְּלַסְתֵּר, מַעֲשֶׂה הָמָן הָרָשָׁע, שֶׁהִזְדָּרֵז עִם "פִּתְשֶׁגֶן הַכְּתָב", וּכְנֶגֶד זֶה טוֹב לִהְיוֹת מִמְּזַכֵּי הָרַבִּים, לְגַלּוֹת וּלְפָרְסֵם אֶת אֱמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּלְהָפִיץ תּוֹרָה בָּרַבִּים, שֶׁזֶּה יִשָּׁאֵר לְךָ תָּמִיד, וּבָזֶה מְאִירִים אֶת הָאוֹרוֹת בָּעוֹלָם. וּזְכֹר דָּבָר זֶה כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ, כִּי יֵשׁ יֵצֶר הָרָע גָּדוֹל לִהְיוֹת מַכֶּה אֶת רֵעֵהוּ בַּסֵּתֶר עַל־יְדֵי כִּתְבֵי פְּלַסְתֵּר, שֶׁהֵם בִּכְלַל אָרוּר — אוֹי לָהֶם וְאוֹי לְנַפְשָׁם! וְתִשְׁתַּדֵּל מְאֹד שֶׁלֹּא יִהְיֶה לְךָ אַף פַּעַם חֵלֶק עִם רְשָׁעִים כָּאֵלּוּ, רַק תִּתְחַבֵּר עִם צַדִּיקִים הַמְגַלִּים אֶת אֱמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאָז טוֹב לְךָ כָּל הַיָּמִים, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

טו הָרָצִים יָצְאוּ דְחוּפִים בִּדְבַר הַמֶּלֶךְ: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר כָּל דָּבָר שֶׁקּוֹרֶה בָּעוֹלָם, הַכֹּל בְּהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית, דָּבָר גָּדוֹל וְדָבָר קָטָן אֵינוֹ נַעֲשֶׂה מֵעַצְמוֹ, אֶלָּא בְּהַשְׁגָּחַת הַמַּאֲצִיל הָעֶלְיוֹן, וְאָדָם מְקַבֵּל אֶת הָעֹנֶשׁ שֶׁלּוֹ בְּדִיּוּק כְּפִי שֶׁהוּא עָשָׂה לַאֲחֵרִים, וְלֹא יוֹעִיל לוֹ שׁוּם דָּבָר, וּבִפְרָט כְּשֶׁהוּא דָּן אֶת הַזּוּלַת, הוּא דָּן אֶת עַצְמוֹ, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ"ן, חֵלֶק א', סִימָן ריג) עַל־פִּי מַאֲמָרָם זַ"ל (אָבוֹת פֶּרֶק ג'): וְנִפְרָעִין מִן הָאָדָם מִדַּעְתּוֹ וְשֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ; כִּי שָׁמַעְתִּי בְּשֵׁם הַבַּעַל־שֵׁם־טוֹב הַקָּדוֹשׁ זי"ע, כִּי קֹדֶם כָּל גְּזַר דִּין שֶׁבָּעוֹלָם, חַס וְשָׁלוֹם, מְאַסְּפִין כָּל הָעוֹלָם אִם מַסְכִּימִין לְהַדִּין הַהוּא, וְאַף אֶת הָאִישׁ בְּעַצְמוֹ שֶׁנִּגְזַר עָלָיו הַדִּין, חַס וְשָׁלוֹם, שׁוֹאֲלִין אוֹתוֹ, אִם הוּא מַסְכִּים, אֲזַי נִגְמַר הַדִּין, חַס וְשָׁלוֹם. וְהָעִנְיָן, כִּי בְּוַדַּאי אִם יִשְׁאַל לוֹ בְּפֵרוּשׁ עַל עַצְמוֹ, בְּוַדַּאי יַכְחִישׁ וְיֹאמַר שֶׁאֵין הַדִּין כֵּן, אַךְ מַטְעִין אוֹתוֹ וְשׁוֹאֲלִין אוֹתוֹ עַל כַּיּוֹצֵא בּוֹ, וְהוּא פּוֹסֵק הַדִּין, וַאֲזַי נִגְמַר הַדִּין. וּכְעִנְיַן שֶׁמָּצִינוּ בְּדָוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם: "בְּבוֹא אֵלָיו נָתָן הַנָּבִיא" וְגוֹ'. וְסִפֵּר לוֹ מַעֲשֶׂה הָאוֹרֵחַ (שְׁמוּאֵל־ב' יז) עָנָה וְאָמַר: "חַי הַוָ"ה וְגוֹ' וְאֶת הַכִּבְשָׂה" וְגוֹ', אֲזַי נִפְסַק הַדִּין עַל דָּוִד, כַּאֲשֶׁר יָצָא מִפִּיו. וְזֶהוּ 'וְנִפְרָעִין מִן הָאָדָם מִדַּעְתּוֹ', כְּלוֹמַר שֶׁשּׁוֹאֲלִין

דַּעְתּוֹ, וְאַף־עַל־פִּי־כֵן הוּא ׳שֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ׳, כִּי אֵינוֹ יוֹדֵעַ שֶׁהַדִּין הוּא עָלָיו. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ (זֹהַר פְּקוּדֵי רנ.) **"הָרָצִים יָצְאוּ דְּחוּפִים בִּדְבַר הַמֶּלֶךְ"**, רָצִים מִסְטָרָא דָּא (מִצַּד זֶה הַקְּדֻשָּׁה), וְרָצִים מִסְטָרָא דָּא (וְיֵשׁ רָצִים מִצַּד זֶה דְּסִטְרָא אַחֲרָא), וּבְגִינְהוֹן (וּבִשְׁבִילָם) (אֶסְתֵּר ט, טו): "וְהָעִיר שׁוּשָׁן צָהֳלָה וְשָׂמֵחָה" אוֹ "נָבוֹכָה", אִי מִקַּדְמֵי אִלֵּין דְּהָכָא, (אִם מִקַּדִּימִים אֵלּוּ הָרָצִים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁבְּכָאן), הָעִיר שׁוּשָׁן שָׂמֵחָה, וְאִי מִקַּדְמֵי אִלֵּין דְּסִטְרָא אַחֲרָא (וְאִם מִקַּדְּמִים אֵלּוּ הָרָצִים דְּסִטְרָא אַחֲרָא) **"הָעִיר שׁוּשָׁן נָבוֹכָה"**. וְאָמְרוּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (אֶסְתֵּר רַבָּה פָּרָשָׁה ז׳, סִימָן כה): וְהַמֶּלֶךְ וְהָמָן יָשְׁבוּ לִשְׁתּוֹת, אָמַר רַבִּי חָנִין, מַאן דְּאָמַר רַחֲמָנָא וַתִּרֶן הוּא יִתְנַתְרוֹן מֵעוֹהִי, אֲבָל מַאֲרִיךְ רוּחֵיהּ וְגָבֵי דִּידֵיהּ. אָמַר לָהֶם לַשְׁבָטִים: אַתֶּם מְכַרְתֶּם אֶת אֲחִיכֶם מִתּוֹךְ מַאֲכָל וּמִשְׁתֶּה, כָּךְ אֲנִי אֶעֱשֶׂה לָכֶם, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב: "וְהַמֶּלֶךְ וְהָמָן יָשְׁבוּ לִשְׁתּוֹת", הָיָה אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יוֹצֵא לַשּׁוּק, וּמְבַקֵּשׁ לִקַּח לִיטְרָא בָּשָׂר אוֹ אַגַּדָּה שֶׁל יֶרֶק, הָיָה הַפַּרְסִי חוֹנְקוֹ, וְאוֹמֵר לוֹ: לְמָחָר אֲנִי הוֹרְגְךָ וּמְבַזְּבֵז אֶת מָמוֹנְךָ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב: "וְהָעִיר שׁוּשָׁן נָבוֹכָה", אָמַר רַבִּי יְשָׁשכָר דִּכְפָר מַנְדִי, וּמָה אִם מִי שֶׁמָּחָל וְאָמַר (בְּרֵאשִׁית מה, ח): "לֹא אַתֶּם שְׁלַחְתֶּם אוֹתִי הֵנָּה, כִּי הָאֱלֹהִים" וְגוֹ׳, רְאֵה עַד הֵיכָן הִיא מִתְקַנֶּנֶת, שֶׁהֲרֵי עַד יְמֵי מָרְדֳּכַי אוֹתוֹ עֹנֶשׁ שֶׁל מְכִירַת יוֹסֵף קַיָּם, מִי שֶׁאֵינוֹ מוֹחֵל — עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. וְלָכֵן צְרִיכִים מְאֹד מְאֹד לְהִזָּהֵר לֹא לָדוּן אֶת שׁוּם בְּרִיָּה שֶׁבָּעוֹלָם לְכַף חוֹב, כִּי בָּזֶה אַתָּה דָּן אֶת עַצְמְךָ, כִּי **"הָרָצִים יָצְאוּ דְּחוּפִים בִּדְבַר הַמֶּלֶךְ"**, אֵלּוּ הַשְּׁלוּחִים לְהַזִּיק אֶת בְּנֵי־אָדָם יוֹצְאִים דְּחוּפִים "בִּדְבַר" — כְּפִי הַדִּבּוּר שֶׁלְּךָ, "הַמֶּלֶךְ" — שֶׁהוּא הַמַּלְכוּת, כְּפִי שֶׁאַתָּה מְדַבֵּר — כָּךְ יִפֹּל עַל עַצְמְךָ. וּמַה שֶּׁעָשׂוּ לְיוֹסֵף, שֶׁזָּרְקוּ אוֹתוֹ לַבּוֹר מִתּוֹךְ אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית לז, כד): "וַיִּקָּחֻהוּ וַיַּשְׁלִכוּ אֹתוֹ הַבֹּרָה וְגוֹ׳ וַיֵּשְׁבוּ לֶאֱכָל לֶחֶם" וְגוֹ׳, הֲצָרְכוּ עַכְשָׁו לְשַׁלֵּם בְּפַחַד וּבְצוֹם וּבְכִיּוֹת, "וְהַמֶּלֶךְ וְהָמָן יָשְׁבוּ לִשְׁתּוֹת", כִּי מַה שֶּׁאָדָם מְתַכְנֵן עַל אֲחֵרִים — זֶה נוֹפֵל עָלָיו. וְלָכֵן צְרִיכִים לְהִזָּהֵר בִּדְבָרִים אֵלּוּ מְאֹד, לֹא לְהָצִיק לַזּוּלַת, כִּי כָּל מַה שֶּׁאָדָם רוֹצֶה לְהַזִּיק וּלְהָצִיק לַאֲחֵרִים, לְבַסּוֹף זֶה יִפֹּל עַל רֹאשׁוֹ, וּכְמַאֲמַר הַתַּנָּא הַקָּדוֹשׁ (אָבוֹת פֶּרֶק ב׳): ׳עַל דַּאֲטַפְתְּ אַטְפוּךְ, וְסוֹף מְטַיְּפַיִךְ יְטוּפוּן׳, כִּי מְקַבְּלִים בַּחֲזָרָה כָּל אֲשֶׁר עוֹשִׂים לַזּוּלַת, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ד א וּמָרְדֳּכַי יָדַע אֶת־כָּל־אֲשֶׁר נַעֲשָׂה וַיְקָרַע מָרְדֳּכַי
אֶת־בְּגָדָיו וַיִּלְבַּשׁ שַׂק וָאֵפֶר וַיֵּצֵא בְּתוֹךְ הָעִיר
וַיְזַעֵק זְעָקָה גְּדוֹלָה וּמָרָה:

גְּנִזֵי הַמֶּלֶךְ

פֶּרֶק ד׳

א וּמָרְדֳּכַי יָדַע אֶת כָּל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר מוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ב׳), שֶׁעִקַּר כְּלִי זֵינוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ הוּא הַתְּפִלָּה, וּמִשָּׁם עִקַּר חִיּוּתוֹ, וְכָל מִלְחַמְתּוֹ שֶׁיַּעֲשֶׂה וְכָל הַכְּבִישׁוֹת שֶׁיִּכְבֹּשׁ — הַכֹּל מִשָּׁם, כִּי מָשִׁיחַ יַכְנִיס בָּעוֹלָם גִּלּוּי אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה יא, א): ״וְיָצָא חֹטֶר מִגֵּזַע יִשָׁי וְגוֹ׳ וְנָחָה עָלָיו רוּחַ יְהוָ״ה, רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה, רוּחַ עֵצָה וּגְבוּרָה, רוּחַ דַּעַת וְיִרְאַת יְהוָ״ה״ וְגוֹ׳, ״כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת יְהוָ״ה״ וְגוֹ׳. וְלָכֵן מֵאַחַר שֶׁיִּהְיֶה גִּלּוּי אֱלֹקוּת בְּתַכְלִית מַדְרֵגָה עֶלְיוֹנָה, אָז כֻּלָּם יְדַבְּרוּ רַק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (צְפַנְיָה ג, ט): ״כִּי אָז אֶהְפֹּךְ אֶל עַמִּים שָׂפָה בְרוּרָה לִקְרֹא כֻּלָּם בְּשֵׁם יְהוָ״ה לְעָבְדוֹ שְׁכֶם אֶחָד״, וּבָזֶה תִּלְוִיָּה כָּל הַגְּאֻלָּה.

וְעִקַּר הַמְנִיעָה שֶׁמְּנַעִים לְהִתְפַּלֵּל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, זֶה רַק מֵחֲמַת שֶׁהָאָדָם חוֹשֵׁב שֶׁיֵּשׁ הַסְתָּרַת פָּנִים, עַד שֶׁיֵּשׁ מֵעַמְּנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁטּוֹעִים, חַס וְשָׁלוֹם בְּלִבָּם, שֶׁכָּל הַתְּפִלּוֹת הֵן לָרִיק, וְזֶה אֵינוֹ, כִּי הַצַּדִּיקִים שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר, הֵם מַעֲלִים אוֹתָם וּמְקִימִים אוֹתָם, וּבוֹנִים אֶת קוֹמַת הַשְּׁכִינָה, וּמַמְשִׁיכִים אֶת הֶאָרַת פְּנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּזֶה הָעוֹלָם, אַךְ כְּדֵי שֶׁהָאָדָם יַמְשִׁיךְ בְּעַצְמוֹ אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, צָרִיךְ לִהְיוֹת נָקִי מִכָּל מִינֵי פְּגַם הַבְּרִית, כִּי כְּשֶׁהָאָדָם פּוֹגֵם בַּבְּרִית, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, הוּא מָלֵא מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת וְהִרְהוּרִים רָעִים, וּמִזֶּה נִתְהַוִּים עֲנָנִים שֶׁמְּכַסִּים אֶת הָעֵינַיִם, עֵינֵי הַשֵּׂכֶל, עַד שֶׁאֵינוֹ רוֹאֶה אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי עַל־יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית, שֶׁבָּא עַל־יְדֵי עֲמָלֵק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים כה, כח): ״אֲשֶׁר קָרְךָ בַּדֶּרֶךְ, וַיְזַנֵּב בְּךָ כָּל הַנֶּחֱשָׁלִים אַחֲרֶיךָ״ וְגוֹ׳, עַל־יְדֵי־זֶה נִטְמְטֵם מֹחוֹ וְדַעְתּוֹ, וְנַעֲשֶׂה לִבּוֹ מָלֵא קֻשְׁיוֹת וְעַקְמוּמִיּוּת, עַד

שֶׁנֶּעֱקָר לְגַמְרֵי מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, וְזוֹ כָּל הַגָּלוּת, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ז׳), שֶׁעִקַּר הַגָּלוּת הוּא רַק מֵחֲמַת חֻסְרוֹן אֱמוּנָה, וְעַל־יְדֵי־זֶה אָדָם מִסְתּוֹבֵב נָע וָנָד, וְאֵינוֹ מוֹצֵא אֶת הַמָּקוֹם שֶׁלּוֹ, כִּי מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱמוּנָה בְּרוּרָה וּמְזֻכֶּכֶת בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, אָז תָּמִיד יְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, כִּי עִקַּר מַה שֶּׁמּוֹנֵעַ אֶת הָאָדָם מִלְּדַבֵּר אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, זֶה רַק מֵחֲמַת חֻסְרוֹן הָאֱמוּנָה. וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן סב), אֲשֶׁר בֶּאֱמֶת אִם הָיָה יוֹדֵעַ הָאָדָם יְדִיעָה בְּלֵב שָׁלֵם, אֲשֶׁר מִלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עוֹמֵד בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה, בְּוַדַּאי הָיָה מִתְפַּלֵּל בְּהִתְלַהֲבוּת גְּדוֹלָה, וְהָיָה מְדַקְדֵּק מְאֹד לְכַוֵּן אֶת דְּבָרָיו, אַךְ בִּשְׁבִיל שֶׁהָאָדָם אֵינוֹ יוֹדֵעַ זֹאת יְדִיעָה בְּלֵב שָׁלֵם, בִּשְׁבִיל זֶה אֵינוֹ מְדַקְדֵּק כָּל־כָּךְ, וְאֵינוֹ מִתְפַּלֵּל אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ. וְזֶה עִקַּר הַגָּלוּת, שֶׁהָאָדָם אֵינוֹ מוֹצֵא אֶת עַצְמוֹ בְּשׁוּם מָקוֹם, אֲבָל בּוֹ בָּרֵגַע שֶׁהָאָדָם דָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְיוֹדֵעַ וָעֵד אֲשֶׁר אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרֵךְ כְּלָל, הוּא תָּמִיד מְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְנִגְאָל מִכָּל צָרוֹתָיו. אֲבָל דָּבָר זֶה מַכְנִיס הַצַּדִּיק בִּלְבּוֹת יִשְׂרָאֵל. וְלָכֵן אָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (סֵפֶר־הַמִּדּוֹת, אוֹת צַדִּיק, סִימָן קנא):

בִּיאַת הַמָּשִׁיחַ תָּלוּי בְּקִרְבַת הַצַּדִּיק.

וְזֶה הָיָה הַנֵּס בְּפוּרִים, שֶׁאָז הִתְגַּבֵּר עַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל הָמָן־הָעֲמָלֵק בִּפְגַם הַבְּרִית, שֶׁהִכְשִׁילָם בַּמֶּה שֶׁהִכְשִׁילָם, עַד שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה הִתְגַּבְּרָה הַגָּלוּת מְאֹד, וְהָיָה עַם יִשְׂרָאֵל בְּצָרָה גְּדוֹלָה מְאֹד, רַק מָרְדֳּכַי הַצַּדִּיק שֶׁבַּדּוֹר, הוּא יָדַע אֶת כָּל מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת ״וּמָרְדֳּכַי יָדַע אֶת כָּל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה, וַיִּקְרַע מָרְדֳּכַי אֶת בְּגָדָיו, וַיִּלְבַּשׁ שַׂק וָאֵפֶר וַיֵּצֵא בְּתוֹךְ הָעִיר, וַיִּזְעַק זְעָקָה גְּדוֹלָה וּמָרָה״, כִּי הוּא יָדַע אֶת שֹׁרֶשׁ הַטֻּמְאָה שֶׁל הָמָן־הָעֲמָלֵק, וְיָדַע שֶׁאֵין תַּקָּנָה אַחֶרֶת נֶגֶד קְלִפַּת הָמָן־הָעֲמָלֵק — רַק תְּפִלָּה! וְכַמּוּבָא (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, נַחֲלוֹת, הֲלָכָה ד׳, אוֹת טז); אֲבָל קְלִפַּת הָמָן־הָעֲמָלֵק הִיא קְלִפָּה כָּל־כָּךְ חֲזָקָה, שֶׁמַּחְלֶשֶׁת וּמְרַשֶּׁלֶת לֵב הָאָדָם מִלְּהִתְפַּלֵּל, מֵחֲמַת שֶׁרוֹאִין אֲרִיכַת הַצָּרוֹת וְהַגָּלוּת, רַחֲמָנָא לִצְלָן, עַד שֶׁיֵּשׁ בְּנֵי־אָדָם, שֶׁכָּל־כָּךְ נָפְלוּ בְּדַעְתָּם בַּחֲלִישׁוּת הַדַּעַת וּבִכְפִירוּת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת, עַד שֶׁסּוֹבְרִים, חַס וְשָׁלוֹם, כְּאִלּוּ כָּל הַתְּפִלּוֹת לָרִיק, שֶׁזּוֹ הַטָּעוּת נִמְשֶׁכֶת מִקְּלִפַּת הָמָן־הָעֲמָלֵק. וְעַל־כֵּן הָיְתָה הַכְנָעָתוֹ, עַל־יְדֵי מָרְדֳּכַי וְאֶסְתֵּר, שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלַל הַתְּפִלּוֹת שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֲמִתִּי וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. כִּי מָרְדֳּכַי הַיְהוּדִי זֶה בְּחִינַת צַדִּיק הַדּוֹר, שֶׁהוּא סוֹד מָשִׁיחַ, שֶׁהוּא בְּחִינַת רֵיחַ, שֶׁהוּא

כָּלוּל מִכָּל הַתְּפִלּוֹת, כִּי כָּל מִלְחַמְתּוֹ וְכָל הַכְּבִישׁוֹת שֶׁלּוֹ הֵם עַל־יְדֵי תְּפִלָּה. כִּי מָרְדֳּכַי הוּא סוֹד "בְּשָׂמִים רֹאשׁ מָר דְּרוֹר" שֶׁתַּרְגּוּמוֹ 'מָרֵי דַכְיָא', כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (חֻלִּין קלט:), הֵינוּ שֶׁהוּא רֹאשׁ וְשֹׂרֶשׁ שֶׁל כָּל הַתְּפִלּוֹת, שֶׁהֵם סוֹד רֵיחַ, שֶׁזֶּה סוֹד מָשִׁיחַ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (יְשַׁעְיָה יא, ג): "וַהֲרִיחוֹ בְּיִרְאַת ה'", כִּי הוּא סוֹד "בְּשָׂמִים רֹאשׁ מָר דְּרוֹר", שֶׁמְּחַזֵּק אֶת לֵב כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ לְהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה, כִּי כְּבָר פָּעַלְנוּ הַרְבֵּה, אַךְ עֲדַיִן אָנוּ צְרִיכִין לִפְעֹל הַרְבֵּה מְאֹד, עַד שֶׁנִּגְמֹר הַבִּנְיָן בִּשְׁלֵמוּת, שֶׁזֶּה בִּנְיַן הַמִּשְׁכָּן, לְהַחֲזִיר הָאֲרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֵלֵינוּ, בְּסוֹד פָּנִים בְּפָנִים, וּכְנֶגֶד עֹצֶם הַגְּדֻלָּה וְנִפְלְאוֹת הַיְשׁוּעָה שֶׁאָנוּ צְרִיכִין לִפְעֹל, עֲדַיִן לֹא הִתְחַלְנוּ לְהִתְפַּלֵּל כָּרָאוּי כְּלָל. וְאַף־עַל־פִּי־כֵן כְּבָר עָזַר לָנוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הַרְבֵּה מְאֹד. אַךְ בְּכָל יוֹם וָיוֹם אָנוּ צְרִיכִין לְהַתְחִיל לְהִתְחַזֵּק וּלְהִתְגַּבֵּר בִּתְפִלָּה מֵחָדָשׁ, כִּי לִגְדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ אֵין חֵקֶר, וְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁהוּא סוֹד מָרְדֳּכַי הַצַּדִּיק, הוּא מְחַזֵּק לִבֵּנוּ לְבִטְחַ בְּחַסְדּוֹ יִתְבָּרַךְ תָּמִיד, וּלְהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה תָּמִיד, כִּי אֵין שׁוּם תְּפִלָּה לָרִיק, חַס וְשָׁלוֹם, רַק כָּל תְּפִלָּה וּתְפִלָּה עוֹשָׂה רֹשֶׁם, וְנִבְנֵית מִמֶּנָּה קוֹמַת הַשְּׁכִינָה, שֶׁהוּא סוֹד בִּנְיַן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁנִּבְנֶה לְאַט עַל־יְדֵי כָּל תְּפִלּוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁמִּתְפַּלְּלִים וּמְבַקְּשִׁים וּמִתְחַנְּנִים אֲלֵיו יִתְבָּרַךְ, עַד עֵת בֹּא דְּבָרוֹ, שֶׁאָז יִשְׁתַּלֵּם שִׁעוּר קוֹמָתָהּ שֶׁל הַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה, וְאָז יִכְמְרוּ רַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ, וְיָשׁוּב אֵלֵינוּ, וְנִזְכֶּה לְהַכִּירוֹ פָּנִים אֶל פָּנִים, שֶׁנַּרְגִּישׁ אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֵיךְ שֶׁאֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, שֶׁכָּל זֶה הוּא הֵפֶךְ קְלִפַּת הָמָן־עֲמָלֵק.

וְעַל־כֵּן מָרְדֳּכַי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, הוּא מַכְנִיעַ וְעוֹקֵר קְלִפָּתָם הָרָעָה שֶׁל הָמָן־עֲמָלֵק, וְעַל־כֵּן בֶּאֱמֶת בִּשְׁעַת הַגְּזֵרָה הִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה הַרְבֵּה, וְעוֹרֵר אֶת כְּלַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל לְהִתְפַּלֵּל אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְגִלָּה לָהֶם, אֲשֶׁר אֵין עֵצָה אַחֶרֶת לְהִנָּצֵל מִכָּל הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים וּמִכָּל הֶעָנָשִׁים קָשִׁים וּמָרִים וְהַדִּינִים שֶׁעוֹבְרִים עַל כָּל אֶחָד, אֶלָּא עַל־יְדֵי תְּפִלָּה וּבַקָּשָׁה, שֶׁזֶּה "וּמָרְדֳּכַי יָדַע אֶת כָּל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה, וַיִּקְרַע מָרְדֳּכַי אֶת בְּגָדָיו, וַיִּזְעַק זְעָקָה גְּדוֹלָה וּמָרָה", וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה יב:): בֶּן יָאִיר — בֵּן שֶׁהֵאִיר עֵינֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל בִּתְפִלָּתוֹ, בֶּן שִׁמְעִי — בֵּן שֶׁשָּׁמַע אֶל תְּפִלָּתוֹ, בֶּן קִישׁ — שֶׁהִקִּישׁ עַל שַׁעֲרֵי רַחֲמִים וְנִפְתְּחוּ לוֹ. וְאֶסְתֵּר הִיא בְּחִינַת כְּנֶסֶת

יִשְׂרָאֵל, שֶׁאֵלּוּ הַתְּפִלּוֹת שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, מַה שֶּׁמִּתְפַּלְּלִין בְּתֹקֶף אֲרִיכַת גָּלוּתָם וְצָרָתָם בְּגוּף וָנֶפֶשׁ. וְהִיא נִקְרֵאת אֶסְתֵּר — עַל שֵׁם הַהֶסְתָּרָה. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (חֻלִּין קלט:): אֶסְתֵּר מִן הַתּוֹרָה מְנַיִן? שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים לא, יח): "וְאָנֹכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר פָּנַי", הַיְנוּ שֶׁבְּעֵת אֲרִיכַת הַגָּלוּת נִדְמֶה כְּאִלּוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַסְתִּיר פָּנִים מִמֶּנּוּ, וּכְאִלּוּ הַתְּפִלּוֹת הֵן לָרִיק, חַס וְשָׁלוֹם. אֲבָל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל עַם קָדוֹשׁ, שֶׁהֵם בְּסוֹד אֶסְתֵּר, הַסְתָּרָה, הֵם מְחַזְּקִים אֶת עַצְמָם בִּתְפִלָּה תָּמִיד, אֲפִלּוּ בְּתֹקֶף הַהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, אֲפִלּוּ הַחֲלוּשֵׁי כֹּחַ שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל, שֶׁאֵין לָהֶם כֹּחַ לְסַדֵּר תְּפִלָּתָם כָּרָאוּי, עַד שֶׁמִּתְגַּבֶּרֶת עֲלֵיהֶם מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, שֶׁהִיא מַלְכוּת אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, שֶׁזֶּה "וַתִּלָּקַח אֶסְתֵּר אֶל הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ", גַּם אָז הֵם מִתְגַּבְּרִים בִּתְפִלָּה תָּמִיד, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שׁוֹחֵר טוֹב, תְּהִלִּים כב), שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁבָּאָה אֶסְתֵּר לְתוֹךְ בֵּית אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וְנִסְתַּלְּקָה הֵימֶנָּה שְׁכִינָה, צָעֲקָה אָז: "אֵלִי אֵלִי לָמָּה עֲזַבְתָּנִי, רָחוֹק מִישׁוּעָתִי דִּבְרֵי שַׁאֲגָתִי, אֱלֹהַי אֶקְרָא יוֹמָם וְלֹא תַעֲנֶה, וְלַיְלָה וְלֹא דוּמִיָּה לִי" וְגוֹ'.

וְזֶה רֶמֶז עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, כְּשֶׁיּוֹרֵד, חַס וְשָׁלוֹם, אֲפִלּוּ לַמְּקוֹמוֹת שֶׁהַסִּטְרָא אַחֲרָא, שֶׁהֵן מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, מִתְפַּשֶּׁטֶת שָׁם, וְהַקְּדֻשָּׁה, שֶׁהִיא הַשְׁכִינָה מִסְתַּלֶּקֶת מִמֶּנּוּ, צָרִיךְ גַּם־כֵּן לְחַזֵּק לִבּוֹ אָז וְלִצְעֹק: "אֵלִי, אֵלִי, לָמָּה עֲזַבְתָּנִי" וְגוֹ', וְכָל הַהִתְחַזְּקוּת שֶׁהִתְחַזְּקָה אֶסְתֵּר לִצְעֹק אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, הָיָה עַל־יְדֵי מָרְדֳּכַי הַמְרַמֵּז עַל כָּךְ; כִּי מָרְדֳּכַי שֶׁהוּא צַדִּיק הַדּוֹר, עוֹסֵק תָּמִיד לִלְמֹד עִם כְּלַל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם בְּסוֹד אֶסְתֵּר, הַסְתָּרָה, שֶׁיְּחַזְּקוּ עַצְמָן בִּתְפִלָּה תָּמִיד, אֲפִלּוּ בְּעֵת אֲרִיכַת הַגָּלוּת בִּכְלָל וּבִפְרָט בְּגוּף וָנֶפֶשׁ, אֲפִלּוּ בְּתֹקֶף הַהַסְתָּרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אֶסְתֵּר ב, ז): "וַיְהִי אֹמֵן אֶת הֲדַסָּה הִיא אֶסְתֵּר בַּת דּוֹדוֹ". כִּי אֶסְתֵּר נִקְרֵאת הֲדַסָּה, עַל שֵׁם הַתְּפִלּוֹת שֶׁעוֹסְקִים בָּהֶם תָּמִיד, שֶׁהֵם מַעֲלִין רֵיחַ טוֹב כַּהֲדַס. כִּי גַּם הַתְּפִלּוֹת שֶׁל הַחֲלוּשֵׁי כֹּחַ שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם בְּסוֹד אֶסְתֵּר, הַסְתָּרָה, גַּם הֵם מַעֲלִין רֵיחַ טוֹב לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי צַדִּיק הַדּוֹר שֶׁהוּא מָרְדֳּכַי, שֶׁאֵלָיו אָנוּ מְקַשְּׁרִין תְּפִלָּתֵנוּ, שֶׁהוּא מַעֲלֶה גַּם תְּפִלָּתֵנוּ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ לְרֵיחַ נִיחוֹחַ. כִּי כָּל הַחִיּוּת וְהַגְּדוּל שֶׁל אֶסְתֵּר, שֶׁהִיא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, הוּא עַל־יְדֵי צַדִּיק הַדּוֹר, שֶׁהוּא בְּסוֹד מָשִׁיחַ, כִּי הַצַּדִּיק הוּא מַכְנִיס בְּלֵב יִשְׂרָאֵל, וּמְחַזֵּק לִבָּם לְהִתְפַּלֵּל תָּמִיד, וְהוּא מְקַבֵּל כָּל תְּפִלָּתָם שֶׁמְּקַשְּׁרִין אֵלָיו, וּמַעֲלֶה אוֹתָם לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וּבוֹנֶה מֵהֶם קוֹמַת הַשְׁכִינָה.

ב וַיָּבֹאוּ עַד לִפְנֵי שַׁעַר־הַמֶּלֶךְ כִּי אֵין לָבוֹא אֶל־
שַׁעַר הַמֶּלֶךְ בִּלְבוּשׁ שָׂק׃

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

וְזֶה "כִּי אֵין לָהּ אָב וָאֵם", אָב וָאֵם זֶה סוֹד הַמּוֹחִין, כִּי אָב בְּחָכְמָה וְאֵם לְבִינָה, הַיְנוּ מֵחֲמַת שֶׁאֵין לָהֶם מוֹחִין לְאֵלּוּ הַחֲלוּשֵׁי כֹּחַ, עַל־כֵּן צָרִיךְ הַצַּדִּיק לְגַדְּלָם וּלְחַזְּקָם בְּכָל פַּעַם. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה יג:): "וּמַאֲמַר מָרְדֳּכַי אֶסְתֵּר עוֹשָׂה כַּאֲשֶׁר הָיְתָה בְאָמְנָה אִתּוֹ", מְלַמֵּד שֶׁהָיְתָה יוֹשֶׁבֶת בְּחֵיקוֹ שֶׁל אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וְטוֹבֶלֶת וְיוֹשֶׁבֶת בְּחֵיקוֹ שֶׁל מָרְדֳּכַי; הַיְנוּ אַף־עַל־פִּי שֶׁהִתְגַּבֵּר עָלֶיהָ תֹּקֶף מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, הָיְתָה מְחַזֶּקֶת עַצְמָהּ בְּכָל פַּעַם, וְהָיְתָה טוֹבֶלֶת וְיוֹשֶׁבֶת בְּחֵיקוֹ שֶׁל מָרְדֳּכַי; דְּהַיְנוּ שֶׁאִשָּׁה יִרְאַת ה' שֶׁהִיא אֶסְתֵּר, לְשׁוֹן הַסְתָּרָה, שֶׁזֶּה סוֹד הַתְּפִלָּה שֶׁל הַחֲלוּשֵׁי כֹּחַ, שֶׁהִתְגַּבְּרָה עֲלֵיהֶם זֶהֱמַת מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, אַף־עַל־פִּי־כֵן לֹא הִנִּיחָה אֶת מְקוֹמָהּ, וְהָיְתָה מְחַזֶּקֶת עַצְמָהּ בְּכָל פַּעַם לְהִטָּהֵר, וּלְהִתְקַשֵּׁר לַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא מָרְדֳּכַי, לְקַיֵּם מַאֲמַר מָרְדֳּכַי, שֶׁמְּזָרְזָהּ וּמְחַזְּקָהּ לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה תָּמִיד, יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה, שֶׁזֶּה שַׁיָּךְ לְכָל בַּר יִשְׂרָאֵל, אֲפִלּוּ שֶׁנּוֹפֵל בַּשְּׁאוֹל תַּחְתִּית וּמִתַּחְתָּיו, וְנִתְלַכְלֵךְ בַּחֲטָאִים וַעֲוֹנוֹת מְגֻנִּים, וְנוֹפֵל בְּחֵיקוֹ שֶׁל אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, פְּגַם הַבְּרִית, שֶׁמְּטַמְּאוֹ הָמָן־עֲמָלֵק, אֵינוֹ מְיָאֵשׁ עַצְמוֹ, אֶלָּא תֵּכֶף־וּמִיָּד אַחַר־כָּךְ הוּא טוֹבֵל וּבָא וְיוֹשֵׁב בְּחֵיקוֹ שֶׁל מָרְדֳּכַי, שֶׁהוּא הַצַּדִּיק הַדּוֹר, וְהוּא מְחַזְּקוֹ וּמְעוֹדְדוֹ וּמְשַׂמְּחוֹ לְצָעֵק אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כִּי רַק זֶה עִקַּר הַיְשׁוּעָה, וּבָזֶה תְּלוּיָה כָּל הַגְּאֻלָּה לְהָגֵאל גְּאֻלַּת עוֹלָם, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ב כִּי אֵין לָבוֹא אֶל שַׁעַר הַמֶּלֶךְ בִּלְבוּשׁ שָׂק: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ נֶאֱמַר (דִּבְרֵי הַיָּמִים־א' טז, כח): "עֹז וְחֶדְוָה בִּמְקוֹמוֹ", כִּי מִי שֶׁתָּמִיד שָׂמֵחַ, סִימָן שֶׁהַשְׁכִינָה שׁוֹרָה בּוֹ, כִּי כָּךְ אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שַׁבָּת ל:): לְלַמֶּדְךָ, שֶׁאֵין שְׁכִינָה שׁוֹרָה — לֹא מִתּוֹךְ עַצְבוּת, וְלֹא מִתּוֹךְ עַצְלוּת, וְלֹא מִתּוֹךְ שְׂחוֹק, וְלֹא מִתּוֹךְ קַלּוּת רֹאשׁ, וְלֹא מִתּוֹךְ שִׂיחָה, וְלֹא מִתּוֹךְ דְּבָרִים בְּטֵלִים, אֶלָּא מִתּוֹךְ דָּבָר שִׂמְחָה שֶׁל מִצְוָה. וְלָכֵן כְּשֶׁהָאָדָם רוֹצֶה לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְלָבוֹא אֶל שַׁעַר הַמֶּלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, הוּא מֻכְרָח לִהְיוֹת רַק בְּשִׂמְחָה, כִּי הַשִּׂמְחָה מַרְחֶבֶת אֶת הַדַּעַת, וּמְקָרֶבֶת אֶת הָאָדָם

אֲלֵיו יִתְבָּרַךְ, וְכָל זְמַן שֶׁהָאָדָם בְּעַצְבוּת וּבְמְרִירוּת וּבְדָכָאוֹן, הוּא רָחוֹק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, כַּמּוּבָא (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, הָעוֹשֶׂה שְׁלִיחַ לִגְבּוֹת חוֹב, הֲלָכָה ב׳, סִימָן טו); כִּי הַשִּׂמְחָה שֶׁהָאָדָם שָׂמֵחַ, בָּזֶה הוּא מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ שִׂמְחָה וְחֶדְוָה עִלָּאָה, כַּמּוּבָא (זֹהַר תְּצַוֶּה קפד:) עַל הַפָּסוּק (תְּהִלִּים ק, ב): ״עִבְדוּ אֶת יְהוָ״ה בְּשִׂמְחָה״, חֶדְוָה דְּבַר נָשׁ מָשִׁיךְ לְגַבֵּיהּ חֶדְוָה אַחְרָא עִלָּאָה. וְלָכֵן כָּל זְמַן שֶׁיֵּשׁ בּוֹ עֲדַיִן אֵיזוֹ אֲחִיזָה מֵעַצְבוּת, הוּא אֵינוֹ יָכוֹל לְהִכָּלֵל בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, שֶׁזֶּה ״וַיָּבוֹא עַד לִפְנֵי שַׁעַר הַמֶּלֶךְ, כִּי אֵין לָבוֹא אֶל שַׁעַר הַמֶּלֶךְ בִּלְבוּשׁ שָׂק״, כִּי שָׁם אֵין שׁוּם עַצְבוּת כְּלָל, רַק עֹז וְחֶדְוָה בִּמְקוֹמוֹ. וְכָל זְמַן שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אֵיזוֹ עַצְבוּת, סִימָן שֶׁהוּא רָחוֹק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְאֵין לוֹ שׁוּם שַׂיָּכוּת אֶל הַקְּדֻשָּׁה, כִּי הַשָּׂק הוּא קְלִפָּה הַמְכַסָּה אֶת הַקְּדֻשָּׁה, כַּמּוּבָא (פְּרִי עֵץ חַיִּים, שַׁעַר עוֹלָם הָעֲשִׂיָּה, פֶּרֶק ד׳) בְּסוֹד ״כִּי אֵין לָבוֹא אֶל שַׁעַר הַמֶּלֶךְ בִּלְבוּשׁ שָׂק״, וְהוּא סוֹד אַרְבַּע־מֵאוֹת אִישׁ שֶׁהָלְכוּ עִם עֵשָׂו, וְלָכֵן שַׁ״ק עוֹלֶה ת׳ (עֵץ קְהִלּוֹת יַעֲקֹב, עֵרֶךְ שָׂק), שֶׁעַל־יְדֵי לְבִישַׁת שָׂק מְבַטְּלִין אֶת הָאַרְבַּע־מֵאוֹת אִישׁ שֶׁהָלְכוּ עִם עֵשָׂו, עִם כָּל זֹאת אִי אֶפְשָׁר לְהִכָּנֵס ״אֶל שַׁעַר הַמֶּלֶךְ בִּלְבוּשׁ שָׂק״, כִּי שָׁם צְרִיכִים לְהִכָּנֵס רַק עַל־יְדֵי שִׂמְחָה, כִּי כְּשֶׁהָאָדָם חוֹטֵא, גּוֹרֵם שֶׁאוֹתָם הָאַרְבַּע־מֵאוֹת אִישׁ שֶׁבַּקְלִפָּה יִתְגַּבְּרוּ עָלָיו, וְיַכְנִיסוּ אוֹתוֹ בְּעַצְבוּת וּבְמְרִירוּת.

וְלָכֵן רְאֵה, אֲהוּבִי, בְּנִי! לְהִתְחַזֵּק לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד, וְלִמְסֹר אֶת נַפְשְׁךָ עַל נְקֻדַּת הַשִּׂמְחָה. וְאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן קסט), אֲשֶׁר הָאָדָם עַל־יְדֵי שִׂמְחָה, זוֹכֶה שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּעַצְמוֹ שׁוֹמֵר אוֹתוֹ מִפְּגַם הַבְּרִית. וְלָכֵן רְאֵה לִזְכֹּר ״כִּי אֵין לָבוֹא אֶל שַׁעַר הַמֶּלֶךְ בִּלְבוּשׁ שָׂק״, אֶלָּא מִתּוֹךְ שִׂמְחָה, כִּי כְּכָל שֶׁהָאָדָם שָׂמֵחַ, הוּא נִכְלָל בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא. וּמוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן כד): כְּשֶׁהָאָדָם עוֹשֶׂה מִצְוָה בְּשִׂמְחָה, יֵשׁ כֹּחַ בְּהַמִּצְוָה לְהַעֲלוֹת אוֹתוֹ מִמִּדּוֹר הַקְּלִפּוֹת שֶׁבְּעוֹלָם הָעֲשִׂיָּה, וְיַעֲלֶה אֶל עוֹלָם הַיְצִירָה, וּמֵעוֹלָם הַיְצִירָה אֶל עוֹלָם הַבְּרִיאָה, עַד שֶׁיִּזָּכֶה לְהַגִּיעַ אֶל עוֹלָם הָאֲצִילוּת, בִּבְחִינַת מָטֵי וְלָא מָטֵי. כִּי אֵין עוֹד דָּבָר הַמַּרְחִיב אֶת הַדַּעַת לְהַשִּׂיג הַשָּׂגַת אֱלֹקוּת, כְּמוֹ מִדַּת הַשִּׂמְחָה. וּזְכֹר כְּלָל זֶה, אֲהוּבִי, בְּנִי! כִּי תִּצְטָרֵךְ אֶת זֶה לְיָמִים הַבָּאִים, כִּי בְּזֶה הָעוֹלָם עוֹבֵר עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מַה שֶּׁעוֹבֵר, עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַחֲזִיק מַעֲמָד, אֶלָּא עַל־יְדֵי שִׂמְחָה, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ג וּבְכָל־מְדִינָה וּמְדִינָה מְקוֹם אֲשֶׁר דְּבַר־הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ
מַגִּיעַ אֵבֶל גָּדוֹל לַיְּהוּדִים וְצוֹם וּבְכִי וּמִסְפֵּד שַׂק
וָאֵפֶר יֻצַּע לָרַבִּים׃

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

ג אֵבֶל גָּדוֹל לַיְּהוּדִים וְצוֹם וּבְכִי וּמִסְפֵּד, שַׂק וָאֵפֶר יֻצַּע לָרַבִּים: צָרִיךְ שֶׁתִּדַּע,
אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר כְּשֵׁעַם יִשְׂרָאֵל נִמְצָאִים בְּצָרָה, אֲפִלּוּ בְּסוֹף הָעוֹלָם, כְּבָר
כָּל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל מַרְגִּישִׁים אֶת הַצָּרָה, שֶׁזֶּה סוֹד: "וּבְכָל מְדִינָה וּמְדִינָה,
מְקוֹם אֲשֶׁר דְּבַר הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ מַגִּיעַ, אֵבֶל גָּדוֹל לַיְּהוּדִים"; כִּי כְּלַל נִשְׁמוֹת
יִשְׂרָאֵל הֵם קוֹמָה שְׁלֵמָה, וּכְמוֹ אָדָם, כְּשֶׁמְּקַבֵּל מַכָּה בָּאֶצְבַּע הַקְּטַנָּה בְּרַגְלוֹ,
כְּבָר עוֹלֶה לוֹ הַכְּאֵב עַד הַמֹּחַ, וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְרַכֵּז מֵרֹב צַעַר וְעָגְמַת נֶפֶשׁ
וְיִסּוּרִים, כָּךְ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, אֲפִלּוּ כְּשֶׁנִּמְצָאִים בְּאֵיזוֹ מְדִינָה שֶׁיִּמְצְאוּ, אִם
חַס וְחָלִילָה, קוֹרֶה אֵיזֶה אָסוֹן לִיהוּדִי אֶחָד, כְּבָר כָּל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל מַרְגִּישִׁים
אֶת הָאָסוֹן, כִּי כֻּלָּם כְּלוּלִים זֶה בָּזֶה, וּבְעֵת צָרָה כֻּלָּם נַעֲשִׂים אַחִים. וּכְמוֹ
שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי יז, יז): "וְאָח לְצָרָה יִוָּלֵד". וְדָרְשׁוּ עַל זֶה חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים
(מִדְרָשׁ אַגָּדָה): "אִישׁ יְהוּדִי הָיָה בְּשׁוּשָׁן הַבִּירָה", זֶה שֶׁאָמַר הַכָּתוּב: "וְאָח
לְצָרָה יִוָּלֵד". כְּשֶׁבָּאוּ יִשְׂרָאֵל לְאוֹתָהּ הַצָּרָה הַחֲזָקָה, בְּקֹשׁ מָרְדֳּכַי עֲלֵיהֶם
רַחֲמִים, וְעַל יָדוֹ נַעֲשׂוּ נִסִּים. כִּי הַצַּדִּיק כָּלוּל מִכְּלַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְהוּא
מַרְגִּישׁ אֶת הַצַּעַר קֹדֶם לְכֻלָּם, וְלָכֵן הוּא מִתְפַּלֵּל לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וּמְיַחֵד
יְחוּדִים קְדוֹשִׁים לְהַמְשִׁיךְ אֶת הַשְׁגָּחָתוֹ הַפְּרָטִית לְזֶה הָעוֹלָם, שֶׁזֶּה שַׁ"ק
וָאֵפ"ר עוֹלֶה כְּמִסְפָּר: ע"ב, ס"ג, מ"ה, ב"ן, קס"א, קמ"ג, קנ"א, שֶׁהֵם
הַשִּׁמּוֹת שֶׁל הַד' עוֹלָמוֹת וְהַכְּתָרִים שֶׁלָּהֶם, לְהַמְתִּיק בָּהֶם אֶת הַדִּינִים, "יֻצַּע
לָרַבִּים", שֶׁיִּתְרַבֶּה וְיִתְרַחֵב גְּבוּל הַקְּדֻשָּׁה, כִּי זוֹ עֲבוֹדַת הַצַּדִּיקִים.

וּבֶאֱמֶת צָרָה הַשַּׁיֶּכֶת לָרַבִּים, רַק הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה נוֹרָאָה וְנִפְלָאָה מְאֹד
יָכוֹל לְהַמְתִּיק אֶת זֶה, כְּמוֹ מָרְדֳּכַי, שֶׁהוּא עוֹרֵר אֶת כְּלַל נִשְׁמוֹת
יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּתְפַּלְּלוּ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּלְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמָם הֶאָרַת זִיו שְׁכִינַת עֻזּוֹ
יִתְבָּרַךְ. וְאָמְרוּ (זֹהַר בְּשַׁלַּח נה:): רַבִּי חִזְקִיָּה פָּתַח וְאָמַר: בְּהַאי קְרָא דִּכְתִיב
(מִשְׁלֵי יז, יז): "בְּכָל עֵת אֹהֵב הָרֵעַ וְאָח לְצָרָה יִוָּלֵד", "בְּכָל עֵת אוֹהֵב הָרֵעַ"

ד וַתְּבוֹאֵנָה נַעֲרוֹת אֶסְתֵּר וְסָרִיסֶיהָ וַיַּגִּידוּ לָהּ
וַתִּתְחַלְחַל הַמַּלְכָּה מְאֹד וַתִּשְׁלַח בְּגָדִים לְהַלְבִּישׁ
אֶת־מָרְדְּכַי וּלְהָסִיר שַׂקּוֹ מֵעָלָיו וְלֹא קִבֵּל:

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

דָּא קָדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דִּכְתִיב בֵּיהּ (שָׁם כז, י): "רַעֲךָ וְרֵעַ אָבִיךָ אַל תַּעֲזֹב", "וְאָח לְצָרָה יִוָּלֵד" בִּשְׁעָתָא דִּיעִיקוּן לֵךְ שׁוּנְאָךְ, קָדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מָה אָמַר (תְּהִלִּים קכב, ח): "לְמַעַן אַחַי וְרֵעָי אֲדַבְּרָה נָּא שָׁלוֹם בָּךְ", דְּיִשְׂרָאֵל אִקְרוֹן אַחִים וְרֵעִים לְקָדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. "יִוָּלֵד" מַהוּ, וְכִי הַשְׁתָּא יִוָּלֵד? אֶלָּא בְּשַׁעְתָּא דַּעֲקָתָא יִוָּלֵד בְּעַלְמָא, אָח יְהֵא לָקֳבְלָךְ לִישׁוְבָא לָךְ מִכָּל אינוּן דְּעָקִין לָךְ; כִּי צְרִיכִים בְּעֵת צָרָה רַק לִבְרֹחַ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּלְבַקֵּשׁ וּלְהִתְחַנֵּן מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, כִּי רַק זוֹהִי הֲעָצָה — לְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וּלְהִתְבּוֹדֵד עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּלְיַחֵד יִחוּדִים קְדוֹשִׁים. וְאָמַר הָאִישׁ הָאֱלֹקִי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מִגַּרְמִיזָא זי"ע, לָמָּה כָּתוּב: אֵבֶל, צוֹם, בְּכִי, וּמִסְפֵּד, שַׂק, וָאֵפֶר, שִׁשָּׁה דְּבָרִים שֶׁיִּצְטָעֲרוּ בָּהֶם? לְפִי שֶׁנִּהֲנוּ שִׁשָּׁה יָמִים מִסְּעֻדָּתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ רָשָׁע, וְלָכֵן הֻצְרְכוּ לְסִבֹּל אֶת הַסֵּבֶל הַזֶּה. וְכֵן כָּל מַה שֶּׁקּוֹרֶה לְכָל בַּר יִשְׂרָאֵל, צָרִיךְ לָדַעַת שֶׁיֵּשׁ קֶשֶׁר בֵּין דָּבָר אֶחָד לְמִישְׁנֵהוּ, וּצְרִיכִים לִבְרֹחַ רַק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּלְבַקֵּשׁ רַחֲמִים עַל כְּלַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְעַל־יְדֵי־זֶה יַמְתִּיק אֶת כָּל הַדִּינִים מֵהֶם, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ד וַתִּתְחַלְחַל הַמַּלְכָּה מְאֹד, וַתִּשְׁלַח בְּגָדִים לְהַלְבִּישׁ אֶת מָרְדְּכַי: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע,

אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר מָרְדְּכַי יָדַע בְּרוּחַ־הַקֹּדֶשׁ אֶת שֹׁרֶשׁ הַטִּמְאָה שֶׁל הָמָן־הָעֲמָלֵק, שֶׁזּוֹ קְלִפָּה עֲצוּמָה הַמַּעֲלִימָה וּמַסְתִּירָה אֶת אֱמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן נו), אֲשֶׁר מָרְדְּכַי הוּא מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, מְאַסֵּף לְכָל הַמַּחֲנוֹת, מְקָרֵב אֶת כֻּלָּם אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּלְהֶפֶךְ — הָמָן־הָעֲמָלֵק הוּא מַלְכוּת דְּסִטְרָא אַחֲרָא, מְאַסֵּף מָמוֹן, כָּל הָרֹאשׁ שֶׁלּוֹ זֶה רַק אֵיךְ לְהַשִּׂיג מָמוֹן, וְהַתַּאֲוָה הַזּוֹ הִיא הַתַּאֲוָה הַכִּי קָשָׁה, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (סִפּוּרֵי־מַעֲשִׂיּוֹת, מַעֲשֶׂה יב, מֵהַבַּעַל תְּפִלָּה), שֶׁהַגִּבּוֹר שָׁמַע מֵהַמֶּלֶךְ, שֶׁמִּכָּל הַתַּאֲווֹת יְכוֹלִים לְהוֹצִיא, רַק לֹא מִתַּאֲוַת מָמוֹן; כִּי בֶּאֱמֶת כְּשֶׁהָאָדָם

נוֹפֵל בְּתַאֲוַת מָמוֹן, כְּבָר לֹא יְכוֹלִים לְדַבֵּר אִתּוֹ בְּיִרְאַת שָׁמַיִם, כִּי כָּל רֹאשׁוֹ מַנָּח רַק בְּכֶסֶף, אֵיךְ מַשִּׂיגִים עוֹד וָעוֹד מָמוֹן, וְעַל־יְדֵי־זֶה נוֹפֶלֶת מִמֶּנּוּ כָּל הַיִּרְאַת שָׁמַיִם. וּמָרְדָּכַי הֵבִין דָּבָר זֶה מִתּוֹךְ קְלִפַּת הָמָן־עֲמָלֵק, שֶׁזּוֹ קְלִפָּה וְטֻמְאָה עֲצוּמָה, וְאֵין מִי שֶׁיִּהְיֶה נָקִי מִמֶּנָּה, כִּי תַּאֲוַת מָמוֹן מְכַלָּה אֶת הָאָדָם לְגַמְרֵי. וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן כג), אֲשֶׁר מִי שֶׁנִּכְנָס בְּתַאֲוַת מָמוֹן, אֵינוֹ יָכוֹל לָצֵאת מִזֶּה, וְהוּא תָּמִיד בַּעַל חוֹב, וְנִסְתָּר בַּהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, וּמָרִים לוֹ הַחַיִּים מְאֹד מְאֹד. וְעַל־כֵּן לֹא בְּחִנָּם שֶׁהִלְבִּישׁ מָרְדָּכַי אֶת עַצְמוֹ עִם שַׂק, כִּי הוּא רָצָה לְהַמְתִּיק אֶת הַדִּינִים בְּשָׁרְשָׁם, שֶׁזֶּה סוֹד (שְׁמוֹת לו, א): ״אַשֵּׁ״ר נָתַ״ן הַוָּיָ״ה חָכְמָה וּתְבוּנָה״ וְגוֹ׳, שֶׁהוּא סוֹד יִחוּד אל״ף, אל״ף למ״ד, אל״ף למ״ד ה״ה, אל״ף למ״ד ה״ה יו״ד, אל״ף למ״ד ה״ה יו״ד מ״ם, שֶׁמִּסְפָּרָם בְּדִיּוּק אַשֵּׁ״ר נָתַ״ן, שֶׁמִּשָּׁם בָּאִים הַדִּינִים קָשִׁים וּמָרִים וְהַסֵּבֶל שֶׁסּוֹבְלִים בִּיסוּרִים. וּכְשֶׁמְּצָרְפִים הַוָּיָ״ה פְּשׁוּט, שֶׁהוּא רַחֲמִים, נִמְתָּקִים הַדִּינִים. וְזֶה אַשֵּׁ״ר נָתַ״ן הַוָּיָ״ה עוֹלֶה מִכְנָן וַתִּתְחַלְחַ״ל הַמַּלְכָּ״ה מְא״ד, כִּי אֶסְתֵּר רָצְתָה, שֶׁיְּאַחֵד עַכְשָׁו אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בִּבְגָדִים לְבָנִים, מִחֵין נְקֵיִּים, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן כט), שֶׁזֶּה הֵפֶךְ דַּם נִדּוֹת, זֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה טו.): ״וַתִּתְחַלְחַל הַמַּלְכָּה מְאֹד״, מַאי וַתִּתְחַלְחַל? שֶׁפֵּרְסָה נִדָּה, כִּי הֵיא יָדְעָה, אֲשֶׁר תַּאֲוַת מָמוֹן הֵיא דַּם נִדָּה, מָרָה שְׁחוֹרָה, פָּנִים דְּסִטְרָא אַחֲרָא, (בְּרֵאשִׁית ג, יז): ״בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה״, וְלָכֵן רָצְתָה אֶסְתֵּר, שֶׁיּוֹרִיד אֶת שַׂקּוֹ מֵעָלָיו, אֶלָּא יַלְבִּישׁ אֶת עַצְמוֹ בִּבְגָדִים לְבָנִים, אֲבָל מָרְדָּכַי יָדַע בְּרוּחַ־הַקֹּדֶשׁ, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַמְתִּיק אֶת הַדִּינִים אֶלָּא בְּשָׁרְשָׁם, וְלָכֵן הִלְבִּישׁ אֶת עַצְמוֹ בְּשַׂק וָאֵפֶר, שֶׁזֶּהוּ שַׁ״ק וָאֵפְ״ר שֶׁעוֹלֶה כְּמִסְפַּר: ע״ב, ס״ג, מ״ה, ב״ן, קס״א, קמ״ג, קנ״א, שֶׁהֵם הַשֵּׁמוֹת שֶׁל הַד׳ עוֹלָמוֹת וְהַכְּתָרִים שֶׁלָּהֶם, לְהַמְתִּיק בָּהֶם אֶת הַדִּינִים. וּכְעֵין שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (יַלְקוּט אֶסְתֵּר, רֶמֶז תתרנו): **״וַתִּשְׁלַח בְּגָדִים לְהַלְבִּישׁ אֶת מָרְדָּכַי וּלְהָסִיר שַׂקּוֹ מֵעָלָיו וְלֹא קִבֵּל״**, אָמַר: אֵינִי מֵזִיז הַשַּׂק, עַד שֶׁיַּעֲשֶׂה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נִסִּים כְּמוֹ שֶׁעָשָׂה לָרִאשׁוֹנִים, בְּיַעֲקֹב כְּתִיב (בְּרֵאשִׁית לז, לד): ״וַיָּשֶׂם שַׂק בְּמָתְנָיו״, וּבְאַחְאָב כְּתִיב (מְלָכִים־א׳ כא, כז): ״וַיְהִי כִשְׁמוֹעַ אַחְאָב אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלּוּ, וַיִּקְרַע בְּגָדָיו וַיָּשֶׂם שַׂק עַל בְּשָׂרוֹ״ וְגוֹ׳, וְכֵן בִּיוֹרָם כְּתִיב (מְלָכִים־ב׳ ו, ל): ״וַיְהִי כִשְׁמֹעַ הַמֶּלֶךְ אֶת דִּבְרֵי הָאִשָּׁה, וַיִּקְרַע אֶת בְּגָדָיו, וְהוּא עֹבֵר עַל הַחוֹמָה, וַיַּרְא הָעָם וְהִנֵּה הַשַּׂק עַל בְּשָׂרוֹ מִבַּיִת״ וְגוֹ׳; כִּי מָרְדָּכַי הֵבִין,

ה וַתִּקְרָא אֶסְתֵּר לַהֲתָךְ מִסָּרִיסֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר הֶעֱמִיד
לְפָנֶיהָ וַתְּצַוֵּהוּ עַל־מָרְדֳּכָי לָדַעַת מַה־זֶּה וְעַל־מַה־זֶּה׃

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

אֲשֶׁר כְּדֵי לְהַנְצֵל מֵהָמָן־עֲמָלֵק, שֶׁהִיא תַּאֲוַת מָמוֹן, צְרִיכִים לְצָעֵק ק״מ קָלִין, שֶׁעוֹלֶה בְּגִימַטְרִיָּה מָמוֹ״ן עִם אוֹתִיּוֹתָיו, כְּנֶגֶד ק״מ קָלִין שֶׁהַשְּׁכִינָה צוֹוַחַת: ״קָלַנִי מֵרֹאשִׁי קָלַנִי מִזְּרוֹעִי״, שֶׁהֵם שְׁתֵּי פְּעָמִים ע׳, כִּי הַשְּׁכִינָה צוֹוַחַת הַקָּלִין כְּפוּלִים, כְּנֶגֶד שְׁתֵּי פְּעָמִים ע׳ קָלִין. וְלָכֵן הִלְבִּישׁ עַצְמוֹ דַּיְקָא שַׁ״ק וָאֵפ״ר, הָעוֹלֶה כְּמִסְפַּר הַשֵּׁמוֹת שֶׁיַּמְשִׁיךְ מָשִׁיחַ בָּעוֹלָם, כַּמּוּבָא (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ב׳), שֶׁזֶּה זוֹכִים עַל־יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית, תִּקּוּן הַמֹּחִין, כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ הַיִּחוּד: ע״ב, ס״ג, מ״ה, ב״ן, קס״א, קמ״ג, קנ״א, שֶׁהֵם הַשֵּׁמוֹת שֶׁל הַד׳ עוֹלָמוֹת וְהַכְּתָרִים שֶׁלָּהֶם. וּבֶאֱמֶת זָכָה אָז לְהַצִּיל אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל מִגְּזֵרַת הָמָן, וְנַהֲפֹךְ הוּא — שֶׁנִּתְלָה הָמָן עַל הָעֵץ, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ה וַתִּקְרָא אֶסְתֵּר לַהֲתָךְ: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! שֶׁחֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ (מְגִלָּה טו.): הֲתָךְ זֶה דָּנִיֵּאל. וְכֵן אָמְרוּ (יוֹמָא עז.): אִם יִהְיוּ כָּל חַכְמֵי אֻמּוֹת הָעוֹלָם בְּכַף מֹאזְנַיִם, וְדָנִיֵּאל אִישׁ חֲמוּדוֹת בְּכַף שְׁנִיָּה, לֹא נִמְצָא מַכְרִיעַ אֶת כֻּלָּם?! אָמַר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, מִי הוּא זֶה שֶׁמְּלַמֵּד זְכוּת עַל בָּנַי? אָמְרוּ לְפָנָיו: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, גַּבְרִיאֵל. כִּי אֶסְתֵּר רָצְתָה לְלַמֵּד זְכוּת עַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְלָכֵן קָרְאָה אֶת דָּנִיֵּאל, שֶׁאַפְלוּ מַלְאָךְ גַּבְרִיאֵל, שֶׁהוּא הַמַּלְאָךְ שֶׁל מִדַּת הַגְּבוּרָה לִמֵּד עָלָיו זְכוּת. כִּי אֶסְתֵּר הִיא בְּסוֹד הַסְּתָרָה, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן נו), שֶׁעַל יָדָהּ מִתְגַּלֶּה, שֶׁגַּם בַּהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְּתָרָה, שָׁם גָּנוּז אַלּוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם. וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (חֻלִּין קלט:): אֶסְתֵּר מִן הַתּוֹרָה, מִנַּיִן? שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים לא, יח): ״וְאָנֹכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר״, וְלָכֵן אֶסְתֵּר רָאֲתָה מַה שֶּׁעָשָׂה שָׁאוּל, שֶׁהִנִּיחַ אֶת אֲגַג חַי וְיָצָא מִמֶּנּוּ הָמָן, וְהָיְתָה כַּוָּנָתָהּ לְבַטֵּל אֶת טֻמְאַת הָמָן־עֲמָלֵק לְגַמְרֵי. וְלָכֵן שָׁלְחָה אֶל מָרְדֳּכַי אֶת הַתָּךְ דַּיְקָא, שֶׁזֶּה מְרַמֵּז עַל שֵׁם נוֹרָא מְאֹד תכ״ה, שֶׁבַּשֵּׁם הַזֶּה הָרַג מֹשֶׁה אֶת הַמִּצְרִי, כִּי הִיא רָצְתָה לְהַמְשִׁיךְ אוֹר רַב שֶׁל אָרִיךְ אַנְפִּין דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁאֵת הָאוֹר הַזֶּה הַקְּלִפּוֹת אֵינָן יְכוֹלוֹת לְקַבֵּל, וְתֵכֶף־וּמִיָּד מֵתוֹת. אַךְ מָרְדֳּכַי הִלְבִּישׁ אֶת עַצְמוֹ בְּשָׂק, כְּדֵי לַהֲרֹג אוֹתָן בִּלְבוּשִׁים, כִּי לֹא רָצָה לְכַלּוֹת אֶת הַקְּלִפּוֹת בְּפַעַם אַחַת.

וְזֶה הָיָה הַוִּכּוּחַ בֵּינֵיהֶם; כִּי מָרְדֳּכַי בָּא מִשָּׁאוּל הַמֶּלֶךְ, שֶׁטָּעָה וְהִשְׁאִיר אֶת אֲגַג חַי, וּמִמֶּנּוּ יָצָא הָמָן, שֶׁהֵצִיק לְיִשְׂרָאֵל, אֲבָל אֶסְתֵּר הֵבִינָה אֶת הַטְּמְאָה שֶׁל הָמָן־עֲמָלֵק, כִּי הִיא עַל שֵׁם הַהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, וְלָכֵן רָצְתָה לְהַמְשִׁיךְ אוֹר גָּדוֹל וְנוֹרָא, וּלְהַעֲבִיר אֶת הַקְּלִפּוֹת בְּפַעַם אַחַת.

וְזֶה "וַתִּשְׁלַח בְּגָדִים לְהַלְבִּישׁ אֶת מָרְדֳּכַי לְהָסִיר אֶת שַׂקּוֹ", כִּי הִיא הֶחֱזִיקָה, שֶׁאִם יַמְשִׁיךְ אֶת אוֹר הַחַשְׁמַ"ל הָעוֹלֶה מַלְבּוּ"שׁ, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן לה), עַל־יְדֵי־זֶה תִּבַּטֵּל לְגַמְרֵי אֶת קְלִפַּת הָמָן־עֲמָלֵק מִן הָעוֹלָם, אֲבָל הוּא הֶחֱזִיק שֶׁצְּרִיכִים לָלֶכֶת בְּצִמְצוּם. וְזֶה שֶׁשָּׁאֲלָה אוֹתוֹ "לָדַעַת מַה זֶּה וְעַל מַה זֶּה", וְדָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה טו.): שָׁלְחָה לוֹ, שֶׁמָּא עָבְרוּ יִשְׂרָאֵל עַל חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תוֹרָה, דִּכְתִיב בָּהֶם (שְׁמוֹת לב, טו): "מִזֶּה וּמִזֶּה הֵם כְּתֻבִים"; הֲלֹא גַּם בְּמָקוֹם שֶׁנֶּעֱלָם וְנִסְתָּר אֱלֻקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שָׁם גְּנוּזָה תּוֹרָה גְּבוֹהָה מְאֹד, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן נו), שֶׁשָּׁם בְּמָקוֹם מְדוֹר הַקְּלִפּוֹת גָּנוּז אוֹר גָּדוֹל וְנִפְלָא מְאֹד וְתוֹרָה גְּנוּזָה, וְאִם מְגַלִּים אֶת זֶה, אֲזַי מִתְבַּטְּלוֹת הַקְּלִפּוֹת לְגַמְרֵי. וְלָכֵן הִיא הֶחֱזִיקָה, שֶׁצְּרִיכִים לְהוֹרִיד אֶת הָאוֹר הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא בְּפַעַם אַחַת, וּלְכַלּוֹתוֹ לְגַמְרֵי. וּלְבַסּוֹף הִיא צָדְקָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אֶסְתֵּר ה, א): "וַתִּלְבַּשׁ אֶסְתֵּר מַלְכוּת", וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִדְרָשׁ אַגָּדָה): הִלְבִּישָׁהּ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מֵעֵין מַלְכוּת שֶׁל מַעְלָה, שֶׁכֵּן הוּא אוֹמֵר (תְּהִלִּים קמה, יג): "מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל עוֹלָמִים". וּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן עח), שֶׁזֶּה גִּלּוּי אֱלֻקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּלִי שׁוּם לְבוּשִׁים, כְּשֶׁמִּדַּת מַלְכוּת תִּהְיֶה גְּדוֹלָה, וְיִתְעַלֶּה אוֹרָהּ מֵחֲמַת תִּקּוּן מַעֲשֵׂינוּ, אֲזַי נוּכַל לְהַכִּיר אֶת בּוֹרְאֵנוּ עַל כֹּל, דְּהַיְנוּ לְמַעְלָה מִכָּל הָעוֹלָמוֹת. וְלֹא כְּמוֹ עַכְשָׁו, כִּי עַכְשָׁו הוּא בְּהִתְלַבְּשׁוּת הָעוֹלָמוֹת. וְזוֹ הָיְתָה כַּוָּנָתָהּ שֶׁל אֶסְתֵּר, שֶׁשָּׁלְחָה אֶת הַת"ךְ דַּיְקָא, שֶׁהוּא שֵׁם תכ"ה, לְהַכּוֹת אֶת הַקְּלִפּוֹת וּלְבַטְּלָן לְגַמְרֵי, עַד שֶׁתִּתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ לְעֵינֵי כֹּל, וְזֶה הַת"ךְ זֶה דָּנִיֵּאל, כִּי אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שִׁיר הַשִּׁירִים רַבָּה, פָּרָשָׁה ג', סִימָן ד'), שֶׁאָמַר דָּנִיֵּאל לְיִשְׂרָאֵל: אִם זְכִיתֶם, אֵין אֻמּוֹת מוֹשְׁלוֹת בָּכֶם; כִּי בְּגִלּוּי הָאוֹר הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, שֶׁנִּתְגַּלָּה שֶׁהַכֹּל לַכֹּל אֱלֻקוּת גָּמוּר הוּא, עַל־יְדֵי־זֶה נִתְבַּטְּלִים כָּל הַקְּלִפּוֹת לְגַמְרֵי. וּבִפְרָט קְלִפַּת הָמָן־עֲמָלֵק, שֶׁהִיא פְּגַם הַבְּרִית, נִכְרֶתֶת מִן הָעוֹלָם. וְזוֹ הָיְתָה כַּוָּנָתָהּ שֶׁל אֶסְתֵּר, אֲשֶׁר "וַתִּקְרָא

ו וַיֵּצֵא הָתָךְ אֶל־מָרְדֳּכַי אֶל־רְחוֹב הָעִיר אֲשֶׁר לִפְנֵי
שַׁעַר־הַמֶּלֶךְ: ז וַיַּגֶּד־לוֹ מָרְדֳּכַי אֵת כָּל־אֲשֶׁר קָרָהוּ

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

אֶסְתֵּר לַהֲתָךְ" וְגוֹ', שֶׁהוּא שֵׁם קָדוֹשׁ וְנוֹרָא לְכַלּוֹת אֶת כָּל הַקְּלִפּוֹת, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ו **וַיֵּצֵא הָתָךְ אֶל מָרְדֳּכַי אֶל רְחוֹב הָעִיר:** צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ (תַּעֲנִית טז.): וְלָמָּה מוֹצִיאִין אֶת הַתֵּבָה לְרְחוֹבָהּ שֶׁל עִיר? אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי, לוֹמַר, כְּלִי צָנוּעַ הָיָה לָנוּ וְנִתְבַּזָּה בַּעֲוֹנֵנוּ. וְלָמָּה מִתְכַּסִּין בְּשַׂקִּים? אָמַר רַבִּי חִיָּא בַּר אַבָּא, לוֹמַר, הֲרֵי אָנוּ חֲשׁוּבִין כִּבְהֵמָה. וְלָמָּה נוֹתְנִין אֵפֶר מִקְלֶה עַל גַּבֵּי תֵּבָה? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בֶּן פָּזִי, כְּלוֹמַר (תְּהִלִּים צא, טו): "עִמּוֹ אָנֹכִי בְצָרָה", רֵישׁ לָקִישׁ אָמַר (יְשַׁעְיָה סג, ט): "בְּכָל צָרָתָם לוֹ צָר". כִּי גַּם מָרְדֳּכַי יָצָא לִרְחוֹבָהּ שֶׁל עִיר לִזְעֹק וְלִצְעֹק וּלְהִתְחַנֵּן אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וְלָכֵן יָצָא **הָתָךְ אֶל מָרְדֳּכַי אֶל רְחוֹב הָעִיר** דַּיְקָא, כִּי שָׁם הָיָה מְקוֹמוֹ, כִּי הוּא יָדַע מֵרֹאשׁ, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְבַטֵּל גְּזֵרַת הָמָן־עֲמָלֵק, אֶלָּא שֶׁיֵּצֵא לִרְחוֹבָהּ שֶׁל עִיר. וְעַל דֶּרֶךְ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (תַּעֲנִית טו.): סֵדֶר תַּעֲנִיּוֹת כֵּיצַד? מוֹצִיאִין אֶת הַתֵּבָה לִרְחוֹבָהּ שֶׁל עִיר, וְצוֹעֲקִים וְזוֹעֲקִים לְהוֹשַׁע. וְלָכֵן יָצָא **הָתָךְ אֶל מָרְדֳּכַי אֶל רְחוֹב הָעִיר** דַּיְקָא.

וּבֶאֱמֶת כַּוָּנַת מָרְדֳּכַי הָיְתָה לָצֵאת אֶל רְחוֹב הָעִיר דַּיְקָא, לְגַלּוֹת וּלְפָרְסֵם לְכֻלָּם אֶת אֱמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. לֹא כְּמוֹ שֶׁרָצָה הָמָן־עֲמָלֵק לְהַכְנִיס סְפֵקוֹת בִּנְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וּלְקָרְבָם מֵהָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה. וְלָכֵן יָצָא דַּיְקָא "אֶל רְחוֹב הָעִיר", לְגַלּוֹת וּלְפָרְסֵם לְכֻלָּם אֶת הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא בְּרֵישׁ גְּלֵי, וּבָזֶה בְּעַצְמוֹ תִּהְיֶה מַפָּלָה לְהָמָן־עֲמָלֵק, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ז **וַיַּגֶּד לוֹ מָרְדֳּכַי אֶת כָּל אֲשֶׁר קָרָהוּ:** צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר הָמָן־עֲמָלֵק הָיָה מְכַשֵּׁף גָּדוֹל, וְרָצָה לְטַמֵּא אֶת מָרְדֳּכַי וְאֶת כְּלַל יִשְׂרָאֵל בְּטֻמְאַת עֲמָלֵק, שֶׁהִיא הַקְּרִירוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים כה, יח): "אֲשֶׁר קָרְךָ

וְאֵת ׀ פִּרְשַׁת הַכֶּסֶף אֲשֶׁר אָמַר הָמָן לְשְׁקֹל
עַל־גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ בַּיְּהוּדִים לְאַבְּדָם׃

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

בַּדֶּרֶךְ״. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (אֶסְתֵּר רַבָּה, פָּרָשָׁה ח׳, סִימָן ה׳): ״וַיַּגֶּד לוֹ מָרְדֳּכַי אֵת כָּל אֲשֶׁר קָרָהוּ״, אָמַר לַהֲתָךְ: לֵךְ אֱמֹר לָהּ, בֶּן בְּנוֹ שֶׁל ׳קָרָהוּ׳ בָּא עֲלֵיכֶם, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (דְּבָרִים כה, יח): ״אֲשֶׁר קָרְךָ בַּדֶּרֶךְ״. וּמוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן פח), אֲשֶׁר עַל־יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית הָאָדָם מְאַבֵּד אֲבֵדוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קיב, י): ״תַּאֲוַת רְשָׁעִים תֹּאבֵד״, וְיֵשׁ מַלְאָכִים הַמְמֻנִּים מֵהַסִּטְרָא אַחֲרָא, שֶׁהֵם אוֹחֲזִים בְּיָדָם שׁוֹפָרוֹת, וְהֵם עוֹמְדִים וְחוֹפְרִים וּמְבַקְּשִׁים תָּמִיד אַחַר אֲבֵדוֹת, וּכְשֶׁהֵם מוֹצְאִים אֵיזוֹ אֲבֵדָה, נַעֲשֶׂה רַעַשׁ וְשִׂמְחָה גְּדוֹלָה, שֶׁזּוֹ קְלִפַּת הָמָן־עֲמָלֵק, הַמַּחְלֶשֶׁת דַּעַת הָאָדָם. כִּי מִי שֶׁנִּכְשָׁל בִּפְגַם הַבְּרִית — הוֹצָאַת זֶרַע לְבַטָּלָה, עַל־יְדֵי־זֶה נִשְׁבָּר לְגַמְרֵי, כִּי מֵאַחַר שֶׁהַטִּפָּה לֹא הִתְלַבְּשָׁה בִּכְלִי, אֶלָּא יָצְאָה לְבַטָּלָה, עַל־יְדֵי־זֶה נִשְׁבָּר כְּלִי מֹחוֹ, וְקָשֶׁה לוֹ לְקַבֵּל אֶת הָאוֹר, וְהוּא מְבֹהָל וּמְבֻלְבָּל מְאֹד, וְנִשְׁבָּר מִכָּל דָּבָר שֶׁרַק עוֹבֵר עָלָיו. כִּי מִי שֶׁדָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְשׁוֹמֵר עַל טִפַּת זַרְעוֹ שֶׁלֹּא תֵּצֵא לְבַטָּלָה, אֶלָּא עַל־יְדֵי הַזִּוּוּג, שֶׁהוּא בְּחִינַת יְסוֹד וּמַלְכוּת, אָז יֵשׁ לוֹ כְּלִי שָׁלֵם לְקַבֵּל בּוֹ אֶת כָּל הָאוֹרוֹת, וְאֵינוֹ נִשְׁבָּר מִשּׁוּם בְּרִיָה שֶׁבָּעוֹלָם, שֶׁזּוֹ מַדְרֵגַת גְּדוֹלֵי מְפַלְגֵי הַצַּדִּיקִים, אַף שֶׁקְּמִים עֲלֵיהֶם רְשָׁעִים אֲרוּרִים, טְמֵאִים וּמְטֻמָּאִים, וּמַחֲלִישִׁים אֶת דַּעְתָּם, עַל־יְדֵי הַדִּבּוּרִים רָעִים שֶׁמְּדַבְּרִים עֲלֵיהֶם, וְסוֹבְלִים מֵהָרְשָׁעִים חֲרוּפִים וְגִדּוּפִים, עֶלְבּוֹנוֹת, בְּזָיוֹנוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים, עִם כָּל זֹאת מֵאַחַר שֶׁהַצַּדִּיקִים נוֹטְרִים הַבְּרִית, וְהַיְסוֹד מְחֻבָּר בְּמַלְכוּת, לָכֵן אֵין לְהָמָן־עֲמָלֵק שְׁלִיטָה עֲלֵיהֶם לְהַחֲלִישׁ אֶת דַּעְתָּם, כִּי הֵם עוֹבְרִים עַל הַכֹּל, וְזֶה ״וַיַּגֶּד לוֹ מָרְדֳּכַי אֵת כָּל אֲשֶׁר קָרָהוּ״, כִּי מָרְדֳּכַי הוּא הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, הַמְגַלֶּה אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמְדַבֵּר דִּבּוּרֵי אֱמוּנָה, שֶׁבָּזֶה מַחֲזִיר אֶת אֲחֵרִים בִּתְשׁוּבָה, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן יז); וְיָדַע הֵיטֵב כַּוָּנַת הָמָן־עֲמָלֵק, שֶׁרוֹצֶה לְטַמֵּא אוֹתוֹ וְאֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בִּמְקָרֶה, שֶׁזֶּה ״אֲשֶׁר קָרָהוּ״, לְשׁוֹן מִקְרֶה וְטֻמְאָה, ״וְאֵת פָּרָשַׁת הַכֶּסֶף אֲשֶׁר אָמַר הָמָן לִשְׁקֹל״, שֶׁרָצָה לָקַחַת אֶת הַכִּסּוּפִים טוֹבִים שֶׁיֵּשׁ לְכָל בַּר יִשְׂרָאֵל אֵלָיו

יִתְבָּרַךְ, וּלְקַחְתָּם עַל־יְדֵי הַמִּשְׁקָל, שֶׁהוּא סוֹד הַדַּעַת הַמַּכְרִיעַ, כַּמּוּבָא (לִקּוּטֵי־תּוֹרָה, כִּי תִשָּׂא), כִּי בְּעִנְיַן כִּסּוּפִין וּרְצוֹנוֹת, שֶׁאֵצֶל כָּל אָדָם, הֲרֵי הוּא עוֹמֵד עַל הַמִּשְׁקָל, פַּעַם כּוֹסֵף וּמִשְׁתּוֹקֵק אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ, בְּבִטּוּל כָּל הַרְגָּשׁוֹתָיו מִצַּד נְקֻדַּת נִשְׁמָתוֹ, שֶׁהִיא נְקֻדַּת הַיַּהֲדוּת, שֶׁרוֹצֶה לְהִכָּלֵל בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וּמִצַּד שֵׁנִי הוּא כּוֹסֵף וּמִשְׁתּוֹקֵק אַחַר הֶבֶל הֲבָלִי הֲבָלִים שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה וְתַאֲוֹתָיו, וּמִשְׁתּוֹקֵק וְכוֹסֵף אַחַר כֶּסֶף וְזָהָב, שֶׁבָּהֶם כְּלוּלִים כָּל הָעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁבָּעוֹלָם, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן כג): וְעַל־כֵּן לָקַח הָמָן אֶת הַכֶּסֶף ״לִשְׁקֹל עַל גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ״, לְקַטְרֵג עַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כִּי הוּא הַיֵּצֶר הָרָע, וְהוּא מַלְאָךְ הַמָּוֶת, וְהוּא הַמְקַטְרֵג, וְלָכֵן רָצָה לָקַחַת אֶת הַכִּסּוּפִים וְהָרְצוֹנוֹת שֶׁל בַּר יִשְׂרָאֵל, עַל־יְדֵי־זֶה ״בַּיְהוּדִיים לְאַבְּדָם״ — שְׁנֵי יוּדִי״ן, שֶׁזֶּה הַמִּשְׁקָל, יו״ד הוּא חִיּוּת דִּקְדֻשָּׁה, וּלְהֶפֶךְ יו״ד הוּא חִיּוּת דְּטֻמְאָה. כִּי כְּשֶׁתַּהֲפֹךְ אוֹת יו״ד, יִהְיֶה נַעֲשֶׂה דַּוָ״י, בְּסוֹד (יְשַׁעְיָה א, ה) ״כָּל רֹאשׁ לָחֳלִי וְכָל לֵבָב דַּוָי״, וְזֶה מַה שֶּׁהִתְאוֹנֵן הַנָּבִיא יִרְמְיָהוּ (יִרְמְיָה ח, יח): ״מַבְלִיגִיתִי עֲלֵי יָגוֹן עָלַי לִבִּי דַוָי״, וְאָמַר (אֵיכָה א, כב): ״כִּי רַבּוֹת אֲנָחוֹתַי וְלִבִּי דַוָי״; שֶׁזֶּה ״בַּיְהוּדִיים לְאַבְּדָם״, כִּי בְּנָקֵל לִפֹּל בִּנוּקְבָא דִּתְהוֹמָא רַבָּא, וּלְאַבֵּד אֶת עוֹלָמוֹ: עוֹלָם הַזֶּה וְעוֹלָם הַבָּא. וּמוּבָא בְּדִבְרֵי מוֹהַרַנ״תְ זַ״ל (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, בִּרְכַּת הַפֵּרוֹת, הֲלָכָה ה׳, אוֹת ד׳), וְזֶה בְּחִינַת לִקְיחַת אֶסְתֵּר לְבֵית אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ. וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הָפַךְ הַדָּבָר לְטוֹבָה, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה דַּיְקָא הָיָה תִּקֻּף הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים. כִּי הָאִשָּׁה הִיא בְּבְחִינַת אֲבֵדָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (קִדּוּשִׁין ב:): מָשָׁל לְמִי שֶׁאָבְדָה לוֹ אֲבֵדָה וְכוּ׳, בַּעַל אֲבֵדָה מְחַזֵּר אַחַר אֲבֵדָתוֹ. וְאָז הָיָה בִּימֵי הַגָּלוּת, שֶׁגָּלוּ מֵאַרְצָם יִשְׂרָאֵל, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר בְּחִינַת הָאֲבֵדָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דִּבְרִים יא, יז): ״וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה מֵעַל הָאָרֶץ״ וְגוֹ׳, וְסָבַר הָמָן־הָעֲמָלֵק, שֶׁחַס וְשָׁלוֹם, אָפַס תִּקְוָה, כִּי הוּא מִזֶּרַע עֲמָלֵק, שֶׁרוֹדֵף תָּמִיד אַחַר הָאֲבֵדוֹת שֶׁנֶּאֶבְדוּ קְדֻשׁוֹת מִנִּשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְעַל־כֵּן אָמַר (אֶסְתֵּר ג, ט): ״יִכָּתֵב לְאַבְּדָם וַעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים״ וְגוֹ׳, ״בַּיְהוּדִים לְאַבְּדָם״ וְגוֹ׳, וְעִקַּר הַצָּרָה הָיְתָה דַּיְקָא אַחַר שֶׁנִּלְקְחָה אֶסְתֵּר לְבֵית אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, כִּי הַסִּטְרָא אַחֲרָא סָבְרָה, שֶׁמֵּאַחַר שֶׁהָאִשָּׁה יְרֵאַת הָוָיָ״ה (מִשְׁלֵי לא, ל) בְּעַצְמָהּ. שֶׁכָּבָה כְּלוּלִים כָּל הָאֲבֵדוֹת, כִּי הִיא סוֹד הַשְּׁכִינָה, כְּלָלִיּוּת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא סוֹד הַמַּלְכוּת, הִיא בְּעַצְמָהּ נִלְקְחָה אֶל הַסִּטְרָא אַחֲרָא, לְבֵית אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, תִּהְיֶה נֶאֱבֶדֶת שָׁם, חַס וְשָׁלוֹם, עִם כָּל הָאֲבֵדוֹת הַכְּלוּלִים בָּהּ.

וּבֶאֱמֶת הָיְתָה עֵת צָרָה גְּדוֹלָה מְאֹד, אֲשֶׁר כָּמֹהוּ לֹא נִהְיָתָה (עֵין שַׁעַר הַבַּנּוֹת בְּרֵישׁ, עִנְיַן פּוּרִים) וְעַל־כֵּן אָמְרָה אֶסְתֵּר (אֶסְתֵּר ד, טז): "וְכַאֲשֶׁר אָבַדְתִּי אָבַדְתִּי". אֲבָל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חָמַל עָלֵינוּ, וְהָפַךְ הַדָּבָר לְטוֹבָה בְּכֹחַ מָרְדֳּכַי הַצַּדִּיק, שֶׁלֹּא הִנִּיחַ אֶת מְקוֹמוֹ לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אַחַר אֲבֵדָתוֹ, שֶׁזֻּהוּ בְּחִינַת (שָׁם ב, יא): "וּבְכָל יוֹם וָיוֹם מָרְדֳּכַי מִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי חֲצַר בֵּית הַנָּשִׁים לָדַעַת אֶת שְׁלוֹם אֶסְתֵּר", שֶׁהִיא בְּחִינַת אֲבֵדָתוֹ, "וּמַה יֵּעָשֶׂה בָּהּ". וְאֶסְתֵּר הַצַּדֶּקֶת גַּם־כֵּן לֹא יִיאַשָּׁה עַצְמָהּ מִן הָרַחֲמִים, וְעַל־יְדֵי־זֶה לֹא דַּי שֶׁלֹּא אָבְדָה בֵּינֵיהֶם, אַף גַּם עַל יָדָהּ דַּיְקָא זָכוּ לְתִקֻּף הַנֵּס, לְהַכְנִיעַ וּלְהַפִּיל אֶת הָמָן־עֲמָלֵק מַפָּלָה גְּדוֹלָה, וְלִמְצֹא אֲבֵדוֹת רַבּוֹת. כִּי כָּל יִשְׂרָאֵל חָזְרוּ אָז לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם ט, כז): "קִיְּמוּ וְקִבְּלוּ". וְדָרְשׁוּ עַל זֶה חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שַׁבָּת פח.): קִיְּמוּ מַה שֶּׁקִּבְּלוּ כְּבָר, שֶׁהָיָה קַבָּלַת הַתּוֹרָה מֻחְדָּשׁ וּמְאַהֲבָה גְּדוֹלָה אֲלֵיהֶם יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁאֲפִלּוּ הַנִּוְצוֹצוֹת הַנִּדָּחִים וְהַנֶּאֱבָדִים בֵּין אֻמּוֹת הָעוֹלָם חָזְרוּ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. שֶׁזֶּהוּ סוֹד הַגֵּרִים שֶׁנִּתְגַּיְּרוּ אָז, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם ח, יז): "וְרַבִּים מֵעַמֵּי הָאָרֶץ מִתְיַהֲדִים"; כִּי כְּשֶׁזּוֹכִין לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ הֵיטֵב אַחַר הָאֲבֵדוֹת, אֲזַי נִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְטוֹבָה. כִּי דַּיְקָא עַל־יְדֵי רִבּוּי הָאֲבֵדוֹת הַגְּדוֹלוֹת שֶׁאָבַד, עַל־יְדֵי־זֶה דַּיְקָא לֹא דַּי שֶׁמּוֹצְאִין אוֹתָם, אַף גַּם עַל־יְדֵי־זֶה מוֹצְאִין עוֹד הַרְבֵּה אֲבֵדוֹת מְאֹד שֶׁנֶּאֶבְדוּ מִימוֹת עוֹלָם. וּכְעֵין שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִדְרָשׁ אַגָּדָה): מָשָׁל לְמִי שֶׁאָבְדָה לוֹ פְּרוּטָה, וְאֵינוֹ יָכוֹל לְמָצְאָהּ, וְחָזַר וְאִבֵּד זָהָב וְכוּ', וְעַל־יְדֵי שֶׁנּוֹתְנִין לוֹ גֵּר לְבַקֵּשׁ אַחַר הַזָּהָב, מָצָא גַּם הַפְּרוּטָה וְכוּ'.

נִמְצָא, שֶׁהָאֲבֵדָה הַגְּדוֹלָה גּוֹרֶמֶת שֶׁיִּהְיוּ נִמְצָאִים גַּם שְׁאָר כָּל הָאֲבֵדוֹת. וְהַכֹּל בְּכֹחַ הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל, שֶׁהוּא בְּבְחִינַת מָרְדֳּכַי, שֶׁמְּחַפֵּשׂ תָּמִיד אַחַר כָּל הָאֲבֵדוֹת, וּמְחַזֵּק לֵב כָּל אֶחָד לְבַל יִתְיָאֲשׁוּ עַצְמָן בְּשׁוּם אֹפֶן מִלְּבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ אַחַר הָאֲבֵדוֹת בִּתְפִלָּה וּבְתַחֲנוּנִים, לְשָׁפֵךְ שִׂיחַ וּתְפִלָּה אֲלֵיו יִתְבָּרַךְ, וּלְהִתְגַּעְגֵּעַ מְאֹד מְאֹד אַחֲרֵי הַקְּדֻשָּׁה שֶׁאָבַד עַל־יְדֵי חַטֹּאתָיו, וּלְצַפּוֹת לִישׁוּעָה תָּמִיד, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה יִזְכּוּ, שֶׁעַל יָדָם יִמְצְאוּ כָּל הָאֲבֵדוֹת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם, וְלָכֵן צְרִיכִים לְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה שֶׁיִּזְכֶּה לְהִתְקָרֵב אֶל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מָרְדֳּכַי, הַכּוֹפֵר בַּעֲבוֹדָה זָרָה, וּמַרְבֶּה לְדַבֵּר רַק דִּבּוּרֵי אֱמוּנָה, כִּי נֶגְדּוֹ עוֹמֵד הָמָן וּבָנָיו וּמַכְפִּישׁ אֶת שְׁמוֹ. וּצְרִיכִים רַחֲמִים לִהְיוֹת בְּחֶלְקוֹ שֶׁל מָרְדֳּכַי תָּמִיד, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ח וְאֶת־פַּתְשֶׁגֶן כְּתָב־הַדָּת אֲשֶׁר־נִתַּן בְּשׁוּשַׁן
לְהַשְׁמִידָם נָתַן לוֹ לְהַרְאוֹת אֶת־אֶסְתֵּר וּלְהַגִּיד לָהּ
וּלְצַוּוֹת עָלֶיהָ לָבוֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ לְהִתְחַנֵּן־לוֹ וּלְבַקֵּשׁ
מִלְפָנָיו עַל־עַמָּהּ׃

גְּנִזֵי הַמֶּלֶךְ

ח לָבוֹא אֶל הַמֶּלֶךְ לְהִתְחַנֵּן לוֹ, וּלְבַקֵּשׁ מִלְפָנָיו עַל עַמָּהּ: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר בְּכָל מָקוֹם שֶׁכָּתוּב בַּמְּגִלָּה 'הַמֶּלֶךְ', זֶה סוֹבֵב עַל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא. וְרַבֵּנוּ זַ"ל אָמַר (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן רג) מִסִּפּוּרֵי דְּבָרִים שֶׁל הַנָּשִׁים יְכוֹלִים לֵידַע מַעֲמַד הַשְּׁכִינָה, אֵיךְ הִיא אוֹחֶזֶת כָּעֵת. וְזֶה שֶׁכָּתוּב אֵצֶל מָרְדֳּכַי, שֶׁהָיָה מִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי חֲצַר בֵּית הַנָּשִׁים, לָדַעַת אֶת שְׁלוֹם אֶסְתֵּר. וְאֶסְתֵּר הִיא הַשְּׁכִינָה, כִּי מָרְדֳּכַי הָיָה מַשִּׂיג זֹאת, לֵידַע אֶת שְׁלוֹם הַשְּׁכִינָה מֵחֲצַר בֵּית הַנָּשִׁים, עַל־יְדֵי סִפּוּרֵי דִּבְרֵיהֶן. וְלָכֵן כֵּיוָן שֶׁרָאָה שֶׁכָּבָר נִגְזְרָה גְּזֵרָה לְמַטָּה וְגַם לְמַעְלָה, אָז בָּא לְהִתְחַנֵּן לִפְנֵי הַשְּׁכִינָה, שֶׁהִיא אֶסְתֵּר. וְשָׁלַח לְהַרְאוֹת לָהּ אֶת פַּתְשֶׁגֶן הַכְּתָב אֲשֶׁר נִתַּן בְּשׁוּשַׁן לְהַשְׁמִידָם, וְזֶה כְּבָר לְאַחַר הַגְּזַר־דִּין, וְלָכֵן "וּלְהַגִּיד לָהּ וּלְצַוּוֹת עָלֶיהָ לָבוֹא אֶל הַמֶּלֶךְ לְהִתְחַנֵּן לוֹ וּלְבַקֵּשׁ מִלְפָנָיו עַל עַמָּהּ", וְדָרְשׁוּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שְׁמוֹת רַבָּה, פָּרָשָׁה ל', סִימָן ד'): מֵאַחַר שֶׁהִיא מָסְרָה אֶת נַפְשָׁהּ בַּעֲבוּר נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, נִקְרְאוּ עַל שְׁמָהּ, שֶׁזֶּה מַה שֶּׁנֶּאֱמַר: "וּלְבַקֵּשׁ מִלְפָנָיו עַל עַמָּהּ".

וּבָאֻמָּת עָלַיִךְ לָדַעַת, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר בְּכָל צָרָה שֶׁעוֹבֶרֶת עַל הָאָדָם, אֵין לוֹ עֵצָה אַחֶרֶת, אֶלָּא לָבוֹא אֶל הַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה, וְלִשְׁפֹּךְ אֶת נַפְשׁוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּלְסַפֵּר אֶת כָּל אֲשֶׁר עִם לִבּוֹ, וְיִשְׁפֹּךְ לִבּוֹ רַק לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי אֵין עוֹד דָּבָר שֶׁיָּכוֹל לַעֲזֹר, כְּמוֹ שֶׁבָּאִים אֶל הַשְּׁכִינָה. וְאָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן רנט): כְּשֶׁהָאָדָם מִתְבּוֹדֵד וּמְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ וְצַעֲרוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וּמִתְוַדֶּה וּמִתְחָרֵט עַל גֹּדֶל הַפְּגָמִים שֶׁעָשָׂה, אֲזַי גַּם הַשְּׁכִינָה כְּנֶגְדּוֹ מְפָרֶשֶׁת לְפָנָיו שִׂיחָתָהּ וְצַעֲרָהּ וּמְנַחֶמֶת אוֹתוֹ, כִּי כָּל פְּגָם וּפְגָם שֶׁפָּגַם בְּנִשְׁמָתוֹ, פָּגַם אֶצְלָהּ גַּם־כֵּן כְּבֵיכוֹל, וְזֶה בְּחִינַת (דִּבְרִים כו): "אֶת הַוָ"ה הֶאֱמַרְתָּ וַהַוָ"ה הֶאֱמִירְךָ" וְגוֹ', וְהִיא מְנַחֶמֶת אוֹתוֹ, שֶׁתְּבַקֵּשׁ תַּחְבּוּלוֹת לְתַקֵּן

ט וַיָּבֹוא הֲתָךְ וַיַּגֶּד לְאֶסְתֵּר אֵת דִּבְרֵי מָרְדֳּכָי׃

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

כָּל הַפְּגָמִים. נִמְצָא, שֶׁאֵין עֵצָה אַחֶרֶת לָאָדָם בְּעֵת צָרָתוֹ, אֶלָּא לָבוֹא וּלְהִתְחַנֵּן אֶל הַשְּׁכִינָה, שֶׁנִּקְרֵאת אֶסְתֵּר, שֶׁהִיא סוֹד נְקֵבַת הַיַּהֲדוּת, "וּלְהַגִּיד לָהּ וּלְצַוּוֹת עָלֶיהָ לָבוֹא אֶל הַמֶּלֶךְ", מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, "לְהִתְחַנֵּן לוֹ וּלְבַקֵּשׁ מִלְּפָנָיו עַל עַמָּהּ", עַם יִשְׂרָאֵל, שֶׁנִּמְצָאִים בְּצָרָה גְּדוֹלָה מְאֹד. וְאַשְׁרֵי בַּר יִשְׂרָאֵל שֶׁקָּם בַּחֲצוֹת לַיְלָה, לְאוֹנֶן וּלְקוֹנֵן עַל חֻרְבַּן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, מְקוֹם הָאוֹר, וְעַל גָּלוּת יִשְׂרָאֵל, וְעַל שְׁפִיכַת דָּמָם כַּמַּיִם, וְעַל צַעֲרָם הַקָּשֶׁה שֶׁכָּל־כָּךְ סוֹבְלִים. וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לְהִצְטַעֵר בְּצַעֲרַת יִשְׂרָאֵל, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְזַכֵּהוּ אַחַר־כָּךְ לִרְאוֹת בִּישׁוּעָתָם וּבְנֶחָמָתָם. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (תַּעֲנִית יא.): יְצַעֵר אָדָם עַצְמוֹ עִם הַצִּבּוּר, שֶׁכֵּן מָצִינוּ בְּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ, שֶׁצִּעֵר עַצְמוֹ עִם הַצִּבּוּר, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת יז, יב): "וַיְדֵי מֹשֶׁה כְּבֵדִים, וַיִּקְחוּ אֶבֶן וַיָּשִׂימוּ תַּחְתָּיו וַיֵּשֶׁב עָלֶיהָ"; וְכִי לֹא הָיָה לוֹ לְמֹשֶׁה כַּר אֶחָד אוֹ כֶּסֶת אַחַת לֵישֵׁב עָלֶיהָ? אֶלָּא כָּךְ אָמַר מֹשֶׁה: הוֹאִיל וְיִשְׂרָאֵל שְׁרוּיִין בְּצַעַר, אַף אֲנִי אֶהְיֶה עִמָּהֶם בְּצַעַר, וְכָל הַמְצַעֵר עַצְמוֹ עִם הַצִּבּוּר, זוֹכֶה וְרוֹאֶה בְּנֶחָמַת צִבּוּר. וְכֵן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שָׁם): בְּזְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל שְׁרוּיִין בְּצַעַר, וּפָרַשׁ אֶחָד מֵהֶן, בָּאִין שְׁנֵי מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת שֶׁמְּלַוִּין לוֹ לָאָדָם, וּמַנִּיחִין לוֹ יְדֵיהֶן עַל רֹאשׁוֹ, וְאוֹמְרִים: פְּלוֹנִי זֶה שֶׁפָּרַשׁ מִן הַצִּבּוּר, אַל יִרְאֶה בְּנֶחָמַת צִבּוּר. וְלָכֵן כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל מְחֻיָּב לְהִשְׁתַּתֵּף בְּצַעֲרָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל וּבְגָלוּת הַשְּׁכִינָה, וּלְבַקֵּשׁ וּלְהִתְחַנֵּן מִלְּפָנֶיהָ, שֶׁתָּבוֹא אֶל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְיֵמְתְּקוּ כָּל הַדִּינִים מֵעַל עַם יִשְׂרָאֵל, וּבְזְכוּת זֶה נִזְכֶּה לִרְאוֹת בְּנֶחָמַת צִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם, וּבְשִׂמְחָתָם וּבִישׁוּעָתָם וּבִגְאֻלָּתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ט וַיָּבֹוא הֲתָךְ וַיַּגֶּד לְאֶסְתֵּר אֵת דִּבְרֵי מָרְדֳּכָי: צָרִיךְ שֶׁתִּדַּע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר תכ"ה הוּא שֵׁם מֵע"ב שֵׁמוֹת, שֶׁבָּהֶם מַכְנִיעִים אֶת הַשּׂוֹנְאִים וְהַצָּרִים. וְזֶה סוֹד (אִיּוֹב כב, כה): "וְהָיָה שַׁדַּ"י בְּצָרֶיךָ", רָצָה לוֹמַר, שֶׁיִּהְיֶה שֵׁם שַׁדַּ"י בְּצָרֶיךָ — לִנְקֹם מֵהֶן, עַל־יְדֵי אוֹתִיּוֹת שֶׁאַחוֹרֵי שַׁדַּ"י, שֶׁזֶּה הֲתָ"ךְ, שֶׁהוּא תַּכ"ה, וְזֶה שֶׁאָמַר: וְהָיָה שַׁדַּ"י, אִם אַתָּה צָרִיךְ לִנְקֹם מִשּׂוֹנְאֶיךָ, הוּא עַל־יְדֵי שֵׁם תַּכ"ה, שֶׁהֵם אוֹתִיּוֹת אַחַר שַׁדַּ"י, וְהַשֵּׁם הַזֶּה מַכְנִיס אֶת הָאָדָם תַּ׳חַת כַּ׳נְפֵי

וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר לַהֲתָךְ וַתְּצַוֵּהוּ אֶל־מָרְדֳּכָי׃

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

ה׳שְׁכִינָה (רָאשֵׁי תֵּבוֹת הֲתַ״ךְ). וְכֵן רָאשֵׁי תֵּבוֹת: כְּ׳אַחַד ה׳שָׂרִים תִּ׳פְּלוּ; שֶׁבְּשֵׁם זֶה מְנַצְּחִים אֶת כָּל הַקָּמִים עָלָיו, כְּאַחַד הַשָּׂרִים הָרִאשׁוֹנִים, שֶׁקִּטְרְגוּ עַל בְּרִיאַת הָאָדָם וְנָפְלוּ לְמַטָּה, כָּךְ יִפְּלוּ כָּל הַקָּמִים עָלֵינוּ (עֵין קֶהָלוֹת יַעֲקֹב, עֶרֶךְ תכ״ה); וְהִנֵּה אֶסְתֵּר הִיא הַשְּׁכִינָה, שֶׁרוֹצָה רַק אֶת הַטּוֹב לְעַם יִשְׂרָאֵל בָּנֶיהָ, וּמָרְדֳּכַי הוּא הַצַּדִּיק, שֶׁמְּעוֹרֵר וּמְחַזֵּק אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְזֶה ״וַיָּבוֹא הַתָּךְ״, שֶׁהוּא שֵׁם הַמַּצִּיל אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, ״וַיַּגֶּד לְאֶסְתֵּר״ שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה, ״אֶת דִּבְרֵי מָרְדֳּכָי״, שֶׁהוּא הַצַּדִּיק, הַמְחַזֵּק וּמְקָרֵב אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁלֹּא יִתְפַּחֲדוּ כְּלָל. כִּי בּוֹ בָּרַע שֶׁהָאָדָם דָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאֵינוֹ מַסִּיחַ דַּעְתּוֹ כְּרֶגַע מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה אֵין לוֹ מַה לְּפַחֵד מִשּׁוּם בְּרִיָּה שֶׁבָּעוֹלָם. שֶׁזֶּה סוֹד (תְּהִלִּים ט, יא): ״וְיִבְטְחוּ בְךָ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ, כִּי לֹא עָזַבְתָּ דוֹרְשֶׁיךָ הֲוָיָ״ה״; בָּרֶגַע שֶׁהָאָדָם בּוֹטֵחַ רַק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמְיַחֵד יִחוּדִים קְדוֹשִׁים, וּבְפָרָט יִחוּד שֵׁם זֶה תכ״ה, שֶׁהוּא שֵׁם מֵע״ב שֵׁמוֹת, וְיוֹצֵא גַּם מִפָּסוּק זֶה: ״כִּי לֹא עָזַבְתָּ׳ דוֹרְשֶׁיךָ׳ הֲוָיָ״ה״״ (סוֹפֵי תֵּבוֹת תכ״ה); וְכָל הָאוֹמֵר פָּסוּק זֶה בְּכָל יוֹם, יִנָּצֵל מִשּׁוֹנְאָיו. וְלָכֵן דַּיְקָא שֵׁם זֶה הַתָּ״ךְ בָּא ״וַיַּגֶּד לְאֶסְתֵּר״, שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה, ״אֶת דִּבְרֵי מָרְדֳּכָי״, שֶׁהוּא מְחַזֵּק וּמְעוֹדֵד אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל לְהִתְחַזֵּק בְּבִטָּחוֹן חָזָק, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה יִתְבַּטְּלוּ מִמֶּנּוּ כָּל שׂוֹנְאָיו, וְאֵין לָהֶם מַה לְּפַחֵד מֵהָמָן־עֲמָלֵק. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִדְרָשׁ תְּהִלִּים כט׳): כָּל הַתּוֹלֶה בְּטִחוֹנוֹ בְּהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, הֲרֵי לוֹ מַחֲסֶה בָּעוֹלָם הַזֶּה וְלָעוֹלָם הַבָּא. וְאֵין לוֹ מַה לְּדַאֵג כְּלָל, כִּי הוּא תָּמִיד יִכְנֹס וְיִתְחַבֵּא אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

י וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר לַהֲתָךְ וַתְּצַוֵּהוּ אֶל מָרְדֳּכָי׃ צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר כָּל מַה שֶּׁהָיָה בֵּין מָרְדֳּכַי לְאֶסְתֵּר, הָיָה יִחוּד בֵּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ עַל־יְדֵי הַאי טָמִיר וְנֶעְלָם, שֶׁהוּא הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁעוֹסֵק לְחַבֵּר אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, לְהַעֲלוֹת אֶת הַשְּׁכִינָה מִגָּלוּת, לְגַלּוֹת וּלְפַרְסֵם לְדָרֵי מַעְלָה וּלְדָרֵי מַטָּה אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן ז׳), אֲשֶׁר הַצַּדִּיק הָאֱמֶת לוֹמֵד עִם דָּרֵי מַעְלָה, אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ, שֶׁלֹּא יַחְשְׁבוּ שֶׁכְּבָר הִגִּיעוּ לְאֵיזוֹ דַּרְגָּה, וְכֵן לוֹמֵד עִם דָּרֵי מַטָּה מִלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, שֶׁלֹּא יִתְיָאֲשׁוּ אֲפִלּוּ שֶׁהִגִּיעוּ כְּבָר לְעָמְקָא דִּתְהוֹמָא

רַבָּא — אָסוּר לְהִתְיָאֵשׁ, כִּי לִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר, וְזֶה "וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר לַהֲתָךְ", שֶׁהוּא שֵׁם הַמַּכְנִיעַ אֶת הַקְּלִפּוֹת וְהַשּׂוֹנְאִים, "וַתְּצַוֵּהוּ עַל מָרְדֳּכָי", הַיְנוּ כִּי גַּם הַצַּדִּיק הַמְקֻרָב אֶת בְּנֵי־הָאָדָם לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, צָרִיךְ הִתְחַזְּקוּת עֲצוּמָה, וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן נט): הַצַּדִּיק בּוֹנֶה "הֵיכַל־הַקֹּדֶשׁ", וְצָרִיךְ לִשְׁמֹר מְאֹד שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ בּוֹ הָרָע שֶׁל בְּנֵי־אָדָם שֶׁמְּקָרֵב, כִּי כָּל אֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת שֶׁהַצַּדִּיק מְקָרֵב, הֲרֵי הוּא מוֹצִיא אוֹתָם מֵהַשְּׁאוֹל תַּחְתִּית וּמִתַּחְתָּיו, שֶׁעָבְרוּ אֶת כָּל הָעֲבֵרוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, וְהוּא צָרִיךְ לָרֶדֶת אֲלֵיהֶם, וּלְהַלְבִּישׁ אֶת עַצְמוֹ בְּכָל מִינֵי לְבוּשִׁים, כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהַגִּיעַ אֲלֵיהֶם, וּמִזֶּה בָּא, שֶׁאֲנָשִׁים חוֹשְׁבִים, שֶׁהַצַּדִּיק הוּא הֶחָבֵר שֶׁלָּהֶם, וְלָכֵן הֵם מְזַלְזְלִים בּוֹ, וְאֵינָם יוֹדְעִים, שֶׁהוּא חָכָם בְּחָכְמָה אֱלֹקִית, וּמַלְבִּישׁ אֶת עַצְמוֹ בְּכָל מִינֵי לְבוּשִׁים, וּמְדַבֵּר אִתָּם בְּכָל מִינֵי לְשׁוֹנוֹת, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן צא), שֶׁהַצַּדִּיק מְדַבֵּר אֲפִלּוּ שִׂיחַת חֻלִּין וְדִבּוּרִים שֶׁל מַה בְּכָךְ, הָעִקָּר לְקָרֵב אֶת כֻּלָּם אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְלָכֵן הֵם מְזַלְזְלִים בּוֹ, וְזֶה "וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר אֶל הֲתָךְ", שֶׁהַשְׁכִּינָה שֶׁהִיא אֶסְתֵּר, בְּסוֹד הַסְּתָרָה, שֶׁהִיא נֶעֱלֶמֶת וְנִסְתֶּרֶת עַכְשָׁו מֵעֵין כֹּל, הִיא אוֹמֶרֶת לְהַשֵּׁם כה"ת, שֶׁהוּא הַשֵּׁם הַיּוֹצֵא מִפָּסוּק (תְּהִלִּים ט, יא): "וְיִבְטְחוּ בְךָ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ, כִּי לֹא עָזַבְתָּ דּוֹרְשֶׁיךָ' הֲוָי"ה'" (סוֹפֵי תֵּבוֹת כה"ת), שֶׁמַּכְנִיעַ אֶת הַשּׂוֹנְאִים, "וַתְּצַוֵּהוּ אֶל מָרְדֳּכָי", שֶׁיִּהְיֶה חָזָק מְאֹד בְּדַעְתּוֹ, וְאַל יֶחֱלֶשׁ כְּהוּא זֶה מִכָּל מַה שֶׁעוֹבֵר עָלָיו מֵהַשּׂוֹנְאִים שֶׁלּוֹ. כִּי אִם יִבְטַח בּוֹ יִתְבָּרַךְ, לֹא יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת לוֹ שׁוּם דָּבָר, כִּי הַשֵּׁם הַזֶּה תכ"ה הוֹרֵג אֶת הַקְּלִפּוֹת וְהַמַּשְׁחִיתִים הַקָּמִים עָלָיו, וּבַשֵּׁם הַזֶּה הָרַג מֹשֶׁה רַבֵּנוּ אֶת הַמִּצְרִי. שֶׁזֶּה מַה שֶּׁאָמְרוּ הַשּׂוֹנְאִים שֶׁלּוֹ, שֶׁהֵם דָּתָן וַאֲבִירָם (שְׁמוֹת ב, יד): "הַלְהָרְגֵנִי אַתָּה אֹמֵר, כַּאֲשֶׁר הָרַגְתָּ אֶת הַמִּצְרִי", וְאֶת הַמִּצְרִי הוּא הָרַג עִם שֵׁם תכ"ה, כִּי בָּרֵעַ שֶׁאָמַר לָהֶם (שָׁם יג): "וַיֹּאמֶר לָרָשָׁע לָמָּה תַכֶּה"ה רֵעֶךָ", אֲזַי הֵם פָּחֲדוּ שֶׁהוּא רוֹצֶה לַהֲרֹג אוֹתָם עִם הַשֵּׁם הַזֶּה. וְלָכֵן "וַתְּצַוֵּהוּ עַל מָרְדֳּכָי", שֶׁלֹּא יִפְחַד וְיִתְחַזֵּק, וְיַחֲזִיק בַּשֵּׁם תכ"ה, שֶׁזֶּה "וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר לַהֲתַ"ךְ" דַּיְקָא, וְזֶה צָרִיךְ כָּל צַדִּיק שֶׁקָּמִים עָלָיו שׂוֹנְאִים, לְהִתְחַזֵּק וְלֹא לִפְחֹד, וְלִבְטֹחַ רַק בְּהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כְּמַאֲמַר הַבַּעַל־שֵׁם־טוֹב הַקָּדוֹשׁ זי"ע: סְגֻלָּה לְהִנָּצֵל מֵרְשָׁעִים — לֹא לִפְחֹד מֵהֶם, שֶׁזֶּה (תְּהִלִּים פב, ז): "אָכֵן כְּאָדָם תְּמוּתוּן וּכְאַחַד הַשָּׂרִים תִּפֹּלוּ", הַיְנוּ שֶׁאָדָם צָרִיךְ לִהְיוֹת כָּל־כָּךְ חָזָק בְּדַעְתּוֹ, לֹא לְהִתְפַּעֵל מֵהָרְשָׁעִים וְלֹא לִפְחֹד מֵהֶם, אֶלָּא יֵדַע אֲשֶׁר הֵם

יא כָּל־עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ וְעַם מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ יֹדְעִים אֲשֶׁר
כָּל־אִישׁ וְאִשָּׁה אֲשֶׁר יָבוֹא־אֶל־הַמֶּלֶךְ אֶל־הֶחָצֵר
הַפְּנִימִית אֲשֶׁר לֹא־יִקָּרֵא אַחַת דָּתוֹ לְהָמִית לְבַד
מֵאֲשֶׁר יוּשַׁט־לוֹ הַמֶּלֶךְ אֶת־שַׁרְבִיט הַזָּהָב וְחָיָה
וַאֲנִי לֹא נִקְרֵאתִי לָבוֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ זֶה שְׁלוֹשִׁים יוֹם:

גְּנִזֵי הַמֶּלֶךְ

סַךְ הַכֹּל בְּנֵי־אָדָם וְגַם הֵם יָמוּתוּ, אָז מַה צְּרִיכִים לְפָחֹד מֵהֶם?! וְזֶה "כְּ׳אַחַד הַ׳שָּׂרִים תִּ׳פֹּלוּ" — רָאשֵׁי תֵּבוֹת שֵׁם תכ"ה, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

יא כָּל עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ וְעַם מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר כָּל הַוּכּוּחַ בֵּין מָרְדֳּכַי וְאֶסְתֵּר מְרַמֵּז עַל יִחוּד צַדִּיק וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא הַשְׁכִינָה; כִּי מִצַּד אֶחָד הַשְׁכִינָה שׁוֹכֶנֶת בֵּין נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (וַיִּקְרָא טז, טז): "הַשֹּׁכֵן אִתָּם בְּתוֹךְ טֻמְאָתָם", וְהִיא תָּמִיד רוֹצָה לַעֲזֹר לִנְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, אַךְ מֵחֲמַת עֲבֵירוֹת וְגַשְׁמִיּוּת וְחֻמְרִיּוּת בְּשַׂר הַגּוּף, שֶׁמַּעֲלִים וּמְכַסֶּה אֶת הַנְּשָׁמָה, בִּשְׁבִיל זֶה נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל סוֹבְלוֹת סֵבֶל גָּדוֹל מְאֹד. וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א׳, סִימָן כב), אֲשֶׁר הָאָדָם צָרִיךְ לְזַכֵּךְ אֶת בְּשַׂר גּוּפוֹ, עַד שֶׁגַּם עַל־יְדֵי הַלְבּוּשׁ שֶׁל הַנְּשָׁמָה, שֶׁהוּא בְּשַׂר הַגּוּף, יִזְכֶּה לַחֲזוֹת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה סוֹד (אִיּוֹב יט, כו): "מִבְּשָׂרִי אֶחֱזֶה אֱלוֹק", מִבְּשַׂר הַגּוּף הַנַּשְׁמִי וְהַחֻמְרִי, גַּם־כֵּן אֶזְכֶּה לִרְאוֹת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְזֶה הַשְׁכִינָה מְקוֹנֶנֶת וּמִצְטַעֶרֶת: לָמָּה בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֵינָם זוֹכִים לְהַרְגִּישׁ, אֵיךְ שֶׁכָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּבְתוֹךְ הַלְבּוּשׁ נִמְצָא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, בְּסוֹד (תְּהִלִּים צג, א): "יְיָ"ה מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ", וְהַשְׁכִינָה הִיא בְּחִינַת אֶסְתֵּר, בְּסוֹד הַסְתָּרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים לא, יח): "וְאָנֹכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר" וְגוֹ', וּמִצַּד שְׁנֵי הַצַּדִּיק מוֹסֵר אֶת נַפְשׁוֹ בַּעֲבוּר נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְרוֹצֶה לְקָרְבָם אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּלְיַחֵד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִנְתֵּיהּ, וּלְהַמְשִׁיךְ אוֹר גָּדוֹל וְנוֹרָא מְאֹד עַל שְׁכִינַת עֻזּוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי גֹּדֶל הַיִּחוּדִים וְהַתְּפִלּוֹת שֶׁמְּיַחֵד וּמִתְפַּלֵּל, כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ אוֹר וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת בִּנְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל. וְהַשְׁכִינָה, שֶׁהִיא סוֹד אֶסְתֵּר, אוֹמֶרֶת

לְהַצַּדִּיק שֶׁהוּא מָרְדֳּכַי: "כָּל עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ" — מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, "וְעַם מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ" — שָׂרֵי מַעְלָה הַמְמֻנִּים עַל כָּל מְדִינָה וּמְדִינָה, "יוֹדְעִים אֲשֶׁר כָּל אִישׁ וְאִשָּׁה" — יְחוּד זְעֵיר אַנְפִּין וְנוּקְבָא, "אֲשֶׁר יָבוֹא אֶל הַמֶּלֶךְ" — בְּיִחוּדִין עִלָּאִין, הַיְנוּ עַל־יְדֵי זִוּוּג גַּשְׁמִי, יְחוּדָא תַּתָּאָה, נַעֲשֶׂה יְחוּדָא עִלָּאָה, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן לב), שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה מוֹרִידִין נְשָׁמוֹת עֶלְיוֹנוֹת שֶׁהֵם לְמַעְלָה מִשִּׁשִּׁים רִבּוֹא נְשָׁמוֹת, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן רעג), שֶׁיֵּשׁ שֶׁמּוֹלִידִים נְשָׁמוֹת, שֶׁהֵם לְמַעְלָה מֵהָעוֹלָמוֹת. וְאֶל זֶה זוֹכִים כְּשֶׁהוּא נִכְנָס "אֶל הֶחָצֵר הַפְּנִימִית", הַיְנוּ כְּשֶׁמְּבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ וְאֶת כָּל יֵשׁוּתוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִמְתָּקִים כָּל הַדִּינִים. כִּי כְּשֶׁנִּכְלָלִים לְגַמְרֵי בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, מְהַפְּכִים אֶת הַיֵּשׁ לְאַיִן, וְאָז נִמְשָׁכֶת לָאָדָם יְשׁוּעָה.

אַךְ הַשְּׁכִינָה מַזְהֶרֶת אֶת הַצַּדִּיק מְאֹד, שֶׁלֹּא יִכָּנֵס בְּכָל עֵת שֶׁהוּא רוֹצֶה, בְּסוֹד (וַיִּקְרָא טז, ב): "וְאַל יָבוֹא בְּכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ". שֶׁזֶּה "אֲשֶׁר לֹא יָקֻרָא אַחַת דָּתוֹ לְהָמִית". וְלָכֵן הַשְּׁכִינָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת אֶסְתֵּר, הַסְּתָרָה, אוֹמֶרֶת לְמָרְדֳּכַי, שֶׁהוּא הַצַּדִּיק הָרוֹצֶה לְהוֹצִיא אֶת עַם יִשְׂרָאֵל מֵהַשְׁאוֹל תַּחְתִּית וּמִתַּחְתָּיו, וּלְהָאִיר בָּהֶם אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁיִּזְכּוּ אֶל בִּטּוּל אֱמֶת כָּזֶה, אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, שֶׁיֵּדְעוּ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהִתְקָרֵב אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, "לְבַד מֵאֲשֶׁר יוֹשִׁיט לוֹ הַמֶּלֶךְ אֶת שַׁרְבִיט הַזָּהָב". כִּי שַׁרְבִיט הוּא סוֹד הַיְסוֹד, שֶׁהוּא תִּקּוּן הַבְּרִית, שֶׁזֶּה נִקְרָא (יְחֶזְקֵאל לד, כה): "בְּרִית שָׁלוֹם", כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהִתְקָרֵב אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, אֶלָּא כְּשֶׁאוֹחֵז בִּשְׁלֵמוּת תִּקּוּן הַבְּרִית, תִּקּוּן הַמֹּחִין, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ הַשָּׁלוֹם עַל הָאָדָם. וְזֶה אֲשֶׁר שַׁרְבִי"ט עִם הַחֲמֵשׁ אוֹתִיּוֹת, גִּימַטְרִיָּה שָׁלו"ם בְּמִלּוּי כָּזֶה: שׁ'י"ן לָ'מ"ד וָ'ו"ו מֵ'"ם, "וְחָיָה", שֶׁאָז נִקְרָא חַי, כִּי בְּלִי תִּקּוּן הַבְּרִית תִּקּוּן הַמֹּחִין, חַיָּיו אֵינָם חַיִּים. שֶׁזֶּה מַה שֶּׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרָכוֹת יח:): "רְשָׁעִים בְּחַיֵּיהֶם קְרוּיִים מֵתִים", "וַאֲנִי" מִתְלוֹנֶנֶת הַשְּׁכִינָה, עַדַיִן נִמְצֵאת בַּגָּלוּת, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן פד), בְּסוֹד (יְחֶזְקֵאל א, א): "וַאֲנִי בְּתוֹךְ הַגּוֹלָה". וּמוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן כב): אֲנִי זוֹ הַנְּשָׁמָה. וּמֵאַחַר שֶׁעֲדַיִן "לֹא נִקְרֵאתִי לָבוֹא אֶל הַמֶּלֶךְ" מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, "זֶה שְׁלֹשִׁים יוֹם", שֶׁזֶּה סוֹד הַתְּשׁוּבָה, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק

יב וַיַּגִּידוּ לְמָרְדֳּכָי אֵת דִּבְרֵי אֶסְתֵּר׃ פ

גְּנִזֵי הַמֶּלֶךְ

א׳, סִימָן י״), שֶׁבְּכָל שְׁלֹשִׁים יוֹם מִשְׁתַּלְשֵׁל הִרְהוּר תְּשׁוּבָה לְכָל הַנִּבְרָאִים, שֶׁמַּתְחִילִים לְהִתְחָרֵט וּלְהִתְבַּיֵּשׁ בַּמֶּה שֶׁעָשׂוּ. וְזֶה הַוּכּוּחַ בֵּין הַשְּׁכִינָה שֶׁהִיא אֶסְתֵּר, שֶׁהִיא נִמְצֵאת עַכְשָׁו בַּהַסְתָּרָה, לְבֵין מָרְדֳּכַי הַצַּדִּיק, שֶׁמּוֹרִיד אֶת עַצְמוֹ אֶל כְּלַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, לְהַגְבִּיהָם וּלְהַחְדִּיר בָּהֶם, אֲשֶׁר אֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל. כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן עח), וְיֵשׁ לוֹ תְּקָנָה לְתַקֵּן אֶת הַכֹּל, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

יב **וַיַּגִּידוּ לְמָרְדֳּכַי אֵת דִּבְרֵי אֶסְתֵּר׃** צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר רַבֵּנוּ זַ״ל אָמַר (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ב׳), שֶׁצְּרִיכִים לְקַשֵּׁר אֶת הַתְּפִלָּה אֶל הַצַּדִּיק, וְהוּא מַעֲלֶה אֶת זֶה שַׁיָּפָא בְּשַׁיָּפָא, הַיְנוּ שֶׁמְּיַחֵד מִזֶּה יְחוּדִים קְדוֹשִׁים, וּבוֹנֶה מִזֶּה אֶת הַמִּשְׁכָּן. כִּי כָּל תְּפִלָּה וּתְפִלָּה שֶׁבַּר יִשְׂרָאֵל מִתְפַּלֵּל לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, עַל־יְדֵי־זֶה נִבְנֶה הַמִּשְׁכָּן, שֶׁהוּא מְקוֹם הַשְּׁרָאַת הַשְּׁכִינָה. וּבֶאֱמֶת כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל צָרִיךְ לְזַכֵּךְ אֶת עַצְמוֹ כָּל־כָּךְ, עַד שֶׁתָּמִיד יַרְגִּישׁ אֶת הַשְּׁכִינָה שֶׁשּׁוֹרָה בּוֹ, וְזוֹ הַתַּכְלִית שֶׁהָאָדָם נִבְרָא בְּזֶה הָעוֹלָם, שֶׁיַּרְגִּישׁ תָּמִיד אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְאֵין עוֹד תַּעֲנוּג יוֹתֵר גָּדוֹל מִזֶּה, שֶׁהָאָדָם מִסְתּוֹבֵב עִם מַחֲשָׁבוֹת, שֶׁמְּלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וַאֲשֶׁר הוּא יִתְבָּרַךְ מְמַלֵּא כָל עָלְמִין וְסוֹבֵב כָּל עָלְמִין וּבְתוֹךְ כָּל עָלְמִין, וְהַכֹּל לַכֹּל אֱלִקוּת גָּמוּר הוּא. וּלְכָל זֶה זוֹכִים עַל־יְדֵי תְּפִלָּה. כִּי כָּל תְּפִלָּה וּתְפִלָּה שֶׁכָּל אֶחָד מִתְפַּלֵּל, זֶה אֵבֶר מֵהַשְּׁכִינָה, שֶׁהֵם אֵבְרֵי הַמִּשְׁכָּן, שֶׁאֵין שׁוּם אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יָכוֹל לְאַעֲלָא שַׁיָּפָא בְּשַׁיָּפָא, כָּל חַד לְדוּכְתֵּיהּ, אֶלָּא מֹשֶׁה בִּלְחוּד, וּבְשָׁבִיל זֶה צָרִיךְ לְהָבִיא וּלְקַשֵּׁר אֶת הַתְּפִלּוֹת אֶל צַדִּיק הַדּוֹר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת לט, לג): ״וַיָּבִיאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן אֶל מֹשֶׁה״, וְהוּא יוֹדֵעַ לְאַעֲלָא שַׁיָּפָא בְּשַׁיָּפָא, וְלַעֲשׂוֹת אוֹתָהּ קוֹמָה שְׁלֵמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם מ, יח): ״וַיָּקֶם מֹשֶׁה אֶת הַמִּשְׁכָּן״, וְזֶה ״וַיַּגִּידוּ לְמָרְדֳּכַי אֶת דִּבְרֵי אֶסְתֵּר״, הַיְנוּ הַדִּבּוּרִים שֶׁל כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל שֶׁמְּדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, אַף שֶׁהוּא נִמְצָא עַכְשָׁו בַּהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, בְּסוֹד ״וְאָנֹכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר פָּנַי בַּיּוֹם הַהוּא״, עִם כָּל זֹאת לֹא מִתְיָאֲשִׁים, אֶלָּא בָּאִים וּמִתְקַשְּׁרִים אֶל הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא בְּחִינַת מָרְדֳּכַי, שֶׁזֶּה ״וַיַּגִּידוּ לְמָרְדֳּכַי אֶת דִּבְרֵי אֶסְתֵּר״,

יג וַיֹּאמֶר מָרְדְּכַי לְהָשִׁיב אֶל־אֶסְתֵּר אַל־תְּדַמִּי בְנַפְשֵׁךְ לְהִמָּלֵט בֵּית־הַמֶּלֶךְ מִכָּל־הַיְּהוּדִים׃

גְּנִזֵי הַמֶּלֶךְ

וְצָרִיךְ כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל לָדַעַת, אֲשֶׁר אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, כִּי דָּבָר גָּדוֹל וְדָבָר קָטָן אֵינוֹ נַעֲשֶׂה מֵעַצְמוֹ, אֶלָּא בְּהַשְׁגָּחַת הַמַּאֲצִיל הָעֶלְיוֹן. וְאִם יִזְכֶּה לְקַשֵּׁר אֶת עַצְמוֹ אֶל הַצַּדִּיק שֶׁבַּדּוֹר, עַל־יְדֵי־זֶה כָּל תְּפִלָּה, כָּל תְּחִנָּה, כָּל בַּקָּשָׁה תַּעֲלֶה לְשָׂרְשָׁהּ. וּלְבַסּוֹף יִבְנֶה לְעַצְמוֹ אֶת הַמִּשְׁכָּן, שֶׁהוּא מְקוֹם הַשְׁרָאַת הַשְּׁכִינָה שֶׁתִּשְׁרֶה בּוֹ, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

יג אַל תְּדַמִּי בְנַפְשֵׁךְ: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר מוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן נד), אֲשֶׁר צְרִיכִים לִשְׁמֹר מְאֹד עַל הַזִּכָּרוֹן, לִזְכֹּר בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לְהַחְדִּיר בְּעַצְמוֹ, אֲשֶׁר אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְהוּא יִתְבָּרַךְ מְחַיֶּה וּמְהַוֶּה וּמְקַיֵּם אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ, וְדוֹמֵם, צוֹמֵחַ, חַי, מְדַבֵּר, זֶה עֶצֶם עַצְמִיּוּת חִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְצַמְצֵם אֶת עַצְמוֹ מֵאֵין סוֹף וְעַד אֵין תַּכְלִית, וּמְרַמֵּז רְמָזִים לָאָדָם, אֵיךְ לְהִתְקָרֵב אֵלָיו, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ מִתְלַבֵּשׁ בִּלְבוּשִׁים גַּשְׁמִיִּים וְחָמְרִיִּים, עִסְקֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁבָּאִים לוֹ עֲסָקִים עִם כָּל מִינֵי טִפּוּסֵי אֲנָשִׁים בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁעָה וּבְכָל רֶגַע מֻחְדָּשׁ, וְהָאָדָם צָרִיךְ לְזַכֵּךְ אֶת הַמֹּחַ־מַחֲשָׁבָה שֶׁלּוֹ, לִזְכֹּר בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, וְלֵידַע וּלְהָבִין וּלְהַשְׂכִּיל, שֶׁהַכֹּל רְמָזִים שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ מְרַמֵּז לוֹ לְהִתְקָרֵב אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עַל־יְדֵי־זֶה, אֲבָל לָזֶה צְרִיכִים לֵב רָחָב, לֵב אֱמֶת. וְלִזְכּוֹת לְכָל זֶה צְרִיכִים טוֹב עַיִן, שֶׁזּוֹ נְקֻדַּת הַמָּשִׁיחַ, יְחִידָה דִּיחִידָה, שֶׁיֵּשׁ בְּכָל בַּר יִשְׂרָאֵל, שֶׁזּוֹ נְקֻדַּת דָּוִד, מַלְכוּת יִשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (שְׁמוּאֵל־א׳ טז, יב): ״יְפֵה עֵינַיִם וְטוֹב רֹאִי״, וְדָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (וַיִּקְרָא רַבָּה, פָּרָשָׁה כ׳, סִימָן א׳): אָמַר רַבִּי יִצְחָק, טוֹב רֹאִי בַּהֲלָכָה, כָּל הָרוֹאֶה אוֹתוֹ הָיָה נִזְכָּר לְתַלְמוּדוֹ. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (סַנְהֶדְרִין צג:): ״וַהֲוָיָ״ה עִמּוֹ״, שֶׁהֲלָכָה כְּמוֹתוֹ בְּכָל מָקוֹם. כִּי הוּא זָכָה בִּשְׁלֵמוּת לְבֵרוּר וְזִכּוּךְ הַמַּדָּמָה. וְעַל־יְדֵי טוֹב עַיִן, נִצּוֹל מִמִּיתַת הַלֵּב, שֶׁזּוֹ הִתְגַּבְּרוּת כֹּחַ הַמַּדָּמָה. וּכְשֶׁהָאָדָם זוֹכֶה לְבֵרוּר וְזִכּוּךְ הַמַּדָּמָה, אֲזַי זוֹכֶה לִנְבוּאָה וְרוּחַ־הַקֹּדֶשׁ, שֶׁזֶּה מַה שֶּׁזָּכָה דָּוִד הַמֶּלֶךְ. וּכְשֶׁבַּר יִשְׂרָאֵל מְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא וְיוֹצֵא מֵהַדְּמְיוֹן, אֲזַי זוֹכֶה לִרְאוֹת וְלִצְפּוֹת

בָּעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים, עַל־יְדֵי שֵׁמוֹת וְיִחוּדִים, כָּל אֶחָד כְּפִי שֶׁמַּדְבִּיק אֶת נַפְשׁוֹ בָּאוֹר הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא. כִּי כְּשֶׁהָאָדָם מֵסִיר כָּל מַחְשְׁבוֹתָיו מֵעִנְיְנֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, וּמְקַבֵּל רַק רְמָזִים מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, כִּי אֲפִלּוּ בְּגַשְׁמִיּוּת הֶבְלֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, הוּא שׁוֹמֵעַ רַק אֶת הַקּוֹל הַפְּנִימִי, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (שִׂיחוֹת־הַר״ן, סִימָן נב): מִכָּל הַדְּבָרִים צוֹעֵק כְּבוֹד הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וּמְקָרֵב אוֹתוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וְאָז כְּשֶׁזּוֹכֶה לְהַגִּיעַ לְהִתְפַּשְׁטוּת הַגַּשְׁמִיּוּת, אֲזַי מְהַפֵּךְ אֶת דְּמְיוֹנוֹ הַנִּטְבָּע בְּכָל גּוּף גַּשְׁמִי וְחָמְרִי, וּמַתְחִיל לְצַיֵּר אוֹרוֹת עֶלְיוֹנִים, וּמְדַבֵּק נַפְשׁוֹ בָּעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים, וְהַמַּחֲשָׁבָה עוֹלָה מַעְלָה מַעְלָה, עַד שֶׁמַּגִּיעָה אֶל מָקוֹר עֶלְיוֹן, וְהוּא רוֹאֶה וְשׁוֹמֵעַ בְּדִמְיוֹנוֹ הָרוּחָנִי מַלְאֲכֵי מַעְלָה, וְהוּא מִטַּיֵּל בֵּינֵיהֶם עִם נֶפֶשׁ הַמַּשְׂכֶּלֶת, וְהוּא שׁוֹמֵעַ אוֹתָם וְרוֹאֶה אוֹתָם, אַף־עַל־פִּי־כֵן מֵרֹב דְּבֵקוּתוֹ בּוֹ יִתְבָּרַךְ, אֵינוֹ מִתְפַּעֵל מֵהֶם, אֶלָּא מַמְשִׁיךְ לַעֲלוֹת מַעְלָה מַעְלָה בְּצֵרוּפֵי שֵׁמוֹת וְיִחוּדִים לְהַגִּיעַ בֵּית הַמֶּלֶךְ, עַד שֶׁעוֹלֶה דֶּרֶךְ הָעֲשָׂר סְפִירוֹת פָּנִים וְאָחוֹר, וּמַמְשִׁיךְ בָּהֶם אוֹר הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, עַד שֶׁמַּרְגִּישׁ אוֹר נוֹרָא וְנִפְלָא מְאֹד, שֶׁעוֹמֵד לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וּמֵרֹב אַהֲבָתוֹ וּתְשׁוּקָתוֹ וּבְטוּלוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, שׁוֹמֵעַ קוֹל אֱלֹקִי, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בַּמִּדְבָּר ז, פט): ״וַיִּשְׁמַע אֶת הַקּוֹל מְדַבֵּר אֵלָיו״, וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בַּמִּדְבָּר רַבָּה, פָּרָשָׁה יד, סִימָן כ׳): קוֹל לוֹ קוֹל אֵלָיו אוֹצִיא אֶת יִשְׂרָאֵל, וְלֹא אוֹצִיא אֶת הַזְּקֵנִים, אוֹצִיא אֶת הַזְּקֵנִים, וְלֹא אוֹצִיא אֶת בְּנֵי אַהֲרֹן, אוֹצִיא אֶת בְּנֵי אַהֲרֹן, וְלֹא אוֹצִיא אֶת אַהֲרֹן עַצְמוֹ, תַּלְמוּד לוֹמַר ׳קוֹל לוֹ׳, אוֹצִיא אֶת כֻּלָּם וְלֹא אוֹצִיא אֶת מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, שֶׁאֵין מֹשֶׁה יָכוֹל לְהַכָּנֵס לִרְשׁוּתָן וְלִמְקוֹמָן עַד שֶׁיִּקָּרֵא, תַּלְמוּד לוֹמַר קוֹל לוֹ, קוֹל אֵלָיו מֹשֶׁה הָיָה שׁוֹמֵעַ אֶת הַקּוֹל, וְאֵין כָּל אֵלּוּ שׁוֹמְעִין אֶת הַקּוֹל. וְדָבָר זֶה בִּלְתִּי אֶפְשָׁרִי לְהַסְבִּיר לְאָדָם שֶׁעֲדַיִן מֻנָּח בְּגַשְׁמִיּוּת וְעָבְיוּת וְחָמְרִיּוּת, וְכֹחַ הַמְדַמֶּה מִתְגַּבֵּר עָלָיו, וְיֵשׁ לוֹ רַע־עַיִן עַל זוּלָתוֹ, שֶׁיֵּשׁ לוֹ מִיתַת הַלֵּב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב אֵצֶל נָבָל, שֶׁהָיָה רַע־עַיִן (שְׁמוּאֵל־א׳ כה, לד): ״וַיָּמָת לִבּוֹ בְּקִרְבּוֹ״, כִּי נָבָל הָיָה קַמְצָן, רַע־עַיִן, כַּמּוּבָא (תִּקּוּנֵי־הַזֹּהַר, הַקְדָּמָה ב.) דְּאִיהוּ קַמְצָן נָבָל בְּמָמוֹנֵיהּ, נָבָל שְׁמֵיהּ, דְּלָאו אִיהוּ נָדִיב וְלָאו אִיהוּ מְזַרְעָא דַּאֲבָהָן דְּאִתְמַר עֲלַיְהוּ (תְּהִלִּים מז, י): ״נְדִיבֵי עַמִּים נֶאֱסָפוּ״, דְּהָא קַמְצָן אִיהוּ עָנִי בְּדַעַת. מַה שֶּׁאֵין כֵּן מִי שֶׁהוּא טוֹב עַיִן, שֶׁמְּאִירָה בּוֹ נְקֻדַּת הַמָּשִׁיחַ, הוּא יוֹצֵא מֵחָמְרוֹ הַגַּשְׁמִי, וְזוֹכֶה לְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ בָּאוֹר הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וּמִתְבַּטֵּל מִכֹּל וָכֹל, וְזוֹכֶה לְזִכָּרוֹן, לִזְכֹּר בְּעַלְמָא דְּאָתֵי. וּמִגְדֶּל הַדְּבֵקוּת בָּאֵין

סוֹף בָּרוּךְ הוּא, זוֹכֶה לִשְׁמֹעַ כְּרוּזִין עִלָּאִין, וּמֵבִין אֶת כָּל הָרְמָזִים שֶׁמְּרַמְּזִים לוֹ, וְהוּא יָכוֹל לַעֲמֹד בֵּין כָּל הָאֲנָשִׁים וְלִשְׁמֹעַ אֶת כָּל סִפּוּרָם, וְלַעֲשׂוֹת מִזֶּה תּוֹרָה, וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (שִׂיחוֹת־הָר״ן, סִימָן רד): מִי שֶׁבָּקִי בִּסְפָרָיו הַקְּדוֹשִׁים וּבְתוֹרָתוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה יָכוֹל לְקַשֵּׁר אֶת כָּל סִפּוּרֵי הָעוֹלָם שֶׁמְּסַפְּרִים, וְיַעֲשֶׂה מֵהֶם תּוֹרָה, הַיְנוּ כִּי בְּוַדַּאי, בְּכָל הַסִּפּוּרִים שֶׁהָעוֹלָם מְסַפְּרִים יֵשׁ בָּהֶם תּוֹרָה, אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לְהָבִין אֶת הַפְּנִימִיּוּת שֶׁלָּהֶם, כִּי אִם מִי שֶׁדָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְלָכֵן מִי שֶׁבָּקִי בִּדְבָרָיו זַ״ל, גַּם הוּא יָכוֹל בְּקַלּוּת לְהָבִין בְּכָל סִפּוּרֵי הָעוֹלָם, אֶת הָרְמָזִים שֶׁמְּרַמְּזִים לוֹ מִלְּמַעְלָה, וְיָבִין סוֹדוֹת וְרָזִין עִלָּאִין.

כִּי בֶּאֱמֶת זוֹ הַמַּדְרֵגָה הֲכִי גְּבוֹהָה שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לִזְכּוֹת לָזֶה, וְזֶה ״וַיֹּאמֶר מָרְדֳּכַי״, שֶׁהוּא הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הַמְגַלֶּה תּוֹרָה נוֹרָאָה וְנִפְלָאָה מְאֹד, וּמְדַבֵּר דִּבּוּרֵי אֱמוּנָה, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן יז): **״לְהָשִׁיב אֶל אֶסְתֵּר״, שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה הַמֻּסְתֶּרֶת עַכְשָׁו, נְקֻדַּת הַיְּהֻדוּת, נְקֻדַּת הַמָּשִׁיחַ, יְחִידָה דִּיחִידָה, שֶׁנִּמְצֵאת בְּכָל בַּר יִשְׂרָאֵל, שֶׁעַכְשָׁו הִיא בַּהֶסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, בְּסוֹד** (דְּבָרִים לא, יח): **״וְאָנֹכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר פָּנַי בַּיּוֹם הַהוּא״, ״אַל תְּדַמִּי״, אַל תִּשְׁאֲרִי בְּדִמְיוֹנוֹת שֶׁמִּתְגַּבְּרִים וּמִתְפַּשְּׁטִים עַל לֵב בַּר יִשְׂרָאֵל, ״בְּנַפְשֵׁךְ״, שֶׁהִיא נֶפֶשׁ בַּר יִשְׂרָאֵל, הַמִּתְקָרֶרֶת מִלְּהִשְׁתּוֹקֵק אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ בְּמֶשֶׁךְ זְמַן הַגָּלוּת, עַד שֶׁרוֹצָה ״לְהַמְלֵט בֵּית הַמֶּלֶךְ מִכָּל הַיְּהוּדִים״, כִּי בְּעֵת הַגָּלוּת, הַצַּעַר וְהַקַּטְנוּת שֶׁעִם יִשְׂרָאֵל נִמְצָאִים בּוֹ, הֵם רוֹצִים לִבְרֹחַ מֵהַמְּצִיאוּת וְהָאֱמֶת, שֶׁהוּא ״בֵּית הַמֶּלֶךְ״ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, חֲרֵי כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל נִקְרָא בֶּן מֶלֶךְ, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים** (שַׁבָּת קיא.): **כָּל יִשְׂרָאֵל בְּנֵי מְלָכִים הֵם. כִּי עִם יִשְׂרָאֵל הֵם בָּנָיו יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב** (דְּבָרִים יד, א): **״בָּנִים אַתֶּם לַהֲוָ״ה אֱלֹקֵיכֶם״. וְזֶה מַה שֶּׁמְּחַזֵּק הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מָרְדֳּכַי, שֶׁמְּדַבֵּר דִּבּוּרֵי אֱמוּנָה, שֶׁקּוֹלוֹ הוֹלֵךְ מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹפוֹ. ״וַיֹּאמֶר מָרְדֳּכַי לְהָשִׁיב אֶל אֶסְתֵּר״, שֶׁהַצַּדִּיק מְדַבֵּר אֶל שְׁכִינַת עֻזּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁהֵם נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, ״אַל תְּדַמִּי בְּנַפְשֵׁךְ לְהִמָּלֵט בֵּית הַמֶּלֶךְ מִכָּל הַיְּהוּדִים״, שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ עַל נַפְשֵׁךְ הַדִּמְיוֹנוֹת שֶׁל הֶבֶל, הֶבְלֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, כְּדֵי לְהִמָּלֵט וְלִבְרֹחַ מִבֵּית הַמֶּלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא. כִּי הִגִּיעַ הַזְּמַן כְּבָר, שֶׁכָּל יְהוּדִי יִכְפֹּר בַּעֲבוֹדָה זָרָה, וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל** (מְגִלָּה יג.), **שֶׁכָּל הַכּוֹפֵר בַּעֲבוֹדָה זָרָה — נִקְרָא יְהוּדִי. וַעֲבוֹדָה זָרָה נִקְרָא מִי שֶׁפָּר מִמֶּנּוּ**

יד כִּי אִם־הַחֲרֵשׁ תַּחֲרִישִׁי בָּעֵת הַזֹּאת רֶוַח וְהַצָּלָה
יַעֲמֹוד לַיְּהוּדִים מִמָּקוֹם אַחֵר וְאַתְּ וּבֵית־אָבִיךְ
תֹּאבֵדוּ וּמִי יוֹדֵעַ אִם־לְעֵת כָּזֹאת הִגַּעַתְּ לַמַּלְכוּת:

גְּנָזֵי הַמֶּלֶךְ

יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דִּבְרִים יא, טז): "וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים", תֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁהָאָדָם סָר מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, הוּא כְּבָר עוֹבֵד אֱלֹהִים אֲחֵרִים. וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר"ן, חֵלֶק א', סִימָן קח): הָרְהוּרֵי עֲבוֹדָה זָרָה שַׁיָּכִים אֵצֶל כָּל אָדָם, כִּי תֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁנּוֹפֵל בְּדַעְתּוֹ, וְשׂוֹכֵחַ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, זֶה קִלְקוּל הָאֱמוּנָה, וּכְשֶׁנִּתְקַלְקֶלֶת הָאֱמוּנָה, נִמְצָא מַחֲזִיר פָּנָיו מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה א, ד): "נָזֹרוּ אָחוֹר".

וְלָכֵן הַצַּדִּיק מְחַזֵּק אֶת כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרָא יְהוּדִי, שֶׁכּוֹפֵר בַּעֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁיֵּצֵא מִכֹּחַ הַמַּדָּמָה, וְיָבוֹא אֶל הַשֵּׂכֶל, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר"ן, חֵלֶק א', סִימָן כה), וְיַעֲלֶה מֵעוֹלָם אֶל עוֹלָם, וְיִכָּנֵס אֶל בֵּית־הַמֶּלֶךְ מַלְכוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְיָבִין אֶת כָּל הָרְמָזִים שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְרַמֵּז לוֹ, וְיִזְכֶּה לִהְיוֹת דָּבוּק בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, עַד שֶׁאוֹר מַחֲשַׁבְתּוֹ הַנִּקְרָא מֹשְׁכָּל, עוֹלֶה מִן הַמַּשְׂכִּיל, שֶׁהוּא הַנֶּפֶשׁ הַמַּשְׂכֶּלֶת, עַד הַשֵּׂכֶל עַצְמוֹ, שֶׁהוּא הַשֹּׁרֶשׁ הָעֶלְיוֹן אֲשֶׁר לְנַפְשׁוֹ, וּמִתְדַּבְּקִים וְנַעֲשִׂים אֶחָד, הוּא עַל־יְדֵי הַהַשְׂכָּלָה, שֶׁהוּא הָאוֹר וְהַחִיּוּת שֶׁל הָאוֹר הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, הַנִּמְשָׁךְ עַל עוֹשֵׂי רְצוֹנוֹ, וּמַשְׁפִּיעַ עֲלֵיהֶם שֶׁפַע וְאוֹר וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת, וְשׁוֹמֵעַ אֶת קוֹלוֹ יִתְבָּרַךְ. אַשְׁרֵי מִי שֶׁמַּטֶּה אָזֶן מַשְׂכֶּלֶת אֶל דִּבְרֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁאָז יָאִיר עָלָיו אוֹר עֶלְיוֹן וְנֶעֱלָם מְאֹד, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

יד כִּי אִם הַחֲרֵשׁ תַּחֲרִישִׁי בָּעֵת הַזֹּאת: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר אָדָם צָרִיךְ תָּמִיד לָדוּן לְכַף זְכוּת אֶת הַזּוּלַת, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר"ן, חֵלֶק א', סִימָן רפב); וּבִפְרָט אֵלּוּ הַצַּדִּיקִים הַדְּבוּקִים בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, תָּמִיד צְרִיכִים לְלַמֵּד זְכוּת עַל הָרְחוֹקִים, וּלְהַמְתִּיק אֶת הַדִּינִים מֵעַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וּלְהַטּוֹת כְּלַפֵּי חֶסֶד, וּמִי שֶׁיָּכוֹל לִמְצֹא אֶת הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת אֵצֶל כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, הוּא יָכוֹל לִהְיוֹת חַזָּן, כִּי הוּא יָכוֹל לְקַבֵּץ אֶת

כָּל הַטּוֹב מִכָּל עַם יִשְׂרָאֵל, וְהוּא יָכוֹל לָבוֹא אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וּלְבַקֵּשׁ עֲלֵיהֶם רַחֲמִים. וְאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ה׳), שֶׁהַצַּדִּיקִים עוֹסְקִים תָּמִיד לְהִתְפַּלֵּל בַּעֲבוּר נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, לְהַמְתִּיק מֵהֶם אֶת כָּל הַגְּזֵרֵי דִּינִים, וְאִם הֵם רוֹאִים שֶׁזֶּה כְּבָר אַחַר גְּזַר דִּין, אֲזַי מַלְבִּישִׁים אֶת תְּפִלּוֹתֵיהֶם בְּאֵיזֶה מַאֲמָר וְסִפּוּר, כְּדֵי שֶׁלֹּא יָבִינוּ הַמַּלְאָכִים הַמְקַטְרְגִים, שֶׁזֶּה (דָּנִיֵּאל ד, יד): ״בִּגְזֵרַת עִירִין פִּתְגָמָא וּמֵאמַר קַדִּישִׁין שְׁאֵלְתָא״, הֵינוּ כְּשֶׁיֵּשׁ גְּזַר דִּין, וְקָשֶׁה לְהִתְפַּלֵּל בְּפֵרוּשׁ. וּמִכָּל שֶׁכֵּן בִּדְבֵקוּת וְיִחוּדִים, כְּדֵי שֶׁלֹּא יְקַטְרְגוּ הַמְקַטְרְגִים, אֲזַי הַצַּדִּיקִים מַלְבִּישִׁים אֶת תְּפִלָּתָם וּשְׁאֵלָתָם, שֶׁשּׁוֹאֲלִים וּמְבַקְּשִׁים אוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים עַל עַם יִשְׂרָאֵל, עַל־יְדֵי אֲמִירַת מַאֲמַר וְדִבְרֵי תּוֹרָה, וּבָזֶה מְלֻבֶּשֶׁת תְּפִלָּה לְאֵל עוֹלָם. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (אֶסְתֵּר רַבָּה, פָּרָשָׁה ח׳, סִימָן ו׳); ״כִּי אִם הַחֲרֵשׁ תַּחֲרִישִׁי״, אִם תִּשְׁתְּקִי עַכְשָׁו שֶׁלֹּא לְלַמֵּד סַנֵּגוֹרְיָה עַל אֻמָּתֵךְ, סוֹפֵךְ לִשְׁתֹּק לָעָתִיד לָבוֹא, וְאֵין לָךְ פִּתְחוֹן פֶּה, לָמָּה שֶׁאַתְּ יְכוֹלָה לַעֲשׂוֹת טוֹבָה בְּיָמַיִךְ וְלֹא עָשִׂית. וּמָה אַתְּ סְבוּרָה, שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַנִּיחַ אֶת יִשְׂרָאֵל? מִכָּל מָקוֹם מַעֲמִיד לָהֶם גּוֹאֵל, הַדָּא הוּא דִּכְתִיב: ״רֶוַח וְהַצָּלָה יַעֲמֹד לַיְּהוּדִים מִמָּקוֹם אַחֵר״; כִּי בֶּאֱמֶת בְּכָל צָרָה וְצוּקָה שֶׁעוֹבֶרֶת עַל בֶּן־אָדָם, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֵינוֹ מַנִּיחַ אוֹתוֹ, וְאִם אָדָם אֵינוֹ מִתְיָאֵשׁ, וּבָא לִצְעֹק וְלִזְעֹק וּלְהִתְחַנֵּן אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, אֲזַי מוֹצִיא אוֹתוֹ מֵהַצָּרָה שֶׁנָּפַל אֵלֶיהָ. כִּי בֶּאֱמֶת כָּל הַצָּרוֹת שֶׁעוֹבְרוֹת עַל הָאָדָם, הֵן רַק כְּדֵי לִשְׁבֹּר אֶת לִבּוֹ, וּלְהַכְנִיעַ אֶת חֻמְרוֹ, שֶׁיָּבוֹא אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ בְּלֵב אֱמֶת, בְּלֵב נָכוֹן, בְּלֵב טָהוֹר, וּלְבַקֵּשׁ וּלְהִתְחַנֵּן בְּרַחֲמִים וּבְתַחֲנוּנִים מִלְּפָנָיו יִתְבָּרֵךְ, וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (מְנָחוֹת יג׳): מַה זַּיִת אֵינוֹ מוֹצִיא שַׁמְנוֹ אֶלָּא עַל־יְדֵי כָּתִית, אַף יִשְׂרָאֵל אֵין חוֹזְרִין לְמוּטָב, אֶלָּא עַל־יְדֵי יִסּוּרִים. כִּי כָּל הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים שֶׁבָּאִים מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, זֶה רַק לְטוֹבָתוֹ. וְכַמּוּבָא בִּדְבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ד׳): כְּשֶׁהָאָדָם יוֹדֵעַ שֶׁכָּל מְאוֹרָעוֹתָיו הֵם לְטוֹבָתוֹ, זֹאת הַבְּחִינָה הִיא מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא, כִּי כָּל מַה שֶּׁבָּא לָאָדָם, זֶה רַק לְטוֹבָתוֹ. וְזֶה מַה שֶּׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה ט׳, סִימָן ג׳): ״טוֹב מְאֹד״ — זוֹ מִדַּת יִסּוּרִים, שֶׁעַל יָדָהּ הַבְּרִיּוֹת בָּאִים לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא. כִּי כְּשֶׁעוֹבְרִים עַל הָאָדָם צָרוֹת וְיִסּוּרִים, שֶׁקָּמִים עָלָיו רְשָׁעִים אֲרוּרִים, וּמְצִיקִים לוֹ וְשׁוֹבְרִים אוֹתוֹ, וְהוּא בָּא לְפָנָיו יִתְבָּרֵךְ בְּלֵב אֱמֶת, אָז מִיָּד מִדַּת הַמַּלְכוּת עוֹלָה עַד אֵין סוֹף, וְנִמְתָּקִים מִמֶּנּוּ כָּל הַדִּינִים. כִּי הַמַּלְכוּת עוֹלָה עַד הַכֶּתֶר, וְשָׁם נִמְתָּקִים כָּל הַדִּינִים,

וּמֵאִיר עָלָיו אוֹר הָעוֹלָם הַבָּא. וְלָכֵן אָמַר מָרְדֳּכַי הַצַּדִּיק לְאֶסְתֵּר, שֶׁהִיא הַסְתָּרָה, דְּהַיְנוּ כִּי לִפְעָמִים הַצַּדִּיקִים נוֹפְלִים בְּדַעְתָּם, וְהֵם שְׁרוּיִים בְּהֶסְתֵּר וּבְהֶעְלֵם בְּלִי מֹחִין, וְחוֹשְׁבִים שֶׁעַכְשָׁו לֹא יְכוֹלִים לְהַמְתִּיק אֶת הַדִּינִים, כִּי הַמְקַטְרְגִים מְקַטְרְגִים, וְאִי אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת שׁוּם דָּבָר, לֹא־כֵן מָרְדֳּכַי שֶׁהוּא הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, רֹאשׁ כָּל הַצַּדִּיקִים, מְחַזֵּק וּמְעוֹדֵד אֶת כָּל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם בִּכְלַל צַדִּיקִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה ס, כא): "וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים", שֶׁאַל יֵיָאֲשׁוּ עַצְמָם מִן הָרַחֲמִים, אֶלָּא יַעֲשׂוּ אֵיזוֹ פְּעֻלָּה שֶׁבָּעוֹלָם, אֲפִלּוּ תְּפִלָּה בִּלְי יְחוּדִים, תְּפִלָּה בְּקַטְנוּת — גְּדוֹלָה מְאֹד, "כִּי אִם הַחֲרֵשׁ תַּחֲרִישִׁי בָּעֵת הַזֹּאת", הַיְנוּ בְּעֵת שֶׁיִּתְגַּבְּרוּ הַקְּטֵרוּגִים עַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְאֵין מִי שֶׁיַּמְתִּיק מֵהֶם הַדִּינִים, צְרִיכִים הַצַּדִּיקִים לָדַעַת, אֲשֶׁר "רֶוַח וְהַצָּלָה יַעֲמֹד לַיְּהוּדִים מִמָּקוֹם אַחֵר", כִּי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לֹא יַעֲזֹב אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, כִּי כְּבָר נִשְׁבַּע שֶׁלֹּא יַחֲלִיפָם בְּאֻמָּה אַחֶרֶת, כְּמַאֲמָרָם זַ"ל (אֵיכָה רַבָּה, פְּרָשָׁה א', סִימָן נ'):

וּכְשֵׁם שֶׁנִּשְׁבַּעְנוּ לוֹ, כָּךְ נִשְׁבַּע לָנוּ שֶׁאֵין מְמִירֵנוּ בְּאֻמָּה אַחֶרֶת.

וְלָכֵן צָרִיךְ כָּל צַדִּיק וְצַדִּיק לִמְסֹר אֶת נַפְשׁוֹ בַּעֲבוּר כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, פְּשׁוּטוֹ כְּמַשְׁמָעוֹ, כִּי אִם לֹא, "רֶוַח וְהַצָּלָה יַעֲמֹד לַיְּהוּדִים מִמָּקוֹם אַחֵר", מִמַּדָּל עָלְאָה יַמְשִׁיךְ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא רַחֲמִים עַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, "וְאַתְּ וּבֵית אָבִיךְ תֹּאבֵדוּ", הַיְנוּ נִשְׁמַת הַצַּדִּיק שֶׁלֹּא רוֹצָה לְהַצִּיל אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, לְהַמְתִּיק מֵהֶם אֶת הַדִּינִים, לְבַסּוֹף אָבוֹד יֹאבֵדוּ, "וּמִי יוֹדֵעַ אִם לְעֵת כָּזֹאת הִגַּעְתְּ לַמַּלְכוּת"; כִּי בֶּאֱמֶת צְרִיכִים לָדַעַת, שֶׁכָּל הַצָּרוֹת הֵן עַל־יְדֵי שֶׁאֵין הַמַּלְכוּת בְּיִחוּד עִם הַכֶּתֶר, עַל־יְדֵי פְּגַם הַתַּחְתּוֹנִים, וְהַצַּדִּיקִים הֵם מְיַחֲדִים כֶּתֶר מַלְכוּת, שֶׁמּוֹרִידִים אֶת אוֹר הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא עַד לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים, עֶשֶׂר סְפִירוֹת, לְהַמְתִּיק מֵהֶם אֶת כָּל הַדִּינִים וְהֶעָנָשִׁים. וְזוֹ מַעֲלַת גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים, שֶׁמּוֹסְרִים אֶת נַפְשָׁם בַּעֲבוּר הַזּוּלַת, וּמוּכָנִים לְהִתְבַּזּוֹת בַּעֲבוּר הַזּוּלַת, וְדַיְקָא עַל־יְדֵי־זֶה הֵם זוֹכִים אַחַר־כָּךְ לַמַּלְכוּת, שֶׁהוּא רוּחַ־הַקֹּדֶשׁ, שֶׁזֶּה סוֹד (אֶסְתֵּר ה, א): "וַתִּלְבַּשׁ אֶסְתֵּר מַלְכוּת", וְדָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה טו.), שְׁלָבְשָׁה רוּחַ־הַקֹּדֶשׁ. הַיְנוּ שֶׁהַצַּדִּיקִים, עַל־יְדֵי שֶׁמּוֹסְרִים אֶת נַפְשָׁם בַּעֲבוּר נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּפֹעַל מַמָּשׁ, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְשַׁלֵּם לָהֶם חֲזָרָה, שֶׁמֵּאִיר עֲלֵיהֶם רוּחַ־הַקֹּדֶשׁ, אוֹר הַנְּבוּאָה, וְזֶה שְׂכָרָם, אֲבָל אִם לֹא יִמְסְרוּ אֶת נַפְשָׁם בַּעֲבוּר נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה נוֹרָאָה

טו וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר לְהָשִׁיב אֶל־מָרְדֳּכָי׃

גְּנִזֵי הַמֶּלֶךְ

וְנִפְלָאָה מְאֹד, שֶׁהוּא בְּחִינַת מָרְדֳּכַי מוֹדִיעַ לָהֶם, "וּמִי יוֹדֵעַ אִם לְעֵת כָּזֹאת הִגַּעְתְּ לַמַּלְכוּת", הִגַּעְתֶּם לְעֵת כָּזֹאת, שֶׁיְּכוֹלִים לְהַצִּיל נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל וְלֹא עֲשִׂיתֶם, לָזֹאת לֹא תִּזְכּוּ לְרוּחַ־הַקֹּדֶשׁ, שֶׁהִיא הַמַּלְכוּת הָעוֹלָה לְמַעְלָה, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

טו וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר לְהָשִׁיב אֶל מָרְדֳּכַי: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר אֶסְתֵּר הִיא נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁמִּסְתֶּרֶת אֵצֶל כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, נְקֻדַּת חִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְלָכֵן אֶסְתֵּר שֶׁהִיא נְקֻדַּת הַיַּהֲדוּת הַמִּסְתֶּרֶת אֵצֶל כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, "אוֹמֶרֶת לְהָשִׁיב אֶל מָרְדֳּכַי", שֶׁהוּא הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁאָצְלוֹ מֻנָּחִים כָּל הָאֲבֵדוֹת, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן קפח), שֶׁצָּרִיךְ לִנְסֹעַ אֶל הַצַּדִּיק לְחַזֵּר אַחַר אֲבֵדָתוֹ, כִּי קֹדֶם שֶׁיּוֹצֵא הָאָדָם לַאֲוִיר הָעוֹלָם, מְלַמְּדִים וּמַרְאִים לוֹ כָּל מַה שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת וְלַעֲבֹד וּלְהַשִּׂיג בְּזֶה הָעוֹלָם, וְכֵיוָן שֶׁיֵּצֵא לַאֲוִיר הָעוֹלָם, מִיָּד נִשְׁכָּח מֵאִתּוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (נִדָּה ל:): וְכֵיוָן שֶׁבָּא לַאֲוִיר הָעוֹלָם, בָּא מַלְאָךְ וְסָטְרוֹ עַל פִּיו, וּמְשַׁכְּחוֹ כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ. וְלָכֵן צְרִיכִים לְחַפֵּשׂ אֶת הָאֲבֵדָה שֶׁלּוֹ, כִּי הָאֲבֵדָה נִקְרֵאת שִׂכְחָה, כְּמַאֲמָרָם זַ"ל (אָבוֹת, פֶּרֶק ה'): מָהִיר לִשְׁמֹעַ וּמָהִיר לְאַבֵּד וְכוּ', וְכָל הָאֲבֵדוֹת נִמְצָאוֹת אֵצֶל הַצַּדִּיק. וְלָכֵן צְרִיכִים לָבוֹא אֶל הַצַּדִּיק, וּלְקַבֵּל מִפִּיו אֶת הָאֲבֵדָה. וְזֶה "וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר לְהָשִׁיב אֶל מָרְדֳּכָי", הַיְנוּ נְקֻדַּת הַיַּהֲדוּת שֹׁרֶשׁ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל הַדְּבוּקָה בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, אֲשֶׁר הִיא מֻסְתֶּרֶת אֵצֶל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, אוֹמֶרֶת "לְהָשִׁיב אֶל מָרְדֳּכָי", אִם רוֹצֶה לְהָשִׁיב אֶת הָאֲבֵדוֹת שֶׁאָבַד, שֶׁיֵּלֵךְ אֶל הַצַּדִּיק הַנִּקְרָא מָרְדֳּכָי, וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִדְרָשׁ אַגָּדָה): מַהוּ לְהָשִׁיב? דִּבְרֵי נְחוּמִין, דָּבָר אַחֵר: דְּבָרִים טוֹבִים, שֶׁנֶּאֱמַר (מִשְׁלֵי כה, יג): "וְנֶפֶשׁ אֲדוֹנָיו יָשִׁיב", כִּי אֵצֶל הַצַּדִּיק יֵשׁ דִּבְרֵי נְחוּמִין וּדְבָרִים טוֹבִים, אֵיךְ לְהִתְחַזֵּק וְאֵיךְ לְהַחֲזִיק מַעֲמָד בְּזֶה הָעוֹלָם וְלֹא לְהִשָּׁבֵר. וְלָכֵן הוּא דָּבָר גָּדוֹל מְאֹד לִהְיוֹת מְקֹרָב אֶל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הַדָּבוּק בְּחַי הַחַיִּים בּוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר תָּמִיד יְחַזֵּק אוֹתוֹ וְיוֹעֵד אוֹתוֹ, וְיִשַּׂמַּח אוֹתוֹ, וְיִקָּרֵב אוֹתוֹ אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

טז לֵךְ כְּנוֹס אֶת־כָּל־הַיְהוּדִים הַנִּמְצְאִים בְּשׁוּשָׁן
וְצוֹמוּ עָלַי וְאַל־תֹּאכְלוּ וְאַל־תִּשְׁתּוּ שְׁלֹשֶׁת יָמִים
לַיְלָה וָיוֹם גַּם־אֲנִי וְנַעֲרֹתַי אָצוּם כֵּן וּבְכֵן אָבוֹא
אֶל־הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר לֹא־כַדָּת וְכַאֲשֶׁר אָבַדְתִּי אָבָדְתִּי׃

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

טז לֵךְ כְּנוֹס אֶת כָּל הַיְהוּדִים: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר אֵין עוֹד שְׁלֵמוּת כְּמוֹ שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל מִתְאַחֲדִים יַחַד, שֶׁאָז אֵין שׁוּם אֻמָּה וְלָשׁוֹן יְכוֹלָה לָהֶם, וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (סֵפֶר־הַמִּדּוֹת, אוֹת פַּחַד, סִימָן כד): כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל בְּאַחְדּוּת, הָאֻמּוֹת מִתְפַּחֲדִין מֵהֶם, וְלָכֵן דִּקְדְּקָה אֶסְתֵּר וְאָמְרָה: ״לֵךְ כְּנוֹס אֶת כָּל הַיְהוּדִים״, כִּי עִקַּר הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים, שֶׁהוּא מַפֶּלֶת הָמָן־עֲמָלֵק, הָיָה עַל־יְדֵי הַכְנִיסָה וְהַקִּבּוּץ (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, צִיצִית, הֲלָכָה ז׳, אוֹת יא), שֶׁקִּבְּצָה אֶסְתֵּר אֶת כָּל הַיְהוּדִים בְּיַחַד, שֶׁזּוֹ הַמַּעֲלָה הַגְּדוֹלָה מְאֹד, כְּשֶׁעַם יִשְׂרָאֵל מִתְקַבְּצִים יַחַד, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִתְרַבִּים הַבָּתִּים שֶׁל הַתְּפִלָּה עַד אֵין חֵקֶר, עַד שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה מְכַנְּסִים מִתּוֹכָם אֶת כָּל הָרְחוֹקִים וְכָל הַנִּדָּחִים, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן ח׳), שֶׁעַל־יְדֵי שֶׁמִּתְקַבְּצִים יַחַד נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, בּוֹנִים בָּתִּים רַבִּים, וְנִצְטָרְפִים צְרוּפִים חֲדָשִׁים, עַד שֶׁכֻּלָּם יְכוֹלִים לַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, שֶׁזֶּה הֵפֶךְ מַחֲשַׁבְתּוֹ הָרָעָה שֶׁל הָמָן, וְעַל־כֵּן נָפַל נְפִילָה אַחַר נְפִילָה, עַד שֶׁתָּלוּ אוֹתוֹ עַל הָעֵץ; כִּי כָל הָעִנְיָן שֶׁל הָמָן הָיָה לְהַפְרִיד בֵּין נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁקִּטְרֵג ״יֶשְׁנוֹ עַם אֶחָד מְפֻזָּר וּמְפֹרָד בֵּין הָעַמִּים״, מְפֻזָּר וּמְפֹרָד דַּיְקָא, שֶׁיִּשְׂרָאֵל הֵם מְפֻזָּרִים בֵּין הָעַמִּים, וְאִי אֶפְשָׁר לְקַבְּצָם בַּקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ, וְעַל־יְדֵי־זֶה רָצָה לְהִתְגַּבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל, חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל־כֵּן אָמְרָה אֶסְתֵּר ״לֵךְ כְּנוֹס אֶת כָּל הַיְהוּדִים״, וְעַל־יְדֵי־זֶה הָיְתָה לוֹ מַפָּלָה. וְכֵן הוּא בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, כְּשֶׁעַם יִשְׂרָאֵל מִתְאַחֲדִים יַחַד, עַל־יְדֵי־זֶה הֵם יְכוֹלִים לְהִתְגַּבֵּר עַל הַשּׂוֹנְאִים שֶׁלָּהֶם, כִּי כָּל הַכֹּחַ שֶׁל הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא, הוּא לְפָרֵד וּלְפַזֵּר אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁלֹּא יִתְקַבְּצוּ יַחַד בַּקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁעוֹסֵק לְקַבֵּץ אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל יַחַד, וּבְפָרָט בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁאָז מַמְלִיכִים אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִמְחָק

עַמָּלֵק, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (בְּרָכוֹת נח.): ״לְךָ הַוָיָ״ה הַמַּמְלָכָה״ — זוֹ מִלְחֶמֶת עַמָּלֵק; עַל־יְדֵי שֶׁמַּמְלִיכִים אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, בָּזֶה בְּעַצְמוֹ לוֹחֲמִים נֶגֶד עַמָּלֵק, שֶׁרוֹצֶה לְהַפְרִיד בֵּין נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִדְרָשׁ תְּהִלִּים, פָּרָשָׁה כב, סִימָן ה׳): ״לֵךְ כְּנוֹס״, מִכָּאן שֶׁעִקְּרוֹ שֶׁל צוֹם בַּאֲסֵפָה, וְכֵן הוּא אוֹמֵר (יוֹאֵל א, יד): ״קַדְּשׁוּ צוֹם קִרְאוּ עֲצָרָה אִסְפוּ זְקֵנִים״, כִּי כְּשֶׁעוֹשִׂים עֲצֶרֶת תְּפִלָּה, צְרִיכִים לְקַבֵּץ אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל יַחַד, וְרַק עַל־יְדֵי־זֶה נִשְׁמַעַת הַתְּפִלָּה לְמַעְלָה; כִּי כְּשֶׁעַם יִשְׂרָאֵל מִתְאַחֲדִים יַחַד, אֲזַי שִׂכְלִיִּים פְּרָטִיִּים נִכְלָלִים בַּשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן סא), וְעַל־יְדֵי־זֶה נִמְתָּקִים כָּל הַדִּינִים; כִּי כְּשֶׁעַם יִשְׂרָאֵל מִתְאַחֲדִים יַחַד, נוֹתְנִים כֹּחַ לְהַצַּדִּיק לְהִתְפַּלֵּל לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וּלְהַמְתִּיק אֶת כָּל הַדִּינִים. וְכַמּוּבָא (אֶסְתֵּר רַבָּה, פָּרָשָׁה ח׳, סִימָן ז׳), וְעַל אוֹתָהּ צָרָה ״וַיִּתְפַּלֵּל מָרְדֳּכַי אֶל הַוָיָ״ה וַיֹּאמֶר״: גָּלוּי וְיָדוּעַ לְפָנֶיךָ כִּסֵּא כְּבוֹדֶךָ אֲדוֹן הָעוֹלָמִים, כִּי לֹא מִגַּבְהוּת לֵב וּמֵרוֹם עַיִן עָשִׂיתִי אֲשֶׁר לֹא הִשְׁתַּחֲוִיתִי לְהָמָן, כִּי אִם מִירְאָתְךָ פָּעַלְתִּי זֹאת, לְבִלְתִּי הִשְׁתַּחֲווֹת לוֹ, כִּי יָרֵאתִי מִפָּנֶיךָ לְבִלְתִּי תֵּת כְּבוֹדְךָ לְבָשָׂר וָדָם, וְלֹא רָצִיתִי לְהִשְׁתַּחֲווֹת לְזוּלָתֶךָ, כִּי מִי אֲנִי, אֲשֶׁר לֹא אֶשְׁתַּחֲוֶה לְהָמָן עַל תְּשׁוּעַת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל, כִּי לוּחֲךָ הָיִיתִי מִנְּעַל רַגְלָיו, וְעַתָּה אֱלֹהֵינוּ הַצִּילֵנוּ נָא מִיָּדוֹ, וְיִפֹּל בַּשַּׁחַת אֲשֶׁר כָּרָה, וְיִלָּכֵד בָּרֶשֶׁת אֲשֶׁר טָמַן לְרַגְלֵי חֲסִידֶיךָ, וְיֵדַע הַמַּרְגִּיז הַזֶּה, כִּי לֹא שָׂכַחְתָּ הַבְּטָחָה שֶׁהִבְטַחְתָּנוּ (וַיִּקְרָא כו, מד): ״וְאַף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם בְּאֶרֶץ אוֹיְבֵיהֶם לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גְעַלְתִּים לְכַלּוֹתָם, לְהָפֵר בְּרִיתִי אִתָּם, כִּי אֲנִי הַוָיָ״ה אֱלֹהֵיהֶם״. מֶה עָשָׂה מָרְדֳּכַי? קִבֵּץ אֶת הַתִּינוֹקוֹת, וְעִנָּה אוֹתָם מִלֶּחֶם וּמַיִם, וְהִלְבִּישָׁן שַׂק וְהוֹשִׁיבָם בְּאֵפֶר, וְהָיוּ צוֹעֲקִים וּבוֹכִין וְעוֹסְקִין בַּתּוֹרָה, וּבָעֵת הַהִיא הָיְתָה אֶסְתֵּר נִפְחֶדֶת מְאֹד, מִפְּנֵי הָרָעָה אֲשֶׁר צָמְחָה בְּיִשְׂרָאֵל, וַתִּפְשֹׁט בִּגְדֵי מַלְכוּתָהּ וְאֶת תִּפְאַרְתָּהּ, וַתִּלְבַּשׁ שַׂק וַתִּפְרַע שְׂעַר רֹאשָׁהּ וַתִּמָּלֵא אוֹתוֹ עָפָר וָאֵפֶר, וַתְּעַנֶּה נַפְשָׁהּ בְּצוֹם, וַתִּפֹּל עַל פָּנֶיהָ לִפְנֵי הַשֵּׁם, וְתִתְפַּלֵּל וַתֹּאמַר: הַשֵּׁם אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר מָשַׁלְתָּ מִימֵי קֶדֶם, וּבָרָאתָ אֶת הָעוֹלָם, עֲזוֹר נָא אֲמָתְךָ, אֲשֶׁר נִשְׁאַרְתִּי יְתוֹמָה בְּלִי אָב וָאֵם, וּמְשׁוּלָה לַעֲנִיָּה שׁוֹאֶלֶת מִבַּיִת לְבַיִת, כֵּן אָנֹכִי שׁוֹאֶלֶת רַחֲמֶיךָ מֵחִלּוֹן לְחַלּוֹן בְּבֵית אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, וְעַתָּה הַשֵּׁם הַצִּילֵהוּ נָא לַאֲמָתְךָ הָעֲנִיָּה הַזֹּאת, וְהַצִּילָהּ אֶת צֹאן מַרְעִיתֶךָ מִן הָאוֹיְבִים הָאֵלּוּ אֲשֶׁר קָמוּ עָלֵינוּ, כִּי אֵין לְךָ מַעֲצוֹר לְהוֹשִׁיעַ בְּרַב אוֹ בִּמְעַט, וְאַתָּה אָבִי יְתוֹמִים, עֲמֹד נָא לִימִין הַיְתוֹמָה הַזֹּאת, אֲשֶׁר

יז וַיַּעֲבֹר מָרְדֳּכָי וַיַּעַשׂ כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוְּתָה עָלָיו
אֶסְתֵּר׃ ס ה א וַיְהִי ׀ בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַתִּלְבַּשׁ אֶסְתֵּר

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

בְּחַסְדְּךָ בָּטְחָה, וּתְנָה אוֹתִי לְרַחֲמִים לִפְנֵי הָאִישׁ הַזֶּה כִּי יְרֵאתִיו, וְהַשְׁפִּילֵהוּ לְפָנַי, כִּי אַתָּה מַשְׁפִּיל גֵּאִים.

יז וַיַּעֲבֹר מָרְדֳּכָי: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר מוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן ה׳), שֶׁהַצַּדִּיק מְסַלֵּק וּמַשְׁלִיךְ אֶת עַצְמוֹ וְכָל הַשָּׂגָתוֹ, הָעִקָּר לַעֲשׂוֹת אֶת רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, וְכֵן נוֹפֵל וְיוֹרֵד אֶל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל לְהַגְבִּיהָם, כִּי הַצַּדִּיק יוֹרֵד אֶל הַצִּנּוֹר שֶׁל הָרָשָׁע, וְשׁוֹבֵר אֶת הָרָע שֶׁבּוֹ, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ח׳), שֶׁזֶּה ״וַיַּעֲבֹר מָרְדֳּכָי״, שֶׁהוּא לְשׁוֹן עֲבֵרָה, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (מְגִלָּה טו.), שֶׁהֶעֱבִיר יוֹם רִאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח בְּתַעֲנִית. הַיְנוּ בִּשְׁבִיל צָרוֹת יִשְׂרָאֵל בִּטֵּל אֶת הֶחָג, עַיֵּן שָׁם. וְלָכֵן הַצַּדִּיק מוֹרִיד אֶת עַצְמוֹ תָּמִיד אֶל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, לְהַעֲלוֹתָם וּלְהַגְבִּיהָם וְלַהֲבִיאָם אֶל תַּכְלִיתָם הַנִּצְחִית, וְזֶה ״וַיַּעַשׂ כְּכָל אֲשֶׁר צִוְּתָה עָלָיו אֶסְתֵּר״, שֶׁהִיא נִשְׁמַת יִשְׂרָאֵל, הַנִּמְצֵאת בַּהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסִּתְרָה, וְהִיא מִתְחַנֶּנֶת תָּמִיד אֶל הַצַּדִּיק, שֶׁיּוֹצִיא אוֹתָהּ מֵעֲמְקָא דִּתְהוֹמָא רַבָּה, וְזֶה שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן ח׳), שֶׁהַצַּדִּיק נִכְנָס בְּבֵית הַבְּלִיעָה שֶׁל הַסִּטְרָא אַחֲרָא, בְּסוֹד (אִיּוֹב כ, טו): ״חַיִל בָּלַע וַיְקִיאֶנּוּ״, וְהַהֶכְרֵחַ לַסִּטְרָא אַחֲרָא לְהָקִיא אֶת כָּל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁבָּלְעָה. וְלָכֵן הִיא מַעֲלָה גְּדוֹלָה מְאֹד, לִהְיוֹת מְקֹרָב אֶל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁהוּא נִכְנָס בְּתוֹךְ מְדוֹר הַקְּלִפּוֹת, וּמַשְׁלִיךְ אֶת עַצְמוֹ מִדְּבֵקוּתוֹ, וְיוֹרֵד אֶל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁנָּפְלוּ בְּעִמְקֵי עֲמָקִים, בַּשְּׁאוֹל תַּחְתִּית וּמִתַּחְתָּיו, וּמַגְבִּיהַּ אוֹתָם, וּמַחֲזִיר אוֹתָם אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

פֶּרֶק ה׳

א וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַתִּלְבַּשׁ אֶסְתֵּר מַלְכוּת: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי!
שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לְהַחֲזִיק מַעֲמָד בְּכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו — בֵּין בְּגַשְׁמִיּוּת וּבֵין בְּרוּחָנִיּוּת, וְאָסוּר לְהִתְיָאֵשׁ בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן, כִּי אֲפִלּוּ שֶׁמַּגִּיעַ

מַלְכוּת וְתַעֲמֹד בַּחֲצַר בֵּית־הַמֶּלֶךְ הַפְּנִימִית נֹכַח בֵּית הַמֶּלֶךְ וְהַמֶּלֶךְ יוֹשֵׁב עַל־כִּסֵּא מַלְכוּתוֹ בְּבֵית הַמַּלְכוּת נֹכַח פֶּתַח הַבָּיִת:

גְּנָזֵי הַמֶּלֶךְ

לְהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, גַּם שָׁם עָלָיו לְהִתְחַזֵּק, וּלְחַפֵּשׂ וְלִמְצֹא אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ מְרַחֵם עַל כָּל בְּרִיּוֹתָיו. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (אֶסְתֵּר רַבָּה, פֶּרֶק ט׳, סִימָן ב׳): לְעוֹלָם אֵין יִשְׂרָאֵל נִתּוּנִין בְּצָרָה יוֹתֵר מִשְּׁלֹשָׁה יָמִים, שֶׁהֲרֵי בְּאַבְרָהָם כְּתִיב (בְּרֵאשִׁית כב, ד): ״בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַיִּשָּׂא אַבְרָהָם אֶת עֵינָיו וַיַּרְא אֶת הַמָּקוֹם מֵרָחוֹק״, הַשְׁבָּטִים (בְּרֵאשִׁית מב, יז): ״וַיֶּאֱסֹף אוֹתָם אֶל מִשְׁמַר שְׁלֹשֶׁת יָמִים״. יוֹנָה — שֶׁנֶּאֱמַר (יוֹנָה ב, א): ״וַיְהִי יוֹנָה בִּמְעֵי הַדָּג שְׁלֹשָׁה יָמִים וּשְׁלֹשָׁה לֵילוֹת״. וְהַמֵּתִים אֵינָן חַיִּים אֶלָּא לִשְׁלֹשֶׁת יָמִים, שֶׁנֶּאֱמַר (הוֹשֵׁעַ ו, ב): ״בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי יְקִמֵנוּ וְנִחְיֶה לְפָנָיו״, וְגַם הַגֵּס הַזֶּה נַעֲשָׂה בְּסוֹף שְׁלֹשָׁה יָמִים לְתַעֲנִיתָם, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב: ״וַיְהִי **בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַתִּלְבַּשׁ אֶסְתֵּר מַלְכוּת**״. וְאָמַר מוֹהַרְנַ״תְ זַ״ל (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת פּוּרִים, הֲלָכָה ה׳, אוֹת יא), שֶׁזֶּה שֶׁנִּלְקְחָה אֶסְתֵּר לְבֵית הַמֶּלֶךְ, וְהָיָה נִרְאֶה שֶׁהִיא צָרָה גְּדוֹלָה מְאֹד, כִּי הֲרֵי הִיא צָעֲקָה אָז (תְּהִלִּים כב, ב): ״אֵלִי, אֵלִי, לָמָּה עֲזַבְתָּנִי״, עִם כָּל זֹאת דַּיְקָא מִזֶּה יָצְאָה יְשׁוּעָה גְּדוֹלָה, כִּי מִתּוֹךְ הַהַסְתָּרָה שֶׁצָּעֲקָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, עוֹרְרָה זְכוּת אָבוֹת. וְעַל־כֵּן גָּזְרוּ תַּעֲנִית שְׁלֹשָׁה יָמִים, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, שֶׁזֶּה סוֹד ״וַתִּלְבַּשׁ אֶסְתֵּר מַלְכוּת״. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה ד׃), שֶׁלָּבְשָׁה רוּחַ־הַקֹּדֶשׁ, שֶׁזֶּה סוֹד (זֹהַר שְׁלַח קעד.): בַּאֲתַר דַּאֲבוּהוֹן תַּמָּן שְׁכִינְתָּא תַּמָּן; עַל־כֵּן בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי דַּיְקָא, שֶׁזֶּה נֶגֶד שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, שֶׁנִּתְעוֹרְרוּ עַל־יְדֵי תְּפִלָּתָם וְזַעֲקָתָם, שָׁאָז לָבְשָׁה אֶסְתֵּר מַלְכוּת, שֶׁהִיא הַשְׁכִינָה וְרוּחַ־הַקֹּדֶשׁ, וְעַל־יְדֵי־זֶה הָיְתָה מַפָּלָה לְהָמָן וּלְכָל שׂוֹנְאֵי יִשְׂרָאֵל.

וְדָבָר זֶה שַׁיָּךְ אֵצֶל כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, כְּשֶׁנִּכְנָס בְּעֵת צָרָה, אָסוּר לוֹ לְהִתְיָאֵשׁ בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן, אֶלָּא לְהִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְחַדֵּשׁ וּמְהַוֶּה וּמְקַיֵּם אֶת הַבְּרִיאָה בְּכָל רֶגַע מֵחָדָשׁ, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה בְּעַצְמוֹ נִמְשָׁכֶת עַל הָאָדָם נְבוּאָה וְרוּחַ־הַקֹּדֶשׁ, כַּמּוּבָא (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, בִּרְכוֹת

הֲרֵיחַ, הֲלָכָה ד׳, אות ז׳); כִּי יֵשׁ עֶשֶׂר מַדְרֵגוֹת שֶׁל נְבוּאָה, כְּנֶגֶד עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת, שֶׁהִיא קַבָּלַת הַתּוֹרָה. וּכְשֶׁהָאָדָם חָזָק בֶּאֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, וּמְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, אֲפִלּוּ בְּעֵת צָרָתוֹ, אָז דַּיְקָא זוֹכֶה לִרְאוֹת נִסִּים גְּלוּיִם שֶׁעוֹשֶׂה עִמּוֹ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא. וְזֶה שֶׁתָּלוּ אֶת עֲשֶׂרֶת בְּנֵי הָמָן, שֶׁהֵם עֲשָׂרָה כִּתְרִין דִּמְסַאֲבוּתָא, שֶׁעִקַּר הִתְגַּבְּרוּתָם הִיא כְּפִירוּת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת שֶׁמַּכְנִיסִים בַּלֵּב, לְהַחֲלִישׁ אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם. כִּי אָדָם צָרִיךְ לָדַעַת, שֶׁאֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְהוּא יִתְבָּרַךְ מְחַיֶּה וּמְהַוֶּה וּמְקַיֵּם אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ, וְדוֹמֵם, צוֹמֵחַ, חַי, מְדַבֵּר, זֶה לְבוּשׁ לְגַבֵּי הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא. שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, שֶׁהָאָדָם יוֹדֵעַ שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְחַדֵּשׁ אֶת הַבְּרִיאָה בְּכָל רֶגַע מֵחָדָשׁ. וְאֶת הַכֹּחַ הַזֶּה אָנוּ מְקַבְּלִים דַּיְקָא עַל־יְדֵי קַבָּלַת הַתּוֹרָה, וְעַל־יְדֵי זְכוּת אֲבוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה נו, סִימָן א׳): ״וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַתִּלְבַּשׁ אֶסְתֵּר מַלְכוּת״, לָבְשָׁה מַלְכוּת בֵּית אָבִיהָ. בְּאֵיזוֹ זְכוּת? רַבָּנָן וְרַבִּי לֵוִי, רַבָּנָן אָמְרִי: בִּזְכוּת יוֹם הַשְּׁלִישִׁי שֶׁל מַתַּן תּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת יט, טז): ״וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בִּהְיוֹת הַבֹּקֶר״, וְרַבִּי לֵוִי אָמַר: בַּזְכוּת שֶׁל יוֹם שְׁלִישִׁי שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ, שֶׁנֶּאֱמַר: ״בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַיַּרְא אֶת הַמָּקוֹם מֵרָחוֹק״, וּבַזְכוּת הַזּוֹ שֶׁל קַבָּלַת הַתּוֹרָה וּבִזְכוּת הָאָבוֹת, **״וַתַּעֲמֹד בַּחֲצַר בֵּית הַמֶּלֶךְ הַפְּנִימִית נֹכַח בֵּית הַמֶּלֶךְ, וְהַמֶּלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא מַלְכוּתוֹ בְּבֵית הַמַּלְכוּת״**. וְאָמְרוּ (זֹהַר בְּהַר קט.): **״וַתַּעֲמֹד בַּחֲצַר בֵּית הַמֶּלֶךְ הַפְּנִימִית נֹכַח בֵּית הַמֶּלֶךְ״**, וּבְכָל אֲתַר הַמֶּלֶךְ סְתָם דָּא קַדִּישָׁא בְּרִיךְ הוּא, **״וַתַּעֲמֹד״** אֵין עֲמִידָה אֶלָּא צְלוֹתָא. **״נֹכַח בֵּית הַמֶּלֶךְ״**, נֹכַח בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, דְּכָל יִשְׂרָאֵל צְרִיכִין לְצַלָּאָה צְלוֹתָא דִּלְהוֹן לְתַמָּן לְמַהֲוֵי נֹכַח בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ. הָכָא מָאן חָצֵר הַפְּנִימִית, וַדַּאי תְּרֵין אִינּוּן חַצְרוֹת בֵּית הָרָ״ה וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם. שֶׁכָּל זֶה מְרַמֵּז, אֲשֶׁר בַּר יִשְׂרָאֵל שֶׁנּוֹפֵל בַּהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, וְעוֹבְרִים עָלָיו כָּל מִינֵי צָרוֹת וְיִסּוּרִים וְהַרְפַּתְקָאוֹת, דִּינִים, וַעֲנָשִׁים קָשִׁים וּמָרִים, עַד שֶׁנֶּעֱלֶמֶת וְנִסְתֶּרֶת מִמֶּנּוּ אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְנִדְמֶה לוֹ כְּאִלּוּ סוֹף הָעוֹלָם, עִם כָּל זֹאת אָסוּר לוֹ לְהִתְיָאֵשׁ בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן, אֶלָּא לָבוֹא אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בִּזְכוּת הַתּוֹרָה וּבִזְכוּת הָאָבוֹת הַקְּדוֹשִׁים, וִיבַקֵּשׁ וְיִתְחַנֵּן לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁלֹּא יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ מִכָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו — בֵּין בְּגַשְׁמִיּוּת וּבֵין בְּרוּחָנִיּוּת, וְיַחֲזִיק מַעֲמָד אֲפִלּוּ בַּזְּמַנִּים הַכִּי קָשִׁים שֶׁלּוֹ, שֶׁעוֹבְרוֹת עָלָיו צָרוֹת כָּאֵלּוּ, שֶׁנִּדְמֶה לוֹ, שֶׁכְּבָר אִבֵּד אֶת שְׁנֵי הָעוֹלָמוֹת, עִם כָּל זֹאת אָסוּר לְהִתְיָאֵשׁ מִן הָרַחֲמִים, אֶלָּא לָבוֹא

ב וַיְהִי כִרְאוֹת הַמֶּלֶךְ אֶת־אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה עֹמֶדֶת
בֶּחָצֵר נָשְׂאָה חֵן בְּעֵינָיו וַיּוֹשֶׁט הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר
אֶת־שַׁרְבִיט הַזָּהָב אֲשֶׁר בְּיָדוֹ וַתִּקְרַב אֶסְתֵּר וַתִּגַּע
בְּרֹאשׁ הַשַּׁרְבִיט: ס

גְּנִזֵי הַמֶּלֶךְ

אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּלֵב נִשְׂבָּר וְנִדְכֶּה, וְעַל־יְדֵי־זֶה דַּיְקָא יִתְלַבֵּשׁ בְּרוּחַ־הַקֹּדֶשׁ, שֶׁשְּׁכִינַת עֻזּוֹ יִתְבָּרַךְ תְּחוֹפֵף עָלָיו, וְיִזְכֶּה לִרְאוֹת יְשׁוּעָה גְּדוֹלָה. הָעִקָּר לֹא לְהִתְיָאֵשׁ בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן, וַאֲפִלּוּ בַּמַּצָּבִים הֲכִי קָשִׁים, כִּי זֶה עִקַּר הַנִּסָּיוֹן שֶׁל כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, שֶׁבָּאִים עָלָיו כָּל מִינֵי צָרוֹת וְיִסּוּרִים וּמַכְאוֹבִים, וְזוֹכֶה לְהַחֲזִיק מַעֲמָד, שֶׁאָז דַּיְקָא עוֹמֵד נֹכַח בֵּית הַמֶּלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְהוּא מוֹצִיא אוֹתוֹ מֵהַצָּרוֹת. וּבִלְבָד, אֲהוּבִי, בְּנִי! שֶׁלֹּא תִּתְיָאֵשׁ בַּמַּצָּבִים הֲכִי קָשִׁים שֶׁיַּעַבְרוּ עָלֶיךָ, כִּי הַרְבֵּה הַרְבֵּה צָרִיךְ לַעֲבֹר עַל כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, שֶׁרוֹצֶה לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, אֲבָל הַטֻּמְאָה וְהַזְּהָמָה שֶׁל הֶבְלֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, מִתְפַּשֶּׁטֶת עָלָיו, שֶׁזּוֹ קְלִפַּת הָמָן־עֲמָלֵק, הַמְסַבֶּבֶת אוֹתוֹ עִם כָּל מִינֵי סְפֵקוֹת וּבִלְבּוּלִים. וְאַשְׁרֵי מִי שֶׁמַּחֲזִיק מַעֲמָד וְלֹא נִשְׂבָּר, וְאָז טוֹב לוֹ כָּל הַיָּמִים, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ב **וַיְהִי כִרְאוֹת הַמֶּלֶךְ אֶת אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה עֹמֶדֶת בֶּחָצֵר**: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר אֶסְתֵּר הִיא הַשְׁכִינָה, נִשְׁמָתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְתָמִיד מַרְגִּישָׁה אֶת עַצְמָהּ, שֶׁעֲדַיִן לֹא הִתְחִילָה כְּלוּם, וְזֶה "עוֹמֶדֶת בֶּחָצֵר", שֶׁמַּרְגִּישָׁה שֶׁעֲדַיִן לֹא נִכְנְסָה בִּפְנִים, כִּי כָּךְ דַּרְכָּן שֶׁל צַדִּיקִים, שֶׁתָּמִיד מַרְגִּישִׁים שֶׁעֲדַיִן לֹא הִתְחִילוּ כְּלוּם. וְזֶה "וַיְהִי כִרְאוֹת הַמֶּלֶךְ אֶת אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה עֹמֶדֶת בֶּחָצֵר, נָשְׂאָה חֵן בְּעֵינָיו", הַיְנוּ הַמֶּלֶךְ, מַלְכּוֹ שֶׁל עוֹלָם, שֶׁרוֹאֶה אֶת נְקֻדַּת הַשְׁכִינָה, שֶׁהִיא נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁמַּמְעִיטִין אֶת עַצְמָם, וְתָמִיד חוֹשְׁבִים שֶׁעֲדַיִן לֹא הִתְחִילוּ כְּלָל, וְעוֹמְדִים פֶּתַח הֶחָצֵר, עַל־יְדֵי־זֶה מְקַבְּלִים מַתָּנָה מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ. שֶׁזֶּה "**וַיּוֹשֶׁט הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר אֶת שַׁרְבִיט הַזָּהָב אֲשֶׁר בְּיָדוֹ**". וּמוּבָא (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, בְּכוֹר בְּהֵמָה טְהוֹרָה, הֲלָכָה ד', אוֹת טז), שֶׁכָּל זֶה סוֹד הַהֶאָרָה וְהַהִתְקָרְבוּת מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁמַּגִּיעַ לִפְעָמִים לְהָאָדָם הַנָּמוּךְ מְאֹד, שֶׁאַף־עַל־פִּי־כֵן הַשֵּׁם

יִתְבָּרַךְ שׁוֹלֵחַ לוֹ הִתְקָרְבוּת מֵרָחוֹק, בְּסוֹד הוֹשָׁטַת "שַׁרְבִיט הַזָּהָב", שֶׁנִּמְשָׁךְ בְּנֵס אַמּוֹת הָרִבְּה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה טו:), שֶׁבָּא מַלְאָךְ, וּמָתַח אֶת הַשַּׁרְבִיט, שֶׁהָיְתָה שְׁתֵּי אַמּוֹת, וְהֶעֱמִידָהּ עַל שְׁתֵּים־עֶשְׂרֵה, וְאָמְרִי לָהּ עַל שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה, וְאָמְרִי לָהּ עַל עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה, בְּמַתְנִיתָא תָּנָא עַל שִׁשִּׁים וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. וְעַל־יְדֵי־זֶה נָפַל הָמָן מַפָּלָה גְּדוֹלָה בְּלִי שִׁעוּר, וּמָרְדָּכַי נִתְעַלָּה וְנִתְגַּדֵּל בְּתַכְלִית הַגְּדֻלָּה, וְזָכָה לְהַמְשִׁיךְ הֶאָרָה הַזֹּאת בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה, שֶׁאַפִלּוּ בְּתֹקֶף הַגָּלוּת הַזּוֹ אַף־עַל־פִּי שֶׁמַּלְכוּת הָעַכּוּ"ם מוֹשְׁלִים עָלֵינוּ, שֶׁהֵם יִרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת מְאֹד, שֶׁשּׁוֹבְרִים אֶת הָאָדָם, וּמַרְאִים לוֹ שֶׁהוּא עֲדַיִן לֹא הִתְחִיל כְּלָל, וְנִמְצָא בַּחוּץ לְגַמְרֵי, וּכְאִלּוּ אָבַד מָנוֹס וְתִקְוָה מִמֶּנּוּ, עִם כָּל זֹאת מָצָא חֵן בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, בְּסוֹד "וַיּוֹשֶׁט הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר אֶת שַׁרְבִיט הַזָּהָב אֲשֶׁר בְּיָדוֹ", שֶׁכָּל זֶה הוּא הֶאָרַת מָרְדָּכַי, יְסוֹד אַבָּא, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשֶׁכֶת הֶאָרַת הַיִּרְאָה עִלָּאָה מְאֹד, שֶׁנִּדַּע כָּל אֶחָד, שֶׁאֵין לְהִתְיָרֵא מִשּׁוּם בְּרִיָּה שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי אִם מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ לְבַד. וְזֶהוּ עִקַּר הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים, שֶׁהוּא גָּדוֹל בְּיוֹתֵר מִכָּל הַנִּסִּים, אֲפִלּוּ מֵהַנֵּס שֶׁל יְצִיאַת מִצְרַיִם וְכוּ', כַּמּוּבָא בַּכְּתָבִים, כִּי אָז בִּיצִיאַת מִצְרַיִם נִכְנַע פַּרְעֹה, שֶׁהוּא מַלְכוּת הָרִשְׁעָה, דְּהַיְנוּ שֶׁבִּטְּלוּ אָז אֶת הַיִּרְאָה הַנְּפוּלָה שֶׁיָּנַק מִמֶּנָּה פַּרְעֹה. אֲבָל בִּימֵי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, שֶׁהָיְתָה מַלְכוּת הָרִשְׁעָה קַיֶּמֶת, אַף־עַל־פִּי־כֵן זָכוּ לְיִרְאָה נִפְלָאָה כָּזֹאת וּלְנֵס כָּזֶה, שֶׁלֹּא יָרְאוּ וְלֹא פָּחֲדוּ מִשּׁוּם בְּרִיָּה שֶׁבָּעוֹלָם רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ לְבַד. וְנִתְקַיֵּם (אֶסְתֵּר ח, יז): "כִּי נָפַל פַּחַד הַיְּהוּדִים עֲלֵיהֶם". וְזֶהוּ חִדּוּשׁ נִפְלָא וְנוֹרָא בְּיוֹתֵר.

וְעַל־יְדֵי תֹּקֶף הַנֵּס הַזֶּה אָנוּ קַיָּמִים עַתָּה בַּגָּלוּת הַמָּרָה הַזּוֹ, שֶׁגַּם בְּתֹקֶף מֶמְשַׁלְתָּם שֶׁל אֻמּוֹת הָעוֹלָם וּפַחְדָּם בְּגַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת, מַה שֶּׁהַיֵּצֶר הָרָע וְחֵילוֹתָיו תּוֹפְסִין כַּמָּה בְּנֵי־אָדָם בַּגָּלוּת כְּמוֹ שֶׁתּוֹפְסִין, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְאַף־עַל־פִּי־כֵן גַּם שָׁם אָנוּ יוֹדְעִין, שֶׁאֵין לְהִתְיָרֵא מִשּׁוּם פַּחַד בָּעוֹלָם, כִּי אִם מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ לְבַד, עַד שֶׁאָנוּ בָּאִים לְשִׂמְחָה גְּדוֹלָה וַעֲצוּמָה עַל־יְדֵי־זֶה, בְּחִינַת שִׂמְחַת פּוּרִים. וְכָל זֶה רַק עַל־יְדֵי כֹּחַ מָרְדָּכַי וְאֶסְתֵּר, שֶׁהֵם בְּחִינַת הִתְנוֹצְצוּת מָשִׁיחַ, שֶׁמַּמְשִׁיךְ גַּם עַתָּה יִרְאָה נִפְלָאָה כָּזֹאת, שֶׁיּוֹכַל כָּל אֶחָד גַּם בִּמְקוֹמוֹ לִזְכֹּר אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וּלְהִתְיָרֵא רַק מִלְּפָנָיו יִתְבָּרַךְ לְבַדּוֹ, שֶׁכָּל זֶה הוּא סוֹד "וַתִּקְרַב אֶסְתֵּר וַתִּגַּע בְּרֹאשׁ הַשַּׁרְבִיט", שֶׁנִּשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, אֲפִלּוּ

שֶׁהֵם נִמְצָאִים בְּגָלוּת גְּדוֹלָה, עַל־יְדֵי הָאָרַת מָרְדֳּכַי וְאֶסְתֵּר, נִמְשֶׁכֶת עֲלֵיהֶם דְּבֵקוּת אֱמֶת בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, שֶׁזֶּה "שַׁרְבִּיט הַזָּהָב". וְלָכֵן שַׁרְבִּי"ט עִם הָאוֹתִיּוֹת גִּימַטְרִיָּה שָׁלוֹ"ם בְּמִלּוּי כָּזֶה: שי"ן למ"ד ו"ו מ"ם. וְנוֹדַע דְּשָׁלוֹם הוּא בְּחִינַת יְסוֹד, וְרֹאשׁ הַשַּׁרְבִּיט הוּא זְעֵיר אַנְפִּין, וְזֶה "וַתִּגַּע בְּרֹאשׁ הַשַּׁרְבִּיט", שֶׁנַּעֲשָׂה יִחוּד "כְּמַעַר אִישׁ וְלִיּוֹת" (מְלָכִים־א' ז, לו), וְזֶה (תְּהִלִּים כג, ד): "גַּם כִּי אֵלֵךְ בְּגֵיא צַלְמָוֶת לֹא אִירָא רָע כִּי אַתָּה עִמָּדִי, שִׁבְטְךָ וּמִשְׁעַנְתֶּךָ הֵמָּה יְנַחֲמֻנִי", שֶׁאֵינִי מִתְיָרֵא מִשּׁוּם רַע אֲפִלּוּ בְּגֵיא צַלְמָוֶת, כִּי אִם מִמְּךָ לְבַד, וְזוֹהִי נֶחָמָתִי וְשִׂמְחָתִי, כִּי "שִׁבְטְךָ וּמִשְׁעַנְתֶּךָ הֵמָּה יְנַחֲמֻנִי". כִּי גַּם יִרְאַת הָעֹנֶשׁ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁהִיא בְּחִינַת שִׁבְטְךָ — לְשׁוֹן שֵׁבֶט וּרְצוּעָה, זֶה לֹא מַפְחִיד אוֹתִי, אַדְרַבָּה זוֹ שִׂמְחָה, מֵאַחַר שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁהַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וּבְוַדַּאי יְרַחֵם עָלַי וְיִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְטוֹבָה.

וְזֶה סוֹד הוֹשָׁטַת "שַׁרְבִּיט הַזָּהָב", כִּי "שַׁרְבִּיט" הוּא סוֹד שֵׁבֶט מַלְכוּת, שֶׁהוּא סוֹד הַדִּינִים, מוֹרָא מַלְכוּת, שֶׁהוּא מְפַחֵד מִמַּלְכוּת הָעַכּוּ"ם. אֲבָל עַל־יְדֵי שַׁרְבִּיט שֶׁל זָהָב נִמְתָּקִים כָּל הַדִּינִים, כִּי נַעֲשֶׂה יִחוּד בֵּין זְעֵיר וְנוּקְבָא, מָרְדֳּכַי וְאֶסְתֵּר, שֶׁהֵם מַמְשִׁיכִים אֶת גִּלּוּי אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁאָז לֹא יְרֵאִים וּמִתְפַּחֲדִים מִשּׁוּם בְּרִיָּה שֶׁבָּעוֹלָם. כִּי יָדוּעַ שֶׁזָּהָב הוּא שֹׁרֶשׁ הַדִּינִים שֶׁהֵם גְּבוֹהִים מְאֹד, וְהֵם יְקָרִים מִכֶּסֶף שֶׁהוּא חֶסֶד גָּדוֹל, הַיְנוּ שֶׁבְּהַשֹּׁרֶשׁ הָעֶלְיוֹן הַדִּין יָקָר מֵחֶסֶד. כִּי הַדִּין וְהַיִּרְאָה הוּא חֶסֶד נִפְלָא, וְעַל יָדוֹ דַּיְקָא נִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִים, בְּסוֹד הַמְתָּקַת הַדִּינִים בְּשָׁרְשָׁן. שֶׁזֶּהוּ י"ג מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים, שֶׁהֵן שְׁעָרוֹת דְּדִיקְנָא דְּאִינּוּן קַשְׁיָן לְאַכְפְיָא דִּינִין, כַּיָּדוּעַ בַּזֹּהַר וּבְכְתָבִים. וְזֶה סוֹד הוֹשָׁטַת "שַׁרְבִּיט הַזָּהָב", שֶׁהִיא הִתְקָרְבוּת נִפְלָאָה, שֶׁמַּמְשִׁיכָה דַּעַת וְהָאָרָה נִפְלָאָה עַל הָאָדָם הָרָחוֹק מְאֹד, כִּי מֵאִיר עָלָיו מִדַּעַת עֶלְיוֹן מְאֹד, שֶׁהוּא סוֹד יִרְאָה עִלָּאָה דְּלְעֵילָּא, עַד שֶׁיִּזְכֶּה זֶה הָרָחוֹק מְאֹד, גַּם־כֵּן לְיִרְאָה עִם דַּעַת, דְּהַיְנוּ שֶׁעַל־יְדֵי הַיִּרְאָה עִלָּאָה דְּעֵילָּא, גַּם־כֵּן יִזְכֶּה אֲלָיו יִתְבָּרַךְ. כִּי מֵאַחַר שֶׁתָּמִיד מַרְגִּישׁ שֶׁהוּא עֲדַיִן נִמְצָא בַּחוּץ "בְּחָצֵר", שֶׁאָז "נָשְׂאָה חֵן בְּעֵינָיו", כִּי אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ מְאֹד יָקָר, שֶׁעֲדַיִן מַחֲזִיק אֶת עַצְמוֹ שֶׁהוּא בַּחוּץ, וְאֵינוֹ מִתְגָּאֶה, אֶלָּא הוּא רוֹעֵד וְזוֹחֵל מִפַּחַד עֶלְיוֹן, וְעַל־יְדֵי־זֶה זוֹכֶה שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל יָדוֹ הַיִּחוּד הָעֶלְיוֹן. וְזֶה סוֹבֵב עַל כָּל הָרְחוֹקִים, שֶׁאֲפִלּוּ שֶׁהֵם נִמְצָאִים בַּחוּץ, גַּם־כֵּן יְכוֹלִים לְהִתְקָרֵב אֲלָיו יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי הוֹשָׁטַת

שַׁרְבִיט הַזָּהָב אֲלֵיהֶם; כִּי יֵשׁ בְּנֵי־אָדָם הַרְבֵּה, כְּשֶׁמַּעֲיְנִים בְּסִפְרֵי מוּסָר, שֶׁמְּדַבְּרִים מֵעֹצֶם מְרִירוּת הֶעָנָשִׁים שֶׁל גֵּיהִנּוֹם, הֵם מִתְפַּחֲדִים מְאֹד. אֲבָל הַבַּעַל־דָּבָר מִתְגָּרֶה בָּם וּמַפִּילָם עַל־יְדֵי־זֶה לְעַצְבוּת גְּדוֹלָה יוֹתֵר מִבַּתְּחִלָּה, עַד שֶׁלִּפְעָמִים נוֹפְלִים עַל־יְדֵי־זֶה יוֹתֵר, חַס וְשָׁלוֹם. וְיֵשׁ שֶׁנּוֹפְלִים, חַס וְשָׁלוֹם, כָּל־כָּךְ, עַד שֶׁבָּאִים לִכְפִירוּת, חַס וְשָׁלוֹם. וְכָל זֶה מֵחֲמַת שֶׁאֵין לָהֶם דַּעַת מְצַדִּיקֵי אֱמֶת, לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמָן, וְנִדְמֶה לָהֶם שֶׁכְּבָר נִשְׁקְעוּ בְּדַרְכֵיהֶם כָּל־כָּךְ, חַס וְשָׁלוֹם, עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָהֶם לָשׁוּב עוֹד. וְעַל־כֵּן כָּל מַה שֶּׁרוֹאִין יִרְאוֹת עֲנָשִׁים, נוֹפְלִים בְּעֵינֵי עַצְמָן יוֹתֵר וְיוֹתֵר. וְזֶה בְּחִינַת מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק, אֲשֶׁר מַכְנִיס סְפֵקוֹת בָּאָדָם. כִּי עֲמָלֵ"ק גִּימַטְרִיָּה סָפֵ"ק. אֲבָל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חוֹמֵל עַל עַמּוֹ, וְשׁוֹלֵחַ עָלֵינוּ הָאָרָה עַל־יְדֵי צַדִּיקֵי הַדּוֹר שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר, יֵשׁ צַדִּיקִים הַדְּבֵקִים בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וּבְטֵלִים וּמְבֻטָּלִים לְגַמְרֵי בְּעֶצֶם עַצְמִיּוּת אֱלְקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְנִמְשֶׁכֶת עֲלֵיהֶם הַיִּרְאָה שֶׁל מָשִׁיחַ, שֶׁזֶּה סוֹד: "וַיּוֹשֶׁט הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר אֶת שַׁרְבִיט הַזָּהָב אֲשֶׁר בְּיָדוֹ", כִּי מָשִׁיחַ הוּא בְּסוֹד שֵׁנִי לַמֶּלֶךְ, וְהוּא יִמְצָא אֶת כָּל הַטּוֹב שֶׁבְּכָל בַּר יִשְׂרָאֵל, וְעַל־יְדֵי־זֶה יַמְשִׁיךְ אֶת הַיִּרְאָה בְּשֵׂכֶל עֶלְיוֹן כָּל־כָּךְ, עַד שֶׁתַּגִּיעַ הַיִּרְאָה לְטוֹבָה, אֲפִלּוּ לְהַגְרוֹעַ שֶׁבַּגְּרוּעִים, שֶׁאֲפִלּוּ הָרָחוֹק מְאֹד מְאֹד, שֶׁמַּרְגִּישׁ אֶת עַצְמוֹ שֶׁעֲדַיִן עוֹמֵד בֶּחָצֵר, שֶׁזֶּה סוֹד "עוֹמֶדֶת בֶּחָצֵר", וְעַל־יְדֵי־זֶה "נָשְׂאָה חֵן בְּעֵינָיו" שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא. וְעַל־יְדֵי־זֶה נִמְשֶׁכֶת לְהָאָדָם, שֶׁהָיָה רָחוֹק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ — דַּעַת הָאֱמֶת, לְהַבְחִין הָאֱמֶת, שֶׁגַּם הוּא יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה, כִּי רַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ רַבִּים מְאֹד מְאֹד. וְעַל־כֵּן בְּוַדַּאי לֹא יִפֹּל עַל־יְדֵי יִרְאַת הָעֹנֶשׁ, אַדְרַבָּה, מִירְאַת הָעֹנֶשׁ יְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ לְמְצֹא בְּעַצְמוֹ נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת, וּלְשַׂמֵּחַ אֶת עַצְמוֹ בָּהֶן, שֶׁהוּא מִזֶּרַע יִשְׂרָאֵל עַל־כָּל־פָּנִים, וּלְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ חִיּוּת וְשִׂמְחָה עַל־פִּי כָּל הַדְּרָכִים וְהָעֵצוֹת שֶׁהִזְהִירָנוּ רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר"ן, חֵלֶק א', סִימָן רפב), לְמְצֹא בְּעַצְמוֹ אֶת הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ עֲדַיִן, וְלֹא לְהִתְיָאֵשׁ בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן. שֶׁזֶּה "וַתִּקְרַב אֶסְתֵּר וַתִּגַּע בְּרֹאשׁ הַשַּׁרְבִיט", שֶׁהוּא יְחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, יְסוֹד וּמַלְכוּת, מָרְדֳּכַי וְאֶסְתֵּר, וְאָז הוּא אֵינוֹ מְפַחֵד וּמִתְיָרֵא רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזּוֹ הַשִּׂמְחָה הֲכִי גְּדוֹלָה, שֶׁכָּל זֶה הוּא סוֹד שִׂמְחַת פּוּרִים, שֶׁאָז זָכִינוּ שֶׁיִּתְגַּלֶּה עָלֵינוּ מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, עַל־יְדֵי "וַיּוֹשֶׁט הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר אֶת שַׁרְבִיט הַזָּהָב אֲשֶׁר בְּיָדוֹ", שֶׁהִיא הָאָרָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מֵאִיר עַל כָּל אֵלּוּ שֶׁעֲדַיִן רְחוֹקִים, וַעֲדַיִן הַצַּדִּיקִים

ג וַיֹּאמֶר לָהּ הַמֶּלֶךְ מַה־לָּךְ אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה וּמַה־
בַּקָּשָׁתֵךְ עַד־חֲצִי הַמַּלְכוּת וְיִנָּתֵן לָךְ׃

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

שֶׁאֵינָם רְחוֹקִים, אֲבָל הֵם מַחֲזִיקִים אֶת עַצְמָם כִּרְחוֹקִים, כְּאִלּוּ הֵם נִמְצָאִים בַּחוּץ לַיָּקָא, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ג וַיֹּאמֶר לָהּ הַמֶּלֶךְ, מַה לָּךְ אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה וּמַה בַּקָּשָׁתֵךְ עַד חֲצִי הַמַּלְכוּת וְיִנָּתֵן לָךְ׃ צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר הֵיכָן שֶׁכָּתוּב בַּמְּגִלָּה 'הַמֶּלֶךְ', זֶה סוֹבֵב עַל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, מַלְכּוֹ שֶׁל עוֹלָם. וְאֶסְתֵּר הִיא נְקֵבַת חִיּוּת אֱלֹקוּת, הַמֶּסְתֶּרֶת אֵצֶל כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, שֶׁזֶּה חֵלֶק מֵהַשְּׁכִינָה שֶׁהִיא הַמַּלְכוּת, וּכְשֶׁבַּר יִשְׂרָאֵל בָּא בְּלֵב נִשְׁבָּר, לֵב אֱמֶת, אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּמִתְחַנֵּן וּמְבַקֵּשׁ עַל נַפְשׁוֹ, שֶׁיָּחוּס וְיִרַחֵם עָלָיו הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְיַצִּילוֹ מִכָּל צָרָה וְצוּקָה, וּמִכָּל נֶגַע וּמַחֲלָה, אָז אוֹמֵר לוֹ הַמֶּלֶךְ מַלְכּוֹ שֶׁל עוֹלָם: "מַה לָּךְ אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה", הֲרֵי אִם תַּמְשִׁיכִי בְּחִינַת מָ"ה בְּעַצְמֵךְ, שֶׁזֶּה סוֹד הַבִּטּוּל, שֶׁהָאָדָם מְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כַּמּוּבָא בִּדְבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן פב), שֶׁעִקַּר הַחָכְמָה הוּא לִהְיוֹת בָּטֵל וּמְבֻטָּל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה חָכְמָ"ה, כ"ח־מָ"ה מַה כֹּחֵנוּ, וּכְשֶׁהָאָדָם מְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ, זוֹכֶה לְהַגִּיעַ אֶל שַׁעַר נ', שֶׁזֶּה מַ"ה לָ"ךְ, עַל־יְדֵי בְּחִינַת מָ"ה, מָה אָנוּ, מַה חַיֵּינוּ, מַה כֹּחֵנוּ, זוֹכִים אֶל לָ"ךְ, שֶׁהוּא חֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי בִּינָה, "עַד חֲצִי הַמַּלְכוּת וְיִנָּתֵן לָךְ", שֶׁזֶּה סוֹד מַה שֶּׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (עֵקִצִין ג): עָתִיד הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְהַנְחִיל לְכָל צַדִּיק וְצַדִּיק שְׁלֹשׁ־מֵאוֹת וַעֲשָׂרָה עוֹלָמוֹת. שֶׁנֶּאֱמַר (מִשְׁלֵי ח, כא): "לְהַנְחִיל אוֹהֲבַי יֵשׁ וְאֹצְרוֹתֵיהֶם אֲמַלֵּא"; כִּי בֶּאֱמֶת סוֹד הַכֶּתֶר הוּא תַּרַי"ג מִצְוֹת דְּאוֹרַיְתָא, וְז' מִצְוֹת דְּרַבָּנָן, הָעוֹלֶה בְּיִחַד כֶּתֶ"ר. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (קִדּוּשִׁין לט:): שָׂכָר מִצְוָה בְּהַאי עַלְמָא לֵיכָּא, עִם כָּל זֹאת אִם אָדָם מוֹסֵר אֶת נַפְשׁוֹ בַּעֲבוּרוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה בָּטֵל וּמְבֻטָּל בְּעֵינֵי עַצְמוֹ, בְּחִינַת מָ"ה, אָז זוֹכֶה אֶל שַׁעַר נ', שֶׁהוּא לָ"ךְ, עַל־יְדֵי־זֶה יָכוֹל לְקַבֵּל עוֹד בָּעוֹלָם הַזֶּה חֲצִי הַמַּלְכוּת, שֶׁהוּא חֲצִי הַכֶּתֶר, שֶׁעוֹלֶה י"ש. וְלָכֵן "וַיֹּאמֶר לָהּ הַמֶּלֶךְ" מַלְכּוֹ שֶׁל עוֹלָם, "מַה לָּךְ", עַל־יְדֵי שֶׁתִּהְיֶה בָּטֵל וּמְבֻטָּל בְּעֵינֵי עַצְמֵךְ בְּסוֹד מָ"ה,

ד וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב יָבוֹא הַמֶּלֶךְ
וְהָמָן הַיּוֹם אֶל־הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר־עָשִׂיתִי לוֹ׃

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

אָז תַּגִּיעַ אֶל שַׁעַר נ׳, שֶׁהוּא לָ״ךְ, וְתִפְעַל אֲשֶׁר ״עַד חֲצִי הַמַּלְכוּת וְיִנָּתֵן לָךְ״, שֶׁהוּא שַׁ״י עוֹלָמוֹת, שֶׁזּוֹכִין הַצַּדִּיקִים גַּם בָּעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁמְּהַפְּכִים אַיִן אֶל יֵשׁ, כִּי הֲלֹא הַכֹּל אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְהָעוֹלָמוֹת הֵם בְּסוֹד יֵשׁ, וְתִתְעַנֵּג בְּזִיו שְׁכִינַת עֻזּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ד וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר אִם עַל הַמֶּלֶךְ טוֹב: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר רַבֵּנוּ זַ״ל אָמַר (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן רעז): כְּשֶׁיֵּשׁ מַחֲלֹקֶת עַל הָאָדָם, אֵין לַעֲמֹד עַצְמוֹ כְּנֶגֶד הַשּׂוֹנְאִים, לוֹמַר: כְּמוֹ שֶׁעוֹשֶׂה לִי, כֵּן אֶעֱשֶׂה לוֹ כְּנֶגְדּוֹ, כִּי זֶה גּוֹרֵם שֶׁהַשּׂוֹנֵא יָבוֹא לְמְבַקְּשׁוֹ, לְרְאוֹת בּוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, מַה שֶּׁהוּא רוֹצֶה לִרְאוֹת בּוֹ, רַק אַדְרַבָּה רָאוּי לָדוּן אוֹתָם לְכַף זְכוּת, וְלַעֲשׂוֹת לָהֶם כָּל הַטּוֹבוֹת, בְּחִינַת: ״וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה״, כְּמוֹ הֶעָפָר שֶׁהַכֹּל דָּשִׁין עָלָיו, וְהוּא נוֹתֵן לָהֶם כָּל הַטּוֹבוֹת: אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וְזָהָב וָכֶסֶף וַאֲבָנִים טוֹבוֹת, הַכֹּל הָיָה מִן הֶעָפָר, כְּמוֹ־כֵן אַף־עַל־פִּי שֶׁהֵם חוֹלְקִים עָלָיו וּמְבַקְּשִׁים רָעָתוֹ, אַף־עַל־פִּי־כֵן יַעֲשֶׂה לָהֶם כָּל הַטּוֹבוֹת כְּמוֹ הֶעָפָר. וְהוּא כְּמָשָׁל, כְּשֶׁאֶחָד חוֹתֵר תַּחַת בֵּית חֲבֵרוֹ, אִם הוּא יַעֲמִיד עַצְמוֹ וְיַחְתֹּר גַּם־כֵּן כְּנֶגְדּוֹ, אֲזַי בְּוַדַּאי בְּנָקֵל יָבוֹא הַחוֹתֵר לְמְבַקְּשׁוֹ, אֲבָל כְּשֶׁאֶחָד חוֹתֵר וַחֲבֵרוֹ עוֹמֵד בִּפְנִים, וְשׁוֹפֵךְ עָפָר וְעוֹשֶׂה תֵּל כְּנֶגְדּוֹ, אֲזַי מִפֹּר מַחֲשַׁבְתּוֹ, וְאֵינוֹ יָכוֹל הַשּׂוֹנֵא לְבַצַּע מְבַקְּשׁוֹ. כְּמוֹ־כֵן אֵין לַעֲמֹד כְּנֶגֶד הַשּׂוֹנְאִים לַעֲשׂוֹת כְּנֶגְדָּם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת, שֶׁחוֹתֵר גַּם־כֵּן כְּמוֹ הַשּׂוֹנֵא, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה יָבוֹא לְמְבַקְּשׁוֹ בְּנָקֵל, אֲבָל עַל־יְדֵי בְּחִינַת עָפָר, בְּחִינַת ״וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר״, עַל־יְדֵי־זֶה מֵפֵר מַחֲשֶׁבֶת הַשּׂוֹנֵא, וַאֲזַי ״כּוֹרֶה שַׁחַת בָּהּ יִפֹּל״, כִּי נוֹפֵל וְנִשְׁאָר בַּשַּׁחַת שֶׁכָּרָה עַל חֲבֵרוֹ, עַל־יְדֵי הֶעָפָר שֶׁנִּשְׁפַּךְ עָלָיו, כִּי חֲבֵרוֹ עוֹמֵד וְשׁוֹפֵךְ עָלָיו עָפָר כְּנֶגְדּוֹ, עַל־יְדֵי בְּחִינַת ״וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר״, וְזֶה מַה שֶּׁעָשְׂתָה אֶסְתֵּר עִם הָמָן, שֶׁאָמְרָה: **״אִם עַל הַמֶּלֶךְ טוֹב יָבוֹא הַמֶּלֶךְ וְהָמָן הַיּוֹם אֶל הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר עָשִׂיתִי לוֹ״.** וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה טו:): מָה רָאָתָה אֶסְתֵּר, שֶׁזִּמְּנָה אֶת הָמָן? רַבִּי אֶלִיעֶזֶר אוֹמֵר: פַּחִים טָמְנָה לוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים סט, כג): ״יְהִי שֻׁלְחָנָם לִפְנֵיהֶם לְפַח״, רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: מִבִּית אָבִיהָ

לָמְדָה, שֶׁנֶּאֱמַר (מִשְׁלֵי כה, כא): "אִם רָעֵב שׂנַאֲךָ הַאֲכִילֵהוּ לָחֶם" וְגוֹ'. וּבֶאֱמֶת זֶהוּ נְסָיוֹן גָּדוֹל מְאֹד, כִּי כְּשֶׁעוֹבְרִים עַל הָאָדָם צָרוֹת וְיִסּוּרִים, חֲלִישׁוּת הַדַּעַת, חֲרוּפִין וְגִדּוּפִין וּמַכְאוֹבִים מְשׁוֹנָאָיו, קָשֶׁה וְכָבֵד לוֹ לַעֲשׂוֹת טוֹבוֹת לְשׂוֹנְאוֹ, כִּי כּוֹאֵב לוֹ מְאֹד עַל מַה וְלָמָּה יְרָדְפוּ אוֹתוֹ.

וּבֶאֱמֶת אִם אָדָם מְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וּמְחַפֵּשׂ רַק אַחַר רוּחָנִיּוּת חִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה בְּעַצְמוֹ בּוֹרֵחַ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְנִכְלָל לְגַמְרֵי בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי־זֶה יִרְאֶה בְּשׂוֹנְאָיו מַה שֶּׁשּׂוֹנְאָיו רָצוּ לִרְאוֹת בּוֹ, וְיִקַּיֵּם אֶצְלוֹ (תְּהִלִּים ז, טז): "בּוֹר כָּרָה וַיַּחְפְּרֵהוּ וַיִּפֹּל בְּשַׁחַת יִפְעָל". וְדָרְשׁוּ עַל זֶה חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִדְרָשׁ תְּהִלִּים ז', סִימָן יב): כָּל מַה שֶּׁהָרְשָׁעִים חוֹפְרִין — לְעַצְמָן הֵם חוֹפְרִים, וּלְבַסּוֹף "יִפֹּל בְּשַׁחַת יִפְעָל, יָשׁוּב עֲמָלוֹ בְּרֹאשׁוֹ", זֶה הָמָן, שֶׁכָּל מַה שֶּׁחָשַׁב עַל מָרְדֳּכַי — הוּשַׁב לוֹ עַל רֹאשׁוֹ. וְכָל זֶה עַל־יְדֵי שֶׁכְּשֶׁרוֹדְפִים אֶת הַצַּדִּיק, הוּא בּוֹרֵחַ וְנִכְלָל בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא. וְזֶה סוֹד נִפְלָא, "יָבוֹא הַמֶּלֶךְ וְהָמָן הַיּוֹם", רָאשֵׁי תֵּבוֹת הֲוָיָ"ה; כִּי בֶּאֱמֶת גִּלָּה לָנוּ רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן פד), אֲשֶׁר בְּכָל יוֹם מִתְגַּלֶּה הָאוֹר הַגָּנוּז שֶׁמֵּאִיר הָאוֹר הָאֵין סוֹף בְּגִלּוּי נוֹרָא וְנִפְלָא מְאֹד, אֲבָל יֵשׁ נְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים, שֶׁהֵם מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת וּבִלְבּוּלִים שֶׁמְּבַלְבְּלִים אוֹתוֹ, עַד שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לְהַשִּׂיג אֶת הַטּוֹב הַגָּנוּז שֶׁבַּיּוֹם הַזֶּה, אִם לֹא שֶׁיִּתְגַּבֵּר וְיַעֲשֶׂה חֶסֶד עִם הַזּוּלַת, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה שֶׁנַּעֲשֶׂה וַתְּרָן — מַאֲרִיךְ יָמָיו, שֶׁמֵּאִיר בְּכָל יוֹם וְיוֹם הָאוֹר הַגָּנוּז. וְזֶה שֶׁצָּרִיךְ כָּל צַדִּיק לְיַדַּע, כְּשֶׁרוֹדְפִים אוֹתוֹ רְשָׁעִים אֲרוּרִים, וּמְצִיקִים לוֹ, וּמְדַבְּרִים עָלָיו כָּל דָּבָר אָסוּר, שֶׁיִּבְרַח אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וִידַבֵּק אֶת עַצְמוֹ בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְרַק יַעֲסֹק בְּמִדַּת הַחֶסֶד, וְעַל־יְדֵי־זֶה יָאִיר עָלָיו מֶלֶךְ הַכָּבוֹד בְּהֶאָרָה נוֹרָאָה וְנִפְלָאָה מְאֹד.

כִּי בֶּאֱמֶת בְּכָל יוֹם יֵשׁ בּוֹ טוֹב וְיֵשׁ בּוֹ רַע, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים יא, כו): "רְאֵה אָנֹכִי נֹתֵן לִפְנֵיכֶם הַיּוֹם בְּרָכָה וּקְלָלָה", שֶׁבְּכָל יוֹם שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נוֹתֵן לָאָדָם מַתָּנָה, יֵשׁ בּוֹ בְּרָכָה וּקְלָלָה, אִם זוֹכֶה לִבְחֹר בַּטּוֹב, אֲזַי יֵשׁ לוֹ בְּרָכָה, וְאִם אֵינוֹ זוֹכֶה לִבְחֹר בַּטּוֹב, אֲזַי יֵשׁ לוֹ קְלָלָה, שֶׁזֶּה שֶׁאָמְרָה אֶסְתֵּר, שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה, הַמִּסְתַּתֶּרֶת גַּם בְּעֵת הַקְּטָנוּת: "יָבוֹא הַמֶּלֶךְ וְהָמָן הַיּוֹם", הַיְנוּ שֶׁבְּכָל יוֹם וְיוֹם בָּא וְנִתְגַּלֶּה הַמֶּלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּגִלּוּי אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, הַמֵּאִיר בְּכָל יוֹם. וּלְהֵפֶךְ גַּם הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא,

ה וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מַהֲרוּ אֶת־הָמָן לַעֲשׂוֹת אֶת־דְּבַר אֶסְתֵּר וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ וְהָמָן אֶל־הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר־עָשְׂתָה אֶסְתֵּר׃

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

שֶׁהֵם הָמָן־עֲמָלֵק, הַמַּכְנִיס סְפֵקוֹת בָּאָדָם (שְׁמוֹת יז, ז): "הֲיֵשׁ ה' בְּקִרְבֵּנוּ אִם אָיִן". וּבֶאֱמֶת אֵין שׁוּם מְצִיאוּת בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וּבְכָל תְּנוּעָה וּתְנוּעָה שָׁם אֱלוֹפוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְגַם הָרָע הוּא כִּסֵּא לְהַטּוֹב, שֶׁזֶּה סוֹד שֵׁם ה' בָּרוּךְ הוּא, הַיּוֹצֵא דַּיְקָא מִפָּסוּק זֶה, שֶׁבְּתוֹךְ "ה' יוֹם" נִמְצָאִים שְׁנֵי הַפָּכִים: "יָבוֹא ה' מֶלֶךְ וְהָמָן הַיּוֹם", שֶׁבְּכָל יוֹם בָּא כְּפִי רְצוֹן וּבְחִירַת הָאָדָם: אוֹ הַמֶּלֶךְ — מַלְכּוֹ שֶׁל עוֹלָם, אוֹ זֶה לְעֻמַּת זֶה הָמָן־עֲמָלֵק, שֶׁהוּא הַסְּפֵקוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים. וְלָכֵן כְּשֶׁעוֹבְרִים עַל הָאָדָם צָרוֹת וְיִסּוּרִים וּמַכְאוֹבִים, חֲרוּפִין וְגִדּוּפִין מִשּׁוֹנְאָיו, עִקַּר הָעֵצָה — לִהְיוֹת בָּטֵל וּמְבֻטָּל אֶל הָאַיִן סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְאָז יָאִיר עָלָיו מֶלֶךְ הַכָּבוֹד בְּהֶאָרָה נוֹרָאָה וְנִפְלָאָה מְאֹד, וְיִמְתְּקוּ מֵעָלָיו כָּל הַדִּינִים, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ה וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מַהֲרוּ אֶת הָמָן לַעֲשׂוֹת אֶת דְּבַר אֶסְתֵּר: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ הוּא מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁהִלְבִּישׁ אֶת עַצְמוֹ בְּעוֹלָמוֹת: בְּרִיאָה, יְצִירָה, עֲשִׂיָּה. אֲשֶׁר כָּל הַלְּבוּשׁ הַזֶּה הוּא בְּעַצְמוֹ הַשְׁכִּינָה, כִּי כְּבָיְכוֹל לְגַבֵּי הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא זֶה הַלְּבוּשׁ שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ מִתְלַבֵּשׁ, וְהוּא בְּחִינַת אֶסְתֵּר — הַסְתָּרָה, בְּסוֹד (דְּבָרִים לא, יח): "וְאָנֹכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר פָּנַי בַּיּוֹם הַהוּא", זֶה לְעֻמַּת זֶה נֶגֶד הַקְּדֻשָּׁה — שְׁכִינַת עֻזּוֹ יִתְבָּרַךְ, הַמִּסְתַּתֶּרֶת בְּכָל פְּרָט וּפְרָט בְּזֶה הָעוֹלָם, יֵשׁ הָמָן־עֲמָלֵק, שֶׁמַּכְנִיס סְפֵקוֹת בָּאָדָם, וְכָל מְגַמַּת הַשְׁכִּינָה, שֶׁתִּתְגַּלֶּה לְעֵין כֹּל, שֶׁכֻּלָּם יֵדְעוּ אֲשֶׁר אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְדָבָר גָּדוֹל וְדָבָר קָטָן אֵינוֹ נַעֲשֶׂה מֵעַצְמוֹ, אֶלָּא בְּהַשְׁגָּחַת הַמַּאֲצִיל הָעֶלְיוֹן, וּבְכָל תְּנוּעָה וּתְנוּעָה שָׁם אֱלוֹפוֹ שֶׁל עוֹלָם מַמָּשׁ. וְאֶסְתֵּר מִתְחַנֶּנֶת לְמֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים, שֶׁתִּהְיֶה מַפָּלָה לְהָמָן. וְלָזֹאת עָשְׂתָה אֶת הַמִּשְׁתֶּה, כִּי דַּיְקָא בְּעֵת הָאֲכִילָה, נַעֲשֶׂה יִחוּד בֵּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לִשְׁכִינְתֵּיהּ, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן סב), בְּסוֹד (רוּת

ב, יד): "לְעֵת תָּאכֶל גֹּשִׁי הֲלוֹם", דַּיְקָא בְּעֵת תָּאֲכִילָה, אָז מִתְגַּלָּה הַמַּלְכוּת, שֶׁהִיא הַשְׁכִינָה, וְעַל־יְדֵי־זֶה יֵשׁ מַפָּלָה לְהָמָן־עֲמָלֵק. כִּי בְּעֵת גִּלּוּי הָאוֹר הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, מִתְבַּטְּלוֹת כָּל הַקְּלִפּוֹת, כִּי מֵרֹב אוֹר הַקְּלִפּוֹת מִסְתַּנְּוֹרוֹת וּמִתְבַּטְּלוֹת. וְזֶה "וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מַהֲרוּ אֶת הָמָן לַעֲשׂוֹת אֶת דְּבַר אֶסְתֵּר", כִּי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים עוֹשֶׂה אֶת רְצוֹן הַשְׁכִינָה, נִשְׁמָתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, אִם הֵם דְּבֵקִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְדַיְקָא "וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ וְהָמָן אֶל הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר עָשְׂתָה אֶסְתֵּר", וְשָׁם יֵשׁ לְהָמָן מַפָּלָה. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִדְרַשׁ אַגָּדָה): אָמַר דָּוִד (תְּהִלִּים טז, ד): "יִרְבּוּ עַצְּבוֹתָם אַחֵר מָהָרוּ", "מַהֲרוּ אֶת הָמָן לַעֲשׂוֹת אֶת דְּבַר אֶסְתֵּר", הַיְנוּ עַל־יְדֵי שֶׁנִּתְגַּלָּה הַשְׁכִינָה מִתּוֹךְ הַסְּתָרָתָהּ, עַל־יְדֵי־זֶה נוֹפְלוֹת וְנִתְבַּטְּלוֹת הַקְּלִפּוֹת, שֶׁהֵם הָמָן־עֲמָלֵק, הַמַּכְנִיסוֹת סְפֵקוֹת בָּאָדָם, וּבִלְבָד שֶׁיִּהְיֶה בְּלֵב אֱמֶת, לֵב נָכוֹן. וּמוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן עז), שֶׁכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, אֲפִלּוּ צַדִּיק גָּדוֹל, צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ אֵיזֶה צַעַר בְּכָל יוֹם. וּמִי שֶׁדַּעְתּוֹ יוֹתֵר גְּדוֹלָה, צָרִיךְ לְסֵבֶל צַעַר יוֹתֵר גָּדוֹל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת א, יח): "יוֹסִיף דַּעַת יוֹסִיף מַכְאוֹב", וְהַהַמְתָּקָה הִיא עַל־יְדֵי אֲכִילָה בִּקְדֻשָּׁה וּבְיִרְאַת שָׁמַיִם; כִּי כְּשֶׁאוֹכֵל בִּקְדֻשָּׁה, מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ הַיִּרְאָה, שֶׁהִיא מִדַּת הַשְׁכִינָה, וְנִתְבַּטֵּל מִמֶּנּוּ הַצַּעַר. וְזֶה הַסְּעֻדָּה שֶׁעָשְׂתָה אֶסְתֵּר, כְּדֵי לְבַטֵּל אֶת הָמָן־עֲמָלֵק, הַגּוֹרֵם צַעַר וְיִסּוּרִים לְכָל בַּר יִשְׂרָאֵל, עַל־יְדֵי הַסְּפֵקוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים שֶׁמַּכְנִיס בּוֹ — "הֵישׁ הֲוָיָ"ה בְּקִרְבֵּנוּ אִם אָיִן".

וְעַכְשָׁו בֹּא וּרְאֵה נִפְלְאוֹת תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה, אֵיךְ שֶׁעַל־יְדֵי אֲכִילָה בִּקְדֻשָּׁה, בְּדִבְקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וּלְיַחֵד יְחוּדִים קְדוֹשִׁים בְּכָל לְעִיסָה וּלְעִיסָה, עַל־יְדֵי־זֶה יְכוֹלִים לַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וְלַעֲשׂוֹת יִחוּד בֵּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִנְתֵּיהּ. וְלָכֵן מַהַר"וּ אֶ"ת הָמָ"ן לַעֲשׂו"ת אֶ"ת דְּבַ"ר אֶסְתֵּ"ר, הַיְנוּ שֶׁהָמָן יָבוֹא אֶל הַמִּשְׁתֶּה, וְשָׁם תִּהְיֶה מַפָּלָתוֹ, עוֹלֶה בְּדִיּוּק כְּמִסְפַּר (נְחֶמְיָה ט, טז): **וְהֵ"ם וַאֲבֹתֵי"נוּ הֵזִיד"וּ וַיַּקְשׁ"וּ אֶ"ת עָרְפָּ"ם, וְל"א שָׁמְע"וּ אֶ"ל מִצְוֹתֶי"ךָ**, שֶׁאֲפִלּוּ שֶׁנָּפְלוּ בְּמָקוֹם שֶׁנָּפְלוּ, וְהֵזִידוּ וְהִקְשׁוּ אֶת עָרְפָּם, וְלֹא שָׁמְעוּ אֶל מִצְוֹתָיו יִתְבָּרַךְ, אִם רַק מִתְקַדְּשִׁים בְּעֵת הָאֲכִילָה, וּמְדַקְדְּקִים מְאֹד מָה אוֹכְלִים, שֶׁלֹּא יִהְיֶה בָּהֶם שׁוּם סְפֵקוֹת בְּכַשְׁרוּתָם, וְיִהְיֶה הַמַּאֲכָל מְבֹרָר, עַל־יְדֵי־זֶה יְכוֹלִים לִזְכּוֹת בְּעֵת הָאֲכִילָה לְהֲאָרַת הָרָצוֹן. כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן ז'), שֶׁאָז מִתְגַּלֶּה רָצוֹן הָעֶלְיוֹן. כִּי בְּעֵת שֶׁהָאָדָם

ו וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר בְּמִשְׁתֵּה הַיַּיִן מַה־שְּׁאֵלָתֵךְ
וְיִנָּתֶן לָךְ וּמַה־בַּקָּשָׁתֵךְ עַד־חֲצִי הַמַּלְכוּת וְתֵעָשׂ:

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

אוֹכֵל, אָז מִתְחַבֶּרֶת גַּשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת גַּם יַחַד, וְעַל־יְדֵי־זֶה יֵשׁ מַפָּלָה לַסִּטְרָא אַחֲרָא וְהַקְלִפּוֹת הָמָן־עֲמָלֵק, שֶׁזֶּה סוֹד (שְׁמוֹת כא, יד): "וְכִי יָזִד אִישׁ עַל רֵעֵהוּ לְהָרְגוֹ בְעָרְמָה מֵעִם מִזְבְּחִי תִּקָּחֶנּוּ לָמוּת", הַיְנוּ אִישׁ זֶה יֵצֶר הָרָע, כַּמּוּבָא (זֹהַר מִשְׁפָּטִים צה:): יֵצֶר הָרָע דְּאִיהוּ אִישׁ זָר שֶׁבָּא בְּמִזִּיד לַהֲרֹג אֶת רֵעֵהוּ, שֶׁהוּא הַיֵּצֶר טוֹב, וּמַלְבִּישׁ אֶת עַצְמוֹ בְּעָרְמָה, הָעֵצָה לַהֲרֹג אוֹתוֹ הוּא עַל־יְדֵי אֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁזֶּה "מֵעִם מִזְבְּחִי תִּקָּחֶנּוּ לָמוּת", נִמְצָא, שֶׁאַפִּלּוּ הָאָדָם שֶׁנָּפַל לְמָקוֹם שֶׁנָּפַל, וְעָשָׂה מַה שֶּׁעָשָׂה, אִם יְקַבֵּל עַל עַצְמוֹ לִשְׁמֹר קְדֻשַּׁת הַמַּאֲכָלִים, לִשְׁמֹר לֶאֱכֹל רַק מַאֲכָלִים קְדוֹשִׁים הַמְבֹרָרִים, עַל־יְדֵי־זֶה "וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ וְהָמָן אֶל הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר עָשְׂתָה אֶסְתֵּר", שֶׁדַּיְקָא מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְלָכִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מֵבִיא אֶת הָמָן, שֶׁהוּא הַסִּטְרָא אַחֲרָא, "אֶל הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר עָשְׂתָה אֶסְתֵּר", שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה שֶׁמִּתְגַּלִּית בְּעֵת הָאֲכִילָה דַּיְקָא וְשָׁם מַפָּלָתוֹ, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ו וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר בְּמִשְׁתֵּה הַיַּיִן מַה שְּׁאֵלָתֵךְ וְיִנָּתֵן לָךְ: צָרִיךְ שֶׁתִּדַּע, אֲהוּבִי, בְּנִי! שֶׁבְּזֶה הָעוֹלָם צְרִיכִים הִתְחַזְּקוּת חֲזָקָה בְּכָל יוֹם וָיוֹם, כְּפִי הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים שֶׁעוֹבְרִים עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, הַהֶכְרֵחַ לְהִתְחַזֵּק, וְהִנֵּה אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים עַל יַיִן (יוֹמָא עו:): וְאַמַּאי קָרֵי לֵיהּ יַיִן, וְאַמַּאי קָרֵי לֵיהּ תִּירוֹשׁ? יַיִן — שֶׁמֵּבִיא יְלָלָה לָעוֹלָם, תִּירוֹשׁ — שֶׁכָּל הַמִּתְגָּרֶה בּוֹ נַעֲשֶׂה רָשׁ, רַב כַּהֲנָא רָמֵי כְּתִיב תִּירָשׁ וּקְרִינָן תִּירוֹשׁ, זָכָה — נַעֲשֶׂה רֹאשׁ, לֹא זָכָה — נַעֲשֶׂה רָשׁ. וְלָכֵן דַּיְקָא בְּעֵת שְׁתִיַּת הַיַּיִן, אָז הִיא הַבְּחִירָה לָאָדָם, אִם לִהְיוֹת בָּטֵל וּמְבֻטָּל אֶל הָאַיִן סוֹף בְּרוּךְ הוּא, וּלְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ מִיַּיִן הַמְשֻׁמָּר, שֶׁהֵם אוֹרוֹת צַחְצָחוֹת שֶׁמְּאִירִים בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, אוֹ חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁיִּפֹּל בְּשִׁכְרוּת וְיִשְׁכַּח אֶת כָּל הַמִּצְוֹות, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן כו), שֶׁעַל־יְדֵי שִׁכְרוּת שׁוֹכְחִים אֶת כָּל הַמִּצְוֹות, וְנוֹפְלִים לְעָמְקָא דִּתְהוֹמָא רַבָּא. וְזֶה שֶׁשּׁוֹאֵל הַמֶּלֶךְ — מַלְכּוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֶת אֶסְתֵּר — נְשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, דַּיְקָא בְּעֵת שְׁתִיַּת הַיַּיִן, "מַה שְּׁאֵלָתֵךְ וְיִנָּתֵן לָךְ", כִּי אָמְרוּ

ז וַתַּעַן אֶסְתֵּר וַתֹּאמַר שְׁאֵלָתִי וּבַקָּשָׁתִי:

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (יְרוּשַׁלְמִי מְגִלָּה, פֶּרֶק א׳, הֲלָכָה ד׳): כָּל מִי שֶׁהוּא פּוֹשֵׁט יָדוֹ לִטֹּל — נוֹתְנִין לוֹ. וּפֵרְשׁוּ הַצַּדִּיקִים תַּלְמִידֵי הַבַּעַל־שֵׁם־טוֹב הַקָּדוֹשׁ, זְכוּתָם תָּגֵן עָלֵינוּ, שֶׁהַפֵּרוּשׁ הוּא, שֶׁבְּיוֹם פּוּרִים מֵאִיר אוֹר נוֹרָא וְנִפְלָא כָּזֶה, מֵחֵין דְּאַבָּא, שֶׁכָּל מִי שֶׁרַק פּוֹשֵׁט יָדוֹ, וּמְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ — נוֹתְנִין לוֹ. וְלָכֵן דַּיְקָא בְּעֵת מִשְׁתֵּה הַיַּיִן, אוֹמֵר הַמֶּלֶךְ מַלְכּוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֶל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם בְּחִינַת אֶסְתֵּר הַמְּנֻחִים בַּהֲסִתָּרָה, "מַה שְׁאֵלָתֵךְ וְיִנָּתֵן לָךְ", כָּל מַה שֶּׁתְּבַקְּשִׁי עַכְשָׁו תְּקַבְּלִי, "וּמַה בַּקָּשָׁתֵךְ עַד חֲצִי הַמַּלְכוּת וַתֵּעָשׂ", כִּי עַכְשָׁו בְּעֵת מִשְׁתֵּה הַיַּיִן אָדָם יָכוֹל לַעֲלוֹת מַעְלָה מַעְלָה, עַד שֶׁיַּגִּיעַ אֶל סוֹד מָטֵי וְלֹא מָטֵי, הַמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן כד), שֶׁעַל־יְדֵי שֶׁהָאָדָם שָׁמֵחַ הוּא יָכוֹל לָצֵאת מֵהַקְלִפּוֹת שֶׁמְּסַבְּבִים אוֹתוֹ, וְיַעֲלֶה לְמַעְלָה מִנַּפְשִׁין, רוּחִין וְנִשְׁמָתִין. עַד שֶׁיַּגִּיעַ אֶל עוֹלָם הָאֲצִילוּת, בִּבְחִינַת ׳מָטֵי וְלָא מָטֵי׳, שֶׁזֶּה חֲצִי הַמַּלְכוּת דַּאֲצִילוּת, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג אֶת כָּל מַלְכוּת דַּאֲצִילוּת, כִּי מֵרֹב הָאוֹר יִהְיֶה שְׁבִירַת הַכֵּלִים, וְאָז לֹא יִהְיֶה שׁוּם דָּבָר. וְלָכֵן צְרִיכִים תָּמִיד לָדַעַת, שֶׁעִקַּר הַשְּׁלֵמוּת הוּא לֵידַע שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלוּם, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן פג), אֲשֶׁר תַּכְלִית הַיְדִיעָה שֶׁלֹּא גֵּדַע, וְעַל־יְדֵי יְדִיעוֹת אֵלּוּ, אַף פַּעַם לֹא יִפֹּל הָאָדָם, אֲפִלּוּ שֶׁעוֹבֵר עָלָיו מַה שֶּׁעוֹבֵר — מַשְׁבֵּרִים וְגַלִּים, הַעֲלָמוֹת וְהַסְתָּרוֹת. בָּרֶגַע שֶׁהָאָדָם מַדְבִּיק אֶת נַפְשׁוֹ בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וּבִפְרָט בְּיוֹם הַפּוּרִים, בְּעֵת מִשְׁתֵּה הַיַּיִן, אָז כְּשֶׁזּוֹכֶה — נַעֲשֶׂה רֹאשׁ, וּמַשִּׂיג מֵחֵין דְּאַבָּא עַל־יְדֵי־זֶה, "עַד חֲצִי הַמַּלְכוּת וְתֵעָשׂ", שֶׁהוּא מָטֵי וְלָא מָטֵי, זֶה יְכוֹלִים לְהַשִּׂיג, לָדַעַת שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל; כִּי בֶּאֱמֶת מָה הָאָדָם יוֹדֵעַ מַה זּוֹ עֲלִיָּה וּמַה זּוֹ יְרִידָה, צְרִיכִים רַק לְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ תָּמִיד בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְלֹא לְהִתְבַּלְבֵּל מִשּׁוּם דָּבָר, אֲפִלּוּ שֶׁעוֹבְרִים עָלָיו צָרוֹת וְיִסּוּרִים, עֲנָשִׁים קָשִׁים וּמַכְאוֹבִים, עִם כָּל זֹאת אָסוּר לְהִתְבַּלְבֵּל וּלְהִשָּׁבֵר, אֶלָּא לַעֲשׂוֹת בְּכָל פַּעַם הַתְחָלָה חֲדָשָׁה, וְעַל־יְדֵי־זֶה עוֹבְרִים עַל הַכֹּל, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ז וַתַּעַן אֶסְתֵּר וַתֹּאמַר שְׁאֵלָתִי וּבַקָּשָׁתִי: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר בְּכָל בַּר יִשְׂרָאֵל מֻסְתָּרֶת שְׁכִינַת עֻזּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהִיא מִשְׁתּוֹקֶקֶת מְאֹד לַחֲזֹר אֵלָיו

ח אִם־מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ הַמֶּלֶךְ וְאִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב לָתֵת אֶת־שְׁאֵלָתִי וְלַעֲשׂוֹת אֶת־בַּקָּשָׁתִי יָבֹוא הַמֶּלֶךְ וְהָמָן אֶל־הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר אֶעֱשֶׂה לָהֶם וּמָחָר אֶעֱשֶׂה כִּדְבַר הַמֶּלֶךְ׃

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

יִתְבָּרַךְ בְּכִסּוּפִין חֲזָקִים, וְצוֹעֶקֶת בְּקוֹל מָר מְאֹד לַחֲזֹר אֶל אָבִיהָ שֶׁבַּשָּׁמַיִם, שׁוֹאֶלֶת וּמְבַקֶּשֶׁת וּמִתְחַנֶּנֶת, לַחֲזֹר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְאִלְמָלֵא אָדָם הָיָה שׁוֹמֵעַ אֶל קוֹל צַעֲקַת וְנַהֲמַת נִשְׁמָתוֹ, לֹא הָיָה יָכוֹל לְסִבֹּל אֶת הַצְּעָקָה הַזּוֹ, מִגֹּדֶל הַכִּסּוּפִין וְהָרְצוֹנוֹת שֶׁהִיא נִכְסֶפֶת וְרוֹצָה רַק לָצֵאת מֵהַגּוּף הַגַּשְׁמִי וְהַחָמְרִי, שֶׁהִכְנִיסוּ אוֹתָהּ בּוֹ. וְלָכֵן הִיא תָּמִיד שׁוֹאֶלֶת וּמְבַקֶּשֶׁת, עוֹנָה וְאוֹמֶרֶת, שֶׁרוֹצָה לְתַקֵּן אֶת מַעֲשֶׂיהָ. וְלָכֵן לֹא בְּחִנָּם שֶׁהִזְהִירָנוּ רַבֵּנוּ זַ״ל כָּל־כָּךְ עַל עִנְיַן תְּפִלָּה וּבַקָּשָׁה, וְאָמַר (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן כה): הַהִתְבּוֹדְדוּת הִיא מַעֲלָה עֶלְיוֹנָה מֵהַכֹּל, דְּהַיְנוּ שֶׁהָאָדָם יִקְבַּע לְעַצְמוֹ עֵת בְּכָל יוֹם, וְיִדַּבֵּר אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וְהַבֵּן אֶל אָבִיו, וְדָבָר זֶה מַעֲלָה שַׁעֲשׁוּעִים גְּדוֹלִים לְמַעְלָה, שֶׁעֲדַיִן לֹא הָיוּ שַׁעֲשׁוּעִים כָּאֵלּוּ מִימוֹת עוֹלָם. וְאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן ק׳), שֶׁכָּל הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה, לֹא זָכוּ לְהַגִּיעַ לְמַדְרֵגָתָם, אֶלָּא עַל־יְדֵי שֶׁהִרְגִּילוּ אֶת עַצְמָם לְדַבֵּר אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ, כִּי זֶה הַשַּׁעַר לְהִכָּנֵס אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן פד), אֲשֶׁר הַתְּפִלָּה הִיא הַפֶּתַח וְהַשַּׁעַר לְהִכָּנֵס בָּהּ אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כִּי אָז כְּשֶׁהָאָדָם מְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, נִשְׁמָתוֹ מַבִּיעָה אֶת רְצוֹנָהּ וְכִסּוּפָהּ לַחֲזֹר אֶל שָׁרְשָׁהּ, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ח אִם מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ: צָרִיךְ שֶׁתִּדַּע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר מוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ה׳), אֲשֶׁר בְּעֵת גְּזֵרָה צְרִיכִים לְהַלְבִּישׁ אֶת הַתְּפִלָּה בְּמַאֲמָר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דָּנִיֵּאל ד, יד): ״בִּגְזֵרַת עִירִין פִּתְגָמָא, וּמֵאמַר קַדִּישִׁין שְׁאֵלְתָא״, כְּדֵי שֶׁלֹּא יְקַטְרְגוּ, וְזֶה מַה שֶּׁעָשְׂתָה אֶסְתֵּר, שֶׁדִּבְּרָה אָז אֶל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, ״**אִם מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ, וְאִם עַל הַמֶּלֶךְ טוֹב לָתֵת אֶת שְׁאֵלָתִי וְלַעֲשׂוֹת אֶת בַּקָּשָׁתִי**״, וַאֲחַשְׁוֵרוֹשׁ חָשַׁב שֶׁהִיא

מְדַבֶּרֶת אֵלָיו, אֲבָל אֶסְתֵּר דִּבְּרָה אָז אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. "יָבוֹא הַ'מֶּלֶךְ וְ'הָמָן", רָאשֵׁי תֵּבוֹת: יה"ו, שֶׁהוּא סוֹד ט"ל אוֹרוֹת, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן יא), אֲשֶׁר הַשָּׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת רִאשׁוֹנוֹת שֶׁל הַוָּיָ"ה בְּמִלּוּי אַלְפִין, הֵם בְּגִימַטְרִיָּה ט"ל, עַיִן שָׁם. וְהִיא רָצְתָה לְהַכְנִיעַ אֶת הָמָן־עֲמָלֵק שֶׁגּוֹרֵם לִפְגַם הַבְּרִית, וְאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג אֶת ט"ל אוֹרוֹת, אֶלָּא עַל־יְדֵי קְדֻשַּׁת הַבְּרִית. וְלָכֵן אָמְרָה: "יָבוֹא הַ'מֶּלֶךְ וְ'הָמָן", שֶׁהוּא רָאשֵׁי תֵּבוֹת יה"ו, סוֹד ט"ל. "וּמָחָר אֶעֱשֶׂה כִּדְבַר הַמֶּלֶךְ", וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִדְרָשׁ אַגָּדָה): מָה רָאֲתָה אֶסְתֵּר לוֹמַר "וּמָחָר אֶעֱשֶׂה כִּדְבַר הַמֶּלֶךְ"? אֶלָּא שֶׁכָּל זַרְעוֹ שֶׁל עֲמָלֵק לְמוּדִים הֵם לִפֹּל בְּמָחָר. וְכֵן הוּא אוֹמֵר (שְׁמוֹת יז, ט): "מָחָר אָנֹכִי נִצָּב עַל רֹאשׁ הַגִּבְעָה" וְגוֹ', וְכֵן בְּשָׁאוּל (שְׁמוּאֵל־א' ט, טז): "כָּעֵת מָחָר אֶשְׁלַח לְךָ אִישׁ" וְגוֹ', כִּי עִקַּר קִלְפַּת עֲמָלֵק, שֶׁדּוֹחֶה אֶת הָאָדָם לְמָחָר, וְאֶסְתֵּר שֶׁהִיא סוֹד הַשְּׁכִינָה, לוֹחֶמֶת נֶגְדּוֹ, כִּי מִי שֶׁפָּגוּם בַּבְּרִית, הוּא תָּמִיד שָׁבוּר, וְנִדְמֶה לוֹ שֶׁהַיּוֹם הַזֶּה אֵינוֹ יוֹם, וְדוֹחֶה אֶת זֶה לְמָחָר, אֲבָל מִי שֶׁזּוֹכֶה לְתִקּוּן הַבְּרִית, יוֹדֵעַ, שֶׁכָּל יוֹם וָיוֹם הוּא יוֹם, וּצְרִיכִים לַחֲטֹף בּוֹ טוֹב אֲמִתִּי וְנִצְחִי, וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן ערב) אֶת הַפָּסוּק (תְּהִלִּים צה, ז): "הַיּוֹם אִם בְּקֹלוֹ תִשְׁמָעוּ", אִם אַתֶּם רוֹצִים לִשְׁמֹעַ בְּקוֹלוֹ יִתְבָּרַךְ, תֵּדְעוּ שֶׁאֵין לָכֶם רַק אֶת הַיּוֹם הַזֶּה, כִּי בְּכָל יוֹם וָיוֹם מִתְגַּלֶּה הָאוֹר הַגָּנוּז שֶׁמֵּאִיר בּוֹ אוֹר אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן פד), אֲבָל הַנְּחָשִׁים וְהָעַקְרַבִּים, שֶׁהֵם הַמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת, שֶׁבָּאִים מִפְּגַם הַבְּרִית, זֶה מַה שֶּׁמּוֹנֵעַ מֵהָאָדָם לְהַשִּׂיג אֶת הָאוֹר אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא. וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר בְּמִלְחֶמֶת עֲמָלֵק (שְׁמוֹת יז, ט): "וְצֵא הִלָּחֶם בַּעֲמָלֵק מָחָר", כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַכְנִיעַ אֶת קִלְפַּת עֲמָלֵק, אֶלָּא עַל־יְדֵי שֶׁמַּחְדִּירִים בְּעַצְמָם, שֶׁאֵין לוֹ רַק אֶת הַיּוֹם הַזֶּה, שֶׁאָז הָאָדָם מַרְגִּישׁ ט"ל אוֹרוֹת. וְזֶה שֶׁבִּקְּשָׁה אֶסְתֵּר מֵהַמֶּלֶךְ — מַלְכוֹ שֶׁל עוֹלָם: "אִם מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ הַמֶּלֶךְ, וְאִם עַל הַמֶּלֶךְ טוֹב לָתֵת אֶת שְׁאֵלָתִי וְלַעֲשׂוֹת אֶת בַּקָּשָׁתִי", שֶׁאֶזְכֶּה לְהַכְנִיעַ אֶת הָמָן־עֲמָלֵק, "יָבוֹא הַ'מֶּלֶךְ וְ'הָמָן", שֶׁהוּא שֵׁם יה"ו בְּמִלּוּי אַלְפִין, שֶׁהוּא ט"ל אוֹרוֹת, שֶׁזּוֹכִים עַל־יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית, "אֶל הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר עָשְׂתָה לָהֶם", כִּי דַּיְקָא בְּעֵת אֲכִילָה נַעֲשֶׂה יִחוּד בֵּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן סב), וְעַל־יְדֵי הַיִּחוּד הַזֶּה נִכְלֵית הַסִּטְרָא אַחֲרָא לְגַמְרֵי. וּמוּבָא (קְהִלּוֹת יַעֲקֹב, עֵרֶךְ מִשְׁתֶּה): מִשְׁתֶּ"ה רָאשֵׁי תֵּבוֹת: שֶׁהֵמָּה

ט וַיֵּצֵא הָמָן בַּיּוֹם הַהוּא שָׂמֵחַ וְטוֹב לֵב וְכִרְאוֹת הָמָן
אֶת־מָרְדֳּכַי בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ וְלֹא־קָם וְלֹא־זָע מִמֶּנּוּ
וַיִּמָּלֵא הָמָן עַל־מָרְדֳּכַי חֵמָה:

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

מַ׳מְתִּיקִים תִּ׳קֶּף הַ׳דִּינִים, שֶׁזּוֹ הָיְתָה כַּוָּנָתָהּ שֶׁל אֶסְתֵּר — לְהַמְתִּיק אֶת הַדִּינִים מִנִּשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁנִּמְשְׁכוּ עַל־יְדֵי הָמָן, "וּמָחָר אֶעֱשֶׂה כִּדְבַר הַמֶּלֶךְ", עַל־יְדֵי שֶׁאֲנַתֵּק עַצְמִי מִיּוֹם מָחָר, וְאֵדַע שֶׁהַיּוֹם הַזֶּה הוּא יוֹם, וְלֹא אֶדְחֶה מִיּוֹם לַחֲבֵרוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה יֵמְתְּקוּ כָּל הַדִּינִים. כִּי כָּל הַדִּין הוּא כְּשֶׁאָדָם חוֹשֵׁב שֶׁהַיּוֹם הַזֶּה אֵינוֹ יוֹם, וְהַיּוֹם הַזֶּה אֵינוֹ טוֹב, וּבְיוֹם הַזֶּה כְּבָר לֹא יַשִּׂיג אֶת הָאוֹר אֵין סוֹף, זֶה בְּעַצְמוֹ הַדִּין, אֲבָל תֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁאָדָם יוֹדֵעַ, שֶׁאֵין לוֹ רַק אֶת הַיּוֹם הַזֶּה, עַל־יְדֵי־זֶה נִמְתָּקִים כָּל הַדִּינִים, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ט וַיֵּצֵא הָמָן בַּיּוֹם הַהוּא שָׂמֵחַ וְטוֹב לֵב: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אָהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר רַבֵּנוּ זַ״ל אָמַר (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן רעז): דַּע, כְּשֶׁיֵּשׁ מַחֲלֹקֶת עַל הָאָדָם, אֵין לַעֲמֹד עַצְמוֹ כְּנֶגֶד הַשּׂוֹנְאִים, לוֹמַר: כְּמוֹ שֶׁעוֹשֶׂה לִי, כֵּן אֶעֱשֶׂה לוֹ כְּנֶגְדּוֹ, כִּי זֶה גּוֹרֵם שֶׁהַשּׂוֹנֵא יָבוֹא לְמְבַקְּשׁוֹ, לִרְאוֹת בּוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, מַה שֶּׁהוּא רוֹצֶה לִרְאוֹת בּוֹ, רַק אַדְרַבָּה, רָאוּי לָדוּן אוֹתָם לְכַף זְכוּת, וְלַעֲשׂוֹת לָהֶם כָּל הַטּוֹבוֹת: אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וְזָהָב וָכֶסֶף וַאֲבָנִים טוֹבוֹת, הַכֹּל הָיָה מִן הֶעָפָר, כְּמוֹ־כֵן אַף־עַל־פִּי שֶׁהֵם חוֹלְקִים עָלָיו וּמְבַקְּשִׁים רָעָתוֹ, אַף־עַל־פִּי־כֵן יַעֲשֶׂה לָהֶם כָּל הַטּוֹבוֹת כְּמוֹ הֶעָפָר. וְהוּא כְּמָשָׁל כְּשֶׁאָחָד חוֹתֵר תַּחַת בֵּית חֲבֵרוֹ, אִם הוּא יַעֲמִיד עַצְמוֹ וְיַחְתֹּר גַּם־כֵּן כְּנֶגְדּוֹ, אֲזַי בְּוַדַּאי בְּנֶקֶל יָבוֹא הַחוֹתֵר לִמְבַקְּשׁוֹ. אֲבָל כְּשֶׁאָחָד חוֹתֵר וַחֲבֵרוֹ עוֹמֵד בִּפְנִים, וְשׁוֹפֵךְ עָפָר וְעוֹשֶׂה תֵּל כְּנֶגְדּוֹ, אֲזַי מֵפֵר מַחֲשַׁבְתּוֹ, וְאֵינוֹ יָכוֹל הַשּׂוֹנֵא לַעֲשׂוֹת מְבֻקָּשׁוֹ. כְּמוֹ־כֵן אֵין לַעֲמֹד כְּנֶגֶד הַשּׂוֹנְאִים לַעֲשׂוֹת כְּנֶגְדָּם, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת "וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר", עַל־יְדֵי־זֶה מֵפֵר מַחֲשֶׁבֶת הַשּׂוֹנֵא, וַאֲזַי כּוֹרֶה שַׁחַת בָּהּ יִפֹּל, כִּי נוֹפֵל וְנִשְׁאָר בְּהַשַּׁחַת שֶׁכָּרָה עַל חֲבֵרוֹ, עַל־יְדֵי הֶעָפָר שֶׁנִּשְׁפַּךְ עָלָיו, כִּי חֲבֵרוֹ עוֹמֵד וְשׁוֹפֵךְ עָלָיו עָפָר כְּנֶגְדּוֹ, עַל־יְדֵי בְּחִינַת "וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר", וְזֶה מַה שֶּׁעָשְׂתָה אֶסְתֵּר עִם הָמָן, שֶׁהִזְמִינָה אוֹתוֹ אֶל הַסְּעֻדָּה, לְקַיֵּם (מִשְׁלֵי כה, כב): "כִּי גֶּחָלִים אַתָּה חֹתֶה

עַל רֹאשׁוֹ, וַהֲוָיָ"ה יְשַׁלֵּם לָךְ", וְלָכֵן הָמָן יָצָא "שָׂמֵחַ וְטוֹב לֵב" וְהִתְגָּאָה מְאֹד, כְּמַאֲמָרָם זַ"ל (אֶסְתֵּר רַבָּה, פָּרָשָׁה ט', סִימָן ב'), וְכֵיוָן שֶׁאָכְלוּ וְשָׁתוּ, אָמַר הָמָן: הַמֶּלֶךְ מְגַדֵּל אוֹתִי וְאִשְׁתּוֹ מְכַבֶּדֶת אוֹתִי, וְאֵין בְּכָל הַמַּלְכוּת גָּדוֹל מִמֶּנִּי, וְשָׂמֵחַ בְּלִבּוֹ מְאֹד, הֲדָא הוּא דִכְתִיב: "וַיֵּצֵא הָמָן בַּיּוֹם הַהוּא שָׂמֵחַ וְטוֹב לֵב", אַךְ הוּא לֹא יָדַע, שֶׁכָּל זֶה לְרָעָתוֹ — לְהַפִּילוֹ, כְּדַרְכָּם שֶׁל רְשָׁעִים, שֶׁחוֹשְׁבִים בְּשָׁעָה שֶׁהוֹלֵךְ לָהֶם בְּטוֹב, כְּאִלּוּ כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ שֶׁלָּהֶם, וְהֵם יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת עִם כָּל מִי שֶׁבָּא תַּחַת יְדֵיהֶם מַה שֶּׁהֵם רוֹצִים, וְאֵינָם יוֹדְעִים וְאֵינָם מְבִינִים, שֶׁיָּבוֹא הַיּוֹם שֶׁיִּתְהַפֵּךְ הַגַּלְגַּל עֲלֵיהֶם, וּגְדֻלָּתָם זוֹ מַפֶּלְתָּם. "וְכִרְאוֹת הָמָן אֶת מָרְדֳּכַי בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ, וְלֹא קָם וְלֹא זָע מִמֶּנּוּ, וַיִּמָּלֵא הָמָן עַל מָרְדֳּכַי חֵמָה", כִּי מָרְדֳּכַי הוּא הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁאֵינוֹ מִתְפַּעֵל מֵהָרְשָׁעִים, אֶלָּא הוּא דָּבוּק בְּחַי הַחַיִּים בּוֹ יִתְבָּרַךְ. וּכְמַאֲמָרָם זַ"ל (מְגִלָּה יג.), שֶׁנִּקְרָא מָרְדֳּכַי אִישׁ יְהוּדִי, שֶׁכָּפַר בַּעֲבוֹדָה זָרָה, וְהָמָן עָשָׂה אֶת עַצְמוֹ עֲבוֹדָה זָרָה, וְלָכֵן "וְלֹא קָם וְלֹא זָע מִמֶּנּוּ", וְזֶה מַה שֶּׁהוֹצִיא אֶת הָמָן מִדַּעְתּוֹ — "וַיִּמָּלֵא הָמָן עַל מָרְדֳּכַי חֵמָה". וְדָבָר זֶה שַׁיָּךְ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, אֵין עוֹד דָּבָר שֶׁיּוֹכַל כָּל־כָּךְ לְהַכְנִיעַ אֶת הָרְשָׁעִים, כְּמוֹ לְהַרְאוֹת לָהֶם שֶׁלֹּא מְפַחֲדִים מֵהֶם. וּכְמוֹ שֶׁאָמַר הַבַּעַל־שֵׁם־טוֹב הַקָּדוֹשׁ זי"ע: סִגֻּלָּה לְנַצֵּחַ אֶת הָרְשָׁעִים — לְהַרְאוֹת לָהֶם שֶׁאֵין מִתְיָרְאִים מֵהֶם; וְלָכֵן רְאֵה, אֲהוּבִי, בְּנִי! אַף שֶׁעוֹבְרִים עָלֶיךָ כָּל מִינֵי צָרוֹת וְיִסּוּרִים מְשׁוֹנְאִים וּמֵחוֹלְקִים הַמְבַקְּשִׁים אֶת רָעָתְךָ, אַתָּה רְאֵה לְהַשְׁפִּיעַ עֲלֵיהֶם רַק טוֹב, כְּדֶגְמַת אֶחָד שֶׁחוֹתֵר תַּחַת חֲבֵרוֹ, וְהַהוּא שׁוֹפֵךְ עָלָיו עָפָר, שֶׁאַף פַּעַם לֹא יוּכַל לְהַגִּיעַ אֶל מְבַקְּשׁוֹ, עִם כָּל זֹאת כְּשֶׁיִּרְאֶה אוֹתְךָ הָרָשָׁע הַמְּצִיק לְךָ, וְאַתָּה תַּרְאֶה לוֹ שֶׁאֵינְךָ מְפַחֵד מִמֶּנּוּ, אָז יִמָּלֵא כַּעַס וּרְצִיחָה עָלֶיךָ, עִם כָּל זֹאת אַל תִּפְחַד מִמֶּנּוּ; כִּי הָעִקָּר בְּזֶה הָעוֹלָם לֹא לִפְחֹד מִשּׁוּם בְּרִיָּה שֶׁבָּעוֹלָם, וּבִפְרָט כְּשֶׁהָאָדָם מִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, אָז אַף אֶחָד בָּעוֹלָם אֵינוֹ יָכוֹל לַעֲשׂוֹת לוֹ שׁוּם דָּבָר; כִּי בָּזֶה שֶׁמַּחְדִּיר בְּעַצְמוֹ אֱמוּנָה, נִכְנָס בּוֹ לֵב אַמִּיץ וְחָזָק, וְאַף אֶחָד אֵינוֹ יָכוֹל לוֹ כְּלָל, אֶלָּא פַּחְדּוֹ וְאֵימָתוֹ נוֹפֵל עַל שׁוֹנְאָיו וּמִתְנַגְּדָיו. וְהָעִקָּר — שֶׁיִּהְיֶה לְךָ לֵב אֱמֶת, לֵב חָזָק, שֶׁתִּהְיֶה דָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאָז תִּרְאֶה אֵיךְ שֶׁתַּעֲבֹר עַל הַכֹּל, וְשׁוּם בְּרִיָּה שֶׁבָּעוֹלָם לֹא תּוּכַל לְךָ. וְאַף שֶׁלְּעֵת עַתָּה נִרְאֶה, כְּאִלּוּ הָמָן־עֲמָלֵק מוֹצִיא כַּעַסּוֹ וּרְצִיחָתוֹ עָלֶיךָ, אִם רַק תַּרְאֶה שֶׁאֵינְךָ מְפַחֵד מִמֶּנּוּ, אֲזַי תִּהְיֶה לוֹ מַפָּלָה גְּדוֹלָה מְאֹד, אַתָּה רְאֵה מִצִּדְּךָ רַק לַעֲשׂוֹת טוֹבוֹת לְכָל מִתְנַגְּדֶיךָ וְהַחוֹלְקִים עָלֶיךָ, וְתַרְאֶה

וַיִּתְאַפַּק הָמָן וַיָּבוֹא אֶל־בֵּיתוֹ וַיִּשְׁלַח וַיָּבֵא אֶת־אֹהֲבָיו וְאֶת־זֶרֶשׁ אִשְׁתּוֹ׃

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

לָהֶם שֶׁאֵינָךְ מִתְיָרֵא מֵהֶם, וְאָז תִּרְאֶה אֵיךְ שֶׁיִּפְלוּ נְפִילָה אַחַר נְפִילָה, וְיִתְבַּטְלוּ מִלְּפָנֶיךָ לְגַמְרֵי, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

י וַיִּתְאַפַּק הָמָן: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר מָסוֹר בַּמְסוֹרָה, 'וַיִּתְאַפַּק' דֵּין, "וַיִּתְאַפַּק הָמָן וַיָּבוֹא אֶל בֵּיתוֹ", וְאֵידָךְ (בְּרֵאשִׁית מג, לא): "וַיִּתְאַפַּק וַיֹּאמֶר שִׂימוּ לָחֶם", כִּי מוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ"ן, חֵלֶק א', סִימָן סח), אֲשֶׁר הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁל כַּעַס וּרְצִיחָה מִתְגַּבֵּר מְאֹד עַל הָאָדָם, וּמוֹנֵעַ מִמֶּנּוּ אֶת פַּרְנָסָתוֹ. וְהַתְּאָוָה לְכַעַס כָּל־כָּךְ חֲזָקָה, שֶׁאֲפִלּוּ שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁהוֹלֵךְ לְאַבֵּד אֶת כַּסְפּוֹ, עִם כָּל זֹאת כְּשֶׁבָּאָה עָלָיו תַּאֲוַת הַכַּעַס וְהָרְצִיחָה, לֹא אִכְפַּת לוֹ מִשּׁוּם דָּבָר. וְהִנֵּה הַכַּעַס בָּא מִקִּלְקוּל הַדַּעַת, שֶׁבָּא עַל־יְדֵי הָמָן־עֲמָלֵק, הַמַּכְשִׁיל אֶת הָאָדָם בְּכַעַס; כִּי מִי שֶׁפָּגַם בַּבְּרִית, הוּא כַּעֲסָן גָּדוֹל מְאֹד, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (שִׂיחוֹת־הַר"ן, סִימָן רמט), וְלָכֵן כְּתִיב אֵצֶל יוֹסֵף: "וַיִּתְאַפַּק וַיֹּאמֶר שִׂימוּ לָחֶם", בָּזֶה שֶׁהִתְאַפֵּק וְלֹא הָיָה בְּכַעַס, עַל־יְדֵי־זֶה אָמַר "שִׂימוּ לָחֶם", בָּאָה לוֹ פַּרְנָסָה בְּשֶׁפַע, וּכְמוֹ־כֵן כְּשֶׁבַּר יִשְׂרָאֵל מִתְאַפֵּק בְּסַבְלָנוּת גְּדוֹלָה, וְאֵינוֹ בָּא לִידֵי כַּעַס, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא מַכְנִיעַ אֶת הַקְּלִפָּה לילי"ת, שֶׁהִיא בְּסוֹד זֶרֶ"שׁ אִשְׁתּוֹ שֶׁל הָמָן־עֲמָלֵק, וְלָכֵן כָּל מִי שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁמִּתְגַּבֵּר עָלָיו יִצְרוֹ בְּתַאֲוַת נְאוּף, שֶׁנּוֹבַעַת מִקְּלִפַּת הָמָן־עֲמָלֵק, עָלָיו לַעֲבֹד עַל נְקֻדַּת הַסַּבְלָנוּת, לִסְבֹּל אֶת כָּל אֲשֶׁר עוֹבֵר עָלָיו, וְעַל־יְדֵי־זֶה דַּיְקָא יִכָּנֵס אֶל תּוֹךְ הַטֻּמְאָה, וַיַּכְנִיעַ אוֹתָהּ וְאֶת הַקְּלִפָּה לילי"ת. וְזֶה זֶרֶ"שׁ רָאשֵׁי תֵּבוֹת: שְׂעָרוֹת, רֹאשׁ, זָקָן, כַּמּוּבָא (קְהִלּוֹת יַעֲקֹב, אוֹת זֶרֶשׁ), כִּי הִיא בַּטֻּמְאָה נֶגֶד הַקְּדֻשָּׁה, כִּי הַקְּדֻשָּׁה הִיא בְּסוֹד ר'אשׁ, שֶׁהוּא הַמֹּחִין, שְׂעָרוֹת שֶׁהֵם הַצִּנּוֹרוֹת הַמַּמְשִׁיכִין אֶת הַמֹּחִין, זָקָן הֵם י"ג מִדּוֹת הָרַחֲמִים, וְהַקְּלִפָּה וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא הֵם זֶה לְעֻמַּת זֶה, שֶׁרוֹצִים לְטַמֵּא אֶת הַמֹּחִין וְאֶת הַשְּׂעָרוֹת, וּלְהַמְשִׁיךְ דִּינִים קָשִׁים, וּלְבַטֵּל אֶת י"ג מִדּוֹת הָרַחֲמִים. וְלָכֵן בָּזֶה שֶׁהָאָדָם מִתְאַפֵּק וְזוֹכֶה לְסַבְלָנוּת, עַל־יְדֵי תֹּקֶף הָאֱמוּנָה, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ"ן, חֵלֶק א', סִימָן קנה), אֲשֶׁר עַל־יְדֵי אֱמוּנָה זוֹכִים לְכֹחַ הַגָּדֵל וְכֹחַ הַצּוֹמֵחַ, וְסוֹבֵל כָּל הַבָּא עָלָיו, עַל־יְדֵי־זֶה דַּיְקָא מַכְנִיעַ

יא וַיְסַפֵּר לָהֶם הָמָן אֶת־כְּבוֹד עָשְׁרוֹ וְרֹב בָּנָיו וְאֵת
כָּל־אֲשֶׁר גִּדְּלוֹ הַמֶּלֶךְ וְאֵת אֲשֶׁר נִשְּׂאוֹ עַל־הַשָּׂרִים
וְעַבְדֵי הַמֶּלֶךְ׃

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

אֶת הָמָן־עֲמָלֵק. וְזֶה "וַיִּתְאַפֵּק הָמָן", בָּזֶה שֶׁהָאָדָם מִתְאַפֵּק בְּסַבְלָנוּת, לִבְלִי לִהְיוֹת בְּכַעַס, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא מַכְנִיעַ אֶת הָמָן־עֲמָלֵק, "וַיָּבוֹא אֶל בֵּיתוֹ", הוּא נִכְנָס בְּתוֹךְ הַקְּלִפּוֹת וּמַכְנִיעָם שָׁם, "וַיִּשְׁלַח וַיָּבֵא אֶת אֹהֲבָיו וְאֶת זֶרֶשׁ אִשְׁתּוֹ", וְלֹא דַּי שֶׁהוּא מַכְנִיעַ אוֹתוֹ, אֶלָּא גַּם אֶת נוּקְבָא דְּסִטְרָא אַחֲרָא, שֶׁהִיא זֶרֶשׁ, שֶׁהִיא נוּקְבָא מְסָאֲבָא דְּקִלְפָּה, שֶׁהִיא יָעֲצָה: "יַעֲשׂוּ עֵץ גָּבֹהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה", כְּנֶגֶד שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים, וְעַל־יְדֵי שֶׁהָאָדָם זוֹכֶה לְהִתְאַפֵּק בְּסַבְלָנוּת גְּדוֹלָה מִכָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו — זוֹ הַצְּלָחָתוֹ, וּמַמְשִׁיךְ עָלָיו שֶׁפַע בְּפַרְנָסָה, וּמַכְנִיעַ אֶת כָּל הַקְּלִפּוֹת, וְיִתְפָּרְדוּ כָּל פּוֹעֲלֵי אָוֶן. וּזְכֹר זֹאת, אֲהוּבִי, בְּנִי! כִּי הָעִקָּר לְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי אֶל הָאַיִן סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וּלְיַחֵד יְחוּדִים קְדוֹשִׁים. בְּעֵת שֶׁרַע וָמָר לְךָ, תִּסְתֹּם אֶת עֵינֶיךָ מִכָּל הֶבְלֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, וּתְצַיֵּר בְּדַעְתְּךָ אֶת שְׁמוֹתָיו הַקְּדוֹשִׁים: ע"ב, ס"ג, מ"ה, ב"ן, מֵעֵילָא לְתַתָּא, וּמִתַּתָּא לְעֵילָא. וְעַל־יְדֵי־זֶה יִמְשַׁךְ עָלֶיךָ אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וְתִזְכֶּה לְהַכְנִיעַ לְפָנָיו וְלִפְנִים; כִּי הָעִקָּר תָּלוּי כְּפִי מִדַּת הַהִתְאַפְּקוּת, שֶׁהָאָדָם מִתְאַפֵּק בְּעֵת שֶׁרַע וָמָר לוֹ מְאֹד, לֹא לִכְעֹס עַל זוּלָתוֹ וּלְהַחֲזִיק מַעֲמָד, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

יא וַיְסַפֵּר לָהֶם הָמָן אֶת כְּבוֹד עָשְׁרוֹ: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר רַבֵּנוּ זַ"ל אָמַר (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן ח'), שֶׁעִקַּר הָרוּחַ חַיִּים מְקַבְּלִים רַק מֵהַצַּדִּיק, אֲבָל כְּנֶגֶד הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא רַב דְּקְדֻשָּׁה, עוֹמֵד רַב דְּסִטְרָא אַחֲרָא, שֶׁהוּא עֹשֶׁר, רַבְרְבֵי עֲשָׁו, שֶׁמְּמֻנִּים מְקַבְּלִים כָּל הָרְשָׁעִים כֻּלָּם, וְאָסוּר לְהִתְגָּרוֹת עִמָּהֶם, כִּי כֻּלָּם גָּדוֹל מְאֹד בִּשְׁעָתָהּ, אֲבָל לְבַסּוֹף יִפְּלוּ. אֲבָל עַד שֶׁנּוֹפְלִים לוֹקֵחַ הַרְבֵּה זְמַן, וְרַבִּים חֲלָלִים הִפִּילָה, שֶׁבְּלִי סוֹף אֲנָשִׁים מִתְרַחֲקִים מֵהַצַּדִּיק עַל־יְדֵי אֵלּוּ הָרְשָׁעִים, רַבְרְבֵי עֲשָׁו, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד הַצַּדִּיק, הַמְגַלֶּה שֶׁהָרוּחַ חַיִּים בָּא מֵהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְהֵם מְמַלְּאִים אֶת הַחֶסְרוֹנוֹת שֶׁחָסֵר לְכָל אֶחָד. וְיָדוּעַ, אֲשֶׁר מֵעֲשָׂו יוֹצֵא עֲמָלֵק, וְזֶה כָּל הָעִנְיָן שֶׁל מִלְחֶמֶת הָמָן־עֲמָלֵק בְּכָל

דּוֹר וָדוֹר, כַּמּוּבָא (לִקּוּטֵי־הַלָּכוֹת, הָעוֹשֶׂה שָׁלִיחַ לִגְבּוֹת חוֹבוֹ, הֲלָכָה ג׳, אוֹת י׳); כִּי עִקַּר מִלְחַמְתּוֹ הִיא נֶגֶד הִתְקָרְבוּת לְצַדִּיקֵי אֱמֶת, כִּי עִקַּר הַחִיּוּת דִּקְדֻשָּׁה בְּגַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת הוּא עַל־יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁהוּא הָרַב הָאֱמֶת, שֶׁאֶצְלוֹ כָּל הָרוּחַ חַיִּים שֶׁל הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא מַשְׁלִים כָּל הַחֶסְרוֹנוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, וְהוּא מְכַפֵּר כָּל הָעֲוונוֹת, שֶׁהֵם עִקַּר הַחֶסְרוֹנוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מְלָכִים־א׳ א, כא): ״וְהָיִיתִי אֲנִי וּבְנִי שְׁלֹמֹה חַטָּאִים״, וּפֵרֵשׁ רַשׁ״י ׳חַסֵּרִים׳, כִּי (סוֹטָה ג:): אֵין אָדָם עוֹבֵר עֲבֵרָה, אֶלָּא אִם־כֵּן נִכְנַס בּוֹ רוּחַ שְׁטוּת, שֶׁהוּא רוּחַ הַטֻּמְאָה, רוּחַ דְּהָרַב דִּקְלִפָּה, וְרוּחַ שְׁטוּת הוּא הֶפֶךְ הַדַּעַת, וְעַל־כֵּן יֵשׁ לוֹ כָּל הַחֶסְרוֹנוֹת, כִּי דַּעַת חָסַרְתָּ — מַה קָּנִיתָ (נְדָרִים מא.), וְהַצַּדִּיק הָרַב הָאֱמֶת, יָכוֹל לְתַקֵּן כָּל זֹאת, כִּי הוּא יָכוֹל לֵירֵד לְתוֹךְ הָרָע שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, וּלְהוֹצִיאוֹ מִשָּׁם, וּלְהַחֲזִירוֹ לְמוּטָב, וּלְהַמְשִׁיךְ עָלָיו בְּכָל עֵת וָרֶגַע רוּחַ חַיִּים דִּקְדֻשָּׁה בְּכָל נְשִׁימָה וּנְשִׁימָה, בִּפְרָט עַל־יְדֵי אֲנָחָה שֶׁמִּתְאַנֵּחַ אָדָם עַל גֹּדֶל רְחוֹקוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה הַצַּדִּיק יָכוֹל לְהַשְׁלִים לוֹ כָּל הַחֶסְרוֹנוֹת, וּלְהַחֲיוֹתוֹ בְּכָל עֵת בְּגַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת, עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְתַכְלִית הָאֱמֶת, שֶׁשָּׁם כֻּלּוֹ טוֹב, בְּאֵין מַחְסוֹר דָּבָר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים לד, יא): ״דְּרוֹרְשֵׁי יְהוָ״ה לֹא יַחְסְרוּ כָל טוֹב״.

וְעַל־כֵּן עִקַּר קִיּוּם הָעוֹלָם עַל־יְדֵי הַצַּדִּיק, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (חֲגִיגָה יב:): הָאָרֶץ עוֹמֶדֶת עַל עַמּוּד אֶחָד וְצַדִּיק שְׁמוֹ. וְכֵן אָמְרוּ (יוֹמָא לח:): בְּשְׁבִיל צַדִּיק אֶחָד כָּל הָעוֹלָם נִבְרָא. וְכֵן הוּא (סַנְהֶדְרִין קג:): שְׁקוּלָה נְשָׁמָה שֶׁל צַדִּיק אֶחָד כְּנֶגֶד כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, אֲבָל לְעֻמַּת זֶה יֵשׁ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר מִתְנַגְּדִים וְחוֹלְקִים עַל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁיְּנַקְּתָם מֵהָרַב דִּקְלִפָּה שֶׁהוּא עֵשָׂו הָמָן־עֲמָלֵק, שֶׁאָמַר (בְּרֵאשִׁית לג, ח): ״יֵשׁ לִי רָב״, בְּחִינַת רַבְרְבֵי עֵשָׂו, שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד שֶׁאֵינוֹ חָפֵץ בֶּהָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ אוֹמֵר: יֵשׁ לִי רַב, שֶׁבּוֹחֵר לוֹ רַב מִי שֶׁטּוֹב בְּעֵינָיו, שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהוֹצִיאוֹ מִמְּקוֹמוֹ וְלַהֲקִימוֹ מִנְּפִילָתוֹ, אַדְרַבָּא הוּא מְרַחֲקוֹ מֵהַצַּדִּיק שֶׁהוּא נְקֻדַּת הָאֱמֶת, כִּי הוּא יוֹנֵק מֵהָרַב דִּקְלִפָּה, שֶׁהֵם אַלּוּפֵי עֵשָׂו, רַבְרְבֵי עֵשָׂו, וְאֵלּוּ הַחוֹלְקִים מַמְשִׁיכִים הָרוּחַ חַיִּים שֶׁלָּהֶם מֵהֶם, דְּהַיְנוּ מֵהָרַב דִּסְטְרָא אַחֲרָא וְהוּא גָּדוֹל בִּשְׁעָתוֹ וּמַצְלִיחַ מְאֹד, כִּי נִדְמֶה שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כָּל הַגְּדֻלָּה, אֲבָל הוּא רַק לְפִי שָׁעָה, כִּי לַסּוֹף כָּלֶה וְנֶאֱבָד, כִּי אַנְשֵׁי הַשֵּׁם כְּלֹא הָיוּ, וְכָל הַחִיּוּת שֶׁמַּמְשִׁיכִין לְהַשְׁלִים הַחֶסְרוֹנוֹת שֶׁלָּהֶם, אַף־עַל־פִּי שֶׁנִּדְמֶה שֶׁנִּשְׁלַם הַחִסָּרוֹן שֶׁלָּהֶם בְּרִבּוּי גָּדוֹל יוֹתֵר מִדַּאי, אֲבָל הוּא רַק לְשָׁעָה קַלָּה,

כִּי תֵּכֶף־וּמִיָּד חָסֵר לָהֶם יוֹתֵר וְיוֹתֵר, כִּי (נְדָרִים מא.): דַּעַת חֲסַרְתָּ — מַה קָּנִיתָ; כַּנִּרְאֶה בְּחוּשׁ, שֶׁכָּל מִי שֶׁאֵינוֹ כָּשֵׁר וְיָשָׁר בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, הוּא רוֹדֵף אַחַר פַּרְנָסָה וַעֲשִׁירוּת, וְכָל יָמָיו מְלֵאֵי חֶסְרוֹנוֹת, וְכָל מַה שֶּׁיֵּשׁ לוֹ יוֹתֵר, חָסֵר לוֹ יוֹתֵר, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (קֹהֶלֶת רַבָּה, פָּרָשָׁה א׳, סִימָן לב): אֵין אָדָם מֵת וַחֲצִי תַּאֲוָתוֹ בְּיָדוֹ, יֵשׁ לוֹ מָנָה — מְבַקֵּשׁ מָאתַיִם, וְעַל־פִּי־רֹב חָסֵר לוֹ בִּפְשִׁיטוּת, כִּי נִדְמֶה לוֹ שֶׁמַּרְוִיחַ וּמַרְוִיחַ, וּלְבַסּוֹף כְּשֶׁבָּא אֶל הַחֶשְׁבּוֹן, אֵין בְּיָדוֹ מְאוּמָה, וְנִשְׁאָר בַּעַל חוֹב גָּדוֹל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי יב, כז): ״לֹא יַחֲרֹךְ רְמִיָּה צֵידוֹ״, וְהוּא בִּבְחִינַת (חַגַּי א, ו): ״וְהַמִּשְׁתַּכֵּר מִשְׁתַּכֵּר אֶל צְרוֹר נָקוּב״, וּבְפָרָט עַתָּה, שֶׁשָּׂכִיחַ זֶה הַמַּעֲשֶׂה הַרְבֵּה בֵּין הָעֲשִׁירִים, שֶׁעַל־פִּי־רֹב נִשְׁאָרִים בַּעֲלֵי חוֹבוֹת, וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁאֵינוֹ בַּעַל חוֹב, חָסֵר לוֹ הַרְבֵּה לְפִי רִבּוּי הוֹצָאוֹתָיו, שֶׁמַּנְהִיג בֵּיתוֹ בְּכָל פַּעַם בִּגְדוֹלוֹת יוֹתֵר, עַד שֶׁאֵין מַסְפִּיק לוֹ כָּל מַה שֶּׁמַּרְוִיחַ, וְרֹאשׁוֹ כָּבֵד עָלָיו בְּכָל פַּעַם מֵרִבּוּי הַחֶסְרוֹנוֹת שֶׁלּוֹ, שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁחָסֵר לוֹ מֵהַהֶכְרֵחִיּוּת שֶׁלּוֹ כְּפִי מַה שֶּׁמַּנְהִיג עַצְמוֹ וְאֶת בֵּיתוֹ. וְכָל זֶה נִרְאֶה בְּחוּשׁ לְמִי שֶׁבָּקִי קְצָת בְּהַנְהָגַת הָעוֹלָם, שֶׁאֵינָם מִסְתַּכְּלִים עַל הַתַּכְלִית בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, וְאֵינָם מִתְקָרְבִים לְצַדִּיקֵי אֱמֶת, וְכָל זֶה מֵחֲמַת שֶׁהַמְּשָׁכַת הַחַיּוּת שֶׁלָּהֶם, שֶׁבְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַחֶסְרוֹנוֹת, נִמְשָׁךְ לָהֶם מֵהָרַב דִּקְלִפָּה, שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ כֶּלוֹ חִסָּרוֹן, כִּי לִבּוֹ חָסֵר מִכֹּל. כִּי יְנִיקָתָם מִבְּחִינַת מְאֹרַת חָסֵר, בְּחִינַת (מִשְׁלֵי ג, לג): ״מְאֵרַת ה׳ בְּבֵית רָשָׁע״, בְּחִינַת (יְשַׁעְיָה נו, יא): ״וְהַכְּלָבִים עַזֵּי נֶפֶשׁ לֹא יָדְעוּ שָׂבְעָה״, שֶׁהֵם אֵינָם שְׂבֵעִים לְעוֹלָם מֵהָעֲשִׁירוּת שֶׁלָּהֶם וּלְעוֹלָם חָסֵר לָהֶם הַרְבֵּה, וְכָל זֶה מֵחֲמַת שֶׁיּוֹנְקִים מֵהָרַב דִּקְלִפָּה, וְזֶהוּ ״וְהַכְּלָבִים עַזֵּי נֶפֶשׁ לֹא יָדְעוּ שָׂבְעָה הֵמָּה רוֹעִים״ וְגוֹ׳, שֶׁהֵם הָרוֹעִים וְהַמַּנְהִיגִים דְּסִטְרָא אַחֲרָא שֶׁהַחִיּוּת הַנִּמְשָׁךְ מֵהֶם לְהַשְּׁלִים הַחֶסְרוֹנוֹת הוּא כֶּלוֹ חִסָּרוֹן, לֹא יָדְעוּ שָׂבְעָה. וְזֶה הָמָן שֶׁהוּא עֲמָלֵק מִזֶּרַע עֵשָׂו, שֶׁהוּא עִקַּר הָרַב דִּקְלִפָּה, שֶׁרוּחוֹ הָיָה גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד בִּשְׁעָתוֹ, שֶׁזֶּה מַה שֶּׁנֶּאֱמַר עָלָיו ״וַיְסַפֵּר לָהֶם הָמָן אֵת כְּבוֹד עָשְׁרוֹ וְרֹב בָּנָיו, וְאֵת כָּל אֲשֶׁר גִּדְּלוֹ הַמֶּלֶךְ, וְאֵת אֲשֶׁר נִשְּׂאוֹ עַל הַשָּׂרִים וְעַבְדֵי הַמֶּלֶךְ״: וּמָרְדֳּכַי יָדַע שֶׁהַכֹּל הֶבֶל, הוּא עֲבוֹדָה זָרָה רַע וּקְלִפָּה, שֶׁלֹּא יָכוֹל לַעֲזֹר לְאַף אֶחָד לְהַשְׁלִים אֶת חֶסְרוֹנוֹתָיו, וְעַל־כֵּן לֹא רָצָה לְהִשְׁתַּחֲוֹת אֵלָיו, וְעַל־כֵּן נִתְקַנֵּא בּוֹ הָמָן הָרְבֵּה. וְזֶהוּ ״וַיְסַפֵּר לָהֶם הָמָן אֵת כְּבוֹד עָשְׁרוֹ וְרֹב בָּנָיו״, וְרֹב דַּיְקָא, דְּהַיְנוּ שֶׁהֵם עֲשֶׂרֶת בְּנֵי הָמָן, הֵם סוֹד עֲשָׂרָה כִּתְרִין דִּמְסָאֲבוּתָא, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת, שֶׁהֵם כְּלַל הַתּוֹרָה, שֶׁשָּׁם הָרוּחַ חַיִּים

דִּקְדֻּשָׁה. וּבָנָיו עֲשָׂרָה הָיוּ לְעֲמַת זֶה בִּקְלִפָּה, שֶׁמִּשָּׁם הָרוּחַ חַיִּים דְּסִטְרָא אַחֲרָא, שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהָרַב דִּקְלִפָּה, שֶׁזֶּה "וְרֹב בָּנָיו", רֹב דַּיְקָא שֶׁהוּא הָרַב דִּקְלִפָּה. וְזֶהוּ כְּבוֹד עָשְׂרוֹ, כִּי הָעֲשִׁירוּת מִצָּפוֹן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (איוב לז, כב): "מִצָּפוֹן זָהָב יֵאָתֶה", וְצָפוֹן חָסֵר, וּמִשָּׁם צְרִיכִין לְהַשְׁלִים כָּל הַחֶסְרוֹנוֹת. וְהָמָן הִתְפָּאֵר בַּעֲשִׁירוּת שֶׁלּוֹ, שֶׁיֵּשׁ לוֹ עֹשֶׁר גָּדוֹל לְהַשְׁלִים כָּל הַחֶסְרוֹנוֹת, כִּי הַכֶּסֶף יַעֲנֶה אֶת הַכֹּל, וְכָל מַה שֶּׁחָסֵר לָאָדָם יָכוֹל לִקְנוֹת בְּכֶסֶף. נִמְצָא, שֶׁעֲשִׁירוּת הִיא שְׁלֵמוּת הַחֶסְרוֹנוֹת. אֲבָל בֶּאֱמֶת הָעֲשִׁירוּת וְהַמָּמוֹן דְּסִטְרָא אַחֲרָא אֵינוֹ עֲשִׁירוּת כְּלָל, כִּי בְּכָל פַּעַם חָסֵר לוֹ יוֹתֵר, כְּמַאֲמָרָם זַ"ל (אבות, פֶּרֶק ב'): מַרְבֶּה נְכָסִים — מַרְבֶּה דְּאָגָה; וּכְמוֹ שֶׁאָנוּ רוֹאִין מִינֵּהּ וּבֵיהּ בְּהָמָן עַצְמוֹ, שֶׁאַפִּלּוּ בְּעֵת עֹצֶם גְּדֻלָּתוֹ בִּשְׁעָתוֹ, שֶׁהָיְתָה הַשָּׂעָה מְשַׂחֶקֶת לוֹ מְאֹד וְהִתְפָּאֵר וְהִתְגָּאָה הַרְבֵּה לִפְנֵי אִשְׁתּוֹ וְאוֹהֲבָיו בְּכְבוֹד עָשְׁרוֹ וְרֹב בָּנָיו, סִפֵּר לָהֶם בְּעַצְמוֹ גֹּדֶל מַכָּתוֹ וּכְאֵבוֹ וְחֶסְרוֹנוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמַר: "וְכָל זֶה אֵינֶנּוּ שֹׁוֶה לִי, בְּכָל עֵת אֲשֶׁר אֲנִי רוֹאֶה אֶת מָרְדֳּכַי הַיְהוּדִי"; נִמְצָא, שֶׁאַפִּלּוּ בְּעֵת גְּדֻלָּתוֹ הָרָמָה הָיָה מָלֵא כַּעַס וּמַכְאוֹבוֹת. וְכֵן הוּא מַכָּה מְהַלֶּכֶת בְּרֹב בְּנֵי־אָדָם, שֶׁאֵינָם מִסְתַּכְּלִים עַל הַתַּכְלִית כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁלֹּא טָהֵר אֶת עַצְמוֹ עֲדַיִן מִקְּלִפַּת וְזֻהֲמַת הָמָן־עֲמָלֵק, שֶׁהִיא זֻהֲמַת הַנָּחָשׁ, כְּמוֹ־כֵן הוּא מָלֵא יִסּוּרִים וְחֶסְרוֹנוֹת תָּמִיד, אֲפִלּוּ בְּעֵת גְּדֻלָּתוֹ. וּבְפָרָט מִי שֶׁיֵּשׁ קִנְאָה בְּלִבּוֹ עַל גְּדֻלַּת וַעֲשִׁירוּת חֲבֵרוֹ, שֶׁאָז כָּל הוֹן דְּעַלְמָא אֵינוֹ מַסְפִּיק לוֹ, כִּי יֵשׁ שֶׁעֵינָם רָעָה כָּל־כָּךְ, שֶׁאֲפִלּוּ אִם הוּא מַרְוִיחַ אֲלָפִים, נַפְשׁוֹ מָרָה לוֹ עַל מַה שֶּׁחֲבֵרוֹ מַרְוִיחַ אֵיזֶה רֶוַח, מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁרוֹאֶה מִי שֶׁמַּרְוִיחַ יוֹתֵר מִמֶּנּוּ, שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ מֵהָרַב דִּקְלִפָּה, שֶׁאוֹמֵר: "וְכָל זֶה אֵינֶנּוּ שֹׁוֶה לִי, בְּכָל עֵת אֲשֶׁר אֲנִי רוֹאֶה אֶת מָרְדֳּכַי הַיְהוּדִי", נִמְצָא, שֶׁאֲפִלּוּ שֶׁהִתְפָּאֵר הָמָן בַּעֲשִׁירוּתוֹ, שֶׁזֶּה "וַיְסַפֵּר לָהֶם הָמָן אֶת כְּבוֹד עָשְׁרוֹ וְרֹב בָּנָיו, וְאֵת כָּל אֲשֶׁר גִּדְּלוֹ הַמֶּלֶךְ, וְאֵת אֲשֶׁר נְשָׂאוֹ עַל הַשָּׂרִים וְעַבְדֵי הַמֶּלֶךְ", עִם כָּל זֹאת הָיָה מָלֵא מְרִירוּת, עַל שֶׁאֵין מָרְדֳּכַי הַיְהוּדִי מִשְׁתַּחֲוֶה לוֹ. וְלָכֵן צְרִיכִים לְהִזָּהֵר מְאֹד מְאֹד לֹא לְהִתְבַּלְבֵּל מִשּׁוּם בְּרִיָּה שֶׁבָּעוֹלָם. וּבְפָרָט מֵהַמִּתְנַגְּדִים הָרְשָׁעִים, שֶׁמִּתְנַגְּדִים עַל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, אֲשֶׁר רַק עַל יָדוֹ נִשְׁלָמִים כָּל הַחֶסְרוֹנוֹת, וַאֲפִלּוּ שֶׁהֵם נוֹבְחִים כִּכְלָבִים, וּמְדַבְּרִים כָּל דָּבָר אָסוּר עַל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, אָסוּר לְהִתְפַּעֵל מֵהֶם, כִּי סוֹף כָּל סוֹף הַשֶּׁקֶר יִפֹּל, וְהָאֱמֶת תָּצוּף לְמַעְלָה, וּכְמוֹ שֶׁקָּרָה עִם הָמָן, שֶׁהוּא נִתְלָה עַל הָעֵץ אֲשֶׁר הֵכִין לְמָרְדֳּכַי, וְדַיְקָא מָרְדֳּכַי יָרַשׁ אֶת בֵּית הָמָן, כֵּן הוּא בְּכָל פַּעַם, הַצַּדִּיק רוֹאֶה לְבַסּוֹף בְּמַפֶּלֶת שׂוֹנְאוֹ, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

יב וַיֹּאמֶר הָמָן אַף לְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה עִם־
הַמֶּלֶךְ אֶל־הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר־עָשְׂתָה כִּי אִם־אוֹתִי וְגַם־
לְמָחָר אֲנִי קָרוּא־לָהּ עִם־הַמֶּלֶךְ׃

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

יב אַף לֹא הֵבִיאָה אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה עִם הַמֶּלֶךְ אֶל הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר עָשָׂתָה כִּי אִם אוֹתִי: אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (אֶסְתֵּר רַבָּה, פְּרָשָׁה ט׳, סִימָן ג׳): אַרְבָּעָה פָּתְחוּ בְּאַף וְאָבְדוּ בְּאַף, וְאֵלּוּ הֵן: נָחָשׁ, וְשַׂר הָאוֹפִים, וַעֲדַת קֹרַח, וְהָמָן. נָחָשׁ (בְּרֵאשִׁית ג, א): "וַיֹּאמֶר אֶל הָאִשָּׁה, אַף כִּי אָמַר אֱלֹהִים". שַׂר הָאוֹפִים (בְּרֵאשִׁית מ, טז): "אַף אֲנִי בַּחֲלוֹמִי". עֲדַת קֹרַח (בַּמִּדְבָּר טז, יד): "אַף לֹא אֶל אֶרֶץ". הָמָן: "אַף לֹא הֵבִיאָה אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה". וּמוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א׳, סִימָן סח): עַל־יְדֵי כַּעַס נִשְׁבָּר הַחוֹמָה וְנַעֲשֶׂה חֵמָה, וּמֵאַיִן בָּא שֶׁאָדָם הוּא בְּכַעַס? מֵחֲמַת גַּאֲוָה וְגַדְלוּת שֶׁנִּכְנְסָה בּוֹ, אָז הוּא נִכְנָס בְּכַעַס, וּלְבַסּוֹף הוּא נֶעֱקָר מִן הָעוֹלָם, וְכַעַס וְגַאֲוָה בָּאִים מֵחֲמַת קִנְאָה, שֶׁמְּקַנְּאִים בְּזוּלָתוֹ. וּכְמַאֲמָרָם זַ"ל (בַּמִּדְבָּר רַבָּה, פְּרָשָׁה ט׳, סִימָן ז׳): אֵין קִנְאָה אֶלָּא לְשׁוֹן כַּעַס; וְזֶה אֲשֶׁר קִנְאָ"ה רָאשֵׁי תֵּבוֹת: קֹרַח, נָחָשׁ, אוֹפֶה, הָמָן; כִּי כָּל אֵלּוּ הָאַרְבָּעָה נִתְגָּאוּ, וְעַל־יְדֵי־זֶה בָּאוּ לִידֵי כַּעַס וְקִנְאָה בַּזּוּלַת, וְעַל־יְדֵי־זֶה נֶעֱקְרוּ מִן הָעוֹלָם. קֹרַח נִתְקַנֵּא בְּמֹשֶׁה, נָחָשׁ נִתְקַנֵּא בְּחַוָּה, אוֹפֶה נִתְקַנֵּא בְּשַׂר הַמַּשְׁקִים, וְהָמָן נִתְקַנֵּא בְּמָרְדֳּכַי, וְכָל זֶה הֵבִיא אוֹתָם לִידֵי כַּעַס, עַד שֶׁנֶּעֱקְרוּ מִן הָעוֹלָם. וְזוֹ הָיְתָה קְלִפַּת הָמָן, שֶׁכָּל־כָּךְ הִתְגָּאָה בִּכְבוֹדוֹ, עַד שֶׁאָמַר: **"אַף לֹא הֵבִיאָה אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה עִם הַמֶּלֶךְ אֶל הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר עָשָׂתָה כִּי אִם אוֹתִי, וְגַם לְמָחָר אֲנִי קָרוּא לָהּ עִם הַמֶּלֶךְ"**, וְחָשַׁב שֶׁלְּעוֹלָם יִהְיֶה כָּכָה, עַל־יְדֵי־זֶה נֶעֱקַר מִן הָעוֹלָם. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִדְרָשׁ אַגָּדָה): בְּשָׁעָה שֶׁאָמַר הָמָן **"אַף לֹא הֵבִיאָה אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה עִם הַמֶּלֶךְ אֶל הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר עָשָׂתָה כִּי אִם אוֹתִי, וְגַם לְמָחָר אֲנִי קָרוּא לָהּ עִם הַמֶּלֶךְ"**, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה בַּת קוֹל יוֹצֵאת וְצוֹוַחַת: מַה בְּיָדְךָ הַגְּדֵלָה הַזּוֹ, לְמָחָר אוֹתוֹ הָאִישׁ יִהְיֶה נִצְלָב. רוֹאִים מִזֶּה אֶל מַה הַגַּאֲוָה וְהַקִּנְאָה וְהַכַּעַס יְכוֹלִים לְהָבִיא אֶת הָאָדָם, עַד שֶׁיִּהְיֶה נֶעֱקָר מִן הָעוֹלָם. וְלָכֵן עִקַּר עֲבוֹדַת בַּר יִשְׂרָאֵל לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת

יג וְכָל־זֶ֗ה אֵינֶ֥נּוּ שֹׁוֶ֛ה לִ֖י בְּכָל־עֵ֑ת אֲשֶׁ֣ר אֲנִ֗י רֹאֶ֤ה
אֶת־מָרְדֳּכַי֙ הַיְהוּדִ֔י יוֹשֵׁ֖ב בְּשַׁ֥עַר הַמֶּֽלֶךְ׃

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וְתָמִיד רַק יַחְשֹׁב מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שֶׁאָז שׂוּם בְּרִיָּה בָּעוֹלָם לֹא תּוּכַל לוֹ, כִּי מִי שֶׁמַּחְדִּיר בְּעַצְמוֹ אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, הוּא נִשְׁמָר מִכָּל רַע. וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (דֶּרֶךְ אֶרֶץ רַבָּה, פֶּרֶק ב׳): אֵין יְשִׁיבָה לְמַעְלָה וְלֹא שְׁנָאָה וְלֹא תַּחֲרוּת וְלֹא קִנְאָה. מִי שֶׁכְּבָר דָּבוּק בְּחַי הַחַיִּים בּוֹ יִתְבָּרַךְ אֶצְלוֹ כְּבָר לֹא שַׁיָּךְ שׂוּם קִנְאָה וְשִׂנְאָה וְתַחֲרוּת וְכָבוֹד, כִּי מֵאַחַר שֶׁנִּכְלָל בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, שָׁם כְּבָר אֵין תַּאֲוָה לְכָל הַדְּמְיוֹנוֹת וְהַהֶבְלִים הָאֵלּוּ. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִדְרָשׁ אַגָּדָה): קָשָׁה הִיא גַּסּוּת הָרוּחַ, כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְבַקֵּשׁ לְהַכְשִׁיל אֶת הָרְשָׁעִים, בִּתְחִלָּה הוּא מוֹסִיף לָהֶן גְּדֻלָּה, כְּדֵי שֶׁתִּגְבַּהּ רוּחָן, שֶׁנֶּאֱמַר (מִשְׁלֵי טז, יח): ״לִפְנֵי שֶׁבֶר גָּאוֹן וְלִפְנֵי כִשָּׁלוֹן גֹּבַהּ רוּחַ״ וְגוֹ׳. וְכֵן אַתָּה מוֹצֵא בְּהָמָן, עַד שֶׁלֹּא יְאַבְּדֵנוּ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא הוֹסִיף לוֹ גְּדֻלָּה, וְהוֹסִיף לוֹ גַּבְהוּת, שֶׁנֶּאֱמַר: ״וַיְסַפֵּר לָהֶם הָמָן אֶת כְּבוֹד עָשְׁרוֹ״ וְגוֹ׳, ״וַיֹּאמֶר לָהֶם הָמָן אַף לֹא הֵבִיאָה אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה״ וְגוֹ׳, וְאַף אֶסְתֵּר לֹא נִתְכַּוְּנָה אֶלָּא לְכָךְ, שֶׁנֶּאֱמַר (מִשְׁלֵי יח, יב): ״לִפְנֵי שֶׁבֶר יִגְבַּהּ לֵב אִישׁ״, וְאוֹמֵר (אִיּוֹב יב, כג): ״מַשְׂגִּיא לַגּוֹיִם וַיְאַבְּדֵם״.

וְלָכֵן רְאֵה, אֲהוּבִי, בְּנִי, מַה לְּפָנֶיךָ! שֶׁלֹּא תִּהְיֶה לְךָ שׂוּם קִנְאָה עַל שׂוּם בְּרִיָּה שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי הַקִּנְאָה אוֹכֶלֶת אֶת הָאָדָם, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (שַׁבָּת קנב:): כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ קִנְאָה בְּלִבּוֹ — עַצְמוֹתָיו מַרְקִיבִין; וְדָבָר זֶה שַׁיָּךְ עוֹד בַּחַיִּים חַיּוּתוֹ, כִּי כָּל הַצָּרוֹת שֶׁבָּאוֹת לָאָדָם זֶה רַק מֵחֲמַת קִנְאָה, כִּי קִנְאָה מְבִיאָה לִידֵי שִׂנְאָה וְשִׂנְאָה מְבִיאָה לִידֵי רִשְׁעוּת עַד רְצִיחָה, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבַן. וְאָמַר הֶחָכָם: כָּל שִׂנְאָה יֵשׁ תִּקָּוָה לְרַפְּאוֹתָהּ, חוּץ מִשִּׂנְאָה מִמִּי שֶׁנֶּחֱלָה מִקִּנְאָה; וְתֵכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁבַּר יִשְׂרָאֵל מַחְדִּיר בְּעַצְמוֹ אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאֵינוֹ רוֹצֶה שׂוּם דָּבָר מִלְּבַד לִהְיוֹת נִכְלָל בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, אָז אַף פַּעַם לֹא יֶחְסַר לוֹ שׂוּם דָּבָר, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

יג וְכָל זֶה אֵינֶנּוּ שׁוֶה לִי: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר הָמָן הָיָה מְכַשֵּׁף גָּדוֹל מְאֹד, וְרָצָה לְהַפִּיל אֶת מָרְדֳּכַי שֶׁהוּא הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, עַל־יְדֵי כִּשּׁוּף,

אֲבָל הוּא לֹא יָדַע אֶת מַעֲלַת מָרְדֳּכַי שֶׁנִּקְרָא עַל שֵׁם דְּרוֹר, שֶׁנִּכְלָל בְּעוֹלָם הַחֵרוּת, וּכְמַאֲמָרָם ז״ל (חֻלִּין קלט:): מָרְדֳּכַי מִן הַתּוֹרָה מְנַיִן? דְּכְתִיב (שְׁמוֹת ל, כג) ״מָר דְּרוֹר״, וְלָכֵן דַּיְקָא בָּזֶה שֶׁאָמַר: ״וְכָל זֶה אֵינֶנּוּ שׁוֶה לִי״, נִתְגַּלָּה צֵרוּף שֵׁם הַוָּיָ״ה בְּסוֹפוֹ, שֶׁהוּא צֵרוּף חֹדֶשׁ תַּמּוּז, שֶׁהוּא חָשַׁב שֶׁבַּחֹדֶשׁ הַזֶּה נִשְׁתַּבְּרוּ הַלּוּחוֹת, וְיוֹכַל לְהַמְשִׁיךְ אֶת הַדִּינִים עַל עַם יִשְׂרָאֵל. אֲבָל לֹא יָדַע שֶׁדַּיְקָא שָׁם גָּנוּז שֵׁם הַוָּיָ״ה בָּרוּךְ הוּא וּבָרוּךְ שְׁמוֹ.

וְזוֹ דַּרְכָּם שֶׁל הָרְשָׁעִים, שֶׁחוֹשְׁבִים שֶׁיְּכוֹלִים לְהִתְגַּבֵּר עַל הַצַּדִּיק וּלְהַכְנִיעוֹ. וְאַף שֶׁהֵם חוֹשְׁבִים שֶׁהִגִּיעַ כְּבָר תָּפְסוּ אוֹתוֹ, אֲבָל לְבַסּוֹף מִתְגַּלֶּה אֲלֵיהֶם שֵׁם הַוָּיָ״ה בָּרוּךְ הוּא. וְזֶה אֲשֶׁר ״זֶה אֵינֶנּוּ שׁוֶה לִי״, סוֹפֵי תֵּבוֹת הַוָּיָ״ה, וְהוּא הָרָשָׁע הָמָן־עֲמָלֵק לֹא הָיָה יָכוֹל לְהִסְתַּכֵּל בִּגְדֻלַּת מָרְדֳּכַי, וְרָצָה לְהַכְנִיס בּוֹ רַע עַיִן, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן נה), שֶׁהָרְשָׁעִים מַכְנִיסִים רַע עַיִן; וְלָכֵן אָמַר ״בְּכָל עֵת אֲשֶׁר אֲנִי רוֹאֶה אֶת מָרְדֳּכַי הַיְהוּדִי יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ״, כִּי נִתְקַנֵּא בִּגְדֻלָּתוֹ, וּבִפְרָט נִתְקַנֵּא שֶׁמָּרְדֳּכַי אֵינוֹ רוֹצֶה לְהִשְׁתַּחֲוֹות אֵלָיו, כַּמּוּבָא (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת הָעוֹשֶׂה שָׁלִיחַ לִגְבּוֹת חוֹבוֹ, הֲלָכָה ג׳, אוֹת יב), אֲשֶׁר זֶה הָיָה עִקַּר קְלִפַּת הָמָן־עֲמָלֵק, שֶׁלֹּא הָיָה יָכוֹל לִסְבֹּל אֶת גְּדֻלַּת מָרְדֳּכַי, שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לְהַכְנִיעַ אֶת עַצְמוֹ אֵלָיו. כִּי בֶּאֱמֶת נְקֻדַּת הַיְּהֻדוּת אֵצֶל כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל עוֹמֶדֶת חֲזָקָה וְתַקִּיפָה, וְאֵינָהּ רוֹצָה לְהַכְנִיעַ אֶת עַצְמָהּ אֶל הַטֻּמְאָה, שֶׁהִיא קְלִפַּת הַכְּפִירוּת וְהָאֶפִּיקוֹרְסוּת שֶׁמִּתְפַּשֶּׁטֶת בָּעוֹלָם. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה טו:): ״וְכָל זֶה אֵינֶנּוּ שָׁוֶה לִי״, מְלַמֵּד שֶׁכָּל גְּנָזָיו שֶׁל אוֹתוֹ רָשָׁע חֲקוּקִים עַל לִבּוֹ, וּבְשָׁעָה שֶׁרוֹאֶה אֶת מָרְדֳּכַי יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ, אָמַר: ״כָּל זֶה אֵינֶנּוּ שׁוֶה לִי״, כִּי מֵרֹב קִנְאָה שֶׁיֵּשׁ לָרְשָׁעִים עַל הַצַּדִּיקִים, אֵין יְכוֹלִים לִסְבֹּל בִּגְדֻלָּתָם. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִדְרָשׁ אַגָּדָה): אֵינוֹ עָרֵב לִי מַה שֶּׁאֲנִי אוֹכֵל וְשׁוֹתֶה, לְמוּדִים הֵם הָרְשָׁעִים שֶׁאוֹכְלִים וְאֵינָן שְׂבֵעִין, וְצַדִּיקִים אוֹכְלִים מַעֲדַנִּים וְנַפְשָׁם שְׂבֵעוֹת, וְכֵן הוּא אוֹמֵר (מִשְׁלֵי יג, כה): ״צַדִּיק אֹכֵל לְשֹׂבַע נַפְשׁוֹ וּבֶטֶן רְשָׁעִים תֶּחְסָר״; כִּי הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים, שֶׁהֵם בְּחִינַת מָרְדֳּכַי, מָר דְּרוֹר, הֵם חַיִּים בְּעוֹלָם הַחֵרוּת, מֵאַחַר שֶׁדְּבֵקִים בְּחַי הַחַיִּים בּוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל־כֵּן לֹא יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת לָהֶם שׁוּם דָּבָר, כִּי גַּם כְּשֶׁנִּדְמֶה שֶׁרְשָׁעִים מִתְגַּבְּרִים וּמִתְפַּשְּׁטִים עֲלֵיהֶם, גַּם שָׁם נִמְצָא שֵׁם הַוָּיָ״ה גָּנוּז בְּסוֹפֵי תֵּבוֹת, ״וְכָל זֶה׳ אֵינֶנּוּ׳ שׁוֶה׳ לִי״׳, סוֹפֵי תֵּבוֹת הַוָּיָ״ה, לְהוֹרוֹת שֶׁאֲפִלּוּ שֶׁנִּדְמֶה

יד וַתֹּאמֶר לוֹ זֶרֶשׁ אִשְׁתּוֹ וְכָל־אֹהֲבָיו יַעֲשׂוּ־עֵץ גָּבֹהַּ
חֲמִשִּׁים אַמָּה וּבַבֹּקֶר ו אֱמֹר לַמֶּלֶךְ וְיִתְלוּ אֶת־
מָרְדְּכַי עָלָיו וּבֹא־עִם־הַמֶּלֶךְ אֶל־הַמִּשְׁתֶּה שָׂמֵחַ
וַיִּיטַב הַדָּבָר לִפְנֵי הָמָן וַיַּעַשׂ הָעֵץ׃ פ

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

שֶׁהַצַּדִּיק הוּא כְּבָר בַּסּוֹף, וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא, בְּחִינַת קְלִפַּת הָמָן־עֲמָלֵק, רוֹצָה לִתְפֹּס אוֹתוֹ, בּוֹ בָּרֶגַע נִתְגַּלֶּה לוֹ שֵׁם הַוָי״ה אֲפִלּוּ בְּסוֹפוֹ, וְזֶה אֲשֶׁר ״זֶה אֵינֶנּוּ שָׁוֶה לִי״ עוֹלֶה כְּמִסְפַּר (בְּרֵאשִׁית מו, כג): ״וּבְנֵי״ דָּ״ן חֻשִׁי״ם״, שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִדְרָשׁ אַגָּדָה), שֶׁהָרַג אֶת עֵשָׂו, הַיְנוּ דַּיְקָא הָמָן־עֲמָלֵק שֶׁרָצָה לְהִתְגַּבֵּר עַל מָרְדְּכַי, שֶׁהִיא מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁהִיא בְּחִינַת מַחֲנֵה דָּן מְאַסֵּף לְכָל הַמַּחֲנוֹת, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן נו): וְהָמָן־עֲמָלֵק הוּא מַלְכוּת דְּסִטְרָא אַחֲרָא, וּכְשֶׁרוֹצֶה לְהִתְגַּבֵּר עַל מָרְדְּכַי, דַּיְקָא שָׁם יֵשׁ לוֹ מַפָּלָה, וְזֶה שֶׁאָמַר: ״וְכָל זֶה אֵינֶנּוּ שָׁוֶה לִי״, דַּיְקָא שָׁם מְרֻמָּז בְּסוֹפֵי תֵּבוֹת שֵׁם הַוָי״ה, שֶׁבַּשֵּׁם הַזֶּה נִכְנָעַת קְלִפַּת הָמָן־עֲמָלֵק, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

יד יַעֲשׂוּ עֵץ גָּבֹהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אָהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר הָמָן־עֲמָלֵק הָיָה מְכַשֵּׁף גָּדוֹל, וְיָדַע שֶׁכָּל כֹּחוֹ שֶׁל מָרְדְּכַי הוּא מִשַּׁעַר הַחֲמִשִּׁים דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁמִּי שֶׁזּוֹכֶה לְהַגִּיעַ לְשָׁם, נִכְלָל בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְהוּא כְּבָר לֹא יָכוֹל לִפֹּל, כִּי נַעֲשֶׂה בָּטֵל וּמְבֻטָּל לָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְאִי אֶפְשָׁר לְנַתְּקוֹ מֵהַקְּדֻשָּׁה כְּלָל, וְהוּא הָיָה זֶה לְעֻמַּת זֶה שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁל הַטֻּמְאָה, וְלָכֵן רָצָה לַעֲשׂוֹת עֵץ גָּבֹהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה, וְעַל־יְדֵי־זֶה לְהִתְגַּבֵּר עָלָיו. וּמוּבָא בְּדִבְרֵי מוֹהַרַנ״תְּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, פּוּרִים הֲלָכָה ג׳, אוֹת י׳), כִּי מָרְדְּכַי הוּא בְּסוֹד (שְׁמוֹת ל, כג) ״מָר דְּרוֹר״ (חֻלִּין קלט:), דְּרוֹר לְשׁוֹן חֵרוּת, בְּחִינַת יוֹבֵל, שֶׁהִיא שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים (וַיִּקְרָא כה, י), בְּחִינַת חֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי בִּינָה (תִּקּוּנֵי־זֹהַר עו: זֹהַר ח״ב קיד, קפג), וּבִינָה מְקַנְּנָא בְּכוּרְסַיָּא (עֵץ תִּקּוּנֵי זֹהַר כג, עט.), שֶׁהִיא בְּחִינַת ״כִּסְאוֹת לַמִּשְׁפָּט״, וְעַל־כֵּן מָרְדְּכַי זָכָה לְתַקֵּן כִּסְאוֹת לַמִּשְׁפָּט, הַיְנוּ שֶׁלֹּא יִהְיוּ כְּבָר שׁוּם קֻשְׁיוֹת וּסְפֵקוֹת עָלָיו יִתְבָּרַךְ, אֲפִלּוּ שֶׁעוֹבְרִים עָלָיו דְּבָרִים כָּאֵלּוּ שֶׁהוּא לֹא יָכוֹל לְהָבִין, שֶׁזֶּה תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן,

חֵלֶק ב׳, סִימָן ה׳), שֶׁאָדָם צָרִיךְ לַעֲבֹד אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּתָמִימוּת וּבְפָשִׁיטוּת, לְהַשְׁלִיךְ מִמֶּנּוּ אֶת כָּל הַשֵּׂכֶל, וְלֵידַע שֶׁלֹּא יוֹדְעִים כְּלָל, אֵיךְ מִתְנַהֵג הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עִם הָאָדָם, שֶׁזֶּה תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ סוֹד שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים. וְזוֹ הָיְתָה מַדְרֵגַת מָרְדֳּכַי, שֶׁעָלָה עַד שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים, שֶׁשָּׁם עִקַּר הַחֹרוּת מָר דְּרוֹר, כִּי אֲחִיזַת מָרְדֳּכַי הָיָה בְּמָקוֹם גָּבֹהַּ מְאֹד מְאֹד, שֶׁהוּא סוֹד הִתְגַּלּוּת חָכְמָה סְתִימָאָה, שֶׁהוּא נִתְגַּלֶּה בְּעֵת הַשֵּׁנָה וְהַדּוֹרְמִיטָא דַּיְקָא, כִּי דַּיְקָא בְּעֵת הַשֵּׁנָה, הַיְנוּ כְּשֶׁמְּסַלְּקִין כָּל הַחָכְמוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁנָה, אָז נִתְגַּלֶּה הֶאָרַת מָרְדֳּכַי, שֶׁהִיא הִתְגַּלּוּת חָכְמָה סְתִימָאָה, הַיְנוּ שֶׁנִּתְגַּלֶּה הַחָכְמָה הַסְּתוּמָה וְנֶעֱלָמָה מֵעַיִן כֹּל, הַיְנוּ בְּחִינַת הַשָּׂגַת ׳צַדִּיק וְרַע לוֹ רָשָׁע וְטוֹב לוֹ׳, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִתַּקְנִין בְּחִינַת ״כְּסָאוֹת לַמִּשְׁפָּט״, כִּי זֶה בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט. וְהָמָן הָרָשָׁע שָׂרָצָה לְהִתְגַּבֵּר עַל מָרְדֳּכַי עַל־יְדֵי פְּגַם הַמִּשְׁפָּט, הַיְנוּ פְּגַם ״כְּסָאוֹת לַמִּשְׁפָּט״, חַס וְשָׁלוֹם, עַל־כֵּן הָיְתָה עֲצָתוֹ לַעֲשׂוֹת ״עֵץ גָּבֹהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה״, לְתְלוֹת אֶת מָרְדֳּכַי עָלָיו, כִּי רָצָה לִפְגֹּם בִּבְחִינַת חֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי בִּינָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת ״כְּסָאוֹת לַמִּשְׁפָּט״, שֶׁמִּפְּגָם זֶה הָיְתָה אֲחִיזָתוֹ, וְזֶהוּ סוֹד הַגּוֹרָל שֶׁהִפִּיל, כִּי שָׁם הוּא שֹׁרֶשׁ הַגּוֹרָל, הַיְנוּ כִּי בִּבְינָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת ״כְּסָאוֹת לַמִּשְׁפָּט״, שָׁם הוּא סוֹד הַגּוֹרָל, כִּי מִשָּׁם יוֹצֵא הַמִּשְׁפָּט לְכָל בָּאֵי עוֹלָם, וְנוֹתְנִין לְכָל אֶחָד כְּפִי גּוֹרָלוֹ וּמִשְׁפָּטוֹ.

וְעַל־כֵּן הָמָן, שֶׁהָיָה נֶאֱחָז מִפְּגַם הַמִּשְׁפָּט, מִפְּגַם הַגּוֹרָל, עַל־יְדֵי שֶׁפָּגַם שָׁאוּל וְרָצָה לְהַעֲלוֹת טִפַּת עֲשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל אֶל הַמֹּחַ כַּנַּ״ל, עַל־כֵּן ״הִפִּיל פּוּר הוּא הַגּוֹרָל״, כִּי רָצָה לַהֲפֹךְ הַגּוֹרָל וְהַמִּשְׁפָּט עַל יִשְׂרָאֵל לְרָעָה, חַס וְשָׁלוֹם, עַל־יְדֵי שֶׁנִּפְגַּם הַמִּשְׁפָּט וְהַגּוֹרָל, וְעַל־כֵּן עָשָׂה עֵץ חֲמִשִּׁים אַמָּה, כִּי רָצָה לִשְׁלֹט בְּמָרְדֳּכַי עַל־יְדֵי פְּגַם הַמִּשְׁפָּט, שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹבֵל, בְּחִינַת חֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי בִּינָה. כִּי עַל־יְדֵי פְּגַם הַמִּשְׁפָּט, חַס וְשָׁלוֹם, נִתְעוֹרֵר, חַס וְשָׁלוֹם, עֲמָלֵק, שֶׁהוּא מִשְׁפָּט מְעֻקָּל, וְאַחַר־כָּךְ כְּשֶׁזָּכוּ בְּרַחֲמֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְתִקּוּן הַמִּשְׁפָּט, עַל־יְדֵי מָרְדֳּכַי, נִתְהַפְּכָה מַחֲשַׁבְתּוֹ הָרָעָה עַל רֹאשׁוֹ (אֶסְתֵּר ט, כה), ״וְתָלוּ אוֹתוֹ עַל הָעֵץ אֲשֶׁר הֵכִין לְמָרְדֳּכָי״ (שָׁם ז, י); כִּי נִתַּקֵּן בְּחִינַת ״כְּסָאוֹת לַמִּשְׁפָּט״, וּמַה שֶּׁהָיָה נִפְגַּם — נִתַּקֵּן. וְאָז נֶעֱקַר הָמָן־עֲמָלֵק מִשֹּׁרֶשׁ אֲחִיזָתוֹ, וְנִתְלָה עַל הָעֵץ הַגָּבֹהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה; כִּי מִשָּׁם בְּעַצְמוֹ נֶעֱקַר וְנָפַל לַשְּׁאוֹל תַּחְתִּיוֹת, כִּי נִתַּקֵּן הַמִּשְׁפָּט, וְנִתְגָּרֵשׁ וְנִפְרַד מִשָּׁם הָמָן־עֲמָלֵק. שֶׁזֶּה בְּחִינַת תְּלִיָּה, שֶׁמַּעֲלִין

ו א בַּלַּיְלָה הַהוּא נָדְדָה שְׁנַת הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר לְהָבִיא אֶת־סֵפֶר הַזִּכְרֹנוֹת דִּבְרֵי הַיָּמִים וַיִּהְיוּ נִקְרָאִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

אוֹתוֹ עַד רֹאשׁ הָעֵץ שֶׁגָּבְהוֹ חֲמִשִּׁים אַמָּה, וּמִשָּׁם הַיְקָא מוֹרִידִין וּמַפִּילִין אוֹתוֹ, כְּדֵי לַעֲקֹר אוֹתוֹ מִן הַקְּדֵשָׁה לְגַמְרֵי, הַיְנוּ מִבְּחִינַת חֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי בִּינָה הַמְלֻבָּשִׁין בְּ"כְסָאוֹת לַמִּשְׁפָּט", שֶׁמִּשָּׁם רָצָה לִינֹק עַל־יְדֵי פְּגַם הַמִּשְׁפָּט, וּכְנֶגֶד זֶה עָשָׂה עֵץ גָּבְהוֹ חֲמִשִּׁים אַמָּה. וְעַתָּה שֶׁזָּכוּ לְתִקּוּן הַמִּשְׁפָּט, מִשָּׁם בְּעַצְמוֹ הָיְתָה מַפַּלְתּוֹ, כִּי נֶעֱקַר מִשָּׁם וְהוּרַד לַשְּׁאוֹל תַּחְתִּיוֹת, שֶׁזֶּה בְּחִינַת תְּלִיָּה, שֶׁמַּעֲלִין אוֹתוֹ עַד רֹאשׁ הָעֵץ, וּמִשָּׁם מוֹרִידִין וּמַפִּילִין אוֹתוֹ, כְּדֵי לַעֲקֹר אוֹתוֹ מִשָּׁרְשׁוֹ. וְכֵן נִתְהַפֵּךְ הַגּוֹרָל וְהַמִּשְׁפָּט לְרָעָה עַל זֶרַע עֲמָלֵק, הַכֹּל עַל־יְדֵי תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, שֶׁהוּא בְּחִינַת גּוֹרָל, וְאָז נֶעֱקְרוּ וְנִמְחוּ הֵם עַל־יְדֵי אוֹתוֹ הַגּוֹרָל דַּיְקָא, כִּי נִתַּקֵּן הַגּוֹרָל שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט. וְזוֹ גְּדֻלַּת בַּר יִשְׂרָאֵל, שֶׁבְּתִקֻּף הַצָּרָה שֶׁעוֹבֶרֶת עָלָיו, אָסוּר לוֹ לְהִתְיָאֵשׁ, אֶלָּא לִבְרֹחַ אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וּלְהַגִּיעַ לְשַׁעַר הַחֲמִשִּׁים, וּלְהִכָּלֵל בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא. אֲבָל עַד שֶׁמַּגִּיעִים לָזֶה, צְרִיכִים לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים רַבִּים, רַחֲמִים מְרֻבִּים אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, שֶׁזֶּה מַה שֶּׁאָמְרוּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִדְרָשׁ תְּהִלִּים, פָּרָשָׁה ל', סִימָן ו'): "יַעֲשׂוּ עֵץ", זֶה שֶׁאָמַר הַכָּתוּב (תְּהִלִּים ל, ו): "בָּעֶרֶב יָלִין בֶּכִי וְלַבֹּקֶר רִנָּה", בָּעֶרֶב יָלִין בֶּכִי, זֶה מָרְדֳּכַי, כְּשֶׁאָמְרָה זֶרֶשׁ לְהָמָן "יַעֲשׂוּ עֵץ גָּבְהוֹ חֲמִשִּׁים אַמָּה", וְלָנוּ כָּל יִשְׂרָאֵל בִּבְכִיָּה וִילָלָה, וְלַבֹּקֶר רִנָּה, "וַיִּתְלוּ אֶת הָמָן" (אֶסְתֵּר ז, י), וּכְתִיב (שָׁם ח, טז): "לַיְהוּדִים הָיְתָה אוֹרָה וְשִׂמְחָה"; כִּי עַל־יְדֵי רִבּוּי תְּפִלָּה וּבַקָּשָׁה שֶׁהִקְדִּימוּ עַם יִשְׂרָאֵל וְהִשְׁלִיכוּ אֶת חָכְמָתָם הַמְדֻמָּה, וְלֹא שָׁאֲלוּ שׁוּם שְׁאֵלוֹת, וְלֹא הִקְשׁוּ שׁוּם קֻשְׁיוֹת עָלָיו יִתְבָּרֵךְ, אֶלָּא הִתְפַּלְּלוּ אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ בְּתָמִימוּת וּבְפָשִׁיטוּת, עַל־יְדֵי־זֶה זָכוּ לְתִקּוּן הַמִּשְׁפָּט, עַד שֶׁהִגִּיעוּ לְשַׁעַר הַחֲמִשִּׁים, וּמִשָּׁם הִפִּילוּ אֶת הָמָן־עֲמָלֵק, כֵּן יֹאבְדוּ כָּל אוֹיְבֶיךָ יְיָ, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

פֶּרֶק ו׳

א בַּלַּיְלָה הַהוּא נָדְדָה שְׁנַת הַמֶּלֶךְ: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אָהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר רַבֵּנוּ זַ"ל

גִּלָּה לָנוּ נוֹרָאוֹת נִפְלָאוֹת (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן סא), אֲשֶׁר ה׳ יִתְבָּרַךְ הוּא לְמַעְלָה מִן הַזְּמַן; כִּי כָּל הַ׳זְּמַן׳ הוּא רַק תַּחַת הַבְּרִיאָה, שֶׁהוּא דָּבָר מְצֻמְצָם, אֲבָל, כִּבְיָכוֹל, אֵצֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֵין שׁוּם זְמַן כְּלָל, וְזֶה הָעִנְיָן הוּא בֶּאֱמֶת דָּבָר נִפְלָא וְנֶעֱלָם מְאֹד, וְאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין זֹאת בְּשֵׂכֶל אֱנוֹשִׁי, אֵיךְ שֶׁבֶּאֱמֶת אֵין שׁוּם זְמַן כְּלָל. וְדַיְקָא עַל־יְדֵי הַדַּעַת הַזֶּה, אֲשֶׁר אֵין שׁוּם זְמַן כְּלָל, יִגְאַל מָשִׁיחַ אֶת כָּל עַם יִשְׂרָאֵל, כִּי הוּא יָאִיר בְּכֻלָּם אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּגִלּוּי רַב כָּזֶה, עַד שֶׁיִּתְבַּטֵּל כָּל הַזְּמַן לְגַמְרֵי, שֶׁזֶּה סוֹד שֶׁנֶּאֱמַר אֶצְלוֹ (תְּהִלִּים ב, ז): ״בְּנִי אַתָּה אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ״; וְהַדָּבָר תָּמוּהַּ וְנִפְלָא מְאֹד, אֵיךְ יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁהוּא עַכְשָׁו נוֹלַד, אֶלָּא מֵחֲמַת גּוֹדֶל עֹצֶם שִׂכְלוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ, לְפִי גֹּדֶל מַדְרֵגָתוֹ שֶׁיֹּאחַז בָּזֶה, וּמֵחֲמַת הַפְלָגַת עֹצֶם מַעֲלַת שִׂכְלוֹ, שֶׁיִּגְדַּל אָז מְאֹד מְאֹד, עַל־כֵּן יִהְיֶה כָּל הַזְּמַן שֶׁעָבַר עָלָיו מִיּוֹם בְּרִיאַת הָעוֹלָם עַד אוֹתוֹ יוֹם, כְּלוּ אַיִן וָאֶפֶס מַמָּשׁ, וְיִהְיֶה מַמָּשׁ כְּאִילּוּ נוֹלַד הַיּוֹם, כִּי יִתְבַּטֵּל כָּל הַזְּמַן בְּשִׂכְלוֹ, שֶׁיִּהְיֶה גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד. וְזֶה הָיָה הַנֵּס עַל־יְדֵי מָרְדְּכַי, שֶׁגַּם הוּא זָכָה לְהַכְלֵל בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, כִּי הָיָה אָז בִּטּוּל הַזְּמַנִּים, כִּי הָמָן שָׁמַח כְּשֶׁנָּפַל לוֹ הַגּוֹרָל בַּאֲדָר, מֵחֲמַת שֶׁאָז מֵת מֹשֶׁה, וְחָשַׁב שֶׁעַכְשָׁו יוּכַל לְהִתְגַּבֵּר עַל עַם יִשְׂרָאֵל, כַּמּוּבָא (אֶסְתֵּר רַבָּה, פָּרָשָׁה יז, סִימָן ג׳), כִּי מֹשֶׁה הָיָה לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, וְלָכֵן יָכוֹל הָיָה לְהוֹרִיד לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא מְקֻשֶּׁרֶת בֵּין הַזְּמַן וְהַמָּקוֹם אֶל לְמַעְלָה מִן הַזְּמַן וְהַמָּקוֹם, וְהָמָן חָשַׁב, מֵאַחַר שֶׁנִּסְתַּלֵּק מֹשֶׁה בַּאֲדָר, אָז אֵין כְּבָר מִי שֶׁיְּקַשֵּׁר אֶת עַם יִשְׂרָאֵל אֶל לְמַעְלָה מִן הַזְּמַן, אֲבָל לֹא יָדַע שֶׁמָּרְדְּכַי הַצַּדִּיק הָיָה גָּדוֹל מְאֹד, עַד שֶׁגַּם הוּא הָיָה יָכוֹל לְהַגְבִּיהַּ אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל אֶל לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, כִּי גַּם הוּא הָיָה בִּבְחִינַת מָשִׁיחַ, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה ל׳, סִימָן ח׳): מָרְדְּכַי הָיָה מְתֻקָּן לַגְּאֻלָּה; וְכֵן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (אֶסְתֵּר רַבָּה, פָּרָשָׁה ו׳, סִימָן ב׳): מָרְדְּכַי שָׁקוּל בְּדוֹרוֹ כְּמֹשֶׁה בְּדוֹרוֹ; וְלָכֵן גַּם הוּא הִגְבִּיהַּ אֶת עַם יִשְׂרָאֵל אֶל לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן. וְזֶה ״בַּלַּיְלָה הַהוּא נָדְדָה שְׁנַת הַמֶּלֶךְ״, כִּי הַשָּׁנָה הִיא תַּחַת הַזְּמַן. וְלָכֵן מוּבָא בַּסְּפָרִים, שֶׁהַנָּעוֹר בַּלַּיְלָה נִצּוֹל מִקְּרִית, כִּי עִקַּר הַזְּמַן הוּא בְּחִינַת שֵׁנָה, שֶׁשָּׁם הוּא סִטְרָא דְּמוֹתָא, וְעַל־כֵּן כְּשֶׁנָּעוֹר בַּלַּיְלָה וּמְנַדֵּד שֵׁינָה מֵעֵינָיו, וְהוּא עוֹסֵק בַּתּוֹרָה וּבַעֲבוֹדַת ה׳ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה מְבַטֵּל הַזְּמַן שֶׁהוּא שֵׁנָה, וּמְקַשֵּׁר הַזְּמַן אֶל לְמַעְלָה מִן הַזְּמַן, שֶׁהֵם שְׁלֵמוּת הַדַּעַת דִּקְדֻשָּׁה (עַיֵּן לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, מִילָה, הֲלָכָה ד׳, אוֹת ח׳); וְלָכֵן הָיָה הַנֵּס עַל־יְדֵי נִדּוּד שֵׁנָה דַּיְקָא, כִּי רָצָה הָמָן לְהַפִּיל אֶת עַם יִשְׂרָאֵל לִבְחִינַת עֲבֹדוּת,

ב וַיִּמָּצֵא כָּתוּב אֲשֶׁר הִגִּיד מָרְדֳּכַי עַל־בִּגְתָנָא וָתֶרֶשׁ
שְׁנֵי סָרִיסֵי הַמֶּלֶךְ מִשֹּׁמְרֵי הַסַּף אֲשֶׁר בִּקְשׁוּ לִשְׁלֹחַ
יָד בַּמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ:

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

שֶׁהוּא תַּחַת הַזְּמַן (שָׁם אות יד); כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (קִדּוּשִׁין מט:): עֲשָׂרָה קַבִּין שִׁנָּה יָרְדוּ לָעוֹלָם, תִּשְׁעָה נָטְלוּ עֲבָדִים; וְעַכְשָׁו הִכְנִיס מָרְדֳּכַי לְעַם יִשְׂרָאֵל אֶת הַדַּעַת הַזּוֹ, לְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְלֹא לִפְחֹד מֵהָמָן הָרָשָׁע, שֶׁכָּל כֹּחוֹ הוּא בְּחִינַת עַבְדוּת תַּחַת הַזְּמַן, וְהֵאִיר בְּכֻלָּם אֶת הָאָרַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, וְעַל־כֵּן הָיָה הַנֵּס עַל־יְדֵי נִדּוּד הַשָּׁנָה דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "בַּלַּיְלָה הַהוּא נָדְדָה שְׁנַת הַמֶּלֶךְ", הַיְנוּ בְּחִינַת בְּטוּל הַזְּמַן. כִּי עִקַּר הַזְּמַן הוּא בִּבְחִינַת שָׁנָה (שָׁם אות כב); וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה טו:): "בַּלַּיְלָה הַהוּא נָדְדָה שְׁנַת הַמֶּלֶךְ", אָמַר רַבִּי תַּנְחוּם נָדְדָה שְׁנַת מַלְכוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְרַבָּנָן אָמְרִי נָדְדוּ עֶלְיוֹנִים, נָדְדוּ תַּחְתּוֹנִים. רָבָא אָמַר: שְׁנַת הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ מַמָּשׁ, הַיְנוּ שֶׁמָּרְדֳּכַי הִמְשִׁיךְ אֶת הָאָרַת לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, וְעַל־יְדֵי־זֶה נָדְדוּ עֶלְיוֹנִים וְנָדְדוּ תַּחְתּוֹנִים, כִּי מֵחֲמַת רֹב גִּלּוּי הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, בְּטוּל הַזְּמַנִּים, עַל־יְדֵי־זֶה נָדְדָה גַּם שְׁנַת הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, וְדַיְקָא עַל־יְדֵי־זֶה הָיָה הַנֵּס, כִּי הַכֹּל בָּא רַק מֵחֲמַת בְּטוּל הַזְּמַנִּים, שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל־יְדֵי בְּטוּל אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהֵאִיר מָרְדֳּכַי הַצַּדִּיק בְּעַם יִשְׂרָאֵל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (אֶסְתֵּר רַבָּה, פְּרָשָׁה י', סִימָן א'): "בַּלַּיְלָה הַהוּא נָדְדָה שְׁנַת הַמֶּלֶךְ", נָדְדוּ שָׁמַיִם כִּסְאוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁרָאָה אֶת יִשְׂרָאֵל בְּצָרָה, וְכִי יֵשׁ שָׁנָה לִפְנֵי הַמָּקוֹם וַהֲלֹא כְּבָר נֶאֱמַר (תְּהִלִּים קכא, ד): "הִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל"? אֶלָּא בִּזְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל שְׁרוּיִין בְּצַעַר, וְאֻמּוֹת הָעוֹלָם בְּשַׁלְוָה, לְכָךְ נֶאֱמַר (תְּהִלִּים מד, כד): "עוּרָה לָמָּה תִישַׁן ה'", כִּי הַטֶּבַע הוּא בְּחִינַת שָׁנָה לְמַטָּה מֵהַזְּמַן, וְהַמְשָׁכַת הַהַשְׁגָּחָה הוּא גִּלּוּי אֱלֹקוּת בְּטוּל הַזְּמַן, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ב וַיִּמָּצֵא כָּתוּב אֲשֶׁר הִגִּיד מָרְדֳּכַי: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר מָרְדֳּכַי הוּא הַצַּדִּיק הַמְדַבֵּר דִּבּוּרֵי אֱמוּנָה, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן,

ג וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מַה־נַּעֲשָׂה יְקָר וּגְדוּלָּה לְמָרְדֳּכַי עַל־זֶה וַיֹּאמְרוּ נַעֲרֵי הַמֶּלֶךְ מְשָׁרְתָיו לֹא־נַעֲשָׂה עִמּוֹ דָּבָר:

גְּנָזֵי הַמֶּלֶךְ

חֵלֶק א׳, סִימָן יז), וְהַדִּבּוּרִים הוֹלְכִים מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹפוֹ, עַד שֶׁמַּגִּיעִים אֶל הַכִּי רְחוֹקִים, וּמְקָרְבִים אוֹתָם אֵלָיו. וְהִנֵּה בִּגְתָן וָתֶרֶשׁ, הָיוּ שְׁתֵּי קְלִפּוֹת, דְּכַר וְנוּקְבָא דִּקְלִפָּה, שֶׁהֶעֱבִירָם מָרְדֳּכַי, כִּי הֲרֵי הֵם קִטְרְגוּ עַל אֶסְתֵּר שֶׁהִיא מַלְכוּת, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (מְגִלָּה יג.): בִּגְתָן וָתֶרֶשׁ שְׁנֵי טְרָסִיִּים הָווּ, וְהָיוּ מְסַפְּרִין בִּלְשׁוֹן טוּרְסִי, וְאוֹמְרִים: ״מִיּוֹם שֶׁבָּאת זוֹ לֹא רָאִינוּ שֵׁנָה בְּעֵינֵינוּ, בֹּא וְנָטִיל אֶרֶס בַּסֶּפֶל כְּדֵי שֶׁיָּמוּת״, כִּי לֹא יָכְלוּ לִרְאוֹת בִּגְדֻלָּתָהּ שֶׁל אֶסְתֵּר שֶׁהִיא מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, כִּי הַטֻּמְאָה לֹא יְכוֹלָה לִסְבֹּל אֶת הַקְּדֻשָּׁה. וּכְלָל זֶה יָדוּעַ, שֶׁהָאוֹר וְהַחֹשֶׁךְ אֵינָם מִתְחַבְּרִים יַחַד, הַיְנוּ הַטֻּמְאָה וְהַטָּהֳרָה אֵינָם עוֹלִים בְּקָנֶה אֶחָד, וְלָכֵן כְּשֶׁבַּר יִשְׂרָאֵל מְדַבֵּר דִּבּוּרֵי אֱמוּנָה וְגִלּוּי אֱלֹקוּת, אָזַי מְעַט מֵהָאוֹר דּוֹחֶה הַרְבֵּה מֵהַחֹשֶׁךְ, וּמִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁהַצַּדִּיק בְּחִינַת מָרְדֳּכַי, מְדַבֵּר דִּבְרֵי אֱמוּנָה, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא מַפִּיל אֶת הַקְּלִיפּוֹת לָעָמְקָא דְּתְהוֹמָא רַבָּא, עַד שֶׁנַּעֲשִׂים כְּלֹא מַמָּשׁ. וְזֶה ״וַיִּמָּצֵא כָּתוּב, אֲשֶׁר הִגִּיד מָרְדֳּכַי״, שֶׁהוּא הַצַּדִּיק, שֶׁדִּבֵּר דִּבּוּרֵי אֱמוּנָה, עַל־יְדֵי־זֶה הִכְנִיעַ אֶת שְׁתֵּי הַקְּלִפּוֹת ״בִּגְתָנָא וָתֶרֶשׁ״, שֶׁהֵם רָצוּ לְהִתְאַחֵז בַּמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה. וְלָכֵן כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁרוֹאֶה שֶׁבּוֹעֲרוֹת בּוֹ הַקְּלִפּוֹת שֶׁל נאוף, וּכְפִרוּת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת, וְאִי אֶפְשָׁר לְהַכְנִיעָם, אֶלָּא עַל־יְדֵי רִבּוּי דִּבּוּרִים, שֶׁיְּדַבֵּר דִּבּוּרֵי אֱמוּנָה, שֶׁמַּיָּקָא עַל־יְדֵי־זֶה יַכְנִיעַ אֶת הַטֻּמְאָה, וְתִהְיֶה לָהֶם מַפָּלָה גְּדוֹלָה, וְיִפְּלוּ נְפִילָה אַחַר נְפִילָה, עַד שֶׁיִּהְיוּ כְּלֹא, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ג וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מַה נַּעֲשָׂה יְקָר וּגְדֻלָּה לְמָרְדֳּכַי עַל זֶה: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר מִדַּת הַקִּנְאָה הִיא הַמִּדָּה הֲכִי גְּרוּעָה, וְכָל הַצָּרוֹת שֶׁהָאָדָם סוֹבֵל, וְכָל הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁרַק קוֹרִית בָּעוֹלָם — כְּרוּכָה בְּקִנְאָה, שֶׁאֶחָד מְקַנֵּא בִּגְדֻלַּת זוּלָתוֹ, וְעַל־יְדֵי־זֶה הוּא רוֹצֶה לַחֲלֹק עָלָיו, וְהוּא רוֹדְפוֹ עַד חָרְמָה, וּבְכָל מָקוֹם שֶׁרַק תִּרְאֶה מַחֲלֹקֶת, תֵּכֶף־וּמִיָּד תִּבְדֹּק וְתִרְאֶה שֶׁיֵּשׁ שָׁם קִנְאָה, וַחֲכָמֵינוּ

הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ (שַׁבָּת קנב:): כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ קִנְאָה בְּלִבּוֹ — עַצְמוֹתָיו מַרְקִיבִין; וְזֶה עוֹד בַּחַיִּים חַיּוּתוֹ שֶׁל הָאָדָם, רוֹאִים שֶׁהַקִּנְאָה אוֹכֶלֶת אוֹתוֹ, עַד שֶׁלֹּא יָכוֹל לִסְבֹּל בִּגְדֻלַּת חֲבֵרוֹ, וּמִזֶּה בָּא שֶׁהוּא שׂוֹנֵא אוֹתוֹ, וְאַחַר־כָּךְ הוּא מַתִּיר אֶת דָּמוֹ. וְהִנֵּה מָרְדֳּכַי הִכְנִיעַ אֶת הַקְּלִיפּוֹת בִּגְתָן וָתֶרֶשׁ, שֶׁהֵם דְּכַר וְנוּקְבָא דִּקְלִפָּה, כִּי בָּזֶה שֶׁגִּלָּה אֶת מְזִימָתָם הָרָעָה, שֶׁהֵם רוֹצִים לְהַעֲלִים וּלְהַסְתִּיר וּלְהַעֲבִיר אֶת הַמֶּלֶךְ מִן הָעוֹלָם, עַל זֶה רָצָה הַמֶּלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְשַׁלֵּם לוֹ שָׂכָר, וְשָׁאַל אֶת הַמַּלְאָכִים: אֵיזֶה שָׂכָר מַגִּיעַ לְמָרְדֳּכַי? "וַיֹּאמְרוּ נַעֲרֵי הַמֶּלֶךְ מְשָׁרְתָיו לֹא נַעֲשָׂה עִמּוֹ דָּבָר"; אֲשֶׁר זוֹ קִנְאַת הַמַּלְאָכִים, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן א'): כְּשֶׁבַּר יִשְׂרָאֵל זוֹכֶה לִהְיוֹת דָּבוּק בְּחַי הַחַיִּים בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וּמְגַלֶּה וּמְפָרְסֵם לְכֻלָּם אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרֵךְ, אָז מִתְקַנְּאִים בּוֹ הַמַּלְאָכִים, שֶׁיֵּשׁ לוֹ מֶמְשָׁלָה עֲלֵיהֶם, כִּי הוּא נַעֲשָׂה יוֹתֵר גָּדוֹל מֵהֶם, עַד שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (דְּבָרִים רַבָּה, פָּרָשָׁה א', סִימָן יב): אָמַר רַבִּי אַבָּא, לֶעָתִיד לָבֹא עֲתִידָה מְחִיצָתָן שֶׁל צַדִּיקִים לִהְיוֹת לִפְנִים מִמַּלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, וְהֵם שׁוֹאֲלִים לָהֶם, מָה הֲלָכוֹת חִדֵּשׁ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא הַיּוֹם? אָמַר רַבִּי לֵוִי בַּר חֲנִינָא: וְאַל תִּתְמַהּ, אַף בָּעוֹלָם הַזֶּה הָיְתָה מְחִיצָתָן לִפְנִים מִמַּלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת", כִּי כָּל מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהַכָּנֵס יוֹתֵר בְּרוּחָנִיּוּת, וּמַשִּׂיג אֶת הָאוֹר אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, עַל־יְדֵי־זֶה מִתְגַּבֶּרֶת עָלָיו הַקִּנְאָה. וְלָכֵן אֲנַחְנוּ מוֹצְאִים, שֶׁבִּגְדוֹלֵי מֻבְחָרֵי הַצַּדִּיקִים קִנְּאוּ מְאֹד, וְרָדְפוּ אוֹתָם עַד חָרְמָה, וְהַכֹּל רַק מַחֲמַת קִנְאָה שֶׁהָיְתָה כְּלַפֵּיהֶם. וּבֶאֱמֶת הַמֶּלֶךְ מַלְכּוֹ שֶׁל עוֹלָם, שׁוֹאֵל אֶת הַמַּלְאָכִים: "מַה נַּעֲשָׂה יְקָ"ר וּגְדֻלָּ"ה", שֶׁעוֹלֶה שס"ד כְּמִסְפַּר הַשָּׂטָן, כִּי מָרְדֳּכַי נִקְרָא אִישׁ יְהוּדִי, עַל שֵׁם שֶׁכּוֹפֵר בַּעֲבוֹדָה זָרָה, וְהוּא עוֹקֵר אֶת הַכְּפִירוּת וְהָאֶפִּיקוֹרְסוּת מִן הָעוֹלָם, כִּי זוֹ עֲבוֹדָתוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק — לְגַלּוֹת וּלְפָרְסֵם אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרֵךְ לְכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ. וּכְשֶׁהַמֶּלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מִתְיַעֵץ עִם הַמַּלְאָכִים, שֶׁזֶּה "נַעֲרֵי הַמֶּלֶךְ מְשָׁרְתָיו", כַּדַּת מַה לַּעֲשׂוֹת עִם הַצַּדִּיק הַמְגַלֶּה אֶת הָאֱמוּנָה, וּמְכַלֶּה אֶת הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא הַבָּאָה מֵהַשָּׂטָ"ן, אֲזַי אוֹמְרִים "לֹא נַעֲשָׂה דָּבָר", כִּי מֵרֹב קִנְאָה לֹא יְכוֹלִים לִסְבֹּל בִּיקָר וּגְדֻלָּה שֶׁל הַצַּדִּיק. וְלָכֵן בְּכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ מְרִיבוֹת וּמַחֲלֹקֶת עַל הַצַּדִּיק, הַכֹּל בָּא רַק מֵחֲמַת קִנְאָה.

עַל־כֵּן רְאֵה לְהִתְחַזֵּק, אֲהוּבִי, בְּנִי! וְאַל תִּסְתַּכֵּל עַל שׁוּם בְּרִיָּה שֶׁבָּעוֹלָם,

ד וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מִי בֶחָצֵר וְהָמָן בָּא לֶחָצֵר בֵּית־
הַמֶּלֶךְ הַחִיצוֹנָה לֵאמֹר לַמֶּלֶךְ לִתְלוֹת אֶת־מָרְדֳּכַי
עַל־הָעֵץ אֲשֶׁר־הֵכִין לוֹ׃

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

אֶלָּא תִּבָּרַח רַק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְתַמְשִׁיךְ לְגַלּוֹת וּלְפָרְסֵם אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְלֹא לְהִתְפַּעֵל מִשּׁוּם דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם, יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה וְיִהְיֶה מַה שֶּׁיִּהְיֶה. וְעָלֶיךָ לָדַעַת, שֶׁכָּל מַה שֶּׁנִּגְזַר לְמַעְלָה — זֶה מַה שֶּׁיִּהְיֶה, וְלֹא תוֹעִיל שׁוּם הִשְׁתַּדְּלוּת שֶׁל בָּשָׂר וָדָם. וְתַאֲמִין, אֲהוּבִי, בְּנִי! שֶׁגַּם הַהִשְׁתַּדְּלוּת שֶׁאֲחֵרִים עוֹשִׂים בִּשְׁבִילְךָ, זֶה גַּם־כֵּן מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ. וְלָכֵן אַתָּה צָרִיךְ לִהְיוֹת רַק בָּטֵל וּמְבֻטָּל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְלֹא לִרְצוֹת רָצוֹן אַחֵר רַק רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה בְּטוּל הַיֵּשׁוּת לְגַמְרֵי, שֶׁאֵין אָדָם רוֹצֶה כְּלוּם, רַק לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וְאָז דַּיְקָא עַל־יְדֵי־זֶה לְבַסּוֹף יִפֹּל הָמָן, שֶׁהֵם כְּלַל הַשּׂוֹנְאִים שֶׁלְּךָ, הֵם יִתָּלוּ בִּתְלִיָּה שֶׁהֵכִינוּ לְךָ, וְאַתָּה תֵּצֵא בְּשָׁלוֹם. וּזְכֹר כְּלָל זֶה, כִּי כָּל מִי שֶׁנִּכְנָס בַּעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וְרוֹצֶה לְגַלּוֹת וּלְפָרְסֵם אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, בִּתְחִלָּה מְקַנְּאִים בּוֹ וּמְקַטְרְגִים עָלָיו, וּמְסִיתִים וּמַדִּיחִים אוֹתוֹ, וְאֵין לְךָ מַה לְהִתְפַּעֵל מֵהֶם כְּלָל, רַק רְאֵה לִבְרֹחַ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּבִטּוּל כָּל עַצְמִיּוּתְךָ, וְאָז תִּרְאֶה אֵיךְ שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּעַצְמוֹ יָגֵן עָלֶיךָ וְיִשְׁמֹר אוֹתְךָ, וְתִתְבָּרֵךְ בְּאֶלֶף הַבְּרָכוֹת, בְּסוֹד (דִּבְרִים א, יא): ״הֲוָ״ה אֱלֹקֵי אֲבוֹתֵיכֶם יוֹסֵף עֲלֵיכֶם כָּכֶם אֶלֶף פְּעָמִים, וִיבָרֵךְ אֶתְכֶם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לָכֶם״, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ד וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מִי בֶחָצֵר: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר מִדַּת הַדִּין מִתְגַּבֶּרֶת וּמִתְפַּשֶּׁטֶת מְאֹד עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, וְזֶה הָמָן־עֲמָלֵק, שֶׁהוּא הַמְקַרֵר אֶת הָאָדָם, וְאַחַר־כָּךְ מַכְשִׁילוֹ בְּפֶגַם הַבְּרִית, וְאַחַר־כָּךְ עוֹלֶה לְמַעְלָה וּמְקַטְרֵג, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (בָּבָא בַּתְרָא טז.): הוּא שָׂטָן הוּא יֵצֶר הָרַע הוּא מַלְאַךְ הַמָּוֶת, קֻדָּם הוּא מֵסִית אֶת הָאָדָם לַחֲטֹא, וְאַחַר־כָּךְ הוֹרֵג אוֹתוֹ, וְאַחַר־כָּךְ מְקַטְרֵג עָלָיו, וְזֶה ״וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ״, מַלְכּוֹ שֶׁל עוֹלָם, ״מִי בֶחָצֵר״, מִי בָּא לְקַטְרֵג עַל בָּנַי, ״וְהָמָן בָּא לַחֲצַר בֵּית הַמֶּלֶךְ הַחִיצוֹנָה״, כִּי לֹא נוֹתְנִים רְשׁוּת

ה וַיֹּאמְרוּ נַעֲרֵי הַמֶּלֶךְ אֲלָיו הִנֵּה הָמָן עֹמֵד בֶּחָצֵר
וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ יָבוֹא:

גְּנָזֵי הַמֶּלֶךְ

לַמְקַטְרְגִים לְהַכָּנֵס, אֶלָּא עַד הֶחָצֵר הָרִאשׁוֹנָה, וְאִם בַּר יִשְׂרָאֵל בָּא אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּלֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּא, וּמְבַטֵּל אֶת כָּל יֵשׁוּתוֹ לְגַמְרֵי, וּבוֹכֶה וּמְבַכֶּה שָׁמַיִם וָאָרֶץ, וְחוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וּמִתְוַדֶּה עַל עֲוֹונוֹתָיו, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא יָכוֹל לְהַכָּנֵס גַּם בֶּחָצֵר הַפְּנִימִית, שֶׁשָּׁמָּה הַמְקַטְרְגִים אֵינָם יְכוֹלִים לְהַכָּנֵס, וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מוֹחֵל לוֹ עַל כָּל עֲוֹונוֹתָיו. וְכַמּוּבָא (זֹהַר פִּנְחָס רלא.): מָאן דְּמָפֵרֵשׁ חוֹבֵיהּ בֵּי דִינָא בְּדֵלִין מִנֵּיהּ בְּגִין דְּבַר נַשׁ קָרִיב לְגַרְמֵיהּ, וְלֹא אִתְדָּן עַל פּוּמֵיהּ וְתוּ לֹא שָׁבִיק לְמְקַטְרְגָא לְאוּלָּפָא עָלֵיהּ חוֹבָא מוּמָא דְּבַר נַשׁ יַקִּדִים וְיֵימָא וְלֹא יָהִיב דּוּכְתָּא לְאַחֲרָא לְמֵימָר, כְּדֵין קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מָחִיל לֵיהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (מִשְׁלֵי כח, יג): "וּמוֹדֶה וְעֹזֵב יְרֻחָם". וְלָכֵן הִזְהִירָנוּ רַבֵּנוּ זַ"ל מְאֹד עַל עִנְיַן תְּפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת, שֶׁאָדָם יִתְבּוֹדֵד תָּמִיד אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְיִתְוַדֶּה עַל חֲטָאָיו, וְעַל־יְדֵי־זֶה הוּא נִכְנָס בַּחֲצַר הַמֶּלֶךְ הַפְּנִימִית, שֶׁשָּׁם הַמְקַטְרְגִים לֹא יְכוֹלִים לְהַכָּנֵס, לֹא כֵן הַמְקַטְרְגִים נִכְנָסוּ אֶל חֲצַר הַמֶּלֶךְ הַחִיצוֹנָה, "לֵאמֹר לַמֶּלֶךְ לִתְלוֹת אֶת מָרְדֳּכַי עַל הָעֵץ אֲשֶׁר הֵכִין לוֹ"; וְדָרְשׁוּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (אֶסְתֵּר רַבָּה, פֶּרֶק י', סִימָן ב'), תָּנָא: לוֹ הֵכִין, וְעָלָיו נֶאֱמַר (תְּהִלִּים ז, יא): "וְלוֹ הֵכִין כְּלֵי מָוֶת חִצָּיו לְדוֹלְקִים יִפְעָל בּוֹר כָּרָה וַיַּחְפְּרֵהוּ וַיִּפֹּל בְּשַׁחַת יִפְעָל", כִּי מָרְדֳּכַי הוּא הַצַּדִּיק, הַמְעוֹרֵר אֶת כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל לְהַקְדִּים אֶת הַמְקַטְרְגִים, וְלָבוֹא לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, בַּחֲצַר בֵּית הַמֶּלֶךְ הַפְּנִימִית וּלְהִתְוַדּוֹת, וְעַל־יְדֵי־זֶה כְּשֶׁיָּבוֹאוּ הַמְקַטְרְגִים, הֵם יִפְּלוּ נְפִילָה אַחַר נְפִילָה, וּמַה שֶּׁרָצוּ לִרְאוֹת עַל הַצַּדִּיק וְעַל כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל — זֶה יִקְרֶה לָהֶם, שֶׁזֶּה "עַל הָעֵץ אֲשֶׁר הֵכִין לוֹ". וְדָבָר זֶה רוֹאִים בְּחוּשׁ, שֶׁכַּאֲלוּ שְׁמְקַטְרְגִים עַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְרוֹצִים לְהַזִּיק לָהֶם, אִם רַק בּוֹרְחִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּלֵב נִשְׁבָּר וְלֵב נִדְכֶּה, עַל־יְדֵי־זֶה מִתְהַפֵּךְ הַכֹּל עַל רֹאשָׁם, וְהֵבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ה וַיֹּאמְרוּ נַעֲרֵי הַמֶּלֶךְ אֵלָיו, הִנֵּה הָמָן עֹמֵד בֶּחָצֵר: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי!
אֲשֶׁר בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה וְהַנְּסָיוֹן מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא

צָרִיךְ, כְּבָיכוֹל, לִשְׁמֹעַ לַמְקַטְרְגִים, שֶׁהֵם מְקַטְרְגִים עַל הָאָדָם. וְלָכֵן בְּשָׁעָה שֶׁהֵם בָּאִים וְאוֹמְרִים: "הִנֵּה הָמָן עוֹמֵד בֶּחָצֵר" לְקַטְרֵג עַל נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, "וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ יָבוֹא", וְהוּא כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר"ן, חֵלֶק א', סִימָן קטו), כִּי מִי שֶׁהוּא הוֹלֵךְ בְּגַשְׁמִיּוּת כָּל יָמָיו, וְאַחַר־כָּךְ נִתְלַהֵב וְרוֹצֶה לֵילֵךְ בְּדַרְכֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֲזַי מִדַּת הַדִּין מְקַטְרֶגֶת עָלָיו, וְאֵינוֹ מַנִּיחַ אוֹתוֹ לֵילֵךְ בְּדַרְכֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וּמַזְמִין לוֹ מְנִיעָה. וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חָפֵץ חֶסֶד הוּא, וּמַסְתִּיר אֶת עַצְמוֹ כְּבָיכוֹל, בְּהַמְנִיעָה הַזֹּאת. וּמִי שֶׁהוּא בַּר דַּעַת, הוּא מְסְתַּכֵּל בַּהַמְנִיעָה, וּמוֹצֵא שָׁם אֶת הַבּוֹרֵא בָּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ דְּאִיתָא בִּירוּשַׁלְמִי (תַּעֲנִית ג.): אִם יֹאמַר לְךָ אָדָם הֵיכָן אֱלֹקֶיךָ, תֹּאמַר לוֹ בְּכָרְךָ גָּדוֹל שֶׁבָּאָרָם, שֶׁנֶּאֱמַר (יְשַׁעְיָה כא, יא) "אֲלַי קֹרֵא מִשֵּׂעִיר"; וּמִי שֶׁאֵינוֹ בַּר דַּעַת, כְּשֶׁרוֹאֶה הַמְנִיעָה, חוֹזֵר תֵּכֶף לַאֲחוֹרָיו. וּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ דַּעַת, הוּא יוֹדֵעַ, אֲשֶׁר בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה וְהַנְּסָיוֹן, הַהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיוּ לָאָדָם מְנִיעוֹת לַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה, וּבִפְרָט מִי שֶׁהָרְבָּה לַחֲטֹא, בְּוַדַּאי יְנַסּוּ אוֹתוֹ לִרְאוֹת אֶל מִי יִפְנֶה בְּעֵת צָרָה וְאֵיךְ יִתְחַזֵּק, כִּי אִם לֹא תִּהְיֶה בְּחִירָה לָאָדָם, הוּא בְּגֶדֶר מַלְאָךְ, וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בָּרָא אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה בִּשְׁבִיל בַּעֲלֵי בְּחִירָה.

וּבֶאֱמֶת צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, מַה שֶּׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ מַסְתִּיר אֶת עַצְמוֹ בְּתוֹךְ הַמְנִיעָה, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אוֹהֵב מִשְׁפָּט, אַךְ מֵאַחַר שֶׁבֶּאֱמֶת הוּא יִתְבָּרַךְ אוֹהֵב יִשְׂרָאֵל, וְאוֹתָהּ הָאַהֲבָה שֶׁאוֹהֵב אֶת יִשְׂרָאֵל, הִיא גְּדוֹלָה יוֹתֵר מֵהָאַהֲבָה שֶׁל הַמִּשְׁפָּט, מָה עוֹשֶׂה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי הוּא מֶכְרָח, כְּבָיכוֹל, לְהַסְכִּים עַל הַמְנִיעוֹת, לְמָנְעוֹ מִן הָאֱמֶת, מֵחֲמַת הַדִּין וְהַמִּשְׁפָּט שֶׁעָלָיו, כִּי הוּא אוֹהֵב מִשְׁפָּט, אֲבָל אַף־עַל־פִּי־כֵן בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ, רְצוֹנוֹ וְחֶפְצוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁאַף־עַל־פִּי־כֵן יִתְקָרֵב הָאָדָם אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי הוּא אוֹהֵב יִשְׂרָאֵל יוֹתֵר מֵהַמִּשְׁפָּט. עַל כֵּן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נוֹתֵן רְשׁוּת לְהַזְמִין לוֹ מְנִיעוֹת, אֲבָל הוּא יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ מַסְתִּיר אֶת עַצְמוֹ, כְּבָיכוֹל, בְּתוֹךְ הַמְנִיעוֹת. וּמִי שֶׁהוּא בַּר דַּעַת, יָכוֹל לִמְצֹא אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּתוֹךְ הַמְנִיעוֹת בְּעַצְמָן. כִּי בֶּאֱמֶת אֵין שׁוּם מְנִיעָה בָּעוֹלָם כְּלָל, כִּי בְּתַקֶּף הַמְנִיעוֹת בְּעַצְמָן נִסְתָּר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי הַמְנִיעוֹת בְּעַצְמָן דַּיְקָא יְכוֹלִין לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי שָׁם נִסְתָּר הוּא יִתְבָּרַךְ. וְזֶה "וַיֹּאמְרוּ נַעֲרֵי הַמֶּלֶךְ אֲלָיו", שֶׁהֵם שְׁלִיחֵי מִדַּת הַדִּין, "הִנֵּה הָמָן עוֹמֵד בֶּחָצֵר", לְקַטְרֵג עַל נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, "וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ יָבוֹא",

ו וַיָּבוֹא הָמָן וַיֹּאמֶר לוֹ הַמֶּלֶךְ מַה־לֵּעָשׂוֹת בָּאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקָרוֹ וַיֹּאמֶר הָמָן בְּלִבּוֹ לְמִי יַחְפֹּץ הַמֶּלֶךְ לַעֲשׂוֹת יְקָר יוֹתֵר מִמֶּנִּי:

גְּנִזֵי הַמֶּלֶךְ

שֶׁכְּבָיְכוֹל, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַסְכִּים עִם מִדַּת הַדִּין וְהַמִּשְׁפָּט, לִמְנֹעַ וּלְעַכֵּב אֶת הָאָדָם מִלַּחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה, אֲבָל בֶּאֱמֶת גַּם בְּתוֹךְ הַמְּנִיעָה וְהָעִכּוּבִים, שָׁם אֲלוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם מִסְתַּתֵּר, וּבַר דַּעַת אֲמִתִּי אֵינוֹ בּוֹרֵחַ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ו וַיָּבוֹא הָמָן, וַיֹּאמֶר לוֹ הַמֶּלֶךְ, מַה לַּעֲשׂוֹת בָּאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקָרוֹ:

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר מִדַּת הַגֵּאוּת וְהַיֵּשׁוּת הוֹרֶסֶת אֶת הָאָדָם לְגַמְרֵי, וְכָל הַצָּרוֹת שֶׁרַק עוֹבְרִים עַל בְּנֵי־אָדָם, זֶה רַק מֵחֲמַת מִדַּת הַגַּאֲוָה שֶׁנִּטְבְּעָה בּוֹ, וְזֶה מַה שֶּׁהוֹרֵס אוֹתוֹ לְגַמְרֵי. וְרוֹאִים בְּנֵי־אָדָם, שֶׁבֶּאֱמֶת יְכוֹלִים לִזְכּוֹת לִדְבָרִים גְּדוֹלִים מְאֹד, אַךְ מִדַּת הַיֵּשׁוּת וְהַגֵּאוּת וְהַפְּנִיּוּת שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם, זֶה מַה שֶּׁמַּפִּילָם לְנוּקְבָא דִּתְהוֹמָא רַבָּא, כִּי הַיֵּשׁוּת וְהַגֵּאוּת זֶה אֲשֶׁר בּוֹנֶה מְחִצָּה בֵּינוֹ לְבֵינוֹ יִתְבָּרַךְ. כִּי אָדָם צָרִיךְ לָבוֹא לְבִטּוּל כָּזֶה, שֶׁיִּהְיֶה מְבֻטָּל בְּעֵינֵי עַצְמוֹ לְגַמְרֵי, עַד שֶׁלֹּא יִרְצֶה שׁוּם רָצוֹן אַחֵר מִבִּלְעֲדֵי רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאָז יִהְיֶה דָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ. אֲבָל בָּרֶגַע שֶׁהוּא רוֹצֶה אֵיזֶה רָצוֹן אַחֵר, עַל־יְדֵי־זֶה נוֹפֵל בִּנְפִילָה אַחַר נְפִילָה, וְזֶה "וַיָּבוֹא הָמָן", שֶׁהוּא הַבַּעַל גַּאוּת, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן י'), וְהוּא חוֹשֵׁב, שֶׁעַל־יְדֵי שֶׁהִתְעַנָּה עַל־יְדֵי־זֶה כְּבָר בָּא לְאֵיזוֹ דַּרְגָּה, וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ, שֶׁזֶּה שַׂק מָלֵא חוֹרִים (שָׁם, סִימָן יז), "וַיֹּאמֶר לוֹ הַמֶּלֶךְ", מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כְּדַת "מַה לַּעֲשׂוֹת בָּאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקָרוֹ", כִּי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לֹא יִמְנַע אֶת הַטּוֹב מֵהַהוֹלְכִים בִּדְרָכָיו, וְרוֹצֶה לְנַשֵּׂא וּלְהַגְבִּיהַּ אֶת כָּל מִי שֶׁמּוֹסֵר נַפְשׁוֹ בַּעֲבוּרוֹ, "וַיֹּאמֶר הָמָן בְּלִבּוֹ, לְמִי יַחְפֹּץ הַמֶּלֶךְ לַעֲשׂוֹת יְקָר יוֹתֵר מִמֶּנִּי", וְזֶה נִלְכָּד, כִּי בַּר יִשְׂרָאֵל אֲמִתִּי, אֲשֶׁר יֵשׁ לוֹ לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכָּא, וְהוּא בָּטֵל וּמְבֻטָּל בָּאַיִן סוֹף בָּרוּךְ הוּא, הוּא מַחֲזִיק אֶת עַצְמוֹ לְלֹא כְלוּם, וַאֲפִלּוּ שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת לוֹ יְקָר וּגְדֻלָּה, הוּא בּוֹרֵחַ מִזֶּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב אֵצֶל

ז וַיֹּאמֶר הָמָן אֶל־הַמֶּלֶךְ אִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בְּיִקְרוֹ:

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא (שְׁמוֹת ד, יג): "שְׁלַח נָא בְּיַד תִּשְׁלָח", כִּי מִי שֶׁהוּא בָּטֵל וּמְבֻטָּל בְּעֵינֵי עַצְמוֹ, אֲפִלּוּ שֶׁיַּכְרִיזוּ בַּשָּׁמַיִם לָתֵת לוֹ יְקָר וּגְדֻלָּה, הוּא אֵינוֹ רוֹצֶה, כִּי מַרְגִּישׁ אֶת עַצְמוֹ הֶכִי יָרוּד וְשָׁפֵל, לֹא־כֵן הָמָן, שֶׁהוּא הַבַּעַל גַּאֲוָה, אוֹמֵר בְּלִבּוֹ "לְמִי יַחְפֹּץ הַמֶּלֶךְ לַעֲשׂוֹת יְקָר וּגְדֻלָּה יוֹתֵר מִמֶּנִּי". וְדָרְשׁוּ עַל זֶה חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִדְרָשׁ אַגָּדָה): הִתְחִיל מִתְגָּאֶה — לְמִי יַחְפֹּץ הַמֶּלֶךְ? ! מִי גָּדוֹל מִמֶּנִּי? ! מִי מְכֻבָּד מִמֶּנִּי? ! כָּל מַה שֶּׁאֲנִי שׁוֹאֵל — לְעַצְמִי אֲנִי שׁוֹאֵל. אָמַר לוֹ: "אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ, אִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקָרוֹ, יָבִיאוּ לְבוּשׁ מַלְכוּת אֲשֶׁר לָבַשׁ בּוֹ הַמֶּלֶךְ", בְּיוֹם שֶׁמָּלַךְ, "וְסוּס אֲשֶׁר רָכַב עָלָיו הַמֶּלֶךְ" בְּיוֹם שֶׁמָּלַךְ, וְכֶתֶר מַלְכוּת שֶׁנּוֹתַן בְּרֹאשׁוֹ בְּיוֹם שֶׁמָּלַךְ וְכוּ', וְזֶה הָיָה תְּחִלַּת מַפַּלְתּוֹ.

וְלָכֵן רְאֵה, אֲהוּבִי, בְּנִי! לִהְיוֹת בָּטֵל וּמְבֻטָּל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְלֹא תִּרְצֶה שׁוּם רָצוֹן אַחֵר מִבִּלְעֲדֵי רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, וְתָמִיד תִּבְכֶּה לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁיַּעְזֹר לְךָ לַעֲקֹר מֵעַצְמְךָ אֶת הַיֵּשׁוּת וְהַגַּאוּת שֶׁנִּכְנְסוּ בְּלִבְּךָ מֵחֲמַת הָעֲוונוֹת, כִּי הַיֵּשׁוּת וְהַגַּאוּת בָּאוֹת לָאָדָם רַק מֵחֲמַת הָעֲוונוֹת, כִּי מִי שֶׁזּוֹכֶה לִהְיוֹת בָּטֵל וּמְבֻטָּל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, הוּא תָּמִיד בּוֹכֶה וּמְבַכֶּה שָׁמַיִם וָאָרֶץ, שֶׁיְּרַחֵם עָלָיו הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁלֹּא יִדָּחֶה מִשְּׁנֵי הָעוֹלָמוֹת, וַאֲפִלּוּ שֶׁמַּבְטִיחִים לוֹ כָּל חַלְלֵי דְּעָלְמָא, וְכָל יְקָר שֶׁבָּעוֹלָם — אֵינוֹ חָפֵץ בָּזֶה, כִּי בּוֹרֵחַ מֵהַכָּבוֹד וְהַפִּרְסוּם. וְלָכֵן רְאֵה מַה לְּפָנֶיךָ, וְתָבוֹא בְּכָל יוֹם אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּלֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכָּא, וְעַל־יְדֵי־זֶה יָאִיר עָלֶיךָ אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ בְּהֶאָרָה נוֹרָאָה וְנִפְלָאָה מְאֹד, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ז וַיֹּאמֶר הָמָן אֶל הַמֶּלֶךְ: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר הָאָדָם צָרִיךְ לְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּכְכָל שֶׁמְּבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ אֶל עַצְמוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה נִשְׁפָּע עָלָיו אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, עַד שֶׁגַּם הַסִּטְרָא אָחֳרָא, שֶׁהוּא הָמָן, צְרִיכִים לַהֲפֹךְ בִּזְכוּתוֹ אֶל הַמֶּלֶךְ, וּכְמוֹ שֶׁאָמַר

הֶחָכָם מִכָּל אָדָם (מִשְׁלֵי טז, ז): "בִּרְצוֹת הֲוָיָ"ה דַּרְכֵי אִישׁ גַּם אוֹיְבָיו יַשְׁלִים אִתּוֹ". וְאָמְרוּ בַּזֹּהַר (תּוֹלְדוֹת קמד:): תָּא חֲזֵי כַּמָּה אִית לֵיהּ לְבַר נַשׁ לְאִתַּתְקָנָא שְׁבִילוֹי בֵּיהּ בְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּגִין לְמֶעְבַּד פְּקוּדֵי דְאוֹרַיְתָא, דְּהָא אוּקְמוּהָ דְּוַדַּאי תְּרֵי מַלְאָכִין שְׁלִיחָן אִית לְבַר נַשׁ מִלְעֵילָא לְאִזְדַּוְּגָא בַּהֲדֵיהּ. חַד לִימִינָא וְחַד לִשְׂמָאלָא, וְאִינּוּן סַהֲדִין בֵּיהּ בְּבַר נַשׁ בְּכָל מַה דְּאִיהוּ עָבִיד אִינּוּן מִשְׁתַּכְחֵי תַּמָּן. וְקָרִינָן לוֹן יֵצֶר טוֹב וְיֵצֶר רַע. אָתֵי בַּר נַשׁ לְאִתְדַּכָּאָה וּלְאִשְׁתַּדְלָא בְּפִקּוּדֵי דְאוֹרַיְתָא, הַהוּא יֵצֶר טוֹב דְּאִזְדַּוֵּג בֵּיהּ, כְּבָר אִיהוּ אִתְתַּקַּף עַל הַהוּא יֵצֶר הָרַע וְאִשְׁתַּלִּים בַּהֲדֵיהּ, וְאִתְהַפַּךְ לֵיהּ לְעַבְדָּא. וְכַד בַּר נַשׁ אָזִיל לְאִסְתַּאֲבָא הַהוּא יֵצֶר הָרַע אִתְתַּקַּף וְאִתְגַּבַּר עַל הַהוּא יֵצֶר טוֹב וְהָא אוּקְמִינָא, וַדַּאי כַּד הַהוּא בַּר נַשׁ אָתֵי לְאַתְדַּכָּאָה. כַּמָּה תַּקִּיפוּ אִתְתַּקְּפוּ בַּר נַשׁ כַּד אִתְגַּבְּרָא הַהוּא יֵצֶר טוֹב, כְּדֵין אוֹיְבָיו יַשְׁלִים אִתּוֹ, דְּהַהוּא יֵצֶר הָרַע אִתְכַּפְיָא קַמֵּיהּ דְּיֵצֶר טוֹב, וְעַל דָּא אָמַר שְׁלֹמֹה (מִשְׁלֵי יב, ט): "טוֹב נִקְלֶה וְעֶבֶד לוֹ"; מַאי "וְעֶבֶד לוֹ"? דָּא יֵצֶר הָרַע. וּכְדֵין כַּד אָזִיל בַּר נַשׁ בְּפִקּוּדֵי דְאוֹרַיְתָא כְּדֵין "גַּם אוֹיְבָיו יַשְׁלִים אִתּוֹ", דָּא יֵצֶר הָרַע וּדְאָתָא מִסִּטְרוֹי, תָּא חֲזֵי בְּגִין דְּיַעֲקֹב אַבְטַח בֵּיהּ בְּהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְכָל אָרְחוֹי הֲווּ לִשְׁמֵיהּ, עַל דָּא "אוֹיְבָיו יַשְׁלִים אִתּוֹ. וְדָא סַמָּאֵל חֵילָא וְתוֹקְפָא דְּעֵשָׂו דְּאַשְׁלִים עִמֵּיהּ דְּיַעֲקֹב, וּבְגִין דְּאַשְׁלִים עִמֵּיהּ דְּיַעֲקֹב וְאוֹדֵי לֵיהּ עַל אִינּוּן בִּרְכָאן, כְּדֵין אַשְׁלִים עִמֵּיהּ עֵשָׂו. וְזֶה "וַיֹּאמֶר הָמָן אֶל הַמֶּלֶךְ", שֶׁגַּם הַסִּטְרָא אַחֲרָא שֶׁהוּא הַיֵּצֶר הָרַע מִסִּטְרָא דְּעֵשָׂו, אוֹמֵר לְמֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, "אִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקָרוֹ", מַגִּיעַ לוֹ שָׂכָר, כִּי בָּרֵעַ שֶׁהָאָדָם מְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי לָאַיִן סוֹף בָּרוּךְ הוּא, הַהֶכְרֵחַ לְהַסִּטְרָא אַחֲרָא לְהִתְבַּטֵּל, כִּי בְּשָׁעָה שֶׁהָאָדָם מְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ מִכֹּל וָכֹל אֶל עֶצֶם עַצְמִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה הַיֵּצֶר הָרַע שֶׁהוּא הַסָּמ"ךְ־מ"ם, שָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו מִתְבַּטֵּל, וְהוּא מְקַבֵּל אֶת הַבְּרָכוֹת.

וְעַתָּה בּוֹא וּרְאֵה נִפְלְאוֹת תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה, אֲשֶׁר (בְּרֵאשִׁית כז, כו): "וַיֹּאמֶ"ר אֵלָי"ו יִצְחָ"ק אָבִי"ו, גְּשָׁ"ה נָ"א וּשְׁקָ"ה לִ"י בְּנִ"י, עוֹלֶה בְּדִיּוּק כְּמִסְפַּר "אִי"ש אֲשֶׁ"ר הַמֶּלֶ"ךְ חָפֵ"ץ בִּיקָר"וֹ", כִּי דַּיְקָא אָז רָצָה יִצְחָק לְבָרֵךְ אֶת יַעֲקֹב, כְּדֵין אִתְבַּטֵּל וְאִתְכַּפְיָא סִטְרָא דְּעֵשָׂו, דְּהוּא סָמ"ךְ־מ"ם, הָמָן־עֲמָלֵק, וְיַעֲקֹב יוֹצֵא מְבֹרָךְ, וְכָךְ תִּהְיֶה הַגְּאֻלָּה, שֶׁסָּמ"ךְ־מ"ם, שָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו,

ח יָבִיאוּ לְבוּשׁ מַלְכוּת אֲשֶׁר לָבַשׁ־בּוֹ הַמֶּלֶךְ וְסוּס אֲשֶׁר רָכַב עָלָיו הַמֶּלֶךְ וַאֲשֶׁר נִתַּן כֶּתֶר מַלְכוּת בְּרֹאשׁוֹ:

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

שֶׁמִּמֶּנּוּ יָצָא עֲמָלֵק, שֶׁמִּמֶּנּוּ יָצָא הָמָן, יִצְטָרְכוּ לְהִתְבַּטֵּל לְגַמְרֵי, וְזֶה אֲשֶׁר (מִשְׁלֵי ו, יא): "וּבָ"א כִּמְהַלֵּ"ךְ רֹאשֵׁ"ךְ וּמַחְסֹרֶ"ךָ כְּאִי"שׁ מָגֵ"ן", עוֹלֶה בְּדִיּוּק כְּמִסְפַּר "אִי"שׁ אֲשֶׁ"ר הַמֶּלֶ"ךְ חָפֵ"ץ בִּיקָר"וֹ", אַתְוָן דְּדִין כְּאַתְוָן דְּדִין, מְכֻוָּן מַמָּשׁ. וְדָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִדְרָשׁ מִשְׁלֵי, פֶּרֶק ו', סִימָן י'): "וּבָא כִּמְהַלֵּךְ רֹאשֶׁךָ", זֶה מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ, שֶׁעָתִיד לָבֹא בְּרֹאשָׁם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר (מִיכָה ב, יג): "וַיַּעֲבֹר מַלְכָּם לִפְנֵיהֶם וַה' בְּרֹאשָׁם", כִּי דַיְקָא כְּשֶׁמִּתְבַּטְּלִים לְגַמְרֵי אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, אָז כֻּלָּם נַעֲשִׂים כְּלֹא, וְנִתְבַּטְּלִים לְגַמְרֵי, וְנִגְאָל מִכָּל צָרוֹתָיו, וּכְמוֹ שֶׁהוּא בִּפְרָטִיּוּת, כֵּן יִהְיֶה בִּכְלָלִיּוּת, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ח יָבִיאוּ לְבוּשׁ מַלְכוּת אֲשֶׁר לָבַשׁ בּוֹ הַמֶּלֶךְ: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (פִּרְקֵי דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, פֶּרֶק מט): אָמַר הָמָן, אֲדַבֵּר דְּבָרִים שֶׁאֶהְיֶה מֶלֶךְ כָּמֹהוּ. אָמַר לוֹ: אִם רָצִיתָ לַעֲשׂוֹת יְקָר לְאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקָרוֹ, יָבִיאוּ לְבוּשׁ מַלְכוּת אֲשֶׁר לָבַשׁ בּוֹ הַמֶּלֶךְ בְּיוֹם שֶׁהִמְלִיכוּהָ, וְסוּס שֶׁרָכַבְתָּ בּוֹ בְּיוֹם שֶׁמָּלַכְתָּ, וְאֶת הַכֶּתֶר שֶׁנִּתַּן בְּרֹאשְׁךָ בְּיוֹם שֶׁמָּלַכְתָּ. וְכָעַס הַמֶּלֶךְ עַל הַכֶּתֶר הַרְבֵּה מְאֹד, אָמַר הַמֶּלֶךְ: הָרָשָׁע הַזֶּה לֹא דַיּוֹ שֶׁאָמַר אֲלַי עַל הַמַּלְבּוּשׁ וְעַל הַסּוּס, אֶלָּא אַף עַל הַכֶּתֶר שֶׁבְּרֹאשִׁי, אִם כֵּן מָה הִנִּיחַ לִי?! וְאָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן י'), שֶׁהָמָן הוּא הַבַּעַל גַּאֲוָה שֶׁמְּחַפֵּשׂ כָּבוֹד. כִּי יֵשׁ בַּעֲלֵי גַּאֲוָה שֶׁאֵינָם רוֹצִים לָבוֹא אֶל הַצַּדִּיק וּלְהִתְבַּטֵּל אֵלָיו, וְלָכֵן הֵם מַחֲזִיקִים אֶת עַצְמָם לְיֵשׁוּת בִּפְנֵי עַצְמָם, וּלְבַסּוֹף הֵם נִתָּלִים, כִּי אֵין עוֹד דָּבָר שֶׁמְּרַחֵק אֶת הָאָדָם מֵהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא כְּמוֹ מִדַּת הַגַּאֲוָה וְהַיֵּשׁוּת, וּלְהֵפֶךְ — כְּכָל שֶׁהָאָדָם מְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְאֵינוֹ רוֹצֶה שׁוּם דָּבָר, רַק לְהִכָּלֵל בַּאֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאֵינוֹ חָפֵץ שׁוּם דָּבָר, אֲזַי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַגְבִּיהוֹ וּמַעֲלֵהוּ, לֹא־כֵן אִם הָאָדָם רָץ אַחַר הַכָּבוֹד, וְתוֹבֵעַ אֶת הַכָּבוֹד בְּפִיו, הַכָּבוֹד מִתְרַחֵק מִמֶּנּוּ, כְּמַאֲמָרָם זַ"ל (תַּנְחוּמָא

ט וְנָתוֹן הַלְּבוּשׁ וְהַסּוּס עַל־יַד־אִישׁ מִשָּׂרֵי הַמֶּלֶךְ הַמְּפָרְתִּמִּים וְהִלְבִּשׁוּ אֶת־הָאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בְּיִקָּרוֹ וְהִרְכִּיבֻהוּ עַל־הַסּוּס בִּרְחוֹב הָעִיר וְקָרְאוּ לְפָנָיו כָּכָה יֵעָשֶׂה לָאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בְּיִקָּרוֹ׃

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

וַיִּקְרָא): עַל הַפָּסוּק (מִשְׁלֵי כט, כג): ״גַּאֲוַת אָדָם תַּשְׁפִּילֶנּוּ וּשְׁפַל רוּחַ יִתְמֹךְ כָּבוֹד״, כָּל מִי שֶׁרוֹדֵף אַחַר שְׂרָרָה, הַשְׂרָרָה בּוֹרַחַת מִמֶּנּוּ, וְכָל מִי שֶׁבּוֹרֵחַ מִשְׂרָרָה, הַשְׂרָרָה רוֹדֶפֶת אַחֲרָיו, וְזוֹ קִלְפַּת הָמָן־עֲמָלֵק, שְׂרָצָה רַק כָּבוֹד וְיֵשׁוּת, שֵׁם וְכֶסֶף, וּלְבַסּוֹף נִתְלָה עַל הָעֵץ. וְדַיְקָא עַל־יְדֵי שֶׁאָמַר: ״וַאֲשֶׁר נִתַּן כֶּתֶר מַלְכוּת בְּרֹאשׁוֹ״, בָּזֶה הֶחְלִיט הַמֶּלֶךְ לִתְלוֹתוֹ עַל הָעֵץ. וְזֶה מוּסָר הַשֵּׂכֶל לְכָל בַּר יִשְׂרָאֵל, בָּרֵגַע שֶׁרוֹצֶה יֵשׁוּת וְכָבוֹד, שֵׁם וָכֶסֶף, זֶה מַה שֶּׁמַּשְׁפִּיל אוֹתוֹ, וּמוֹרִידוֹ עַד הַשְּׁאוֹל. וְלָכֵן הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים, הַדְּבֵקִים בְּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, אֵינָם רוֹצִים שׁוּם דָּבָר, רַק לְהַכְלֵל בְּעֶצֶם עַצְמִיּוּת אֱלְקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּעַצְמוֹ מְפָרְסְמוֹ. וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (שְׁמוֹת רַבָּה, פָּרָשָׁה ח׳, סִימָן ב׳): ׳אִם יוֹשֵׁב אָדָם בְּזָוִית וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה, אֲנִי מַרְאֶה לַבְּרִיּוֹת׳. וְדָבָר זֶה הָיָה בְּכָל הַדּוֹרוֹת אֵצֶל הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים, שֶׁהִתְחַבְּאוּ בְּסֵתֶר צֵל כְּנָפָיו יִתְבָּרַךְ, וְלֹא רָצוּ שׁוּם דָּבָר, רַק לַעֲשׂוֹת אֶת רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, אָז הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא גִּלָּה אוֹתָם, וּפִרְסְמָם בְּכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ט וְנָתוֹן הַלְּבוּשׁ וְהַסּוּס עַל־יַד אִישׁ מִשָּׂרֵי הַמֶּלֶךְ: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי!

אֲשֶׁר בְּזֶה הָעוֹלָם הָאָדָם צָרִיךְ לְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְכָל מַחֲשַׁבְתּוֹ צְרִיכָה לִהְיוֹת דְּבוּקָה בְּעֶצֶם עַצְמִיּוּת אֱלְקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְיָבוֹא אֶל הַבִּטּוּל הַשָּׁלֵם, וְאָז מַלְבִּישׁ אֶת עַצְמוֹ בִּלְבוּשִׁין נְהוֹרִין, שֶׁגַּם גּוּפוֹ הַגַּשְׁמִי מֵאִיר לוֹ אֶת הָאוֹר הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא. כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן כב), בְּסוֹד (אִיּוֹב יט, כו): ״וּמִבְּשָׂרִי אֶחֱזֶה אֱלוֹהַּ״, אֲפִלּוּ מִבְּשַׂר הַגּוּף אֲנִי זוֹכֶה לְהַשִּׂיג רוּחָנִיּוּת אֱלְקוּת. וְכָל זֶה זוֹכִים דַּיְקָא עַל־יְדֵי שֶׁהָאָדָם בָּטֵל וּמְבֻטָּל בְּעֵינֵי עַצְמוֹ לְגַמְרֵי. וְצָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לָזֶה, אֶלָּא עַל־יְדֵי שֶׁמְּבַטְּשִׁין וְשׁוֹבְרִין אוֹתוֹ, עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה

בְּעֵינֵי עַצְמוֹ כְּלֹא מַמָּשׁ, אוֹ עַל־כָּל־פָּנִים כְּתוֹלַעַת הָרוֹחֶשֶׁת עַל הָאָרֶץ, בְּטֵלָה וּמְבֻטֶּלֶת לְבוֹרְאָהּ. וּכְשֶׁהָאָדָם מַגִּיעַ לְמַצָּב כָּזֶה, שֶׁשּׁוֹבְרִים אוֹתוֹ מִכָּל הַצְּדָדִים, וְרוֹדְפִים אוֹתוֹ עַד חָרְמָה, וְאֵין לוֹ אֶל מִי לִפְנוֹת אֶלָּא אֶל הָאֵין סוֹף בְּעַצְמוֹ, בּוֹ בָּרֵגַע נִכְלָל בְּעֶצֶם עַצְמִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְזֶה "הָאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקָרוֹ", כִּי אָצְלוֹ יִתְבָּרַךְ מְאֹד מְאֹד חָשׁוּב מִי שֶׁבָּטֵל וּמְבֻטָּל בְּעֵינֵי עַצְמוֹ לְגַמְרֵי, וְאָז דַּיְקָא מֵאִיר עָלָיו מֶלֶךְ הַכָּבוֹד בְּעַצְמוֹ. שֶׁזֶּה סוֹד שֵׁם קָדוֹשׁ וְנוֹרָא ככ"ה, שֶׁהוּא רָאשֵׁי תֵּבוֹת: כְּ׳תֶר כָּ׳ל הַ׳כְּתָרִים; כִּי מִי שֶׁזּוֹכֶה לִהְיוֹת בָּטֵל וּמְבֻטָּל לְגַמְרֵי בְּעֵינֵי עַצְמוֹ, וּמַשְׁפִּילִין אוֹתוֹ עַד עָפָר בְּחֵרוּפִין וְגִדּוּפִין, וְהוּא נַעֲשֶׂה בָּטֵל וּמְבוּטָל בְּעֵינֵי עַצְמוֹ, בּוֹ בָּרֵגַע נַעֲשֶׂה כֶּתֶר, כִּבְיָכוֹל, לוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמַאֲמָרָם זַ"ל (רַעְיָא מְהֵימָנָא צַו כט.): נְשָׁמָה יְתֵרָה נִשְׁמַת כָּל חַי, כֶּתֶר בְּרֹאשׁ צַדִּיק דְּאִיהוּ יוֹם שַׁבָּת, וּבְהַאי נְשָׁמָה יְתֵרָה תְּהַלֵּל יָהּ דְּאִינּוּן אַבָּא וְאִמָּא דְּעַלְיָהּ אִתְמַר (יְשַׁעְיָה סד, ג) "עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ", בְּגִין דְּאִיהוּ מֶרְכָּבָה לְעִילַּת הָעִלּוֹת דְּאִיהוּ מְכֻסֶּה וְלָא שַׁלִּיט עֲלֵיהּ עַיְנָא. וּבְגִין דָּא "עַיִן לֹא רָאָתָה"; וְאָדָם כָּזֶה זוֹכֶה לִשְׁלֹט עַל גּוּפוֹ, שֶׁהוּא הַסּוּס, שֶׁזֶּה "וְהִרְכִּיבֵהוּ עַל הַסּוּס בִּרְחוֹב הָעִיר", כִּי מִי שֶׁהוּא בָּטֵל וּמְבֻטָּל אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְגוּפוֹ הַגַּשְׁמִי נַעֲשֶׂה כְּלִי וּלְבוּשׁ לְהַנְּשָׁמָה, אֲזַי נִשְׁמָתוֹ כְּמוֹ שֶׁאָחַד רוֹכֵב עַל הַסּוּס, וְזוֹכֶה לִרְאוֹת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בִּרְחוֹב הָעִיר בְּתַכְלִית הַגַּשְׁמִיּוּת, אַשְׁרֵי מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהַגִּיעַ אֶל בְּטוּל אֱמֶת כָּזֶה, שֶׁאָז הוּא מְקַבֵּל לְבוּשׁ קָדוֹשׁ מִגַּן־עֵדֶן, שֶׁזֶּה סוֹד מַלְבּוּ"שׁ, שֶׁעוֹלֶה חַשְׁמַ"ל, וְנִזְדַּכֵּךְ לְגַמְרֵי, כִּי הוּא פּוֹשֵׁט אֶת גּוּפוֹ הַמְצוֹרָע, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ"ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן פג), וּמַלְבִּישׁ אֶת עַצְמוֹ בְּגוּף קָדוֹשׁ מִגַּן־עֵדֶן, וְדָבָר זֶה לֹא יְכִילֵהוּ הָרַעְיוֹן, אֵיךְ שֶׁאָדָם גַּשְׁמִי, הַמֻּנָּח בְּטִנּוּף מַעֲשָׂיו, מְלֻבָּשׁ בְּחֹמֶר עַב וְגַס, יָכוֹל לְזַכֵּךְ אֶת עַצְמוֹ, עַד שֶׁיַּגִּיעַ לִבְשַׂר קֹדֶשׁ, וְיִזְכֶּה לִהְיוֹת כְּלִי לִשְׁכִינַת עֻזּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ יִשְׂרֶה בּוֹ בְּקִבְיעוּת. הַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה מֶרְכָּבָה לְהַשְׁכִּינָה, כְּמוֹ רוֹכֵב עַל סוּס, וְהוֹלֵךְ בִּרְחוֹב הָעִיר, וּמִתְבּוֹנֵן בְּרוּחָנִיּוּת חִיּוּת אֱלֹקוּת הַמְחַיֶּה וּמְהַוֶּה וּמְקַיֵּם אֶת גַּשְׁמִיּוּת הָעוֹלָם הַזֶּה, וְשׁוֹמֵעַ כְּרוּזִין מִלְּמַעְלָה: "כָּכָה יֵעָשֶׂה לָאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקָרוֹ", אֵין עוֹד תַּעֲנוּג יוֹתֵר גָּדוֹל מִזֶּה, עַד שֶׁמַּגִּיעַ לְמַדְרֵגָה כָּזוֹ, שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים, (אָבוֹת ד): יָפָה שָׁעָה אַחַת בִּתְשׁוּבָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים בָּעוֹלָם הַזֶּה מִכָּל חַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, שָׁעָה אַחַת שֶׁהָאָדָם מִסְתּוֹבֵב בְּגַשְׁמִיּוּת הָעוֹלָם הַזֶּה, וּמִתְעַנֵּג בְּזִיו שְׁכִינַת עֻזּוֹ יִתְבָּרַךְ,

דַּיְקָא מִתּוֹךְ הַחֹשֶׁךְ וְהָאֲפֵלָה רוֹאֶה אוֹר, זֶה חָשׁוּב אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ יוֹתֵר מִכָּל חַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא. אַשְׁרֵי מִי שֶׁמַּגִּיעַ לָזֶה, וְאָז עוֹלָמוֹ יִרְאֶה בְּחַיָּיו, וּכְבָר נִטַּל מִמֶּנּוּ חֵיזוּ דְּהַאי עָלְמָא לְגַמְרֵי, וּבִלְבַד שֶׁיַּחֲזִיק מַעֲמָד. כִּי מִי שֶׁמַּשְׁפִּילִים אוֹתוֹ כָּל־כָּךְ, וְשׁוֹבְרִים אוֹתוֹ עַד עָפָר, וְהוּא מַרְגִּישׁ אֶת עַצְמוֹ כְּתוֹלַעַת הָרוֹחֶשֶׁת עַל הָאָרֶץ, וְאִם זֶה לֹא מַסְפִּיק, גַּם דּוֹרְכִים עָלָיו, עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה כְּלֹא מַמָּשׁ, בּוֹ בָּרֶגַע זוֹכֶה לְהַגִּיעַ לְבִטּוּל כָּזֶה, שֶׁאֵין לְפָנָיו מַרְאֵה עֵינָיו רַק אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, אַשְׁרֵי הַצַּדִּיקִים הַזּוֹכִים לְהַגִּיעַ לְכָל זֶה. וְעַתָּה בֹּא וּרְאֵה נִפְלָאוֹת תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה, סוֹדוֹת וְרָמְזֵי רְמָזִים, סִתְרֵי נִסְתָּרוֹת, אֲשֶׁר "כָּכָ"ה יַעֲשֶׂ"ה לָאִי"שׁ אֲשֶׁ"ר הַמֶּלֶ"ךְ חָפֵ"ץ בִּיקָר"וֹ", עוֹלֶה בְּדִיּוּק כְּמִסְפַּר (מִשְׁלֵי כז, כו): "כְּבָשִׂי"ם לִלְבוּשֶׁ"ךָ וּמִחְיַ"ר שָׂדֶ"ה עֲתוּדִי"ם", וְדָרְשׁוּ עַל זֶה חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (חֲגִיגָה יג.), שֶׁזֶּה סוֹד מַעֲשֶׂה מֶרְכָּבָה, 'כְּבָשִׂי"ם לִלְבוּשֶׁ"ךָ' — דְּבָרִים שֶׁהֵן כִּבְשׁוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם יִהְיוּ תַּחַת לְבוּשֶׁךָ; כִּי מִבַּחוּץ לֹא מַכִּירִים כְּלוּם אֵצֶל הַצַּדִּיקִים הָאֵלּוּ. כַּמּוּבָא בִּדְבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ"ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן קטז), אֲשֶׁר אִישׁ כָּשֵׁר נִרְאֶה בַּחוּץ כְּמוֹ אַחֵר, כְּמוֹ כָּל אָדָם, וְאַדְרַבָּה חוֹשְׁבִים עָלָיו, עַל הַכְּשָׁרִים, שֶׁהֵם אֲנָשִׁים פְּשׁוּטִים, אֲבָל מִבִּפְנִים הֵם בְּטֵלִים וּמְבֻטָּלִים לְגַמְרֵי אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, עַד שֶׁנַּעֲשׂוּ מֶרְכָּבָה לִשְׁכִינַת עֻזּוֹ יִתְבָּרַךְ. וְאֶל כָּל זֶה זָכוּ דַּיְקָא עַל־יְדֵי שֶׁשָּׁפְכוּ אֶת דָּמָם כַּמַּיִם, וּמְבַזִּים וּמְחָרְפִים אוֹתָם בָּרַבִּים, וּמְדַבְּרִים עֲלֵיהֶם כָּל דָּבָר אָסוּר, וְקַלִּים וְרֵיקִים וּפוֹחֲזִים מִתְלוֹצְצִים מֵהֶם וּמְדַבְּרִים עֲלֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים סט, יג): "יָשִׂיחוּ בִי יֹשְׁבֵי שָׁעַר וּנְגִינוֹת שֹׁתֵי שֵׁכָר", וְרַק כָּךְ הִגִּיעַ דָּוִד הַמֶּלֶךְ לְמַדְרֵגָתוֹ, שֶׁמִּמֶּנּוּ יֵצֵא הַגּוֹאֵל צֶדֶק. אַשְׁרֵי מִי שֶׁמַּחֲזִיק מַעֲמָד, וְאֵינוֹ קוֹרֵא תִּגָּר נֶגְדּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּעֵת שֶׁשּׁוֹפְכִים אֶת דָּמוֹ, אֶלָּא הוּא בּוֹרֵחַ אָז אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, אָזַי דַּיְקָא יִתְגַּלֶּה אֵלָיו מֶלֶךְ הַכָּבוֹד, וְיַגֶּלֶה לוֹ סִתְרֵי נִסְתָּרוֹת, כַּמּוּבָא בִּדְבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ"ן, חֵלֶק א׳, סִימָן סה), שֶׁבְּעֵת הַבִּטּוּל עוֹלֶה לְמַעְלָה לְמַעְלָה, וְאַחַר־כָּךְ הוּא חוֹזֵר עִם תּוֹרָה, וְאִם זוֹכֶה לִירֵד בְּכָל פַּעַם עִם תּוֹרָה, סִימָן שֶׁהָיָה בָּטֵל בְּבִטּוּל גָּמוּר, אַשְׁרֵי לוֹ, אֲבָל אֶל זֶה צְרִיכִים הִתְחַזְּקוּת עֲצוּמָה, כִּי לֹא כָּל אֶחָד יָכוֹל לְהַחֲזִיק מַעֲמָד בְּעֵת שֶׁבָּאִים עָלָיו בִּזְיוֹנוֹת, חֲרוּפִין וְגִדּוּפִין, כִּי רַבִּים וְכֵן שְׁלֵמִים נִתְרַחֲקוּ דַּיְקָא בְּעֵת שֶׁסָּבְלוּ עֶלְבּוֹנוֹת, וְלָכֵן אַשְׁרֵי מִי שֶׁמַּחֲזִיק מַעֲמָד, וּבוֹרֵחַ רַק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְהָמָן מֻחָר קַח אֶת־הַלְּבוּשׁ וְאֶת־הַסּוּס כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ וְעֲשֵׂה־כֵן לְמָרְדֳּכַי הַיְּהוּדִי הַיּוֹשֵׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ אַל־תַּפֵּל דָּבָר מִכֹּל אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ:

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

י וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְהָמָן, מַהֵר קַח אֶת הַלְּבוּשׁ וְאֶת הַסּוּס: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר אֵין עוֹד שְׁלֵמוּת בְּזֶה הָעוֹלָם, כְּמוֹ הַבְּטוּל שֶׁהָאָדָם מְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וּכְכָל שֶׁהָאָדָם מְזַכֵּךְ אֶת עַצְמוֹ בְּיוֹתֵר, עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה בְּעֵינֵי עַצְמוֹ כְּאַיִן מַמָּשׁ, עַל־יְדֵי־זֶה הָרָע שֶׁבּוֹ נַעֲשֶׂה כְּסֵא לַטּוֹב, וּמְשַׁמֵּשׁ אוֹתוֹ. כִּי הַגּוּף מְשַׁמֵּשׁ אֶת הַנְּשָׁמָה, כְּמוֹ הַנַּרְתִּיק לְסֵפֶר תּוֹרָה, וְאִם בַּר יִשְׂרָאֵל בָּא בְּלֵב אֵמֶת, לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, דַּיְקָא מִתּוֹךְ מְרִירוּת נַפְשׁוֹ שֶׁסּוֹבֵל מֵרָשָׁעִים אֲרוּרִים הָרוֹדְפִים אוֹתוֹ, וּמְחָרְפִים וּמְגַדְּפִים וּמַשְׁפִּילִים אוֹתוֹ, וּמוֹצִיאִים דִּבָּה עָלָיו, וּמַרְבִּים לְשׁוֹן־הָרָע וּשְׁקָרִים עָלָיו, וְהֵנִי אֲנָשֵׁי טִפְּשֵׁי, מַאֲמִינִים לְקַלֵּי עוֹלָם, וְגַם הֵם מַתְחִילִים לִרְדֹּף אֶת הַצַּדִּיק, הַדָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי־זֶה לִבּוֹ נִשְׁבָּר וְנִקְרָע לְאֶלֶף שְׁבָרִים וּקְרָעִים, וְנִתְבַּטֵּל לְגַמְרֵי בְּעֵינֵי עַצְמוֹ, אָז דַּיְקָא הָרְשָׁעִים, שֶׁהֵם הָמָן, צְרִיכִים לְהִתְהַפֵּךְ וּלְהוֹדוֹת עַל צִדְקָתָם, וְזֶה "וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ", מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, "לְהָמָן", שֶׁהֵם הָרְשָׁעִים וְהַשּׂוֹנְאִים, מוֹצִיאֵי דִּבָּה, וּכְמַאֲמָרָם זַ"ל (מְגִלָּה יג:): לֵיכָּא דְּיָדַע לְיִשְׁנָא בִּישָׁא כְּהָמָן, "מַהֵר קַח אֶת הַלְּבוּשׁ וְאֶת הַסּוּס כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ", הַיְנוּ רָשָׁע מְרֻשָּׁע אָרוּר טָמֵא, אַתָּה דִּבַּרְתָּ כָּל דָּבָר רַע עַל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁהוּא מַטְעֶה אֶת הַבְּרִיּוֹת, אַדְרַבָּה אַתָּה רָשָׁע, "קַח אֶת הַלְּבוּשׁ וְאֶת הַסּוּס", שֶׁזֶּה כְּסֵא לַנְּשָׁמָה, כִּי הַצַּדִּיקִים הֵם מֶרְכַּבְתּוֹ שֶׁל מָקוֹם, וְכֵן הֵם מְלֻבָּשִׁים עִם אוֹר הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, "וַעֲשֵׂה כֵן לְמָרְדֳּכַי הַיְּהוּדִי הַיּוֹשֵׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ". הַהֶכְרֵחַ לְאֵלּוּ הָרְשָׁעִים אַחַר־כָּךְ לְהוֹדוֹת לְכֻלָּם, שֶׁמָּרְדֳּכַי הַיְּהוּדִי, שֶׁהוּא הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁחוֹזֵר תָּמִיד בִּתְשׁוּבָה, כִּי הוּא יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ, כִּי הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים תָּמִיד מְדַמִּים בְּעַצְמָם, שֶׁעֲדַיִן לֹא עָשׂוּ כְּלוּם, וְהֵם יוֹשְׁבִים בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ, כִּי אֵינָם זוֹכִים לְהִכָּנֵס עֲדַיִן לִפְנֵי וְלִפְנִים. "אַל

יא וַיִּקַּח הָמָן אֶת־הַלְּבוּשׁ וְאֶת־הַסּוּס וַיַּלְבֵּשׁ אֶת־
מָרְדֳּכָי וַיַּרְכִּיבֵהוּ בִּרְחוֹב הָעִיר וַיִּקְרָא לְפָנָיו כָּכָה
יֵעָשֶׂה לָאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקָרוֹ׃

גְּנִזֵי הַמֶּלֶךְ

תַּפֵּל דָּבָר מִכָּל אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ", כִּי כָּל מַה שֶּׁאֵלּוּ הָרְשָׁעִים רוֹצִים לְהַשְׁפִּיל אֶת הַצַּדִּיקִים הַקְּדוֹשִׁים הַדְּבוּקִים בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, לְבַסּוֹף הֵם בְּעַצְמָם צְרִיכִים לְהוֹדוֹת בְּהַצַּדִּיקִים, וְאֵלּוּ הֵם הַחוֹלְקִים, הֵם הָרְשָׁעִים. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים עַל קֹרַח (תַּנְחוּמָא קֹרַח): שָׁמְעִי דְּהַוּוּ קָאָמְרֵי: מֹשֶׁה אֱמֶת וְתוֹרָתוֹ אֱמֶת וְהֵן בַּדָּאִין, וְדָבָר זֶה שַׁיָּךְ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר. כִּי הַיְנוּ אֵלּוּ הָרְשָׁעִים, לְבַסּוֹף צְרִיכִים לְהוֹדוֹת וּלְגַלּוֹת וּלְפָרְסֵם אֶת גְּדֻלַּת הַצַּדִּיקִים. וְאִם זֶה לֹא הוֹלֵךְ בְּטוֹב, אֲזַי הֵם מְקַבְּלִים אֶת עָנְשָׁם, עַד שֶׁכֻּלָּם מוֹדִים שֶׁקִּבְּלוּ אֶת הָעֹנֶשׁ רַק עַל־יְדֵי הַצַּדִּיקִים; אַשְׁרֵי מִי שֶׁנִּזְהָר בִּכְבוֹד הַצַּדִּיקִים, וְאֵינוֹ מְקַטְרֵג וּמְדַבֵּר עֲלֵיהֶם, אֶלָּא זוֹכֶה לְשַׁמֵּשׁ אוֹתָם, וְאָז טוֹב לוֹ בָּזֶה וּבַבָּא לָנֶצַח, וְאוֹי לָרְשָׁעִים הָאֲרוּרִים, הַמְצִיקִים וּמְצַעֲרִים אֶת הַצַּדִּיקִים, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה הֵם מְצִיקִים וּמְצַעֲרִים אֶת הַשְּׁכִינָה, וְאֵשׁ הַגֵּהִנּוֹם לֹא תִּכְלֶה עֲלֵיהֶם, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבַן, אוֹי לָהֶם וְאוֹי לְנַפְשָׁם, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

יא וַיִּקַּח הָמָן אֶת הַלְּבוּשׁ וְאֶת הַסּוּס: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! כְּשֶׁאָדָם זוֹכֶה וְהוּא בָּטֵל וּמְבֻטָּל לְהָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, עַל־יְדֵי־זֶה הָרָע נַעֲשֶׂה כִּסֵּא לַטּוֹב, וְזֶה מַה שֶּׁקָּרָה עִם מָרְדֳּכַי, שֶׁהוּא הַצַּדִּיק, אִישׁ יְהוּדִי, נְקֻדַּת הַיַּהֲדוּת שֶׁמְּאִירָה בְּכָל בַּר יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר בִּשְׁבִיל זֶה נִקְרָאִים צַדִּיקִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה ס, כא): "וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים", וְתֵכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁבַּר יִשְׂרָאֵל נִכְלָל לְגַמְרֵי בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְנַעֲשֶׂה בְּעֵינָיו כְּלֹא מַמָּשׁ, בּוֹ בָּרֶגַע זוֹכֶה לַעֲלוֹת מַעֲשָׂרָה כִּתְרִין דִּמְסַאֲבוּתָא, מֵעִמְקֵי הַקְּלִפּוֹת. וְזֶה שֶׁמּוּבָא בְּדִבְרֵי הָאֲרִיזַ"ל לְכַוֵּן בַּאֲמִירַת כְּתַ"ר, שֶׁהוּא רָאשֵׁי תֵּבוֹת: כֶּ֫תֶר כָּ֫ל הַ֫כְּתָרִים, וְהִיא סְגֻלָּה נִפְלָאָה לְהוֹצִיא אֶת כָּל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁנִּפְלוּ בִּקְלִיפָּה וְלַעֲשׂוֹת מֵהֶם כִּסֵּא לַשְּׁכִינָה. וְכָאן הָיְתָה מַפַּלְתּוֹ שֶׁל הָמָן־עֲמָלֵק, "וַיִּקַּח הָמָן אֶת הַלְּבוּשׁ וְאֶת הַסּוּס, וַיַּלְבֵּשׁ אֶת מָרְדֳּכַי, וַיַּרְכִּיבֵהוּ בִּרְחוֹב הָעִיר, וַיִּקְרָא לְפָנָיו, כָּכָה יֵעָשֶׂה לָאִישׁ

יב וַיָּשָׁב מָרְדֳּכַי אֶל־שַׁעַר הַמֶּלֶךְ וְהָמָן נִדְחַף אֶל־
בֵּיתוֹ אָבֵל וַחֲפוּי רֹאשׁ:

גְּנָזֵי הַמֶּלֶךְ

אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקָרוֹ", וְדָבָר זֶה קוֹרֶה אֵצֶל כָּל אֶחָד שֶׁרַק חוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה אֲמִתִּית, וּמַשְׁפִּיל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי וְנַעֲשֶׂה בְּעֵינֵי עַצְמוֹ כִּלֹּא מַמָּשׁ, שֶׁזֶּה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה, שֶׁאַפִלּוּ שֶׁהוּא שׁוֹמֵעַ חֵרוּפִין וְגִדּוּפִין, וְיוֹשֵׁב וְדוֹמֵם — זֶה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן ו'), שֶׁעִקַּר הַתְּשׁוּבָה, שֶׁיִּשְׁמַע בְּזִיּוֹנוֹ וְיִדֹּם וְיִשְׁתֹּק; כִּי בָּרֵגַע שֶׁשּׁוֹפְכִין אֶת דַּם הָאָדָם, עַל־יְדֵי בְּזִיּוֹנוֹת, וְהוּא שׁוֹתֵק, הַהֶכְרֵחַ שֶׁהָרַע מִתְבַּטֵּל לְגַמְרֵי, וְנִשְׁאָר רַק הַטּוֹב, וּכְרוּזִין יוֹצְאִים לְפָנָיו: "כָּכָה יֵעָשֶׂה לָאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקָרוֹ", וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִדְרָשׁ אַגָּדָה): אָמַר רַבִּי לֵוִי, הָמָן קָרָא "כָּכָה יֵעָשֶׂה לָאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקָרוֹ". וְיִשְׂרָאֵל עוֹנִין: "לֹא הַמֶּלֶךְ שֶׁבָּאָרֶץ, אֶלָּא הַמֶּלֶךְ שֶׁבַּשָּׁמַיִם"; כִּי הָרֵגַע שֶׁהָאָדָם מְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי, וּבְפָרָט שֶׁסּוֹבֵל חֵרוּפִין וְגִדּוּפִין, וְשׁוֹפְכִין אֶת דָּמָיו כְּמַיִם, לְבַסּוֹף שׁוֹנְאָיו נוֹפְלִים תַּחְתָּיו, וְהֵם מְבִיאִים לוֹ אֶת הַלְּבוּשׁ וְאֶת הַסּוּס אֶל מָרְדֳּכַי. וְלָכֵן, אֲהוּבִי, בְּנִי! רְאֵה לְחַזֵּק אֶת עַצְמְךָ בְּכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלֶיךָ, אֲפִלּוּ שֶׁעוֹבֵר עָלֶיךָ מַה שֶּׁעוֹבֵר, וְאֶלֶף טַעֲמֵי מִיתָה אַתָּה טוֹעֵם — אַל תִּשָּׁבֵר, רַק בֹּא תָּבוֹא בְּלֵב אֱמֶת, בְּלֵב נִשְׁבָּר, אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ וְאָז יָאִיר עָלֶיךָ מֶלֶךְ הַכָּבוֹד בְּעַצְמוֹ בַּהֶאָרָה נִפְלָאָה מְאֹד, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

יב וַיָּשָׁב מָרְדֳּכַי אֶל שַׁעַר הַמֶּלֶךְ: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר דַּרְכָּם שֶׁל צַדִּיקִים, אַף שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עוֹשֶׂה לָהֶם נֵס, וְרוֹאִים בְּמַפֶּלֶת הָרְשָׁעִים, אַף־עַל־פִּי־כֵן הֵם אֵינָם שְׂמֵחִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (אָבוֹת, פֶּרֶק ד'): שְׁמוּאֵל הַקָּטָן אוֹמֵר (מִשְׁלֵי כד, יז): "בִּנְפֹל אוֹיִבְךָ אַל תִּשְׂמָח, וּבְכָּשְׁלוֹ אַל יָגֵל לִבֶּךָ, פֶּן יִרְאֶה הַוָ"ה וְרַע בְּעֵינָיו, וְהֵשִׁיב מֵעָלָיו אַפּוֹ". וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (אֶסְתֵּר רַבָּה, פָּרָשָׁה י', סִימָן ו'): "**וַיָּשָׁב מָרְדֳּכַי אֶל שַׁעַר הַמֶּלֶךְ**", מְלַמֵּד שֶׁשָּׁב לְשַׁקּוֹ וּלְתַעֲנִיתוֹ; כִּי בֶּאֱמֶת אוֹיְבֵי הַצַּדִּיק, הֵם הֵם עֲוֹנוֹתָיו, וּכְשֶׁהַצַּדִּיק מְהַרְהֵר, חַס וְשָׁלוֹם, אֵיזֶה הִרְהוּר רַע, וּמִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁפָּגַם בְּאֵיזֶה דִּבּוּר רַע, וּמִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁעָשָׂה מַעֲשֶׂה רַע, בּוֹ בָּרֵגַע

הוּא בּוֹרֵא קְלִפּוֹת וּמַשְׁחִיתִים שֶׁמְּצִיקִים וּמְצַעֲרִים אוֹתוֹ. וּכְעֵין שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (סֵפֶר־הַמִּדּוֹת, אוֹת נ׳אוּף, סִימָן כו): עַל־יְדֵי הוֹצָאַת זֶרַע לְבַטָּלָה בּוֹרֵא קְלִפּוֹת הַמִּתְלַבְּשִׁים בִּבְנֵי־אָדָם מִתְנַגְּדִים, וְחוֹלְקִים עָלָיו, וְעוֹשִׂים לוֹ יִסּוּרִים. וְלָכֵן כְּשֶׁשָּׁב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, עִקַּר הַתְּשׁוּבָה — שֶׁזּוֹרֵק אֶת עַצְמוֹ אֲלֵיו יִתְבָּרַךְ, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן לה): תְּשׁוּבָה הִיא לְהָשִׁיב אֶת הַדָּבָר לִמְקוֹם שֶׁנִּטַּל מִשָּׁם, וְהוּא סוֹד הַמּוּבָא בַּתִּקּוּנִים (תִּקּוּן כא): זַרְקָא דְּאַזְדְּרִיקַת לַאֲתַר דְּאִיתְנְטִילַת מִתַּמָּן, וּמַאן הַהוּא אֲתַר? הוּא חָכְמָה, הַיְנוּ שֶׁאָדָם צָרִיךְ לִזְרֹק אֶת עַצְמוֹ בַּחֲזָרָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, אֶל חָכְמָתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה שֹׁרֶשׁ כָּל הַבְּרִיאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קד, כג): ״כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ״ וְגוֹ׳, כִּי זֶה עִקַּר הַחָכְמָה — לְקָנוֹת שְׁלֵמוּת, וְהַשְׁלֵמוּת הִיא רַק חָכְמַת אֱלֹקוּת, הַיְנוּ שֶׁיַּכְנִיס בְּעַצְמוֹ אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְיֵדַע שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ מְחַיֶּה וּמְהַוֶּה וּמְקַיֵּם אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ, וְהַכֹּל לַכֹּל אֱלֹקוּת גָּמוּר הוּא, וְזֶה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה, שֶׁמִּקֹּדֶם שֶׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה, הָיָה מֹחַ־מַחֲשַׁבְתּוֹ בְּזֶהֲמָה, מָלֵא הִרְהוּרִים רָעִים, מָלֵא מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת, וְכֵן דִּבּוּר כָּל הָעוֹלֶה עַל רוּחוֹ, וְעָשָׂה מַעֲשִׂים מְגֻנִּים, וְעַל־יְדֵי־זֶה שָׂכַח לְגַמְרֵי מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְזֶה מַה שֶּׁהֵבִיא אוֹתוֹ שֶׁיָּקוּמוּ נֶגְדּוֹ כָּל הַשּׁוֹנְאִים הַמִּתְנַגְּדִים, וְיָצִיקוּ לוֹ וִיצַעֲרוּ אוֹתוֹ. אֲבָל כְּשֶׁחוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה, אָז נוֹפֵל כָּל הָרַע עַל הַשּׁוֹנְאִים. וּמַעֲלַת גְּדֻלַּת הַצַּדִּיקִים, שֶׁאֲפִלּוּ שֶׁיֵּשׁ כְּבָר מַפָּלָה לָרְשָׁעִים, אֵינָם שְׂמֵחִים בְּמַפַּלְתָּם, אֶלָּא חוֹזְרִים וּמַמְשִׁיכִים לְהִתְפַּלֵּל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְזֶה ״וַיָּשָׁב מָרְדֳּכַי אֶל שַׁעַר הַמֶּלֶךְ״, הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת מָרְדֳּכַי, הַמְדַבֵּר תָּמִיד דִּבּוּרֵי אֱמוּנָה, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן יז), הוּא חוֹזֵר וְשָׁב אֶל ״שַׁעַר הַמֶּלֶךְ״, לְבַקֵּשׁ וּלְהִתְחַנֵּן אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְשָׁב אֶל שַׂקּוֹ וְתַעֲנִיתוֹ, כִּי זוֹ דֶּרֶךְ הַצַּדִּיקִים, שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁזּוֹכִים כְּבָר לִרְאוֹת בְּמַפָּלַת הָרְשָׁעִים שֶׁמַּצִּיקִים לָהֶם, הֵם לֹא שְׂמֵחִים בָּזֶה, אֶלָּא הֵם בּוֹכִים וּמְבַכִּים שָׁמַיִם וָאָרֶץ, שֶׁיִּזְכּוּ לַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה בְּיֹתֵר שְׁאֵת וּבְיֹתֵר עֹז, כִּי לֹא בְּחִנָּם קָמוּ עֲלֵיהֶם שׂוֹנְאִים מְרוֹרִים כָּאֵלּוּ. אֲבָל ״וְהָמָן נִדְחָף אֶל בֵּיתוֹ אָבֵל וַחֲפוּי רֹאשׁ״, הַיְנוּ קְלִפַּת הָמָן־עֲמָלֵק, שֶׁהוּא הָרַע שֶׁנֶּאֱחָז בַּצַּדִּיק, נִדְחָף ״אָבֵל וַחֲפוּי רֹאשׁ״, כִּי כְּכָל שֶׁהַצַּדִּיק חוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה, וְעוֹלֶה מַעְלָה מַעְלָה, וְיוֹשֵׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ, כֵּן הָמָן שֶׁהוּא הָרַע, נִדְחָף אֶל שָׁלֹשׁ קְלִפּוֹת הַטְּמֵאוֹת, וּמָרְדֳּכַי הַצַּדִּיק עוֹלֶה מַעְלָה מַעְלָה.

יג וַיְסַפֵּר הָמָן לְזֶרֶשׁ אִשְׁתּוֹ וּלְכָל־אֹהֲבָיו אֵת כָּל־
אֲשֶׁר קָרָהוּ וַיֹּאמְרוּ לוֹ חֲכָמָיו וְזֶרֶשׁ אִשְׁתּוֹ אִם
מִזֶּרַע הַיְּהוּדִים מָרְדֳּכַי אֲשֶׁר הַחִלּוֹתָ לִנְפֹּל לְפָנָיו
לֹא־תוּכַל לוֹ כִּי־נָפוֹל תִּפּוֹל לְפָנָיו:

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

וְלָכֵן, אֲהוּבִי, בְּנִי! רְאֵה לְהִתְחַזֵּק בְּיֶתֶר שְׂאֵת וּבְיֶתֶר עֹז, עַל כָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלֶיךָ, וְתֵדַע, אֲשֶׁר אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וּבְכָל תְּנוּעָה וּתְנוּעָה שָׁם אֲלוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְדָבָר גָּדוֹל וְדָבָר קָטָן אֵינוֹ נַעֲשֶׂה מֵעַצְמוֹ, אֶלָּא בְּהַשְׁגָּחַת הַמַּאֲצִיל הָעֶלְיוֹן, וּכְכָל שֶׁתַּחְדִּיר בְּעַצְמְךָ יְדִיעוֹת אֵלּוּ, אָז תַּרְגִּישׁ אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ. וְצָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג שׁוּם חִיּוּת וּדְבֵקוּת, אֶלָּא עַל־יְדֵי שֶׁחוֹזֵר בְּכָל פַּעַם אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּמְקַיֵּם "וַיָּשָׁב מָרְדֳּכַי אֶל שַׁעַר הַמֶּלֶךְ", אֲפִלּוּ שֶׁהִגִּיעַ כְּבָר לְאֵיזוֹ דַּרְגָּה, וְרָאָה בְּמַפֶּלֶת הָרְשָׁעִים, שֶׁמְּצִיקִים וּמְעִיקִים לוֹ, עִם כָּל זֹאת הוּא אֵינוֹ מִתְקָרֵר, אֶלָּא חוֹזֵר וּבָא בְּכָל פַּעַם אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, לְבַקֵּשׁ עָל נַפְשׁוֹ, שֶׁיָּחוּס וְיִרַחֵם עָלָיו הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כִּי אֵיךְ בָּא אֶל יְרִידָה כָּזוֹ, שֶׁיִּהְיוּ לוֹ שׂוֹנְאִים מְרוֹרִים כָּאֵלּוּ, הָרוֹצִים רַק לִרְאוֹת בְּמַפָּלְתּוֹ וּבִנְפִילָתוֹ, כִּי הֵם מְצִיקִים וּמְצַעֲרִים אוֹתוֹ מְאֹד. וְלָכֵן הַצַּדִּיקִים הַדְּבֵקִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ, יֵשׁ לָהֶם שׂוֹנְאִים מְרֻבִּים, אַךְ הֵם תָּמִיד חוֹזְרִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וַאֲפִלּוּ שֶׁכְּבָר יֵשׁ לְהַשּׂוֹנְאִים מַפָּלָה, "וְהָמָן נִדְחַף אֶל בֵּיתוֹ אָבֵל וַחֲפוּי רֹאשׁ", אַף־עַל־פִּי־כֵן הֵם אֵינָם מַנִּיחִים אֶת מְקוֹמָם, וְחוֹזְרִים וּבָאִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וְכָךְ תִּתְנַהֵג גַּם אַתָּה אֲהוּבִי בְּנִי, תָּמִיד תַּחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵימָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּבְכָל פַּעַם שֶׁתִּרְאֶה, שֶׁשּׂוֹנְאֶיךָ וְרוֹדְפֶיךָ נוֹפְלִים תַּחְתֶּיךָ, תְּבַקֵּשׁ וְתִתְחַנֵּן עוֹד, עַד שֶׁתִּזְכֶּה לְהִכָּלֵל לְגַמְרֵי בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

יג וַיְסַפֵּר הָמָן לְזֶרֶשׁ אִשְׁתּוֹ וּלְכָל אֹהֲבָיו אֵת כָּל אֲשֶׁר קָרָהוּ: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע,

אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר מוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן נה): לִרְאוֹת בְּמַפַּלְתָּן שֶׁל רְשָׁעִים אִי אֶפְשָׁר, אֶלָּא עַל־יְדֵי בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קי, א): "שֵׁב לִימִינִי עַד אָשִׁית אוֹיְבֶיךָ הֲדֹם לְרַגְלֶיךָ", יָמִין הִיא

בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, בְּחִינַת בִּנְיָמִין, בֶּן־יָמִין, שֶׁנּוֹלַד בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְהִנֵּה חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ (מְגִלָּה טז.): אִי מִשְּׁאָר שְׁבָטִים קָאֲתֵי — יָכְלְתִּ לֵיהּ, וְאִי מִשֵּׁבֶט יְהוּדָה וּבִנְיָמִין וְאֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה — לֹא יָכְלְתִּ לֵיהּ. יְהוּדָה דִּכְתִיב (בְּרֵאשִׁית מט, ח): "יָדְךָ בְּעֹרֶף אֹיְבֶיךָ", אִינָךְ דִּכְתִיב בְּהוֹ (תְּהִלִּים פ, ג): "לִפְנֵי אֶפְרַיִם וּבִנְיָמִן וּמְנַשֶּׁה עוֹרְרָה אֶת גְּבוּרָתֶךָ", נִמְצָא, שֶׁהֵם בְּעַצְמָם אָמְרוּ לוֹ: "אִם מְזֻרַע הַיְּהוּדִים מָרְדֳּכַי", אִם הוּא יוֹצֵא מֵאֶחָד מֵהֶאָרְבָּעָה שְׁבָטִים הָאֵלּוּ, "לֹא תוּכַל לוֹ", אֶלָּא "נָפֹל תִּפֹּל לְפָנָיו". כִּי בֶּאֱמֶת מָרְדֳּכַי הָיָה מִשֵּׁבֶט בִּנְיָמִין, וְנִקְרָא אִישׁ יְהוּדִי, שֶׁכָּפַר בַּעֲבוֹדָה זָרָה, כִּי בָּרַגַע שֶׁהָאָדָם חָזָק בֶּאֱמוּנָה, שֶׁזֶּה סוֹד אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר (דְּבָרִים יא, יב): "תָּמִיד עֵינֵי הַוָ"ה אֱלֹקֶיךָ בָּהּ מֵרֵאשִׁית הַשָּׁנָה וְעַד אַחֲרִית שָׁנָה", כִּי שָׁם מְאִירָה הַהַשְׁגָּחָה בִּשְׁלֵמוּת. וְלָכֵן מָרְדֳּכַי הַצַּדִּיק, שֶׁהָיָה מִשֵּׁבֶט בִּנְיָמִין, דַּיְקָא עַל יָדוֹ יְכוֹלִים לִרְאוֹת בְּמַפַּלְתָּן שֶׁל רְשָׁעִים, שֶׁהוּא הָמָן. וְזֶה שַׁיָּךְ לְכָל בַּר יִשְׂרָאֵל, אִם הוּא מִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמַכְנִיס אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי בָּאַיִן סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְיוֹדֵעַ וָעֵד אֲשֶׁר כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ אֱמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, עַל־יְדֵי־זֶה יֵשׁ לְכָל מִמְּתַנְגְּדָיו מַפָּלָה גְּדוֹלָה מְאֹד, כִּי כְּשֶׁהָאָדָם חָזָק בֶּאֱמוּנָה, עַל־יְדֵי־זֶה יֵשׁ לוֹ שְׁמִירָה, כִּי אֱמוּנָה הִיא בְּחִינַת מַלְכוּת, הַשּׁוֹמֶרֶת אֶת בַּר יִשְׂרָאֵל מִכָּל מִינֵי צָרוֹת; כִּי מִי שֶׁמַּכְנִיס אֶת עַצְמוֹ בְּתוֹךְ אֱמוּנָה, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שׁוֹמֵר אוֹתוֹ מִכָּל רַע. וְזֶה "וַיֹּאמְרוּ לוֹ חֲכָמָיו וְזֶרֶשׁ אִשְׁתּוֹ, אִם מִזֶּרַע הַיְּהוּדִים מָרְדֳּכַי, אֲשֶׁר הַחִלּוֹתָ לִנְפֹּל לְפָנָיו, לֹא תוּכַל לוֹ", כִּי גַּם הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אָחֳרָא בְּסוֹד (יִרְמְיָה ד, כב): "חֲכָמִים הֵמָּה לְהָרָע", הַהֶכְרֵחַ לְהוֹדוֹת לָהֶם, שֶׁמִּי שֶׁחָזָק בֶּאֱמוּנָה, שֶׁנִּקְרָא אִישׁ יְהוּדִי, הַכּוֹפֵר בַּעֲבוֹדָה זָרָה, עַל־יְדֵי־זֶה "כַּאֲשֶׁר הַחִלּוֹתָ לִנְפֹּל לְפָנָיו לֹא תוּכַל לוֹ", כִּי עַל־יְדֵי תֹּקֶף הָאֱמוּנָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, עַל־יְדֵי־זֶה זוֹכִים לִרְאוֹת בְּמַפַּלְתָּן שֶׁל רְשָׁעִים. וְזֶה "כִּי נָפֹל תִּפֹּל לְפָנָיו", וְדָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה טז.): דָּרַשׁ רַבִּי יְהוּדָה בַּר אַלְעַאי: שְׁתֵּי נְפִילוֹת הַלָּלוּ, לָמָּה? אָמְרוּ לוֹ: "אֲמָה זוֹ מְשׁוּלָה לְעָפָר וּמְשׁוּלָה לְכוֹכָבִים, כְּשֶׁהֵן יוֹרְדִין — יוֹרְדִין עַד עָפָר, וּכְשֶׁהֵן עוֹלִין — עוֹלִין עַד לַכּוֹכָבִים"; כִּי הַכֹּל תָּלוּי כְּפִי נְקֻדַּת הָאֱמוּנָה שֶׁיֵּשׁ בְּכָל בַּר יִשְׂרָאֵל. אִם אָדָם חָזָק בֶּאֱמוּנָה, וּבְכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו הוּא בּוֹרֵחַ רַק אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, הֵם לֹא יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת לוֹ שׁוּם דָּבָר, כִּי הוּא עוֹלֶה עַד לְמַעְלָה לְמַעְלָה, אֲבָל אִם, חַס וְשָׁלוֹם, נִפְגָּמַת הָאֱמוּנָה, עַל־יְדֵי־זֶה יֵשׁ

יד עוֹדָם מְדַבְּרִים עִמּוֹ וְסָרִיסֵי הַמֶּלֶךְ הִגִּיעוּ וַיַּבְהִלוּ
לְהָבִיא אֶת־הָמָן אֶל־הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר־עָשְׂתָה אֶסְתֵּר:

גְּנָזֵי הַמֶּלֶךְ

לָרְשָׁעִים שְׁלִיטָה עֲלָיו. וְלָכֵן אָמְרוּ לוֹ אוֹהֲבָיו, אִם הֵם מִשֵּׁבֶט בִּנְיָמִין, שֶׁהוּא בֶּן־יָמִין, בִּבְחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, עַל־יְדֵי־זֶה רַק יַעֲלֶה מַעֲלָה מַעֲלָה, וְלֹא תּוּכַל לוֹ. וְרַבֵּנוּ אֱלִיעֶזֶר מִגַּרְמִישָׁא זַ״ל אָמַר: כְּתִיב הָכָא ״הַחִלּוֹתָ לִנְפֹּל״, וּכְתִיב הָתָם (דְּבָרִים ג, כד): ״אַתָּה הַחִלּוֹתָ לְהַרְאוֹת אֶת עַבְדְּךָ״, כִּי זְכוּת מֹשֶׁה עָמְדָה לְמָרְדֳּכַי, כִּי אֵצֶל מֹשֶׁה כְּתִיב (דְּבָרִים לד, י): ״וְלֹא קָם נָבִיא״, וְאֵצֶל מָרְדֳּכַי כְּתִיב (אֶסְתֵּר ה, ט): ״וְלֹא קָם וְלֹא זָע״, כִּי זְכוּתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה עָמְדָה לְמָרְדֳּכַי. וְכָךְ הָיְתָה נְפִילָה לְהָמָן־עֲמָלֵק, וּכְמוֹ־כֵן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, עַל־יְדֵי כָּל צַדִּיק וְצַדִּיק שֶׁעוֹמֵד חָזָק בֶּאֱמוּנָה, וּמְגַלֶּה וּמְפַרְסֵם אֶת הָאֱמוּנָה לְעַם יִשְׂרָאֵל, וְעוֹמֵד עַל הַמִּשְׁמָר, שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ הַקְּלִפּוֹת הַמַּעֲלִימוֹת וּמְכַסּוֹת אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁהֵם עֲמָלֵקִים, עֵרֶב רַב, דַּיְקָא עַל יָדָם, יִנָּצְלוּ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל מֵהָמָן־עֲמָלֵק, וְיִזְכּוּ לִרְאוֹת בְּמַפַּלְתּוֹ, וְיִתְבַּטְּלוּ הַקְּלִפּוֹת לְגַמְרֵי, עַל־יְדֵי תִּקּוּף הָאֱמוּנָה, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

יד עוֹדָם מְדַבְּרִים עִמּוֹ: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אָהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר אָסוּר לוֹ לָאָדָם לְהִתְיָאֵשׁ, אֲפִלּוּ בַּמַּצָּבִים הֲכִי קָשִׁים שֶׁרַק עוֹבְרִים עָלָיו בְּחַיָּיו, וּכְמוֹ שֶׁגִּלָּה לָנוּ רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן עח), אֲשֶׁר אֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל, כִּי הִנֵּה הָמָן חָשַׁב שֶׁכְּבָר יַעֲשׂוּ לְמָרְדֳּכַי מַה שֶּׁיַּעֲשׂוּ, וּלְבַסּוֹף נִתְהַפֵּךְ עָלָיו הָרָע שֶׁחָשַׁב לַעֲשׂוֹת לְמָרְדֳּכַי, וְנָפַל עַל רֹאשׁוֹ, וְאִם לֹא דַּי בָּזֶה, ״וַיַּבְהִילוּ לְהָבִיא אֶת הָמָן אֶל הַמִּשְׁתֶּה״, וּפֹה הָיְתָה לוֹ הַמַּפָּלָה לְגַמְרֵי. וְדָבָר זֶה סוֹבֵב אֵצֶל כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִנֵּה הָמָן־עֲמָלֵק רוֹצֶה לְבַלַּע אוֹתוֹ לְגַמְרֵי, וּלְבַסּוֹף הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְרַחֵם עָלָיו וּמַצִּילוֹ מִמֶּנּוּ. אִם אָדָם דָּבוּק בְּיוֹתֵר בּוֹ יִתְבָּרַךְ, אָז רוֹאֶה בְּשׁוֹנְאָיו מַה שֶּׁהֵם רָצוּ לִרְאוֹת בּוֹ. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה טז.): ״וַיַּבְהִילוּ״, מְלַמֵּד שֶׁהֵבִיאוּהוּ בְּבֶהָלָה, שֶׁעוֹד לֹא הָיָה לוֹ זְמַן לִרְחֹץ מִטְּנוּפוֹ, וּכְמוֹ־כֵן עוֹבֵר עַל כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, הֶחָפֵץ לַעֲשׂוֹת אֶת רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, וְלִלְמֹד אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, עָלָיו מִתְגַּבְּרִים הָמָן־עֲמָלֵק וְכָל מַרְעִין בִּישִׁין, וְאִם אָדָם מִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּבוֹרֵחַ רַק אֵלָיו

ז א וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ וְהָמָן לִשְׁתּוֹת עִם־אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה׃

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

יִתְבָּרַךְ, אֲזַי לְבַסּוֹף הַכֹּל מִתְהַפֵּךְ עַל רֹאשׁוֹ, וְהֵם נוֹפְלִים תַּחְתָּיו בִּנְפִילָה אַחַר נְפִילָה, כִּי הָעִקָּר שֶׁצְּרִיכִים לְהִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ. וַחֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה ב׳, סִימָן ד׳): "וָבֹהוּ" זוֹ גָּלוּת מָדַי, "וַיַּבְהִילוּ לְהָבִיא אֶת הָמָן", לְשׁוֹן בַּלָּהוֹת, שֶׁמַּפְחִידִים אֶת הָאָדָם. וְדָבָר זֶה שַׁיָּךְ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, מִי שֶׁרוֹצֶה לְהִכָּנֵס בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, מַפְחִידִים אוֹתוֹ בְּכָל מִינֵי פְּחָדִים, וּמַחֲלִישִׁים אֶת דַּעְתּוֹ שֶׁלֹּא יֵלֵךְ. וְלָכֵן צְרִיכִים הִתְחַזְּקוּת עַצּוּמָה, וְלֵידַע שֶׁכָּל הַקְּרִירוּת שֶׁמְּקָרְרִים אֶת הָאָדָם, זֶה בָּא מֵהָמָן־עֲמָלֵק, שֶׁהוּא קְלִפָּה עַצּוּמָה, אֲבָל אִם לֹא מְפַחֲדִים מִמֶּנּוּ, רוֹאִים בְּמַפָּלְתּוֹ שֶׁנּוֹפֵל נְפִילָה אַחַר נְפִילָה, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

פֶּרֶק ז׳

א וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ וְהָמָן לִשְׁתּוֹת עִם אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי!

אֲשֶׁר מָרְדֳּכַי הוּא הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, בְּבְחִינַת (מְגִלָּה י׃): מָר דְּרוֹר; כִּי אֶצְלוֹ מְאִירָה נְקֻדַּת הַיַּהֲדוּת, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (מְגִילָה יג.): כָּל הַכּוֹפֵר בַּעֲבוֹדָה זָרָה נִקְרָא יְהוּדִי. וְלָכֵן כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל יֵשׁ בּוֹ נְקֻדַּת צַדִּיק, שֶׁהוּא בְּחִינַת מָרְדֳּכַי, אִם יִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְיִכְפֹּר בַּעֲבוֹדָה זָרָה, אֲזַי הוּא יִהְיֶה דְּרוֹר, הַיְנוּ בֶּן חוֹרִין, כְּמוֹ (בְּיצָה כד.): צִפּוֹר דְּרוֹר, שֶׁדָּרָה בַּבַּיִת כִּבְשָׁדָה. לֹא־כֵן אֶסְתֵּר, הִיא הַנִּשְׁמָה, שֶׁמְּנַחַת בְּהַסִּטְרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסִּטְרָה, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (חֻלִּין קלט׃): אֶסְתֵּר מִן הַתּוֹרָה מְנַיִן, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים לא, יח): "וְאָנֹכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר", כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן נו): כְּשֶׁאָדָם נִמְצָא בְּהַסְּטָרָה אַחַת, גַּם־כֵּן קָשֶׁה לִמְצֹא אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, אֲבָל אִם אָדָם נִמְצָא בַּהַסְּטָרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסִּטְרָה, הַיְנוּ שֶׁגַּם הַהַסְּטָרָה נֶעֱלֶמֶת וְנִסְתֶּרֶת מִמֶּנּוּ, אָז קָשֶׁה וְכָבֵד לוֹ מְאֹד מְאֹד לָצֵאת מִשָּׁם. וְלָכֵן מָרְדֳּכַי שֶׁגִּלָּה אֶת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה עָזְבוּ הָמָן־עֲמָלֵק, כִּי כְּשֶׁמְּגַלִּים וּמְפָרְסְמִים לְכֻלָּם אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, בְּחִינַת (אֶסְתֵּר ד, א): "וַיֵּצֵא בְּתוֹךְ הָעִיר, וַיִּזְעַק זְעָקָה גְּדוֹלָה וּמָרָה", שֶׁעוֹרֵר אֶת כְּלַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל לִצְעֹק וּלְהָרִיעַ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי הוּא גִּלָּה וּפִרְסֵם לַכֹּל, אֲשֶׁר אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וּכְשֶׁעוֹבֵר

עַל הָאָדָם אֵיזֶה מַשְׁבִּיר בְּחַיָּיו, עָלָיו רַק לַעֲסֹק בִּתְפִלָּה. וְלָכֵן כְּשֶׁהָאָדָם חָזָק בִּתְפִלָּה, הַהֶכְרֵחַ שֶׁקְּלִיפַּת הָמָן־עֲמָלֵק תַּעֲזֹב אוֹתוֹ, כִּי עִקַּר הַכֹּחִי זַיִן שֶׁל בַּר יִשְׂרָאֵל הוּא תְּפִלָּה, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ב׳), שֶׁזֶּה (שְׁמוֹת יז, יג): ״וַיַּחֲלֹשׁ יְהוֹשֻׁעַ אֶת עֲמָלֵק וְאֶת עַמּוֹ לְפִי חָרֶב״, הַיְנוּ שֶׁפִּיו נַעֲשָׂה הַחֶרֶב, לְהַחֲלִישׁ אֶת הָמָן־עֲמָלֵק. וְיַעַן שֶׁמָּרְדָּכַי אִישׁ יְהוּדִי, נִקְרַאת הַיַּהֲדוּת, אֱמוּנָה בְּרוּרָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, לָחַם נֶגֶד הָמָן, וְלָכֵן הוּא עָזַב אוֹתוֹ. לֹא־כֵן אֶסְתֵּר, שֶׁהִיא בְּחִינַת הַסְתָּרָה, בָּהּ עֲדַיִן מִתְאַחֲזֹת הַקְּלִפָּה, שֶׁהוּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וְהָמָן, וְזֶה ״וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ וְהָמָן לִשְׁתּוֹת עִם אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה״, וּבָזֶה הָיְתָה לְהָמָן אַחַר־כָּךְ מַפָּלָה. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (אַגַּדַת אֶסְתֵּר): ״אֶל הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר עָשְׂתָה אֶסְתֵּר״, זֶה שֶׁאָמַר הַכָּתוּב (מִשְׁלֵי ט, ב): ״טָבְחָה טִבְחָהּ מָסְכָה יֵינָהּ אַף עָרְכָה שֻׁלְחָנָהּ״, אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ, זוֹ אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה, בְּשָׁעָה שֶׁהִגִּיעַ צַעַר לְיִשְׂרָאֵל בִּימֵי מָרְדֳּכַי, מֶה עָשְׂתָה אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה? עָמְדָה וְהִתְקִינָה סְעֻדָּה לַאֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וּלְהָמָן הָרָשָׁע, וְשִׁכְּרָה אוֹתָם בְּיוֹתֵר, וְהָמָן הָרָשָׁע סוֹבֵר בְּעַצְמוֹ שֶׁחֻלְקָה לוֹ כָּבוֹד, וְהוּא לֹא הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁפָּרְשָׂה לוֹ מְצוּדָה, שֶׁמִּתּוֹךְ שֶׁיִּשַּׁכְּרֵם הַיַּיִן, קָנְתָה לוֹ מִיתָה. ״אַף עָרְכָה שֻׁלְחָנָהּ״, שֶׁעָרְכָה לָהּ בָּעוֹלָם הַזֶּה וְלָעוֹלָם הַבָּא. וְאֵיזֶה? זֶה שֶׁם טוֹב שֶׁקָּנְתָה לָהּ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. כֵּיצַד? כָּל הַמּוֹעֲדִים עֲתִידִין לְהִבָּטֵל, אֲבָל יְמֵי הַפּוּרִים אֵינָם בְּטֵלִים לְעוֹלָם, שֶׁנֶּאֱמַר (אֶסְתֵּר ט, כח): ״וִימֵי הַפּוּרִים הָאֵלֶּה לֹא יַעֲבְרוּ מִתּוֹךְ הַיְּהוּדִים״, וַעֲתִידָה בֹּא וּרְאֵה נִפְלָאוֹת תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה, אֲשֶׁר פָּסוּק זֶה ״וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ וְהָמָן לִשְׁתּוֹת עִם אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה״, עוֹלֶה בְּדִיּוּק כַּפָּסוּק ״לֹא מֵרַבְּכֶם מִכָּל הָעַמִּים חָשַׁק יְיָ״ה בָּכֶם וַיִּבְחַר בָּכֶם, כִּי אַתֶּם הַמְעַט מִכָּל הָעַמִּים״, וְדָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (חֻלִּין פט.): אָמַר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְיִשְׂרָאֵל: חוֹשְׁקָנִי בָּכֶם! שֶׁאַפְלוּ בְּשָׁעָה שֶׁאֲנִי מַשְׁפִּיעַ לָכֶם גְּדֻלָּה, אַתֶּם מְמַעֲטִין עַצְמְכֶם לְפָנַי; כִּי דַיְקָא נְשָׁמָה שֶׁנִּמְצֵאת בְּהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, בְּחִינַת אֶסְתֵּר, וּמְמַעֶטֶת וּמַשְׁפִּילָה אֶת עַצְמָהּ, עַל־יְדֵי־זֶה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְבַסּוֹף מַגְבִּיהָהּ, וּמִתְקַיֵּם עַל שׁוֹנְאֶיהָ (מִשְׁלֵי כה, כב): ״כִּי גֶּחָלִים אַתָּה חֹתֶה עַל רֹאשׁוֹ״. וַחֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים דָּרְשׁוּ (תַּנְחוּמָא עֵקֶב) עַל פָּסוּק: ״כִּי אַתֶּם הַמְעַט״, בִּזְכוּת שֶׁאַתֶּם מַמְעִיטִים אֶת עַצְמְכֶם לְפָנַי, לְפִיכָךְ אֲנִי אוֹהֵב אֶתְכֶם. כִּי זוֹ מַעֲלַת בַּר יִשְׂרָאֵל, שֶׁאַפְלוּ הַקְלִפּוֹת רוֹצוֹת לְחַפֵּס אוֹתוֹ, הוּא בּוֹרֵחַ אֲלָיו יִתְבָּרַךְ, וּמְמַעֵט אֶת עַצְמוֹ, וְעַל־יְדֵי־זֶה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אוֹהֵב אֶת כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, שֶׁאַפְלוּ

ב וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר גַּם בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי בְּמִשְׁתֵּה הַיָּיִן מַה־שְּׁאֵלָתֵךְ אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה וְתִנָּתֶן לָךְ וּמַה־בַּקָּשָׁתֵךְ עַד־חֲצִי הַמַּלְכוּת וְתֵעָשׂ׃

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

בְּשָׁעָה שֶׁעוֹבֵר עָלָיו מַה שֶּׁעוֹבֵר, הוּא בּוֹרֵחַ רַק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִצֹּל, כְּמוֹ שֶׁקָּרָה לְאֶסְתֵּר, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ב וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר גַּם בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! כְּשֶׁאָדָם מְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ, וַאֲפִלּוּ שֶׁנִּמְצָא בְּמִדּוֹר הַקְּלִפּוֹת אֵינוֹ נִשְׁבָּר, אֶלָּא מַחֲזִיק מַעֲמָד, לְבַסּוֹף הוּא מְנַצֵּחַ. וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן מח), שֶׁצָּרִיךְ לִהְיוֹת עַקְשָׁן גָּדוֹל בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ; כִּי הֲרֵי הָאָדָם נִמְצָא בְּזֶה הָעוֹלָם הַמָּלֵא קְלִפּוֹת וְהַסְּתָרוֹת, וּבְנָקֵל לוֹ לִפֹּל בִּנוּקְבָא דִּתְהוֹמָא רַבָּה, וְלָכֵן צְרִיכִים לִהְיוֹת עַקְשָׁן גָּדוֹל לֹא לְהִשָּׁבֵר מִכָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו, אֶלָּא לְהַחֲזִיק מַעֲמָד, וְאָז דַּיְקָא יֹאמַר מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְאֶסְתֵּר, שֶׁהִיא נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, הַנִּמְצֵאת בְּהַסְּתָרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְּתָרָה ״גַּם בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי״, הַיְנוּ שֶׁכְּבָיְכוֹל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא רוֹאֶה שֶׁהַנְּשָׁמָה שֶׁנִּמְצֵאת בְּהַסְּתָרָה בְּתוֹךְ הַסְּתָרָה, מִתְעַקֶּשֶׁת יוֹם אַחַר יוֹם לֹא לַעֲזֹב אֶת מְקוֹמָהּ, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא אוֹמֵר לָהּ: ״מַה שְּׁאֵלָתֵךְ אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה וְתִנָּתֶן לָךְ״, מַה שֶּׁרַק תְּבַקְּשִׁי תְּקַבְּלִי, כִּי אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ מְאֹד מְאֹד חָשׁוּב כְּשֶׁאָדָם מִתְעַקֵּשׁ, אֲפִלּוּ שֶׁנִּלְכָּד כְּבָר לְבֵית אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, שֶׁהוּא מָקוֹם הַטֻּמְאָה וְהַזְּהָמָה, עִם כָּל זֹאת אֵינוֹ מִתְפַּעֵל מִהַּסְּטָרָא אַחֲרָא, וּמְקַיֵּם (מִשְׁלֵי כה, כב): ״כִּי גֶּחָלִים אַתָּה חֹתֶה עַל רֹאשׁוֹ״ וְגוֹ׳, וְהוּא בָּא עוֹד פַּעַם אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּעַקְשָׁנוּת גְּדוֹלָה מְאֹד, אָזַי לְבַסּוֹף הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עוֹזֵר לוֹ, וּמְמַלֵּא כָּל מִשְׁאֲלוֹת לִבּוֹ לְטוֹבָה. וְזֶה לְמוּד עָמֹק מְאֹד מְאֹד בְּהִתְחַזְּקוּת, אֵיךְ שֶׁאָסוּר לוֹ לָאָדָם לְהִתְיָאֵשׁ אֲפִלּוּ בַּמַּצָּבִים הֲכִי קָשִׁים, רַק לָבוֹא בְּכָל יוֹם אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּעַקְשָׁנוּת גְּדוֹלָה, וּלְבַקֵּשׁ וּלְהִתְחַנֵּן לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁיָּחוּס וְיִרַחֵם עָלָיו, וְיוֹצִיאוֹ מִבֵּית אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, מִבֵּית הַטֻּמְאָה, וְאָז אִם יִהְיֶה עַקְשָׁן גָּדוֹל לָבוֹא לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ יוֹם אַחַר יוֹם, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא יְמַלֵּא אֶת כָּל מִשְׁאֲלוֹת לִבּוֹ לְטוֹבָה, וְיִרְאֶה יְשׁוּעוֹת וְנִסִּים נִגְלִים שֶׁיֵּעָשֶׂה עִמּוֹ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ג וַתַּעַן אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה וַתֹּאמַר אִם־מָצָאתִי חֵן
בְּעֵינֶיךָ הַמֶּלֶךְ וְאִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב תִּנָּתֶן־לִי נַפְשִׁי
בִּשְׁאֵלָתִי וְעַמִּי בְּבַקָּשָׁתִי׃

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

ג וַתַּעַן אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה: צָרִיךְ שֶׁתִּדַּע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר אֶסְתֵּר הִיא הַשְּׁכִינָה, נִשְׁמָתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְהִיא מְבַקֶּשֶׁת וּמִתְחַנֶּנֶת לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא: "אִם מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ הַמֶּלֶךְ", תַּצִּיל אוֹתָנוּ, כְּמוֹבָא (בַּתַּרְגּוּם): וְזָקְפַת אֶסְתֵּר יַת עֵינָהָא כְּלַפֵּי שְׁמַיָּא, וְאַתִיבַת אֶסְתֵּר מַלְכְּתָא וְאָמְרַת אִין אֶשְׁכַּחִית רַחֲמִין קֳדָמָךְ מַלְכָּא רָמָא וְאִין קֳדָם מַלְכָּא דְּאַרְעָא שַׁפִּיר תִּתְיַהֲב לִי שְׁזִיב נַפְשִׁי מִן יָדּוֹי דְּסַנְאָה בִּשְׁאֵלָתִי וּפֻרְקַן עַמִּי מִן יָדּוֹי דְּבַעַל דְּבָבְיָה בְּבָעוּתִי. הֲרֵי מְבֹאָר לְפָנֶיךָ, שֶׁמַּה שֶּׁהִיא בִּקְּשָׁה, הִיא הִתְכַּוְּנָה אָז לְמֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וּבֶאֱמֶת מוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן ה'): כְּשֶׁיֵּשׁ גְּזֵרוֹת רָעוֹת, עַל־יְדֵי־זֶה הַצַּדִּיקִים מַלְבִּישִׁים אֶת תְּפִלּוֹתֵיהֶם בְּמַאֲמָר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דָּנִיֵּאל ד', י"ד): "בִּגְזֵרַת עִירִין פִּתְגָמָא", הַיְנוּ לְאַחַר גְּזַר דִּין, אֲזַי "וּמַאמַר קַדִּישִׁין שְׁאֵלְתִּין", הַצַּדִּיקִים מַלְבִּישִׁים אֶת שְׁאֵלָתָם בְּמַאֲמָר, הַיְנוּ שֶׁהֵם מְדַבְּרִים עִם בָּשָׂר וָדָם, וְהַהוּא חוֹשֵׁב שֶׁהַצַּדִּיק מְדַבֵּר עִמּוֹ, אֲבָל בּוֹ בָּרֶגַע מַחֲשַׁבְתָּם דְּבוּקָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהֵם מְבַקְּשִׁים מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ כָּל מַה שֶּׁהֵם צְרִיכִים, וְזֶה מַה שֶּׁעָשְׂתָה אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה, הִיא דִּבְּרָה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, אֲבָל בֶּאֱמֶת כָּל כַּוָּנָתָהּ הָיְתָה לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, "תִּנָּתֵן לִי נַפְשִׁי בִּשְׁאֵלָתִי וְעַמִּי בְּבַקָּשָׁתִי". וְהַהֶפְרֵשׁ בֵּין שְׁאֵלָה לְבֵין בַּקָּשָׁה הוּא, שְׁאֵלָה אִם יִתֵּן — יִתֵּן, וְאִם לָאו — לָאו, בַּקָּשָׁה שׁוֹאֵל וּמְבַקֵּשׁ וּמִתְחַנֵּן בְּרַחֲמִים וּבְתַחֲנוּנִים, וְזֶה כְּבָר יוֹתֵר מִשְּׁאֵלָה שֶׁהִיא בִּלְשׁוֹן שְׁאֵלָה — אִם כֵּן אוֹ לֹא, בַּקָּשָׁה הִיא שֶׁאֵינוֹ עוֹזֵב עַד שֶׁעוֹשִׂים אֶת רְצוֹנוֹ. וְלָכֵן אָמְרָה הַצַּדֶּקֶת אֶסְתֵּר: "תִּנָּתֵן לִי נַפְשִׁי בִּשְׁאֵלָתִי", הַיְנוּ אֶת נַפְשִׁי כְּבָר מָסַרְתִּי אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בִּמְסִירוּת נֶפֶשׁ לְגַמְרֵי, אֲבָל אֶת עַמִּי אֲנִי לֹא יְכוֹלָה לְהַפְקִיר, וְלָכֵן "וְעַמִּי בְּבַקָּשָׁתִי", אֲנִי מְבַקֶּשֶׁת וּמִתְחַנֶּנֶת לְפָנֶיךָ, שֶׁתִּנָּתֵן לָהֶם נַפְשָׁם וּלְהַצִּילָם.

ד כִּי נִמְכַּרְנוּ אֲנִי וְעַמִּי לְהַשְׁמִיד לַהֲרוֹג וּלְאַבֵּד וְאִלּוּ לַעֲבָדִים וְלִשְׁפָחוֹת נִמְכַּרְנוּ הֶחֱרַשְׁתִּי כִּי אֵין הַצָּר שׁוֶה בְּנֶזֶק הַמֶּלֶךְ׃ ס

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

וְכֵן הִיא דַּרְכָּם שֶׁל הַצַּדִּיקִים הַדְּבֵקִים בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, שֶׁאֵת נַפְשָׁם הֵם מוֹסְרִים לְגַמְרֵי אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, בְּסוֹד (תְּהִלִּים כה, א): "לְדָוִד אֵלֶיךָ ה' נַפְשִׁי אֶשָּׂא", שֶׁהוּא סוֹד הַבִּטּוּל אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא בְּעֵת נְפִילַת אַפַּיִם, שֶׁאָז מוֹסְרִים אֶת נַפְשָׁם לְגַמְרֵי אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, בְּבִטּוּל כָּל הַמְּצִיאוּת, וּבְמְסִירוּת נֶפֶשׁ שְׁלֵמָה, אֲבָל בַּעֲבוּר עַם יִשְׂרָאֵל הֵם מִתְחַנְּנִים וּמְבַקְּשִׁים מִלְּפָנָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁיָּחוּס וְיִרַחֵם עֲלֵיהֶם וְיַצִּילֵם, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב אֵצֶל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ (שְׁמוֹת לב, לב): "וְעַתָּה אִם תִּשָּׂא חַטָּאתָם, וְאִם אַיִן, מְחֵנִי נָא מִסִּפְרְךָ אֲשֶׁר כָּתָבְתָּ"; כִּי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הָיָה מוּכָן לִמְסֹר אֶת נַפְשׁוֹ בַּעֲבוּר כְּלַל יִשְׂרָאֵל, וְאַף שֶׁהִבְטִיחַ לוֹ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, (שָׁם): "וַאֲכַלֶּם וְאֶעֱשֶׂה אוֹתְךָ לְגוֹי גָּדוֹל", עִם כָּל זֹאת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לֹא רָצָה, אֶלָּא הָיָה מוּכָן שֶׁיִּמְחֹק אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא. וְזוֹ דַּרְכָּם שֶׁל גְּדוֹלֵי וּמֻבְחָרֵי הַצַּדִּיקִים, שֶׁמַּפְקִירִים אֶת עַצְמָם בַּעֲבוּר כְּלַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְלֹא אִכְפַּת לָהֶם מֵעַצְמָם. וְלָכֵן הַצַּדִּיקֶת אֶסְתֵּר בָּאָה לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְאָמְרָה: "וְאִם עַל הַמֶּלֶךְ טוֹב", שֶׁיִּמְצָא נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת בִּנְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, אָז "תִּנָּתֵן לִי נַפְשִׁי בִּשְׁאֵלָתִי וְעַמִּי בְּבַקָּשָׁתִי", אֶת נַפְשִׁי אֲנִי רַק מוֹסֶרֶת בִּשְׁאֵלָה, אֲבָל אֶת עַמִּי אֲנִי מְבַקֶּשֶׁת וּמִתְחַנֶּנֶת שֶׁתַּנִּיחַ לָהֶם. אַשְׁרֵי הַצַּדִּיקִים וְאַשְׁרֵי הַדְּבֵקִים בָּהֶם, שֶׁהֵם מוֹחֲלִים וּמְוַתְּרִים עַל נַפְשָׁם, הָעִקָּר שֶׁיִּהְיֶה טוֹב לִנְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ד כִּי נִמְכַּרְנוּ אֲנִי וְעַמִּי לְהַשְׁמִיד לַהֲרֹג וּלְאַבֵּד: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי!

אֲשֶׁר רַבֵּנוּ זַ"ל אָמַר (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן סז), אֲשֶׁר הַצַּדִּיק הוּא הָרֹאשׁ בַּיִת, שֶׁמֵּאִיר לִנְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל אֶת אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר, וּכְשֶׁנֶּעֱלָם וְנִסְתָּר הַיְפִי וְהַפְּאֵר וְהַחֵן שֶׁל כָּל הָעוֹלָם, שֶׁהוּא נִשְׁמַת הַצַּדִּיק, עַל־יְדֵי־זֶה נִתְגַּבְּרֶת קְלִפַּת הָמָן־עֲמָלֵק, שֶׁהוּא מְאוֹרֵי אֵשׁ, כַּמּוּבָא (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, תְּפִלִּין, הֲלָכָה ז', אוֹת ז'); וְזֶה עִקַּר הַמִּלְחָמָה בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב

(שְׁמוֹת יז, טז): "מִלְחָמָה לַהֲוָ"ה בַּעֲמָלֵק מִדֹּר דֹּר", כִּי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת לוֹחֵם מִלְחֲמוֹת הַשֵּׁם, וּמֵאִיר לִנְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל אֶת הַמֹּחִין, שֶׁיַּשִּׂיגוּ אֲשֶׁר אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל. וּלְהֵפֶךְ קְלִפַּת עֲמָלֵק מְטַמֵּאת אֶת נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בִּפְגַם הַבְּרִית, עַל־יְדֵי שֶׁמְּעוֹרֶרֶת אֶת הַמְּאוֹרֵי אֵשׁ, שֶׁהוּא כְּלַל תַּאֲוַת נְאוּף הַבּוֹעֶרֶת בָּאָדָם, עַד שֶׁשּׁוֹרֶפֶת אוֹתוֹ מְאֹד, כִּי תַּאֲוַת נְאוּף הִיא תַּאֲוָה מְגֻנֶּה מְאֹד, וּמִי שֶׁנִּתְפַּס בָּהּ, קָשֶׁה לוֹ מְאֹד מְאֹד לָצֵאת מִמֶּנָּהּ, וְרֹב הָעוֹלָם נִתְפָּסוּ בַּתַּאֲוָה הַמְגֻנָּה הַזֹּאת, עַל־יְדֵי קְלִפַּת הָמָן־עֲמָלֵק, שֶׁמַּעֲלִימָה וּמַסְתִּירָה אֶת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, הַמְגַלֶּה אֶת הַמְּאוֹרֵי אוֹר, וְהֵם הָמָן־עֲמָלֵק, מַגְבִּירִים אֶת הַמְּאוֹרֵי אֵשׁ לִשְׂרֹף אֶת הָאָדָם בְּתַאֲוַת נְאוּף. וְזֶה מַה שֶּׁאָמְרָה אֶסְתֵּר, שֶׁהִיא מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁנָּפְלוּ בְּחֵיקוֹ שֶׁל אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, וְהָמָן־עֲמָלֵק חָשְׁבוּ שֶׁכְּבָר נִלְכְּדוּ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בִּמְצוּדָתָם, וְדַיְקָא שָׁם בְּכֹחַ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, הַמֵּאִיר בָּהֶם אֶת הַמְּאוֹרֵי אוֹר, הֵם בָּאִים אֶל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְזוֹעֲקִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁיָּחוּס וִירַחֵם עֲלֵיהֶם, "כִּי נִמְכַּרְנוּ אֲנִי וְעַמִּי לְהַשְׁמִיד לַהֲרוֹג וּלְאַבֵּד", כִּי קְלִפַּת הָמָן־עֲמָלֵק אֵינָהּ מְקָרֶרֶת אֶת עַצְמָהּ בָּזֶה שֶׁמַּחֲטִיאָה אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בִּפְגַם הַבְּרִית, עַל־יְדֵי הַמְּאוֹרֵי אֵשׁ, שֶׁבּוֹעֶרֶת בָּהֶם תַּאֲוַת נְאוּף כְּאֵשׁ שׁוֹרֶפֶת, אֶלָּא הִיא רוֹצָה "לְהַשְׁמִיד וְלַהֲרֹג וּלְאַבֵּד" אוֹתָם לְגַמְרֵי, כִּי הַטֻּמְאָה, שֶׁהִיא הַסִּטְרָא אַחֲרָא, רוֹצָה לְכַלּוֹת אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל לְגַמְרֵי. "וְאֵלּוּ לַעֲבָדִים וּלְשִׁפָּחוֹת נִמְכַּרְנוּ הֶחֱרַשְׁתִּי, כִּי אֵין הַצָּר שׁוֹוֶה בְּנֶזֶק הַמֶּלֶךְ", כִּי אִם אָדָם נָפַל בְּעָמְקָא דִּתְהוֹמָא רַבָּא, שֶׁהִיא תַּאֲוַת נְאוּף, שֶׁזֶּה בְּחִינַת עֲבדוּת, שֶׁעוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה עֶבֶד וְשִׁפְחָה, עֲדַיִן יָכוֹל לָצֵאת מִשָּׁם, אִם יִצְעַק וְיִזְעַק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְיִתְחַנֵּן לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁיּוֹצִיאוֹ מֵהַשְּׁאוֹל תַּחְתִּית שֶׁנָּפַל אֵלָיו, וּלְבַסּוֹף יִזְכֶּה לָצֵאת, כִּי אֵין עֵצָה נֶגֶד קְלִפַּת הָמָן־עֲמָלֵק, אֶלָּא צְעָקָה וּזְעָקָה, שֶׁאָדָם צָרִיךְ לִצְעֹק וְלִזְעֹק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ ע' קָלִין, כַּמּוּבָא בִּדְבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר"ן, חֵלֶק א', סִימָן לו): כְּשֶׁמִּתְגַּבֶּרֶת קְלִפַּת הָמָן־עֲמָלֵק, שֶׁהִיא תַּאֲוַת נְאוּף, צְרִיכִים לִצְעֹק ע' קָלִין, עַד שֶׁזּוֹכִין לָצֵאת מִמֶּנָּהּ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת (שְׁמוֹת יז, יג): "וַיַּחֲלֹשׁ יְהוֹשֻׁעַ אֶת עֲמָלֵק וְאֶת עַמּוֹ לְפִי חָרֶב", הֵינוּ שֶׁהַפֶּה נַעֲשָׂה חֶרֶב שֶׁהוּא הַתְּפִלָּה, כַּמּוּבָא בִּדְבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר"ן, חֵלֶק א', סִימָן ב'); כִּי עִקַּר חֻרְבּוֹ שֶׁל בַּר יִשְׂרָאֵל הוּא תְּפִלָּה, וְזֶה (תְּהִלִּים קמט, ו): "חֶרֶב פִּפְיוֹת בְּיָדָם", וְאָמְרוּ עַל זֶה חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שׁוֹחַר טוֹב קמח): פִּיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל חַרְבָּם; כִּי עִקַּר כֹּחַ עַם יִשְׂרָאֵל לְהַכְנִיעַ אֶת הַמְּאוֹרֵי אֵשׁ שֶׁבּוֹעֵר בָּהֶם

בְּתַאֲוַת נְאוּף, הוּא עַל־יְדֵי זְעָקָה וּצְעָקָה, שֶׁזֶּה מַה שֶּׁנֶּאֱמַר אֵצֶל מָרְדֳּכַי (אֶסְתֵּר ד, א): "וַיִּזְעַק זְעָקָה גְּדוֹלָה וּמָרָה, וַיִּלְבַּשׁ שַׂק וָאֵפֶר"; כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַכְנִיעַ אֶת הָמָן־עֲמָלֵק רַק עַל־יְדֵי זְעָקָה גְּדוֹלָה וּמָרָה, לִזְעֹק וְלִצְעֹק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְאָז אִם אָדָם אֵינוֹ מִתְיָאֵשׁ, אֶלָּא מַשְׁלִיךְ אֶת עַצְמוֹ עַל הָאָרֶץ, וְצוֹעֵק וּבוֹכֶה לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁיָּחוּס וִירַחֵם עָלָיו, וְיוֹצִיאוֹ מֵאֵשׁ תַּבְעֵרַת תַּאֲוַת נְאוּף, עַל־יְדֵי־זֶה יָכוֹל לָצֵאת לְבַסּוֹף, אִם יִהְיֶה עַקְשָׁן גָּדוֹל מְאֹד לְבַקֵּשׁ וּלְהִתְחַנֵּן מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שֶׁיָּאִיר עָלָיו הַמְאוֹרֵי אוֹר, הַיְנוּ אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁיַּרְגִּישׁ אֵיךְ שֶׁכָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ הוּא אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר, וּכְכָל שֶׁמֵּאִיר לָאָדָם הָאוֹר אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, כָּךְ מְקָרֵר אֶת הַמְאוֹרֵי אֵשׁ, שֶׁהִיא תַּבְעֵרַת אֵשׁ נאוּף. אֲבָל קְלִפַּת הָמָן־עֲמָלֵק רוֹצָה לְכַלּוֹת אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל לְגַמְרֵי, וְאָז "אֵין הַצָּר שׁוֶה בְּנֶזֶק הַמֶּלֶךְ", כִּי כָּל זְמַן שֶׁבַּר יִשְׂרָאֵל חַי, עֲדַיִן יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה לְתַקֵּן, וַאֲפִלּוּ שֶׁכְּבָר נָפַל לְעִמְקֵי עֲמָקִים, לַשְּׁאוֹל תַּחְתִּית, לְתַאֲוַת נְאוּף, וְעָשָׂה כָּל הַמַּעֲשִׂים הַמְגֻנִּים, אִם רַק יִקַּח אֶת עַצְמוֹ בַּיָּדַיִם, וְיִזְעַק וְיִצְעַק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּכָל יוֹם, וִיבַקֵּשׁ וְיִתְחַנֵּן מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שֶׁיִּמְחֹל לוֹ וְיוֹצִיאוֹ מִתַּאֲוַת נְאוּף, לְבַסּוֹף יִזְכֶּה לָצֵאת, וְהָרַע יִתְהַפֵּךְ לִהְיוֹת כִּסֵּא לְהַטּוֹב. אֲבָל אִם יְכַלּוּ לְגַמְרֵי אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, "אֵין הַצָּר שׁוֶה בְּנֶזֶק הַמֶּלֶךְ", כִּי בַּר יִשְׂרָאֵל נִבְרָא לְהוֹרִיד אֶת הַשְּׁכִינָה בְּזֶה הָעוֹלָם, וּלְהַמְשִׁיךְ אֶת הַמְאוֹרֵי אוֹר, עַד שֶׁיָּאִיר לְכֻלָּם אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲבָל אִם יְכַלּוּ אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, מַחֲזִירִים אֶת כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ לְתֹהוּ וָבֹהוּ. וּבֶאֱמֶת כָּל הַבְּרִיאָה הָיְתָה רַק (יְשַׁעְיָה מה, יח): "לֹא תֹהוּ בְרָאָהּ לָשֶׁבֶת יְצָרָהּ אֲנִי ה' וְאֵין עוֹד".

וְלָכֵן רְאֵה, אֲהוּבִי, בְּנִי! לְחַזֵּק אֶת עַצְמְךָ בְּכָל מִינֵי הִתְחַזְּקוּת, אַף שֶׁעוֹבֵר עָלֶיךָ מַה שֶּׁעוֹבֵר, וְהַמְאוֹרֵי אֵשׁ, שֶׁהִיא תַּאֲוַת נְאוּף, בּוֹעֶרֶת בְּךָ, בְּרַח לְךָ רַק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְתִזְעַק וְתִתְחַנֵּן אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁיָּחוּס וִירַחֵם עָלֶיךָ, וְיוֹצִיאֲךָ מֵהַמְאוֹרֵי אֵשׁ, וְיָאִיר עָלֶיךָ מְאוֹרֵי אוֹר. וְאָז אִם תִּהְיֶה עַקְשָׁן גָּדוֹל בִּתְפִלָּה, לֹא לַעֲזֹב אֶת מְקוֹמְךָ, תִּרְאֶה נִסִּים נִפְלָאִים שֶׁיַּעֲשֶׂה עִמְּךָ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, הָעִקָּר לֹא לְהִתְיָאֵשׁ, אֲפִלּוּ שֶׁאַתָּה נִמְצָא בְּעָמְקָא דִּתְהוֹמָא רַבָּא, כִּי מִי שֶׁחָזָק לֹא לְהַנִּיחַ אֲפִלּוּ מִקְצָת הַהִתְעוֹרְרוּת שֶׁנִּכְנְסָה בּוֹ, לְבַסּוֹף אִם יִהְיֶה עַקְשָׁן גָּדוֹל — יִתְהַפֵּךְ הָרַע, וְיִהְיֶה נַעֲשֶׂה כִּסֵּא לַטּוֹב, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ה וַיֹּאמֶר֩ הַמֶּ֨לֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ֜ וַיֹּ֣אמֶר לְאֶסְתֵּ֣ר הַמַּלְכָּ֗ה
מִֽי הוּא֙ זֶ֣ה וְאֵ֣י זֶ֔ה הוּא֙ אֲשֶׁר־מְלָ֣אוֹ לִבּ֔וֹ לַעֲשׂ֖וֹת כֵּֽן׃

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

ה וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וַיֹּאמֶר לְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה, מִי הוּא זֶה וְאֵי זֶה הוּא:

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ (מְגִלָּה טז.): "וַיֹּאמֶר לָמָּה לִי", אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ: בִּתְחִלָּה עַל־יְדֵי תִּרְגְּמָן, כֵּיוָן דְּאָמְרָה לֵיהּ בַּת מְלָכִים אֲנָא, מִדְּבֵית שָׁאוּל קָאָתֵינָא, מִיָּד "וַיֹּאמֶר לְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה"; כִּי בָּאֱמֶת כְּשֶׁבַּר יִשְׂרָאֵל בָּא לְהִתְפַּלֵּל אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, צָרִיךְ לְפָרֵשׁ בִּפְרָטֵי פְּרָטִיּוּת כָּל מַה שֶּׁהוּא צָרִיךְ, וּכְמוֹ שֶׁמּוּבָא בַּזֹּהַר (וַיִּשְׁלַח קסט.) עַל הַפָּסוּק (בְּרֵאשִׁית לב, יב): "הַצִּילֵנִי נָא מִיַּד אָחִי מִיַּד עֵשָׂו כִּי יָרֵא אָנֹכִי אֹתוֹ", מִכָּאן מַאן דְּצָלִי צְלוֹתֵיהּ, דְּבָעֵי לְפָרְשָׁא מִלּוֹי כִּדְקָא יָאוֹת. הַצִּילֵנִי נָא, וְאִי תֵּימָא דְּהָא שְׁזִבַת לִי מִלָּבָן. מִיַּד אָחִי, וְאִי תֵּימָא קְרִיבִין אוֹחָרָנִין סְתָם אָחִין אִקְרוּן. מִיַּד עֵשָׂו, מַאי טַעְמָא? בְּגִין לְפָרְשָׁא מִלָּה כִּדְקָא יָאוֹת. וְלָכֵן תֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁבַּר יִשְׂרָאֵל מְגַלֶּה שֶׁהוּא בֶּן מֶלֶךְ, אוֹמֵר לוֹ הַמֶּלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא: "מִי הוּא זֶה וְאֵי זֶה הוּא אֲשֶׁר מְלָאוֹ לִבּוֹ לַעֲשׂוֹת כֵּן", תְּסַפֵּר לִי בִּפְרָטֵי פְּרָטִיּוּת מִי מֵעִיק לְךָ וּמִי מֵצִיק לָךְ. וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן רנט): כְּשֶׁהָאָדָם מִתְבּוֹדֵד וּמְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ וְצַעֲרוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וּמִתְוַדֶּה וּמִתְחָרֵט עַל גֹּדֶל הַפְּגָמִים שֶׁעָשָׂה, אֲזַי גַּם הַשְּׁכִינָה כְּנֶגְדּוֹ מְפָרֶשֶׁת לְפָנָיו שִׂיחָתָהּ וְצַעֲרָהּ, וּמְנַחֶמֶת אוֹתוֹ, כִּי כָּל פֶּגֶם וּפֶגֶם שֶׁפָּגַם בְּנִשְׁמָתוֹ, פָּגַם אֶצְלָהּ גַּם־כֵּן כְּבָיכוֹל, וְהִיא מְנַחֶמֶת אוֹתוֹ, שֶׁתְּבַקֵּשׁ תַּחְבּוּלוֹת לְתַקֵּן כָּל הַפְּגָמִים. וְלָכֵן כְּשֶׁבַּר יִשְׂרָאֵל בָּא לְהִתְבּוֹדֵד אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וּלְסַפֵּר לוֹ אֶת כָּל צַעֲרוֹ, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּעַצְמוֹ אוֹמֵר לוֹ: בּוֹא תְגַלֶּה לִי "מִי הוּא זֶה וְאֵי זֶה הוּא, אֲשֶׁר מְלָאוֹ לִבּוֹ לַעֲשׂוֹת כֵּן", שֶׁרוֹצֶה לְשַׁבֵּר וּלְהַכְנִיעַ אוֹתְךָ. כִּי אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ מְאֹד מְאֹד חָשׁוּב כְּשֶׁבַּר יִשְׂרָאֵל מְנַצֵּחַ אוֹתוֹ בִּתְפִלָּה. וְכַמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן קכד): "שִׁיר מִזְמוֹר לַמְנַצֵּחַ", 'זַמְּרוּ לְמִי שֶׁמְּנַצֵּחִין אוֹתוֹ וְשָׁמֵחַ' (פְּסָחִים קיט.); כִּי כְּשֶׁמְּדַבֵּר לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וּמְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ בִּטְעָנוֹת וּבַקָּשׁוֹת, רוֹצֶה לְנַצֵּחַ אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא כְּבָיכוֹל, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יֵשׁ לוֹ תַּעֲנוּג מִזֶּה, עַל־כֵּן שׁוֹלֵחַ לוֹ דִּבּוּרִים, שֶׁיּוּכַל לְנַצֵּחַ אוֹתוֹ כְּבָיכוֹל, כְּדֵי לְקַבֵּל הַתַּעֲנוּג. כִּי בִּלְא זֶה בְּוַדַּאי לֹא הָיָה אֶפְשָׁר

ו וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר אִישׁ צַר וְאוֹיֵב הָמָן הָרָע הַזֶּה וְהָמָן נִבְעָת מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְהַמַּלְכָּה:

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

לְבָשָׂר וָדָם לְנַצֵּחַ אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא. אַךְ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַצְמוֹ שׁוֹלֵחַ וּמַזְמִין לוֹ דִּבּוּרִים וּטְעָנוֹת לְנַצֵּחַ אוֹתוֹ. וְלָכֵן הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּעַצְמוֹ, מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים, שׁוֹאֵל לְאֶסְתֵּר, שֶׁהִיא הַנְּשָׁמָה הַמְּנַחֶת בְּהַסִּתְרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסִּתְרָה, "מִי הוּא זֶה וְאֵי זֶה הוּא אֲשֶׁר מָלְאוֹ לִבּוֹ לַעֲשׂוֹת כֵּן", תְּפָרֵשׁ לִי, בָּאֵר הֵיטֵב מִי מֵצִיק לְךָ, וּמִי מְצַעֵר אוֹתְךָ, וַאֲנִי אֶעֱזֹר לְךָ. וְעַתָּה בּוֹא וּרְאֵה, אֲהוּבִי, בְּנִי! נִפְלָאוֹת תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה, אֵיךְ אֲשֶׁר מ"י הו"א ז"ה וְא"י ז"ה הו"א אֲש"ר מָלְא"ו לִב"ו לַעֲשו"ת כֵּ"ן, עוֹלֶה בִּדְיוּק כְּמִסְפַּר פָּסוּק (תְּהִלִּים לח, טז): כ"י לְ"ךָ הֲוָי"ה הוֹחַלְתִּ"י, אַתָּ"ה תַּעֲנֶ"ה אֲדֹנָ"י אֱלֹהַ"י, כִּי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא רוֹצֶה שֶׁהָאָדָם יְפָרֵשׁ אֶת שִׂיחָתוֹ בִּפְרָטֵי פְּרָטִיּוּת, וְיַגֶּלֶה לְפָנָיו אֶת כָּל לִבּוֹ, מִי הוּא אֲשֶׁר מֵצִיק לוֹ, וְאָז הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא יַעֲנֶה לוֹ, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חָפֵץ חֶסֶד לְהֵיטִיב לְבַר יִשְׂרָאֵל, שֶׁבָּא לְהִתְחַנֵּן אֵלָיו, וְזֶה גַּם אֲשֶׁר פָּסוּק (תְּהִלִּים קמז, יא): רוֹצֶ"ה הֲוָי"ה אֶ"ת יְרֵאָי"ו אֶ"ת הַמְיַחֲלִי"ם לְחַסְדּ"וֹ, עוֹלֶה בִּדְיוּק כְּמִסְפַּר זֶה, כִּי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא רוֹצֶה לַעֲזֹר לִירֵאֵי הַשֵּׁם הַחוֹשְׁבִים שְׁמוֹ וּמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ. וְהוּא פֶּלֶא, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ו וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר אִישׁ צַר וְאוֹיֵב הָמָן הָרָע הַזֶּה: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים דָּרְשׁוּ (מִדְרַשׁ אַגָּדָה): אִישׁ צַר וְאוֹיֵב, צַר לָעֶלְיוֹנִים, וְאוֹיֵב לַתַּחְתּוֹנִים, צַר לָאֻמּוֹת, וְאוֹיֵב לִבְנֵיהֶם; כִּי בֶּאֱמֶת כָּל הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא נִבְרְאוּ רַק כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה לָאָדָם בְּחִירָה, כִּי לוּלֵא הֵם, הַכֹּל הָיוּ רוֹאִים אֶת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ פָּנִים בְּפָנִים, כְּמוֹ שֶׁיִּהְיֶה בְּעֵת הַגְּאֻלָּה, שֶׁנֶּאֱמַר אָז (יְשַׁעְיָה נב, ח): "כִּי עַיִן בְּעַיִן יִרְאוּ בְּשׁוּב הֲוָי"ה צִיּוֹן", כִּי תִּהְיֶה הִתְגַּלּוּת גְּדוֹלָה בָּאֱמֶת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲבָל בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה וְהַנִּסָּיוֹן, כְּדֵי שֶׁלֹּא יוּכְלוּ לִרְאוֹת אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב תֵּכֶף־וּמִיָּד, בָּרָא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֶת הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא וְאֶת הַמַּשְׁחִיתִים, שֶׁמֵּהֶם יוֹצֵא הָמָן עֲמָלֵק, הַמְקָרֵר אֶת הָאָדָם מִלְּהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וְלָכֵן אָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַרַ"ן, חֵלֶק ב', סִימָן יט), שֶׁעֲמָלֵק הוּא אֶבֶן נֶגֶף לִפֹּל עַל יָדוֹ, וְהוּא כּוֹפֵר בַּכֹּל, וְעַל־יְדֵי קִיּוּם מִצְוֹת

מַעֲשִׂיּוֹת, מְזַכְּכוֹת אֶת הַגּוּף, עַד שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נֶחֱלָשׁ עֲמָלֵק. וְזֶה שֶׁכָּתוּב בְּמשֶׁה רַבֵּנוּ בְּמִלְחֶמֶת עֲמָלֵק (שְׁמוֹת יז, יב): ״וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה״, כִּי עַל־יְדֵי אֱמוּנָה, הוּא הֶחֱלִישׁ אֶת עֲמָלֵק, דְּהַיְנוּ הַחָכְמוֹת וְהַחֲקִירוֹת שֶׁמַּכְנִיס עֲמָלֵק בָּעוֹלָם, ״הֵישׁ הֲוָיָ״ה בְּקִרְבֵּנוּ אִם אָיִן״, וְזֶה ״וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה״, יָדָיו הַיְנוּ מִצְווֹת מַעֲשִׂיּוֹת, שֶׁהֵן אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קיט, פו): ״כָּל מִצְוֹתֶיךָ אֱמוּנָה״, כִּי עַל־יְדֵי אֱמוּנָה וּמִצְווֹת מַעֲשִׂיּוֹת מַכְנִיעִים אֶת קְלִפַּת עֲמָלֵק, שֶׁהוּא סָפֵק, שֶׁמַּכְנִיס סְפֵקוֹת בָּאָדָם. וְלָכֵן אָמְרָה אֶסְתֵּר — הַנְּשָׁמָה הַמְּנַחֶמֶת בְּהַסְתָּרָה: ״אִישׁ צַר וְאוֹיֵב הָמָן הָרָע הַזֶּה״, כִּי הוּא צַר לָעֶלְיוֹנִים וְאוֹיֵב לַתַּחְתּוֹנִים, מֵאַחַר שֶׁמַּעֲלִים וּמַסְתִּיר אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה עִקַּר הַגָּלוּת, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ז׳), שֶׁעִקַּר הַגָּלוּת זֶה חֶסְרוֹן אֱמוּנָה. וְכֵן הוּא צַר לָאֻמּוֹת וְאוֹיֵב לִבְנֵיהֶם, כִּי מוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן כא), אֲשֶׁר לְעָתִיד בְּעֵת הַגְּאֻלָּה, גַּם אֻמּוֹת הָעוֹלָם יַשִּׂיגוּ רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת, וְהָמָן־עֲמָלֵק הוּא אֲשֶׁר מְעַכֵּב גַּם מֵאֻמּוֹת הָעוֹלָם לְהַשִּׂיג רוּחָנִיּוּת אֱלֹקוּת, עַל־יְדֵי הַסְּפֵקוֹת וְהַכְּפִירוֹת וְהַשְׁתּוּף, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, שֶׁמַּכְנִיס בָּהֶם, לָכֵן הוּא גַּם צַר לָאֻמּוֹת וְאוֹיֵב לִבְנֵיהֶם.

וְדָבָר זֶה אַתָּה צָרִיךְ, אֲהוּבִי, בְּנִי, לְהַכְנִיס בְּדַעְתְּךָ תָּמִיד! אֲשֶׁר הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא, שֶׁנִּבְרְאוּ עַל־יְדֵי עֲוֹונוֹתֶיךָ, הֵם בִּבְחִינַת ״אִישׁ צַר וְאוֹיֵב הָמָן הָרָע הַזֶּה״; כִּי הַרְבֵּה פְּעָמִים הָאָדָם נִשְׁקָע בַּחֲטָאָיו וַעֲוונוֹתָיו, עַד שֶׁנִּדְמֶה לוֹ הָרָע לְטוֹב, וְלָכֵן אֶסְתֵּר, שֶׁהִיא הַנְּשָׁמָה, שֶׁמְּנַחֶמֶת בְּהַסְתָּרָה, מַזְכִּירָה תָּמִיד לְיַדַּע, אֲשֶׁר הָמָן הוּא הָרָע הַזֶּה, וְהוּא אִישׁ צַר וְאוֹיֵב, כִּי שׂוֹנֵא אֶת הָאָדָם, כִּי הַסִּטְרָא אַחֲרָא וְהַקְּלִפּוֹת לֹא דַּי שֶׁהֵם מַעֲלִימִים וּמַסְתִּירִים מֵהָאָדָם אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֶלָּא רוֹצִים לְעָקְרוֹ לְגַמְרֵי מִשְּׁנֵי עוֹלָמוֹת. וּבִידִיעוֹת אֵלּוּ ״וְהָמָן נִבְעַת מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְהַמַּלְכָּה״, וְעַל־יְדֵי יְדִיעוֹת אֵלּוּ, שֶׁיּוֹדְעִים שֶׁהָמָן הוּא אִישׁ צַר וְאוֹיֵב, וְרוֹצֶה לְהַפְרִיד בֵּין הַמֶּלֶךְ וְהַמַּלְכָּה, קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִנְתֵּיהּ, זֶה בְּעַצְמוֹ מַכְנִיס בָּאָדָם שִׂמְחָה, שֶׁהוּא יוֹדֵעַ אֶת כַּוָּנָתָם הָרָעָה שֶׁל הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא, שֶׁהוּא הָמָן־עֲמָלֵק. וְזֶה מַה שֶּׁמּוּבָא בַּזֹּהַר (תְּצַוֶּה קפה.): וּכְדֵין ״וְהָמָן נִבְעַת מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְהַמַּלְכָּה״, כְּדֵין נְהִירוּ דְּאַנְפִּין, וְכָל חֵידוּ אִשְׁתַּכַּח וְיִשְׂרָאֵל נָפְקֵי לְחֵירוּ בְּהַהוּא יוֹמָא. כִּי עַל־יְדֵי יְדִיעוֹת אֵלּוּ, שֶׁיּוֹדְעִים מִי הוּא הָאִישׁ צַר וְאוֹיֵב שֶׁל הָאָדָם, וּמַהִי כַּוָּנַת

ז וְהַמֶּלֶךְ קָם בַּחֲמָתוֹ מִמִּשְׁתֵּה הַיַּיִן אֶל־גִּנַּת הַבִּיתָן
וְהָמָן עָמַד לְבַקֵּשׁ עַל־נַפְשׁוֹ מֵאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה כִּי
רָאָה כִּי־כְלְתָה אֵלָיו הָרָעָה מֵאֵת הַמֶּלֶךְ׃

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

הַסִּטְרָא אַחְרָא וְהַקְּלִפּוֹת, לְהַעֲלִימוֹ וּלְהַסְתִּירוֹ, זֶה בְּעַצְמוֹ תַּקֶּף הַשִּׁמְחָה; כִּי מִי שֶׁיּוֹדֵעַ מִיהֶם אוֹיְבָיו, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא יָכוֹל לְהִשָּׁמֵר מֵהֶם, וְעַל־יְדֵי־זֶה הוּא נִצָּל מֵהֶם, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ז וְהַמֶּלֶךְ קָם בַּחֲמָתוֹ מִמִּשְׁתֵּה הַיַּיִן אֶל גִּנַּת הַבִּיתָן: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אָהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר אֵין שׁוּם מְצִיאוּת בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְדוֹמֶם, צוֹמֵחַ, חַי, מְדַבֵּר, הֵם לְבוּשׁ לְגַבֵּי הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וּכְשֶׁאָדָם מַחְדִּיר בְּעַצְמוֹ יְדִיעוֹת אֵלּוּ, כָּל הַחַיִּים שֶׁלּוֹ הוֹלְכִים בְּצוּרָה אַחֶרֶת, כִּי הוּא דָּבוּק תָּמִיד רַק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְזֶהוּ זִוּוּג דִּקְדֻשָּׁה, וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ט׳), שֶׁהַתְּפִלָּה שֶׁאָדָם מִתְפַּלֵּל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, הוּא סוֹד הַזִּוּוּג, כִּי עַל־יְדֵי תְּפִלָּה שֶׁאָדָם מִתְפַּלֵּל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, נִכְלָל בּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה סוֹד (דְּבָרִים י׳, כא): ״הוּא תְּהִלָּתְךָ וְהוּא אֱלֹהֶיךָ״, עַל־יְדֵי תְּפִלָּה הוּא מִתְאַחֵד, כְּבָיְכוֹל, עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה סוֹד הַיִּחוּד וְהַזִּוּוּג, וּמוּבָא בַּזֹּהַר (וַיַּקְהֵל קצו.), שֶׁבְּעֵת חֲצוֹת, שֶׁאָז הוּא עֵת רָצוֹן גָּדוֹל מְאֹד. וּכְשֶׁנִּשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בּוֹכוֹת וּמְבַכּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ עַל גָּלוּת הַשְּׁכִינָה וְצָרוֹת יִשְׂרָאֵל, אָז נִתְקַיֵּם: ״וְהַמֶּלֶךְ קָם בַּחֲמָתוֹ מִמִּשְׁתֵּה הַיַּיִן אֶל גִּנַּת הַבִּיתָן״, בְּשַׁעְתָּא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָאל בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן כְּדֵין כָּל אִינּוּן אִילָנִין דְּגִנְתָּא וְכָל אִינּוּן נִשְׁמָתִין דְּצַדִּיקַיָּא, פָּתְחֵי וְאָמְרֵי (תְּהִלִּים כד, ז): ״שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְגוֹ׳, מִי זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד וְגוֹ׳, שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם״ וְגוֹ׳. וּבְשַׁעְתָּא דְּנִשְׁמָתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא דִּי בְּאַרְעָא אַהֲדְרוּ לְגוּפַיְהוּ כְּדֵין אַתְקִיפוּ בְּהוּ כָּל אִינּוּן מַלְאָכִין, וְאָמְרֵי (שָׁם קלד, א): ״הֵנֵּה בָּרְכוּ אֶת ה״ כָּל עַבְדֵי ה״ וְכוּ׳; כִּי בּוֹ בָּרֵגַע שֶׁנִּשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בּוֹכוֹת וּמְבַכּוֹת עַל חֻרְבַּן־בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ וְעַל גָּלוּת וְצָרוֹת יִשְׂרָאֵל, גַּם הַמַּלְאָכִים, מַלְאֲכֵי מַעְלָה, מִתְחַבְּרִים אֲלֵיהֶם, וְהַמֶּלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא ״קָם בַּחֲמָתוֹ״, כְּבָיְכוֹל, מִדַּת הַדִּין מִתְגַּבֶּרֶת אָז (תְּהִלִּים קמט, ו): ״לַעֲשׂוֹת נְקָמָה בַּגּוֹיִם תּוֹכֵחוֹת בַּלְאֻמִּים״. וְדַיְקָא

אָז "וְהָמָן עָמַד לְבַקֵּשׁ עַל נַפְשׁוֹ מֵאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה, כִּי רָאָה כִּי כָלְתָה אֵלָיו הָרָעָה מֵאֵת הַמֶּלֶךְ"; כִּי אֻמּוֹת הָעוֹלָם אָז נִכְנָעִים וּבָאִים לְבַקֵּשׁ מִנְּשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, הַיְנוּ הַשָּׂרִים שֶׁל אֻמּוֹת הָעוֹלָם בָּאִים אֶל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁקָּמִים בַּחֲצוֹת, וּבוֹכִים עַל חָרְבַּן־בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ וְצָרוֹת יִשְׂרָאֵל, וּמַבְטִיחִים שֶׁהֵם יַעַזְרוּ לָהֶם, כִּי אָז בְּעֵת חֲצוֹת, הוּא עֵת רָצוֹן גָּדוֹל בַּשָּׁמַיִם, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן קמט); וּבֶאֱמֶת הֶבֶל יִפָּצֶה פִּיהֶם, כִּי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא יוֹדֵעַ אֶת הָאֱמֶת, שֶׁאֵינָם מִתְכַּוְּנִים לַאֲשֶׁר הֵם מְדַבְּרִים. וְלָכֵן מִי שֶׁזּוֹכֶה לָקוּם בְּכָל לַיְלָה בַּחֲצוֹת, הוּא גּוֹרֵם מַפָּלָה לְהַקְלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא, לְהָמָן־עֲמָלֵק, הַמַּכְנִיס סְפֵקוֹת בָּאָדָם, חַיֵּשׁ חַיָּ"ה בְּקִרְבֵּנוּ אִם אַיִן. וְלָכֵן דָּבָר גָּדוֹל מְאֹד לָקוּם בְּכָל לַיְלָה בְּעֵת חֲצוֹת, וְלוֹמַר תִּקּוּן חֲצוֹת, וְלִבְכּוֹת עַל גָּלוּת וְצָרוֹת יִשְׂרָאֵל, כִּי אָז הוּא עֵת רָצוֹן בַּשָּׁמַיִם לְיִשְׂרָאֵל, וְעֵת צַעַר וְדִין לְאֻמּוֹת הָעוֹלָם. וְלָכֵן כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֵיזֶה דִּין וּמִשְׁפָּט עִם אֵיזֶה עָרֵל טָמֵא, עָלָיו לַעֲמֹד בְּעֵת חֲצוֹת, וּלְבַקֵּשׁ וּלְהִתְחַנֵּן עַל נַפְשׁוֹ, וְעַל־יְדֵי־זֶה "וְהַמֶּלֶךְ קָם בַּחֲמָתוֹ", כְּבִיכוֹל יוֹרֵד דִּין וְחֵמָה עַל הָעָרֵל טָמֵא שֶׁמֵּציק לוֹ. וְלָכֵן חֲצוֹת הוּא כְּמוֹ פְּדְיוֹן, שֶׁמַּמְתִּיק אֶת הַדִּינִים, וְאַף שֶׁאֻמּוֹת הָעוֹלָם מַבְטִיחִים אָז שֶׁיַּעַזְבוּ אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, הַכֹּל שֶׁקֶר וְכָזָב, בְּסוֹד (תְּהִלִּים לא, יט): "תְּאַלַּמְנָה שִׂפְתֵי שֶׁקֶר הַדֹּבְרוֹת עַל צַדִּיק עָתָק בְּגַאֲוָה וָבוּז"; כִּי יִשְׂרָאֵל קְדוֹשִׁים וְנִקְרָאִים צַדִּיקִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה ס, כא): "וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים", וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מִסְתַּכֵּל אָז בְּצָרָתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (סֵפֶר־הַמִּדּוֹת, אוֹת הַמְתָּקַת דִּין, סִימָן מה): עַל־יְדֵי תִּקּוּן חֲצוֹת נִמְתָּק הַדִּין; וְכֵן אָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל (שָׁם אוֹת תְּפִלָּה, סִימָן נח): עַל־יְדֵי תִּקּוּן חֲצוֹת, מַזְכִּירִים אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֶת הַטּוֹבוֹת שֶׁהִבְטִיחַ אֶת יִשְׂרָאֵל; וְלָכֵן אַשְׁרֵי מִי שֶׁזּוֹכֶה לָקוּם בַּחֲצוֹת, שֶׁאָז הוּא מַכְנִיעַ אֶת הָמָן־עֲמָלֵק, שֶׁהֵם הַסְּפֵקוֹת הַנִּכְנָסִים לָאָדָם, וְזֶה "כִּי רָאָה כִּי כָלְתָה אֵלָיו הָרָעָה", סוֹפֵי תֵּבוֹת: יְיָ"ה הַוָיָ"ה, כִּי עַל־יְדֵי שְׁמוֹת הָאֵלּוּ, נִמְתָּקִים כָּל הַדִּינִים, וְנוֹפֵל הָרָע עַל אֻמּוֹת הָעוֹלָם, שֶׁהֵם צְרִיכִים לְהִכָּנַע, שֶׁזֶּה מַה שֶּׁאָמַר פַּרְעֹה (שְׁמוֹת ט, כז): "וַיִּשְׁלַח פַּרְעֹה וַיִּקְרָא לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן, וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם חָטָאתִי הַפָּעַם יְהוָה הַצַּדִּיק, וַאֲנִי וְעַמִּי הָרְשָׁעִים", שֶׁהוּא רָאשֵׁי תֵּבוֹת הוי"ה ו"ה, שֶׁהוּא צָרִיךְ לְהוֹדוֹת, שֶׁיֵּשׁ הוי"ה וְיִחוּד ו"ה קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, וְעַל־יְדֵי־זֶה הָיְתָה מַפָּלָתוֹ, כֵּן תִּהְיֶה לָנוּ, שֶׁנִּזְכֶּה לִרְאוֹת בְּמַפַּלְתָּן שֶׁל רְשָׁעִים, עַל־יְדֵי קִימַת חֲצוֹת, וְיֵאָתְקוּ כָּל הַדִּינִים מֵעַל כְּלַל יִשְׂרָאֵל, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ח וְהַמֶּלֶךְ שָׁב מִגִּנַּת הַבִּיתָן אֶל־בֵּית | מִשְׁתֵּה הַיָּיִן
וְהָמָן נֹפֵל עַל־הַמִּטָּה אֲשֶׁר אֶסְתֵּר עָלֶיהָ וַיֹּאמֶר
הַמֶּלֶךְ הֲגַם לִכְבּוֹשׁ אֶת־הַמַּלְכָּה עִמִּי בַּבָּיִת הַדָּבָר
יָצָא מִפִּי הַמֶּלֶךְ וּפְנֵי הָמָן חָפוּ׃

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

ח וְהַמֶּלֶךְ שָׁב מִגִּנַּת הַבִּיתָן: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר חָכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ (מְגִלָּה טז.): "וְהַמֶּלֶךְ קָם בַּחֲמָתוֹ" וְגוֹ' "וְהַמֶּלֶךְ שָׁב מִגִּנַּת הַבִּיתָן", מֵקִישׁ שִׁיבָה לְקִימָה, מַה קִּימָה בְּחֵמָה אַף שִׁיבָה בְּחֵמָה, דְּאָזַל וְאִשְׁכַּח לְמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת דְּאִידְמוּ לֵיהּ כְּגַבְרֵי וְקָא עָקְרֵי לְאִילָנֵי דְּבוּסְתָּנֵי, וְאָמַר לְהוּ: מַאי עוֹבָדַיְיכוּ? אָמְרוּ לֵיהּ: דְּפַקְדִינָן הָמָן, אָתָא לְבֵיתֵיהּ וְהָמָן נֹפֵל עַל הַמִּטָּה, נֹפֵל? נָפַל מִבָּעֵי לֵיהּ! אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: מְלַמֵּד שֶׁבָּא מַלְאָךְ וְהִפִּילוֹ עָלֶיהָ. אָמַר: וַיְי מִבֵּיתָא וַיְי מִבָּרָא. וְדָבָר זֶה רוֹאִים בְּחוּשׁ, כְּשֶׁהָאָדָם מְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְאֵינוֹ רוֹצֶה שׁוּם דָּבָר, רַק אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מוֹלִיכוֹ עַל הַדֶּרֶךְ הַנְּכוֹנָה. וְהִנֵּה, אֶסְתֵּר מְרַמֶּזֶת עַל הַנְּשָׁמָה שֶׁל כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר מִסְתַּתֶּרֶת בְּהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, וְהַקְּלִיפּוֹת, שֶׁהֵן הַתַּאֲווֹת, וּבִפְרָט תַּאֲוַת נָאוּף, שֶׁהִיא הַמְּדוּרָה שֶׁל שִׁבְעִים אֻמּוֹת, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א׳, סִימָן יט), מִתְגַּבֶּרֶת וּמִתְפַּשֶּׁטֶת עַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל לִשְׁרוֹף אוֹתָן לְגַמְרֵי, עַד שֶׁהָמָן־עֲמָלֵק, נוֹפֵל עַל הַמִּטָּה, שֶׁהוּא זוּוּג דְּסִטְרָא אַחֲרָא, שֶׁרוֹצִים לְטַמֵּא אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְאִם הַנְּשָׁמָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת אֶסְתֵּר, אֵינָהּ מִתְיָאֶשֶׁת, אֶלָּא צוֹעֶקֶת אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּעַצְמוֹ מְסַבֵּב סִבּוֹת, שֶׁתִּהְיֶה לְהָמָן־עֲמָלֵק מַפָּלָה, עַד שֶׁתִּתְבַּטֵּל יְנִיקָתוֹ לְגַמְרֵי מֵהַקְּדֻשָּׁה. וְזֶה נֹפֵל׳ עַל׳ הַמִּטָּה׳, שֶׁהוּא שֵׁם קָדוֹשׁ וְנוֹרָא, מע"ב שֵׁמוֹת, ל׳ל׳ה׳, שֶׁהוּא הַשֵּׁם הַמַּכְנִיעַ אֶת הַגַּאֲוָה שֶׁל הָאָדָם. וְהָמָן רָצָה לְהִתְגַּבֵּר עַל אֶסְתֵּר, שֶׁהִיא הַשְׁכִּינָה, נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וּלְהַטִּיל בָּהּ זֵהֲמָה כְּמוֹ הַנָּחָשׁ בְּחַוָּה, וְזֶה אֲשֶׁר לִכְבּוֹ"שׁ עוֹלֶה כְּמִסְפַּר נָחָ"שׁ. אֲבָל בּוֹ בָּרֶגַע נִכְנָס מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְהִצִּיל אֶת אֶסְתֵּר, עַל־יְדֵי מִדַּת הַדִּין שֶׁהוֹצִיא עַל הָמָן. שֶׁזֶּה "וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ הֲגַם לִכְבּוֹשׁ

ט וַיֹּאמֶר חַרְבוֹנָה אֶחָד מִן־הַסָּרִיסִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ גַּם
הִנֵּה־הָעֵץ אֲשֶׁר־עָשָׂה הָמָן לְמָרְדֳּכַי אֲשֶׁר דִּבֶּר־טוֹב
עַל־הַמֶּלֶךְ עֹמֵד בְּבֵית הָמָן גָּבֹהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה
וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ תְּלֻהוּ עָלָיו׃

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

אֶת הַמַּלְכָּה עִמִּי בַּבָּיִת", שֶׁאַתָּה רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת מַעֲשֶׂה נָחָ"שׁ, הָעוֹלֶה לְכִבּוֹ"שׁ, "וּפְנֵי הָמָן חָפוּ", שֶׁבָּזֶה הָיְתָה מַפַּלְתּוֹ. וְלָכֵן צָרִיךְ כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל לִמְסֹר אֶת עַצְמוֹ תָּמִיד רַק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְלִצְעֹק וְלִזְעֹק לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁיָּחוּס וִירַחֵם עָלָיו, וּבְפָרָט בְּעֵת שֶׁמִּתְגַּבֵּר עָלָיו יְצִרוֹ בְּתַאֲוֹת נְאוּף, שֶׁהָמָן־עֲמָלֵק נוֹפֵל עָלָיו, וְרוֹצֶה לְהַכְנִיס בּוֹ זֶהֳמַת הַנָּחָשׁ, אֵין עֵצָה אַחֶרֶת, אֶלָּא לִמְסֹר אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וּלְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים, שֶׁיָּחוּס וִירַחֵם עָלָיו, וְאָז הַמֶּלֶךְ בְּעַצְמוֹ יֹאמַר: וַוי מִבֵּיתָא וַוי מִבָּרָא, שֶׁהוּא רוֹאֶה שֶׁמִּבַּיִת וּמִבַּחוּץ הַסִּטְרָא אַחֲרָא מִתְגַּבֶּרֶת וּמִתְפַּשֶּׁטֶת עַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל. וְלָכֵן, צְרִיכִים לָדוּן אוֹתָם לְכַף זְכוּת, וּבִזְכוּת זֶה יִנָּצְלוּ מִדִּינָהּ שֶׁל גֵּיהִנּוֹם, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ט **וַיֹּאמֶר חַרְבוֹנָה אֶחָד מִן הַסָּרִיסִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי!** אֲשֶׁר כָּל הַנֵּס שֶׁקָּרָה בִּימֵי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, הַכֹּל הָיָה מְלֻבָּשׁ בִּלְבוּשׁ טֶבַע, שֶׁזֶּה סוֹד סִפּוּרֵי־מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁגִּלָּה רַבֵּנוּ זַ"ל, שֶׁנִּרְאֶה שֶׁהֵם כְּסִפּוּר פָּשׁוּט, אֲבָל הוּא נִמְשָׁךְ מִשָּׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת, הַיְנוּ מֵעַתִּיק דְּעַתִּיקִין (עַיֵּן לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן ס'); וְלָכֵן כָּל סִפּוּר הַמְּגִלָּה שֶׁנִּרְאֶה כְּסִפּוּר שֶׁל טֶבַע, אֲבָל הַכֹּל מֻשְׁגָּח בְּהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית בִּלְבוּשׁ עַל גַּבֵּי לְבוּשׁ, שֶׁזּוֹ מְגִלַּת אֶסְתֵּר, מְגַלָּה אֶת הַסִּתָּרָה שֶׁהָיְתָה אָז. כִּי בְּעֵת הַגָּלוּת וְהַצָּרָה יֵשׁ הַסִּתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסִּתָּרָה, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן נו); וְלָכֵן מוּבָא בְּדִבְרֵי הָאִישׁ הָאֱלֹקִי הַמַּהֲרַ"ל מִפְּרַאג בְּסִפְרוֹ (אוֹר חָדָשׁ קצד), עַל הַפָּסוּק: "וַיֹּאמֶר חַרְבוֹנָה אֶחָד מִן הַסָּרִיסִים", מַה שֶּׁהֲצָרַךְ לוֹמַר הַכָּתוּב, שֶׁהָיָה אֶחָד מִן הַסָּרִיסִים, מִפְּנֵי שֶׁאִם הָיָה זֶה עַל־יְדֵי אַחֵר שֶׁאֵינוֹ הַמֶּלֶךְ וְיוֹעֲצוֹ, הָיָה הַנֵּס עַל־יְדֵי אוֹתוֹ אִישׁ אֲשֶׁר יָעַץ לַמֶּלֶךְ לַעֲשׂוֹת זֹאת, וּכְאִלּוּ לֹא הָיְתָה הַגְּאֻלָּה עַל־יְדֵי אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה, וְדָבָר

זֶה אֵינוֹ רָאוּי לִהְיוֹת דָּבָר שֶׁהוּא שַׁיָּךְ אֶל הַגְּאֻלָּה, שֶׁלֹּא הָיְתָה עַל־יְדֵי אֶסְתֵּר, וּלְכָךְ לֹא הָיָה עַל־יְדֵי אֶחָד מִן הַיּוֹעֲצִים אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ שׁוֹאֵל לַעֲצָתוֹ, רַק הָיָה זֶה עַל־יְדֵי אֶחָד מִן הַסָּרִיסִים, שֶׁהָיָה אֵצֶל הַמֶּלֶךְ, וְסִפֵּר לוֹ הַמַּעֲשֶׂה בִּלְבָד, כְּמוֹ שֶׁדָּרְךְ הַסָּרִיסִים לְסַפֵּר הַדָּבָר אֲשֶׁר הָיָה, וְלֹא הָיְתָה זוֹ עֵצָה כְּלָל. וּלְכָךְ אָמְרוּ בִּירוּשַׁלְמִי (מְגִלָּה פֶּרֶק ג׳, הֲלָכָה ז׳), שֶׁגַּם־כֵּן צָרִיךְ לוֹמַר ״וְגַם חַרְבוֹנָה זָכוּר לַטּוֹב״, וְנִרְאֶה כִּי דַּעַת הַיְרוּשַׁלְמִי, כִּי חַרְבוֹנָה זֶה הָיָה אֵלְיָהוּ זָכוּר לַטּוֹב, מִפְּנֵי שֶׁקָּשֶׁה, דְּאֵיךְ אֶפְשָׁר לוֹמַר שֶׁתָּבֹא הַגְּאֻלָּה הַזֹּאת עַל־יְדֵי חַרְבוֹנָה, אֲפִלּוּ אִם תֹּאמַר, שֶׁלֹּא הָיָה הַדָּבָר שֶׁסִּפֵּר חַרְבוֹנָה, רַק סִפּוּר דְּבָרִים בִּלְבָד, וְלֹא הָיְתָה זוֹ הָעֵצָה, מִכָּל מָקוֹם אֵין רָאוּי שֶׁתָּבֹא הַגְּאֻלָּה, כִּי אִם עַל־יְדֵי אֶסְתֵּר וּמָרְדֳּכַי, וּלְכָךְ אָמְרוּ, כִּי גַּם זֶה עַל־יְדֵי אֵלְיָהוּ זָכוּר לַטּוֹב, וְהָיָה זֶה גַּם־כֵּן מִן הַשָּׁמַיִם. כָּךְ דַּעַת הַיְרוּשַׁלְמִי. וַאֲפִלּוּ אִם תֹּאמַר דְּלָאו אֵלְיָהוּ הָיָה, סָבַר הַיְרוּשַׁלְמִי כִּי אֵלְיָהוּ הָיָה עוֹשֶׂה שְׁלִיחוּתוֹ עַל־יְדֵי חַרְבוֹנָה, כִּי גַּם אֵלְיָהוּ שָׁלִיחַ הוּא אֶל מַה שֶּׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת, וְכֵיוָן שֶׁלֹּא הָיָה עוֹשֶׂה רַק שְׁלִיחוּת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֵין לוֹמַר בָּזֶה שֶׁהָיְתָה עַל יָדוֹ גַּם־כֵּן הַגְּאֻלָּה. וּלְכָךְ צָרִיךְ לוֹמַר ״וְגַם חַרְבוֹנָה זָכוּר לַטּוֹב״, כִּי הָיָה שְׁלִיחַ אֵלְיָהוּ. וּמַה גְּלָה חַרְבוֹנָה, שֶׁהוּא הָיָה אֵלְיָהוּ, לַאֲחַשְׁוֵרוֹשׁ: ״גַּם הָעֵץ אֲשֶׁר עָשָׂה מָרְדֳּכַי אֲשֶׁר דִּבֶּר טוֹב עַל הַמֶּלֶךְ עֹמֵד בְּבֵית הָמָן גָּבֹהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה, וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ תְּלֻהוּ עָלָיו״, כִּי הָמָן הָיָה מְכַשֵּׁף גָּדוֹל מְאֹד, וְהוּא חָשַׁב שֶׁיּוּכַל לְהַפִּיל אֶת מָרְדֳּכַי עַל־יְדֵי נ׳ שַׁעֲרֵי טֻמְאָה, שֶׁזֶּה הָעֵץ שֶׁהֵכִין לְמָרְדֳּכַי שֶׁהָיָה גָּבֹהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה, אֲבָל הוּא לֹא יָדַע, שֶׁמָּרְדֳּכַי הָיָה כָּל־כָּךְ גָּדוֹל, כִּי הָיָה דָּבוּק לְגַמְרֵי בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, עַד שֶׁיִּהְיֶה בָּטֵל וּמְבֻטָּל בְּעֶצֶם עַצְמִיּוּת אֲלְקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה סוֹד שַׁעַר נ׳ שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה. וְלָכֵן נִתְקַיֵּם אֵצֶל הָמָן (תְּהִלִּים ז, טז): ״בּוֹר כָּרָה וַיַּחְפְּרֵהוּ וַיִּפֹּל בְּשַׁחַת יִפְעָל״, הוּא רָצָה לִתְלוֹת אֶת מָרְדֳּכַי, וּלְבַסּוֹף הוּא נִתְלָה. וְהַכֹּל הָיָה סִפּוּר מְלֻבָּשׁ בְּדֶרֶךְ הַטֶּבַע, אֲבָל גִּלָּה לָנוּ רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן יז), שֶׁגַּם הַטֶּבַע הוּא הַשְׁגָּחָה, כִּי בֶּאֱמֶת אֵין אָנוּ יְכוֹלִים לְהָבִין מַה הַטֶּבַע וּמַה הַהַשְׁגָּחָה, כִּי גַּם הַטֶּבַע הוּא כִּסּוּא לָהַשְׁגָּחָה. וְזֶה כָּל סִפּוּר הַמְּגִלָּה, שֶׁהַכֹּל מְלֻבָּשׁ בִּלְבוּשׁ עַל גַּבֵּי לְבוּשׁ. וְכֵן קוֹרֶה עִם כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל עַד הַיּוֹם הַזֶּה, שֶׁעִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד עוֹבֵר סִפּוּר שֶׁלֵּם בְּמֶשֶׁךְ כָּל יְמֵי חַיָּיו, שֶׁהוּא סִפּוּר מִסִּפּוּרֵי־מַעֲשִׂיּוֹת מְשֻׁנִּים קַדְמוֹנִיּוֹת, וְהַכֹּל מְלֻבָּשׁ בּוֹ אוֹר הַהַשְׁגָּחָה הַפְּרָטִית, וַאֲפִלּוּ שֶׁאֶחָד נִכְנָס בְּצָרָה גְּדוֹלָה מְאֹד, וּבָא אֶחָד

וַיִּתְלוּ אֶת־הָמָן עַל־הָעֵץ אֲשֶׁר־הֵכִין לְמָרְדֳּכָי וַחֲמַת הַמֶּלֶךְ שָׁכָכָה׃ פ

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

לְהַצִּילוֹ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת חַרְבוֹנָה, צְרִיכִים לָדַעַת, שֶׁאֱלֹהִים מְלֻבָּשׁ בּוֹ. וְדָבָר זֶה מְגֻפְלָאוֹת תְּמִים דֵּעִים, אֵיךְ שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַנְהִיג עִם כָּל אֶחָד בְּאֹפֶן אַחֵר לְגַמְרֵי, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

י וַיִּתְלוּ אֶת הָמָן עַל הָעֵץ אֲשֶׁר הֵכִין לְמָרְדֳּכָי וַחֲמַת הַמֶּלֶךְ שָׁכָכָה: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר רַבֵּנוּ זַ״ל אָמַר (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן ה׳), שֶׁהָעִקָּר הוּא תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, כִּי עַל־יְדֵי קִלְקוּל הַמִּשְׁפָּט, נִתְגַּבְּרָת טֻמְאַת פְּגַם הַבְּרִית, שֶׁבָּאָה עַל־יְדֵי הָמָן־הָעֲמָלֵק. וְזֶה שֶׁרָצָה לְהִתְגַּבֵּר עַל עַם יִשְׂרָאֵל בְּשַׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁל הַטֻּמְאָה, וְלָכֵן עָשָׂה עֵץ גָּבֹהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה, וְהֵכִין לְמָרְדֳּכָי שֶׁהוּא הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁמְּבָרֵר אֶת הַמִּשְׁפָּט, וְזוֹכֶה לְתִקּוּן הַמִּשְׁפָּט, לְהַחְדִּיר בְּנִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, לֵידַע שֶׁכָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם — הַכֹּל לְטוֹבָתוֹ, שֶׁזֶּה בְּעַצְמוֹ תִּקּוּן הַמִּשְׁפָּט, שֶׁלֹּא יַעֲלוּ עַל לִבּוֹ שׁוּם קֻשְׁיוֹת וּסְפֵקוֹת עָלָיו יִתְבָּרַךְ, וַאֲפִלּוּ שֶׁעוֹבְרִים עָלָיו צָרוֹת וְיִסּוּרִים וּמְרִירוּת, עַד שֶׁנִּדְמֶה לוֹ, כְּאִלּוּ אָבַד מָנוֹס וְתִקְוָה מִמֶּנּוּ, עַל־יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת זוֹכִים לְתִקּוּן הַמִּשְׁפָּט, שֶׁאֵין לוֹ קֻשְׁיוֹת וּסְפֵקוֹת עָלָיו יִתְבָּרַךְ, וּמְאִירִים לוֹ הַמֹּחִין בְּהֶאָרָה נוֹרָאָה וְנִפְלָאָה מְאֹד, שֶׁזֶּה סוֹד שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁשָּׁם הוּא סוֹד הַבִּטּוּל אֶל הָאַיִן סוֹף בָּרוּךְ הוּא, לֵידַע וּלְהוֹדִיעַ וּלְהַוָּדַע, שֶׁבִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ אֵין שׁוּם דָּבָר כְּלָל, וּבְכָל תְּנוּעָה וּתְנוּעָה שָׁם אַלּוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְהָמָן הָרָשָׁע רָצָה לְהִתְגַּבֵּר עַל מָרְדֳּכַי, עַל־יְדֵי פְּגַם הַמִּשְׁפָּט, לְהַכְנִיס בּוֹ סְפֵקוֹת. וְלָכֵן הֵכִין לוֹ עֵץ גָּבֹהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה, שֶׁזֶּה סוֹד ״עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע״. וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (חֻלִּין קלט:): הָמָן מִן הַתּוֹרָה, מְנַיִן? שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית ג, יא): ״הַמִן הָעֵץ״; הַיְנוּ, זֶהוּ הָעֵץ שֶׁהֵכִין הָמָן לְמָרְדֳּכַי לְהַפִּילוֹ, שֶׁיַּעֲשֶׂה הֶפְרֵשׁ בֵּין טוֹב לְרַע, שֶׁזֶּה בְּעַצְמוֹ סוֹד חֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי טֻמְאָה, שֶׁנִּכְנָסִים בָּאָדָם סְפֵקוֹת, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת יז, ז): ״הֲיֵשׁ יְהוָ״ה בְּקִרְבֵּנוּ אִם אָיִן״, כְּשֶׁהָאָדָם נַעֲשֶׂה מְסֻפָּק, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן. אֲבָל כֹּחַ מָרְדֳּכַי הָיָה כָּל־כָּךְ גָּדוֹל, עַד שֶׁזָּכָה לְהַשִּׂיג אֶת שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים דִּקְדֻשָּׁה, כִּי מָרְדֳּכַי הוּא (שְׁמוֹת ל, כג): ״מָר דְּרוֹר״, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (חֻלִּין קלט:): מָרְדֳּכַי

ח א בַּיּוֹם הַהוּא נָתַן הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ לְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה אֶת־בֵּית הָמָן צֹרֵר הַיְּהוּדִים הַיְּהוּדִים וּמָרְדֳּכַי בָּא לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ כִּי־הִגִּידָה אֶסְתֵּר מָה הוּא־לָהּ׃

גְּנָזֵי הַמֶּלֶךְ

מִן הַתּוֹרָה מְנַיִן? "מָר דְּרוֹר", שֶׁהוּא לְשׁוֹן חֵרוּת, סוֹד שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים, שֶׁשָּׁם נַעֲשָׂה בָּטֵל וּמְבֻטָּל אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְנַעֲשָׂה בֶּן חוֹרִין, שֶׁיּוֹצֵא מִן הַגָּלוּת לְגַמְרֵי. וְזֶה "וַיִּתְלוּ אֶת הָמָן עַל הָעֵץ אֲשֶׁר הֵכִין לְמָרְדֳּכָי", כִּי עַל־יְדֵי גֹּדֶל תֻּקֶּף קְדֻשַּׁת מָרְדֳּכַי, שֶׁזָּכָה לְהִכָּלֵל בַּחֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי בִינָה, שֶׁהוּא בְּטוּל אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, עֶצֶם עַצְמִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה נִתְבַּטֵּל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, שֶׁהוּא שַׁעַר חֲמִשִּׁים שֶׁל הַטֻּמְאָה, וְתָלוּ אוֹתוֹ עַל הָעֵץ הַזֶּה. וּמָרְדֳּכַי זָכָה לְהַגִּיעַ אֶל עֵץ הַחַיִּים, שֶׁחַי לְעוֹלָם, וְזֶה "וַחֲמַת הַמֶּלֶךְ שָׁכָכָה", שָׁכְכָה"ה עוֹלֶה מ"ש, כִּי מָרְדֳּכַי יָנַק מִמּשֶׁה רַבֵּנוּ, שֶׁהוּא תִּקֵּן אֶת הַמִּשְׁפָּט בִּשְׁלֵמוּת, שֶׁלֹּא יִהְיוּ שׁוּם קֻשְׁיוֹת וּסְפֵקוֹת עָלָיו יִתְבָּרַךְ, וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ"ן, חֵלֶק א', סִימָן נו), אֲשֶׁר מֹשֶׁה הוּא דַּעַת שֶׁל שַׁעַר חֲמִשִּׁים, וְלָכֵן דַּיְקָא עַל־יְדֵי מֹשֶׁה זָכָה מָרְדֳּכַי לְהַמְתִּיק וּלְהַשְׁכִּיחַ אֶת מִדַּת הַדִּין שֶׁשָּׁרְתָה אָז, וְנִתְהַפֵּךְ הַכֹּל עַל רֹאשׁ הָמָן, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

פֶּרֶק ח׳

א בַּיּוֹם הַהוּא נָתַן הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ לְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה אֶת בֵּית הָמָן: צָרִיךְ שֶׁתִּדַּע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר רַבֵּנוּ זַ"ל אָמַר (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ"ן, חֵלֶק א', סִימָן ח'), שֶׁהַצַּדִּיק הָאֱמֶת נִכְנָס בְּבֵית הַבְּלִיעָה שֶׁל הַסִּטְרָא אַחֲרָא, וַאֲזַי הוּא מֻכְרָח לִתֵּן הֶקָּאוֹת, הַיְנוּ שֶׁהַסִּטְרָא אַחֲרָא מֻכְרָח לְהָקִיא וּלְהוֹצִיא כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת שֶׁבָּלַע, בְּסוֹד (אִיּוֹב כ, טו): "חַיִל בָּלַע וַיְקִיאֶנּוּ", וְלֹא דַּי שֶׁהוּא מֵקִיא וּמוֹצִיא כָּל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁבָּלַע, אַף גַּם הוּא מֻכְרָח לְהָקִיא וּלְהוֹצִיא עַצְמִיּוּת הַחִיּוּת שֶׁלּוֹ מֵמָּשׁ, שֶׁזֶּה "מִבִּטְנוֹ יוֹרִישֶׁנּוּ אֵל", הַיְנוּ שֶׁמּוֹצִיא וּמֵקִיא עַצְמוּת חִיּוּתוֹ מֵמָּשׁ, שֶׁזֶּה סוֹד הַגֵּרִים הַמִּתְגַּיְּרִים, שֶׁהֵם הָיוּ תְּחִלָּה בְּעַצְמִיּוּת הַסִּטְרָא אַחֲרָא מֵמָּשׁ, וְעַכְשָׁו חוֹזְרִים אֶל הַקְּדֻשָּׁה, כִּי הַסִּטְרָא אַחֲרָא מֻכְרָח לְהָקִיא וּלְהוֹצִיא עֶצֶם חִיּוּתוֹ מֵמָּשׁ שֶׁהֵם הַגֵּרִים. כָּל־כָּךְ גְּדֻלָּה גְּדֻלָּתוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק, וְזֶה "בַּיּוֹם הַהוּא

נָתַן הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ לְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה אֶת בֵּית הָמָן צוֹרֵר הַיְּהוּדִים״, כִּי מָרְדֳּכַי הוּא סוֹד הָאָרָה מִיסוֹד אַבָּא, שֶׁמֵּאִיר גִּלּוּי אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּתוֹךְ הַגָּלוּת, שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לָדַעַת, שֶׁאֲפִלּוּ בְּתֹקֶף הַקְּטָנוּת וְהַיְרִידוֹת, וַחֲלִישׁוּת הַדַּעַת שֶׁלּוֹ, גַּם שָׁם נִמְצָא אֲלוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם, וּכְשֶׁהָאָדָם נִמְצָא בִּשְׁפַל הַמַּצָּב, וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא בָּלְעָה אוֹתוֹ, וְנִכְשָׁל בַּעֲוֹנוֹת חֲמוּרִים, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, וְהוּא אֵינוֹ מִתְיָאֵשׁ כְּלָל, אֶלָּא בָּא בְּלֵב אֱמֶת, בְּלֵב נָכוֹן, אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּמַאֲמִין אֲשֶׁר הוּא יִתְבָּרַךְ נִמְצָא, וְאֵין בִּלְעָדָיו נִמְצָא, אֲזַי יִתְפָּרְדוּ כָּל פּוֹעֲלֵי אָוֶן, וְזוֹכֶה בְּכֹחַ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁנִּכְנָס בְּתוֹךְ הַבְּלִיעָה שֶׁל הַסִּטְרָא אַחֲרָא, וְלֹא דַּי שֶׁמּוֹצִיא אוֹתוֹ מִשָּׁם, אֶלָּא מוֹצִיא גַּם נְפָשׁוֹת שֶׁנִּבְלְעוּ שָׁם, שֶׁהֵם הַגֵּרִים שֶׁמִּתְגַּיְּרִים, שֶׁזֶּה ״בֵּית הָמָן צוֹרֵר הַיְּהוּדִים״, חוֹזֵר אֶל אֶסְתֵּר, שֶׁהִיא סוֹד הַהַסְתָּרָה בְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן נו); וְאָז ״וּמָרְדֳּכַי בָּא לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, כִּי הִגִּידָה לוֹ אֶסְתֵּר מָה הוּא לָהּ״, כִּי מִתְגַּלֶּה הַיְפִי וְהַפְּאֵר וְהַחֵן שֶׁל כָּל הָעוֹלָם, שֶׁהוּא הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, הַמֵּאִיר אֶת אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ בְּתוֹךְ הַחַשְׁכוּת, בִּבְחִינַת ׳מְאוֹרֵי אוֹר׳, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן סז).

וְלָכֵן, אֲהוּבִי, בְּנִי! אַפִלּוּ שֶׁתַּעֲבֹר עָלֶיךָ מְרִירוּת דִּמְרִירוּת, קַטְנוּת וַחֲלִישׁוּת הַדַּעַת, וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא בָּלְעָה אוֹתְךָ לְגַמְרֵי, עַד שֶׁנִּרְאֶה לְךָ שֶׁאַתָּה אָבוּד לְגַמְרֵי, כִּי הַרְבֵּה פְּעָמִים אָדָם נוֹפֵל בְּדַעְתּוֹ, וְנִדְמֶה לוֹ כְּאִלּוּ אִבֵּד אֶת שְׁנֵי הָעוֹלָמוֹת גַּם יַחַד, כִּי כֻּלָּם עָזְבוּ אוֹתוֹ וְנִשְׁאָר לְבַד, וְאִם אָז נִתְחַזֵּק וּבָא אֶל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מָרְדֳּכַי, וּמֵאִיר בּוֹ אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ בְּהָאָרָה נוֹרָאָה וְנִפְלָאָה מְאֹד מִיסוֹד אַבָּא, הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּת בְּהָאָרָה נוֹרָאָה וְנִפְלָאָה מְאֹד, שֶׁיֵּדַע אֲשֶׁר אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וּבְכָל תְּנוּעָה וּתְנוּעָה שָׁם אֲלוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם, אָז בּוֹ בָּרֶגַע נִתְקַיֵּם אֲצִלּוֹ: ״בַּיּוֹם הַהוּא נָתַן הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ אֶת בֵּית הָמָן צוֹרֵר הַיְּהוּדִים״, דַּיְקָא בֵּית הָמָן צוֹרֵר הַיְּהוּדִים, שֶׁבָּלַע כְּבָר אֶת כָּל הַנְּשָׁמוֹת, וּכְפֶשַׁע בֵּינֵיהֶם לְבֵין הַמָּוֶת, כִּי כְּבָר הֵכִין עֵץ גָּבֹהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁעַר נ׳ שֶׁל הַטֻּמְאָה. עִם כָּל זֹאת, כְּשֶׁבַּר יִשְׂרָאֵל מְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בֶּאֱמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר דָּבָר גָּדוֹל וְדָבָר קָטָן אֵינוֹ נַעֲשֶׂה מֵעַצְמוֹ, אֶלָּא בְּהַשְׁגָּחַת הַמַּאֲצִיל הָעֶלְיוֹן, וְכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו בֵּין בְּגַשְׁמִי וּבֵין בְּרוּחָנִי — הַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, בּוֹ בָּרֶגַע הַסִּטְרָא אַחֲרָא צְרִיכָה לְהָקִיא

ב וַיֹּסֶר הַמֶּלֶךְ אֶת־טַבַּעְתּוֹ אֲשֶׁר הֶעֱבִיר מֵהָמָן וַיִּתְּנָהּ
לְמָרְדֳּכָי וַתָּשֶׂם אֶסְתֵּר אֶת־מָרְדֳּכַי עַל־בֵּית הָמָן׃ פ

גְּנִזֵי הַמֶּלֶךְ

אֶת כָּל הַקְּדֵשָׁה שֶׁבָּלְעָה, וְנֶחֱזָר בֵּית הָמָן אֶל אֶסְתֵּר, עִם כָּל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁבָּלַע, וְלֹא רַק אֵלּוּ הַנְּשָׁמוֹת, אֶלָּא עַצְמִיּוּת הַסִּטְרָא אַחֲרָא, שֶׁמְּנֻחִים בְּתוֹךְ בֵּית הָמָן צוֹרֵר הַיְּהוּדִים, חוֹזֵר אֶל אֶסְתֵּר, וְהִיא מְגַלָּה לְכֻלָּם מִי זֶה מָרְדֳּכַי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַיְּפִי וְהַחֵן וְהַפְּאֵר שֶׁל כָּל הָעוֹלָם, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְאוֹרֵי אוֹר, שֶׁמֵּאִיר אֶת אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ לְכָל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל. כִּי אַחַר שֶׁהַסִּטְרָא אַחֲרָא הַהֶכְרֵחַ לָהּ לְהָקִיא אֶת כָּל הַקְּדֵשָׁה שֶׁבָּלְעָה, וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁגַּם מֵעַצְמָהּ הִיא צְרִיכָה לְהָקִיא אֶת הַנְּפָשׁוֹת שֶׁבְּתוֹכָהּ, שֶׁהֵם הַגֵּרִים שֶׁמִּתְגַּיְּרִים, אָז הִיא יְכוֹלָה לְגַלּוֹת לְכֻלָּם מִי הוּא מָרְדֳּכַי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, הַמְּחַיֶּה וּמְחַזֵּק אֶת כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ. כִּי קֹדֶם קָשֶׁה לְגַלּוֹת וּלְפָרְסֵם אֶת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְגָּרוּ בּוֹ הַסִּטְרָא אַחֲרָא, כִּי הֵם מְאֹד חֲפֵצִים לְהַזִּיק לוֹ, וְתֵכֶף־וּמִיָּד שֶׁנִּתְהַפֵּךְ מֵהֵפֶךְ אֶל הַהֵפֶךְ, שֶׁדַּיְקָא הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, אָח וָרֵאשׁ, וּכְמַאֲמָרָם ז״ל (מְגִלָּה יא.): אָחִיו שֶׁל רֹאשׁ, וּבֶן גִּילוֹ שֶׁל רֹאשׁ וְכוּ׳, וְכָל שֶׁזּוֹכְרוֹ אָמַר: אָח לְרֹאשׁוֹ; מֻכְרָח לְמָסֹר ״אֶת בֵּית הָמָן צוֹרֵר הַיְּהוּדִים״ אֶל אֶסְתֵּר, אָז דַּיְקָא ״וּמָרְדֳּכַי בָּא לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, כִּי הִגִּידָה אֶסְתֵּר מָה הוּא לָהּ״, שֶׁהֶחֱיָה אוֹתָהּ בְּעֵת גָּלוּתָהּ; כִּי כְּשֶׁהָאָדָם יוֹרֵד וְנוֹפֵל וְנִשְׁלָךְ לְעָמְקָא דִּתְהוֹמָא רַבָּא, וְצָר וָמָר לוֹ, וְסוֹבֵל עֲנִיּוּת וְדַחֲקוּת וּמְרִירוּת גְּדוֹלָה, עַד שֶׁכֻּלָּם רוֹדְפִים אוֹתוֹ, וְהוּא מְחַזֵּק עַצְמוֹ בְּאֵל עוֹלָם, וְיוֹדֵעַ וָעֵד, אֲשֶׁר אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְהוּא בּוֹטֵחַ רַק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאַף שֶׁרוֹאֶה שֶׁהוּא מְסֻבָּב עִם צָרוֹת וְיִסּוּרִים, עִם כָּל זֹאת הוּא אֵינוֹ מִתְיָאֵשׁ, אֶלָּא בּוֹרֵחַ אֶל מֶלֶךְ הַכָּבוֹד, אָז בּוֹ בָּרֵגַע נִפְתַּח לוֹ הָאוֹר הָאֵין סוֹף, וְנִגְאָל מִכָּל צָרוֹתָיו, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ב וַיֹּסֶר הַמֶּלֶךְ אֶת טַבַּעְתּוֹ: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר רַבֵּנוּ ז״ל אָמַר (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן נו): שֶׁיֵּשׁ לְכָל אֶחָד בְּחִינַת מַלְכוּת, וְהוּא צָרִיךְ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ עִם הַמַּלְכוּת רַק בַּעֲבוּרוֹ יִתְבָּרַךְ, לֹא לַהֲנָאָתוֹ וּלְצָרְכּוֹ. וּצְרִיכִים לְהַמְשִׁיךְ אֲרִיכוּת יָמִים לְתוֹךְ הַמַּלְכוּת, וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל־יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה, כְּשֶׁהָאָדָם לוֹמֵד תּוֹרָה, עַל־יְדֵי־זֶה מְחַיֶּה אֶת הַמַּלְכוּת. וְהִנֵּה הָמָן־עֲמָלֵק, הוּא

מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, שֶׁרוֹצָה רַק לְהַכְנִיעַ אֶת הַמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה. וְזֶה שֶׁגָּרַם שֶׁיַּכְנִיסוּ אֶת אֶסְתֵּר, שֶׁהִיא נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, אֶל אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, עַל־יְדֵי שֶׁהוּא יָצַץ לַהֲרֹג אֶת וַשְׁתִּי. וּמוּבָא בְּדִבְרֵי מוֹהַרַנ״תְּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, קְרִיאַת הַתּוֹרָה, הֲלָכָה א׳), אֲשֶׁר לִכְאוֹרָה תָּמוּהַּ, כִּי לְפִי גֹּדֶל הָרְשָׁעוּת שֶׁל וַשְׁתִּי הָרְשָׁעָה, מֵאַיִן בָּא, שֶׁהָמָן יִהְיֶה קַטֵּגוֹר הַגָּדוֹל עָלֶיהָ, לְגֹדֶל הָרְשָׁעוּת שֶׁל הָמָן הָרָשָׁע, וְהָיָה רָאוּי שֶׁיִּהְיֶה סַנֵּגוֹר גָּדוֹל עָלֶיהָ, כִּי הִיא דִּגְמָתוֹ בָּרְשָׁעוּת. אַךְ הַנִּרְאֶה, שֶׁמַּחֲשֶׁבֶת הַסִּטְרָא אַחֲרָא הָיְתָה עַל הַסּוֹף, כְּדֵי שֶׁתִּלָּקַח אֶסְתֵּר אֶל בֵּית הַמֶּלֶךְ, כְּדֵי שֶׁיִּכְבְּשׁוּ הַמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה אֶצְלָם. וּבֶאֱמֶת בַּסּוֹף, זֶה דַּיְקָא הָיְתָה אֶצְלָם מַפַּלְתּוֹ. וְכָל מַה שֶּׁהִתְגַּבְּרוּ כְּדֵי לְהָבִיא הַמַּלְכוּת יוֹתֵר בְּהַסְתָּרָה אֶצְלָם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת אֶסְתֵּר, שֶׁנִּלְקְחָה לְבֵית הַמַּלְכוּת, עַל־יְדֵי־זֶה הָיְתָה מַפַּלְתָּם הָעֲצוּמָה, כַּאֲשֶׁר נִתְגַּלְגֵּל בַּסּוֹף. וּלְהֵפֶךְ מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה עָלְתָה עֲלִיָּה גְּדוֹלָה מְאֹד, וְאָז הוֹצִיאָה עִמָּהּ כָּל נִצּוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁבָּלְעוּ, וְעָשׂוּ מִזֶּה תּוֹרָה חֲדָשָׁה, הַיְנוּ הַמְּגִלָּה, שֶׁדִּמּוּהָ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה טז:) לְהַתּוֹרָה בְּכָל דִּינֶיהָ, הֵן בִּכְתִיבָתָהּ וְשִׂרְטוּטָהּ וּקְרִיאָתָהּ; כִּי אַחַר־כָּךְ כְּשֶׁנִּתְהַפֵּךְ, וְהוֹצִיאוּ בָּלְעוֹ מִפִּיו, בְּחִינַת (אִיּוֹב כ, טו): ״חַיִל בָּלַע וַיְקִיאֶנּוּ״, מַאי כְּתִיב: ״**וַתָּשֶׂם אֶסְתֵּר אֶת מָרְדֳּכַי עַל בֵּית הָמָן**״? שֶׁנִּתְהַפֵּךְ מֵהֵפֶךְ אֶל הַהֵפֶךְ, לְהָמָן הָיְתָה מַפָּלָה גְּדוֹלָה, וְאֶסְתֵּר שֶׁהִיא הַמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, עָלְתָה מַעְלָה מַעְלָה, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא מִכָּל הַסְּפוּר שֶׁקָּרָה אָז, נַעֲשָׂה מִכָּל זֶה תּוֹרָה, הַיְנוּ הַמְּגִלָּה שֶׁנַּעֲשְׂתָה מֵהַמַּעֲשֶׂה הַזֶּה, שֶׁזֶּה הַמְשָׁכַת אֲרִיכוּת יָמִים בְּתוֹךְ הַמַּלְכוּת, שֶׁנַּעֲשָׂה עַל־יְדֵי תּוֹרָה דַּיְקָא, וְעַל־כֵּן בִּפּוּרִים קוֹרִין אָז פָּרָשַׁת עֲמָלֵק, אַף שֶׁאֵין בָּהּ אֶלָּא ט׳ פְּסוּקִים, כִּי אַדְרַבָּה, עַל־יְדֵי־זֶה הָיְתָה מַפַּלְתּוֹ, וְזֶה הַחִסָּרוֹן אָנוּ מַשְׁלִימִין בִּקְרִיאַת הַמְּגִלָּה שֶׁקּוֹרִין אַחַר־כָּךְ, שֶׁהִיא נַעֲשִׂית מִבְּחִינָה זוֹ. וְעַל־כֵּן לֹא נִמְצָא בְּשׁוּם פַּעַם שֶׁנִּקְרָא ט׳ פְּסוּקִים, אֶלָּא בִּפּוּרִים, שֶׁקּוֹרִין פָּרָשַׁת עֲמָלֵק, כִּי אָז הָיְתָה מַפַּלְתּוֹ. וְהַמַּפָּלָה הָיְתָה דַּיְקָא עַל־יְדֵי בְּחִינָה זוֹ, שֶׁהִמְשִׁיכוּ אֲרִיכוּת יָמִים שֶׁהוּא תּוֹרָה, בְּתוֹךְ הַמַּלְכוּת, וְאָז בֶּאֱמֶת נִשְׁלַם הַחִסָּרוֹן בְּתוֹסֶפֶת מְרֻבֶּה מְאֹד; כִּי עַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשָׂה מְגִלָּה שְׁלֵמָה. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַמְּגִלָּה שֶׁקּוֹרִין אַחַר־כָּךְ, שֶׁהִיא גַּם־כֵּן בְּחִינַת קְרִיאַת הַתּוֹרָה בְּכָל דִּינֵי הַכְּתִיבָה וְהַקְּרִיאָה. כִּי לֹא נִמְצָא שׁוּם קְרִיאָה בְּצִבּוּר, כִּי אִם קְרִיאַת הַתּוֹרָה וּקְרִיאַת הַמְּגִלָּה, כִּי הִיא בְּחִינַת קְרִיאַת הַתּוֹרָה מִמָּשׁ כַּנַּ״ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שַׁבָּת פח.): קַיְּמוּ מַה שֶּׁקִּבְּלוּ כְּבָר, כִּי אָז נִשְׁלְמָה קַבָּלַת הַתּוֹרָה, כִּי עַל יָדָהּ נִשְׁלְמָה הַתּוֹרָה שֶׁהָיְתָה חֲסֵרָה.

ג וַתֹּוסֶף אֶסְתֵּר וַתְּדַבֵּר לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וַתִּפֹּל לִפְנֵי
רַגְלָיו וַתֵּבְךְ וַתִּתְחַנֶּן־לוֹ לְהַעֲבִיר אֶת־רָעַת הָמָן
הָאֲגָגִי וְאֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ אֲשֶׁר חָשַׁב עַל־הַיְּהוּדִים:

גְּנִזֵי הַמֶּלֶךְ

רואים מִזֶּה, שֶׁאִם הָאָדָם חָזָק בִּלְמוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, אֲפִלּוּ שֶׁעוֹבֵר עָלָיו מַה שֶּׁעוֹבֵר, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא מַמְשִׁיךְ אֲרִיכוּת יָמִים אֶל תּוֹךְ הַמַּלְכוּת, וְאָז הַמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה מִתְגַּבֶּרֶת עַל הַמַּלְכוּת דְּסִטְרָא אַחֲרָא, וְהִיא מִתְבַּטֶּלֶת. שֶׁזּוֹ הָיְתָה מַפֶּלֶת הָמָן, וְזֶה "וַיְסַר הַמֶּלֶךְ אֶת טַבַּעְתּוֹ אֲשֶׁר הֶעֱבִיר מֵהָמָן וַיִּתְּנָהּ לְמָרְדֳּכָי", כִּי קֹדֶם לָכֵן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה יד.): גְּדוֹלָה הֲסָרַת טַבַּעַת יוֹתֵר מֵאַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה נְבִיאִים וְשֶׁבַע נְבִיאוֹת שֶׁנִּתְנַבְּאוּ לָהֶן לְיִשְׂרָאֵל, שֶׁכֻּלָּן לֹא הֶחֱזִירוּם לְמוּטָב, וְאִלּוּ הֲסָרַת הַטַּבַּעַת הֶחֱזִירָתָן לְמוּטָב; כִּי קֹדֶם מָסַר הַמֶּלֶךְ אֶת טַבַּעְתּוֹ לָהָמָן, שֶׁזֶּה הִכְנִיס בָּהֶם מוֹרָא, וְחָזְרוּ בִּתְשׁוּבָה, וַעֲכָשָׁו לָקַח הַמֶּלֶךְ אֶת טַבַּעְתּוֹ וַיִּתְּנָהּ לְמָרְדֳּכָי, כִּי נִתְהַפֵּךְ מִן הַהֶפֶךְ אֶל הַהֶפֶךְ. מִכָּל זֶה רוֹאִים, כְּשֶׁבַּר יִשְׂרָאֵל נִתְחַזֵּק בְּתֹקֶף הַקְּטָנוּת וְהַדַּחֲקוּת שֶׁלּוֹ, וְלוֹמֵד תּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא מַמְשִׁיךְ אֲרִיכוּת יָמִים בְּתוֹךְ הַמַּלְכוּת, וְאָז הַכֹּל נִתְהַפֵּךְ מִן הַהֶפֶךְ אֶל הַהֶפֶךְ. וְזֶה מַה שֶּׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (תָּנָא דְּבֵי אֵלִיָּהוּ רַבָּה, פֶּרֶק יח): בּוֹא וּרְאֵה כַּמָּה גָּדוֹל כֹּחָהּ שֶׁל תּוֹרָה, שֶׁמְּטַהֶרֶת אֶת פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל בִּזְמַן שֶׁעוֹשִׂים תְּשׁוּבָה, אֲפִלּוּ מֵעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁבְּיָדָם; וְזֶה קָרָה בִּימֵי הָמָן, שֶׁרָצָה לְהִתְגַּבֵּר עִם הַמַּלְכוּת דְּסִטְרָא אַחֲרָא, עַל מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, עַל־יְדֵי שֶׁקִּיְּמוּ וְקִבְּלוּ, שֶׁקִּיְּמוּ מַה שֶּׁקִּבְּלוּ כְּבָר, שֶׁהָדַר קִבְּלוּהָ בִּימֵי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ; הֵינוּ, שֶׁהָיְתָה קַבָּלַת הַתּוֹרָה מֵאַהֲבָה, עַל־יְדֵי־זֶה נִתְבַּטֵּל הָמָן־עֲמָלֵק, מַלְכוּת דְּסִטְרָא אַחֲרָא, וְעָלְתָה מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ג וַתֹּוסֶף אֶסְתֵּר וַתְּדַבֵּר לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר רַבֵּנוּ זַ"ל אָמַר (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן ב'), אֲשֶׁר עִקַּר חַרְבּוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ הוּא הַתְּפִלָּה; הֵינוּ שֶׁמָּשִׁיחַ יַכְנִיס לְעַם יִשְׂרָאֵל אֶת כָּל עִנְיַן הַתְּפִלָּה, עַד שֶׁיֵּדְעוּ כֻּלָּם, שֶׁאֵין עֵצָה אַחֶרֶת לְהִנָּצֵל מִכָּל הַצָּרוֹת שֶׁעוֹבְרוֹת עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, רַק עַל־יְדֵי תְּפִלָּה, לָבוֹא וּלְהִתְפַּלֵּל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וְהַתְּפִלָּה צְרִיכָה לִהְיוֹת בִּשְׁנֵי

אֲפָנִים: תּוֹדָה וְהוֹדָאָה, וּשְׁאֵלַת צָרְכָיו, שֶׁזֶּה (תְּהִלִּים קמט, ו): "חֶרֶב פִּפְיוֹת בְּיָדָם", הַיְנוּ שְׁתֵּי פִּיּוֹת, שֶׁחֶרֶב הַתְּפִלָּה צָרִיךְ שֶׁיִּהְיוּ בָהּ שְׁנֵי כֹּחוֹת, בְּצַד אֶחָד לָתֵת תּוֹדָה לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עַל הֶעָבָר, וְעַל־יְדֵי־זֶה יִתְרַחֵב לִבּוֹ לְבַקֵּשׁ עַל הֶעָבָר, וּצְרִיכִים אֶת זֶה בְּיוֹתֵר, כִּי בִּלְאו זֶה אִי אֶפְשָׁר לְהִתְפַּלֵּל, כִּי כְּשֶׁאָדָם בָּא לְהִתְפַּלֵּל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּמְבַקֵּשׁ וּמִתְחַנֵּן מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ כָּל מַה שֶּׁצָּרִיךְ, בְּלִי שֶׁיַּקְדִּים תּוֹדָה וְהוֹדָאָה, בָּזֶה הוּא יִפֹּל אַחַר־כָּךְ בְּדַעְתּוֹ, כְּשֶׁיִּרְאֶה שֶׁלֹּא נַעֲנָה בִּתְפִלָּתוֹ. כִּי בֶּאֱמֶת קְלִפַּת הָמָן־עֲמָלֵק מַכְנִיסָה בָּאָדָם קְרִירוּת לְקָרֵר אוֹתוֹ, כְּאִלּוּ עֲדַיִן לֹא שָׁמְעוּ אַף פַּעַם בִּתְפִלָּתוֹ, וּכְאִלּוּ אַף פַּעַם לֹא פָּעַל שׁוּם יְשׁוּעָה, וְלָכֵן תֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁרַק מְבַקֵּשׁ, נִכְנָסִים בְּדַעְתּוֹ קְרִירוּת וּסְפֵקוֹת, וְנִדְמֶה לוֹ שֶׁלֹּא יְמַלְּאוּ אֶת בַּקָּשָׁתוֹ, אֲבָל אִם אָדָם נוֹתֵן תּוֹדָה לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עַל כָּל הַחֲסָדִים וְהָרַחֲמִים גְּמוּרִים שֶׁעָשָׂה אִתּוֹ עַד עַכְשָׁו, עַל־יְדֵי־זֶה מִתְרַחֵב לִבּוֹ לְבַקֵּשׁ וּלְהִתְחַנֵּן לְהַבָּא, כִּי הוּא רוֹאֶה שֶׁכְּבָר עָזַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עַד עַכְשָׁו בְּהַרְבֵּה יְשׁוּעָה, כִּי זֶה בְּכְלַל הַתּוֹדָה וְהוֹדָאָה שֶׁאָדָם נוֹתֵן לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עַל שֶׁעָזַר לוֹ, וְזֶה מַכְנִיס בּוֹ כֹּחַ לְבַקֵּשׁ וּלְהִתְחַנֵּן גַּם לְהַבָּא, וְזֶה "**וַתּוֹסֶף אֶסְתֵּר וַתְּדַבֵּר לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, וַתִּפֹּל לִפְנֵי רַגְלָיו וַתֵּבְךְּ וַתִּתְחַנֵּן לוֹ לְהַעֲבִיר אֶת רָעַת הָמָן הָאֲגָגִי וְאֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ אֲשֶׁר חָשַׁב עַל הַיְּהוּדִים**"; אַף שֶׁאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה רָאֲתָה כְּבָר אֶת גֹּדֶל הַנִּסִּים שֶׁעָשָׂה עִמָּהֶם הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁהִכְנִיעוּ אֶת הָמָן־עֲמָלֵק, וְתָלוּ אוֹתוֹ עַל הָעֵץ, וְהָרְגוּ אֶת שׁוֹנְאֵיהֶם, עִם כָּל זֹאת הִיא לֹא קֵרְרָה אֶת דַּעְתָּהּ, אֶלָּא הִיא הוֹסִיפָה לְהִתְפַּלֵּל וּלְדַבֵּר לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, לְהַעֲבִיר אֶת רָעַת הָמָן הָאֲגָגִי, אַף שֶׁהוּא כְּבָר תָּלוּי עַל הָעֵץ, וְהַשּׁוֹנְאִים נָפְלוּ תַּחַת רַגְלֵי הַיְּהוּדִים, עִם כָּל זֹאת הִיא לֹא קֵרְרָה אֶת דַּעְתָּהּ, אֶלָּא הוֹסִיפָה לְהִתְפַּלֵּל.

וְזוֹ צְרִיכָה לִהְיוֹת עֲבוֹדַת כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, אַף שֶׁהוּא רוֹאֶה כְּבָר נִסִּים נִגְלִים שֶׁעָשָׂה עִמּוֹ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְעָלָיו לָתֵת תּוֹדָה וְהוֹדָאָה לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עַל כָּל הַחֶסֶד וְהַטּוֹב שֶׁעָשָׂה עִמּוֹ, עִם כָּל זֹאת עֲדַיִן צְרִיכִים לִצְעֹק הַרְבֵּה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. כִּי אִם מִתְרַשְּׁלִים בִּתְפִלָּה, לְבַסּוֹף יְכוֹלִים לִפֹּל בִּכְפִירוּת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת לְגַמְרֵי. כִּי הַיֵּצֶר הָרַע בּוֹעֵר בָּאָדָם מְאֹד, וְרוֹצֶה רַק לְהַטְבִּיעוֹ בַּחשֶׁךְ שֶׁלּוֹ, וְהוּא אוֹרֵב מְאֹד עַל כָּל אָדָם; כִּי כָּל זְמַן שֶׁאָדָם חַי, הוּא נִמְצָא בְּסַכָּנָה גְּדוֹלָה מְאֹד, כִּי הַיֵּצֶר הָרַע בּוֹעֵר בּוֹ עַד הָרֶגַע הָאַחֲרוֹן, וְלָכֵן צְרִיכִים

תָּמִיד לָבוֹא וּלְהִתְפַּלֵּל לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא. וְאַל יֹאמַר "כְּבָר הִתְפַּלַּלְתִּי וְרָאִיתִי יְשׁוּעוֹת גְּדוֹלוֹת מְאֹד, וְלָכֵן מַה לִּי עוֹד לְהִתְפַּלֵּל?!" אֶלָּא עַל כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל לְהִתְחַזֵּק וְלָתֵת תּוֹדָה וְהוֹדָאָה לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁבֶּאֱמֶת כְּבָר רָאָה הַרְבֵּה יְשׁוּעוֹת, עִם כָּל זֹאת צְרִיכִים עֲדַיִן לִישׁוּעוֹת רַבּוֹת. וְלָכֵן רָאוּי לְכָל בַּר יִשְׂרָאֵל לְהִשְׁתַּטֵּחַ בְּכָל יוֹם בְּפִשּׁוּט יָדַיִם וְרַגְלַיִם, וְלִבְכּוֹת וּלְהִתְחַנֵּן אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁיָּחוּס וִירַחֵם עָלָיו, שֶׁלֹּא יְאַבֵּד אֶת עוֹלָמוֹ בְּרֶגַע, כִּי כָּל זְמַן שֶׁאָדָם חַי, הוּא נִמְצָא בְּסַכָּנָה גְּדוֹלָה מְאֹד, כְּפִי רִבּוּי פְּגָעֵי וּמִקְרֵי הַזְּמַן שֶׁעוֹבֵר עַל כָּל אֶחָד, אָדָם נִמְצָא בְּסַכָּנָה, שֶׁלֹּא יַחֲזֹר לְסוּרוֹ, כִּי אַף אֶחָד אֵינוֹ בָּטוּחַ בְּחַיָּיו, שֶׁיִּשָּׁאֵר עַד הַסּוֹף, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (איוב טו, טו): "הֵן בִּקְדֹשָׁיו לֹא יַאֲמִין" וְגוֹ', וְדָרְשׁוּ עַל זֶה חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִדְרָשׁ תְּהִלִּים טז, סִימָן ב'): אָמַר דָּוִד לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אַף־עַל־פִּי שֶׁהָיִיתִי מֶלֶךְ — הִמְלַכְתִּיךָ עָלַי. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא: אֵינִי מַחֲזִיק לְךָ טוֹבָה, "טוֹבָתִי בַּל עָלֶיךָ". וּלְמִי הִיא טוֹבָתִי? "לִקְדוֹשִׁים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ הֵמָּה", שֶׁאֵין הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא קוֹרֵא לַצַּדִּיק — 'קָדוֹשׁ', עַד שֶׁיִּנָּתֵן בָּאָרֶץ, לָמָּה? שֶׁיֵּצֵר הָרָע מֻצָּר לוֹ, וְאֵין מַאֲמִין בּוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה, עַד יוֹם מוֹתוֹ, וְכֵן אָמַר שְׁלֹמֹה (קֹהֶלֶת ז, כ): "כִּי אָדָם אֵין צַדִּיק בָּאָרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה הַטּוֹב וְלֹא יֶחֱטָא", לְפִיכָךְ אֵינוֹ קוֹרְאוֹ קָדוֹשׁ, עַד שֶׁיִּנָּתֵן בָּאָרֶץ. לְכָךְ נֶאֱמַר: "לִקְדוֹשִׁים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ", וַאֲפִלּוּ אֲבוֹת הָעוֹלָם לֹא נִקְרְאוּ קְדוֹשִׁים, עַד שֶׁנִּפְטְרוּ בָּאָרֶץ, שֶׁנֶּאֱמַר: "הֵן בִּקְדוֹשָׁיו לֹא יַאֲמִין".

וְלָכֵן צָרִיךְ כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל לִבְכּוֹת וּלְהִתְחַנֵּן אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּכָל יוֹם מֵחָדָשׁ, שֶׁיַּצִּילוֹ מֵהַיֵּצֶר הָרַע שֶׁבּוֹעֵר בּוֹ, וְיִזְכֶּה לְקַיֵּם אֶת מִצְוֹתָיו יִתְבָּרַךְ, וְיִלְמַד אֶת תּוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁזֶּה "וַתּוֹסֶף אָסְתֵּר וַתְּדַבֵּר לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וַתִּפֹּל לִפְנֵי רַגְלָיו וַתֵּבְךְ וַתִּתְחַנֵּן לוֹ", אַף שֶׁרָאֲתָה כְּבָר הַרְבֵּה נִסִּים שֶׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עִמָּהּ וְעִם כְּלַל יִשְׂרָאֵל, אַף־עַל־פִּי־כֵן לֹא קֵרְרָה אֶת דַּעְתָּהּ, אֶלָּא תָּמִיד בִּקְשָׁה מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ. וְכָךְ צְרִיכִים לְהִתְנַהֵג בְּכָל יוֹם וָיוֹם מֵחָדָשׁ, לָבוֹא וּלְהִתְחַנֵּן לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וּכְשֶׁבֵּר יִשְׂרָאֵל חָזָק בָּזֶה מְאֹד, אָז יִרְאֶה נִסִּים נִגְלִים שֶׁיַּעֲשֶׂה עִמּוֹ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כִּי מַה שֶּׁתְּפִלָּה פּוֹעֶלֶת, שׁוּם דָּבָר בָּעוֹלָם לֹא יוּכַל לִפְעֹל, כִּי תְּפִלָּה עוֹלָה עַל הַכֹּל, וְאִם אָדָם חָזָק תָּמִיד לְהִתְפַּלֵּל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, נָצוֹל מִכָּל רַע, וּמַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ יְשׁוּעוֹת רַבּוֹת, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ד וַיּוֹשֶׁט הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר אֶת שַׁרְבִיט הַזָּהָב וַתָּקָם אֶסְתֵּר וַתַּעֲמֹד לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃

גְּנִזֵי הַמֶּלֶךְ

ד וַיּוֹשֶׁט הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר אֶת שַׁרְבִיט הַזָּהָב, וַתָּקָם אֶסְתֵּר וַתַּעֲמֹד לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר רַבֵּנוּ זַ״ל אָמַר (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן קפה), שֶׁעִקַּר הַשְׁלֵמוּת, שֶׁאָדָם צָרִיךְ לִקְנוֹת לְעַצְמוֹ מִדַּת הַיִּרְאָה, לְפִחֹד רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ. וְיֵשׁ שְׁנֵי מִינֵי יִרְאוֹת, יִרְאָה אַחַת שֶׁהוּא יָרֵא מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִגְּדֻלָּתוֹ וּמֵרוֹמְמוּתוֹ, בְּגִין דְּאִיהוּ רַב וְשַׁלִּיט יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וְיֵשׁ יִרְאָה שְׁנִיָּה, שֶׁהוּא מְפַחֵד מִבָּשָׂר וָדָם, מִשַּׂר אוֹ מֵחַיָּה רָעָה, שֶׁיְּכוֹלִים לְהַזִּיק לוֹ, וְזוֹ לֹא הַשְׁלֵמוּת, כִּי אָדָם צָרִיךְ רַק לְפִחֹד מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְלֹא לְפִחֹד מִשּׁוּם בְּרִיָּה שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי הַמַּאֲמִין הָאֲמִתִּי, שֶׁמַּאֲמִין שֶׁאֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, אֲזַי אֵין לוֹ שׁוּם יִרְאָה וָפַחַד מִשּׁוּם נִבְרָא שֶׁבָּעוֹלָם, וְזֶה מַה שֶּׁבּוֹנֶה לוֹ אֶת כָּל הַמֹּחִין, כִּי הַיִּרְאָה זֶה הַכְּלִי לְקַבֵּל בּוֹ אֶת כָּל הַהַשָּׂגוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת. וּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי מוֹהַרַנַ״תְ זַ״ל (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, בְּכוֹר בְּהֵמָה, הֲלָכָה ד׳, אוֹת ב׳ וְאוֹת יז, יח), אֲשֶׁר כָּל עִקַּר הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת וִידִיעַת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, אֵינוֹ נִתְפָּס בְּמֹחַ וָלֵב, כִּי אִם עַל־יְדֵי הַיִּרְאָה, שֶׁהוּא עִקַּר הַהַשְׁאָרָה וְהַקִּיּוּם שֶׁל הַדַּעַת וְהַחָכְמָה הַקְּדוֹשָׁה, בִּבְחִינַת (אָבוֹת ג, ט): ׳כֹּל שֶׁיִּרְאַת חֶטְאוֹ קוֹדֶמֶת לְחָכְמָתוֹ — חָכְמָתוֹ מִתְקַיֶּמֶת׳ וְכוּ׳; כִּי זֶה יָדוּעַ, שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְרוֹמָם וּמְנֻשָּׂא לְמַעְלָה מִכָּל הַחָכְמוֹת וְהַמַּחֲשָׁבוֹת, עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְתָפְסוֹ בְּשׁוּם מַחֲשָׁבָה וִידִיעָה כְּלָל, כַּמּוּבָא (פְּתַח אֱלִיָּהוּ): ׳לֵית מַחֲשָׁבָה תְּפִיסָא בָּךְ כְּלָל׳, רַק בְּחַסְדּוֹ הַגָּדוֹל חָמַל עָלֵינוּ, וְנָתַן בָּנוּ כֹּחַ לְקַבֵּל פַּחְדּוֹ וּמוֹרָאוֹ וְאֵימָתוֹ עָלֵינוּ, וְרַק עַל־יְדֵי־זֶה אָנוּ יוֹדְעִים מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ. וְזֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים קיא, י): ״רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת הַוָ״ה״, וּכְתִיב (מִשְׁלֵי א, ז): ״יִרְאַת הַוָ״ה רֵאשִׁית דַּעַת״. כִּי עִקַּר הַדַּעַת וְהַחָכְמָה, שֶׁהוּא לֵידַע מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שֶׁרַק זֶה נִקְרָא דַּעַת וְחָכְמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יִרְמְיָה ט, כב): ״אַל יִתְהַלֵּל חָכָם בְּחָכְמָתוֹ וְגוֹ׳, כִּי אִם בָּזֹאת יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל, הַשְׂכֵּל וְיָדוֹעַ אוֹתִי״, וּכְתִיב (דְּבָרִים ד, לט): ״וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבוֹתָ אֶל לְבָבֶךָ, כִּי הַוָ״ה הוּא הָאֱלֹקִים״ וְכוּ׳. וְעִקַּר זוֹ הַדַּעַת וְהַחָכְמָה, לֵידַע מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ — אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל, כִּי אִם עַל־יְדֵי הַיִּרְאָה, כִּי יִדִיעַת וְהַשָּׂגַת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ אֵין נִמְשָׁךְ עַל הָאָדָם, כִּי אִם בִּבְחִינַת (יְחֶזְקֵאל א, יד):

"וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב", דְּהַיְנוּ עַל־יְדֵי הָרְשִׁימוּ שֶׁנִּשְׁאָר מֵהַבִּטּוּל אֶל הָאֵין סוֹף, כִּי בִּטּוּל הוּא לְמַעְלָה מֵהַמַּחֲשָׁבָה, אַךְ אַחַר־כָּךְ כְּשֶׁשָּׁב מֵהַבִּטּוּל, נִשְׁאָר רְשִׁימוּ מִזְּרִיחַת הִתְנוֹצְצוּת אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי הַזְּרִיחָה שֶׁל הָרְשִׁימוּ הַזֹּאת נוֹפֵל פַּחַד וְיִרְאָה וְאֵימָה גְּדוֹלָה עַל הָאָדָם. וְזֹאת הַיִּרְאָה הִיא עִקַּר הַהַשְׁאָרָה וְהַקִּיּוּם, שֶׁנִּשְׁאָר וְנִתְפָּס בְּלֵב הָאָדָם מִזְּרִיחַת הִתְנוֹצְצוּת אוֹרוֹ הַקָּדוֹשׁ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ מֶלֶךְ גָּדוֹל וְאַדִּיר שֶׁעוֹבֵר בַּמְּדִינָה, שֶׁנּוֹפֵל יִרְאָה וָפַחַד וְאֵימָה גְּדוֹלָה עַל כָּל מִי שֶׁעוֹבֵר לְפָנָיו, אַף־עַל־פִּי שֶׁאֵינוֹ רוֹאֶה אוֹתוֹ, בְּחִינַת אֵימַת מַלְכוּת; כִּי עִקַּר הַמַּלְכוּת הִיא בְּחִינַת יִרְאָה וְאֵימָה, אַף־עַל־פִּי שֶׁהַמֶּלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא מַלְכוּתוֹ בְּחַדְרֵי חֲדָרִים, רָחוֹק מְאֹד מִבְּנֵי מְדִינָתוֹ, אַף־עַל־פִּי־כֵן פַּחְדּוֹ וְאֵימָתוֹ עַל כָּל בְּנֵי מְדִינָתוֹ, בְּחִינַת מוֹרָאָה שֶׁל מַלְכוּת. כְּמוֹ־כֵן לְהַבְדִּיל אֶלֶף אַלְפֵי וְרִבֵּי רִבְבוֹת הַבְּדָלוֹת, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרוּךְ הוּא, הוּא מְרוֹמָם וּמְנֻשָּׂא וְרָחוֹק מְאֹד מִכָּל הַמַּחֲשָׁבוֹת וְהַיְדִיעוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, וְאֵין נִתְפָּס בַּמֹּחַ, כִּי אִם פַּחְדּוֹ וְיִרְאָתוֹ וְאֵימָתוֹ הַגְּדוֹלָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת, כִּי כָּל יְדִיעָתֵנוּ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, הִיא רַק בִּבְחִינַת מַלְכוּת, שֶׁאָנוּ יוֹדְעִין וּמַאֲמִינִים שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ מֶלֶךְ מַנְהִיג וּמוֹשֵׁל, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת יִרְאָה, בְּחִינַת מוֹרָאָה שֶׁל מַלְכוּת. וְהִנֵּה בִּימֵי מָרְדֳּכַי וְאֶסְתֵּר, אָז הִתְגַּבְּרָה מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, יִרְאָה דְּסִטְרָא אַחֲרָא, שֶׁהִפְחִידוּ אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל עַל־יְדֵי הָמָן־עֲמָלֵק, שֶׁגָּזַר לְהַשְׁמִיד, לַהֲרֹג וּלְאַבֵּד אֶת כָּל הַיְּהוּדִים, מִנַּעַר וְעַד זָקֵן, טַף וְנָשִׁים בְּיוֹם אֶחָד. וּבֶאֱמֶת הָיָה אָז פַּחַד גָּדוֹל מְאֹד, שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל יָרְאוּ וּפָחֲדוּ מְאֹד מֵאֻמּוֹת הָעוֹלָם, אֲבָל מָרְדֳּכַי הִרְגִּישׁ תֵּכֶף כַּוָּנַת הַסִּטְרָא אַחֲרָא, שֶׁהִיא בְּחִינַת הָמָן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אֶסְתֵּר ד, א): "וּמָרְדֳּכַי יָדַע אֶת כָּל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה", שֶׁיָּדַע כַּוָּנָתָם עַד הַסּוֹף, וְהוּא מַתְחִיל תֵּכֶף לְעוֹרְרָם לִתְשׁוּבָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם ד, א): "וַיֵּצֵא בְּתוֹךְ הָעִיר, וַיִּזְעַק זְעָקָה גְּדוֹלָה וּמָרָה", וְעִקַּר צַעֲקָתוֹ, שֶׁהוּא מוֹדִיעַ לְאֶסְתֵּר, שֶׁהִיא בְּחִינַת כְּלַל יִשְׂרָאֵל, שֶׁעַדַיִן לֹא תִּתְיָאֵשׁ מִן הָרַחֲמִים, וְתָבוֹא לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, אֵיךְ שֶׁהִיא רְחוֹקָה מִמֶּנּוּ, שֶׁלֹּא נִקְרֵאת אֲלֵיו זֶה שְׁלֹשִׁים יוֹם, שֶׁהֵם כְּלַל הַחֹדֶשׁ, שֶׁצְּרִיכִין יִשְׂרָאֵל לְהַקְבִּיל פְּנֵי אֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם, עַל־כָּל־פָּנִים פַּעַם אַחַת בְּחֹדֶשׁ. אֲבָל לִפְעָמִים נִתְרַחֲקִין כָּל־כָּךְ, עַד שֶׁאֵין זוֹכִין לָבֹא לְפָנָיו אֲפִלּוּ פַּעַם אַחַת בְּחֹדֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אֶסְתֵּר ד, יב): "וַאֲנִי לֹא נִקְרֵאתִי" וְגוֹ'. אַף־עַל־פִּי־כֵן אָסוּר לְהִתְיָאֵשׁ, אֶלָּא צְרִיכִין לִנְקֹשׁ עַל דַּלְתוֹת הָרַחֲמִים, אוּלַי יָחוּס אוּלַי יְרַחֵם, וּכְמוֹ שֶׁאָמַר־כָּךְ

הוֹדָתָה אֶסְתֵּר לְמָרְדֳּכַי וְאָמְרָה (אֶסְתֵּר ד, טז): "וּבְכֵן אָבֹא אֶל הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר לֹא כְּדָת", וְדָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה טו.), 'שֶׁלֹּא כַּדַּת שֶׁל תּוֹרָה', כִּי אֲנִי יוֹדֵעַ בְּעַצְמִי, עַל־פִּי דַּת שֶׁל תּוֹרָה, בְּוַדַּאי אֵינִי רָאוּי לָבוֹא לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ לְהִתְפַּלֵּל לְפָנָיו, כְּפִי מַה שֶּׁאֲנִי יוֹדֵעַ חַטֹּאתַי וַעֲוֹונוֹתַי. אַךְ אַף־עַל־פִּי־כֵן אָבוֹא לְפָנָיו שֶׁלֹּא כַּדָּת, "וְכַאֲשֶׁר אָבַדְתִּי אָבַדְתִּי" (אֶסְתֵּר ד, טז); הַיְנוּ אִם, חַס וְשָׁלוֹם, אֵינוֹ לְרָצוֹן תְּפִלּוֹתַי וְהִתְבּוֹדְדוּתִי עַתָּה לְפָנָיו, מֵרִבּוּי קִלְקוּלַי, כַּאֲשֶׁר אָבַדְתִּי עַל־יְדֵי מַעֲשַׂי הָרָעִים אָבַדְתִּי, וַיַּעֲשֶׂה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עִמִּי מַה שֶּׁיִּרְצֶה, אֲנִי תָּמִיד אֵיחֵל וְאֶצְעַק לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אוּלַי יְרַחֵם. וְאָז חָמַל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל מָרְדֳּכַי וְעַל עַמּוֹ, "וַיּוֹשֶׁט הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר אֶת שַׁרְבִיט הַזָּהָב". שֶׁכָּל זֶה הוּא סוֹד הַהֶאָרָה וְהַהִתְקָרְבוּת מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁמַּגִּיעַ לִפְעָמִים לָאָדָם הַנָּמֹךְ מְאֹד, אַף־עַל־פִּי־כֵן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שׁוֹלֵחַ לוֹ הִתְקָרְבוּת מֵרָחוֹק, בְּסוֹד 'הוֹשָׁטַת שַׁרְבִיט הַזָּהָב', שֶׁנִּמְשָׁךְ בְּנֵס אַמּוֹת הַרְבֵּה, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִדְרָשׁ אַגָּדָה), עַל־יְדֵי־זֶה נָפַל הָמָן מַפָּלָה גְּדוֹלָה בְּלִי שִׁעוּר, וּמָרְדֳּכַי נִתְעַלָּה וְנִתְגַּדֵּל בְּתַכְלִית הַגְּדֻלָּה, וְזָכָה לְהַמְשִׁיךְ הֶאָרָה הַזֹּאת בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה, שֶׁאֲפִלּוּ בְּתֹקֶף הַגָּלוּת הַזּוֹ, אַף־עַל־פִּי שֶׁמַּלְכוּת הָעַכּוּ"ם מוֹשֶׁלֶת עָלֵינוּ, שֶׁהִיא נִמְשֶׁכֶת מִבְּחִינַת יְרֵאוֹת הַנְּפוּלוֹת מְאֹד, אַף־עַל־פִּי־כֵן תִּהְיֶה נִמְשֶׁכֶת עָלֵינוּ הֶאָרַת מָרְדֳּכַי, שֶׁהִיא הֶאָרַת הַיִּרְאָה עִלָּאָה מְאֹד, שֶׁנִּדַּע כָּל אֶחָד שֶׁאֵין לְהִתְיָרֵא, כִּי אִם מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ לְבַד. וְזֶהוּ עִקַּר הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים, שֶׁהוּא גָּדוֹל בְּיוֹתֵר מִכָּל הַנִּסִּים, אֲפִלּוּ שֶׁל יְצִיאַת מִצְרַיִם וְכוּ' כַּמּוּבָא, כִּי אָז בִּיצִיאַת מִצְרַיִם נִכְנַס פַּרְעֹה שֶׁהוּא מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, דְּהַיְנוּ שֶׁבִּטְּלוּ אָז יִרְאָה נְפוּלָה שֶׁיָּנַק מִמֶּנָּה פַּרְעֹה וְכוּ'. אֲבָל בִּימֵי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, שֶׁהָיְתָה מַלְכוּת הָרְשָׁעָה קַיֶּמֶת, אַף־עַל־פִּי־כֵן זָכוּ לְיִרְאָה נִפְלָאָה כָּזֹאת וּלְנֵס כָּזֶה, זֶהוּ חִדּוּשׁ נִפְלָא וְנוֹרָא בְּיוֹתֵר.

וְעַל־יְדֵי תֹּקֶף הַנֵּס הַזֶּה אָנוּ קַיָּמִים עַתָּה בַּגָּלוּת הַמָּרָה הַזּוֹ, שֶׁגַּם בְּתֹקֶף מֶמְשַׁלְתָּם וּפַחְדָם בְּגַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת, מַה שֶּׁהַיֵּצֶר הָרָע וְחֵילוֹתָיו תּוֹפְסִין כַּמָּה בְּנֵי־אָדָם בַּגָּלוּת כְּמוֹ שֶׁתּוֹפְסִין, רַחֲמָנָא לִצְלָן, אַף־עַל־פִּי־כֵן גַּם שָׁם אָנוּ יוֹדְעִין שֶׁאֵין לְהִתְיָרֵא מִשּׁוּם בְּרִיָּה שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי אֵין מַה לְּפַחֵד מֵאִישׁ, כִּי אִם מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ לְבַד, עַד שֶׁאָנוּ בָּאִים לְשִׂמְחָה גְּדוֹלָה וַעֲצוּמָה עַל־יְדֵי־זֶה, שֶׁכָּל זֶה הוּא סוֹד שִׂמְחַת פּוּרִים, וְכָל זֶה רַק עַל־יְדֵי כֹּחַ מָרְדֳּכַי וְאֶסְתֵּר, שֶׁהֵם בְּחִינַת הִתְנוֹצְצוּת מָשִׁיחַ, שֶׁמַּמְשִׁיךְ גַּם עַתָּה יִרְאָה נִפְלָאָה כָּזֹאת, שֶׁיּוּכַל כָּל

אֶחָד גַּם בִּמְקוֹמוֹ הַיָּרוּד וְהַנָּפוּל שֶׁנִּמְצָא שָׁם, לִזְכֹּר אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְהִתְיָרֵא מִלְּפָנָיו יִתְבָּרַךְ לְבַד. וְזֶה מַה שֶּׁכָּתוּב (תְּהִלִּים כג, ד): "גַּם כִּי אֵלֵךְ בְּגֵיא צַלְמָוֶת לֹא אִירָא רַע כִּי אַתָּה עִמָּדִי, שִׁבְטְךָ וּמִשְׁעַנְתֶּךָ הֵמָּה יְנַחֲמוּנִי", שֶׁאֵינִי מִתְיָרֵא מִשּׁוּם רַע, אֲפִלּוּ בְּגֵיא צַלְמָוֶת, כִּי אִם מִמְּךָ לְבַד, וְזוֹ נֶחָמָתִי וְשִׂמְחָתִי, כִּי "שִׁבְטְךָ וּמִשְׁעַנְתֶּךָ הֵמָּה יְנַחֲמוּנִי", כִּי גַּם יִרְאַת הָעֹנֶשׁ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא סוֹד 'שִׁבְטְךָ' הוּא שִׂמְחָה, מֵאַחַר שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁהַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וּבְוַדַּאי יְרַחֵם עָלַי וְיִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְטוֹבָה, שֶׁכָּל זֶה הוּא סוֹד הוֹשָׁטַת שַׁרְבִיט הַזָּהָב, "וַיּוֹשֶׁט הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר אֶת שַׁרְבִיט הַזָּהָב", כִּי שַׁרְבִיט הִיא בְּחִינַת שֵׁבֶט מַלְכוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּינִים, בְּחִינַת מוֹרָא מַלְכוּת, אֲבָל הוּא שַׁרְבִיט שֶׁל זָהָב, כִּי זָהָב הוּא שֹׁרֶשׁ הַדִּינִים, שֶׁהֵם גְּבוֹהִים מְאֹד וְהֵם יְקָרִים מִכֶּסֶף, שֶׁהוּא חֶסֶד גָּדוֹל, הַיְנוּ שֶׁבְּהַשֹּׁרֶשׁ הָעֶלְיוֹן הַדִּין יָקָר מֵחֶסֶד, כִּי הַדִּין וְהַיִּרְאָה הוּא חֶסֶד נִפְלָא, וְעַל יָדוֹ דַּיְקָא נִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִים, בִּבְחִינַת הַמְתָּקַת הַדִּינִים בְּשָׂרְשָׁן, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שְׁלֹשׁ־עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁעָרוֹת דְּדִיקְנָא 'דְּאִינּוּן קָשִׁין לְאַכְפָּיָא דִּינִין'. וְזֶה סוֹד הוֹשָׁטַת שַׁרְבִיט הַזָּהָב, שֶׁהוּא הִתְקָרְבוּת נִפְלָאָה, שֶׁמַּמְשִׁיכָה דַּעַת וְהָאָרָה נִפְלָאָה עַל הָאָדָם הָרָחוֹק מְאֹד, כִּי מֵאִיר עָלָיו מִדַּעַת עֶלְיוֹן מְאֹד, שֶׁהוּא יִרְאָה עִלָּאָה דְּעִלָּאָה, עַד שֶׁיִּזְכֶּה זֶה הָרָחוֹק מְאֹד גַּם־כֵּן לְיִרְאָה עִם דַּעַת; דְּהַיְנוּ עַל־יְדֵי הַיִּרְאָה יִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְלֹא יִתְרַחֵק, חַס וְשָׁלוֹם, עַל־יְדֵי־זֶה יוֹתֵר; כִּי יֵשׁ בְּנֵי־אָדָם הַרְבֵּה כְּשֶׁמַּעֲיְנִים בְּסִפְרֵי מוּסָר, שֶׁמְּדַבְּרִים מֵעִצָּם מְרִירַת הֶעָנְשִׁים שֶׁל גֵּיהִנּוֹם, הֵם מִתְפַּחֲדִים מְאֹד. אֲבָל הַבַּעַל־דָּבָר מִתְגָּרֶה בָּהֶם, וּמַפִּילָם עַל־יְדֵי־זֶה לְעַצְבוּת גְּדוֹלָה יוֹתֵר מִבַּתְּחִלָּה, עַד שֶׁלִּפְעָמִים נוֹפְלִים עַל־יְדֵי־זֶה יוֹתֵר, חַס וְשָׁלוֹם. וְיֵשׁ שֶׁנּוֹפְלִים, חַס וְשָׁלוֹם, כָּל־כָּךְ, עַד שֶׁבָּאִים לִכְפִירוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, וְכָל זֶה מֵחֲמַת שֶׁאֵין לָהֶם דַּעַת מִצַּדֵּיקֵי אֱמֶת לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמָן, וְנִדְמֶה לָהֶם, שֶׁכְּבָר נִשְׁקְעוּ בְּדַרְכֵיהֶם כָּל־כָּךְ, חַס וְשָׁלוֹם, עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָהֶם לָשׁוּב עוֹד, וְעַל־כֵּן כָּל מַה שֶּׁרוֹאִין יִרְאַת הָעֹנֶשׁ, נוֹפְלִים בְּעֵינֵי עַצְמָן יוֹתֵר וְיוֹתֵר. שֶׁזֶּה סוֹד מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק, שֶׁמְּקָרֵר אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּכָל פַּעַם, עַד שֶׁיִּתְיָאֲשׁוּ לְגַמְרֵי. אֲבָל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חוֹמֵל עַל עַמּוֹ, וְשׁוֹלֵחַ עָלֵינוּ הָאָרָה, עַל־יְדֵי צַדִּיקֵי הַדּוֹר, מִבְּחִינַת הַיִּרְאָה שֶׁל מָשִׁיחַ, שֶׁמַּמְשִׁיךְ הַיִּרְאָה בְּשֵׂכֶל עֶלְיוֹן כָּל־כָּךְ, עַד שֶׁתַּגִּיעַ הַיִּרְאָה לְטוֹבָה, אֲפִלּוּ לְהַגְּרוּעַ שֶׁבַּגְּרוּעִים, שֶׁאֲפִלּוּ הָרָחוֹק מְאֹד מְאֹד, תִּהְיֶה לוֹ דַּעַת אֲמִתִּית לְהַבְחִין הָאֱמֶת, שֶׁגַּם הוּא יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה, כִּי רַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ רַבִּים מְאֹד מְאֹד.

ה וַתֹּאמֶר אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב וְאִם־מָצָאתִי חֵן לְפָנָיו
וְכָשֵׁר הַדָּבָר לְפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְטוֹבָה אֲנִי בְּעֵינָיו יִכָּתֵב
לְהָשִׁיב אֶת־הַסְּפָרִים מַחֲשֶׁבֶת הָמָן בֶּן־הַמְּדָתָא
הָאֲגָגִי אֲשֶׁר כָּתַב לְאַבֵּד אֶת־הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל־
מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ׃

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

וְעַל־כֵּן בְּוַדַּאי לֹא יִפֹּל עַל־יְדֵי יִרְאַת הָעֹנֶשׁ, אַדְרַבָּה, מִיִּרְאַת הָעֹנֶשׁ יְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ לִמְצֹא בְּעַצְמוֹ נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת, וּלְשַׂמֵּחַ אֶת עַצְמוֹ בַּמָּה שֶׁהוּא מְזֻרָּע יִשְׂרָאֵל עַל־כָּל־פָּנִים, וּלְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ חִיּוּת וְשִׂמְחָה עַל־פִּי כָּל הַדְּרָכִים וְהָעֵצוֹת שֶׁהֻזְהִירָנוּ רַבֵּנוּ זַ״ל. נִמְצָא, שֶׁדַּיְקָא עַל־יְדֵי יִרְאַת הָעֹנֶשׁ יָבוֹא לְשִׂמְחָה גְּדוֹלָה, כִּי יִרְאַת הָעֹנֶשׁ תַּכְרִיחֵהוּ לְקַיֵּם דִּבְרֵי הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים, שֶׁמַּזְהִירִים מְאֹד מְאֹד אֶת הַגְּרוּעַ שֶׁבַּגְּרוּעִים, שֶׁיְּחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּשִׂמְחָה תָּמִיד, עַל־פִּי דַּרְכֵי עֲצוֹתֵיהֶם הַקְּדוֹשׁוֹת, וְזֶהוּ תֹּקֶף הַשִּׂמְחָה שֶׁל פּוּרִים, מֵחֲמַת שֶׁאָז נִמְשֶׁכֶת הַיִּרְאָה מִשֶּׂכֶל עֶלְיוֹן גָּדוֹל וְנוֹרָא מְאֹד, הֶאָרַת אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁמֵּאִיר מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שֶׁכָּל זֶה הוּא סוֹד הוֹשָׁטַת שַׁרְבִיט הַזָּהָב, ״וַיּוֹשֶׁט הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר אֶת שַׁרְבִיט הַזָּהָב״, שֶׁהִיא בְּחִינַת הִתְקָרְבוּת עַל־יְדֵי הַיִּרְאָה עִלָּאָה מְאֹד, שֶׁהִיא בְּחִינַת שַׁרְבִיט הַזָּהָב, שֶׁהִיא מִדַּת הַדִּין. וְלָכֵן, אֲהוּבִי, בְּנִי! אַפִּלּוּ שֶׁעוֹבֶרֶת עָלֶיךָ מִדַּת הַדִּין, וְעוֹבְרִים עָלֶיךָ כָּל מִינֵי צָרוֹת וְיִסּוּרִים, מְרִירוּת וּמַכְאוֹבִים רָעִים, אַל תִּשָּׁבֵר וְאַל תִּתְיָאֵשׁ, אַדְרַבָּה תִּרְאֶה לְהִתְחַזֵּק יוֹתֵר וְיוֹתֵר, כִּי זוֹ הִיא שַׁרְבִיט הַזָּהָב, שֶׁכְּבָיְכוֹל קוֹרֵא אוֹתְךָ עַל יָדָהּ, כִּי כָּל הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים שֶׁאָדָם סוֹבֵל, הֵם רַק לְנַסּוֹת אֶת הָאָדָם, לִרְאוֹת לְמִי יִפְנֶה בְּעֵת צָרָה. וּכְבָר אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְנָחוֹת נג:): מַה זַּיִת אֵינוֹ מוֹצִיא שַׁמְנוֹ אֶלָּא עַל־יְדֵי כְּתִית, אַף יִשְׂרָאֵל אֵינָם חוֹזְרִין לְמוּטָב אֶלָּא עַל־יְדֵי יִסּוּרִין, שֶׁזֶּה סוֹד שַׁרְבִיט הַזָּהָב, וְהַכֹּל כְּדֵי לְקָרֵב וְלֹא לְרַחֵק, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ה לְהָשִׁיב אֶת הַסְּפָרִים מַחֲשֶׁבֶת הָמָן: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר רַבֵּנוּ זַ״ל אָמַר (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן סא): יֵשׁ סְפָרִים וַעֲתִידִים לִהְיוֹת סְפָרִים,

וְכֻלָּם נִצְרָכִים לָעוֹלָם, וּמִי שֶׁלּוֹעֵג עַל סְפָרִים חֲדָשִׁים שֶׁיּוֹצְאִים לָעוֹלָם, הַמְדַבְּרִים מִגְּלוּי אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, סִימָן שֶׁהוּא מֻלָּא צוֹאָה, כִּי כָּךְ אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (עֵרוּבִין כא.): הַלּוֹעֵג עַל דִּבְרֵי חֲכָמִים — נִדּוֹן בְּצוֹאָה רוֹתַחַת, וַעֲשָׂנִין סְרוּחִים עוֹלִין אֶל מֹחוֹ וּמְסַבְּבִים אוֹתוֹ. וְלָכֵן בְּכָל מָקוֹם שֶׁתִּמְצָא אֵיזֶה רָשָׁע אָרוּר טָמֵא, שֶׁלּוֹעֵג מִסֵּפֶר קָדוֹשׁ הַמְגַלֶּה אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, אוֹ מְבָרֵר הֲלָכָה לְעֻבְדָּה וּלְמַעֲשֶׂה, אוֹ מְפַלְפֵּל פִּלְפּוּלֵי דְּאוֹרַיְתָא, אֲשֶׁר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָדֵי בְּפִלְפּוּלָא דְּאוֹרַיְתָא, וְזֶה לוֹעֵג מֵהַסְּפָרִים, נִמְצָא, שֶׁהוּא מֻלָּא טִנֹּפֶת וּמוּתָרוֹת, שֶׁכָּל זֶה הָיָה פְּגַם הָמָן־עֲמָלֵק, שֶׁכָּתַב סְפָרִים מְלֵאִים כְּפִירוּת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת, "לְאַבֵּד אֶת הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ", כִּי סִפְרֵי הַמִּינוּת וְהַכְּפִירוּת הַיּוֹצְאִים בָּעוֹלָם, הֵם "מַחֲשֶׁבֶת הָמָן בֶּן הַמְּדָתָא הָאֲגָגִי", הֵם גּוֹרְמִים שֶׁנִּשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל יֵעָקְרוּ לְגַמְרֵי מִתַּכְלִיתָם הַנִּצְחִית; כִּי הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים הַדְּבֵקִים בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, הֵם מְגַלִּים וּמְפָרְסְמִים אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּגִלּוּי רַב וְנִפְלָא מְאֹד, וְכֵן סִפְרֵי מוּסָר וַחֲסִידוּת שֶׁנִּתְגַּלּוּ בָּעוֹלָם, עַל־יְדֵי הַחֲכָמִים וְהַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים, מוֹשְׁכִים אֶת לִבָּם שֶׁל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי הֵם מְחַזְּקִים וּמְעוֹדְדִים וּמְשַׂמְּחִים אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל. וְכֵן בַּעֲלֵי פּוֹסְקִים הַזּוֹכִים לְחַדֵּשׁ חִדּוּשִׁים דְּאוֹרַיְתָא, לְבָרֵר הֲלָכָה לְעֻבְדָּה לְמַעֲשֶׂה, וּמְגַלִּים נִפְלָאוֹת נוֹרָאוֹת בִּנְגְלוֹת הַתּוֹרָה, כָּל אֵלֶּה הַסְּפָרִים, הֵם רַק מְקָרְבִים נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְהִנֵּה הָמָן־עֲמָלֵק, שֶׁהֵם כְּלַל הַמִּינִים וְהָאֶפִּיקוֹרְסִים שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר, לוֹעֲגִים וְצוֹחֲקִים מֵהַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים. וְזֶה סִימָן שֶׁהֵם מְלֵאִים טִנּוּף וְצוֹאָה, וּמְלֵאִים בְּמוּתָרוֹת. וְלָמָּה צָרִיךְ כָּל מְחַבֵּר סֵפֶר לְהַאֲרִיךְ בַּהַקְדָּמָה שֶׁל סִפְרוֹ, וּלְהִתְנַצֵּל — לָמָּה וּמַה הֵבִיא אוֹתוֹ לְחַבֵּר אֶת הַסֵּפֶר הַזֶּה, כְּאִלּוּ הוּא חַיָּב לְאֵיזוֹ בִּרְיָה דִּין וְחֶשְׁבּוֹן, אֲשֶׁר זֶה גַּם־כֵּן פְּגַם אֱמוּנָה, שֶׁאֵינוֹ מַאֲמִין, שֶׁיֵּשׁ לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נַחַת־רוּחַ מֵחִדּוּשָׁיו, בִּשְׁבִיל זֶה בָּאָה עָלָיו מַחֲלֹקֶת. אֲבָל אִם חַכְמֵי יִשְׂרָאֵל וְצַדִּיקֵי הַדּוֹר הָיוּ מַאֲמִינִים בַּחִדּוּשִׁים שֶׁלָּהֶם, אֲזַי הָיוּ מַרְבִּים בִּסְפָרִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת יב): "עֲשׂוֹת סְפָרִים הַרְבֵּה אֵין קֵץ", מֵאַחַר שֶׁאֵין קֵץ לַהַגְּלוּת הַמָּרָה, וּבְכָל יוֹם מִתְרַבִּים סִפְרֵי פְּסוּלִים, מְלֵאֵי שִׁקּוּץ, תִּעוּב, זְהוּם וְעֵרֹם, מִינוּת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת וְלֵיצָנוּת מִכָּל אֲשֶׁר קָדוֹשׁ לְעַם יִשְׂרָאֵל, וְעַל זֶה אֵין אַף אֶחָד שֶׁיְּדַבֵּר וְיִתְלוֹצֵץ, אֲבָל כְּשֶׁבַּר יִשְׂרָאֵל, תַּלְמִיד חָכָם וְצַדִּיק, מוֹצִיא אֵיזֶה סֵפֶר, כְּבָר יֵשׁ עַל זֶה בִּקֹּרֶת. הַאֵין זֶה סִימָן, שֶׁלִּבּוֹ שֶׁל הַמְבַקֵּר מָלֵא

תּוֹעֵבָה, טְנוּף וְצוֹאָה?! וְזֶה אֲשֶׁר בִּקְּשָׁה אֶסְתֵּר: "וַתֹּאמֶר אִם עַל הַמֶּלֶךְ טוֹב וְאִם מָצָאתִי חֵן לְפָנָיו, וְכָשֵׁר הַדָּבָר לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, וְטוֹבָה אֲנִי בְּעֵינָיו, יִכָּתֵב לְהָשִׁיב אֶת הַסְּפָרִים מַחֲשֶׁבֶת הָמָן בֶּן הַמְּדָתָא הָאֲגָגִי, אֲשֶׁר כָּתַב לְאַבֵּד אֶת כָּל הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ", הַיְנוּ אֶסְתֵּר, שֶׁהִיא כְּלַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, שְׁכִינַת עֻזּוֹ יִתְבָּרַךְ, מְבַקֶּשֶׁת אֶת מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא: רְאֵה גַּם רְאֵה, שֶׁבְּכָל יוֹם יוֹצְאִים כָּל מִינֵי שְׁקוּץ, תִּעוּב וְזִהוּם, סִפְרֵי פְּסוּלִים שֶׁל מִינִים וְאֶפִּיקוֹרְסִים, הַמְלֵאִים טְנוּף וְצוֹאָה, וּמְדַבְּרִים כְּלַפֵּי מַעְלָה, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, וְגוֹרְמִים "לְאַבֵּד אֶת כָּל הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ", וְעַל זֶה אֵין אַף אֶחָד שֶׁיִּלְעַג וְיִתְלוֹצֵץ. וְלָכֵן הַשְׁכִינָה מְבַקֶּשֶׁת א"ם עַ"ל הַמֶּלֶ"ךְ, אֲשֶׁר עוֹלֶה כְּמִסְפַּר רל"ו, שְׁעוּר קוֹמַת כָּל הָעוֹלָמוֹת, בְּסוֹד: ע"ב, ס"ג, מ"ה, ב"ן, עִם ד' אוֹתִיּוֹת הַוָ"ה בָּרוּךְ הוּא, שֶׁאֵלּוּ הָאוֹרוֹת הַנִּמְשָׁכִים מִנּוּקְבָא דְּפַרְדַּשְׁקָא, רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן ב'), עַל־יְדֵי־זֶה יִמָּחֵק עֲמָלֵק, שֶׁמַּכְנִיס סְפֵקוֹת בָּאָדָם — "הֲיֵשׁ הַוָ"ה בְּקִרְבֵּנוּ אִם אָיִן" (שְׁמוֹת יז, ז), וְזֶה מַה שֶּׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְמֹשֶׁה (שָׁם יד): "כְּתֹב זֹאת זִכָּרוֹן בַּסֵּפֶר וְשִׂים בְּאָזְנֵי יְהוֹשֻׁעַ כִּי מָחֹה אֶמְחֶה אֶת זֵכֶר עֲמָלֵק מִתַּחַת הַשָּׁמָיִם", כִּי דַּיְקָא עַל־יְדֵי שֶׁכּוֹתְבִים רִבּוּי סְפָרִים, הַמְגַלִּים אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְכֵן מְבָרְרִים אֶת הַהֲלָכוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה, וּמְחַדְּשִׁים חִדּוּשִׁים אֲמִתִּיִּים, עַל־יְדֵי־זֶה מְבַטְּלִים אֶת סִפְרֵי הַמִּינוּת וְהָאֶפִּיקוֹרְסוּת שֶׁיֵּשׁ בָּעוֹלָם.

וְלָכֵן רְאֵה, אֲהוּבִי, בְּנִי, מַה לְּפָנֶיךָ! אַל תָּקוּץ בְּשׁוּם סֵפֶר חָדָשׁ שֶׁיּוֹצֵא לָעוֹלָם, כִּי כֻּלָּם נִצְרָכִים לִנְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, כִּי יֵשׁ נְשָׁמוֹת שֶׁמְּחַיּוֹת אֶת עַצְמָן בִּפְשָׁטִים, וְיֵשׁ נְשָׁמוֹת שֶׁמְּחַיּוֹת אֶת עַצְמָן בִּרְמָזִים, וְיֵשׁ נְשָׁמוֹת שֶׁמְּחַיּוֹת אֶת עַצְמָן בִּדְרוּשִׁים, וְיֵשׁ נְשָׁמוֹת שֶׁמְּחַיּוֹת אֶת עַצְמָן בְּסוֹדוֹת, שֶׁכָּל זֶה סוֹד פַּרְדֵּ"ס: פְּ'שַׁט, רֶ'מֶז, דְּ'רַשׁ, סּ'וֹד, שֶׁכָּל אֶחָד נִמְשָׁךְ אַחַר חֵלֶק אֶחָד מֵהַתּוֹרָה, אַשְׁרֵיהֶם וְאַשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם מְעַיְּנִים בְּחֶלְקֵי הַתּוֹרָה, כָּל אֶחָד כְּפִי שׁוֹרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ, וְאוֹי לָהֶם לָרְשָׁעִים הָאֲרוּרִים, נוֹאָפִים כִּכְלָבִים, הַמִּתְלוֹצְצִים מִסְּפָרִים חֲדָשִׁים שֶׁיּוֹצְאִים בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, כִּי הֵם בְּעַצְמָם שָׁרְשָׁם מֵהָמָן־עֲמָלֵק, אֲשֶׁר הַסְּפָרִים שֶׁלָּהֶם מְלֵאִים כְּפִירוּת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן כח), אֲשֶׁר

ו כִּי אֵיכָכָה אוּכַל וְרָאִיתִי בְּרָעָה אֲשֶׁר־יִמְצָא אֶת־
עַמִּי וְאֵיכָכָה אוּכַל וְרָאִיתִי בְּאָבְדַן מוֹלַדְתִּי: ס

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

יֵשׁ שֵׁדִים יְהוּדָאִין, וְהֵם תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, אֲבָל תּוֹרָתָם הִיא מֵהַשֵּׁדִים, כִּי תּוֹרָתָם שֶׁל אֵלּוּ הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים, אֵין לָהּ כֹּחַ לְהַדְרִיךְ אֶת הָאָדָם בְּדֶרֶךְ הַטּוֹב, כִּי מִבִּישָׁא לֹא הָוֵי טוֹבָה, וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁהֵם מַכְנִיסִים כְּפִירוּת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת בָּאֲנָשִׁים שֶׁמְּעַיְּנִים בְּדִבְרֵיהֶם, וּצְרִיכִים לְהִתְרַחֵק מֵהֶם כְּמוֹ שֶׁמִּתְרַחֲקִים מִבַּעֲלֵי רֵאָתָן, וּפֶרֶשׁ רַשׁ״י: שֶׁרֶץ שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּמֹחוֹ (עַיֵּן כְּתֻבּוֹת עז:); וְזוֹ הַגָּלוּת הַכִּי גְּדוֹלָה, שֶׁכָּל נוֹאֵף וְאֶפִּיקוֹרֵס, מָלֵא דֵּעוֹת כּוֹזְבוֹת, מְחַבֵּר סְפָרִים, שֶׁזּוֹ ״מַחֲשֶׁבֶת הָמָן בֶּן הַמְּדָתָא״, וְגוֹרֵם ״לְאַבֵּד אֶת הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ״, מַלְכּוֹ שֶׁל עוֹלָם. וְלָכֵן דַּיְקָא כָּל מִי שֶׁיָּכוֹל לְחַבֵּר סְפָרִים הַמְּגַלִּים אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמְחַזְּקִים וּמְעוֹדְדִים וּמְשַׂמְּחִים אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְכֵן הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים הָאֲמִתִּיִּים, שֶׁיְּכוֹלִים לְבָרֵר הֲלָכָה וַעֲבָדָה לְמַעֲשֶׂה, וְכֵן אֵלּוּ שֶׁיְּכוֹלִים לְפַלְפֵּל פִּלְפּוּלִים אֲמִתִּיִּים, רָאוּי לָהֶם לְחַבֵּר סְפָרִים, וְלֹא לְהִתְפַּעֵל מִשּׁוּם בְּרִיָּה שֶׁבָּעוֹלָם, וּבָזֶה שֶׁיְּחַבְּרוּ סְפָרִים, יִתְבַּטְּלוּ סִפְרֵי הָמָן־עֲמָלֵק. וְכָל אֵלּוּ הַלֵּצִים הַמִּתְלוֹצְצִים מִסְּפָרִים חֲדָשִׁים, יִתְגַּלֶּה קְלוֹנָם בָּרַבִּים, שֶׁמְּלֵאִים טִנּוּף וְזִהוּם, וְהֵם נוֹאֲפִים גְּדוֹלִים עַד מְאֹד, כִּי לֹא יִלְעַג אָדָם עַל סֵפֶר קָדוֹשׁ שֶׁמְּדַבֵּר מֵאֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, אִם לֹא שֶׁעָבַר קֹדֶם עֲבֵרָה חֲמוּרָה, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְזֶה בָּרוּר לְמִי שֶׁמֵּבִין דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר. אַשְׁרֵי מִי שֶׁבּוֹרֵחַ מִסִּפְרֵי מִינִים וְאֶפִּיקוֹרְסִים, וְהוּא מְחַבֵּר אֶת עַצְמוֹ לְסִפְרֵי יְרֵאִים וּשְׁלֵמִים, וְאָז טוֹב לוֹ בָּזֶה וּבַבָּא כָּל הַיָּמִים, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ו כִּי אֵיכָכָה אוּכַל וְרָאִיתִי בָּרָעָה אֲשֶׁר יִמְצָא אֶת עַמִּי וְאֵיכָכָה אוּכַל וְרָאִיתִי בְּאָבְדַן מוֹלַדְתִּי: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר רַבֵּנוּ זַ״ל אָמַר (שִׁיחוֹת־הָרַ״ן סִימָן רמט), אֲשֶׁר הַחֵטְא שֶׁל פְּגַם הַבְּרִית נִקְרָא רַע, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית לח, ז): ״וַיְהִי עֵר בְּכוֹר יְהוּדָה רַע בְּעֵינֵי הָוָי״ה״, הַיְנוּ שֶׁהוּא תָּמִיד רַע, שֶׁקּוֹרִין בַּייז, הַיְנוּ שֶׁהוּא תָּמִיד בְּכַעַס, וְהוּא אִישׁ רַע וּבְלִיַּעַל, כִּי הַחֵטְא הַמְגֻנֶּה הַזֶּה עוֹשֶׂה אֶת הָאָדָם רַע וְכַעֲסָן, וְהוֹרֵס אוֹתוֹ לְגַמְרֵי, עַד שֶׁאָמְרוּ בַּזֹּהַר (וַיֵּשֶׁב קפח.): בְּכָל אִינּוּן חוֹבִין דְּאִסְתָּאַב בְּהוּ בַּר נַשׁ בְּהַאי עַלְמָא, דָּא אִיהוּ חוֹבָא

דְּאִסְתָּאֵב בֵּיהּ בַּר נַשׁ יָתִיר בְּהַאי עַלְמָא וּבְעַלְמָא דְּאָתֵי. מַאן דְּאוֹשִׁיד זַרְעֵיהּ בְּרִיקָנָא, וְאָפִיק זַרְעָא לְמַגְנָא בְּיָדָא אוֹ בְּרַגְלָא וְאִסְתָּאֵב בֵּיהּ, כְּמַה דְּאַתְּ אָמַר (תְּהִלִּים ה, ה): "כִּי לֹא אֵל חָפֵץ רֶשַׁע אַתָּה, לֹא יְגוּרְךָ רָע", בְּגִין דָּא לֹא עָאל לְפַרְגּוֹדָא, וְלֹא חָמֵי סְבַר אַפֵּי עַתִּיק יוֹמִין. כְּמַה דְּתָנִינָן כְּתִיב הָכָא "לֹא יְגוּרְךָ רָע", וּכְתִיב "וַיְהִי עֵר בְּכוֹר יְהוּדָה רַע בְּעֵינֵי הַוָ"ה". וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב (יְשַׁעְיָה א, טו): "יְדֵיכֶם דָּמִים מָלֵאוּ", הַיְנוּ שֶׁעַל־יְדֵי הַחֵטְא הַזֶּה אֵינוֹ זוֹכֶה לִרְאוֹת פְּנֵי הַשְּׁכִינָה. וְכֵן אָמְרוּ בַּזֹּהַר (וַיְחִי ריט:): כָּל מַאן דְּאָפִיק זַרְעֵיהּ בְּרִיקָנָא אִקְרֵי רַע, וְלֹא חָמֵי אַפֵּי שְׁכִינְתָּא, דִּכְתִיב (תְּהִלִּים ה, ה): "כִּי לֹא אֵל חָפֵץ רֶשַׁע אָתָּה, לֹא יְגוּרְךָ רָע". וּכְתִיב (בְּרֵאשִׁית לח, ז): "וַיְהִי עֵר בְּכוֹר יְהוּדָה רַע", אוֹף הָכָא "אוֹי לָרָשָׁע רַע", וַוי לְהַהוּא חַיָּבָא דְּאִיהוּ רַע, דְּעָבַד גַּרְמֵיהּ רַע, כִּי גְּמוּל יָדָיו יֵעָשֶׂה לוֹ, לְאַכְלָלָא מָאן דְּזָנֵי בְּיָדוֹי לְאַפְקָא וּלְחַבְּלָא זַרְעֵיהּ בְּרִיקָנָיָא, וּלְהַאי טָרְדִין בְּהַהוּא עַלְמָא יַתִּיר מִכֻּלָּא, תָּא חֲזֵי דְּהָא כְּתִיב "אוֹי לָרָשָׁע רָע". כֵּיוָן דִּכְתִיב אוֹי לָרָשָׁע, אַמַּאי רָע? אֶלָּא כְּמָה דַּאֲמִינָא דְּעָבַד גַּרְמֵיהּ רַע. וּכְתִיב "לֹא יְגוּרְךָ רָע", וְכֻלְּהוּ סַלְקִין וְהַאי לֹא סָלִיק. וְאִי תֵּימָא שְׁאָר חַיָּבִין דְּקַטְלוּ בְּנֵי נָשָׁא, תָּא חֲזֵי כֻּלְּהוּ סַלְקִין וְהוּא לֹא סָלִיק, מַאי טַעְמָא? אִינּוּן קְטִילוּ בְּנֵי נָשָׁא אַחֲרָא, וְהַאי קָטִיל בְּנוֹי מַמָּשׁ. וְלָכֵן הַשְּׁכִינָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת אֶסְתֵּר, הַמְרַחֶמֶת עַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, רוֹאֶמֶת וְצוֹעֶקֶת אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, "כִּי אֵיכָכָה אוּכַל וְרָאִיתִי בָּרָעָה אֲשֶׁר יִמְצָא אֶת עַמִּי, וְאֵיכָכָה אוּכַל וְרָאִיתִי בְּאָבְדַן מוֹלַדְתִּי", כִּי הַחֵטְא הַזֶּה נִקְרָא רַע, וְאֵיךְ אֲנִי יְכוֹלָה לִרְאוֹת אֵיךְ נְשָׁמוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁל בְּנֵי הַנְּעוּרִים, נִכְשָׁלִים בַּחֵטְא הַמְגֻנֶּה הַזֶּה, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה מְאַבְּדִים נְשָׁמוֹת, שֶׁזֶּה "בְּאָבְדַן מוֹלַדְתִּי", כִּי מִכָּל טִפָּה הָיָה יָכוֹל לְהִוָּלֵד וְלָד, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַרַ"ן, חֵלֶק א', סִימָן קמא), וְהַטִּפּוֹת הָאֵלּוּ הוֹלְכוֹת אַחַר מִטָּתוֹ, וְאוֹי לְאוֹתָהּ בּוּשָׁה וְאוֹי לְאוֹתָהּ חֶרְפָּה, עִם כָּל זֹאת אָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל (שִׂיחוֹת־הָרַ"ן, סִימָן עא), שֶׁגַּם אֶת הַחֵטְא הַזֶּה יְכוֹלִים לְתַקֵּן, אִם אָדָם יַעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה בְּלֵב שָׁלֵם וּבְלֵב אֱמֶת, מִכָּל שֶׁכֵּן מִי שֶׁיִּזְכֶּה לָבוֹא אֶל צִיּוּנוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּעִיר אוּמַן, וְיִתֵּן פְּרוּטָה לִצְדָקָה, וְיֹאמַר שָׁם אֶת הָעֲשָׂרָה מִזְמוֹרֵי תְּהִלִּים, הַנִּקְרָאִים 'תִּקּוּן הַכְּלָלִי', אֲפִלּוּ אִם עָצְמוּ וְגָבְהוּ חַטָּאָיו וּפְשָׁעָיו, יוֹצִיאוּ מֵהַשְּׁאוֹל תַּחְתִּית, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (שִׂיחוֹת־הָרַ"ן, סִימָן קמא); וְזוֹ צְרִיכָה לִהְיוֹת עֲבוֹדַת הַצַּדִּיקִים בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, לְחַזֵּק וּלְעוֹדֵד וּלְשַׂמֵּחַ אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁנָּפְלוּ בַּחֵטְא הַמְגֻנֶּה הַזֶּה, וּלְקָרְבָם אֵלָיו

ז וַיֹּ֨אמֶר הַמֶּ֜לֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ֮ לְאֶסְתֵּר֒ הַמַּלְכָּ֗ה וּלְמָרְדֳּכַי֙ הַיְּהוּדִ֔י הִנֵּ֥ה בֵית־הָמָ֖ן נָתַ֣תִּי לְאֶסְתֵּ֑ר וְאֹת֣וֹ תָלֽוּ עַל־הָעֵ֔ץ עַ֚ל אֲשֶׁר־שָׁלַ֣ח יָד֔וֹ בַּיְּהוּדִ֖ים (בַּיְּהוּדִיים) בַּיְּהוּדִֽים׃

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

יִתְבָּרַךְ. כִּי הַשְׁכִּינָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת אֶסְתֵּר, שֶׁנִּמְצֵאת עַכְשָׁו בְּהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן נו), צוֹעֶקֶת אֶל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, ״כִּי אֵיכָכָה אוּכַל וְרָאִיתִי בָּרָעָה אֲשֶׁר יִמְצָא אֶת עַמִּי, וְאֵיכָכָה אוּכַל וְרָאִיתִי בְּאָבְדַן מוֹלַדְתִּי״. וְלָכֵן אַשְׁרֵי מִי שֶׁמְּחַזֵּק וּמְעוֹדֵד וּמְשַׂמֵּחַ אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁנִּכְשְׁלוּ בַּחֵטְא הַמְּגֻנֶּה הַזֶּה, וּמְקָרְבָם אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ז וַיֹּ֨אמֶר הַמֶּ֜לֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ֮ לְאֶסְתֵּר֒ הַמַּלְכָּ֗ה וּלְמָרְדֳּכַי֙ הַיְּהוּדִ֔י: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר בְּזֶה הָעוֹלָם עוֹבֵר עַל כָּל אֶחָד עֲנָשִׁים קָשִׁים וּמָרִים, לְמַעַן נַסּוֹת אֶת הָאָדָם אֶל מִי יִפְנֶה בְּעֵת צָרָתוֹ, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (דִּבְרֵי הַיָּמִים ח, טז): ״לְמַעַן עַנֹּתְךָ וּלְמַעַן נַסֹּתְךָ לְהֵיטִבְךָ בְּאַחֲרִיתֶךָ״ וְגוֹ׳, כִּי מְנַסִּים אֶת כָּל אֶחָד לִרְאוֹת אִיךְ יַחֲזִיק מַעֲמָד, וְאִיךְ יַעֲמוֹד בְּעֵת צָרָה. וְלָכֵן, בְּשָׁעָה שֶׁעוֹבְרִים עַל עַם יִשְׂרָאֵל פְּחָדִים גְּדוֹלִים מֵהָמָן־עֲמָלֵק, שֶׁרָצָה לַהֲרֹג מִנַּעַר וְעַד זָקֵן, טַף וְנָשִׁים בְּיוֹם אֶחָד, וּמָרְדֳּכַי הַצַּדִּיק יָצָא בַּחוּץ, וְהִזְעִיק אֶת כְּלַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁיֵּצְאוּ לַחוּץ, וְיִזָּעֲקוּ אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בַּצַּר לָהֶם, וְעַל־יְדֵי־זֶה פָּעֲלוּ, שֶׁיִּמְתְּקוּ מֵהֶם כָּל הַדִּינִים, וְיִתְהַפֵּךְ מֵהֵפֶךְ אֶל הַהֵפֶךְ, וְאֶת הָמָן תָּלוּ עַל הָעֵץ, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁמָּרְדֳּכַי וְאֶסְתֵּר קִבְּלוּ אֶת בֵּית הָמָן.

כִּי בֶּאֱמֶת כָּל זְמַן שֶׁהָאָדָם נִמְצָא בְּזֶה הָעוֹלָם, הוּא מֻנָּח בְּסַכָּנָה גְּדוֹלָה מְאֹד, שֶׁלֹּא יִפֹּל לְנַקְבָּא דִּתְהוֹמָא רַבָּא, כִּי הָמָן־עֲמָלֵק מַכְנִיס סְפֵקוֹת בָּאָדָם: ״הֵישׁ ה׳ בְּקִרְבֵּנוּ אִם אָיִן״ (שְׁמוֹת יז, ז), וּבוֹ בָּרֵגַע שֶׁנִּכְנַס בּוֹ בָּאָדָם אֲפִלּוּ סְפֵק סְפֵיקָא בֶּאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, חַס וְשָׁלוֹם, עָלָיו לֵידַע שֶׁדְּנִים אוֹתוֹ בּוֹ בָּרֵגַע בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וְיוֹצֵא דִּינוֹ לְהַשְׁמִידוֹ וּלְכַלּוֹתוֹ מִן הָעוֹלָם. כִּי בָּרֵגַע שֶׁהָאָדָם מְסֻפָּק בְּאֵיזֶה סָפֵק אוֹ סְפֵקָא בֶּאֱמוּנָה, רַחֲמָנָא לִצְלָן, זוֹ נְפִילָתוֹ וִירִידָתוֹ, וְזֶה מַה שֶּׁרָצָה הָמָן־עֲמָלֵק לְהַכְנִיס בִּנְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל — סְפֵקוֹת בֶּאֱמוּנָה,

וְעַל־יְדֵי־זֶה יִהְיֶה נִגְזָר עֲלֵיהֶם כְּלָיָה, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן. אֲבָל מָרְדֳּכַי הַצַּדִּיק, יָדַע מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים, וְלָכֵן "וַיִּקְרַע אֶת בְּגָדָיו, וַיִּלְבַּשׁ שַׂק וָאֵפֶר, וַיֵּצֵא בְּתוֹךְ הָעִיר, וַיִּזְעַק זְעָקָה גְּדוֹלָה וּמָרָה", כִּי הֶרְאָה לְכֻלָּל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר אֵין עֵצָה אַחֶרֶת לַנְּשָׁמָה שֶׁנִּמְצֵאת בְּזֶה הָעוֹלָם, אֶלָּא רַק לִזְעֹק וּלְהִתְחַנֵּן לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ. וַאֲפִלּוּ שֶׁנִּמְצָא בַּמַּצָּבִים הֲכִי קָשִׁים, וְהַשֶּׁקֶר וְהַחֹשֶׁךְ מְסַבְּבִים אוֹתוֹ, אֵין לוֹ עֵצָה אַחֶרֶת, אֶלָּא לִצְעֹק וּלְזָעֹק וּלְהִתְחַנֵּן אֶל הַמֶּלֶךְ מַלְכוֹ שֶׁל עוֹלָם. וְכַמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן יב): כְּשֶׁנִּתְעַקֵּם לֵב בַּר יִשְׂרָאֵל בִּסְפֵקוֹת וּבְעַקְמוּמִיּוּת, עָלָיו לִצְעֹק אָז "אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ", אַיֵּה הַמָּקוֹם שֶׁאוּכַל לִמְצוֹא אוֹתָךְ, וּבָזֶה שֶׁיִּצְעַק אַיֵּה הַמָּקוֹם שֶׁאוּכַל לִמְצֹא אוֹתָךְ, עַל־יְדֵי־זֶה בְּעַצְמוֹ יַעֲלֶה בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה, שֶׁזֶּה סוֹד מַאֲמַר סָתוּם, וְאָז מִתְהַפֵּךְ מִן הַהֶפֶךְ אֶל הַהֶפֶךְ, וְכָל אֵלּוּ שֶׁמְּצִיקִים וּמְצַעֲרִים אוֹתוֹ, הֵם נוֹפְלִים נְפִילָה אַחַר נְפִילָה, וְלֹא נִשְׁאָר מֵהֶם שָׂרִיד וּפָלִיט, וּמַה גַּם שֶׁמּוֹצִיאִים אֶת בִּלְעָם מִפִּיהֶם, בְּסוֹד (אִיּוֹב כ, טו): "חַיִל בָּלַע וַיְקִאֶנּוּ מִבִּטְנוֹ יֹרִשֶׁנּוּ אֵל"; וְדָבָר זֶה צְרִיכִים לִזְכֹּר בְּמֶשֶׁךְ כָּל הַחַיִּים, שֶׁעוֹבֵר עַל כָּל אָדָם כָּל מִינֵי יְרִידוֹת וּנְפִילוֹת, קַטְנוּת וַחֲלִישׁוּת הַדַּעַת, כִּי הַנְּשָׁמָה הִיא חֵלֶק אֱלוֹק מִמַּעַל, דְּבוּקָה בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְהִיא מִתְלַבֶּשֶׁת בְּגוּף גַּשְׁמִי וְעָכוּר, וְכִמְעַט שֶׁתֹּאבַד לְגַמְרֵי, כִּי בָּעוֹלָם הַזֶּה הַכֹּל בְּהֶעְלֵם וּבְהֶסְתֵּר גָּדוֹל, כִּי הַסִּטְרָא אַחֲרָא מִתְפַּשֶּׁטֶת בָּעוֹלָם, וּבְנֶקֶל לַנְּשָׁמָה שֶׁתֵּלֵךְ לְאִבּוּד, עַל־יְדֵי הַסְּפֵקוֹת שֶׁמַּכְנִיס הָמָן־עֲמָלֵק, לוּלֵא שֶׁאָדָם זוֹכֶה לִהְיוֹת מְקֹרָב אֶל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מָרְדֳּכַי וְאֶסְתֵּר, הֶאָרַת יָדַיִן וְרַגְלַיִן, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן י"), אָדָם נֶאֱבָד לְגַמְרֵי, וְזֶה שֶׁהָאָדָם זוֹכֶה לִהְיוֹת מְקֹרָב אֲלֵיהֶם, עַל־יְדֵי־זֶה הֵם מוֹצִיאִים אוֹתוֹ מִכָּל הַקְּלִפּוֹת, וּמְאִירִים עָלָיו אוֹר מִיסוֹד אַבָּא, עַד שֶׁנֶּהְפָּךְ מִן הַהֶפֶךְ אֶל הַהֶפֶךְ, שֶׁהַמֶּלֶךְ בְּעַצְמוֹ אוֹמֵר לָהֶם: "הִנֵּה בֵּית הָמָן נָתַתִּי לְאֶסְתֵּר וְאֹתוֹ תָּלוּ עַל הָעֵץ עַל אֲשֶׁר שָׁלַח יָדוֹ בַּיְּהוּדִים"; כִּי עַל־יְדֵי גֹּדֶל כֹּחַ הַצַּדִּיק, מְהַפֵּךְ מִן הַהֶפֶךְ אֶל הַהֶפֶךְ, וְיֵשׁ לַסִּטְרָא אַחֲרָא מַפָּלָה, וְהַנְּשָׁמָה יוֹצֵאת לְחֵרוּת, וְלָכֵן אַשְׁרֵי מִי שֶׁמִּקְרָב אֶל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁיּוּכַל לְהוֹצִיא גַּם אוֹתוֹ, וְיִתְבַּטְּלוּ כָּל הָרָע וְהַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא שֶׁנִּדְבְּקוּ בּוֹ, וְיִזְכֶּה לְהִכָּלֵל בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ח וְאַתֶּם כִּתְבוּ עַל־הַיְּהוּדִים כַּטּוֹב בְּעֵינֵיכֶם בְּשֵׁם
הַמֶּלֶךְ וְחִתְמוּ בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ כִּי־כְתָב אֲשֶׁר־נִכְתָּב
בְּשֵׁם־הַמֶּלֶךְ וְנַחְתּוֹם בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ אֵין לְהָשִׁיב:

גְּנִזֵי הַמֶּלֶךְ

ח וְאַתֶּם כִּתְבוּ עַל הַיְּהוּדִים כַּטּוֹב בְּעֵינֵיכֶם בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ, וְחִתְמוּ בְּטַבַּעַת
הַמֶּלֶךְ: שֶׁתִּדַּע, אֲהוּבִי, בְּנִי! שֶׁרַבֵּנוּ זַ"ל אָמַר (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן כב), שֶׁיֵּשׁ חוֹתָם וְיֵשׁ חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִנָּקוּ הַקְּלִפּוֹת וְיַקְלְקְלוּ אֶת הָאֱמוּנָה. וְהִנֵּה הָמָן־עֲמָלֵק אָרַב עַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל לְהַכְשִׁילָן בְּפֶגַם הַבְּרִית וּבְכָפִירוֹת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת, לְהַכְנִיס בָּהֶם סְפֵקוֹת — "הֲיֵשׁ הָוָי"ה בְּקִרְבֵּנוּ אִם אָיִן" (שְׁמוֹת יז), וְזֶה עִקַּר מַפֶּלֶת הָאָדָם — כְּשֶׁמִּתְקַלְקֶלֶת אֶצְלוֹ הָאֱמוּנָה, אָז הוּא הוֹלֵךְ בְּגָלוּת, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן מ'), שֶׁהָעִקָּר שֶׁאָדָם הוֹלֵךְ לְגָלוּת מִמָּקוֹם לְמָקוֹם, זֶה רַק מֵחֲמַת חֶסְרוֹן אֱמוּנָה. וְזֶה בְּחִינַת מָרְדֳּכַי וְאֶסְתֵּר, שֶׁהֵם שְׁתֵּי הַחוֹתָמוֹת: חוֹתָם הַחִיצוֹן וְחוֹתָם הַפְּנִימִי, כִּי הֵם אֲשֶׁר חִזְּקוּ אֶת הָאֱמוּנָה אֵצֶל כָּלַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְעַל־יְדֵי־זֶה הִצִּילוּ אוֹתָם מִכְּלָיָה. כִּי אָז הָיְתָה גְּזֵרַת כְּלָיָה עַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, עַל־יְדֵי שֶׁנִּהֲנוּ מִסְּעֻדָּתוֹ שֶׁל אַחַשְׁוֵרוֹשׁ, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה הִתְגַּבְּרָה עֲזוּת הַגּוֹיִם לְכַסּוֹת אֶת הַנְּשָׁמָה הַמְאִירָה אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, בְּסוֹד (אִיּוֹב יט, כו): "וּמִבְּשָׂרִי אֶחֱזֶה אֱלוֹהַּ", הַיְנוּ מִבְּשַׂר הַגּוֹיִם גַּם־כֵּן יְכוֹלִים לִרְאוֹת אֶת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, אִם זוֹכִים לְזַכֵּךְ אֶת בְּשַׂר הַגּוֹיִם, שְׁזּוֹ עֲבוֹדַת הַצַּדִּיקִים הַנִּקְרָאִים 'רַעְיָא מְהֵימְנָא', שֶׁהֵם רוֹעִים אֶת הָאֱמוּנָה. וּבִימֵי הָמָן הָיָה מָרְדֳּכַי הָ'רַעְיָא מְהֵימְנָא', שֶׁהוּא הִכְנִיס אֶת הָאֱמוּנָה בִּנְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִצְּלוּ מִגְּזֵרַת כְּלָיָה, וְנַהֲפוֹךְ הוּא, שֶׁהַכֹּל הִתְהַפֵּךְ עַל הָמָן־עֲמָלֵק, וְתָלוּ אוֹתוֹ עַל הָעֵץ. וְזֶה "וְאַתֶּם כִּתְבוּ עַל הַיְּהוּדִים כַּטּוֹב בְּעֵינֵיכֶם בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ", כִּי הַכְּתָב שֶׁכּוֹתְבִים זוֹ הַסְּמִיכָה שֶׁנִּסְמָךְ, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן סא), בְּסוֹד (בַּמִּדְבָּר יא, כו): "וַתָּנַח עֲלֵיהֶם הָרוּחַ וְהֵמָּה בַּכְּתֻבִים", עַל־יְדֵי הַכְּתָב זוֹכִים לִהְיוֹת נִסְמָכִים, שֶׁזֶּה מַה שֶּׁאָמַר הַמֶּלֶךְ מַלְכֵי הַמְלָכִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְמָרְדֳּכַי וְאֶסְתֵּר: "וְאַתֶּם כִּתְבוּ עַל הַיְּהוּדִים כַּטּוֹב בְּעֵינֵיכֶם בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ",

ט וַיִּקָּרְאוּ סֹפְרֵי־הַמֶּלֶךְ בָּעֵת־הַהִיא בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי
הוּא־חֹדֶשׁ סִיוָן בִּשְׁלוֹשָׁה וְעֶשְׂרִים בּוֹ וַיִּכָּתֵב כְּכָל־
אֲשֶׁר־צִוָּה מָרְדְּכַי אֶל־הַיְּהוּדִים וְאֶל הָאֲחַשְׁדַּרְפְּנִים־
וְהַפַּחוֹת וְשָׂרֵי הַמְּדִינוֹת אֲשֶׁר ׀ מֵהֹדּוּ וְעַד־כּוּשׁ
שֶׁבַע וְעֶשְׂרִים וּמֵאָה מְדִינָה מְדִינָה וּמְדִינָה כִּכְתָבָהּ
וְעַם וָעָם כִּלְשֹׁנוֹ וְאֶל־הַיְּהוּדִים כִּכְתָבָם וְכִלְשׁוֹנָם׃

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

כִּי כִּבְיָכוֹל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא הִסְמִיכָם שֶׁיִּהְיוּ בִּבְחִינַת רַעְיָא מְהֵימְנָא. וְזֶה "וְחִתְמוּ בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ", שֶׁיִּרְאוּ לַחְתֹּם אֶת הַכְּתָב בְּחוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם, שֶׁלֹּא יִינָקוּ מֵהֶם הַחִיצוֹנִים. "כִּי כְתָב אֲשֶׁר נֶחְתָּם בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ, וְנַחְתּוֹם בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ אֵין לְהָשִׁיב", שֶׁזֶּה בְּחִינַת חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, עֲרוּבִי תְּחוּמִין, הֲלָכָה ד', אוֹת כא), כִּי הַחִדּוּשֵׁי תּוֹרָה שֶׁהַצַּדִּיקִים כּוֹתְבִים וּמְחַדְּשִׁים, יֵשׁ בָּהֶם כֹּחַ לְהַחְדִּיר אֱמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמַה גַּם שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם, שֶׁאָדָם לֹא יוּכַל לִפֹּל יוֹתֵר אֶל קְלִפַּת הָמָן־עֲמָלֵק, שֶׁמַּכְשִׁילָה אוֹתוֹ בִּפְגַם הַבְּרִית וּכְפִירוֹת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת. וְלָכֵן אַשְׁרֵי מִי שֶׁמַּתְמִיד בְּסִפְרֵיהֶם, וְאָז לְרַב טוֹב הַצָּפוּן וְהַגָּנוּז יִזְכֶּה, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ט מְדִינָה וּמְדִינָה כִּכְתָבָהּ וְעַם וָעָם כִּלְשׁוֹנוֹ: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר רַבֵּנוּ ז"ל גִּלָּה לָנוּ נוֹרָאוֹת נִפְלָאוֹת בְּעִנְיַן תְּפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת, וְאָמַר (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן כה): הַהִתְבּוֹדְדוּת הִיא מַעֲלָה עֶלְיוֹנָה מֵהַכֹּל, דְּהַיְנוּ שֶׁהָאָדָם מַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לָלֶכֶת בְּמָקוֹם פָּנוּי, שֶׁאֵין שָׁם בְּנֵי־אָדָם, וּמַתְחִיל לְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּלָשׁוֹן שֶׁרָגִיל בָּהּ, וּמְסַפֵּר לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ אֶת פְּנִימִיּוּת לִבּוֹ, וְאֶת כָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו, הוּא גּוֹרֵם שַׁעֲשׁוּעִים גְּדוֹלִים לְמַעְלָה, שֶׁלֹּא עָלוּ שַׁעֲשׁוּעִים כָּאֵלּוּ מִימוֹת עוֹלָם. וּבָזֶה שֶׁהָאָדָם מְדַבֵּר עִם הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, הוּא מְיַחֵד אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם, כִּי הַדִּבּוּר הוּא לְשׁוֹן זִווּג, כְּעֵין שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (כְּתֻבּוֹת יג.): רָאוּהָ מְדַבֶּרֶת עִם אֶחָד וְכוּ', כִּי בָּזֶה שֶׁהָאָדָם מְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, הוּא נִכְלָל לְגַמְרֵי בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְזוֹ שְׁלֵמוּת הַיִּחוּד

שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת, שֶׁזּוֹכֶה לְחַבֵּר וּלְיַחֵד אֶת הָעוֹלָמוֹת גַּם יַחַד; כִּי כְּשֶׁבַּר יִשְׂרָאֵל נִמְצָא בְּעוֹלַם הָעֲשִׂיָּה הַגַּשְׁמִי וְהַחֻמְרִי, הַמָּלֵא הַעֲלָמוֹת וְהַסְתָּרוֹת, וּמָלֵא קְלִפּוֹת, וְעִם כָּל זֹאת הוּא מְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וּמַמְשִׁיךְ אֶת שְׁכִינַת עֻזּוֹ יִתְבָּרַךְ לְמַטָּה, עַל־יְדֵי הַדִּבּוּר שֶׁמְּדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה גּוֹרֵם יִחוּד עֶלְיוֹן. וְעִנְיַן תְּפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת, שַׁיָּךְ לְכָל עַם וָעָם כִּלְשׁוֹנָם, וְלַיְּהוּדִים כִּלְשׁוֹנָם. וְלָכֵן אָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ב׳), שֶׁמָּשִׁיחַ יִכְבֹּשׁ אֶת הָעוֹלָם עַל־יְדֵי חֶרֶב הַתְּפִלָּה; כִּי עַל־יְדֵי תְּפִלָּה כֻּלָּם יְכוֹלִים לִהְיוֹת סְמוּכִים וּקְרוֹבִים אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְזֶה מַה שֶּׁפָּעֲלוּ מָרְדֳּכַי וְאֶסְתֵּר, בְּעֵת שֶׁקָּמוּ עַל עַם יִשְׂרָאֵל הָמָן עֲמָלֵק, וְגָזְרוּ לְהַשְׁמִיד וְלַהֲרֹג וּלְאַבֵּד מִנַּעַר וְעַד זָקֵן, טַף וְנָשִׁים בְּיוֹם אֶחָד, שֶׁעַל־יְדֵי גֹּדֶל אֱמוּנָתָם בּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁהֶחְדִּירוּ בְּעַם יִשְׂרָאֵל אֶת גֹּדֶל כֹּחַ הַתְּפִלָּה, לְהִתְבּוֹדֵד אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה נִמְתְּקוּ כָּל הַדִּינִים, וְנִתְהַפֵּךְ מֵהַהֶפֶךְ אֶל הַהֶפֶךְ, וְאֶת הָמָן תָּלוּ עַל הָעֵץ. וְכֵן כָּל אֵלּוּ שֶׁרָצוּ לְהָרַע לְנִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל — נֶהֶרְגוּ. וְזֶה גֹּדֶל כֹּחַ הַתְּפִלָּה.

וְלָכֵן רְאֵה, אֲהוּבִי, בְּנִי! לְהִתְחַזֵּק בְּיֶתֶר שְׂאֵת וּבְיֶתֶר עֹז, לְהִתְפַּלֵּל תָּמִיד אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְכָל מַה שֶּׁרַק עוֹבֵר עָלֶיךָ תִּתְבּוֹדֵד אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּמַה גַּם שֶׁתִּרְאֶה לְגַלּוֹת וּלְפָרְסֵם אֶת כָּל הָעִנְיָן שֶׁל תְּפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת ״בְּכָל מְדִינָה וּמְדִינָה כִּכְתָבָהּ, וְעַם וָעָם כִּלְשׁוֹנוֹ, וְלַיְּהוּדִים כִּכְתָבָם וְכִלְשׁוֹנָם״, כִּי עִנְיַן הַתְּפִלָּה גִּלָּה לָנוּ רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן ח׳), הוּא מַמְשִׁיךְ חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, כִּי בָּזֶה שֶׁהָאָדָם תָּמִיד מְדַבֵּר עִם הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, זוֹכֶה לְהַגִּיעַ לִדְבֵקוּת כָּזוֹ, עַד שֶׁנִּתְחַדֵּשׁ אֲצִלּוֹ הַבְּרִיאָה בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ. וְדָבָר זֶה יַכְנִיס מָשִׁיחַ בָּעוֹלָם, וְיַעַן שֶׁכֻּלָּם הָלְכוּ וְנִתְבַּדְּרוּ בַּגָּלוּת, הֵם צְרִיכִים לְגַלּוֹת וּלְפָרְסֵם לְכֻלָּם — כָּל אֶחָד כְּפִי כְּתָבוֹ וְכִלְשׁוֹנוֹ אֶת מַעֲלַת הַתְּפִלָּה וְהַהִתְבּוֹדְדוּת, כְּדֵי לְהוֹסִיף בָּתִּים אֶל הַתְּפִלָּה, וְזוֹ תִּהְיֶה הַגְּאֻלָּה. וְלָכֵן הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים אַף פַּעַם לֹא יִתְבַּטֵּל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אֶסְתֵּר ט, כח): ״וְיְמֵי הַפּוּרִים הָאֵלֶּה לֹא יַעֲבְרוּ מִתּוֹךְ הַיְּהוּדִים, וְזִכְרָם לֹא יָסוּף מִזַּרְעָם״, כִּי בְּעֵת הַגְּאֻלָּה יִתְגַּלֶּה וְיִתְפָּרְסֵם לְכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ מַעֲלַת הַתְּפִלָּה וְהַהִתְבּוֹדְדוּת, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

וַיִּכָּתֵב בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וַיַּחְתֹּם בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁלַח סְפָרִים בְּיַד הָרָצִים בַּסּוּסִים רֹכְבֵי הָרֶכֶשׁ הָאֲחַשְׁתְּרָנִים בְּנֵי הָרַמָּכִים:

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

י וַיִּכָּתֵב בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ הוּא חִידָה אַחַת גְּדוֹלָה, כִּי כָּל הַבְּרִיאָה הִיא פְּלִיאָה גְּדוֹלָה מְאֹד, כִּי תַּכְלִית הַבְּרִיאָה הָיְתָה בִּגְין דְּאִשְׁתְּמוֹדָעוּן לֵיהּ (זֹהַר בֹּא מב), שֶׁנִּזְכֶּה לְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּבֶאֱמֶת אִם נִכְנָס אָדָם בַּחֲקִירוֹת, יָכוֹל לִפֹּל בְּעָמְקָא דִּתְהוֹמָא רַבָּה, וְזֶה בִּכְלַל מַה שֶּׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (חֲגִיגָה יא:): כָּל הַמִּסְתַּכֵּל בְּאַרְבָּעָה דְּבָרִים, רָאוּי לוֹ כְּאִלּוּ לֹא בָּא לָעוֹלָם: מַה לְּמַעְלָה, מַה לְּמַטָּה, מַה לְּפָנִים, וּמַה לְּאָחוֹר. וְכָל שֶׁלֹּא חָס עַל כְּבוֹד קוֹנוֹ, רָאוּי לוֹ שֶׁלֹּא בָּא לָעוֹלָם. וְהוּא מַה שֶּׁאָמַר הָאֲרִיזַ״ל (עֵץ חַיִּים, הֵיכָל א׳, שַׁעַר א׳, עָנָף א׳); כִּי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא רָצָה לְהִקָּרֵא מֶלֶךְ, וְאֵין מֶלֶךְ בְּלֹא עָם, וּמַה גַּם אִם לֹא הָיָה עָם, לֹא הָיָה נִקְרָא רַחוּם וְחַנּוּן וְכוּ׳, כִּי עַל מִי יְרַחֵם, וְעַל מִי יְחוֹנֵן בְּשָׁעָה שֶׁאֵין בְּרוּאִים?! וּבֶאֱמֶת לֹא שַׁיָּךְ לַחֲקֹר, כִּי אָז הוּא נוֹפֵל בְּעַקְמִימִיוּת, שֶׁמְּסַבֶּבֶת לוֹ הַמֹּחַ וְהַלֵּב בְּקֻשְׁיוֹת וּסְפֵקוֹת, וְיָכוֹל לִפֹּל בִּשְׁאוֹל תַּחְתִּית וּמִתַּחְתָּיו, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן יב), אֲשֶׁר יֵשׁ אֲנָשִׁים שֶׁנָּפְלוּ בִּנְפִילָה אַחַר נְפִילָה, עַד שֶׁהִגִּיעוּ בְּעַקְמוּמִיוּת, וְלָבָם סְחַרְחַר וְכוּ׳, שֶׁהֵם מְלֵאִים קֻשְׁיוֹת וּסְפֵקוֹת אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ, רַחֲמָנָא לִצְלָן. כִּי מִי שֶׁהוֹלֵךְ אַחַר חָכְמוֹת, הוּא נוֹפֵל מְאֹד. וְלָכֵן הִזְהִירָנוּ רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן יט), שֶׁאָסוּר לִלְמֹד סִפְרֵי חֲקִירוֹת, וּבִכְלָל אָסוּר לִהְיוֹת חוֹקֵר, אֶלָּא לִזְרֹק אֶת הַדַּעַת וְהַשֵּׂכֶל, וְלִהְיוֹת אִישׁ תָּם וְיָשָׁר, יְרֵא אֱלֹקִים וְסָר מֵרָע, בְּלִי שׁוּם קֻשְׁיוֹת וּסְפֵקוֹת אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי עֲמָלֵק הוּא חוֹקֵר, וְהוּא אֶבֶן נֶגֶף לִפֹּל עַל יָדוֹ. וְלָכֵן לֹא שַׁיָּךְ לְהִכָּנֵס בְּקֻשְׁיוֹת וּבִסְפֵקוֹת, מָה וְעַל מַה נִּבְרָא הָעוֹלָם, וְכִבְיָכוֹל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַה מַּרְוִיחַ, שֶׁיִּהְיֶה נִקְרָא מֶלֶךְ עַל־יְדֵי בְּרִיאַת עַם אוֹ לֹא, אוֹ שֶׁיִּקָּרֵא רַחוּם וְחַנּוּן אוֹ לֹא. וְלָכֵן הָעִקָּר לְסַלֵּק אֶת דַּעְתּוֹ, וְרַק לְהַאֲמִין בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְלֵידַע שֶׁאֲנַחְנוּ לֹא יוֹדְעִים כְּלָל, וְאִי אֶפְשָׁר לְבָשָׂר וָדָם טִפָּה סְרוּחָה, גַּס וְעָב, שֶׁיָּבִין אֶת דַּרְכֵי

הַמָּקוֹם בָּרוּךְ הוּא וּבָרוּךְ שְׁמוֹ. וְלָכֵן אוֹמֵר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן סד), שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה עַם יִשְׂרָאֵל נִקְרָאִים עִבְרִיִּים, שֶׁהֵם עוֹבְרִים מֵעֵבֶר לְעֵבֶר עַל־יְדֵי אֱמוּנָה, כִּי בְּתֹקֶף הָאֱמוּנָה שֶׁיֵּשׁ בְּכָל בַּר יִשְׂרָאֵל, הוּא אֵינוֹ חוֹקֵר וְאֵינוֹ רוֹצֶה לָדַעַת שׁוּם דָּבָר, וְאֵינוֹ שׁוֹאֵל שׁוּם שְׁאֵלָה, מָה וּמִי וְאֵימַת, מַה לְמַעְלָה מַה לְמַטָּה, מַה לְפָנִים וּמַה לְאָחוֹר, אֶלָּא יוֹדֵעַ וָעֵד שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַנְהִיג אֶת עוֹלָמוֹ בְּהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית, וְדָבָר גָּדוֹל וְדָבָר קָטָן אֵינוֹ נַעֲשֶׂה מֵעַצְמוֹ, אֶלָּא בְּהַשְׁגָּחַת הַמַּאֲצִיל הָעֶלְיוֹן, וַאֲפִלּוּ גַּרְגִּר עָפָר מֻשְׁגָּח מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, הֵיכָן שֶׁהַגַּרְגִּר הַזֶּה יִהְיֶה מֻנָּח, בְּאֵיזֶה חֵלֶק מֵחֶלְקֵי הָעוֹלָם, וְכֵן כָּל עֲלֶה מִכָּל אִילָן כְּבָר נִגְזָר מֵרֹאשׁ אִם יִתְלַשׁ, לְהֵיכָן הוּא יִפֹּל, כָּל־כָּךְ גָּדְלָה הַשְׁגָּחָתוֹ הַפְּרָטִי פְּרָטִית, וְדָבָר זֶה אִי אֶפְשָׁר לְהַסְבִּיר לְשׁוּם בְּרִיָּה שֶׁבָּעוֹלָם, וְדָבָר זֶה לֹא יְכִילֵהוּ הָרַעְיוֹן כְּלָל, אֶלָּא עַל־יְדֵי אֱמוּנָה בְּרוּרָה וּמְזֻכֶּכֶת בּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁאָז יְכוֹלִים לְהַגִּיעַ גַּם לַהֲבָנַת דָּבָר נִפְלָא זֶה.

וְהִנֵּה כָּל הַמְּגִלָּה הִיא סְתוּמָה מְאֹד, כִּי הִיא סִפּוּר מִשָּׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת, וְכָל מַה שֶּׁעָבַר עַל עַם יִשְׂרָאֵל, שֶׁעָמַד עֲלֵיהֶם הָמָן הָרָשָׁע, וְרָצָה לַהֲרֹג וּלְהַשְׁמִיד וּלְאַבֵּד אֶת כָּל הַיְּהוּדִים, מִנַּעַר וְעַד זָקֵן טַף וְנָשִׁים בְּיוֹם אֶחָד, שֶׁבֶּאֱמֶת הַכֹּל הָיָה בְּהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית, אֲבָל הָיָה מְלֻבָּשׁ בְּסִפּוּר טֶבַע, וְעִקַּר הַתַּכְלִית הוּא, שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא רוֹצֶה שֶׁנִּסְתַּכֵּל עָלָיו, שֶׁנַּחֲזֹר אֵלָיו, שֶׁזֶּה מַה שֶּׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה ט׳): ״טוֹב מְאֹד״ זוֹ מִדַּת יִסּוּרִים, שֶׁעַל יָדָהּ הַבְּרִיּוֹת בָּאִים לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא. וְלָכֵן הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְסַבֵּב סִבּוֹת בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, שֶׁיָּקוּם עַל עַם יִשְׂרָאֵל הָמָן־עֲמָלֵק, שֶׁמַּחְדִּיר כְּפִירוּת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת וּסְפֵקוֹת לַאֲנָשִׁים (שְׁמוֹת יז, ד): ״הֵיֵשׁ ה׳ בְּקִרְבֵּנוּ אִם אָיִן״, אֲשֶׁר מִשָּׁם בָּאִים כָּל הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דִּבְרֵי הַיָּמִים א׳, יז): ״הֲלֹא עַל כִּי אֵין אֱלֹהַי בְּקִרְבִּי מְצָאֻנִי הָרָעוֹת הָאֵלֶּה״, כִּי בּוֹ בָּרֵנַע שֶׁהָאָדָם מַחְדִּיר בְּעַצְמוֹ אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְיוֹדֵעַ אֲשֶׁר בְּכָל תְּנוּעָה וּתְנוּעָה שָׁם אֱלוֹפוֹ שֶׁל עוֹלָם, בּוֹ בָּרֵנַע יִתְפָּרְדוּ כָּל פְּעֲלֵי אָוֶן, וְיִמְצָא אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְיִרְחַב לִבּוֹ, כִּי יִתְגַּלֶּה אֵלָיו מֶלֶךְ הַכָּבוֹד. וְזֶה ״וַיִּכָּתֵב בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ״, שֶׁקֹּדֶם הַכֹּל הָיָה נִכְתָּב בְּשֵׁם מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ שֶׁהוּא אָח וָרֹאשׁ, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (מְגִלָּה יא.): אָחִיו שֶׁל רֹאשׁ, וּבֶן גִּילוֹ שֶׁל רֹאשׁ, שֶׁיִּסְבְּלוּ מִמֶּלֶךְ טִפֵּשׁ, וְהַכֹּל הָיָה בִּשְׁבִיל הַבְּחִירָה וְהַנִּסָּיוֹן,

לְנַסּוֹת אֶת כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל לִהְיֹתָן יְפֵנֶה בְּעֵת צָרָה. וְלָכֵן, כָּל הַגְּזֵרוֹת רָעוֹת שֶׁנִּגְזְרוּ מִלְּמַעְלָה — הַכֹּל לְטוֹבָה, כְּדֵי לְזַכֵּךְ אוֹתָנוּ, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (מְנָחוֹת נג:): מַה זַּיִת אֵינוֹ מוֹצִיא שַׁמְנוֹ אֶלָּא עַל־יְדֵי כָּתִית, אַף יִשְׂרָאֵל אֵין חוֹזְרִין לְמוּטָב אֶלָּא עַל־יְדֵי יִסּוּרִין. וְאָז כְּשֶׁחוֹזְרִין בִּתְשׁוּבָה, עַל־יְדֵי שֶׁהַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מָרְדֳּכַי, יוֹצֵא לַחוּץ, וְזוֹעֵק זְעָקָה גְּדוֹלָה וּמָרָה, וּמַכְנִיס בְּלֵב כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, שֶׁגַּם־כֵּן יִפְנוּ רַק לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, עַל־יְדֵי־זֶה נִמְתָּקִים כָּל הַדִּינִים. ״וַיַּחְתֹּם בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ״, חוֹתָם בְּתוֹךְ חוֹתָם, לִשְׁמֹר אֶת כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, וְלֹא עוֹד אֶלָּא ״וַיִּשְׁלַח סְפָרִים בְּיַד הָרָצִים בַּסּוּסִים רֹכְבֵי הָרֶכֶשׁ הָאֲחַשְׁתְּרָנִים בְּנֵי הָרַמָּכִים״. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה יז:): אָטוּ אֲנַן הָאֲחַשְׁתְּרָנִים בְּנֵי הָרַמָּכִים מִי יָדְעִינַן? אֶלָּא מִצְוַת קְרִיאָה לְפִרְסוּמֵי נִיסָּא; הַיְנוּ אַף שֶׁהַרְבֵּה תֵּבוֹת אֲנַחְנוּ לֹא יוֹדְעִים מַה הֵן, וְאַף־עַל־פִּי־כֵן קוֹרְאִים אוֹתָן לְפִרְסוּמֵי נִיסָּא, כְּמוֹ־כֵן עוֹבֵר עַל בְּנֵי־אָדָם צָרוֹת וְיִסּוּרִים, מְרִירוּת וּמַכְאוֹבִים, קַטְנוּת וַחֲלִישׁוּת הַדַּעַת, וְהוּא אֲפִלּוּ אֵינוֹ יוֹדֵעַ לָמָּה מַגִּיעַ לוֹ הַצַּעַר וְהַיִּסּוּרִים הָאֵלּוּ, עִם כָּל זֹאת אִם הָאָדָם מַכְנִיס אֶת עַצְמוֹ בֶּאֱמוּנָה בְּרוּרָה וּמְזֻכֶּכֶת בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְיוֹדֵעַ שֶׁכָּל מַה שֶּׁקּוֹרֶה אִתּוֹ — בֵּין בְּגַשְׁמִיּוּת וּבֵין בְּרוּחָנִיּוּת, בֵּין מֵהַקְּרוֹבִים וּבֵין מֵהָרְחוֹקִים, הַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, דָּבָר גָּדוֹל וְדָבָר קָטָן אֵינוֹ נַעֲשֶׂה מֵעַצְמוֹ אֶלָּא בְּהַשְׁגָּחַת הַמַּאֲצִיל הָעֶלְיוֹן, בּוֹ בָּרָעַ מֵאִיר עָלָיו מֶלֶךְ עֶלְיוֹן בְּעַצְמוֹ וּמְרַחֵם עָלָיו. וּבִלְבַד, אֲהוּבִי, בְּנִי! שֶׁיִּהְיֶה לְךָ לֵב אֱמֶת, לֵב נָכוֹן, לְקַבֵּל אֶת כָּל דְּבָרַי אֵלּוּ, וְאָז אֵינְךָ יָכוֹל לְתָאֵר וּלְשַׁעֵר לְאֵילוּ מַדְרֵגוֹת תַּגִּיעַ, אִם רַק תִּשְׁתֹּק וְלֹא תַּעֲנֶה שׁוּם דָּבָר לְמְחָרְפֶיךָ וְלִמְבַזֵּי נַפְשֶׁךָ וְלִמְצַעֲרִים אוֹתָךְ. אַתָּה בָּרַח לְךָ רַק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְהַדְבֵּק אֶת עַצְמְךָ לְגַמְרֵי בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְלֹא יִהְיֶה אִכְפַּת לְךָ שׁוּם דָּבָר אֲשֶׁר קוֹרֶה בְּזֶה הָעוֹלָם, אֶלָּא תַּחְדִּיר בְּעַצְמְךָ אֶת הָאֱמֶת, שֶׁאַחַר הַבְּרִיאָה נִכְלֶלֶת בְּקִדֶּם הַבְּרִיאָה, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן נא), שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת הָאֱמֶת, אַתָּה הוּא קֹדֶם שֶׁבָּרָאתָ הָעוֹלָם, אַתָּה הוּא מִשֶּׁבָּרָאתָ הָעוֹלָם. וְאִם תִּדֹּם וְתִשְׁתֹּק לְמְחָרְפֶיךָ וְלִמְבַזֵּי נַפְשֶׁךָ, זֶה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ו׳), שֶׁאָז תִּזְכֶּה לִהְיוֹת אָדָם הַיּוֹשֵׁב עַל הַכִּסֵּא; הַיְנוּ שֶׁתִּהְיֶה בָּטֵל וּמְבֻטָּל אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, עַד שֶׁתַּגִּיעַ לְמַדְרֵגָה זוֹ, לְהָבִין וּלְהַשְׂכִּיל, שֶׁכָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ הִיא כִּסֵּא לֵאלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְכָל הַסְּפוּרִים שֶׁקּוֹרִים בְּזֶה הָעוֹלָם — הֵן מֵאֻמּוֹת הָעוֹלָם, וְהֵן לְהַבְדִּיל מִנִּשְׁמוֹת

יא אֲשֶׁר נָתַן הַמֶּלֶךְ לַיְהוּדִים ׀ אֲשֶׁר בְּכָל־עִיר־וָעִיר
לְהִקָּהֵל וְלַעֲמֹד עַל־נַפְשָׁם לְהַשְׁמִיד וְלַהֲרֹג וּלְאַבֵּד
אֶת־כָּל־חֵיל עַם וּמְדִינָה הַצָּרִים אֹתָם טַף וְנָשִׁים
וּשְׁלָלָם לָבוֹז:

גְּנָזֵי הַמֶּלֶךְ

יִשְׂרָאֵל, הַכֹּל סְפוּר שָׁלֵם שֶׁהוּא לְבוּשׁ לְגַבֵּי הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

יא אֲשֶׁר נָתַן הַמֶּלֶךְ לַיְהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל עִיר וָעִיר לְהִקָּהֵל וְלַעֲמֹד עַל נַפְשָׁם:

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר כָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עַל כָּל אָדָם בְּזֶה הָעוֹלָם, הוּא בְּחֶשְׁבּוֹן צֶדֶק, דָּבָר גָּדוֹל וְדָבָר קָטָן אֵינוֹ נַעֲשֶׂה מֵעַצְמוֹ, אֶלָּא בְּהַשְׁגָּחַת הַמַּאֲצִיל הָעֶלְיוֹן. וְאִם בְּנֵי־אָדָם הָיוּ יוֹדְעִים אֵיךְ שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַשְׁגִּיחַ עַל כָּל פְּרָט וּפְרָט מֵהַבְּרִיאָה, תָּמִיד הָיוּ רָצִים אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ. וְעִקַּר הָרִחוּק שֶׁבְּנֵי־אָדָם מִתְרַחֲקִים מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, זֶה רַק מִפְּאַת שֶׁאֵין לָהֶם אֱמוּנָה בְּעַצְמָם, וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן סא): כְּמוֹ שֶׁאָדָם צָרִיךְ לְהַאֲמִין בּוֹ יִתְבָּרַךְ, כָּךְ צָרִיךְ לְהַאֲמִין בְּעַצְמוֹ, שֶׁגַּם הוּא חָשׁוּב בַּשָּׁמַיִם, וְרֹב בְּנֵי־אָדָם מִתְרַחֲקִים מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, מִפְּנֵי שֶׁאֵין לָהֶם אֱמוּנָה בְּעַצְמָם, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (סוֹטָה מח:) עַל הַפָּסוּק (זְכַרְיָה ד, י): ״כִּי מִי בַז לְיוֹם קְטַנּוֹת״, מִי גָּרַם לַצַּדִּיקִים שֶׁיִּתְבַּזְבְּזוּ שֶׁלְּחָנָם לֶעָתִיד לָבוֹא? קַטְנוּת שֶׁהָיְתָה בָּהֶן, שֶׁלֹּא הֶאֱמִינוּ בְּהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא; הַיְנוּ שֶׁלֹּא הֶאֱמִינוּ שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נֶהֱנֶה גַּם מֵעֲבוֹדָתָם, וְזֶה מַה שֶּׁבִּזְבְּזוּ אֶת שֶׁלְּחָנָם. כִּי כְּמוֹ שֶׁאָדָם צָרִיךְ לְהַאֲמִין בְּהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כָּךְ גַּם צָרִיךְ לְהַאֲמִין בְּעַצְמוֹ, שֶׁיֵּשׁ בּוֹ כֹּחוֹת הַנֶּפֶשׁ בִּלְתִּי רְגִילִים. וְרֹב בְּנֵי־אָדָם שֶׁמִּתְרַחֲקִים מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, זֶה רַק מִפְּנֵי שֶׁאֵין לָהֶם אֱמוּנָה בְּעַצְמָם, שֶׁגַּם הֵם חֲשׁוּבִים אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ. וְרוֹאִים בְּחוּשׁ, שֶׁהִנֵּה קָם הָמָן־הָעֲמָלֵק, וְגָזַר גְּזֵרָה לְהַשְׁמִיד לַהֲרֹג וּלְאַבֵּד מִנַּעַר וְעַד זָקֵן טַף וְנָשִׁים בְּיוֹם אֶחָד, וְעַל־יְדֵי שֶׁמָּרְדֳּכַי וְאֶסְתֵּר הֶחְדִּירוּ אֱמוּנָה פְּשׁוּטָה בְּנִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, עַל־יְדֵי־זֶה נִתְהַפֵּךְ מֵהַהֵפֶךְ אֶל הַהֵפֶךְ, עַד ״אֲשֶׁר נָתַן הַמֶּלֶךְ לַיְהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל עִיר וָעִיר לְהִקָּהֵל וְלַעֲמֹד עַל נַפְשָׁם לְהַשְׁמִיד וְלַהֲרֹג וּלְאַבֵּד אֶת כָּל חֵיל

יב בְּיוֹם אֶחָד בְּכָל־מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ
בִּשְׁלוֹשָׁה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ שְׁנֵים־עָשָׂר הוּא־חֹדֶשׁ אֲדָר׃

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

עַם וּמְדִינָה הַצָּרִים אֹתָם טַף וְנָשִׁים וּשְׁלָלָם לָבוֹז״; כִּי עַל־יְדֵי תֹּקֶף הָאֱמוּנָה שֶׁהַצַּדִּיק הָאֱמֶת מַחְדִּיר בִּנְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, עַל־יְדֵי־זֶה נִבְנֵית אֶצְלָם הָאֱמוּנָה בְּעַצְמָם, עַד שֶׁאֵינָם מְפַחֲדִים מִשּׁוּם בְּרִיָה שֶׁבָּעוֹלָם, וְנִתְהַפֵּךְ מֵהַהֶפֶךְ אֶל הַהֶפֶךְ, כָּל אֵלּוּ שֶׁהֵרִעוּ לָהֶם, וְרָצוּ לִרְאוֹת בְּמַפַּלְתָּם, עַכְשָׁו מִתְהַפֵּךְ מֵהַהֶפֶךְ אֶל הַהֶפֶךְ. וְדָבָר זֶה צָרִיךְ לְהַחְדִּיר בְּעַצְמוֹ תָּמִיד, שֶׁאֵין לָאָדָם בְּזֶה הָעוֹלָם רַק אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וּכְכָל שֶׁהוּא בָּטֵל וּמְבֻטָּל לָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ־כֵן נִתְבַּטְּלִים מִמֶּנּוּ כָּל הַמּוֹנְעִים שֶׁמָּנְעוּ אוֹתוֹ וְרָצוּ לִרְאוֹת בְּמַפַּלְתּוֹ, וּמִתְהַפֶּכֶת כָּל מַחֲשַׁבְתָּם עַל עַצְמָם. וְלָכֵן אֵין עֵצָה אַחֶרֶת, רַק לְהַחְדִּיר בְּעַצְמוֹ אֱמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְלֵידַע אֲשֶׁר גַּם הוּא חָשׁוּב לְמַעְלָה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וּבְכָל תְּנוּעָה וּתְנוּעָה שֶׁהוּא עוֹשֶׂה לְמַעֲנוֹ יִתְבָּרַךְ, נַעֲשֶׂה מִזֶּה יִחוּדִים עֶלְיוֹנִים. עַל־יְדֵי יְדִיעוֹת אֵלּוּ יִזְכֶּה לִרְאוֹת בְּמַפֶּלֶת הָרְשָׁעִים שֶׁרָצוּ לְהַכְחִידוֹ וּלְבַטְּלוֹ מֵהָעוֹלָם. וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן נה), שֶׁלִּרְאוֹת בְּמַפַּלְתָּם שֶׁל הָרְשָׁעִים אִי אֶפְשָׁר, אֶלָּא עַל־יְדֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה, וְאָז רוֹאֶה בְּמַפֶּלֶת הָרְשָׁעִים שֶׁרָצוּ לְהָרַע לוֹ, אַשְׁרֵי מִי שֶׁאֵינוֹ מַטֶּה אֶת עַצְמוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם, אֶלָּא בְּתֹקֶף צָרָתוֹ וְקַטְנוּתוֹ וִירִידָתוֹ, הוּא מַחְדִּיר בְּעַצְמוֹ אֱמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה יְכוֹלִים לַעֲבֹר אֶת זֶה הָעוֹלָם בְּשָׁלוֹם, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

יב בִּשְׁלשָׁה־עָשָׂר לְחֹדֶשׁ שְׁנֵים־עָשָׂר הוּא חֹדֶשׁ אֲדָר׃ צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר הָמָן הָרָשָׁע הִפִּיל פּוּר הוּא הַגּוֹרָל לִפְנֵי הָמָן מִיּוֹם לְיוֹם וּמֵחֹדֶשׁ לְחֹדֶשׁ שְׁנֵים־עָשָׂר הוּא חֹדֶשׁ אֲדָר, כִּי אָמַר: ״בַּחֹדֶשׁ הַזֶּה מֵת מוֹשִׁיעָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא מֹשֶׁה, וְלָכֵן בַּחֹדֶשׁ הַזֶּה אוּכַל לְהַכְנִיעַ אוֹתָם״. אֲבָל לֹא יָדַע אֶת גֹּדֶל כֹּחוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (מְגִלָּה יג:): כֵּיוָן שֶׁנָּפַל פּוּר בְּחֹדֶשׁ אֲדָר, שָׂמַח שְׂמְחָה גְּדוֹלָה, אָמַר: ״נָפַל לִי פּוּר בְּיֶרַח שֶׁמֵּת בּוֹ מֹשֶׁה״. וְלֹא הָיָה יוֹדֵעַ, שֶׁבִּשְׁבִילָהּ בַּאֲדָר מֵת וּבִשְׁבִילָהּ בַּאֲדָר נוֹלַד. וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן רטו), שֶׁמֹּשֶׁה נִקְבַּר מוּל בֵּית פְּעוֹר, כְּדֵי לְהַכְנִיעַ אֶת

יג פַּתְשֶׁגֶן הַכְּתָב לְהִנָּתֵן דָּת בְּכָל־מְדִינָה וּמְדִינָה גָּלוּי לְכָל־הָעַמִּים וְלִהְיוֹת הַיְּהוּדִים עֲתִידִים לַיּוֹם הַזֶּה לְהִנָּקֵם מֵאֹיְבֵיהֶם:

גְּנִזֵי הַמֶּלֶךְ

הַטְּמָאָה, וּמוֹצִיא מִשָּׁם גֵּרִים, שֶׁזֶּה מַה שֶּׁנֶּאֱמַר (אֶסְתֵּר ח, יז): ״וְרַבִּים מֵעַמֵּי הָאָרֶץ מִתְיַהֲדִים״ וְגוֹ׳, כִּי זֶה גֹּדֶל כֹּחוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁמְּהַפֵּךְ מֵהַהֶפֶךְ אֶל הַהֶפֶךְ. וְלָכֵן הָמָן הָרָשָׁע חָשַׁב לַהֲרֹג וּלְאַבֵּד וּלְהַשְׁמִיד אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, בָּזֶה בְּעַצְמוֹ הָיְתָה לוֹ מַפַּלְתּוֹ, עַל־יְדֵי מָרְדֳּכַי וְאֶסְתֵּר, שֶׁגִּלּוּ וּפִרְסְמוּ אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְעַל־יְדֵי־זֶה רַבִּים מֵעַמֵּי הָאָרֶץ נִתְגַּיְּרוּ, וְדַיְקָא בִּשְׁלֹשָׁה־עָשָׂר בַּחֹדֶשׁ, שֶׁהוּא נֶגֶד י״ג מִדּוֹת הָרַחֲמִים שֶׁהִמְשִׁיכוּ עַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, עַל־יְדֵי־זֶה הָיָה מַפַּלְתּוֹ שֶׁל הָמָן, וְתָלוּ אוֹתוֹ עַל הָעֵץ. וְכֵן הוּא בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, עַל־יְדֵי שֶׁאָדָם זוֹכֶה לְהִתְקָרֵב אֶל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מָרְדֳּכַי, שֶׁמַּמְשִׁיךְ עַל מְקָרָבָיו י״ג מִדּוֹת הָרַחֲמִים, שֶׁהֵם י״ג תִּקּוּנֵי דִּיקְנָא, עַל־יְדֵי־זֶה נוֹפֵל פַּחַד עַל הַשּׂוֹנְאִים וְהֵם מִתְבַּטְּלִים לְגַמְרֵי, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

יג פַּתְשֶׁגֶן הַכְּתָב: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר אָדָם צָרִיךְ לָדַעַת, אֲשֶׁר כָּל מַה שֶּׁנֶּאֱרַע עִמּוֹ בֵּין בְּגַשְׁמִי וּבֵין בְּרוּחָנִי — הַכֹּל מֻשְׁגָּח מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְדָבָר זֶה לֹא יְכִילֵהוּ הָרַעְיוֹן, וְאָסוּר לְהִתְיָאֵשׁ בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן, אֲפִלּוּ אִם הָאָדָם רוֹאֶה, שֶׁזֶּה כְּבָר אַחַר גְּזַר דִּין, וְאִי אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת שׁוּם דָּבָר, ״כִּי כְתָב אֲשֶׁר נִכְתַּב בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ וְנַחְתּוֹם בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ אֵין לְהָשִׁיב״, עִם כָּל זֹאת, אָסוּר לְהִתְיָאֵשׁ בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן, כִּי תָּמִיד יָכוֹל לְהִתְהַפֵּךְ לְטוֹבָה, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרָכוֹת י׳): אֲפִלּוּ חֶרֶב חַדָּה מֻנַּחַת עַל צַוָּארוֹ שֶׁל אָדָם, אַל יִמְנַע עַצְמוֹ מִן הָרַחֲמִים; וְדָבָר זֶה לֹא יְכִילֵהוּ הָרַעְיוֹן, אֵיךְ יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁנִּגְזַר עַל הָאָדָם מִיתָה, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וּבָטוּחַ שֶׁהוּא לֹא יֵצֵא מִזֶּה, עִם כָּל זֹאת אֵינוֹ מִתְיָאֵשׁ מִן הָרַחֲמִים, רַק מְבַקֵּשׁ וּמִתְחַנֵּן וּמַפְצִיר בִּתְפִלָּה לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, אֲזַי הַכֹּל מִתְהַפֵּךְ לְטוֹבָה, כַּאֲשֶׁר רָאִינוּ בְּעֵינֵינוּ, וּבְאָזְנֵינוּ שָׁמַעְנוּ סִפּוּרֵי נִסִּים וְנִפְלָאוֹת כָּאֵלּוּ, שֶׁאָדָם לֹא הִתְיָאֵשׁ מִן הָרַחֲמִים, אֲפִלּוּ בַּמַּצָּבִים הֲכִי קָשִׁים, וּלְבַסּוֹף הַכֹּל הִתְהַפֵּךְ לְטוֹבָה, וְנִתְהַפֵּךְ מֵהַהֶפֶךְ אֶל

יד הָרָצִים רֹכְבֵי הָרֶכֶשׁ הָאֲחַשְׁתְּרָנִים יָצְאוּ מְבֹהָלִים
וּדְחוּפִים בִּדְבַר הַמֶּלֶךְ וְהַדָּת נִתְּנָה בְּשׁוּשַׁן
הַבִּירָה: פ

גְּנָזֵי הַמֶּלֶךְ

הַהֶפֶךְ, כְּמוֹ הָמָן, שֶׁכָּתַב הוֹצִיא אֶת כְּתָבָיו בְּכָל מְדִינָה וּמְדִינָה, לַהֲרֹג וּלְאַבֵּד וּלְהַשְׁמִיד אֶת הַיְּהוּדִים, עִם כָּל זֹאת עַל־יְדֵי גֹּדֶל כֹּחַ הַתְּפִלָּה שֶׁהִכְנִיס מָרְדֳּכַי בִּנְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁצָּעַק צְעָקָה גְּדוֹלָה וּמָרָה, לְבַסּוֹף נִתְהַפֵּךְ, אֲשֶׁר "פַּתְשֶׁגֶן הַכְּתָב לְהִנָּתֵן דָּת בְּכָל מְדִינָה וּמְדִינָה גָּלוּי לְכָל הָעַמִּים, לִהְיוֹת הַיְּהוּדִים עֲתִידִים לַיּוֹם הַזֶּה לְהִנָּקֵם מֵאוֹיְבֵיהֶם", שֶׁנִּתְהַפֵּךְ מֵהַהֶפֶךְ אֶל הַהֶפֶךְ, כְּנֶגֶד הַכְּתָבִים שֶׁל הָמָן הָרָשָׁע, יָצְאוּ כְּתָבִים חֲדָשִׁים לַיְּהוּדִים לְהִנָּקֵם מֵאוֹיְבֵיהֶם. וְזֶה דָּבָר שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַשֵּׂכֶל, כְּמוֹ־כֵן קוֹרֶה עִם כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, אִם הוּא חָזָק בֶּאֱמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו בֵּין בְּגַשְׁמִי וּבֵין בְּרוּחָנִי, הוּא מְבַקֵּשׁ רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, אֲזַי מִתְהַפֵּךְ מֵהַהֶפֶךְ אֶל הַהֶפֶךְ; אַשְׁרֵי מִי שֶׁחָזָק בָּזֶה, וְאָז טוֹב לוֹ כָּל הַיָּמִים, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

יד הָרָצִים רֹכְבֵי הָרֶכֶשׁ הָאֲחַשְׁתְּרָנִים יָצְאוּ מְבֹהָלִים וּדְחוּפִים בִּדְבַר הַמֶּלֶךְ:

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר בָּזֶה הָעוֹלָם עוֹבְרִים עַל כָּל אֶחָד מַשְׁבְּרִים וְגַלִּים, עֲנָשִׁים קָשִׁים וּמָרִים, דִּינִים וְהַרְפַּתְקָאוֹת, עַד שֶׁאֵין אָדָם שֶׁיִּהְיֶה נָקִי מִזֶּה, וּכְמוֹ שֶׁגִּלָּה לָנוּ רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן קיט), אֲשֶׁר אֵין נִמְצָא עוֹלָם הַזֶּה כְּלָל — אוֹ גַּן־עֵדֶן אוֹ גֵּיהִנּוֹם, וְהַנִּרְאֶה שֶׁכָּאן הוּא הַגֵּיהִנּוֹם, כְּפִי רִבּוּי הַצָּרוֹת שֶׁעוֹבְרִים עַל בְּנֵי־אָדָם. וּבֶאֱמֶת, מִי שֶׁרַק שָׂם לֵב לְכָל מַה שֶּׁקּוֹרֶה בָּזֶה הָעוֹלָם, יוֹדֵעַ וָעֵד, שֶׁדָּבָר גָּדוֹל וְדָבָר קָטָן אֵינוֹ נַעֲשֶׂה מֵעַצְמוֹ, אֶלָּא הַכֹּל בְּהַשְׁגָּחַת הַמַּאֲצִיל הָעֶלְיוֹן, וּבְכָל יוֹם וָיוֹם יוֹצְאִים כְּרוּזִים מִלְּמַעְלָה לְהַזְהִיר אֶת הָאָדָם, שֶׁיִּשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מֵהַסָּמ"ךְ־מ"ם, שֶׁרוֹדֵף אַחֲרָיו לְהַחֲטִיאוֹ וּלְהַכְשִׁילוֹ וּלְהַפִּילוֹ. וְאֵין מִי שֶׁיְּזָכֶה לִשְׁמֹעַ אֶת הַכְּרוּזִים הָאֵלּוּ, אֶלָּא צַדִּיק שֶׁמּוֹסֵר אֶת נַפְשׁוֹ כָּל רֶגַע בַּעֲבוּרוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְנוֹתֵן אֶת מֹחַ מַחֲשַׁבְתּוֹ מֻהֲבָלֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, וְהִדְבִּיק אֶת עַצְמוֹ בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, דַּיְקָא צַדִּיק כָּזֶה שֶׁאֵין לוֹ הִסְתַּכְּלוּת וּשְׁמִיעָה וְדִבּוּר בָּזֶה הָעוֹלָם, הוּא זוֹכֶה שֶׁמֵּאִיר עָלָיו אוֹרוֹ

יִתְבָּרַךְ בְּהֶאָרָה נוֹרָאָה וְנִפְלָאָה מְאֹד, עַד שֶׁשּׁוֹמֵעַ אֶת הַכְּרוּזִים הַיּוֹצְאִים בְּכָל יוֹם מִלְמַעְלָה, וְכֵן זַכֵּי הָרְאוּת רוֹאִים אֶת הָרָצִים שֶׁיּוֹצְאִים מְבֹהָלִים וּדְחוּפִים בִּדְבַר הַמֶּלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, לְטוֹב אוֹ לְהֶפֶךְ, כִּי זַכֵּי הָרְאוּת מַבְחִינִים בְּכָל דָּבָר אֲשֶׁר קוֹרֶה בָּעוֹלָם, שֶׁהַכֹּל הוּא שְׁלוּחִים מִלְמַעְלָה, וְדָבָר זֶה לֹא יְכִילֵהוּ הָרַעְיוֹן, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַסְבִּיר אֶת זֶה לִבְנֵי־אָדָם הַמַּנָּחִים בְּהֶבְלֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, כִּי אֵין לָהֶם מֻשָּׂג בְּרוּחָנִיּוּת, וּכְעֵין שֶׁמָּצִינוּ בַּזֹּהַר (וַיְחִי רמד.), אֲשֶׁר רַבִּי חִזְקִיָּה וְרַבִּי יוֹסִי הָלְכוּ בְּיַחַד, חָמוּ חַד חִוְיָא דַּהֲוָה קָמַסְחַר בְּאָרְחָא, סָטוּ מֵאָרְחָא אָתָא בַּר נַשׁ אַחֲרָא לְגַבַּייהוּ, קָטִיל לֵיהּ חִוְיָא, אַהַדְרוּ רֵישֵׁייהוּ וְחָמוּ לֵיהּ לְהַהוּא בַּר נַשׁ דְּמִית. אָמְרוּ וַדַּאי הַהוּא נָחָשׁ שְׁלִיחוּתָא דְּמָרֵיהּ קָא עָבִיד, בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דְּשַׁזַּבִינָא, עַיִן שָׁם. וְעַיִן בַּזֹּהַר ((שמות יז:): רַבִּי יוֹסִי נָפַק לְאָרְחָא, וַהֲוָה רַבִּי אַחָא בַּר יַעֲקֹב אָזִיל עִמֵּיהּ עַד דְּהָווּ אָזְלִי, שָׁתִיק רַבִּי יוֹסִי וְהִרְהֵר בְּמִלֵּי דְּעַלְמָא, וְרַבִּי אַחָא הִרְהֵר בְּמִלֵּי דְּאוֹרַיְיתָא, חָמָא רַבִּי יוֹסִי חַד חִוְיָא דַּהֲוָה רָהִיט אַבַּתְרֵיהּ, אָמַר רַבִּי יוֹסִי לְרַבִּי אַחָא, חָזִית הַאי חִוְיָא דְּרָהִיט אַבַּתְרִי, אָמַר לֵיהּ רַבִּי אַחָא אֲנָא לָא חֲמִינָא לֵיהּ, רָהַט רַבִּי יוֹסִי וְחִוְיָא אַבַּתְרוֹי, נָפַל רַבִּי יוֹסִי וְדָמָא שָׁתַת וְנָחַת מֵחוֹטְמוֹי, שָׁמַע דְּהַווּ אָמְרִין: ״רַק אֶתְכֶם יָדַעְתִּי מִכֹּל מִשְׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה״ וְגוֹ׳. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וּמַה עַל שַׁעְתָּא חָדָא, כָּךְ, מַאן דְּמִתְיָאֵשׁ מִינָּהּ עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה וְכוּ׳, עַיִן שָׁם.

לְמֵדִים מִכָּאן, שֶׁזַּכֵּי הָרְאוּת רוֹאִים כָּל פְּרָט מִפְּרָטֵי הַבְּרִיאָה, אֵיךְ שֶׁהַכֹּל מֻשְׁגָּח מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְהַכֹּל הוֹלֵךְ בְּחֶשְׁבּוֹן צֶדֶק, כִּי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עוֹשֶׂה שְׁלִיחוּתוֹ עַל־יְדֵי דּוֹמֵם, אוֹ צוֹמֵחַ, אוֹ חַי, אוֹ מְדַבֵּר; לִפְעָמִים אָדָם נִתְקָל בְּאֶבֶן וְנוֹפֵל, וְלִפְעָמִים נִקְרָע בְּשָׂרוֹ עַל־יְדֵי צוֹמֵחַ — קוֹצִים וְכַדּוֹמֶה, וְלִפְעָמִים עַל־יְדֵי נָחָשׁ אוֹ שְׂאָר חַיָּה רָעָה, וְלִפְעָמִים עַל־יְדֵי אָדָם, שֶׁהוּא שָׁלִיחַ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ לִנְקֹם בּוֹ, שֶׁכָּל זֶה בִּכְלַל ״הָרָצִים יָצְאוּ מְבֹהָלִים וּדְחוּפִים בִּדְבַר הַמֶּלֶךְ״, כִּי הַכֹּל מֻשְׁגָּח מִמֶּלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְאִם אָדָם מַכְנִיס יְדִיעוֹת אֵלּוּ בְּתוֹךְ לִבּוֹ וְדַעְתּוֹ, אֲזַי נִשְׁתַּנֶּה לְגַמְרֵי, וְזוֹכֶה לְמַדְרֵגוֹת גְּבוֹהוֹת עַד מְאֹד, כִּי רוֹאֶה וּמַבִּיט וּמֵבִין דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר, וְנִתְגַּלֶּה לוֹ עוֹלָם אַחֵר לְגַמְרֵי, עוֹלָם הַחֵרוּת, וְרוֹאֶה עַל כָּל שַׁעַל וּפְסִיעָה גִּלּוּי אֱלֹקוּת בְּמַדְרֵגָה נִשְׂגָּבָה עַד מְאֹד, שֶׁזּוֹ מַדְרֵגַת הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים, שֶׁרוֹאִים וְשׁוֹמְעִים אֱלֹקוּת, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

טו וּמָרְדְּכַי יָצָא | מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ בִּלְבוּשׁ מַלְכוּת תְּכֵלֶת
וָחוּר וַעֲטֶרֶת זָהָב גְּדוֹלָה וְתַכְרִיךְ בּוּץ וְאַרְגָּמָן
וְהָעִיר שׁוּשָׁן צָהֲלָה וְשָׂמֵחָה:

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

טו וּמָרְדְּכַי יָצָא מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר רַבֵּנוּ זַ״ל אָמַר (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן ח׳), אֲשֶׁר קוֹל הַצַּדִּיק שֶׁמּוֹכִיחַ אֶת הָאָדָם לְשֵׁם שָׁמַיִם, עַל־יְדֵי־זֶה מַמְשִׁיךְ עָלָיו חוּט שֶׁל חֶסֶד, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (תָּמִיד כח.): הַמּוֹכִיחַ אֶת חֲבֵרוֹ לְשֵׁם שָׁמַיִם מוֹשְׁכִים עָלָיו חוּט שֶׁל חֶסֶד, שֶׁנֶּאֱמַר (מִשְׁלֵי כח, כג): ״מוֹכִיחַ אָדָם אַחֲרֵי חֵן יִמְצָא״, וְעַל־יְדֵי־זֶה הוּא מַכְנִיס רֵיחַ טוֹב בַּנְּשָׁמוֹת, וְעַל־יְדֵי־זֶה חוֹזְרִים בִּתְשׁוּבָה מֵאַהֲבָה. אַךְ לָבֹא לָזֶה, לְבְחִינַת קוֹל הַזֶּה, שֶׁיָּכוֹל לְעוֹרֵר אֶת כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בִּתְשׁוּבָה שֶׁל אַהֲבָה, הוּא עַל־יְדֵי תְּפִלָּה, כִּי עִקַּר הַתְּפִלָּה הִיא רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים, וְעִקַּר הָרַחֲמִים תְּלוּיִ בְּדַעַת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה יא, ט): ״לֹא יָרֵעוּ וְלֹא יַשְׁחִיתוּ בְּכָל הַר קָדְשִׁי, כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת הַוָּי״ה כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים״; כִּי לֶעָתִיד תִּגְדַּל הַדַּעַת, וְאָז לֹא יִהְיֶה שׁוּם הֶזֵּק וְאַכְזָרִיּוּת, כִּי תִּתְפַּשֵּׁט הָרַחֲמָנוּת עַל־יְדֵי הַדַּעַת. כִּי עִקַּר הָרַחֲמִים תְּלוּיִ בְּדַעַת, וְלִפְעָמִים כְּשֶׁהַסִּטְרָא אַחֲרָא יוֹנֶקֶת מִן הָרַחֲמָנוּת, אָזַי הֵם מַמְשִׁיכִין לְעַצְמָן הָרַחֲמָנוּת, וַאֲזַי נִתְמַעֵט הָרַחֲמָנוּת אֶצְלֵנוּ, וַאֲפִלּוּ מְעַט הָרַחֲמָנוּת שֶׁנִּשְׁאֲרָה, הִיא בִּבְחִינַת אַכְזָרִיּוּת, כִּי עַל־יְדֵי שֶׁהֵם יוֹנְקִים מִן הָרַחֲמָנוּת, נִתְקַלְקֶלֶת הָרַחֲמָנוּת וְנַעֲשָׂה אַכְזָרִיּוּת, כִּי (מִשְׁלֵי יב, י): ״רַחֲמֵי רְשָׁעִים אַכְזָרִי״, וְעַל־כֵּן גַּם מְעַט הָרַחֲמָנוּת הַנִּשְׁאֶרֶת אֶצְלֵנוּ הִיא בִּבְחִינַת אַכְזָרִיּוּת, כִּי נִתְקַלְקֶלֶת עַל־יְדֵי שֶׁיּוֹנְקִים מִן הָרַחֲמָנוּת, חַס וְשָׁלוֹם, עַל־יְדֵי־זֶה גַּם מְעַט הָרַחֲמָנוּת הַנִּשְׁאֶרֶת אֶצְלֵנוּ, נִפְגֶּמֶת וְנַעֲשֵׂית אַכְזָרִיּוּת, וְעַל־יְדֵי־זֶה שֶׁנִּתְקַלְקֶלֶת הָרַחֲמָנוּת וְנַעֲשֵׂית אַכְזָרִיּוּת — נִפְגֶּמֶת הַדַּעַת, בִּבְחִינַת (פְּסָחִים סו:): ׳כָּל הַכּוֹעֵס — חָכְמָתוֹ מִסְתַּלֶּקֶת מִמֶּנּוּ׳; וַאֲזַי נִקְטָנֶת הַדַּעַת וְנַעֲשֵׂית בִּבְחִינַת מֹחִין דְּקַטְנוּת, וַאֲזַי הֵם יוֹנְקִים, חַס וְשָׁלוֹם, מִפְּגַם הַדַּעַת, בִּבְחִינַת (בְּרֵאשִׁית ג, א): ״וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם״, הַיְנוּ דַּעַת דְּסִטְרָא אַחֲרָא, שֶׁיּוֹנֶקֶת עַל־יְדֵי נְפִילַת הַדַּעַת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁנִּפְגֶּמֶת עַל־יְדֵי אַכְזָרִיּוּת וְכַעַס. וּמִזֶּה בָּאָה, חַס וְשָׁלוֹם, תַּאֲוַת נְאוּף,

כִּי הַמֹּחַ הוּא מְחִיצָה פְּרוּסָה בִּפְנֵי תַּאֲוָה זוֹ, כִּי (סוטה ג.): ׳אֵין אָדָם עוֹבֵר עֲבֵרָה, אֶלָּא אִם־כֵּן נִכְנַס בּוֹ רוּחַ שְׁטוּת׳; אֲבָל כְּשֶׁהַמֹּחַ וְהַדַּעַת שָׁלֵם, הוּא מֵגֵן בִּפְנֵי הַתַּאֲוָה הַזֹּאת; כִּי יֵשׁ שְׁלֹשָׁה מֹחִין, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד הוּא בְּחִינַת מְחִיצָה פְּרוּסָה בִּפְנֵי זֹאת הַתַּאֲוָה, וּמֵאֵלּוּ הַשְּׁלֹשָׁה מֹחִין נִמְשָׁכִים שְׁלֹשָׁה מִינֵי רַחֲמָנוּת, כִּי יֵשׁ שְׁלֹשָׁה מִינֵי רַחֲמָנוּת, בִּבְחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרֵאשִׁית רַבָּה וַיֵּרָא, פָּרָשָׁה נד, וְהוּבָא בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ״י שָׁם), עַל פָּסוּק (בְּרֵאשִׁית כא, כג): ״אִם תִּשְׁקֹר לִי וּלְנִינִי וּלְנֶכְדִּי״, ׳עַד כָּאן רַחֲמֵי הָאָב עַל הַבֵּן׳, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה מִינֵי רַחֲמָנוּת, וְהֵם נִמְשָׁכִין מִשְּׁלֹשָׁה מֹחִין, כִּי ׳מֹחַ הַבֵּן מִמֹּחַ הָאָב׳ (תִּקּוּן יח); וְזֶה בְּחִינַת שָׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת בַּיּוֹם, כִּי כָּל תְּפִלָּה וּתְפִלָּה הִיא בְּחִינַת מֹחַ מְיֻחָד מֵאֵלּוּ הַשְּׁלֹשָׁה מֹחִין, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁלֹשָׁה מִינֵי רַחֲמָנוּת הַתְּלוּיִם בְּמֹחַ, כִּי עִקַּר הַתְּפִלָּה הִיא רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים, וְעַל־כֵּן כְּשֶׁהַדַּעַת נִפְגֶּמֶת, חַס וְשָׁלוֹם, מִזֶּה בָּאָה, חַס וְשָׁלוֹם, תַּאֲוַת נאוּף, וַאֲזַי כְּשֶׁנִּפְגֶּמֶת הָרַחֲמָנוּת וְהַדַּעַת, אֲזַי אִי אֶפְשָׁר לְהִתְפַּלֵּל בִּבְחִינַת רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים, וְאָז הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין, וּכְשֶׁהַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין, אָז הַסִּטְרָא אַחֲרָא בּוֹלַעַת אֶת הַתְּפִלָּה, חַס וְשָׁלוֹם; כִּי עִקַּר יְנִיקַת הַסִּטְרָא אַחֲרָא הִיא מִבְּחִינַת דִּינִים, שֶׁהֵם מֹחִין דְּקַטְנוּת, בְּחִינַת אֱלֹקִים כַּיָּדוּעַ, וְעַל־כֵּן הֵם נֶאֱחָזִין, חַס וְשָׁלוֹם, בִּתְפִלָּה זוֹ, שֶׁהִיא בְּחִינַת דִּין, וּבוֹלְעִין אוֹתָהּ, חַס וְשָׁלוֹם. וְאָז כְּשֶׁהַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין, אָז צְרִיכִין בַּעַל כֹּחַ גָּדוֹל, שֶׁיּוּכַל לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין, כְּמוֹ פִּנְחָס בְּעֵת שֶׁקִּנֵּא עַל מַעֲשֵׂה זִמְרִי, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קו, ל): ״וַיַּעֲמֹד פִּנְחָס וַיְפַלֵּל״. וְדָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (סַנְהֶדְרִין מד:), ׳שֶׁעָשָׂה פְּלִילוֹת עִם קוֹנוֹ׳, הַיְנוּ תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין, כִּי קִנֵּא עַל מַעֲשֵׂה זִמְרִי, שֶׁהִיא בְּחִינַת (אִיּוֹב לא, יא): ״כִּי הִיא זִמָּה וְהוּא עָוֹן פְּלִילִים״, הַיְנוּ שֶׁהוּא עָוֹן שֶׁצְּרִיכִין לָזֶה תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין, שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּלִילִים, בְּחִינַת ׳וַיַּעֲמֹד פִּנְחָס וַיְפַלֵּל׳; כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ פְּגַם תַּאֲוַת נאוּף, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁאָז הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין, וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא בּוֹלַעַת אוֹתָהּ, חַס וְשָׁלוֹם, אָז צְרִיכִין בַּעַל כֹּחַ גָּדוֹל, שֶׁיִּתְפַּלֵּל תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין, כְּמוֹ בְּעֵת שֶׁהָיָה מַעֲשֵׂה זִמְרִי, שֶׁהֵצֵרַךְ פִּנְחָס לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין, כִּי כְּשֶׁזֶּה הַבַּעַל כֹּחַ מִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין, וַאֲזַי הַסִּטְרָא אַחֲרָא רוֹצָה לְבַלֵּעַ אוֹתָהּ, כִּי הִיא בּוֹלַעַת תָּמִיד הַתְּפִלּוֹת שֶׁהֵם בִּבְחִינַת דִּין, וַאֲזַי כְּשֶׁהִיא רוֹצָה לְבַלֵּעַ זֹאת הַתְּפִלָּה שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, שֶׁהִיא בִּבְחִינַת דִּין, אֲזַי זֹאת הַתְּפִלָּה הִיא עוֹמֶדֶת בְּבֵית הַבְּלִיעָה שֶׁלּוֹ, בִּבְחִינַת (שָׁם

מא, יד): "בְּצַוָּארוֹ יָלִין עֹז"; הֵינוּ הַתְּפִלָּה שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, שֶׁהִיא בְּחִינַת מַטֶּה עֹז, הִיא עוֹמֶדֶת לוֹ בְּצַוָּארוֹ, בְּבֵית הַבְּלִיעָה שֶׁלּוֹ, וַאֲזַי הוּא מֻכְרָח לְתֵּן הֶקָאוֹת, הֵינוּ שֶׁהַסִּטְרָא אַחֲרָא מֻכְרָחָה לְהָקִיא וּלְהוֹצִיא כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת שֶׁל הַדַּעַת וְהָרַחֲמָנוּת וְהַתְּפִלּוֹת שֶׁבָּלְעָה, בִּבְחִינַת (שָׁם כ, טו): "חַיִל בָּלַע וַיְקִאֲנוּ", וְלֹא דַּי שֶׁהוּא מֵקִיא וּמוֹצִיא כָּל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁבָּלַע, אַף גַּם הוּא מֻכְרַח לְהָקִיא וּלְהוֹצִיא עַצְמוֹת הַחִיּוּת שֶׁלּוֹ מַמָּשׁ, בִּבְחִינַת: "מִבִּטְנוֹ יֹרְשֶׁנּוּ אֵל"; הֵינוּ שֶׁמּוֹצִיא וּמֵקִיא עַצְמוֹת חִיּוּתוֹ מַמָּשׁ.

וְזֶהוּ בְּחִינַת גֵּרִים שֶׁמִּתְגַּיְּרִין, שֶׁהֵם הָיוּ תְּחִלָּה מֵעַצְמוֹת הַסִּטְרָא אַחֲרָא מַמָּשׁ, וְעַכְשָׁו חוֹזְרִין אֶל הַקְּדֻשָּׁה, כִּי הַסִּטְרָא אַחֲרָא מֻכְרָחָה לְהָקִיא וּלְהוֹצִיא עֶצֶם חִיּוּתוֹ מַמָּשׁ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת גֵּרִים, וְזֶהוּ בְּחִינַת (תְּהִלִּים קי, ב): "מַטֵּה עֻזְּךָ יִשְׁלַח ה' מִצִּיּוֹן רְדֵה בְּקֶרֶב אֹיְבֶיךָ", 'בְּקֶרֶב' דַּיְקָא, בְּחִינַת: "מִבִּטְנוֹ יֹרְשֶׁנּוּ אֵל", כִּי מַטֵּה עֹז, הֵינוּ הַתְּפִלָּה שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, הִיא יוֹרֶדֶת בְּקִרְבּוֹ מַמָּשׁ, כִּי עַל יָדָהּ הוּא מוֹצִיא וּמֵקִיא עַצְמוֹת חִיּוּתוֹ מַמָּשׁ מִקִּרְבּוֹ וּמִבִּטְנוֹ, בְּחִינַת 'מִבִּטְנוֹ יֹרְשֶׁנּוּ אֵל', וּבָזֶה יוּבַן כָּל עִנְיַן מָרְדֳּכַי, שֶׁהִתְגַּבֵּר עַל הָמָן, וְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ אֶת כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת שֶׁבָּלַע, כִּי הָמָן־עֲמָלֵק הוּא הַקְּלִפָּה שֶׁמִּתְפַּשֶּׁטֶת עַל נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְהוּא בּוֹלֵעַ אֶת קְדֻשָּׁתָם, עַד שֶׁנִּדְמֶה לְכָל אֶחָד וְאֶחָד שֶׁאָבַד מָנוֹס וְתִקְוָה מִמֶּנּוּ, וְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מָרְדֳּכַי, מַלְבִּישׁ עַצְמוֹ בִּלְבוּשִׁים נִפְלָאִים וְנוֹרָאִים מְאֹד, שֶׁזֶּה בְּחִינַת "וּמָרְדֳּכַי יָצָא מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ בִּלְבוּשׁ מַלְכוּת תְּכֵלֶת וָחוּר וַעֲטֶרֶת זָהָב גְּדוֹלָה וְתַכְרִיךְ בּוּץ וְאַרְגָּמָן", שֶׁזֶּה כְּבָיְכוֹל הַלְּבוּשׁ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כְּמַאֲמָרָם זַ"ל (מִדְרַשׁ תְּהִלִּים, פְּרָשָׁה צג, סִימָן א'): הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, הוּא נָאֶה לִלְבּוֹשׁוֹ, וּלְבוּשׁוֹ נָאֶה לוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים צג, א): "ה' מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ", שִׁבְעָה לְבוּשִׁין לָבַשׁ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, אֶחָד בְּמִלְחֶמֶת הַיָּם, שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם): "ה' מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ", זֶה מַלְבּוּשׁ כְּנֶגֶד מִלְחֲמוֹת הַיָּם, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת טו, א): "אָשִׁירָה לַה' כִּי גָאֹה גָּאָה", וְאֶחָד שֶׁלָּבַשׁ בְּסִינַי, שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים כט, יא): "ה' עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן", כְּנֶגֶד עֹז שֶׁנִּתַּן לְעַמּוֹ בְּסִינַי. וְאֶחָד כְּנֶגֶד בָּבֶל, שֶׁנֶּאֱמַר (יְשַׁעְיָה נט, יז): "וַיִּלְבַּשׁ בִּגְדֵי נָקָם תִּלְבֹּשֶׁת", וְכֵן הוּא אוֹמֵר (יִרְמְיָה נא, יא): "כִּי נִקְמַת ה' הִיא נִקְמַת הֵיכָלוֹ", וְאֶחָד כְּנֶגֶד מָדַי, שֶׁנֶּאֱמַר (יְשַׁעְיָה נט, יז): "וַיִּלְבַּשׁ צְדָקָה כַּשִּׁרְיָן", וְכֵן הוּא אוֹמֵר (אֶסְתֵּר ח, טו): "וּמָרְדֳּכַי יָצָא מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ", וְאֶחָד כְּנֶגֶד יָוָן, שֶׁנֶּאֱמַר

(יְשַׁעְיָה שָׁם): ״וַיַּעַט כַּמְעִיל קִנְאָה״, כָּךְ הָיוּ בְּנֵי חַשְׁמוֹנָאִים לְבוּשִׁים בְּגָדִים שֶׁל קִנְאָה, וְאֶחָד כְּנֶגֶד אֱדוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר (יְשַׁעְיָה סג, א): ״מִי זֶה בָּא מֵאֱדוֹם חֲמוּץ בְּגָדִים מִבָּצְרָה זֶה הָדוּר בִּלְבוּשׁוֹ״, וְהַשְׁבִיעִי לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ, שֶׁנֶּאֱמַר (דָּנִיֵּאל ז, ט): ״לְבוּשֵׁהּ כְּתַלַּג חִוָּר וּשְׂעַר רֵאשֵׁהּ כַּעֲמַר נְקֵא״; וְאוֹתָם לְבוּשִׁים הִלְבִּישׁ עַצְמוֹ מָרְדֳּכַי הַצַּדִּיק, כִּי כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לָרֶדֶת וּלְהִכָּנֵס לְבֵית הַבְּלִיעָה שֶׁל הַסִּטְרָא אַחֲרָא, צְרִיכִים לְהַלְבִּישׁ אֶת עַצְמוֹ, כִּבְיָכוֹל, בִּלְבוּשִׁים שֶׁהֵם הַסְּפִירוֹת. כִּי בֶּאֱמֶת כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ הוּא אוֹר הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, כִּי הַכֹּל לַכֹּל אֱלֹקוּת גָּמוּר הוּא, וְאִי אֶפְשָׁר בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן לְהַשִּׂיגוֹ, אֶלָּא עַל־יְדֵי לְבוּשִׁים, שֶׁזֶּה כְּלַל הַסְּפִירוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת, שֶׁכְּנֶגֶד כָּל סְפִירָה יֵשׁ שָׁם מְיֻחָד וּתְפִלָּה מְיֻחֶדֶת, אֲשֶׁר אֵלּוּ הַתְּפִלּוֹת פּוֹתְחוֹת שְׁעָרִים וּפְתָחִים, לְהוֹצִיא אֶת הַנְּשָׁמוֹת שֶׁנָּפְלוּ בְּעִמְקֵי עֲמָקִים מֵהַשְׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת, וּלְהָאִיר לָהֶם אֶת אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּדֵי לְבַטֵּל מֵהֶם אֶת הַמְּחִיצָה הַמַּעֲלִימָה וּמַסְתִּירָה אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ.

וְזֶה בְּחִינַת ״וְהָעִיר שׁוּשַׁן צָהֳלָה וְשָׂמֵחָה״, ״וּמָרְדֳּכַי יָצָא מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ בִּלְבוּשׁ מַלְכוּת תְּכֵלֶת וָחוּר״ וְגוֹ׳; כִּי (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, צִיצִית, הֲלָכָה ה׳, אות כה): גְּדֻלַּת מָרְדֳּכַי שֶׁהוּא הַנֵּס הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא מְאֹד שֶׁל פּוּרִים, הַכֹּל הָיָה עַל־יְדֵי בְּחִינַת הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין, שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה מַכְנִיעִין אֶת עֲמָלֵק, שֶׁהוּא הָמָן הָרָשָׁע, יִמַּח שְׁמוֹ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְרִיעַת יַם סוּף וּמִלְחֶמֶת עֲמָלֵק וְכוּ׳. וְעַל־כֵּן הָיָה עִקַּר הַנֵּס עַל־יְדֵי שֶׁנִּלְקְחָה אֶסְתֵּר לְבֵית הַמֶּלֶךְ, כִּי לְקִיחַת אֶסְתֵּר לְבֵית אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, זֶהוּ בְּחִינַת הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין, שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת לְקִיחַת שָׂרָה לְבֵית אֲבִימֶלֶךְ וּפַרְעֹה, רַק שָׁם הָיָה רַק לְפִי שָׁעָה קַלָּה, כִּי אָז לֹא הָיָה קִטְרוּג וְדִין גָּדוֹל כָּל־כָּךְ כְּמוֹ בִּימֵי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, בְּקוֹם עָלֵינוּ אָדָם בְּלִיַּעַל הָמָן הָרָשָׁע, יִמַּח שְׁמוֹ, שֶׁהוּא עֲמָלֵק, שֶׁהוּא זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ בְּעַצְמוֹ, אֲשֶׁר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ לוֹחֵם עִמּוֹ תָּמִיד בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת יז, טז): ״מִלְחָמָה לַהֹוָיָ״ה בַּעֲמָלֵק מִדֹּר דֹּר״; וּמֵחֲמַת תֹּקֶף הַדִּין שֶׁהִתְגַּבְּרָה זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ מְאֹד, שֶׁהוּא הָמָן הָרָשָׁע, יִמַּח שְׁמוֹ, עַל־כֵּן הֻכְרְחָה אֶסְתֵּר שֶׁתִּהְיֶה נִתְפֶּסֶת לְבֵית הַמֶּלֶךְ, וְגַם הוּא לֹא נָגַע בָּהּ כַּמּוּבָא בַּתִּקּוּנִים. וּבְגֹדֶל כֹּחָהּ, הוֹצִיאָה מֵהַסִּטְרָא אַחֲרָא כָּל הַקְּדֻשׁוֹת וְהַנִּצוֹצוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת, עַד שֶׁהַסִּטְרָא אַחֲרָא, שֶׁהוּא הָמָן וּבִיתוֹ נָפְלוּ בְּמַפָּלָה שֶׁאֵין לָהּ תְּקוּמָה, וְנָתַן כָּל בֵּיתוֹ וּרְכוּשׁוֹ לְמָרְדֳּכַי הַיְּהוּדִי, שֶׁכָּל זֶה הָיָה עַל־יְדֵי הַצַּדִּיקֶת

אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אֶסְתֵּר ח, ב): "וַתָּשֶׂם אֶסְתֵּר אֶת מָרְדֳּכַי עַל בֵּית הָמָן", וְעַל־יְדֵי־זֶה עָלוּ כָּל נִצּוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים הַמְלֻבָּשִׁים בַּעֲשִׂירוּת שֶׁהָיְתָה כְּבוּשָׁה אֵצֶל הַסִּטְרָא אַחֲרָא, אֵצֶל הָמָן וּבֵיתוֹ, יִמַּח שְׁמָם, כֻּלָּם חָזְרוּ וְעָלוּ אֶל הַקְּדֻשָּׁה, לְמָרְדֳּכַי הַיְּהוּדִי, שֶׁכָּל זֶה נַעֲשָׂה עַל־יְדֵי בְּחִינַת הַתְּפִלָּה, בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, שֶׁעָמְדָה בְּבֵית הַבְּלִיעָה שֶׁלָּהֶם, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה הִיא מַפֶּלֶת הָמָן עַמָּלֵק, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת לְקִיחַת אֶסְתֵּר לְבֵית הַמֶּלֶךְ לְעִנְיַן שָׂרָה, וְעַל־כֵּן הָיָה הַנֵּס עַל־יְדֵי נִדּוּד הַשֵּׁנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם ו, א): "בַּלַּיְלָה הַהוּא נָדְדָה שְׁנַת הַמֶּלֶךְ", שֶׁאָז הִתְחִיל עִקַּר תִּקֻּף הַנֵּס, כִּי נִדּוּד הַשֵּׁנָה זֶה בְּחִינַת בְּרוּר הַמְּדַמֶּה, כִּי כְּשֶׁהַמְּדַמֶּה מְבֹרָר הֵיטֵב, אֵין צְרִיכִין לִישֵׁן, כִּי עִקַּר הַשֵּׁנָה הוּא בִּשְׁבִיל לְבָרֵר הַמְּדַמֶּה, אֲבָל כְּשֶׁהַמְּדַמֶּה מְבֹרָר, אֵין צָרִיךְ שֵׁנָה, וְעַל־יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין, שֶׁהִיא בְּחִינַת לְקִיחַת אֶסְתֵּר לְשָׁם, עַל־יְדֵי־זֶה נִתְבָּרֵר הַמְּדַמֶּה, וְעַל־כֵּן הָיָה אָז נִדּוּד הַשֵּׁנָה, שֶׁזֶּה נִמְשָׁךְ מִבְּרוּר הַמְּדַמֶּה, וְעַל־יְדֵי־זֶה הָיָה תִּקֻּף הַנֵּס. כִּי עִקַּר הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים הוּא לְהַכְנִיעַ עֲמָלֵק, שֶׁהוּא עִקַּר הַכְּפִירוּת וְהָאֶפִּיקוֹרְסוּת, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן יט), אֲשֶׁר הָמָן־עֲמָלֵק הוּא אֶבֶן נֶגֶף לְיִשְׂרָאֵל, לְהַפִּילָם בִּכְפִירוּת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת, וְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת לוֹחֵם עִמּוֹ, וְכָל עֲבוֹדָתוֹ הִיא לְגַלּוֹת אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, שֶׁעִקַּר מַפֶּלֶת עֲמָלֵק הוּא עַל־יְדֵי הִתְגַּלּוּת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, וְעַל־כֵּן הָיְתָה עִקַּר מַפֶּלֶת הָמָן־עֲמָלֵק עַל־יְדֵי נִדּוּד הַשֵּׁנָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת בְּרוּר הַמְּדַמֶּה, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִתְגַּלְּתָה הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁזֶּהוּ עִקַּר מַפֶּלֶת עֲמָלֵק וְהָמָן, וְעַל־יְדֵי כָּל זֶה זוֹכִין לְאוֹר הַצִּיצִית. וְזֶהוּ (שָׁם ח, טו): "וּמָרְדֳּכַי יָצָא מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ בִּלְבוּשׁ מַלְכוּת תְּכֵלֶת", זֶה בְּחִינַת צִיצִית, שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן תְּכֵלֶת, שֶׁהֵם עִקַּר תִּקּוּן וְנוֹי כָּל הַמַּלְבּוּשִׁי כָּבוֹד, הַיְנוּ שֶׁאָז נִתְגַּלָּה עַל מָרְדֳּכַי אוֹר הַצִּיצִית, שֶׁהוּא בְּחִינַת לְבוּשׁ מַלְכוּת תְּכֵלֶת וָחוּר וְכוּ', כִּי עַל־יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין, עַל־יְדֵי־זֶה הִיא מַפֶּלֶת הָמָן, וְנִתְגַּלָּה הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה וְכוּ', עַד שֶׁזּוֹכִין לְחוּט שֶׁל חֶסֶד, שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הַצִּיצִית, שֶׁהוּא בְּחִינַת לְבוּשׁ מַלְכוּת תְּכֵלֶת וָחוּר וְכוּ', וְזֶהוּ (שָׁם טז) "לַיְּהוּדִים הָיְתָה אוֹרָה וְשִׂמְחָה" וְגוֹ', כִּי אֵין עוֹד שִׂמְחָה כְּשִׂמְחַת הָאֱמוּנָה, עַל־כֵּן בָּזֶה שִׁגְלָה וּפִרְסֵם מָרְדֳּכַי הַיְּהוּדִי אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בָּעוֹלָם, וְהִלְבִּישׁ אֶת עַצְמוֹ בִּלְבוּשִׁים, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת "וּמָרְדֳּכַי יָצָא מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ בִּלְבוּשׁ מַלְכוּת תְּכֵלֶת וָחוּר וַעֲטֶרֶת זָהָב, גְּדוֹלָה וְתַכְרִיךְ, בּוּץ וְאַרְגָּמָן", שֶׁמִּזֶּה בָּאָה הַשִּׂמְחָה הָעֲצוּמָה, שֶׁהַצַּדִּיק מַלְבִּישׁ אֶת עַצְמוֹ

טז לַיְהוּדִים הָיְתָה אוֹרָה וְשִׂמְחָה וְשָׂשֹׂן וִיקָר׃

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

בִּלְבוּשִׁים, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִתְגַּלָּה לְכֻלָּם הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁזֶּה בְּרוּר וְזִכּוּךְ הַמְּדַמֶּה, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשֵׂית שִׂמְחָה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת "וְהָעִיר שׁוּשָׁן צָהֲלָה וְשָׂמֵחָה", בְּחִינַת תֹּקֶף הַשִּׂמְחָה שֶׁל הַפּוּרִים. כִּי עִקַּר הַשִּׂמְחָה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת חוּט שֶׁל חֶסֶד, שֶׁהוּא בְּחִינַת לְבוּשׁ מַלְכוּת תְּכֵלֶת וְכוּ', בְּחִינַת צִיצִית, כִּי הַחוּט שֶׁל חֶסֶד הוּא בְּחִינַת הַנִּגּוּן שֶׁלְּעָתִיד, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַשִּׂמְחוֹת, וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה יג.): אֶסְתֵּר חוּט שֶׁל חֶסֶד מָשׁוּךְ עָלֶיהָ, כִּי זָכְתָה לְחוּט שֶׁל חֶסֶד, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

טז לַיְהוּדִים הָיְתָה אוֹרָה וְשִׂמְחָה וְשָׂשׂוֹן וִיקָר: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי!

אֲשֶׁר מוּבָא בִּדְבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן ט', וְסִימָן קיב), אֲשֶׁר כְּשֶׁמְּסַבְּבִים אֶת הָאָדָם הַקְּלִפּוֹת וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא, אֲשֶׁר הֵן הַמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת, הַמּוֹנְעוֹת מֵאִתּוֹ אֶת הַתְּפִלָּה, אֵין עֵצָה אַחֶרֶת, אֶלָּא לְדַבֵּר דִּבּוּרֵי אֱמֶת, וְיֹאמַר אֶת הַדִּבּוּרִים בִּתְמִימוּת וּבִפְשִׁיטוּת כְּפִי הָאֱמֶת שֶׁלּוֹ, וּבִלְבָד שֶׁיִּהְיֶה בְּלֵב אֱמֶת, בְּלֵב נָכוֹן. וְצָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! כִּי לֹא בְּנָקֵל זוֹכִים לָזֶה, וְכִלְשׁוֹנוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ זַ"ל (שָׁם): וְהַמַּשְׂכִּיל הַמֵּבִין, יֵשׁ לוֹ לְהִתְפַּלֵּל כָּל יָמָיו, שֶׁיִּזְכֶּה פַּעַם אַחַת כָּל יְמֵי חַיָּיו לְדַבֵּר דִּבּוּר אֶחָד שֶׁל אֱמֶת לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כָּרָאוּי, כִּי הַשֶּׁקֶר מְסַבֵּב מְאֹד מְאֹד אֶת הָאָדָם, עַד שֶׁקָּשֶׁה לוֹ לָצֵאת מֵהַשֶּׁקֶר, אֶלָּא עַל־יְדֵי שֶׁיְּדַבֵּר דִּבּוּר אֱמֶת כְּפִי בְּחִינָתוֹ, שֶׁאָז יָאִיר לוֹ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ, אֵיךְ לָצֵאת מֵהַחֹשֶׁךְ וְהַשֶּׁקֶר שֶׁמְּסַבְּבִים אוֹתוֹ. כִּי עַל־יְדֵי דִּבּוּרֵי אֱמֶת זוֹכֶה לִמְצֹא אֶת הַפֶּתַח לָצֵאת מִשָּׁם; כִּי עִקַּר הָאוֹר הַמֵּאִיר הוּא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים כז, א): "יְיָ"ה אוֹרִי וְיִשְׁעִי", וּצְרִיכִים לְדַבֵּר דִּבּוּרֵי אֱמֶת כְּפִי בְּחִינָתוֹ, הַיְנוּ שֶׁלֹּא יַטְעֶה אֶת עַצְמוֹ לֵילֵךְ בִּגְדוֹלוֹת וּבְנִפְלָאוֹת מִמֶּנּוּ, שֶׁאָז אֵינוֹ כְּבַר אֱמֶת, אֶלָּא שֶׁהוּא מְחַפֶּה אֶת הָאֱמֶת עִם שֶׁקֶר. וְאֶת הָאֱמֶת הַזּוֹ מְקַבְּלִים עַל־יְדֵי הַצַּדִּיק (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, דַּיָּנִים, הֲלָכָה ג', אוֹת יח), שֶׁעִקַּר מַפָּלַת הָמָן־עֲמָלֵק הוּא עַל־יְדֵי תְּפִלָּה, כְּשֶׁמַּגְבִּירִים וּמְעוֹרְרִים הָאֱמֶת עַל עַצְמוֹ, שֶׁאָז זוֹכִים לִמְצֹא הַפְּתָחִים לָצֵאת מִן הַחֹשֶׁךְ, מִקְּלִפַּת הָמָן־עֲמָלֵק, לָצֵאת מֵאֲפֵלָה לְאוֹרָה, שֶׁזֶּה "לַיְהוּדִים הָיְתָה אוֹרָה וְשִׂמְחָה וְשָׂשׂוֹן וִיקָר", כִּי אַפְלוּ הַפָּחוּת

שֶׁבַּפְּחוּתִים וְהַקַּל שֶׁבַּקַּלִּים שֶׁרָחוֹק לְגַמְרֵי, עִם כָּל זֹאת, אִם יִהְיֶה מְקָרָב אֶל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הַמֵּאִיר בֶּאֱמֶת, עַל־יְדֵי כָּל דִּבּוּר וְדִבּוּר שֶׁיְּדַבֵּר אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עִם אֱמֶת, עַל־יְדֵי־זֶה יָאִיר לוֹ לָצֵאת מֵהַחֹשֶׁךְ שֶׁנִּלְכַּד בּוֹ, כִּי עַל־יְדֵי מָרְדֳּכַי וְאֶסְתֵּר, הֵאִיר לְעַם יִשְׂרָאֵל הָאוֹר מִתּוֹךְ הַחֹשֶׁךְ, וְזֶה מַה שֶּׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִדְרָשׁ תְּהִלִּים, פָּרָשָׁה כב, סִימָן טו): זֶהוּ שֶׁאָמַר הַכָּתוּב (יְשַׁעְיָה ט, א): "הָעָם הַהוֹלְכִים בַּחֹשֶׁךְ רָאוּ אוֹר גָּדוֹל", בְּדוֹרוֹ שֶׁל מָרְדֳּכַי הַכָּתוּב מְדַבֵּר, שֶׁאֵין לְךָ שָׁעָה רָעָה וַאֲפֵלָה לְיִשְׂרָאֵל כְּמוֹ בְּשׁוּשָׁן הַבִּירָה, שֶׁנִּגְזַר עֲלֵיהֶם לְהַשְׁמִיד לַהֲרֹג וּלְאַבֵּד, וְרָאוּ אוֹר גָּדוֹל, שֶׁנִּצְּמַח לָהֶם גּוֹאֵל וּגְאָלָם, וְאֵיזֶה? זֶה מָרְדֳּכַי, דִּכְתִיב: "וּמָרְדֳּכַי יָצָא מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ", מַה כְּתִיב בַּתְּרֵיהּ? "לַיְּהוּדִים הָיְתָה אוֹרָה". כִּי דַּיְקָא מָרְדֳּכַי, שֶׁהוּא הַצַּדִּיק, הֵאִיר אֶת הָאֱמֶת בְּתוֹךְ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, עַד שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה יָצְאוּ מֵהַחֹשֶׁךְ, וְנִפְקַע הַחֹשֶׁךְ, וְנִשְׁבְּרוּ כָּל הַמְּחִיצוֹת הַמְסַבְּבוֹת אֶת כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, וְרָאוּ אוֹר אֵיךְ לָצֵאת מֵהַחֹשֶׁךְ, וְהֵאִיר עֲלֵיהֶם הָאוֹר הָאֵין סוֹף. וְזֶה מַה שֶּׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה טז.): "אוֹרָה" זוֹ תּוֹרָה, "שָׂשׂוֹן" זוֹ מִילָה, "וִיקָר" אֵלּוּ תְּפִלִּין; כִּי בָּרֵגַע שֶׁמֵּאִיר לוֹ לָאָדָם אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ, הוּא זוֹכֶה לְמֹחִין, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין, כַּמּוּבָא בִּדְבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן לח), כִּי הַתְּפִלִּין הֵם בְּסוֹד הַמֹּחִין, וְנִצּוֹל מִפְּגַם יְקַ"ר, שֶׁכָּל זֶה זוֹכִים עַל־יְדֵי שִׂמְחָה, כַּמּוּבָא בִּדְבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן קסט), אִם אָדָם תָּמִיד בְּשִׂמְחָה, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא יִשְׁמֹר אֶת בְּרִיתוֹ שֶׁלֹּא יָבוֹא לִידֵי פְּגָם, שֶׁזֶּה "שָׂשׂוֹן" זוֹ מִילָה, וְעַל־יְדֵי־זֶה זוֹכֶה לִתְפִלָּה, כַּמּוּבָא בִּדְבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן ב'), שֶׁעַל־יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית זוֹכִים לִתְפִלָּה בְּלִי מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת, וְהַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה מְאִירִין זֶה לָזֶה. וְלָכֵן "לַיְּהוּדִים הָיְתָה אוֹרָה" — זוֹ תּוֹרָה.

כִּי צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג שׁוּם הַשָּׂגָה וְהֶאָרָה בְּחִיּוּת אֱלֹקוּת, אִם לֹא עַל־יְדֵי עֵסֶק תּוֹרָה לִשְׁמָהּ, לְדָבְקָה בּוֹ, כִּי הוּא חַיֶּיךָ וְאֹרֶךְ יָמֶיךָ, הֵן בִּגְמָרָא וּפוֹסְקִים, וְהֵן בְּסִפְרֵי הַזֹּהַר וְהַתִּקּוּנִים וּבְכִתְבֵי הָאֲרִיזַ"ל, וּבְלִי תּוֹרָה — הַכֹּל הֶבֶל וְדִמְיוֹן גָּדוֹל מִקְּלִפַּת נֹגַ"הּ. וּצְרִיכִים לִשְׁמֹחַ מְאֹד מְאֹד עִם כָּל נְקֻדָּה קְטַנָּה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ, שֶׁזּוֹ הָאֱמֶת לְפִי בְּחִינָתוֹ, כִּי כָּל דִּבּוּר וְדִבּוּר צָרִיךְ לִהְיוֹת יָקָר בְּעֵינָיו, שֶׁזּוֹ הָאֱמֶת שֶׁלּוֹ, וּכְמוֹ שֶׁאָמַר הַבַּעַל־שֵׁם־טוֹב הַקָּדוֹשׁ זי"ע לְאִישׁ אֶחָד: אִם תִּרְצֶה שֶׁיִּהְיֶה לְךָ עוֹלָם הַזֶּה

יז וּבְכָל־מְדִינָה וּמְדִינָה וּבְכָל־עִיר וָעִיר מְקוֹם אֲשֶׁר
דְּבַר־הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ מַגִּיעַ שִׂמְחָה וְשָׂשׂוֹן לַיְהוּדִים
מִשְׁתֶּה וְיוֹם טוֹב וְרַבִּים מֵעַמֵּי הָאָרֶץ מִתְיַהֲדִים
כִּי־נָפַל פַּחַד־הַיְהוּדִים עֲלֵיהֶם:

גְּנִזֵי הַמֶּלֶךְ

וְעוֹלָם הַבָּא, תַּאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה, שֶׁבְּכָל תְּנוּעָה וּתְנוּעָה שָׁם אַלּוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְאֵין שׁוּם מִקְרֶה בָּעוֹלָם כְּלָל, וְעַל־יְדֵי־זֶה תְּקַבֵּל אֶת כָּל הַבָּא עָלֶיךָ בְּשִׂמְחָה, שֶׁהַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן גָּדוֹל וְנוֹרָא מְאֹד, מַשְׁגִּיחַ מֵעַצְמוֹ עָלֶיךָ, וְאָז יָאִיר עָלֶיךָ מֶלֶךְ כָּבוֹד בְּהֶאָרָה נוֹרָאָה וְנִפְלָאָה מְאֹד, וְיַקַּיִם אֶצְלְךָ: "לַיְהוּדִים הָיְתָה אוֹרָה וְשִׂמְחָה", כִּי זֶה עִקַּר הַשִּׂמְחָה, שֶׁהָאָדָם יוֹדֵעַ שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא צוֹפֶה וּמַבִּיט בְּעָנְיוֹ וּבַחֲלִישׁוּת הַדַּעַת שֶׁלּוֹ, וּכְשֶׁמְּקַבֵּל הַכֹּל בְּשִׂמְחָה, יִהְיֶה לוֹ עוֹלָם הַזֶּה וְעוֹלָם הַבָּא גַּם יַחַד, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

יז וְרַבִּים מֵעַמֵּי הָאָרֶץ מִתְיַהֲדִים: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! שֶׁרַבֵּנוּ זַ"ל אָמַר (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן יז), שֶׁיֵּשׁ אֲוִיר הַנַּח וְהַזַּךְ, אֲזַי הַדִּבּוּר שֶׁהַצַּדִּיק מְדַבֵּר דִּבּוּרֵי אֱמוּנָה, הוֹלֵךְ מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹפוֹ, עַד שֶׁמַּגִּיעַ אֲפִלּוּ בְּסִפְרֵי הָעַכּוּ"ם, וְהֵם מִתְגַּיְּרִים, כִּי הֵם מוֹצְאִים בְּסִפְרֵיהֶם הֶפֶךְ הָאֱמוּנָה שֶׁלָּהֶם. וְזֶה (אֶסְתֵּר ו, ב): "וַיִּמָּצֵא כָּתוּב אֲשֶׁר הִגִּיד מָרְדֳּכַי", מָרְדֳּכַי הוּא הַצַּדִּיק, שֶׁנִּקְרָא אִישׁ יְהוּדִי, שֶׁכּוֹפֵר בַּעֲבוֹדָה זָרָה, וְעַל־יְדֵי שֶׁהוּא מְדַבֵּר דִּבּוּרֵי אֱמוּנָה, הַדִּבּוּרִים הוֹלְכִים מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹפוֹ, עַד שֶׁנֶּחְקַק בְּסִפְרֵיהֶם, וְהֵם מוֹצְאִים שָׁם אֶת טָעוּתָם. אֲבָל לָזֶה צְרִיכִים אֲוִיר הַנַּח וְהַזַּךְ, שֶׁזֶּה זוֹכִים עַל־יְדֵי צְדָקָה, שֶׁאֶחָד נִכְלָל בַּשֵּׁנִי, וְאָז הַדִּבּוּר נִתְקַבֵּל אֶצֶל כֻּלָּם. וְזֶה "וּבְכָל מְדִינָה וּמְדִינָה וּבְכָל עִיר וָעִיר מְקוֹם אֲשֶׁר דְּבַר הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ מַגִּיעַ, שִׂמְחָה וְשָׂשׂוֹן לַיְהוּדִים מִשְׁתֶּה וְיוֹם טוֹב", וּמֵאַחַר שֶׁמָּרְדֳּכַי וְאֶסְתֵּר גָּרְמוּ לְכָךְ, שֶׁיִּהְיֶה אֲוִיר הַנַּח וְהַזַּךְ בֵּין כְּלַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, כִּי הֲרֵי הָיָה לַיְהוּדִים שִׂמְחָה וְשָׂשׂוֹן, מִשְׁתֶּה וְיוֹם טוֹב, שֶׁאֵין לְךָ עוֹד קִרְבַת לְבָבוֹת יוֹתֵר מִזּוֹ, וְעַל־יְדֵי־זֶה גָּרְמוּ שֶׁהַדִּבּוּרִים שֶׁל מָרְדֳּכַי, שֶׁהוּא הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁדִּבֵּר דִּבּוּרֵי אֱמוּנָה, יֵלְכוּ מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹפוֹ, עַד שֶׁיִּתְקַיֵּם: "וְרַבִּים מֵעַמֵּי הָאָרֶץ מִתְיַהֲדִים",

ט א וּבִשְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ הוּא־חֹדֶשׁ אֲדָר בִּשְׁלוֹשָׁה
עָשָׂר יוֹם בּוֹ אֲשֶׁר הִגִּיעַ דְּבַר־הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ לְהֵעָשׂוֹת
בַּיּוֹם אֲשֶׁר שִׂבְּרוּ אֹיְבֵי הַיְּהוּדִים לִשְׁלֹט בָּהֶם
וְנַהֲפוֹךְ הוּא אֲשֶׁר יִשְׁלְטוּ הַיְּהוּדִים הֵמָּה בְּשֹׂנְאֵיהֶם:

גְּנִזֵי הַמֶּלֶךְ

עַל־יְדֵי שֶׁמָּצְאוּ בַּסְּפָרִים הַפֶּךְ אֱמוּנָתָם הַכְּתוּבָה, עַל־יְדֵי־זֶה "נָפַל פַּחַד הַיְּהוּדִים עֲלֵיהֶם", וְרַבִּים נִתְגַּיְּרוּ. וְזוֹ הַמַּעֲלָה שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, הַמְדַבֵּר תָּמִיד דִּבּוּרֵי אֱמוּנָה וְהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה הוּא גּוֹרֵם שֶׁהַדִּבּוּרִים שֶׁלּוֹ הוֹלְכִים מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹפוֹ, וְגוֹרֵם שֶׁיִּתְגַּיְּרוּ אֻמּוֹת הָעוֹלָם, וְיַחְזְרוּ לְקַבֵּל עַל עַצְמָם עֹל מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

פֶּרֶק ט׳

א וְנַהֲפוֹךְ הוּא אֲשֶׁר יִשְׁלְטוּ הַיְּהוּדִים הֵמָּה בְּשֹׂנְאֵיהֶם: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אָהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר עִקַּר הַשּׁוֹנֵא שֶׁל הָאָדָם הוּא הָמָן־עֲמָלֵק, שֶׁנִּמְצָא אֵצֶל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, כִּי הַחֲמְרִיּוּת וְהַגַּשְׁמִיּוּת שֶׁנִּמְצָאִים אֵצֶל הָאָדָם, הֵם מַכְנִיסִים בּוֹ מְרִירוּת דְּמְרִירוּת, עַד שֶׁנּוֹפֵל בְּדַעְתּוֹ לְגַמְרֵי, וְנִשְׁבָּר וְנַעֲשֶׂה כְּלֹא, וְאֵלּוּ כָּל הַצָּרוֹת שֶׁעוֹבְרוֹת עַל כָּל אָדָם בְּזֶה הָעוֹלָם, כִּי מֵרֹב מְרִירוּת וְשִׁבְרוֹן לֵב וַעֲצָבוּת שֶׁנִּכְנָסָה בּוֹ מִכָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו, עַל־יְדֵי־זֶה אֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְרַכֵּז וְלַחֲשֹׁב מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְנַעֲשֶׂה אֶצְלוֹ מַחֲלֹקֶת, הַיְנוּ שֶׁלִּבּוֹ אֵינוֹ שָׁלֵם עִם דַּעְתּוֹ, וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ"ן, חֵלֶק א׳, סִימָן לג), שֶׁצָּרִיךְ לְבַקֵּשׁ שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם לְכָל אָדָם בְּמִדּוֹתָיו, הַיְנוּ שֶׁלֹּא יִהְיֶה מְחֻלָּק בְּמִדּוֹתָיו וּבְמַאֲרָעוֹתָיו, שֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ חִלּוּק בֵּין בְּטִיבוֹ וּבֵין בְּעִיקּוֹ, תָּמִיד יִמְצָא בּוֹ אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים נו, א): "בֵּאלֹהִים אַהַלֵּל דָּבָר בַּיהוָ"ה אַהַלֵּל דָּבָר". וְאָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ"ן, חֵלֶק א׳, סִימָן כז), שֶׁשָּׁלוֹם בְּעַצְמוֹ בָּא לָאָדָם בְּמִרְירוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה לח, יז): "הִנֵּה לְשָׁלוֹם מַר לִי מָר", וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְרַחֵם וּמַשְׁלִיךְ אֶת עֲוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם, עַד שֶׁנִּמְשָׁךְ עָלָיו שָׁלוֹם אֲמִתִּי, וְעַל־יְדֵי־זֶה הוּא יוּכַל לְהַחֲזִיק מַעֲמָד בְּכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו. וְכָתַב מוֹהֲרַנ"תְ זַ"ל (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, קְרִיאָה וּכְתִיבַת קַעֲקַע, הֲלָכָה ג׳, אוֹת יב), כִּי הָעִקָּר בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם

הוּא שָׁלוֹם, שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם בִּמְאֹרָעוֹתָיו וּבְמִדּוֹתָיו, וְשׁוּם דָּבָר בָּעוֹלָם לֹא יוּכַל לִשְׁבֹּר אוֹתוֹ. וּבִשְׁבִיל זֶה הָיְתָה עִקַּר בְּרִיאַת הָאָדָם. כִּי הָאָדָם כָּלוּל מֵחֹמֶר וְצוּרָה, גּוּף מִן הַתַּחְתּוֹנִים וּנְשָׁמָה מִן הָעֶלְיוֹנִים, וְהֵם שְׁנֵי הַפָּכִים. וּכְשֶׁהוֹלֵךְ, חַס וְשָׁלוֹם, אַחַר שְׁרִירוּת לִבּוֹ, אֲזַי הוּא הֶעְדֵּר הַשָּׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים לח, ד) "אֵין שָׁלוֹם בַּעֲצָמַי מִפְּנֵי חַטָּאתִי", אֲבָל כְּשֶׁכּוֹפֶה אֶת גּוּפוֹ וּמְבַטֵּלוֹ לְהַנְּשָׁמָה — זֶהוּ שָׁלוֹם, שֶׁנַּעֲשֶׂה שָׁלוֹם בֵּין הַנְּשָׁמָה וְהַגּוּף. וְעַל־יְדֵי עֲבוֹדָתוֹ הוּא מְקַשֵּׁר כָּל הָעוֹלָמוֹת יַחַד לְהַשִּׁם יִתְבָּרַךְ, דְּרֵי מַעְלָה עִם דָּרֵי מָטָה, וְעוֹשֶׂה שָׁלוֹם בֵּין כֻּלָּם, בֵּין כָּל הַהֲפָכִים, כִּי מְקַשֵּׁר כֻּלָּם יַחַד לְהַשִּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁזֶּהוּ שָׁלוֹם. וְזֶה שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק (בְּרֵאשִׁית ב, ד): "וַיִּפַּח בְּאַפָּיו" וְגוֹ', שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא הָאָדָם בְּשִׁשִּׁי מִן הָעֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים. כִּי בְּרִאשׁוֹן בָּרָא שָׁמַיִם וָאָרֶץ, בְּשֵׁנִי רָקִיעַ לָעֶלְיוֹנִים וְכוּ', עַל־כֵּן הֻצְרַךְ בְּשִׁשִּׁי לִבְרֹא הָאָדָם, שֶׁהוּא כָּלוּל מִן הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים, וְאִם לָאו יֵשׁ קִנְאָה בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית וְכוּ', עַיֵּן שָׁם.

נִמְצָא, שֶׁהָאָדָם שֶׁהוּא מְחֻבָּר וְכָלוּל מִן הָעֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, הוּא מְחַבֵּר הַכֹּל וְעוֹשֶׂה שָׁלוֹם בֵּין כָּל מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, כִּי בִּשְׁבִיל זֶה הָיְתָה עִקַּר בְּרִיאַת הָאָדָם, כְּדֵי שֶׁיַּעֲשֶׂה שָׁלוֹם בָּעוֹלָם, דְּהַיְנוּ שֶׁיַּעֲלֶה וְיַגְבִּיהַּ כָּל הַמַּדְרֵגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת לְהַשִּׁם יִתְבָּרַךְ, וְיַעֲלֶה כָּל הַנִּצּוֹצוֹת לְשָׁרְשָׁן, שֶׁזֶּהוּ שָׁלוֹם, שֶׁמְּחַבֵּר שְׁנֵי הַפָּכִים יַחַד, שֶׁמְּקָרֵב הָרְחוֹקִים לְמַעְלָה לְהַשִּׁם יִתְבָּרַךְ. כִּי עִקַּר הַשָּׁלוֹם הוּא בֵּין שְׁנֵי הַפָּכִים, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ"ן, חֵלֶק א', סִימָן פ'), וְעַל־יְדֵי חֵטְא עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע נִתְקַלְקֵל הַשָּׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ג, טו): "וְאֵיבָה אָשִׁית" וְגוֹ', כִּי עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע זֶה מַחֲלֹקֶת שֶׁנַּעֲשָׂה בֵּין הָרָע וּבֵין הַטּוֹב, וְהַתַּכְלִית הִיא לַהֲפֹךְ אֶת הָרַע שֶׁיִּהְיֶה כִּסֵּא לַטּוֹב, שֶׁזֶּה תַּכְלִית הַשָּׁלוֹם בֵּין הָרְחוֹקִים בְּיוֹתֵר, וְעַל־כֵּן מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, מִשָּׁם הִשְׁתַּלְשְׁלוּת כָּל הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבָּעוֹלָם, שֶׁכֻּלָּם נִמְשָׁכִין מִשָּׁם, שֶׁהוּא זֶהַמַּת הַנָּחָשׁ, שֶׁהוּא הַשּׁוֹנֵא הַגָּדוֹל, שֶׁאֵינוֹ חָפֵץ בְּשָׁלוֹם, שֶׁזֶּה הָמָן־עֲמָלֵק, אֲשֶׁר שָׁרְשׁוֹ הוּא מֵעֵץ הַדַּעַת, כְּמַאֲמָרָם זַ"ל (חֻלִּין קלט:): הָמָן מִן הַתּוֹרָה, מִנַּיִן? (בְּרֵאשִׁית ג, יא): "הֲמִן הָעֵץ"; וְהָמָן־עֲמָלֵק הוּא זֶהַמַּת הַנָּחָשׁ, וְהוּא אוֹרֵב תָּמִיד לְקַלְקֵל הַשָּׁלוֹם, וּלְעוֹרֵר מַחֲלֹקֶת עַל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, כִּי הוּא מִזֶּרַע עֵשָׂו, שֶׁרָדַף אֶת יַעֲקֹב אָחִיו, שֶׁהוּא עִקַּר הַשָּׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית לג, יח) "וַיָּבֹא יַעֲקֹב

שָׁלֵם״ וְגוֹ׳; כִּי עַמָּלֵק הוּא פְּגַם הַבְּרִית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים כה, יח): ״אֲשֶׁר קָרְךָ בַּדֶּרֶךְ וַיְזַנֵּב בְּךָ כָּל הַנְּחֲשָׁלִים אַחֲרֶיךָ״ וְגוֹ׳. וְעַל־יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית נִתְקַלְקֵל הַשָּׁלוֹם, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל הַשָּׁלוֹם, שֶׁהוּא רְפוּאָה לְכָל הַדְּבָרִים, כִּי אִם עַל־יְדֵי מְרִירוּת, שֶׁבָּאָה לָאָדָם כָּל־כָּךְ קָשֶׁה, שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם בְּמְאוֹרָעוֹתָיו וּבְמִדּוֹתָיו, כִּי מִשָּׁם בָּאוֹת כָּל הַמַּחֲלוֹת וְהֶחָלְאִים רָעִים, שֶׁאֵין הַיְסוֹדוֹת מִשְׁתַּוִּים יַחַד, וּמִזֶּה נַעֲשֶׂה הָאָדָם חוֹלֶה, שֶׁיְּסוֹד אֶחָד מִתְגַּבֵּר עַל יְסוֹד שֵׁנִי וְכוּ׳, וְלִפְעָמִים הַחוֹלָאַת מִתְגַּבֶּרֶת כָּל־כָּךְ, עַד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַחוֹלֶה לִסְבֹּל מְרִירוּת הָרְפוּאוֹת, וְאָז הָרוֹפְאִים מְיָאֲשִׁין אוֹתוֹ. כֵּן כְּשֶׁהָעַוּוֹנוֹת שֶׁהֵם חֹלִי הַנֶּפֶשׁ, גּוֹבְרִים מְאֹד, אָז אֵינוֹ יָכוֹל לִסְבֹּל מְרִירוּת הָרְפוּאוֹת, וְאָז (יְשַׁעְיָה מח, כב): ״אֵין שָׁלוֹם אָמַר הֲוָיָ״ה לָרְשָׁעִים״. וְזֶה שֶׁשִּׁבַּח חִזְקִיָּהוּ אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁהִשְׁלִיךְ כָּל חַטֹּאוֹתָיו אַחַר כְּתֵפָיו, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִצְטָרֵךְ לְהַלְבִּישׁ אֶת הַשָּׁלוֹם בְּמְרִירוּת הַרְבֵּה. וְזֶהוּ (יְשַׁעְיָה לח, יז): ״הִנֵּה לְשָׁלוֹם מַר לִי מַר וְאַתָּה חָשַׂקְתָּ נַפְשִׁי מִשַּׁחַת בְּלִי כִּי הִשְׁלַכְתָּ אַחֲרֵי גֵּוְךָ כָּל חַטָּאָי״.

נִמְצָא, כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל רְחוֹקִים מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּהוּ פְּגַם הַשָּׁלוֹם, בְּחִינַת ״אֵין שָׁלוֹם בַּעֲצָמַי״, וְאֵין שָׁלוֹם בֵּין הָעוֹלָמוֹת עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים וְכוּ׳, וְאַחַר־כָּךְ כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל צְרִיכִין לְקַבֵּל הָרְפוּאָה, שֶׁהוּא הַשָּׁלוֹם, צְרִיכִין לִסְבֹּל מְרִירוּת מִקֹּדֶם, כִּי דֶּרֶךְ הַשָּׁלוֹם שֶׁיִּתְלַבֵּשׁ בִּמְרִירוּת. וְאֵלּוּ כָּל הַגָּלְיוֹת וְהַצָּרוֹת שֶׁיִּשְׂרָאֵל סוֹבְלִין, כִּי כָּל זֶה הוּא הַמְּרִירוּת שֶׁסּוֹבְלִין, כְּדֵי לְקַבֵּל אַחַר־כָּךְ עַל־יְדֵי־זֶה הָרְפוּאָה שֶׁהוּא הַשָּׁלוֹם. וְזוֹ גָּלוּת מִצְרַיִם, שֶׁהִיא מְרִירוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת א, יד): ״וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם״ וְגוֹ׳, וְכָל זֶה הָיָה לְתַקֵּן חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן כַּיָּדוּעַ, שֶׁגָּלוּת מִצְרַיִם הָיְתָה עַל חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, שֶׁהוּא פְּגַם הַבְּרִית, פְּגַם הַשָּׁלוֹם. וּמֵחֲמַת שֶׁהָיוּ צְרִיכִין לְתַקֵּן חֵטְא וּפְגָם זֶה, וּלְהַמְשִׁיךְ שָׁלוֹם מֻחָדָשׁ, עַל־כֵּן הֻצְרְכוּ לִסְבֹּל מְרִירוּת הַרְבֵּה, כְּדֵי לְקַבֵּל הַשָּׁלוֹם עַל־יְדֵי־זֶה, כִּי אַחַר־כָּךְ זָכוּ לָבֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וִירוּשָׁלַיִם שֶׁהוּא שָׁלוֹם, כִּי עַל שֵׁם זֶה נִקְרֵאת יְרוּשָׁלַיִם — עַל שֵׁם יָרֵא שָׁלֵם. וַעֲמָלֵק הוּא מֵעוֹלָם רְצוּעַת מַרְדּוּת לְיִשְׂרָאֵל, וְהוּא אוֹרֵב תָּמִיד בְּעֵת שֶׁיִּשְׂרָאֵל צְרִיכִין לִזְכּוֹת לָרְפוּאָה שֶׁהוּא שָׁלוֹם. וְאָז הוּא מְקַטְרֵג עֲלֵיהֶם, עַל שֶׁלֹּא סָבְלוּ עֲדַיִן מְרִירוּת כְּפִי הָרָאוּי לָהֶם; כִּי בֶּאֱמֶת לֹא סָבְלוּ כָּרָאוּי, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ דִּלֵּג עַל הַקֵּץ בְּמִצְרַיִם, שֶׁזֶּהוּ ״וְאַתָּה הִשְׁלַכְתָּ אַחַר גֵּוְךָ כָּל חַטָּאָי״, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ צָפָה

וְרָאָה, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְיִשְׂרָאֵל לִסְבֹּל הַגָּלוּת עוֹד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת יב, ח): ״וְלֹא יָכְלוּ לְהִתְמַהְמֵהַּ״, הַיְנוּ שֶׁאִם לֹא הָיָה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְמַהֵר לְהוֹצִיאָם מִמִּצְרַיִם קֹדֶם הַקֵּץ, הָיוּ חַס וְשָׁלוֹם, נִשְׁאָרִים שְׁקוּעִים שָׁם, שֶׁזֶּה מַה שֶּׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן כז), שֶׁכְּשֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רוֹאֶה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָאָדָם לִסְבֹּל מְרִירוּת הָרְפוּאוֹת, אֲזַי הוּא בְּרַחֲמָיו מַשְׁלִיךְ חַטֹּאתָיו אַחַר כְּתֵפָיו, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְלַבֵּשׁ הַשָּׁלוֹם בִּמְרִירוּת הָרִבּה, כִּי אִם כְּפִי יְכָלְתּוֹ.

וְזֶהוּ מַמָּשׁ עִנְיַן גָּלוּת מִצְרַיִם, שֶׁהָיָה מֻכְרָח, כִּבְיָכוֹל, לְדַלֵּג עַל הַקֵּץ וּלְמַעֵט מְרִירוּת הַגָּלוּת, כִּי לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לָהֶם לְסָבְלוֹ עוֹד כַּנַּ״ל. וַעֲמָלֵק הוּא אוֹרֵב לְיִשְׂרָאֵל, וּמְקַטְרֵג עַל זֶה תָּמִיד, וְיוֹרֵד וּמַסְטִין וְעוֹלֶה וּמְקַטְרֵג; הַיְנוּ בְּשָׁעָה שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לְקַבֵּל הָרְפוּאָה, שֶׁהוּא הַשָּׁלוֹם, וְאָז הוּא צָרִיךְ לִסְבֹּל מְרִירוּת מִקֹּדֶם, אָז הוּא מֵסִית אֶת הָאָדָם, וְאֵינוֹ מַנִּיחוֹ לַעֲמֹד בַּנִּסָּיוֹן, שֶׁיִּסְבֹּל מְעַט הַמְּרִירוּת, וּמְסִיתוֹ לִבְעֹט בַּמְּרִירוּת שֶׁהוּא מֻכְרָח לְקַבֵּל בִּשְׁבִיל רְפוּאָתוֹ, וְאַחַר־כָּךְ הוּא עוֹלֶה וּמְקַטְרֵג עַל שֶׁאֵין שׁוֹלְחִין לוֹ מְרִירוּת כָּרָאוּי לוֹ. וּבֶאֱמֶת הָאָדָם הוּא אָז בְּסַכָּנָה גְּדוֹלָה, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חָמַל עָלָיו, וְהֵקֵל מְרִירוּתוֹ בִּשְׁבִיל רְפוּאַת נַפְשׁוֹ, אֲזַי, חַס וְשָׁלוֹם, מִתְגַּבֵּר הַקִּטְרוּג, וְשׁוֹלְחִין לוֹ מְרִירוּת הָרִבּה, שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְקַבְּלוֹ בְּשׁוּם אֹפֶן, וְאָז ״אֵין שָׁלוֹם אָמַר ה׳ לָרְשָׁעִים״; כִּי בְּוַדַּאי אַף־עַל־פִּי שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ גּוֹמֵל לְחַיָּבִים טוֹבוֹת, וְהוּא מֵקֵל עַל בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה, וְאֵינוֹ מַכְבִּיד עֲלֵיהֶם, שֶׁיִּצְטָרְכוּ לִסְבֹּל מְרִירוּת כָּרָאוּי לָהֶם לְפִי חַטֹּאתָם, אַף־עַל־פִּי־כֵן לִפְטֹר בְּלֹא כְּלוּם אִי אֶפְשָׁר, כִּי עַל־כָּל־פָּנִים הַהֶכְרֵחַ שֶׁיִּסְבֹּל מְעַט מְרִירוּת כְּפִי יְכָלְתּוֹ בִּשְׁבִיל תְּשׁוּבָתוֹ וּרְפוּאַת נַפְשׁוֹ, שֶׁהוּא הַשָּׁלוֹם שֶׁמִּתְלַבֵּשׁ בִּמְרִירוּת. וְאִם אֵינוֹ חָס עַל נַפְשׁוֹ, וְאֵינוֹ רוֹצֶה לִסְבֹּל שׁוּם מְרִירוּת לְצֹרֶךְ רְפוּאַת נַפְשׁוֹ, אֲזַי חַס וְשָׁלוֹם, שׁוֹלְחִין עָלָיו מְרִירוּת הָרִבּה כָּרָאוּי לוֹ. וְזוֹ מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק, שֶׁהוּא אוֹרֵב עַל יִשְׂרָאֵל בָּעֵת הַזֹּאת שֶׁהֵם עַיֵּפִים וִיגֵעִים, ״וְאַתָּה עָיֵף וְיָגֵעַ״ וְגוֹ׳, וְאָז אוֹרֵב עֲלֵיהֶם וּמְקָרֵר אוֹתָם, שֶׁלֹּא יִהְיוּ, חַס וְשָׁלוֹם, לְהוּטִים אַחַר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, לִסְבֹּל מְרִירוּת הָרְפוּאוֹת ״אֲשֶׁר קָרְךָ בַּדֶּרֶךְ״, שֶׁהוּא מְקָרֵר אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל. וְעַל־כֵּן נִסְמְכָה מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק לְמַסְּעוֹת וְנִסְיוֹנוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת יז, ז): ״הַיֵּשׁ ה׳ בְּקִרְבֵּנוּ אִם אָיִן, וַיָּבֹא עֲמָלֵק״ וְגוֹ׳, כִּי כָּל הַנִּסְיוֹנוֹת שֶׁהָיוּ לְיִשְׂרָאֵל אָז, שֶׁלֹּא הָיָה לָהֶם מַיִם בִּרְפִידִים, וְכֵן מְרִירוּת הַמַּיִם בְּמָרָה, כָּל זֶה הָיָה הַמְּרִירוּת שֶׁצְּרִיכִין

לִסְבֹּל, כְּדֵי לְקַבֵּל הַשָּׁלוֹם עַל־יְדֵי־זֶה, וּמֵחֲמַת שֶׁיִּשְׂרָאֵל לֹא קִבְּלוּ הַמְּרִירוּת כָּרָאוּי, וְהִרְהֲרוּ אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ, עַל־כֵּן בָּא עֲמָלֵק וְלָחַם עִמָּהֶם בָּעֵת הַהִיא, שֶׁהוּא הַקְּטָרוּג שֶׁקִּטְרֵג עֲלֵיהֶם, כִּי מִלְחַמְתּוֹ הָיְתָה לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. וְעַל־כֵּן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שׂוֹנֵא אוֹתוֹ כָּל־כָּךְ יוֹתֵר מִכָּל הָעַמִּים, כִּי הוּא אוֹרֵב לְיִשְׂרָאֵל מְאֹד תָּמִיד בָּעֵת שֶׁהֵם בְּסַכָּנָה גְּדוֹלָה, בְּעֵת הַלַּחַץ וְהַדְּחַק, בְּעֵת שֶׁהֵם צְרִיכִים לִסְבֹּל מְרִירוּת הָרְפוּאוֹת, וְכָל זֶה עָבַר עַל עַם יִשְׂרָאֵל מֵהָמָן הָרָשָׁע, יִמַּח שְׁמוֹ וְזִכְרוֹ, כִּי יִשְׂרָאֵל הָיוּ אָז בְּגָלוּת בָּבֶל, וְנִתְגָּרְשׁוּ מִירוּשָׁלַיִם מִמְּקוֹם הַשָּׁלוֹם, וְהָיוּ מֻכְרָחִים לִסְבֹּל מְרִירוּת הַגָּלוּת, כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הַשָּׁלוֹם מֵחָדָשׁ, שֶׁמִּתְלַבֵּשׁ בִּמְרִירוּת, וְלָשׁוּב לִירוּשָׁלַיִם, וְכָל הַנִּסְיוֹנוֹת שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם כְּשֶׁרוֹצֶה לְהִכָּנֵס בְּדַרְכֵי הַשֵּׁם וְלָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כֻּלָּם הֵם הַמְּרִירוּת שֶׁצְּרִיכִין לִסְבֹּל בִּשְׁבִיל הָרְפוּאָה שֶׁהוּא הַשָּׁלוֹם.

וְיִשְׂרָאֵל לֹא עָמְדוּ אָז בַּנִּסָּיוֹן, כִּי נִכְשְׁלוּ בְּנָשִׁים נָכְרִיּוֹת וּפָגְמוּ בִּבְרִית שָׁלוֹם.

וְעַל־כֵּן סָמוּךְ לְסוֹף הַגָּלוּת, שֶׁהָיוּ צְרִיכִים לָשׁוּב לִירוּשָׁלַיִם, שֶׁהוּא שָׁלוֹם, אָז הִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם הָמָן־עֲמָלֵק בְּקִטְרוּג גָּדוֹל, שֶׁתָּבֹא עֲלֵיהֶם, חַס וְשָׁלוֹם, מְרִירוּת גְּדוֹלָה כָּרָאוּי לָהֶם, חַס וְשָׁלוֹם. עַד שֶׁנִּתְעוֹרֵר הַקִּטְרוּג, עַד שֶׁנִּגְזַר עֲלֵיהֶם לְהַשְׁמִיד, לַהֲרֹג וּלְאַבֵּד, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי מֵחֲמַת שֶׁלֹּא קִבְּלוּ מְרִירוּת הַגָּלוּת כָּרָאוּי, עַל־כֵּן קִטְרֵג עֲלֵיהֶם, עַד שֶׁנִּתְפַּשְׁטָה עֲלֵיהֶם מְרִירוּת גְּדוֹלָה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְסָבְלָהּ, עַד שֶׁהָיָה הֶהְכְרֵחַ לְהַשְׁמִידָם, חַס וְשָׁלוֹם. וְעַל־כֵּן בֶּאֱמֶת הָיְתָה עֵת צָרָה גְּדוֹלָה, אֲשֶׁר כָּמוֹהוּ לֹא נִהְיָתָה, אֲבָל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חָמַל עָלֵינוּ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, וְשָׁלַח לָנוּ אָז אֶת מָרְדֳּכַי וְאֶסְתֵּר. "וּמָרְדֳּכַי יָדַע אֶת כָּל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה" וְגוֹ', "וַיֵּצֵא בְּתוֹךְ הָעִיר וַיִּזְעַק זְעָקָה גְּדוֹלָה וּמָרָה", וְגָזְרוּ תַּעֲנִית שְׁלֹשָׁה יָמִים, וְצָעֲקוּ בְּקוֹל מָר לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי־זֶה הִמְתִּיקוּ הַמְּרִירוּת. וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא מָרְדֳּכַי 'מָר דְּרוֹר', הַמְתָּקַת הַמְּרִירוּת, 'מַר' לְשׁוֹן מְרִירוּת, 'דְּרוֹר' לְשׁוֹן חֵרוּת שֶׁהוּא שָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה נה, יב): "כִּי בְשִׂמְחָה תֵּצֵאוּ וּבְשָׁלוֹם תּוּבָלוּן"; הַיְנוּ מָרְדֳּכַי הוּא מָר דְּרוֹר, שֶׁמּוֹצִיא לְחֵרוּת וּלְשָׁלוֹם, וּמַמְתִּיק כָּל מִינֵי מְרִירוּת שֶׁבָּעוֹלָם. וְעַל־כֵּן הָיָה לוֹ כֹּחַ לְהַמְתִּיק עַל־יְדֵי תְּפִלָּתוֹ וְזַעֲקָתוֹ הַמָּרָה, אֲפִלּוּ הַמְּרִירוּת שֶׁהָיְתָה מַגִּיעָה לְיִשְׂרָאֵל אָז, עַד שֶׁהִמְתִּיק הַכֹּל, וְהִמְשִׁיךְ שָׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אֶסְתֵּר ט, ל): "דִּבְרֵי שָׁלוֹם וֶאֱמֶת", (אֶסְתֵּר י, ג): "וְדֹבֵר שָׁלוֹם לְכָל זַרְעוֹ", עַד שֶׁנִּתְהַפֵּךְ

וְנָקְמוּ בְּשׂוֹנְאֵיהֶם. וְכָל שְׁאָר הָאֻמּוֹת כֻּלָּם פָּנוּ לְיִשְׂרָאֵל בְּשָׁלוֹם גָּדוֹל, כִּי נָפַל פַּחַד מָרְדֳּכַי עֲלֵיהֶם, עַד שֶׁחָזְרוּ לֶאֱמוּנַת יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אֶסְתֵּר ח, יז): "וְרַבִּים מֵעַמֵּי הָאָרֶץ מִתְיַהֲדִים", וְזֶה רִבּוּי הַשָּׁלוֹם שֶׁנִּתְרַבָּה אָז, עַד שֶׁנִּמְשְׁכוּ כֻּלָּם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. כִּי עַל־יְדֵי הַשָּׁלוֹם יְכוֹלִין לְהַמְשִׁיךְ כָּל הָעוֹלָם לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְזֶה שֶׁזָּכוּ עַם יִשְׂרָאֵל אָז עַל־יְדֵי מָרְדֳּכַי וְאֶסְתֵּר, לַהֲפֹךְ מִן הַהֶפֶךְ אֶל הַהֶפֶךְ, כִּי מִקֹּדֶם הָיְתָה לָהֶם מְרִירוּת גְּדוֹלָה מְאֹד, וּלְבַסּוֹף נִתְקַיֵּם אֶצְלָם, "יוֹם בּוֹ אֲשֶׁר הִגִּיעַ דְּבַר הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ לְהֵעָשׂוֹת בַּיּוֹם אֲשֶׁר שִׂבְּרוּ אוֹיְבֵי הַיְּהוּדִים לִשְׁלוֹט בָּהֶם וְנַהֲפוֹךְ הוּא אֲשֶׁר יִשְׁלְטוּ הַיְּהוּדִים הֵמָּה בְּשׂנְאֵיהֶם", כִּי נִתְהַפֵּךְ מֵהַהֶפֶךְ אֶל הַהֶפֶךְ, כְּמַאֲמָרָם זַ"ל (תַּנְחוּמָא תּוֹלְדוֹת): אַתָּה מוֹצֵא יִשְׂרָאֵל אוֹמְרִים לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא: רִבּוֹן הָעוֹלָמִים, רְאֵה הֵיאַךְ הָעַכּוּ"ם מִשְׁתַּעְבְּדִין בָּנוּ, אֵין לָהֶם מְלָאכָה אַחֶרֶת, אֶלָּא יוֹשְׁבִין וּמְתַיַּעֲצִין עָלֵינוּ, שֶׁנֶּאֱמַר (אֵיכָה ג, סג): "שִׁבְתָּם וְקִימָתָם הַבִּיטָה אֲנִי מַנְגִּינָתָם", אָמַר לָהֶן הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא: מָה הֵן מוֹעִילִין, גּוֹזְרִין עֲלֵיכֶם גְּזֵרוֹת, וַאֲנִי מְבַטְּלָן וְשׁוֹבְרָן, שֶׁנֶּאֱמַר: "אֲנִי מַנְגִּינָתָם", כְּמַה דְּאַתְּ אָמַר (בְּרֵאשִׁית יד, כ) "וּבָרוּךְ אֵל עֶלְיוֹן אֲשֶׁר מִגֵּן צָרֶיךָ" וְגוֹ', (שְׁמוֹת א, כב): "וַיְצַו פַּרְעֹה לְכָל עַמּוֹ לֵאמֹר, כָּל הַבֵּן הַיִּלּוֹד הַיְאֹרָה" וְגוֹ', וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ צוֹוַחַת (אֵיכָה ג, לז): "מִי זֶה אָמַר וַתְּהִי אֲדֹנָי לֹא צִוָּה", פַּרְעֹה צִוָּה, הַשֵּׁם לֹא צִוָּה אֶלָּא "וְכַאֲשֶׁר יְעַנּוּ אוֹתוֹ כֵּן יִרְבֶּה וְכֵן יִפְרֹץ", הָמָן בִּקֵּשׁ לְהַשְׁמִיד אֶת כָּל הַיְּהוּדִים, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לֹא בִּקֵּשׁ אֶלָּא "וְנַהֲפוֹךְ הוּא אֲשֶׁר יִשְׁלְטוּ הַיְּהוּדִים".

וְלָכֵן, בְּשָׁעָה שֶׁעוֹבְרִים עַל הָאָדָם כָּל מִינֵי מְרִירוּת וְיִסּוּרִים וְהַרְפַּתְקָאוֹת, צָרוֹת וַעֲצָבוּת, עָלָיו לְהַחֲזִיק מַעֲמָד וְלֹא לְהִשָּׁבֵר, אֶלָּא תָּמִיד יִזְכֹּר, שֶׁאַחַר הַמְּרִירוּת תָּבוֹא הַמְּתִיקוּת, כִּי זוֹ הַמְּרִירוּת שֶׁהוּא סוֹבֵל, זֶה רַק בִּשְׁבִיל כְּאֵב עֲוֹנוֹתָיו, וְלָכֵן הוּא צָרִיךְ לִסְבֹּל מְרִירוּת. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִדְרָשׁ תְּהִלִּים, פְּרָשָׁה כב, סִימָן טו): הָמָן הָרָשָׁע הָיָה עוֹמֵד כָּל הַלַּיְלָה וּמְתַקֵּן קוֹרָה שֶׁל חֲמִשִּׁים אַמָּה, לִתְלוֹת אֶת מָרְדֳּכַי עָלָיו, וּבַבֹּקֶר נִתְלָה הוּא וּבָנָיו עָלָיו, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיִּתְלוּ אֶת הָמָן עַל הָעֵץ אֲשֶׁר הֵכִין לְמָרְדֳּכָי", וּכְתִיב: "וְתָלוּ אוֹתוֹ וְאֶת בָּנָיו עַל הָעֵץ", יִשְׂרָאֵל נִגְזָר עֲלֵיהֶם "לְהַשְׁמִיד, לַהֲרֹג וּלְאַבֵּד", וְנֶהְפְּכוּ הַדְּבָרִים עַל שׂוֹנְאֵיהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר: "וְנַהֲפוֹךְ הוּא אֲשֶׁר יִשְׁלְטוּ הַיְּהוּדִים", וְהֵבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ב נִקָּהֲלוּ הַיְּהוּדִים בְּעָרֵיהֶם בְּכָל־מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ לִשְׁלֹחַ יָד בִּמְבַקְשֵׁי רָעָתָם וְאִישׁ לֹא־עָמַד לִפְנֵיהֶם כִּי־נָפַל פַּחְדָּם עַל־כָּל־הָעַמִּים:

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

ב נִקָּהֲלוּ הַיְּהוּדִים בְּעָרֵיהֶם בְּכָל מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר רַבֵּנוּ זַ"ל אָמַר (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן ח'), אֲשֶׁר צְרִיכִים לְקַבֵּץ אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וּלְהוֹסִיף נְפָשׁוֹת אֶל הַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ שֶׁל יִשְׂרָאֵל הָעוֹסְקִים בִּתְפִלָּה, כִּי כָּל מַה שֶּׁנּוֹסֶפֶת עוֹד נֶפֶשׁ אַחַת אֶל הַקִּבּוּץ שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל, עַל־יְדֵי־זֶה מַעֲלֶה שַׁעֲשׁוּעִים גְּדוֹלִים מְאֹד לְמַעְלָה, כִּי עַל־יְדֵי רִבּוּי הַבָּתִּים שֶׁל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, נַעֲשִׂים יִחוּדִים גְּדוֹלִים בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, כִּי כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל שֶׁנּוֹסֵף אֶל בֵּית הַתְּפִלָּה, זֶה מְאֹד מְאֹד חָשׁוּב בַּשָּׁמַיִם. וְלָכֵן הָמָן הָרָשָׁע, יִמַּח שְׁמוֹ, רָצָה לְהַפְרִיד בֵּין נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁזֶּה מַה שֶּׁאָמַר: "יֶשְׁנוֹ עַם מְפֻזָּר וּמְפֹרָד בֵּין הָעַמִּים", וְכֵן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר אֵלּוּ הָרְשָׁעִים הָאֲרוּרִים, הָעוֹסְקִים לְהַפְרִיד אֶת עַם יִשְׂרָאֵל, הֵם מִזֶּרַע הָמָן־עֲמָלֵק, שֶׁכָּל עִנְיָנָם רַק לְהַפְרִיד בֵּין נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל. וְלָכֵן עִקַּר הַנֵּס בְּפוּרִים הָיָה עַל־יְדֵי אֶסְתֵּר, שֶׁאָמְרָה "לֵךְ כְּנֹס אֶת כָּל הַיְּהוּדִים", כִּי זֶה עִקַּר הַגְּאֻלָּה לְהָגֵאל מִכָּל הַשּׂוֹנְאִים, דַּיְקָא עַל־יְדֵי שֶׁמַּחֲזִיקִים אֶת עַצְמָם בְּיַחַד, כִּי אָז שׂוּם אֻמָּה וְלָשׁוֹן לֹא יְכוֹלִים לִשְׁלֹט עָלֵינוּ.

וְזֶה שֶׁמּוּבָא בְּדִבְרֵי מוֹהַרְנַ"תְ זַ"ל (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, צִיצִית הֲלָכָה ז', אוֹת יא), אֲשֶׁר עַל־כֵּן צְרִיכִין לִתֵּן מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל דַּיְקָא וְלֹא שֶׁקֶל שָׁלֵם, לְהוֹרוֹת שֶׁכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל צָרִיךְ לַחֲבֵרוֹ לְהִצְטָרֵף עִמּוֹ בְּצֵרוּפִים, כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּעַצְמוֹ, הוּא רַק בְּחִינַת מַחֲצִית, וְאֵין לוֹ שְׁלֵמוּת, כִּי אִם עַל־יְדֵי שֶׁנִּצְטָרֵף לַחֲבֵרוֹ, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשִׂין רִבּוּי הַצֵּרוּפִים, גַּם מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל הוּא עֲשָׂרָה גֵּרָה כִּי עֶשְׂרִים גֵּרָה הַשֶּׁקֶל, כִּי אֵין קְדֻשָּׁה פְּחוּתָה מֵעֲשָׂרָה, וְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל כָּלוּל מֵעֶשֶׂר קְדֻשׁוֹת שֶׁבְּאָרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם בְּחִינַת (מְגִלָּה כג:): אֵין עֵדָה פְּחוּתָה מֵעֲשָׂרָה, שֶׁעַל־כֵּן אֵין אוֹמְרִים דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה בְּפָחוֹת מֵעֲשָׂרָה, כִּי הַקְּדֻשָּׁה הִיא תָּמִיד בִּבְחִינַת עֲשָׂרָה כַּיָּדוּעַ, וְעַל־יְדֵי־זֶה עִקַּר בְּחִינַת קְדֻשַּׁת

הַצְּרוּפִים הַקְּדוֹשִׁים שְׁנִתְקַבְּצִים נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּיַחַד, כִּי עִקַּר הַתְחָלַת הַצְּרוּפִים שֶׁל בָּתֵּי הַתְּפִלָּה צָרִיךְ לְהַתְחִיל לְפָחוֹת מֵעֲשָׂרָה, כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לוֹמַר דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה, כִּי אֵפֶל בֵּי עֲשָׂרָה שְׁכִינְתָּא שָׁרְיָא, וְאַחַר־כָּךְ כְּשֶׁנִּתּוֹסֶפֶת עוֹד נֶפֶשׁ אַחַת וְכָל נֶפֶשׁ כְּלוּלָה מֵעֶשֶׂר, אֲזַי נִכְלָל עֶשֶׂר בְּעֶשֶׂר וְעֶשֶׂר בְּעֶשֶׂר, וְעַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשִׂין עִצֻּם רִבּוּי הַצְּרוּפִים שֶׁיֵּשׁ לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נַחַת רוּחַ מִזֶּה, כִּי כָּל כֹּחַ הַצְּרוּף לְצָרֵף הַנְּפָשׁוֹת שֶׁמִּתְפַּלְּלִין בְּכַוָּנָה לְצָרְפָם בְּצִרּוּפִים, הוּא עַל־יְדֵי כֹּחַ הָעֶשֶׂר קְדֻשׁוֹת, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַצְּרוּפִים הַקְּדוֹשִׁים, וְזֶהוּ בְּחִינַת מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל, שֶׁהוּא עֲשָׂרָה גֵּרָה, וּצְרִיכִין תָּמִיד לְצָרְפוֹ לַחֲבֵרוֹ, וְנַעֲשֶׂה בְּחִינַת עֶשְׂרִים גֵּרָה הַשֶּׁקֶל, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת עֲשָׂרָה עֲשָׂרָה עֲשָׂרָה הַכַּף, כַּמּוּבָא בְּסִפְרֵי קַבָּלָה, שֶׁהֵן עֶשֶׂר קְדֻשׁוֹת מִתַּתָּא לְעֵילָּא וַעֲשָׂרָה מֵעֵילָּא לְתַתָּא, שֶׁעַל־יְדֵי כָּל הַקְּדֻשׁוֹת הָאֵלּוּ מִתְיַחֲדִין וּמִצְטָרְפִין נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל בְּצִרּוּפִים הָרַבִּים, וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ בְּכֹחַ הַבַּעַל כֹּחַ הַגָּדוֹל, שֶׁמִּתְפַּלֵּל תְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין, שֶׁהִיא בִּבְחִינָה אַחַת עִם הַתְּפִלָּה שֶׁל רִבּוּי הַנְּפָשׁוֹת וְכוּ', וְזֶה מְרֻמָּז בְּסוֹד בְּתֻבַת גֶּ"ה, שֶׁהוּא בְּגִימַטְרִיָּה יִצְחָק, שֶׁהוּא בְּגִימַטְרִיָּה פִּנְחָס כַּמּוּבָא, כִּי יִצְחָק הוּא בְּחִינַת גְּבוּרוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתְּפִלָּה, בִּבְחִינַת דִּין, וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה יג:): גָּלוּי וְיָדוּעַ לִפְנֵי מִי שֶׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם, שֶׁעָתִיד הָמָן לִשְׁקֹל שְׁקָלִים עַל יִשְׂרָאֵל, לְפִיכָךְ הִקְדִּים שְׁקָלֵיהֶן לִשְׁקָלָיו, שֶׁעַל־יְדֵי הַשְּׁקָלִים מַפִּילִין הָמָן־עֲמָלֵק, כִּי כְּבָר קָדְמוּ שְׁקָלֵיהֶם לִשְׁקָלָיו. כִּי עִקַּר מַפֶּלֶת הָמָן־עֲמָלֵק הוּא עַל־יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין, שֶׁהִיא בְּחִינַת הַתְּפִלָּה שֶׁל רִבּוּי נְפָשׁוֹת, שֶׁהִיא בְּחִינַת תִּקּוּן הַשְּׁקָלִים, עַל־יְדֵי־זֶה הָיְתָה מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק, כִּי כָּל הִתְגַּבְּרוּת עֲמָלֵק הָיְתָה לְגָרֵשׁ וּלְרַחֵק, חַס וְשָׁלוֹם, מֵהַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ, אֶת הַנְּפָשׁוֹת הַחֲלוּשׁוֹת שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל, בִּבְחִינַת (דְּבָרִים כה, יח): "וַיְזַנֵּב בְּךָ כָּל הַנֶּחֱשָׁלִים אַחֲרֶיךָ, וְאַתָּה עָיֵף וְיָגֵעַ" וְגוֹ', וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (תַּנְחוּמָא תֵּצֵא, אוֹת י"), שֶׁכָּל מִלְחַמְתּוֹ הָיְתָה עַל אוֹתָן שֶׁהָיָה הֶעָנָן פּוֹלְטָן, וְעַל־כֵּן הַכְנָעָתוֹ וּמַפַּלְתּוֹ הָיְתָה עַל־יְדֵי שֶׁנִּתְקַבְּצוּ יַחַד נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל. וְזֶה שֶׁדִּקְדְּקָה אֶסְתֵּר וְאָמְרָה: "לֵךְ כְּנֹס אֶת כָּל הַיְּהוּדִים" וְגוֹ', 'כְּנֹס' דַּיְקָא, וְכֵן אַחַר־כָּךְ כְּתִיב כַּמָּה פְּעָמִים לְשׁוֹן כִּנּוּס וְקִבּוּץ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "לְהִקָּהֵל וְלַעֲמֹד עַל נַפְשָׁם", וּכְתִיב "נִקָּהֲלוּ הַיְּהוּדִים בְּעָרֵיהֶם בְּכָל מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ לִשְׁלֹחַ יָד בִּמְבַקְשֵׁי רָעָתָם", כִּי זֶה בַּעֲצָמוֹ הָיָה הַיְשׁוּעָה שֶׁלָּהֶם, שֶׁנִּקְהֲלוּ יַחַד, וְעַל־יְדֵי־זֶה גָּרְמוּ לְצִרּוּפִים חֲדָשִׁים. וְזֶה מַה שֶּׁעָזַר לָהֶם לְהִנָּקֵם

ג וְכָל־שָׂרֵי הַמְּדִינוֹת וְהָאֲחַשְׁדַּרְפְּנִים וְהַפַּחוֹת וְעֹשֵׂי
הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר לַמֶּלֶךְ מְנַשְּׂאִים אֶת־הַיְּהוּדִים כִּי־
נָפַל פַּחַד־מָרְדֳּכַי עֲלֵיהֶם:

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

בְּמַבָּקְשֵׁי רָעָתָם. וְכֵן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה ב.): זְמַן קְהִלָּה לַכֹּל הוּא; כִּי עִקַּר הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים, שֶׁהוּא מַפֶּלֶת הָמָן־עֲמָלֵק, הָיָה עַל־יְדֵי הַכְנִיסָה וְהַקִּבּוּץ, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִתְרַבִּין הַבָּתִּים שֶׁל הַתְּפִלָּה עַד אֵין חֵקֶר, עַד שֶׁנִּתְכַּנְּסוּ לְתוֹכָם כָּל הָרְחוֹקִים וְכָל הַנִּדָּחִים, שֶׁכָּל זֶה הוּא הֵפֶךְ מַחֲשַׁבְתּוֹ הָרָעָה. וְעַל־כֵּן נָפַל מְאֹד עַל־יְדֵי־זֶה שֶׁנִּקְהֲלוּ הַיְּהוּדִים יַחַד.

וְזֶה שֶׁמּוּבָא בַּפּוֹסְקִים, שֶׁמְּצָוָה לְחַזֵּר אַחַר רֹב עַם בִּקְרִיאַת הַמְּגִלָּה, וַאֲפִלּוּ אִם יֵשׁ לוֹ מֵאָה אֲנָשִׁים וְכוּ', כִּי עִקַּר תֹּקֶף הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים, שֶׁהוּא מַפֶּלֶת הָמָן־עֲמָלֵק, הוּא עַל־יְדֵי הַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁמִּתְקַבְּצִים יַחַד, וּבָזֶה בְּעַצְמוֹ מוֹחֲקִים אֶת עֲמָלֵק, כִּי כָּל עִנְיָנוֹ זֶה רַק לְהַפְרִיד וּלְבַלֵּג אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְעַל־כֵּן כָּל מַה שֶּׁמִּתְקַבְּצִין וְנִתּוֹסְפִין אֲנָשִׁים רַבִּים יוֹתֵר בִּשְׁעַת קְרִיאַת הַמְּגִלָּה, שֶׁהוּא פִּרְסוּמֵי נִסָּא, מִתְגַּדֵּל הַנֵּס בְּיוֹתֵר, וְנִמְשֶׁכֶת מַפֶּלֶת הָמָן־עֲמָלֵק בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר. כִּי זֶה יָדוּעַ, שֶׁעִקַּר קְרִיאַת הַמְּגִלָּה וּפִרְסוּמֵי נִסָּא וְכָל הַמִּצְוֹות שֶׁל פּוּרִים הֵם, שֶׁנִּזְכֶּה עַל־יְדֵי־זֶה לְהַפִּיל אֶת קִלְפַּת הָמָן־עֲמָלֵק בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה, בְּכָל אָדָם בִּפְרָטִיּוּת, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּמְּגִלָּה בְּפֵרוּשׁ: "וְהַיָּמִים הָאֵלֶּה נִזְכָּרִים וְנַעֲשִׂים בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, מִשְׁפָּחָה וּמִשְׁפָּחָה, מְדִינָה וּמְדִינָה, וְעִיר וָעִיר" וְגוֹ', וְעַל־כֵּן מִצָּוָה רַבָּה לְהִשְׁתַּדֵּל לִשְׁמֹעַ הַמְּגִלָּה מֵהַקִּבּוּץ שֶׁל יִשְׂרָאֵל הַיּוֹתֵר גָּדוֹל, שֶׁזֶּה פִּרְסוּמֵי נִסָּא, לְפָרְסֵם אֶת הַנֵּס הַגָּדוֹל שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, "אֲשֶׁר נִקְהֲלוּ הַיְּהוּדִים בְּעָרֵיהֶם בְּכָל מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, לִשְׁלֹחַ יָד בִּמְבַקְשֵׁי רָעָתָם, וְאִישׁ לֹא עָמַד לִפְנֵיהֶם כִּי נָפַל פַּחְדָּם עַל כָּל הָעַמִּים", כִּי בָּרֵגַע שֶׁמִּתְאַחֲדִים נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּיַחַד, אֵין שׁוּם אֻמָּה וְלָשׁוֹן יְכוֹלָה לִשְׁלֹט עֲלֵיהֶם, וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל (סֵפֶר־הַמִּדּוֹת, אוֹת פַּחַד, סִימָן כד): כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל בְּאַחְדּוּת, הָאֻמּוֹת מִתְפַּחֲדִים מֵהֶם, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ג כִּי נָפַל פַּחַד מָרְדֳּכַי עֲלֵיהֶם: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אָהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר רַבֵּנוּ זַ"ל אָמַר

(לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן קפה), שֶׁעִקַּר הַשְׁלֵמוּת הִיא הַיִּרְאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים י׳, יב): ״מָה ה׳ אֱלֹהֶיךָ שׁוֹאֵל מֵעִמָּךְ כִּי אִם לְיִרְאָה״ וְגוֹ׳, וְכֵן כְּתִיב (קֹהֶלֶת יב, יג): ״סוֹף דָּבָר הַכֹּל נִשְׁמָע אֶת הָאֱלֹהִים יְרָא, כִּי זֶה כָּל הָאָדָם״, וְזֶה עִקַּר הַשְׁלֵמוּת, שֶׁהָאָדָם יִרָא וְיִפְחַד רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְלֹא מִשּׁוּם בְּרִיָה שֶׁבָּעוֹלָם. אֲבָל לִזְכּוֹת לָזֶה אִי אֶפְשָׁר, אֶלָּא עַל־יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מָרְדֳּכַי, שֶׁהוּא כּוֹפֵר בָּעֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה יג.), שֶׁכָּל הַכּוֹפֵר בָּעֲבוֹדָה זָרָה נִקְרָא יְהוּדִי; כִּי הוּא הַמְגַלֶּה וּמְפָרְסֵם אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי־זֶה נוֹפֵל יִרְאָה וָפַחַד מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְזֶה ״כִּי נָפַל פַּחַד מָרְדֳּכַי עֲלֵיהֶם״, כִּי מֵאַחַר שֶׁהוּא מְגַלֶּה לְכֻלָּם אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאֵיךְ שֶׁדָּבָר גָּדוֹל וְדָבָר קָטָן אֵינוֹ נַעֲשֶׂה מֵעַצְמוֹ, אֶלָּא בְּהַשְׁגָּחַת הַמַּאֲצִיל הָעֶלְיוֹן, וְעַל־יְדֵי־זֶה נוֹפֵל פַּחַד וְיִרְאָה עַל אֻמּוֹת הָעוֹלָם. וְזֶה תִּקֵּף הַשִּׂמְחָה שֶׁל פּוּרִים (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, בִּכּוּר בְּהֵמָה טְהוֹרָה, הֲלָכָה ד׳, אוֹת כ׳); שֶׁאָז מִתְגַּלֶּה שֶׁכָּל הָעֶלְיוֹן, מֹחִין דְּאַבָּא, שֶׁמִּשָּׁם בָּאָה יִרְאָה נְפוּלָה, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה בָּאָה שִׂמְחָה גְּדוֹלָה. כִּי אִם הָאָדָם מַכְנִיס בְּעַצְמוֹ אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה נִכְנֶסֶת בּוֹ שִׂמְחָה עֲצוּמָה, כִּי אָז הוּא מוֹרִיד מִמֶּנּוּ אֶת כָּל הַיִּרְאוֹת נְפוּלוֹת וְהַפְחָדִים שֶׁל הֶבֶל, מִשֹּׂר, אוֹ מֵחַיָּה רָעָה, אוֹ מִלְּסְטִים, שֶׁהַפַּחַד שׁוֹבֵר אֶת הָאָדָם, וּמַחֲלִישׁ אֶת כֹּחוֹ, וּמַכְנִיס בּוֹ עַצְבוּת וּמְרִירוּת. אֲבָל תֻּכָּף־וּמִיָּד כְּשֶׁהָאָדָם מַחְדִּיר בְּעַצְמוֹ רַק אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲזַי נִתְבַּטְּלוֹת מִמֶּנּוּ כָּל הַיִּרְאוֹת חִיצוֹנוֹת, וְנִמְשֶׁכֶת עָלָיו שִׂמְחָה עֲצוּמָה. וְלָכֵן מָרְדֳּכַי, שֶׁהוּא הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁהִכְנִיס אֶת תִּקֵּף הַיִּרְאָה בְּעַם יִשְׂרָאֵל, שֶׁיִּרְאוּ וְיִפְחֲדוּ רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה נִתְבַּטְּלוּ כָּל הַיִּרְאוֹת חִיצוֹנוֹת, וּכְלַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל פָּחֲדוּ רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי־זֶה בְּעַצְמוֹ נָפַל פַּחַד מָרְדֳּכַי עַל כָּל אֻמּוֹת הָעוֹלָם. וּכְבָר אָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (סֵפֶר הַמִּדּוֹת, אוֹת פַּחַד, סִימָן כה): כְּשֶׁשּׁוֹכְחִים אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְאֵינָם נִשְׁעָנִים עָלָיו, עַל־יְדֵי־זֶה מִתְפַּחֲדִים מֵאֻמּוֹת. וְלָכֵן עִקַּר עֲבוֹדַת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מָרְדֳּכַי, שֶׁכּוֹפֵר בָּעֲבוֹדָה זָרָה, עַל־יְדֵי־זֶה מַפִּיל אֵימָה וָפַחַד עַל אֻמּוֹת הָעוֹלָם, שֶׁלֹּא יִגְּעוּ בִּנְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל. וְלָכֵן אַשְׁרֵי מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהִתְקָרֵב אֶל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁהוּא מַחְדִּיר בּוֹ אֱמוּנָה בְּרוּרָה וּמְזֻכֶּכֶת, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִגְאָל מִכָּל צָרוֹתָיו. וְזֶה הַסִּימָן אִם אָדָם מִקָּרֵב אֶל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת אוֹ לֹא, אִם עֲדַיִן יֵשׁ לוֹ פַּחַד מֵאֵיזֶה בָּשָׂר וָדָם, אוֹ מִשֹּׂר, אוֹ מֵחַיָּה רָעָה, אוֹ מִלְּסְטִים, סִימָן שֶׁהוּא עֲדַיִן רָחוֹק מֵהַצַּדִּיק הָאֱמֶת הַמַּחְדִּיר

ד כִּי־גָדוֹל מָרְדֳּכַי בְּבֵית הַמֶּלֶךְ וְשָׁמְעוֹ הוֹלֵךְ בְּכָל־
הַמְּדִינוֹת כִּי־הָאִישׁ מָרְדֳּכַי הוֹלֵךְ וְגָדוֹל: פ

גְּנָזֵי הַמֶּלֶךְ

בּוֹ אֱמוּנָה. וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (סֵפֶר־הַמִּדּוֹת, אוֹת פַּחַד, סִימָן לג): מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ פַּחַד, הוּא סִימָן שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא הִסְתִּיר פָּנִים מִמֶּנּוּ, וְסִימָן שֶׁדִּינִים שׁוֹרִים עָלָיו. וְלָכֵן, אַשְׁרֵי מִי שֶׁמְּקָרֵב אֶת עַצְמוֹ לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מָרְדֳּכַי, שֶׁמַּחְדִּיר בּוֹ אֱמוּנָה, וְאָז נַעֲשֶׂה כְּצִפּוֹר דְּרוֹר, שֶׁזֶּה מָרְדֳּכַי — מָר דְּרוֹר; כִּי עַל־יְדֵי הִתְקָרְבוּת אֶל הַצַּדִּיק, נַעֲשֶׂה הָאָדָם בֶּן חוֹרִין כְּצִפּוֹר דְּרוֹר, וְאֵינוֹ מְפַחֵד מִשּׁוּם בְּרִיָּה שֶׁבָּעוֹלָם, וְאַדְרַבָּה, מְפַחֲדִים מִמֶּנּוּ, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ד כִּי גָּדוֹל מָרְדֳּכַי הַיְהוּדִי בְּבֵית הַמֶּלֶךְ, וְשָׁמְעוֹ הוֹלֵךְ בְּכָל הַמְּדִינוֹת: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אָהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר רַבֵּנוּ זַ״ל אָמַר (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן יז), אֲשֶׁר הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת מָרְדֳּכַי, מְדַבֵּר דִּבּוּרֵי אֱמוּנָה, אֲזַי קוֹלוֹ הוֹלֵךְ מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹפוֹ, כִּי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הוּא כּוֹפֵר בַּעֲבוֹדָה זָרָה, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה יג:): כָּל הַכּוֹפֵר בַּעֲבוֹדָה זָרָה נִקְרָא יְהוּדִי; וְלָכֵן מָרְדֳּכַי הַצַּדִּיק נִקְרָא יְהוּדִי, כִּי הוּא גִּלָּה וּפָרְסֵם אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל הָעוֹלָם, וְעַל־יְדֵי־זֶה ״וְשָׁמְעוֹ הוֹלֵךְ בְּכָל הַמְּדִינוֹת״, כִּי כְּשֶׁהַצַּדִּיק מְדַבֵּר דִּבּוּרֵי אֱמוּנָה וְהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית, הוּא מְתַפְּרְסֵם בְּכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ; כִּי בֶּאֱמֶת אֵין שׁוּם מְצִיאוּת בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְהַכֹּל לַכֹּל אֱלִקוּת גָּמוּר הוּא, וְדָבָר זֶה מְבֹאָר וּמְפֹרָסָם לַכֹּל, אַךְ מֵרֹב הָאוֹר אֵין כֵּלִים לְקַבֵּל אֶת זֶה, וְלָכֵן הַהֶכְרֵחַ לְהִתְקָרֵב אֶל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁהוּא מְגַלֶּה לְאַט לְאַט אֶת הָאוֹר הַזֶּה, כָּל אֶחָד כְּפִי הַכֵּלִים שֶׁלּוֹ, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (בַּמִּדְבָּר כז, טז): ״יִפְקֹד ה׳ אֱלֹהֵי הָרוּחוֹת לְכָל בָּשָׂר אִישׁ עַל הָעֵדָה״, וּפֵרֵשׁ רַשִׁ״י: ׳אֱלֹהֵי הָרוּחוֹת לָמָּה נֶאֱמַר? אָמַר לְפָנָיו: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, גָּלוּי וְיָדוּעַ לְפָנֶיךָ דַּעְתּוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, וְאֵינָן דּוֹמִין זֶה לָזֶה, מַנֵּה עֲלֵיהֶם מַנְהִיג שֶׁיְּהֵא סוֹבֵל כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְפִי דַּעְתּוֹ; הַיְנוּ, כִּי הַצַּדִּיק יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ אֶת הָאוֹר הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי דַּעְתּוֹ וְחָכְמָתוֹ, וּכְפִי הַכֵּלִים שֶׁמֵּכִין.

כִּי בֶּאֱמֶת הַצַּדִּיק נִכְלָל לְגַמְרֵי בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, שֶׁזֶּה סוֹד הָאֲרַת מֹחִין דְּאַבָּא, שֶׁמֵּאִיר בְּיוֹם הַפּוּרִים, כִּי כָּל זְמַן שֶׁלֹּא נַעֲשָׂה הַתִּקּוּן הַשָּׁלֵם

עַל־יְדֵי מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ, אִי אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת אֶת הַיִּחוּד הָעֶלְיוֹן כָּאן לְמַטָּה בְּעוֹלָם הָעַשִׂיָּה, עַד שֶׁכָּל בַּר יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה בָּטֵל וּמְבֻטָּל אֶל הָאַיִן סוֹף בָּרוּךְ הוּא, אֶלָּא בִּימֵי מָרְדֳּכַי, אָז נִתְגַּלָּה שְׁבִיל דַּק, אֲשֶׁר נִתְקַיֵּם אֶצְלוֹ "כִּי הָאִישׁ מָרְדֳּכַי הוֹלֵךְ וְגָדוֹל", כִּי הוּא גִּלָּה אֶת בְּחִינַת הַגְּדֻלָּה, שֶׁהוּא עֶצֶם אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן רנ), שֶׁהַגְּדֻלָּה הִיא גִּלּוּי הַשְׂגָּחָתוֹ הַפְּרָטִי פְּרָטִית, עַד שֶׁלֹּא יַרְגִּישׁ שׁוּם צַעַר וְעָגְמַת נֶפֶשׁ, מֵרֹב גִּלּוּי אֱלֹקוּת שֶׁמַּשִׂיג, וּשְׁנֵי הַפָּכִים מִתְחַבְּרִים בְּנוֹשֵׂא אֶחָד. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה לט, סִימָן יא): "כִּי גָּדוֹל מָרְדֳּכַי בְּבֵית הַמֶּלֶךְ וְשָׁמְעוֹ הוֹלֵךְ בְּכָל הַמְּדִינוֹת", יָצָא לוֹ מוֹנִיטִין, וּמַה מוֹנִיטִין שֶׁלּוֹ? שַׂק וָאֵפֶר מִכָּן וַעֲטֶרֶת זָהָב מִיכָּן, שֶׁזֶּה גֹּדֶל נִפְלְאוֹת הַהַשְׁגָּחָה, שֶׁמִּצַּד אֶחָד — עוֹבֵר עַל בַּר יִשְׂרָאֵל כָּל־כָּךְ הַרְבֵּה צָרוֹת וְיִסּוּרִים וּמְרִירוּת, דִּינִים וְעֲנָשִׁים קָשִׁים, וּמִצַּד שֵׁנִי — הוּא יָכוֹל לְהִתְחַזֵּק בְּהֶאָרַת מָרְדֳּכַי, שֶׁהוּא הַשְׁבִיל דַּקִּיק שֶׁמִּתְגַּלֶּה הַיִּחוּד הָעֶלְיוֹן גַּם בְּעוֹלָם הָעַשִׂיָּה הַגַּשְׁמִי וְהַחָמְרִי, שֶׁגַּם אֻנָּשִׁים קְטַנֵּי עֵרֶךְ יַרְגִּישׁוּ אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְלָכֵן יְמֵי הַפּוּרִים הָאֵלּוּ לֹא יִתְבַּטְּלוּ לְעוֹלָם, כִּי אָז מְאִירָה הָאָרַת שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים, שֶׁשָּׁם הוּא בְּטוּל אֶל הָאַיִן סוֹף לְגַמְרֵי. וְדָבָר זֶה יָכוֹל כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל לִזְכּוֹת לְהַגִּיעַ אֵלָיו, כְּמַאֲמָרָם זַ"ל (וַיִּקְרָא רַבָּה, פָּרָשָׁה לו, סִימָן ב'): מָה הַגֶּפֶן הַזֶּה, שַׁרְבִּיט אֶחָד יוֹצֵא מִמֶּנּוּ, וּמְכַבֵּשׁ כַּמָּה אִילָנוֹת, כָּךְ יִשְׂרָאֵל, צַדִּיק אֶחָד יוֹצֵא מֵהֶן, וְשׁוֹלֵט מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹפוֹ. שֶׁזֶּה מַה שֶּׁנֶּאֱמַר: "כִּי גָּדוֹל מָרְדֳּכַי בְּבֵית הַמֶּלֶךְ, וְשָׁמְעוֹ הוֹלֵךְ בְּכָל הַמְּדִינוֹת, כִּי הָאִישׁ מָרְדֳּכַי הוֹלֵךְ וְגָדוֹל"; כִּי עַל־יְדֵי שֶׁהָאָדָם מַדְבִּיק אֶת עַצְמוֹ בָּאַיִן סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וּמֵאִיר בּוֹ שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים, וְהוּא אֵינוֹ מְנַתֵּק אֶת מֹחַ מַחֲשַׁבְתּוֹ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ כְּלָל, עַל־יְדֵי־זֶה יָכוֹל לִזְכּוֹת לְהַצִּיל אֶת כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ. וְלָכֵן רָאוּי לְכָל בַּר יִשְׂרָאֵל לְהִתְחַזֵּק בְּכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו, וְלֹא יַנִּיחַ אֶת עַצְמוֹ בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן לִפֹּל, אֶלָּא יִזְכֶּה לָבֹא בְּכָל פַּעַם מֻחְדָּשׁ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וִיבַקֵּשׁ וְיִתְחַנֵּן עַל נַפְשׁוֹ, וְעַל־יְדֵי־זֶה אִם יִהְיֶה עַקְשָׁן גָּדוֹל מְאֹד, לֹא לְהַנִּיחַ אֶת מִקְצָת הִתְעוֹרְרוּתוֹ וַעֲבוֹדָתוֹ שֶׁהִתְחִיל, סוֹף כָּל סוֹף יַגִּיעַ לְמַה שֶּׁצָּרִיךְ לְהַגִּיעַ, וְיָכוֹל לִזְכּוֹת אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, לְהַצִּילָם מִמַּה שֶּׁצְּרִיכִים לְהִנָּצֵל, וּלְהָאִיר בָּהֶם אֶת הָאוֹר הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא. וְיָדוּעַ, שֶׁרַבֵּנוּ זַ"ל הִקְפִּיד מְאֹד כְּשֶׁאָחָד אָמַר לוֹ: "אֵיךְ אֲנַחְנוּ יְכוֹלִים לְהִדַּמּוֹת אֲלֵיכֶם"?! וְהִקְפִּיד עַל זֶה רַבֵּנוּ זַ"ל וְאָמַר: זוֹ הַטָּעוּת שֶׁלָּכֶם, שֶׁאַתֶּם חוֹשְׁבִים, שֶׁלִּהְיוֹת

ה וַיַּכּוּ הַיְּהוּדִים בְּכָל־אֹיְבֵיהֶם מַכַּת־חֶרֶב וְהֶרֶג
וְאַבְדָן וַיַּעֲשׂוּ בְשֹׂנְאֵיהֶם כִּרְצוֹנָם:

גְּנָזֵי הַמֶּלֶךְ

אִישׁ צַדִּיק תָּלוּי בְּיִחוּס, אֵין זֶה תָּלוּי אֶלָּא בִּיגִיעָה וַעֲבוֹדָה, וְצָרִיךְ שֶׁיַּעַבְרוּ עָלָיו הַרְבֵּה נְסִיוֹנוֹת קָשִׁים וּמָרִים, וְהָעִקָּר שֶׁיִּזְכֶּה לְהַחֲזִיק מַעֲמָד, וְלֹא לְהִשָּׁבֵר מִשּׁוּם דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם. וּכְמוֹ שֶׁעָבַר עַל מָרְדֳּכַי הַצַּדִּיק, שֶׁבִּתְחִלָּה עָמַד עָלָיו הָמָן הָרָשָׁע, וְרָצָה לְהַכְנִיעַ אוֹתוֹ, עַד שֶׁהֵכִין עֵץ גָּבוֹהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה לִתְלוֹתוֹ עָלָיו, עִם כָּל זֹאת מָרְדֳּכַי הַצַּדִּיק הִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה וּצְעָקָה וּזְעָקָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁנִּתְהַפֵּךְ מֵהֵפֶךְ אֶל הַהֵפֶךְ, שֶׁהָמָן נִתְלָה עַל הָעֵץ, וּשְׁמוֹ הַקָּדוֹשׁ שֶׁל מָרְדֳּכַי הַיְּהוּדִי, נִתְפָּרְסֵם בְּכָל הָעוֹלָם, "וְשָׁמְעוֹ הוֹלֵךְ בְּכָל הַמְּדִינוֹת כִּי הָאִישׁ מָרְדֳּכַי הוֹלֵךְ וְגָדוֹל"; וְדָבָר זֶה שַׁיָּךְ אֱצֶל כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, אַף שֶׁבִּתְחִלָּה מָר לוֹ מְאֹד, וְעוֹבְרִים עָלָיו כָּל מִינֵי צָרוֹת וְיִסּוּרִים וּמַכְאוֹבִים, אַךְ לְבַסּוֹף נִתְפָּרְסֵם בְּכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, וְכָל אוֹיְבָיו נוֹפְלִים תַּחַת רַגְלָיו, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ה וַיַּכּוּ הַיְּהוּדִים בְּכָל אוֹיְבֵיהֶם מַכַּת חֶרֶב וְהֶרֶג: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר כָּל אָדָם שֶׁחוֹטֵא, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא בּוֹרֵא קְלִפּוֹת וּמַשְׁחִיתִים, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן קמא); וְהֵם מְצִיקִים וּמְרֵעִים לוֹ בְּחַיָּיו, וּמִכָּל שֶׁכֵּן אַחַר מִיתָתוֹ, וּכְמַאֲמָרָם זַ"ל (בְּרָכוֹת ו.): אַבָּא בִּנְיָמִין אוֹמֵר: אִלְמָלֵי נִתְּנָה רְשׁוּת לָעַיִן לִרְאוֹת, אֵין כָּל בְּרִיָּה יְכוֹלָה לַעֲמֹד מִפְּנֵי הַמַּזִּיקִין. אָמַר אַבַּיֵי: אִינְהוּ נְפִישֵׁי מִינָן, וְקַיְימֵי עָלָן, כִּי כְּסָלָא לְאוּגְיָא. אָמַר רַב הוּנָא: כָּל חַד וְחַד מִינָן, אַלְפָא מִשְׂמָאלֵיהּ וְרִבְבְתָא מִימִינֵיהּ. עִם כָּל זֹאת כְּשֶׁבַּר יִשְׂרָאֵל עוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה, וּבִפְרָט בְּעֵת קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁעַל הַמִּטָּה, וּמִתְנַדֶּה אָז, גָּלָה הָאֲרִיזַ"ל (שַׁעַר הַכַּוָּנוֹת, עִנְיַן דְּרוּשֵׁי הַלַּיְלָה, דְּרוּשׁ ה'), שֶׁעַל־יְדֵי הַוִּדּוּיִים וְהַיִּחוּדִים נִמְחָקִים כָּל הָעֲוֹוֹנוֹת, שֶׁזֶּה "וַיַּכּוּ הַיְּהוּדִים בְּכָל אוֹיְבֵיהֶם מַכַּת חֶרֶב וְהֶרֶג וְאַבְדָן וַיַּעֲשׂוּ בְשֹׂנְאֵיהֶם כִּרְצוֹנָם", שֶׁזֶּה סוֹד (תְּהִלִּים קמט, ז): "לַעֲשׂוֹת נָקָמָה בַּגּוֹיִם תּוֹכֵחוֹת בַּלְאֻמִּים"; כִּי בֶּאֱמֶת כְּשֶׁהָאָדָם מוֹסֵר אֶת נַפְשׁוֹ עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, הֵן בְּעֵת קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁעַל הַמִּטָּה, בְּשָׁעָה שֶׁאוֹמֵר אֶת הַפָּסוּק: "בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי פָּדִיתָ אוֹתִי אֵל אֱמֶת", וְהֵן בְּעֵת תַּחֲנוּן, בְּשָׁעָה שֶׁאוֹמֵר אֶת הַפָּסוּק: "לְדָוִד אֵלֶיךָ ה' נַפְשִׁי אֶשָּׂא", וּמְכַוֵּן אָז לְמָסֹר

ו וּבְשׁוּשַׁן הַבִּירָה הָרְגוּ הַיְּהוּדִים וְאַבֵּד חֲמֵשׁ מֵאוֹת
אִישׁ: ז וְאֵת | פַּרְשַׁנְדָּתָא וְאֵת | דַּלְפוֹן וְאֵת | אַסְפָּתָא:
ח וְאֵת | פּוֹרָתָא וְאֵת | אֲדַלְיָא וְאֵת | אֲרִידָתָא: ט וְאֵת |
פַּרְמַשְׁתָּא וְאֵת | אֲרִיסַי וְאֵת | אֲרִידַי וְאֵת | וַיְזָתָא:
י עֲשֶׂרֶת בְּנֵי הָמָן בֶּן־הַמְּדָתָא צֹרֵר הַיְּהוּדִים הָרָגוּ
וּבַבִּזָּה לֹא שָׁלְחוּ אֶת־יָדָם:

גְּנָזֵי הַמֶּלֶךְ

נַפְשׁוֹ עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מוֹחֵל לוֹ עַל כָּל עֲוֹונוֹתָיו, אֲפִלּוּ שֶׁעָשָׂה מַה שֶּׁעָשָׂה, כִּי אָז הוּא הוֹרֵג אֶת כָּל הַקְּלִפּוֹת וְהַמַּשְׁחִיתִים שֶׁבָּרָא מֵרֹב עֲוונוֹתָיו. וְהִנֵּה פְּגַם הַבְּרִית בָּא עַל־יְדֵי הָמָן־עֲמָלֵק, שֶׁנֶּאֱמַר אֲצִלּוֹ (דְּבָרִים כה, יח): "אֲשֶׁר קָרְךָ בַּדָּרֶךְ". וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה טו.), אֲשֶׁר נִכְשְׁלוּ בְּנָשִׁים נָכְרִיּוֹת, וְכֵן הָיְתָה פְּרִיצוּת גְּדוֹלָה עַל־יְדֵי וַשְׁתִּי הַמִּרְשַׁעַת וּשְׁאָר עִנְיְנֵי נאוף, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִכְשְׁלוּ בַּמֶּה שֶׁנִּכְשְׁלוּ, וְלָכֵן עַל־יְדֵי הִתְּשׁוּבָה שֶׁהֶחְדִּיר בָּהֶם מָרְדֳּכַי הַצַּדִּיק — חָזְרוּ בִּתְשׁוּבָה, וּמָסְרוּ אֶת נַפְשָׁם עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִתְקַיֵּם אֶצְלָם "וַיַּכּוּ הַיְּהוּדִים בְּכָל אֹיְבֵיהֶם מַכַּת חֶרֶב וְהֶרֶג וַאֲבָדָן וַיַּעֲשׂוּ בְשׂנְאֵיהֶם כִּרְצוֹנָם", וְדָבָר זֶה שַׁיָּךְ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וּבְכָל עֵת וָעֵת, וּבְכָל אָדָם וְאָדָם, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

י עֲשֶׂרֶת בְּנֵי הָמָן: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר רַבֵּנוּ זַ"ל אָמַר (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ"ן, חֵלֶק ב', סִימָן ח), אֲשֶׁר הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הוּא הַבַּעַל כֹּחַ, שֶׁמִּתְפַּלֵּל בִּבְחִינַת דִּין, וְעַל־יְדֵי־זֶה הוּא מַכְנִיעַ אֶת קְלִפַּת עֲמָלֵק, הָרוֹצֶה לְבַלֵּעַ אֶת כָּל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, עַד שֶׁמַּפִּילָה אוֹתָם לְמֹחִין דְּקַטְנוּת, שֶׁאֵינָם יוֹדְעִים מִכֹּחָם; כִּי בֶּאֱמֶת יֵשׁ לְכָל בַּר יִשְׂרָאֵל כֹּחַ וּמֹחַ לַעֲמֹד נֶגֶד תַּאֲוַת נאוף, שֶׁרוֹצֶה הָמָן עֲמָלֵק לְהַכְשִׁילוֹ בָּזֶה, אַךְ הָאָדָם אֵינוֹ יוֹדֵעַ מִכֹּחוֹ, וְהוּא נוֹפֵל בַּחֲלִישׁוּת הַדַּעַת, וְזֶה מַה שֶּׁהוֹרֵס אוֹתוֹ לְגַמְרֵי. וְלָכֵן הוּא דָּבָר גָּדוֹל מְאֹד לְהִתְקָרֵב אֶל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת,

וּצְרִיכִים לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אַחֲרָיו, כִּי עַל יָדוֹ זוֹכִים לְהַגִּיעַ אֶל בְּרוּר וְזִכּוּךְ הָאֱמוּנָה, עַד שֶׁזּוֹכִים לְחִדּוּשׁ הָעוֹלָם, שֶׁהָאָדָם יוֹדֵעַ, שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ מְחַדֵּשׁ אֶת הַבְּרִיאָה בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁעָה וּבְכָל רֶגַע מֵחָדָשׁ, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה הָאָדָם מְבָרֵר אֶת הַמְּדַמֶּה שֶׁלּוֹ, וְזוֹכֶה לְהִתְחַדֵּשׁ בְּכָל פַּעַם, וְלֵידַע מִכֹּחוֹ, כִּי כָּל קְלִפַּת עֲמָלֵק הִיא לְהַחֲלִישׁ אֶת הַדַּעַת שֶׁל הָאָדָם, וּלְהַפִּיל אוֹתוֹ בְּזִקְנָה וּבְיֵאוּשׁ, עַד שֶׁיַּחְשֹׁב כְּאִלּוּ אָבַד מָנוֹס וְתִקְוָה מִמֶּנּוּ, וּכְאִלּוּ הוּא כְּבָר אֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְחַדֵּשׁ, מֵאַחַר שֶׁנִּכְשַׁל כָּל־כָּךְ הַרְבֵּה בַּעֲבֵרוֹת חֲמוּרוֹת, אֲשֶׁר אֵין יְכוֹלִים לָצֵאת מִזֶּה.

וּבֶאֱמֶת זוֹ טָעוּת גְּדוֹלָה, כִּי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁהוּא בַּעַל כֹּחַ הָאֱמוּנָה, לוֹחֵם נֶגֶד קְלִפַּת עֲמָלֵק, וּמְבָרֵר אֶת הַמְּדַמֶּה אֵצֶל כָּל אֵלּוּ שֶׁנָּפְלוּ בִּמְצֻדָּתוֹ, וּמַחְדִּיר בָּהֶם אֶת הָאֱמוּנָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁלֹּא יִתְיָאֲשׁוּ בְּשׁוּם אֹפֶן שֶׁבָּעוֹלָם. וְכָתַב מוֹהֲרַנַ"תְּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, בִּרְכוֹת הָרֵיחַ, הֲלָכָה ד', אוֹתִיּוֹת א', ב', ג', ד', ז'): הַכְּלָל שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לְהַאֲמִין מְאֹד בְּכֹחוֹ, וְיֵדַע בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה, שֶׁבְּוַדַּאי יֵשׁ בְּכֹחַ שִׂכְלוֹ וּמֹחוֹ לַעֲמֹד כְּנֶגֶד תַּאֲוַת נְאוּף, שֶׁהִיא עִקָּרָא דְּיִצְרָא בִּישָׁא (זֹהַר וַיִּקְרָא טו:); כִּי הַמֹּחַ וְהַשֵּׂכֶל הוּא הַנְּשָׁמָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אִיּוֹב לב, ח): "וְנִשְׁמַת שַׁדַּי תְּבִינֵם", כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר"ן, חֵלֶק א', סִימָן לה), וְהַנְּשָׁמָה שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי, אֲפִלּוּ שֶׁל הַפָּחוּת שֶׁבַּפְּחוּתִים, בְּוַדַּאי הִיא יְכוֹלָה לַעֲמֹד כְּנֶגֶד כָּל הָעוֹלָם עִם הַתַּאֲוֹת, כִּי אֵין זוֹ דֶּרֶךְ הָעֲנָוָה לְהַקְטִין כֹּחוֹ וְלוֹמַר, שֶׁאֵין לוֹ נְשָׁמָה גְּבוֹהָה כְּמוֹ הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשֵׁרִים, כְּאִלּוּ אֵין בְּיָדוֹ לִהְיוֹת אִישׁ כָּשֵׁר אוֹ צַדִּיק, כִּי עֲנָוָה כָּזוֹ אֲסוּרָה, וְהִיא עֲנָוָה פְּסוּלָה, וְאֵין זוֹ עֲנָוָה כְּלָל, רַק מֹחִין דְּקַטְנוּת, שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְרַחֵק מִזֶּה מְאֹד, רַק אַדְרַבָּא, צָרִיךְ כָּל אֶחָד לוֹמַר בְּדַעְתּוֹ, שֶׁיֵּשׁ לוֹ נְשָׁמָה גְּבוֹהָה מְאֹד מְאֹד, כִּי הַנְּשָׁמָה שֶׁל הַפָּחוּת שֶׁבַּפְּחוּתִים שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל, הִיא גְּבוֹהָה מְאֹד מְאֹד. וְצָרִיךְ לוֹמַר בְּדַעְתּוֹ, שֶׁאֵין נָאֶה לוֹ לִהְיוֹת בָּרוּךְ אַחַר תַּאֲוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן לַעֲבֹר אֵיזוֹ עֲבֵרָה, חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דִּבְרֵי־הַיָּמִים־ב' יז, ו): "וַיִּגְבַּהּ לִבּוֹ בִּדַרְכֵי ה'", שֶׁצְּרִיכִין לְהַגְבִּיהַּ לִבּוֹ בִּדַרְכֵי הַשֵּׁם, כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל רָחוֹק בְּשָׁרְשׁוֹ מְאֹד מְאֹד מֵעֲבֵרָה, חַס וְשָׁלוֹם, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן ז'), כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הוּא בַּעַל כֹּחַ גָּדוֹל לַעֲמֹד כְּנֶגֶד כָּל הָעוֹלָם עִם תַּאֲוֹתֵיהֶן, רַק הָעִקָּר שֶׁיִּזְכֶּה לֵידַע מִכֹּחוֹ.

נִמְצָא, שֶׁבֶּאֱמֶת כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הוּא בַּעַל כֹּחַ גָּדוֹל, רַק שֶׁלָּאוּ כָּל אֶחָד

זוֹכֶה לֵידַע מִכֹּחוֹ, וּלְפִי נְפִילַת כָּל אֶחָד לִבְחִינַת מֹחִין דְּקַטְנוּת, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ מִכֹּחוֹ, כְּמוֹ־כֵן נוֹפֵל לְתַאֲווֹת, וְהָעִקָּר — לְתַאֲוַת נְאוּף, שֶׁהִיא עִקַּר הַיֵּצֶר הָרַע. וְכָל מַה שֶּׁאָדָם עוֹבֵר עֲבֵרָה יוֹתֵר, חַס וְשָׁלוֹם, יוֹנֵק הַסִּטְרָא אַחֲרָא מִמֶּנּוּ יוֹתֵר, וּבוֹלֵעַ אוֹתוֹ יוֹתֵר, רַחֲמָנָא לִצְלָן. וְעַל־כֵּן לִפְעָמִים הַסִּטְרָא אַחֲרָא בּוֹלַעַת אֶת הָאָדָם כָּל־כָּךְ, עַד שֶׁהִיא מַגִּיעָה לְעֶצֶם פְּנִימִיּוּת קְדֻשַּׁת יַחֲדוּתוֹ, וְהִיא מִתְחַזֶּקֶת וּמִתְגַּבֶּרֶת לִבְלֹעַ נְקֻדָּה זֹאת גַּם־כֵּן, וּמְבִיאָה אוֹתוֹ לִידֵי עֲבֵרָה גְּדוֹלָה, חַס וְשָׁלוֹם, כִּדֵי לִבְלֹעַ אוֹתוֹ לְגַמְרֵי, חַס וְשָׁלוֹם. אֲבָל תֵּכֶף כְּשֶׁהִיא רוֹצָה לִבְלֹעַ אֶת עֶצֶם פְּנִימִיּוּת קְדֻשָּׁתוֹ, אֲזַי זֹאת הַנְּקֻדָּה עוֹמֶדֶת לְהַסִּטְרָא אַחֲרָא בְּבֵית הַבְּלִיעָה שֶׁלָּהּ, כִּי זֹאת הַנְּקֻדָּה שֶׁל פְּנִימִיּוּת קְדֻשָּׁתוֹ, הִיא בַּעֲלַת כֹּחַ גָּדוֹל מְאֹד, וְאִי אֶפְשָׁר לְהַסִּטְרָא אַחֲרָא לִבְלֹעַ אוֹתָהּ בְּשׁוּם אוֹפֶן. וְלֹא דַּי שֶׁאֵינָהּ יְכוֹלָה לִבְלֹעַ אוֹתָהּ, אַף גַּם זֹאת הַנְּקֻדָּה טוֹבָה עוֹמֶדֶת לְהַסִּטְרָא אַחֲרָא בְּבֵית הַבְּלִיעָה שֶׁלָּהּ, עַד שֶׁהִיא מַכְרַחַת לִתֵּן הֶקָּאוֹת לְהָקִיא וּלְהוֹצִיא כָּל הַקְּדֻשׁוֹת שֶׁבָּלְעָה מִזֹּאת הַנְּשָׁמָה. וּמִזֶּה בָּא מַה שֶּׁלִּפְעָמִים הָאָדָם נִתְעוֹרֵר בִּתְשׁוּבָה אַחַר כַּמָּה עֲבֵרוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָנוּ רוֹאִים, שֶׁלִּפְעָמִים עֲבֵרָה מְבִיאָה אֶת הָאָדָם לִידֵי תְּשׁוּבָה, הַיְנוּ עַל־יְדֵי שֶׁנִּלְכָּד בְּאֵיזוֹ עֲבֵירָה גְּדוֹלָה, רַחֲמָנָא לִצְלָן, עַל־יְדֵי־זֶה נִתְמַרְמֵר לִבּוֹ, וְנִתְעוֹרֵר בִּתְשׁוּבָה, עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה בַּעַל תְּשׁוּבָה גָּמוּר. וְכָל זֶה עַל־יְדֵי שֶׁלִּפְעָמִים הַסִּטְרָא אַחֲרָא מְבִיאָה אוֹתוֹ לִידֵי עֲבֵרָה גְּדוֹלָה כָּל־כָּךְ, עַד שֶׁהִיא רוֹצָה לִבְלֹעַ אוֹתוֹ לְגַמְרֵי, וְאָז מִתְגַּבֶּרֶת פְּנִימִיּוּת הַנְּקֻדָּה שֶׁלּוֹ, שֶׁהוּא בַּעַל כֹּחַ גָּדוֹל, שֶׁהַסִּטְרָא אַחֲרָא רוֹצָה לִבְלֹעַ גַּם אוֹתָהּ, וַאֲזַי הִיא עוֹמֶדֶת לְהַסִּטְרָא אַחֲרָא בְּבֵית הַבְּלִיעָה שֶׁלָּהּ, וְעַל־יְדֵי־זֶה לֹא דַּי שֶׁאֵינָהּ בּוֹלַעַת אֶת הַנְּקֻדָּה הַקְּדוֹשָׁה הַזֹּאת, אַף גַּם הִיא מֻכְרַחַת לְהָקִיא וּלְהוֹצִיא עַל־יְדֵי־זֶה כָּל הַקְּדֻשׁוֹת שֶׁבָּלְעָה, בִּבְחִינַת: "חַיִל בָּלַע וַיְקִאֶנּוּ".

אֲבָל בְּוַדַּאי אֵין שׁוּם אָדָם יָכוֹל לִסְמֹךְ עַל זֶה, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי (יומא פה:):

הָאוֹמֵר אֶחְטָא וְאָשׁוּב, אֵין מַסְפִּיקִין בְּיָדוֹ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה; כִּי מִי יוֹדֵעַ אִם יִהְיֶה לוֹ כֹּחַ לַעֲמֹד שָׁם, כִּי לִפְעָמִים הִתְגַּבְּרוּת הַסִּטְרָא אַחֲרָא גְּדוֹלָה כָּל־כָּךְ, עַד שֶׁבּוֹלַעַת אוֹתוֹ לְגַמְרֵי, חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ כַּמָּה אֲנָשִׁים, שֶׁעָבְרוּ עֲבֵרוֹת גְּדוֹלוֹת, וְלֹא שָׁבוּ בִּתְשׁוּבָה לְבַסּוֹף, כִּי יֵשׁ בָּזֶה עִנְיָנִים רַבִּים לְאֵין קֵץ, וְהֵם מְסוֹד סִתְרֵי דַּרְכֵי הַבְּחִירָה, שֶׁנָּתַן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְכָל אָדָם, שֶׁאֵין מִי שֶׁיַּעֲמֹד עֲלֵיהֶם. אֲבָל אַחֲרֵי שֶׁכְּבָר עָבַר מַה שֶּׁעָבַר, חַס וְשָׁלוֹם, צָרִיךְ לֵידַע

וּלְהַאֲמִין, שֶׁאֵין שׁוּם יְאוּשׁ בָּעוֹלָם כְּלָל, וַאֲפִילוּ אִם כְּבָר רָצָה לְהִתְגַּבֵּר עַלְפֵי פְּעָמִים לִהְיוֹת אִישׁ כָּשֵׁר, וְלֹא עָלְתָה בְּיָדוֹ, וְנָפַל לְמַה שֶׁנָּפַל, אֲפִלּוּ אִם נָפַל לַעֲבֵרוֹת גְּמוּרוֹת וַחֲמוּרוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, אַף־עַל־פִּי־כֵן עֲדַיִן יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה כָּל עוֹד נְשָׁמָתוֹ בּוֹ. וְהָעִקָּר הִיא הָאֱמוּנָה, שֶׁתִּהְיֶה לוֹ אֱמוּנָה שְׁלֵמָה בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְיִשְׁתַּדֵּל בְּכָל עֹז לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיק אֲמִתִּי, וְיִשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁיְּגַלֶּה לוֹ אֶת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה עַל יָדוֹ לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה. וְאָז בְּוַדַּאי יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה לְעוֹלָם, יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה; כִּי עִקַּר הַכֹּחַ לַעֲמֹד כְּנֶגֶד הַיֵּצֶר הָרָע הוּא עַל־יְדֵי אֱמוּנָה, שֶׁהִיא כְּלַל וְעִקַּר כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מַכּוֹת כד.): בָּא חֲבַקּוּק וְהֶעֱמִידָן עַל אַחַת, שֶׁנֶּאֱמַר (חֲבַקּוּק ב, ד): "וְצַדִּיק בֶּאֱמוּנָתוֹ יִחְיֶה"; כִּי עִקַּר הָאֱמוּנָה הוּא לְהַאֲמִין בְּחִדּוּשׁ הָעוֹלָם, לְהַאֲמִין שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל יֵשׁ מֵאַיִן, וְזֹאת הָאֱמוּנָה הוּא עִקַּר הַכֹּחַ שֶׁל יִשְׂרָאֵל לְהִתְגַּבֵּר כְּנֶגֶד כָּל הַקְּלִפּוֹת וְהַתַּאֲווֹת וְהַסִּטְרִין אָחֳרָנִין בְּגַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת. וּכְמוֹ שֶׁאִיתָא בַּתִּקּוּנִים (תִּקּוּן כב): וּבְהַאי כֹּחַ מִתַּתְקְפִין יִשְׂרָאֵל עַל אֱדוֹם, כִּי כָּל זְמַן שֶׁהוּא מְקָרֵב לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה זוֹכֶה לֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה, לְהַאֲמִין בְּ"כֹּחַ מַעֲשָׂיו", שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, שֶׁהוּא עִקַּר הָאֱמוּנָה, לְהַאֲמִין שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל בְּכֹחוֹ וּבִגְבוּרָתוֹ, בְּכ"ח אַתְוָן שֶׁל מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, עַל־יְדֵי זֶה הַכֹּחַ, יוּכַל לְהִתְגַּבֵּר לְעוֹלָם כְּנֶגֶד כָּל הַסִּטְרִין אָחֳרָנִין, וְסוֹף כָּל סוֹף יָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא תֶּחֱזֹר וְתָקִיא כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת שֶׁבָּלְעָה.

וְזֶהוּ בְּחִינַת תֹּקֶף הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים, שֶׁהוּא נֵס נִפְלָא, אֲשֶׁר כְּמֹהוּ לֹא נִהְיָתָה. וְכַמְבֹאָר בִּדְבָרֵי חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (אֶסְתֵּר רַבָּה, פְּרָשָׁה י', סִימָן י'), מִגֹּדֶל הַפְלָגַת הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים (עֵין יוֹמָא כט.), אֲשֶׁר אֵין דִּגְמָתוֹ בְּכָל הַנִּסִּים שֶׁעָבְרוּ עַד בִּיאַת מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִדְרָשׁ מִשְׁלֵי, פָּרָשָׁה ט', סִימָן ב'): 'כָּל הַמּוֹעֲדִים בְּטֵלִים וִימֵי הַפּוּרִים לֹא נִבְטָלִים' (עֵין יְרוּשַׁלְמִי תַּעֲנִית ב, ב); כִּי הָמָן הָרָשָׁע, יִמַּח שְׁמוֹ, "בִּקֵּשׁ לְהַשְׁמִיד וְלַהֲרֹג וּלְאַבֵּד אֶת כָּל הַיְּהוּדִים", כִּי (זֹהַר כִּי תֵצֵא רפא:): הָמָן־עֲמָלֵק הוּא זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ, בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית ג, א): "וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם", שֶׁיּוֹנֵק מֵהַדַּעַת, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִקְטָן הַמֹּחַ, בְּבְחִינַת מֹחִין דְּקַטְנוּת, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת תַּאֲוַת נְאוּף, שֶׁהוּא עִקַּר הַיֵּצֶר הָרַע, עִקַּר הַכְנָעָתוֹ עַל־יְדֵי הַתְּפִלָּה בְּבְחִינַת דִּין, שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, שֶׁעוֹמֶדֶת לְהַסִּטְרָא אַחֲרָא בְּחִינַת עֲמָלֵק, בְּבֵית הַבְּלִיעָה שֶׁלּוֹ, עַד שֶׁמַּכְרִיחַ לְהַחֲזִיר

הֲקָאוֹת לְהָקִיא אֶת כָּל הַקְּדֵשָׁה שֶׁבָּלַע; כִּי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מָרְדֳּכַי, דַּיְקָא הוּא יָכוֹל לְהַכְנִיס בְּבֵית הַבְּלִיעָה שֶׁל הָמָן־עֲמָלֵק וּלְהַכְנִיעוֹ, וּלְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ אֶת כָּל הַקְּדֵשׁוֹת שֶׁבָּלַע. וְעִקַּר כְּלַל כָּל הַסִּטְרָא אַחֲרָא וְזֶהֲמַת הַנָּחָשׁ הוּא עֲמָלֵק, שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַסִּטְרָא אַחֲרָא וְכָל הַקְּלִפּוֹת וְכָל הָעַכּוּ״ם שֶׁיּוֹנְקִים מִמֶּנּוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּמִדְבַּר כד, כ): ״רֵאשִׁית גּוֹיִם עֲמָלֵק״, שֶׁעֲמָלֵק כָּלוּל מִכֻּלָּם, וְכֻלָּם יוֹנְקִים מִמֶּנּוּ. וְעַל־כֵּן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ צָרִיךְ לְלָחֹם עִמּוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת יז, טז): ״מִלְחָמָה לַהֲוָ״ה בַּעֲמָלֵק מִדֹּר דֹּר״; וְעַל־כֵּן לֹא הָיָה יָכוֹל אֲפִלּוּ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לְהַכְנִיעוֹ לְגַמְרֵי. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם פָּסוּק יג): ״וַיַּחֲלֹשׁ יְהוֹשֻׁעַ אֶת עֲמָלֵק״ וְגוֹ׳, וּפֵרֵשׁ רַשׁ״י, שֶׁחָתַךְ רָאשֵׁי גִּבּוֹרָיו וְלֹא הֲרָגוֹ לְגַמְרֵי. מִכָּאן שֶׁעָשׂוּ עַל־פִּי הַדִּבּוּר, כִּי מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק הָיְתָה עַל־יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין, שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, שֶׁהוּא הַצַּדִּיק הָאֱמֶת. וְאַף־עַל־פִּי שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, בְּוַדַּאי הָיָה בַּעַל כֹּחַ גָּדוֹל מְאֹד, אַף־עַל־פִּי־כֵן לֹא הָיָה יָכוֹל לְהַכְנִיעוֹ לְגַמְרֵי, כִּי קְלִפַּת עֲמָלֵק חֲזָקָה מְאֹד, וּמַגִּיעָה עַד אֵין תַּכְלִית, וְאֵין מִי שֶׁיָּכוֹל לְעָקְרָהּ לְגַמְרֵי, כִּי אִם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, בְּעֵת שֶׁיָּבוֹא מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ, עַל־כֵּן הֵכְרַח מֹשֶׁה לִלְחֹם עִמּוֹ בְּחָכְמָה גְּדוֹלָה עַל־פִּי הַדִּבּוּר, לַחְתֹּךְ רַק רָאשֵׁי גִּבּוֹרָיו וְלֹא לְהַכְנִיעוֹ לְגַמְרֵי. וְעַל־כֵּן ״מִלְחָמָה לַהֹ׳ בַּעֲמָלֵק מִדֹּר דֹּר״, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, כִּבְיָכוֹל, צָרִיךְ לִלְחֹם עִמּוֹ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, כִּי אֵין מִי שֶׁיֵּדַע אֵיךְ לְהִתְנַהֵג עִמּוֹ כִּי אִם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, וְזֶהוּ בְּחִינַת תֹּקֶף הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים, שֶׁהוּא מַפֶּלֶת הָמָן־עֲמָלֵק, כִּי הָמָן־עֲמָלֵק רָצָה לְהִתְגַּבֵּר אָז בְּכָל כֹּחוֹ, עַד שֶׁרָצָה לְבַלֵּעַ אֶת יִשְׂרָאֵל לְגַמְרֵי, כִּי בִּקֵּשׁ לְהַשְׁמִיד לַהֲרֹג וּלְאַבֵּד אֶת כָּל הַיְּהוּדִים, וְהָיָה לוֹ כֹּחַ עַל־יְדֵי שֶׁנִּשְׁאוּ נָשִׁים נָכְרִיּוֹת, שֶׁהוּא פְּגַם תַּאֲוַת נְאוּף, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה עִקַּר כֹּחוֹ, גַּם הִשְׁתַּחֲווּ לַצֶּלֶם, שֶׁהוּא פְּגַם אֱמוּנָה, גַּם (מְגִלָּה יב.) נֶהֱנוּ מִסְּעֻדָּתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ הָרָשָׁע, שֶׁהוּא פְּגַם תַּאֲוַת אֲכִילָה, בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת מְזוֹנָא דְּגוּפָא, שֶׁהוּא פְּגַם אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת, שֶׁעַל־יְדֵי כָּל זֶה מִתְגַּבְּרֶת זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ, וְעַל־יְדֵי־זֶה הִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם הָמָן־עֲמָלֵק, שֶׁהוּא עִקַּר זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (חֻלִּין קלט:): הָמָן מִן הַתּוֹרָה מְנַיִן? שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית ג, יא): ״הֲמִן הָעֵץ״; נִמְצָא, שֶׁהָמָן הוּא עִקַּר פְּגַם עֵץ הַדַּעַת, וְכָל יְנִיקָתוֹ הָיְתָה עַל־יְדֵי שֶׁחָמַל שָׁאוּל עַל אֲגָג וְזַרְעוֹ, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נוֹלַד הָמָן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה יג.), כִּי מַה שֶּׁחָמַל שָׁאוּל עַל אֲגָג, זֶה בְּחִינַת רַחֲמָנוּת דְּסִטְרָא אַחֲרָא, שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר יְנִיקַת זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ, בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית ג, א): ״וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם״; וְהָמָן בְּגִדֶּל

הִתְגַּבְּרוּתוֹ אָז חָשַׁב מַחֲשָׁבָה רָעָה, כִּי רָאָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל מְרוּדִים מְאֹד מְאֹד בְּתֹקֶף הַגָּלוּת, וְיֵשׁ עֲלֵיהֶם פְּגָמִים וְקִטְרוּגִים כָּאֵלֶּה, עַד שֶׁאָז אִם הָיְתָה מִתְגַּבֶּרֶת עֲלֵיהֶם בְּכֹחַ אֵיזוֹ קְלִפָּה קְטַנָּה בְּעַלְמָא, גַּם־כֵּן הָיָה קָשֶׁה לַעֲמֹד כְּנֶגְדָּהּ, לְגַדֵּל חֲלִישׁוּת יִשְׂרָאֵל אָז, אֲבָל הוּא בְּרִשְׁעָתוֹ, יִמַּח שְׁמוֹ, הִתְחַכֵּם אָז, וְהִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם אָז בְּכָל מִינֵי כֹּחוֹת שֶׁיֵּשׁ לוֹ, וְקִבֵּץ וֵרֵשׁ אִשְׁתּוֹ וְכָל אוֹהֲבָיו וְכָל עֲשָׂרֶת בָּנָיו, שֶׁהֵם כָּל הָעֲשָׂרָה כִּתְרִין דִּמְסָאֲבוּתָא, וְרָצָה לְהִתְגַּבֵּר אָז עַל מָרְדֳּכַי וְיִשְׂרָאֵל, בְּכֹחַ כָּל הַחֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי טֻמְאָה, שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הַסִּטְרָא אַחֲרָא, שֶׁעֲמָלֵק כָּלוּל מֵהֶם. וְעַל־כֵּן עָשָׂה עֵץ גָּבוֹהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה, וּבְכֹחַ כֻּלָּם רָצָה לְהִתְגַּבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל אָז בְּעֵת חֲלִישׁוּתָם הַגְּדוֹלָה, בְּעֵת תֹּקֶף הַגָּלוּת, בְּעֵת שֶׁהָיוּ רְחוֹקִים מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

כִּי עִקַּר הַכְנָעַת עֲמָלֵק הוּא עַל־יְדֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים כה, יט): "בָּאָרֶץ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נוֹתֵן לְךָ נַחֲלָה לְרִשְׁתָּהּ תִּמְחֶה אֶת זֵכֶר עֲמָלֵק", 'בָּאָרֶץ' דַּיְקָא, כִּי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הִיא עַל־יְדֵי כֹּחַ מַעֲשָׂיו, שֶׁמִּשָּׁם מְקַבְּלִין עִקַּר הַכֹּחַ לַעֲמֹד כְּנֶגְדּוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁמֵּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא עִקַּר הַכֹּחַ שֶׁל הַצַּדִּיק הַמַּעַל כֹּחַ, שֶׁיָּכוֹל לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה בְּבְחִינַת דִּין, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה מַכְנִיעַ הָמָן־עֲמָלֵק, עַד שֶׁזּוֹכֶה לְגַלּוֹת אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה יִהְיֶה חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁלְּעָתִיד, שֶׁאָז יִתְנַהֵג כָּל הָעוֹלָם בִּבְחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, דְּהַיְנוּ לְגַלּוֹת כֹּחַ מַעֲשָׂיו שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכֹּל בְּכ"ח אַתְוָן, וְעַל־כֵּן עִקַּר הַכְנָעַת עֲמָלֵק הוּא בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל דַּיְקָא, כִּי מִשָּׁם עִקַּר הַכֹּחַ לַעֲמֹד כְּנֶגְדּוֹ, אֲבָל אָז בְּסוֹף גָּלוּת בָּבֶל, שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת רְחוֹקִים מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְהָיוּ חֲלוּשִׁים אָז מְאֹד, וְהוּא הִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם בְּכָל כֹּחוֹתָיו, וְרָצָה לְבַלַּע אֶת יִשְׂרָאֵל, חַס וְשָׁלוֹם, לְגַמְרֵי, עַל־כֵּן בֶּאֱמֶת הָיְתָה אָז עֵת צָרָה גְּדוֹלָה, אֲשֶׁר כָּמוֹהָ לֹא נִהְיְתָה.

אֲבָל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חָמַל עַל עַמּוֹ, וְשָׁלַח לָנוּ אָז אֶת מָרְדֳּכַי וְאֶסְתֵּר. וּמָרְדֳּכַי הוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ, שֶׁכָּלוּל מִכָּל הָרֵיחוֹת טוֹבִים, שֶׁנִּמְשָׁכִין עַל־יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין, שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, כִּי מָרְדֳּכַי הוּא בְּחִינַת (שְׁמוֹת ל, כג): "בְּשָׂמִים רֹאשׁ מָר דְּרוֹר", שֶׁתַּרְגּוּמוֹ מָרֵי דַּכְיָא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (חֻלִּין קלט:), הַיְנוּ שֶׁהוּא רֹאשׁ לְכָל הַבְּשָׂמִים וְהָרֵיחוֹת שֶׁל שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת מָשִׁיחַ, שֶׁנִּקְרָא בְּשֵׁם מָשִׁיחַ, עַל שֵׁם שֶׁנִּמְשָׁח בְּשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה, כִּי מָשִׁיחַ הוּא עִקַּר הַכֹּחַ שֶׁל שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה, כִּי מָשִׁיחַ הוּא כְּלַל כָּל

הָרֵיחוֹת טוֹבִים שֶׁבָּעוֹלָם. וְעַל־כֵּן עַל־יְדֵי שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה, נִתְקַדְּשִׁין הַדְּבָרִים בִּקְדֻשָּׁתָן, דְּהַיְנוּ הַמִּשְׁכָּן וּמִזְבֵּחַ וּכְלֵי שָׁרֵת וְכֹהֲנִים גְּדוֹלִים וּמְלָכִים (פְּרִיתוּת ה׃); כִּי כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת מְקַבְּלִין עַל־יְדֵי הָרֵיחַ טוֹב, שֶׁהוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ, שֶׁגָּדֵל וְצוֹמֵחַ עַל־יְדֵי הַקּוֹל הַמַּשְׁקֶה אֶת הַגָּן, שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל־יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין, שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה הַכֹּל יְכוֹלִין לְהוֹכִיחַ וְלַהֲפֹךְ עֲוונוֹת לִזְכֻיּוֹת, חֹל לְקֹדֶשׁ, בִּבְחִינַת "נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ"; כִּי עִקַּר הַקְּדֻשָּׁה הִיא בְּחִינַת הַנְּשָׁמָה, שֶׁהִיא חֵלֶק אֱלוֹק מִמַּעַל. וְעַל־כֵּן בְּכֹחוֹ הָיְתָה יְכוֹלָה אֶסְתֵּר לֵירֵד לְבֵית אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, שֶׁהוּא בֵּית הַסִּטְרָא אַחֲרָא, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין, שֶׁהַסִּטְרָא אַחֲרָא רוֹצָה לְבָלְעָהּ, אֲבָל בְּכֹחוֹ הַגָּדוֹל שֶׁל מָרְדֳּכַי הַיְהוּדִי, עַל־יְדֵי־זֶה לֹא דַּי שֶׁלֹּא בָּלַע אוֹתָהּ, אַדְרַבָּה הִיא עָמְדָה לָהֶם בְּבֵית הַבְּלִיעָה שֶׁלָּהֶם, עַד שֶׁהֶכְרִחוּ לְהָקִיא וּלְהוֹצִיא כָּל הַקְּדֻשּׁוֹת שֶׁבָּלְעוּ. וְהָמָן־עֲמָלֵק נָפַל מְאֹד מְאֹד, וְתָלוּ אוֹתוֹ וְאֶת בָּנָיו עַל הָעֵץ, כִּי נָפַל וְנִכְנַע הָמָן־עֲמָלֵק מְאֹד, עַל־יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, שֶׁהִיא בְּחִינַת אֶסְתֵּר, וְזֶהוּ בְּחִינַת מַפֶּלֶת עֲשֶׂרֶת בְּנֵי הָמָן, שֶׁהֵם עֲשָׂרָה כִּתְרִין דִּמְסָאֲבוּתָא, שֶׁעִקַּר הִתְגַּבְּרוּתָם הִיא בְּחִינַת כְּפִירוּת שֶׁמַּכְנִיסִין בַּלֵּב, לְהַחֲלִישׁ אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, חַס וְשָׁלוֹם. וְעַל־כֵּן הֵם עֲשָׂרָה כְּנֶגֶד עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת, שֶׁהֵן עֶשֶׂר מַדְרֵגוֹת שֶׁל נְבוּאָה, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה עִקַּר הָאֱמוּנָה, לִזְכּוֹת לְהַאֲמִין בְּחִדּוּשׁ הָעוֹלָם, שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת (אָבוֹת ה, א), וְהֵם רוֹצִים לְפַגֵּם בְּכָל זֶה, חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל עַל־יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל כֹּחַ, שֶׁהוּא הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, עַל־יְדֵי־זֶה זוֹכִין לְעֶשֶׂר מַדְרֵגוֹת שֶׁל נְבוּאָה, וְנִתְגַּלֶּה אֱמוּנַת חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הַכֹּל בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת, וְעַל־כֵּן אָז נוֹפְלִים יַחַד כָּל עֲשֶׂרֶת בְּנֵי הָמָן, כָּל עֲשָׂרָה כִּתְרִין דִּמְסָאֲבוּתָא, כִּי נוֹפְלִים עַל־יְדֵי בְּחִינַת עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת, עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁנִּתְגַּלִּין אָז. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שַׁבָּת פח.), שֶׁבִּפּוּרִים חָזְרוּ וְקִבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה מֵחָדָשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "קִיְּמוּ וְקִבְּלוּ", כִּי עַל־יְדֵי הַתְּפִלָּה בִּבְחִינַת דִּין, בְּחִינַת אֶסְתֵּר, עַל־יְדֵי־זֶה זוֹכִין לִבְחִינַת נְבוּאָה, בְּחִינַת רוּחַ־הַקֹּדֶשׁ, בְּחִינַת "וַתִּלְבַּשׁ אֶסְתֵּר מַלְכוּת", כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה יג׃), שֶׁלָּבְשָׁה רוּחַ־הַקֹּדֶשׁ, וְזוֹכִין לְעֶשֶׂר מַדְרֵגוֹת שֶׁל נְבוּאָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת, בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה, וְדַיְקָא עַל־יְדֵי־זֶה תָּלוּ אֶת עֲשֶׂרֶת בְּנֵי הָמָן, שֶׁהֵם הָיוּ עֲשָׂרָה כִּתְרִין דִּמְסָאֲבוּתָא, וְרַק רָצוּ לְהַפִּיל אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְנִתְהַפֵּךְ עֲלֵיהֶם מֵהֶפֶךְ אֶל הַהֶפֶךְ, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

יא בַּיּוֹם הַהוּא בָּא מִסְפַּר הֲהֲרוּגִים בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃

גְּנִזֵי הַמֶּלֶךְ

יא בַּיּוֹם הַהוּא בָּא מִסְפַּר הַהֲרוּגִים בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי!

אֲשֶׁר מוּבָא בְּסִפְרֵי קַבָּלָה, אֲשֶׁר שׁוּשַׁן הוּא סוֹד הַמַּלְכוּת, שֶׁהוּא הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, כְּשֶׁהָאָדָם מַכְנִיס בְּעַצְמוֹ אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְיוֹדֵעַ וָעֵד, אֲשֶׁר אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְהוּא חַי עִם אֱמוּנָה, נוֹשֵׁם אֱמוּנָה, וְכָל חַיּוּתוֹ הִיא רַק אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (חֲבַקּוּק ב, ד) "וְצַדִּיק בֶּאֱמוּנָתוֹ יִחְיֶה", כָּל חַיּוּתוֹ זֶה רַק אֱמוּנָה. וְדָרְשׁוּ עַל זֶה חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מַכּוֹת כד.): בָּא חֲבַקּוּק וְהֶעֱמִידָן עַל אַחַת, שֶׁנֶּאֱמַר (חֲבַקּוּק ב, ד): "וְצַדִּיק בֶּאֱמוּנָתוֹ יִחְיֶה"; הֵינוּ שֶׁכָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ תְּלוּיָה רַק בֶּאֱמוּנָה, כִּי זֶה יְסוֹד כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קיט, פו): "כָּל מִצְוֹתֶיךָ אֱמוּנָה", כָּל הַמִּצְוֹת צְרִיכוֹת לְהָבִיא אֶת הָאָדָם אֶל אֱמוּנָה, וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְכִילְתָא בְּשַׁלַּח), שֶׁאֵין הַגָּלֻיּוֹת מִתְכַּנְּסוֹת אֶלָּא בִּשְׂכַר אֱמוּנָה; וְתֵכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁהָאָדָם חָזָק בֶּאֱמוּנָה, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא הוֹרֵג אֶת כָּל הַקְּלִפּוֹת שֶׁמְּסַבְּבוֹת אוֹתוֹ. כִּי בֶּאֱמֶת אִם אָדָם חוֹטֵא, בּוֹרֵא קְלִפּוֹת וּמַשְׁחִיתִים, שֶׁהֵם מְסַבְּבִים אוֹתוֹ, אֲבָל אִם הָאָדָם חוֹשֵׁב עַל תַּכְלִיתוֹ הַנִּצְחִית, אֵיךְ שֶׁיָּבוֹא הַיּוֹם, וְיִצְטָרֵךְ לָעָזוֹב אֶת זֶה הָעוֹלָם, וְתָמִיד שָׂם אֶת הַיּוֹם הָאַחֲרוֹן לְפָנָיו עֵינָיו, בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים קמו, ד): "תֵּצֵא רוּחוֹ יָשֻׁב לְאַדְמָתוֹ בַּיּוֹם הַהוּא אָבְדוּ עֶשְׁתֹּנֹתָיו", וְדָרְשׁוּ עַל זֶה חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִדְרָשׁ תְּהִלִּים קמו, ג): מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה? לְנֹאד נָפוּחַ וּמָלֵא רוּחַ וְעוֹמֵד בָּאָרֶץ, מִי שֶׁרוֹאֶה אוֹתוֹ מֵרָחוֹק מִתְיָרֵא מִמֶּנּוּ, סָבוּר שֶׁהוּא כְּלוּם, מֶה עָשָׂה? הִגִּיעַ אֶצְלוֹ וְרָאָהוּ שֶׁהוּא נֹאד, וְנָגַע בּוֹ וְנָפַל, וְיָצָא הָרוּחַ שֶׁבּוֹ שֶׁמִּלְאוֹ, אָמַר אוֹתוֹ הָאִישׁ: מִזֶּה הָיִיתִי מִתְיָרֵא? לֹא הָיָה בּוֹ כְּלוּם, אֲבָל הָרוּחַ הִיא הַמַּעֲמֶדֶת אוֹתוֹ. כָּךְ אָמַר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא: אֵין הַבָּשָׂר כְּלוּם, שֶׁנֶּאֱמַר (יְשַׁעְיָה מ, ו): "כָּל הַבָּשָׂר חָצִיר" וְגוֹ', וְכֵן הוּא אוֹמֵר (אִיּוֹב כה, ו): "אַף כִּי אֱנוֹשׁ רִמָּה" וְגוֹ', אֵינוֹ עוֹמֵד אֶלָּא עַל הָרוּחַ, יָצְאָה הָרוּחַ, מִיָּד נַעֲשָׂה עָפָר, וְכֵן הוּא אוֹמֵר: "תֵּצֵא רוּחוֹ יָשׁוּב לְאַדְמָתוֹ" וְגוֹ', כִּי אָדָם שֶׁאֵין לוֹ אֱמוּנָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, הוּא אֵינוֹ חוֹשֵׁב עַל תַּכְלִיתוֹ הַנִּצְחִית, וְהוּא מָלֵא גַּאֲוָה, וְנִדְמֶה לוֹ שֶׁכָּל הָעוֹלָם שַׁיָּךְ אֵלָיו, וּלְבַסּוֹף נִתְקַיֵּם אֶצְלוֹ: "תֵּצֵא רוּחוֹ יָשׁוּב לְאַדְמָתוֹ", וְנַעֲשָׂה עָפָר, וְזֶה "בַּיּוֹם הַהוּא"

יב וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה הָרְגוּ הַיְהוּדִים וְאַבֵּד חֲמֵשׁ מֵאוֹת אִישׁ וְאֵת עֲשֶׂרֶת בְּנֵי־הָמָן בִּשְׁאָר מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ מֶה עָשׂוּ וּמַה־שְּׁאֵלָתֵךְ וְיִנָּתֵן לָךְ וּמַה־בַּקָּשָׁתֵךְ עוֹד וְתֵעָשׂ׃

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

— כְּשֶׁהָאָדָם חוֹשֵׁב תָּמִיד עַל הַתַּכְלִית הַנִּצְחִית, שֶׁיָּבוֹא הַיּוֹם אֲשֶׁר יִתְקַיֵּם אֶצְלוֹ: "תֵּצֵא רוּחוֹ יָשׁוּב לְאַדְמָתוֹ", עַל־יְדֵי־זֶה "בָּא מִסְפַּר הַחֳרוּגִים בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ"; הַיְנוּ עַל־יְדֵי תִּקֻּף הָאֱמוּנָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה, עַל־יְדֵי־זֶה מְכַלֶּה אֶת כָּל הַקְּלִפּוֹת שֶׁמְּסַבְּבוֹת אוֹתוֹ, כִּי הוּא עוֹמֵד לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כִּי אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ מְאֹד מְאֹד חֲבִיבָה אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל (סֵפֶר־הַמִּדּוֹת, אוֹת אֱמוּנָה, סִימָן ו׳): עַל־יְדֵי אֱמוּנָה, הָאָדָם חָבִיב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּאִשָּׁה לְבַעְלָהּ; כִּי עַל־יְדֵי תִּקֻּף הָאֱמוּנָה נִתְיַחֵד אֶצְלוֹ בְּחִינַת קְדֻשָּׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, כִּי הַמַּלְכוּת הִיא הַשְּׁכִינָה, וְאָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל (שָׁם, סִימָן לג): עַל־יְדֵי אֱמוּנָה יִסְלַח לְךָ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עַל עֲוֹנוֹתֶיךָ; וְאִם הָיוּ בְּנֵי־אָדָם יוֹדְעִים אֶת מַעֲלַת הָאֱמוּנָה, הָיוּ מִתְחַזְּקִים בָּזֶה מְאֹד מְאֹד, כִּי הָאֱמוּנָה הִיא מִדַּת הַמַּלְכוּת, הַמַּדְבֶּקֶת עַצְמָהּ בְּקוֹנָהּ, כִּי אֱמוּנָה הִיא הַשְּׁכִינָה, וּמִי שֶׁחָזָק בֶּאֱמוּנָה, נַעֲשֶׂה כְּלִי לְהַשְׁרָאַת הַשְּׁכִינָה, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

יב בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה הָרְגוּ הַיְהוּדִים וְאַבֵּד חֲמֵשׁ מְאוֹת אִישׁ וְאֶת עֲשֶׂרֶת בְּנֵי הָמָן׃

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר מִבֹּאָר בִּדְבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א׳, סִימָן מט), שֶׁאוֹר הַהִתְלַהֲבוּת שֶׁל בַּר יִשְׂרָאֵל הוּא עַד אֵין סוֹף, וּצְרִיכִים לְצַמְצֵם אֶת הִתְלַהֲבוּת הַלֵּב, כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְקַיֵּם אֶת הַמִּצְוֹות בְּתִמִּימוּת וּבְפְשִׁיטוּת, וְשֶׁלֹּא יִתְבַּטֵּל מֵהַמְּצִיאוּת, כִּי אִם אֵין צְמָצוּם, הָאָדָם יָכוֹל לְהִתְלַהֵב יוֹתֵר מֵהַמִּדָּה, וְעַל־יְדֵי רִבּוּי הָאוֹר גּוֹרֵם לִשְׁבִירַת הַכֵּלִים. וּמִבֹּאָר בִּדְבְרֵי מוֹהַרַנַ"תְּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת תְּפִלַּת הַמִּנְחָה, הֲלָכָה ז׳, אוֹת יט), אֲשֶׁר כָּל זֶה הוּא עִנְיַן פּוּרִים וּמִלְחֶמֶת הָמָן־עֲמָלֵק; כִּי כָּל עֲבוֹדַת הַצַּדִּיק לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ לְכָל בָּאֵי עוֹלָם, לְמִגְדּוֹל וְעַד קָטֹן מֵרוֹם כָּל דַּרְגִּין עַד סוֹף כָּל דַּרְגִּין,

לְהוֹצִיא אֲפִלּוּ הַנְּשָׁמוֹת וְהַנִּצוֹצוֹת שֶׁנָּפְלוּ לְמָקוֹם שֶׁנָּפְלוּ, לְבָרְרָם וּלְקַבְּצָם וּלְטַהֲרָם וּלְזַכְּכָם, וּלְהַעֲלוֹתָם אֶל תַּכְלִית הַמַּדְרֵגָה הָעֶלְיוֹנָה. וְעִקַּר עֲבוֹדַת הַצַּדִּיק הִיא לְצַמְצֵם אֶת הָאוֹר הַמֵּאִיר בְּלֵב הָאָדָם, שֶׁזֶּה מַה שֶּׁמְּלַהֵב אֶת לִבּוֹ. עִם כָּל זֹאת צְרִיכִין לְצַמְצֵם אֶת אוֹר הַהִתְלַהֲבוּת, שֶׁלֹּא יֵצֵא חוּץ מֵהַמִּדָּה, וּלְהִתְגַּבֵּר מְאֹד לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ מַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת, וּלְסַלֵּק הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת, שֶׁהֵם עִקַּר הַיְצָרִין רָעִים, עַד שֶׁתִּתְגַּלֶּה מַלְכוּתוֹ עַל־יְדֵי־זֶה. אֲפִלּוּ מִי שֶׁפָּגַם בָּזֶה כְּמוֹ שֶׁפָּגַם, עַד שֶׁנָּפַל לְמַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת מְאֹד מְאֹד, שֶׁהוּא מֵהָעֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה דְּבָרִים הַמְעַכְּבִין אֶת הַתְּשׁוּבָה, כַּמּוּבָא (רַמְבַּ״ם הִלְכוֹת תְּשׁוּבָה, פֶּרֶק ד׳, הֲלָכָה ב׳), אַף־עַל־פִּי־כֵן יָאִיר בּוֹ בְּנִפְלְאוֹתָיו, שֶׁיִּתְגַּבֵּר בְּכָל פַּעַם עַל הַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת, וְלֹא יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ מֵהַמַּחֲשָׁבוֹת שֶׁעוֹבְרוֹת עָלָיו בְּכָל פַּעַם, כְּאִלּוּ אֵין לוֹ כְּבָר תִּקָּוָה, מֵאַחַר שֶׁחָטָא כָּל־כָּךְ, וְהִכְנִיס בְּדַעְתּוֹ הִרְהוּרִים מְגֻנִּים וּמַחֲשָׁבוֹת שֶׁל נְאוּף, עִם כָּל זֹאת צְרִיכִים לְהִתְחַזֵּק, וְלֹא לְהִתְיָאֵשׁ בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן, אֶלָּא לָדַעַת, שֶׁיֵּשׁ לוֹ תִּקָּוָה טוֹבָה לְתַקֵּן הַכֹּל, אִם רַק יָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּלֵב אֱמֶת, לֵב יָשָׁר. וְצָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲשֶׁר כָּל נְקֻדָּה וּנְקֻדָּה טוֹבָה שֶׁרַק עוֹשֶׂה בִּשְׁבִילוֹ יִתְבָּרַךְ, וְכֵן כָּל הַעְתָּקָה שֶׁנַּעְתֶּקֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ מֵרָע לְטוֹב, הַכֹּל יָקָר מְאֹד בְּעֵינָיו יִתְבָּרַךְ, וְכֻלָּם יִתְקַבְּצוּ לְעֻזָּרָתוֹ, וְיַעַזְרוּ לוֹ לַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, אִם יִהְיֶה עַקְשָׁן גָּדוֹל, וְלֹא יַעֲזֹב אֶת עַצְמוֹ בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן. וְהָמָן־עֲמָלֵק שֶׁכָּלוּל מִכָּל הַקְּלִפּוֹת, כַּמּוּבָא (עֵין זֹהַר כִּי תֵצֵא רפא:) הוּא בְּהֵפֶךְ מִכָּל זֶה, וְכָל כַּוָּנָתוֹ לְהָרַע מִתְּחִלָּה וְעַד סוֹף, כִּי יוֹנֵק מֵהַסִּיגִים שֶׁל בְּחִינַת שְׁבִירַת כֵּלִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת מַלְכֵי אֱדוֹם, שֶׁכָּלוּל מִכָּל הַסִּיגִים (עֵין בְּסֵפֶר הַגִּלְגּוּלִים פֶּרֶק מט), שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת עֲשֶׂרֶת בְּנֵי הָמָן, שֶׁהֵם עֲשָׂרָה כִּתְרִין דִּמְסָאֲבוּתָא, כַּמּוּבָא (בַּתִּקּוּנִים נח. תִּקּוּנִים מִזֹּהַר חָדָשׁ קנז.); כִּי זֶה יָדוּעַ בְּעֵץ חַיִּים מֵעִנְיַן מַלְכֵי אֱדוֹם וְכוּ׳, שֶׁעִקַּר הַשְּׁבִירָה הָיְתָה מֵרִבּוּי הָאוֹר, כְּמוֹ שֶׁהִתְחִיל סֵפֶר הָ״עֵץ חַיִּים״ בָּזֶה: ״כְּשֶׁעָלָה בִּרְצוֹנוֹ וְכוּ׳ הָיָה הָאוֹר אֵין סוֹף, וְלֹא הָיָה מָקוֹם לִבְרִיאַת הָעוֹלָם וְכוּ׳, וְצִמְצֵם וְכוּ׳, וּמֵרִבּוּי הָאוֹר הָיְתָה שְׁבִירַת כֵּלִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת מַלְכֵי אֱדוֹם שֶׁמֵּתוּ״ וְכוּ׳. וְכָל עֲבוֹדָתֵנוּ לְתַקֵּן זֹאת.

וְזֶה עִקַּר נִפְלְאוֹת מַעֲלָתוֹ שֶׁל הַבַּעַל בְּחִירָה, שֶׁיֵּשׁ בְּכֹחוֹ לִבְחֹר בֵּין טוֹב לְבֵין רַע וְכוּ׳, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְתַקֵּן, כִּי אִם עַל־יְדֵי הַבַּעַל בְּחִירָה, שֶׁיֵּשׁ לוֹ יֵצֶר הָרַע כָּזֶה, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה יֵשׁ בְּחִירָה וְכוּ׳. כִּי בְּהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא,

כִּי כָּל הַשְׁבִּירָה הָיְתָה עַל־יְדֵי שֶׁלֹּא הָיְתָה אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא. וְעִקַּר אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא הִיא עַל־יְדֵי הַבַּעַל בְּחִירָה דַּיְקָא. אֲבָל מִזֶּה בְּעַצְמוֹ הִיא כָּל הַבְּחִירָה, כִּי כָּל כֹּחַ הַיֵּצֶר הָרַע הוּא מֵהַשְׁבִּירָה, שֶׁהָיְתָה עַל־יְדֵי שֶׁלֹּא הָיָה אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, וְהָבֵן מְאֹד. וְעַל־כֵּן בְּכָל עֵת וָרֶגַע שֶׁמִּתְעוֹרֵר הַבַּעַל בְּחִירָה בְּאֵיזוֹ נְקֻדָּה בְּעַלְמָא לָשׁוּב לִמְקוֹרוֹ, וְלִהְיוֹת נִכְלָל בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, אָז נִתְעוֹרֵר תֵּכֶף כְּנֶגְדּוֹ הַיֵּצֶר הָרַע, שֶׁהוּא מֵהַסִּיגִים, וּמְבַלְבְּלוֹ וּמוֹנְעוֹ בְּכַמָּה מִינֵי בִּלְבּוּלִים שׁוֹנִים, בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים קז, כו): "יַעֲלוּ שָׁמַיִם יֵרְדוּ תְהוֹמוֹת", שֶׁהֵם בְּחִינַת רִבּוּי אוֹר, שֶׁמְּסִיתוֹ לְהִתְלַהֵב יוֹתֵר מִדַּאי בְּלִי צִמְצוּם הָרָאוּי לוֹ, וּמִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן כְּשֶׁמְּסִיתוֹ לְהִסְתַּכֵּל בַּמָּה דְּלִית לֵיהּ רְשׁוּ בְּחִינַת 'מַה לְמַעְלָה מַה לְמַטָּה' וְכוּ', שֶׁזֶּה גַּם־כֵּן קִלְקוּל הַמְחַקְּרִים שֶׁנּוֹפְלִים עַל־יְדֵי־זֶה לְעָמְקָא דִּתְהוֹמָא רַבָּא, כִּי עַל־יְדֵי שֶׁחוֹקְרִים מַה שֶּׁלְּמַעְלָה מִשִּׂכְלָם וְהַשָּׂגָתָם, עַל־יְדֵי־זֶה נִשְׁבָּר אֶצְלָם הַצִּמְצוּם, וְנַעֲשֶׂה אֶצְלָם רִבּוּי אוֹר, שֶׁגּוֹרֵם רִבּוּי חֹשֶׁךְ, שֶׁזֶּה כְּלַל הַכְּפִירוֹת וְהָאֶפִּיקוֹרְסוּת הַמָּצוּי בֵּינֵיהֶם וְכוּ'. וְכֵן אֵצֶל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, אִם הוּא אֵינוֹ מִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, לֵידַע וּלְהוֹדִיעַ וּלְהַוְדִּיעַ שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ כְּלָל, שֶׁזֶּה הַצִּמְצוּם, כִּי אֱמוּנָה זֶה הַצִּמְצוּם, כִּי מְסַלֵּק אֶת דַּעְתּוֹ וְחָכְמָתוֹ וּבִינָתוֹ לְגַמְרֵי. אֲבָל תֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁמִּשְׁתַּמֵּשׁ בְּחָכְמָתוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה נוֹפֵל בַּחֲלִישׁוּת הַדַּעַת, וּבְתוֹךְ כָּךְ מְסִיתוֹ בְּגַשְׁמִיּוּת בְּהִרְהוּרִים רָעִים מְגֻשָּׁמִים וּמְזֻהָמִים מְאֹד וְכוּ'. וּמֵחֲמַת שֶׁהַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁבְּלִבּוֹ אִי אֶפְשָׁר לְכַבּוֹתָם, בִּבְחִינַת (שִׁיר הַשִּׁירִים ח, ז): "מַיִם רַבִּים לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת הָאַהֲבָה", עַל־כֵּן מִתְעוֹרְרִים בְּלִבּוֹ בְּכָל פַּעַם הִרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה, וְתֵכֶף שֶׁרוֹצֶה לָשׁוּב — מְבַלְבְּלוֹ בִּבְחִינַת רִבּוּי אוֹר.

וְכָל זֶה מַעֲשֵׂה הָמָן־עֲמָלֵק, שֶׁכָּלוּל מִכָּל הָרַע, כִּי הוּא בִּבְחִינַת (בְּרֵאשִׁית ו, ה): "וְכָל יֵצֶר מַחְשְׁבוֹת לִבּוֹ רַק רַע כָּל הַיּוֹם" — סוֹפֵי תֵּבוֹת עֲמָלֵק, בִּבְחִינַת (בַּמִּדְבָּר כד, כ): "רֵאשִׁית גּוֹיִם עֲמָלֵק וְאַחֲרִיתוֹ עֲדֵי אֹבֵד", שֶׁמִּתְגַּבֵּר מֵרֵאשִׁית וְעַד אַחֲרִית, וְהַכֹּל לְרָעָתוֹ, כִּי עַל־יְדֵי־זֶה דַּיְקָא יִהְיֶה נִמְחֶה וְנֶאֱבָד לָעַד, בְּחִינַת "עֲדֵי אֹבֵד", בְּחִינַת (קֹהֶלֶת ח, ט): "עֵת אֲשֶׁר שָׁלַט וְכוּ' לְרַע לוֹ". וְתֵכֶף כְּשֶׁרוֹאֶה שֶׁהָאָדָם רוֹצֶה לְנַתֵּק מַחֲשַׁבְתּוֹ מֵהָרָע לְהַטּוֹב, אָז בָּא וּמְבַלְבְּלוֹ. וְזֶה סוֹד כָּל מִלְחֶמֶת הַצַּדִּיק עִם עֲמָלֵק, בִּשְׁבִיל הַחֲלוּשֵׁי כֹּחַ שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל. וְזֶה (דְּבָרִים כה, יז): "זָכוֹר אֵת אֲשֶׁר עָשָׂה לְךָ עֲמָלֵק" וְגוֹ', שֶׁצְּרִיכִין

לִזְכֹּר הֵיטֵב אֶת כָּל "אֲשֶׁר עָשָׂה לְךָ עֲמָלֵק" וְגוֹ', "אֲשֶׁר קָרְךָ בַּדֶּרֶךְ וַיְזַנֵּב בְּךָ כָּל הַנֶּחֱשָׁלִים אַחֲרֶיךָ" וְגוֹ', שֶׁעִקֵּר פְּגָמוֹ, שֶׁמְּקֻרָּר כָּל הַנֶּחֱשָׁלִים, שֶׁהֵם הַחֲלוּשֵׁי כֹּחַ, וּמַרְאֶה לָהֶם כְּאִלּוּ אָבַד מָנוֹס וְתִקְוָה מֵהֶם, וּכְבָר לֹא יְכוֹלִים לַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה אַף פַּעַם. וְעַל־כֵּן אִי אֶפְשָׁר לַעֲמֹד נֶגְדּוֹ, כִּי אִם בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים, בְּחִינַת מֹשֶׁה וִיהוֹשֻׁעַ, רַבִּי וְתַלְמִידִים וְכוּ', כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַכְנִיעוֹ וּלְבַטְּלוֹ בְּפַעַם אַחַד, כִּי (יוֹאֵל ב, יג): "חַנּוּן וְרַחוּם הוּא", (מִיכָה ז, יח): "חָפֵץ חֶסֶד", וְרוֹצֶה בְּקִיּוּם הָעוֹלָם וְכוּ', וְשֶׁיִּתְבָּרְרוּ כָּל הַנִּצוֹצוֹת, בִּבְחִינַת אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא דַּיְקָא לַעֲשׂוֹת עִמָּהֶם נִפְלָאוֹת, שֶׁיַּעֲלוּ מֵהֶם שַׁעֲשׁוּעִים לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי בְּחִינַת בְּחִירָתָם דַּיְקָא, וְשֶׁיִּצְמְחוּ הַהִתְלַהֲבוּת וְכוּ', וְיִהְיֶה יָקָר בְּעֵינֵיהֶם כָּל הַעֲתָקָה וּתְנוּעָה שֶׁמְּנַתְּקִים מַחֲשַׁבְתָּם מֵרָע לְטוֹב וְכוּ', שֶׁזֶּה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה. וְעַל־כֵּן (תַּנְחוּמָא תֵּצֵא יא): "מִלְחָמָה לַהֲוָיָ"ה בַּעֲמָלֵק מִדֹּר דֹּר", רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: מִדּוֹרוֹ שֶׁל מֹשֶׁה עַד דּוֹרוֹ שֶׁל שְׁמוּאֵל, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: מִדּוֹרוֹ שֶׁל שְׁמוּאֵל עַד דּוֹרוֹ שֶׁל מָרְדֳּכַי וְאֶסְתֵּר, וְרַבִּי יוֹסֵי אָמַר: מִדּוֹרוֹ שֶׁל מָרְדֳּכַי וְאֶסְתֵּר עַד מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ; כִּי אִי אֶפְשָׁר לִמְחוֹת זֵכֶר עֲמָלֵק בְּפַעַם אַחַת, כִּי סְעָרָה בִּזְרוֹעַ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא וְכוּ' (חֲגִיגָה יב:); כִּי צְרִיכִין לָחוּס גַּם עַל הַנִּצוֹצוֹת הַנֶּעֱלָמִים בּוֹ, בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית כה, כח): "כִּי צַיִד בְּפִיו", שֶׁזֶּה בְּחִינַת מַה שֶׁאָמְרוּ (גִּטִּין נז:): מִבְּנֵי בָּנָיו שֶׁל הָמָן לָמְדוּ תּוֹרָה בִּבְנֵי־בְרַק, שֶׁמִּשָּׁם הָיָה כָּל כֹּחוֹ; כִּי בְּכָל מָקוֹם שֶׁנֶּעֱלָם טוֹב הַרְבֵּה, מִתְגַּבֶּרֶת הַקְּלִפָּה הַרְבֵּה. וַעֲמָלֵק וְהָמָן רָצוּ לַעֲקֹר עֲצָמָן לְגַמְרֵי, אֲשֶׁר "לֹא יִוָּכֵר שֵׁם יִשְׂרָאֵל עוֹד". וּבְיוֹתֵר הִתְגַּבֵּר הָרָשָׁע הָמָן (אֶסְתֵּר ג): "לְהַשְׁמִיד, לַהֲרֹג וּלְאַבֵּד", אֲבָל שָׁם יִתְבָּרַךְ "מֵפֵר מַחְשְׁבוֹת עֲרוּמִים" (אִיּוֹב ה, יא); כִּי לֹא דִּבֵּר שָׁם לִמְחוֹת שֵׁם יִשְׂרָאֵל (מְלָכִים־ב׳ יד, כז), אֲפִלּוּ הַנְּשָׁמוֹת שֶׁשָּׁרְשָׁם מְקֻדָּשֶׁת יִשְׂרָאֵל הַכְּבוּשִׁים אֲצִלּוֹ, אֵינוֹ מוֹחֶה אוֹתָם בְּשׁוּם אֹפֶן, עַל־כֵּן אֵינוֹ מוֹחֶה זִכְרוֹ בְּפַעַם אַחַד, רַק "מִלְחָמָה לַה' בַּעֲמָלֵק מִדֹּר דֹּר", שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה יֵשׁ בְּחִירָה לְכָל אֶחָד, וְעַל־יְדֵי־זֶה דַּיְקָא יִתְבָּרְרוּ וְיֵצְאוּ הַנְּשָׁמוֹת הַכְּבוּשִׁים אֲצִלּוֹ, וְאָז יִמָּחֶה שְׁמוֹ וְזִכְרוֹ לְגַמְרֵי מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם וְכוּ', כִּי אָז יִהְיֶה (יְשַׁעְיָה כה, ח): "בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח"; וְעַל־כֵּן "מִלְחָמָה לַה' בַּעֲמָלֵק מִדֹּר דֹּר" דַּיְקָא.

וְזֶה "וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה", הַמֶּלֶךְ זֶה מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁאוֹמֵר לְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה, שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה, "בְּשׁוּשַׁן

יג וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב יִנָּתֵן גַּם־מָחָר
לַיְהוּדִים אֲשֶׁר בְּשׁוּשָׁן לַעֲשׂוֹת כְּדָת הַיּוֹם וְאֵת
עֲשֶׂרֶת בְּנֵי־הָמָן יִתְלוּ עַל־הָעֵץ׃

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

הַבִּירָה הָרְגוּ הַיְּהוּדִים וְאַבֵּד חֲמֵשׁ מֵאוֹת אִישׁ״, אֵלּוּ חֲמִשָּׁה פַּרְצוּפִים: אָרִיךְ אַנְפִּין, אַבָּא וְאִמָּא, זְעֵיר וְנוּקְבָא, שֶׁכָּל אֶחָד כָּלוּל מֵעֶשֶׂר, וְכָל עֶשֶׂר כָּלוּל מֵעֶשֶׂר, כִּי כָּל סְפִירָה יֵשׁ בָּהּ עֶשֶׂר סְפִירוֹת, שֶׁזֶּה סוֹד הַצִּמְצוּם, שֶׁנִּצְטַמְצֵם הָאוֹר אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא בְּתוֹךְ הָעוֹלָמוֹת, שֶׁהֵם הַסְּפִירוֹת. ״וְאֵת עֲשֶׂרֶת בְּנֵי הָמָן״, שֶׁהֵם עֲשָׂרָה כִּתְרִין דִּמְסָאֲבוּתָא, ״תְּלוּ״, וְעַל־יְדֵי־זֶה הִכְנִיעוּ אוֹתָם, שֶׁהֵם כְּלַל הַמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת וְרָעוֹת הַנִּכְנָסוֹת בָּאָדָם, וְעַל־יְדֵי מָרְדֳּכַי וְאֶסְתֵּר, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק וְהַתַּלְמִידִים הַמְקָרְבִים אֵלָיו, עַל־יְדֵי־זֶה יְכוֹלִים לְהַמְשִׁיךְ אֶת הָאוֹר הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא בְּכָל בַּר יִשְׂרָאֵל, בִּבְחִינַת צִמְצוּם. וְזֶה שֶׁשּׁוֹאֵל ״בִּשְׁאָר מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ מֶה עָשׂוּ מַה שְּׁאֵלָתֵךְ וְיִנָּתֵן לָךְ וּמַה בַּקָּשָׁתֵךְ עוֹד וְתֵעָשׂ״; כִּי הַצַּדִּיק עוֹסֵק לְצַמְצֵם אֶת הָאוֹר לְכָל אֶחָד וְאֶחָד הַמִּקָּרֵב אֵלָיו, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְלַהֵב יוֹתֵר מִדַּאי, שֶׁאָז לֹא יוּכַל לְהַשִּׂיג כְּלוּם, כִּי רִבּוּי אוֹר גּוֹרֵם רִבּוּי חֹשֶׁךְ, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

יג וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר אִם עַל הַמֶּלֶךְ טוֹב יִנָּתֵן גַּם מָחָר לַיְהוּדִים אֲשֶׁר בְּשׁוּשַׁן לַעֲשׂוֹת כְּדָת הַיּוֹם: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר אָדָם צָרִיךְ לִהְיוֹת בָּטֵל וּמְבֻטָּל אֶל הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְתָמִיד עָלָיו לַחֲשֹׁב רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי־זֶה יַעֲבִיר מִמֶּנּוּ אֶת כָּל הַקְּלִפּוֹת הַמְסַבְּבוֹת אוֹתוֹ, כִּי אִם אָדָם חוֹטֵא, אֲזַי מְסַבְּבִים אוֹתוֹ קְלִפּוֹת וּמַשְׁחִיתִים. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרָכוֹת ו.): אִלְמָלֵי נִתְּנָה רְשׁוּת לָעַיִן לִרְאוֹת, אֵין כָּל בְּרִיָּה יְכוֹלָה לַעֲמֹד מִפְּנֵי הַמַּזִּיקִין; אָמַר אַבַּיֵי: אִינְהוּ נְפִישֵׁי מִינָּן, וְקָיְימֵי עֲלָן כִּי כְּסָלָא לְאוּגְיָא. אָמַר רַב הוּנָא: כָּל חַד וְחַד מִינָּן, אַלְפָא מִשְּׂמָאלֵיהּ וְרִבְבָתָא מִימִינֵיהּ. וְלָכֵן צָרִיךְ אָדָם לָדַעַת, שֶׁבְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁעָה עָלָיו לְהִתְפַּלֵּל אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁיְּנַצֵּל מֵהַקְּלִפּוֹת וְהַמַּשְׁחִיתִים הָאֵלּוּ שֶׁמְּסוֹבְבִים אוֹתוֹ. וְזֶה ״וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר, אִם עַל הַמֶּלֶךְ טוֹב, יִנָּתֵן גַּם מָחָר לַיְהוּדִים אֲשֶׁר בְּשׁוּשָׁן לַעֲשׂוֹת כְּדָת הַיּוֹם״; אֶסְתֵּר

יד וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְהֵעָשׂוֹת כֵּן וַתִּנָּתֵן דָּת בְּשׁוּשַׁן וְאֶת עֲשֶׂרֶת בְּנֵי־הָמָן תָּלוּ:

גְּנָזֵי הַמֶּלֶךְ

הִיא הַשְׁכִּינָה, נִשְׁמָתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁמְּבַקֶּשֶׁת אֶת מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁלֹּא רַק הַיּוֹם נִזְכֶּה לְכַלּוֹת אֶת הַקְּלִפּוֹת וְהַמַּשְׁחִיתִים, אֶלָּא גַּם מֵחָר נִזְכֶּה לְהַכְנִיעָם, כְּמוֹ שֶׁאָנוּ מַכְנִיעִים אוֹתָם הַיּוֹם. כִּי אָדָם צָרִיךְ לָדַעַת, שֶׁהוּא אֵינוֹ בָּטוּחַ בְּעַצְמוֹ יוֹם אֶחָד, כְּפִי רִבּוּי הַקְּלִפּוֹת הַמְסַבְּבִים אוֹתוֹ, בְּנָקֵל הֵם יְכוֹלִים לְהַפִּילוֹ בִּכְפִירוּת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת. וְלָכֵן עָלָיו לְבַקֵּשׁ, שֶׁכְּמוֹ שֶׁהַיּוֹם הוּא מִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְעַל־יְדֵי־זֶה הוּא מְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וּמְכַלֶּה אֶת כָּל הַקְּלִפּוֹת שֶׁבָּרָא עַל־יְדֵי עֲוֹונוֹתָיו, כְּמוֹ־כֵן יִזְכֶּה גַּם מָחָר. כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי הָאֲרִיזַ״ל, שֶׁלִּפְעָמִים בְּאֶמְצַע הַלַּיְלָה בְּעֵת הַשֵּׁנָה מִתְעַבֶּרֶת בּוֹ אֵיזוֹ נְשָׁמָה שֶׁל אֵיזֶה רָשָׁע, שֶׁהוּא יַחֲטִיא אוֹתוֹ לְמָחָר. וְלָכֵן צְרִיכִים לְבַקֵּשׁ מִיּוֹם לַחֲבֵרוֹ, כִּי אַף אֶחָד אֵינוֹ בָּטוּחַ עַד הָרֶגַע הָאַחֲרוֹן שֶׁנּוֹשֵׁם בְּזֶה הָעוֹלָם, וְזֶה ״וְאֶת עֲשֶׂרֶת בְּנֵי הָמָן יִתְלוּ עַל הָעֵץ״, וְלִכְאוֹרָה כְּבָר תָּלוּ אוֹתָם, וּמַה זֶּה לְשׁוֹן עָתִיד ״יִתְלוּ״, הֲרֵי הֵם תְּלוּיִים כְּבָר? אֶלָּא אֵלּוּ הֵם עֲשָׂרָה כִּתְרִין דִּמְסָאֲבוּתָא, שֶׁצְּרִיכִים לְבַקֵּשׁ בְּכָל יוֹם שֶׁיִּתְבַּטְּלוּ לְגַמְרֵי, הֵן הַיּוֹם וְהֵן מָחָר וְהֵן לְאַחַר זְמַן, כִּי כָּל זְמַן שֶׁאָדָם חַי מִתְגָּרִים בּוֹ הַקְּלִפּוֹת, וּבִפְרָט מִי שֶׁחָטָא כְּבָר בִּפְגַם הַבְּרִית, שֶׁנִּכְשָׁל בְּמֶה שֶׁנִּכְשָׁל, הָמָן־עֲמָלֵק מְסַבֵּב אוֹתוֹ בְּעַקְמֻמִיּוּת וּסְפֵקוֹת (שְׁמוֹת יז, ד): ״הֲיֵשׁ יְהוָ״ה בְּקִרְבֵּנוּ אִם אָיִן״; וְלָכֵן צְרִיכִים תָּמִיד לְבַקֵּשׁ אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁלֹּא יִכָּשֵׁל, חַס וְשָׁלוֹם, בְּאֵילוּ סְפֵקוֹת, וְיִזְכֶּה לְקַדֵּשׁ וּלְטַהֵר אֶת עַצְמוֹ בִּקְדֻשָּׁה עֶלְיוֹנָה, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

יד וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְהֵעָשׂוֹת כֵּן: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר יֵשׁ מִדָּרָשׁ פְּלִיאָה; כְּתִיב (דְּבָרִים כב, ו) ״כִּי יִקָּרֵא קַן צִפּוֹר לְפָנֶיךָ בַּדֶּרֶךְ״ וְגוֹ׳, ״שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ״, אָמַר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אִם שִׁלַּחְתָּם — ״לְמַעַן יִיטַב לָךְ״, וְאִם לָאו (יְשַׁעְיָה נט, יח) ״כְּעַל גְּמֻלוֹת כְּעַל יְשַׁלֵּם״ וְגוֹ׳, לָמָּה? ״כִּי לֹא מַחְשְׁבוֹתַי מַחְשְׁבוֹתֵיכֶם״, אֵין מַחְשְׁבוֹתַי כְּמַחְשְׁבוֹתֵיכֶם. אַתֶּם תִּהְיוּ עֲסוּקִים בְּמַעֲשֵׂיכֶם, וְתִמְצְאוּ קֵן, וּתְשַׁלְּחוּ אֶת הָאֵם, וּבְזְכוּת שֶׁאַתֶּם מְשַׁלְּחִים הָאִמָּהוֹת וְנוֹטְלִים בָּנִים, אֲנִי אֶתְלֶה שׁוֹנְאֵיכֶם בָּעֵץ, שֶׁנֶּאֱמַר (יְהוֹשֻׁעַ

ח): "וְאֶת מֶלֶךְ הָעַי תָּלָה עַל הָעֵץ", וְכֵן הָמָן וַעֲשֶׂרֶת בָּנָיו תָּלוּ עַל הָעֵץ. וְיֵשׁ לוֹמַר, כִּי הִנֵּה מְבֹאָר בְּדִבְרֵי מוֹהַרַנ"תְ זַ"ל (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, שְׁלוּחַ הַקֵּן, הֲלָכָה ד'): כְּשֶׁהָאָדָם עוֹסֵק בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, עָלָיו לְהַשְׁלִיךְ אֶת שִׂכְלוֹ הַמְדֻמֶּה, וְלֹא יַחְשֹׁב הַרְבֵּה, אֶלָּא יְקַיֵּם אֶת כָּל הַמִּצְווֹת שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בִּתְמִימוּת וּבְפָשִׁיטוּת גְּמוּרָה. וְרֹב הָאֲנָשִׁים שֶׁמְּרַחֲקִים מֵהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, זֶה רַק כְּשֶׁמִּשְׁתַּמְּשִׁים בְּשִׂכְלָם, וְאָז נִכְנֶסֶת בָּהֶם כְּפִירוּת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת. וְלָכֵן הִזְהִירָתְנוּ הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה: "שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם", אִמָּא זֶה בִּינָה, שֶׁצְּרִיכִים לְשַׁלֵּחַ אֶת הַשֵּׂכֶל, וְאָז "וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ", הַיְנוּ מַעֲשִׂים טוֹבִים, כִּי תּוֹלְדוֹתֵיהֶם שֶׁל צַדִּיקִים — מַעֲשִׂים טוֹבִים. וְכָל זְמַן שֶׁהָאָדָם מִשְׁתַּמֵּשׁ עִם חָכְמָתוֹ, עֲדַיִן הוּא רָחוֹק מִלְּהַשִּׂיג הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת, וּמִכָּל שֶׁכֵּן לְקַיֵּם מִצְווֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, כִּי מִי שֶׁמִּשְׁתַּמֵּשׁ עִם הַחָכְמוֹת שֶׁלּוֹ, לְבַסּוֹף בָּא לִידֵי כְּפִירוֹת גְּדוֹלוֹת, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן יב): כְּשֶׁהָאָדָם הוֹלֵךְ אַחַר שִׂכְלוֹ וְחָכְמָתוֹ, בָּא לִידֵי טָעֲיוֹת גְּדוֹלוֹת; כִּי הָעִקָּר בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא תְּמִימוּת וּפְשִׁיטוּת, וּלְהַשְׁלִיךְ אֶת שִׂכְלוֹ הַמְדֻמֶּה. וְהִנֵּה, הָמָן־עֲמָלֵק וְכָל שׂוֹנְאֵי יִשְׂרָאֵל, כָּל מְגַמָּתָם לְקַלְקֵל אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, כְּשֶׁיִּשְׁתַּמְּשׁוּ עִם חָכְמָתָם הַמְדֻמֶּה, וְעַל־יְדֵי־זֶה יִפְּלוּ לְבַסּוֹף בִּכְפִירוֹת גְּמוּרוֹת, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן. וְלָכֵן אָמַר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא: בִּזְכוּת שֶׁאַתֶּם מְשַׁלְּחִים הָאִמָּהוֹת וְנוֹטְלִים הַבָּנִים, אֲנִי אֶתְלֶה שׂוֹנְאֵיכֶם עַל הָעֵץ; כִּי כָּל הַפְּגָם שֶׁל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרָע הָיָה, שֶׁהָאָדָם עָשָׂה הֶפְרֵשׁ בֵּין טוֹב לְרַע, כַּמּוּבָא (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, כִּלְאֵי הַכֶּרֶם, הֲלָכָה ב'); כִּי הָאָדָם צָרִיךְ לִזְכּוֹת לְהַגִּיעַ אֶל עֵץ הַחַיִּים, לִהְיוֹת נִכְלָל בְּחַי הַחַיִּים, וְאָז "וְחַי לְעוֹלָם", כִּי בָּרֵגַע שֶׁאֵין הָאָדָם חוֹקֵר מַה טּוֹב וּמָה רָע, הוּא נִכְלָל בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְאָז נֶאֱמָר עָלָיו: "וְחַי לְעוֹלָם", כִּי חַיִּים נִצְחִיִּים הֵם רַק לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן כא), וּמִי שֶׁנִּכְלָל בּוֹ יִתְבָּרַךְ, גַּם־כֵּן חַי לְעוֹלָם, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים לב, מ): "כִּי אֶשָּׂא אֶל שָׁמַיִם יָדִי וְאָמַרְתִּי חַי אָנֹכִי לְעוֹלָם"; אִם אָדָם רַק מִסְתַּכֵּל עַל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְלֹא אִכְפַּת לוֹ בֵּין טוֹב לְרַע, אָז הוּא חַי לְעוֹלָם, כִּי אֵין הֶפְרֵשׁ אֶצְלוֹ בֵּין חַיִּים לְמִיתָה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן כְּשֶׁהָאָדָם עוֹשֶׂה הֶפְרֵשׁ בֵּין טוֹב לְרַע, זֶה הַפְּגָם שֶׁל עֵץ הַדַּעַת. כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן ד'): כְּשֶׁהָאָדָם יוֹדֵעַ שֶׁכָּל מְאֹרָעוֹתָיו הֵם לְטוֹבָתוֹ, זֹאת הַבְּחִינָה הִיא מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא, כִּי אֵין הֶפְרֵשׁ אֶצְלוֹ בֵּין טוֹב לְרַע. וּפְגַם

טו וַיִּקָּהֲלוּ הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר־בְּשׁוּשָׁן גַּם בְּיוֹם
אַרְבָּעָה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ אֲדָר וַיַּהַרְגוּ בְשׁוּשָׁן שְׁלֹשׁ
מֵאוֹת אִישׁ וּבַבִּזָּה לֹא שָׁלְחוּ אֶת־יָדָם:

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

עֵץ הַדַּעַת הָיָה, שֶׁעָשׂוּ הֶפְרֵשׁ בֵּין טוֹב לְרַע, שֶׁזּוֹ הָיְתָה קְלִפַּת הָמָן. וְלָכֵן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (חֻלִּין קלט:): הָמָן מִן הַתּוֹרָה מְנַיִן? שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית ג, יא): "הַמִן הָעֵץ"; נִמְצָא, שֶׁזֶּה בְּעַצְמוֹ פְּגַם הָמָן, שֶׁרָצָה לְהַכְנִיס בָּאָדָם חָכְמוֹת. וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן יט), שֶׁעַמָּלֵק הוּא אֲבִן נֶגֶף לְהַפִּיל אֶת הָאָדָם עַל־יְדֵי חָכְמוֹת. וְלָכֵן הִזְהִירָתְנוּ הַתּוֹרָה: "שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם", שֶׁהִיא הַבִּינָה, וְאָז "וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ", הַיְנוּ מַעֲשִׂים טוֹבִים, כִּי תּוֹלְדוֹתֵיהֶם שֶׁל צַדִּיקִים — מַעֲשִׂים טוֹבִים. וְאָז אִם תְּקַיְּמוּ אֶת זֶה, אֲנִי תּוֹלֶה אֶת שׂוֹנְאֵיכֶם עַל הָעֵץ, שֶׁתִּהְיֶה לָהֶם מַפָּלָה. וְזֶה "וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְהֲעָשׂוֹת כֵּן וַתִּנָּתֵן דָּת בְּשׁוּשָׁן, וְאֶת עֲשֶׂרֶת בְּנֵי הָמָן תָּלוּ", כִּי כ"ן עוֹלֶה חֲמִשִּׁים, הַיְנוּ עַל־יְדֵי שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים, שֶׁהוּא סוֹד הַבִּינָה, עַל־יְדֵי־זֶה תִּהְיֶה מַפָּלָה לְכָל שׂוֹנְאָיו, וְזֶה ד"ת רָאשֵׁי תֵּבוֹת תִּ׳קוּנֵי דִּ׳קְנָא, שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵאֲרִיךְ שֶׁהוּא רָצוֹן הָעֶלְיוֹן, רַעֲוָא דְּרַעֲוִין, שֶׁזֶּה ד"ת בְּמִלּוּי דָּלֶ"ת תָּי"ו, גִּימַטְרִיָּה: מַקִּי"ף כֶּתֶ"ר, כִּי הַבִּינָה יוֹנֶקֶת מִשָּׁם, וְעַל־יְדֵי־זֶה הִיא יוֹרֶדֶת עַד הַמַּלְכוּת, הַנִּקְרֵאת שׁוּשַׁן הַבִּירָה, וּמִשָּׁם נִמְשֶׁכֶת מַפָּלָה לְכָל שׂוֹנְאָיו. וְלָכֵן "וְאֶת עֲשֶׂרֶת בְּנֵי הָמָן", שֶׁהֵם עֲשָׂרָה כִּתְרִין דִּמְסָאֲבוּתָא, "תָּלוּ", כִּי בְּמָקוֹם שֶׁנִּמְשֶׁכֶת הַקְּדֻשָּׁה, שָׁם הִיא הָאָרַת הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, מִשָּׁם נִתְבַּטְּלִים כָּל הַקְּלִפּוֹת, וְזֶה אֲשֶׁר קֹדֶ"שׁ עוֹלֶה בְּמִכְנָן דָּ"ת, כִּי בִּמְקוֹם הַקְּדֻשָּׁה, שָׁם מֵאִיר תִּ׳קוּנֵי דִּ׳קְנָא, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

טו וַיִּקָּהֲלוּ הַיְּהוּדִים: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר אֲפִלּוּ שֶׁנִּתְּנָה רְשׁוּת לַיְּהוּדִים לַעֲשׂוֹת כַּטּוֹב בְּעֵינֵיהֶם לְשׂוֹנְאֵיהֶם, עִם כָּל זֹאת רוֹאִים אֶת רַחֲמָנוּתָם, אֲשֶׁר "וּבַבִּזָּה לֹא שָׁלְחוּ אֶת יָדָם", וְדָרְשׁוּ עַל זֶה חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה ז.): אֶסְתֵּר בְּרוּחַ־הַקֹּדֶשׁ נֶאֱמְרָה; וּפֵרֵשׁ רַשְׁ"י: הֵיאַךְ יָדְעוּ מָה עָשׂוּ הָרְחוֹקִים?! כִּי בֶּאֱמֶת בַּר יִשְׂרָאֵל הוּא חֵלֶק אֱלוֹהַּ מִמַּעַל, וּכְשֶׁזּוֹכֶה לִהְיוֹת

דָּבוּק בְּחַי הַחַיִּים בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּלְמַרְאֶה עֵינָיו תָּמִיד אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, אָז יֵרָא וְיִפְחַד לָקַחַת דָּבָר שֶׁאֵינוֹ שַׁיָּךְ אֲלָיו, כִּי יוֹדֵעַ, אֲשֶׁר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא צוֹפֶה וּמַבִּיט עַל כָּל מַעֲשָׂיו, וְלֹא יַעֲשֶׂה שׁוּם עָוֶל לְשׁוּם בֶּן אָדָם. שֶׁזֶּה בְּעַצְמוֹ 'אֶסְתֵּר בְּרוּחַ־הַקֹּדֶשׁ נֶאֱמָרָה', כִּי אֶסְתֵּר הִיא בְּחִינַת הַסְתָּרָה, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ"ן, חֵלֶק א', סִימָן נו), אֲשֶׁר אֶסְתֵּר הוּא לְשׁוֹן הַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה, כְּמַאֲמָרָם זַ"ל (חֻלִּין קלט:): אֶסְתֵּר מִן הַתּוֹרָה מְנַיִן? שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים לא, יח): "וְאָנֹכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר פָּנַי בַּיּוֹם הַהוּא"; וּצְרִיכִים לְהַמְשִׁיךְ אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בַּהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַהַסְתָּרָה, וְדַיְקָא שָׁם מוֹצְאִים תּוֹרָה גְּבוֹהָה מְאֹד מְאֹד. וְזוֹ מַעֲלַת בַּר יִשְׂרָאֵל, שֶׁאֲפִלּוּ שֶׁנִּתְּנָה לָהֶם רְשׁוּת לַהֲרֹג בְּשׁוֹנְאֵיהֶם, אֲבָל אַף פַּעַם לֹא יִגְּעוּ בַּמֶּה שֶׁלֹּא שַׁיָּךְ אֲלֵיהֶם. וְזֶה מַה שֶּׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (יְבָמוֹת עט:): שְׁלֹשָׁה סִימָנִים יֵשׁ בְּאֻמָּה זוֹ: הָרַחֲמָנִים, וְהַבַּיְשָׁנִין, וְגוֹמְלֵי חֲסָדִים; כִּי בְּרֵעַ שֶׁהָאָדָם דָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאֵינוֹ מַסְפִּיק דַּעַת מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא מְרַחֵם עַל הַזּוּלַת וּמִתְבַּיֵּשׁ מִמֶּנּוּ, וְגוֹמֵל חֶסֶד עִמּוֹ, וּמִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁלֹּא יִקַּח מַה שֶּׁאֵינוֹ שַׁיָּךְ אֲלָיו, שֶׁזֶּה "וּבַבִּזָּה לֹא שָׁלְחוּ אֶת יָדָם", אַף שֶׁהִתִּירוּ לָהֶם לַהֲרֹג אֶת שׂוֹנְאֵיהֶם, עִם כָּל זֹאת הֵם חֲזָקִים לֹא לָגַעַת בִּדְבָרִים שֶׁאֵינָם שַׁיָּכִים אֲלֵיהֶם. וְדָבָר זֶה אַתָּה צָרִיךְ, אֲהוּבִי, בְּנִי! לַחֲקֹק בְּעַצְמְךָ תָּמִיד, וְכֵן לְגַלּוֹת אֶת זֹאת לַאֲחֵרִים, שֶׁמַּה שֶּׁאֵינוֹ שַׁיָּךְ אֵלֶיךָ, אַף פַּעַם אַל תִּגַּע בָּזֶה, וְעַל־יְדֵי־זֶה בְּעַצְמוֹ יִתְגַּלֶּה אֵלֶיךָ רוּחַ־הַקֹּדֶשׁ, שֶׁזֶּה 'רוּחַ הַבָּאָה מִן הַקֹּדֶשׁ', כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ"ן, חֵלֶק א', סִימָן כא), שֶׁנִּשְׁפָּע עַל הָאָדָם שֶׁפַּע גָּדוֹל בְּדַעַת, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִמְשֶׁכֶת עָלָיו קְדֻשָּׁה עֶלְיוֹנָה מִלְמַעְלָה, וּמֵבִין הַרְבֵּה דְּבָרִים אֲשֶׁר לְמַעְלָה מִשֵּׂכֶל אֱנוֹשִׁי. וְכָל זֶה עַל־יְדֵי שֶׁלֹּא נוֹגְעִים בְּכֶסֶף אוֹ בְּזָהָב אוֹ בִּשְׂאָר דְּבָרִים הַשַּׁיָּכִים לַזּוּלַת. וְרוֹאִים, שֶׁרֹב בְּנֵי־אָדָם מְזַלְזְלִים בִּדְבָרִים אֵלּוּ, וְעַל־יְדֵי־זֶה בָּאִים לְרָעוֹת רַבּוֹת. כִּי רַחֲמָנָא לִצְלָן, בְּנֵי אָדָם מוֹרִים הֵתֵר לְעַצְמָם לָגַעַת בְּכֶסֶף שֶׁל הַשֵּׁנִי, אוֹ לוֹיִם כֶּסֶף וְאֵינָם מְשַׁלְּמִים, שֶׁאָז נִכְנָסִים בִּכְלַל "לוֶה רָשָׁע וְלֹא יְשַׁלֵּם", כִּי אֵין לְךָ רְשָׁעוּת יוֹתֵר גְּדוֹלָה מִזּוֹ, כְּשֶׁנּוֹגְעִים בְּכֶסֶף הַזּוּלַת, שֶׁאָז עוֹקְרִים עַצְמָם מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ. וְלָכֵן רְאֵה, אֲהוּבִי, בְּנִי, מַה לְּפָנֶיךָ! וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא הוֹלֵךְ בְּתֹם עִם אֵלּוּ הַהוֹלְכִים אִתּוֹ בִּתְמִימוּת, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

טז וּשְׁאָר הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר בִּמְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ נִקְהֲלוּ וְעָמְדוּ עַל־נַפְשָׁם וְנוֹחַ מֵאֹיְבֵיהֶם וְהָרוֹג בְּשֹׂנְאֵיהֶם חֲמִשָּׁה וְשִׁבְעִים אָלֶף וּבַבִּזָּה לֹא שָׁלְחוּ אֶת־יָדָם:

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

טז נִקְהֲלוּ וְעָמְדוּ עַל נַפְשָׁם וְנוֹחַ מֵאֹיְבֵיהֶם וְהָרוֹג בְּשֹׂנְאֵיהֶם: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר אֵין עֵצָה נֶגֶד הָרְשָׁעִים הָאוֹיְבִים וְהַשּׂוֹנְאִים, אֶלָּא עַל־יְדֵי הָאַחְדוּת, שֶׁזֶּה "נִקְהֲלוּ וְעָמְדוּ עַל נַפְשָׁם", כִּי כְּכָל שֶׁמִּתְאַחֲדִים יַחַד נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, עַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשֶׂה "הָרוֹג בְּשֹׂנְאֵיהֶם", וְיֵשׁ מְנוּחָה מֵהָאוֹיְבִים. וְדָבָר זֶה תָּלוּי בְּכָל פְּרָט וּפְרָט בַּחַיִּים, כִּי כְּלָל זֶה אַתָּה צָרִיךְ לָדַעַת, אֲשֶׁר הַטּוֹב וְהָרַע לְעוֹלָם לֹא יִתְעָרְבוּ, וְלָכֵן כָּל מִי שֶׁדָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרֵךְ בִּדְבֵקוּת אֱמֶת, וְהוּא בָּטֵל וּמְבֻטָּל אֶל הָאַיִן סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְאֵין לוֹ שׁוּם מַחֲשָׁבוֹת שֶׁל הִתְיַהֲרוּת וְגַאוּת, אֶלָּא הוּא בְּעֵינֵי עַצְמוֹ כְּלֹא מַמָּשׁ, וּמַרְגִּישׁ כְּתוֹלַעַת הָרוֹחֶשֶׁת עַל הָאָרֶץ, הָאָדָם הַזֶּה יִהְיוּ לוֹ הַרְבֵּה שׂוֹנְאִים וְאוֹיְבִים, שֶׁרַק יִרְצוּ לַעֲקֹר אוֹתוֹ, כִּי הַשֶּׁקֶר וְהָאֱמֶת אֵינָם מִתְעָרְבִים יַחַד. וְלָכֵן לֹא בְּחִנָּם שֶׁכָּל הַצַּדִּיקִים שֶׁלָּחֲמוּ מִלְחֶמֶת הַשֵּׁם, שֶׁמָּסְרוּ נַפְשָׁם לְגַלּוֹת וּלְפַרְסֵם אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּלְהַחְדִּיר אֱמוּנָה פְּשׁוּטָה בִּנְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, קָמוּ עֲלֵיהֶם רְשָׁעִים אֲרוּרִים וְחָלְקוּ עֲלֵיהֶם, וּמָה הִצִּילָם? עַל־יְדֵי שֶׁנִּקְהֲלוּ אֲלֵיהֶם קִבּוּץ שֶׁל נְשָׁמוֹת קְדוֹשׁוֹת, שֶׁגַּם־כֵּן רָצוּ אֶת הָאֱמֶת, בָּרֵעַ שֶׁנִּתְקַיֵּם אֶצְלָם: "נִקְהֲלוּ וְעָמְדוּ עַל נַפְשָׁם וְנוֹחַ מֵאֹיְבֵיהֶם וְהָרוֹג בְּשֹׂנְאֵיהֶם"; כִּי בְּכָל דּוֹר וָדוֹר יֵשׁ צַדִּיק אֱמֶת הַלּוֹחֵם בִּשְׁבִיל הָאֱמֶת, וְנִקְהָלִים סְבִיבוֹ קִבּוּץ אֲנָשִׁים שֶׁרוֹצִים וּמְבַקְּשִׁים אֶת הָאֱמֶת, וְאוֹחֲזִים עִמּוֹ יַחַד, עַל־יְדֵי־זֶה לְבַסּוֹף "וְנוֹחַ מֵאֹיְבֵיהֶם וְהָרוֹג בְּשֹׂנְאֵיהֶם", כִּי בִּזְכוּת הַתַּלְמִידִים שֶׁמִּתְאַחֲדִים יַחַד עִם רַבָּם הָאֲמִתִּי, עַל־יְדֵי־זֶה יֵשׁ מַפָּלָה לַשּׂוֹנְאִים שֶׁרוֹצִים לְהָרַע לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת.

וְלָכֵן רְאֵה, אֲהוּבִי, בְּנִי, מַה לְּפָנֶיךָ! וְתָמִיד תִּתְחַבֵּר אֶל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, הַמְבַקֵּשׁ אֶת הָאֱמֶת, וְאַל תִּסְתַּכֵּל עַל הָרְשָׁעִים הָאֲרוּרִים הָעוֹמְדִים עָלָיו, כִּי זֶה בְּעַצְמוֹ סִימָן שֶׁהוּא צַדִּיק אֱמֶת, כִּי מִי שֶׁלּוֹחֵם בִּשְׁבִיל הָאֱמֶת, הַהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיוּ לוֹ שׂוֹנְאִים וְאוֹיְבִים, וּבָזֶה שֶׁמִּתְחַבְּרִים וּמִתְקַהֲלִים עִמּוֹ,

יג בְּיוֹם־שְׁלוֹשָׁה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ אֲדָר וְנוֹחַ בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר בּוֹ וְעָשָׂה אֹתוֹ יוֹם מִשְׁתֶּה וְשִׂמְחָה׃

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

עַל־יְדֵי־זֶה יֵשׁ לוֹ כֹּחַ, כִּי הַתַּלְמִידִים מוֹסִיפִים כֹּחַ לְרַבָּם, אִם הֵם מַחֲזִיקִים אֶת עַצְמָם עִמּוֹ בְּיַחַד. וְאַתָּה בּוֹא וּרְאֵה נִפְלְאוֹת תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה, אֲשֶׁר נִקְהַל״וּ וְעָמ״ד עַ״ל נַפְשָׁ״ם וְנוּ״חַ מֵאוֹיְבֵיהֶ״ם וְהָר״ג בְּשִׂנְאֵיהֶ״ם, עוֹלֶה בְּדִיּוּק כְּמִסְפַּר מ״י יָקוּ״ם לְ״י עִ״ם מְרֵעִי״ם מִ״י יִתְיַצֵּ״ב לְ״י עִ״ם פּוֹעֲלֵ״י אָוֶ״ן, אֲשֶׁר פָּסוּק זֶה אָמַר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּעֵת הִסְתַּלְקוּת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (סוֹטָה יג:), שֶׁהָיָה מֹשֶׁה מֻטָּל בְּכַנְפֵי שְׁכִינָה, וּמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת אוֹמְרִים (דְּבָרִים לג, כא): ״צִדְקַת הַוָ״ה עָשָׂה וּמִשְׁפָּטָיו עִם יִשְׂרָאֵל״, וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אוֹמֵר (תְּהִלִּים צד, טז): ״מִי יָקוּם לִי עִם מְרֵעִים מִי יִתְיַצֵּב לִי עִם פּוֹעֲלֵי אָוֶן״, וְאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן צא), שֶׁהַצַּדִּיק מְקַשֵּׁר חָכְמָה עִלָּאָה עִם חָכְמָה תַּתָּאָה, וְעַל־יְדֵי־זֶה הוּא מְקָרֵב רְחוֹקִים אֲלָיו יִתְבָּרַךְ. וּבֶאֱמֶת עִקַּר הַשְׁלֵמוּת לְקָרֵב רְחוֹקִים וּלְהַחְדִּיר אֱמוּנָה, זֶה רַק עַל־יְדֵי שֶׁמִּתְחַבְּרִים יַחַד עִם הַצַּדִּיק, וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן סא), שֶׁכָּל אֶחָד הוּא שֵׁכֶל פְּרָטִי, וּכְשֶׁבָּאִים אֶל הַצַּדִּיק מִתְחַבְּרִים הַשִּׂכְלִיִּים פְּרָטִיִּים, כִּי כָּל אֶחָד הוּא שֵׁכֶל פְּרָטִי, וְהַצַּדִּיק הוּא שֵׁכֶל כְּלָלִי, וְלָכֵן כְּשֶׁכָּל הַשִּׂכְלִיִּים פְּרָטִיִּים, בָּאִים אֶל הַשֵּׂכֶל הַכְּלָלִי, עַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשֵׂית שִׂמְחָה גְּדוֹלָה מְאֹד, שֶׁזֶּה נִקְהַל״וּ וְעָמ״ד עַ״ל נַפְשָׁ״ם וְנוּ״חַ מֵאוֹיְבֵיהֶ״ם וְהָר״ג בְּשִׂנְאֵיהֶ״ם, דַּיְקָא שֶׁנִּתְקַהֲלִים וְנִתְחַבְּרִים יַחַד הַשִּׂכְלִיִּים פְּרָטִיִּים, נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, אֶל הַשֵּׂכֶל הַכּוֹלֵל, עַל־יְדֵי־זֶה נִתְבַּטְּלִים כָּל הַשּׂוֹנְאִים. וְכֵיוָן שֶׁנִּסְתַּלֵּק הַצַּדִּיק, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מִתְאוֹנֵן, וַוי מִ״י יָקוּ״ם לְ״י עִ״ם מְרֵעִי״ם מִ״י יִתְיַצֵּ״ב לְ״י עִ״ם פּוֹעֲלֵ״י אָוֶ״ן. וְלָכֵן אַשְׁרֵי מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהִתְאַחֵד יַחַד עִם הַצַּדִּיק, וְאָז טוֹב לוֹ בָּזֶה וּבַבָּא. וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (סֵפֶר־הַמִּדּוֹת, אוֹת צַדִּיק, סִימָן נג): קִרְבַת הַצַּדִּיקִים טוֹב בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

יז וְעָשָׂה אֹתוֹ יוֹם מִשְׁתֶּה וְשִׂמְחָה׃ צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר עִקַּר חַג הַפּוּרִים הוּא יוֹם מִשְׁתֶּה וְשִׂמְחָה, כִּי הָמָן רָצָה לְכַלּוֹת אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל,

מִנַּעַר וְעַד זָקֵן טַף וְנָשִׁים בְּיוֹם אֶחָד, כִּי הוּא שָׂנָא אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּתַכְלִית הַשִּׂנְאָה, כִּי שִׂנְאַת עֲמָלֵק שֶׁשּׂוֹנְאִים אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, זֶה עוֹלֶה עַל כָּל הַשִּׂנְאוֹת שֶׁשּׂוֹנְאִים אֻמּוֹת הָעוֹלָם אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (בַּמִּדְבָּר רַבָּה, פָּרָשָׁה יט, סִימָן כ׳): מֵעוֹלָם רְצוּעַת מַרְדּוּת הָיָה עֲמָלֵק לְיִשְׂרָאֵל; וּמֵאָז שֶׁיָּצְאוּ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם כְּבָר נִטְפַּל אֲלֵיהֶם עֲמָלֵק, לְהַלָּחֵם בָּהֶם. וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (תַּנְחוּמָא כִּי תֵצֵא): אָמַר רַבִּי חוּנְיָא, מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה? לְאַמְבַּטְיָה רוֹתַחַת שֶׁלֹּא הָיְתָה בְּרִיָּה יְכוֹלָה לֵירֵד בְּתוֹכָהּ, בָּא בֶּן בְּלִיַּעַל אֶחָד וְקָפַץ לְתוֹכָהּ, אַף־עַל־פִּי שֶׁנִּכְוָה, הֵקִירָהּ לִפְנֵי אֲחֵרִים. אַף כָּאן, כֵּיוָן שֶׁיָּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא קָרַע הַיָּם לִפְנֵיהֶם, וְנִשְׁתַּקְּעוּ הַמִּצְרִים לְתוֹכוֹ, נָפַל פַּחְדָּן עַל כָּל הָאֻמּוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת טז, טו): ״אָז נִבְהֲלוּ אַלּוּפֵי אֱדוֹם״ וְגוֹ׳, כֵּיוָן שֶׁבָּא עֲמָלֵק וְנִזְדַּוֵּג לָהֶם, אַף־עַל־פִּי שֶׁנָּטַל אֶת שֶׁלּוֹ מִתַּחַת יָדָן, הֵקִירוֹ לִפְנֵי אֻמּוֹת הָעוֹלָם. וְלָכֵן ״מְלֻחָמָה לַהֲוָ״ה בַּעֲמָלֵק מִדֹּר דֹּר״, כִּי הוּא הַמְקָרֵר אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וּמַכְנִיס בָּהֶם סְפֵקוֹת ״הֵיֵשׁ הֲוָ״ה בְּקִרְבֵּנוּ אִם אָיִן״, אֲשֶׁר מְשָׁם סוֹבְלִים כְּלַל יִשְׂרָאֵל מַה שֶּׁסּוֹבְלִים. כִּי בֶּאֱמֶת אִם אָדָם הָיָה מַאֲמִין בְּהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְהָיָה יוֹדֵעַ שֶׁכָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ אֱלְקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, אַף פַּעַם לֹא הָיְתָה שׂוּם אֻמָּה וְלָשׁוֹן יְכוֹלָה לָגֶשֶׁת אֲלֵיהֶם, כֵּיוָן שֶׁהִכְנִיס עֲמָלֵק סְפֵקוֹת בָּהֶם, עַל־יְדֵי־זֶה נֶחְלְשׁוּ. וּבֶאֱמֶת אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרָכוֹת נח.): ״לְךָ הֲוָ״ה הַמַּמְלָכָה״ — זוֹ מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק; הֵינוּ בָּזֶה שֶׁמְּגַלִּים אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, בָּזֶה בְּעַצְמוֹ לוֹחֲמִים בַּעֲמָלֵק, שֶׁרוֹצֶה לְהַכְנִיס סְפֵקוֹת וּקְרִירוּת בִּנְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל. וְכֵן אָמְרוּ (מְכִילְתָּא בְּשַׁלַּח): לְכָשֶׁיֵּשֵׁב הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עַל כִּסֵּא מַלְכוּתוֹ, וּתְהֵא הַמֶּמְשָׁלָה שֶׁלּוֹ, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה ״מִלְחָמָה לַהֲוָ״ה בַּעֲמָלֵק״; כִּי בָּרֵעַ שְׁמְגַלִּים אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, בָּזֶה נִמְחָק עֲמָלֵק. וְלָכֵן בְּחַג הַפּוּרִים, שֶׁאָז הוּא הַיּוֹם שֶׁנִּמְחָק הָמָן־עֲמָלֵק, וְתָלוּ אוֹתוֹ עַל הָעֵץ, אָז הוּא יוֹם מִשְׁתֶּה וְשִׂמְחָה, כִּי אֵין עוֹד שִׂמְחָה יוֹתֵר גְּדוֹלָה מִזּוֹ, שֶׁזּוֹכִים לִרְאוֹת בְּמִחְיַת הָמָן־עֲמָלֵק. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (פְּסִיקְתָא רַבָּתִי יב, סִימָן ה׳): כָּל זְמַן שֶׁזֶּרַע שֶׁל עֲמָלֵק קַיָּם, כְּבֵיכוֹל, כְּאִלּוּ הַפָּנִים מְכֻסּוֹת, נֶעֱקָר זַרְעוֹ מִן הָעוֹלָם — נִתְגַּלּוּ הַפָּנִים שֶׁהָיוּ כְּאִלּוּ מְכֻסּוֹת; (יְשַׁעְיָה ל, כ): ״וְלֹא יִכָּנֵף עוֹד מוֹרֶיךָ וְהָיוּ עֵינֶיךָ רֹאוֹת אֶת מוֹרֶיךָ״ וְכוּ׳; כָּל זְמַן שֶׁזַּרְעוֹ שֶׁל עֲמָלֵק בָּעוֹלָם — לֹא הַשֵּׁם שָׁלֵם וְלֹא הַכִּסֵּא שָׁלֵם, נֶעֱקָר זַרְעוֹ שֶׁל עֲמָלֵק — הַכִּסֵּא שָׁלֵם וְהַשֵּׁם שָׁלֵם. וְלָכֵן בְּחַג הַפּוּרִים, אָז הוּא יוֹם

יח וְהַיְּהוּדִים וְהַיְּהוּדִים אֲשֶׁר־בְּשׁוּשָׁן נִקְהֲלוּ בִּשְׁלוֹשָׁה
עָשָׂר בּוֹ וּבְאַרְבָּעָה עָשָׂר בּוֹ וְנוֹחַ בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר
בּוֹ וְעָשָׂה אֹתוֹ יוֹם מִשְׁתֶּה וְשִׂמְחָה: יט עַל־כֵּן
הַיְּהוּדִים הַפְּרָזִים הַיֹּשְׁבִים בְּעָרֵי הַפְּרָזוֹת

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

מִשְׁתֶּה וְשִׂמְחָה, שֶׁזּוֹכִים לִרְאוֹת בְּמַפַּלְתּוֹ, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה מִתְגַּלֶּה כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ. וְלָכֵן בְּפוּרִים מֵאִיר מֹחִין דְּאַבָּא, שֶׁהוּא גִּלּוּי אֱלֹקוּת בְּתַכְלִית מַדְרֵגָה עֶלְיוֹנָה, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

יח וְהַיְּהוּדִים אֲשֶׁר בְּשׁוּשָׁן: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר עִקַּר הַנֵּס הָיָה בְּעִיר הַבִּירָה, בְּשׁוּשָׁן. וְלָכֵן עֲיָרוֹת הַמֻּקָּפוֹת חוֹמָה מִימוֹת יְהוֹשֻׁעַ, הֵם הֵם שְׂמֵחִים בְּיוֹם חֲמִשָּׁה־עָשָׂר בּוֹ, שֶׁזֶּה יוֹם מִלּוּי הַלְּבָנָה, וְעַל זֶה אֲנַחְנוּ מִתְפַּלְּלִים בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁעָה, שֶׁנִּזְכֶּה לְמִלּוּי הַלְּבָנָה, שֶׁיִּקַּיֵּם (יְשַׁעְיָה ל, כו): "וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה", כְּמוֹ שֶׁהָיָה בִּתְחִלַּת הַבְּרִיאָה, שֶׁיִּהְיוּ שְׁנֵי הַמְּאוֹרוֹת שָׁוִים, שֶׁבּוֹ טָמוּן סוֹד נוּרָא וְנִפְלָא מְאֹד, שֶׁתִּתְבַּטֵּל הַבְּחִירָה לְגַמְרֵי, וְיָאִיר אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ בְּהֶאָרָה נוֹרָאָה וְנִפְלָאָה מְאֹד, בְּחִינַת שֶׁמֶשׁ, כַּמּוּבָא בִּדְבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר"ן, חֵלֶק א', סִימָן א'), שֶׁעַכְשָׁו אוֹר הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁהוּא אוֹר הַחָכְמָה, גִּלּוּי אֱלֹקוּת, גָּדוֹל מְאֹד, וּצְרִיכִים אֶת הַצִּמְצוּם שֶׁהוּא הַמַּלְכוּת, בְּחִינַת לְבָנָה, שֶׁמִּשָּׁם הַבְּחִירָה, שֶׁיּוּכַל לְהַשִּׂיג קְצָת מֵהָאוֹר. אֲבָל בְּעֵת תִּקּוּן הַשָּׁלֵם, כְּשֶׁתִּתְבַּטֵּל קְלִפַּת עֲמָלֵק, אָז נִזְכֶּה שֶׁיִּקַּיֵּם אֶצְלֵנוּ: "וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה", וְיִהְיוּ שְׁנֵי הַמְּאוֹרוֹת שָׁוִים בְּקוֹמָתָם, כִּי גַּם הַצִּמְצוּם יְזַדַּכֵּךְ, עַד שֶׁיָּאִיר אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ בְּהֶאָרָה נוֹרָאָה וְנִפְלָאָה מְאֹד, וְלֹא נִצְטָרֵךְ יוֹתֵר אֶת הַצִּמְצוּם, וְאָז יִהְיֶה יוֹם מִשְׁתֶּה וְשִׂמְחָה, כִּי אֵין עוֹד שִׂמְחָה כְּשִׂמְחַת גִּלּוּי אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל־כֵּן אַשְׁרֵי מִי שֶׁמַּכְנִיס אֶת עַצְמוֹ בְּגִלּוּי אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְזוֹ תִּהְיֶה הַשִּׂמְחָה הַנִּצְחִית, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

יט שִׂמְחָה וּמִשְׁתֶּה וְיוֹם טוֹב וּמִשְׁלוֹחַ מָנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר רַבֵּנוּ זַ"ל אָמַר (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר"ן, חֵלֶק א', סִימָן ו'), אֲשֶׁר הָאָדָם צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה בְּכָל יוֹם, אֲפִלּוּ שֶׁכְּבָר יוֹדֵעַ בְּעַצְמוֹ שֶׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה, עִם כָּל

עֹשִׂים אֶת יוֹם אַרְבָּעָה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ אֲדָר שִׂמְחָה
וּמִשְׁתֶּה וְיוֹם טוֹב וּמִשְׁלֹחַ מָנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ׃ פ

גְּנִזֵי הַמֶּלֶךְ

זֹאת עָלָיו לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה, כִּי בְּכָל פַּעַם מַשִּׂיגִים הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוּת מֻחְדָּשׁ, וְלָכֵן צְרִיכִים לַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה עַל שֶׁהִטְעָה אֶת עַצְמוֹ, שֶׁכְּבָר הִשִּׂיג הַשָּׂגַת אֱלֹקוּת. וּכְשֶׁיֵּלֵךְ בְּדַרְכּוֹ זוֹ, תָּמִיד יִכָּנֵס לִפְנֵי וְלִפְנִים, וְיַעֲלֶה מַעְלָה מַעְלָה. אֲבָל קֹדֶם שֶׁעוֹלִים לְרוּם הַמַּעֲלוֹת, הַהֶכְרֵחַ לִסְבֹּל בְּזִיּוֹנוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים, שֶׁמְּחָרְפִים וּמְבַזִּים אוֹתוֹ, וְעַל־יְדֵי שֶׁהוּא שׁוֹתֵק, עַל־יְדֵי־זֶה נִכְנָע הַדָּם שֶׁבָּחָלָל הַפָּנוּי, עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה בְּעֵינֵי עַצְמוֹ כְּלֹא כְּלוּם, וְאָז נַעֲשֶׂה עַיִל בְּלֹא בַר, נִכְנָס תָּמִיד אֵימָתַי שֶׁרוֹצֶה. וְזֶה סוֹד אוֹת א׳, שֶׁהוּא אַלּוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם, י׳ לְמַעְלָה, י׳ לְמַטָּה, ו׳ בָּאֶמְצַע, כְּדֵי שֶׁהַנְּקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁהִיא הַנְּשָׁמָה י׳ לְמַטָּה, תַּעֲלֶה אֶל הַנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהוּא הַצַּדִּיק, י׳ לְמַעְלָה, צְרִיכִים לַעֲבֹר אֶת ו׳, שֶׁהוּא סוֹד הַבּוּשָׁה, וְזֶה סוֹד (מְלָכִים־א׳ י׳, יט): ״שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא״; וּמוּבָא בְּדִבְרֵי מוֹהַרְנַ״תְּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, אֲבֵדָה וּמְצִיאָה, הֲלָכָה ב׳, אוֹת ד׳), אֲשֶׁר זֶה סוֹד שֶׁלֹּשׁ מִצְוֹות שֶׁל פּוּרִים: א) שִׂמְחָה וּמִשְׁתֶּה. ב) מִשְׁלוֹחַ מָנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ. ג) מַתָּנוֹת לָאֶבְיוֹנִים. ״שִׂמְחָה וּמִשְׁתֶּה״ זֶה סוֹד נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁשָּׁם מְקוֹר הַשִּׂמְחָה וְהַחֶדְוָה, סוֹד בָּתֵּי גָּוָאֵי, שֶׁאֵין שָׁם עַצְבוּת רַק עֹז וְחֶדְוָה וְשִׂמְחָה. וְזֶה כָּל הָעִנְיָן שֶׁל מִשְׁתֶּה, עַד שֶׁמַּגִּיעִים אֶל שִׁכְרוּת, כִּי אָז צְרִיכִים לְהִשְׁתַּכֵּר, עַד שֶׁיַּגִּיעַ לְמַדְרֵגַת ׳עַד דְּלָא יָדַע בֵּין אָרוּר הָמָן לְבָרוּךְ מָרְדֳּכַי׳; כִּי צָרִיךְ לִשְׁמֹחַ וּלְהִשְׁתַּכֵּר בְּפוּרִים, עַד שֶׁיַּעֲלֶה לְמַעְלָה לְמַעְלָה בְּבִטּוּל אֶל הָאַיִן סוֹף בָּרוּךְ הוּא, שֶׁשָּׁם מִתְגַּלֶּה הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁהוּא הַנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁשָּׁם נֶאֱמַר: ״בְּמֵפְלָא מִמְּךָ אַל תִּדְרֹשׁ בְּמִכֻּסֶּה מִמְּךָ אַל תַּחְקֹר״; שֶׁזֶּה סוֹד ״עַד דְּלָא יָדַע״, הַיְנוּ תַּכְלִית הַיְדִיעָה שֶׁלֹּא יוֹדְעִים. ״מִשְׁלֹחַ מָנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ״ זֶה סוֹד הַוָּא״ו בָּאֶמְצַע, וְאוֹת ו׳ הִיא כְּלָלִיּוּת הַגְּוָנִין בְּסוֹד (יְשַׁעְיָה מט, ג): ״יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר״, שֶׁהֵם כְּלוּלִים מִגְּוָנִין סַגִּיאִין, שֶׁהֵם הַשֵּׁשׁ סְפִירוֹת: חֶסֶד, גְּבוּרָה, תִּפְאֶרֶת, נֶצַח, הוֹד, יְסוֹד. ״מִשְׁלֹחַ מָנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ״, שֶׁצְּרִיכִים בְּפוּרִים לְהִכָּלֵל זֶה בָּזֶה, וְלִשְׁלֹחַ מָנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ, כְּדֵי שֶׁיִּכָּלְלוּ

זֶה בָּזֶה הַסְּפִירוֹת, שֶׁמְּרַמְּזוֹת עַל כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, וַאֲזַי הַגָּוֶן שֶׁיֵּשׁ בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל נִכְלָל בַּחֲבֵרוֹ, וְנִכְלָלִין הַגְּוָנִין זֶה בָּזֶה, בְּסוֹד הַנָּא״ו סְפִירוֹת, וְאַף שֶׁסּוֹבְלִים בֵּין כָּךְ בְּזִיּוֹנוֹת אֶחָד מֵהַשֵּׁנִי, יוֹדְעִים שֶׁזֶּה רַק לְטוֹבָה, כְּדֵי לְהַכְנִיעַ אֶת הָרַע שֶׁבָּדָם שֶׁנִּמְצָא בֶּחָלָל הַשְּׂמָאלִי. ״מַתָּנוֹת לָאֶבְיוֹנִים״ זֶה סוֹד נְקֵבָה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁהִיא הַמַּלְכוּת, דַּלָּה וַעֲנִיָּה, שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה צְרִיכִים לְהַרְבּוֹת בִּצְדָקָה לְכָל עָנִי וְאֶבְיוֹן, וְצָרִיךְ לְהָאִיר בַּמַּלְכוּת עַל־יְדֵי מַתָּנוֹת לָאֶבְיוֹנִים, צְדָקָה כַּיָּדוּעַ, וּקְרִיאַת הַמְּגִלָּה שֶׁהוּא סוֹד אֲמִתָּה שֶׁל תּוֹרָה, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה טז:): מְלַמֵּד שֶׁצְּרִיכָה שִׁרְטוּט כַּאֲמִתָּה שֶׁל תּוֹרָה.

נִמְצָא, שֶׁהַשָּׁלֹשׁ נְקֵדוֹת שֶׁבְּתוֹךְ הָאָל״ף אֲלוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם, נִתְגַּלּוֹת בְּפוּרִים, שֶׁאֵלּוּ הַשָּׁלֹשׁ מִצְוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּפוּרִים. וְעַל־יְדֵי הַדִּבּוּר שֶׁמְּסַפְּרִים הַנֵּס בִּקְרִיאַת הַמְּגִלָּה, עַל־יְדֵי־זֶה נִתְקַשְּׁרוֹת וְנִכְלָלוֹת כָּל הַשָּׁלֹשׁ נְקֵדוֹת יַחַד, כִּי הַדִּבּוּר מְקַשֵּׁר בֵּין נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה לְבֵין נְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה; כִּי הַתּוֹרָה כְּלוּלָה מִכָּל הַשָּׁלֹשׁ נְקֵדוֹת, כִּי הַתּוֹרָה כְּלוּלָה מִבְּחִינַת מֹשֶׁה וִיהוֹשֻׁעַ, שֶׁהֵם תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁזֶּה הָרַב וְהַתַּלְמִיד, שֶׁזֶּה סוֹד נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה וְנִקְדָּה הַתַּחְתּוֹנָה. וְזֶה (אָבוֹת פֶּרֶק א׳): ׳מֹשֶׁה קִבֵּל תּוֹרָה מִסִּינַי וּמְסָרָהּ לִיהוֹשֻׁעַ׳; כִּי נְקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה מְאִירָה בְּנְקֻדָּה הַתַּחְתּוֹנָה. וְהַתּוֹרָה בְּעַצְמָהּ הִיא סוֹד וָא״ו, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן א׳), כִּי הַלֻּחוֹת אָרְכָּן וָא״ו וְרָחְבָּן וָא״ו (בָּבָא בַּתְרָא יד.); וְזֶה נַעֲשֶׂה אֵצֶל כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, אִם הוּא מְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְחוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ, וְסוֹבֵל עֶלְבּוֹנוֹת וּבְזִיּוֹנוֹת, חֲרוּפִים וְגִדּוּפִין מֵאִינְשֵׁי דְּלָא מְעַלֵּי — וְשׁוֹתֵק, בְּסוֹד: ״וְאֵין אֶסְתֵּר מַגֶּדֶת״, כִּי הַנְּשָׁמָה שֶׁהִיא נִמְצֵאת בַּהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְתָּרָה שׁוֹתֶקֶת, וְסוֹבֶלֶת עֶלְבּוֹנוֹת וּבְזִיּוֹנוֹת, עַל־יְדֵי־זֶה הִיא נִתְעַלִּית בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה, שֶׁזֶּה **״שִׂמְחָה וּמִשְׁתֶּה וְיוֹם טוֹב וּמִשְׁלוֹחַ מָנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ״,** שֶׁנִּתְגַּלֶּה דַּיְקָא בְּפוּרִים, שֶׁאָז מֵאִיר מֹחִין דְּאַבָּא בְּהֶאָרָה נוֹרָאָה וְנִפְלָאָה מְאֹד, אַשְׁרֵי מִי שֶׁמַּמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ יְדִיעוֹת אֵלּוּ עַל כָּל הַשָּׁנָה — לִדֹּם וְלִשְׁתֹּק לְמַחְרְפֵי וְלִמְבַזֵּי נַפְשׁוֹ, וְיִזְכֶּה לְהִכָּלֵל בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא תָּמִיד, וְעַל־יְדֵי־זֶה יִמְשַׁךְ עָלָיו מֹחִין דְּאַבָּא, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

כ וַיִּכְתֹּב מָרְדֳּכַי אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיִּשְׁלַח סְפָרִים
אֶל־כָּל־הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל־מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ
אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ הַקְּרוֹבִים וְהָרְחוֹקִים׃

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

כ וַיִּכְתֹּב מָרְדֳּכַי אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, וַיִּשְׁלַח סְפָרִים אֶל כָּל הַיְּהוּדִים: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מָרְדֳּכַי, שֶׁמְּגַלֶּה אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר עַל שֵׁם זֶה נִקְרָא יְהוּדִי, שֶׁכּוֹפֵר בַּעֲבוֹדָה זָרָה, הוּא כּוֹתֵב תָּמִיד סְפָרִים חֲדָשִׁים, וּמְגַלֶּה אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּגִלּוּי רַב וְנִפְלָא מְאֹד, וְשׁוֹלְחָם לְכָל הַיְּהוּדִים, וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן א׳): יֵשׁ סְפָרִים וַעֲתִידִין לִהְיוֹת סְפָרִים, וְכֻלָּם צְרִיכִים לָעוֹלָם, וּמִי שֶׁלּוֹעֵג עַל רִבּוּי סְפָרִים, סִימָן שֶׁיֵּשׁ לוֹ צוֹאָה בָּראשׁ, וְהַמּוֹתָרוֹת עוֹלִים לוֹ בְּרֹאשׁוֹ, וּמְסַבְּבִים אוֹתוֹ, שֶׁזֶּה מַה שֶּׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (עֲרוּבִין כא:) עַל הַפָּסוּק (קֹהֶלֶת יב, יב): ״עֲשׂוֹת סְפָרִים הַרְבֵּה אֵין קֵץ וְלַהַג הַרְבֵּה יְגִיעַת בָּשָׂר״, אָמַר רַב פַּפָּא בְּרִיהּ דְּרַב אָחָא בַּר אַדָּא מִשְׁמֵיהּ דְּרַב אָחָא בַּר עוּלָא: מְלַמֵּד שֶׁכָּל הַמַּלְעִיג עַל דִּבְרֵי חֲכָמִים — נִדּוֹן בְּצוֹאָה רוֹתַחַת. וְהֵיא מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה, כִּי הוּא אֵינוֹ מַאֲמִין בְּדִבְרֵיהֶם וּמַלְעִיג עֲלֵיהֶם, וְדִבְרֵיהֶם הֵם אַךְ לְמוֹתַר אֶצְלוֹ, עַל־כֵּן נִדּוֹן בְּמוֹתָרוֹת, שֶׁעוֹלִים עֲשָׂנִים סְרוּחִים אֶל הַמֹּחַ, וּמְעַרְבְּבִים וּמְבַלְבְּלִים דַּעְתּוֹ. וְלָכֵן, אֲהוּבִי, בְּנִי! בְּכָל פַּעַם כְּשֶׁתִּרְאֶה לֵיצָנִים רָשָׁעִים אֲרוּרִים, הַמִּתְלוֹצְצִים מִסְּפָרִים חֲדָשִׁים שֶׁנִּתְחַדְּשׁוּ בַּתּוֹרָה: הֵן בִּפְשָׁט, הֵן בִּרְמֶז, הֵן בִּדְרָשׁ, הֵן בְּסוֹד, תֵּדַע שֶׁהֵם בַּעֲלֵי עֲבֵרָה, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, כִּי לֹא יַלְעִיג אָדָם עַל סֵפֶר הַמְגַלֶּה אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֶלָּא כְּשֶׁעָבַר קֹדֶם עֲבֵרָה חֲמוּרָה, וּמִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁלֹּא יִקְרַע אָדָם סֵפֶר לִפְנֵי שֶׁעָבַר עֲבֵרָה חֲמוּרָה מְאֹד.

וְעַל־כֵּן רְאֵה, אֲהוּבִי, בְּנִי! לִשְׁמֹר אֶת עַצְמְךָ מֵרְשָׁעִים אֲרוּרִים, טְמֵאִים וּמְטֻמָּאִים, הַלּוֹעֲגִים עַל סְפָרִים חֲדָשִׁים הַמִּתְחַדְּשִׁים בְּכָל דּוֹר, וּמְגַלִּים אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְתֵדַע שֶׁאֵלּוּ הַלֵּיצָנִים, מְלֵאִים צוֹאָה רוֹתַחַת, וְאָסוּר לַעֲמֹד עַל יָדָם, וַעֲלֵיהֶם אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרָכוֹת כה.):

כא לְקַיֵּם עֲלֵיהֶם לִהְיוֹת עֹשִׂים אֶת יוֹם אַרְבָּעָה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ אֲדָר וְאֶת יוֹם־חֲמִשָּׁה עָשָׂר בּוֹ בְּכָל־שָׁנָה וְשָׁנָה:

גְּנָזֵי הַמֶּלֶךְ

פִּי חֲזִיר כְּצוֹאָה עוֹבֶרֶת דָּמִי, וְאָסוּר לְהַזְכִּיר דְּבָרִים שֶׁבִּקְדֻשָּׁה עַל יָדָם. וּכְבָר אָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן מג), שֶׁאֵלּוּ הָרְשָׁעִים, הֶבֶל פִּיהֶם מְטַמֵּא, וּמוֹלִידִים נְאוּף בִּשְׁמֹעַ אֶת דִּבְרֵיהֶם. וְלָכֵן, תִּשָּׁמֵר מְאֹד לֹא לַעֲמֹד עַל יַד רְשָׁעִים כָּאֵלּוּ, וְאֵין עוֹד עָוֹן יוֹתֵר חָמוּר מֵהַלּוֹעֵג עַל סְפָרִים חֲדָשִׁים הַמִּתְחַדְּשִׁים בְּכָל דּוֹר וָדוֹר בַּתּוֹרָה. וְכַמּוּבָא (הַקְדָּמַת לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת): מַה מְכַנֶּה שֵׁם לַחֲבֵרוֹ — אֵין לוֹ חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא, הַמְכַנֶּה שֵׁם עַל סֵפֶר שֶׁמְּגַלֶּה אֶת אֱמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ — בְּוַדַּאי שֶׁאֵין לוֹ חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא, וְעָנְשׁוֹ קָשֶׁה מְאֹד מְאֹד. וְלָכֵן, אֲהוּבִי, בְּנִי! בְּכָל מָקוֹם שֶׁתִּמְצָא אֲנָשִׁים לֵיצָנִים, רְשָׁעִים אֲרוּרִים, הַמִּתְלוֹצְצִים מִדִּבְרֵי חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים — תִּבְרַח מֵהֶם כְּמוֹ שֶׁבּוֹרְחִים מֵאֵשׁ שׁוֹרֶפֶת, כִּי מְסֻכָּן מְאֹד לַעֲמֹד בְּקִרְבָתָם, וּבְוַדַּאי יָבֹאוּ עַל עָנְשָׁם, וְיִתְגַּלֶּה קְלוֹנָם בָּרַבִּים. וּבֶאֱמֶת לֹא צְרִיכִים לְהִתְפַּעֵל מֵהֶם, וְכָל צַדִּיק וְתַלְמִיד חָכָם, שֶׁזּוֹכֶה לְחַדֵּשׁ חִדּוּשֵׁי תוֹרָה, אָסוּר לוֹ לִמְנֹעַ אֶת עַצְמוֹ מִלְּהַדְפִּיס אֶת חִדּוּשָׁיו מִפְּנֵי רְשָׁעִים אֲרוּרִים, טְמֵאִים מְטַמְּאִים, אֲשֶׁר מְלֵאִים צוֹאָה בְּרֹאשָׁם, אֶלָּא יִלְמְדוּ מֵהַצַּדִּיק הָאֱמֶת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מָרְדֳּכַי, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר: ״וַיִּכְתֹּב מָרְדֳּכַי אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיִּשְׁלַח סְפָרִים אֶל כָּל הַיְּהוּדִים״, כִּי הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת מָרְדֳּכַי, כּוֹתֵב אֶת כָּל הַדְּבָרִים שֶׁנִּתְגַּלּוּ לוֹ כְּפִי שׂרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ, וּמְחַבֵּר סְפָרִים וְשׁוּלְחָם לְכָל הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר בִּמְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ, מַלְכּוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

כא לְקַיֵּם עֲלֵיהֶם לִהְיוֹת עֹשִׂים אֶת יוֹם אַרְבָּעָה־עָשָׂר לְחֹדֶשׁ אֲדָר וְאֶת יוֹם חֲמִשָּׁה־עָשָׂר בּוֹ בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר רַבֵּנוּ זַ״ל אָמַר, כִּי פּוּרִים הוּא בְּסוֹד הָרַב, וְשׁוּשַׁן פּוּרִים הוּא בְּסוֹד הַתַּלְמִיד, וְלָכֵן שְׁנֵיהֶם יוֹם טוֹב; כִּי בֶּאֱמֶת דַּיְקָא עַל־יְדֵי מֹשֶׁה וִיהוֹשֻׁעַ, שֶׁהוּא הָרַב וְהַתַּלְמִיד, נִמְחָק הָמָן־עֲמָלֵק בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת יז, ט): ״וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל

כב כַּיָּמִים אֲשֶׁר־נָחוּ בָהֶם הַיְּהוּדִים מֵאֹיְבֵיהֶם וְהַחֹדֶשׁ
אֲשֶׁר נֶהְפַּךְ לָהֶם מִיָּגוֹן לְשִׂמְחָה וּמֵאֵבֶל לְיוֹם טוֹב
לַעֲשׂוֹת אוֹתָם יְמֵי מִשְׁתֶּה וְשִׂמְחָה וּמִשְׁלֹחַ מָנוֹת
אִישׁ לְרֵעֵהוּ וּמַתָּנוֹת לָאֶבְיוֹנִים:

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

יְהוֹשֻׁעַ, בְּחַר לָנוּ אֲנָשִׁים, וְצֵא הִלָּחֵם בַּעֲמָלֵק״ וְגוֹ׳, שֶׁדַּיְקָא עַל־יְדֵי מֹשֶׁה וִיהוֹשֻׁעַ, הָרַב וְהַתַּלְמִיד, נִמְחָק וְנִתְבַּטֵּל הָמָן־עֲמָלֵק, הַמַּכְנִיס כְּפִירוּת וּסְפֵקוֹת בָּאָדָם — ״הַיֵּשׁ הֲוָיָ״ה בְּקִרְבֵּנוּ אִם אָיִן״. וּמוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ו׳), אֲשֶׁר מֹשֶׁה הוּא נְקֻדָּה עֶלְיוֹנָה, וִיהוֹשֻׁעַ הוּא נְקֻדָּה תַּחְתּוֹנָה, שֶׁדַּיְקָא עַל יָדָם נַעֲשָׂה יִחוּד הָעֶלְיוֹן בֵּין הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן לָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן, הַיְנוּ, כִּי עִקַּר הַשְׁלֵמוּת בָּזֶה הָעוֹלָם, לְחַבֵּר אֶת שְׁנֵי הָעוֹלָמוֹת גַּם יַחַד: הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁזֶּה סוֹד ״בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ״, כִּי צְרִיכִים לְחַבֵּר אֶת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ גַּם יַחַד, שֶׁהוּא עַלְמָא עִלָּאָה בְּעַלְמָא תַּתָּאָה, לְגַלּוֹת וּלְפָרְסֵם אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. אַתָּה הוּא קֹדֶם שֶׁבָּרָאתָ הָעוֹלָם וְאַתָּה מִשֶּׁבָּרָאתָ הָעוֹלָם. וְזוֹ תַּכְלִית הַשְׁלֵמוּת שֶׁאֵין שְׁלֵמוּת אַחֲרֶיהָ. אֲבָל מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק הִיא, שֶׁרוֹצֶה לְהַכְנִיס סָפֵק בָּאָדָם, שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה עֲמָלֵ״ק עוֹלֶה סָפֵ״ק. וְכָל אֶחָד צָרִיךְ לַעֲקֹר מֵעַצְמוֹ אֶת הַסְּפֵקוֹת וְהַכְּפִירוּת וְהָאֶפִּיקוֹרְסוּת שֶׁנִּכְנְסָה בְּתוֹךְ לִבּוֹ, וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה עַל־יְדֵי פּוּרִים וְשׁוּשָׁן פּוּרִים, שֶׁהוּא יוֹם אַרְבָּעָה־עָשָׂר וְיוֹם חֲמִשָּׁה־עָשָׂר, שֶׁזֶּה נֶגֶד הָרַב וְהַתַּלְמִיד, מֹשֶׁה וִיהוֹשֻׁעַ, שֶׁדַּיְקָא עַל־יְדֵי שְׁנֵיהֶם זוֹכִים לִמְחֹק אֶת זֵכֶר עֲמָלֵק מִן הָעוֹלָם, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

כב וְהַחֹדֶשׁ אֲשֶׁר נֶהְפַּךְ לָהֶם מִיָּגוֹן לְשִׂמְחָה, וּמֵאֵבֶל לְיוֹם טוֹב: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר רַבֵּנוּ זַ״ל אָמַר (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן כד): מִצְוָה גְּדוֹלָה לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד, וּלְהִתְגַּבֵּר לְהַרְחִיק הָעַצְבוּת וְהַמָּרָה שְׁחוֹרָה בְּכָל כֹּחוֹ. וְכָל הַמַּחֲלוֹת וְהֶחָלָאִים רָעִים שֶׁבָּאִים לָאָדָם, הֵם רַק מֵחֲמַת קִלְקוּל הַשִּׂמְחָה, וְאָדָם צָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר בְּכָל הַכֹּחוֹת לִהְיוֹת רַק בְּשִׂמְחָה, כִּי טִבְעוֹ שֶׁהוּא תָּמִיד נִמְשָׁךְ אַחַר הָעַצְבוּת וְהָעַצְלוּת. וְלָכֵן צָרִיךְ לִמְסֹר אֶת נַפְשׁוֹ

לְהַגִּיעַ אֶל מִדַּת הַשִּׂמְחָה, כִּי כָּל הַצָּרוֹת שֶׁאָדָם סוֹבֵל, הֵן רַק מֵחֲמַת הַמְּרִירוּת וְהַדְּכָאוֹן, שֶׁהוּא מְמֹרָר וְעָצוּב וּמְיֻאָשׁ מְחַיָּיו, וְזֶה מַה שֶּׁגּוֹרֵם לוֹ לָרִיב עִם הַזּוּלַת, כִּי מִי שֶׁתָּמִיד שָׂמֵחַ, הוּא זָרִיז גָּדוֹל וּוַתְרָן, וְאוֹהֵב אֶת כָּל אֶחָד, וּמַשְׁלִים עִם כֻּלָּם. אֲבָל תֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁהָאָדָם נוֹפֵל בְּעַצְבוּת וּבְעַצְלוּת, אֲזַי הוּא רָב עִם כֻּלָּם, כִּי אֵין לוֹ מַה לַּעֲשׂוֹת בְּזִמְנוֹ, וְעַל־יְדֵי־זֶה תָּמִיד שָׂרוּי בְּדִכָּאוֹן, כִּי הוּא בּוֹדֵד בִּלֹא חֲבֵרִים. וְזוֹ הָיְתָה קְלִפַּת הָמָן־עֲמָלֵק, שֶׁרָצָה לְהִתְגַּבֵּר עִם הַמָּרָה שְׁחֹרָה שֶׁלּוֹ עַל כְּלַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל וּלְהַפְרִיד בֵּינֵיהֶם, שֶׁזֶּה מַה שֶּׁאָמַר: "יֶשְׁנוֹ עַם אֶחָד מְפֻזָּר וּמְפֹרָד בֵּין הָעַמִּים", כִּי עֲמָלֵק לֹא יָכוֹל לִסְבֹּל כְּשֶׁיֵּשׁ אַחְדוּת בֵּין עַם יִשְׂרָאֵל, וְלָכֵן הוּא עוֹשֶׂה כָּל מִינֵי פְּעֻלּוֹת שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁיְּרִיבוּ בֵּינֵיהֶם, וּבָרֵגַע שֶׁיֵּשְׁנָן מְרִיבוֹת, הֵם נוֹפְלִים בְּעַצְבוּת וּבְמָרָה שְׁחֹרָה וּבְדִכָּאוֹן, וְשׁוֹכְחִים מֵהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְאָז הַחַיִּים מְמֹרָרִים מְאֹד. כִּי בָּרֵגַע שֶׁאָדָם מוֹצִיא אֶת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ מֵחַיָּיו, אֵין הוּא יוֹדֵעַ מַה לַּעֲשׂוֹת, וּמִסְתּוֹבֵב בְּעוֹלָם הַדִּמְיוֹן וְהַתֹּהוּ, וּמָרִים חַיָּיו כְּלַעֲנָה, וְהֵיכָן שֶׁמִּסְתּוֹבֵב הוּא מִתְקוֹטֵט עִם הַזּוּלַת, כִּי מֵחֲמַת חֹסֶר מַעַשׂ, הַהֶכְרֵחַ לוֹ לָרִיב עִם זוּלָתוֹ. אֲשֶׁר זוֹ קְלִפַּת הָמָן־עֲמָלֵק — לְהַכְנִיס סְפֵקוֹת בָּאָדָם. וְלָכֵן מָרְדֳּכַי הַצַּדִּיק לָחַם נֶגְדּוֹ, וְהִכְנִיס בְּעַם יִשְׂרָאֵל אֶת הָאֱמוּנָה, לֵידַע שֶׁאֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, כִּי מָרְדֳּכַי נִקְרָא 'אִישׁ יְהוּדִי', עַל שֵׁם שֶׁכָּפַר בַּעֲבוֹדָה זָרָה, אֲשֶׁר עֲבוֹדָה זָרָה הִיא עַצְבוּת וַעֲצָלוּת, וּכְמַאֲמָרָם ז"ל (שַׁבָּת פב.): מִנַּיִן לַעֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁמְּטַמֵּאת בְּמַשָּׂא כְּנֵדָה? שֶׁנֶּאֱמַר (יְשַׁעְיָה ל, כב): "תְּזָרֵם כְּמוֹ דָוָה צֵא תֹּאמַר לוֹ"; וְלָכֵן הָמָן עָשָׂה עֲצָמוֹ עֲבוֹדָה זָרָה, וְרָצָה שֶׁכֻּלָּם יִשְׁתַּחֲווּ לוֹ, כִּי זוֹ דַּרְכָּהּ שֶׁל הַטֻּמְאָה, שֶׁאֵינָהּ יְכוֹלָה לִסְבֹּל אֶת מִי שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לְהִשְׁתַּחֲווֹת אֵלֶיהָ, וּלְהַכְנִיעַ עַצְמוֹ כְּלַפֶּיהָ, כִּי גַּאוּת זוֹ עֲבוֹדָה זָרָה, וּכְמַאֲמָרָם ז"ל (סוֹטָה ה.): כָּל אָדָם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ גַּסּוּת הָרוּחַ אָמַר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, אֵין אֲנִי וְהוּא יְכוֹלִין לָדוּר בָּעוֹלָם; וּבָרֵגַע שֶׁהָאָדָם מוֹצִיא אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מֵחַיָּיו, אֲזַי נִמְשָׁכוֹת עָלָיו כָּל הַצָּרוֹת שֶׁבָּעוֹלָם. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (דִּבְרִים לא, יז): "וְאָמַר בַּיּוֹם הַהוּא, הֲלֹא עַל כִּי אֵין אֱלֹהַי בְּקִרְבִּי מְצָאֻנִי הָרָעוֹת הָאֵלֶּה". וְלָכֵן תֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁמָּרְדֳּכַי, שֶׁהוּא הַצַּדִּיק הָאֱמֶת גִּלָּה לְעַם יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר אֵין עֵצָה אַחֶרֶת רַק לִצְעֹק וְלִזְעֹק אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וַיְיַלֵּבֶשׁ שַׂק וָאֵפֶר וַיֵּצֵא בְּתוֹךְ הָעִיר וַיִּזְעַק זְעָקָה גְּדוֹלָה וּמָרָה". וְאֶסְתֵּר עָסְקָה בְּלִאַחֵד אֶת כְּלַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרָה אֶל מָרְדֳּכַי: "לֵךְ כְּנֹס אֶת כָּל הַיְּהוּדִים",

כג וְקִבֵּל הַיְּהוּדִים אֵת אֲשֶׁר־הֵחֵלּוּ לַעֲשׂוֹת וְאֵת אֲשֶׁר־כָּתַב מָרְדֳּכַי אֲלֵיהֶם:

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

דַּיְקָא עַל־יְדֵי־זֶה הָיְתָה מַפָּלָה לְהָמָן־עֲמָלֵק. וְזֶה "וְהַחֹדֶשׁ אֲשֶׁר נֶהְפַּךְ לָהֶם מִיָּגוֹן לְשִׂמְחָה וּמֵאֵבֶל לְיוֹם טוֹב, לַעֲשׂוֹת אוֹתָם יְמֵי מִשְׁתֶּה וְשִׂמְחָה וּמִשְׁלוֹחַ מָנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ וּמַתָּנוֹת לָאֶבְיוֹנִים", בְּדִיּוּק הַהֵפֶךְ מִמַּה שֶּׁהָמָן־עֲמָלֵק רָצָה מֵעַם יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּהְיוּ נִפְרָדִים זֶה מִזֶּה וְרָבִים בֵּינֵיהֶם, וְתִהְיֶה לָהֶם עֲצֵבוּת וּמְרִירוּת וְדָכָאוֹן, וְלָכֵן תֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁמָּרְדֳּכַי וְאֶסְתֵּר הֶחְדִּירוּ בְּעַם יִשְׂרָאֵל אֶת הָאֲמוּנָה וְהָאַחְדוּת, מִזֶּה נַעֲשָׂה חַג הַפּוּרִים. וְעִקַּר הַמְצָוָה הוּא מִשְׁלוֹחַ מָנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ — לְחַזֵּק אֶת הָאַחְדוּת, וּמַתָּנוֹת לָאֶבְיוֹנִים — לַעֲזֹר לַעֲנִיִּים, וְלִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה, וּבָזֶה מַכְנִיעִים אֶת כָּל הַקְּלִפּוֹת. וְלָכֵן אַשְׁרֵי הָאָדָם הַזּוֹכֶה תָּמִיד לִשְׂמֹחַ וְלַעֲזֹר לַזּוּלַת, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

כג וְקִבֵּל הַיְּהוּדִים אֵת אֲשֶׁר הֵחֵלּוּ לַעֲשׂוֹת וְאֵת אֲשֶׁר כָּתַב מָרְדֳּכַי אֲלֵיהֶם:

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אָהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר רַבֵּנוּ זַ"ל אָמַר (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן קכג): הָעִקָּר וְהַיְסוֹד שֶׁהַכֹּל תָּלוּי בּוֹ — לְקַשֵּׁר עַצְמוֹ לַצַּדִּיק שֶׁבַּדּוֹר, וּלְקַבֵּל דְּבָרָיו עַל כָּל אֲשֶׁר יֹאמַר כְּהוּא זֶה, דָּבָר קָטָן וְדָבָר גָּדוֹל, וְלִבְלִי לִנְטוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, מִדְּבָרָיו יָמִין וּשְׂמֹאל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סִפְרִי פָּרָשַׁת שׁוֹפְטִים): אֲפִלּוּ אוֹמֵר לְךָ עַל יָמִין שְׂמֹאל וְעַל שְׂמֹאל יָמִין תְּקַבֵּל; וּלְהַשְׁלִיךְ מֵאִתּוֹ כָּל הַחָכְמוֹת וּלְסַלֵּק דַּעְתּוֹ כְּאִלּוּ אֵין לוֹ שׂוּם שֵׂכֶל, בִּלְעֲדֵי אֲשֶׁר יְקַבֵּל מֵהַצַּדִּיק וְהָרַב שֶׁבַּדּוֹר, וְכָל זְמַן שֶׁנִּשְׁאָר אָצְלוֹ אֵיזֶה שֵׂכֶל עַצְמוֹ — אֵינוֹ בִּשְׁלֵמוּת, וְאֵינוֹ מְקֻשָּׁר לְהַצַּדִּיק. וְיִשְׂרָאֵל בְּעֵת קַבָּלַת הַתּוֹרָה, הָיוּ לָהֶם חָכְמוֹת גְּדוֹלוֹת, כִּי אָז הָיוּ עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁבִּימֵיהֶם, שֶׁהָיְתָה טָעוּתָם עַל־פִּי חָכְמוֹת וַחֲקִירוֹת גְּדוֹלוֹת כַּיָּדוּעַ, וְלוּלֵי שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל מַשְׁלִיכִין מֵעַצְמָן הַחָכְמוֹת, לֹא הָיוּ מְקַבְּלִים הַתּוֹרָה, כִּי הָיוּ יְכוֹלִים לְכָפֹר בַּכֹּל, חַס וְשָׁלוֹם, וְלֹא הָיָה מוֹעִיל לָהֶם כָּל מַה שֶּׁעָשָׂה מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עִמָּהֶם, וַאֲפִלּוּ כָּל הָאוֹתוֹת וְהַמּוֹפְתִים הַנּוֹרָאִים שֶׁעָשָׂה לְעֵינֵיהֶם לֹא הָיָה מוֹעִיל לָהֶם, כִּי גַּם עַתָּה נִמְצָאִים אֶפִּיקוֹרְסִים הַכּוֹפְרִים עַל־יְדֵי שְׁטוּת וְטָעוּת חָכְמָתָם. אַךְ יִשְׂרָאֵל עַם קָדוֹשׁ רָאוּ הָאֱמֶת, וְהִשְׁלִיכוּ הַחָכְמוֹת, וְהֶאֱמִינוּ בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ,

כד כִּי הָמָן בֶּן־הַמְּדָתָא הָאֲגָגִי צוֹרֵר כָּל־הַיְּהוּדִים חָשַׁב עַל־הַיְּהוּדִים לְאַבְּדָם וְהִפִּיל פּוּר הוּא הַגּוֹרָל לְהֻמָּם וּלְאַבְּדָם:

גְּנִזֵי הַמֶּלֶךְ

וְעַל־יְדֵי־זֶה קִבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה. וְזֶה (דִּבְרִים לב, ו): ״עַם נָבָל וְלֹא חָכָם״, וְתַרְגּוּמוֹ: ׳עַמָּא דְּקַבִּילוּ אוֹרַיְתָא וְלָא חַכִּימוּ׳; וּבֶאֱמֶת מַה הַקֶּשֶׁר בֵּין הַפָּסוּק לַתַּרְגּוּם? אֶלָּא עִקַּר קַבָּלַת הַתּוֹרָה — עַל־יְדֵי ׳וְלָא חַכִּימוּ׳, הַיְנוּ עַל־יְדֵי שֶׁהִשְׁלִיכוּ מֵאִתָּם כָּל הַחָכְמוֹת, וְהָלְכוּ בִּתְמִימוּת וּבִפְשִׁיטוּת. וְזֶה ״וְקִבְּלוּ הַיְּהוּדִים אֶת אֲשֶׁר הֵחֵלּוּ לַעֲשׂוֹת וְאֵת אֲשֶׁר כָּתַב מָרְדֳּכַי אֲלֵיהֶם״; כִּי מָרְדֳּכַי הֶחְדִּיר בְּעַם יִשְׂרָאֵל אֶת הַתְּמִימוּת וְהַפְּשִׁיטוּת וְלִצְעֹק וְלִזְעֹק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּלִי שׁוּם חָכְמוֹת כְּלָל, וְהוּא יָצָא לַחוּץ עִם שַׂק וָאֵפֶר וַיִּזְעַק זְעָקָה גְּדוֹלָה וּמָרָה, כִּי הוּא רָאָה שֶׁאֵין עֵצָה אַחֶרֶת אֵיךְ לְהִנָּצֵל מֵהָמָן־עֲמָלֵק הַמַּכְנִיס סְפֵקוֹת בָּאָדָם, אֶלָּא עַל־יְדֵי צְעָקָה, לִצְעֹק וְלִזְעֹק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁיָּחוּס וִירַחֵם עָלֵינוּ. וְעַל־יְדֵי־זֶה שֶׁקִּבְּלוּ אֶת דְּבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים, וְהִתְחִילוּ לְהִתְבּוֹדֵד אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה זָכוּ לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה מֵחָדָשׁ. וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (שַׁבָּת פּח.): הָדוּר קִבְּלוּהָ בִּימֵי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, דִּכְתִיב: ״קִיְּמוּ וְקִבְּלוּ הַיְּהוּדִים״, קִיְּמוּ מַה שֶּׁקִּבְּלוּ כְּבָר; כִּי אָז זָכוּ יִשְׂרָאֵל לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה מֵאַהֲבָה, וּמַה גַּם שֶׁמָּרְדֳּכַי הַצַּדִּיק זָכָה לְחַדֵּשׁ חִדּוּשִׁין נוֹרָאִים וְנִפְלָאִים בַּתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וּכְתָבָם, וְכָל עַם יִשְׂרָאֵל קִבְּלוּ אֶת חִדּוּשָׁיו וְהִתְחַזְּקוּתוֹ שֶׁחִזֵּק אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּעֵת שֶׁהָיָה לָהֶם מִצַּר בְּצָרָה גְּדוֹלָה מֵהָמָן הָרָשָׁע, וְלָכֵן ״וְקִבֵּל הַיְּהוּדִים אֶת אֲשֶׁר הֵחֵלּוּ לַעֲשׂוֹת״, שֶׁזּוֹ קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁקִּבְּלוּ עַכְשָׁו בְּחֵשֶׁק חָדָשׁ. וּמַה גַּם שֶׁקִּבְּלוּ אֶת סְפָרָיו וְחִדּוּשָׁיו שֶׁל מָרְדֳּכַי הַצַּדִּיק, שֶׁזֶּה ״וְאֵת אֲשֶׁר כָּתַב מָרְדֳּכַי אֲלֵיהֶם״, כִּי כָּל צַדִּיק וְצַדִּיק מְחַבֵּר סְפָרִים, וּמַחְדִּיר אֱמוּנָה בְּרוּרָה וּמְזֻכֶּכֶת בִּנְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וּמְחַזֵּק וּמְאַמֵּץ וּמְעוֹדֵד וּמְשַׂמֵּחַ אוֹתָם לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה מֵחָדָשׁ. אַשְׁרֵי מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהִתְקָרֵב לַצַּדִּיק שֶׁבַּדּוֹר, וּלְקַבֵּל אֶת כָּל דְּבָרָיו אֲשֶׁר יֹאמַר כְּהוּא זֶה, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

כד כִּי הָמָן בֶּן הַמְּדָתָא הָאֲגָגִי צוֹרֵר כָּל הַיְּהוּדִים: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אָהוּבִי, בְּנִי!

אֲשֶׁר קִלְפַּת הָמָן־עֲמָלֵק רוֹצָה רַק לְכַלּוֹת אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְזוֹ קִלְפָּה עֲצוּמָה מְאֹד, כִּי עֲמָלֵק מֵעוֹלָם הָיָה רְצוּעַת מַרְדּוּת לְיִשְׂרָאֵל (בַּמִּדְבָּר רַבָּה, פָּרָשָׁה יט, סִימָן יא), כִּי קִלְפַּת עֲמָלֵק מַכְנֶסֶת סְפֵקוֹת בָּאָדָם (שְׁמוֹת יז, ז): "הֲיֵשׁ ה' בְּקִרְבֵּנוּ אִם אָיִן", וְזוֹ הַצָּרָה הֲכִי גְּדוֹלָה שֶׁרַק יְכוֹלָה לִהְיוֹת לְכָל בַּר יִשְׂרָאֵל. וְלָכֵן אָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן יט), שֶׁעֲמָלֵק הוּא אֶבֶן נֶגֶף לְיִשְׂרָאֵל, עַל־יְדֵי הַחֲקִירוֹת וְכִפּוּרוֹת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת שֶׁמַּכְנִיס בְּלֵב הָאָדָם וְעַל יָדוֹ נוֹפְלִים. וְזוֹ הַצָּרָה הֲכִי גְּדוֹלָה שֶׁיְּכוֹלָה לִהְיוֹת, כְּשֶׁיֵּשׁ לָאָדָם סְפֵקוֹת בֶּאֱמוּנָה. וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל (שִׂיחוֹת־הָר"ן, סִימָן לז), שֶׁאֶפִּיקוֹרְסוּת הִיא מַשָּׂא גָּדוֹל לָאָדָם. וְכֵן אָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל (שָׁם, סִימָן לב), שֶׁעַל־יְדֵי אֱמוּנָה יֵשׁ לָאָדָם הֵיכָן לְהִתְחַבֵּא, לֹא־כֵן כְּשֶׁנִּכְנֶסֶת בּוֹ כְּפִירוּת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת, הוּא אָבוּד לְגַמְרֵי. וּצְרִיכִים לְהִשָּׁמֵר מְאֹד מְאֹד מִזֶּה. וְלָכֵן הַהֶכְרֵחַ לִזְכֹּר, אֲשֶׁר "הָמָן צוֹרֵר כָּל הַיְּהוּדִים חָשַׁב עַל הַיְּהוּדִים לְאַבְּדָם", עַל־יְדֵי כְּפִירוּת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת, שֶׁרָצָה לְהַכְנִיס בָּהֶם טֶבַע, מִקְרֶה וּמַזָּל, שֶׁזֶּה "וְהִפִּיל פּוּר הוּא הַגּוֹרָל", שֶׁהָאָדָם יַחֲשֹׁב שֶׁהַכֹּל כְּבָר גָּמוּר וְחָתוּם, וְזֶה גּוֹרַל הָאָדָם, אֲשֶׁר אֵין לְךָ עוֹד כְּפִירוּת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת יוֹתֵר גְּדוֹלָה מִלַּחֲשֹׁב, שֶׁאֵין כְּבָר מַה לַּעֲשׂוֹת בְּעֵת צָרָה, כִּי כָּךְ רָצָה הַגּוֹרָל, כִּי הַמַּאֲמִין הָאֲמִתִּי, שֶׁמַּאֲמִין, אֲשֶׁר אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְהַכֹּל לַכֹּל אֱלֹקוּת גָּמוּר הוּא, יוֹדֵעַ וָעֵד עַל־יְדֵי תֹּקֶף הָאֱמוּנָה, שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, וּבְכָל יוֹם וּבְכָל שָׁעָה וּבְכָל רֶגַע הַכֹּל מִשְׁתַּנֶּה מִן הַקָּצֶה אֶל הַקָּצֶה. וְלָכֵן כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, לֵידַע אֲשֶׁר דָּבָר גָּדוֹל וְדָבָר קָטָן אֵינוֹ נַעֲשֶׂה מֵעַצְמוֹ, אֶלָּא בְּהַשְׁגָּחַת הַמַּאֲצִיל הָעֶלְיוֹן, וְכָל מַה שֶּׁקּוֹרֶה עִם הָאָדָם, זֶה לֹא מִפְּנֵי הַגּוֹרָל, חַס וְשָׁלוֹם, אֲשֶׁר מַחֲשָׁבוֹת כָּאֵלּוּ הֵם כְּפִירוּת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת, חַס וְשָׁלוֹם, אֶלָּא יֵשׁ בָּזֶה הַשְׁגָּחָה שְׁלֵמָה, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל (סֵפֶר־הַמִּדּוֹת, אוֹת אֱמוּנָה, סִימָן ג'): בְּרֹאותְךָ שִׁנּוּי מַעֲשֶׂה, אַל תֹּאמַר מִקְרֶה הוּא, אֶלָּא תַּאֲמִין כִּי זוֹ הַשְׁגָּחַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ; וְאִם עוֹבְרִים עַל הָאָדָם אֵילּוּ צָרוֹת וְיִסּוּרִים, זֶה רַק כְּדֵי לְעוֹרֵר אוֹתוֹ לַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה. וּכְמַאֲמָרָם זַ"ל (מְנָחוֹת נג:): מַה זַּיִת אֵינוֹ מוֹצִיא שַׁמְנוֹ אֶלָּא עַל־יְדֵי כָּתִית, אַף יִשְׂרָאֵל אֵינָם חוֹזְרִים לְמוּטָב, אֶלָּא עַל־יְדֵי יִסּוּרִין. וְלָכֵן בְּשָׁעָה שֶׁבָּאִים עַל הָאָדָם צָרוֹת וְיִסּוּרִים, עָלָיו לְפַשְׁפֵּשׁ בְּמַעֲשָׂיו, וְלַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּלְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שֶׁיָּחוּס וִירַחֵם עָלָיו, וְיִתְחַזֵּק בְּכָל מִינֵי אֲפָנִים שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי כָּךְ אָמְרוּ חַכְמֵינוּ

כה וּבְבֹאָהּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ אָמַר עִם־הַסֵּפֶר יָשׁוּב
מַחְשַׁבְתּוֹ הָרָעָה אֲשֶׁר־חָשַׁב עַל־הַיְּהוּדִים עַל־
רֹאשׁוֹ וְתָלוּ אֹתוֹ וְאֶת־בָּנָיו עַל־הָעֵץ׃

גְּנָזֵי הַמֶּלֶךְ

הַקְּדוֹשִׁים (סִפְרִי וָאֶתְחַנַּן): יְהֵא אָדָם שָׁמֵחַ בְּיִסּוּרִים יוֹתֵר מִן הַטּוֹבָה, שֶׁאִלּוּ אָדָם בְּטוֹבָה אֵין נִמְחָל לוֹ עָוֹן שֶׁבְּיָדוֹ, וּבְיִסּוּרִים נִמְחָל לוֹ. וְאֶת זֶה רָצָה הָמָן־עֲמָלֵק לַעֲקֹר מִנִּשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, עַל־יְדֵי שֶׁרָצָה לְהַחְדִּיר בָּהֶם כְּפִירוּת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת, כְּאִלּוּ הַכֹּל גּוֹרָל, וּכְבָר נִגְזַר מֵרֹאשׁ מַה יִּהְיֶה בַּסּוֹף, וְאֵין תַּקָּנָה, כִּי הַכֹּל אָבוּד, חַס וְשָׁלוֹם, וְזֶה גּוֹרָלוֹ. וְדָבָר זֶה בָּא מָרְדֳּכַי הַצַּדִּיק לַעֲקֹר מִנִּשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְלָכֵן נִקְרָא עַל שֵׁם "מָר דְּרוֹר", שֶׁהוּא עוֹלָם הַחֵרוּת, כִּי מִי שֶׁמַּחְדִּיר בְּעַצְמוֹ אֱמוּנָה, הוּא יוֹצֵא מֵהַגָּלוּת, וְחַי חַיִּים טוֹבִים וּנְעִימִים, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן ז'), שֶׁעִקַּר הַגָּלוּת מֵחֲמַת חֶסְרוֹן אֱמוּנָה; אַשְׁרֵי מִי שֶׁמְּחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בֶּאֱמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי־זֶה הוּא יַכְנִיעַ אֶת קְלִפַּת הָמָן־עֲמָלֵק, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

כה וּבְבֹאָהּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ אָמַר עִם הַסֵּפֶר יָשׁוּב מַחְשַׁבְתּוֹ הָרָעָה: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע,

אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר רַבֵּנוּ זַ"ל אָמַר (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן סא): יֵשׁ סְפָרִים וַעֲתִידִין לִהְיוֹת סְפָרִים, וְכֻלָּם צְרִיכִים לָעוֹלָם, וּמִי שֶׁלּוֹעֵג עַל רִבּוּי סְפָרִים, סִימָן שֶׁיֵּשׁ לוֹ צוֹאָה בָּרֹאשׁ, וְהַמּוֹתָרוֹת עוֹלִים לוֹ בְּרֹאשׁוֹ וּמְסַבְּבִים אוֹתוֹ. שֶׁזֶּה מַה שֶּׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (עֵרוּבִין כא:) עַל הַפָּסוּק (קֹהֶלֶת יב, יב): "עֲשׂוֹת סְפָרִים הַרְבֵּה אֵין קֵץ, וְלַהַג הַרְבֵּה יְגִיעַת בָּשָׂר", אָמַר רַב פָּפָּא בְּרִיהּ דְּרַב אַחָא בַּר אָדָא מִשְׁמֵיהּ דְּרַב אַחָא בַּר עוּלָּא: מְלַמֵּד שֶׁכָּל הַמַּלְעִיג עַל דִּבְרֵי חֲכָמִים נִדּוֹן בְּצוֹאָה רוֹתַחַת; וְהֵיא מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה, כִּי הוּא אֵינוֹ מַאֲמִין בְּדִבְרֵיהֶם, וּמַלְעִיג עֲלֵיהֶם, וְדִבְרֵיהֶם הֵם אַף לְמוֹתָר אֲצָלוֹ, עַל־כֵּן נִדּוֹן בְּמוֹתָרוֹת, שֶׁעוֹלִים עֲשָׂנִים סְרוּחִים אֶל הַמֹּחַ, וּמְעָרְבְבִים וּמְבַלְבְּלִים דַּעְתּוֹ. וְכָתַב עַל זֶה מוֹהַרְנַ"תְ זַ"ל (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, תַּעֲנִית, הֲלָכָה ד', אוֹת כ'), אֲשֶׁר זֶה תִּקֵּף הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים, שֶׁזָּכוּ עַל־יְדֵי גֹּדֶל הַנֵּס, שֶׁיִּתְחַדֵּשׁ סֵפֶר הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה, שֶׁהִיא הַמְּגִלָּה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁקּוֹרִין בָּרַבִּים, וּמְבָרְכִין עָלֶיהָ תְּחִלָּה וְסוֹף, שֶׁמִּיּוֹם מַתַּן

תּוֹרָה לֹא נִתְחַדֵּשׁ סֵפֶר כָּזֶה, שֶׁיִּקָּרְאוּ בּוֹ בְּצִבּוּר בִּבְרָכָה תְּחִלָּה וְסוֹף, וְעַל־יְדֵי שֶׁנִּתְחַדֵּשׁ סֵפֶר כָּזֶה, הַמְגַלֶּה וּמְפָרְסֵם אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם, עַל־יְדֵי־זֶה אָנוּ מַמְשִׁיכִין עָלֵינוּ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר קְדֻשַּׁת הַסְּפָרִים שֶׁל גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים, שֶׁמְּחַדְּשִׁים סְפָרִים נִפְלָאִים בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, כְּדֵי לְהַצִּיל אֶת הַדּוֹר.

כִּי בְּכָל דּוֹר וָדוֹר צְרִיכִים סְפָרִים חֲדָשִׁים כְּפִי הַדּוֹר וּכְפִי הִתְפַּשְּׁטוּת הַטֻּמְאָה

וְהַזֶּהָמָה שֶׁבַּדּוֹר, כִּי כְּנֶגֶד כָּל אוֹר שֶׁיּוֹצֵא בָּעוֹלָם, בָּא נֶגְדּוֹ חֹשֶׁךְ גָּדוֹל, וְלָכֵן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר יֵשׁ צַדִּיקִים שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְגַלֶּה עַל יָדָם אֶת אֱמִתּוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, אַךְ זֶה לְעֻמַּת זֶה קָמִים עֲלֵיהֶם רְשָׁעִים אֲרוּרִים, נוֹאֲפִים כִּכְלָבִים מִזֶּרַע הָמָן הָאֲגָגִי, וְלָכֵן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר צְרִיכִים הַצַּדִּיקִים לִלְחֹם עִם הָמָן־עֲמָלֵק וְעִם בָּנָיו, וּלְחַבֵּר סְפָרִים קְדוֹשִׁים, כְּדֵי לְגַלּוֹת אֶת אֱמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעִקַּר מַעֲלַת הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים הֵם הֵם הוּא, שֶׁהֵם בְּחִינַת קִיּוּם הַתּוֹרָה, שֶׁזּוֹכִין עַל יָדָם לְהִתְעוֹרְרוּת אֲמִתִּית וּלְעֵצוֹת אֲמִתִּיּוֹת נוֹרָאוֹת, לִזְכּוֹת עַל יָדָן כָּל אֶחָד לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה בֶּאֱמֶת בִּתְמִימוּת, שֶׁעַל־יְדֵי סְפָרִים אֵלּוּ עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתּוֹרָה, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִכְלֶלֶת בִּבְחִינַת קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִמְתָּקִים כָּל הַדִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם. וְזֶה "**וּבְבֹאָהּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ אָמַר עִם הַסֵּפֶר יָשׁוּב מַחֲשַׁבְתּוֹ הָרָעָה אֲשֶׁר חָשַׁב עַל הַיְּהוּדִים עַל רֹאשׁוֹ**", 'עִם הַסֵּפֶר' דַּיְקָא, שֶׁדַּיְקָא עַל־יְדֵי הַסֵּפֶר הַזֶּה, שֶׁמְּגַלֶּה אֶת אֱמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּגִלּוּי רַב וְנוֹרָא מְאֹד, עַד שֶׁאֲפִלּוּ הֲכִי רְחוֹקִים יְכוֹלִים לְהִתְקָרֵב עַל יָדוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה דַּיְקָא "**יָשׁוּב מַחֲשַׁבְתּוֹ הָרָעָה עַל רֹאשׁוֹ**", כִּי עַל־יְדֵי שֶׁנִּתּוֹסֵף סֵפֶר חָדָשׁ, עַל־יְדֵי־זֶה נִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִים שֶׁבָּעוֹלָם, עַד שֶׁזּוֹכִין לְעֵצוֹת שְׁלֵמוֹת, עֵצוֹת עֲמֻקּוֹת מְאֹד, שֶׁהֵם סוֹד קִיּוּם הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "קִיְּמוּ וְקִבְּלוּ", כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שבת פח.): הָדוּר קִבְּלוּהָ בִּימֵי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ; וְעַל־יְדֵי־זֶה מַמְשִׁיכִין סוֹד קִיּוּם הַתּוֹרָה בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, עַל־יְדֵי הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁמְּחַדְּשִׁים הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁבְּכָל דּוֹר, שֶׁהֵם שְׁלֵמוּת הַתּוֹרָה, שֶׁתִּהְיֶה נִכְלֶלֶת בִּבְחִינַת קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה עִקַּר קִיּוּם הַתּוֹרָה, כִּי זוֹכִין לְעֵצָה שְׁלֵמָה וּלְהַנְהָגוֹת יְשָׁרוֹת עַל יָדָם. וְלָכֵן צְרִיכִים מְאֹד מְאֹד לְהַזְהֵר לֹא לִלְעֹג עַל שׁוּם סֵפֶר חָדָשׁ, כִּי זוֹ הָיְתָה "מַחֲשַׁבְתּוֹ הָרָעָה אֲשֶׁר חָשַׁב עַל הַיְּהוּדִים" הָמָן הָרָשָׁע, וּמָה הָיָה עָנְשׁוֹ? "יָשׁוּב מַחֲשַׁבְתּוֹ הָרָעָה עַל רֹאשׁוֹ" דַּיְקָא, שֶׁזֶּה הַמּוֹתָרוֹת וְהָעֲשָׂנִים סְרוּחִים שֶׁעוֹלִים בְּמֹחַ שֶׁל מִי שֶׁלּוֹעֵג עַל

כו עַל־כֵּ֞ן קָרְא֣וּ לַיָּמִ֗ים הָאֵ֤לֶּה פוּרִים֙ עַל־שֵׁ֣ם הַפּ֔וּר
עַל־כֵּ֗ן עַל־כָּל־דִּבְרֵ֤י הָאִגֶּ֙רֶת֙ הַזֹּ֣את וּמַה־רָּא֔וּ עַל־
כָּכָ֖ה וּמָ֥ה הִגִּ֥יעַ אֲלֵיהֶֽם׃

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

סְפָרִים חֲדָשִׁים, וּמְסַבְּבִים אוֹתוֹ; כִּי מִי שֶׁמִּתְלוֹצֵץ מִסְּפָרִים חֲדָשִׁים הַיּוֹצְאִים בָּעוֹלָם, הוּא נִדּוֹן בְּצוֹאָה רוֹתַחַת, שֶׁרֹאשׁוֹ מָלֵא צוֹאָה, וּלְבַסּוֹף תִּהְיֶה לוֹ מַפָּלָה גְּדוֹלָה מְאֹד. "וְתָלוּ אוֹתוֹ וְאֶת בָּנָיו עַל הָעֵץ", כִּי יִתְגַּלֶּה קְלוֹנוֹ בָּרַבִּים, מַה שֶּׁהוּא עָשָׂה בִּפְגַם הַבְּרִית, שֶׁזֶּה בָּנָיו, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן קמא), אֲשֶׁר עַל־יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, נַעֲשִׂים בָּנָיו מַמָּשׁ. וְלָכֵן מִי שֶׁלּוֹעֵג עַל סְפָרִים חֲדָשִׁים, יְקַיֵּם אֶצְלוֹ: "יָשׁוּב מַחֲשַׁבְתּוֹ הָרָעָה אֲשֶׁר חָשַׁב עַל הַיְּהוּדִים עַל רֹאשׁוֹ" דַּיְקָא, שֶׁעוֹלִים עֲשָׂנִים סְרוּחִים אֶל מֹחוֹ וּמְסַבְּבִים אוֹתוֹ. "וְתָלוּ אוֹתוֹ וְאֶת בָּנָיו עַל הָעֵץ", כִּי נִתְגַּלֶּה קְלוֹנוֹ בָּרַבִּים, מַה שֶּׁהוּא עָשָׂה בְּחַדְרֵי חֲדָרִים; כִּי זֶה כְּלָל — מִי שֶׁלּוֹעֵג עַל סְפָרִים חֲדָשִׁים, סִימָן שֶׁהוּא פָּגוּם בַּבְּרִית, כִּי אִם רַבֵּנוּ זַ"ל אָמַר בְּפֵרוּשׁ, שֶׁיֵּשׁ סְפָרִים וַעֲתִידִין לִהְיוֹת סְפָרִים, וְכֻלָּם נִצְרָכִים לָעוֹלָם, וְאִם הוּא לוֹעֵג עַל זֶה, סִימָן שֶׁהוּא פָּגוּם מְאֹד בְּמוֹתָרוֹת וְצוֹאָה, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

כו עַל־כֵּ֞ן קָרְא֣וּ לַיָּמִ֗ים הָאֵ֤לֶּה פוּרִים֙: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר רַבֵּנוּ זַ"ל אָמַר (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן כב), שֶׁיֵּשׁ בְּחִינַת 'נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע', 'נַעֲשֶׂה' זֶה נִגְלוֹת הַתּוֹרָה, 'וְנִשְׁמַע' זֶה נִסְתָּרוֹת הַתּוֹרָה. וְכָתַב עַל זֶה מוֹהַרְנַ"תְּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, עֵרוּבֵי תְּחוּמִין, הֲלָכָה ד', אוֹת יב), אֲשֶׁר זֶה סוֹד קְרִיאַת הַמְּגִלָּה, כִּי הַמְּגִלָּה הִיא גְּבוֹהָה מְאֹד מְאֹד, כַּמּוּבָא בַּכְּתָבִים (פְּרִי עֵץ חַיִּים, שַׁעַר הַפּוּרִים, פֶּרֶק ה, ו), כִּי הִיא בְּבְחִינַת דִּבְרֵי תּוֹרָה, שֶׁהֵם בְּסוֹד נִשְׁמַע, שֶׁזֶּה "דִּבְרֵי הָאִגֶּרֶת הַזֹּאת"; כִּי בֶּאֱמֶת בַּמְּגִלָּה כְּתוּבִים רַק ב' ג' מִצְווֹת, שֶׁהֵן: מִשְׁלוֹחַ מָנוֹת וּמַתָּנוֹת לָאֶבְיוֹנִים וְשִׂמְחָה וּמִשְׁתֶּה וְכוּ', וְהַמְּגִלָּה בְּעַצְמָהּ אֲרֻכָּה מְאֹד, שֶׁמְּסַפֶּרֶת כָּל מַעֲשֶׂה אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וְהָמָן וַשְׁתִּי וְכוּ' וְכוּ', וְכָל זֶה הוּא נִסְתָּרוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה, כִּי סִפּוּרֵי הַתּוֹרָה גְּבוֹהִים יוֹתֵר מֵהַתּוֹרָה עַצְמָהּ, דְּהַיְנוּ מִמִּצְווֹת הַתּוֹרָה בְּעַצְמָן, כִּי הֵם בְּחִינַת דִּבְרֵי תּוֹרָה, סוֹד 'נִשְׁמַע', וְזוֹ מְגִלַּת אֶסְתֵּר,

כז קִיְּמוּ וְקִבְּלוּ הַיְּהוּדִים ׀ עֲלֵיהֶם ׀ וְעַל־זַרְעָם וְעַל כָּל־הַנִּלְוִים עֲלֵיהֶם וְלֹא יַעֲבוֹר לִהְיוֹת עֹשִׂים אֶת־שְׁנֵי הַיָּמִים הָאֵלֶּה כִּכְתָבָם וְכִזְמַנָּם בְּכָל־שָׁנָה וְשָׁנָה׃

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

שֶׁנִּתְגַּלָּה הַסְּתָרָה וְהַהֶעְלֵם שֶׁבְּתוֹךְ הַתּוֹרָה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת נִסְתָּרוֹת — נִסְתָּר דַּיְקָא. וְאָז אָנוּ זוֹכִין בְּפוּרִים לִקְרוֹת אֶת הַמְּגִלָּה, וּמִבְּחִינַת דִּבְרֵי תּוֹרָה שֶׁהֵם בְּחִינַת 'נִשְׁמַע', עוֹשִׂין מִזֶּה בְּחִינַת 'נַעֲשֶׂה', הַיְנוּ לְקַיֵּם אֶת הַמִּצְווֹת בְּפְשִׁיטוּת, שֶׁזֶּה לְקַיֵּם אֶת יְמֵי הַפּוּרִים הָאֵלֶּה, שֶׁזֶּה "עַל־כֵּן קָרְאוּ לַיָּמִים הָאֵלּוּ פּוּרִים, עַל שֵׁם הַפּוּר, עַל־כֵּן עַל כָּל דִּבְרֵי הָאִגֶּרֶת הַזֹּאת וּמָה רָאוּ עַל כָּכָה וּמָה הִגִּיעַ אֲלֵיהֶם"; כִּי כָּל קְרִיאַת הַמְּגִלָּה שֶׁקּוֹרְאִים בִּימֵי הַפּוּרִים, שֶׁאָז מִתְגַּלֶּה הֶאָרַת מֹחִין דְּאַבָּא, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה מַכְנִיעִים אֶת הָמָן־עֲמָלֵק, שֶׁהֵם כְּלַל הַסְּפֵקוֹת, וְלָכֵן דַּיְקָא מְגִלַּת אֶסְתֵּר נִקְרֵאת "הָאִגֶּרֶת הַזֹּאת", 'אִגֶּרֶת' דַּיְקָא, שֶׁגְּנוּזִים בָּהּ סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים, סִתְרֵי נִסְתָּרוֹת, עַד שֶׁגַּם הַסִּטְרָא אַחֲרָא וְהַקְּלִפּוֹת אֵינָם יוֹדְעִים שֶׁבָּהּ מִתְגַּלִּים סוֹדוֹת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁזּוֹ מְגִלַּת אֶסְתֵּר, הַמְגַלָּה אֶת הַהֶסְתָּרוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּתוֹךְ הַתּוֹרָה, שֶׁזֶּה סוֹד 'וְנִשְׁמַע', וְעוֹלִים עַד אֵין סוֹף, עַד שֶׁמֻּרָב עִמְּק הַמֻּשָּׂג וְקָצֶר הַמַּשִּׂיג שׁוֹאֲלִים: "וּמָה רָאוּ עַל כָּכָה וּמָה הִגִּיעַ אֲלֵיהֶם", לַעֲלוֹת לְשֹׁרֶשׁ כֶּתֶר עֶלְיוֹן הַכּוֹלֵל כָּל הַכְּתָרִין, שֶׁמִּשָּׁם מִתְגַּלֶּה אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, סוֹד סִתְרֵי נִסְתָּרוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁבָּזֶה מְכַלִּין אֶת כָּל הַקְּלִפּוֹת, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

כז קִיְּמוּ וְקִבְּלוּ: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל צָרִיךְ לְהַכְנִיס בְּעַצְמוֹ תָּמִיד יְדִיעָה זוֹ, שֶׁאֵין לְמַעְלָה וְאֵין לְמַטָּה וְאֵין פָּנִים, וְאֵין אָחוֹר, הַכֹּל לַכֹּל אֱלֹקוּת גָּמוּר הוּא. וְזֶה זוֹכִים עַל־יְדֵי שֶׁמַּתְמִידִים בִּלְמוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה. כִּי תֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁהָאָדָם לוֹמֵד תּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וְנִכְנָס בְּתוֹכָהּ, אֲזַי כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ נִמְסָרָה בְּיָדוֹ, שֶׁזּוֹ מַעֲלַת חַכְמֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁכָּל הַטֶּבַע נִמְסָר בְּיָדָם, כִּי הֵם לוֹמְדִים אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וּכְפִי שֶׁהֵם פּוֹסְקִים כָּאן לְמַטָּה, כָּךְ פּוֹסְקִים לְמַעְלָה. וּכְמוֹ שֶׁגִּלָּה לָנוּ רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן מא), שֶׁעַל־יְדֵי שֶׁהָאָדָם פּוֹסֵק בְּאִסּוּר וְהֶתֵּר, וּמְקַבְּלִים דַּעְתּוֹ, כְּמוֹ־כֵן יֵשׁ לוֹ דֵּעָה

בַּשָּׁמַיִם וּפוֹסֵק לְמַעְלָה. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מכות כג:): "קִיְּמוּ וְקִבְּלוּ הַיְּהוּדִים", קִיְּמוּ לְמַעְלָה מַה שֶּׁקִּבְּלוּ לְמַטָּה; וְכֵן הוּא (רות רבה, פָּרָשָׁה ד', סִימָן ה'): הַמְּגִלָּה הַזֹּאת אֵין נֶאֱמְרָה מִפִּי בֵּית־דִּין, מִסִּינַי נֶאֱמְרָה, אֶלָּא שֶׁאֵין מֻקְדָּם וּמְאֻחָר בַּתּוֹרָה. וּמִנַּיִן שֶׁהִסְכִּים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עֲלֵיהֶם? רַב אָמַר: "קִיְּמוּ וְקִבְּלוּ הַיְּהוּדִים" לֹא כְּתִיב, וְקִבְּלֶ כְּתִיב, רַבָּן שֶׁל יְהוּדִים קִבֵּל; רוֹאִים מִכָּל זֶה, כְּשֶׁבַּר יִשְׂרָאֵל לוֹמֵד תּוֹרָה לִשְׁמָהּ, לְשֵׁם אֵל עוֹלָם, נִכְלָל בַּתּוֹרָה, וּמַה שֶּׁפּוֹסֵק פֹּה לְמַטָּה, כָּךְ פּוֹסְקִים לְמַעְלָה.

וְהִנֵּה אָז כְּשֶׁהִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם הָמָן־עֲמָלֵק, וְרָצָה לְכַלּוֹת אֶת כְּלַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל מִנַּעַר וְעַד זָקֵן, טַף וְנָשִׁים בְּיוֹם אֶחָד, וְעַל־יְדֵי שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל עָשׂוּ תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה, כְּמַאֲמָרָם ז"ל (מְגִלָּה יד.): גְּדוֹלָה הֲסָרַת טַבַּעַת יוֹתֵר מֵאַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה נְבִיאִים וְשֶׁבַע נְבִיאוֹת שֶׁנִּתְנַבְּאוּ לָהֶן לְיִשְׂרָאֵל, שֶׁכֻּלָּן לֹא הֶחֱזִירוּם לְמוּטָב, וְאִלּוּ הֲסָרַת הַטַּבַּעַת הֶחְזִירָתָן לְמוּטָב; כִּי מֵרֹב צַעַר וָפַחַד שֶׁהִפִּיל עֲלֵיהֶם הָמָן הָרָשָׁע, כֻּלָּם בָּרְחוּ אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְעַל־יְדֵי־זֶה קִבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה מֵחָדָשׁ, כְּמַאֲמָרָם ז"ל (שַׁבָּת פח.): "קִיְּמוּ וְקִבְּלוּ הַיְּהוּדִים", קִיְּמוּ מַה שֶּׁקִּבְּלוּ כְּבָר, שֶׁקִּבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה מִתּוֹךְ אַהֲבָה, וּמִכֹּחַ זֶה יֵשׁ לְעַם יִשְׂרָאֵל כֹּחוֹת לַעֲבֹר בְּמֶשֶׁךְ כָּל יְמֵי הַגָּלוּת, שֶׁסּוֹבְלִים מֵאֻמּוֹת הָעוֹלָם, רְשָׁעִים אֲרוּרִים, רוֹצְחִים בְּדָם קַר לְלֹא שׁוּם סִבָּה, רַק מֵחֲמַת שֶׁנִּקְרָאִים יְהוּדִים, וּמַה מַּחֲזִיק אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל? דַּיְקָא עַל־יְדֵי שֶׁבּוֹרְחִים אֶל הַתּוֹרָה, וּמְקַבְּלִים אוֹתָהּ בְּכָל יוֹם מֵחָדָשׁ. וְלָכֵן לֹא בְּחִנָּם אֲשֶׁר "קִיְּמוּ וְקִבְּלוּ הַיְּהוּדִים עֲלֵיהֶם וְעַל זַרְעָם וְעַל כָּל הַנִּלְוִים, וְלֹא יַעֲבוֹר לִהְיוֹת עֹשִׂים אֶת שְׁנֵי הַיָּמִים הָאֵלֶּה כִּכְתָבָם וְכִזְמַנָּם בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה"; כִּי דַּיְקָא שְׁנֵי הַיָּמִים הָאֵלּוּ פּוּרִים וְשׁוּשַׁן פּוּרִים, נוֹתְנִים תֹּקֶף וְחֹזֶק לִנְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, עַל־יְדֵי שֶׁמְּקַבְּלִים אֶת הַתּוֹרָה אָז מֵחָדָשׁ, וְעַל אַף כָּל הָרְדִיפוֹת וְהַהַשְׁמָדוֹת וְהָרְצִיחוֹת שֶׁנִּשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל סוֹבְלִים מִכָּל מִינֵי עַמְלֵקִים, עִם כָּל זֹאת הֵם מוֹסְרִים אֶת נַפְשָׁם עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם, וּדְבֵקִים בַּתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, אֲשֶׁר זֶה מַה שֶּׁמַּחֲזִיק אוֹתָם. וְלֹא יוֹעִיל לְשׁוּם עָרֵל טָמֵא אָרוּר לְהַעֲבִירָם עַל הַדָּת. וּבִפְרָט בְּסוֹף קֵץ הַיָּמִים, שֶׁאֲנַחְנוּ מְחַכִּים לְהִגָּאֵל גְּאֻלָּה שְׁלֵמָה, מְאֹד מִתְפַּשְׁטִים הָעֲרֶב־רַב, וְרוֹצִים לְהַעֲבִיר אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל עַל דָּתָם, אֲבָל הֵם לֹא יַצְלִיחוּ, וְאַדְרַבָּה, לְבַסּוֹף יִתְבַּטְּלוּ לְגַמְרֵי, כִּי הַכֹּחַ הָרוּחָנִי יִתְגַּבֵּר עַל הַכֹּחַ הַגַּשְׁמִי, וְכָל מַה שֶּׁמִּתְרַבִּים יְשִׁיבוֹת, שֶׁבָּהֶם

כח וְהַיָּמִים הָאֵלֶּה נִזְכָּרִים וְנַעֲשִׂים בְּכָל־דּוֹר וָדוֹר מִשְׁפָּחָה וּמִשְׁפָּחָה מְדִינָה וּמְדִינָה וְעִיר וָעִיר וִימֵי הַפּוּרִים הָאֵלֶּה לֹא יַעַבְרוּ מִתּוֹךְ הַיְּהוּדִים וְזִכְרָם לֹא־יָסוּף מִזַּרְעָם׃ ס

גְּנִזֵי הַמֶּלֶךְ

לוֹמְדִים תּוֹרָה עִם תִּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן, יִתְבַּטְּלוּ כָּל הָרְשָׁעִים, רִשְׁעֵי הָעֵרֶב־רַב. וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (אֵיכָה רַבָּה פְּתִיחְתָא, סִימָן ב׳): אָמַר רַבִּי אַבָּא בַּר כַּהֲנָא, לֹא עָמְדוּ פִילוֹסוֹפִין לְאֻמּוֹת הָעוֹלָם כְּבִלְעָם בֶּן בְּעוֹר וּכְאַבְנִימוּס הַגַּרְדִּי, אָמְרוּ לָהֶם: יְכוֹלִין אָנוּ לְהִזְדַּוֵּג לְאֻמָּה זוֹ. אָמְרוּ לָהֶם: לְכוּ וְחִזְרוּ עַל בָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת שֶׁלָּהֶם, שֶׁאִם הַתִּינוֹקוֹת מְצַפְצְפִין בְּקוֹלָם אִי אַתֶּם יְכוֹלִים לָהֶם, וְאִם לָאו — אַתֶּם יְכוֹלִין לָהֶם. שֶׁכֵּן הִבְטִיחָם אֲבִיהֶם, וְאָמַר לָהֶם (בְּרֵאשִׁית כז, כב): ״הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב וְהַיָּדַיִם יְדֵי עֵשָׂו״, כָּל זְמַן שֶׁקּוֹלוֹ שֶׁל יַעֲקֹב בְּבָתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבְבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת, אֵין הַיָּדַיִם יְדֵי עֵשָׂו, וְכָל זְמַן שֶׁאֵין קוֹלוֹ מְצַפְצֵף בְּבָתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבְבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת, הַיָּדַיִם יְדֵי עֵשָׂו; וְזֶה מַה שֶּׁיִּקְרַב אֶת גְּאֻלָּתֵנוּ, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

כח **וְהַיָּמִים הָאֵלֶּה**: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אָהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר קְרִיאַת הַמְּגִלָּה הִיא חוֹבָה גְּדוֹלָה מְאֹד, כִּי בָּהּ מִתְגַּלִּים סִתְרֵי נִסְתָּרוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וְכַמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן נו), אֲשֶׁר בִּמְקוֹם הַסְּתָרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְּתָרָה, שָׁם מִתְגַּלָּה תּוֹרָה גְּדוֹלָה עַד מְאֹד. וְזֶה סוֹד ״מְגִלַּת אֶסְתֵּר״, הַיְנוּ שֶׁנִּתְגַּלָּה הָאוֹר הַגָּנוּז שֶׁנִּמְצָא בַּהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְּתָרָה. וְלָכֵן אָסוּר לְהִתְיָאֵשׁ אֲפִלּוּ שֶׁנָּפְלוּ כְּבָר בְּמָקוֹם שֶׁנָּפְלוּ, כִּי גַּם מִשָּׁם יְכוֹלִים לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁכָּל זֶה הוּא מִצְוַת קְרִיאַת מְגִלָּה, שֶׁחַיָּב כָּל אֶחָד לִשְׁמֹעַ, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ כֹּחַ לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, אֲפִלּוּ שֶׁנִּמְצָא עֲדַיִן בְּתַכְלִית הָרְחוֹק. וְכָל מַה שֶּׁנִּתּוֹסְפִים יוֹתֵר אֲנָשִׁים, מַעֲלָתוֹ גְּדוֹלָה מְאֹד, וְכַמּוּבָא (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת צִיצִית, הֲלָכָה ז׳, אוֹת יב), אֲשֶׁר זֶה שֶׁכָּתוּב בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ (אֹרַח חַיִּים, סִימָן תרצ), שֶׁמִּצְוָה לְחַזֵּר אַחַר רֹב עַם בִּקְרִיאַת הַמְּגִלָּה, וַאֲפִלּוּ אִם יֵשׁ לוֹ מֵאָה אֲנָשִׁים וְכוּ׳, כִּי עִקַּר תִּקֻּף הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים, שֶׁהוּא מַפֶּלֶת הָמָן־עֲמָלֵק, הוּא עַל־יְדֵי

הַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁמִּתְקַבְּצִים יַחַד לִשְׁמֹעַ אֶת סִפּוּר הַמְּגִלָּה. וְעַל־כֵּן כָּל מַה שֶּׁמִּתְקַבְּצִין וְנִתּוֹסְפִין אֲנָשִׁים רַבִּים יוֹתֵר בִּשְׁעַת קְרִיאַת הַמְּגִלָּה, שֶׁהוּא פִּרְסוּם נִסָּא, מִתְגַּדֵּל הַנֵּס בְּיוֹתֵר, וְנִמְשֶׁכֶת מַפֶּלֶת הָמָן־עֲמָלֵק בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר.

כִּי זֶה יָדוּעַ, שֶׁעִקַּר קְרִיאַת הַמְּגִלָּה וּפִרְסוּמֵי נִסָּא, וְכָל הַמִּצְווֹת שֶׁל פּוּרִים הֵן, שֶׁנִּזְכֶּה עַל־יְדֵי־זֶה לַהֲפֹךְ אֶת קְלִפַּת הָמָן־עֲמָלֵק בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה, בְּכָל אָדָם בִּפְרָטִיּוּת, שֶׁזֶּה "וְהַיָּמִים הָאֵלֶּה נִזְכָּרִים וְנַעֲשִׂים בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, מִשְׁפָּחָה וּמִשְׁפָּחָה, מְדִינָה וּמְדִינָה, וְעִיר וָעִיר", וְעַל־כֵּן מִצְוָה רַבָּה לְהִשְׁתַּדֵּל לִשְׁמֹעַ הַמְּגִלָּה מֵהַקִּבּוּץ שֶׁל יִשְׂרָאֵל הַיּוֹתֵר גָּדוֹל, כִּי כָּל גִּלּוּי הַמְּגִלָּה, שֶׁמְּגַלָּה אֶת הַתּוֹרָה שֶׁנִּמְצֵאת בְּתוֹךְ הַסִּפְרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַהַסְתָּרָה, וְזֶה מַה שֶּׁמַּכְנִיס בָּאָדָם תִּקְוָה לֹא לְהִתְיָאֵשׁ בְּשׁוּם פָּנִים וְאֹפֶן מִכָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו עַל־יְדֵי הָמָן־עֲמָלֵק, כִּי כְּמוֹ שֶׁאָז הָיְתָה הִתְגַּבְּרוּת גְּדוֹלָה מִמֶּנּוּ, וּלְבַסּוֹף הִתְהַפֵּךְ מֵהַהֶפֶךְ אֶל הַהֶפֶךְ, וְהָמָן־עֲמָלֵק נִתְלָה עַל הָעֵץ שֶׁהֵכִין לְמָרְדֳּכַי, כָּךְ הוּא בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, שֶׁכָּל בַּר יִשְׂרָאֵל נִקְרָא בִּבְחִינַת מָרְדֳּכַי הַיְהוּדִי, עַל שֵׁם שֶׁכָּפַר בַּעֲבוֹדָה זָרָה. וְלָכֵן יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהִתְגַּבֵּר בִּמְסִירוּת נֶפֶשׁ הֵכִי גְּדוֹלָה עַל כָּל הַמּוֹנְעִים וּמְעַכְּבִים מִלְּהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וְלָכֵן הוּא דָּבָר גָּדוֹל מְאֹד לָבוֹא לִשְׁמֹעַ אֶת קְרִיאַת הַמְּגִלָּה, וּכְכָל שֶׁמִּתְקַבְּצִים יוֹתֵר אֲנָשִׁים, נוֹתֶנֶת כֹּחַ לָאָדָם, שֶׁיּוּכַל לְהִתְגַּבֵּר עַל כָּל הַתַּאֲווֹת וְהַמִּדּוֹת רָעוֹת הַנִּמְצָאוֹת בּוֹ, שֶׁנִּמְשָׁכוֹת מֵהָמָן־עֲמָלֵק; כִּי עַל־יְדֵי רִבּוּי הָאֲנָשִׁים שֶׁשּׁוֹמְעִים, יֵשׁ יוֹתֵר כֹּחַ לְהִתְגַּבֵּר מְאֹד, כִּי כְּשֶׁמִּתְקַבְּצִים יַחַד קִבּוּץ גָּדוֹל, עַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשִׂים צְרוּפִים, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן ח'): כְּכָל שֶׁמִּסְתּוֹפְפִים נְשָׁמוֹת יַחַד, עַל־יְדֵי־זֶה נִתְרַבִּים הַצְּרוּפִים, כִּי כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל הוּא בַּיִת, וּכְשֶׁנִּתְחַבְּרִים הַבָּתִּים יַחַד, עַל־יְדֵי־זֶה יֵשׁ בָּהֶם כֹּחַ לְהַכְנִיעַ אֶת הָמָן־עֲמָלֵק. כִּי כְּשֶׁמִּתְרַבִּים הַבָּתִּים, עַל־יְדֵי־זֶה עוֹלִים צְרוּפִים חֲדָשִׁים לְמַעְלָה, וְזֶה נוֹתֵן תִּקֶּף וָעֹז לְהִתְגַּבֵּר בְּיֶתֶר שְׂאֵת וּבְיֶתֶר עֹז עַל הַקְּלִפּוֹת שֶׁרוֹצוֹת לְהִתְגַּבֵּר עַל הָאָדָם, וְלָכֵן אֵין עוֹד דָּבָר גָּדוֹל מִלְּהִתְאַחֵד עִם נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּאַחְדוּת אַחַת, וּלְהִכָּלֵל בְּיַחַד בְּאֶחָד יָחִיד וּמְיֻחָד, הָיָה הוֹוֶה וְיִהְיֶה, עַד שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל לְמַעְלָה לְמַעְלָה מִכָּל הָעוֹלָמוֹת, וְיַגִּיעַ אֶל עֶצֶם עַצְמוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

כט וַתִּכְתֹּב אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה בַּת־אֲבִיחַיִל וּמָרְדֳּכַי
הַיְּהוּדִי אֶת־כָּל־תֹּקֶף לְקַיֵּם אֵת אִגֶּרֶת הַפּוּרִים
הַזֹּאת הַשֵּׁנִית:

גְּנִזֵי הַמֶּלֶךְ

כט וַתִּכְתֹּב אֶסְתֵּר: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר אָז בִּימֵי מָרְדֳּכַי וְאֶסְתֵּר הָיְתָה הִתְגַּבְּרוּת וְהִתְפַּשְׁטוּת הַטֻּמְאָה עַל עַם יִשְׂרָאֵל, עַל־יְדֵי הָמָן־עֲמָלֵק, יִמַּח שְׁמוֹ, שֶׁרָצוּ לַעֲקֹר אֶת כְּלַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, מִנַּעַר וְעַד זָקֵן, טַף וְנָשִׁים בְּיוֹם אֶחָד. וּמוּבָא בְּדִבְרֵי מוֹהַרַנַ"תְ זַ"ל (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, תְּחוּמִין, הֲלָכָה ד', אוֹת ז'), אֲשֶׁר עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הָמָן הָיְתָה עַל־יְדֵי שֶׁנִּכְשְׁלוּ יִשְׂרָאֵל אָז בְּנָשִׁים נָכְרִיּוֹת, כְּמַאֲמָרָם זַ"ל (אֶסְתֵּר רַבָּה, פָּרָשָׁה ז', סִימָן יא); וּמוּבָא בַּכְּתָבִים (עֵץ פְּרִי עֵץ חַיִּים, שַׁעַר הַפּוּרִים, פֶּרֶק ו'), אֲשֶׁר זֶה סָתַם אֶת כָּל אוֹר הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא מִנִּשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, עַד שֶׁנָּפְלוּ בְּמָקוֹם שֶׁנָּפְלוּ וְכוּ', וְנֶחֱשָׁךְ הָאוֹר מֵהֶם. כִּי פְּגַם הַבְּרִית וּבְפָרָט נַשְׁגַּ"זְ, חַס וְשָׁלוֹם, זֶה עִקַּר עֲזוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא, כִּי הָעַכּוּ"ם הֵם בְּעַצְמָן עֲזוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה נו, יא): "וְהַכְּלָבִים עַזֵּי נֶפֶשׁ לֹא יָדְעוּ שָׂבְעָה", וְאָמְרוּ חַכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (סוֹטָה ג:): כָּל הָעוֹבֵר עֲבֵרָה אַחַת בָּעוֹלָם הַזֶּה, מְלַפְּפָתוֹ וְהוֹלֶכֶת לְפָנָיו לְיוֹם הַדִּין, שֶׁנֶּאֱמַר (אִיּוֹב ו, יח): "יַלְפְּתוּ אָרְחוֹת דַּרְכָּם, יַעֲלוּ בַתֹּהוּ וְיֹאבֵדוּ", רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: קְשׁוּרָה בּוֹ כַּכֶּלֶב; הֵינוּ מִי שֶׁפָּגַם בַּבְּרִית, וּבִפְרָט בְּנַשְׁגַּ"זְ, חֲרֵי הִיא קְשׁוּרָה בּוֹ כַּכֶּלֶב. וְעַל־כֵּן פְּגַם הַבְּרִית, חַס וְשָׁלוֹם, וּבִפְרָט נַשְׁגַּ"זְ, זֶה עִקַּר תֹּקֶף הָעֲזוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא. וְזֶהוּ בְּעַצְמוֹ בְּחִינַת פְּגַם הַחוֹתָם, בְּחִינַת נְדוּת, כִּי הֵם נִקְרָאִים נַשְׁגַּ"זְ, וּמֵחֲמַת שֶׁנִּתְגַּבֵּר אָז הַפְּגָם מְאֹד, עַל־כֵּן נִתְגַּבֵּר הָמָן הָרָשָׁע, שֶׁהָיָה מִבְּחִינָה זוֹ, מִבְּחִינַת עֲזוּת דְּסִטְרָא אַחֳרָא, זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ, דַּם נִדּוֹת, וְעַל־כֵּן רָצָה לְהִתְגַּבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל, חַס וְשָׁלוֹם, לְהַעֲבִירָם לְגַמְרֵי, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי הָמָן־עֲמָלֵק הָיָה הֶפֶךְ חוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה הָאָמוּר בִּדְבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן כב), שֶׁזֶּה סוֹד: "וְנַחְתּוֹם בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ", בְּחִינַת פְּגַם חוֹתָם דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה מִתְגַּבֵּר, חַס וְשָׁלוֹם, חוֹתָם דְּסִטְרָא אָחֳרָא. וּבֶאֱמֶת הָיוּ אָז יִשְׂרָאֵל בְּסַכָּנָה גְּדוֹלָה מְאֹד מְאֹד, אֲשֶׁר כְּמֹהוּ לֹא נִהְיָתָה, אַךְ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו שָׁלַח אָז אֶת שְׁנֵי הַצַּדִּיקִים: מָרְדֳּכַי וְאֶסְתֵּר, אֲשֶׁר מַעֲלָתָם גְּבוֹהָה מְאֹד מְאֹד, כִּי מָרְדֳּכַי

וְאֶסְתֵּר הֵם בְּחִינַת שְׁנֵי הַכְּתָרִים, שֶׁהֵם ׳נִשְׁמַע וְנַעֲשֶׂה׳, נִסְתָּר וְנִגְלֶה, כִּי אֶסְתֵּר הִיא בְּחִינַת נִסְתָּר, וּמָרְדֳּכַי הוּא בְּחִינַת נִגְלֶה, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן י׳), וְעַל יָדָם הָיָה תֹּקֶף הַגֵּס, וְנִתְהַפֵּךְ הַדָּבָר מֵהֶפֶךְ אֶל הֶפֶךְ, וְזָכוּ אָז לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״קִיְּמוּ וְקִבְּלוּ״, וְדָרְשׁוּ עַל זֶה חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שַׁבָּת פח.): קִיְּמוּ מַה שֶּׁקִּבְּלוּ כְּבָר, וְנַעֲשָׂה עַל־יְדֵי־זֶה פּוּרִים, עַל שֵׁם הַפּוּר, ״שִׂמְחָה וּמִשְׁתֶּה וְיוֹם טוֹב״ לְדוֹרֵי דּוֹרוֹת, אֲשֶׁר זֶה ״וְהַיָּמִים הָאֵלֶּה נִזְכָּרִים וְנַעֲשִׂים בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, מִשְׁפָּחָה וּמִשְׁפָּחָה, מְדִינָה וּמְדִינָה, וְעִיר וָעִיר״, כִּי זֶה עִקַּר עֲבוֹדַת אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, בְּכָל אָדָם וּבְכָל זְמַן, שֶׁצְּרִיכִין לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה, עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְבְחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּכָל עֵת וָעֵת, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּזְכֶּה בְּכָל פַּעַם בְּפַעַם לַעֲלוֹת לְמַדְרֵגַת ׳נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע׳ מֻחְדָּשׁ, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה מֵהַנִּשְׁמַע בְּחִינַת נִסְתָּר, שֶׁיִּהְיֶה נַעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ בְּחִינַת נַעֲשֶׂה, בְּחִינַת נִגְלֶה, וְיִזְכֶּה לִבְחִינַת נִשְׁמַע גָּבוֹהַּ יוֹתֵר, וְכֵן בְּכָל פַּעַם בְּפַעַם. וְזֶה ״וַתִּכְתֹּב אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה בַּת אֲבִיחַיִל וּמָרְדֳּכַי הַיְּהוּדִי אֶת כָּל תֹּקֶף לְקַיֵּם אֶת אִגֶּרֶת הַפֻּרִים הַזֹּאת הַשֵּׁנִית״, שֶׁכָּל זֶה סוֹד קַבָּלַת הַתּוֹרָה מֻחְדָּשׁ בְּכָל פַּעַם, כִּי בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה מַתְחִילָה לְהָאִיר הָאָרַת הָאוֹר הָאֵין סוֹף בְּגִלּוּי רַב וְנוֹרָא מְאֹד, שֶׁזֶּה סוֹד קַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּכָל פַּעַם, כִּי אָנוּ צְרִיכִין תָּמִיד לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה בְּכָל יוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים ו, ו): ״אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם״, וְדָרְשׁוּ עַל זֶה חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (פְּסִיקְתָא זוּטָא וָאֶתְחַנַּן): בְּכָל יוֹם יִהְיוּ בְּעֵינֶיךָ כַּחֲדָשִׁים. וְקֹדֶם שֶׁזּוֹכִין לִבְחִינַת גָּבוֹהַּ יוֹתֵר, דְּהַיְנוּ לִבְחִינַת ׳נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע׳ גָּבוֹהַּ יוֹתֵר, צָרִיךְ שֶׁתִּהְיֶה יְרִידָה קֹדֶם הָעֲלִיָּה, וְהַיְרִידָה בְּעַצְמָהּ הִיא תַּכְלִית הָעֲלִיָּה. נִמְצָא, שֶׁאַחַר־כָּךְ כְּשֶׁזּוֹכִין לָעֲלִיָּה עַל־יְדֵי הַיְרִידָה, נַעֲשֶׂה מֵהַיְרִידָה עַצְמָהּ תּוֹרָה. וְעַל־כֵּן נִקְרֵאת הַתּוֹרָה מַכְשֵׁלָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה ג, ו): ״וְהַמַּכְשֵׁלָה הַזֹּאת תַּחַת יָדֶךָ״, וְדָרְשׁוּ עַל זֶה חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (גִּטִּין מג.): אֵין אָדָם עוֹמֵד עַל דִּבְרֵי תוֹרָה, אֶלָּא אִם־כֵּן נִכְשָׁל בָּהֶן; וְזֶהוּ עִקַּר כָּל הַנִּסְיוֹנוֹת וְהַצְּרוּפִים שֶׁהָאָדָם נִתְנַסֶּה וְנִצְטָרֵף בָּעוֹלָם הַזֶּה בְּכָל עֵת וּזְמַן, כִּי הָאָדָם צָרִיךְ לְחַדֵּשׁ תָּמִיד בְּתוֹרָה וַעֲבוֹדָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה בְּכָל פַּעַם, בְּחִינַת ׳נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע׳ מֻחְדָּשׁ גָּבוֹהַּ יוֹתֵר, כִּי אֲפִלּוּ מִי שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לְחַדֵּשׁ מַמָּשׁ חִדּוּשִׁין דְּאוֹרַיְתָא וְהַשָּׂגוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת ׳נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע׳, אַף־עַל־פִּי־כֵן גַּם הָעֲבוֹדָה בְּעַצְמָהּ שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי, כְּשֶׁהוּא אִישׁ כָּשֵׁר בֶּאֱמֶת, כְּשֶׁזּוֹכֶה בְּכָל פַּעַם לְהִתְעוֹרֵר בְּיוֹתֵר לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת

בְּהִתְעוֹרְרוּת חֲדָשָׁה, גַּם זֶה הוּא בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה מֵחָדָשׁ, בְּחִינַת ׳נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע׳ מֵחָדָשׁ, שֶׁמְּקַבֵּל עַל עַצְמוֹ לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה מֵחָדָשׁ, וְכָל אֲשֶׁר דִּבֶּר הַשֵּׁם יַעֲשֶׂה וְיִשְׁמַע, וְעַל־יְדֵי־זֶה בְּעַצְמוֹ יָכוֹל לִזְכּוֹת לְהַשָּׂגוֹת גְּבוֹהוֹת וְנוֹרָאוֹת מַמָּשׁ, עַל־יְדֵי פְּשִׁיטוּתוֹ וּתְמִימוּתוֹ שֶׁיִּתְנַהֵג כָּל־כָּךְ בְּכַשְׁרוּת בֶּאֱמֶת, בְּהִתְעוֹרְרוּת חֲדָשָׁה בְּכָל פַּעַם, עַד שֶׁיִּזְכֶּה לִבְחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה מַמָּשׁ בְּחִינַת ׳נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע׳ בֶּאֱמֶת, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּזְכֶּה לְהַשִּׂיג וּלְהָבִין מַה שֶּׁהָיָה נִסְתָּר מִמֶּנּוּ תְּחִלָּה. וְכֵן מִדַּרְגָּה לְדַרְגָּה עַד אֵין סוֹף, שֶׁזּוֹהִי בְּחִינַת ׳נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע׳, וְזֶה **"וַתִּכְתֹּב אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה וְגוֹ׳ לְקַיֵּם אֶת אִגֶּרֶת הַפֻּרִים הַזֹּאת הַשֵּׁנִית"**, כִּי צְרִיכִים לְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַשֵּׁנִית, הַיְנוּ לִשְׁנוֹת בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ, אֲבָל אֵין הָאָדָם זוֹכֶה לְמַדְרֵגָה גְּבוֹהָה יוֹתֵר, כִּי אִם עַל־יְדֵי שֶׁתִּהְיֶה לוֹ יְרִידָה קֹדֶם הָעֲלִיָּה. וְזֶה בְּכָל אָדָם וּבְכָל זְמַן וּבְכָל דַּרְגָּה וְדַרְגָּה, אֲפִלּוּ מִי שֶׁצָּרִיךְ לִזְכּוֹת לְאֵיזוֹ דַּרְגָּה קְטַנָּה אֲפִלּוּ לְהִתְעוֹרְרוּת חֲדָשָׁה, צָרִיךְ שֶׁתִּהְיֶה לוֹ מִקֹּדֶם אֵיזוֹ יְרִידָה לְפִי מַדְרֵגָתוֹ. וְהַיְרִידָה הִיא בְּחִינַת הַנִּסְיוֹנוֹת וְהַצְּרוּפִים שֶׁיֵּשׁ לוֹ מִקֹּדֶם, שֶׁעוֹלֶה מִדַּרְגָּה לְדַרְגָּה.

וְהִנֵּה בֶּאֱמֶת בִּשְׁעַת הַיְרִידָה שֶׁיֵּשׁ קֹדֶם הָעֲלִיָּה, שֶׁהִיא בְּחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה מֵחָדָשׁ, בְּחִינַת ׳נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע׳ גָּבְהַּ יוֹתֵר אָז בִּשְׁעַת יְרִידָה, הָאָדָם הוּא בֶּאֱמֶת בְּסַכָּנָה גְּדוֹלָה, כִּי הַרְבֵּה נָפְלוּ עַל־יְדֵי יְרִידָתָם, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְצָרִיךְ אָז לִהְיוֹת כְּגִבּוֹר חָזָק בַּל יִמּוֹט, וְגַם צָרִיךְ סִיְּעָתָא דִּשְׁמַיָּא שֶׁיִּזְכֶּה לְהַחֲזִיק עַצְמוֹ בִּשְׁעַת הַיְרִידָה, שֶׁלֹּא יִפֹּל לְגַמְרֵי, חַס וְשָׁלוֹם, רַק יַחֲזִיק עַצְמוֹ בְּכָל עֹז, עַד שֶׁיִּזְכֶּה לִשְׁבֹּר וּלְבַטֵּל מַה שֶּׁצָּרִיךְ לְבַטֵּל וְלִשְׁבֹּר כְּפִי הַיְרִידָה שֶׁלּוֹ, עַד שֶׁיִּזְכֶּה בְּרַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ לִבְחִינַת עֲלִיָּה, וְאָז זוֹכֶה שֶׁתִּתְהַפֵּךְ הַיְרִידָה לַעֲלִיָּה, כִּי הַיְרִידָה הִיא תַּכְלִית הָעֲלִיָּה. וְדָבָר זֶה הוּא בְּכָל אָדָם וּבְכָל זְמַן וּבִכְלָל וּבִפְרָט, הֵן בִּכְלָלִיּוּת יִשְׂרָאֵל וְהֵן בִּפְרָטִיּוּת אֵצֶל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, בְּכָל פַּעַם שֶׁצָּרִיךְ לָצֵאת מִבְּחִינַת ׳נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע׳, זֶה לִבְחִינַת ׳נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע׳ גָּבְהַּ יוֹתֵר. וַעֲמָלֵק מֵעוֹלָם רְצוּעַת מַרְדּוּת לְיִשְׂרָאֵל, כְּמַאֲמָרָם זַ"ל (בַּמִּדְבָּר רַבָּה, פָּרָשָׁה יט, סִימָן יא); וְלָכֵן הוּא מִתְגַּבֵּר בְּכָל פַּעַם יוֹתֵר וְיוֹתֵר, וּבִפְרָט כְּשֶׁרוֹצִים לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה מֵחָדָשׁ. וְקֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה בָּא עֲמָלֵק לְהִלָּחֵם עִם יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת יז, ח): "וַיָּבֹא עֲמָלֵק וַיִּלָּחֶם" וְגוֹ׳, כִּי הוּא הַשּׁוֹנֵא הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר שֶׁאוֹרֵב עַל יִשְׂרָאֵל תָּמִיד בִּכְלָל וּבִפְרָט. וּכְמוֹ־כֵן תָּמִיד בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, בְּכָל

ל וַיִּשְׁלַח סְפָרִים אֶל־כָּל־הַיְּהוּדִים אֶל־שֶׁבַע וְעֶשְׂרִים וּמֵאָה מְדִינָה מַלְכוּת אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ דִּבְרֵי שָׁלוֹם וֶאֱמֶת:

גְּנָזֵי הַמֶּלֶךְ

עֵת וּזְמַן, בְּכָל פַּעַם שֶׁיִּשְׂרָאֵל צְרִיכִין לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּה לְדַרְגָּה, דְּהַיְנוּ מִ׳נַּעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע׳ זֶה לְגָבֹהַּ מִמֶּנּוּ, שֶׁאָז צָרִיךְ שֶׁתִּהְיֶה לוֹ יְרִידָה קֹדֶם הָעֲלִיָּה, אָז בִּשְׁעַת הַיְרִידָה, שֶׁאָז הָאָדָם בֶּאֱמֶת בְּסַכָּנָה, אָז הוּא אוֹרֵב לְיִשְׂרָאֵל, וּמִתְכַּוֵּן בְּתַקֶּף רִשְׁעָתוֹ וְשִׂנְאָתוֹ הַחֲזָקָה לְיִשְׂרָאֵל, וּבָא אָז דַּיְקָא לְהִלָּחֵם עִם יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם): ״וַיָּבֹא עֲמָלֵק וַיִּלָּחֶם עִם יִשְׂרָאֵל בִּרְפִידִים״, בִּרְפִיוֹן יָדַיִם, שֶׁרָפוּ יְדֵיהֶם מִן הַתּוֹרָה, כְּמַאֲמָרָם ז״ל (סַנְהֶדְרִין קו.); כִּי אָז קֹדֶם קַבָּלַת הַתּוֹרָה, וְאָז מִקֹּדֶם צָרִיךְ שֶׁתִּהְיֶה בְּחִינַת יְרִידָה, שֶׁזֶּה עִנְיַן רִפְיוֹן יָדַיִם מִן הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים כה, יח): ״וְאַתָּה עָיֵף וְיָגֵעַ וְלֹא יָרֵא אֱלֹהִים״, ׳יָרֵא אֱלֹהִים׳. וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, בְּכָל עֵת שֶׁצְּרִיכִין לַעֲלוֹת מִבְּחִינַת ׳נַּעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע׳ זֶה לִבְחִינַת גָּבֹהַּ יוֹתֵר, אֲזַי צְרִיכִין לִלְחֹם מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק בְּעֵת הַיְרִידָה שֶׁקֹּדֶם הָעֲלִיָּה. וְזֶה מַה שֶּׁכָּתְבָה אֶסְתֵּר בְּאִגֶּרֶת הַפְּרִים הַשֵּׁנִית, כְּדֵי שֶׁיֵּדְעוּ אֵיךְ לְהִתְחַזֵּק בְּכָל הַמַּצָּבִים הַקָּשִׁים בְּיוֹתֵר, וְלֹא לְהִתְיָאֵשׁ בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ל וַיִּשְׁלַח סְפָרִים אֶל כָּל הַיְּהוּדִים: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר הָעִקָּר בְּזֶה הָעוֹלָם הוּא אֱמוּנַת חֲכָמִים, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ ז״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן סא); וַעֲמָלֵק רוֹצֶה רַק לַעֲקֹר אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל עַל־יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי מוֹהַרַנַ״תְ ז״ל (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, יְבוּם, הֲלָכָה ג׳, אוֹת טו), אֲשֶׁר זֶה כֹּל עִנְיַן פּוּרִים, כִּי הָמָן הָרָשָׁע עָמַד עַל יִשְׂרָאֵל עַל־יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁהִכְנִיס סְפֵקוֹת עַל חַכְמֵי יִשְׂרָאֵל, וּבָזֶה פָּגְמוּ מְאֹד. כִּי אֱמוּנַת חֲכָמִים הִיא כְּלַל כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, וְאִם פּוֹגְמִים בָּזֶה, אֲזַי מִתְגַּבֵּר עֲמָלֵק, שֶׁהוּא קְלִפָּה גְּדוֹלָה מְאֹד, שֶׁמַּכְנִיס סְפֵקוֹת בָּאָדָם (שְׁמוֹת יז, ז): ״הֲיֵשׁ יְהוָ״ה בְּקִרְבֵּנוּ אִם אָיִן״, כִּי מִשָּׁם עִקַּר אֲחִיזָתוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (חֻלִּין קלט): הָמָן מִן הַתּוֹרָה מְנַיִן? שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית ג, יא): ״הֲמִן הָעֵץ אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ לְבִלְתִּי אֲכָל מִמֶּנּוּ אָכָלְתָּ״; נִמְצָא שֶׁאֲחִיזָתוֹ הִיא מִבְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים. כִּי הָמָן הוּא זֶהַמַּת הַנָּחָשׁ מִזֶּרַע עֲמָלֵק,

מִזֶּרַע עֵשָׂו הָרָשָׁע, שֶׁהוּא הַשּׂוֹנֵא הַגָּדוֹל שֶׁמִּתְגַּבֵּר עַל־יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים, כִּי בָּרַגַע שֶׁנִּכְנָסִים סְפֵקוֹת עַל חַכְמֵי הַתּוֹרָה, חַכְמֵי יִשְׂרָאֵל, הַמְגַלִּים לָנוּ אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, אָז מִתְגַּבֵּר, חַס וְשָׁלוֹם, הַשּׂוֹנֵא הַגָּדוֹל, שֶׁהוּא עֵשָׂו, שֶׁיָּצָא מִמֶּנּוּ הָמָן־עֲמָלֵק צוֹרֵר הַיְּהוּדִים, הַשּׂוֹנֵא וְהַמְקַטְרֵג הַגָּדוֹל, בְּחִינַת: "אִישׁ צַר וְאוֹיֵב הָמָן הָרָע", וְעַל־כֵּן רָצוּ הָמָן וְזַרְעוֹ לְבַטֵּל בִּנְיַן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים, וְהֵם רָצוּ לְבַטֵּל תִּקּוּן זֶה, חַס וְשָׁלוֹם; כִּי עִקַּר אֲחִיזָתוֹ מִפְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁזֶּה סוֹד עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה יב.): לָמָּה נִתְחַיְּבוּ יִשְׂרָאֵל שֶׁבְּאוֹתוֹ הַדּוֹר כְּלָיָה? עַל שֶׁהִשְׁתַּחֲווּ לַצֶּלֶם. וְחַד אָמַר: עַל שֶׁנֶּהֱנוּ מִסְּעֻדָּתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ רָשָׁע, הַיְנוּ הַךְ, וְלָא פְּלִיגִי, כִּי זֶה תָּלוּי בָּזֶה, כִּי הִשְׁתַּחֲווּ לַצֶּלֶם, הַיְנוּ עַל־יְדֵי פְּגַם אֱמוּנָה, בְּחִינַת פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁזֶּה עִקַּר הָאֱמוּנָה. כִּי עִקַּר אֱמוּנָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה אֵין זוֹכִין, כִּי אִם עַל־יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁהֵם מַמְשִׁיכִין הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה. גַּם אָז כְּשֶׁהִשְׁתַּחֲווּ לַצֶּלֶם שֶׁל נְבוּכַדְנֶצַּר, הָיָה עִקַּר הַפְּגָם בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁלֹּא לָמְדוּ מֵחֲנַנְיָה, מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה, שֶׁמָּסְרוּ נַפְשָׁם עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם, וְלֹא לָמְדוּ מֵהֶם, וְזֶה עִנְיַן פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים, וְכֵן הָיָה פְּגַם הַהִשְׁתַּחֲוָיָה שֶׁהִשְׁתַּחֲווּ לַצֶּלֶם, כִּי עַל־יְדֵי־זֶה פָּגְמוּ בְּיִרְכִין, שֶׁשָּׁם הִשְׁתַּחֲוָיָה, וְזֶהוּ פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת רַגְלִין. וְזֶה סוֹד (בְּרָכוֹת ו.): 'בִּרְכֵי דְּרַבָּנָן דְּשָׁלְהֵי מִינַיְהוּ', כִּי עִקַּר הִתְגַּבְּרוּתוֹ הוּא עַל־יְדֵי בְּחִינַת בִּרְכֵי דְּרַבָּנָן, בְּחִינַת אֱמוּנַת חֲכָמִים. וְזֶה סוֹד (בְּרֵאשִׁית לב, כה) "וַתֵּקַע כַּף יֶרֶךְ יַעֲקֹב", כִּי עִקַּר הִתְגַּבְּרוּת שָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו הוּא רַק עַל־יְדֵי פְּגַם יֶרֶךְ יַעֲקֹב, שֶׁהוּא עִנְיַן אֱמוּנַת חֲכָמִים, וְזֶהוּ 'וְחַד אָמַר: מִפְּנֵי שֶׁנֶּהֱנוּ מִסְּעֻדָּתוֹ', הַיְנוּ פְּגַם הָאֲכִילָה, כִּי עַל־יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים, בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁהִשְׁתַּחֲווּ לַצֶּלֶם, עַל־יְדֵי־זֶה נִפְגְּמָה הָאֲכִילָה. כִּי בָּרַגַע שֶׁאֵין לָאָדָם אֱמוּנָה, עַל־יְדֵי־זֶה כְּבָר אֵינוֹ מַקְפִּיד עַל כַּשְׁרוּת הַמַּאֲכָלִים. וְזֶה עִקַּר מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק, שֶׁיָּצָא מִמֶּנּוּ הָמָן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת יז, ח): "וַיָּבֹא עֲמָלֵק וַיִּלָּחֶם עִם יִשְׂרָאֵל בִּרְפִידִים", וְדָרְשׁוּ עַל זֶה חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (סַנְהֶדְרִין קו.): 'בִּרְפִיוֹן יָדַיִם', שֶׁזֶּה עִנְיַן פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים. וְעַל־כֵּן עִקַּר הַכְנָעָתוֹ הָיְתָה עַל־יְדֵי אֱמוּנָה, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִתְקָנִין הַיָּדַיִם, שֶׁזֶּה "וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה" הַנֶּאֱמַר בְּמִלְחֶמֶת עֲמָלֵק, וְזֶה (שְׁמוֹת יז, יא): "וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָדוֹ וְגָבַר יִשְׂרָאֵל" וְגוֹ', כִּי עִקַּר הַכְנָעָתוֹ עַל־יְדֵי תִּקּוּן הַיָּדַיִם, שֶׁזֶּהוּ תִּקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים, וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר בְּמִלְחֶמֶת הַכְנָעַנִי מֶלֶךְ עֲרָד, שֶׁהוּא עֲמָלֵק,

כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם (בְּמִדְבַּר כא, ב): "וַיִּדַּר יִשְׂרָאֵל נֶדֶר", כִּי הֵכִרְחוּ לִדֹּר נֶדֶר, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה מְתַקְּנִין אֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה מַכְנִיעִין אֶת עֲמָלֵק, זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ, שֶׁעִקֵּר אַחִיזָתוֹ עַל־יְדֵי פְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים, וְעַל־כֵּן הָיָה עִקַּר מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק עַל־יְדֵי יְהוֹשֻׁעַ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת יז, ב): "וַיֹּאמֶר אֶל יְהוֹשֻׁעַ צֵא הִלָּחֶם בַּעֲמָלֵק", וְכַמּוּבָא (זֹהַר בְּשַׁלַּח סה), שֶׁעִקַּר מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת עַל־יְדֵי יְהוֹשֻׁעַ דַּיְקָא, כִּי יְהוֹשֻׁעַ הוּא סוֹד תּוֹרָה שֶׁבְּעַל־פֶּה, שֶׁהוּא אֱמוּנַת חֲכָמִים, וְעַל־כֵּן עַל יָדוֹ עִקַּר הַכְנָעַת עֲמָלֵק. וְעַל־כֵּן (שְׁמוֹת יז, טז): "מִלְחָמָה לַה' בַּעֲמָלֵק מִדֹּר דֹּר", כִּי אֱמוּנַת חֲכָמִים נִתְחַדֶּשֶׁת בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, כִּי זֶה עִקַּר אֱמוּנַת חֲכָמִים — לְהַאֲמִין בְּהַחֲכָמִים שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים יז, ט): "וּבָאתָ אֶל הַשּׁוֹפֵט אֲשֶׁר יִהְיֶה בַּיָּמִים הָהֵם" דַּיְקָא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (רֹאשׁ הַשָּׁנָה כה:): 'אֵין לְךָ אֶלָּא שׁוֹפֵט שֶׁבְּיָמֶיךָ'; כִּי בְּכָל דּוֹר וָדוֹר שׁוֹלֵחַ לָנוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חֲכָמִים כְּפִי הַדּוֹר, וְהֵם מְחַדְּשִׁין כַּמָּה הֲלָכוֹת, וְדוֹרְשִׁין כַּמָּה חִדּוּשִׁים וּדְרָשׁוֹת חֲדָשׁוֹת, בְּשֶׁלֹּשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁהַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת בָּהֶן, וְהַכֹּל כְּפִי אוֹתוֹ הַזְּמַן וְאוֹתוֹ הַדּוֹר, וּכְמוֹ דִּרְשׁוֹתֵיהֶם וְחִדּוּשֵׁיהֶם כָּךְ מִתְנַהֵג הָעוֹלָם. וְאָנוּ צְרִיכִין לְהַאֲמִין בָּהֶם, וְלִבְלִי לִנְטוֹת מִדִּבְרֵי הַחֲכָמִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר. וְזֶה עִקַּר תִּקּוּן הָעוֹלָם, כִּי עַל־יְדֵי־זֶה עִקַּר הַבְּרוּר וְהַתִּקּוּן שֶׁל חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן לְבַטֵּל זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן וְהַבְּרוּר שֶׁל חֵטְא עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, הוּא עַל־יְדֵי הַחֲכָמִים, שֶׁהֵם תּוֹרָה שֶׁבְּעַל־פֶּה, וְעַל־כֵּן הַפּוֹרֵץ גֶּדֶר חֲכָמִים, נֶאֱמַר עָלָיו (קֹהֶלֶת י, ח): "הַפֹּרֵץ גָּדֵר יִשְׁכְּנֵהוּ נָחָשׁ", בְּחִינַת דִּילְמָא 'חִוְיָא דְּרַבְּנַן טָרְקֵיהּ' (עֲבוֹדָה זָרָה כז:), כִּי עִקַּר זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ, פְּגַם עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, כְּשֶׁפּוֹגְמִין, חַס וְשָׁלוֹם, בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים, תּוֹרָה שֶׁבְּעַל־פֶּה, וַעֲמָלֵק, שֶׁהוּא זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ, חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן, שֶׁזֶּה הַחֵטְא אֵינוֹ מִתְבָּרֵר, כִּי אִם בְּכָל דּוֹר וָדוֹר עַד בִּיאַת הַמָּשִׁיחַ.

וְעִקַּר הַבְּרוּר בְּכָל דּוֹר הוּא עַל־יְדֵי הַחֲכָמִים שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר, עַל־כֵּן הוּא מִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר עַל זֶה — לְהַכְנִיס כְּפִירוּת, חַס וְשָׁלוֹם, בְּלֵב הָאָדָם, שֶׁיִּתְרָחֲקוּ אַחַר הַחֲכָמִים שֶׁבַּדּוֹר, לְבַטֵּל אֱמוּנַת חֲכָמִים, כִּי מִשָּׁם עִקַּר אֲחִיזָתוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי הֲמוֹן־הָעָם וַאֲנָשִׁים פְּשׁוּטִים, שֶׁאֵין לָהֶם כֹּחַ לְתַקֵּן וּלְבָרֵר זֶהֲמַת הַנָּחָשׁ בְּעַצְמָם, עַל־כֵּן עִקַּר הַתִּקּוּן וְהַבְּרוּר שֶׁלָּהֶם הוּא רַק כְּשֶׁזּוֹכִין לֶאֱמוּנַת חֲכָמִים וּלְהִתְקָרֵב לָהֶם, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה עִקַּר תִּקּוּנָם וּבְרוּרָם, עַל־יְדֵי

הָאֱמוּנָה, וְעַל־כֵּן מִתְגַּבֵּר עַל זֶה מְאֹד הַסָּמ״ךְ־מ״ם, שֶׁהוּא עֵשָׂו־עֲמָלֵק, בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, וְעַל־כֵּן ״מִלְחָמָה לַה׳ בַּעֲמָלֵק מִדֹּר דֹּר״, כִּי בְּכָל דּוֹר וָדוֹר יֵשׁ מִלְחָמָה זוֹ לִזְכּוֹת לֶאֱמוּנַת חֲכָמִים אֲמִתִּיִּים שֶׁבְּאוֹתוֹ הַדּוֹר דַּיְקָא. וְזֶה עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר. וְזֶה עִנְיַן קְרִיאַת הַמְּגִלָּה — בִּשְׁבִיל פְּרִסּוּמֵי נִסָּא (מְגִלָּה ג.); כִּי צָרִיךְ לְפַרְסֵם הַנֵּס בַּפֶּה דַּיְקָא, עַל־יְדֵי קְרִיאַת הַמְּגִלָּה בְּצִבּוּר, כִּי עִקַּר הַנֵּס הָיָה שֶׁנִּתְרַבָּה הַשָּׁלוֹם, שֶׁהוּא הֵפֶךְ מַמָּשׁ מֵהִתְגַּבְּרוּת הַשִּׂנְאָה וְהַמַּחֲלֹקֶת, שֶׁבָּא מֵהַשּׂוֹנֵא הַגָּדוֹל שֶׁהוּא עֵשָׂו, שֶׁמִּמֶּנּוּ יוֹצֵא הָמָן, שֶׁעִקַּר הִתְגַּבְּרוּתוֹ בָּא מִפְּגַם אֱמוּנַת חֲכָמִים, וּלְהֵפֶךְ — כְּשֶׁזּוֹכִין לְתִקּוּן אֱמוּנַת חֲכָמִים עַל־יְדֵי נֶדֶר, עַל־יְדֵי־זֶה זוֹכִין לְשָׁלוֹם גָּדוֹל, כִּי עִקַּר הַשָּׁלוֹם נַעֲשֶׂה עַל־יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים, תּוֹרָה שֶׁבְּעַל־פֶּה, שֶׁמְּבָרְרִין הַהֲלָכָה עַל־יְדֵי דְּרוּשֵׁיהֶם שֶׁדּוֹרְשִׁין אֶת הַתּוֹרָה, וְעַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשֶׂה שָׁלוֹם גָּדוֹל. וְזֶה הָיָה עִקַּר תִּקֶּף הַנֵּס שֶׁל פּוּרִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: **״וַיִּשְׁלַח סְפָרִים אֶל כָּל הַיְּהוּדִים שֶׁבַע וְעֶשְׂרִים וּמֵאָה מְדִינָה מַלְכוּת אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ דִּבְרֵי שָׁלוֹם וֶאֱמֶת״**; וּכְמוֹ שֶׁמְּסַיֵּמֶת הַמְּגִלָּה: ״דֹּרֵשׁ טוֹב לְעַמּוֹ וְדוֹבֵר שָׁלוֹם לְכָל זַרְעוֹ״, כִּי עִקַּר הוּא הַשָּׁלוֹם שֶׁהוּא תִּקּוּן כָּל הָעוֹלָמוֹת, וְהוּא הַהֵפֶךְ מַמָּשׁ מִשִּׂנְאַת עֵשָׂו הָמָן, אִישׁ צַר וְאוֹיֵב, וְעַל־יְדֵי הַשָּׁלוֹם עִקַּר הַכְנָעָתוֹ, כִּי יְנִיקָתוֹ רַק מִשִּׂנְאָה וּמַחֲלֹקֶת, וְהַשָּׁלוֹם נַעֲשֶׂה עַל־יְדֵי אֱמוּנַת חֲכָמִים. וְזֶה ״דֹּרֵשׁ טוֹב לְעַמּוֹ וְדוֹבֵר שָׁלוֹם״, ׳דֹּרֵשׁ טוֹב לְעַמּוֹ׳ — זֶה תִּקּוּן תּוֹרָה שֶׁבְּעַל־פֶּה, אֱמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁדּוֹרְשִׁין אֶת הַתּוֹרָה, וּמְבָרְרִין הַהֲלָכָה, וְזֶה בְּחִינַת: ״דֹּרֵשׁ טוֹב לְעַמּוֹ״; כִּי כָּל זְמַן שֶׁאֵין מְבָרְרִין הַהֲלָכָה, אָז הוּא בִּבְחִינַת: ״וְדֹרֵשׁ רָעָה תְּבוֹאֶנּוּ״ (מִשְׁלֵי יא, כז); כִּי אָז עֲדַיִן מְעֹרָב טוֹב וָרָע, אֲבָל כְּשֶׁמְּבָרְרִין הַהֲלָכָה, אֲזַי נִתְבָּרֵר הַטּוֹב מֵהָרָע, וַאֲזַי הוּא בִּבְחִינַת ׳דֹּרֵשׁ טוֹב׳, וְעַל־יְדֵי־זֶה שֶׁמְּבָרְרִין הַהֲלָכָה בְּחִינַת ״דֹּרֵשׁ טוֹב״, עַל־יְדֵי־זֶה נִתְבַּטֶּלֶת הַמַּחֲלֹקֶת וְנִתְרַבֶּה הַשָּׁלוֹם. וְזֶה בְּחִינַת קְרִיאַת הַמְּגִלָּה — לְפַרְסֵם תִּקֶּף הַנֵּס, שֶׁהוּא בְּחִינַת שָׁלוֹם בַּפֶּה דַּיְקָא, בִּבְחִינַת שָׁלוֹם שֶׁיֵּשׁ לוֹ פֶּה; כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַשָּׁלוֹם — כְּשֶׁזּוֹכִין לְשָׁלוֹם שֶׁיֵּשׁ לוֹ פֶּה, שֶׁזֶּה עִקַּר הַשָּׁלוֹם, וּבְפוּרִים זוֹכִין לְכָל זֶה. וְעַל־כֵּן **״וַיִּשְׁלַח סְפָרִים אֶל כָּל הַיְּהוּדִים שֶׁבַע וְעֶשְׂרִים וּמֵאָה מְדִינָה מַלְכוּת אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, דִּבְרֵי שָׁלוֹם וֶאֱמֶת״**. וְעַל־כֵּן קוֹרִין אֶת הַמְּגִלָּה בַּפֶּה דַּיְקָא, כִּי הַמְּגִלָּה נִקְרֵאת ״**דִּבְרֵי שָׁלוֹם וֶאֱמֶת**״, כִּי זֶה עִקַּר פִּרְסוּם הַנֵּס, וְעַל־כֵּן צְרִיכִין לִקְרוֹתָהּ בַּפֶּה דַּיְקָא. וְזֶה מַה שֶּׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (עֲרוּבִין נד.) עַל פָּסוּק (מִשְׁלֵי ד, כב): ״כִּי

לא לְקַיֵּם אֵת־יְמֵי הַפֻּרִים הָאֵלֶּה בִּזְמַנֵּיהֶם כַּאֲשֶׁר קִיַּם
עֲלֵיהֶם מָרְדֳּכַי הַיְּהוּדִי וְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה וְכַאֲשֶׁר
קִיְּמוּ עַל־נַפְשָׁם וְעַל־זַרְעָם דִּבְרֵי הַצּוֹמוֹת וְזַעֲקָתָם׃

גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ

חַיִּים הֵם לְמוֹצְאֵיהֶם״, לְמוֹצִיאֵיהֶם בַּפֶּה, כִּי הַתּוֹרָה נִקְרֵאת שָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם ג, יז): ״וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם״; וְעִקַּר שְׁלֵמוּת הַשָּׁלוֹם כְּשֶׁהוּא בִּבְחִינַת שָׁלוֹם שֶׁיֵּשׁ לוֹ פֶּה, וְעַל־כֵּן צָרִיךְ לִקְרוֹת אֶת הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת שָׁלוֹם — בַּפֶּה דַּיְקָא. וְלָכֵן אֶת הַמְּגִלָּה צְרִיכִים לִקְרֹא בְּקוֹל גָּדוֹל מְאֹד, כְּדֵי שֶׁהַכֹּל יִשְׁמְעוּ וְיִתְעוֹרְרוּ, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

לא דִּבְרֵי הַצּוֹמוֹת וְזַעֲקָתָם: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר הָאָדָם צָרִיךְ לְהַכְנִיס בְּעַצְמוֹ אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּבְכָל דָּבָר שֶׁרַק עוֹבֵר עָלָיו יְחַפֵּשׂ וִיבַקֵּשׁ אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ. וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן יב): כְּשֶׁהָאָדָם הוֹלֵךְ אַחַר שִׂכְלוֹ וְחָכְמָתוֹ, יָכוֹל לִפֹּל לְטָעֻיּוֹת גְּדוֹלוֹת, עַד כְּדֵי כְּפִירוּת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְאָז צָרִיךְ לִצְעֹק וְלִזְעֹק: ״אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ״, אַיֵּה הַמָּקוֹם שֶׁאוּכַל לִמְצֹא אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא. וּבָזֶה שֶׁהָאָדָם צוֹעֵק אַיֵּה אַתָּה, אַיֵּה הַמָּקוֹם שֶׁאוּכַל לַחֲזֹר אֵלֶיךָ, עַל־יְדֵי־זֶה עוֹלֶה בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה. וְזֶה הָיָה בִּימֵי הָמָן, שֶׁעָשָׂה אֶת עַצְמוֹ לַעֲבוֹדָה זָרָה, וְכֻלָּם הִשְׁתַּחֲווּ לוֹ, וְכֵן נִכְשְׁלוּ בְּמַאֲכָלוֹת אֲסוּרִים, וְעַל־יְדֵי־זֶה נָפְלוּ לְמָקוֹם שֶׁנָּפְלוּ, לוּלֵא שֶׁשָּׁלַח הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֶת מָרְדֳּכַי וְאֶסְתֵּר, שֶׁהֵם הָיוּ הַצַּדִּיקִים שֶׁבַּדּוֹר, בְּחִינַת יָדַיִן וְרַגְלַיִן, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן י׳), שֶׁהִכְנִיסוּ רוּחַ חַיִּים בִּנְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְנָזְרוּ צוֹם, תַּעֲנִית וּתְפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: ״וַיְזַעֵק זְעָקָה גְּדוֹלָה וּמָרָה״, וְעַל־יְדֵי־זֶה הֶחְדִּיר בְּעַם יִשְׂרָאֵל אֱמוּנָה וּבִטָּחוֹן בּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁהִתְחִילוּ לְחַפֵּשׂ אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ, וְזוֹ הָיְתָה גְּאֻלָּתָם, כִּי כְּשֶׁהָאָדָם נִמְצָא בְּמַצָּב גָּרוּעַ, שֶׁנּוֹפֵל בִּדְעָתוֹ בְּקֻשְׁיוֹת וּבִסְפֵקוֹת אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ, זֶה עִקַּר הַגָּלוּת, וּכְשֶׁהָאָדָם צוֹעֵק ״אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ״, וּמְחַפֵּשׂ וּמְבַקֵּשׁ אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ, הוּא עוֹלֶה בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה, שֶׁהוּא הַמַּאֲמָר סָתוּם, שֶׁנִּתְגַּלֶּה עָלָיו הַכֶּתֶר עֶלְיוֹן. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִדְרָשׁ תְּהִלִּים כב, כא): ״בְּךָ בָּטְחוּ אֲבוֹתֵינוּ״ —

אֵלּוּ מָרְדֳּכַי וְאֶסְתֵּר. "אֵלֶיךָ זָעֲקוּ" "דִּבְרֵי הַצּוֹמוֹת וְזַעֲקָתָם", הֵינוּ שֶׁהֶחְדִּירוּ בְּנִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל לֹא לְהִתְיָאֵשׁ אֲפִלּוּ שֶׁנָּפְלוּ בַּמֶּה שֶׁנָּפְלוּ, וְנִכְשְׁלוּ בַּמֶּה שֶׁנִּכְשְׁלוּ, עַד עֲבוֹדָה זָרָה וַאֲכִילַת מַאֲכָלוֹת אֲסוּרִים, עִם כָּל זֹאת עַל־יְדֵי שֶׁצָּמוּ וְזָעֲקוּ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ: "אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ", עַל־יְדֵי־זֶה עָלוּ בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה, עַד שֶׁנֶּהְפַּךְ מִן הַהֵפֶךְ אֶל הַהֵפֶךְ, כִּי הָמָן־עֲמָלֵק רָצָה לְהַכְנִיס בְּנִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל נו"ן שַׁעֲרֵי טֻמְאָה, שֶׁזֶּה כְּפִירוּת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת, אֲשֶׁר מִי שֶׁנּוֹפֵל שָׁם, עָלָיו נֶאֱמַר (מִשְׁלֵי ב, יט): "כָּל בָּאֶיהָ לֹא יְשׁוּבוּן וְלֹא יַשִּׂיגוּ אָרְחוֹת חַיִּים", וְעַל־יְדֵי כֹּחַ הַצַּדִּיק הָאֱמֶת הוּא מָרְדֳּכַי, שֶׁהֶחְדִּיר בְּעַם יִשְׂרָאֵל אֱמוּנָה פְּשׁוּטָה. כִּי עַל שֵׁם זֶה נִקְרָא אִישׁ יְהוּדִי, שֶׁכָּפַר בַּעֲבוֹדָה זָרָה, עַל־יְדֵי־זֶה נִתְהַפֵּךְ מֵהַהֵפֶךְ אֶל הַהֵפֶךְ, וְהֵאִיר עֲלֵיהֶם נו"ן שַׁעֲרֵי קְדֻשָּׁה, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִתְלָה הָמָן עַל עֵץ גָּבֹהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה; כִּי "זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה אֱלֹקִים" (קֹהֶלֶת ז, יד). הָמָן רָצָה לְהַפִּיל אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּשַׁעַר נו"ן דִּקְלִפָּה, וּמָרְדֳּכַי הֶעֱלָה אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל לְשַׁעַר נו"ן דִּקְדֻשָּׁה, עַד שֶׁיִּהְיוּ בְּטֵלִים וּמְבֻטָּלִים לְגַמְרֵי בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא. וְדָבָר זֶה שַׁיָּךְ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, עַל־יְדֵי שֶׁזּוֹכִים לִהְיוֹת מְקֻרָבִים לַצַּדִּיק הָאֱמֶת, עַל־יְדֵי־זֶה יֵשׁ בְּכֹחוֹ לְהַעֲלוֹת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל אֶל תַּכְלִית הַמַּדְרֵגָה הָעֶלְיוֹנָה. וְלָכֵן אַשְׁרֵי מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהַחֲזִיק אֶת עַצְמוֹ בְּהַצַּדִּיק הָאֱמֶת, וְאָז אֲפִלּוּ שֶׁיִּהְיֶה רָחוֹק כְּמוֹ שֶׁיִּהְיֶה רָחוֹק, בְּכֹחוֹ הַגָּדוֹל שֶׁל הַצַּדִּיק יַעֲלֶה אוֹתוֹ עַד אֵין סוֹף. וְרוֹאִים אֶת גֹּדֶל כֹּחַ הַצַּדִּיק, שֶׁהֶאֱרִיכוּ נִמְשֶׁכֶת עַד סוֹף כָּל הַדּוֹרוֹת. וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל עַל עַצְמוֹ (חַיֵּי־מוֹהַר"ן, סִימָן שו): 'מַיִן פַּיִיעְרְל וֶועט שׁוֹין טְלוּאִין בִּיז מָשִׁיחַ וֶועט קוּמֶען' [הָאֵשׁ שֶׁלִּי תּוּקַד עַד בִּיאַת מָשִׁיחַ]; כִּי דָּבָר נִצְחִי נִשְׁאָר נִצְחִי. וְלָכֵן גַּם דִּבְרֵי מָרְדֳּכַי וְאֶסְתֵּר נִשְׁאֲרוּ לְדוֹרוֹת. "לְקַיֵּם אֶת יְמֵי הַפֻּרִים הָאֵלֶּה בִּזְמַנֵּיהֶם כַּאֲשֶׁר קִיַּם עֲלֵיהֶם מָרְדֳּכַי הַיְּהוּדִי וְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה, וְכַאֲשֶׁר קִיְּמוּ עַל נַפְשָׁם וְעַל זַרְעָם דִּבְרֵי הַצּוֹמוֹת וְזַעֲקָתָם", כִּי דָּבָר נִצְחִי נִשְׁאָר לָנֶצַח, וְזֶה שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל (חַיֵּי־מוֹהַר"ן, סִימָן רכט): "נִצְחִתִּי וַאֲנַצֵּחַ", כִּי מִדָּתוֹ נֶצַח, וּדְבָרָיו חַיִּים וְקַיָּמִים עַד הַיּוֹם, וְאוֹרוֹ הוֹלֵךְ וּמִתְפַּשֵּׁט בְּכָל תְּפוּצוֹת יִשְׂרָאֵל, וּבְנֵי־אָדָם מִתְחַזְּקִים בִּדְבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים, וְאַשְׁרֵי מִי שֶׁנּוֹתֵן יָד וְכָתֵף לְהָפִיץ אֶת אוֹרוֹ הַגָּנוּז, וּלְפַרְסְמוֹ בְּכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה מַכְנִיעַ אֶת כָּל הַקְּלִפּוֹת שֶׁל לָבָן, בִּלְעָם וְהָמָן, וְכָל הַטֻּמְאוֹת, וְתִתְגַּלֶּה אֲמִתָּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

לב וּמָאַמַר אֶסְתֵּר קַיָּם דִּבְרֵי הַפּוּרִים הָאֵלֶּה וְנִכְתָּב בַּסֵּפֶר: פ

גְּנִזֵי הַמֶּלֶךְ

לב וּמַאֲמַר אֶסְתֵּר קַיָּם: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר רַשִׁ"י הַקָּדוֹשׁ פֵּרֵשׁ עַל פָּסוּק זֶה: אֶסְתֵּר בְּקָשָׁה מֵאֵת חַכְמֵי הַדּוֹר לְקָבְעָהּ, וְלִכְתֹּב סֵפֶר זֶה עִם שְׁאָר הַכְּתוּבִים, וְזֶהוּ "וְנִכְתָּב בַּסֵּפֶר", וְזֶה מַה שֶּׁאָמְרוּ חַכָּמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה ז.): שָׁלְחָה לָהֶם אֶסְתֵּר לַחֲכָמִים: "כִּתְבוּנִי לְדוֹרוֹת"; וְהָעִנְיָן הוּא, שֶׁאֶסְתֵּר רָצְתָה שֶׁסִּפְרָהּ יִכָּתֵב לְדוֹרֵי דוֹרוֹת, לְמַעַן הַדּוֹרוֹת הַבָּאִים, שֶׁיִּרְאוּ וְיַשְׂכִּילוּ וְיָבִינוּ אֶת גֹּדֶל הַנִּסִּים וְהַנִּפְלָאוֹת, שֶׁעָשָׂה עִמָּהֶם הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְשֶׁיּוּכְלוּ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל לְהִתְחַזֵּק אֲפִלּוּ בַּמַּצָּבִים הַכִּי גְּרוּעִים, כִּי אֶצְלָם נִתְקַיֵּם מַאֲמָרָם זַ"ל (בְּרָכוֹת י.): אֲפִלּוּ חֶרֶב חַדָּה מֻנַּחַת עַל צַוָּארוֹ שֶׁל אָדָם, אַל יִמְנַע עַצְמוֹ מִן הָרַחֲמִים; כִּי הָמָן הָרָשָׁע הָיָה כָּל־כָּךְ בָּטוּחַ שֶׁתָּפַס אֶת מָרְדֳּכַי, עַד שֶׁהֵכִין לוֹ עֵץ גָּבֹהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה, וּמְשֻׁכְנָע הָיָה שֶׁלְּמָחָר תּוֹלִים אוֹתוֹ, וּלְבַסּוֹף הוּא נִתְלָה. וְדָבָר זֶה רָצְתָה אֶסְתֵּר שֶׁיִּכָּתֵב לְדוֹרֵי דוֹרוֹת, לְמַעַן יֵדְעוּ דּוֹרוֹת הַבָּאִים, שֶׁאָסוּר לְהִתְיָאֵשׁ בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן, וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁרוֹאִים שֶׁנִּגְזָרָה עַל הָאָדָם אֵיזוֹ גְּזֵרָה רָעָה, עָלָיו לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁעָשָׂה מָרְדֳּכַי, שֶׁיָּצָא וַיִּזְעַק זְעָקָה גְּדוֹלָה וּמָרָה, אַף שֶׁהָיָה כְּבָר לְאַחַר גְּזַר דִּין. וְלָכֵן רָצְתָה אֶסְתֵּר שֶׁיִּכְתְּבוּ אֶת סִפְרָהּ לְדוֹרוֹת, לֹא כְּדֵי לְעוֹרֵר קִנְאָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ לָהּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה ז.) שָׁלְחוּ לָהּ: קִנְאָה אַתְּ מְעוֹרֶרֶת עָלֵינוּ לְבֵין הָאֻמּוֹת; אֶלָּא הִיא רָצְתָה, שֶׁכְּלַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּכָל הַדּוֹרוֹת יִרְאוּ אֵיךְ בַּמַּצָּבִים הַכִּי קָשִׁים שֶׁעוֹבְרִים עַל הָאָדָם, יְכוֹלִים לְהִתְחַזֵּק וּלְהַחֲזִיק מַעֲמָד, וְעוֹד לַהֲפֹךְ מֵהֶפֶךְ לְהֶפֶךְ, שֶׁהָרַע יִפֹּל עַל הַשּׂוֹנְאִים.

וְזֶה לְמוּד עָמֹק עָמֹק עַד מְאֹד. וְלָכֵן זָכְתָה אֶסְתֵּר שֶׁקִּבְּעוּהָ בֵּין כ"ד סִפְרֵי קֹדֶשׁ. כְּדֵי שֶׁיֵּדְעוּ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל אֵיךְ שֶׁצְּרִיכִים לְהִתְחַזֵּק אֲפִלּוּ בַּמַּצָּבִים הַכִּי קָשִׁים שֶׁרַק עוֹבְרִים עֲלֵיהֶם. וְלָכֵן תִּקְנוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים לִקְרֹא אֶת הַמְּגִלָּה כָּל שָׁנָה וְשָׁנָה בְּיוֹם הַפּוּרִים, כְּדֵי שֶׁנִּזְכֹּר הֵיטֵב אֵיךְ שֶׁאָסוּר לְהִתְיָאֵשׁ בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן. וְלָכֵן תִּקְנוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים לִקְרֹא אֶת הַמְּגִלָּה עַד כְּדֵי כָּךְ, שֶׁאָמְרוּ (מְגִלָּה ג:): תַּלְמוּד תּוֹרָה וּמִקְרָא מְגִלָּה — מִקְרָא מְגִלָּה עָדִיף;

י א וַיָּשֶׂם הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ אַחַשְׁוֵרֹשׁ | מַס עַל־הָאָרֶץ וְאִיֵּי הַיָּם׃

גְּנָזֵי הַמֶּלֶךְ

וְכֵן אָמְרוּ (שָׁם): ׳כֹּהֲנִים בַּעֲבוֹדָתָן, וּלְוִיִּם בְּדוּכָנָן, וְיִשְׂרָאֵל בְּמַעֲמָדָן, כֵּלָּן מְבַטְּלִין עֲבוֹדָתָן, וּבָאִים לִשְׁמֹעַ מִקְרָא מְגִלָּה׳. וְכָל־כָּךְ לָמָּה? כִּי מְגִלַּת אֶסְתֵּר הִיא בְּחִינַת סִפּוּרֵי־מַעֲשִׂיּוֹת מִשָּׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת עַתִּיק, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ס׳), שֶׁמְּעוֹרְרִים מֵהַשָּׁנָה, הַיְנוּ כִּי כָּל סִפּוּר מְגִלַּת אֶסְתֵּר, וְכֵן כָּל עִנְיַן מִצְוַת נֵר חֲנֻכָּה הוּא בְּחִינַת הִתְעוֹרְרוּת הַשָּׁנָה עַל־יְדֵי סִפּוּרֵי־מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת, כַּמּוּבָא (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, קִדּוּשִׁין, הֲלָכָה ב׳, אוֹת ב׳); וְלָכֵן בְּקֹשֶׁה אֶסְתֵּר דַּיְקָא כִּתְבוּנִי לְדוֹרוֹת, וְקִבְּלוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אֶת דְּבָרֶיהָ, עַד שֶׁעָדִיף מִקְרָא מְגִלָּה מִתַּלְמוּד תּוֹרָה וּמֵעֲבוֹדָה בְּבֵית־הַמִּקְדָּשׁ, כִּי כְּשֶׁנּוֹפֶלֶת עַל אָדָם עַצְבוּת וּמְרִירוּת וּמָרָה שְׁחוֹרָה, מִכָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו, הוּא נִשְׁבָּר כָּל־כָּךְ, שֶׁאֵין לוֹ כְּבָר חֵשֶׁק לִלְמֹד תּוֹרָה, וְאֵין לוֹ רָצוֹן לְהִתְפַּלֵּל לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁזֶּה בְּחִינַת קָרְבָּנוֹת, כִּי הַתְּפִלָּה — בִּמְקוֹם קָרְבָּן; וְלָכֵן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁמִּקְרָא מְגִלָּה עָדִיף מִתַּלְמוּד תּוֹרָה וַעֲבוֹדַת בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, כִּי עַל־יְדֵי שֶׁאָדָם קוֹרֵא אֶת הַמְּגִלָּה, שֶׁהִיא סִפּוּרֵי־מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת, הוּא מִתְעוֹרֵר מֵהַשָּׁנָה הָעֲמֻקָּה שֶׁנָּפְלָה עָלָיו, שֶׁזֶּה כְּלַל הַיֵּאוּשׁ וְהַמָּרָה שְׁחוֹרָה שֶׁנִּקְרָא בְּחִינַת שֵׁנָה, וּמֵאַחַר שֶׁרוֹאֶה אֶת גֹּדֶל הַנִּסִּים וְהַנִּפְלָאוֹת שֶׁקָּרוּ לְעַם יִשְׂרָאֵל בֶּן יוֹם לְיוֹם, אֵיךְ שֶׁנִּתְהַפֵּךְ מֵהֶפֶךְ לְהֶפֶךְ, וְכָל מַה שֶּׁהַשּׂוֹנֵא רָצָה לִרְאוֹת בּוֹ, נִתְהַפֵּךְ וְנָפַל עַל רֹאשׁ שׂוֹנְאָיו. זֶה מַכְנִיס בּוֹ תִּקְוָה, שֶׁגַּם לוֹ יִתְהַפֵּךְ מֵהֶפֶךְ לְהֶפֶךְ. וְלָכֵן לָמָּה לוֹ לִהְיוֹת בְּעַצְבוּת וּבְמְרִירוּת, בְּדַכָּאוֹן וּבְיֵאוּשׁ, לְהִתְיָאֵשׁ מֵהַחַיִּים שֶׁלּוֹ, כִּי כְּמוֹ שֶׁהָיוּ אָז נִסִּים וְנִפְלָאוֹת, כָּךְ יָכוֹל לִהְיוֹת אִתּוֹ גַּם־כֵּן נִסִּים וְנִפְלָאוֹת. וְזֶה הַטַּעַם שֶׁבִּקְּשָׁה אֶסְתֵּר ״כִּתְבוּנִי לְדוֹרוֹת״, כְּדֵי לְחַזֵּק וּלְאַמֵּץ וּלְשַׂמֵּחַ וּלְעוֹדֵד אֶת הַדּוֹרוֹת הָעֲתִידִים, שֶׁיִּתְחַזְּקוּ בְּכָל הַמַּצָּבִים הַקָּשִׁים בְּיוֹתֵר שֶׁלָּהֶם, וְאַל יִתְיָאֲשׁוּ מִן הָרַחֲמִים, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

פֶּרֶק י׳

א וַיָּשֶׂם הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! מַה שֶּׁחֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים

דָּרְשׁוּ עַל זֶה (מְגִלָּה יא.): אָח וָרֹאשׁ — כֹּל שֶׁזּוֹכְרוֹ אָמַר אָח לְרֹאשׁוֹ. וְרַבִּי חֲנִינָא אָמַר: שֶׁהַכֹּל נַעֲשׂוּ רָשִׁין בְּיָמָיו, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיָּשֶׂם הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ מַס", הוּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, הוּא בִּרְשָׁעוֹ מִתְּחִלָּתוֹ וְעַד סוֹפוֹ; כִּי הִנֵּה אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ הוּא הַקִּלְפָּה הַמִּתְלַבֶּשֶׁת עַל הָאָדָם, וְיוֹנֵק מֵהַסָּמ"ךְ־מ"ם שֶׁנִּבְרָא לְהַעֲלִים וּלְהַסְתִּיר וּלְכַסּוֹת אֶת אֱמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְכָל הַכֹּחַ לְהַכְנִיעוֹ זֶה רַק עַל־יְדֵי מָרְדֳּכַי הַיְהוּדִי, שֶׁדָּרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה יג.): וְאַמַּאי קָרֵי לֵיהּ יְהוּדִי? עַל שֵׁם שֶׁכָּפַר בַּעֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁכָּל הַכּוֹפֵר בַּעֲבוֹדָה זָרָה נִקְרָא יְהוּדִי; וְאָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן יז), אֲשֶׁר הַצַּדִּיק מְדַבֵּר דִּבּוּרֵי אֱמוּנָה, וְהַדִּבּוּרִים הוֹלְכִים מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹפוֹ, עַד שֶׁמַּגִּיעִים אֶל אֵלּוּ שֶׁצְּרִיכִים לִשְׁמֹעַ אוֹתָם. וְעַל־יְדֵי־זֶה מִתְגַּיְּרִים גֵּרִים; כִּי הַדִּבּוּר שֶׁל הַצַּדִּיק הַמְגַלֶּה אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא — עוֹשֶׂה פְּעֻלּוֹת, וּמְעוֹרֵר בְּנֵי־אָדָם אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אֶסְתֵּר ט'): "וְשָׁמְעוֹ הוֹלֵךְ בְּכָל הַמְּדִינוֹת"; כִּי הַדִּבּוּר שֶׁל הַצַּדִּיק הוֹלֵךְ בְּכָל מָקוֹם, עַד שֶׁמַּגִּיעַ אַפִלּוּ לְאֻמּוֹת הָעוֹלָם, וּמוֹצְאִים בְּסִפְרֵיהֶם הֵפֶךְ אֱמוּנָתָם, שֶׁזֶּה (אֶסְתֵּר ו'): "וַיִּמְצָא כָּתוּב אֲשֶׁר הִגִּיד מָרְדֳּכַי", כִּי הוּא הַמְבַטֵּל אֶת אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, שֶׁעָלָיו אָמְרוּ: 'הוּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, הוּא בִּרְשָׁעוֹ מִתְּחִלָּתוֹ וְעַד סוֹפוֹ'.

וְהַצַּדִּיק, שֶׁהוּא בְּחִינַת מָרְדֳּכַי, הוּא מְבַטֵּל אֶת קְלִפָּתוֹ וְטֻמְאָתוֹ לְגַמְרֵי, עַל־יְדֵי דִּבּוּרֵי הָאֱמוּנָה שֶׁמְּדַבֵּר וּמְגַלֶּה, וְעַל־יְדֵי־זֶה מַכְנִיס בְּטָחוֹן בִּנְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל הַשּׁוֹמְעִים דְּבָרָיו, וּכְבָר לֹא אוֹמְרִים: 'אַח וָרֹאשׁ — כֹּל שֶׁזּוֹכְרוֹ אָמַר אָח לְרֹאשׁוֹ'; כִּי כְּבָר אֵין מְפַחֲדִים מִמֶּנּוּ. וְכֵן אָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן קלב): יֵשׁ צַדִּיק שֶׁהוּא מְפֻרְסָם גָּדוֹל בְּמִדִּינָה אַחַת, וּבְמִדִּינָה הַסְמוּכָה אֵינוֹ חָשׁוּב כְּלָל, וְשׁוּב בְּמִדִּינָה אַחֶרֶת הוּא מְפֻרְסָם, הוּא עִנְיַן הַכָּתוּב (בְּזֹהַר תֵּצֵא רפ): מַעְיָן דְּנָפִיק מֵאַתַר חַד וְאָזְלֵי מִתְּחוֹת דְּאַרְעָא עַד שֶׁנּוֹבֵעַ וְיוֹצֵא בְּרִחוּק בְּמָקוֹם אַחֵר, וְאַף בְּמָקוֹם שֶׁהוֹלֵךְ תְּחוֹת אַרְעָא וּמַשְׁקֶה שָׂרְשֵׁי אִילָנָא; כִּי הִנֵּה הַצַּדִּיק יָכוֹל לָשֶׂבֶת בֵּין אֲנָשִׁים, וְלֹא יִהְיֶה חָשׁוּב בְּעֵינֵיהֶם כְּלָל, מֵאַחַר שֶׁהוּא מְדַבֵּר אִתָּם דִּבְרֵי חֵלִין, וְנַעֲשֶׂה חֹל בְּעֵינֵיהֶם, אֲבָל בְּאוֹתוֹ רֶגַע בְּמָקוֹם אַחֵר הַדִּבּוּרִים עוֹשִׂים רֹשֶׁם גָּדוֹל מְאֹד, וּמְעוֹרְרִים אֶת בְּנֵי־אָדָם לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וּלְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּכְדֶגְמַת שֶׁבְּמָקוֹם פְּלוֹנִי הַצַּדִּיק מְדַבֵּר עִם אֲנָשִׁים שֶׁצָּרִיךְ לִנְהֹג כָּךְ, וְאִלּוּ אֲנָשִׁים

שֶׁנִּמְצָאִים בְּמָקוֹם רָחוֹק, הַדִּבּוּר עוֹשֶׂה רֹשֶׁם אֶצְלָם; כִּי בֶּאֱמֶת כָּל מַה שֶּׁהַצַּדִּיק מְדַבֵּר — עוֹשֶׂה רֹשֶׁם, וְהוֹלֵךְ מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹפוֹ. וְאַף שֶׁפֹּה אֵינוֹ עֹשֶׂה פְּעֻלָּה, אֲבָל בְּמָקוֹם אַחֵר עוֹשֶׂה פְּעֻלָּה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת (אֶסְתֵּר ו׳): ״וַיִּמָּצֵא כָּתוּב אֲשֶׁר הִגִּיד מָרְדֳּכָי״, כִּי כָּל מַה שֶּׁהַצַּדִּיק מְדַבֵּר אֵינוֹ הוֹלֵךְ לָרִיק, הֵן שֶׁמְּדַבֵּר דִּבּוּרֵי אֱמוּנָה, זֶה הוֹלֵךְ וְנֶחֱקָק בָּאֲוִיר הָעוֹלָם, עַד שֶׁנִּכְתָּב גַּם בְּסִפְרֵיהֶם, וְהֵם מוֹצְאִים הֵפֶךְ אֱמוּנָתָם וּבָאִים וּמִתְגַּיְּרִים. וּכְמוֹ־כֵן כְּשֶׁהַצַּדִּיק מְדַבֵּר דִּבּוּרִים קָשִׁים כְּדָרְבָּנוֹת וְכוּ׳, אַף שֶׁבִּמְקוֹמוֹ לֹא מְבִינִים אֶת זֹאת, וְעוֹד מַקְשִׁים עָלָיו קֻשְׁיוֹת, עִם כָּל זֹאת הַדִּבּוּר עוֹשֶׂה רֹשֶׁם, שֶׁבִּמְקוֹם אַחֵר שֶׁנִּמְצָאִים רְשָׁעִים הָרוֹדְפִים אֶת הַצַּדִּיקִים, אֲזַי הַצַּדִּיקִים נוֹטְלִים אֶת הַכֹּחַ מֵאֱדוֹם, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן כ׳), שֶׁהַכֹּחַ הַזֶּה לַעֲנֹשׁ אֶת הָרְשָׁעִים אִי אֶפְשָׁר, אֶלָּא כְּשֶׁמְּקַבְּלִים אוֹתוֹ מֵאֱדוֹם, כִּי זֶה הַכֹּחַ שֶׁלּוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית כז, מ): ״וְעַל חַרְבְּךָ תִּחְיֶה״.

נִמְצָא, כְּשֶׁהַצַּדִּיק מְדַבֵּר דִּבּוּרִים קָשִׁים, הַדִּבּוּר הוֹלֵךְ מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹפוֹ, וְהֵיכָן שֶׁיֵּשׁ רְשָׁעִים הָרוֹדְפִים אֲנָשִׁים כְּשֵׁרִים וְצַדִּיקִים, אֲזַי הַנִּרְדָּפִים מְקַבְּלִים כֹּחַ מֵהַצַּדִּיק, שֶׁדִּבֵּר שֶׁצְּרִיכִים לָקַחַת אֶת הַכֹּחַ מֵאֱדוֹם, וּבָזֶה הֵם מַכְנִיעִים אֶת הָרְשָׁעִים הַקָּמִים עֲלֵיהֶם. וְזֶה ״וַיָּשֶׂם הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ״, שֶׁהוּא בִּרְשָׁעוֹ מִתְּחִלָּתוֹ וְעַד סוֹפוֹ, וְכֵן כֹּל שֶׁזּוֹכְרוֹ אָמַר אָח לְרֹאשׁוֹ, וְכֵן שֶׁהַכֹּל נַעֲשׂוּ רָשִׁין בְּיָמָיו, כִּי הוּא שָׂם ״מַס עַל הָאָרֶץ״, מַ״ס אוֹתִיּוֹת ס״מ הַנּוֹקֵם בָּאָדָם, אֲזַי הָעֵצָה לְהַפִּילוֹ — עַל־יְדֵי ״וְאֵי הַיָּם״, שֶׁזֶּה מַה שֶּׁמַּזְכִּירִים בְּכָל יוֹם אֱלֹהֵי אַבְרָהָם, אֱלֹהֵי יִצְחָק, וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב — רָאשֵׁי תֵּבוֹת וְאֵי״י [אַבְרָהָם, יִצְחָק, יַעֲקֹב]. וְכַמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן נה): כְּשֶׁמַּזְכִּירִים אֶת הָאָבוֹת, עַל־יְדֵי־זֶה מַמְשִׁיכִים קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁשָּׁם מִשְׁכַּן הַשְּׁכִינָה. וּמוּבָא בַּזֹּהַר (שְׁלַח קעד.): בַּאֲתַר דְּאִית תַּמָּן אָבוֹת, אִית תַּמָּן שְׁכִינְתָּא; וְאָז זוֹכֶה לִרְאוֹת בְּמַפַּלְתָּם שֶׁל רְשָׁעִים, כִּי הַשְּׁכִינָה נִקְרֵאת יָם, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן לח): הַמַּלְכוּת נִקְרֵאת יָם, שֶׁכָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים לְתוֹכוֹ; נִמְצָא, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַפִּיל אֶת הַס״מ, שֶׁהוּא הַמַּלְאָךְ הַמְמֻנֶּה לְהַעֲלִים וּלְהַסְתִּיר אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר מִמֶּנּוּ יוֹנֵק אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, שֶׁהוּא מְמָרֵר אֶת הָאָדָם, כִּי הוּא נִקְרָא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ עַל שֵׁם: אָח וָרֹאשׁ — כֹּל שֶׁזּוֹכְרוֹ אָמַר אָח לְרֹאשׁוֹ, וְתִקְּנוּ לְהִנָּצֵל מִמֶּנּוּ — דַּיְקָא

ב וְכָל־מַעֲשֵׂה תָקְפּוֹ וּגְבוּרָתוֹ וּפְרָשַׁת גְּדֻלַּת מָרְדֳּכַי אֲשֶׁר גִּדְּלוֹ הַמֶּלֶךְ הֲלוֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי מָדַי וּפָרָס׃

גְּנָזֵי הַמֶּלֶךְ

עַל־יְדֵי שֶׁמְּגַלִּים אֶת זְכוּת הָאָבוֹת, שֶׁזֶּה וְאֵי״י: אַ׳בְרָהָם, י׳צְחָק, י׳עֲקֹב. וְאֶצֶל יַעֲקֹב כָּתוּב ו׳ — וֵ׳אלֹהֵי יַעֲקֹב, כִּי הוּא קִבֵּל בִּשְׁלֵמוּת מֵאַבְרָהָם וְיִצְחָק, וְעַל־יְדֵי־זֶה זָכָה לְהִתְגַּבֵּר עַל שָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו, שֶׁהוּא הַסָּ׳מְ״מ׳, וְהִפִּילוֹ. וְדָבָר זֶה שַׁיָּךְ אֵצֶל כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, אִם הוּא מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ אֶת הֶאָרַת הַשְּׁכִינָה, וְיוֹדֵעַ וָעֵד, אֲשֶׁר אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, עַל־יְדֵי־זֶה יִרְאֶה בַּמַּפֶּלֶת הָרָשָׁעִים הַקָּמִים עָלָיו. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִדְרָשׁ תְּהִלִּים כב): וּכְשֶׁנָּפַל הָמָן, וְחָזְרָה הַגְּדֻלָּה לְמָרְדֳּכַי — חָזְרוּ כֻּלָּם, שֶׁנֶּאֱמַר: ״וַיָּשֶׂם הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ מַס עַל הָאָרֶץ וְאִיֵּי הַיָּם״, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ב **וְכָל מַעֲשֵׂה תָקְפּוֹ וּגְבוּרָתוֹ וּפָרָשַׁת גְּדֻלַּת מָרְדֳּכַי אֲשֶׁר גִּדְּלוֹ הַמֶּלֶךְ, הֲלוֹא הֵם כְּתוּבִים עַל סֵפֶר:** צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אָהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר כָּל סֵפֶר מְגִלַּת אֶסְתֵּר — מִפִּי הַגְּבוּרָה נֶאֱמַר. כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (רוּת רַבָּה, פָּרָשָׁה ד׳, סִימָן ה׳): רַב וְרַב חֲנִינָא וְרַב יוֹנָתָן וּבַר קַפָּרָא וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי אָמְרוּ: הַמְּגִלָּה הַזֹּאת אֵין נֶאֱמָרָה מִפִּי בֵּית־דִּין, מִסִּינַי נֶאֱמְרָה, אֶלָּא שֶׁאֵין מֵקְדָּם וּמְאֻחָר בַּתּוֹרָה. וּמִנַּיִן שֶׁהַסְּכִים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֲלֵיהֶם? רַב אָמַר (אֶסְתֵּר ט, כז): ״קִיְּמוּ וְקִבְּלוּ הַיְּהוּדִים״ לֹא כְּתִיב, ׳וְקִבֵּל׳ כְּתִיב. וְהֵנָּה רַבֵּנוּ זַ״ל אָמַר (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן יז), שֶׁהַצַּדִּיק מְגַלֶּה אֶת הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מִתְפָּאֵר עִם נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, אֵיךְ שֶׁכָּל בַּר יִשְׂרָאֵל חָשׁוּב אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה הַתְּפִלִּין שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁכָּתוּב שָׁם: ״וּמִי כְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ״ (דְּבָרִים ו׳:); וְעַל־יְדֵי שֶׁמִּתְגַּלֶּה הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר עִם כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, עַל־יְדֵי־זֶה מִתְגַּלָּה הַיִּרְאָה וְהָאַהֲבָה; כִּי כְּשֶׁיּוֹדְעִים שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מִתְפָּאֵר עִם כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, אֲזַי יְרֵאִים מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, כִּי הֲרֵי הוּא צוֹפֶה וּמַבִּיט עַל כָּל אֶחָד, כִּי הוּא מִתְפָּאֵר בָּהֶם, שֶׁזּוֹ הַיִּרְאָה שֶׁנִּכְנֶסֶת בָּאָדָם, מֵחֲמַת שֶׁמֵּבִין שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר עִמּוֹ וְעִם כָּל מַה שֶּׁעוֹשֶׂה, אֲזַי הוּא מִתְיָרֵא מִמֶּנּוּ, וְלֹא

יַעֲשֶׂה דָּבָר נֶגֶד רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ. וְכֵן נִכְנֶסֶת בּוֹ אַהֲבָה עֲצוּמָה, שֶׁאוֹהֵב אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, מֵאַחַר שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁיֵּשׁ לַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ הִתְפָּאֲרוּת מִמֶּנּוּ, וְכָל מַה שֶּׁהוּא עוֹשֶׂה חָשׁוּב בְּעֵינָיו יִתְבָּרַךְ. וְהַיִּרְאָה וְהָאַהֲבָה הַזּוֹ מְגַלֶּה הַצַּדִּיק הָאֱמֶת. אַךְ לִפְעָמִים נֶחֱשֶׁכֶת אֵצֶל הָאָדָם הַיִּרְאָה וְהָאַהֲבָה, מֵחֲמַת כְּסִילוּת הַשֵּׂכֶל שֶׁנִּכְנָס בּוֹ, עַל־יְדֵי מַעֲשִׂים רָעִים שֶׁהוּא עוֹשֶׂה, נִתְחַשֵּׁךְ שִׂכְלוֹ בְּכִסְילוּת, דְּהַיְנוּ דֵּעוֹת נִפְסָדוֹת וְחָכְמוֹת נָכְרִיּוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יִרְמְיָה ד, כב): ״חֲכָמִים הֵמָּה לְהָרַע וּלְהֵיטִיב לֹא יָדָעוּ״; כִּי עַל־יְדֵי מַעֲשֵׂיהֶם הָרָעִים, אֵינָם יְכוֹלִים לְהִשְׁתַּמֵּשׁ כְּלָל בְּשִׂכְלָם לְהֵיטִיב, כִּי אִם לְהָרַע, וְעַל־יְדֵי כְּסִילוּת הַשֵּׂכֶל, עַל־יְדֵי־זֶה אֵינָם יְכוֹלִים לִרְאוֹת וּלְהָבִין אוֹר הַצַּדִּיק.

וְהַתִּקּוּן לָזֶה, לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל כְּסִילוּת הַשֵּׂכֶל, הוּא עַל־יְדֵי מְזֻבָּח, הַיְנוּ אֲכִילָה דִּקְדֻשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרָכוֹת נה.): ׳שֻׁלְחָנוֹ שֶׁל אָדָם מְכַפֵּר כְּמִזְבֵּחַ׳; וְעַל־כֵּן עַל־יְדֵי אֲכִילָה בְּכַשְׁרוּת — נִכְנַעַת הַכְּסִילוּת וְנִתְרוֹמֵם הַשֵּׂכֶל, וְזוֹכֶה לְיִרְאָה וְאַהֲבָה. וְזֶה מַה שֶּׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (זְבָחִים נג.): ׳מִזְבֵּחַ בְּחֶלְקוֹ שֶׁל טוֹרֵף׳, זֶה בְּחִינַת אֲכִילָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קיא, ה): ׳טֶרֶף נָתַן לִירֵאָיו׳. וְעַל־יְדֵי שֶׁאוֹכְלִים בִּקְדֻשָּׁה, הַיְנוּ שֶׁנִּזְהָרִים שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל שׁוּם מַאֲכָלוֹת אֲסוּרִים, עַל־יְדֵי־זֶה זוֹכִים לְזִכּוּךְ הַדַּעַת, שֶׁמִּשָּׁם מְקַבְּלִים אֶת הָאַהֲבָה וְהַיִּרְאָה, שֶׁהוּא אוֹר הַצַּדִּיק, שֶׁכָּל עִנְיָנוֹ לְגַלּוֹת וּלְפָרְסֵם אֶת אֱמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְתָמִיד מְדַבֵּר דִּבּוּרֵי אֱמוּנָה, אֲשֶׁר עַל־יְדֵי־זֶה הַדִּבּוּרִים הוֹלְכִים מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹפוֹ, בִּבְחִינַת (אֶסְתֵּר ט׳): ״וְשָׁמְעוּ הוֹלֵךְ בְּכָל הַמְּדִינוֹת״, עַד שֶׁגַּם הָעַכּוּ״ם מוֹצְאִים בְּסִפְרֵיהֶם הֵפֶךְ אֱמוּנָתָם וּמִתְגַּיְּרִים, שֶׁזֶּה (אֶסְתֵּר ו׳): ״וַיִּמְצָא כָּתוּב אֲשֶׁר הִגִּיד מָרְדֳּכַי״; כִּי הַדִּבּוּרִים אֲשֶׁר הִגִּיד מָרְדֳּכַי, שֶׁהֵם דִּבּוּרֵי אֱמוּנָה שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, נִמְצָאִים כְּתוּבִים בְּסִפְרֵיהֶם. כִּי הַדִּבּוּר שֶׁל הַצַּדִּיק הוֹלֵךְ לְמֶרְחוֹק, עַד שֶׁנִּכְתָּב וְנֶחֱקָק בְּסִפְרֵיהֶם, וּמוֹצְאִים הֵפֶךְ אֱמוּנָתָם וּמִתְגַּיְּרִים. וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה עַל־יְדֵי הָאַהֲבָה שֶׁיֵּשׁ בֵּין נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁאָז נַעֲשֶׂה אֲוִיר הַנַּח וְהַזַּךְ, שֶׁדִּבּוּרוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק יָכוֹל לָלֶכֶת מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹפוֹ. וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל־יְדֵי צְדָקָה שֶׁאֶחָד עוֹזֵר לַשֵּׁנִי וּמִתְאַחֲדִים יַחַד. וְזֶה סוֹד מַתָּנוֹת לָאֶבְיוֹנִים שֶׁנּוֹתְנִין בְּפוּרִים, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִתְרַבֶּה הָאַהֲבָה וְהַשָּׁלוֹם, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשֶׂה אֲוִיר הַנַּח וְהַזַּךְ, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִכְתָּבִין דִּבְרֵי מָרְדֳּכַי בְּסִפְרֵיהֶם. בִּבְחִינַת: ״וַיִּמְצָא כָּתוּב אֲשֶׁר הִגִּיד מָרְדֳּכַי״. וְזֶה סוֹד

קְרִיאַת הַמְּגִלָּה, שֶׁזֶּה סוֹד הַכְּתָב, שֶׁנַּעֲשָׂה עַל־יְדֵי מָרְדֳּכַי, שֶׁנִּכְתַּב וְנֶחְקַק בְּסִפְרֵיהֶם, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשָׂה הַנֵּס; כִּי עַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשִׂין גֵּרִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אֶסְתֵּר ח, יז): "וְרַבִּים מֵעַמֵּי הָאָרֶץ מִתְיַהֲדִים", שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִשְׁלָם פְּגַם הַמְּזֻבֵּחַ, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִשְׁלֶמֶת הַדַּעַת, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִתְגַּלֶּה אוֹר הַצַּדִּיק הַמְגַלֶּה הַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וְעַל־יְדֵי כָּל זֶה נַעֲשָׂה מַפֶּלֶת הָמָן, שֶׁיִּנִּיקָתוֹ מִפְּגַם הַמְּזֻבֵּחַ. וְעַל־כֵּן עִקַּר תִּקּוּן הַמְּגִלָּה נִתְקַנָּה וְנַעֲשֵׂית שֶׁתִּהְיֶה כְּתוּבָה בְּסִפְרֵיהֶם, וּכְמוֹ שֶׁמּוּבָא, שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה אֵין שׁוּם שֵׁם בְּפֵרוּשׁ בְּכָל הַמְּגִלָּה, מֵחֲמַת זֶה שֶׁתִּהְיֶה כְּתוּבָה בְּסִפְרֵיהֶם, כִּי כָּל עִקַּר סוֹד הַמְּגִלָּה הוּא סוֹד הַכְּתָב, שֶׁנֶּחְקַק וְנִכְתַּב בְּסִפְרֵיהֶם שֶׁנַּעֲשָׂה עַל־יְדֵי מָרְדֳּכַי, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשָׂה כָּל מַפֶּלֶת הָמָן. וְזֶה שֶׁכָּתוּב: "וְכָל מַעֲשֵׂה תָקְפּוֹ וּגְבוּרָתוֹ וּפָרָשַׁת גְּדֻלַּת מָרְדֳּכַי הֲלוֹא הֵם כְּתוּבִים עַל סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי מָדַי וּפָרָס", שֶׁזֶּה לֹא מָצִינוּ בִּמְקוֹמוֹת אֲחֵרִים, כִּי אֵין דֶּרֶךְ הַמִּקְרָא לִכְתֹּב, רַק שֶׁיֵּשׁ הַדְּבָרִים נִכְתָּבִים בְּסִפְרֵי הַמְּלָכִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה. אָמְנָם כָּאן, שֶׁהַמִּקְרָא מְפָרֵשׁ, שֶׁכָּל מַעֲשֵׂה תָקְפּוֹ וּגְבוּרָתוֹ שֶׁל הַנֵּס וּגְדֻלַּת מָרְדֳּכַי כְּתוּבִים עִקַּר בְּסִפְרֵיהֶם, כִּי שָׁם רוֹאִים גְּדֻלַּת מָרְדֳּכַי, וְתֹקֶף הַנֵּס שֶׁעָשָׂה, וְלָכֵן נִכְתַּב בְּסִפְרֵי מַלְכֵי מָדַי וּפָרָס דַּיְקָא, שֶׁהֵם סִפְרֵיהֶם שֶׁמָּצְאוּ כְּתוּבִים שָׁם דִּבְרֵי מָרְדֳּכַי, שֶׁהֵם דִּבְרֵי אֱמוּנָה, שֶׁעַל יָדוֹ הוֹצִיא הַטּוֹב שֶׁהָיָה כָּבוּשׁ בֵּינֵיהֶם כָּל־כָּךְ הַרְבֵּה זְמַן כְּמוֹ שֶׁהָיָה אָז, וְנַעֲשָׂה נַס גָּדוֹל כָּזֶה עַל־יְדֵי הַכְּתָב דַּיְקָא, שֶׁהוּא מְגִלַּת אֶסְתֵּר, שֶׁתִּקְנוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים, וְהִסְכִּים הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עַל זֶה. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה טז.), שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁבָּא הָמָן לְמָרְדֳּכַי לְהַרְכִּיבוֹ עַל הַסּוּס, מְצָאוֹ שֶׁהָיָה עוֹסֵק בְּהִלְכוֹת קְמָץ שֶׁל מִנְחָה, וְאָמַר לוֹ: אָתֵי קְמָץ מִנְחָה דִּידְכוּ וּבָטִיל עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים כִּכָּר כֶּסֶף. וְלָמָּה הִזְכִּיר קְמָץ מִנְחָה דַּיְקָא? כִּי הֵם סוֹד הַקָּרְבָּנוֹת, שֶׁהֵם שְׁלֵמוּת הַמְּזֻבֵּחַ, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה הָיְתָה מַפֶּלֶת הָמָן.

וְזֶה סוֹד "מִשְׁלוֹחַ מָנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ", הַכֹּל בִּשְׁבִיל לְהַרְבּוֹת הַשָּׁלוֹם, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשָׂה אֲוִיר הַנַּח וְהַזַּךְ, שֶׁגַּם כָּל הַצְּדָקָה שֶׁל מַתָּנוֹת לָאֶבְיוֹנִים, הַכֹּל בִּשְׁבִיל שֶׁתִּתְרַבֶּה הָאַהֲבָה בֵּין נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְיִתְאַחֲדוּ יַחַד, וְעַל־יְדֵי־זֶה יִהְיוּ נִשְׁמָעִים לָהֶם וּלְכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ דִּבּוּרָיו שֶׁל הַצַּדִּיק, שֶׁהֵם דִּבּוּרֵי אֱמוּנָה, עַד שֶׁאֲפִלּוּ הַגּוֹיִים יִתְגַּיְּרוּ, בְּחִינַת "רַבִּים מֵעַמֵּי הָאָרֶץ מִתְיַהֲדִים". וְעַל־כֵּן מִצְוָה גְּדוֹלָה לֶאֱכֹל בְּפוּרִים וּלְהַרְבּוֹת בִּסְעֻדָּה מְאֹד, כִּי

ג כִּי | מָרְדֳּכַי הַיְּהוּדִי מִשְׁנֶה לַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וְגָדוֹל
לַיְּהוּדִים וְרָצוּי לְרֹב אֶחָיו דֹּרֵשׁ טוֹב לְעַמּוֹ וְדֹבֵר
שָׁלוֹם לְכָל־זַרְעוֹ׃

גְּנָזֵי הַמֶּלֶךְ

עִקַּר שְׁלֵמוּת הַדַּעַת וְתִקּוּנוֹ וְהַכְנָעַת הַכְּסִילוּת, שֶׁמִּשָּׁם יִנִּיקַת הָמָן, הוּא עַל־יְדֵי אֲכִילָה כְּשֶׁהִיא בְּכַשְׁרוּת, שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה עַל־יְדֵי הַצְּדָקָה וּמִקְרָא מְגִלָּה, וְעַל־כֵּן נוֹהֲגִין לַעֲשׂוֹת עִקַּר הַסְּעֻדָּה סָמוּךְ לָעֶרֶב, אַחַר שֶׁעָשׂוּ הַתִּקּוּנִים שֶׁל פּוּרִים, שֶׁעַל יָדָם נִשְׁלָם הַדַּעַת, שְׁלֵמוּת הַמִּזְבֵּחַ, וְלָכֵן אָז הֻתְּרָה הָאֲכִילָה, וְהִיא מִצְוָה גְּדוֹלָה לְהַרְבּוֹת בִּסְעֻדָּה, כִּי אָז הָאֲכִילָה הִיא עִקַּר שְׁלֵמוּת הַדַּעַת, וְזֶה "וְכָל מַעֲשֵׂה תָקְפּוֹ וּגְבוּרָתוֹ וּפָרָשַׁת גְּדֻלַּת מָרְדֳּכַי אֲשֶׁר גִּדְּלוֹ הַמֶּלֶךְ, הֲלוֹא הֵם כְּתוּבִים עַל סֵפֶר"; הַיְנוּ שֶׁתָּקְפּוֹ וּגְבוּרָתוֹ שֶׁל מָרְדֳּכַי הֵם כְּתוּבִים עַל סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי מָדַי וּפָרָס דַּיְקָא, כִּי הַצַּדִּיק מְגַלֶּה אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ לְכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, וְדִבּוּרָיו הוֹלְכִים מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹפוֹ, עַד שֶׁמּוֹצְאִים בְּסִפְרֵיהֶם הַפְּךְ אֱמוּנָתָם וּמִתְגַּיְּרִים, וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

ג כִּי מָרְדֳּכַי הַיְּהוּדִי מִשְׁנֶה לַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וְגָדוֹל לַיְּהוּדִים: צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר מָרְדֳּכַי הַצַּדִּיק זָכָה לְהַחְדִּיר בִּנְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּגִלּוּי רַב וְנוֹרָא מְאֹד, כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן נו), שֶׁמָּרְדֳּכַי נִכְנָס לְתוֹךְ הַהִסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַהִסְתָּרָה, וּמְגַלֶּה אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת (אֶסְתֵּר ב, יא): "וּבְכָל יוֹם וָיוֹם מָרְדֳּכַי מִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי חֲצַר בֵּית הַנָּשִׁים לָדַעַת אֶת שְׁלוֹם אֶסְתֵּר"; כִּי נָשִׁים הוּא מִלְּשׁוֹן שֵׁנָּשׁוּ וְקָפְצוּ מִמְּקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, שֶׁנִּתְרַחֲקוּ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְנֶעֱלָם וְנִסְתָּר מֵהֶם אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, הַיְנוּ שֶׁהַנְּשָׁמוֹת נָפְלוּ בְּמָקוֹם שֶׁנָּפְלוּ, עַד שֶׁנֶּעֱלָם וְנִסְתָּר מֵהֶם אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת 'אֶסְתֵּר' — לְשׁוֹן הַסְתָּרָה, כְּמַאֲמָרָם זַ"ל (חֻלִּין קלט:): אֶסְתֵּר מִן הַתּוֹרָה מְנַיִן? שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים לא, יח): "וְאָנֹכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר", וּמָרְדֳּכַי שֶׁהוּא הַצַּדִּיק, יוֹרֵד תָּמִיד אֲלֵיהֶם, וּמִתְעַנְיֵן "לָדַעַת אֶת שְׁלוֹם אֶסְתֵּר", לְמְצֹא אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שֶׁנִּקְרָא שָׁלוֹם, כְּמַאֲמָרָם זַ"ל (שַׁבָּת י.): 'שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שָׁלוֹם'. כִּי כָּל עִנְיָנוֹ שֶׁל

מָרְדֳּכַי הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא "דּוֹרֵשׁ טוֹב לְעַמּוֹ", הֵינוּ לִמְצֹא אֶת הַטּוֹב שֶׁבְּכָל בַּר יִשְׂרָאֵל, וּכְמַאֲמָרָם זַ"ל (פִּרְקֵי דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, פֶּרֶק מט): כִּי מָרְדֳּכַי הָיָה אִישׁ טוֹב וּמְבַקֵּשׁ שָׁלוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר: "כִּי מָרְדֳּכַי הַיְּהוּדִי מִשְׁנֶה לַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וְגָדוֹל לַיְּהוּדִים, וְרָצוּי לְרֹב אֶחָיו, דּוֹרֵשׁ טוֹב לְעַמּוֹ, וְדוֹבֵר שָׁלוֹם לְכָל זַרְעוֹ", וְעָלָיו הַכָּתוּב אוֹמֵר (תְּהִלִּים לז, לז) "שְׁמָר תָּם וּרְאֵה יָשָׁר, כִּי אַחֲרִית לְאִישׁ שָׁלוֹם". וְהַטּוֹב שֶׁבְּכָל בַּר יִשְׂרָאֵל זֶה אֱלְקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קמה, ט): "טוֹב ה' לַכֹּל", כִּי כָל הַטּוֹב שֶׁנִּמְצָא בְּכָל מָקוֹם, הַכֹּל הוּא מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת, הַשְׁכָּמַת הַבֹּקֶר, הֲלָכָה א', אות ב'); אֲבָל נֶגֶד מָרְדֳּכַי הָיְתָה הִתְנַגְּדוּת גְּדוֹלָה מְאֹד, כְּמַאֲמָרָם זַ"ל (מְגִלָּה טז:): "כִּי מָרְדֳּכַי הַיְּהוּדִי מִשְׁנֶה לַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וְגָדוֹל לַיְּהוּדִים, וְרָצוּי לְרֹב אֶחָיו", 'לְרֹב' אֶחָיו וְלֹא 'לְכָל' אֶחָיו, מִלַּמֵּד שֶׁפָּרְשׁוּ מִמֶּנּוּ מִקְצַת סַנְהֶדְרִין. כִּי כָל מִי שֶׁעוֹסֵק לְקָרֵב רְחוֹקִים, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּעַצְמוֹ רוֹאֶה שֶׁתִּהְיֶה עָלָיו מַחֲלֹקֶת, וְכַמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן קכח): כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מִסְתַּכֵּל בִּנְשָׁמָה, שֶׁתּוּכַל לְהַחֲזִיר בְּנֵי־אָדָם בִּתְשׁוּבָה וְלַעֲשׂוֹת גֵּרִים, אֲזַי הוּא יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, כְּבְיָכוֹל, מְבַקֵּשׁ וְרוֹאֶה שֶׁתִּהְיֶה מַחֲלֹקֶת עָלָיו, כִּי 'אֵין מְקַבְּלִין גֵּרִים לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ וְלֹא בִּימֵי שְׁלֹמֹה מִשּׁוּם שֶׁלְּחַן מְלָכִים' (יְבָמוֹת כד:), כִּי אָז אֵינָן מִתְגַּיְּרִין מֵאַהֲבָה, רַק מֵחֲמַת שֶׁרוֹאִין גְּדֻלַּת יִשְׂרָאֵל. וְעִקַּר הַגֵּרִים הוּא כְּשֶׁמִּתְגַּיְּרִין בְּעֵת שֶׁיִּשְׂרָאֵל סְחוּפִים בְּעַנְיֵי וּבְדַחַק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה נד, טו): "מִי גָּר אִתָּךְ" — בַּעֲנִיּוּתֵךְ (עֵין יְבָמוֹת כד:); וְעַל־כֵּן בְּהֶכְרֵחַ שֶׁתִּהְיֶה מַחֲלֹקֶת עַל מִי שֶׁמַּחֲזִיר בְּנֵי־אָדָם לְמוּטָב וּמְגַיֵּר גֵּרִים, כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּהְיֶה לוֹ שׁוּם שַׁלְוָה, כִּי אָז מִי שֶׁמִּתְקָרֵב אֵלָיו — הוּא בֶּאֱמֶת, וַאֲזַי יָכוֹל לְגַיֵּר גֵּרִים בֶּאֱמֶת, לֹא מִשּׁוּם שָׁלוֹם וְנַחַת. וְלָכֵן עָבַר עַל מָרְדֳּכַי הַצַּדִּיק מַה שֶּׁעָבַר, עַד שֶׁפָּרְשׁוּ מִמֶּנּוּ חֵלֶק גָּדוֹל מֵהַסַּנְהֶדְרִין, כִּי חָלְקוּ עָלָיו, וְאַף־עַל־פִּי־כֵן הוּא לֹא הִתְפַּעֵל מֵאַף אֶחָד, כִּי הוּא עָסַק לְקָרֵב נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל לְהַחֲזִירָם לְמוּטָב, לְגַיֵּר גֵּרִים וְלַעֲשׂוֹת בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן יד), שֶׁצְּרִיכִים לְהַשְׁקוֹת אוֹתָם שֶׁבַּחוּץ עִם תּוֹרָה, בִּבְחִינַת (מִשְׁלֵי ה, טז): "יָפוּצוּ מַעְיְנוֹתֶיךָ חוּצָה". וְלָכֵן נִקְרָא מָרְדֳּכַי "דּוֹרֵשׁ טוֹב לְעַמּוֹ", שֶׁהָיָה פּוֹתֵחַ דְּבָרִים וְדוֹרְשָׁם, כְּמַאֲמָרָם זַ"ל (אֶסְתֵּר רַבָּה, פָּרָשָׁה ו', סִימָן ב'): "דּוֹרֵשׁ טוֹב לְעַמּוֹ וְדוֹבֵר שָׁלוֹם לְכָל זַרְעוֹ", מַה מֹּשֶׁה לִמֵּד תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, דִּכְתִיב (דְּבָרִים ד, ה): "רְאֵה לִמַּדְתִּי אֶתְכֶם חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים", אַף מָרְדֳּכַי כֵּן, דִּכְתִיב (אֶסְתֵּר ט, ל): "דִּבְרֵי

שָׁלוֹם וֶאֱמֶת". וְכֵן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְנָחוֹת סה.): פְּתַחְיָה זֶה מָרְדְּכַי, וְלָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ פְּתַחְיָה? שֶׁפּוֹתֵחַ דְּבָרִים וְדוֹרְשָׁן; כִּי הָיָה יָכוֹל לְקָרֵב אֶת כְּלַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ עַל־יְדֵי הַדְּרָשׁוֹת שֶׁלּוֹ, שֶׁקִּשְׁרָם בְּשָׁרְשֵׁי נִשְׁמוֹתֵיהֶם, כַּמּוּבָא בִּדְבְרֵי מוֹהַרַנ"תְּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־הֲלָכוֹת עֲרֵלָה, הֲלָכָה ה', אוֹת יח); וְזֶה שֶׁמְּסַיֵּמֶת הַמְּגִלָּה: "דּוֹרֵשׁ טוֹב לְעַמּוֹ, וְדוֹבֵר שָׁלוֹם לְכָל זַרְעוֹ", דּוֹרֵשׁ טוֹב לְעַמּוֹ זֶה סוֹד דְּרָשׁוֹת הַתּוֹרָה שֶׁזָּכָה מָרְדְּכַי, שֶׁהָיָה פּוֹתֵחַ בִּדְבָרִים וְדוֹרְשָׁן, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה הָיָה יָכוֹל לְקָרֵב נְפָשׁוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְזֶהוּ "דּוֹרֵשׁ טוֹב לְעַמּוֹ", הֵם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁכֻּלָּם מֻשְׁרָשִׁין בְּאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה, שֶׁהָיָה מָרְדְּכַי מֵאִיר בָּהֶם הֶאָרָה בְּכָל פַּעַם מִשָּׁרְשֵׁי אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁדָּרַשׁ בָּהֶם, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה עוֹרָרָם לִתְשׁוּבָה בְּכָל פַּעַם, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִתְרוֹמֵם הַכָּבוֹד הִקְדֻּשָּׁה לְשָׁרְשׁוֹ, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִמְשָׁךְ שָׁלוֹם. וְזֶה "וְדוֹבֵר שָׁלוֹם לְכָל זַרְעוֹ"; כִּי עַל־יְדֵי־זֶה נִמְשָׁךְ שָׁלוֹם, וְזֶהוּ "לְכָל זַרְעוֹ", כִּי זוֹכֶה שֶׁיִּהְיֶה נִמְשָׁךְ הַשָּׁלוֹם לְכָל זַרְעוֹ, שֶׁהַמְשִׁיךְ נְשָׁמוֹת בְּהִירוֹת וְזַכּוֹת לְזַרְעוֹ, עַל־יְדֵי שֶׁהֵאִיר שָׁרְשֵׁי אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה בָּזֶה שֶׁלָּמַד עִם הָרְחוֹקִים, וַאֲזַי הַשָּׁלוֹם הַנִּמְשָׁךְ עַל־יְדֵי־זֶה, בְּוַדַּאי נִמְשָׁךְ בְּיוֹתֵר לְזַרְעוֹ, שֶׁנִּמְשְׁכוּ לְזֶה הָעוֹלָם עַל־יְדֵי־זֶה. וְזֶהוּ "וְדוֹבֵר שָׁלוֹם לְכָל זַרְעוֹ". וְזֶה (יְשַׁעְיָה נד, יג): "וְכָל בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי יְהוָ"ה וְרַב שְׁלוֹם בָּנָיִךְ", כִּי הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים זוֹכִים לְבָנִים תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, עַל־יְדֵי שֶׁמְּבָרְכִין בַּתּוֹרָה תְּחִלָּה, שֶׁזֶּה סוֹד מָרְדְּכַי, שֶׁהָיָה פּוֹתֵחַ בִּדְבָרִים וְדוֹרְשָׁם, עַל־יְדֵי־זֶה "וְרַב שְׁלוֹם בָּנָיִךְ", כִּי עַל־יְדֵי־זֶה מַמְשִׁיךְ שָׁלוֹם, שֶׁהוּא שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וּמְגַלֶּה אֶת הַהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַהַסְתָּרָה, שֶׁזֶּה סוֹד מְגִלַּת אֶסְתֵּר, הַיְנוּ שֶׁהַצַּדִּיק מְגַלֶּה אֶת הַהַסְתָּרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַהַסְתָּרָה, שֶׁגַּם שָׁם נִמְצָא אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאַף שֶׁיֵּשׁ עָלָיו מַחֲלֹקֶת, שֶׁזֶּה בְּחִינַת "וְרָצוּי לִרֹב אֶחָיו" וְלֹא לְכָל אֶחָיו, וְאַף־עַל־פִּי־כֵן אֵינוֹ מִתְפַּעֵל מֵהֶם, כִּי הוּא דָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁנִּקְרָא שָׁלוֹם. וְלָכֵן הוּא "וְדוֹבֵר שָׁלוֹם לְכָל זַרְעוֹ", וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

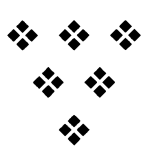

הספר הקדוש הזה נדפס

לעילוי נשמת

הגאון הצדיק

רבי מְנַחֵם זָאַב זיי"ע

בן הגאון הקדוש

רבי אלכסנדר זישא הי"ד

נפטר ד' בתשרי ה'תשס"ג

ת.נ.צ.ב.ה.

מְגִלַּת אֶסְתֵּר

סדר ברכות המגילה

קוראים את המגילה בערב אחר תפילת ערבית,
וביום אחר קריאת התורה, הקורא מברך שלש
ברכות:

**בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ
הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ
בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל מִקְרָא מְגִלָּה:**

**בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ
הָעוֹלָם, שֶׁעָשָׂה נִסִּים
לַאֲבוֹתֵינוּ בַּיָּמִים הָהֵם בַּזְּמַן הַזֶּה:**

**בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ
הָעוֹלָם, שֶׁהֶחֱיָנוּ וְקִיְּמָנוּ
וְהִגִּיעָנוּ לַזְּמַן הַזֶּה:**

בשחרית יכוין בברכת "שהחיינו" גם על מצות
מתנות לאביונים, ומצות משלוח מנות איש
לרעהו, ומצות סעודת פורים.

א א וַיְהִי בִּימֵי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ הוּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ הַמֹּלֵךְ
מֵהֹדּוּ וְעַד־כּוּשׁ שֶׁבַע וְעֶשְׂרִים וּמֵאָה מְדִינָה:
ב בַּיָּמִים הָהֵם כְּשֶׁבֶת | הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ עַל
כִּסֵּא מַלְכוּתוֹ אֲשֶׁר בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה: ג בִּשְׁנַת
שָׁלוֹשׁ לְמָלְכוֹ עָשָׂה מִשְׁתֶּה לְכָל־שָׂרָיו וַעֲבָדָיו
חֵיל | פָּרַס וּמָדַי הַפַּרְתְּמִים וְשָׂרֵי הַמְּדִינוֹת
לְפָנָיו: ד בְּהַרְאֹתוֹ אֶת־עֹשֶׁר כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ
וְאֶת־יְקָר תִּפְאֶרֶת גְּדֻלָּתוֹ יָמִים רַבִּים שְׁמוֹנִים
וּמְאַת יוֹם: ה וּבִמְלוֹאת | הַיָּמִים הָאֵלֶּה עָשָׂה
הַמֶּלֶךְ לְכָל־הָעָם הַנִּמְצְאִים בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה
לְמִגָּדוֹל וְעַד־קָטָן מִשְׁתֶּה שִׁבְעַת יָמִים בַּחֲצַר
גִּנַּת בִּיתַן הַמֶּלֶךְ: ו חוּר | כַּרְפַּס וּתְכֵלֶת אָחוּז
בְּחַבְלֵי־בוּץ וְאַרְגָּמָן עַל־גְּלִילֵי כֶסֶף וְעַמּוּדֵי
שֵׁשׁ מִטּוֹת | זָהָב וָכֶסֶף עַל רִצְפַת בַּהַט־וָשֵׁשׁ
וְדַר וְסֹחָרֶת: ז וְהַשְׁקוֹת בִּכְלֵי זָהָב וְכֵלִים
מִכֵּלִים שׁוֹנִים וְיֵין מַלְכוּת רָב כְּיַד הַמֶּלֶךְ:
ח וְהַשְׁתִּיָּה כַּדָּת אֵין אֹנֵס כִּי־כֵן | יִסַּד הַמֶּלֶךְ עַל
כָּל־רַב בֵּיתוֹ לַעֲשׂוֹת כִּרְצוֹן אִישׁ־וָאִישׁ: ס ט גַּם
וַשְׁתִּי הַמַּלְכָּה עָשְׂתָה מִשְׁתֶּה נָשִׁים בֵּית
הַמַּלְכוּת אֲשֶׁר לַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ: ס י בַּיּוֹם

הַשְּׁבִיעִי כְּטוֹב לֵב־הַמֶּלֶךְ בַּיַּיִן אָמַר לִמְהוּמָן
בִּזְתָא וְזַרְבוֹנָא בִּגְתָא וַאֲבַגְתָא וְתַר וְכַרְכַּס
שִׁבְעַת הַסָּרִיסִים הַמְשָׁרְתִים אֶת־פְּנֵי הַמֶּלֶךְ
אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ: יא לְהָבִיא אֶת־וַשְׁתִּי הַמַּלְכָּה לִפְנֵי
הַמֶּלֶךְ בְּכֶתֶר מַלְכוּת לְהַרְאוֹת הָעַמִּים
וְהַשָּׂרִים אֶת־יָפְיָהּ כִּי־טוֹבַת מַרְאֶה הִיא:
יב וַתְּמָאֵן הַמַּלְכָּה וַשְׁתִּי לָבוֹא בִּדְבַר הַמֶּלֶךְ
אֲשֶׁר בְּיַד הַסָּרִיסִים וַיִּקְצֹף הַמֶּלֶךְ מְאֹד
וַחֲמָתוֹ בָּעֲרָה בוֹ: ס יג וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לַחֲכָמִים
יֹדְעֵי הָעִתִּים כִּי־כֵן דִּבֶּר הַמֶּלֶךְ לִפְנֵי כָּל־יֹדְעֵי
דָּת וָדִין: יד וְהַקָּרֹב אֵלָיו כַּרְשְׁנָא שֵׁתָר אַדְמָתָא
תַּרְשִׁישׁ מֶרֶס מַרְסְנָא מְמוּכָן שִׁבְעַת שָׂרֵי | פָּרַס
וּמָדַי רֹאֵי פְנֵי הַמֶּלֶךְ הַיֹּשְׁבִים רִאשֹׁנָה
בַּמַּלְכוּת: טו כְּדָת מַה־לַּעֲשׂוֹת בַּמַּלְכָּה וַשְׁתִּי
עַל | אֲשֶׁר לֹא־עָשְׂתָה אֶת־מַאֲמַר הַמֶּלֶךְ
אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ בְּיַד הַסָּרִיסִים: ס טז וַיֹּאמֶר מְמוּכָן
לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְהַשָּׂרִים לֹא עַל־הַמֶּלֶךְ לְבַדּוֹ
עָוְתָה וַשְׁתִּי הַמַּלְכָּה כִּי עַל־כָּל־הַשָּׂרִים וְעַל־
כָּל־הָעַמִּים אֲשֶׁר בְּכָל־מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ
אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ: יז כִּי־יֵצֵא דְבַר־הַמַּלְכָּה עַל־כָּל־

הַנָּשִׁים לְהַבְזוֹת בַּעְלֵיהֶן בְּעֵינֵיהֶן בְּאָמְרָם
הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ אָמַר לְהָבִיא אֶת־וַשְׁתִּי
הַמַּלְכָּה לְפָנָיו וְלֹא־בָאָה׃ יח וְהַיּוֹם הַזֶּה
תֹּאמַרְנָה | שָׂרוֹת פָּרַס־וּמָדַי אֲשֶׁר שָׁמְעוּ אֶת־
דְּבַר הַמַּלְכָּה לְכָל שָׂרֵי הַמֶּלֶךְ וּכְדֵי בְזָיוֹן
וָקָצֶף׃ יט אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב יֵצֵא דְּבַר־מַלְכוּת
מִלְפָנָיו וְיִכָּתֵב בְּדָתֵי פָרַס־וּמָדַי וְלֹא יַעֲבוֹר
אֲשֶׁר לֹא־תָבוֹא וַשְׁתִּי לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ
וּמַלְכוּתָהּ יִתֵּן הַמֶּלֶךְ לְרֵעוּתָהּ הַטּוֹבָה מִמֶּנָּה׃
כ וְנִשְׁמַע פִּתְגָם הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה בְּכָל־
מַלְכוּתוֹ כִּי רַבָּה הִיא וְכָל־הַנָּשִׁים יִתְּנוּ יְקָר
לְבַעְלֵיהֶן לְמִגָּדוֹל וְעַד־קָטָן׃ כא וַיִּיטַב הַדָּבָר
בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ וְהַשָּׂרִים וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ כִּדְבַר
מְמוּכָן׃ כב וַיִּשְׁלַח סְפָרִים אֶל־כָּל־מְדִינוֹת
הַמֶּלֶךְ אֶל־מְדִינָה וּמְדִינָה כִּכְתָבָהּ וְאֶל־עַם
וָעָם כִּלְשׁוֹנוֹ לִהְיוֹת כָּל־אִישׁ שֹׁרֵר בְּבֵיתוֹ
וּמְדַבֵּר כִּלְשׁוֹן עַמּוֹ׃ ס ב א אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
כְּשֹׁךְ זַעַם הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ זָכַר אֶת־וַשְׁתִּי
וְאֶת אֲשֶׁר־עָשְׂתָה וְאֵת אֲשֶׁר־נִגְזַר עָלֶיהָ׃
ב וַיֹּאמְרוּ נַעֲרֵי־הַמֶּלֶךְ מְשָׁרְתָיו יְבַקְשׁוּ לַמֶּלֶךְ

נְעָרוֹת בְּתוּלוֹת טוֹבוֹת מַרְאֶה׃ ג וַיַּפְקֵד הַמֶּלֶךְ
פְּקִידִים בְּכָל־מְדִינוֹת מַלְכוּתוֹ וְיִקְבְּצוּ אֶת־כָּל־
נַעֲרָה־בְתוּלָה טוֹבַת מַרְאֶה אֶל־שׁוּשַׁן הַבִּירָה
אֶל־בֵּית הַנָּשִׁים אֶל־יַד הֵגֵא סְרִיס הַמֶּלֶךְ שֹׁמֵר
הַנָּשִׁים וְנָתוֹן תַּמְרוּקֵיהֶן׃ ד וְהַנַּעֲרָה אֲשֶׁר תִּיטַב
בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ תִּמְלֹךְ תַּחַת וַשְׁתִּי וַיִּיטַב הַדָּבָר
בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ וַיַּעַשׂ כֵּן׃ ס ה אִישׁ יְהוּדִי הָיָה
בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה וּשְׁמוֹ מָרְדֳּכַי בֶּן יָאִיר בֶּן־שִׁמְעִי
בֶּן־קִישׁ אִישׁ יְמִינִי׃ ו אֲשֶׁר הָגְלָה מִירוּשָׁלַיִם
עִם־הַגּוֹלָה אֲשֶׁר הָגְלְתָה עִם יְכָנְיָה מֶלֶךְ־
יְהוּדָה אֲשֶׁר הָגְלָה נְבוּכַדְנֶצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל׃ ז וַיְהִי
אֹמֵן אֶת־הֲדַסָּה הִיא אֶסְתֵּר בַּת־דֹּדוֹ כִּי אֵין לָהּ
אָב וָאֵם וְהַנַּעֲרָה יְפַת־תֹּאַר וְטוֹבַת מַרְאֶה
וּבְמוֹת אָבִיהָ וְאִמָּהּ לְקָחָהּ מָרְדֳּכַי לוֹ לְבַת׃
ח וַיְהִי בְּהִשָּׁמַע דְּבַר־הַמֶּלֶךְ וְדָתּוֹ וּבְהִקָּבֵץ
נְעָרוֹת רַבּוֹת אֶל־שׁוּשַׁן הַבִּירָה אֶל־יַד הֵגַי
וַתִּלָּקַח אֶסְתֵּר אֶל־בֵּית הַמֶּלֶךְ אֶל־יַד הֵגַי
שֹׁמֵר הַנָּשִׁים׃ ט וַתִּיטַב הַנַּעֲרָה בְּעֵינָיו וַתִּשָּׂא
חֶסֶד לְפָנָיו וַיְבַהֵל אֶת־תַּמְרוּקֶיהָ וְאֶת־מָנוֹתֶהָ
לָתֶת לָהּ וְאֶת שֶׁבַע הַנְּעָרוֹת הָרְאוּיוֹת לָתֶת־לָהּ

בְּבֵית הַמֶּלֶךְ וַיִּשַּׂנֵּהָ וְאֶת־נַעֲרוֹתֶיהָ לְטוֹב בֵּית
הַנָּשִׁים׃ ט וְלֹא־הִגִּידָה אֶסְתֵּר אֶת־עַמָּהּ וְאֶת־
מוֹלַדְתָּהּ כִּי מָרְדֳּכַי צִוָּה עָלֶיהָ אֲשֶׁר לֹא־תַגִּיד׃
י וּבְכָל־יוֹם וָיוֹם מָרְדֳּכַי מִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי חְצַר
בֵּית־הַנָּשִׁים לָדַעַת אֶת־שְׁלוֹם אֶסְתֵּר וּמַה־
יֵּעָשֶׂה בָּהּ׃ יא וּבְהַגִּיעַ תֹּר נַעֲרָה וְנַעֲרָה לָבוֹא |
אֶל־הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ מִקֵּץ הֱיוֹת לָהּ כְּדָת
הַנָּשִׁים שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ כִּי כֵן יִמְלְאוּ יְמֵי
מְרוּקֵיהֶן שִׁשָּׁה חֳדָשִׁים בְּשֶׁמֶן הַמֹּר וְשִׁשָּׁה
חֳדָשִׁים בַּבְּשָׂמִים וּבְתַמְרוּקֵי הַנָּשִׁים׃ יב וּבָזֶה
הַנַּעֲרָה בָּאָה אֶל־הַמֶּלֶךְ אֵת כָּל־אֲשֶׁר תֹּאמַר
יִנָּתֶן לָהּ לָבוֹא עִמָּהּ מִבֵּית הַנָּשִׁים עַד־בֵּית
הַמֶּלֶךְ׃ יג בָּעֶרֶב | הִיא בָאָה וּבַבֹּקֶר הִיא שָׁבָה
אֶל־בֵּית הַנָּשִׁים שֵׁנִי אֶל־יַד שַׁעַשְׁגַּז סְרִיס
הַמֶּלֶךְ שֹׁמֵר הַפִּילַגְשִׁים לֹא־תָבוֹא עוֹד אֶל־
הַמֶּלֶךְ כִּי אִם־חָפַץ בָּהּ הַמֶּלֶךְ וְנִקְרְאָה בְשֵׁם׃
יד וּבְהַגִּיעַ תֹּר־אֶסְתֵּר בַּת־אֲבִיחַיִל | דֹּד מָרְדֳּכַי
אֲשֶׁר לָקַח־לוֹ לְבַת לָבוֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ לֹא
בִקְּשָׁה דָּבָר כִּי אִם אֶת־אֲשֶׁר יֹאמַר הֵגַי
סְרִיס־הַמֶּלֶךְ שֹׁמֵר הַנָּשִׁים וַתְּהִי אֶסְתֵּר נֹשֵׂאת

וְזַן בְּעֵינֵי כָּל־רֹאָיהָ׃ ט וַתִּלָּקַחְוּ אֶסְתֵּר אֶל־
הֵמֶלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ אֶל־בֵּית מַלְכוּתוֹ בַּחֹדֶשׁ
הָעֲשִׂירִי הוּא־חֹדֶשׁ טֵבֵת בִּשְׁנַת־שֶׁבַע
לְמַלְכוּתוֹ׃ י וַיֶּאֱהַב הַמֶּלֶךְ אֶת־אֶסְתֵּר מִכָּל־
הַנָּשִׁים וַתִּשָּׂא־חֵן וָחֶסֶד לְפָנָיו מִכָּל־הַבְּתוּלוֹת
וַיָּשֶׂם כֶּתֶר־מַלְכוּת בְּרֹאשָׁהּ וַיַּמְלִיכֶהָ תַּחַת
וַשְׁתִּי׃ יא וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ מִשְׁתֶּה גָּדוֹל לְכָל־שָׂרָיו
וַעֲבָדָיו אֶת מִשְׁתֵּה אֶסְתֵּר וַהֲנָוָה לַמְּדִינוֹת
עָשָׂה וַיִּתֵּן מַשְׂאֵת כְּיַד הַמֶּלֶךְ׃ יב וּבְהִקָּבֵץ
בְּתוּלוֹת שֵׁנִית וּמָרְדֳּכַי יֹשֵׁב בְּשַׁעַר־הַמֶּלֶךְ׃
יג אֵין אֶסְתֵּר מַגֶּדֶת מֽוֹלַדְתָּהּ וְאֶת־עַמָּהּ כַּאֲשֶׁר
צִוָּה עָלֶיהָ מָרְדֳּכַי וְאֶת־מַאֲמַר מָרְדֳּכַי אֶסְתֵּר
עֹשָׂה כַּאֲשֶׁר הָיְתָה בְאָמְנָה אִתּוֹ׃ ס כא בַּיָּמִים
הָהֵם וּמָרְדֳּכַי יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר־הַמֶּלֶךְ קָצַף בִּגְתָן
וָתֶרֶשׁ שְׁנֵי־סָרִיסֵי הַמֶּלֶךְ מִשֹּׁמְרֵי הַסַּף וַיְבַקְשׁוּ
לִשְׁלֹחַ יָד בַּמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ׃ כב וַיִּוָּדַע הַדָּבָר
לְמָרְדֳּכַי וַיַּגֶּד לְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר
לַמֶּלֶךְ בְּשֵׁם מָרְדֳּכָי׃ כג וַיְבֻקַּשׁ הַדָּבָר וַיִּמָּצֵא
וַיִּתָּלוּ שְׁנֵיהֶם עַל־עֵץ וַיִּכָּתֵב בְּסֵפֶר דִּבְרֵי
הַיָּמִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃ פ ג א אַחֲרֵי ׀ הַדְּבָרִים

הָאֵלֶּה גִּדַּל הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ אֶת־הָמָן בֶּן־
הַמְּדָתָא הָאֲגָגִי וַיְנַשְּׂאֵהוּ וַיָּשֶׂם אֶת־כִּסְאוֹ מֵעַל
כָּל־הַשָּׂרִים אֲשֶׁר אִתּוֹ: ב וְכָל־עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ
אֲשֶׁר־בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ כֹּרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים לְהָמָן
כִּי־כֵן צִוָּה־לוֹ הַמֶּלֶךְ וּמָרְדֳּכַי לֹא יִכְרַע וְלֹא
יִשְׁתַּחֲוֶה: ג וַיֹּאמְרוּ עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר־בְּשַׁעַר
הַמֶּלֶךְ לְמָרְדֳּכָי מַדּוּעַ אַתָּה עוֹבֵר אֶת מִצְוַת
הַמֶּלֶךְ: ד וַיְהִי בְּאָמְרָם אֵלָיו יוֹם וָיוֹם וְלֹא
שָׁמַע אֲלֵיהֶם וַיַּגִּידוּ לְהָמָן לִרְאוֹת הֲיַעַמְדוּ
דִּבְרֵי מָרְדֳּכַי כִּי־הִגִּיד לָהֶם אֲשֶׁר־הוּא יְהוּדִי:
ה וַיַּרְא הָמָן כִּי־אֵין מָרְדֳּכַי כֹּרֵעַ וּמִשְׁתַּחֲוֶה לוֹ
וַיִּמָּלֵא הָמָן חֵמָה: ו וַיָּב�ז בְּעֵינָיו לִשְׁלֹחַ יָד
בְּמָרְדֳּכַי לְבַדּוֹ כִּי־הִגִּידוּ לוֹ אֶת־עַם מָרְדֳּכָי
וַיְבַקֵּשׁ הָמָן לְהַשְׁמִיד אֶת־כָּל־הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר
בְּכָל־מַלְכוּת אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ עַם מָרְדֳּכָי: ז בַּחֹדֶשׁ
הָרִאשׁוֹן הוּא־חֹדֶשׁ נִיסָן בִּשְׁנַת שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה
לַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ הִפִּיל פּוּר הוּא הַגּוֹרָל לִפְנֵי
הָמָן מִיּוֹם | לְיוֹם וּמֵחֹדֶשׁ לְחֹדֶשׁ שְׁנֵים־עָשָׂר
הוּא־חֹדֶשׁ אֲדָר: ס ח וַיֹּאמֶר הָמָן לַמֶּלֶךְ
אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ יֶשְׁנוֹ עַם־אֶחָד מְפֻזָּר וּמְפֹרָד בֵּין

הָעַמִּים בְּכֹל מְדִינוֹת מַלְכוּתֶךָ וְדָתֵיהֶם שׁנוֹת
מִכָּל־עָם וְאֶת־דָּתֵי הַמֶּלֶךְ אֵינָם עֹשִׂים וְלַמֶּלֶךְ
אֵין־שָׁוֶה לְהַנִּיחָם׃ ט אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב יִכָּתֵב
לְאַבְּדָם וַעֲשֶׂרֶת אַלְפַּיִם כִּכַּר־כֶּסֶף אֶשְׁקוֹל
עַל־יְדֵי עֹשֵׂי הַמְּלָאכָה לְהָבִיא אֶל־גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ׃
י וַיָּסַר הַמֶּלֶךְ אֶת־טַבַּעְתּוֹ מֵעַל יָדוֹ וַיִּתְּנָהּ לְהָמָן
בֶּן־הַמְּדָתָא הָאֲגָגִי צֹרֵר הַיְּהוּדִים׃ יא וַיֹּאמֶר
הַמֶּלֶךְ לְהָמָן הַכֶּסֶף נָתוּן לָךְ וְהָעָם לַעֲשׂוֹת בּוֹ
כַּטּוֹב בְּעֵינֶיךָ׃ יב וַיִּקָּרְאוּ סִפְרֵי הַמֶּלֶךְ בַּחֹדֶשׁ
הָרִאשׁוֹן בִּשְׁלוֹשָׁה עָשָׂר יוֹם בּוֹ וַיִּכָּתֵב כְּכָל־
אֲשֶׁר־צִוָּה הָמָן אֶל אֲחַשְׁדַּרְפְּנֵי־הַמֶּלֶךְ וְאֶל־
הַפַּחוֹת אֲשֶׁר | עַל־מְדִינָה וּמְדִינָה וְאֶל־שָׂרֵי עַם
וָעָם מְדִינָה וּמְדִינָה כִּכְתָבָהּ וְעַם וָעָם כִּלְשׁוֹנוֹ
בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ נִכְתָּב וְנֶחְתָּם בְּטַבַּעַת
הַמֶּלֶךְ׃ יג וְנִשְׁלוֹחַ סְפָרִים בְּיַד הָרָצִים אֶל־כָּל־
מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ לְהַשְׁמִיד לַהֲרֹג וּלְאַבֵּד אֶת־
כָּל־הַיְּהוּדִים מִנַּעַר וְעַד־זָקֵן טַף וְנָשִׁים בְּיוֹם
אֶחָד בִּשְׁלוֹשָׁה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ שְׁנֵים־עָשָׂר הוּא־
חֹדֶשׁ אֲדָר וּשְׁלָלָם לָבוֹז׃ יד פַּתְשֶׁגֶן הַכְּתָב
לְהִנָּתֵן דָּת בְּכָל־מְדִינָה וּמְדִינָה גָּלוּי לְכָל־

הָעַמִּים לִהְיוֹת עֲתִדִים לַיּוֹם הַזֶּה׃ טו הָרָצִים
יָצְאוּ דְחוּפִים בִּדְבַר הַמֶּלֶךְ וְהַדָּת נִתְּנָה בְּשׁוּשַׁן
הַבִּירָה וְהַמֶּלֶךְ וְהָמָן יָשְׁבוּ לִשְׁתּוֹת וְהָעִיר שׁוּשָׁן
נָבוֹכָה׃ פ ד א וּמָרְדֳּכַי יָדַע אֶת־כָּל־אֲשֶׁר נַעֲשָׂה
וַיְקָרַע מָרְדֳּכַי אֶת־בְּגָדָיו וַיִּלְבַּשׁ שַׂק וָאֵפֶר וַיֵּצֵא
בְּתוֹךְ הָעִיר וַיִּזְעַק זְעָקָה גְּדוֹלָה וּמָרָה׃ ב וַיָּבֹא
עַד לִפְנֵי שַׁעַר־הַמֶּלֶךְ כִּי אֵין לָבוֹא אֶל־שַׁעַר
הַמֶּלֶךְ בִּלְבוּשׁ שָׂק׃ ג וּבְכָל־מְדִינָה וּמְדִינָה
מְקוֹם אֲשֶׁר דְּבַר־הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ מַגִּיעַ אֵבֶל גָּדוֹל
לַיְּהוּדִים וְצוֹם וּבְכִי וּמִסְפֵּד שַׂק וָאֵפֶר יֻצַּע
לָרַבִּים׃ ד וַתָּבוֹאנָה נַעֲרוֹת אֶסְתֵּר וְסָרִיסֶיהָ
וַיַּגִּידוּ לָהּ וַתִּתְחַלְחַל הַמַּלְכָּה מְאֹד וַתִּשְׁלַח בְּגָדִים
לְהַלְבִּישׁ אֶת־מָרְדֳּכַי וּלְהָסִיר שַׂקּוֹ
מֵעָלָיו וְלֹא קִבֵּל׃ ה וַתִּקְרָא אֶסְתֵּר לַהֲתָךְ
מִסָּרִיסֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר הֶעֱמִיד לְפָנֶיהָ וַתְּצַוֵּהוּ
עַל־מָרְדֳּכַי לָדַעַת מַה־זֶּה וְעַל־מַה־זֶּה׃ ו וַיֵּצֵא
הֲתָךְ אֶל־מָרְדֳּכַי אֶל־רְחוֹב הָעִיר אֲשֶׁר לִפְנֵי
שַׁעַר־הַמֶּלֶךְ׃ ז וַיַּגֶּד־לוֹ מָרְדֳּכַי אֵת כָּל־אֲשֶׁר
קָרָהוּ וְאֵת | פָּרָשַׁת הַכֶּסֶף אֲשֶׁר אָמַר הָמָן
לִשְׁקֹל עַל־גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ בַּיְּהוּדִים לְאַבְּדָם׃

ח וְאֶת־פַּתְשֶׁגֶן כְּתָב־הַדָּת אֲשֶׁר־נִתַּן בְּשׁוּשַׁן
לְהַשְׁמִידָם נָתַן לָהּ לְהַרְאוֹת אֶת־אֶסְתֵּר וּלְהַגִּיד
לָהּ וּלְצַוּוֹת עָלֶיהָ לָבוֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ לְהִתְחַנֵּן־לוֹ
וּלְבַקֵּשׁ מִלְפָנָיו עַל־עַמָּהּ: ט וַיָּבוֹא הָתָךְ וַיַּגֶּד
לְאֶסְתֵּר אֵת דִּבְרֵי מָרְדֳּכָי: י וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר
לַהֲתָךְ וַתְצַוֵּהוּ אֶל־מָרְדֳּכָי: יא כָּל־עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ
וְעַם מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ יְדְעִים אֲשֶׁר כָּל־אִישׁ
וְאִשָּׁה אֲשֶׁר יָבוֹא־אֶל־הַמֶּלֶךְ אֶל־הֶחָצֵר
הַפְּנִימִית אֲשֶׁר לֹא־יִקָּרֵא אַחַת דָּתוֹ לְהָמִית
לְבַד מֵאֲשֶׁר יוּשַׁט־לוֹ הַמֶּלֶךְ אֶת־שַׁרְבִּיט
הַזָּהָב וְחָיָה וַאֲנִי לֹא נִקְרֵאתִי לָבוֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ
זֶה שְׁלֹשִׁים יוֹם: יב וַיַּגִּידוּ לְמָרְדֳּכָי אֵת דִּבְרֵי
אֶסְתֵּר: פ יג וַיֹּאמֶר מָרְדֳּכַי לְהָשִׁיב אֶל־אֶסְתֵּר
אַל־תְּדַמִּי בְנַפְשֵׁךְ לְהִמָּלֵט בֵּית־הַמֶּלֶךְ מִכָּל־
הַיְּהוּדִים: יד כִּי אִם־הַחֲרֵשׁ תַּחֲרִישִׁי בָּעֵת הַזֹּאת
רֶוַח וְהַצָּלָה יַעֲמוֹד לַיְּהוּדִים מִמָּקוֹם אַחֵר וְאַתְּ
וּבֵית־אָבִיךְ תֹּאבֵדוּ וּמִי יוֹדֵעַ אִם־לְעֵת כָּזֹאת
הִגַּעַתְּ לַמַּלְכוּת: טו וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר לְהָשִׁיב
אֶל־מָרְדֳּכָי: טז לֵךְ כְּנוֹס אֶת־כָּל־הַיְּהוּדִים
הַנִּמְצְאִים בְּשׁוּשַׁן וְצוּמוּ עָלַי וְאַל־תֹּאכְלוּ וְאַל־

תְּשִׁתּוּ שִׁלְשֶׁת יָמִים לַיְלָה וְיוֹם גַּם־אֲנִי וְנַעֲרָתַי
אָצוּם כֵּן וּבְכֵן אָבוֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר לֹא־
כַדָּת וְכַאֲשֶׁר אָבַדְתִּי אָבָדְתִּי: ס וַיַּעֲבֹר מָרְדֳּכָי
וַיַּעַשׂ כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוְּתָה עָלָיו אֶסְתֵּר: ס ה א וַיְהִי
בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַתִּלְבַּשׁ אֶסְתֵּר מַלְכוּת וַתַּעֲמֹד
בַּחֲצַר בֵּית־הַמֶּלֶךְ הַפְּנִימִית נֹכַח בֵּית הַמֶּלֶךְ
וְהַמֶּלֶךְ יוֹשֵׁב עַל־כִּסֵּא מַלְכוּתוֹ בְּבֵית הַמַּלְכוּת
נֹכַח פֶּתַח הַבָּיִת: ב וַיְהִי כִרְאוֹת הַמֶּלֶךְ אֶת־
אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה עֹמֶדֶת בֶּחָצֵר נָשְׂאָה חֵן בְּעֵינָיו
וַיּוֹשֶׁט הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר אֶת־שַׁרְבִּיט הַזָּהָב אֲשֶׁר
בְּיָדוֹ וַתִּקְרַב אֶסְתֵּר וַתִּגַּע בְּרֹאשׁ הַשַּׁרְבִּיט: ס
ג וַיֹּאמֶר לָהּ הַמֶּלֶךְ מַה־לָּךְ אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה
וּמַה־בַּקָּשָׁתֵךְ עַד־חֲצִי הַמַּלְכוּת וְיִנָּתֵן לָךְ:
ד וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב יָבוֹא
הַמֶּלֶךְ וְהָמָן הַיּוֹם אֶל־הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר־עָשִׂיתִי
לוֹ: ה וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מַהֲרוּ אֶת־הָמָן לַעֲשׂוֹת
אֶת־דְּבַר אֶסְתֵּר וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ וְהָמָן אֶל־
הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר־עָשְׂתָה אֶסְתֵּר: ו וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ
לְאֶסְתֵּר בְּמִשְׁתֵּה הַיַּיִן מַה־שְּׁאֵלָתֵךְ וְיִנָּתֵן לָךְ
וּמַה־בַּקָּשָׁתֵךְ עַד־חֲצִי הַמַּלְכוּת וְתֵעָשׂ: ז וַתַּעַן

אֶסְתֵּר וַתֹּאמֶר שְׁאֵלָתִי וּבַקָּשָׁתִי: ח אִם־מָצָאתִי
חֵן בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ וְאִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב לָתֵת אֶת־
שְׁאֵלָתִי וְלַעֲשׂוֹת אֶת־בַּקָּשָׁתִי יָבוֹא הַמֶּלֶךְ וְהָמָן
אֶל־הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר אֶעֱשֶׂה לָהֶם וּמָחָר אֶעֱשֶׂה
כִּדְבַר הַמֶּלֶךְ: ט וַיֵּצֵא הָמָן בַּיּוֹם הַהוּא שָׂמֵחַ
וְטוֹב לֵב וְכִרְאוֹת הָמָן אֶת־מָרְדֳּכַי בְּשַׁעַר
הַמֶּלֶךְ וְלֹא־קָם וְלֹא־זָע מִמֶּנּוּ וַיִּמָּלֵא הָמָן עַל־
מָרְדֳּכַי חֵמָה: י וַיִּתְאַפַּק הָמָן וַיָּבוֹא אֶל־בֵּיתוֹ
וַיִּשְׁלַח וַיָּבֵא אֶת־אֹהֲבָיו וְאֶת־זֶרֶשׁ אִשְׁתּוֹ:
יא וַיְסַפֵּר לָהֶם הָמָן אֶת־כְּבוֹד עָשְׁרוֹ וְרֹב בָּנָיו
וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר גִּדְּלוֹ הַמֶּלֶךְ וְאֵת אֲשֶׁר נִשְּׂאוֹ
עַל־הַשָּׂרִים וְעַבְדֵי הַמֶּלֶךְ: יב וַיֹּאמֶר הָמָן אַף
לֹא־הֵבִיאָה אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה עִם־הַמֶּלֶךְ אֶל־
הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר־עָשְׂתָה כִּי אִם־אוֹתִי וְגַם־לְמָחָר
אֲנִי קָרוּא־לָהּ עִם־הַמֶּלֶךְ: יג וְכָל־זֶה אֵינֶנּוּ שֹׁוֶה
לִי בְּכָל־עֵת אֲשֶׁר אֲנִי רֹאֶה אֶת־מָרְדֳּכַי
הַיְּהוּדִי יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ: יד וַתֹּאמֶר לוֹ זֶרֶשׁ
אִשְׁתּוֹ וְכָל־אֹהֲבָיו יַעֲשׂוּ־עֵץ גָּבֹהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה
וּבַבֹּקֶר ׀ אֱמֹר לַמֶּלֶךְ וְיִתְלוּ אֶת־מָרְדֳּכַי עָלָיו
וּבֹא־עִם־הַמֶּלֶךְ אֶל־הַמִּשְׁתֶּה שָׂמֵחַ וַיִּיטַב

הַדָּבָר לִפְנֵי הָמָן וַיַּעַשׂ הָעֵץ׃ פ ו א בַּלַּיְלָה הַהוּא
נָדְדָה שְׁנַת הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר לְהָבִיא אֶת־סֵפֶר
הַזִּכְרֹנוֹת דִּבְרֵי הַיָּמִים וַיִּהְיוּ נִקְרָאִים לִפְנֵי
הַמֶּלֶךְ׃ ב וַיִּמָּצֵא כָּתוּב אֲשֶׁר הִגִּיד מָרְדֳּכַי
עַל־בִּגְתָנָא וָתֶרֶשׁ שְׁנֵי סָרִיסֵי הַמֶּלֶךְ מִשֹּׁמְרֵי
הַסַּף אֲשֶׁר בִּקְשׁוּ לִשְׁלֹחַ יָד בַּמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ׃
ג וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מַה־נַּעֲשָׂה יְקָר וּגְדוּלָּה
לְמָרְדֳּכַי עַל־זֶה וַיֹּאמְרוּ נַעֲרֵי הַמֶּלֶךְ מְשָׁרְתָיו
לֹא־נֵעָשָׂה עִמּוֹ דָּבָר׃ ד וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מִי בֶחָצֵר
וְהָמָן בָּא לַחֲצַר בֵּית־הַמֶּלֶךְ הַחִיצוֹנָה לֵאמֹר
לַמֶּלֶךְ לִתְלוֹת אֶת־מָרְדֳּכַי עַל־הָעֵץ אֲשֶׁר־הֵכִין
לוֹ׃ ה וַיֹּאמְרוּ נַעֲרֵי הַמֶּלֶךְ אֵלָיו הִנֵּה הָמָן עֹמֵד
בֶּחָצֵר וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ יָבוֹא׃ ו וַיָּבוֹא הָמָן וַיֹּאמֶר
לוֹ הַמֶּלֶךְ מַה־לַּעֲשׂוֹת בָּאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ
בִּיקָרוֹ וַיֹּאמֶר הָמָן בְּלִבּוֹ לְמִי יַחְפֹּץ הַמֶּלֶךְ
לַעֲשׂוֹת יְקָר יוֹתֵר מִמֶּנִּי׃ ז וַיֹּאמֶר הָמָן אֶל־
הַמֶּלֶךְ אִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקָרוֹ׃ ח יָבִיאוּ
לְבוּשׁ מַלְכוּת אֲשֶׁר לָבַשׁ־בּוֹ הַמֶּלֶךְ וְסוּס אֲשֶׁר
רָכַב עָלָיו הַמֶּלֶךְ וַאֲשֶׁר נִתַּן כֶּתֶר מַלְכוּת
בְּרֹאשׁוֹ׃ ט וְנָתוֹן הַלְבוּשׁ וְהַסּוּס עַל־יַד־אִישׁ

מִשָּׂרֵי הַמֶּלֶךְ הַפַּרְתְּמִים וְהִלְבִּשׁוּ אֶת־הָאִישׁ
אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקָרוֹ וְהִרְכִּיבֻהוּ עַל־הַסּוּס
בִּרְחוֹב הָעִיר וְקָרְאוּ לְפָנָיו כָּכָה יֵעָשֶׂה לָאִישׁ
אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקָרוֹ׃ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְהָמָן
מַהֵר קַח אֶת־הַלְּבוּשׁ וְאֶת־הַסּוּס כַּאֲשֶׁר
דִּבַּרְתָּ וַעֲשֵׂה־כֵן לְמָרְדֳּכַי הַיְּהוּדִי הַיּוֹשֵׁב
בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ אַל־תַּפֵּל דָּבָר מִכֹּל אֲשֶׁר
דִּבַּרְתָּ׃ ס וַיִּקַּח הָמָן אֶת־הַלְּבוּשׁ וְאֶת־הַסּוּס
וַיַּלְבֵּשׁ אֶת־מָרְדֳּכַי וַיַּרְכִּיבֵהוּ בִּרְחוֹב הָעִיר
וַיִּקְרָא לְפָנָיו כָּכָה יֵעָשֶׂה לָאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ
חָפֵץ בִּיקָרוֹ׃ ס וַיָּשָׁב מָרְדֳּכַי אֶל־שַׁעַר הַמֶּלֶךְ
וְהָמָן נִדְחַף אֶל־בֵּיתוֹ אָבֵל וַחֲפוּי רֹאשׁ׃ ס וַיְסַפֵּר
הָמָן לְזֶרֶשׁ אִשְׁתּוֹ וּלְכָל־אֹהֲבָיו אֵת כָּל־אֲשֶׁר
קָרָהוּ וַיֹּאמְרוּ לוֹ חֲכָמָיו וְזֶרֶשׁ אִשְׁתּוֹ אִם מִזֶּרַע
הַיְּהוּדִים מָרְדֳּכַי אֲשֶׁר הַחִלּוֹתָ לִנְפֹּל לְפָנָיו
לֹא־תוּכַל לוֹ כִּי־נָפוֹל תִּפּוֹל לְפָנָיו׃ ס עוֹדָם
מְדַבְּרִים עִמּוֹ וְסָרִיסֵי הַמֶּלֶךְ הִגִּיעוּ וַיַּבְהִלוּ
לְהָבִיא אֶת־הָמָן אֶל־הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר־עָשְׂתָה
אֶסְתֵּר׃ ז א וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ וְהָמָן לִשְׁתּוֹת עִם־
אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה׃ ב וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר גַּם

בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי בְּמִשְׁתֵּה הַיַּיִן מַה־שְּׁאֵלָתֵךְ אֶסְתֵּר
הַמַּלְכָּה וְתִנָּתֵן לָךְ וּמַה־בַּקָּשָׁתֵךְ עַד־חֲצִי
הַמַּלְכוּת וְתֵעָשׂ׃ ג וַתַּעַן אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה וַתֹּאמַר
אִם־מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ הַמֶּלֶךְ וְאִם־עַל־הַמֶּלֶךְ
טוֹב תִּנָּתֶן־לִי נַפְשִׁי בִּשְׁאֵלָתִי וְעַמִּי בְּבַקָּשָׁתִי׃
ד כִּי נִמְכַּרְנוּ אֲנִי וְעַמִּי לְהַשְׁמִיד לַהֲרוֹג וּלְאַבֵּד
וְאִלּוּ לַעֲבָדִים וְלִשְׁפָחוֹת נִמְכַּרְנוּ הֶחֱרַשְׁתִּי כִּי
אֵין הַצָּר שׁוֶה בְּנֶזֶק הַמֶּלֶךְ׃ ס ה וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ
אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וַיֹּאמֶר לְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה מִי הוּא זֶה
וְאֵי־זֶה הוּא אֲשֶׁר־מְלָאוֹ לִבּוֹ לַעֲשׂוֹת כֵּן׃
ו וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר אִישׁ צַר וְאוֹיֵב הָמָן הָרָע הַזֶּה
וְהָמָן נִבְעַת מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְהַמַּלְכָּה׃ ז וְהַמֶּלֶךְ
קָם בַּחֲמָתוֹ מִמִּשְׁתֵּה הַיַּיִן אֶל־גִּנַּת הַבִּיתָן וְהָמָן
עָמַד לְבַקֵּשׁ עַל־נַפְשׁוֹ מֵאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה כִּי
רָאָה כִּי־כְלְתָה אֵלָיו הָרָעָה מֵאֵת הַמֶּלֶךְ׃
ח וְהַמֶּלֶךְ שָׁב מִגִּנַּת הַבִּיתָן אֶל־בֵּית | מִשְׁתֵּה
הַיַּיִן וְהָמָן נֹפֵל עַל־הַמִּטָּה אֲשֶׁר אֶסְתֵּר עָלֶיהָ
וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ הֲגַם לִכְבּוֹשׁ אֶת־הַמַּלְכָּה עִמִּי
בַּבָּיִת הַדָּבָר יָצָא מִפִּי הַמֶּלֶךְ וּפְנֵי הָמָן חָפוּ׃
ט וַיֹּאמֶר חַרְבוֹנָה אֶחָד מִן־הַסָּרִיסִים לִפְנֵי

הַמֶּלֶךְ גַּם הִנֵּה־הָעֵץ אֲשֶׁר־עָשָׂה הָמָן לְמָרְדֳּכָי
אֲשֶׁר דִּבֶּר־טוֹב עַל־הַמֶּלֶךְ עֹמֵד בְּבֵית הָמָן
גָּבֹהַּ וַחֲמִשִּׁים אַמָּה וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ תְּלֻהוּ עָלָיו׃
ט וַיִּתְלוּ אֶת־הָמָן עַל־הָעֵץ אֲשֶׁר־הֵכִין לְמָרְדֳּכָי
וַחֲמַת הַמֶּלֶךְ שָׁכָכָה׃ פ ח א בַּיּוֹם הַהוּא נָתַן
הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ לְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה אֶת־בֵּית
הָמָן צֹרֵר הַיְּהוּדִים וּמָרְדֳּכַי בָּא לִפְנֵי
הַמֶּלֶךְ כִּי־הִגִּידָה אֶסְתֵּר מָה הוּא־לָהּ׃ ב וַיָּסַר
הַמֶּלֶךְ אֶת־טַבַּעְתּוֹ אֲשֶׁר הֶעֱבִיר מֵהָמָן וַיִּתְּנָהּ
לְמָרְדֳּכָי וַתָּשֶׂם אֶסְתֵּר אֶת־מָרְדֳּכַי עַל־בֵּית
הָמָן׃ פ ג וַתּוֹסֶף אֶסְתֵּר וַתְּדַבֵּר לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וַתִּפֹּל
לִפְנֵי רַגְלָיו וַתֵּבְךְּ וַתִּתְחַנֶּן־לוֹ לְהַעֲבִיר אֶת־רָעַת
הָמָן הָאֲגָגִי וְאֶת מְזִמָּתוֹ אֲשֶׁר זָמַם עַל־
הַיְּהוּדִים׃ ד וַיּוֹשֶׁט הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר אֶת שַׁרְבִּיט
הַזָּהָב וַתָּקָם אֶסְתֵּר וַתַּעֲמֹד לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃
ה וַתֹּאמֶר אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב וְאִם־מָצְאָתִי חֵן
לְפָנָיו וְכָשֵׁר הַדָּבָר לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְטוֹבָה אֲנִי
בְּעֵינָיו יִכָּתֵב לְהָשִׁיב אֶת־הַסְּפָרִים מַחֲשֶׁבֶת
הָמָן בֶּן־הַמְּדָתָא הָאֲגָגִי אֲשֶׁר כָּתַב לְאַבֵּד אֶת־
הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל־מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ׃ ו כִּי

אֵיכָכָה אוּכַל וְרָאִיתִי בָּרָעָה אֲשֶׁר־יִמְצָא
אֶת־עַמִּי וְאֵיכָכָה אוּכַל וְרָאִיתִי בְּאָבְדַן
מוֹלַדְתִּי׃ ס ז וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ לְאֶסְתֵּר
הַמַּלְכָּה וּלְמָרְדֳּכַי הַיְּהוּדִי הִנֵּה בֵּית־הָמָן נָתַתִּי
לְאֶסְתֵּר וְאֹתוֹ תָּלוּ עַל־הָעֵץ עַל אֲשֶׁר־שָׁלַח יָדוֹ
בַּיְּהוּדִים׃ ח וְאַתֶּם כִּתְבוּ עַל־הַיְּהוּדִים
כַּטּוֹב בְּעֵינֵיכֶם בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ וְזִרְתְּמוּ בְּטַבַּעַת
הַמֶּלֶךְ כִּי־כְתָב אֲשֶׁר־נִכְתָּב בְּשֵׁם־הַמֶּלֶךְ
וְנַחְתּוֹם בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ אֵין לְהָשִׁיב׃ ט וַיִּקָּרְאוּ
סְפָרֵי־הַמֶּלֶךְ בָּעֵת־הַהִיא בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי
הוּא־חֹדֶשׁ סִיוָן בִּשְׁלוֹשָׁה וְעֶשְׂרִים בּוֹ וַיִּכָּתֵב
כְּכָל־אֲשֶׁר־צִוָּה מָרְדֳּכַי אֶל־הַיְּהוּדִים וְאֶל
הָאֲחַשְׁדַּרְפְּנִים־וְהַפַּחוֹת וְשָׂרֵי הַמְּדִינוֹת אֲשֶׁר ׀
מֵהֹדּוּ וְעַד־כּוּשׁ שֶׁבַע וְעֶשְׂרִים וּמֵאָה מְדִינָה
מְדִינָה וּמְדִינָה כִּכְתָבָהּ וְעַם וָעָם כִּלְשֹׁנוֹ וְאֶל־
הַיְּהוּדִים כִּכְתָבָם וְכִלְשׁוֹנָם׃ י וַיִּכְתֹּב בְּשֵׁם
הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וַיַּחְתֹּם בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁלַח
סְפָרִים בְּיַד הָרָצִים בַּסּוּסִים רֹכְבֵי הָרֶכֶשׁ
הָאֲחַשְׁתְּרָנִים בְּנֵי הָרַמָּכִים׃ יא אֲשֶׁר נָתַן הַמֶּלֶךְ
לַיְּהוּדִים ׀ אֲשֶׁר בְּכָל־עִיר־וָעִיר לְהִקָּהֵל

וְלַעֲמֹד עַל־נַפְשָׁם לְהַשְׁמִיד וְלַהֲרֹג וּלְאַבֵּד
אֶת־כָּל־זְוִיל עַם וּמְדִינָה הַצָּרִים אֹתָם טַף
וְנָשִׁים וּשְׁלָלָם לָבוֹז׃ יב בְּיוֹם אֶחָד בְּכָל־מְדִינוֹת
הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ בִּשְׁלוֹשָׁה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ
שְׁנֵים־עָשָׂר הוּא־חֹדֶשׁ אֲדָר׃ יג פַּתְשֶׁגֶן הַכְּתָב
לְהִנָּתֵן דָּת בְּכָל־מְדִינָה וּמְדִינָה גָּלוּי לְכָל־
הָעַמִּים וְלִהְיוֹת הַיְּהוּדִים עֲתִידִים לַיּוֹם
הַזֶּה לְהִנָּקֵם מֵאֹיְבֵיהֶם׃ יד הָרָצִים רֹכְבֵי הָרֶכֶשׁ
הָאֲחַשְׁתְּרָנִים יָצְאוּ מְבֻהָלִים וּדְחוּפִים בִּדְבַר
הַמֶּלֶךְ וְהַדָּת נִתְּנָה בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה׃ פ טו וּמָרְדֳּכַי
יָצָא ׀ מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ בִּלְבוּשׁ מַלְכוּת תְּכֵלֶת וָחוּר
וַעֲטֶרֶת זָהָב גְּדוֹלָה וְתַכְרִיךְ בּוּץ וְאַרְגָּמָן וְהָעִיר
שׁוּשָׁן צָהֲלָה וְשָׂמֵחָה׃ טז לַיְּהוּדִים הָיְתָה אוֹרָה
וְשִׂמְחָה וְשָׂשֹׂן וִיקָר׃ יז וּבְכָל־מְדִינָה וּמְדִינָה
וּבְכָל־עִיר וָעִיר מְקוֹם אֲשֶׁר דְּבַר־הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ
מַגִּיעַ שִׂמְחָה וְשָׂשׂוֹן לַיְּהוּדִים מִשְׁתֶּה וְיוֹם טוֹב
וְרַבִּים מֵעַמֵּי הָאָרֶץ מִתְיַהֲדִים כִּי־נָפַל פַּחַד־
הַיְּהוּדִים עֲלֵיהֶם׃ ט א וּבִשְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ
הוּא־חֹדֶשׁ אֲדָר בִּשְׁלוֹשָׁה עָשָׂר יוֹם בּוֹ אֲשֶׁר
הִגִּיעַ דְּבַר־הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ לְהֵעָשׂוֹת בַּיּוֹם אֲשֶׁר

שִׁבְּרוּ אֹיְבֵי הַיְּהוּדִים לִשְׁלֹט בָּהֶם וְנַהֲפוֹךְ הוּא
אֲשֶׁר יִשְׁלְטוּ הַיְּהוּדִים הֵמָּה בְּשֹׂנְאֵיהֶם׃
ב נִקְהֲלוּ הַיְּהוּדִים בְּעָרֵיהֶם בְּכָל־מְדִינוֹת
הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ לִשְׁלֹחַ יָד בִּמְבַקְשֵׁי רָעָתָם
וְאִישׁ לֹא־עָמַד לִפְנֵיהֶם כִּי־נָפַל פַּחְדָּם עַל־כָּל־
הָעַמִּים׃ ג וְכָל־שָׂרֵי הַמְּדִינוֹת וְהָאֲחַשְׁדַּרְפְּנִים
וְהַפַּחוֹת וְעֹשֵׂי הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר לַמֶּלֶךְ מְנַשְּׂאִים
אֶת־הַיְּהוּדִים כִּי־נָפַל פַּחַד־מָרְדְּכַי עֲלֵיהֶם׃
ד כִּי־גָדוֹל מָרְדְּכַי בְּבֵית הַמֶּלֶךְ וְשָׁמְעוֹ הוֹלֵךְ
בְּכָל־הַמְּדִינוֹת כִּי־הָאִישׁ מָרְדְּכַי הוֹלֵךְ
וְגָדוֹל׃ פ ה וַיַּכּוּ הַיְּהוּדִים בְּכָל־אֹיְבֵיהֶם מַכַּת־
חֶרֶב וְהֶרֶג וְאַבְדָן וַיַּעֲשׂוּ בְשֹׂנְאֵיהֶם כִּרְצוֹנָם׃
ו וּבְשׁוּשַׁן הַבִּירָה הָרְגוּ הַיְּהוּדִים וְאַבֵּד וְחֲמֵשׁ
מֵאוֹת אִישׁ׃ ז וְאֶת | פַּרְשַׁנְדָּתָא וְאֶת | דַּלְפוֹן
וְאֶת | אַסְפָּתָא׃ ח וְאֶת | פּוֹרָתָא וְאֶת | אֲדַלְיָא
וְאֶת | אֲרִידָתָא׃ ט וְאֶת | פַּרְמַשְׁתָּא וְאֶת | אֲרִיסַי
וְאֶת | אֲרִידַי וְאֶת | וַיְזָתָא׃ י עֲשֶׂרֶת בְּנֵי הָמָן
בֶּן־הַמְּדָתָא צֹרֵר הַיְּהוּדִים הָרָגוּ וּבַבִּזָּה לֹא
שָׁלְחוּ אֶת־יָדָם׃ יא בַּיּוֹם הַהוּא בָּא מִסְפַּר
הַהֲרוּגִים בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃ יב וַיֹּאמֶר

הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה הָרְגוּ
הַיְהוּדִים וְאַבֵּד חֲמֵשׁ מֵאוֹת אִישׁ וְאֵת עֲשֶׂרֶת
בְּנֵי־הָמָן בִּשְׁאָר מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ מֶה עָשׂוּ וּמַה־
שְּׁאֵלָתֶךָ וְיִנָּתֵן לָךְ וּמַה־בַּקָּשָׁתֵךְ עוֹד וְתֵעָשׂ:
יג וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב יִנָּתֵן גַּם־
מָחָר לַיְהוּדִים אֲשֶׁר בְּשׁוּשַׁן לַעֲשׂוֹת כְּדָת הַיּוֹם
וְאֶת עֲשֶׂרֶת בְּנֵי־הָמָן יִתְלוּ עַל־הָעֵץ: יד וַיֹּאמֶר
הַמֶּלֶךְ לְהֵעָשׂוֹת כֵּן וַתִּנָּתֵן דָּת בְּשׁוּשָׁן וְאֶת
עֲשֶׂרֶת בְּנֵי־הָמָן תָּלוּ: טו וַיִּקָּהֲלוּ הַיְּהוּדִים הַיְּהוּדִים
אֲשֶׁר־בְּשׁוּשָׁן גַּם בְּיוֹם אַרְבָּעָה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ
אֲדָר וַיַּהַרְגוּ בְשׁוּשָׁן שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אִישׁ וּבַבִּזָּה
לֹא שָׁלְחוּ אֶת־יָדָם: טז וּשְׁאָר הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר
בִּמְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ נִקְהֲלוּ | וְעָמַד עַל־נַפְשָׁם וְנוֹחַ
מֵאֹיְבֵיהֶם וְהָרוֹג בְּשֹׂנְאֵיהֶם חֲמִשָּׁה וְשִׁבְעִים
אָלֶף וּבַבִּזָּה לֹא שָׁלְחוּ אֶת־יָדָם: יז בְּיוֹם־
שְׁלוֹשָׁה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ אֲדָר וְנוֹחַ בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר
בּוֹ וְעָשָׂה אֹתוֹ יוֹם מִשְׁתֶּה וְשִׂמְחָה: יח וְהַיְּהוּדִים
וְהַיְּהוּדִים אֲשֶׁר־בְּשׁוּשָׁן נִקְהֲלוּ בִּשְׁלוֹשָׁה עָשָׂר
בּוֹ וּבְאַרְבָּעָה עָשָׂר בּוֹ וְנוֹחַ בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר בּוֹ
וְעָשָׂה אֹתוֹ יוֹם מִשְׁתֶּה וְשִׂמְחָה: יט עַל־כֵּן

הַיְּהוּדִים הַפְּרָזִים הַיֹּשְׁבִים בְּעָרֵי הַפְּרָזוֹת
עֹשִׂים אֶת יוֹם אַרְבָּעָה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ אֲדָר
שִׂמְחָה וּמִשְׁתֶּה וְיוֹם טוֹב וּמִשְׁלֹחַ מָנוֹת אִישׁ
לְרֵעֵהוּ: פ כ וַיִּכְתֹּב מָרְדֳּכַי אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
וַיִּשְׁלַח סְפָרִים אֶל־כָּל־הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל־
מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ הַקְּרוֹבִים
וְהָרְחוֹקִים: כא לְקַיֵּם עֲלֵיהֶם לִהְיוֹת עֹשִׂים אֶת
יוֹם אַרְבָּעָה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ אֲדָר וְאֶת יוֹם־חֲמִשָּׁה
עָשָׂר בּוֹ בְּכָל־שָׁנָה וְשָׁנָה: כב כַּיָּמִים אֲשֶׁר־נָחוּ
בָהֶם הַיְּהוּדִים מֵאֹיְבֵיהֶם וְהַחֹדֶשׁ אֲשֶׁר נֶהְפַּךְ
לָהֶם מִיָּגוֹן לְשִׂמְחָה וּמֵאֵבֶל לְיוֹם טוֹב לַעֲשׂוֹת
אוֹתָם יְמֵי מִשְׁתֶּה וְשִׂמְחָה וּמִשְׁלֹחַ מָנוֹת אִישׁ
לְרֵעֵהוּ וּמַתָּנוֹת לָאֶבְיוֹנִים: כג וְקִבֵּל הַיְּהוּדִים אֵת
אֲשֶׁר־הֵחֵלּוּ לַעֲשׂוֹת וְאֵת אֲשֶׁר־כָּתַב מָרְדֳּכַי
אֲלֵיהֶם: כד כִּי הָמָן בֶּן־הַמְּדָתָא הָאֲגָגִי צֹרֵר
כָּל־הַיְּהוּדִים חָשַׁב עַל־הַיְּהוּדִים לְאַבְּדָם
וְהִפִּיל פּוּר הוּא הַגּוֹרָל לְהֻמָּם וּלְאַבְּדָם:
כה וּבְבֹאָהּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ אָמַר עִם־הַסֵּפֶר יָשׁוּב
מַחְשַׁבְתּוֹ הָרָעָה אֲשֶׁר־חָשַׁב עַל־הַיְּהוּדִים עַל־
רֹאשׁוֹ וְתָלוּ אֹתוֹ וְאֶת־בָּנָיו עַל־הָעֵץ: כו עַל־כֵּן

קָרְאוּ֙ לַיָּמִ֣ים הָאֵ֔לֶּה פּוּרִ֖ים עַל־שֵׁ֣ם הַפּ֑וּר עַל־
כֵּ֞ן עַל־כָּל־דִּבְרֵ֣י הָאִגֶּ֗רֶת הַזֹּאת֙ וּמַה־רָּאוּ֙ עַל־
כָּכָ֔ה וּמָ֥ה הִגִּ֖יעַ אֲלֵיהֶֽם׃ כז קִיְּמ֣וּ וְקִבְּל֗וּ
הַיְּהוּדִים֙ ׀ עֲלֵיהֶ֔ם ׀ וְעַל־זַרְעָ֖ם וְעַ֣ל כָּל־הַנִּלְוִ֑ים
עֲלֵיהֶם֙ וְלֹ֣א יַעֲבֹ֔ור לִֽהְיֹ֖ות עֹשִׂ֥ים אֶת־שְׁנֵ֛י
הַיָּמִ֥ים הָאֵ֖לֶּה כִּכְתָבָ֑ם וְכִזְמַנָּ֕ם בְּכָל־שָׁנָ֖ה
וְשָׁנָֽה׃ כח וְהַיָּמִ֣ים הָאֵ֗לֶּה נִזְכָּרִ֤ים וְנַעֲשִׂים֙ בְּכָל־
דֹּ֣ור וָדֹ֔ור מִשְׁפָּחָ֥ה וּמִשְׁפָּחָ֖ה מְדִינָ֣ה וּמְדִינָ֑ה
וְעִ֣יר וָעִ֔יר וִימֵ֣י הַפּוּרִ֔ים הָאֵ֖לֶּה לֹ֣א יַעַבְר֑וּ מִתֹּ֣וךְ
הַיְּהוּדִ֔ים וְזִכְרָ֖ם לֹא־יָס֥וּף מִזַּרְעָֽם׃ ס כט וַתִּכְתֹּ֣ב
אֶסְתֵּ֤ר הַמַּלְכָּה֙ בַּת־אֲבִיחַ֔יִל וּמָרְדֳּכַ֥י הַיְּהוּדִ֖י
אֶת־כָּל־תֹּ֑קֶף לְקַיֵּ֗ם אֵ֚ת אִגֶּ֣רֶת הַפּוּרִ֔ים הַזֹּ֖את
הַשֵּׁנִֽית׃ ל וַיִּשְׁלַ֤ח סְפָרִים֙ אֶל־כָּל־הַיְּהוּדִ֔ים אֶל־
שֶׁ֥בַע וְעֶשְׂרִ֛ים וּמְאָ֥ה מְדִינָ֖ה מַלְכ֣וּת אֲחַשְׁוֵרֹ֑וש
דִּבְרֵ֥י שָׁלֹ֖ום וֶאֱמֶֽת׃ לא לְקַיֵּ֗ם אֵת֙־יְמֵ֣י הַפֻּרִ֔ים
הָאֵ֖לֶּה בִּזְמַנֵּיהֶ֑ם כַּאֲשֶׁ֣ר קָיַ֤ם עֲלֵיהֶם֙ מָרְדֳּכַ֣י
הַיְּהוּדִ֔י וְאֶסְתֵּ֥ר הַמַּלְכָּ֖ה וְכַאֲשֶׁ֣ר קִיְּמ֣וּ עַל־
נַפְשָׁ֔ם וְעַל־זַרְעָ֖ם דִּבְרֵ֣י הַצֹּמ֑וֹת וְזַעֲקָתָֽם׃
לב וּמַאֲמַ֥ר אֶסְתֵּ֖ר קִיַּ֣ם דִּבְרֵ֣י הַפֻּרִ֔ים הָאֵ֑לֶּה
וְנִכְתָּ֖ב בַּסֵּֽפֶר׃ פ י א וַיָּ֣שֶׂם הַמֶּ֔לֶךְ אֲחַשְׁוֵרֹ֖ושׁ ׀ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ ׀

בַּיָּם עַל־הָאָרֶץ וְאִיֵּי הַיָּם׃ ב וְכָל־מַעֲשֵׂה תָקְפּוֹ
וּגְבוּרָתוֹ וּפָרָשַׁת גְּדֻלַּת מָרְדֳּכַי אֲשֶׁר גִּדְלוֹ
הַמֶּלֶךְ הֲלוֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי
הַיָּמִים לְמַלְכֵי מָדַי וּפָרָס׃ ג כִּי | מָרְדֳּכַי הַיְּהוּדִי
מִשְׁנֶה לַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וְגָדוֹל לַיְּהוּדִים וְרָצוּי
לְרֹב אֶחָיו דֹּרֵשׁ טוֹב לְעַמּוֹ וְדֹבֵר שָׁלוֹם לְכָל־
זַרְעוֹ׃

ברכה אחר קריאת המגילה

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, הָרָב אֶת רִיבֵנוּ,
וְהַדָּן אֶת דִּינֵנוּ, וְהַנּוֹקֵם אֶת נִקְמָתֵנוּ, וְהַמְשַׁלֵּם
גְּמוּל לְכָל אוֹיְבֵי נַפְשֵׁנוּ, וְהַנִּפְרָע לָנוּ מִצָּרֵינוּ, בָּרוּךְ אַתָּה
יְהוָה, הַנִּפְרָע לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל מִכָּל צָרֵיהֶם, הָאֵל הַמּוֹשִׁיעַ׃

בשחרית מתחילין שושנת יעקב

אֲשֶׁר הֵנִיא עֲצַת גּוֹיִם וַיָּפֶר מַחְשְׁבוֹת עַרוּמִים׃ בְּקוּם
עָלֵינוּ אָדָם רָשָׁע, נֵצֶר זָדוֹן מִזֶּרַע עֲמָלֵק׃ גָּאָה
בְעָשְׁרוֹ וְכָרָה לוֹ בוֹר, וּגְדָלָתוֹ יָקְשָׁה לוֹ לָכֶד׃ דִּמָּה בְנַפְשׁוֹ
לִלְכֹּד וְנִלְכַּד, בִּקֵּשׁ לְהַשְׁמִיד וְנִשְׁמַד מְהֵרָה׃ הָמָן הוֹדִיעַ
אֵיבַת אֲבוֹתָיו וְעוֹרֵר שִׂנְאַת אַחִים לַבָּנִים׃ וְלֹא זָכַר רַחֲמֵי
שָׁאוּל, כִּי בְחֶמְלָתוֹ עַל אֲגָג נוֹלַד אוֹיֵב׃ זָמַם רָשָׁע לְהַכְרִית
צַדִּיק, וְנִלְכַּד טָמֵא בִּידֵי טָהוֹר׃ חָסַד גָּבַר עַל שִׁגְגַת אָב,
וְרָשָׁע הוֹסִיף חֵטְא עַל חַטָּאָיו׃ טָמַן בְּלִבּוֹ מַחְשְׁבוֹת

עֲרוּמָיו, וַיִּתְמַכֵּר לַעֲשׂוֹת רָעָה: יָדוֹ שָׁלַח בִּקְדוֹשֵׁי אֵל,
כַּסְפּוֹ נָתַן לְהַכְרִית זִכְרָם: כְּרָאוֹת מָרְדְּכַי כִּי יָצָא קֶצֶף
וְדָתֵי הָמָן נִתְּנוּ בְשׁוּשָׁן: לָבַשׁ שַׁק וְקָשַׁר מִסְפֵּד וְגָזַר צוֹם
וַיֵּשֶׁב עַל הָאֵפֶר: מִי זֶה יַעֲמֹד לְכַפֵּר שְׁגָגָה וְלִמְחֹל חַטַּאת
עָוֹן אֲבוֹתֵינוּ: נֵץ פָּרַח מִלּוּלָב, חֵן חַדַּסָּה עָמְדָה לְעוֹרֵר
יְשֵׁנִים: סָרִיסֶיהָ הִבְהִילוּ לְהָמָן לְהַשְׁקוֹתוֹ יֵין חֲמַת תַּנִּינִים:
עָמַד בְּעָשְׁרוֹ וְנָפַל בִּרְשָׁעוֹ, עָשָׂה לוֹ עֵץ וְנִתְלָה עָלָיו: פִּיהֶם
פָּתְחוּ כָּל יוֹשְׁבֵי תֵּבֵל, כִּי פּוּר הָמָן נָחְפַּךְ לְפוּרָנוּ: צַדִּיק
נֶחֱלַץ מִיַּד רָשָׁע, אוֹיֵב נִתַּן תַּחַת נַפְשׁוֹ: קִיְּמוּ עֲלֵיהֶם
לַעֲשׂוֹת פּוּרִים וְלִשְׁמֹחַ בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה: רָאִיתָ אֶת תְּפִלַּת
מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר, הָמָן וּבָנָיו עַל הָעֵץ תָּלִיתָ:

שׁוֹשַׁנַּת יַעֲקֹב צָהֲלָה וְשָׂמְחָה בִּרְאוֹתָם יַחַד תְּכֵלֶת
מָרְדְּכָי: תְּשׁוּעָתָם הָיִיתָ לָנֶצַח, וְתִקְוָתָם בְּכָל
דּוֹר וָדוֹר: לְהוֹדִיעַ שֶׁכָּל קַוָּיךָ לֹא יֵבוֹשׁוּ, וְלֹא יִכָּלְמוּ
לָנֶצַח כָּל הַחוֹסִים בָּךְ: אָרוּר הָמָן אֲשֶׁר בִּקֵּשׁ לְאַבְּדִי,
בָּרוּךְ מָרְדְּכַי הַיְּהוּדִי, אֲרוּרָה זֶרֶשׁ אֵשֶׁת מַפְחִידִי,
בְּרוּכָה אֶסְתֵּר בַּעֲדִי, אֲרוּרִים כָּל הָרְשָׁעִים, בְּרוּכִים כָּל
הַצַּדִּיקִים, וְגַם חַרְבוֹנָה זָכוּר לַטּוֹב:

ואחר כך אומרים ואתה קדוש וכו׳, קדיש שלם בלא תתקבל, ובמוצאי שבת אומרים ויהי נועם ואתה קדוש, קדיש שלם, למנצח על אילת השחר, ק״י, ברכו, עלינו.

סוֹד ה׳ לִירֵאָיו וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעָם
זֶה שְׁמוֹ נָאֶה לוֹ

תִּקּוּן הַכְּלָלִי

תִּקּוּן נוֹרָא וְנִפְלָא מְאֹד מְאֹד לִכְלָלִיּוּת הַחֲטָאִים
וְהוּא פְּגַם הַבְּרִית, רַחֲמָנָא לִצְלָן

*

וּמְסֻגָּל מְאֹד גַּם לְפַרְנָסָה וּלְהַצְלָחָה
בְּכָל הָעִנְיָנִים בְּגַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת
אַשְׁרֵי מִי שֶׁיֹּאמְרֵם בְּכָל יוֹם

*

יִסְּדוּ, תִּקְּנוּ, גִּלּוּ וְצִוָּה לְפַרְסְמוֹ לְכָל יִשְׂרָאֵל.
רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא אוֹר הַגָּנוּז וְהַצָּפוּן
בּוּצִינָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה, אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ

רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ

*

הוּבָא לְדְפוּס עַל־יְדֵי

חֲסִידֵי בְּרֶסְלֶב

עִיה״ק יְרוּשָׁלַיִם תּוּבַב״א

תִּקּוּן הַכְּלָלִי

טוב לומר זאת לפני אמירת העשרה מזמורים:

הֲרֵינִי מְקַשֵּׁר עַצְמִי בַּאֲמִירַת הָעֲשָׂרָה מִזְמוֹרִים אֵלּוּ לְכָל הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁבְּדוֹרֵנוּ, וּלְכָל הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שׁוֹכְנֵי עָפָר, קְדוֹשִׁים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ הֵמָּה, וּבִפְרָט לְרַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, רַבֵּנוּ נַחְמָן בֶּן פֵּיגָא, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ, שֶׁגִּלָּה תִּקּוּן זֶה.

לְכוּ נְרַנְּנָה לַיהוָה נָרִיעָה לְצוּר יִשְׁעֵנוּ: נְקַדְּמָה פָנָיו בְּתוֹדָה בִּזְמִירוֹת נָרִיעַ לוֹ: כִּי אֵל גָּדוֹל יְהוָה וּמֶלֶךְ גָּדוֹל עַל כָּל אֱלֹהִים:

קודם שיתחיל תהלים יאמר זה:

הֲרֵינִי מְזַמֵּן אֶת פִּי לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל וּלְשַׁבֵּחַ אֶת בּוֹרְאִי לְשֵׁם יִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ עַל־יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנֶעֱלָם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל:

טז א **מִכְתָּם לְדָוִד שָׁמְרֵנִי אֵל כִּי־חָסִיתִי בָךְ:**
ב **אָמַרְתְּ לַיהוָה אֲדֹנָי אָתָּה טוֹבָתִי בַּל־עָלֶיךָ:**
ג **לִקְדוֹשִׁים אֲשֶׁר־בָּאָרֶץ הֵמָּה וְאַדִּירֵי כָּל־חֶפְצִי־**
בָם: ד **יִרְבּוּ עַצְּבוֹתָם אַחֵר מָהָרוּ בַּל־אַסִּיךְ**
נִסְכֵּיהֶם מִדָּם וּבַל־אֶשָּׂא אֶת־שְׁמוֹתָם עַל־שְׂפָתָי:
ה **יְהוָה מְנָת־חֶלְקִי וְכוֹסִי אַתָּה תּוֹמִיךְ גּוֹרָלִי:**
ו **חֲבָלִים נָפְלוּ־לִי בַּנְּעִמִים אַף־נַחֲלָת שָׁפְרָה עָלָי:**
ז **אֲבָרֵךְ אֶת־יְהוָה אֲשֶׁר יְעָצָנִי אַף־לֵילוֹת יִסְּרוּנִי**
כִלְיוֹתָי: ח **שִׁוִּיתִי יְהוָה לְנֶגְדִּי תָּמִיד כִּי מִימִינִי**
בַּל־אֶמּוֹט: ט **לָכֵן | שָׂמַח לִבִּי וַיָּגֶל כְּבוֹדִי אַף־**
בְּשָׂרִי יִשְׁכֹּן לָבֶטַח: י **כִּי | לֹא־תַעֲזֹב נַפְשִׁי לִשְׁאוֹל**
לֹא־תִתֵּן חֲסִידְךָ לִרְאוֹת שָׁחַת: יא **תּוֹדִיעֵנִי אֹרַח**
חַיִּים שֹׂבַע שְׂמָחוֹת אֶת־פָּנֶיךָ נְעִמוֹת בִּימִינְךָ
נֶצַח:

לב א לְדָוִד מַשְׂכִּיל אַשְׁרֵי נְשׂוּי־פֶשַׁע כְּסוּי חֲטָאָה:
ב אַשְׁרֵי־אָדָם לֹא יַחְשֹׁב יְהוָה לוֹ עָוֹן וְאֵין
בְּרוּחוֹ רְמִיָּה: ג כִּי־הֶחֱרַשְׁתִּי בָלוּ עַצְמַי בְּשַׁאֲגָתִי
כָּל־הַיּוֹם: ד כִּי | יוֹמָם וָלַיְלָה תִּכְבַּד עָלַי יָדֶךָ נֶהְפַּךְ
לְשַׁדִּי בְּחַרְבֹנֵי קַיִץ סֶלָה: ה חַטָּאתִי אוֹדִיעֲךָ וַעֲוֹנִי
לֹא־כִסִּיתִי אָמַרְתִּי אוֹדֶה עֲלֵי פְשָׁעַי לַיהוָה וְאַתָּה
נָשָׂאתָ עֲוֹן חַטָּאתִי סֶלָה: ו עַל־זֹאת יִתְפַּלֵּל
כָּל־חָסִיד | אֵלֶיךָ לְעֵת מְצֹא רַק לְשֵׁטֶף מַיִם רַבִּים
אֵלָיו לֹא יַגִּיעוּ: ז אַתָּה | סֵתֶר לִי *) מִצַּר תִּצְּרֵנִי
רָנֵּי פַלֵּט תְּסוֹבְבֵנִי סֶלָה: ח אַשְׂכִּילְךָ | וְאוֹרְךָ
בְּדֶרֶךְ־זוּ תֵּלֵךְ אִיעֲצָה עָלֶיךָ עֵינִי: ט אַל־תִּהְיוּ |
כְּסוּם כְּפֶרֶד אֵין הָבִין בְּמֶתֶג־וָרֶסֶן עֶדְיוֹ לִבְלוֹם
בַּל קְרֹב אֵלֶיךָ: י רַבִּים מַכְאוֹבִים לָרָשָׁע וְהַבּוֹטֵחַ
בַּיהוָה חֶסֶד יְסוֹבְבֶנּוּ: יא שִׂמְחוּ בַיהוָה וְגִילוּ
צַדִּיקִים וְהַרְנִינוּ כָּל־יִשְׁרֵי־לֵב:

מא א לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד: ב אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל־
דָּל בְּיוֹם רָעָה יְמַלְּטֵהוּ יְהוָה: ג יְהוָה | יִשְׁמְרֵהוּ
וִיחַיֵּהוּ וְאָשֻׁר בָּאָרֶץ וְאַל־תִּתְּנֵהוּ בְּנֶפֶשׁ אֹיְבָיו:
ד יְהוָה יִסְעָדֶנּוּ עַל־עֶרֶשׂ דְּוִי כָּל־מִשְׁכָּבוֹ הָפַכְתָּ
בְחָלְיוֹ: ה אֲנִי־אָמַרְתִּי יְהוָה חָנֵּנִי רְפָאָה נַפְשִׁי
כִּי־חָטָאתִי לָךְ: ו אוֹיְבַי יֹאמְרוּ רַע לִי מָתַי יָמוּת
וְאָבַד שְׁמוֹ: ז וְאִם־בָּא לִרְאוֹת | שָׁוְא יְדַבֵּר לִבּוֹ

*) אחר אתה סתר לי — צריך להפסיק מעט (עיין בלקו״מ ח״א סי׳ ריג)

יִקְבָּץ־אָוֶן לוֹ יֵצֵא לַחוּץ יְדַבֵּר: ח יַחַד עָלַי יִתְלַחֲשׁוּ
כָּל־שֹׂנְאָי עָלַי | יַחְשְׁבוּ רָעָה לִי: ט דְּבַר־בְּלִיַּעַל
יָצוּק בּוֹ וַאֲשֶׁר שָׁכַב לֹא־יוֹסִיף לָקוּם: י גַּם־אִישׁ
שְׁלוֹמִי | אֲשֶׁר־בָּטַחְתִּי בּוֹ אוֹכֵל לַחְמִי הִגְדִּיל עָלַי
עָקֵב: יא וְאַתָּה יְהוָה חָנֵּנִי וַהֲקִימֵנִי וַאֲשַׁלְּמָה לָהֶם:
יב בְּזֹאת יָדַעְתִּי כִּי־חָפַצְתָּ בִּי כִּי לֹא־יָרִיעַ אוֹיְבִי
עָלָי: יג וַאֲנִי בְּתֻמִּי תָּמַכְתָּ בִּי וַתַּצִּיבֵנִי לְפָנֶיךָ
לְעוֹלָם: יד בָּרוּךְ יְהוָה | אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מֵהָעוֹלָם
וְעַד־הָעוֹלָם אָמֵן | וְאָמֵן:

מב א לַמְנַצֵּחַ מַשְׂכִּיל לִבְנֵי־קֹרַח: ב כְּאַיָּל תַּעֲרֹג
עַל־אֲפִיקֵי־מָיִם כֵּן נַפְשִׁי תַּעֲרֹג אֵלֶיךָ אֱלֹהִים:
ג צָמְאָה נַפְשִׁי | לֵאלֹהִים לְאֵל חָי מָתַי אָבוֹא
וְאֵרָאֶה פְּנֵי אֱלֹהִים: ד הָיְתָה־לִּי דִמְעָתִי לֶחֶם יוֹמָם
וָלָיְלָה בֶּאֱמֹר אֵלַי כָּל־הַיּוֹם אַיֵּה אֱלֹהֶיךָ: ה אֵלֶּה
אֶזְכְּרָה | וְאֶשְׁפְּכָה עָלַי | נַפְשִׁי כִּי אֶעֱבֹר | בַּסָּךְ
אֶדַּדֵּם עַד־בֵּית אֱלֹהִים בְּקוֹל־רִנָּה וְתוֹדָה הָמוֹן
חוֹגֵג: ו מַה־תִּשְׁתּוֹחֲחִי | נַפְשִׁי וַתֶּהֱמִי עָלָי הוֹחִלִי
לֵאלֹהִים כִּי־עוֹד אוֹדֶנּוּ יְשׁוּעוֹת פָּנָיו: ז אֱלֹהַי עָלַי
נַפְשִׁי תִשְׁתּוֹחָח עַל־כֵּן אֶזְכָּרְךָ מֵאֶרֶץ יַרְדֵּן
וְחֶרְמוֹנִים מֵהַר מִצְעָר: ח תְּהוֹם־אֶל־תְּהוֹם קוֹרֵא
לְקוֹל צִנּוֹרֶיךָ כָּל־מִשְׁבָּרֶיךָ וְגַלֶּיךָ עָלַי עָבָרוּ:
ט יוֹמָם | יְצַוֶּה יְהוָה | חַסְדּוֹ וּבַלַּיְלָה שִׁירָה עִמִּי
תְּפִלָּה לְאֵל חַיָּי: י אוֹמְרָה | לְאֵל סַלְעִי לָמָּה

שְׂכַחְתָּנִי לָמָּה־קֹדֶר אֵלֵךְ בְּלַחַץ אוֹיֵב: יא בְּרֶצַח |
בְּעַצְמוֹתַי חֵרְפוּנִי צוֹרְרָי בְּאָמְרָם אֵלַי כָּל־הַיּוֹם
אַיֵּה אֱלֹהֶיךָ: יב מַה־תִּשְׁתּוֹחֲחִי | נַפְשִׁי וּמַה־תֶּהֱמִי
עָלָי הוֹחִילִי לֵאלֹהִים כִּי־עוֹד אוֹדֶנּוּ יְשׁוּעֹת פָּנַי
וֵאלֹהָי:

נט א לַמְנַצֵּחַ אַל־תַּשְׁחֵת לְדָוִד מִכְתָּם בְּשָׁלַח
שָׁאוּל וַיִּשְׁמְרוּ אֶת־הַבַּיִת לַהֲמִיתוֹ: ב הַצִּילֵנִי
מֵאֹיְבַי | אֱלֹהָי מִמִּתְקוֹמְמַי תְּשַׂגְּבֵנִי: ג הַצִּילֵנִי
מִפֹּעֲלֵי אָוֶן וּמֵאַנְשֵׁי דָמִים הוֹשִׁיעֵנִי: ד כִּי הִנֵּה
אָרְבוּ לְנַפְשִׁי יָגוּרוּ עָלַי עַזִּים לֹא־פִשְׁעִי וְלֹא־
חַטָּאתִי יְהוָה: ה בְּלִי־עָוֹן יָרוּצוּן וְיִכּוֹנָנוּ עוּרָה
לִקְרָאתִי וּרְאֵה: ו וְאַתָּה יְהוָה־אֱלֹהִים | צְבָאוֹת
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הָקִיצָה לִפְקֹד כָּל־הַגּוֹיִם אַל־תָּחֹן
כָּל־בֹּגְדֵי אָוֶן סֶלָה: ז יָשׁוּבוּ לָעֶרֶב יֶהֱמוּ כַכֶּלֶב
וְיסוֹבְבוּ עִיר: ח הִנֵּה | יַבִּיעוּן בְּפִיהֶם חֲרָבוֹת
בְּשִׂפְתוֹתֵיהֶם כִּי־מִי שֹׁמֵעַ: ט וְאַתָּה יְהוָה תִּשְׂחַק־
לָמוֹ תִּלְעַג לְכָל־גּוֹיִם: י עֻזּוֹ אֵלֶיךָ אֶשְׁמְרָה כִּי־
אֱלֹהִים מִשְׂגַּבִּי: יא אֱלֹהֵי חַסְדִּי יְקַדְּמֵנִי אֱלֹהִים
יַרְאֵנִי בְשׁוּרָרָי: יב אַל־תַּהַרְגֵם | פֶּן־יִשְׁכְּחוּ עַמִּי
הֲנִיעֵמוֹ בְחֵילְךָ וְהוֹרִידֵמוֹ מָגִנֵּנוּ אֲדֹנָי: יג חַטַּאת־
פִּימוֹ דְּבַר־שְׂפָתֵימוֹ וְיִלָּכְדוּ בגאונם [בְּגְאוֹנָם] וּמֵאָלָה
וּמִכַּחַשׁ יְסֻפָּרוּ: יד כַּלֵּה בְחֵמָה כַּלֵּה וְאֵינֵמוֹ וְיֵדְעוּ
כִּי־אֱלֹהִים מֹשֵׁל בְּיַעֲקֹב לְאַפְסֵי הָאָרֶץ סֶלָה:

טו וְיָשֹׁבוּ לָעֶרֶב יֶהֱמוּ כַכָּלֶב וִיסוֹבְבוּ עִיר: טז הֵמָּה
יְנִיעוּן לֶאֱכֹל אִם־לֹא יִשְׂבְּעוּ וַיָּלִינוּ: יז וַאֲנִי |
אָשִׁיר עֻזֶּךָ וַאֲרַנֵּן לַבֹּקֶר חַסְדֶּךָ כִּי־הָיִיתָ מִשְׂגָּב לִי
וּמָנוֹס בְּיוֹם צַר־לִי: יח עֻזִּי אֵלֶיךָ אֲזַמֵּרָה כִּי־אֱלֹהִים
מִשְׂגַּבִּי אֱלֹהֵי חַסְדִּי:

עז א לַמְנַצֵּחַ עַל־ יְדוּתוּן לְאָסָף מִזְמוֹר: ב קוֹלִי *)
אֶל־אֱלֹהִים וְאֶצְעָקָה קוֹלִי אֶל־אֱלֹהִים וְהַאֲזִין
אֵלָי: ג בְּיוֹם צָרָתִי אֲדֹנָי דָּרָשְׁתִּי יָדִי | לַיְלָה נִגְּרָה
וְלֹא תָפוּג מֵאֲנָה הִנָּחֵם נַפְשִׁי: ד אֶזְכְּרָה אֱלֹהִים
וְאֶהֱמָיָה אָשִׂיחָה | וְתִתְעַטֵּף רוּחִי סֶלָה: ה אָחַזְתָּ
שְׁמֻרוֹת עֵינָי נִפְעַמְתִּי וְלֹא אֲדַבֵּר: ו חִשַּׁבְתִּי יָמִים
מִקֶּדֶם שְׁנוֹת עוֹלָמִים: ז אֶזְכְּרָה נְגִינָתִי בַלָּיְלָה
עִם־לְבָבִי אָשִׂיחָה וַיְחַפֵּשׂ רוּחִי: ח הַלְעוֹלָמִים
יִזְנַח | אֲדֹנָי וְלֹא־יֹסִיף לִרְצוֹת עוֹד: ט הֶאָפֵס לָנֶצַח
חַסְדּוֹ גָּמַר אֹמֶר לְדֹר וָדֹר: י הֲשָׁכַח חַנּוֹת אֵל
אִם־קָפַץ בְּאַף רַחֲמָיו סֶלָה: יא וָאֹמַר חַלּוֹתִי הִיא
שְׁנוֹת יְמִין עֶלְיוֹן: יב אֶזְכּוֹר מַעַלְלֵי־יָהּ כִּי־אֶזְכְּרָה
מִקֶּדֶם פִּלְאֶךָ: יג וְהָגִיתִי בְכָל־פָּעֳלֶךָ וּבַעֲלִילוֹתֶיךָ
אָשִׂיחָה: יד אֱלֹהִים בַּקֹּדֶשׁ דַּרְכֶּךָ מִי־אֵל גָּדוֹל
כֵּאלֹהִים: טו אַתָּה הָאֵל עֹשֵׂה פֶלֶא הוֹדַעְתָּ בָעַמִּים
עֻזֶּךָ: טז גָּאַלְתָּ בִזְרוֹעַ עַמֶּךָ בְּנֵי־יַעֲקֹב וְיוֹסֵף סֶלָה:
יז רָאוּךָ מַיִם | אֱלֹהִים רָאוּךָ מַיִם יָחִילוּ אַף יִרְגְּזוּ

*) באמרך אל אלהים תכווין המילוי כזה אל״ף למ״ד אל״ף למ״ד ה״י יו״ד מ״ם

תְּהֹמוֹת: יח זִרְמוּ מַיִם | עָבוֹת קוֹל נָתְנוּ שְׁחָקִים
אַף־חֲצָצֶיךָ יִתְהַלָּכוּ: יט קוֹל רַעַמְךָ | בַּגַּלְגַּל הֵאִירוּ
בְרָקִים תֵּבֵל רָגְזָה וַתִּרְעַשׁ הָאָרֶץ: כ בַּיָּם דַּרְכֶּךָ
וּשְׁבִילְךָ בְּמַיִם רַבִּים וְעִקְּבוֹתֶיךָ לֹא נֹדָעוּ:
כא נָחִיתָ כַצֹּאן עַמֶּךָ בְּיַד־מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן:

צ א תְּפִלָּה לְמֹשֶׁה אִישׁ־הָאֱלֹהִים אֲדֹנָי מָעוֹן אַתָּה
הָיִיתָ לָּנוּ בְּדֹר וָדֹר: ב בְּטֶרֶם | הָרִים יֻלָּדוּ
וַתְּחוֹלֵל אֶרֶץ וְתֵבֵל וּמֵעוֹלָם עַד־עוֹלָם אַתָּה אֵל:
ג תָּשֵׁב אֱנוֹשׁ עַד־דַּכָּא וַתֹּאמֶר שׁוּבוּ בְנֵי־אָדָם:
ד כִּי אֶלֶף שָׁנִים בְּעֵינֶיךָ כְּיוֹם אֶתְמוֹל כִּי יַעֲבֹר
וְאַשְׁמוּרָה בַלָּיְלָה: ה זְרַמְתָּם שֵׁנָה יִהְיוּ בַּבֹּקֶר
כֶּחָצִיר יַחֲלֹף: ו בַּבֹּקֶר יָצִיץ וְחָלָף לָעֶרֶב יְמוֹלֵל
וְיָבֵשׁ: ז כִּי־כָלִינוּ בְאַפֶּךָ וּבַחֲמָתְךָ נִבְהָלְנוּ:
ח שַׁתָּה עֲוֹנֹתֵינוּ לְנֶגְדֶּךָ עֲלֻמֵנוּ לִמְאוֹר פָּנֶיךָ: ט כִּי
כָל־יָמֵינוּ פָּנוּ בְעֶבְרָתֶךָ כִּלִּינוּ שָׁנֵינוּ כְּמוֹ־הֶגֶה:
י יְמֵי־שְׁנוֹתֵינוּ בָהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה וְאִם בִּגְבוּרֹת |
שְׁמוֹנִים שָׁנָה וְרָהְבָם עָמָל וָאָוֶן כִּי־גָז חִישׁ וַנָּעֻפָה:
יא מִי־יוֹדֵעַ עֹז אַפֶּךָ וּכְיִרְאָתְךָ עֶבְרָתֶךָ: יב לִמְנוֹת
יָמֵינוּ כֵּן הוֹדַע וְנָבֵא לְבַב חָכְמָה: יג שׁוּבָה יְהוָה
עַד־מָתָי וְהִנָּחֵם עַל־עֲבָדֶיךָ: יד שַׂבְּעֵנוּ בַבֹּקֶר
חַסְדֶּךָ וּנְרַנְּנָה וְנִשְׂמְחָה בְּכָל־יָמֵינוּ: טו שַׂמְּחֵנוּ
כִּימוֹת עִנִּיתָנוּ שְׁנוֹת רָאִינוּ רָעָה: טז יֵרָאֶה אֶל־
עֲבָדֶיךָ פָּעֳלֶךָ וַהֲדָרְךָ עַל־בְּנֵיהֶם: יז וִיהִי | נֹעַם

אֲדָנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ
וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ׃

קה א הוֹדוּ לַיהוָה קִרְאוּ בִשְׁמוֹ הוֹדִיעוּ בָעַמִּים
עֲלִילוֹתָיו׃ ב שִׁירוּ־לוֹ זַמְּרוּ־לוֹ שִׂיחוּ בְּכָל־
נִפְלְאוֹתָיו׃ ג הִתְהַלְלוּ בְּשֵׁם קָדְשׁוֹ יִשְׂמַח לֵב |
מְבַקְשֵׁי יְהוָה׃ ד דִּרְשׁוּ יְהוָה וְעֻזּוֹ בַּקְּשׁוּ פָנָיו
תָּמִיד׃ ה זִכְרוּ נִפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר־עָשָׂה מֹפְתָיו
וּמִשְׁפְּטֵי־פִיו׃ ו זֶרַע אַבְרָהָם עַבְדּוֹ בְּנֵי יַעֲקֹב
בְּחִירָיו׃ ז הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּכָל־הָאָרֶץ
מִשְׁפָּטָיו׃ ח זָכַר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ דָּבָר צִוָּה לְאֶלֶף
דּוֹר׃ ט אֲשֶׁר כָּרַת אֶת־אַבְרָהָם וּשְׁבוּעָתוֹ לְיִשְׂחָק׃
י וַיַּעֲמִידֶהָ לְיַעֲקֹב לְחֹק לְיִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם׃
יא לֵאמֹר לְךָ אֶתֵּן אֶת־אֶרֶץ־כְּנַעַן חֶבֶל נַחֲלַתְכֶם׃
יב בִּהְיוֹתָם מְתֵי מִסְפָּר כִּמְעַט וְגָרִים בָּהּ׃
יג וַיִּתְהַלְּכוּ מִגּוֹי אֶל־גּוֹי מִמַּמְלָכָה אֶל־עַם אַחֵר׃
יד לֹא־הִנִּיחַ אָדָם לְעָשְׁקָם וַיּוֹכַח עֲלֵיהֶם מְלָכִים׃
טו אַל־תִּגְּעוּ בִמְשִׁיחָי וְלִנְבִיאַי אַל־תָּרֵעוּ׃
טז וַיִּקְרָא רָעָב עַל־הָאָרֶץ כָּל־מַטֵּה־לֶחֶם שָׁבָר׃
יז שָׁלַח לִפְנֵיהֶם אִישׁ לְעֶבֶד נִמְכַּר יוֹסֵף׃ יח עִנּוּ
בַכֶּבֶל רַגְלוֹ בַּרְזֶל בָּאָה נַפְשׁוֹ׃ יט עַד־עֵת
בֹּא־דְבָרוֹ אִמְרַת יְהוָה צְרָפָתְהוּ׃ כ שָׁלַח מֶלֶךְ
וַיַּתִּירֵהוּ מֹשֵׁל עַמִּים וַיְפַתְּחֵהוּ׃ כא שָׂמוֹ אָדוֹן
לְבֵיתוֹ וּמֹשֵׁל בְּכָל־קִנְיָנוֹ׃ כב לֶאְסֹר שָׂרָיו בְּנַפְשׁוֹ

וּזְקֵנָיו יְחַכֵּם: כג וַיָּבֹא יִשְׂרָאֵל מִצְרָיִם וְיַעֲקֹב גָּר
בְּאֶרֶץ־חָם: כד וַיֶּפֶר אֶת־עַמּוֹ מְאֹד וַיַּעֲצִמֵהוּ
מִצָּרָיו: כה הָפַךְ לִבָּם לִשְׂנֹא עַמּוֹ לְהִתְנַכֵּל בַּעֲבָדָיו:
כו שָׁלַח מֹשֶׁה עַבְדּוֹ אַהֲרֹן אֲשֶׁר בָּחַר־בּוֹ: כז שָׂמוּ־
בָם דִּבְרֵי אֹתוֹתָיו וּמֹפְתִים בְּאֶרֶץ חָם: כח שָׁלַח
חֹשֶׁךְ וַיַּחְשֵׁךְ וְלֹא־מָרוּ אֶת־דְּבָרוֹ: כט הָפַךְ אֶת־
מֵימֵיהֶם לְדָם וַיָּמֶת אֶת־דְּגָתָם: ל שָׁרַץ אַרְצָם
צְפַרְדְּעִים בְּחַדְרֵי מַלְכֵיהֶם: לא אָמַר וַיָּבֹא עָרֹב
כִּנִּים בְּכָל־גְּבוּלָם: לב נָתַן גִּשְׁמֵיהֶם בָּרָד אֵשׁ
לֶהָבוֹת בְּאַרְצָם: לג וַיַּךְ גַּפְנָם וּתְאֵנָתָם וַיְשַׁבֵּר עֵץ
גְּבוּלָם: לד אָמַר וַיָּבֹא אַרְבֶּה וְיֶלֶק וְאֵין מִסְפָּר:
לה וַיֹּאכַל כָּל־עֵשֶׂב בְּאַרְצָם וַיֹּאכַל פְּרִי אַדְמָתָם:
לו וַיַּךְ כָּל־בְּכוֹר בְּאַרְצָם רֵאשִׁית לְכָל־אוֹנָם:
לז וַיּוֹצִיאֵם בְּכֶסֶף וְזָהָב וְאֵין בִּשְׁבָטָיו כּוֹשֵׁל:
לח שָׂמַח מִצְרַיִם בְּצֵאתָם כִּי־נָפַל פַּחְדָּם עֲלֵיהֶם:
לט פָּרַשׂ עָנָן לְמָסָךְ וְאֵשׁ לְהָאִיר לָיְלָה: מ שָׁאַל
וַיָּבֵא שְׂלָו וְלֶחֶם שָׁמַיִם יַשְׂבִּיעֵם: מא פָּתַח צוּר
וַיָּזוּבוּ מַיִם הָלְכוּ בַּצִּיּוֹת נָהָר: מב כִּי־זָכַר אֶת־
דְּבַר קָדְשׁוֹ אֶת־אַבְרָהָם עַבְדּוֹ: מג וַיּוֹצֵא עַמּוֹ
בְּשָׂשׂוֹן בְּרִנָּה אֶת־בְּחִירָיו: מד וַיִּתֵּן לָהֶם אַרְצוֹת
גּוֹיִם וַעֲמַל לְאֻמִּים יִירָשׁוּ: מה בַּעֲבוּר | יִשְׁמְרוּ
חֻקָּיו וְתוֹרֹתָיו יִנְצֹרוּ הַלְלוּיָהּ:

קלז א עַל־נַהֲרוֹת | בָּבֶל שָׁם יָשַׁבְנוּ גַּם־בָּכִינוּ
בְּזָכְרֵנוּ אֶת־צִיּוֹן: ב עַל־עֲרָבִים בְּתוֹכָהּ תָּלִינוּ
כִּנֹּרוֹתֵינוּ: ג כִּי שָׁם שְׁאֵלוּנוּ שׁוֹבֵינוּ דִּבְרֵי־שִׁיר
וְתוֹלָלֵינוּ שִׂמְחָה שִׁירוּ לָנוּ מִשִּׁיר צִיּוֹן: ד אֵיךְ נָשִׁיר
אֶת־שִׁיר־יְהוָה עַל אַדְמַת נֵכָר: ה אִם־אֶשְׁכָּחֵךְ
יְרוּשָׁלָם תִּשְׁכַּח יְמִינִי: ו תִּדְבַּק לְשׁוֹנִי | לְחִכִּי
אִם־לֹא אֶזְכְּרֵכִי אִם־לֹא אַעֲלֶה אֶת־יְרוּשָׁלַם עַל
רֹאשׁ שִׂמְחָתִי: ז זְכֹר יְהוָה | לִבְנֵי אֱדוֹם אֵת יוֹם
יְרוּשָׁלַם הָאֹמְרִים עָרוּ | עָרוּ עַד הַיְסוֹד בָּהּ:
ח בַּת־בָּבֶל הַשְּׁדוּדָה אַשְׁרֵי שֶׁיְּשַׁלֶּם־לָךְ אֶת־
גְּמוּלֵךְ שֶׁגָּמַלְתְּ לָנוּ: ט אַשְׁרֵי | שֶׁיֹּאחֵז וְנִפֵּץ אֶת־
עֹלָלַיִךְ אֶל־הַסָּלַע:

קנ א הַלְלוּיָהּ | הַלְלוּ־אֵל בְּקָדְשׁוֹ הַלְלוּהוּ בִּרְקִיעַ
עֻזּוֹ: ב הַלְלוּהוּ בִּגְבוּרֹתָיו הַלְלוּהוּ כְּרֹב גֻּדְלוֹ:
ג הַלְלוּהוּ בְּתֵקַע שׁוֹפָר הַלְלוּהוּ בְּנֵבֶל וְכִנּוֹר:
ד הַלְלוּהוּ בְּתֹף וּמָחוֹל הַלְלוּהוּ בְּמִנִּים וְעֻגָב:
ה הַלְלוּהוּ בְצִלְצְלֵי־שָׁמַע הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה:
ו כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ הַלְלוּיָהּ:

אחר שסיים תהלים יאמר זה:

מִי יִתֵּן מִצִּיּוֹן יְשׁוּעַת יִשְׂרָאֵל בְּשׁוּב יְהוָה שְׁבוּת עַמּוֹ יָגֵל יַעֲקֹב יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל:
וּתְשׁוּעַת צַדִּיקִים מֵיְהוָה מָעוּזָּם בְּעֵת צָרָה: וַיַּעְזְרֵם יְהוָה וַיְפַלְּטֵם יְפַלְּטֵם
מֵרְשָׁעִים וְיוֹשִׁיעֵם כִּי חָסוּ בוֹ:

הספר הקדוש הזה נדפס
לזכות
אֶלְיעֶזֶר שְׁלֹמֹה בֶּן מִרְיָם
הקב"ה יעזור שיצליח ברו"ג
ויזכה לאריכות ימים ושנים טובות
בבריאות השלימה, וירוו ממנו הוריו
רוב נחת ואושר דקדושה אמן.

הספר הקדוש הזה נדפס
לזכות
חַנָּה בַּת מִרְיָם
הקב"ה יעזור שתצליח ברו"ג
ותזכה למצוא את זיווגה ההגון במהרה
ותזכה לאריכות ימים ושנים טובות
בבריאות השלימה וירוו ממנה
הוריה רוב נחת ואושר דקדושה, אמן.

הספר הקדוש הזה נדפס
לעילוי נשמת
מרת שלומצ'ה ע"ה
בת הרה"צ ר' ישראל אריה זצ"ל
נפטרה ח' באייר תשנ"ט
ת.נ.צ.ב.ה.

הספר הקדוש הזה נדפס
לעילוי נשמת
הרבנית הצדקת
מרת מלכה ע"ה
בת הגאון הצדיק
רבי חיים שלמה ז"ל
נפטרה ח' חשוון תש"ן
ת.נ.צ.ב.ה.